Ledamöter och ersättare

KOMMUNSTYRELSEN

Tid **måndag 4 maj 2026 kl. 13:15**

Plats **Stadshuset, våning 9**

Upprop

Val av justerare

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Punkt	Rubrik	Ärendenr	Sida
1	Delegationsbeslut till kommunstyrelsen 2026-05-04	2026/218	3 - 10
2	Meddelanden till kommunstyrelsen 2026-05-04	2026/272	11 - 61
3	Kurser och konferenser 2026-05-04	2026/273	62
4	Kommundirektörens rapport 2026-05-04	2026/621	63
5	Svar på remiss avseende delbetänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2)	2026/351	64 - 424
6	Svar på remiss Nationellt stöd: Beredskapsplanering av maritima olyckor med utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen	2026/336	425 - 506
7	Motion (KD) om demensby	2025/921	507 - 515
8	Policy för lokalförsörjning för Luleå kommun	2025/231	516 - 539
9	Plan för service på landsbygden 2035	2026/490	540 - 615
10	Regelverk för politiska sekreterare	2026/382	616 - 625
11	Revidering av ersättningar för förtroendevalda 2027-2030	2026/279	626 - 644
12	Revidering av ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommuns bolagskoncern 2027-2030	2026/512	645 - 660

13	Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda (OPF-KR 26)	2026/239	661 - 722
14	Personalstiftelsens verksamhetsberättelse 2025	2026/516	723 - 740
15	Målsättningar för kategori IT	2026/441	741 - 759
16	Målsättningar för kategori Bygg och anläggning	2026/543	760 - 778
17	Riktlinjer för rekrytering	2026/82	779 - 805
18	Ombildning av naturreservatet Ormberget-Hertsölandet	2025/2046	806 - 878
19	Bildande av naturreservatet Degerö-Börstskär	2026/402	879 - 910
20	Bildande av naturreservatet Småskären	2026/403	911 - 949
21	Bildande av naturreservatet Altappen	2026/404	950 - 994
22	Bildande av naturreservatet Hällmyran	2026/405	995 - 1029
23	Strategi för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning	2024/854	1030 - 1067
24	Detaljplan för del av Kronan 1:1, Kv Terränglöparen, Cyklisten och Klättraren	2023/1158	1068 - 1129
25	Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering avseende Katten 6	2026/569	1130 - 1175
26	Detaljplan för del av centrum, Katten 6	2023/1459	1176 - 1275
27	Markanvisning Antnäs 2:15 och del av Antnäs 1:29	2026/549	1276 - 1286
28	Förlängning av markanvisning del av Björkskatan 1:504	2022/683	1287 - 1327
29	Tillfällig tomtrabatt för försäljning av villatomter i Niemisel, Luleå kommun	2026/265	1328 - 1336
30	Finansrapport april 2026	2026/659	1337
31	Luleå kommuns årsuppföljning av internkontrollplan 2025	2026/210	1338 - 1407
32	Information om internkontroll och dialog om kommunövergripande risker	2026/658	1408

Delegationsbeslut till kommunstyrelsen 2026-05-04

Ärendenr 2026/218-1.1.1.7

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna redovisningen av anmälda delegationsbeslut.

Beskrivning av ärendet

Beslut fattade på delegation ska anmälas till kommunstyrelsen på nästföljande sammanträde. Följande beslut redovisas enligt gällande delegationsordning:

Delegat	Beslutsdatum
Samhällsbyggnadsutskottet	
KLF Hid.nr 2026.4646 Planuppdrag för Antnäs 2:15 och del av Antnäs 1:29	2026-04-20
KLF Hid.nr 2026.4649 Igångsättningstillstånd färdigställande byggnation etapp 1-2 Hertsöfältet	2026-04-20
Kommunstyrelsens ordförande	
KLF Hid.nr 2026.44453 Delegationsbeslut avseende Evelina Rydekers medverkan vid Gyllene Hjulet 2026	2026-04-15
KLF Hid.nr 2026.4451 Delegationsbeslut avseende Daniel Smirats medverkan vid Nordic Arctic Youth Summit 2.0	2026-04-15
KLF Hid.nr 2026.4456 Delegationsbeslut avseende Daniel Smirats medverkan vid Greater Baltic Forum 2026	2026-04-15
KLF Hid.nr 2026.4454 Delegationsbeslut avseende Daniel Smirats medverkan vid EU Arctic Forum 2026	2026-04-15
KLF Hid.nr 2026.4455	2026-04-15

Delegationsbeslut avseende Daniel Smirats medverkan vid Europaforum Norra Sveriges årliga konferens för EU-frågor 2026

Kommundirektör

Biträdande kommundirektör

KLF Hid.nr 2026.3995 2026-03-09
Delegationsbeslut Personuppgiftsincident (intern)

KLF Hid.nr 2026.4131 2026-04-07
Delegationsbeslut omfördelning budget delägda bolag

Förhandlingschef

KLF Hid.nr 2026.430 2026-03-26
Lokalt kollektivavtal om flextid för chefer på Arbets- och utbildningsförvaltningen

Säkerhets- och beredskapschef

KLF Hid.nr 20226.4055 2026-04-01
Delegationsbeslut avseende anställningar vid Säkerhet- och beredskapskontoret

KLF Hid.nr 2026.4440 2026-04-01
Delegationsbeslut Personuppgiftsbiträdesavtal (PUB) Securdia AB

IT & digitaliseringschef

Inköpschef

Näringslivschef

KLF Hid.nr 2026.3798 2026-03-23
Delegationsbeslut konsult till Kulturens roll i samhällsomställningen (KOSA) projektet

KLF Hid.nr 2026.4381 2026-04-14
Delegationsbeslut direktupphandling inom projektet KOSA – Kultur- och samhällsfond, Avtalsvärdet uppgår till 200 000 SEK

HR-chef

KLF Hid.nr 2026.3962 2026-03-13
Delegationsbeslut avseende Personuppgiftsbiträdesavtal (PUB) avtal KPA pension

Kanslichef
KLF Hid: 2026.4209 2026-04-09
Delegationsbeslut om att anställa kommunsekreterare

Mark- och exploateringschef
KLF Hid.nr 2026.3998 2026-04-01
Delegationsbeslut tomträtter mars 2026

KLF Hid.nr 2026.4204 2026-04-09
Delegationsbeslut arrenden mars 2026

Samordnare för minoritetsspråk
KLF Hid.nr 2026.3786 2026-03-26
Delegationsbeslut bidrag till Sverigefinnarnas dag 2026

Kommunjurist
KLF Hid.nr 2026.3828 2026-03-26
Beslut om avslag på begäran om utlämnande av uppgifter- e-postadresser

KLF Hid.nr 2026.4049 2026-04-01
Beslut om avslag på begäran om utlämnande av handling - upphandlingsdokumentation

KLF Hid.nr 2026.4272 2026-04-10
Beslut angående begäran om ett överklagningsbart beslut

Kommunarkivarie
KLF Hid.nr 2026.4471 2026-04-15
Delegationsbeslut om att överta handlingar för slutarkivering

Räddningstjänsten, Sektionschef
KLF Hid.nr 2026.4302 2026-04-13
Beslut om avslut av ärende avseende tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor

Shell Banvägen, Mjölkudden

KLF Hid.nr 2026.4670 2026-04-22
Beslut om egensotning enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO)

Räddningstjänsten, Brandingenjör
KLF Hid.nr 2026.3846 2026-03-26
Beslut om tillstånd för hantering av brandfarlig vara, Ebbanjarka , Antnäsräsket

KLF Hid.nr 2026.3849 2026-03-26
Beslut om tillstånd explosiv vara, Klints Truck & Maskinservice AB

KLF Hid.nr 2026.3850 2026-03-26
Beslut om godkännande av föreståndare för hantering av explosiv vara, Klints Truck & Maskinservice AB

KLF Hid.nr 2026.4108 2026-04-07
Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för uteservering, Saow Siam Food

KLF Hid.nr 2026.4109 2026-04-07
Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för uteservering, Saow Siam Food

KLF Hid.nr 2026.4132 2026-04-07
Samråd - synpunkt Yttrande enligt plan- och bygglagen (PBL) avseende detaljplaneärende, Riga

KLF Hid.nr 2026.4117 2026-04-07
Beslut om tillstånd enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE), Bilbolaget Nord AB

KLF Hid.nr 2026.4153 2026-04-07
Föreläggande enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO), Luleå Bed Breakfast

KLF Hid.nr 2026.4271 2026-04-10
Beslut om avslut av ärende enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO), Antnäs förskola

KLF Hid.nr 2026.4277 Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för uteservering, Panelen	2026-04-10
KLF Hid.nr 2026. 4297 Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för invigning av gym, Northstyle fightcenter, Björkskatan	2026-04-13
KLF Hid.nr 2026.4323 Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för Pridefestival, Stadsparken	2026-04-14
KLF Hid.nr 2026.4343 Yttrande enligt ordningslagen gällande ansökan om tillstånd för användning av pyroteknik, Kulturens hus	2026-04-14
KLF Hid.nr 2026.4344 Yttrande enligt ordningslagen gällande ansökan om tillstånd för användning av pyroteknik, Kulturens hus	2026-04-14
KLF Hid.nr 2026.4387 Yttrande avseende bygglovsansökan för nybyggnad av flerbostadshus, Björkskatan	2026-04-14
KLF Hid.nr 2026.4458 Beslut om tillstånd för hantering av brandfarlig vara hantering av brandfarlig vara, LKAB, Svartöstaden	2026-04-15
KLF Hid.nr 2026.4513 Komplettering av yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för invigning av gym, Northstyle fightcenter, Björkskatan	2026-04-15
KLF Hid.nr 2026.4514 Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för användning av pyrotekniska effekter i samband med teaterföreställning, Kulturens hus	2026-04-16

KLF Hid.nr 2026.4567 Föreläggande enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO), Bergstadens förskola	2026-04-17
KLF Hid.nr 2026.4566 Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för marknad, Arcushallen	2026-04-20
KLF Hid.nr 2026.4671 Yttrande i samband med samråd inför Luleå Energis ansökan om nytt tillstånd enligt miljöbalken avseende HVC4 Bergnäset	2026-04-22

Räddningstjänsten, Brandinspektör

KLF Hid.nr 2026.3942 Delegationsbeslut avseende sakkunnighet till Polismyndigheten	2025-12-03
KLF Hid.nr 2026.3947 Delegationsbeslut avseende sakkunnighet till Polismyndigheten	2026-03-11
KLF Hid.nr 2026.3856 Beslut om avslut av ärende gällande tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO), Amber Hotell	2026-03-26
KLF Hid.nr 2026.3893 Beslut om tillstånd för hantering av brandfarlig vara, Åhlens AB, Luleå	2026-03-26
KLF Hid.nr 2026.4068 Föreläggande enligt Lagen om skydd mot olyckor, Vetenskapens hus	2026-03-26
KLF Hid.nr 2026.3948 Delegationsbeslut avseende sakkunnighet till Polismyndigheten	2026-03-30
KLF Hid.nr 2026.4069 Föreläggande enligt agen om skydd mot olyckor, Vetenskapens hus	2026-04-01
KLF Hid.nr 2026.4270	2026-04-01

Föreläggande enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO), Hotell City Sleep

KLF Hid.nr 2026.4090 2026-04-07
Delegationsbeslut avseende sakkunnighet om spridningsrisk till Polismyndigheten

KLF Hid.nr 2026.4266 2026-04-07
Föreläggande enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO), Vetenskapens hus

KLF Hid.nr 2026.4118 2026-04-08
Beslut om egensotning enligt om skydd mot olyckor (LSO), Björkskatan

KLF Hid.nr 2026.4304 2026-04-10
Föreläggande enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO), Alviksskolan

KLF Hid.nr 2026.4600 2026-04-21
Yttrande avseende samrådshandling för detaljplan del av Stören och Innerstaden

Räddningstjänsten, Handläggare

KLF Hid.nr 2026.3845 2026-03-25
Yttrande avseende ansökan om tillstånd enligt ordningslagen, Påskparad från Storgatan till Köpmangatan

KLF Hid.nr 2026.3965 2026-03-31
Yttrande enligt ordningslagen, Filippinskt nationaldagsfirande i stadsparken

KLF Hid.nr 2026.4342 2026-04-14
Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för Majbrasa, Hägnan

KLF Hid.nr 2026.4378 2026-04-14
Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för uppställningsytor för el-sparkcyklar

KLF Hid.nr 2026.4380 2026-04-14
Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan

om tillstånd för upplag av schaktmassor, Rödhakegränd

KLF Hid.nr 2026.4382 2026-04-14
Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för foodtruckfestival på Storgatan

KLF Hid.nr 2026.4390 2026-04-14
Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för uteservering, Café Nouveau, Timmermansgatan

KLF Hid.nr 2026.4502 2026-04-15
Föreläggande enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO), Gnistans förskola

KLF Hid.nr 2026.4550 2026-04-15
Föreläggande enligt Lagen om skydd mot olyckor, Gnistans förskola, Rutvik

KLF Hid.nr 2026.4518 2026-04-17
Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för uteservering, Uteservering Vision Nord

KLF Hid.nr 2026.4555 2026-04-20
Yttrande enligt ordningslagen avseende Byggetablering lift, Galären, Skeppsbrogatan

KLF Hid.nr 2026.4676 2026-04-22
Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för loppis och kulturevenemang

Meddelanden till kommunstyrelsen 2026-05-04

Ärendenr 2026/272-1.1.1.7

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lägga redovisade meddelanden till handlingarna.

Beskrivning av ärendet

Följande meddelanden redovisas:

Avsändare	Ämne
Azets 2026-03-25	KLF Hid.nr 2026.3786 Slutdokument - Granskning av delegationsordningar och delegationsbeslut
Azets 2026-03-25	KLF Hid.nr 2026.3787 Rapport - Granskning av delegationsordningar och delegationsbeslut
Kommunfullmäktige 2026-03-26	KLF Hid.nr 2026.3803 Protokoll kommunfullmäktige 2026-03-23
BD Pop AB 2026-04-07	KLF Hid.nr 2026.4100 Protokoll till ägarsamråd BD Pop AB, 2026-03-18
Energikontor Norr AB 2026-04-07	KLF Hid.nr 2026.4102 Protokoll till ägarsamråd Energikontor Norr AB, 2026-03-18
Filmpool Nord AB 2026-04-07	KLF Hid.nr 2026.4104 Protokoll till ägarsamråd Filmpool Nord AB, 2026-03-18
Informationsteknik i Norrbotten AB/IT Norrbotten AB 2026-04-07	KLF Hid.nr 2026.4106 Protokoll till ägarsamråd IT Norrbotten AB 2026-03-20
Kommunstyrelsens	KLF Hid.nr 2026.4183

arbetsutskott 2026-04-07	Information om LUPP - lokal uppföljning av ungdomspolitiken 2025
Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-04-07	KLF Hid.nr 2026.4184 Information om prioriterade området Trygg i Luleå – brottsförebyggande arbete
Investeringar i Norrbotten 2026-04-08	KLF Hid.nr 2026.4176 Protokoll till ägarsamråd Investeringar i Norrbotten AB 2026-03-18
Socialförvaltningen 2026-04-09	KLF Hid.nr 2026.4207 Socialförvaltningen avstår att svara på remiss En brottsbekämpande verksamhet hos Försäkringskassan (Ds 2026:4)
Almedalsveckans Demokratiskola 2026-04-13	KLF Hid.nr 2026.4292 Almedalsveckans Demokratiskola – Kommunerbjudande 2026, Pilotår 2026 – Ett nationellt initiativ för stärkt ungt demokratiskt deltagande
Sveriges kommuner och regioner, SKR	KLF Hid.nr 2026.4419 Cirkulär 26:17 Aktuell Ekonomi, 2026 års ekonomiska vårproposition samt Vårändringsbudget för 2026
Investeringar i Norrbotten AB 2026-04-15	KLF Hid.nr 2026.4463 Kallelse till årsstämma i Investeringar i Norrbotten AB, 2026-05-04
Kommunstyrelseförvaltningen 2026-04-16	KLF Hid.nr 2026.4500 Remissvar - Remiss av Trafikverkets flygutredning: Luleå kommun tillstyrker utredningens förslag om att prioritera flyglinjen mellan Luleå och Pajala. Luleå kommun ställer sig också bakom den höga prioriteringen av flyglinjen mellan Gällivare och Arlanda.

Länsstyrelsen i Norrbotten 2026-04-17	KLF Hid.nr 2026.4459 , KLF Hid.nr 2026-4519 Remissvar anmälan om vattenverksamhet avseende anläggande av ledning Bergnäsbron. Miljö- och byggnadsnämnden har inget att invända mot anmäld vattenverksamhet, Infrastruktur- och servicenämnden samt samhällsomställning har deltagit vid framtagande av underlag kopplat till naturvärden och har inga synpunkter då det här berör vatten / starndområde.
Energikontor Norr AB 2026-04-17	KLF Hid.nr 2026.4537 Kallelse till årsstämman i Energikontor Norr AB 2026-05-04
Miljö- och byggnadsnämnden 2026-04-17	KLF Hid.nr 2026.4610 Miljö- och byggnadsnämndens beslut 2026-04-16 § 50, Tidsbegränsat bygglov för en barack, två containers och materialupplag Skurholmen
BD Pop AB 2026-04-20	KLF Hid.nr 2026.4585 Kallelse till årsstämma BD Pop AB 2025-05-04
Samhällsbyggnadsutskottet 2026-04-20	KLF 2026/571-1.2.1.2 Information om överenskommelse om samverkan mellan Luleå kommun och Trafikverket Norra regionen
Samhällsbyggnadsutskottet 2026-04-20	KLF 2026/598-2.1.0.1 Information om aktuella frågor och planläge 2026-04-20
Högsta Förvaltningsdomstolen 2026-04-21	KLF Hid.nr 2026.4631 Högsta Förvaltningsdomstolens slutliga beslut att inte meddela prövningstillstånd avseende överprövning av upphandling Tvättstugeutrustning – leverans, service och underhåll

LULEÅ KOMMUN
Kommunrevisionen

SLUTDOKUMENT
2026-03-24

För kännedom:
Kommunfullmäktige
Partigruppledare

Till:
Kommunstyrelsen, arbetsmarknads- och gymnasienämnden, barn- och utbildningsnämnden, infrastruktur- och servicenämnden, kultur- och fritidsnämnden, miljö- och byggnadsnämnden, socialnämnden samt E-nämnden.

Granskning av delegationsordningar och delegationsbeslut

Azets Revision & Rådgivning AB har av Luleå kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunstyrelsen och nämndernas rutiner kring delegation och delegationsbeslut. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2025.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om delegationsordningarna är ändamålsenliga samt om styrelsen och nämnder har tillräcklig uppföljning och kontroll av fattade beslut med stöd av delegation.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen, infrastruktur- och servicenämnden samt kultur- och fritidsnämnden endast delvis har ändamålsenliga delegationsordningar. Vi bedömer att arbetsmarknads- och gymnasienämnden, barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden och e-nämnden i allt väsentligt har ändamålsenliga delegationsordningar.

Vi bedömer att kommunstyrelsen, arbetsmarknads- och gymnasienämnden, barn- och utbildningsnämnden, infrastruktur- och servicenämnden, kultur- och fritidsnämnden och socialnämnden endast delvis har tillräcklig kontroll och uppföljning av fattade beslut med stöd av delegation.

Vi bedömer att miljö- och byggnämnden och e-nämnden inte har tillräcklig kontroll och uppföljning av fattade beslut med stöd av delegation.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att granskningen har visat att delegationsordningarnas inledande texter inte är liktydiga i sina beskrivningar av motsvarande områden. Begreppet verkställighet definieras på olika sätt mellan nämnderna, vilket i sin tur får konsekvenser på tillämpligheten. Det innebär att behandling av samma ärende inte är likvärdig inom kommunstyrelsen och granskande nämnder.

Dispositionen av delegationsordningarna saknar samsyn. Delegationsordningarnas disposition för kommunstyrelsen, kultur-och fritidsnämnden och infrastruktur- och servicenämnden innebär att det är svårare att få en överblick över vilka beslut som är delegerade av nämnden, vilket i sig försvårar läsarbarheten för allmänheten.

Gällande uppföljningen av delegationsbeslut kan vi konstatera att samtliga nämnder och styrelsen behöver säkerställa tillräcklig kunskap kring delegation samt uppföljning av delegation och delegationsbeslut. Vi har även i granskningen funnit att miljö- och byggnämnden och e-nämndens hantering av delegationsbeslut har stora brister.

Vi har i vår granskning konstaterat att det inte råder en samstämmighet kring vilka grundläggande beslutspunkter som en delegationsordning ska innehålla för processer som samtliga nämnder och styrelsen omfattas av. Exempel på detta är områdena inköp och upphandling, beslutsattest, allmänna förvaltningsärenden, dataskyddsförordningen och inom personalområdet.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Utforma en kommungemensam mall för delegationsordningar innehållande disposition, inledande sidor samt kommungemensamma beslutspunkter.

- Tillse ett kommungemensamt förhållningssätt gällande delegation inom de allmänna områden som omfattar samtliga nämnder såsom personal, upphandling och inköp, beslutsattest, dataskyddsförordningen och allmänna förvaltningsärenden.

- Tillse att det finns ett kommungemensamt ställningstagande gällande verkställighet och beslutsfattande.

- Verka för kommungemensam likvärdig hantering av delegation och delegationsbeslut.

- Utforma kommungemensam utbildning kring delegation.

- Tillse att det finns ett kommungemensamt arbetssätt för uppföljning och kvalitetssäkring av delegationsbeslut.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi granskande nämnder att:

- Säkerställa följsamhet till det kommunstyrelsen beslutar gällande delegationsordningar, delegationsbeslut inom allmänna områden, anmälan till nämnden, definition av delegerat beslutfattande och verkställighet.

- Säkerställa att det finns tillräcklig kunskap kring delegation samt uppföljning av delegation och delegationsbeslut.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi miljö- och byggnämnden, socialnämnden och E-nämnden att:

- För samtliga beslutspunkter i delegationsordningen att det upprättas delegationsbeslut enligt angiven mall.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi miljö- och byggnämnden och E-nämnden att:

- Samtliga delegationsbeslut anmäls till nämndens näst kommande sammanträde.

Vi, revisorer, överlämnar härmed granskningsrapporten för kännedom och yttrande. Yttrande ska innehållande plan för genomförande av åtgärder och tidsplan för genomförande från granskande nämnder och styrelsen senast 15 oktober 2026

2026-03-24

För Luleå kommuns förtroendevalda revisorer

Kjell Nilsson	Lars Lassinantti
Ordförande, revisionen	Vice ordförande, revisonen
Bernt Johansson	Ove Bucht
Anette Sundström	Lars Anehagen
Folke Sundberg	

Revisorerna godkände utlåtandet på revisionssammanträdet 2026-03-24.

Granskning av delegationsordningar och delegationsbeslut

Luleå kommun

2026-03-24

Antal sidor 39

Antal bilagor 3

1 INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 Sammanfattning 3

2 Bakgrund 7

3 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning 7

3.1 Avgränsning och ansvarig styrelse/nämnd/fullmäktigeberedning 7

4 Revisionskriterier 8

5 Metod 8

6 Resultat av Granskningen 9

6.1 Övergripande styrande dokument 9

6.2 Reglementen För Styrelse och Nämnder 9

6.3 Delegationsordningar 9

6.3.1 Kommunstyrelsen 9

6.3.2 Bedömning 12

6.3.3 Arbetsmarknads- och gymnasienämnden och barn- och utbildningsnämnden 14

6.3.4 Bedömning 17

6.3.5 Infrastruktur - och servicenämnden 19

6.3.6 Bedömning 22

6.3.7 Kultur- och fritidsnämnden 23

6.3.8 Bedömning 26

6.3.9 7.2.6 Miljö- och byggnadsnämnden 27

6.3.10 Socialnämnden 31

6.3.11 Bedömning 34

7.2.3 E-nämnden 35

7.2.8 Samlade iakttagelser 37

7 Samlad bedömning och rekommendationer 38

8 Bilagor 41

1 SAMMANFATTNING

Azets Revision & Rådgivning AB har av Luleå kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunstyrelsen och nämndernas rutiner kring delegation och delegationsbeslut. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2025.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om delegationsordningarna är ändamålsenliga samt om styrelsen och nämnder har tillräcklig uppföljning och kontroll av fattade beslut med stöd av delegation.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen, infrastruktur- och servicenämnden samt kultur- och fritidsnämnden endast delvis har ändamålsenliga delegationsordningar. Vi bedömer att arbetsmarknads- och gymnasienämnden, barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden och e-nämnden i allt väsentligt har ändamålsenliga delegationsordningar.

Vi bedömer att kommunstyrelsen, arbetsmarknads- och gymnasienämnden, barn- och utbildningsnämnden, infrastruktur- och servicenämnden, kultur- och fritidsnämnden och socialnämnden endast delvis har tillräcklig kontroll och uppföljning av fattade beslut med stöd av delegation.

Vi bedömer att miljö- och byggnämnden och e-nämnden inte har tillräcklig kontroll och uppföljning av fattade beslut med stöd av delegation.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att granskningen har visat att delegationsordningarnas inledande texter inte är liktydiga i sina beskrivningar av motsvarande områden. Begreppet verkställighet definieras på olika sätt mellan nämnderna, vilket i sin tur får konsekvenser på tillämpligheten. Det innebär att behandling av samma ärende inte är likvärdig inom kommunstyrelsen och granskande nämnder.

Dispositionen av delegationsordningarna saknar samsyn. Delegationsordningarnas disposition för kommunstyrelsen, kultur-och fritidsnämnden och infrastruktur- och servicenämnden innebär att det är svårare att få en överblick över vilka beslut som är delegerade av nämnden, vilket i sig försvårar läsarbarheten för allmänheten.

Gällande uppföljningen av delegationsbeslut kan vi konstatera att samtliga nämnder och styrelsen behöver säkerställa tillräcklig kunskap kring delegation samt uppföljning av delegation och delegationsbeslut. Vi har även i granskningen funnit att miljö- och byggnämnden och e-nämndens hantering av delegationsbeslut har stora brister.

Vi har i vår granskning konstaterat att det inte råder en samstämmighet kring vilka grundläggande beslutspunkter som en delegationsordning ska innehålla för processer som samtliga nämnder och styrelsen omfattas av. Exempel på detta är områdena inköp och upphandling, beslutsattest, allmänna förvaltningsärenden, dataskyddsförordningen och inom personalområdet.

I det följande redovisas samlad bedömning av revisionsfrågan per revisionsobjekt.

Har styrelsen och nämnderna säkerställt att delegation sker i enlighet med lag och föreskrifter samt på annat sätt som inte är olämpligt?	
Kommunstyrelsen	Endast delvis
Arbetsmarknads- och gymnasienämnden	Endast delvis
Barn- och utbildningsnämnden	Endast delvis
Infrastruktur- och servicenämnden	Endast delvis
Kultur- och fritidsnämnden	Endast delvis
Miljö- och byggnadsnämnden	Endast delvis
Socialnämnden	I allt väsentligt
E-nämnden	Nej
Har styrelsen och nämnderna säkerställt att det tydligt framgår vilken och till vilken funktion beslutanderätt har delegerats?	
Kommunstyrelsen	Endast delvis
Arbetsmarknads- och gymnasienämnden	I allt väsentligt
Barn- och utbildningsnämnden	I allt väsentligt
Infrastruktur- och servicenämnden	Endast delvis
Kultur- och fritidsnämnden	Endast delvis
Miljö- och byggnadsnämnden,	I allt väsentligt
Socialnämnden	I allt väsentligt
E-nämnden	Nej

Har styrelsen och nämnderna säkerställt att gällande delegationsordningar efterlevs?	
Kommunstyrelsen	Endast delvis
Arbetsmarknads- och gymnasienämnden	Endast delvis
Barn- och utbildningsnämnden	Endast delvis
Infrastruktur- och servicenämnden	Endast delvis
Kultur- och fritidsnämnden	Endast delvis
Miljö- och byggnadsnämnden,	Nej
Socialnämnden	Endast delvis
E-nämnden	Nej

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Utforma en kommungemensam mall för delegationsordningar innehållande disposition, inledande sidor samt kommungemensamma beslutspunkter.
- Tillse ett kommungemensamt förhållningssätt gällande delegation inom de allmänna områden som omfattar samtliga nämnder såsom personal, upphandling och inköp, beslutsattest, dataskyddsförordningen och allmänna förvaltningsärenden.
- Tillse att det finns ett kommungemensamt ställningstagande gällande verkställighet och beslutsfattande.
- Verka för kommungemensam likvärdig hantering av delegation och delegationsbeslut.
- Utforma kommungemensam utbildning kring delegation.
- Tillse att det finns ett kommungemensamt arbetssätt för uppföljning och kvalitetssäkring av delegationsbeslut.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi granskande nämnder att:

- Säkerställa följsamhet till det kommunstyrelsen beslutar gällande delegationsordningar, delegationsbeslut inom allmänna områden, anmälan till nämnden, definition av delegerat beslutfattande och verkställighet.

- Säkerställa att det finns tillräcklig kunskap kring delegation samt uppföljning av delegation och delegationsbeslut.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi miljö- och byggnämnden, socialnämnden och E-nämnden att:

- För samtliga beslutspunkter i delegationsordningen att det upprättas delegationsbeslut enligt angiven mall.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi miljö- och byggnämnden och E-nämnden att:

- Samtliga delegationsbeslut anmäls till nämndens näst kommande sammanträde.

2 BAKGRUND

Azets Revision & Rådgivning AB har fått i uppdrag av Luleå kommuns revisorer att granska kommunens rutiner kring delegation och delegationsbeslut. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2025.

Vid tidigare granskning gällande direktupphandling identifierades ett flertal brister kopplade till delegation. Det har uppmärksammats genom de olika revisionsaktiviteterna som genomförts att det kan finnas brister i hantering av delegation inom de olika nämnderna och styrelsen.

Revisorerna bedömer att det finns en risk för att delegationen från nämnd till förvaltning är alltför långtgående. Revisorerna bedömer även att det finns en risk för att styrelsen och nämnderna inte har en tillräcklig uppföljning och kontroll av fattade beslut med stöd av delegation.

3 SYFTE, REVISIONSFRÅGOR OCH AVGRÄNSNING

Syftet med granskningen har varit att bedöma om delegationsordningen är ändamålsenlig samt om styrelse och nämnder har tillräcklig uppföljning och kontroll av fattade beslut med stöd av delegation.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Har styrelsen och nämnderna säkerställt att delegation sker i enlighet med lag och föreskrifter samt på annat sätt som inte är olämpligt?
- Har styrelsen och nämnderna säkerställt att det tydligt framgår vilken beslutanderätt som har delegerat till vilken funktion beslutanderätt har delegerats?
    - Har styrelse och nämnd säkerställt att delegation och ansvarsfördelning är uppdaterad och anpassad till verksamhet och organisation?
- Har styrelsen och nämnd säkerställt att gällande delegationsordningar efterlevs?
    - Finns och efterlevs fastställda regler och rutiner för anmälan av beslut som fattas med stöd av delegation?

3.1 AVGRÄNSNING OCH ANSVARIG STYRELSE/NÄMND/FULLMÄKTIGEBEREDNING

Granskningen omfattar kommunstyrelsen, arbetsmarknads- och gymnasienämnden, barn- och utbildningsnämnden, infrastruktur- och servicenämnden, kultur- och fritidsnämnden, miljö- och byggnadsnämnden, socialnämnden och e-nämnden.

Granskningen har avgränsats till ett urval av delegationsbeslut fattade under år 2025 för stickprovskontrollen. Granskningen omfattar en översiktlig översyn av de delegerade besluten. Granskningen har inte innefattat att delegation av speciallagstiftning.

4 Revisionskriterier

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

- 6 kap. 6, 37,38,39,40, 44§§ och 7 kap. 5 och 6 §§ Kommunallagen (2017:725)
- 5 § Förvaltningslagen (2017:900)
- Luleå kommuns reglementen för nämnder och styrelse

5 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av delegationsordningar, reglemente, riktlinjer och rutiner.
- Intervjuer med kommunstyrelsens ordförande och vice ordförande samt granskad nämnds ordförande, kommunsekreterare, registratorer, förvaltningsdirektörer för samtliga nämnder, avdelningschefer, kanslichef kommunstyrelseförvaltningen samt kommundirektör samt vice kommundirektören.
- Stickprovskontroller av delegationsbeslut från respektive granskad nämnd och kommunstyrelsen.

Intervjuerna har genomförts för förståelse för styrelsens och nämndernas arbetssätt med delegationsordningen och delegationsbeslut. Intervjuerna har baserat på övergripande frågeställningar. Alla delar som rapporten omfattar har inte berörts vid intervjuerna.

Stickprovsvisa kontroller av delegationsbeslut har genomförts inom respektive granskad nämnd och kommunstyrelsen. För e-nämnden har det inte redovisats några delegationsbeslut.

Förteckningar över delegationsbeslut för månaderna januari år 2025, april år 2025 och september år 2025 har inhämtats från respektive styrelse och nämnd. Utifrån dessa har därefter ett urval om tre delegationsbeslut per nämnd/styrelse begärts in och granskats enligt ett granskningsprogram.

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Samtliga intervjuade har beretts möjlighet att faktakontrollera granskningen.

6 RESULTAT AV GRANSKNINGEN

6.1 ÖVERGRIPANDE STYRANDE DOKUMENT

På kommunens hemsida[1] finns styrdokumentet ”ärendehantering för politiska beslut”, som är beslutat av kommundirektören och anges gälla för alla nämnder. Detta dokument har upphört att gälla och kommer enligt uppgift ersättas med vägledande texter på intranätet.

Det beskrivs att varje nämnd är en egen myndighet och det finns inte några kommungemensamma riktlinjer över utformning av delegationsordningar vare sig när det gäller disposition, centrala begrepp och synsätt eller för de kommungemensamma processerna.

6.2 REGLEMENTEN FÖR STYRELSE OCH NÄMNDER

Vi har genomfört en genomlysning av samtliga reglementen för att tillse att delegationsordningarna överensstämmer med reglementena. Vi har inte uppmärksammat att kommunstyrelsen eller någon av nämndernas delegationsordningar skiljer sig från de verksamhetsområden som anges i reglementena, se bilaga 1.

6.3 DELEGATIONSORDNINGAR

6.3.1 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens delegationsordning fastställdes 2025-05-05[2]. Delegationsordningen senaste revidering var 2024-01-15 med giltighetstid tillsvidare. Vi noterar att datumet för senast revidering är tidigare datum för fastställande.

6.3.1.1 Inledande sidor

Översiktlig redogörelse av väsentliga iakttagelser i kronologisk ordning.

- Kännetecknande för ett beslut är att det föreligger alternativa lösningar och att beslutsfattarna måste göra vissa överväganden och bedömningar. Jämfört med verkställighet eller faktiskt handlande.
- Delegerad beslutanderätt får endast nyttjas inom ramen för budgeterade medel och i enlighet med gällande lagar, avtal, mål och riktlinjer, anvisningar etc.
- Verkställighet/faktiskt handlande anges vara:
  - Anställningsbeslut som är kortare än 12 månader.
  - Direktupphandlingar understigande 100 tkr betraktas som faktiskt handlande.
  - Avskrivning av fodringar när kundförlust är konstaterad genom underlag från myndighet, konkursförvaltare, inkassobolag eller om gäldenären är avliden.
  - Avskrivning när fordringsbeloppet understiger ansökningsavgiften för ansökan om betalningsföreläggande anses också vara faktiskt handlande.

[1] Kontroll av hemsidan 2026-02-25
[2] Kommunstyrelsen 2025-05-05 § 121

- Beslut som fattas med stöd av delegation jämställs med ett beslut som nämnden själv har fattat och kan överklagas, antingen genom förvaltningsbesvär eller bli föremål för laglighetsprövning genom kommunalbesvär.
- Nämnden kan när som helst återkalla en lämnad delegering. Detta kan göras både generellt och i ett enskilt ärende. Detta kan till exempel gälla ett ärende som nämnden bedömer som så principiellt viktigt att den själv bör besluta om ärendet.
- Principiella beslut kan inte delegeras, vilket innebär att delegerad beslutanderätt inte får utövas i ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet (6 kap 38 § p 1 KL). I dessa ärenden beslutar kommunstyrelsen.
- Överordnad tjänsteperson har generell rätt att besluta i ärenden som tillkommer underordnad delegat vid dennes frånvaro.
- Delegerande beslutanderätten får inte utövas i ärenden som berör delegatens egna personliga förhållanden eller där jäv föreligger.
- Förvaltningschef har rätt att vidaredelegera till annan anställd inom förvaltningen förutom när det framgår att det inte får ske.
- Brådskande beslut kan fattas av ordföranden med vice ordförande som ersättare.
- Beslut fattade på delegation av kommunstyrelsen ska anmälas till kommunstyrelsen på nästföljande tillgängliga/möjliga sammanträde förutom finanscontrollerns delegationsbeslut rapporteras via separat finansrapport där beslut fattade föregående månad framgår.

6.3.1.2 Beslutspunkter

Beslutspunkterna är organiserade efter vilken delegation som tilldelats olika funktioner. Flertalet funktioner saknar angiven ersättare. Beslutspunkterna är inte kategoriserade utifrån områden såsom personal, administration, inköp eller ekonomi.

Det finns beslutspunkter för flertalet funktioner som får fatta beslut om att avropa från inköpscentral, anta anbud och teckna avtal för varor för olika avtalsvärden inom kommunstyrelsens förvaltningar alternativt fler än en förvaltning/bolag. De olika funktionerna har olika beloppsnivåer angivna. Exempelvis är arbetsutskottets delegation för denna beslutspunkt på belopp överstigande 15 miljoner kronor. Det framgår inte någon övre beloppsnivå.

Av beslutspunkterna framgår att funktionen biträdande kommundirektören med funktionen samhällsbyggnadsdirektören som ersättare har rätt att inom kommunstyrelseförvaltningens ansvarsområde omfördela medel av kommunstyrelsen fastställd internbudget samt utse beslutsattestanter för dessa.

Funktionen HR-chef har beslutanderätt för avgångsersättning och omställningsersättning och funktionen ekonomichef har beslutanderätt för avskrivningar av fordringar utan några angivna beloppsnivåer.

Av attestreglementet[3], framgår att kommunstyrelsen och respektive nämnd ska inom sin nämnds verksamhetsområde utse eller delegera till annan att utse en eller flera

[3] Beslutad av kommunstyrelsen 2020-01-13 § 14

beslutsattestanter samt ersättare för dess. Beslutet ska fattas varje kalenderår. Av vår genomlysning av styrelsens protokoll för år 2025 framgår inte att styrelsen har beslutat om beslutattester samt ersättare för dessa.

Av attestreglementet och tillämpningsanvisningarna för attestreglementet framgår inte några ekonomiska ramar.

Av beslutspunkterna framgår inte delegation att upphandla ramavtal över direktupphandlingsgränsen.

Inom området personal har flertalet funktioner rätt att anställda, säga upp och avskeda direkt underställd personal. Det framgår dock inte av beslutspunkterna att någon funktion har delegation på avstängning och varning av personal.

Funktionen kommunstyrelsens ordförande med funktionen vice ordföranden som ersättare har delegation att fastställa lön för kommundirektören och funktionen kommundirektören fastställer lön för samtliga direktörer och direkt underställd personal. Utöver dessa funktioner har inte att någon funktion delegation på att fastställa lön för medarbetare. Vidare finns det beslutspunkten om att förbjuda bisyssla med funktionen kommundirektör som delegat gällande övriga direktörer och övrig direkt underställd personal. För övriga funktioner saknas delegation gällande att förbjuda bisyssla.

I intervju uppges att det uppmärksammats att det inte finns något delegerat beslutfattande att inte svara på remisser exempelvis från Regeringskansliet. Samtidigt som det beskrivs att ställningstagande har gjorts inom förvaltningen att vissa remisser inte ska besvaras.

6.3.1.3 Kompletterande rutiner / Processer

Vid intervju framkommer att disposition för delegationsordningen har tillämpats under en längre tid och utformats med fokus på ändamålsenlighet. Enligt intervju innebär dispositionen att varje funktion enkelt tar del av sin specifika beslutanderätt. Till skillnad från när delegationen utgår från olika verksamhetsområden.

Det beskrivs att revidering av delegationsordning sker med jämna mellanrum utefter de behov som framkommer.

I intervjuer beskrivs att då varje nämnd är sin egen myndighet sker det inte någon styrning från kommunstyrelsen av innehållet för de inledande sidorna i delegationsordningarna eller delegation för exempelvis de kommungemensamma processerna. Det beskrivs att från de stödjande funktionerna finns det försök att samordna detta för samtliga nämnder, exempelvis inom området inköp och upphandling.

I intervjuer framgår även att det saknats kännedom om att det inte är en samsyn inom vissa kommungemensamma processerna exempelvis inom personalområdet. I kommande avsnitt i rapporten redogörs för arbetsmarknads- och gymnasienämnden, barn- och utbildningsnämndens samt infrastruktur- och servicenämndens beslut att hantering av personalärenden är verkställighet och inte ett delegationsbeslut, se avsnitt 6.3.3.2 och 6.3.5.2.

Det uppges vid intervju att utbildning kring delegation ingår i introduktionsprocessen vid nyanställning men det finns inte någon systematisering att ge återkommande utbildningar inom området.

I samband med att medarbetaren får tillgång till ärendehanteringssystemet får de även tillgång till mallen för delegationsbeslut. Vid intervju uppges att registratorn har till uppgift att kvalitetssäkra att det är rätt delegat som har signerat beslutet i enlighet med delegationen. Vidare beskrivs att det är delegatens ansvar att skicka beslutet till registraturen för nämnden.

Det beskrivs vid intervju att det till nämndens sammanträde finns en förteckning över fattade delegationsbeslut. Innan förteckningen godkänns finns det möjlighet för ledamöterna att ställa frågor om de olika delegationsbesluten.

Vi har i granskningen tagit del av en rutin för att skriva och anmäla delegationsbeslut som gäller för kommunstyrelsen[4]. Enligt rutinen ska mallen för delegationsbeslut från ärendehanteringssystemet användas för delegationsbeslut. Av delegationsbeslutet ska tydligt anges när beslutet är fattat, vem som fattat det samt vilket beslut som fattats. Det ska även framgå vilken beslutspunkt i delegationsordningen beslutet baseras på med beslutspunktens lydelse återgiven. Beslutet ska även vara undertecknad av delegat. Delegatens ansvar att se till att beslutet anmäls till nämnden. Det framgår inte av rutinen att registrator ska kvalitetssäkra beslutet.

Därtill har vi i granskningen även tagit del av en checklista för ärenden till kommunstyrelsen. Av den framgår bland annat att registratur ska sammanställa förteckning över meddelanden och delegationer löpande.

6.3.1.4 Stickprovskontroll

För samtliga delegationsbeslut har mallen använts och behörig delegat har fattat besluten. Av besluten framgår inte vilken beslutspunkt som beslutet baseras på enligt delegationsordningen. Ett av besluten anmäldes vid tredje sammanträdet efter att beslutet fattats.

6.3.2 Bedömning

Vi bedömer att styrelsen **endast delvis** säkerställt att delegation sker i enlighet med lag och föreskrifter samt på annat sätt som inte är olämpligt.

Vi baserar vår bedömning på att det inte råder en samsyn mellan kommunens olika nämnder för de inledande sidorna samt för de kommungemensamma processerna.

Vi bedömer att kommunstyrelsen har förutsättningar för att tillse att det finns en samsyn kring delegation, generellt och särskilt för beslut för de kommungemensamma processerna.

Av kommunallagen framgår att kommunstyrelsen har en ledande och samordnade roll för förvaltningen i kommunen samt ska utöva uppsikt över andra nämnder. Av kommentaren till kommunallagen framgår att detta innefattar rätt att lämna råd, anvisningar och förslag till åtgärder som styrelsen anser bör vidtas. Om detta inte följs, får styrelsen initiera ett ärende till kommunfullmäktige att ge nämnden direktiv. Det finns därav enligt vår

[4] Daterad 2021-01-13, beslutad av förvaltningschef

bedömning ytterst en möjlighet för kommunstyrelsen att vända sig till kommunfullmäktige för att få ett mandat för att tillse en samsyn i dessa frågor om så behövs.

Därtill framgår det av reglementet att styrelsen ansvarar för att en ändamålsenlig organisation upprätthålls i kommunal verksamhet genom att planera, leda och samordna utformningen av strategiska mål, riktlinjer och ramar för styrningen av hela den kommunala koncernensverksamheten. Därutöver ska styrelsen planera, leda och samordna upp kommunens personalpolitik. Ur ett rättssäkerhets-, personal- och allmänhetens perspektiv är det stor betydelse att det finns en samordning och samsyn i detta.

Vi bedömer att det ska framgå ekonomiska ramar för beslutspunkter. Ett sådant exempel är omställnings- och avgångsersättning för personal.

Vi bedömer att det saknas beslutspunkt för att upphandla ramavtal över direktupphandlingsgränsen.

Därtill bedömer vi ska det fastställas beslutsattester i kommunstyrelsen med beloppsnivåer i enlighet med vad som anges i attestreglementet.

Vi bedömer att ytterligare beslutspunkter inom personalområdet som ska ingå i delegationsordningen är till exempel lönesättning, avstängning samt utfärdandet av varning för personal. Det är av vikt att det inom detta område finns en samsyn inom hela kommunen.

Därutöver bedömer vi att det ska förtydligas att det är beslutsfattande att avstå från att vidta en handling. Till exempel att inte svara på remisser till Regeringskansliet för olika utredningar innehåller ställningstaganden och överväganden.

Vi bedömer att det finns en risk med att direktupphandling under 100 000 kr anses vara verkställighet. Det innebär att det går genomföra inköp på så stora belopp som 95 000 kr utan styrning i delegationsordningen.

Vi bedömer delegationsordningen gällande inköp och upphandling behöver förtydligas. Av delegationsordningen framgår det inte några regleringar gällande avrop från befintliga avtal.

Vår bedömning är att styrelse **endast delvis** har säkerställt att det tydligt framgår vilken och till vilken funktion beslutanderätt har delegerats.

Vi bedömer att utformningen av delegationsordning utifrån från funktion i stället för ämnesområden utgör en risk gällande tydlighet. Detta då denna disposition gör det svårare att få en överblick över de olika delegerade besluten inom samma ämnesområde, vilket kan riskera rättssäkerheten samtidigt som läsbarheten av delegationsordningen försvåras för utomstående såsom medborgare.

Vi bedömer även att det är av vikt att det finns en samsyn inom kommunens samtliga nämnder och styrelsen gällande datumsättningen av de styrande dokumenten. Bristen på samsyn i dessa delar innebär en otydlighet.

Vi bedömer att det ska råda en samsyn gällande de generella inledande sidorna, delegationsordningarnas disposition samt för de kommungemensamma processerna. Det är

av vikt att kommunen har ett gemensamt förhållningssätt gällande så väsentliga delar som delegation och beslutsfattande. Samma ärende ska behandlas på ett likvärdigt sätt inom samtliga nämnder och styrelsen i kommunen.

Vi bedömer att ersättarfunktionen för ordinarie delegat ska förtydligas. För flertalet av funktionerna som har delegerad beslutanderätt saknas det även angiven ersättare. Vi förstår att skrivelsen i de inledande sidorna, att överordnad tjänsteperson har generell rätt att besluta i alla de ärenden som tillkommer underordnad delegat vid dennes frånvaro då gäller. Det kan dock finns en risk för otydlighet genom denna skrivelse då exempelvis funktionen biträdande kommundirektören har funktionen samhällsbyggnadsdirektören som ersättare som vi har förstått det inte är överordnad för den biträdande kommundirektören.

Därtill bedömer vi att översyn av formuleringar i del olika beslutspunkterna bör genomföras. Det är flertalet beslutspunkter som innehåller överflödig information samt det kan vara flera beslut i en beslutspunkt.

Vi bedömer att styrelsen **endast delvis** har säkerställt att gällande delegationsordning efterlevs.

Vi bedömer att översyn av delegationsordningen bör systematiseras. Vi har vid vår granskning funnit att lagstiftning som ändrats ingår i delegationsordningen. Även om det uppges att översyn sker av delegationsordningen är det av vikt att det med regelbundenhet finns en kontroll av delegationsordningens riktighet till lagstiftning och organisationen.

Vi bedömer att det finns ett behov att systematisera utbildning kring delegation. Introduktion för nya medarbetare uppges ske, dock saknas det uppföljande utbildningar. Genom systematiserade utbildningar kring delegation minimeras även risken för att beslut på delegation inte dokumenteras och anmäls i laga ordning.

Vi bedömer att uppföljning av efterlevnaden av delegationsordningen bör ske. Det uppges att registrator kvalitetssäkrar att beslutet är fattat av rätt delegat. Vår stickprovskontroll har visat det inte framgår av delegationsbeslutet vilken beslutspunkts lydelse som beslutet är fattat enligt samt att det finns brist i anmälan till nämnden.

6.3.3 Arbetsmarknads- och gymnasienämnden och barn- och utbildningsnämnden

Vi redovisar dessa nämnder gemensamt då nämnderna har gemensam förvaltning som arbetar med nämndernas delegationsordningar.

Arbetsmarknads- och gymnasienämnden delegationsordning fastställdes 2025-09-16 [5]. Den senaste revideringen var 2025-05-13 med giltighetstid tillsvidare.

Barn- och utbildningsnämnden delegationsordning fastställdes 2025-09-17[6], reviderades 2024-11-20 med giltighetstid tillsvidare.

Det senaste reviderade datumen är tidigare än datum för fastställandet. Det uppges att senast reviderad är den tidigare versionen.

[5] Arbetsmarknads- och gymnasienämnden 2025-09-16 § 80
[6] Barn- och utbildningsnämnden 2025-09-17 § 88

6.3.3.1 Inledande sidor

Översiktlig redogörelse av väsentliga iakttagelser i kronologisk ordning:

- Lagtext för kommunallagens regler om delegation.
- Lagtext för kommunallagens regler om när beslutande inte får delegeras.
- Redogörelse för hälso- och sjukvårdslagstiftning om att medicinsk delegering inte är delegation enlig kommunallagen.
- Det framgår inte att vissa beslut enligt skollagen inte är delegation enligt kommunallagen[7] .
- Förvaltningsdirektören har möjlighet att vidaredelegera beslut och att denna beslutanderätt kan i sin tur inte vidaredelegeras.
- Delegaten kan överlåta beslutanderätten till nämnden i ett specifikt ärende av viktigare eller prejudicerande art även om ärendet är delegerat.
- Vid verkställighet finns det inte utrymme för några självständiga bedömningar ex.:
  - Utse beslutsattestanter
  - Åtgärder som följer av arbetsrättslagstiftning och gällande avtal, till exempel samverkansavtal samt personaladministration enligt lagstiftning, personalpolitiska riktlinjer och kommunens riktlinjer.
- Anmälan av delegationsbeslut ska ske till nämnden vid det första sammanträdet efter tidpunkten för beslutet.
- Anmälan av beslut fattade efter vidaredelegation sker tillbaka till arbetsmarknads- och utbildningsdirektören och anmäls till nämndens nästkommande sammanträde.
- Vid förfall hos delegat överförs beslutanderätten till ersättaren. Vid kortare eller vid jäv övertas beslutanderätten av delegatens närmaste chef. Vid dennes förfall och ärendet är brådskande är beslutar direktören i ärendet. Vid dennes förfall övergår beslutanderätten till biträdande direktör/annan utsedd ställföreträdare för direktören.
- Beslutanderätt får inte utövas i ärende som berör delegatens egna personliga förhållanden eller där jäv enligt kommunallagen föreligger.
- Delegationsbeslut kan överklagas genom förvaltningsbesvär eller genom laglighetsprövning enligt kommunallagen.
- Delegationsbeslut kontrolleras en gång per år. Kontrollen innefattar delegationsordningens efterlevnad, beslut fattat av rätt delegat med rätt information samt att det anmälts till nämndens nästkommande sammanträde.

6.3.3.2 Beslutspunkter

Delegationsordningens beslutspunkter är indelade efter olika ämnesområden såsom allmänt, ekonomiärenden och respektive ansvarsområde inom skolan.

Den är strukturerad med följande rubriker: ärendetyp, delegat, lagrum och kommentar. Lagrum anges för merparten av beslutspunkterna.

Flertalet beslutspunkter är delegerade till fler olika delegater utan inbördes ordning/ansvar. Exempelvis för arbetsmarknads- och gymnasienämnden ”Besluta att en person som saknar lärarlegitimation och behörighet ska användas för undervisning under längre tid än sex månader, dock högst ett år i sänder”. I barn- och utbildningsnämndens delegationsordning

[7] Finns särskild rutin för delegation enligt skollagen som anges finnas publicerad på intranätet.

har exempelvis beslutspunkten ”Ansöka om statsbidrag” och beslutspunkten ”Besluta om fördelning av statsbidrag” flertalet delegater utan angivet inbördes ordning/ansvar för de olika delegaterna.

Inom området ekonomiärenden har arbetsutskottet beslutanderätt gällande upphandling till ett värde överstigande 10 mkr. Någon övre beloppsnivå är inte angiven. Därtill har flertalet chefer delegation på direktupphandling från 100 000 kr upp till direktupphandlingsvärdet. Det saknas motsvarande delegation gällande avrop från befintliga avtal. Inköp under 100 000 kr är inte reglerade i delegationsordningen.

Nämnderna har fastställt tillämpningsansvar för attestreglementet. Av tillämpningsanvisningarna[8] framgår att rätten att utse beslutattestanter är ett verkställighetsbeslut. I tillämpningsanvisningen sker hänvisning till attestförteckningen på intranätet. Tillämpningsanvisningarna innehåller inte några beloppsnivåer för inköp. Det uppges att de beloppsnivåer som finns framgår i delegationsordningens avsnitt 2. Ekonomi gällande upphandling.

Av delegationsordningen framgår inte någon beslutspunkt gällande anställning av medarbetare.

Det saknas även beslutspunkter inom fler delar av personalområdet exempelvis misskötsamhet. Av de inledande sidorna framgår att detta anses vara verkställighet. Vi har i granskning tagit del av rutin för personaladministration[9] som är beslutad av förvaltningsdirektör. Av rutinen framgår olika beslut inom personalområdet exempelvis avsked, avstängning, uppsägning, disciplinpåföljd, förbud mot utövande av bisyssla, överenskommelse om omställningsersättning har namngivna funktioner rätt att underteckna. I intervju beskrivs att nämnderna har uppfattat att det finns ett kommungemensamt tillvägagångsätt gällande dessa ärenden.

6.3.3.3 Kompletterande rutiner / processer

Det beskrivs vid intervjuer att de inledande sidorna i nämndernas delegationsordningar utgår från kommunstyrelsens utformning och från kommunallagens bestämmelser. Resterande delar av delegationsordningarna uppges vara anpassade efter nämndernas behov.

Det beskrivs att det sker revideringar av delegationsordningen kontinuerligt, exempelvis vid förändringar av lagstiftningen och minst en gång per år. Vilket finns regleras i nämndplaneringen och/eller kansliets verksamhetsplan enligt underlag som vi har tagit del av i samband med granskningen.

I intervju beskrivs att det sker utbildningar kring delegation med jämna mellanrum som där registratorerna kan hjälpa till att utbilda. Det sker även individuella riktade utbildningsinsatser för olika målgrupper inom olika verksamhetsområden om delegation.

[8] Daterade 2025-10-06 dnr 2025/271–2.4.0.2
[9] Rutin för personaladministration 2024-03-27

Därutöver ges utbildning i samband med introduktionen för nyanställda. Vi har inte tagit del av underlag som bekräftar detta.

Enligt intervjuuppgift är det registratorerna som får en begäran av chef att skapa ärenden i diariesystemet för aktuellt ärende och ta fram mall för delegationsbeslut. Det är handläggaren som fyller i själva delegationsbeslutets innehåll som sedan skickar det till registratorerna som ombesörjer att beslutet e-signeras. Det beskrivs att registratorerna har i uppdrag att kontrollera att rätt befattningshavare har fattat beslutet.

I företeckningen över anmälda beslut till nämnden framgår vem som fattat beslutet och vilken typ av ärende det är. Vill ledamot i nämnden ta del av ett beslutet kan ledamoten ta del av beslutet.

I delegationsordningen framgår även ”handläggningsrutin för delegationsärenden”. Av rutinen framgår bland annat att mallen i ärendehanteringssystemet ska användas, motivera beslutet om det är myndighetsutövning, hänvisa till lagrum, kontroll av vem som är delegat samt att punkten i delegationsordningen ska anges.

6.3.3.4 Stickprovskontroll

Följande beslut har ingått i stickprovskontrollen

Arbetsmarknads- och gymnasienämnden:

Mallen använts för samtliga delegationsbeslut och det är behörig delegat för samtliga av besluten. Ett av besluten hänvisar till barn- och utbildningsnämndens delegationsordning vilket är korrekt då det är delgetts nämnden som ett delgivningsärende. Ett av besluten inrymmer två olika beslut. Samtliga beslut är anmälda till nämnden.

Barn- och utbildningsnämnden:

Mallen använts för samtliga delegationsbeslut med hänvisning till beslutspunkt i delegationsordningen och med rätt delegat. Två av besluten saknar fullständig datumangivelse.

6.3.4 Bedömning

Vi bedömer att arbetsmarknads- och gymnasienämnden och barn- och utbildningsnämnden **endast delvis** säkerställt att delegation sker i enlighet med lag och föreskrifter samt på annat sätt som inte är olämpligt**.**

Vi bedömer att delar av det nämnderna beslutat vara verkställighet är ett beslutsfattande. Ett sådant exempel är personalområdet där arbetsrättsliga åtgärder ingår. Att besluta olika arbetsrättsliga åtgärder såsom avsked eller uppsägning innehåller flertalet självständiga bedömningar som är baserat på praxis och förarbeten. Att avskeda någon utan rättslig grund kan innebära stora kostnader för kommunen och lidande för den enskilde om beslutet är felaktigt. Beslutet kan även ytterst prövas av domstol. Detta utgör därmed inte verkställighet utan är ett beslutsfattande som ska regleras i delegationsordningen eller fattas av nämnden själv.

Vi bedömer att anställa medarbetare är ett beslutsfattande. Justitieombudsmannen har uttalat sig kring att ett landsting (region) hade, med undantag för vissa chefsbefattningar, behandlat anställningsbeslut som ren verkställighet.[10] Justitieombudsmannens bedömning var att landstinget hade förskjutit gränsen mellan vad som i rättsligt hänseende är ”beslut”, respektive ”ren verkställighet” på ett sätt som går längre än vad som i förarbetsuttalandena till kommunallag (1991:900)[11] förutsattes kunna ske. I propositionen till den äldre kommunallagen anges det att åtgärder som inte kan anses som beslut i lagens mening utan är av rent förberedande eller rent verkställande art omfattas inte av anmälnings-skyldigheten. Justitieombudsmannens slutsats var att kommunallagens bestämmelser om delegation och överklagande som regel är tillämpliga när det gäller beslut om anställningar. Justitieombudsmannen såg allvarligt på att landstinget i fråga om de flesta anställningsbeslut inte följer kommunallagens reglering beträffande delegationsbeslut.

Därtill bedömer vi att det inte är verkställighet att besluta om beslutattestanter. Enligt attestreglementet är det ett beslutsfattande.

Vi bedömer även att det ska framgå beloppsnivåer för attestanter.

Vi bedömer att det ska finns en övre beloppsnivå för de beslut som arbetsutskottet kan fatta. Med en övre beloppsnivå anges då beslutet ska tas av nämnden.

Vi bedömer att av delegationsordningen ska det framgå beslutspunkter gällande avrop från befintliga avtal med angivna beloppsnivåer. Därtill bedömer vi att direktupphandlingar under 100 000 kr ska regleras.

Vår bedömning är att arbetsmarknads- och gymnasienämnden och barn- och utbildningsnämnden **i allt väsentligt** har säkerställt att det tydligt framgår vilken och till vilken funktion beslutanderätt har delegerats.

Vi bedömer att det framgår vad delegationsbeslutet avser och vem som har fått beslutanderätten.

Vi bedömer även att det är av vikt att det finns en samsyn inom kommunens samtliga nämnder och styrelsen gällande datumsättningen av styrande dokumenten. Bristen på samsyn i dessa delar innebär en otydlighet.

Vi bedömer att det ska råda en samsyn gällande de generella inledande sidorna, delegationsordningarnas disposition samt för de kommungemensamma processerna. Det är av vikt att kommunen är en kommun gällande så väsentliga delar som delegerat beslutsfattande. Samma ärende ska behandlas på ett likvärdigt sätt inom samtliga nämnder och styrelsen i kommunen.

[10] Fråga om ett landstings handläggning av beslut om anställningar. Landstinget hade, med undantag för vissa chefsbefattningar, behandlat anställningsbeslut som ren verkställighet, vilket medfört att landstinget i fråga om ett stort antal anställningsbeslut inte följt kommunallagens (1991:900) reglering beträffande delegationsbeslut. Justitieombudsmannen 2009-10-19. Diarienummer: 448–2008.
[11] Regeringens proposition 1990/91:117. 1991-03-07.

Vi bedömer att det ska framgå av delegationsordningen att skollagsbeslut, likväl som det framgår att delegation enligt hälsosjukvårdslagen, inte är delegation enligt kommunallagen och därav inte ingår i delegationsordningen.

Vi bedömer att om det finns flera delegater i beslutspunkterna ska det framgå hur delegationen gäller för de olika delegaterna.

Vi bedömer att arbetsmarknads- och gymnasienämnden och barn- och utbildningsnämnden **endast delvis** har säkerställt att gällande delegationsordningar efterlevs.

Vi bedömer att det finns ett behov att systematisera utbildning kring delegation. Introduktion för nya medarbetare uppges ske samt riktade insatser. Genom systematiserade utbildningar kring delegation minimeras även risken för att beslut på delegation inte dokumenteras och anmäls i laga ordning.

Vi bedömer att uppföljning av efterlevnaden av delegationsordningen bör ske. Det uppges att registrator kvalitetssäkrar att beslutet är fattat av rätt delegat. Vår stickprovskontroll för arbetsmarknads- och gymnasienämnden har inte visat på några brister. Vår stickprovskontroll för barn- och utbildningsnämnden har visat att två av besluten saknar datumangivelse.

6.3.5 Infrastruktur - och servicenämnden

Infrastruktur- och servicenämndens delegationsordning fastställdes 2024-10-31[12]. Det framgår att den senast reviderades 2023-12-21 med giltighetstid tillsvidare.

Det senaste reviderade datumen är tidigare än datum för fastställandet.

6.3.5.1 Inledande sidor

Översiktlig redogörelse av väsentliga iakttagelser i kronologisk ordning:

- Reglerna om delegering återfinns i kommunallagen.
- Av delegationsordningen framgår vilken beslutanderätt som delegeras och till vem beslutanderätten överlåts.
- Beslut som fattas med stöd av delegation samt skrivelser, avtal och andra handlingar som upprättas ska undertecknas av den som fattat beslutet.
- Överordnad tjänsteperson har generell rätt att besluta i alla de ärenden som tillkommer underordnad delegat vid dennes frånvaro.
- Delegerad beslutanderätt får inte utövas i ärende som berör delegatens egna personliga förhållanden eller där jäv föreligger.
- Nämnden kan föregripa en delegats beslut i ett enskilt ärende genom att själv ta över ärendet och besluta. Detta kan till exempel gälla ett ärende som nämnden bedömer som så principiellt viktigt att den själv bör besluta.

[12] Infrastruktur- och servicenämnden 2024-10-31 § 120

- Infrastruktur- och servicedirektör har rätt att vidaredelegera sin beslutanderätt till annan anställd inom sin förvaltning, utom i de fall där det särskilt står i delegationsordningen att vidaredelegering inte får ske.
- Beslut fattade på delegation av infrastruktur- och servicenämnden ska anmälas till nämnden på nästföljande sammanträde.
- En sammanställning görs av samtliga delegationsbeslut som framgår i protokollet. Infrastruktur- och serviceförvaltningen har särskild rutin för handläggning av delegationer.
- Beslut av verkställighetskaraktär och åtgärder som normalt finns inom tjänstepersonens område/ansvar/befattning:
  - Interna beslut och ställningstaganden som rör den inre verksamheten, till exempel de flesta personaladministrativa besluten och beslut gällande den löpande driften, räknas till verkställighet.
  - Sådana beslut kan framgå av projektdirektiv (enligt projektmodellen), uppdragsbeskrivningar, rutiner, och andra styrande dokument eller liknande inom verksamheten.
  - Direktupphandlingar understigande 100 000 kr betraktas som verkställighet.
- Principiella beslut kan inte delegeras, delegerad beslutanderätt inte får utövas i ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet. I dessa ärenden beslutar infrastruktur- och servicenämnden.
- Delegerad beslutanderätt får endast nyttjas inom ramen för budgeterade medel och i enlighet med gällande lagar, avtal, mål och riktlinjer, anvisningar etc.
- Brådskande beslut att infrastruktur- och servicenämndens avgörande inte kan inväntas, beslutar ordföranden, med vice ordförande som ersättare.
- Det framgår inte av de inledande sidorna att delegationsbeslut kan överklagas.

6.3.5.2 Beslutspunkter

Beslutspunkterna är strukturerade utifrån den delegation som tilldelats olika funktioner, i likhet med kommunstyrelsens dispositionsmodell. Detta innebär att varje beslutspunkt hänförs till den funktion som erhållit delegation, såsom ordförande, direktör, avdelningschef, sektionschef eller motsvarande.

Funktionen utskott har delegation på igångsättningstillstånd inom ramen för beviljade investeringsmedel överstigande 10 000 000 kronor samt att omfördela investeringsbudget mellan projekt inom tilldelad totalram i samband med igångsättning överstigande 500 000 kr. Någon övre beloppsnivå saknas för dessa beslut.

Funktionen direktören har delegation på att utse beslutsattestanter med angivande av eventuella beloppsbegränsningar samt ersättare. Av attestförteckningen framgår olika funktioners beloppsnivåer för attest, exempelvis får enhetschef fastighet eller motsvarande attestera upp till 100 000 kr.

Av beslutspunkterna framgår det inte någon delegation för driftsbudget utan endast investeringsbudget. I intervju beskrivs att driftsbudgeten anses vara verkställighet och befogenhetsram ges i attestförteckningen.

Vi noterar att beslutspunkten direktupphandlingar, tilldelning av kontrakt och beslut om avrop från inköpscentral inte anger något belopp för avrop. I övrigt saknas det beslutspunkter gällande avrop från ramavtal.

I intervju beskrivs att när direktören är bortrest utser hon en ersättare vid kortare frånvaro. Det framgår inte av delegationsordningen att det kan utses ersättare och dess befogenhet för ersättaren.

Inom personalområdet saknas det beslutspunkter då det bedöms vara verkställighet. Det finns en rutin[13] som är beslutad av direktören där det framgår vem bland annat som är behörig att anställa, omplacera, stänga av medarbetare, säga upp av olika skäl och avskeda.

6.3.5.3 Kompletterande rutiner / processer

Det beskrivs vid intervju att delegationsordningen revideras vid behov, till exempel vid omorganisering.

Det beskrivs att när det är påkallat sker revidering av delegationsordningen exempelvis vid omorganisation. För de inledande texterna har de utgått från kommunstyrelsens texter. Vid intervju beskrivs att dispositionen utefter funktioner fungerar bra då de inte har så många beslutspunkter i delegationsordningen.

I intervjuer beskrivs att i samband med introduktionen ges utbildning kring delegationsbeslut samt registraturen ger även stöd kring delegationsbeslut.

Det beskrivs att registraturen kontrollerar att behörig delegat har signerat beslutet och mallen för delegationsbeslut används alltid. Vidare beskrivs att registraturen registrerar i ärendehanteringssystemet delegationsbesluten som ska anmälas till nämnden. Det uppges vid intervju att ledamöter kan efterfråga information om ett beslut under sammanträdet.

Av intervju framgår att när beslutet är skickat för e-signering ska det skickas vidare till ärendehanteringssystemet. Om det inte sker försvinner beslutet efter 90 dagar. Vilket innebär att den person som har delegationsrätt måste veta att e-signeringen inte är något arkiv för delegationer utan beslutet måste skickas vidare för att bli diarieført.

Det finns en handläggningsrutin för delegationsärenden[14]. Av rutinen framgår att om ett ärende inte anmäls till nämnden kan det överklagas i all framtid. Vidare beskrivs att mallen i ärendehanteringssystemet ska användas och beslutet ska signeras digitalt. Registraturen registrerar delegationsbeslutet i ärendet och anmäler det till nämnden via förteckning.

[13] Fastställd av förvaltningsdirektör 24-01-09
[14] Handläggningsrutin

6.3.5.4 Stickprovskontroll

Följande beslut har ingått i stickprovskontrollen:

Mallen för delegationsbeslut har använts, rätt delegat har fattat besluten, angiven beslutspunkt från delegationsordningen framgår och besluten är e-signerade med beslutsdatum angivet.

6.3.6 Bedömning

Vi bedömer att infrastruktur- och servicenämnden **endast delvis** har säkerställt att delegation sker i enlighet med lag och föreskrifter samt på annat sätt som inte är olämpligt.

Vi baserar vår bedömning gällande definitionen av verkställighet i delegationsordningen. Att besluta om olika arbetsrättsliga åtgärder såsom ett avsked eller uppsägning innehåller självständiga bedömningar, som vi tidigare har beskrivit i avsnitt 6.3.4. Även att anställa bedömer vi är ett beslutsfattande, som vi tidigare har beskrivit i avsnitt 6.3.4.

Vi bedömer att det ska finns en övre beloppsnivå för de beslut som arbetsutskottet kan fatta. Med en övre beloppsnivå anges då beslutet ska tas av nämnden.

Vi bedömer att det ska finnas beslutspunkter för delegation med beloppsnivåer som omfattar både drift- och investeringsmedel.

Vi bedömer att det av delegationsordningen ska framgå beslutspunkter gällande avrop från befintliga avtal med angivna beloppsnivåer. Därtill bedömer vi att inköp under 100 000 kr ska regleras.

Vi bedömer det ska finns delegation gällande att utse ersättare vid kortare frånvaro för förvaltningsdirektören samt ersättarens befogenhet.

Vi bedömer det ska framgå av delegationsordningen att delegationsbeslut kan överklagas. Genom att det framgår att beslutet kan överklagas visar det på betydelsen att beslutet upprättas och att det anmälas till nämnden.

Vår bedömning är infrastruktur- och servicenämnden **endast delvis** har säkerställt att det tydligt framgår vilken och till vilken funktion beslutanderätten har delegerats.

Vi bedömer att utformningen av delegationsordning utifrån från funktion i stället för ämnesområden utgör en risk gällande tydlighet. Detta då denna disposition gör det svårare att få en överblick över de olika delegerade besluten inom samma ämnesområden vilket kan riskera rättssäkerheten samtidigt som läsbarheten av delegationsordningen försvåras för utomstående såsom medborgare.

Vi bedömer även att det är av vikt att det finns en samsyn inom kommunens samtliga nämnder och styrelsen gällande datumsättningen av styrande dokumenten. Bristen på samsyn i dessa delar innebär en otydlighet.

Vi bedömer att det ska råda en samsyn gällande de generella inledande sidorna, delegationsordningarnas disposition samt för de kommungemensamma processerna. Det är av vikt att kommunen är en kommun gällande så väsentliga delar som delegerat beslutsfattande. Samma ärende ska behandlas på ett likvärdigt sätt inom samtliga nämnder och styrelsen i kommunen.

Vi bedömer att det framgår tydligt vem som är delegat av delegationsordningen.

Vi bedömer att infrastruktur- och servicenämnden **endast delvis** säkerställt att gällande delegationsordningar efterlevs.

Vi bedömer att översyn av delegationsordningarna bör systematiseras. Även om det uppges att översyn sker av delegationsordningen är det av vikt att det med regelbundenhet finns en kontroll av delegationsordningens riktighet till lagstiftning och organisationen.

Vi bedömer att det finns ett behov att systematisera utbildning kring delegation. Introduktion för nya medarbetare uppges ske. Genom systematiserade utbildningar kring delegation minimeras även risken för att beslut på delegation inte dokumenteras och anmäls i laga ordning.

Vi bedömer att uppföljning av efterlevnaden av delegationsordningen bör ske. Det uppges att registrator kvalitetssäkrar att beslutet är fattat av rätt delegat. Vår stickprovskontroll visar även en fungerande hantering av delegationsbeslut.

6.3.7 Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämndens delegationsordning fastställdes 2024-10-25[15]. Det framgår att den senast reviderades 2023-05-21 med giltighetstid tillsvidare.

Datumet senast reviderat är innan datumet för fastställande.

6.3.7.1 Inledande sidor

Översiktlig redogörelse av väsentliga iakttagelser i kronologisk ordning:

- Regler om delegering av nämndärenden finns i kommunallagen.
- Framgår vilken beslutanderätt som delegeras och till vem beslutanderätten överlåts.
- Gäller endast verklig beslutanderätt i kommunallagens mening till skillnad från så kallad verkställighet. Kännetecknande för ett beslut är bland annat att det föreligger alternativa lösningar och att beslutsfattarna måste göra vissa överväganden och bedömningar.
- Beslutet kan överklagas, antingen genom förvaltningsbesvär eller bli föremål för laglighetsprövning genom kommunalbesvär.

[15] Kultur- och fritidsnämnden 2024-10-25 § 126

- Förvaltningschef som fått delegation kan vidaredelegera sin beslutanderätt till en annan anställd i kommunen.
- Principiella beslut kan inte delegeras, vilket innebär att delegerad beslutanderätt inte får utövas i ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet. I dessa ärenden beslutar kultur- och fritidsnämnden.
- Delegerad beslutanderätt får endast nyttjas inom ramen för budgeterade medel och i enlighet med gällande lagar, avtal, mål och riktlinjer, anvisningar med mera.
- Anställningsbeslut som är kortare än 12 månader betraktas som verkställighet. Beslut om öppettider gällande den löpande verksamheten betraktas som verkställighet. Inköp/upphandling av varor och tjänster/tecknande av avtal under 100 000 kr betraktas som verkställighet.
- Delegat har rätt att i vissa ärenden avstå från att fatta beslut och i stället hänskjuta ärendet till närmast överordnad tjänsteman, utskott eller kultur- och fritidsnämnden.
- Delegerad beslutanderätt får inte utövas i ärende som berör delegatens egna personliga förhållanden eller där jäv föreligger.
- Överordnad tjänsteman har generell rätt att besluta i alla ärenden som tillkommer underordnad delegat.
- Brådskande ärenden kan fattas av ordföranden med vice ordförande som ersättare.
- Delegationsbesluten ska anmälas till nästkommande sammanträde för nämnden.

6.3.7.2 Beslutspunkter

Beslutspunkterna är, likt kommunstyrelsen och infrastruktur- och servicenämnden, uppdelade i funktioner i stället för ämnesområden.

Funktionen utskottet har delegation på om att upphandla varor och tjänster, som omfattas av inköpspolicy, samt försäljning av konferenser och konserter inom nämndens verksamhetsområde i de fall summan (anbudssumman eller dylikt) för varje enskilt avslut överstiger 1 500 000 kr. Någon övre beloppsgräns saknas.

Funktionen direktör har delegation att tilldela attesträtt till ekonomi-och personalsystemet inom förvaltningen.

Flertalet funktioner har rätt att teckna avtal/upphandla varor och tjänster inom nämndens verksamhetsområde som omfattas av kommunens inköpspolicy enligt angivet belopp.

Det framgår inte av delegationsordningen avrop från befintliga avtal med angivna beloppsnivåer.

Flertalet funktioner har delegation på bidrag till föreningar/organisationer med olika beloppsnivåer.

Inom personalområdet finns det olika beslutspunkter exempelvis avsked, uppsägning, varning, förbjuda bisysslor samt anställning av personal. Det framgår inte någon

beslutspunkt gällande avstängning, avgångsersättning och omställningsersättning samt lönesättning av personal.

6.3.7.3 Kompletterande rutiner / processer

Intervjuer beskrivs att delegationsordningen revideras vid behov exempelvis i samband med förändringar i organisationen.

Av intervjuer framgår att det kan finnas ett mörkertal gällande anmälan av delegationsbeslut till nämnden då antalet anmälda beslut har minskat. Vidare beskrivs att det är en fråga som det arbetas med så att beslut anmäls till nämnden. När det gäller delegationsbeslut för föreningsbidrag anmäls de till nämnden en gång i kvartalet, som ett beslut, vilket det inte framgår av delegationsordningen.

Det uppges vid intervju att registraturfunktionen ska genomföra en utbildning för personer när de blir tilldelade rätten att fatta beslut på/med/genom delegation. I intervju beskrivs att de hade en personalaktivet i förvaltningen där de fick leta efter vem som var delegat för olika beslut i delegationsordningen. Det beskrivs att det blev mycket bläddrande i delegationsordningen då den är uppdelad efter funktioner och inte ämnesområden.

Vid intervju beskrivs att registrator är behjälplig med att använda mallen för delegationsbeslut samt kvalitetssäkrar beslutet att det är rätt delegat som fattat beslutet. Vi har inte tagit del av uppgifter att det sker någon samlad dokumenterad uppföljning av delegationsbeslut.

Därefter anmäls beslutet till nämnden, näst kommande sammanträde. I nämnden kan det efterfrågas att få information om olika delegationsbeslut.

6.3.7.4 Stickprovskontroll

Mallen för delegationsbeslut har använts. Ett av besluten har innehållit flertalet beslut under en tidsperiod. Ett av besluten saknar hänvisning till beslutspunkt i delegationsordningen.

6.3.8 Bedömning

Vi bedömer att kultur- och fritidsnämnden **endast delvis** sker i enlighet med lag och föreskrifter samt på annat sätt som inte är olämpligt.

Vi bedömer att det ska förtydligas i delegationsordningen vad ett beslutfattande är och vad som utgörs vara verkställighet. Beskrivningen gällande verkställighet anges bland annat att vara inköp/upphandling av varor och tjänster/tecknande av avtal under 100 000 kr. Det angivna exemplet innehåller flertalet handlingsalternativ som har rättskraft mot annan part.

Vi bedömer att det för funktionen utskottet ska framgå ett beloppstak för deras delegation.

Vi bedömer att avrop från ramavtal med angivna beloppsgränser ska framgå av delegationsordningen.

Vi bedömer det finns fler delegationer inom personalområdet än de som är angivna. Några av dem är avstängning, avgångsersättning och omställningsersättning samt lönesättning av personal.

Vår bedömning är att kultur- och fritidsnämnden **endast delvis** har säkerställt att det tydligt framgår vilken och till vilken funktion beslutanderätten har delegerats.

Vi bedömer att utformningen av delegationsordning utifrån från funktion i stället för ämnesområden utgör en risk gällande tydlighet. Detta då denna disposition gör det svårare att få en överblick över de olika delegerade besluten inom samma ämnesområden vilket kan riskera rättssäkerheten samtidigt som läsbarheten av delegationsordningen försvåras för utomstående såsom medborgare.

Vi bedömer även att det är av vikt att det finns en samsyn inom kommunens samtliga nämnder och styrelsen gällande datumsättningen av styrande dokumenten. Bristen på samsyn i dessa delar innebär en otydlighet.

Vi bedömer att det ska råda en samsyn gällande de generella inledande sidorna, delegationsordningarnas disposition samt för de kommungemensamma processerna. Det är av vikt att kommunen är en kommun gällande så väsentliga delar som delegerat beslutsfattande. Samma ärende ska behandlas på ett likvärdigt sätt inom samtliga nämnder och styrelsen i kommunen.

Vi bedömer att delegationsbesluten är tydligt utformade.

Vi bedömer att kultur- och fritidsnämnden **endast delvis** har säkerställt att gällande delegationsordningar efterlevs.

Vi bedömer att den disposition som finns för nämndens delegationsordning utefter funktioner innebär att det är svårt att få en överblick av beslutspunkter inom samma område, exempelvis för samma beslut finns det på flera ställen då olika delegater har olika beslutsmandat för olika beloppsnivåer.

Vi bedömer att utbildning sker kring delegationsbeslut samt att registrator säkerställer att behörig delegat har fattat beslutet. Då det är intervjuuppgifter har det påverkat vår bedömning.

Vår stickprovskontroll har visat att ett delegationsbeslut innehåller flertalet beslut vilket inte är i enlighet med delegationsordningen. Varje delegationsbeslut är ett eget beslut och ska anmälas enskilt. Ett av besluten har även saknat hänvisning till beslutspunkt i delegationsordningen.

6.3.9 7.2.6 Miljö- och byggnadsnämnden

Miljö- och byggnadsnämndens delegationsordning fastställdes 2025-11-19[16]. Det framgår att den senast reviderades 2025-11-19 och är giltig från och med 2025-11-19. Samtliga datum är likalydande för fastställd, senast reviderad och giltig från och med.

6.3.9.1 Inledande sidor

Översiktlig redogörelse av väsentliga iakttagelser i kronologisk ordning:

- Delegering av nämndens beslutanderätt är för att avlasta nämnden mindre viktiga ärenden för att möjliggöra en effektivare kommunal förvaltning med snabbare beslutsvägar och kortare handläggningstider.
- Beslut som fattas med stöd av delegation ska anmälas till nämnden.
- Delegationsrätten omfattar inte ärenden som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Sådana ärenden ska av delegaten hänskjutas till nämnden för avgörande.
- En delegats beslutanderätt är begränsad till det egna verksamhetsområdet, delegation kan aldrig omfatta något utanför bygg- och miljönämndens verksamhet.
- Delegering får inte ska av beslutsrätten i följande slag av ärenden;
    - ärenden som rör verksamhetens mål, inriktning, omfattning och kvalitet,
    - framställningar eller yttranden till kommunfullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut i nämnden i dess helhet eller av kommunfullmäktige har överklagats,

[16] Miljö- och byggnadsnämnden 2025-11-19 § 156

    - ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller av annars större vikt samt
    - ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.
- Överordnad tjänsteperson har generell rätt att besluta i alla de ärenden som tillkommer underordnad delegat vid dennes frånvaro, vilket innebär att beslut kan fattas vid den ordinarie befattningshavarens frånvaro.
- Delegerad beslutanderätt får inte utövas i ärende som berör delegatens egna personliga förhållanden eller där jäv föreligger.
- Delegationsbeslut ska anmälas till nästföljande tillgängliga/möjliga sammanträde.
- En sammanställning av samtliga delegationsbeslut ska framgå av protokollet.
- Beslut fattade av ordföranden som ett brådskande beslut ska anmälas till nästkommande sammanträde. Beslutsrätt som är delegerad till ordförande är också vid förfall för ordförande i nämnden delegerad till nämndens förste vice ordförande.
- Vid förfall för ordinarie delegat, och då beslut inte utan olägenhet kan uppskjutas, har överordnad tjänsteperson, förordnad vikarie, eller annan tjänsteperson inom verksamhetsområdet med samma funktion rätt att fatta beslut i stället för ordinarie tjänsteperson. Den överordnade tjänstepersonen bestämmer i ett sådant fall vem av dessa som ska fatta beslut.
- Det framgår inte att delegationsbeslut kan överklagas.
- Någon beskrivning av skillnaden av beslut och verkställighet framgår inte.
- Av delegationsordningen framgår inte att beslut ska anmälas på annat sätt än vid nästkommande sammanträde.

6.3.9.2 Beslutspunkter

Beslutspunkterna i denna delegationsordning är strukturerade utifrån respektive lagrum och omfattar bland annat administrativa och allmänna ärenden. Beslutspunkterna är indelade under rubrikerna paragraf, beslutsrätt och beslutsfattare.

De allmänna ärendena avser exempelvis representation, förtroendevaldas tjänsteresor och deltagande i kurser och konferenser, anställningsärenden samt tilldelning av kontrakt under 1 mkr.

Delegationsordningen har flertalet beslutspunkter som har delegerats till två eller flera funktioner utan angivande av inbördes prioritet. Exempelvis har sektionschef, stadsarkitekt, bygglovshandläggare och byggnadsinspektör beslutanderätt i ärenden som avser ny- eller tillbyggnad av komplementbyggnad. Det beskrivs att även om flera funktioner har samma delegation är det inte någon risk då varje funktion har sitt ansvarsområde.

I delegationsordningen framgår inte någon beslutspunkt gällande avgångsersättning eller omställningsersättning. I intervju beskrivs att denna fråga hanteras inom kommunstyrelsens delegationsordning.

Av beslutspunkterna framgår att avdelningschef har delegation på att köpa eller beställa vara eller tjänst enligt inköpspolicy och inom ramen för budgeten. Några beloppsnivåer är inte angivna.

6.3.9.3 Kompletterande rutiner / processer

Det beskrivs att det sker ständiga förändringar i lagstiftningen inom nämndens område som medför att revideringar i delegationsordningen kan behöva genomföras.

Av intervju framgår att vid nyanställning sker introduktion av delegation och delegationsbeslut. Genom den egenkontroll som finns upptäcks det om fel delegat har fattat beslut. Vi har i granskningen inte tagit del av underlag för hur denna egenkontroll genomförs. Det beskrivs att administrationen inte har något uppdrag att kontrollera att det är rätt delegat i beslutet.

I intervjuer beskrivs att det är enbart L (byggärenden) och M (miljöärenden) delegationsbeslut som delges till nämnden. Delegationsbeslut som är allmänna ärenden enligt delegationsordningen uppges inte anmälas till nämnden då det är få ärenden och i princip aldrig hanteras som delegationsärenden.

Av intervju framgår att med kallelsen till nämnden skickas en Excell lista över de beslut som är fattade på delegation under angiven tidsram. Av den listan framgår; diarienummer, rubrik för ärendet, fastighetsbeteckning, ägarens namn, händelsedatum, handläggarens namn samt en kort ärendemening.

Det beskrivs att vid nämndens sammanträden sker det djupdykningar i olika delegationsbeslut, genom att nämnden får mer ingående redogörelser av cirka 10 olika beslut från listan vid sammanträdet

6.3.9.4 Stickprovskontroll

Mallen för delegationsbeslut använts. För ett av besluten framgår det inte tydligt vilket beslut som har fattats och för ett annat beslut saknas hänvisning till beslutspunkt från delegationsordningen.

Av protokollsutdrag[17] från nämndsammanträden framgår: Redovisning av delegationsbeslut samt att nämnden godkänner redovisningen av anmälda delegationsbeslut. I beskrivning av ärendet framgår att” beslut fattade på delegation ska anmälas näst kommande sammanträde. Följande beslut redovisas enligt gällande delegationsordning: ”Delegationslista och Bostadsanpassning.”

Protokollsutdragen visar att någon anmälan av delegationsbeslut för allmänna ärenden till nämnden har inte skett vid dessa datum.

[17] Protokollsutdrag MBN: 2025-02-26 § 25, 2025-05.07 § 65, 2025-05-21 § 73 samt 2025-11-22 § 147.

6.3.9.5 Bedömning

Vi bedömer att miljö- och byggnadsnämnden **endast delvis** sker i enlighet med lag och föreskrifter samt på annat sätt som inte är olämpligt.

Vi baserar vår bedömning på att det saknas en beskrivning på vad som är verkställighet och beslutsfattande samt det inte framgår att delegationsordningen att besluten kan överklagas.

Vi bedömer att samtliga delegationsbeslut ska anmälas till nämnden. Av delegationsordningen framgår att samtliga beslut ska vid näst kommande sammanträde ska anmälas.

Vi bedömer att det saknas det beslutspunkter inom personalområdet gällande avgångsersättning och omställningsersättning för personal.

Vi bedömer att det ska framgå beloppsnivåer för inköp och avrop från ramavtal.

Vi bedömer att det ska framgå av delegationsordningen att delegationsbeslut kan överklagas. Genom att det framgår att beslutet kan överklagas visar det på betydelsen att beslutet upprättas och att det anmälas till nämnden.

Vår bedömning är att bygg- och miljönämnden **i allt väsentligt** har säkerställt att det tydligt framgår vilken och till vilken funktion beslutanderätten har delegerats.

Vi bedömer att det att det finns flertalet beslutspunkter med flera beslutsfunktioner utan inbördes ordning. Det är vikt framgår en ordning när det är flera beslutsfunktioner för samma delegationsbeslut.

Vi bedömer även att det är av vikt att det finns en samsyn inom kommunens samtliga nämnder och styrelsen gällande datumsättningen av styrande dokumenten. Bristen på samsyn i dessa delar innebär en otydlighet.

Vi bedömer att det ska råda en samsyn gällande de generella inledande sidorna, delegationsordningarnas disposition samt för de kommungemensamma processerna.

Det är av vikt att kommunen är en kommun gällande så väsentliga delar som delegerat beslutsfattande. Samma ärende ska behandlas på ett likvärdigt sätt inom samtliga nämnder och styrelsen i kommunen.

Vi bedömer att miljö- och byggnaden **inte** har säkerställt att gällande delegationsordningar efterlevs.

Vi bedömer att alla beslut enligt delegationsordningen ska anmälas till nämnden vid näst kommande sammanträde. Vi bedömer även att det ska framgå av protokollet vilka ärenden som har anmälts.

Vår stickprovskontroll av protokollen har visat att de allmänna ärendena i delegationsordningen inte delges till nämnden. Såsom vi har förstått det upprättas det inte heller delegationsbeslut för de allmänna ärendena.

För bygg- och miljöärendens delegationsbeslut som anmäls till nämnden framgår det inte av protokollet vilka beslut som är anmälda. Det ska framgå av protokollet de delegationsbeslut som har anmälts till nämnden. Den rådande ordningen försvårar avsevärt insynen från allmänheten för nämndens verksamhet som utförs på delegation.

Vi bedömer även att det är vikt att det sker systematiserade utbildning kring delegationsbeslut samt att det finns en ordning för kvalitetssäkring för bygg- och miljöärenden samt även för de allmänna ärendena. Vi har inte tagit del av underlag som visar hur kvalitetssäkringen sker.

6.3.10 Socialnämnden

Socialnämndens delegationsordning reviderades senast 2025-06-19[18]. Det framgår att delegationsordningen fastställdes 2023-03-30 och är giltig till 2027-03-30. Av denna beskrivning framgår att den senaste revideringen är den gällande versionen.

6.3.10.1 Inledande sidor

Översiktlig redogörelse av väsentliga iakttagelser i dess kronologiska ordning.

- Nämnden kan bara delegera beslut som faller inom sitt verksamhetsområde enligt lag och reglemente. Den som får beslutanderätten kallas delegat.
- Delegat kan överlämna ett ärende till överordnad chef eller till nämnden för avgörande om det finns anledning att nämnden prövar frågan
- Delegat som anges i delegationsordningen är lägsta beslutsnivå.
- Möjlighet till delegering av ärenden följer av bestämmelser i kommunallagen.
- Delegering som följer av särskild yrkeskompetens enligt hälso- och sjukvårdslagen ska inte anmälas till socialnämnden.
- Delegering i följande ärenden får inte ske av nämnden:
    - ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
    - framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
    - ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,

[18] Socialnämnden 2025-06-19 § 122

    - ärenden som väckts genom medborgarförslag (Luleåförslaget) och som lämnats över till nämnden samt
    - ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

- Kommunallagen skiljer mellan beslut som måste delegeras och beslut som innebär ren verkställighet. Gränsdragningen mellan delegering och ren verkställighet är inte helt klar.
- Delegering innebär överlåtande av beslutanderätt, vilket betyder att delegaten – den som fått rätten att fatta ett visst beslut – inträder i nämndens ställe.
- Delegering innebär överlåtande av beslutanderätt. Kännetecknande för denna typ av beslut är, att de regleras i lag, att det finns alternativa lösningar och att beslutsfattaren måste göra vissa överväganden och bedömningar. Beslutet ska kunna överklagas antingen genom laglighetsprövning eller förvaltningsbesvär.
- Beslut av verkställighetskaraktär innebär åtgärder som normalt finns inom tjänstepersonens område. Beslut av rutinmässig karaktär som fattas av tjänsteperson i kraft av sin tjänsteställning. Oftast reglerade i lag, avtal, riktlinjer, beslut eller styrdokument. Verkställighetsärenden behöver inte anmälas till nämnden.
- Chef som anställs har omgående beslutanderätt enligt delegationsordningen. Övrig personal erhåller beslutanderätt efter individuell bedömning av överordnad chef
- För anställd anges i delegationsordningen till vilken kategori av befattningshavarens delegation lämnats.
- Enhetschefer inom barn-, unga och familj ersätter varandra. Övriga enhetschefer inom myndighet ersätter varandra.
- Delegerad beslutanderätt får inte utövas i ärende som berör delegatens egna personliga förhållanden eller där jäv föreligger.
- Socialdirektören får vidaredelegera sin beslutanderätt om det framgår av delegationsordningen.
- Anmälan av delegationsbeslut ska göras till nämndens nästa sammanträde avseende:
    - Delegationsbeslut som registreras som beslut i verksamhetssystem. Redovisas via lista från verksamhetssystemet.
    - Om beslutet inte går att koda in som ett beslut i verksamhetssystemet ska beslutsfattaren överväga om/eller hur anmälan av delegationsbeslutet ska ske till nämnden.
    - Delegationsbeslut som registreras i diariet.

- Ärenden som inte behöver anmälas till nämnd framgår i kolumnen anmärkning i delegationsordningen.

6.3.10.2 Beslutspunkter

I likhet med miljö- och byggnadsnämnden har även socialnämnden strukturerat sina beslutspunkter utifrån tillämpliga lagrum.

Delegationsordningen omfattar därutöver övriga administrativa beslut, inköp och upphandling, organisatoriska frågor, behandling av personuppgifter och informationssäkerhet samt beslut om ersättningar, vilka samlas under en gemensam rubrik benämnd ”Övrigt”.

Delegationsordningens beslutspunkter är rubricerade enligt följande kategorier: ärende, lagrum, delegat och anmärkning.

Nämnden har ett särskilt avsnitt avseende personaldelegation, vilken bland annat omfattar anställning, misskötsamhet, avstängning, samverkan, strejkfrågor och arbetsmiljö. Dessa beslut ska inte anmälas till nämnden. Det framgår exempelvis inte var avstängning och varning ska dokumenteras.

Delegation för enskild överenskommelse utanför AB:s regler saknas det angivna beloppsnivåer.

Det kan noteras att vissa beslutspunkter är försedda med anmärkningen ”Anmäls inte till SN”, exempelvis punkt 18.11 avseende ”Ansökan om tidsbegränsat uppehållstillstånd för betänketid”.

Vidare framgår att vissa delegationsbeslut tilldelats flera funktioner som delegat. Exempelvis kan socialsekreterare, biståndshandläggare, LSS-handläggare och specialistsocionom samtliga vara delegat för yttranden till Skatteverket med anledning av ansökan om skyddad identitet utan rangordning mellan dem. Av uppgift framgår att de har många olika roller som har samma beslutanderätt och har samma befogenhetsram.

Upphandling finns reglerat i delegationsordningen. Direktupphandling under 100 000 kr är även ett delegerat beslutsfattande. Upphandling över 1000 000 kr är arbetsutskottet delegat. Det saknas övre beloppsgräns för denna delegation.

Av delegationsordningen framgår det inte någon delegation gällande att inleda upphandling för ramavtal samt avrop från ramavtal med angivna beloppsnivåer.

6.3.10.3 Kompletterande rutiner / processer

I intervju beskrivs att det sker en översyn av delegationsordningen två gånger per år.

Det ges uttryck för att det vore lämpligt om det fanns en samsyn kring utformningen av delegationsordningarna i kommunen.

Registratorn har enligt intervju i uppgift att kvalitetssäkra delegationsbesluten så att det är rätt delegat som har fattat beslutet. Någon strukturerad introduktion/utbildning i delegation saknas utan det är varje chefs ansvar att de som har delegation ska få introduktion i ämnet. Det uppges att det är påbörjat en planering för att delegationsordningen ska vara en del av introduktionen för nya chefer. Information till övriga medarbetare saknas.

Det uppges vid intervju att mallen för delegationsbeslut används vid beslut fattade av utskott och för avtal och överenskommelser som är signerade digitalt eller fysiskt av delegat.

Vidare beskrivs att ärenden anmäls till nämnden och till nämndens presenteras det en företeckning över alla beslut som är fattade på delegation. Nämnden har möjlighet vid sammanträdet att ställa frågor om delegationsbesluten.

Av delegationsordningen framgår även en rutin: Arbetsgång - handläggning av delegationsärenden i diariet.

Av den framgår bland annat; kontrollera i delegationsordningen vem som är delegat, d.v.s. vem som har rätt att fatta beslut, mallen i ärendehanteringssystemet för delegationsbeslut ska användas, registrator är behjälplig med ärendenummer och beslutsmall samt hänvisa i beslutet till rätt kapitel och punkt i delegationsordningen

Det är delegaten som ska meddela registrator om fattat beslut som därefter anmäler beslutet till nästkommande socialnämnd.

6.3.10.4 Stickprovskontroll

För ett av besluten har mallen för delegationsbeslut inte används, utan det är en överenskommelse som utgör beslutet. Två av besluten saknar hänvisning till beslutspunkt i delegationsordningen.

6.3.11 Bedömning

Vi bedömer att socialnämnden **i allt väsentligt** har säkerställt att delegation sker i enlighet med lag och föreskrifter samt på annat sätt som inte är olämpligt.

Vi baserar vår bedömning på att det finns tydligt angivet i delegationsordningen vad som gäller vid delegation samt ur ett översiktligt perspektiv har nämnden delegerat de väsentliga delarna. Det finns även en tydlighet i beslutspunkterna och hela delegationsordningen uppfattas som genomarbetad.

Vi bedömer dock att beskrivningen gällande verkställighets behöver justeras. Verkställighet är inte något beslutsfattande och det sker i rutinbaserade uppgifter såsom uttagande av avgift enligt taxa.

Vi bedömer även att beslutspunkter gällande avrop från ramavtal med angivna beloppsnivåer samt inleda upphandling om ramavtal ska ingå i delegationsordningen.

Vår bedömning är att socialnämnden **i allt väsentligt** säkerställt att det tydligt framgår vilken och till vilken funktion beslutanderätten har delegerats.

Vi baserar vår bedömning att det framgår vilken funktion som beslutande rätten har delegerats till och vilken beslutanderätt beslutet avser.

Hänvisningar till aktuellt lagrum samt anmärkningarna med beskrivande texter om tillämpligheten förtydligar hur beslutanderätten ska utföras.

Vi bedömer dock att i vissa beslut med flera delegater bör det anges tydligare anger befogenhetsram.

Vi bedömer även att det är av vikt att det finns en samsyn inom kommunens samtliga nämnder och styrelsen gällande datumsättningen för de styrande dokumenten.

Vi bedömer att det ska råda en samsyn gällande de generella inledande sidorna samt delegationsordningarnas disposition.

Vi bedömer att socialnämnden **endast delvis** har säkerställt att gällande delegationsordningar efterlevs.

Vi baserar vår bedömning på att det finns behov av att systematisera introduktion och utbildning kring delegation samt att kvalitetssäkringen av beslut behöver förstärkas. Vår stickprovskontroll har visat att mallen för delegationsbeslut inte alltid använts samt att två av besluten saknar hänvisning till beslutspunkt i delegationsordningen

7.2.3 E-nämnden

Av E-nämndens delegationsordnings försättsblad saknas information om när den senast reviderades, fastställdes och giltighetstid.

6.3.11.1 Inledande sidor

Översiktlig redogörelse av väsentliga iakttagelser i dess kronologiska ordning

- Delegering av nämndärenden finns och innebär överlåtande av beslutsfunktion.
- Beslut som avses i delegationsordningen gäller endast verklig beslutanderätt. Kännetecknande för ett beslut är det föreligger alternativa lösningar och att beslutsfattarna måste göra vissa överväganden och bedömningar.
- Beslutet kan överklagas, antingen genom förvaltningsbesvär eller bli föremål för laglighetsprövning genom kommunalbesvär.
- Den som har fått delegation kan i ett enskilt ärende välja att inte själv utnyttja sin beslutanderätt utan i stället hänskjuta avgörandet till nämnden.
- Principiella beslut kan inte delegeras, vilket innebär att delegerad beslutanderätt inte får utövas i ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet. I dessa ärenden beslutar nämnden.
- Delegerad beslutanderätt får endast nyttjas inom ramen för budgeterade medel och i enlighet med gällande lagar, avtal, mål och riktlinjer, anvisningar med mera.
- Överordnad tjänsteperson har generell rätt att besluta i alla de ärenden som tillkommer underordnad delegat vid dennes frånvaro
- Delegat har rätt att i vissa ärenden avstå från att fatta beslut och i stället hänskjuta ärendet till närmast överordnad tjänsteperson eller nämnden.
- Beslutanderätt får inte utövas i ärende som berör delegatens egna personliga förhållanden eller där jäv föreligger.

- Brådskande avgörande som inte kan avvaktas, beslutar ordföranden, med vice ordföranden som ersättare.
- Alla delegationsbeslut anmäls till nämnden på nästföljande sammanträde.

6.3.11.2 Beslutspunkter

Nämnden har totalt sju delegationspunkter som varken är uppdelad inom ämnesområde eller per funktion. Inom beslutspunkterna redogör nämnden för vilka funktioner som har delegat samt ersättare finns vid tre av beslutspunkterna.

Beslutspunkter avser exempelvis:

- Teckna nämndens firma inom ramen för fattade beslut,
- beslut om avtalsförlängning,
- tilldelningsbeslut i ramavtalsupphandlingar,
- omfördelning av driftsbudget inom totalram,
- löpande inköp och beställningar till och med ett prisbasbelopp,

Det framgår inte beslutspunkter inom området för GDPR såsom anmälan av personuppgiftsincident till tillsynsmyndighet, begäran om registerutdrag med mera. I intervju beskrivs att de personuppgifter som de hanterar är inom nämndens verksamhetsområde.

Beslutspunkt gällande utlämnande av allmän handling saknas i delegationsordning. I intervju beskrivs att det ibland kommer en begära om handlingar så det kan behöva ingå i delegationsordningen.

Vi noterar att det är samma delegat för löpande inköp och beställningar som är delegat för beslutsattest av fakturor. I intervju uppges att e-nämnden arbetar enligt Luleå kommuns rutiner för hantering av fakturor enligt denna ska en faktura alltid hanteras av två personer.

I intervjuer beskrivs att de är en liten nämnd med fyra sammanträden per år och de fattar få beslut.

6.3.11.3 Kompletterande rutiner / processer

I intervju framgår att inköp har skett men det har saknats kunskap om att inköp ska anmälas till nämnden som ett delegationsbeslut.

6.3.11.4 Stickprovskontroll

Några delegationsbeslut har inte redovisats till nämnden sedan 2023.

6.3.11.5 Bedömning

Vi bedömer att e-nämnden **inte** har säkerställt att delegation sker i enlighet med lag och föreskrifter samt på annat sätt som inte är olämpligt.

Vi baserar vår bedömning på att det saknas flertalet beslutspunkter i delegationsordningen som ingår, oavsett verksamhet som nämnden har. Det finns ett behov av genomlysning av

basdelegationsuppgifterna som ska ingå i en delegationsordning. De som anges i granskningen ska endast se som exempel och är inte uttömmande.

Vi bedömer även att det ska framgå av delegationsordningen första sidan när den är beslutad i likhet med andra styrande dokument i Luleå kommun.

Vi bedömer att det är olämpligt att funktionen som har delegation för inköp även är beslutattestant. Det bör ske en översyn av beslutsattest för inköp.

Vår bedömning är att e-nämnden **i allt väsentligt** säkerställt att det tydligt framgår vilken och till vilken funktion beslutanderätten har delegerats.

Vi baserar vår bedömning på att de beslutspunkter som ingår i delegationsordningen är tydlig. Det behöver dock framgå tydligare vem som är överordnad tjänsteperson.

Vi bedömer även att det är av vikt att det finns en samsyn inom kommunens samtliga nämnder och styrelsen gällande datumsättningen av styrande dokumenten. Bristen på samsyn i dessa delar innebär en otydlighet.

Vi bedömer att det ska råda en samsyn gällande de generella inledande sidorna, delegationsordningarnas disposition samt för de kommungemensamma processerna. Det är av vikt att kommunen är en kommun gällande så väsentliga delar som delegerat beslutsfattande. Samma ärende ska behandlas på ett likvärdigt sätt inom samtliga nämnder och styrelsen i kommunen.

Vi bedömer att e-nämnden **inte** säkerställt att gällande delegationsordningar efterlevs.

Vi baserar vår bedömning på att delegationsbeslut inte anmälts. Det saknas kunskap i att det ska upprättas ett beslut och det ska anmälas till nämnden.

7.2.8 Samlade iakttagelser

Det framgår i intervjuerna att det finns arbetssätt i nämnderna och styrelsen med att genomföra översyn av delegationsordningen i samband med exempelvis omorganisationer och förändrad lagstiftning.

Nämndsadministrationen för sekreterare för nämnderna och styrelsen är centraliserade och ingår inom kommunstyrelseförvaltningens kansli. Registratorerna finns däremot i de olika nämnderna.

Det råder inte en samsyn i de inledande sidorna för kommunstyrelsen och nämndernas respektive delegationsordningar. Vissa av nämnderna har utgått från kommunstyrelsen skrivelser i de inledande sidorna. Det uppges att varje nämnd är en egen myndighet utformningen av delegationsordningen är upptill varje nämnd. Kommunstyrelsen har inte heller som uppdrag att tillse att en likriktning mellan de olika nämnderna.

Därtill noterar vi att dispositionen gällande beslutspunkter skiljer mellan nämnderna. Kommunstyrelsen, kultur-och fritidsnämnden och infrastruktur -och servicenämnden

delegationsordningar har delat upp beslutspunkterna utifrån vilken funktion som är behörig delegat. För barn-och utbildningsnämnden, arbetsmarknads- och gymnasienämnden, socialnämnden samt e-nämnden är delegationsordningen uppdelad efter ämnesområde, exempelvis administration, ekonomi och inköp.

Beskrivningarna kring vad som är beslutfattande och vad som är verkställighet skiljer sig åt mellan kommunstyrelsen och de olika nämndernas delegationsordningar. Detta får i sin tur effekter för beslutsfattandet och tillämpligheten i exempelvis kommungemensammaprocesser såsom personalfrågor, upphandling och beslutsattest för nämnder och styrelsen. Några av nämnderna har beslutat att personalfrågor är verkställighet och för andra nämnder ingår det i delegationsordningen som beslutspunkter.

Det saknas även ett systematiserat arbetssätt med utbildningar om delegation. I granskningen har det framgått att mallen för delegationsbeslut används i stor utsträckning.

Vi ser även att arbetet med kvalitetssäkring av delegationsbeslut förstärkas. Det är överlag en god ordning gällande att besluten anmäls vid näst kommande sammanträde och att det genomförs kvalitetssäkring av beslutsfattaren är behörig delegat.

Vi har vid en övergripande översyn av beslutspunkterna i delegationsordningarna sett det finns ett samlat behov för samtliga nämnder och styrelsen att genomföra en översyn av hur beslutspunkterna är formulerade men även av själva delegationen. Ett sådant exempel är att det saknas ett över tak för att ingå avtal för utskotten. Därtill saknar vi en beslutspunkt i samtliga delegationsordningar gällande besluta om att upphandla ramavtal överstigande direktupphandlingsgränsen samt avrop från ramavtal med angivna beloppsnivåer,

7 SAMLAD BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER

Syftet med granskningen har varit att bedöma om delegationsordningarna är ändamålsenliga samt om styrelse och nämnd har tillräcklig uppföljning och kontroll av fattade beslut med stöd av delegation.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen, infrastruktur- och servicenämnden samt kultur- och fritidsnämnden endast delvis har ändamålsenliga delegationsordningar. Vi bedömer att arbetsmarknad- och gymnasienämnden, barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden och e-nämnden i allt väsentligt har ändamålsenliga delegationsordningar.

Vi bedömer att kommunstyrelsen, arbetsmarknad- och gymnasienämnden, barn- och utbildningsnämnden, infrastruktur- och servicenämnden, kultur- och fritidsnämnden och socialnämnden endast delvis har tillräcklig kontroll och uppföljning av fattade beslut med stöd av delegation.

Vi bedömer att miljö- och byggnämnden och e-nämnden inte har tillräcklig kontroll och uppföljning av fattade beslut med stöd av delegation.

Se inledning samt respektive rapportkapitel för en mer detaljerad beskrivning.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Utforma en kommungemensam mall för delegationsordningar innehållande disposition, inledande sidor samt kommungemensamma beslutspunkter.
- Tillse ett kommungemensamt förhållningssätt gällande delegation inom de allmänna områden som omfattar samtliga nämnder såsom personal, upphandling och inköp, beslutsattest, dataskyddsförordningen och allmänna förvaltningsärenden.
- Tillse att det finns ett kommungemensamt ställningstagande gällande verkställighet och beslutsfattande.
- Verka för kommungemensam likvärdig hantering av delegation och delegationsbeslut.
- Utforma kommungemensam utbildning kring delegation
- Tillse ett kommungemensamt arbetssätt för uppföljning och kvalitetssäkring av delegationsbeslut.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi granskande nämnder att:

- Säkerställa följsamhet till det kommunstyrelsen beslutar gällande delegationsordningar, delegationsbeslut inom allmänna områden, anmälan till nämnden, definition av delegerat beslutfattande och verkställighet.

- Säkerställa att det finns tillräcklig kunskap kring delegation samt uppföljning av delegation och delegationsbeslut.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi miljö- och byggnämnden, socialnämnden och E-nämnden att:

- För samtliga beslutspunkter i delegationsordningen att det upprättas delegationsbeslut enligt angiven mall.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi miljö- och byggnämnden och E-nämnden att:

- Samtliga delegationsbeslut anmäls till nämndens näst kommande sammanträde.

Datum som ovan

Azets Revision & Rådgivning AB

Certifierad kommunal revisor *Verksamhetsrevisor*

8 BILAGOR

BILAGA 1 REGLEMENTEN FÖR STYRELSEN OCH NÄMNDER[19]

Kommunstyrelsen

Styrelsen det övergripande ansvaret för hela den kommunala verksamheten. Detta omfattar såväl utvecklingen av de kommunala bolagen som deras ekonomiska ställning, liksom att säkerställa en effektiv planering och samordning av kommunens arbete och åtagande.

Kommunstyrelsen ansvarar vidare för att en effektiv och ändamålsenlig organisation upprätthålls inom den kommunal verksamheten. Styrelsens ansvarsområde omfattar bland annat översiktsplanering, frågor rörande demokrati och tillgänglighet samt arbete med hållbar utveckling.

Arbetsmarknads- och gymnasienämnden

Nämnden har bland annat ansvarar för gymnasieskolan, den anpassad gymnasieskola samt den kommunala vuxenutbildningen. Nämnden fullgör de uppgifter som åligger hemkommunen enligt skollagen (2010:800), inklusive det kommunala aktivitetsansvaret för ungdomar.

Vidare har nämnden vårdgivaransvar enligt hälso- och sjukvårdslagen, fungera som kommunens arbetsmarknadsorgan och utgör även arbetslöshetsnämnd enligt lagen (1944:475). Nämnden ansvarar dessutom för bosättning av nyanlända, deras etablering samt frågor som rör integration.

Barn- och utbildningsnämnden

Nämndens är kommunens huvudman i enlighet med skollagen (2010:800) och fullgör de uppgifter som åligger hemkommunen. Nämnden har dessutom vårdgivaransvar samt ansvar i egenskap av arbetsgivare och arbetsmiljöfrågor.

Nämndens verksamhetsområde omfattar förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, anpassad grundskola och annan pedagogisk verksamhet. Nämnden ansvarar även för kulturskolan.

Infrastruktur- och servicenämnden

Nämnden ansvarar bland annat för att främja god byggnadskultur, bistå kommunstyrelsen i arbetet med den översiktliga användningen av mark och vatten samt säkerställa genomförandet av detaljplaner och tillhörande avtal. Nämnden ansvarar även för lokalbanken och för att samordna samt tillgodose de kommunala verksamheternas behov av ändamålsenliga lokaler, bostäder och utomhusmiljöer. Vidare omfattar nämndens uppdrag inköp och förmedling av kommunens fordon i enlighet med fastställda styrdokument.

[19] Kommunfullmäktige 2023-12-18 § 240

Kultur- och fritidsnämnden
Nämnden ansvarar bland annat för att främja kultur- och fritidsverksamhet, utveckla och förvalta kommunala kulturhistoriska miljöer samt administrera ansökningar och genomföra utbetalningar av bidrag. Nämnden ska även skapa förutsättningar för ungas delaktighet och inflytande.

Miljö- och byggnadsnämnden
Nämnden ansvarar för myndighetsutövning enligt plan och bygglagen (2010:900) med undantag för planläggning av mark och vatten, delta aktivt i samhällsplaneringen, följa samhällsutvecklingen samt ansvara för utbetalning av bostadsanpassningsbidrag. Vidare ska nämnden svara för den kontroll och rapportering som åligger kommunens miljökvalitetsnormer.

Socialnämnden
Nämnden ansvarar för att fullgöra kommunens uppgifter avseende insatser i egen regi för service, vård och omsorg. Nämnden ska även fullgöra de uppgifter som åligger kommunen enligt socialtjänstlagen, lagen om stöd och service, hälso- och sjukvårdslagen samt de bestämmelser som i övrigt gäller för socialnämnder enligt lag.

Vidare ansvarar nämnden för det brottsförebyggande arbetet inom Luleå kommun samt för att besvara Migrationsverkets förslag till andelstal avseende mottagande av ensamkommande barn.

E-nämnden
Nämnden ska fungera som en samverkansplattform för medlemskommunernas arbete inom digital förvaltning. Nämndens huvudsakliga uppgift är att samordna medlemskommunens arbete med att gemensamt utarbeta frågor kopplade till digital förvaltning samt att ta fram underlag inför samordnad upphandling av digitala lösningar.

BILAGA 2 STICKPROVKONTROLL

En stickprovsgranskning för att kontrollera följande aspekter av delegationsbesluten:

- Om det framgår vem som är beslutsfattare
- Om beslutet är fattat av behörig delegat
- Datum för beslut
- Vilket beslut som fattats
- Om delegationsbeslutet är undertecknat
- Specifik punkt som åberopas i delegationsordningen
- Om delegationsbeslutet är anmält till nämnden på första sammanträdet efter tidpunkten för beslutet

Vi har begärt in tre beslut som är tagna på delegation enligt förvaltningarnas förteckning av delegationsbeslut från januari 2025, april 2025 och september 2025.

BILAGA 3 RÄTTSLIGA FÖRUTSÄTTNINGAR VID DELEGATION.

Allmänt

Av kommunallagen (2017:725), KL, framgår att fullmäktige får uppdra åt en nämnd att i fullmäktiges ställe besluta i ett visst ärende eller i en viss grupp av ärenden[20], förutom i de fall som framgår av 5 kap. 1 § KL.

Enligt 5 kap. 1 § KL framgår bland annat att ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt beslutas av fullmäktige.

Delegering från styrelse/nämnd

Allmänt om delegering

Kommunfullmäktige ska, enligt kommunallagen[21], besluta om reglementen för styrelsen och nämnderna. Reglementet ska innehålla deras verksamhet och arbetsformer.

Styrelsen och nämnderna kan ge delegation inom sin verksamhet och arbetsformer inom vad som anges i reglementet. Under förutsättning att det inte finns någon form av begränsning i lag eller annan reglering att uppgiften inte kan delegeras.

Av kommunallagen[22] framgår vilka ärenden som nämnden inte får delegera. Det gäller till exempel ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet. Motivet till delegationsförbudet är att nämnderna/styrelsen ska ha kvar det övergripande ansvaret för verksamheten.

Det finns även i speciallagstiftning regleringar kring delegation exempelvis socialtjänstlagen och skollagen som påverkar hur nämnden kan delegera i vissa frågor.

Ett beslut ska vara skriftligt, oavsett om det är fattat av styrelsen/nämnden vid sammanträde eller om beslutet är fattat genom delegation.

Det är lämpligt att delegeringen framgår av delegationsordningen som är beslutad av styrelsen/nämnden för att på så sätt samla den delegation som nämnden/styrelsen lämnat. Beslut om delegering kan även dokumenteras i ett protokoll. En nämnd/styrelse får enligt kommunallagen[23] uppdra åt till presidiet, ett utskott, en ledamot, en ersättare eller anställd att fatta beslut i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden.

När nämnden/styrelsen delegerar sin beslutanderätt ska det anges vilken beslutanderätt som delegeras och till vem beslutanderätten överlåts. Nämnden/styrelsen kan inte besluta om en blandad delegering, det vill säga till anställd och förtroendevald i förening.[24]

I ärenden som är så brådskande att nämndens/styrelsens avgörande inte kan avvaktas får nämnden uppdra till ordförande eller annan ledamot som nämnden utsett att besluta på nämndens vägnar.[25]

[20] 5 kap. 2 § KL
[21] 6 kap. 44 § KL
[22] 6 kap. 38 § KL
[23] 7 kap. 5 § KL
[24] Prop. 2016/17:171
[25] 6 kap. 39 § KL

Om styrelsen/nämnden uppdrar åt en förvaltningschef[26] inom nämndens/styrelsens verksamhetsområde att fatta beslut, får nämnden överlåta åt förvaltningschefen att i sin tur uppdra åt en annan anställd inom kommunen eller regionen att fatta beslutet[27].

Anmälan av delegationsbeslut

Alla beslut som fattas på delegation ska[28] anmälas till den nämnd/styrelse som delegerat beslutanderätten.

Beslut som fattas med stöd av vidaredelegation från förvaltningschef ska anmälas till förvaltningschefen. Något uttrycklig skyldighet för förvaltningschefen eller delegaten att vidareanmäla besluten till nämnden finns inte, men nämnden kan ställa sådana krav som villkor för att godkänna vidaredelegering. Brådskande beslut som fattas med stöd av kommunallagen[29] ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

Utebliven anmälan påverkar inte det fattade beslutets giltighet men däremot vinner beslutet inte laga kraft om klagotiden inte löpt ut, vilket förutsätter en anmälan till nämnden/styrelsen.

Ren verkställighet eller delegering

Gränsen mellan beslut som kräver delegering och sådana åtgärder som anses vara ren verkställighet är inte alltid tydlig. Med beslut fattade av nämnder/styrelse avses beslut fattade av nämnder/styrelse eller av en delegat med stöd av delegering av nämnd/styrelse.

Med verkställighet avses att någon verkställer ett redan fattat beslut och det saknas ett eget ställningstagande. Exempel på ren verkställighet är avgiftsdebitering enligt fastställd taxa eller tilldelning av förskoleplats enligt en klar turordningsprincip.

Gränsdragning mellan vad som är beslutsfattande och ren verkställighet har betydelse för möjligheten att överklaga beslutet genom laglighetsprövning[30]. Enligt 13 kap. 2 § KL kan nämnds/styrelsebeslut och delegationsbeslut överklagas genom laglighetsprövning medan beslut som är ren verkställighet eller av förberedande art inte kan överklagas, då det inte är

[26] 7 kap. 5 § KL
[27] 7 kap. 6 § KL
[28] 6 kap. 40 § KL
[29] 6 kap. 38 § KL
[30] Laglighetsprövningen innebär, som namnet antyder, en kontroll av beslutets laglighet. Vid en överklagan genom laglighetsprövning kan förvaltningsrätten upphäva eller godkänna beslutet men inte ändra det.

Kurser och konferenser 2026-05-04

Ärendenr 2026/273-1.1.1.7

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lägga redovisade kurser och konferenser till handlingarna.

Beskrivning av ärendet

Följande kurser och konferenser redovisas:

Avsändare	Ämne
Sveriges kommuner och regioner 2026-03-27	KLF Hid.nr 2026.3874 Toppledarprogrammet 2026-2027, 16 heldagar mellan 8 september 2026 och 16 april 2027, Sigtuna
Sveriges Kommuner och Regioner 2026-03-31	KLF Hid.nr 2026.3969 Inbjudan till SKR:s Demokratidag, 15 april, Stockholm
UNICEF 2026-04-07	KLF Hid.nr 2026.4091 Inbjudan till lansering av UNICEF Sveriges kommunrapport 2026, 8 maj, Stockholm
Sveriges Kommuner och Regioner 2026-04-10	KLF Hid.nr 2026.4275 Inbjudan till Nya regler kring skydd av civilbefolkning 20 april, digitalt
Sveriges Kommuner och Regioner 2026-04-14	KLF Hid.nr 2026.4384 Seminarium om nya regler för arkivering av digitala översiktsplaner, 12 maj, Digitalt

Kommundirektörens rapport 2026-05-04

Ärendenr 2026/621-2.1.0.1

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen delges information om kommundirektörens rapport 2026-05-04.

Beslutsunderlag

- Kommundirektörens rapport 2026-05-04

§ 42

Svar på remiss avseende delbetänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2)

Ärendenr 2026/351-1.3.1.5

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta remissvar över delbetänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2) enligt bilaga KLF Hid: 2026.3537 och avge som Luleå kommuns svar till Justitiedepartementet.

Sammanfattning av ärendet

Luleå kommun har fått möjlighet att yttra sig över remiss avseende delbetänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2). Svar på remissen ska ha inkommit till Justitiedepartementet senast den 25 maj.

Regeringen beslutade 15 februari 2024 att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté, Valsedelskommittén, med uppdrag att utvärdera och överväga förändringar av valsedelssystemet, inklusive analysera för- och nackdelar med att övergå till ett system med gemensamma eller neutrala valsedlar. Genom tilläggsdirektiv 19 juni 2025 fick kommittén även i uppdrag att analysera behovet av att ändra reglerna om valbarhet och valbarhetens koppling till folkbokföring.

Delbetänkandet innehåller författningsförslag till samlade reformer av valsedelsystemet, vilka får betydelse för mängden valsedlar och deras användning. Delbetänkandet innehåller även förslag kring utredningsuppdraget om valbarhet och folkbokföring.

Huvudinnehållet i de förslag som nu läggs fram är följande:

- Ansvar för distribution av valsedlar läggs i sin helhet på den kommunala valadministrationen.
- Borttag av valsedlar med enbart parti- och valbeteckning (s.k. partivalsedlar) och att det framöver endast ska finnas blanka valsedlar och valsedlar med partibeteckning och kandidater (s.k kandidatvalsedlar).
- Krav för att partier ska få rätt att delta med kandidatvalsedlar. Baserat på tidigare valresultat eller genom insamling av stödförklaringar.
- Begräsning av en kandidatvalsedel per valkrets.
- Förslag på utformning av ett system för insamling av stödförklaringar och nödvändiga författningsändringar som en följd av detta.

- Förslag avseende begränsning att endast kunna kandidera i en region och en kommun.

Detta delbetänkande omfattar inte valsedelns utformning. I slutbetänkandet avser Valsedelskommittén att ta ställning till valsedelns utformning och närmare gå in på frågan om förutsättningarna för att genomföra fria och hemliga val för personer med funktionsnedsättning.

Sammanfattning av remissvar
Valkansliet ser överlag att förslagen medför en förbättring på en rad områden, exempelvis genom ökad tydlighet kring ansvaret för distribution av valsedlar samt minskning av antalet valsedlar. Förslagen innebär att valadministrationen får ensamt ansvar för distribution av valsedlar, vilket gör att även om det totala antalet valsedlar minskar kommer det att öka antalet valsedlar som valadministrationen ska hantera. Risker med detta lyfts i remissvaret samt valkansliets bedömning om nyttan med en gemensam valsedel som ett led i att minska det totala antalet valsedlar. Förslagen bedöms medföra en förbättring för arbetet i val- och röstningslokalen där röstmottagarna kommer ha mindre valsedlar att hantera. Denna förbättring bedöms också förbättra för väljarnas upplevelse i val- och röstningslokalen genom det färre antalet valsedlar.

Förslag på remissvar finns i sin helhet i bilaga. Yttrandet avser endast de delar som bedöms påverka kommunens ansvar vid genomförande av val.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit valnämnden besluta att rekommendera kommunstyrelsen att anta remissvar över delbetänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2) enligt bilaga VN Hid: 2026.24 och avge som Luleå kommuns svar till Justitiedepartementet.

Valnämnden har 2026-03-11 § 8 föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta remissvar över delbetänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2) enligt bilaga VN Hid: 2026.24 och avge som Luleå kommuns svar till Justitiedepartementet.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer valnämndens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog

Dialog har förts internt inom valkansliet och kanslikontoret vid kommunstyrelseförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Svar på remiss avseende delbetänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2), KLF Hid: 2026.3537
- Delbetänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2), KLF Hid: 2026.2532
- Missiv - Remiss avseende delbetänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2), KLF Hid: 2026.2533
- Valnämndens beslut 2026-03-11 § 8, KLF Hid: 2026.3538

§ 8

Yttrande över remiss avseende delbetänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2)

Ärendenr 2026/11-1.3.1.5

Valnämndens beslut

Valnämnden beslutar att rekommendera kommunstyrelsen att anta remissvar över delbetänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2) enligt bilaga VN Hid: 2026.24 och avge som Luleå kommuns svar till Justitiedepartementet.

Sammanfattning av ärendet

Luleå kommun har fått möjlighet att yttra sig över remiss avseende delbetänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2). Svar på remissen ska ha inkommit till Justitiedepartementet senast den 25 maj.

Regeringen beslutade 15 februari 2024 att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté, Valsedelskommittén, med uppdrag att utvärdera och överväga förändringar av valsedelssystemet, inklusive analysera för- och nackdelar med att övergå till ett system med gemensamma eller neutrala valsedlar. Genom tilläggsdirektiv 19 juni 2025 fick kommittén även i uppdrag att analysera behovet av att ändra reglerna om valbarhet och valbarhetens koppling till folkbokföring.

Delbetänkandet innehåller författningsförslag till samlade reformer av valsedelsystemet, vilka får betydelse för mängden valsedlar och deras användning. Delbetänkandet innehåller även förslag kring utredningsuppdraget om valbarhet och folkbokföring.

Huvudinnehållet i de förslag som nu läggs fram är följande:

- Ansvar för distribution av valsedlar läggs i sin helhet på den kommunala valadministrationen.
- Borttag av valsedlar med enbart parti- och valbeteckning (s.k. partivalsedlar) och att det framöver endast ska finnas blanka valsedlar och valsedlar med partibeteckning och kandidater (s.k kandidatvalsedlar).
- Krav för att partier ska få rätt att delta med kandidatvalsedlar. Baserat på tidigare valresultat eller genom insamling av stödförklaringar.
- Begräsning av en kandidatvalsedel per valkrets.
- Förslag på utformning av ett system för insamling av stödförklaringar och nödvändiga författningsändringar som en följd av detta.

- Förslag avseende begränsning att endast kunna kandidera i en region och en kommun.

Detta delbetänkande omfattar inte valsedelns utformning. I slutbetänkandet avser Valsedelskommittén att ta ställning till valsedelns utformning och närmare gå in på frågan om förutsättningarna för att genomföra fria och hemliga val för personer med funktionsnedsättning.

Sammanfattning av remissvar
Valkansliet ser överlag att förslagen medför en förbättring på en rad områden, exempelvis genom ökad tydlighet kring ansvaret för distribution av valsedlar samt minskning av antalet valsedlar. Förslagen innebär att valadministrationen får ensamt ansvar för distribution av valsedlar, vilket gör att även om det totala antalet valsedlar minskar kommer det att öka antalet valsedlar valadministrationen ska hantera. Risker med detta lyfts i remissvaret samt valkansliets bedömning om nyttan med en gemensam valsedel som ett led i att minska det totala antalet valsedlar. Förslagen bedöms medföra en förbättring för arbetet i val- och röstningslokalen där röstmottagarna kommer ha mindre valsedlar att hantera. Denna förbättring bedöms också förbättra för väljarnas upplevelse i val- och röstningslokalen genom det färre antalet valsedlar.

Förslag på remissvar finns i sin helhet i bilaga. Yttrandet avser endast de delar som bedöms påverka kommunens ansvar vid genomförande av val.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit valnämnden besluta att rekommendera kommunstyrelsen att anta remissvar över delbetänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2) enligt bilaga VN Hid: 2026.24 och avge som Luleå kommuns svar till Justitiedepartementet.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att valnämnden bifaller förslaget.

Dialog
Dialog har förts internt inom valkansliet och kanslikontoret vid kommunstyrelseförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Svar på remiss avseende delbetänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2), VN Hid: 2026.24
- Delbetänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2), VN Hid: 2026.14
- Missiv - Remiss avseende delbetänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2), VN Hid: 2026.15
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande yttrande över remiss avseende delbetänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2), VN Hid: 2026.23

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Svar på remiss avseende delbetänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2)

Ju2026/00079 Justitiedepartementet

Remissvaret följer delbetänkandets kapitelindelning och rubriksättning. Luleå kommun lämnar endast yttranden på de delar som bedöms påverka kommunens arbete med valgenomförandet.

7.3.1 Valadministrationen ska ansvara för distribution och att väljare har tillgång till samtliga valsedlar

Kommitténs förslag: *Valadministrationen ska ensam ansvara för distributionen av valsedlar och för att väljare i eller i anslutning till ett röstmottagningsställe, som en kommun har inrättat, har tillgång till samtliga valsedlar för den aktuella valkretsen. Partier ska inte distribuera valsedlar till röstmottagningsställen.*

Luleå kommun välkomnar kommitténs ambition att förenkla och förtydliga ansvaret för distributionen och väljarnas tillgång till valsedlar. Dock i kombination med övriga förslag i delbetänkande ser Luleå kommun ett antal risker med en övergång till att valadministrationen ensamt ska ansvara för all distribution av valsedlar. Luleå kommun bedömer att det kommer öka arbetsbördan och kostnad för valadministrationen när det kommer till förvaring, sortering, packning, lagerhållning och transportering av valsedlar. Med nuvarande förslag kommer antalet valsedlar som kommunen hanterar att öka, förutsatt att det tillkommer partier som får rätt att delta med kandidatvalsedlar efter insamling av stödförklaringar. Enligt kommitténs egen bedömning kommer ökningen vara cirka 10–17 partiers valsedlar jämfört med nuvarande hantering. Luleå kommun bedömer att det hade varit mer logiskt att genomföra en förändring av ansvar för distribution samtidigt som förändringar genomfördes som hade minskat antal valsedlar som valadministrationen behöver hantera. Luleå kommuns bedömning är också att förslaget behöver omfattas av en översyn ifall statsbidraget för genomförande av val behöver ändras som en följd av valadministrationens utökade ansvar.

7.3.2 Kostnaden för valsedlar

Kommitténs förslag: *De valsedlar som valadministrationen ansvarar för att väljarna har tillgång till ska framställas och distribueras på statens bekostnad. Om nya valsedlar skulle tryckas på grund av att ett parti återkallat en kandidatanmälan eller en kandidat återkallat en förklaring om samtycke till anmälan ska partiet betala de merkostnader som uppkommer för framställning och distribution. Undantag får göras om kostnaden är av mindre omfattning eller om det annars finns synnerliga skäl.*

Luleå kommun stödjer förslaget.

7.3.3 Beställning av valsedlar

Kommitténs förslag: *Ett parti som uppfyller kraven för att delta med kandidatvalsedlar i ett val får beställa sådana valsedlar senast det datum som Valmyndigheten bestämmer (*Detta gäller endast sådana valsedlar som partierna beställer utöver de valsedlar som valadministrationen ansvarar för att väljarna har tillgång till). *Partiet ska betala samtliga kostnader för framställning och leverans av de beställda valsedlarna. Ett parti kan som mest beställa kandidatvalsedlar motsvarande 0,5 gånger antalet röstberättigade.*

Luleå kommun har inga synpunkter på förslaget.

7.4.1 Partivalsedlar tas bort

Kommitténs förslag: *Det ska inte längre finnas valsedlar med enbart parti- och valbeteckning (s.k. partivalsedlar). I fortsättningen ska det endast finnas:*

- *valsedlar med parti- och valbeteckning samt uppgifter om kandidater, vilka ska benämnas kandidatvalsedlar, och*
- *valsedlar med enbart valbeteckning, vilka ska benämnas blanka valsedlar.*

Luleå kommun tillstyrker kommitténs förslag och välkomnar alla förändringar som medför att minska olika typer valsedlar. Luleå kommun anser dock att denna förändring sammantaget på egen hand inte kommer påverka valadministrationens omfattande hantering av valsedlar som görs vid varje val. Med införande av ansvaret för all distribution på valadministrationen och införandet av att alla partier som enligt förslaget får rätt att ställa upp med kandidatvalsedlar räcker det inte med att bara ta bort partivalsedlar.

7.4.2 Endast blanka valsedlar ska användas vid utlandsröstning

Kommitténs förslag: *Endast blanka valsedlar ska användas vid utlandsröstningen. Valsedlarna behöver inte tillhandahållas bakom en avskärmning.*

Luleå kommun har inga synpunkter på förslaget.

7.4.3 Effekter på annan röstning
Kommitténs förslag: *Att ta bort partivalsedlar bedöms ge problem för den väljare som förtidsröstar i annan kommun än där väljaren har rösträtt. Väljaren kan då inte personrösta genom att markera en kandidat på en kandidatvalsedel. Väljare som vill personrösta måste använda blank valsedel och tillskriva partinamn och kandidatnamn.*

Luleå kommun vill belysa att detta kommer försvåra för röstmottagarna i röstningslokalen. Det kommer medföra att mer kommunikation behöver göras till väljare från annan ort som vill ta tillvara på sina rättigheter vid röstning. Det finns risker för att robustheten i valgenomförandet påverkas genom att väljare tvingas skriva manuellt på blanka valsedlar. Det finns risk att fler kandidatröster underkänns.

7.5.4 Det behöver införas krav för att ett parti ska få delta med kandidatvalsedlar
Kommitténs förslag: *Ett parti ska få delta med kandidatvalsedlar i val till riksdagen om det har fått mer än 1 procent av rösterna vid det senaste valet till riksdagen eller om det har ett dokumenterat stöd (stödförklaringar) av minst 10 000 röstberättigade. Ett parti ska få delta med kandidatvalsedlar i ett val till Europaparlamentet om det har fått mer än 1 procent av rösterna vid det senaste valet till Europaparlamentet eller om det har ett dokumenterat stöd av minst 10 000 röstberättigade.*

Luleå kommun har inga synpunkter på förslaget.

7.5.5 Krav för att få delta med kandidatvalsedlar i de kommunala och regionala valen.
Kommitténs förslag: *Ett parti ska få delta med kandidatvalsedlar i val till region- eller kommunfullmäktige om det uppfyller kraven för att få delta med sådana valsedlar i riksdagsvalet eller om det vid det senaste valet till den aktuella församlingen har fått mer än 1 procent av rösterna. Ett parti ska också få delta med kandidatvalsedlar i ett val till region- eller kommunfullmäktige om det har ett dokumenterat stöd (stödförklaringar) av minst*

3. 100 röstberättigade i kommuner och regioner med högst 100 000 röstberättigade,

Luleå kommun väljer att endast svara avseende det antal stödförklaringar som gäller för vår kommun.

Luleå kommun stödjer att det införs en tröskel för antal stödförklaringar för att ha rätt till att ställa upp med kandidatvalsedel. Bedömningen är dock att det är väldigt svårt att bedöma den effekt antalet stödförklaringar kommer ha på antalet partier i kommunen som klarar kraven och i förlängningen hur det kommer påverka valadministrationens ansvar att distribuera alla valsedlar, om förslagen enligt delbetänkandet genomförs i sin helhet. Luleå kommun vill

särskilt trycka på att en utvärdering av det antal stödförklaringar som krävs för ett parti ska få delta med kandidatvalsedlar behöver genomföras i den utvärdering som planeras till 2030.

7.5.6 Partier som inte uppfyller kraven för att få delta med kandidatvalsedlar.
Kommitténs förslag: (…) *Partierna som inte uppfyller kraven för att få delta med kandidatvalsedlar föreslås inte längre kunna delta med partispecifika valsedlar i val.* (..)

Luleå kommun stödjer förslaget då det kan minska antalet valsedlar vilket förenklar för väljare i val- och röstningslokalen.

7.6.1 Endast en valsedel per parti och valkrets
Kommitténs förslag: *Ett parti får endast delta med en kandidatvalsedel per valkrets.*

Luleå kommun stödjer förslaget då det kan minska antalet valsedlar vilket förenklar för väljare i val- och röstningslokalen.

7.6.2 Partier med kandidatvalsedlar måste anmäla kandidater – inga öppna listor
Kommitténs förslag: *Partier som deltar med kandidatvalsedlar i ett val ska anmäla samtliga kandidater för det valet (s.k. låst lista).*

Luleå kommun har inga synpunkter på förslaget.

7.6.3 En fastställd tidsperiod för anmälan av kandidater
Kommittens förslag: *Valmyndigheten ska senast ett år före ett ordinarie val besluta inom vilken tidsperiod ett parti ska anmäla sina kandidater. Tidsperioden ska vara minst sex månader. Undantag får göras vid valet till Europaparlamentet, om valdagen bestäms mindre än ett år före valet. Vid extra val eller omval ska Valmyndigheten så snart det är möjligt sedan det har beslutats vilken dag som ska vara valdag besluta inom vilken tidsperiod kandidaterna ska anmälas.*

Luleå kommun stödjer förslaget då det ger en förutsägbarhet över valadministrationens hantering av valsedlar.

7.8 Reformerna bör utvärderas
Kommitténs förslag: *En parlamentarisk kommitté bör ges i uppdrag att utvärdera reformerna. En utvärdering bör göras efter valen till riksdagen, region- och kommunfullmäktige 2030.*

Luleå kommun stödjer förslaget.

10 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser
Kommitténs förslag: *De föreslagna författningsändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2027 och tillämpas första gången inför och vid ordinarie val till Europaparlamentet 2029.*

Luleå kommun stödjer förslaget.

11.2.2 Konsekvenser för de kommunala valnämnderna

Luleå kommun gör bedömningen att det är svårt att exakt bedöma kostnadseffekterna av denna föreslagna förändring. Luleå kommun ser att kostnad och tidsåtgång för lagerhållning, sortering, packning och transporter kommer att öka. Den största kostnadsökningen bedöms vara kopplad till en större kapacitet av lagerhållning, mer valsedlar att sortera samt fler valsedlar att packa. Detta kommer kräva mer arbetskraft och arbetstid än nuvarande ansvar för distribution som åligger kommunen. Vidare ser Luleå kommun att behov finns för större lokaler för att klara av den ökade mängden valsedlar, vilket i sig kommer öka kostnaderna. Luleå kommun gör samma bedömning som delbetänkandet om att det inte kommer medföra ökade kostnader för röstmottagare i val- och röstningslokaler utan ser i stället ökade kostnader för lokaler med mera i form av det som skrivits ovan.

Övriga synpunkter från Luleå kommun
Luleå kommun är överlag positiv över de förändringar som föreslås i delbetänkandet. Luleå kommun anser dock att genomförandet av förändringar som minskar antalet valsedlar också hade innefattat en gemensam valsedel. Om inte gemensam valsedel införs bör kommittén fortsätta arbeta fram förslag som minskar antalet valsedlar. I nuvarande förslag kommer fortsatt antalet valsedlar vara, enligt kommitténs bedömning, 270 miljoner. Det är Luleå kommuns uppfattning att ett arbete mot en gemensam valsedel avsevärt kan förbättra väljarnas upplevelse i lokalen samtidigt som det skapar ett valgenomförande som inte påverkar miljön i samma utsträckning. Ju mer valsedlar som finns i ett valsedelsställ desto större blir risken för incidenter kopplat till valsedlar, exempelvis borttagna eller gömda valsedlar från specifika partier.

För Luleå Kommun

Regeringskansliet

Remiss

2026-02-25
Ju2026/00079

Justitiedepartementet
Grundlagsenheten

Betänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2)

Remissinstanser

1. Afasiförbundet Sverige
2. Alternativ för Sverige
3. Aneby kommun
4. Arbetarnas Bildningsförbund
5. Civil Rights Defenders
6. DHR – Delaktighet, Handlingskraft, Rörelsefrihet
7. Diskrimineringsombudsmannen
8. Falu kommun
9. Feministiskt initiativ
10. Folke Bernadotteakademin
11. Funktionsrätt Sverige
12. Förbundet Sveriges Dövblinda
13. Föreningen Valobservation i Sverige
14. Försvarets radioanstalt
15. Grums kommun
16. Göteborgs kommun
17. Göteborgs universitet (juridiska institutionen och statsvetenskapliga institutionen)
18. Hallstahammars kommun
19. Halmstads kommun

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-24 46 31
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Rosenbad
E-post: ju.registrator@regeringskansliet.se

20. Hässleholms kommun
21. Höj Rösten
22. Institutet för mänskliga rättigheter
23. Integritetsskyddsmyndigheten
24. Justitiekanslern
25. Kammarkollegiet
26. Kammarrätten i Stockholm
27. Karlstads kommun
28. Knapptryckarna
29. Kriminalvården
30. Kristna Värdepartiet
31. Laholms kommun
32. Luleå kommun
33. Lunds universitet (juridiska fakulteten och statsvetenskapliga institutionen)
34. Länsstyrelsen i Gävleborgs län
35. Länsstyrelsen i Kronobergs län
36. Länsstyrelsen i Norrbottens län
37. Länsstyrelsen i Skåne län
38. Länsstyrelsen i Stockholms län
39. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
40. Länsstyrelsen i Örebro län
41. Malmö kommun
42. Medborgerlig samling
43. Motala kommun
44. Myndigheten för civilt försvar
45. Myndigheten för delaktighet
46. Myndigheten för digital förvaltning
47. Myndigheten för psykologiskt försvar
48. Myndigheten för tillgängliga medier

49. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
50. MoD – Mänskliga rättigheter och demokrati
51. Naturvårdsverket
52. Neuroförbundet
53. Norrköpings kommun
54. Nätverket Unga för tillgänglighet
55. Partiet Nyans
56. Partille kommun
57. Pensionärernas riksorganisation
58. Piratpartiet
59. Polismyndigheten
60. Post- och telestyrelsen
61. Region Jämtland Härjedalen
62. Region Kalmar län
63. Region Skåne
64. Region Stockholm
65. Region Uppsala
66. Riksdagens ombudsmän (JO)
67. Riksförbundet FUB
68. Riksförbundet Gode Män och Förvaltare
69. Riksorganisationen Unga med synnedsättning
70. Robertsfors kommun
71. Skatteverket
72. SmåKom
73. Sollefteå Kommun
74. SPF Seniorerna
75. Statskontoret
76. Stockholms kommun
77. Stockholms universitet (juridiska fakulteten och statsvetenskapliga institutionen)

78. Studieförbundet Vuxenskolan
79. Sundsvalls kommun
80. Sveriges ambassad i Bogota
81. Sveriges ambassad i Ottawa
82. Sveriges ambassad i Paris
83. Sveriges ambassad i Seoul
84. Sveriges Kommuner och Regioner
85. Swedish International Liberal Centre
86. Synskadades Riksförbund
87. Säkerhetspolisen
88. Södertälje kommun
89. Sölvesborgs kommun
90. Tidaholms kommun
91. Timrå kommun
92. Trollhättans kommun
93. Trosa kommun
94. Umeå universitet (juridiska institutionen)
95. Upplands Väsby kommun
96. Uppsala universitet (juridiska fakulteten och statsvetenskapliga institutionen)
97. Vallentuna kommun
98. Valmyndigheten
99. Valprövningsnämnden
100. Vellinge kommun
101. Värnamo kommun
102. Västra Götalandsregionen
103. Åklagarmyndigheten
104. Åtvidabergs kommun
105. Östersunds kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Justitiedepartementet **senast den 25 maj 2026**. Svaren bör lämnas per e-post till ju.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till ju.L6@regeringskansliet.se. Ange diarienummer Ju2026/00079 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Betänkandet kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Remissinstanserna kan utan kostnad beställa tryckta exemplar av betänkandet via ett beställningsformulär hos Åtta45.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss (SB PM 2021:1). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Benny Lindholm Närlinge
Kansliråd

Kopia till

Åtta45, e-postadress: regeringskansliet@atta45.se

§ 43

Svar på remiss Nationellt stöd: Beredskapsplanering av maritima olyckor med utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen

Ärendenr 2026/336-1.3.1.5

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta remissvar enligt bilaga KLF Hid: 2026.4018 som sitt eget och avge som Luleå kommuns svar till Myndigheten för civilt försvar.

Sammanfattning av ärendet

Den 23 februari inkom Myndigheten för civilt försvar med en inbjudan till Luleå kommun att lämna remissvar på remissutkast av nationellt stöd: beredskapsplanering av maritima lyckor med utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen (MCF 2026-02702). Remissvar ska vara Myndigheten för civilt försvar till handa senast den 7 maj 2026.

Kommunstyrelseförvaltningen instämmer i de synpunkter som infrastruktur- och serviceförvaltningen och Luleå hamn AB har lämnat och har sammanställt svar på remissen enligt bilaga. Räddningstjänsten har meddelat att de inte har några synpunkter på remissutkastet.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta remissvar enligt bilaga KLF Hid: 2026.4018 som sitt eget och avge som Luleå kommuns svar till Myndigheten för civilt försvar.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet

Dokumentet Nationellt stöd: beredskapsplanering av maritima olyckor med utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen, syftar till att skapa förutsättningar för aktörer att planera effektiva insatser, både enskilt och tillsammans, inför omfattande maritima olyckor med utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen.

Dokumentet ska fungera som en gemensam inriktning, snarare än en detaljerad beskrivning, för vad aktörer på alla nivåer i det svenska beredskapssystemet bör kunna hantera, vilka insatser som kan bli aktuella och vilka aktörer som kan involveras. Syftet är att skapa en gemensam förståelse för vilka typer av olyckor som ska kunna hanteras och vilka frågor som är viktiga att beakta för att kunna arbeta tillsammans över ansvarsgränser.

Sjötransporter av olja och andra farliga ämnen utgör en central del av den internationella handeln och en betydande del av dessa transporter passerar svenska farvatten. Detta medför risker där olyckor eller otillåtna utsläpp kan innebära omfattande konsekvenser för miljö samt djurliv, påverka strandnära ekosystem och samhällsviktiga funktioner.

Sveriges varierande kustmiljö med skilda förutsättningar innebär att skyddsåtgärder och saneringsinsatser måste anpassas efter lokala förhållanden. En tidig hantering av utsläpp innebär möjlighet att begränsa miljöskador och minska kostnader. En välfungerande dialog mellan berörda aktörer vid större utsläpp till sjöss, tydlig kännedom om respektive aktörs uppdrag, roller och ansvar är en grundläggande förutsättning för att åtgärder ska kunna samordnas effektivt och anpassas till situationens krav. Utvecklingen i omvärlden, nya bränsletyper och ökade transporter av farliga ämnen ställer höga krav på Sveriges beredskap. Därmed är ett aktuellt och tillförlitligt planeringsunderlag nödvändigt för att bedöma och dimensionera förmågan att förebygga och hantera stora utsläpp av olja och andra skadliga ämnen. Dokumentet som nu har tagits fram av Nationell samverkansgrupp för oljeskadeskydd (NSO) ska ses som ett levande dokument som revideras löpande i takt med att behov uppstår.

Dialog

Räddningstjänsten, infrastruktur- och serviceförvaltningen och Luleå hamn har delgivits remissutkastet med möjlighet att inkomma med synpunkter.

Beslutsunderlag

- Luleå kommuns remissvar gällande Nationellt stöd: Beredskapsplanering av maritima olyckor med utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen, KLF Hid: 2026.4018
- Missiv Nationellt stöd: Beredskapsplanering av maritima olyckor med utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen, KLF Hid: 2026.2352
- Remiss Nationellt stöd: Beredskapsplanering av maritima olyckor med utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen, KLF Hid: 2026.2353
- Kommunstyrelsens förslag till beslut gällande svar på remiss Nationellt stöd: Beredskapsplanering av maritima olyckor med utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen, KLF Hid: 2026.4017

Förslag till beslut gällande svar på remiss Nationellt stöd: Beredskapsplanering av maritima olyckor med utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen

Ärendenr 2026/336-1.3.1.5

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta remissvar enligt bilaga som sitt eget och avge som Luleå kommuns svar till Myndigheten för civilt försvar.

Sammanfattning av ärendet

Den 23 februari inkom Myndigheten för civilt försvar med en inbjudan till Luleå kommun att lämna remissvar på remissutkast av nationellt stöd: beredskapsplanering av maritima lyckor med utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen (MCF 2026-02702). Remissvar ska vara Myndigheten för civilt försvar till handa senast den 7 maj 2026.

Kommunstyrelseförvaltningen instämmer i de synpunkter som infrastruktur- och serviceförvaltningen och Luleå hamn AB har lämnat och har sammanställt svar på remissen enligt bilaga. Räddningstjänsten har meddelat att de inte har några synpunkter på remissutkastet.

Beskrivning av ärendet

Dokumentet Nationellt stöd: beredskapsplanering av maritima olyckor med utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen, syftar till att skapa förutsättningar för aktörer att planera effektiva insatser, både enskilt och tillsammans, inför omfattande maritima olyckor med utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen.

Dokumentet ska fungera som en gemensam inriktning, snarare än en detaljerad beskrivning, för vad aktörer på alla nivåer i det svenska beredskapssystemet bör kunna hantera, vilka insatser som kan bli aktuella och vilka aktörer som kan involveras. Syftet är att skapa en gemensam förståelse för vilka typer av olyckor som ska kunna hanteras och vilka frågor som är viktiga att beakta för att kunna arbeta tillsammans över ansvarsgränser.

Sjötransporter av olja och andra farliga ämnen utgör en central del av den internationella handeln och en betydande del av dessa transporter passerar svenska farvatten. Detta medför risker där olyckor eller otillåtna utsläpp kan innebära omfattande konsekvenser för miljö samt djurliv, påverka strandnära ekosystem och samhällsviktiga funktioner.

Sveriges varierande kustmiljö med skilda förutsättningar innebär att skyddsåtgärder och saneringsinsatser måste anpassas efter lokala förhållanden. En tidig hantering av utsläpp innebär möjlighet att begränsa miljöskador och minska kostnader. En välfungerande dialog mellan berörda aktörer vid större utsläpp till sjöss, tydlig kännedom om respektive aktörs uppdrag, roller och ansvar är en grundläggande förutsättning för att åtgärder ska kunna samordnas effektivt och anpassas till situationens krav. Utvecklingen i omvärlden, nya bränsletyper och ökade transporter av farliga ämnen ställer höga krav på Sveriges beredskap. Därmed är ett aktuellt och tillförlitligt planeringsunderlag nödvändigt för att bedöma och dimensionera förmågan att förebygga och hantera stora utsläpp av olja och andra skadliga ämnen. Dokumentet som nu har tagits fram av Nationell samverkansgrupp för oljeskadeskydd (NSO) ska ses som ett levande dokument som revideras löpande i takt med att behov uppstår.

Dialog

Räddningstjänsten, infrastruktur- och serviceförvaltningen och Luleå hamn har delgivits remissutkastet med möjlighet att inkomma med synpunkter.

Beslutsunderlag

- Missiv Nationellt stöd: Beredskapsplanering av maritima olyckor med utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen, KLF Hid: 2026.2352
- Remiss Nationellt stöd: Beredskapsplanering av maritima olyckor med utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen, KLF Hid: 2026.2353

Sanna Lohilahti Bladfält
Samordnare

Beslutet skickas till

Myndigheten för civilt försvar

Svar på remiss Nationellt stöd: Beredskapsplanering av maritima olyckor med utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen

Ärende/diarienr remissavsändare MCF 2026–02702

Kommunens ställningstagande

Luleå kommun tillstyrker förslaget. Luleå kommun vill dock lämna synpunkter enligt följande.

Kommunens ansvar bör förtydligas gällande ansvar och mandat utanför räddningstjänstorganisationen, då dessa utgör centrala funktioner i både akutfas och saneringsfas.

Staten bör tydligare beskriva ansvarsfördelning och finansieringsprinciper kring sanering och avfallshantering, då kommunens operativa och ekonomiska ansvar i praktiken kan bli mycket omfattande.

Kommunens roll i samordnad extern kommunikation bör specificeras mer, särskilt hur fördelningen av kommunikativa uppgifter ser ut mellan statliga och kommunala nivåer vid större utsläpp.

För att möjliggöra den nivå av kommunal beredskap som beskrivs bör nationell finansiering övervägas för kompetensutveckling, utbildningar och regionala stödstrukturer.

Processerna för hur kommuner begär materiel, resurser och expertstöd från staten bör göras mer konkreta, inklusive kriterier för prioritering och tidsramar.

Hamnarnas roll bör tydliggöras för att säkra en effektiv och sammanhållen hantering av maritima olyckor.

Remissen är vidare ett viktigt underlag för vägledning inför planering av maritima olyckor med utsläpp till följd.

Luleå Kommun

Myndigheten för civilt försvar

Missiv

Datum	Ärendenummer
2026-02-23	MCF 2026-02702
Ert datum	Er referens
Datum	Ange er referens

Sektionen för arbete med inriktning av olyckor (RB-RF-IS)
Sonja Dobo
010-240 5451
sonja.dobo@mcf.se

Enligt sändlista

Remiss av Nationellt stöd: Beredskapsplanering av maritima olyckor med utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen

Nationell samordningsgrupp för oljeskadeskydd (NSO) har tagit fram förslag till ett nationellt stöd för beredskapsplanering som nu remitteras.

Myndigheten för civilt försvar är sammanhållande av den nationella samordningsgruppen, där representanter från Kustbevakningen, Sveriges Kommuner och Regioner, Länsstyrelserna, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och Transportstyrelsen ingår.

Tidigare händelser och övningar har återkommande visat brister i samverkan och gemensam perspektivförståelse. Mindre utsläpp hanteras rutinmässigt men större händelser såsom Marco Polo-olyckan har tydliggjort att komplexiteten kan leda till otydlighet och bristande handlingskraft. Också den förändrade riskbilden som råder utanför Sveriges kuster innebär ökade krav på samordning mellan aktörer till sjöss och på land.

Flera kustlän och kustkommuner arbetar för närvarande aktivt med att utveckla eller uppdatera sina oljeskyddsplaner till följd av den försämrade riskbilden. Det nationella stödet syftar därför till att utgöra ett sammanhållande ramverk som stärker helheten och skapar ett gemensamt utgångsläge för planering och hantering av mer omfattande maritima olyckor. Ambitionen har varit att belysa frågor där det i dag råder otydlighet, för att initiera nödvändiga utvecklingsarbeten, samtidigt som det varit tydligt att alla frågor inte kan lösas inom ramen för projektets tid och mandat.

Ett exempel är hanteringen av oljeskadat vilt, där otydlig och delvis motstridig lagstiftning riskerar att försvåra en insats. I dessa fall kan insikt om lagstiftningens begränsningar bidra till ökad handlingskraft och juridiska avvägningar får lösas i efterhand när situationen tillåter. Flera lagar är inte skrivna med olycksperspektivet i åtanke, vilket berörda aktörer behöver vara medvetna om.

Arbetet har utgått från principerna ”keep it simple” och ”need to know” i en akut situation, alltså att hålla informationen enkel och tillämpbar med fokus på att skapa ett målgruppsanpassat dokument, särskilt för kustkommuner och länsstyrelser. Ambitionen är inte att ge en tillräckligt detaljerad beskrivning av alla processer, utan att förmedla de mest centrala budskapen som aktörer behöver för att kunna agera handlingskraftigt och inte gå vilse i händelsens komplexitet.

Dokumentet är en försa utgåva som kommer uppdateras löpande och ska ses som ett levande dokument och ingå som en delmängd i NSO:s strategi för oljeskadeskydd. Det spänner över många aktörers ansvarsområden och tillsammans hjälpas åt att hålla det uppdaterat och relevant. Dokumentet ersätter ”kommunpärmen” som var MSB:s riktade stöd för kommunernas oljeskyddsberedskap.

Remissutkastet finns också att hämta på Myndigheten för civilt försvars hemsida: Remisser från myndigheten.

Vid specifika kommentarer på text i vägledningen önskar vi att dessa läggs i PDF-filen. Det gör ni genom att markera den texter ni vill ändra samt ge konkreta förslag på omformulering. Om ni i era kommentarer hänvisar till källor, hänvisa då tydligt till källan inklusive sidhänvisning. Notera! För att kunna spara kommentarer i en PDF kan ni först behöva spara ned filen på en dator. Länsstyrelserna kan med fördel samordna sina synpunkter.

Skicka ditt svar med e-post eller brev till registrator@mcf.se senast den 7 maj. Märk ditt svar med diarienummer MCF 2026-02702.

Med vänlig hälsning

Patrik Perbeck

Ställföreträdande avdelningschef

Datum
2026-02-23

Ärendenummer
MCF 202026-02702

Dokument

- Remissutkast av nationellt stöd: beredskapsplanering av maritima olyckor med utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen

Sändlista

- Havs- och vattenmyndigheten
- Jordbruksverket
- Kustbevakningen
- Naturvårdsverket
- Sjöfartsverket
- Transportstyrelsen
- Länsstyrelsen Blekinge
- Länsstyrelsen Gotland
- Länsstyrelsen Gävleborg
- Länsstyrelsen Halland
- Länsstyrelsen Jönköping
- Länsstyrelsen Kalmar
- Länsstyrelsen Norrbotten
- Länsstyrelsen Skåne
- Länsstyrelsen Stockholm
- Länsstyrelsen Södermanland
- Länsstyrelsen Uppsala
- Länsstyrelsen Värmland
- Länsstyrelsen Västerbotten
- Länsstyrelsen Västernorrland
- Länsstyrelsen Västmanland
- Sveriges kommuner och regioner (SKR)
- Tjörns kommun
- Göteborgs kommun
- Trelleborgs kommun
- Sölvesborgs kommun
- Norrtälje kommun
- Gävle kommun
- Söderhamns kommun
- Luleå kommun
- Räddningstjänsten Storgöteborg
- Räddningstjänsten Väst
- Räddningstjänsten Syd
- Räddningstjänsten Östra Blekinge

Myndigheten för civilt försvar Postadress: 651 81 Karlstad Telefon: 0771-240 240 registrator@mcf.se Fax: 010-240 56 00 www.mcf.se Org.nr: 202100-5984

Datum
2026-02-23

Ärendenummer
MCF 202026-02702

- Storstockholms brandförsvar
- Räddningstjänsten Medelpad

§ 38

Motion (KD) om demensby

Ärendenr 2025/921-1.1.1.5

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen.

Reservationer

Samuel Ek (KD) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Samuel Ek (KD) och Anne Wångblad (KD) har 2025-04-28 inkommit med en motion om demensby. Motionen har anmälts vid kommunfullmäktige 2025-05-19 § 93.

Motionärerna skriver att vi kristdemokrater har under en lång tid sett behovet av att förbättra och utveckla demensboenden i vår kommun. Med anledning av det som står skrivet i motionen föreslår motionärerna att:

- utreda möjligheterna att upprätta en demensby utifrån Luleå kommuns förutsättningar och behov.

Socialnämnden föreslås hantera ärendet då det berör utveckling av vård- och omsorgsboende samt strategisk planering av framtida omsorgsbehov.

Socialförvaltningens svar

Enligt forskning från bland annat Socialstyrelsen och Karolinska Institutet är demenssjukdom den diagnos som förväntas öka mest i framtiden. I socialnämndens Äldreplan 2022–2029 framgår att tillgången till anpassade och trygga boenden är en central del i att möta den demografiska utvecklingen och säkerställa goda livsvillkor för äldre. För bibehållen livskvalitet behövs moderna vård- och omsorgsboenden som stödjer trygghet, aktivitet och social delaktighet. Socialförvaltningen ska även arbeta med utvecklingen av välfärdsteknik och digitala lösningar som stärker äldres trygghet, självständighet och möjligheter till aktivitet.

Konceptet demensby kan se olika ut. Fin utemiljö och fina omgivningar som möjliggör för utevistelse samt aktiviteter utifrån förmåga och möjlighet till olika tjänster, exempelvis frisör och fotvård. Alla dessa delar finns inom Luleå kommuns boenden redan idag men kan såklart byggas ut mer och det upp-

draget anser förvaltningen ryms inom ramen för Äldreplanen. Det som kanske främst särskiljer konceptet demensby är att boendet ofta är mer utspritt och att det är inhägnat.

Socialförvaltningen anser att förbättringsåtgärder för demenssjuka ska ske inom befintlig struktur, i bostadsförsörjningsprogrammet och enligt den tidigare antagna Äldreplan och ser därför inget behov av att utreda möjligheterna att upprätta en demensby. Socialförvaltningen föreslår därför att socialnämnden beslutar rekommendera kommunfullmäktige att avslå motion.

Socialnämnden har 2026-02-26 § 32 rekommenderat kommunfullmäktige besluta att avslå motionen. Vid ärendet hantering reserverade sig Jenny Esberg (KD och Ylva Mjärdell (L) mot beslutet.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har 2026-04-07 § 58 beslutat bordlägga ärendet.

Sammanträdet
Socialförvaltningen föredrar ärendet.

Samuel Ek (KD) föreslår bifalla motionen.

Beslutsgång
Ordföranden ställer socialnämndens förslag och Samuel Eks förslag mot varandra och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller socialnämndens förslag.

Beskrivning av ärendet
Motionen föreslår att Luleå kommun ska utreda möjligheten att etablera en demensby – ett särskilt boendekoncept där personer med demenssjukdom kan leva ett så självständigt och tryggt liv som möjligt i en miljö som efterliknar ett vanligt samhälle. Olika koncept har prövats i bland annat Nederländerna, Danmark och i Sverige, med syftet att minska oro, öka livskvalitet och främja självständighet hos personer med demens. Socialförvaltningen har frågat efter men ingen utvärdering var gjord av Sveriges första demensby i Vellinge.

Verkställande direktör (VD) på svenskt demenscentrum har i ett flertal artiklar tagit upp att konceptet ”demensby” bär på både för- och nackdelar. Vd betonar att målet istället är att *”skapa ett mer demensvänligt samhälle”* där vardagssituationer fungerar bättre för personer med kognitiv svikt.

Bakgrunden till motionen är det växande antalet personer med demenssjukdom, vilket utgör en av de största framtida utmaningarna för äldreomsorgen.

Enligt Socialstyrelsen och Karolinska Institutet beräknas antalet personer med demens i Sverige öka kraftigt fram till 2050. Detta ställer krav på kommunerna att planera för nya och anpassade boendeformer. Demensvänliga samhällen och miljöer ses som nyckelstrategier. Luleå kommun har under många år arbetat med konceptet trygghetsboende och har i jämförelse med många andra kommuner ett högt antal. Trygghetsboende är en boendeform som har tillkommit för att ge äldre som önskar det tillgång till större gemenskap och mer trygghet. Det finns trygghetsbostäder i drygt 60 procent av landets kommuner och mer än hälften av kommunerna bedömer att de har för få, enligt bostadsmarknadsenkäten 2025. I Luleå kommuns bostadsförsörjningsprogram är det också uttalat att trygghetsboenden ska finnas i alla stadsdelar samt i kommunens samlande byar.

Förvaltningen bedömer att det finns ett behov av att utveckla boendemiljöer för personer med kognitiv svikt och demenssjukdom inom samhället. Arbetet med att vidareutveckla befintliga vård- och omsorgsboenden pågår parallellt. Inom Luleå kommuns bostadsprogram förs en kontinuerlig dialog med bland annat Lulebo, socialförvaltningen bidrar också med sin expertkompetens till utvecklingen av bostadsområden i kommunen. Det är dock angeläget att understryka att ansvaret för denna utveckling är ett brett samhällsuppdrag och inte enbart socialnämndens ansvar.

I socialnämndens Äldreplan 2022-2029 framgår att tillgången till anpassade och trygga boenden är en central del i att möta den demografiska utvecklingen och säkerställa goda livsvillkor för äldre. För bibehållen livskvalitet behövs moderna och välfungerande vård- och omsorgsboenden som stödjer trygghet, aktivitet och social delaktighet. En fortsatt satsning på hållbara och kvalitativa boendemiljöer är därför avgörande.

Socialförvaltningen ska enligt planen prioritera utvecklingen av välfärdsteknik och digitala lösningar som stärker äldres trygghet, självständighet och möjligheter till aktivitet. Teknik som används rätt kan bidra till att förbättra omsorgens kvalitet och underlätta den dagliga verksamheten.

Förvaltningen arbetar exempelvis med införande av sensorteknik, olika digitala aktivitetshjälpmedel och kommer under 2026 ta fram ett koncept kring GPS-larm. GPS-larm är en trygghetsskapande tjänst som tidigare testats i Luleå utan fortsatt användning, men används nu framgångsrikt i andra kommuner och ingår i Handslaget med SKR. Tekniken GPS-larm är en trygghetsskapande tjänst som erbjuds till personer med kognitiva nedsättningar.

Ökad trygghet: GPS-larm möjliggör att den enskilde kan vistas utanför hemmet och få larm om de inte hittar hem igen.

Säkerhet och självständighet: Syftet med GPS-larm är att ge den enskilde möjlighet att uppnå ökad självständighet och trygghet, även om de har funktionsnedsättningar.
Anpassning av larm: Larmen kan anpassas för att ge passiva larm baserat på geografiska trygghetszoner, vilket ökar tryggheten.

En översyn av utemiljön inom vård- och omsorgsboendena gjordes skyndsamt under pandemin men är också fortsatt en viktig del i Äldreplanen.

Dialog

Socialförvaltningen har analyserat förslaget i dialog med berörda verksamhetsområden inom äldreomsorgen. Bedömningen har grundats på aktuell forskning, erfarenheter från verksamheten och relevanta styrdokument.

Beslutsunderlag

- Motion (KD) om demensby, KLF Hid: 2025.5270
- Kommunfullmäktiges beslut 2025-05-19 § 93, KLF Hid: 2025.5598
- Socialnämndens beslut 2026-02-26 § 32, KLF Hid; 2026.2981
- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2026-04-07 § 58, KLF Hid: 2026.4203

§ 58

Motion (KD) om demensby

Ärendenr 2025/921-1.1.1.5

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att bordlägga ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Samuel Ek (KD) och Anne Wångblad (KD) har 2025-04-28 inkommit med en motion om demensby. Motionen har anmälts vid kommunfullmäktige 2025-05-19 § 93.

Motionärerna skriver att vi kristdemokrater har under en lång tid sett behovet av att förbättra och utveckla demensboenden i vår kommun. Med anledning av det som står skrivet i motionen föreslår motionärerna att:

- utreda möjligheterna att upprätta en demensby utifrån Luleå kommuns förutsättningar och behov.

Socialnämnden föreslås hantera ärendet då det berör utveckling av vård- och omsorgsboende samt strategisk planering av framtida omsorgsbehov.

Socialförvaltningens svar

Enligt forskning från bland annat Socialstyrelsen och Karolinska Institutet är demenssjukdom den diagnos som förväntas öka mest i framtiden. I socialnämndens Äldreplan 2022–2029 framgår att tillgången till anpassade och trygga boenden är en central del i att möta den demografiska utvecklingen och säkerställa goda livsvillkor för äldre. För bibehållen livskvalitet behövs moderna vård- och omsorgsboenden som stödjer trygghet, aktivitet och social delaktighet. Socialförvaltningen ska även arbeta med utvecklingen av välfärdsteknik och digitala lösningar som stärker äldres trygghet, självständighet och möjligheter till aktivitet.

Konceptet demensby kan se olika ut. Fin utemiljö och fina omgivningar som möjliggör för utevistelse samt aktiviteter utifrån förmåga och möjlighet till olika tjänster, exempelvis frisör och fotvård. Alla dessa delar finns inom Luleå kommuns boenden redan idag men kan såklart byggas ut mer och det uppdraget anser förvaltningen ryms inom ramen för Äldreplanen. Det som kanske främst särskiljer konceptet demensby är att boendet ofta är mer utspritt och att det är inhägnat.

Socialförvaltningen anser att förbättringsåtgärder för demenssjuka ska ske inom befintlig struktur, i bostadsförsörjningsprogrammet och enligt den tidigare antagna Äldreplan och ser därför inget behov av att utreda möjligheterna att upprätta en demensby. Socialförvaltningen föreslår därför att socialnämnden beslutar rekommendera kommunfullmäktige att avslå motion.

Socialnämnden har 2026-02-26 § 32 rekommenderat kommunfullmäktige besluta att avslå motionen. Vid ärendet hantering reserverade sig Jenny Esberg (KD och Ylva Mjärdell (L) mot beslutet.

Sammanträdet
Ordföranden (S) föreslår att bordlägga ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer eget förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet
Motionen föreslår att Luleå kommun ska utreda möjligheten att etablera en demensby – ett särskilt boendekoncept där personer med demenssjukdom kan leva ett så självständigt och tryggt liv som möjligt i en miljö som efterliknar ett vanligt samhälle. Olika koncept har prövats i bland annat Nederländerna, Danmark och i Sverige, med syftet att minska oro, öka livskvalitet och främja självständighet hos personer med demens. Socialförvaltningen har frågat efter men ingen utvärdering var gjord av Sveriges första demensby i Vellinge.

Verkställande direktör (VD) på svenskt demenscentrum har i ett flertal artiklar tagit upp att konceptet ”demensby” bär på både för- och nackdelar. Vd betonar att målet istället är att *”skapa ett mer demensvänligt samhälle”* där vardagssituationer fungerar bättre för personer med kognitiv svikt.

Bakgrunden till motionen är det växande antalet personer med demenssjukdom, vilket utgör en av de största framtida utmaningarna för äldreomsorgen. Enligt Socialstyrelsen och Karolinska Institutet beräknas antalet personer med demens i Sverige öka kraftigt fram till 2050. Detta ställer krav på kommunerna att planera för nya och anpassade boendeformer. Demensvänliga samhällen och miljöer ses som nyckelstrategier. Luleå kommun har under många år arbetat med konceptet trygghetsboende och har i jämförelse med många andra kommuner ett högt antal. Trygghetsboende är en boendeform som har tillkommit för att ge äldre som önskar det tillgång till större gemenskap och mer trygghet. Det finns trygghetsbostäder i drygt 60 procent av landets kommuner och mer än hälften av kommunerna bedömer att de har för få, enligt bostads-

marknadsenkäten 2025. I Luleå kommuns bostadsförsörjningsprogram är det också uttalat att trygghetsboenden ska finnas i alla stadsdelar samt i kommunens samlande byar.

Förvaltningen bedömer att det finns ett behov av att utveckla boendemiljöer för personer med kognitiv svikt och demenssjukdom inom samhället. Arbetet med att vidareutveckla befintliga vård- och omsorgsboenden pågår parallellt. Inom Luleå kommuns bostadsprogram förs en kontinuerlig dialog med bland annat Lulebo, socialförvaltningen bidrar också med sin expertkompetens till utvecklingen av bostadsområden i kommunen. Det är dock angeläget att understryka att ansvaret för denna utveckling är ett brett samhällsuppdrag och inte enbart socialnämndens ansvar.

I socialnämndens Äldreplan 2022-2029 framgår att tillgången till anpassade och trygga boenden är en central del i att möta den demografiska utvecklingen och säkerställa goda livsvillkor för äldre. För bibehållen livskvalitet behövs moderna och välfungerande vård- och omsorgsboenden som stödjer trygghet, aktivitet och social delaktighet. En fortsatt satsning på hållbara och kvalitativa boendemiljöer är därför avgörande.

Socialförvaltningen ska enligt planen prioritera utvecklingen av välfärdsteknik och digitala lösningar som stärker äldres trygghet, självständighet och möjligheter till aktivitet. Teknik som används rätt kan bidra till att förbättra omsorgens kvalitet och underlätta den dagliga verksamheten.

Förvaltningen arbetar exempelvis med införande av sensorteknik, olika digitala aktivitetshjälpmedel och kommer under 2026 ta fram ett koncept kring GPS-larm. GPS-larm är en trygghetsskapande tjänst som tidigare testats i Luleå utan fortsatt användning, men används nu framgångsrikt i andra kommuner och ingår i Handslaget med SKR. Tekniken GPS-larm är en trygghetsskapande tjänst som erbjuds till personer med kognitiva nedsättningar.

Ökad trygghet: GPS-larm möjliggör att den enskilde kan vistas utanför hemmet och få larm om de inte hittar hem igen.
Säkerhet och självständighet: Syftet med GPS-larm är att ge den enskilde möjlighet att uppnå ökad självständighet och trygghet, även om de har funktionsnedsättningar.
Anpassning av larm: Larmen kan anpassas för att ge passiva larm baserat på geografiska trygghetszoner, vilket ökar tryggheten.

En översyn av utemiljön inom vård- och omsorgsboendena gjordes skyndsamt under pandemin men är också fortsatt en viktig del i Äldreplanen.

Dialog

Socialförvaltningen har analyserat förslaget i dialog med berörda verksamhetsområden inom äldreomsorgen. Bedömningen har grundats på aktuell forskning, erfarenheter från verksamheten och relevanta styrdokument.

Beslutsunderlag

- Motion (KD) om demensby, KLF Hid: 2025.5270
- Kommunfullmäktiges beslut 2025-05-19 § 93, KLF Hid: 2025.5598
- Socialnämndens beslut 2026-02-26 § 32, KLF Hid; 2026.2981

Luleå, 28 april 2025

Motion till kommunfullmäktige Luleå

Demensby

Vi kristdemokrater har under en lång tid sett behovet av att förbättra och utveckla demensboenden i vår kommun. För personer med demenssjukdom är det viktigt att få komma ut i naturen från den miljö de befinner sig i för att stimulera sina olika sinnen. Det är dessutom fördelaktigt att kunna röra sig med lätthet. Många personer med demenssjukdom har svårt att vara sociala vilket medför en ofrivillig ensamhet.
Kommunen ska därför kunna erbjuda en trygg och säker vård med fungerande och samordnade insatser. Utvecklingen i Sverige visar att fler människor drabbas av demenssjukdom och andelen yngre som får diagnosen ökar. Vi behöver få en större acceptans för sjukdomen och skapa ett demensvänligare samhälle.
En ”demensby” är en sluten enhet där ”byn” disponerar ett område med flera hus där man bor och lever ett så vanligt liv som möjligt. Syftet med demensbyn är att vardagslivet ska påminna om det liv brukaren hade innan och att kunna leva så självständigt som möjligt. I området kan finnas en affär, restaurang, utrymmen för umgänge, frisör, fotvård med mera. Vårdpersonalen som arbetar i demensbyn utför även sysslor i affären eller restaurangen samtidigt som de vårdar de äldre. Inom området kan brukaren röra sig fritt. Demensbyar finns redan bl.a. i Schweiz, Nederländerna, Danmark. I Sverige har det hittills upprättats ett fåtal demensbyar. I Vellinge kommun finns landets första demensby. Linköping har tagit beslut om att införa och i Nässjö kommun finns det planer på att anlägga en demensby.
Kristdemokraterna i Luleå önskar att det skyndsamt görs en utredning för att pröva nya former av boendemiljöer för personer med demenssjukdom som alternativ till det vi kan erbjuda idag.
Mot denna bakgrund är det därför angeläget att Luleå kommun beslutar:

• att utreda möjligheterna att upprätta en demensby utifrån Luleå kommuns förutsättningar och behov.

Samuel Ek och Anne Wångblad
Kristdemokraterna Luleå

§ 47

Policy för lokalförsörjning för Luleå kommun

Ärendenr 2025/231-2.6.0.2

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta policy för lokalförsörjning för Luleå kommun.

Sammanfattning av ärendet

Policy för lokalförsörjning för Luleå kommun är ett övergripande ramverk som fastställer vad som gäller för hantering av lokaler inom Luleå kommun.

Policyn är en ny policy som inte har funnits inom kommunen tidigare och har tagits fram på uppdrag av kommunstyrelsen som ett resultat av slutsatserna i den konsultutredning som kommunstyrelsen beslutade om att genomföra 2022, och efter rekommendationer från kommunrevisionen.

Som en följd av beslutet om policy kommer instruktioner för lokalförsörjning fastställas av kommundirektör.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att anta policy för lokalförsörjning för Luleå kommun.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog

Policyn har tagits fram med konsultstöd, och samtliga förvaltningar har deltagit genom intervjuer, workshops och inhämtning av synpunkter under arbetet med att ta fram förslaget.

Beslutsunderlag

- Förslag - Policy för lokalförsörjning för Luleå kommun, KLF Hid: 2026.4026
- Förslag - Lokalförsörjningsinstruktion Luleå kommun, KLF Hid: 2026.4027
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande policy för lokalförsörjning för Luleå kommun, KLF Hid: 2026.4025

Förslag till beslut gällande policy för lokalförsörjning för Luleå kommun

Ärendenr 2025/231-2.6.0.2

Kommunstyrelseförvaltningen förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta policy för lokalförsörjning för Luleå kommun.

Sammanfattning av ärendet

Policy för lokalförsörjning för Luleå kommun är ett övergripande ramverk som fastställer vad som gäller för hantering av lokaler inom Luleå kommun.

Policyn är en ny policy som inte har funnits inom kommunen tidigare och har tagits fram på uppdrag av kommunstyrelsen som ett resultat av slutsatserna i den konsultutredning som kommunstyrelsen beslutade om att genomföra 2022, och efter rekommendationer från kommunrevisionen.

Som en följd av beslutet om policy kommer instruktioner för lokalförsörjning fastställas av kommundirektör.

Dialog

Policyn har tagits fram med konsultstöd, och samtliga förvaltningar har deltagit genom intervjuer, workshops och inhämtning av synpunkter under arbetet med att ta fram förslaget.

Beslutsunderlag

- Förslag - Policy för lokalförsörjning för Luleå kommun
- Förslag - Lokalförsörjningsinstruktion Luleå kommun

Maria Nordgren
Samhällsbyggnadsdirektör

Beslutet skickas till

Samtliga nämnder och förvaltningar

LULEÅ KOMMUN

Förslag - Policy för lokalförsörjning för Luleå kommun

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
Policy	2025/231	2026-xx-xx	Tillsvidare
Dokumentansvarig	**Senast reviderad**	**Beslutsinstans**	**Dokument gäller för**
Samhällsbyggnadsdire		Kommunfullmäktige	Samtliga nämnder och förvaltningar

Syfte

Syftet med *"Policy för Lokalförsörjning Luleå kommun"* är att tydliggöra hur lokalförsörjningsarbetet inom Luleå kommuns förvaltningsorganisation ska bedrivas. Med policy för lokalförsörjning styr Luleå kommun lokalförsörjningen för att ge samhällsnytta, ändamålsenliga lokaler och samtidigt hushålla med de gemensamma resurserna.
Med lokaler avses här byggnader, anläggningar och utemiljöer som tillgodoser en kommunal verksamhets behov.

Omfattning

Policyn omfattar samtliga nämnder med tillhörande förvaltningar. Policyn omfattar inte kommunala bolag som ägs helt eller delvis av Luleå kommun. I de fall en kommunal förvaltning hyr ut eller in lokaler till eller från ett kommunalt bolag gäller policyn i tillämpliga delar.

Policyn omfattar samtliga lokaler som ägs, hyrs eller på annat sätt nyttjas av kommunens nämnder och förvaltningar.

Strategisk planering och politiskt ansvar

Kommunen ska ha en strukturerad och dokumenterad process för lokalförsörjningsplanering. Processen ska ge de lokalmässiga förutsättningarna för att nämnder och förvaltningar ska lyckas i sina uppdrag och bidra till Luleås samhällsutveckling.
Processen ska även beskriva roller och ansvar i planeringsarbetet, vilka aktiviteter som ska genomföras och resultatet av respektive aktivitet.

Lokalplaneringsarbetet ska utgå från kommunens fysiska planering, verksamhetsplanering och ekonomiska planering. Planeringsarbetet ska präglas av god samordning mellan lokalförsörjande och lokalnyttjande nämnder i såväl övergripande frågor som i enskilda projekt med ekonomisk och tidsmässig prioritering.

Kommunfullmäktiges roll

- Beslutar om kommunens Mål och budget där investerings- och exploateringsbudget ingår.
- Beslutar om policy för lokalförsörjning i Luleå kommun.

Kommunstyrelsens roll

- Planerar, leder, samordnar och följer upp kommunens ekonomiska förvaltning där fasta tillgångar ingår.
- Har genom sin uppsiktsplikt ansvar för att lokalförsörjningsarbetet riktas, samordnas och prioriteras inom kommunen.
- Beslutar om kommunens preliminära lokalförsörjningsplan. Den preliminära lokalförsörjningsplanen är en sammanvägning av samtliga nämnders lokalbehovsrapporter och är ett underlag till det årliga framtagandet av Mål och budget.

- Fastställer lokalförsörjningsplan efter beslut om Mål och budget.

Lokalförsörjande nämnd (infrastruktur- och servicenämnden)

- Är kommunens lokalförsörjare och ansvarar för att inom kommunen samordna och tillgodose kommunala verksamheters behov av lokaler.
- Ansvarar för att samplanering sker utifrån nämndernas lokalbehovsplaner.
- Sammanställer underlag till preliminär kommungemensam lokalförsörjningsplan.

Lokalnyttjande nämnder

Kommunens samtliga nämnder är nyttjare av lokaler och ansvarar för verksamhetens lokalanvändning. I egenskap av arbetsgivare ansvarar de även för arbetsmiljön.

Nämnder beslutar om inriktning för verksamheten. Utifrån dessa beslut tas verksamhetens prognoser och lokalbehov fram i samverkan mellan lokalnyttjande förvaltning och infrastruktur- och serviceförvaltningen som lokalförsörjare.

Respektive nämnds lokalbehov ska dokumenteras i en lokalbehovsplan som beslutas av den lokalnyttjande nämnden. Lokalbehovsplanen ska innehålla översiktliga investeringskostnader och driftkonsekvenser. Lokalbehovsplanen ska revideras årligen.

Hållbarhet och miljö

Lokaler har väsentlig ekologisk och ekonomisk påverkan såväl vid produktion som i den fortlöpande förvaltningen. Långsiktigheten i lokalinnehavet innebär även att sociala hållbarhetaspekter behöver beaktas i samband med beslut om lokalanskaffningar. Lokalförsörjningsprocessen är därför en viktig del i kommunens övergripande arbete med ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet.

Ekonomisk hållbarhet

För att uppnå ekonomisk hållbarhet vid ny- och ombyggnationer ska det i varje projekt finnas en redovisning av beräknade kostnader. Redovisningen ska innehålla ställningstaganden och alternativa lösningsförslag som påverkar projektet.

Ekologisk hållbarhet

För att uppnå en ekologisk hållbarhet vid försörjning av lokaler behöver hela processen beaktas från nybyggnation till rivning. Detta genom att bygga energieffektiva byggnader som drivs med förnybar energi och göramedvetna och kvalitativa materialval, hälsosamma för både människor och natur. På platsen behöver naturvärden och rekreativa miljöer för människor bibehållas eller skapas, och i byggnadens slutskede ge förutsättningar för att ge byggmaterial ett nytt liv.

Social hållbarhet
För att uppnå en social hållbarhet ska kommunens lokaler och anläggningar vara funktionella och attraktiva och bidra till inkludering och samhörighet mellan människor. Sociala aspekter som jämlikhet, jämställdhet, hälsa, trygghet, tillit, tillgänglighet och barnperspektiv ska beaktas, liksom tillvaratagande av kulturmiljövärden.

Fastighetsinnehav

Luleå kommun ska genom samverkan tillhandahålla ändamålsenliga och resurseffektiva verksamhetslokaler samt upprätthålla en balans mellan lokalbehov och det tillgängliga lokalbeståndet i form av egna och inhyrda lokaler.

Långsiktiga lokalbehov ska i första hand tas om hand inom kommunägda lokaler för att uppnå långsiktigt hållbara ekonomiska förutsättningar samt den rådighet och flexibilitet som behövs för att utveckla lokalerna utifrån verksamheternas förändrade behov. Lokalbehov som väntas sträcka sig längre än fem år ska ses som långsiktiga. Externa förhyrningar kan vara aktuella om lokalbehovet är kortsiktigt, om lokalbehovet inte kan lösas inom kommunens bestånd eller om det är ekonomiskt mest fördelaktigt.

Förvaltning av kommunens fastigheter

Kommunens fastigheter ska förvaltas på ett ansvarsfullt och kostnadseffektivt sätt. Fastighetsunderhållet ska ske på ett sådant sätt att fastigheternas ekonomiska värde, kapacitet och funktionalitet bibehålls eller ökas. Detta i syfte att uppnå maximal livslängd och optimal driftsekonomi.

Infrastruktur- och servicenämnden ansvarar för kommunens fastighetsförvaltning, med undantag för de objekt som kultur- och fritidsnämnden enligt reglementet ansvarar för. För att säkerställa att fastigheternas värde och funktion upprätthålls ska det finnas underhållsplaner för samtliga fastigheter som ägs av kommunen.

Anskaffning

Lokalanskaffning kan lösas genom omlokalisering inom befintligt bestånd, genom ombyggnad, tillbyggnad, nybyggnad, köp eller inhyrning. Möjligheten att tillgodose utökade eller förändrade lokalbehov ska i första hand prövas inom befintligt bestånd.
Lokalinvesteringar ska bedömas och samplaneras inom ramen för kommunens lokalförsörjningsprocess och beslutas enligt kommunens investeringspolicy. Investeringar i lokalbeståndet ska finnas med i mål och budget som årligen beslutas av kommunfullmäktige och bygga på behov redovisade i lokalbehovsplaner som sedan prioriterats i lokalförsörjningsplanen.

Avveckling

När ett lokalbehov har förändrats eller inte längre finns kvar ska en konsekvensanalys göras för att säkerställa de långsiktiga behoven innan avveckling sker. Med avveckling avses uppsägning, försäljning, rivning eller annan överlåtelse av lokal, byggnad, etc.

Verksamheten kan säga upp hela lokalen eller en tydligt avgränsningsbar del av en lokal. Med avgränsningsbar del avses att den ska gå att hyra ut, och därmed kunna hyras av annan verksamhet. Planerade avvecklingar ska i normalfallet vara angivna och prioriterade i kommunens lokalförsörjningsplan. Beslut om försäljning eller rivning fattas i enlighet med gällande nämndreglemente.

Internhyresmodell

Kommunen ska ha en internhyresmodell som gäller för alla avtal som upprättas mellan infrastruktur- och serviceförvaltningen och lokalnyttjande förvaltningar. Internhyresmodellen beslutas av kommunfullmäktige. Syftet med internhyresmodellen är att ge en fördelning av kostnader inom kommunen, baserat på de faktiska kostnaderna för de lokaler som respektive förvaltning nyttjar.

Internhyresmodellen ska bidra till kostnadsmedvetenhet, ge incitament för effektiviseringar samt tydliggöra gränsdragning avseende ansvar mellan hyresvärd och hyresgäst. Kopplat till internhyresmodellen finns en gränsdragningslista som klargör ansvarsfördelningen mellan hyresvärd och hyresgäst.

I *Allmänna villkor för internhyran* framgår grundläggande hyresvillkor, bestämmelser, principer för in- och uthyrning och ansvarsfördelning. De allmänna villkoren omfattar alla lokaler inklusive boenden som infrastruktur- och serviceförvaltningen upplåter till kommunala verksamheter, såväl egna som inhyrda.
Internhyressystemet omfattar inte enskilda bostäder, dessa regleras i hyreslagen.

Lokalbank

Syftet med lokalbanken är att ha tillgång till lokaler som kan användas som ersättningslokaler eller som kan behövas på sikt.

Lokalförsörjande nämnd beslutar årligen vilka objekt som ska finnas i lokalbanken, och finansieringen sker genom kommunbidrag från kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen kan besluta att en lokal ska ingå i lokalbanken även om lokalförsörjande nämnd inte anser att den är en möjlig ersättningslokal eller kan behövas på sikt. I sådant fall ska lokalens finansiering hanteras i samband med förslag till mål och budget.

Lokaler som inte bedöms vara tänkbara ersättningslokaler eller som inte behövs på sikt ska avvecklas från lokalbanken. Avveckling kan ske genom försäljning, rivning eller andra alternativ. Lokaler som ska avvecklas finns i lokalbanken tills ett sådant beslut kan verkställas.

Lokaler som finns i lokalbanken kan hyras ut till en annan intern eller extern hyresgäst som då tar över hyreskostnaden. I undantagsfall och efter beslut av lokalförsörjande nämnd kan lokaler även hyras ut till en nedsatt hyreskostnad. På detta sätt kan lokalbanken bidra till en effektiv och flexibel lokalförsörjning, samtidigt som den hjälper till att minimera lokalkostnaderna för kommunen.

Utveckling och kunskapsöverföring

Större projekt ska alltid utvärderas i samband med slutförande i syfte att tillvarata framtida kunskap. Vid nybyggnation ska erfarenheter från tidigare projekt tas tillvara.

Uppföljning

Denna policy revideras vid behov eller minst en gång per mandatperiod.

LULEÅ KOMMUN

Förslag - Lokalförsörjningsinstruktion

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
Dokumentansvarig	**Senast reviderad**	**Beslutsinstans**	**Dokument gäller för**

Innehåll

Syfte 3
Lokalförsörjningsarbetet 3
Förvaltning av kommunens fastigheter 3
Fastighetssystem 3
Underhållsplaner 3
Anskaffning 4
Rätt att teckna hyresavtal 4
Avveckling 4
Lokalnyttjaren har inte längre behov av lokalen: 5
Kommunen har inte längre behov av lokalen: 5
Lokalförsörjningsprocessen 5
Lokalförsörjningsplan och lokalbehovsplaner 5
Lokalprojekt och utredningar 5
Ansvar och roller 6
Kommunfullmäktige 7
Kommunstyrelsen 7
Infrastruktur- och servicenämnden 7
Lokalstrategisk funktion 7
Lokalnyttjande nämnder 7
Förvaltningens representant i lokalfrågor 8
Forum för samverkan 8
Lokalförsörjningsplan och lokalbehovsplaner 9
Fas 0 – Planera processen 10
Fas 1 – Lokalbehovsplanering och fastigheternas investeringsbehov 10
Fas 2 – Samplanering 11
Eventuella förändringar i arbetssätt 11
Flera möten enligt steg 1–2 hålls vid behov 11
Fas 3 – Dokumentera och förankra lokalförsörjningsplan 11
Fas 4 – Budgetberedning och beslut 12
Bilaga 1 Lokalbehovsplanens innehåll 13
Bilaga 2 Lokalförsörjningsplanens innehåll 14

Syfte

Syftet med ”*Lokalförsörjningsinstruktion Luleå kommun*” är att redogöra för kommunens ledning av lokalförsörjningsarbete i ett sammanhållet dokument. Dokumentet beskriver grundläggande förhållningssätt och tillvägagångsätt samt ansvar och roller för lokalförsörjningen.

Med lokalförsörjning avses de åtgärder som krävs för att försörja kommunens verksamheter med lokaler. Med lokaler avses samtliga typer av lokaler som kommunens verksamheter har behov av, både verksamhetslokaler och bostäder, samt anläggningar och utemiljöer. Lokaler används som samlingsbegrepp.

Instruktionen ska vara en vägledning för samtliga förvaltningar avseende lokalförsörjningsarbetet.

Lokalförsörjningsarbetet

Luleå kommun ska genom samverkan tillhandahålla ändamålsenliga och resurseffektiva verksamhetslokaler samt upprätthålla en balans mellan lokalbehov och det tillgängliga lokalbeståndet i form av egna och inhyrda lokaler. Lokalförsörjningsarbetet ska ge framförhållning i planeringen och möjliggöra välgrundade beslut.
Fastigheter, lokaler och andra resurser som ägs eller disponeras av kommunen är gemensamma resurser. Kommunnyttan ska sättas främst när det kommer till planering och prioritering inom lokalförsörjning. Med kommunnytta avses den insats eller åtgärd som ger maximal nytta för Luleåborna.

Förvaltning av kommunens fastigheter

Inom kommunen ska fastighetsförvaltningen bedrivas långsiktigt, hållbart och ändamålsenligt. Fastighetsunderhållet ska ske på ett sådant sätt att fastigheternas ekonomiska värde, kapacitet och funktionalitet bibehålls eller ökas. Detta i syfte att uppnå maximal livslängd och optimal driftsekonomi.

Fastighetssystem

För att säkerställa en god förvaltning, överblick och planering ska samtliga fastigheter som ägs inom kommunen finnas i digitala system/fastighetsregister.

Underhållsplaner

Långsiktiga underhållsplaner (upp till 10 år) ska finnas för samtliga byggnader och tillhörande utemiljöer. Ansvaret för underhållsplaner ligger hos lokalförsörjande förvaltning, med undantag för de lokaler som kultur- och fritidsförvaltningen ansvarar för. Underhållsplanerna ska säkerställa ett långsiktigt värde. Underhållsåtgärder ska anpassas efter byggnadens användning och den verksamhet som bedrivs.

Anskaffning

Infrastruktur- och serviceförvaltningen ska tillgodose behov av lokaler utifrån de behov som verksamheten redovisar i sin planering. Lokalanskaffningsprocessen sker i samverkan mellan parterna. Lokalanskaffningen kan lösas genom flytt inom befintligt bestånd, ombyggnad, tillbyggnad, nybyggnad, köp eller inhyrning. Verksamheten ska godkänna erbjuden lokal innan beslut om anskaffning.

Personalkostnader och övriga kostnader för tidiga utredningar, förstudier och planering i samband med lokalförsörjningsprocessen ska belasta respektive beställande nämnd eller bolag (i de fall lokalanskaffningen berör ett bolag). Upparbetade kostnader debiteras till internt självkostnadspris. Tidiga utredningar, förstudier och planering får inte redovisas som investering och kan inte heller ingå i hyran om projektet realiseras.

Anskaffningar kan genomföras för att:

- Tillgodose behov av lokaler
- Uppfylla lagar och myndighetskrav
- Upprätthålla en byggnad eller lokals funktion
- Effektivisera resursanvändningen

När nya lokaler anskaffas ska möjligheter till samnyttjande undersökas.
Investeringar i lokalbeståndet ska finnas med i mål och budget som beslutas av kommunfullmäktige. Innehållet ska bygga på behov redovisade i lokalbehovsplaner som sedan prioriterats i den fastställda lokalförsörjningsplanen. Genomförande av lokalprojekt ska följa kommunens projektmodell för samhällsbyggnadsprojekt avseende lokalförsörjning. Stöd i den processen ges av infrastruktur- och serviceförvaltningen.

Rätt att teckna hyresavtal

Avtal mellan lokalförsörjande förvaltning och lokalnyttjande förvaltning tecknas i enlighet med gällande delegationsordningar. Avtal med externa fastighetsägare ska tecknas av infrastruktur- och serviceförvaltningen.

Avveckling

När ett lokalbehov har förändrats eller inte längre finns kvar ska en konsekvensanalys göras för att säkerställa de långsiktiga behoven innan avveckling sker. Med avveckling avses uppsägning, försäljning, rivning eller annan överlåtelse av lokal, byggnad, etc. Planerade avvecklingar ska i normalfallet vara angivna och prioriterade i kommunens lokalförsörjningsplan.

Innan avveckling kan ske behöver det säkerställas att det inte längre finns behov av lokalen. Detta sker i flera steg och kan innebära att en lokal avvecklas till en viss nivå, men därefter bedöms ska finnas kvar hos kommunen. För att en lokal ska avvecklas och inte finnas kvar inom kommunen ska prövning ha skett enligt stegen nedan.

Lokalnyttjaren har inte längre behov av lokalen:
Lokalnyttjaren har bedömt att verksamheten inte längre behöver lokalen. Beslut om att lokalen ska sägas upp tas av lokalnyttjarens förvaltningsdirektör efter samråd med lokalnyttjarens lokalsamordnare/lokalstrateg. Verksamheten kan bara säga upp hel, eller tydligt avgränsningsbar del av lokal. Med avgränsningsbar del avses att den ska gå att nyttja av annan verksamhet. Uppsägning av lokal ska godkännas av lokalförsörjande förvaltning.

Kommunen har inte längre behov av lokalen:
Ansvarig på infrastruktur- och serviceförvaltningen har efter genomförd konsekvensanalys bedömt att ingen av kommunens lokalnyttjare behöver lokalen. Inhyrda lokaler sägs upp av infrastruktur- och serviceförvaltningen. Lokaler inom kommunen överförs till lokalbanken, där lokalen finns kvar till beslut har fattats om att sälja eller riva. Beslut om att sälja eller riva bereds av tjänstepersoner från infrastruktur- och serviceförvaltningen samt kommunstyrelseförvaltningen. Infrastruktur- och servicenämnden rekommenderar till kommunstyrelsen som beslutar.

Planerade avvecklingar ska i normalfallet vara angivna och prioriterade i kommunens lokalförsörjningsplan. En konsekvensanalys ska alltid göras för att säkerställa de långsiktiga behoven innan avveckling sker.

Lokalförsörjningsprocessen

Lokalförsörjningsplan och lokalbehovsplaner
Planering och uppföljning av lokalförsörjning och lokalanvändning ska dokumenteras. Kommunen ska utarbeta en strategisk handlingsplan för lokalbeståndet och lokalanvändningen, en så kallad lokalförsörjningsplan.

Lokalförsörjningsplanen ska vara ett underlag för kommunens Mål och budget. Upprättandet ska synkronisera med tidplan för kommunens budget- och investeringsprocess.

Lokalbehovsplaner ska årligen upprättas för varje förvaltning som underlag för lokalförsörjningsplanen. Lokalbehovsplanerna ska redogöra för förvaltningarnas lokalbehov samt befintliga lokaler och följa upp lokalernas ändamålsenlighet samt lokal-, och kostnadseffektivitet.

Lokalprojekt och utredningar
I lokalförsörjningsplanen redogörs bland annat för olika lokalprojekt.
Lokalprojekt ska bedrivas enligt kommunens projektmodell för samhällsbyggnadsprojekt avseende lokalförsörjning. I projektmodellen för lokalprojekt tydliggörs projektens olika steg, vem som ansvarar för vad och vilka beslutsunderlag som behöver tas fram.

Projektdirektiv för lokalprojekt ska godkännas av lokalstyrgruppen med undantag för reinvesteringsprojekt vars projektdirektiv beslutas av fastighetschef eller lokalförsörjningsstrateg.

Utredningar som genomförs inom ramen för lokalförsörjningsarbetet är med fördel initierade i lokalförsörjningsplanen. Utredningar kan även initieras på andra sätt, exempelvis på grund av akuta eller oförutsedda lokalbehov eller för att det bedöms vara relevanta ur samplaneringssyfte.

Utredningar pågår löpande under året, men bör vara avslutade i samband med att samplaneringsfasen startar. För utredningar som inte är avslutade lämnas statusrapport i samplaneringsarbetet.

För varje lokalprojekt, som har prioriterats av lokalstyrgruppen för den strategiska lokalförsörjningen, ska alternativa lösningar sökas och konsekvenserna för dessa utredas. Här görs lokalutredningar i tidiga skeden. Syftet med lokalutredningar är att belysa alternativa lösningar och placeringar med dess olika för- och nackdelar.

Ansvar och roller

Lokalförsörjning är en gemensam fråga för lokalförsörjande och lokalnyttjande nämnder. Infrastruktur- och servicenämnden är kommunens lokalförsörjare. Övriga nämnder benämns här som lokalnyttjare. Infrastruktur- och servicenämnden är också lokalnyttjare och får då i organisationsbilden tänkas ingå som lokalnyttjande nämnd. Båda sidor finns representerade på såväl strategisk, som taktisk och operativ nivå i lokalförsörjningsarbetet.

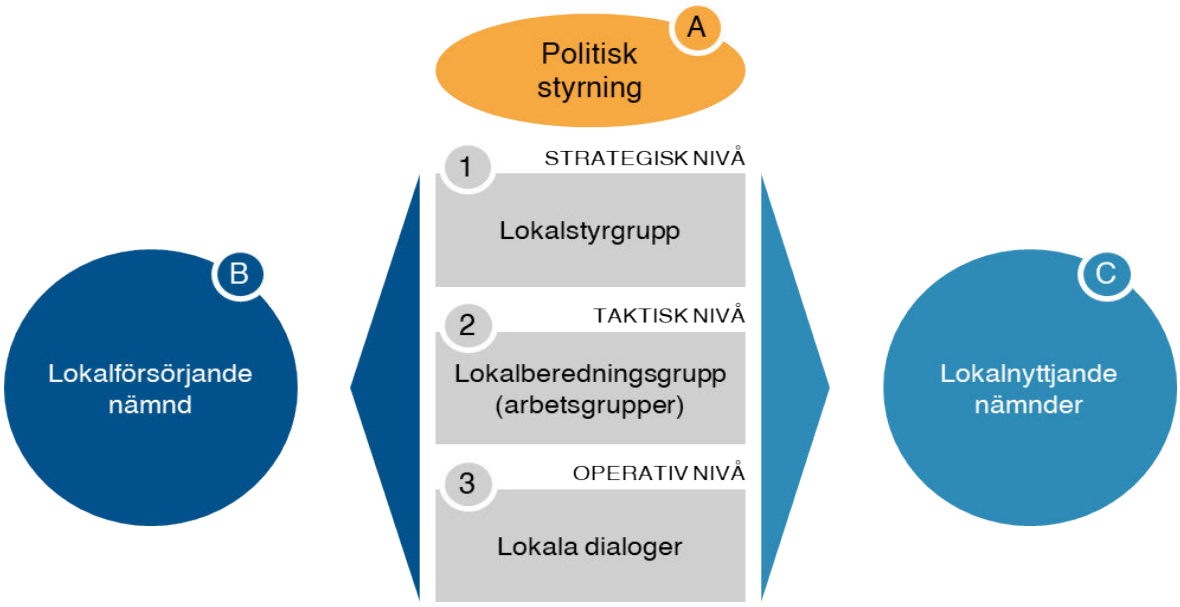

Figur Organisation för lokalförsörjning

Kommunfullmäktige
Kommunfullmäktige beslutar om kommunens Mål och budget där investerings- och exploateringsplan ingår. Kommunfullmäktige fastställer policy för lokalförsörjning i Luleå kommun.

Kommunstyrelsen
Kommunstyrelsen har genom sin uppsiktsplikt ansvar för att lokalförsörjningsarbetet riktas, samordnas och prioriteras inom kommunen. Kommunstyrelsen beslutar om kommunens lokalförsörjningsplan.

Infrastruktur- och servicenämnden
Infrastruktur- och servicenämnden är kommunens lokalförsörjare och ansvarar för att inom kommunen samordna och tillgodose kommunala verksamheters behov av lokaler.

Infrastruktur- och servicenämnden ansvarar för:
- Att det finns arbetsformer för samarbete på olika nivåer för att främja samordning och effektiva processer där kommunnyttan sätts i fokus.
- Framtagandet av kommunens lokalförsörjningsplan som underlag till den långsiktiga investeringsplanen och förslag till kommande investeringsbudget.
- Förvaltningen av kommunens egna fastigheter samt inhyrda lokaler och fastighetsobjekt.
- Genomföra fastighetsprojekt

Lokalstrategisk funktion
Det lokalstrategiska arbetet utförs av en lokalstrategisk funktion på infrastruktur- och serviceförvaltningen. Den kan utgöras av en eller flera personer med olika roller.
Ansvarsområden:
- Projektleder framtagningen av lokalförsörjningsplanen
    - Utvärdera föregående process och planerar nästa
    - Sammanställer och skickar ut instruktioner för lokalbehovsplaneringen
    - Bistår lokalnyttjande nämnder i lokalbehovsplaneringen
    - Analyserar och sammanställer nämndernas lokalbehovsplaner
    - Leder och sammankallar till samplanering i lokalberedningsgruppen
    - Bereder ärenden till lokalstyrgruppen
    - Sammanställer och dokumenterar förslag till lokalförsörjningsplan
- Projektleder lokalrevisioner
- Projektleder utredningar
- Processleder lokalnyttjande förvaltning

Lokalnyttjande nämnder
Kommunens nämnder är nyttjare av lokaler och ansvarar för verksamhetens lokalanvändning. I egenskap av arbetsgivare ansvarar de även för arbetsmiljön.

Nämnder beslutar om inriktning för verksamheten. Utifrån dessa beslut tas verksamhetens prognoser och lokalbehov fram i samverkan mellan lokalnyttjande förvaltning och infrastruktur- och serviceförvaltningen.
Lokalbehoven sammanställs i en lokalbehovsplan som utgör underlag för kommunens samplanering. Lokalbehovsplanen ska beslutas i respektive nämnd.

Förvaltningens representant i lokalfrågor
Varje förvaltning ska utse ansvarig för att arbeta med övergripande lokalfrågor inom förvaltningen. Förvaltningens representant i lokalfrågor ska delta i kommunens lokalförsörjningsplanering. Det innebär bland annat medverka för att säkerställa behov samt vara delaktig i arbetsgrupper och utredningar för nämndens räkning.

Förvaltningens representant i lokalfrågor ansvarar för att redogöra för nämndens lokalbehovsplan i samplaneringen.

Forum för samverkan

Lokalstyrgruppen utgörs av kommunens förvaltningsdirektörer, eller annan person utsedd av förvaltningsdirektör. Infrastruktur- och servicedirektör är sammankallande. Fastighetschef och/eller lokalförsörjningsstrateg från infrastruktur- och serviceförvaltningen kan adjungeras till lokalstyrgruppen. Lokalstyrgruppen beslutar om infrastruktur- och serviceförvaltningens förslag till lokalförsörjningsplan inför beslut i kommunstyrelsen, deltar vid behov i beredning och tar ställning i ärenden som ska till politiskt beslut samt följer upp och förankrar lokalberedningsgruppens arbete i olika politiska instanser.

I samband med nybyggnationer som inte berör samtliga förvaltningar kan lokalstyrgruppen bestå av berörda förvaltningsdirektörer.

Lokalberedningsgruppen utgörs av representanter från lokalförsörjaren samt representant/-er från lokalnyttjande verksamheter. Arbetet leds av lokalförsörjningsstrateg på infrastruktur- och serviceförvaltningen.

I lokalberedningsgruppen ska verksamhetens lokalbehov eller förslag på åtgärder lyftas och värderas. Behov kan här sorteras för att hanteras på rätt sätt utifrån bland annat omfattning och hur brådskande de är.

Representant från nyttjande verksamhets lokalfunktion ansvarar för att representera sin förvaltning och att tillhandahålla underlag och medverka i framtagning av lokalbehovsplaner samt mindre utredningar.

Lokalberedningsgruppen ansvarar för samordning och beredning av lokalförsörjningsärenden. Arbetet bedrivs i olika arbetsgrupper och vid behov i helgrupp. Arbetet ska utgå från de utredningar som är prioriterade lokalförsörjningsplanen eller prioriterats av lokalstyrgruppen. Arbetsgrupperna arbetar med mindre utredningar och samplanering. Ar-

betsgrupperna utgår i huvudsak från en nyttjande verksamhet/förvaltning men kan vid behov samla personer från flera förvaltningar. Vid behov sammankallas flera arbetsgrupper och representanter från andra funktioner till samplanering och intern dialog. Andra representanter kan exempelvis vara från detaljplanekontoret, mark- och exploateringskontoret, avdelning miljö- och bygg, ekonomikontoret, projektledare eller fastighetsförvaltare.

Lokalberedningsgruppen har inget formellt beslutsmandat.

Lokala dialoger avser dialoger mellan verksamheten på plats och representanter från lokalförsörjaren. Det kan exempelvis vara dialog mellan rektor och förvaltare. Dialoger om lokaler som är uthyrningsbara till allmänheten bör också involvera kultur- och fritidsförvaltningens (KFF) lokalsamordnare, då KFF ansvarar för lokalbokning till medborgare och civilsamhället. Dialogen omfattar underhållsåtgärder som ska genomföras och tidplan för dessa, kortsiktiga behov samt verksamhetsanpassningar i befintliga lokaler. Dialog ska också omfatta externa och tillfälligt förhyrda lokaler.

Det ska finnas en tydlig plan för hur dialogerna ska genomföras och med vilken frekvens.

Lokalförsörjningsplan och lokalbehovsplaner

Lokalförsörjningsplanen är en strategisk handlingsplan för lokalbeståndet och lokalanvändningen. Upprättandet ska synkronisera med kommunens styrmodell.
Lokalförsörjningsplanen tas fram i en förberedande och tre genomförande faser, se figur nedan. I bilaga 1 redogörs för hur processen kan brytas ned och fördelas ut på olika funktioner.

Fas 0 – Planera processen

Framtagningen av lokalförsörjningsplanen inleds med en utvärdering av föregående års process. Därefter sammanställs direktiv för hur framtagningen ska gå till. Hålltider, instruktioner och underlag för lokalbehovsplaneringen skickas ut till lokalnyttjande nämnder. Underlag kan exempelvis vara fakta och underlag om beståndet och resultat från genomförda utredningar.

Fas 1 – Lokalbehovsplanering och fastigheternas investeringsbehov

Förvaltningsvisa lokalbehovsplaner upprättas som underlag för lokalförsörjningsplanen. Lokalbehovsplanerna ska redogöra för förvaltningarnas framtida lokalbehov med utgångspunkt i befintliga lokaler. I bilaga 1 redogörs för lokalbehovsplanens innehåll. Lokalbehovsplanen sträcker sig över en 5-årsperiod samt en utblick om ytterligare 5 år och beslutas årligen av respektive nämnd.

Infrastruktur- och serviceförvaltningen sammanställer befintliga fastigheters investeringsbehov för de kommande 10 åren. Det görs med utgångspunkt i objektens underhållsplaner.

I fas 1 sker gemensam analys och dialog mellan lokalförsörjningsfunktionen och lokalnyttjande förvaltningar. Vid behov sammankallas representanter från andra förvaltningar eller infrastruktur- och serviceförvaltningen för tidig samplanering. Syftet med tidig samplanering är att samordna eventuella behov och underlätta fas 2, Samplanering.

I slutet av fas 1 sammanställs och beslutas lokalbehovsplanerna av respektive nämnd.

Fas 2 – Samplanering

Samplaneringen är kärnan i planeringsarbetet. Det är en process där de olika behov av lokaler från verksamheternas lokalbehovsplaner samordnas, värderas och prioriteras. Det görs också med hänsyn till resultatet från avslutade lokalutredningar och fastigheternas tekniska investeringsbehov.
Målet med samplaneringen är att bereda ett förslag på handlingsplan för det kommande lokalförsörjningsarbetet och en förteckning över kommande åtgärder i lokalbeståndet:

- Vilka projekt som ska genomföras och när.
- Vilka utredningar som ska genomföras och när.
- Vilka nya behov som har identifierats och bör planeras för på längre sikt.

Eventuella förändringar i arbetssätt

Samplaneringen leds av kommunens lokalstrategiska funktion. Samplanering sker i följande steg:

- Enskilda **dialoger mellan representanter** från infrastruktur- och serviceförvaltningen och lokalnyttjande förvaltningar för att analysera lokalbehovsplanen i relation till övriga underlag.
- Förvaltningsöverskridande dialog i **lokalberedningsgruppen** för att påbörja förvaltningsöverskridande samplanering, prioritera åtgärder, hitta synergier.

Flera möten enligt steg 1–2 hålls vid behov
Förvaltningsöverskridande dialog i **lokalstyrgruppen** för att prioritera och enas om ett förslag på handlingsplan och åtgärder.

Fas 3 – Dokumentera och förankra lokalförsörjningsplan

I lokalförsörjningsplanen sammanfattas och dokumenteras nämndernas behov från lokalbehovsplanerna, fastigheternas investeringsbehov och resultatet från utredningar och samplanering. I bilaga 2 redogörs för lokalbehovsplanens innehåll.
Målet är att lokalförsörjningsplanen är ett väl underbyggt dokument och en strategisk handlingsplan för lokalbeståndet och lokalanvändningen. Planen sträcker sig över en 10 års period och redogör för vilka åtgärder kommunen bör vidta för att försörja kommunens verksamheter med lokaler enligt antagna mål och principer.

Fas 4 – Beredning av budget och beslut

Lokalförsörjningsplanen rekommenderas av lokalstyrgruppen till kommunstyrelsen, som underlag till beredningen av kommande mål och budget.
Medel för åtgärder i lokalbeståndet beslutas av kommunfullmäktige i och med beslut om mål och budget. Det innebär att det kan finnas förslag på åtgärder i Lokalförsörjningsplanen som inte finns med i mål och budget.

Bilaga 1 Lokalbehovsplanens innehåll

Lokalbehovsplanen grundar sig på en inventering och analys av befintliga lokaler.

Lokalbehovsplanen ska svara på hur och var efterfrågan på kommunal service kommer att uppstå. Behoven bedöms utifrån en omvärldsbevakning, demografisk utveckling, årsplan, lokalförsörjningsplan och andra politiskt beslutade dokument som kommunens befolkningsprognos, översiktsplan och bostadsförsörjningsprogram.
Behoven beskrivs på kort och lång sikt. De framtida behoven ställs upp och jämförs med nuvarande kapacitet för att visa på när eventuella över- eller underskott i lokalbeståndet uppstår.

I lokalbehovsplanen beskriver och prioriterar nämnden sina behov. Förslag på utredningar kan skickas med. Lokalbehovsplanerna ska inte redogöra för behov och önskemål om mindre verksamhetsanpassningar.
Lokalbehovsplanerna har en gemensam struktur och denna struktur ska tillämpas av alla nämnder. Strukturen fastställs i planeringsfasen (fas 0).

Generellt gäller att lokalbehovsplanen kan innehålla:
En sammanställning av befintliga lokaler och deras respektive driftkostnader
Viktiga analyser och medskick från lokalrevision
Viktiga analyser och medskick från föregående års lokalförsörjningsplan
Status för eventuella åtgärder och utredningar som pågår eller avslutats
En redogörelse för verksamhetens långsiktiga utveckling
En jämförelse mellan befintlig kapacitet och framtida behov
En förteckning och prioritering av nämndens behov
Behov av anskaffningar, ägda och förhyrda (nya lokaler)
Investeringskostnader och driftkonsekvenser för nyanskaffning
Behov av avyttringar (befintliga lokaler)
Behov av förändringar, större verksamhetsanpassningar (befintliga lokaler)
Förslag på utredningar
En behovsanalys för nya lokalbehov

Bilaga 2 Lokalförsörjningsplanens innehåll

Lokalförsörjningsplanen ska ha en tydlig struktur och relevant omfattning.

Generellt gäller att lokalförsörjningsplanen ska innehålla:
En sammanställning av befintliga lokaler och pågående projekt
En redogörelse för kommunens långsiktiga utveckling
En jämförelse mellan befintlig kapacitet och dess utveckling utifrån beslutade åtgärder och framtida behov
En förteckning och prioritering av åtgärder i en åtgärdsplan
Anskaffningar (nya lokaler)
Förändringar (befintliga lokaler)
Avyttringar (befintliga lokaler)
Utredningar
Konsekvensbeskrivning av föreslagen lokalförsörjningsplan; effekter i kvadratmeter, kostnader och kapacitet

§ 48

Plan för service på landsbygden 2035

Ärendenr 2026/490-3.5.1.2

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Plan för service på landsbygden 2035.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2021-01-25 § 31 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att samordna arbetet med att ta fram ett förslag till inriktning för kommunal service på landsbygden. Beslut om uppdrag skedde i samband med fortsatt hantering av frågan om skolstruktur efter genomförd folkomröstning. Förslag till planen har tagits fram av kommunstyrelseförvaltningen.

Syftet med *Plan för service på landsbygden* är att förtydliga intentioner i Program till Vision Luleå 2040 och ge en mer detaljerad bild av rådande förutsättningar och inriktning framåt. Planen ska fungera som en gemensam utgångspunkt vid planering av kommunkoncernens insatser för levande och livskraftiga landsbygder, innehållet är övergripande och ger handlingsutrymme för nämnder och bolag. Genom att anta planen ges en tydlig riktning för kommunens arbete med landsbygdsutveckling under de kommande tio åren.

Plan för service på landsbygden 2035 beskriver vikten av levande och livskraftiga landsbygder i form av en målbild, strategier för att nå målbilden och fem strategiska målområden. Avslutande del redogör för genomförandet.

De fem strategiska målområdena som tar sikte på 2035:

- Attraktiva boenden och livsmiljöer
- Stärkt infrastruktur och hållbar mobilitet
- Samhällsservice i samverkan
- Lokalt engagemang, delaktighet och kultur
- Varierat näringsliv och hållbar markanvändning

För att uppnå levande och livskraftiga landsbygder krävs en kombination av politiska beslut, lokalt engagemang och långsiktig planering. En god samverkan mellan offentlig, idéburen och privat sektor är därför nödvändig.

Viktiga insatser för att målen ska uppnås:

- Utveckla dialoger i forum där boende, föreningsliv, näringsliv och andra intressenter finns representerade
- Utveckla förståelse och bygg kunskap kring landsbygdernas särskilda förutsättningar vid planering och beslutsfattande
- Utveckla samverkan inom kommunkoncernen och extern samverkan med exempelvis Region Norrbotten, Trafikverket och andra kommuner.
- Initiera och delta i utvecklingsprojekt som främjar måluppfyllelse

Plan för service på landsbygden bidrar till uppfyllelse av de politiskt prioriterade områdena i Mål och budget samt kommunens nio övergripande mål som är relaterade till Agenda 2030.

Kommunstyrelsen ansvarar för att leda och samordna planens genomförande. De strategiska målområdena är mätbara och ska följas upp med hjälp av statistiska data, medborgarundersökningar och andra mätningar. I underlag till verksamhetsplanering och inför kommunens plan- och budgetprocess utvecklas insatser till konkreta åtgärder som bidrar till att de strategiska målen uppnås.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att anta Plan för service på landsbygden 2035.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog

Planen har arbetats fram i dialog med boende, föreningar och andra aktörer på landsbygden. Arbetet inleddes med att Luleås politiker bjöd in Lule byaforum och byaföreningar till dialog under våren 2023. Dialogerna hölls vid tre tillfällen; i Antnäs (Sörbyarna), Persön (Mittbyarna och Skärgården) och Råneå (Norrbyarna). Resultaten har sammanställts i rapporten Delrapport *Service på landsbygderna*. Kompletterande dialoger har hållits med barn och unga under hösten 2023.

Under hösten 2024 bjöd projektledare och tjänstepersoner in till en uppföljande dialog med föreningsrepresentanter från de olika landsbygdsområdena för

att informera om arbetet hittills och diskutera framtaget material. Politiker bjöds in för att lyssna in.

Vidare har dialog förts med alla kommunala förvaltningar och bolag samt landsbygdsrådet. Information till alla nämnder har skett under hösten 2025.

Samtliga dialoger har bearbetats och fungerat som underlag vid framtagande av planen.

Beslutsunderlag

- Förslag - Plan för service på landsbygden, KLF Hid: 2026.4029
- Kunskapsunderlag Luleås landsbygder 2026, KLF Hid: 2026.4030
- Delrapport Service på landsbygderna – sammanställning av medborgardialoger, våren 2023, KLF Hid: 2026.4031
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande plan för service på landsbygden 2035, KLF Hid: 2026.4028

Förslag till beslut gällande plan för service på landsbygden 2035

Ärendenr 2026/490-3.5.1.2

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Plan för service på landsbygden 2035.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2021-01-25 § 31 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att samordna arbetet med att ta fram ett förslag till inriktning för kommunal service på landsbygden. Beslut om uppdrag skedde i samband med fortsatt hantering av frågan om skolstruktur efter genomförd folkomröstning. Förslag till planen har tagits fram av kommunstyrelseförvaltningen.

Syftet med *Plan för service på landsbygden* är att förtydliga intentioner i Program till Vision Luleå 2040 och ge en mer detaljerad bild av rådande förutsättningar och inriktning framåt. Planen ska fungera som en gemensam utgångspunkt vid planering av kommunkoncernens insatser för levande och livskraftiga landsbygder, innehållet är övergripande och ger handlingsutrymme för nämnder och bolag. Genom att anta planen ges en tydlig riktning för kommunens arbete med landsbygdsutveckling under de kommande tio åren.

Plan för service på landsbygden 2035 beskriver vikten av levande och livskraftiga landsbygder i form av en målbild, strategier för att nå målbilden och fem strategiska målområden. Avslutande del redogör för genomförandet.

De fem strategiska målområdena som tar sikte på 2035:

- Attraktiva boenden och livsmiljöer
- Stärkt infrastruktur och hållbar mobilitet
- Samhällsservice i samverkan
- Lokalt engagemang, delaktighet och kultur
- Varierat näringsliv och hållbar markanvändning

För att uppnå levande och livskraftiga landsbygder krävs en kombination av politiska beslut, lokalt engagemang och långsiktig planering. En god samverkan mellan offentlig, idéburen och privat sektor är därför nödvändig.

Viktiga insatser för att målen ska uppnås:

- Utveckla dialoger i forum där boende, föreningsliv, näringsliv och andra intressenter finns representerade

- Utveckla förståelse och bygg kunskap kring landsbygdernas särskilda förutsättningar vid planering och beslutsfattande
- Utveckla samverkan inom kommunkoncernen och extern samverkan med exempelvis Region Norrbotten, Trafikverket och andra kommuner.
- Initiera och delta i utvecklingsprojekt som främjar måluppfyllelse

Plan för service på landsbygden bidrar till uppfyllelse av de politiskt prioriterade områdena i Mål och budget samt kommunens nio övergripande mål som är relaterade till Agenda 2030.

Kommunstyrelsen ansvarar för att leda och samordna planens genomförande. De strategiska målområdena är mätbara och ska följas upp med hjälp av statistiska data, medborgarundersökningar och andra mätningar. I underlag till verksamhetsplanering och inför kommunens plan- och budgetprocess utvecklas insatser till konkreta åtgärder som bidrar till att de strategiska målen uppnås.

Dialog
Planen har arbetats fram i dialog med boende, föreningar och andra aktörer på landsbygden. Arbetet inleddes med att Luleås politiker bjöd in Lule byaforum och byaföreningar till dialog under våren 2023. Dialogerna hölls vid tre tillfällen; i Antnäs (Sörbyarna), Persön (Mittbyarna och Skärgården) och Råneå (Norrbyarna). Resultaten har sammanställts i rapporten Delrapport *Service på landsbygderna*. Kompletterande dialoger har hållits med barn och unga under hösten 2023.

Under hösten 2024 bjöd projektledare och tjänstepersoner in till en uppföljande dialog med föreningsrepresentanter från de olika landsbygdsområdena för att informera om arbetet hittills och diskutera framtaget material. Politiker bjöds in för att lyssna in.

Vidare har dialog förts med alla kommunala förvaltningar och bolag samt landsbygdsrådet. Information till alla nämnder har skett under hösten 2025.

Samtliga dialoger har bearbetats och fungerat som underlag vid framtagande av planen.

Beslutsunderlag
- Förslag - Plan för service på landsbygden
- Kunskapsunderlag Luleås landsbygder 2026
- Delrapport Service på landsbygderna – sammanställning av medborgardialoger, våren 2023

Jenny Lindberg
Strateg

Beslutet skickas till
Kommunstyrelseförvaltningen, Samhällsomställning
Kultur- och fritidsnämnden
Infrastruktur- och servicenämnden
Miljö- och byggnämnden
Socialnämnden
Arbetsmarknads- och gymnasienämnden
Barn- och utbildningsnämnden
Luleå miljöresurs AB
Lulebo AB
LLT
Luleå Energi AB

PLAN

Plan för service på landsbygden

Luleå kommun
2026-2035

LULEÅ KOMMUN

Förord

(platshållare)

Innehållsförteckning

Levande och livskraftiga landsbygder i Luleå kommun 4

Vår strategi 5

Varför mer levande och livskraftiga landsbygder i Luleå kommun? **6**

Strategiska målområden 6

Attraktiva boenden och livsmiljöer 7

Stärkt infrastruktur och hållbar mobilitet 7

Samhällsservice i samverkan 8

Lokalt engagemang, delaktighet och kultur 9

Varierat näringsliv och hållbar markanvändning 10

Genomförande **13**

Dokumentnamn	**Dokumenttyp**	**Fastställd**	**Giltighetstid**
Plan för service på landsbygden	Plan		Tillsvidare
Dokumentansvarig	**Ärendenummer**	**Beslutsinstans**	**Dokument gäller för**
Samhällsomställningschef	KLF	Kommunfullmäktige	Alla nämnder och bolag
Syfte Plan som beskriver kommunens strategi och strategiska målområden för Luleås landsbygder			

Begrepp i planen

Basservice - Det finns ingen enhetlig, lagstadgad definition av ”basservice” men i detta dokument syftar begreppet till en grundläggande offentlig och privat service som många efterfrågar.

- Vård och omsorg
- Skola och barnomsorg
- Trygghetstjänster (bla. räddningstjänst)
- Infrastruktur och kommunikationer
- Livsmedelsbutik och viss handel
- Digital och fysisk tillgång till samhällsfunktioner

Kommunkoncern - Begrepp för kommunens nämnder, förvaltningar, styrelser och kommunala bolag.

Landsbygder - Det råder en stor variation mellan orter i funktion, placering, historia och storlek därför är det relevant att prata om landsbygder i plural.

Byautvecklingsplaner - Lokala utvecklingsplaner som vanligen tas fram av boende och föreningar i en by eller bygd för att driva den lokala utvecklingen framåt.

Avgränsning och omfattning

Plan för service på landsbygden avser de delar av kommunen, förutom skärgården, som benämns som landsbygd i översiktsplanen. Särskilda förutsättningar råder i skärgården på grund av avsaknad av fastlandsförbindelse och regelbunden turbåtstrafik året runt. Skärgårdsutveckling hanteras därför i *Plan för Luleå skärgård 2035* (Kommunfullmäktige, 2025).

Levande och livskraftiga landsbygder i Luleå kommun

Vi ser landsbygder som sjuder av liv, där människor trivs, företag växer och naturen värnas. Här förenas tradition och innovation i hållbara byar och samhällen som bygger på gemenskap, delaktighet och framtidstro.

Det är möjligt att leva ett gott liv i livets olika faser – tillgång till service, mötesplatser, variation av bostäder och digital infrastruktur ger förutsättningar för en fungerande vardag.

Luleås landsbygder har en viktig del i omställningen mot ett mer hållbart samhälle. Här finns utrymme för kreativitet, livskvalitet och entreprenörskap.

Genom samverkan och med öppenhet för nya lösningar skapar vi inkluderande och robusta landsbygder – platser där både människor, djur och miljö kan blomstra.

Vår strategi

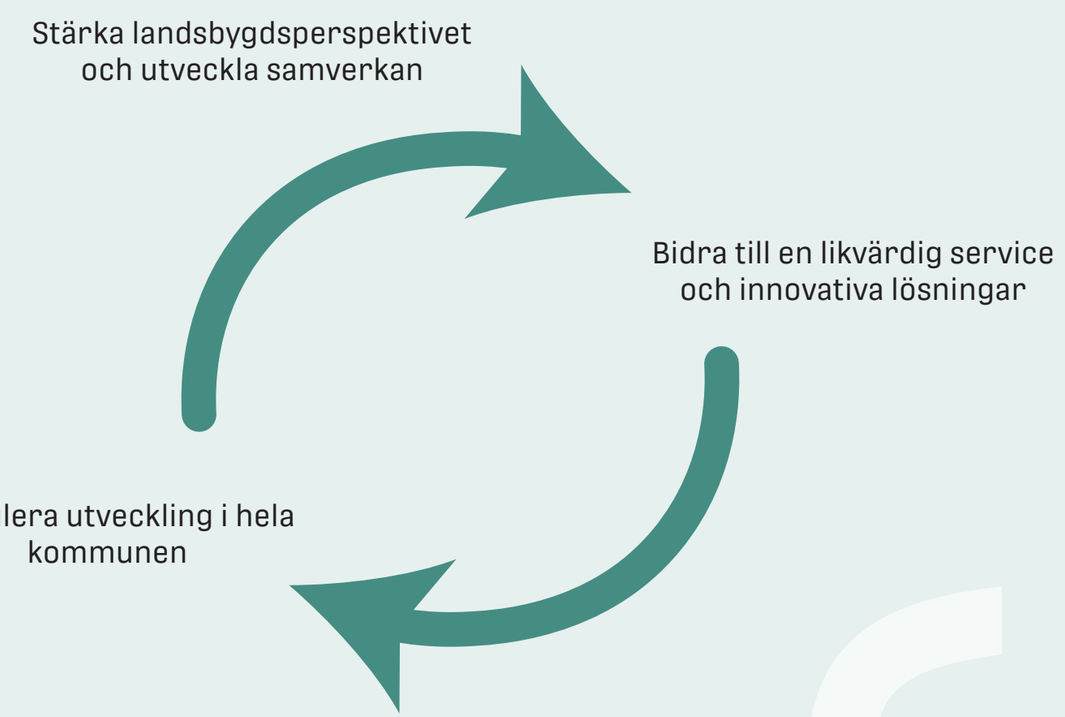

Genomförandet ska genomsyras av hållbarhet, långsiktighet och delaktighet

Varför levande och livskraftiga landsbygder i Luleå kommun?

Levande småorter och byar bidrar till en mångfald av platser och erbjuder alternativa livsmiljöer till stadens mer tätbebyggda områden. Landsbygderna bär på traditioner och ett rikt kulturarv som stärker den lokala identiteten. Det starka engagemanget för lokal utveckling skapar tillit, gemenskap och framtidstro vilket är viktiga delar i ett demokratiskt och inkluderande samhälle. Majoriteten av våra värdefulla naturmiljöer och ekosystem finns i våra landsbygdsområden. Ett medvetet jord- och skogsbruk bidrar till bevarandet av biologisk mångfald, minskad klimatpåverkan samt förutsättningar för ökad livsmedelsförsörjning. Det i sin tur utgör en motståndskraft vid ekonomiska svängningar, klimatförändringar och andra kriser. Utöver de areella näringarna finns småföretag inom bland annat besöksnäring, energiutvinning, bygg och anläggning och kultur. Livskraftiga landsbygder bidrar till livskvalitet, arbetstillfällen och nya möjligheter för hela Luleå kommun!

Luleås landsbygder

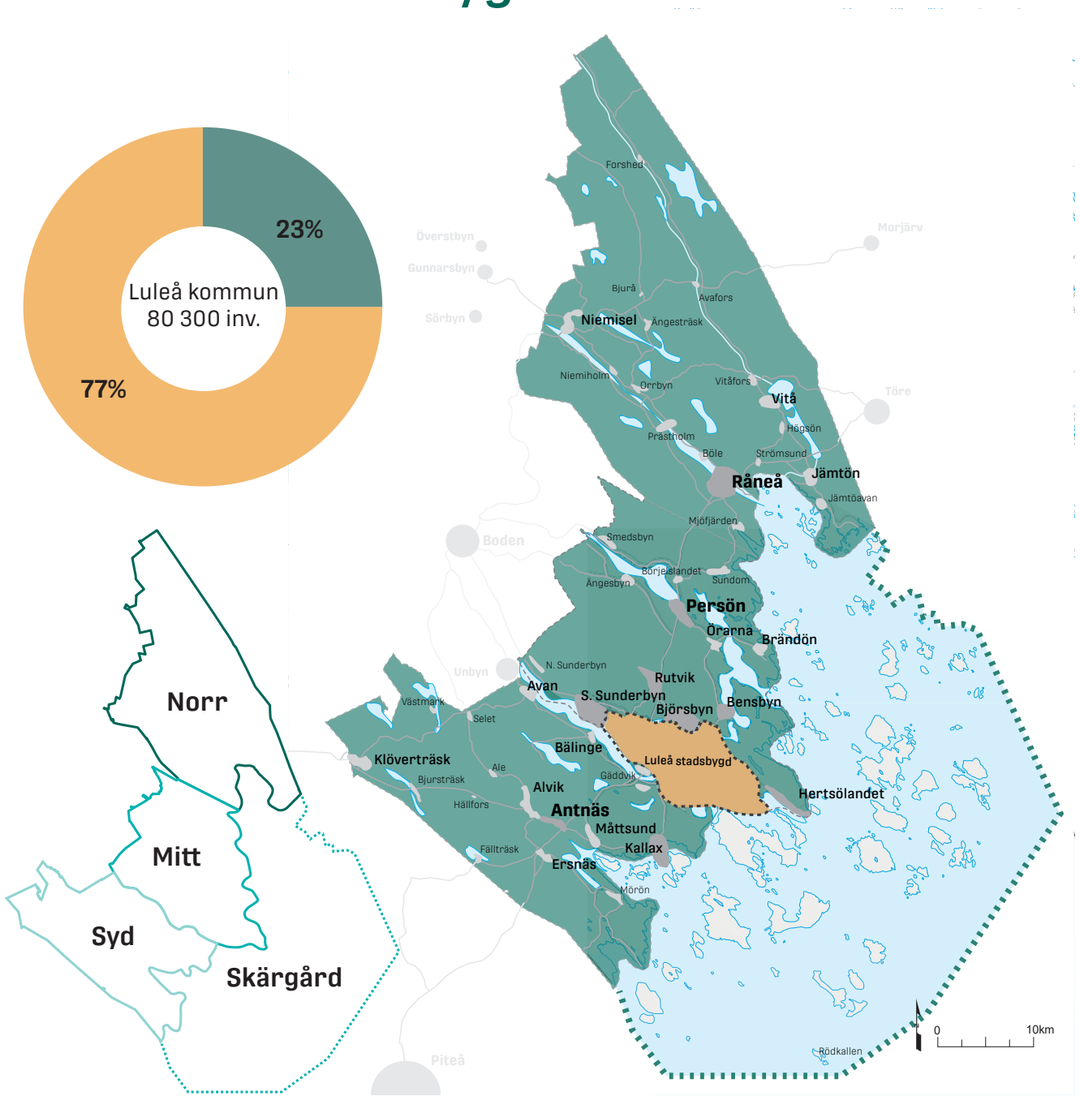

Luleå kommun definierar landsbygd som hela kommunen förutom det område som definieras som stadsbygd i översiktsplanen. Detta innebär cirka 23 procent av kommunens invånare bor på landsbygderna. Det motsvarar cirka 18 700 landsbygdsbor.

Landsbygd

Stadsbygd

Det förekommer att landsbygderna delas in i områden: Norr, Mitt, Syd och Skärdgård, exempelvis vid dialogtillfällen och vid samverkan mellan föreningar. Se mer om ortstruktur och servicetillgång i ***Kunskapsunderlag Luleås Landsbygder 2026.***

Strategiska målområden

För att uppnå målbilden om levande och livskraftiga landsbygder krävs en kombination av politiska beslut, lokalt engagemang och långsiktig planering. En god samverkan mellan offentlig, idéburen och privat sektor är därför nödvändig för en hållbar landsbygdsutveckling. Kommunen spelar en nyckelroll men har inte rådighet över allt. För att göra rätt insats på rätt plats krävs kunskap om lokala förutsättningar och dialog med boende och verksamma på platsen.

I rutan under respektive målområde sammanfattas vilka frågor som är särskilt viktiga för Luleå kommun att fokusera på fram till 2035 för att nå målbilden om levande och livskraftiga landsbygder.

Attraktiva boenden och livsmiljöer

Attraktiva boenden och livsmiljöer handlar om att skapa förutsättningar för människor att leva och verka på landsbygderna i livets olika faser i trivsamma och trygga grannskap. En variation av bostadstyper är viktigt då det ger förutsättningar för omflyttning och inflyttning vilket i sin tur stimulerar underlaget för utvecklad och bibehållen service.

Ett tillskott av hyresrätter som riktar sig till en bred målgrupp, allt från unga vuxna till äldre, behövs i samtliga landsbygdsområden. Det är viktigt att de byggnader som redan finns ses som resurser för framtiden, de ska så långt som möjligt användas och utvecklas. Det kommunala markinnehavet är begränsat i samtliga landsbygdsområden vilket inskränker kommunens rådighet att planera och anlägga exempelvis bostäder och lekmiljöer.

Samverkan och dialog är nödvändigt för att förstå lokala möjligheter och utmaningar. Det är därför viktigt att beakta lokala byautvecklingsplaner (om det finns sådana) vid fysisk planering och låta dialoger med bygdens representanter vara en naturlig del av kommunens arbete med bostadsförsörjning och platsutveckling på landsbygderna. I dialoger har det framkommit att rådgivning och vägledning för byggande och lokal utveckling är önskvärt. Näringslivsfrämjande dialoger och kunskapshöjande initiativ är andra exempel på insatser som kan bidra till ökat byggande.

Trivsamma miljöer är angeläget både för boende, företagare och besökare. Värnandet om kulturmiljöer, välskötta närområden och utsmyckning bidrar till känsla av stolthet och identitet. Dialoger och projekt kopplat till gestaltning, konst, lokala mötesplatser och säsongsutsmyckning är insatser som kan stärka platsens kvaliteter ytterligare.

- Bidra till ett mer varierat bostadsbyggande i samtliga landsbygdsområden exempelvis hyresbostäder och inventering inom eget bestånd
- Verka för attraktiva boendemiljöer med närhet till lek- och mötesplatser, service och kommunikationer – exempelvis genom strategiska markförvärv och detaljplanering
- Utveckla rådgivning, information och nätverk kring byggande på landsbygd
- Verka för trivsamma och välskötta närområden genom egna initiativ, samverkan och dialog – exempelvis sommarblommor, ödehusprojekt och skötselavtal kring slyröjning
- Öka och sprid kunskap om kulturmiljöerna på landsbygderna

Stärkt infrastruktur och hållbar mobilitet

Stärkt infrastruktur och hållbar mobilitet handlar bland annat om att skapa förutsättningar för hållbart resande, god väghållning året om och fungerande IT-infrastruktur som möjliggör vardag och fritid trots långa avstånd. Samverkan och kontinuerlig dialog mellan privata, statliga och regionala aktörer är viktigt inom detta område då ansvarsfördelningen ofta är delad.

Bilen är viktig för landsbygdsbefolkningen och kommer fortsatt vara det. Samtidigt finns möjligheter för ökad samåkning och omställning till fossilfria drivmedel, vilka är exempel på initiativ som bidrar till mer hållbara transporter. Det är viktigt att beakta helhetsupplevelsen vid främjandet av kollektivt resande. Ett ”dörr till dörr”-perspektiv innebär att se till hela resan, inte bara själva kollektivtrafikdelen. Inte minst för att stärka barns möjlighet till självständigt resande. Pendlarparkeringar för byte av transportmedel, cykel- och gånginfrastruktur till tillgängliga och trygga hållplatser, samt god turtäthet är viktiga aspekter för att resa kollektivt. För att minska bilberoendet och ge förutsättningar till dem utan bil eller körkort behöver kollektivtrafik finnas i alla delar av kommunen. Anropsstyrd trafik kan vara en alternativ lösning i glesbefolkade områden där turtätheten med kollektivtrafiken är låg.

Tillgång till en god IT-infrastruktur är en viktig förutsättning för arbete, studier, fritid och näringslivsutveckling. En fungerande IT-infrastruktur i glesa områden underlättar och förbättrar tillgången till service och tjänster inom bland annat vård och omsorg och utvecklandet av nya servicelösningar.

Kommunen är enligt lag skyldig att ordna vatten- och avloppsförsörjning genom allmänna anläggningar. Vid bedömningen ska kommunen också ta särskild hänsyn till om behovet kan tillgodoses genom enskilda anläggningar som är godtagbara ur hälso- och miljösynpunkt. Om vatten- och avloppsfrågan ska lösas med allmänna VA-anläggningar beslutar kommunen om verksamhetsområden för dessa tjänster. Utanför verksamhetsområdena ansvarar fastighetsägaren för att ordna vatten- och avloppslösningar. I dialoger har det framkommit önskemål om utvecklad information och rådgivning kring vatten- och avloppsfrågor, särskilt vid åtgärder av äldre avloppsanläggningar eller vid anläggande av nya.

- Öka kollektivtrafikens andel av det motoriserande resandet och bidra till jämlika villkor oavsett var du bor
- Främja kollektivt resande och testa nya mobilitetslösningar - exempelvis genom pilotprojekt i samverkan med relevanta aktörer
- Underlätta arbets-, studiependling och fritidspendling från tätort till landsbygd för att säkra kompetensförsörjning
- Tillgängliggör information om ansvarsfördelning och handläggning av vägfrågor
- Utveckla och samverka för en utbyggd av IT-infrastruktur som möjliggör ökad digitalisering och tillförlitlig mobiltäckning
- Tillgängliggör information och utveckla rådgivning för vatten- och avloppsfrågor

Samhällsservice i samverkan

För att det ska vara attraktivt att bo, verka och leva i landsbygderna är det viktigt med rimliga avstånd till kommunal och privat basservice, till exempel förskola, skola, dagligvaruhandel och hälsocentral. Förutsättningar för service av olika slag skiljer sig åt på grund bygdernas storlek och utformning, kopplingar mellan platser, demografi och avstånd.

Utöver utbildning och pedagogisk omsorg är skola och förskola viktiga mötesplatser och kan bidra till en bygds attraktivitet och identitet. För att åstadkomma en robust och jämlik skolstruktur i hela kommunen behöver kommunen arbeta proaktivt inom samhällsplanering och lokalförsörjning för att möta både tillväxtrelaterade möjligheter såsom ökat byggande och inflyttning och utmaningar kopplat till avfolkning.

Kompetensförsörjningen är en stor utmaning inom flera verksamheter. På landsbygderna blir utmaningarna extra stora på grund av långa avstånd och glesa miljöer. Att underlätta arbetspendling för dem utan bil, erbjuda kombinationstjänster, etablera kontors- och studieplatser i större tätorter utanför stadsbygden är exempel på insatser som kan underlätta vidareutbildning och rekrytering.

Flexibla och mobila servicelösningar, exempelvis bokbussen och den mobila fritidsgården, är verksamheter som på ett resurseffektivt sätt levererar verksamheter och service som annars förknippas bundna till *en* plats. Teknisk utveckling skapar också möjligheter att decentralisera funktioner, såsom vuxenutbildning och digitala vårdlösningar.

Krisberedskap handlar om trygghet och säkerhet vid oväntade händelser. På grund av långa avstånd krävs geografisk spridning av servicelösningar som kan driftsättas och säkras vid behov. Byagårdarnas roll som lokala mötesplatser för föreningsliv och boende kan med fördel utvecklas och nyttjas som resurs vid kristillfällen.

- Utveckla och stärk samverkan och samordningen mellan kommunala, privata och ideella aktörer för en förbättrad service – exempelvis samnyttja kommunala lokaler och skötselavtal
- Öka attraktiviteten och agera möjliggörare för att klara kompetensförsörjningen i samtliga landsbygdsområden, särskilt inom skola, vård och omsorg
- Nyttja digitaliseringens möjligheter i utvecklandet av servicelösningar – exempelvis inom undervisning, vård och omsorg
- Stärk och utveckla de mobila verksamheterna så att de kan möta behov i samtliga landsbygdsområden
- Tydliggör kommunala verksamheters roll och funktion vid kriser – exempelvis trygghetspunkter och mötesplatser

Lokalt engagemang, delaktighet och kultur

Det som kännetecknar många bygder i kommunen är det lokala engagemanget och gemenskapen. Ideella aktörer bidrar bland annat med barn- och ungdomsaktiviteter, motverkar ensamhet bland äldre och ger ökad samhörighet i bygden. Föreningslivet, bland annat i form av bygdegårdsföreningar, utvecklingsgrupper, idrottsföreningar och församlingar tillhandahåller lokaler och mötesplatser och sköter dessutom många praktiska frågor som underhåll av vägar och fritidsanläggningar.

Det är viktigt att kommunen stöttar och skapar goda förutsättningar för de ideella aktörer och organisationer som verkar på Luleås landsbygder. Ekonomiskt stöd, samarbetsavtal, nätverkande och medverkan i innovationsprojekt stärker bygder och därmed hela kommunens attraktionskraft. I dialoger påtalas svårigheter med föryngring och engagemang i det lokala utvecklingsarbetet därför är det viktigt att främja ungas delaktighet i utvecklingen av sina hemorter.

I dialoger framkommer också önskan om mer kultur- och fritidsaktiviteter i byarna. Ett flexibelt nyttjande av lokaler, utvecklandet av digital teknik, lokala samarbetsavtal och marknadsföring är några insatser som kan stärka befintliga aktörer och aktiviteter samt leda till nya spännande satsningar som ger ökad livskvalitet.

- Stödja och lyssna in det lokala civilsamhället genom tillgång till information, nätverkande och dialog
- Värna och utveckla byagårdar och mötesplatser i samverkan med civilsamhället
- Skapa förutsättningar för föryngring och engagemang inom ideell sektor – exempelvis bedriva projekt genom den mobila fritidsgården
- Utveckla samverkan kring extern finansiering av lokala utvecklingsprojekt
- Tydliggör byautvecklingsplanerna som underlag i kommunal planering och främja utvecklingsdialoger med lokala aktörer

553

Varierat näringsliv och hållbar markanvändning

Varierat näringsliv och hållbar markanvändning handlar om att skapa förutsättningar för nya företag, fler företagsetableringar och tillväxt i befintliga företag på landsbygderna samt värna och utveckla de marker som behövs för de areella näringarna. En mångfald av lokala företag och arbetsplatser skapar robusthet, ger liv åt en bygd och underlag till service.

Ett bra företagsklimat bygger på service, samverkan och tydlighet. En strukturerad samordning inom kommunkoncernen, förutsägbar myndighetsutövning samt tillgänglighet är viktigt för att kunna lotsa och bemöta företagare på ett bra sätt. Lokala näringslivsträffar, företagsbesök och regelbundna dialoger är andra insatser som kan underlätta och skapa goda relationer mellan olika aktörer som inte bara gynnar näringslivet utan hela samhällsutvecklingen. En viktig aspekt är att möjliggöra och marknadsföra jobbmöjligheter på landsbygderna för unga.

En annan viktig insats som kan stimulera lokalt företagande och stärka beredskapen på Luleås landsbygder är medvetna upphandlingar av varor och tjänster. Exempel kan vara främja deltagande för små företag, öka andelen lokalproducerad mat i offentliga måltider och avtal med dagligvarubutiker för leveranser till offentliga verksamheter, vilket dessutom skulle öka Luleå kommuns försörjningsberedskap.

Natur-, kultur och ekoturism är växande branscher som bidrar till en diversifierad näringslivsstruktur och ger möjligheter för lokal samverkan med andra typer av företag och föreningar. Intressanta besöksmål kan med fördel kombineras med café, gårdsbutiker, restauranger och boende. Väl fungerande kommunikationer och infrastruktur är en viktig förutsättning för att besöksnäringen i kommunen ska kunna utvecklas på bästa sätt.

De areella näringarna, exempelvis rennäring, skogbruk och jordbruk, är platsbundna verksamheter och beroende av stora mark- och vattenområden. Besöksnäringen med fokus på naturupplevelser är också i viss mån beroende av sammanhängande och natursköna områden och platser för sina kunder. Här har kommunen en roll i att samordna samhällsutvecklingen med de areella näringarnas behov och på bästa sätt säkra förutsättningarna för fortsatt verksamhet och utveckling.

- Främja samverkan mellan företag, föreningar, universitet och offentlig sektor för att driva lokal utveckling och innovation
- Stärka den lokala försörjningsberedskapen genom exempelvis kommunala inköp av livsmedel, rådgivning och dialog
- Beakta landsbygdsperspektivet i kommunala processer som rör näringslivsutveckling - exempelvis planering av verksamhetsmark, företagsetableringar och framtagande av strategiska dokument
- Stärk mellankommunal samverkan i syfte att dela erfarenheter och främja kunskapsutbyte

Genomförande

Plan för service på landsbygden beskriver Luleå kommuns strategiska arbete avseende landsbygdsutveckling. Planen ska ses som ett förtydligande av översiktsplanens intentioner och ger en mer detaljerad bild av rådande förutsättningar och inriktning framåt. Planen beslutas av kommunfullmäktige och riktar sig till alla nämnder och kommunala bolagsstyrelser.

Kommunstyrelsen ansvarar för att leda och samordna planens genomförande. För att nå de strategiska målområdena krävs planering och genomförande av åtgärder. Arbetet med att utforma dessa åtgärder är koncernövergripande och förutsätter god samverkan och dialog. Viktiga processer är den årliga verksamhetsplaneringen och mål- och budgetprocessen. För åtgärder som ligger utanför kommunkoncernens rådighet ansvarar kommunens förvaltningar och bolag föra att stödja och samverka med bland annat företag, myndigheter och civilsamhälle för att möjliggöra genomförandet.

Uppföljning

Plan för service på landsbygden följs upp kontinuerligt av kommunstyrelsen. Syftet med uppföljningen är att tydliggöra utvecklingen i förhållande till planens strategiska målområden.

Aktualisering

Kommunstyrelsen ansvarar för att planen aktualiseras i samband med ny mandatperiod.

Avgränsning och omfattning

Plan för service på landsbygden avser de delar av kommunen, förutom skärgården, som benämns som landsbygd i översiktsplanen. Särskilda förutsättningar råder i skärgården på grund av avsaknad av fastlandsförbindelse och regelbunden turbåtstrafik året runt. Skärgårdsutveckling hanteras därför i *Plan för Luleå skärgård 2035* (Kommunfullmäktige, 2025).

Bilagor:

- Sammanställning av medborgardialoger, delrapport
- Kunskapsunderlag Luleås landsbygder 2026

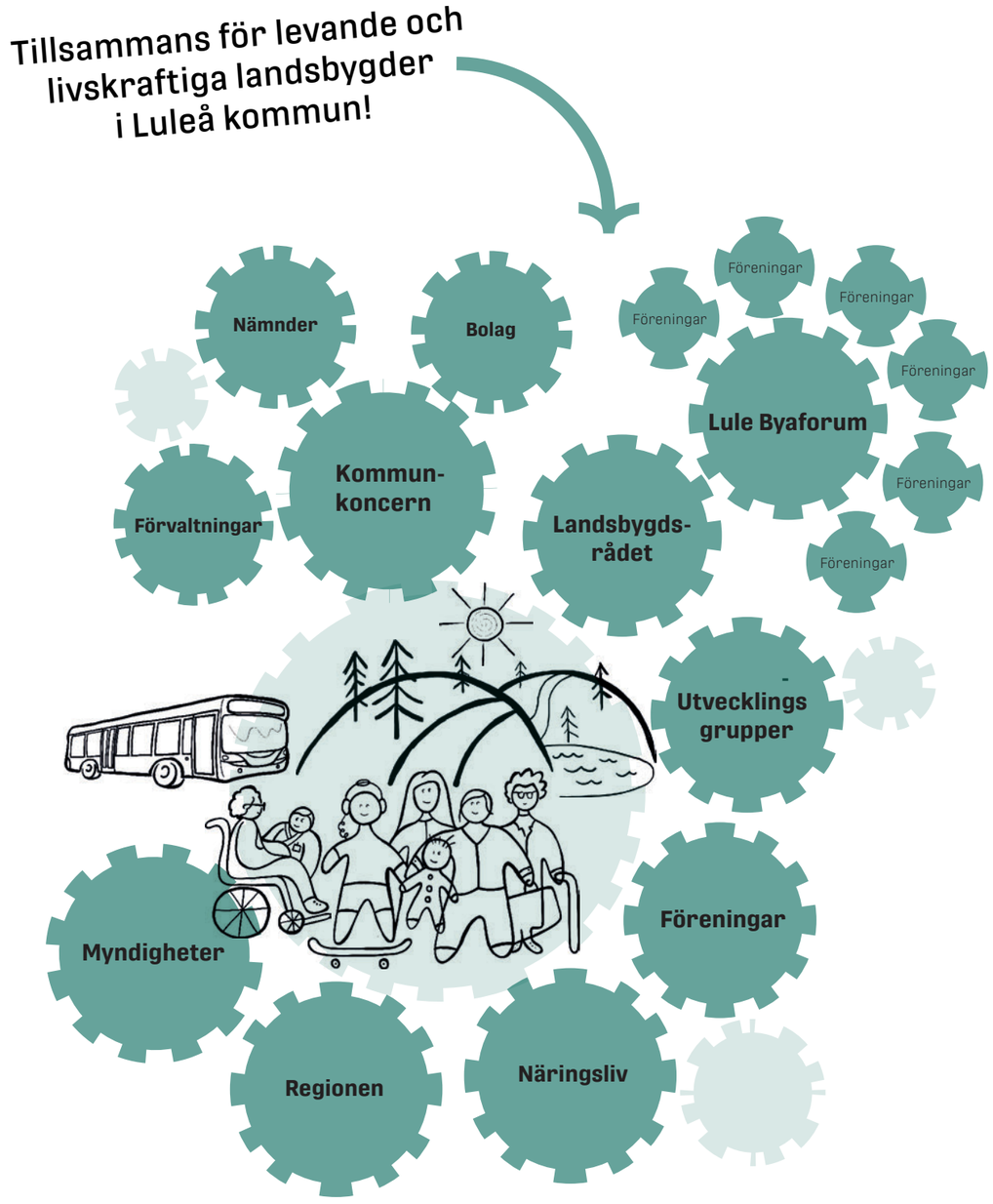

Illustrationen visar en schematisk bild över olika aktörer och att alla verkar i ett sammanhang där vi påverkar varandra.

Kommunikationsenheten, Luleå kommun • 2023

LULEÅ KOMMUN

Luleå kommun, 971 85 Luleå
Tel: 0920-45 30 00. E-post: lulea.kommun@lulea.se

KUNSKAPSUNDERLAG

Luleås landsbygder 2026

Luleå kommun

LULEÅ KOMMUN

Innehållsförteckning

Inledning 4
Medborgardialoger 2023 6
Förhållande till visionen, planer och andra strategiska styrdokument 8
Begreppsförklaring 10

Historia och nuläge 12
Ortstruktur och samband 14
Befolkning och demografi 16

Luleå kommun 2040 18
Nationella trender 18
Lokala trender 19
Statliga, regionala och mellankommunala intressen 20
Transporter och mobilitet 21

Boende och trygga grannskap 22
Servicetillgång 28
Infrastruktur och transporter 34
Lokalt engagemang och kultur 40
Näringslivsutveckling på landsbygderna 44

Dokumentnamn Kunskapsunderlag Luleås landsbygder 2025	**Dokumenttyp** Beslutsunderlag	**Fastställd** -	**Giltighetstid** Tillsvidare
Dokumentansvarig Samhällsomställningschef	**Ärendenummer** KLF	**Beslutsinstans** -	**Dokument gäller för** -
Syfte Beslutsunderlag som beskriver Luleås landsbygders förutsättningar, möjligheter och utmaningar			

Inledning

Levande småorter och byar bidrar till en mångfald av platser och erbjuder alternativa livsmiljöer till stadens mer tätbebyggda områden. Landsbygderna och dess invånare bär på traditioner och ett rikt kulturarv vilket stärker den lokala identiteten. Det starka engagemanget för lokal utveckling skapar tillit, gemenskap och framtidstro vilket är viktiga delar i ett demokratiskt och inkluderande samhälle.

Majoriteten av våra värdefulla naturmiljöer och ekosystem finns i våra landsbygdsområden. Ett ansvars jord- och skogsbruk bidrar till bevarandet av biologisk mångfald, minskad klimatpåverkan samt förutsättningar för ökad livsmedelsförsörjning. Det i sin tur utgör en motståndskraft vid ekonomiska svängningar, klimatförändringar och andra kriser. Utöver de areella näringarna finns småföretag inom bland annat besöksnäring, energiutvinning, bygg och anläggning och kultur. Livskraftiga landsbygder skapar jobb, skatteintäkter och nya möjligheter för hela Luleå kommun!

Vad är detta för dokument?

Detta kunskapsunderlag är en beskrivning av landsbygdernas förutsättningar, möjligheter och utmaningar inom Luleå kommun. Dokumentet ska fungera som ett kunskapsstöd för nämnder, förvaltningar och kommunala bolag.

Kunskapsunderlaget ligger till grund för **Plan för service på landsbygden 2026-2035.**

Särskilda förutsättningar råder i skärgården på grund av avsaknad av fastlandsförbindelse och regelbunden turbåtstrafik året runt. Skärgårdsutveckling hanteras därför i *Plan för Luleå skärgård 2035* (Kommunfullmäktige, 2025).

Medborgardialoger 2023

För att bygga kunskap och skapa förståelse om vilken service som behöver finnas och hur den ska kunna utvecklas bjöd Luleås politiker in Lule byaforum och byaföreningar till dialog under våren 2023. Dialogerna hölls vid tre tillfällen; i Antnäs (Sörbyarna), Persön (Mittbyarna och Skärgården) och Råneå (Norrbyarna).

Resultaten har sammanställts i en rapport (se bilaga 2, delrapport Service på landsbygderna). Resultatet ger en bild av hur de som bor och verkar på landsbygderna ser på vilken service som erbjuds i de olika landsbygdsområdena och vilka förväntningar som finns på tillgång till service samt utmaningar och behov.

Varierande serviceutbud och olika förutsättningar

Kartläggning av servicetillgång och dialoger visar att den kommunala servicenivån varierar i Luleå kommuns landsbygdsområden. Idag finns det servicelösningar som levereras av offentliga och privata aktörer, och civilsamhälle. Det är ett komplext nätverk av aktörer som är, direkt eller indirekt, beroende av varandra.

Den totala bilden visar att infrastruktur och offentlig service är de mest vägande frågorna för landsbygderna. Bostadsbyggande och bostadsförsörjning är mest aktuellt i Sörbyarna utifrån inkomna synpunkter. Lokalt engagemang är mer vägande än frågor som rör näringsliv i samtliga tre områden.

Dialogerna visar också att det finns en bild av att kommunen kan påverka frågor kring offentlig service, infrastruktur, bostadsförsörjning och näringslivsutveckling på landsbygderna. Många vill också att kommunen ska förtydliga sina ambitioner kring landsbygdsutveckling och samordna arbetet.

Barn och unga

Under dialogträffarna var representationen från barn och unga låg. Därför genomfördes det under hösten 2023 riktade dialoger för barn och unga i åldrarna 12-18 år. Fysiska träffar genomfördes med representanter från de olika landsbygdsområdena. De som deltog i dialogerna fick berätta vad de saknar i sina byar, vad de vill göra på fritiden och vad som behöver göras för att uppfylla deras behov och önskningar.

Det som återkom oftast i dialogerna var frågan om kollektivtrafik. Det som efterfrågas är tätare turer och fler hållplatser. Men även lägre taxa och möjlighet att resa med sitt skolbusskort inom hela kommunen. Många barn och unga vill också kunna utöva olika slags sporter, både under sommar- och vintertid. Multisportanläggningar, att kunna sporta inomhus samt att kunna vara aktiv utomhus, både på cykel, skidor och till häst året om önskas av många.

För många är trygga gång- och cykelvägar och promenadstråk viktigt. Kommersiell service, såsom kiosker och självbetjäningsbutiker önskas. Grill-, fiske-, och badplatser är omtycka mötesplatser. Även evenemang, bland annat inom kultur, är viktigt. Luleå Vibe är en uppskattad minifestival. Många barn- och unga tycker om sina byar och vill utveckla den plats de bor på. Engagemanget är stort och de vill vara delaktiga i utvecklingen.

Förhållande till visionen, planer och andra strategiska styrdokument

Vision 2040

"Luleå 2040. Vi lever ett rikt och utvecklande liv i en viljestark och växande region. Vid Bottenvikens kust finns plats för både och; närhet och utrymme, stad och land, bredd och spets, vita vidder och ljusa sommarnätter, naturens värden och dess möjligheter. Med ett naturligt nytänkande och ett friskt flöde av intryck, kunskap och utbyten skapar vi en hållbar förnyelse. Det gör oss till en av de viktigaste svenska kustregionerna och en förebild nationellt och internationellt."

Vision Luleå 2040 baseras på viljan att samhällsutvecklingen ska ske med ett helhetsperspektiv och beskriver hur det ska vara i Luleå kommun i framtiden. Att anta ett helhetsperspektiv innebär att ta hänsyn till ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet vid planering och beslutsfattande.

Program till vision 2040 (översiktsplan)

Översiktsplanen (antagen i kommunfullmäktige, 2021) reglerar mark- och vattenanvändningen och är kommunens strategiska planeringsverktyg för en hållbar samhällsutveckling. Översiktsplanen aktualitetsprövas inför varje mandatperiod.

Plan för service på landsbygden ska ses som ett förtydligande av översiktsplanens intentioner och ger en mer detaljerad bild av rådande förutsättningar och inriktning framåt.

Andra relaterade planer och processer

Plan för Luleå Skärgård 2035 (Kommunfullmäktige, 2025)

Beskriver kommunens mål och strategier för Luleå skärgård.

Bostadsförsörjningsprogram (Kommunfullmäktige, 2025)

Strategiskt och vägledande dokument för bostadsbyggande och utvecklingen av bostadsbeståndet i den kommunala planeringen.

Plan för markanvisning

Plan för markanvisning beskriver Luleå kommuns intentioner för anvisning av mark för bostadsbyggande.

Riktlinjer för markanvisning

Syftet med riktlinjer för markanvisning är att ge en likabehandling av byggherrar/exploatörer och att resultatet av markanvisningen, det som byggs på platsen, leder till att intentionerna i kommunens översiktsplan genomförs.

VA-plan 2040 (Kommunfullmäktige 2024)

VA-planen beskriver hur försörjningen av vatten och avlopp ska ske för hela Luleå kommun, både för allmänt vatten och avlopp som sköts av Lumire samt enskilt vatten och avlopp som fastighetsägare ansvarar för.

Grönplan 2020-2030 (Kommunstyrelsen, 2020)

Grönplanens syfte är att bevara, stärka och utveckla attraktiva offentliga miljöer och tillgång till natur, parker och mötesplatser. Vidare ska grönplanen säkerställa förutsättningar för biologisk mångfald och bidra till att uppfylla nationella miljö- och folkhälsomål.

Program för civil beredskap (Kommunfullmäktige 2023)

Programmet beskriver hur Luleå kommun ska bedriva sitt arbete med civil beredskap under perioden 2024–2026.

Mål och budget-process

Kommunens viktigaste styrande dokument på kort sikt och för mandatperioden. I den finns beskrivningar av vad som ska uppnås och vad det får kosta. En ny plan tas fram året före den börjar att gälla. Det är kommunfullmäktige som fattar beslutet om plan och budget.

Undersökningar och enkäter

Luleå kommun genomför olika undersökningar och enkäter som berör medborgarna. Exempel är medborgarundersökning (årlig) och resvaneundersökning (genomförs vart femte år). Resultaten är viktiga i kommunens planering av verksamheter och prioriterade insatser.

Begreppsförklaring

Begreppsförklaringen redogör för vad som menas med olika begrepp som förekommer i texten eller som är relevant i sammanhanget.

Kommunal service

Alla Sveriges kommuner är skyldiga att ha vissa verksamheter enligt lag. Andra verksamheter är frivilliga och beslutas av lokalpolitikerna.

Obligatoriska uppgifter enligt lag är att se till att det finns grundläggande service gällande social omsorg (äldre- och handikappomsorg samt individ och familjeomsorg). Förskola, grund- och gymnasieskola samt kommunal vuxenutbildning (Komvux). Utöver det ansvarar kommunen för; anläggning, drift, underhåll av kommunal transportinfrastruktur och planering av trafikmiljöer, plan och byggfrågor, miljö- och hälsoskydd, renhållning, avfallshantering, vatten- och avloppstjänster, räddningstjänst, krisberedskap, civilt försvar samt biblioteksverksamhet. Vidare har kommunen ett bostadsförsörjningsansvar (SKR, 2024).

Frivilliga uppgifter som kommuner ofta åtar sig är frågor som rör fritid och kultur, energiförsörjning, sysselsättning och näringslivsutveckling.

Regional service

Regionerna ansvarar för uppgifter som täcker stora geografiska områden och ofta kräver betydande ekonomiska resurser. Exempel på sådana uppgifter inkluderar bland annat hälso- och sjukvård, kultur, kollektivtrafik (i samverkan med kommunerna) samt att främja regionernas tillväxt och utveckling (SKR, 2024).

Kommersiell service

Kommersiell service avser tjänster som tillhandahålls av privata företag eller organisationer med syftet att generera vinst. Dessa tjänster kan inkludera en mängd olika verksamheter exempelvis dagligvaru- och detaljhandel, restaurang och kaféer, hotell och boende.

Basservice

Det finns ingen enhetlig, lagstadgad definition av ”basservice” men i detta dokument syftar begreppet till en grundläggande offentlig och privat service som många efterfrågar för att en ort ska vara fungerande och attraktiv att leva i.

- Vård och omsorg
- Skola och barnomsorg
- Trygghetstjänster - exempelvis räddningstjänst

- Infrastruktur och kommunikationer
- Livsmedelsbutik och viss handel
- Digital och fysisk tillgång till samhällsfunktioner

Andra serviceaktörer

Ovan nämnda uppgifter kan helt eller delvis också levereras av privata aktörer, privata bolag, föreningar med fler.

Kommunkoncern

Begrepp för kommunens nämnder, förvaltningar och bolag.

Idéburen sektor

Denna organisationsform kan likställas med begreppet civilsamhälle och är skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet. Inom idéburen sektor agerar människor tillsammans för gemensamma intressen. Exempel på aktörer är ideella och ekonomiska föreningar, allmännyttiga stiftelser men även nätverk och andra aktörer. Organisationerna är självständiga och formulerar själva sin roll och sitt uppdrag.

Byautvecklingsplaner

Lokala utvecklingsplaner som vanligen tas fram av boende och föreningar i en by eller bygd för att driva den lokala utvecklingen framåt.

Landsbygder

Det råder en stor variation mellan orter i funktion, placering, historia och storlek därför är det relevant att prata om landsbygder i plural.

Historia och nuläge

Framväxt

I Luleå kommun har flera faktorer bidragit till utvecklingen och skapat de platser och miljöer vi ser idag. Däribland kommunens geografiska läge i norra Sverige, med handelsvägar som sträcker sig i öst-västlig riktning; issmältning och landhöjning som över tid har förändrat landskapet och dess karaktär. Luleå kommun är en av de större kommunerna i landet och är den 24:e största av totalt 290 kommuner när det gäller yta. Av kommunens totala landyta är endast 4,2 % av marken bebyggd eller anlagd, medan resten består av skog, jordbruksmark, myrar och annan mark eller vatten.

En viktig identitetsmarkör för kommunen är närheten till vatten. Boplatser längs älvdalar, sjöar och i skärgården har präglat bebyggelsen och människors livsförhållanden. Luleälven och Vitå- och Råne älvdal är betydande vattendrag och har varit centrala för det lokala samhällets framväxt och liv och den industriella utvecklingen. Ett exempel på en tidig boplats är den som finns vid Nils-Jönsaheden nära Sörlien norr om Vitåfors, som är cirka 6000 år gammal. Ytterligare lämningar från stenåldern hittas mellan Sågeberget och Svallmyrberget söder om Avan.

Under lång tid har Norrbotten präglats av mångkultur, med samisk- finsk- och svensktalande invånare. Redan för cirka 2000 år sedan, under järnåldern, fanns samisk bosättning vid kusten. Julevu – Luleå på lulesamiska - ligger på lulesamiskt område, och samisk närvaro är en naturlig del av kommunens kulturarv, historia och samtid. Luleå är ett renskötselområde med viktiga renbetesmarker för både fjällsamebyar och skogssamebyar. Renskötsel har bedrivits här sedan långt tillbaka i tiden och är fortfarande en levande del av landskapet vintertid.

Luleå kommun i sin nuvarande geografiska form kom till efter kommunsammanslagningen med Råneå och Nederluleå kommuner 1969. En omfattande utredning 1967 undersökte sammanslagningens möjligheter. Råneå och Nederluleå med mindre byar såg risker med att ingå i en storkommun, där frågor om resursfördelning, arbetstillfällen och infrastruktur diskuterades.

Luleås landsbygder idag

Luleå kommuns landsbygd består av en variation av tätorter, småorter och byar, alla med egen identitet och karaktär. Landskapet och naturen präglas av allt från bördiga älvdalar, djupa skogar, vackert kustland och inte minst den unika skärgården med över 1000 öar. Platserna kompletterar varandra då de erbjuder olika värden. Variationen är en styrka då det ger en mångfald av unika livsmiljöer och möjlighet för olika verksamheter och funktioner.

Kommunen brukar delas in i landsbygdsområdena; Norr, Mitt, Syd och Skärgård. Det är vanligt att föreningar, näringsliv och enskilda organiserar och samverkar inom respektive landsbygdsområde. Det lokala engagemanget och drivet är stort inom samtliga landsbygdsområden.

Intresset för Luleås landsbygder växer. Boende, besökare och stadsbor uppskattar levande och livskraftiga byar. Många uppmärksammar livskvalitetsvärden såsom närhet till natur- och kulturvärden, stark lokal sammanhållning och möjligheter för lokal självförsörjning och lokalproducerade produkter.

Nuläge:

Ortsstruktur och samband

Luleå Kommun, en till ytan stor kommun bestående av centralorten Luleå (stadsbygden) och omgivande landsbygd med tätorter, småorter och byar. Kring stadsbygden ligger de stadsnära byarna Rutvik, Björsbyn, Bensbyn, Lövskär, Kallax och Södra Sunderbyn. Utöver det delas kommunen in i landsbygdsområdena Norr, Mitt, Syd och Skärgård med utpekade noder för sitt omland (sk.”samlande byar” i gällande översiktsplan).

Samlande byar

Råneå, Antnäs och Persön

Varierande grad av offentlig och privat basservice. Förskola och grundskola finns i de samlande byarna. Bemannade livsmedelsaffärer och paketombud finns i Råneå och Antnäs, större drivmedelsstation med dagligvaruutbud finns i Persön. Idéburen sektor spelar en viktig roll för aktiviteter, mötesplatser och besöksmål. Orterna bidrar till servicetillgång och utveckling av respektive omland. Det kommunala markägandet är generellt högre i de samlande byarna.

Landsbygdskärnor

Jämtön, Vitå, Niemisel, Brändön/Örarna, Bälinge, Avan, Måttsund, Ersnäs, Alvik, Klöverträsk

Varierande grad av offentlig och privat basservice. Många landsbygdskärnor har förskola och/eller skola (i kommunal eller privat regi). Kommersiell service kan finnas i liten utsträckning, exempelvis obemannad livsmedelsaffär. Idéburen sektor spelar en viktig roll för aktiviteter, mötesplatser och besöksmål. Orterna bidrar till servicetillgång och utveckling av respektive omland. Kommunal mark och fastigheter varierar.

Stadsnära byar

Rutvik, Björsbyn, Bensbyn, Södra Sunderbyn, Lövskär, Kallax

Varierande grad av offentlig och privat basservice. Förskola och skola finns i Rutvik, Bensbyn och Södra Sunderbyn. Kommersiell service finns i liten utsträckning, de stadsnära byarnas handel sker främst i stadsbygden. Idéburen sektor spelar en viktig roll för aktiviteter, mötesplatser och besöksmål. Kommunal mark och fastigheter varierar, exempelvis innehar kommunen ingen mark i Kallax.

Byar

Platser där det finns samlade boendemiljöer. Saknar i stor utsträckning offentlig och privat basservice. Idéburen sektor spelar en viktig roll för aktiviteter, mötesplatser och besöksmål.

Nuläge:

Befolkning och demografi

Luleå kommun förväntas växa. Befolkningsmålet är satt till 100 000 invånare fram till 2040. Idag bor cirka 23% av Luleå kommuns invånare i det som definieras som landsbygd (enligt översiktsplanen). Med bibehållen fördelning innebär det att landsbygdsbefolkningen ska öka med cirka 4000 invånare.

På landsbygderna bor det idag fler män än kvinnor. Det finns en generell utmaning i att få en jämn fördelning mellan män och kvinnor i kommunen. Att attrahera unga kvinnor är särskilt prioriterat. Sett till barn och unga under 18 år är andelen som bor på landsbygd högre än i stadsbygd.

Undersökningar inom social hållbarhet och folkhälsa visar att det råder en ojämlikhet mellan landsbygdsområdena kopplat till bland annat folkhälsa och socioekonomisk status. Statistiska data visar att många byar som ligger geografiskt närmre Luleå stadsbygd har högre socioekonomisk status med hög utbildnings- och inkomstnivå, stor andel barnfamiljer och låga ohälsotal i jämförelse med de byar som ligger geografiskt längre ifrån stadsbygden. För att uppnå levande och livskraftiga landsbygder är det viktigt att beakta de olika demografiska förutsättningarna som råder för att stimulera utveckling i hela kommunen och bidra till en likvärdig service.

Kartan visa de olika landsbygdsområdena. De stadsnära byarna är gråmarkerade.

Modeller för beräkning av befolkningsutveckling och social hållbarhet är komplexa och bygger på statistik. Statistik bygger på att det ska finnas en stor mängd data för att kunna dra slutsatser, detta kan medföra en osäkerhet i områden med färre personer vilket är viktigt att ha i beaktning vid analys och planering.

Uppgifter om antalet boende i skärgården finns i ***Kunskapsunderlag Luleå skärgård 2025.***

Ålder	Landsbygdsområde Norr	Procent
75+	674	31 %
65-75	564	
40-64	1222	51%
30-39	473	
25-29	181	
19-24	193	
16-18	126	18 %
6-15	360	
1-5	219	
0	33	
Totalt	4045	

Norr:

4045 inv.

49 % ♀ | 51 % ♂

Ålder	Landsbygdsområde Mitt*	Procent
75+	238	21%
65-75	251	
40-64	761	55%
30-39	347	
25-29	114	
19-24	87	
16-18	90	25%
6-15	305	
1-5	157	
0	33	
Total	2383	

**exklusive stadsnära byar*

Mitt:

2383 inv.

48 % ♀ | 52 % ♂

Ålder	Stadsnära byar*	Procent
75+	384	18 %
65-75	684	
40-64	2173	55 %
30-39	704	
25-29	165	
19-24	277	
16-18	305	27%
6-15	978	
1-5	353	
0	49	
Total	6072	

**Hällbacken/Dalbo ingår i stadsbygden*

Stadsnära byar:

6072 inv.

49 % ♀ | 51 % ♂

Ålder	Landsbygdsområde Syd*	Procent
75+	552	21%
65-75	600	
40-64	1775	54 %
30-39	734	
25-29	193	
19-24	226	
16-18	213	25 %
6-15	740	
1-5	360	
0	46	
Totalt	5439	

**exklusive stadsnära byar*

Syd:

5439 inv.

48 % ♀ | 52 % ♂

Luleå kommun 2040

Trender och förutsättningar - nationellt

- Färre personer i förvärvsåldern behöver försörja en växande andel äldre, vilket påverkar den lokala ekonomin, arbetsmarknaden och efterfrågan på offentliga tjänster. Minskat barnafödande och mindre invandring gör att vissa demografiska förändringar, som ökningen av befolkningens genomsnittliga ålder, kommer att gå snabbare än hittills.
- Det finns utmaningar för kompetensförsörjningen, när arbetstagarnas kunskaper och utbildning behöver matchas bättre mot arbetsmarknadens behov och efterfrågad kompetens. Vissa län har ett överskott av högutbildade utan motsvarande efterfrågan, medan andra områden lider brist på kvalificerad arbetskraft.
- Civilsamhället är starkt i Sverige och bidrar till en meningsfull fritid och fungerande vardag. Dock har civilsamhället, på grund av bland annat centraliseringar fått ta ett allt större ansvar för många av de funktioner som är centrala för livet på landsbygderna. Föryngring inom ideell sektor är också en utmaning.

- Mot bakgrund av en orolig omvärld och konsekvenser av klimatförändringar har kris- och beredskapsfrågorna aktualiserats de senaste åren. Bland annat ska det svenska totalförsvaret och det civila försvaret stärkas, den inhemska livsmedelsproduktionen öka och kommunernas kris- och försörjningsberedskap stärkas.
- Regeringen har, under våren 2026, beslutat om propositionen *Hela Sverige ska fungera – politik för starkare landsbygder*. I propositionen föreslår regeringen att regioners samrådsskyldighet i det regionala utvecklingsarbetet förtydligas för att lyfta fram det civila samhällets organisationer. I propositionen beskrivs hur åtgärder inom den sammanhållna landsbygdspolitiken samt andra politikområden har eller ska bidra till starkare landsbygder i hela landet:
    - Ett starkare lokalsamhälle och en effektivare landsbygdspolitik
    - Förenklingar för boende och företag i landsbygderna
    - Bättre förutsättningar för bostadsbyggande, företagande och investeringar i landsbygderna
    - Trygga, attraktiva, robusta och sammanlänkade landsbygder.

Lagen träder i kraft 1 juli 2026.

Trender och förutsättningar - Luleå kommun

- Luleå kommun har en varierad ortstruktur och förutsättningar för utveckling skiljer sig åt. Detta beror bland annat på avstånd mellan platser, infrastruktur, servicetillgång, bostadspriser, lokalt engagemang och markfrågor.
- Bostadspriser varierar beroende på landsbygdsområde. Lägre omsättning på bostäder försvårar investeringar och nybyggnation. Det råder brist på hyresbostäder i samtliga landsbygdsområden.
- Kompetensförsörjningen är en utmaning för hela kommunen såväl offentlig som privat sektor. Utpendling för arbete och studier är stor i samtliga landsbygdsområden.
- Delar av näringslivet har utvecklats i landsbygderna, framför allt besöksnäringen, vilket förväntas fortsätta växa.
- Basservicen såsom skolstruktur och avgångar med kollektivtrafik varierar mellan och inom olika landsbygdsområden.
- Civilsamhället är starkt och tar ett stort ansvar i den lokala utvecklingen. Dock råder det utmaningar med föryngring och brist på engagemang.
- Många inflyttare till kommunen vill bo i en landsbygdskontext – många lockas av naturnära och prisvärt boende samt möjlighet till ett friare liv.
- Intressekonflikter vid fysisk planering ökar i landsbygdskontext på grund av stora markanspråk för olika näringar och riksintressen.

Statliga, regionala och mellankommunala intressen

Industriomställningen

Behovet av förnybara energikällor och ett intensifierat utnyttjande av naturresurser driver industriomställningen i norra regionen. Utvecklingen går i snabb takt och ställer höga krav på kommunernas planeringsfunktioner.

De senaste åren har den fysiska planeringen av kommunens mark- och vattenområden blivit alltmer komplex. Den pågående industriella omställningen har lett till ett kraftigt ökat behov av energi i form av el och vätgas liksom större behov av vatten och tillgång till fungerande kommunikationer. För att möjliggöra denna omställning krävs ofta stora markanspråk och omfattande tillhörande infrastruktur, vilket i sin tur innebär att markkonflikter mellan olika intressen blir allt vanligare. Industrins omställning involverar dessutom många olika aktörer, däribland kommunen. Detta medför ett växande behov av samordning och samplanering för att kunna göra avvägningar mellan olika intressen. I den fysiska planeringen blir det särskilt viktigt att tidigt identifiera vilka intressen, värden och behov som finns. Genom att göra detta skapas bättre förutsättningar för att kunna prioritera och ta väl avvägda beslut mellan olika tänkbara markanvändningar.

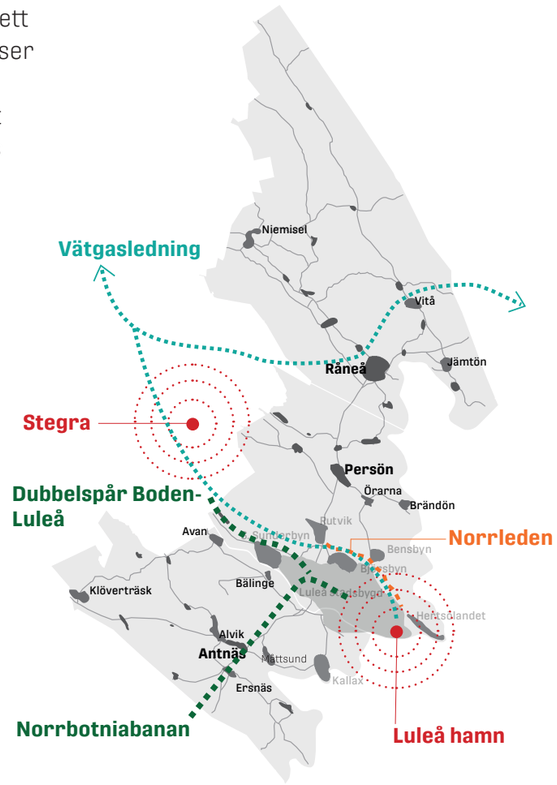

Planerade industri- och infrastruktursatsningar av kommunala, statliga och privata aktörer.

Samverkan kring landsbygdsutveckling

Stora investeringar och etablering av nya företag skapar direkta och indirekta arbetstillfällen vilket ger förutsättningar för ökad inflyttning och samhällsutveckling. Samtidigt råder det stora utmaningar kring bostadsbyggande och kompetensförsörjning sett ur ett regionalt perspektiv. De areella näringarna är viktiga för landsbygdernas utveckling och höjd försörjningsberedskap i hela kommunen, exempelvis ökad lokal livsmedelsproduktionen. Dessa näringar påverkar också landskapsbilden och kulturmiljöerna. Regional samverkan är viktig för att koordinera och samordna den fysiska planeringen och mellankommunala intressen för att möjliggöra utveckling av våra landsbygder med hänsyn till bland annat de areella näringarna och lokala värden.

Exempelvis har Luleå- och Bodens kommun med sitt korta pendlingsavstånd och bra kommunikationer goda förutsättningar för mellankommunal planering och delning av resurser. Samverkan kring landsbygdsutveckling i gränsområden pågår exempelvis genom framtagandet av ett gemensamt kunskapsunderlag över utvecklingsmöjligheter i stråket Sävast-Sunderbyn längs med Lule älv.

Infrastruktur och mobilitet

Ett robust och pålitligt transportsystem är viktiga parametrar för samhälls- och näringslivsutvecklingen. Väg, järnväg, flyg och båt knyter ihop Luleå kommun med övriga i regionen och omvärlden.

Trafikverket ansvarar för den långsiktiga planeringen av det statliga transportsystemet. Trafikverket bygger och underhåller många av de vägar som löper genom kommunen. Trafikverket ansvarar också för den nationella planen och länsplan som beskriver hur den statliga infrastrukturen för järnvägar, vägar samt sjö- och luftfart ska underhållas och utvecklas. Kommunen kan påverka genom att återkommande motivera behov av investeringar. Det är region Norrbotten som upprättar och beslutar om länsplanerna och Trafikverket genomför dessa.

Norrbotniabanan

Med Norrbotniabanan halveras restiderna vilket gör att städerna längs Norrlandskusten kommer närmare varandra. Det blir lättare att resa inom regionen och skapar möjligheter till större utbud av jobb, studier, kultur, handel och evenemang. Det gör att både människor och företag får bättre möjligheter och att regionen kan växa hållbart. Norrbotniabanan skapar också förutsättningar för en ökad tillgänglighet i ett landsbygdskontext. Luleå kommun arbetar för att möjliggöra ett stationsläge i Antnäs.

Boende och trygga grannskap

Luleås landsbygder är attraktiva och bjuder på en variation av livsmiljöer. Möjligheten till naturnära boende, gemenskap och trygghet, möjlighet för ökad självförsörjning är några av de värden som uppskattas.

Långsiktig planering för en hållbar utveckling

Kommunen har det yttersta ansvaret för bostadsförsörjningen. Kommunen ska enligt lag skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder. Detta görs genom riktlinjer som ska antas av kommunfullmäktige varje mandatperiod. Bostadsbyggandet styrs av planprocesser och markanvisningar samt detaljplaner och bygglov. Luleå kommun har en varierad ortstruktur och förutsättningar för fysisk planering och byggande i de olika landsbygdsområdena skiljer sig åt. På landsbygderna ägs marken till stor del av privata aktörer och enskilda markägare vilket gör att kommunen inte har lika stor rådighet som i stadsbygden. Det begränsade markinnehavet inskränker kommunens möjlighet att planera och anlägga exempelvis bostäder, lekmiljöer och trafikmiljöer. Därför är samverkan och dialog mellan offentliga och privata aktörer särskilt viktig för bostadsförsörjningen och platsutvecklingen. Strategiska markförvärv är också ett viktigt verktyg för att öka rådigheten. Mark kan också vara skyddad enligt lag, till exempel Plan- och bygglagen eller Miljöbalken vilket kan begränsa vad som är möjligt.

Kommunen ansvarar för byggandet av särskilda bostäder där bland annat vård- och omsorgsboenden och gruppbostäder ingår. En bostad i det beståndet kräver ett biståndsbeslut. Socialförvaltningen ser positivt på att det finns särskilda boenden i landsbygdskontext för en socialt hållbar bostadsförsörjning men betonar vikten av självständighet och trygghet i den ordinarie bostaden så långt det är möjligt. Därför ser man också positivt på trygghetsboenden i landsbygd som kan främja ökad trygghet och gemenskap för äldre och bidra till en mer kostnadseffektiv hemtjänst. Trygghetsboenden är vanliga lägenheter på öppna marknaden som riktar sig till människor som är 65 år eller äldre och byggs av privata aktörer eller Lulebo. Idag finns det vård- och omsorgsboenden i Råneå och Alvik samt trygghetsboende i Råneå och Antnäs.

Luleå kommun har en ”Byggdialog” där aktörer kan boka tid för att i ett tidigt skede presentera och bolla idéer. Utöver dialog och översiktlig planering kan kommunen initiera fördjupade översiktsplaner, göra markuppköp, detaljplaneläggning av strategiska områden, öka andelen kommunala tomter. Att så långt det är möjligt nyttja befintlig infrastruktur, tekniska system, kollektivtrafik och närheten till service är viktiga aspekter för en hållbar utveckling.

Tillväxt och rotation

Marknadsvärdet är tätt förknippat med antalet sökta och beviljade bygglov och antalet referensobjekt i form av bostadsförsäljningar. Högre ”tryck” och rotation på marknaden innebär mer korrekt prissättning. Det råder stor variation på bostadsvärdet mellan olika landsbygdsområden men även inom ett område kan värden variera. I många områden ligger marknadsvärdet på bostäder nära eller lägre än produktionskostnaden. Detta kan leda till

en mer restriktiv inställning bland banker gällande utlåning. Detta skapar en inlåsningseffekt då lokalt byggande och utveckling är beroende av de finansiella strukturerna både för offentliga och privata aktörer. Det kommunala bostadsbolaget ska enligt lag agera marknadsmässigt och har därför svårigheter att motivera nybyggnation där produktionskostnaden överstiger marknadsvärdet trots att det råder en efterfrågan.

Antalet detaljplaner för nybyggnation och sökta bygglov är störst i de mer stadsnära byarna vilket överensstämmer med marknadssituationen. Dock har bostadsbyggandet sjunkit dramatiskt senaste år vilket är en oroande trend både i tätort och på landsbygd, mycket på grund av stigande produktions- och räntekostnader för företag och privatpersoner.

Det finns en utbredd kunskapsbrist om alternativa ägarstrukturer, finansieringslösningar och boendeformer, vilket kan hämma bostadsbyggandet. Det är viktigt att Luleå kommun för dialog med banker, byggaktörer och enskilda för att utbyta kunskap och tillsammans stimulera möjligheterna till bostadsbyggande i alla landsbygdsområden. Olika förutsättningar kräver olika insatser. Därför är det viktigt att skapa sig en förståelse och kunskap om varje specifik plats och dess behov.

Ödehus och underutnyttjade fastigheter förekommer i hela kommunen och är en resurs för utveckling. Projekt har bedrivits i den norra kommundelen i samverkan med Boden för att kartlägga och nå ut till fastighetsägare av så kallade ”ödehus”. Projektets kartläggning visar att det finns många obebodda eller underutnyttjade fastigheter. En framtida kommunövergripande kartläggning skulle mest troligt visa på ett stort antal ödehus vilket inte ska förringas som en resurs i bostadsförsörjningen på landsbygderna.

Andra regionala exempel som visat sig framgångsrika för att främja inflyttning och ägarskifte är projektet ”Hej Hemby” i Tornedalen. I projektet arbetar man med rådgivning och stöd till fastighetsägare som vill sälja eller hyra ut, och till husletare och nybyggare som vill flytta in. För att få fler att hitta till Tornedalen genomförs olika marknadsföringsinsatser tillsammans med lokala föreningar och näringslivet. Teamet inom projektet finns tillgängliga genom försäljningsprocessen och inflyttningen och hjälper även till att matcha inflyttare med arbetsgivare eller med etablering av företag.

Variation av upplåtelseformer

Idag finns det nästan uteslutande äganderätter som till största delen utgörs av småhus. En genomgång av det statistiska underlaget som finns tillgängligt över upplåtelseformer på Luleås landsbygder samt inspel i dialoger visar att det råder ett underskott på mindre bostäder, både hyresalternativ och bostadsrätter. Det finns alltså en uppenbar brist i variation av upplåtelseformer vilket gör att människor som är i behov av mindre bostäder inte hittar alternativ inom bygden utan i värsta fall måste flytta mot sin vilja när ens situation kräver det. Detta kan vara äldre personer som är i behov av en enklare och mer lättskött bostad, unga vuxna, barnfamiljer som får ändrade behov med fler. Förutom en mer socialt hållbar bostadsförsörjning skulle ett tillskott av lägenheter skapa förutsättningar för flyttkedjor och stärkt underlag till service såsom förskola och skola samt effektivisering inom bland annat socialomsorgen.

Lulebo AB har sedan 2023 ändrade ägardirektiv i syfte att bygga på landsbygderna. Utifrån rådande marknadssituation har Lulebo bedömt att Antnäs och Rutvik är bäst lämpade. Marknadsvärdet är lågt i stora delar av norra kommundelen vilket kan kräva samverkanslösningar och riskdelning för att komma framåt.

Lokala utvecklingsplaner och initiativ

Det finns ett starkt lokalt engagemang i många bygder som driver utvecklingsfrågor. Utöver kommunens fysiska planering drivs bebyggelseutvecklingen på landsbygden främst av lokala aktörer som byautvecklingsföreningar, markägare och enskilda aktörer. Kommunens roll är att stötta dessa initiativ genom information, rådgivning och samordning. Byautvecklingsplaner är också viktiga verktyg där boende och verksamma, genom sin erfarenhet och platskännedom, samlar lokala behov och idéer om utveckling, vilket ger kommunen värdefull kunskap för att skapa långsiktigt hållbara och attraktiva livsmiljöer.

På senare år har det idéburna byggandet tagit fart och spridit sig runt om i Sverige. Exempel på idéburet byggande är bygg- och bogemenskaper där en grupp människor organiserar sig och själva agerar byggherre i icke spekulativt syfte. Goda exempel på lokalt bostadsbyggande finns både i städer och på landsbygderna. Ett exempel från Luleå kommun är Klöverträskbygdens arbete med vad de kallar generationsboende (2 etapper) som färdigställdes 2005 och 2017.

Att bana väg för idéburna byggaktörer kan ske på flera olika plan.
Stöd från statligt håll är viktigt, olika subventioner, riktade bidrag och kreditgarantier kan underlätta för grupper som verkar inom detta fält.
Mer sociala bolagsformer efterfrågas också av många verksamma aktörer inom det idéburna byggandet. Kommunen har genom planmonopolet och markanvisningar verktygen att främja det idéburna byggandet. Kommunal borgen kan också vara en kritisk brygga som möjliggör att finansieringen går ihop. Under 2025 och 2026 har Luleå kommun i samverkan med Coompanion Norrbotten bedrivit ett projekt för att höja kunskapen om bygg- och bogemenskaper inom den kommunala organisationen såväl som civilsamhället och andra aktörer.

Fördelning upplåtelseformer

Diagrammen visar fördelningen av upplåtelseformer (hyresrätt, bostadsrätt och äganderätt) i de samlande byarna, landsbygdskärnorna och stadsnära byarna. Det råder en stor brist på mindre hyresbostäder i samtliga landsbygdsområden. I Råneå och Alvik finns kommunala vård- och omsorgsboenden, samt trygghetsboende i Råneå och Antnäs (Lulebo). Under åren 2015–2024 beviljades 285 bygglov för enbostadshus på Luleås landsbygder samt 23 lägenheter i flerbostadshus (trygghetsboende i Råneå). De flesta bygglov beviljas inom de stadsnära byarna samt landsbygdsområdena Syd och Mitt. Det kan tolkas som att bebyggelsetrycket är som störst där. För att få till en bättre fördelning av olika upplåtelseformer behöver byggandet att flerbostadshus öka.

Framtida bostadsbebyggelse

Det finns gällande detaljplaner och pågående detaljplaner på kommunal och privat mark som syftar till ökad bostadsbebyggelse. Majoriteten av planerna kommer möjliggöra småhusbebyggelse (äganderätter). I Rutvik och Antnäs planeras för flerbostadshus. Pågående detaljplaner är främst lokaliserade i de stadsnära byarna och Sörbyarna. Fördjupad översiktsplan pågår i området Björsbyn/Bensbyn.

I Råneå och Antnäs finns kommunal mark för markanvisning. Genomförandet av markanvisningar i Antnäs är beroende av utökad VA-kapacitet (utredning väntas klar under våren 2026). I Råneå finns totalt tre områden varav två, Tallheden och Näset, är prioriterade under innevarande planperiod (2021–2026). Det tredje området behöver alternativ för parkering utredas. Under 2020 markanvisades en tomt på ca 4000 kvadratmeter till ett privat företag i centrala Råneå. 2025 färdigställdes 12 hyreslägenheter, kapacitet finns för ytterligare bebyggelse.

Teckenförklaring

- Kommunalt vård- och omsorgsboende
- Trygghetsboende (Lulebo)
- Hyresrätt
- Bostadsrätt
- Äganderätt
- *Varav specialbostäder t.ex. student, äldre*
- Pågående detaljplaner 2026
- Markanvisningar

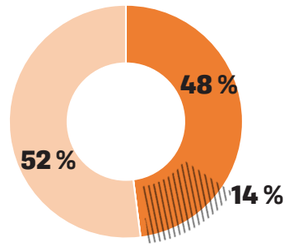

Råneå

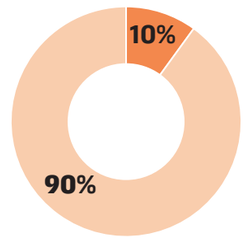

Niemisel

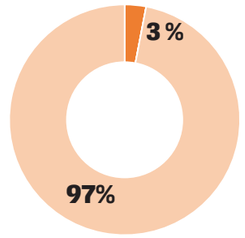

Vitå

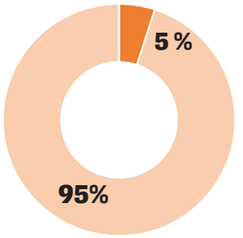

Jämtön

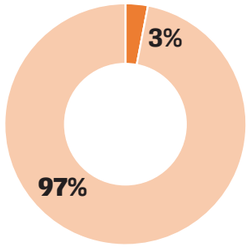

Persön

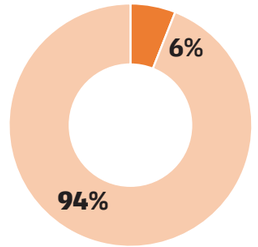

Örarna-Brändön

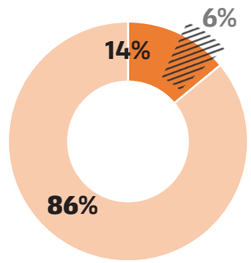

Antnäs

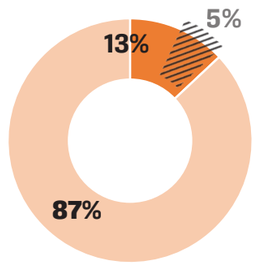

Alvik

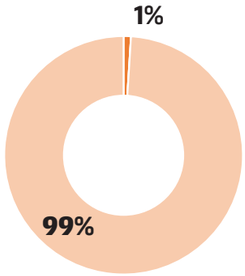

Avan

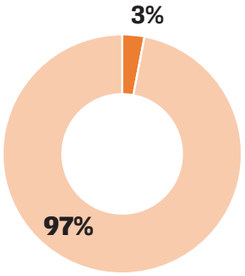

Bälinge

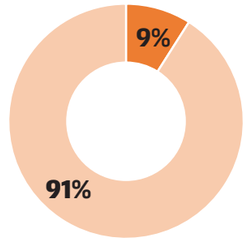

Klöverträsk

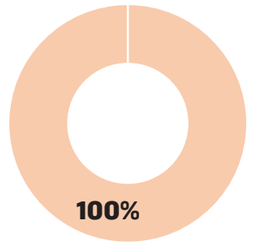

Måttsund

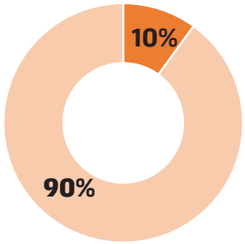

Ersnäs

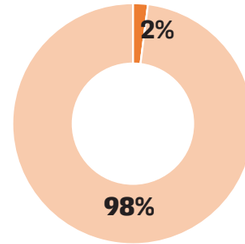

Kallax

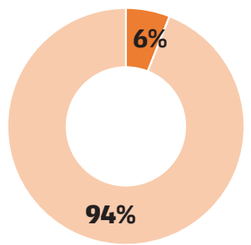

Bensbyn

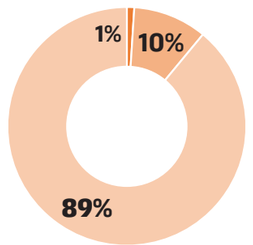

Björsbyn

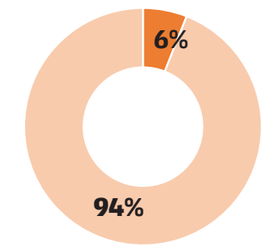

Rutvik

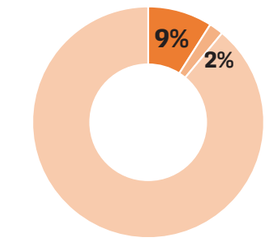

S.Sunderbyn

Servicetillgång

En välfungerande service är avgörande för god livskvalitet och hållbar tillväxt på Luleås landsbygder. Eftersom landsbygderna har andra förutsättningar än tätorter, med längre avstånd, färre människor och glesare mellan arbetsplatser behöver servicen planeras och anpassas utifrån de platsspecifika förutsättningar som finns på landsbygderna.

Samverkan för en bibehållen och utvecklad basservice

Kommunen ansvarar för en rad centrala verksamheter som förskola, grundskola, socialtjänst, äldreomsorg, räddningstjänst och teknisk service och infrastruktur. De kommunala bolagen har viktiga roller med ansvar för exempelvis bostadsbyggande (Lulebo), vatten, avlopp och avfall (Lumire) och energiförsörjning (Luleå Energi) samt bredband och fiber (Lunet). Vissa verksamheter styrs av lagstadgade krav och vissa verksamheter är frivilliga för kommunen att bedriva. Samverkan med andra kommuner, regionen, staten och privata aktörer är avgörande för att stimulera utveckling, utbyte och förstå lokala möjligheter och utmaningar.

Utbildning samt vård- och omsorg är branscher som sysselsätter många invånare på Luleås landsbygder. Förändringar inom offentlig service, och särskilt på skolområdet, påverkar därför inte bara de som använder servicen, utan även antalet lokala arbetsplatser. Därför är det viktigt att beakta hela samhällsutvecklingsperspektivet vid planering av offentlig basservice. En robust samhällsservice samspelar med den lokala bostadsmarknaden, närhet till arbete, skola och förskola och fungerande teknisk- och digital infrastruktur. För att kunna möta både möjligheter relaterade till tillväxt och utmaningar kopplat till avfolkning, behöver kommunen arbeta proaktivt inom samhällsplanering och lokalförsörjning. Detta är särskilt viktigt då processerna kring exempelvis markköp och fysisk planering tar lång tid.

En flexibel lokalförsörjning kan också innebära en rad samordningsvinster både för kommunal verksamhet och för företagare, föreningsliv och privatpersoner. Det finns en potential i att samnyttja och hyra ut lokaler genom smarta låssystem och annan teknisk utveckling för att öka nyttjandegraden på exempelvis helger och kvällar då ordinarie verksamhet inte nyttjar lokalen. På samma sätt kan lokala behov samordnas med kommunens när fastigheter renoveras eller nya lokaler tillskapas.

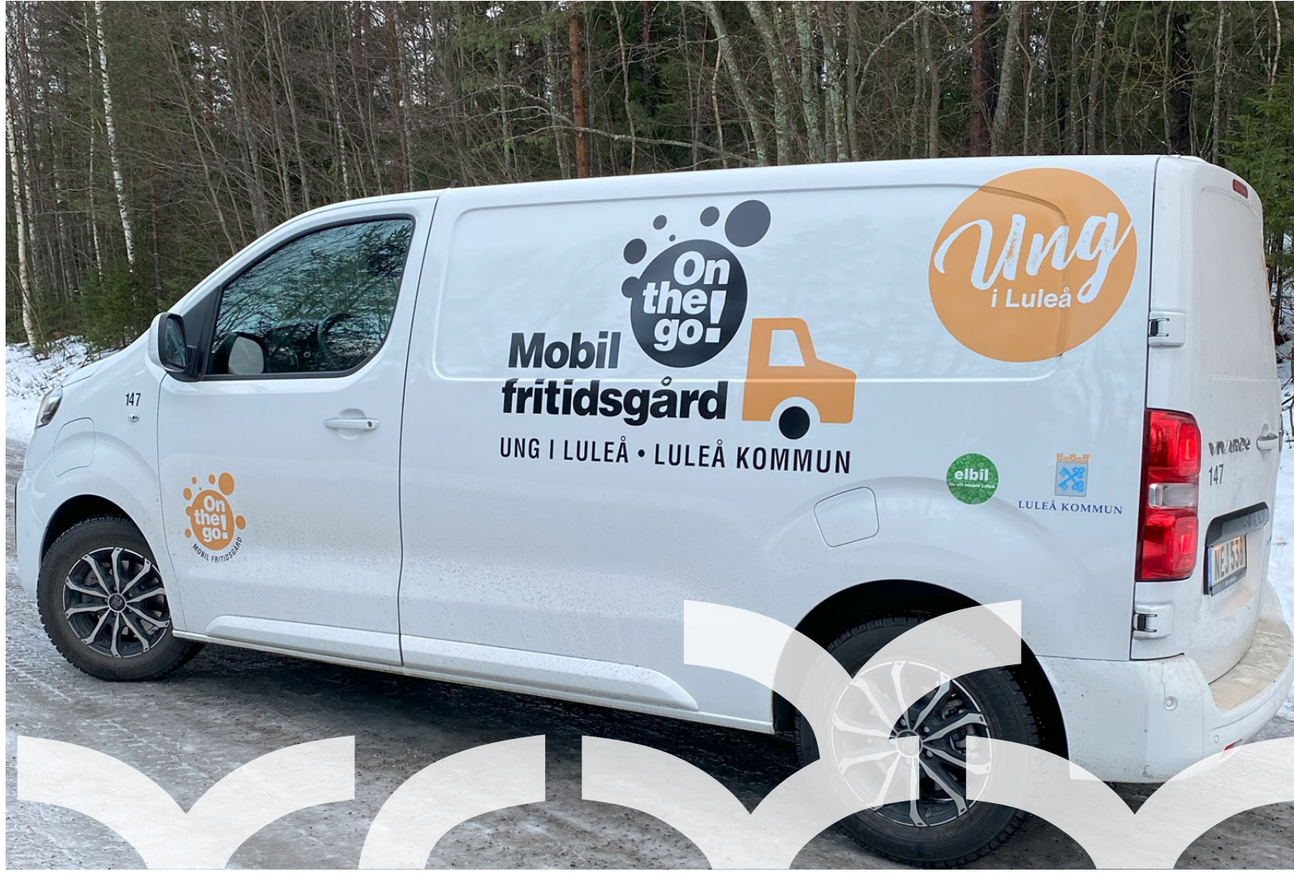

Kompetensförsörjning

För att säkerställa en väl fungerande offentlig och privat service är kompetensförsörjningen avgörande. Exempelvis finns ett stort behov av personal inom äldreomsorgen där omsorgsbehovet ökar i takt med att antalet äldre stiger. På Luleås landsbygder blir utmaningarna extra stora på grund av långa avstånd och glesa miljöer, vilket gör det viktigt att hitta sätt att attrahera och behålla personal. I dagsläget pendlar många ut från kommunens landsbygdsområden för arbete och studier. Detta mönster försvårar rekrytering bland annat till räddningstjänsten som kräver närvaro på plats vid utryckning. Satsningar på större tätorter utanför stadsbygden kan därför stärka kompetensförsörjningen genom kortare resvägar till arbets-, studie- och mötesplatser.

Satsningar kan också handla om bättre samordning mellan kommunala verksamheter för att möjliggöra kombinationstjänster. Att kombinera olika deltidsanställningar inom kommunal verksamhet kan möjliggöra arbete på hemorten, minskat pendlande och ökad robusthet i lokalsamhället.

Teknisk utveckling och digitalisering

Digitalisering skapar stora möjligheter att förbättra och göra offentlig service mer tillgänglig på landsbygderna, exempelvis genom enklare kontakt

med kommunen och regionen, digitala vårdlösningar, fjärrundervisning och informationsmöten hemifrån eller via samlingslokaler. Digital teknik kan bland annat stärka äldreomsorgen och möjliggöra för individer att bo kvar på sin hemort längre genom välfärdsteknologiska lösningar som digital tillsyn och larm. Det är dock viktigt att beakta risken för digitalt utanförskap vid utformandet av tjänster och lösningar. Dialog och information är viktiga insatser för att göra användningen trygg och säker.

Mobil och flexibel service

Luleå kommun använder mobila verksamheter för att stärka servicen på landsbygderna. Biblioteksbussen är en uppskattad mötesplats som har god täckningsgrad i samtliga landsbygdsområden. Den mobila fritidsgården ”On the go” fungerar som en rörlig fritidsgård för ungdomar 13–20 år och erbjuder aktiviteter i samtliga landsbygdsområden. Den mobila fritidsgården nyttjar bygdegårdar för sina träffar. Dessa mobila servicelösningar är uppskattade och fyller ett viktigt behov och visar på potentialen att utveckla fler liknande tjänster alternativt utveckla redan befintliga. I många byar efterfrågas fler aktiviteter för barn och unga, särskilt inom kultur och fritid. Mobila koncept och digital teknik, som livesända kulturarrangemang eller digitala informationsskärmar, kan hjälpa till att minska avstånd och bredda serviceutbudet.

Trygghet vid kris

Kommunen har ett grundläggande ansvar vid samhällsstörningar och ska säkerställa att samhällsviktig verksamhet fungerar, såsom omsorg, skola, vattenförsörjning och räddningstjänst. En central uppgift är att ge snabb och korrekt information till allmänheten via flera kanaler för att skapa trygghet och ge tydliga råd.

På grund av kommunens vidsträckta geografi råder det utmaningar när verksamheter ska säkras och driftsättas och vid kriser och störningar. Bristande mobiltäckning och dåligt underhållna vägar är några brister som redan framförts i dialoger och som påverkar känslan av trygghet på landsbygderna. Ansvaret kopplat till digital- och väginfrastruktur är delad vilket ställer krav på samverkan och samordning. Stat, länsstyrelse och region kan ha ett helhetsperspektiv och bland annat bidra med finansiering och främja erfarenhetsutbyte medan kommun och civilsamhälle har bra koll på lokala förutsättningar och behov. Att ha en öppen och kontinuerlig dialog är viktigt för att utveckla den lokala krisberedskapen och utreda ansvar om något händer. Någon enhetlig definition på trygghetspunkter och vad dessa ska innehålla och skötas finns inte. I genomförda dialoger har det framkommit en önskan från många bygder att utveckla den lokala byagården till trygghetspunkt och mötesplats vid kriser. Goda exempel på

beredskapsplaner och lokala studiecirklar har redan genomförts på initiativ från civilsamhället för att kartlägga resurser och materiel. Forskning visar också att ett drivet civilsamhälle är en viktig aktör för att höja beredskapen på landsbygderna.

Tillgång till basservice - Luleås landsbygder

OBS! Text stöds av karta på nästa sida

<u>Skolstruktur</u>

Skolstrukturen (förskola och grundskola F-6) är delvis fristående i Norr medan de i landsbygdsområde Mitt- och Syd är i kommunal regi med undantag från en fristående förskola i Antnäs. Skolstrukturen är tätare i område Syd jämfört med de andra områdena. Högstadieskola i landsbygdskontext finns i Råneå. I dialoger har det påtalats behov av högstadieskola i landsbygdsområde Syd. Det råder kapacitetsbrist i vissa byaskolor- och förskolor.

<u>Hälsocentral och tandvård</u>

Region Norrbotten ansvarar för hälsocentraler i länet och den enda i landsbygdskontext finns i Råneå. Det saknas tandvård i samtliga landsbygdsområden vilket medför långa resor och avbrott i arbete och studier. Det har påtalats i dialoger om behovet av hälsocentral och tandvård i fler landsbygdsområden alternativt mobil hälsoservice som kan ambulera mellan byar.

<u>Kultur och fritid</u>

Mötesplatser och förutsättningar för för fritid, sport och rekreation varierar också. Generellt förvaltas och sköts exempelvis isrinkar och fotbollsplaner av det lokala föreningslivet, ofta med ekonomiskt stöd från kommunen.

Förekomsten av kommunala lekmiljöer och allmän platsmark varierar i de olika landsbygdsområdena. Många lekmiljöer är i behov av upprustning. Utöver det finns mötesplatser, grillplatser och badplatser i alla landsbygdsområden som ofta sköts av det lokala föreningslivet. Badhus, bemannat bibliotek och fritidsgård finns i Råneå. Mobil och ambulerande service såsom bokbussen och den mobila fritidsgården ”On the go” har god täckningsgrad* i samtliga landsbygdsområden och är väldigt omtyckta.

Byagårdar och samlingslokaler finns i alla landsbygdsområden och nyttjas i varierande grad. Samlingslokalerna är viktiga mötesplatser för många olika typer av aktiviteter och fungerar i många bygder som nav för lokal utveckling och evenemang. Luleå kommun betalar ut driftstöd till samlingslokaler och föreningar som ansöker om det. Vissa samlingslokaler ägs av Luleå kommun medan andra är privatägda.

Kommersiell service

Kommersiell basservice i form av dagligvarubutiker, drivmedelsstationer och laddstationer finns i samtliga landsbygdsområden. Bemannade dagligvarubutiker finns i Råneå, Niemisel, Örarna och Antnäs. Obemannade mindre enheter med bassortiment har på senaste tiden etablerats i flera byar, bland annat Jämtön, Klöverträsk, Bensbyn och Ersnäs. I dialoger framhålls dagligvarubutikerna som uppskattade mötesplatser och viktiga att beakta vid planering av händelse av kris för att säkerställa tillgången på bland annat livsmedel.

Turtäthet kollektivtrafik

Luleå lokaltrafiks linjenät är koncentrerat till stadsbygden och de stadsnära byarna; Södra Sunderbyn, Rutvik, Lövskär och Björsbyn. Länstrafikens linjenät löper genom alla landsbygdsområden men turtätheten varierar kraftigt och många sträckningar har kommit till för att täcka behovet att skolskjuts. Detta får till följd att turtätheten under sommartid är än mer gles. Förutsättningarna att resa kollektivt, till exempelvis Luleå tätort, är bättre i landsbygdsområde Syd i jämförelse med Mitt och Norr när man jämför antalet avgångar.

*Under 2025 och 2026 har den mobila fritidsgården utökat sin verksamhet till fler byar genom testverksamhet.

Teckenförklaring karta "Servicetillgång"

Basservice (offentlig och privat)

- Kommunal förskola
- Privat förskola
- Kommunal grundskola
- Privat grundskola
- Hälsocentral
- Fritidsgård (Råneå) eller mobil fritidsgård "On the go" *
- Lekmiljöer (kommunala)
- Badhus
- Idrottshall (kommunal)
- Gymnastikhall (kommunal)
- Bibliotek
- Bokbusstop

Kommersiell service

- Livsmedelsbutik (inkl. obemannad)
- Drivmedel
- Laddpunkt

Lokalt engagemang & delaktighet

- Föreningslokaler och mötesplatser
- Idrottsplats (t.ex. fotbollsplan, hockeyrink)

Kollektivtrafik - linjenät

- Länstrafiken (LTN)
- Luleå lokaltrafik (LLT)

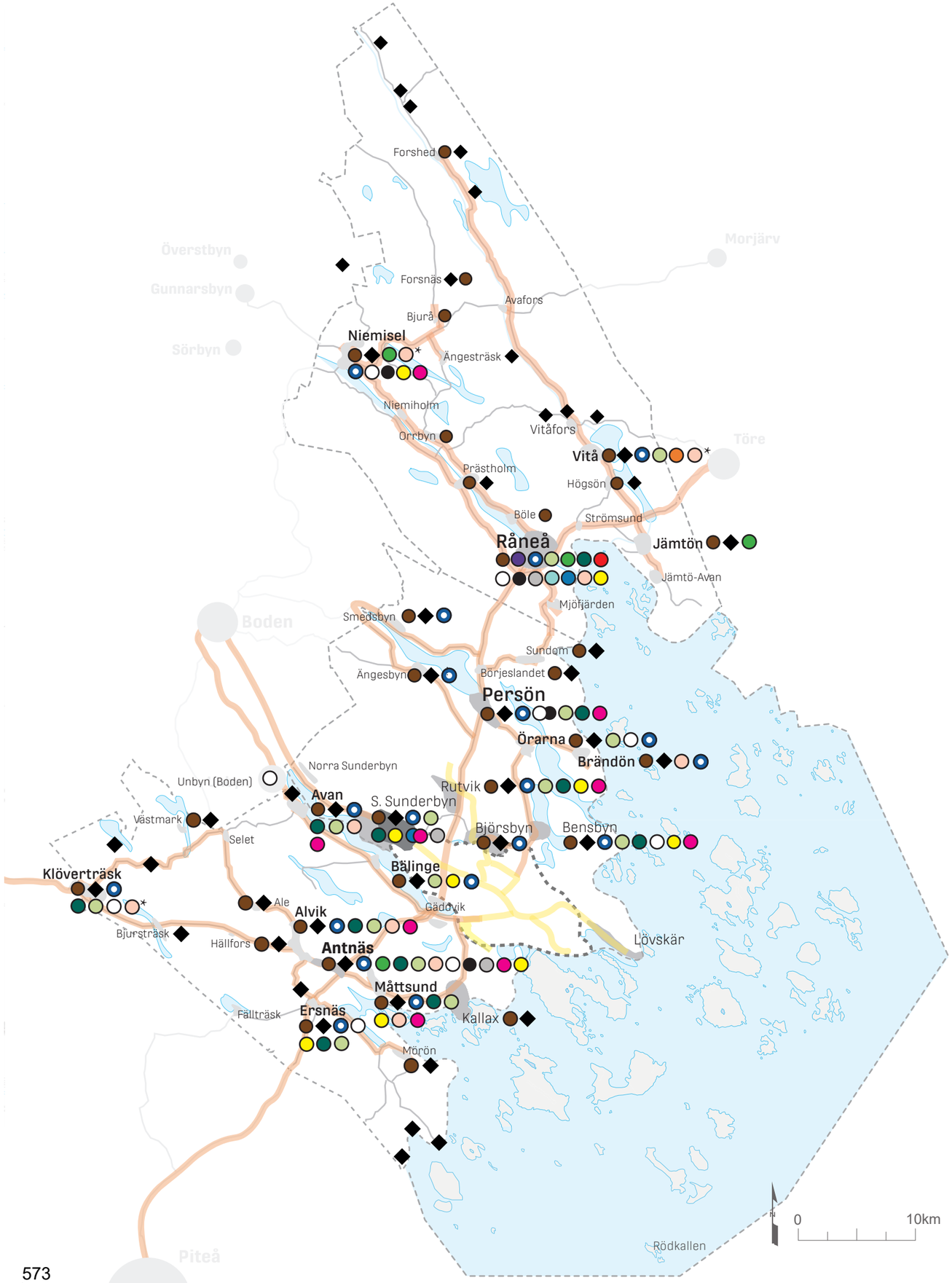

Infrastruktur och transporter

Infrastruktur och transporter är grundläggande delar av en hållbar landsbygdsutveckling. Det skapar förutsättningar för att bo verka och besöka Luleås landsbygder. Hit hör både kollektivtrafik och vägar för gång, cykel, bil och buss, men även IT-infrastruktur som mobiltäckning och bredband liksom teknisk infrastruktur för vatten, avlopp, avfall, återvinning och energiförsörjning.

Hållbara transporter

Bilen är viktig för landsbygdsbefolkningen, den möjliggör för många att få ihop vardagspusslet med arbets- och studiependling, fritidsaktiviteter och inköp. Den bidrar också till trygghet, att kunna ta sig oavsett väglag. Biltransporter bidrar dock negativt till kommunens klimatpåverkan i stor utsträckning. Då studie- och arbetspendlingen är stor i våra landsbygdsområden finns det möjligheter för minskade utsläpp genom exempelvis ökad samåkning. Omställning till fossilfria drivmedel är exempel på andra initiativ som främja mer hållbart resande med bil.

Att kunna resa kollektivt till arbete, studier och nöje är viktigt för att uppnå ett hållbart resande, inte minst för barn och unga som inte har körkort. Turtäthet, tillförlitlighet och komfort är viktiga aspekter för att vilja och kunna ta bussen. Det är också viktigt att beakta helhetsupplevelsen vid främjandet av kollektivt resande. Ett s.k. ”dörr till dörr”-perspektiv innebär att se till hela resan, inte bara själva kollektivtrafikdelen. Pendlarparkeringar för byte av transportmedel, cykel- och gånginfrastruktur till trygga och tillgängliga hållplatser, samt god turtäthet under rusningstider är viktiga aspekter för att resa kollektivt.

Luleå kommun har rådighet att beställa och bekosta inomkommunal kollektivtrafik genom länstrafiken i Norrbotten och den regionala kollektivtrafikmyndigheten (RKM). Dock är kollektivtrafik mycket kostnadsdrivande vilket innebär att intäkter för biljetter inte räcker för att täcka den totala kostnaden. För att möjliggöra ökat resande i glest befolkade områden kan anropsstyrd kollektivtrafik vara en lösning där reseunderlaget är för lågt för traditionella busslinjer. Systemet bygger på att resenärer bokar sin resa i förväg, varefter fordonet kör en anpassad rutt för att hämta och lämna resenärer.

För att möjliggöra ett ökat hållbart resande krävs bland annat uthållighet och beteendeförändringar. Här kan kommunen stötta genom att ta initiativ till nya mobilitetsprojekt med byar som testbäddar, samt inkludera landsbygderna i pågående satsningar som samåkningsprojekt och olika delningsplattformar.

Infrastruktur och väghållning

Säkra vägar för olika transportslag under alla årstider är en viktig fråga för många boende och verksamma i Luleås landsbygder. Ansvaret för byggande och underhåll av vägar samt gång- och cykelvägar, kallas för väghållning. Staten, via Trafikverket, kommunen, vägföreningar/samfällighetsföreningar eller enskilda fastighetsägare är väghållare för olika typer av vägar. Denna ansvarsfördelning kan vara en utmaning då olika intressen och prioriteringar styr väghållningen. De flesta vägar på Luleås landsbygder ägs av staten och enskilda. Kommunen ansvarar endast för en mindre del av vägarna inom lite större tätorter. Dock har Luleå kommun åtagit sig underhållet av betydligt fler enskilda vägar än många andra kommuner.

Det är ofta kommunen som tar emot lokala önskemål och synpunkter kring väghållningen oavsett väghållare. Därför är det extra viktigt att tydliggöra ansvarsfördelning och prioritera bland relevanta förslag för att kunna ge

inspel till region och andra aktörer. Utöver att agera som brygga mellan olika landsbygdsaktörer och myndigheter gällande infrastrukturfrågor är lättillgänglig information och rådgivning viktigt.

För att främja att fler går och cyklar är trygghet och säkerhet viktiga frågor. Bättre och säkrare gång- och cykelvägar behövs både inom och mellan byar samt till Luleå stadsbygd. I dagsläget finns det cykelkopplingar mellan de stadsnära byarna Rutvik, Bensbyn, Kallax, Södra Sunderbyn till Luleå tätort. Saknade cykelkopplingar som påtalas i många dialoger är mellan Kallax, Måttsund vidare till Antnäs och Alvik.

Anläggning av gång- och cykelnät ombesörjs av ansvarig väghållare. Utöver de utpekade samlande byarna i gällande översiktsplan och kopplingar mellan de nyss nämnda stadsnära byarna och tätort äger kommunen väldigt lite vägnät för cykeltrafik och råder inte över utvecklingen på samma sätt. Här krävs i stället ett samarbete med statlig eller enskild väghållare.

IT-infrastruktur och digitalisering

En ökad digitalisering, införandet av ny teknik i kombination med ändrade beteendemönster har bidragit till att fler arbetar och studerar på distans, en ökad digital kommunikation, effektivisering av verksamheter och utvecklandet av nya serviceformer. Därför är tillgången till en god IT-infrastruktur en viktig fråga för att fortsatt ta tillvara dessa möjligheter i utvecklingen av Luleås landsbygder.

Bredbandstäckningen på Luleås landsbygder är god, även i ett nationellt perspektiv. Dock finns det områden utan bredband. I dessa delar av kommunen är fiberutbyggnad ofta svår på grund av höga kostnader, begränsade statliga stöd och ibland lågt intresse bland boende. Eftersom privata aktörer främst bygger där lönsamheten är störst, har utbyggnaden i huvudsak skett i tätorter där antalet abonnenter är fler. På landsbygden utförs därför arbetet av en blandning av privata aktörer, kommunala bolag och föreningar.

Kommunen kan stimulera bredbandsutbyggnad och bättre mobiltäckning på landsbygden genom att kartlägga brister, underlätta etablering för operatörer och samordna exempelvis grävarbeten. Genom dialog med operatörer, investeringar i gemensam infrastruktur och informationsinsatser som ökar intresset bland boende kan kommunen skapa bättre förutsättningar för utbyggnad. Att aktivt arbeta med regionala och statliga stödinsatser är också viktigt. Att integrera bredbandsfrågan i översiktsplanering och andra strategier hjälper dessutom till att långsiktigt stärka tillgången till digital infrastruktur på Luleås landsbygder. I dagsläget finns ingen bredbandssamordnare i Luleå kommun.

Vatten och avlopp

År 2024 antogs en ny vatten- och avloppsplan (VA-plan 2040). VA-planen beskriver hur försörjningen av vatten och avlopp ska utvecklas i hela Luleå kommun, både för allmänna vatten- och avloppsanläggningar som drivs av Lumire samt för enskilda vatten- och avloppslösningar som fastighetsägare ansvarar för. Kommunen är skyldig att ordna vatten- och avloppsförsörjning genom allmänna anläggningar om det finns behov i ett större sammanhang med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Vid bedömningen ska kommunen också ta särskild hänsyn till om behovet kan tillgodoses genom enskilda anläggningar som är godtagbara ur hälso- och miljösynpunkt. Om vatten- och avloppsförsörjningen behöver lösas genom allmänna VA-anläggningar beslutar kommunen om verksamhetsområden där allmänna vatten- och avloppstjänster ska tillhandahållas.

Idag omfattar verksamhetsområdena bland annat Luleå stadsbygd, Råneå, Högsön, Jämtön, Niemisel, Strömsund, Ängesbyn, Persön, Bensbyn, Rutvik, Kallax, Måttsund, Antnäs, Ersnäs, Alvik, Ale och Klöverträsk. I de allmänna anläggningarna i Vitå/Högsön, Jämtön, Niemisel, Sundom och Ängesbyn finns kapacitet för att ansluta ny bebyggelse. I Klöverträsk, Avan, Råneå, Strömsund och Brändön finns viss kapacitet för anslutning till dricksvatten. I sörbyarna utreds insatser för att möjliggöra nyanslutningar, beslut väntas under våren 2026. Generellt för nyanslutningar gäller att möjligheten finns i nära anslutning till befintligt verksamhetsområde.

I gällande VA-plan har två områden prioriterats för utbyggnad av allmänt vatten och avlopp: Bensbyn Järnviken (Östra Bensbyn) och Hertsölandet Lövskär. Arbetet med utbyggnad i Bensbyn pågår och planeringen av Hertsölandet Lövskär har påbörjats. Utbyggnaderna bidrar till förbättrade förutsättningar för ny bebyggelse och kan även möjliggöra omvandling av fritidshus till permanentboende.

Utanför verksamhetsområdena ansvarar fastighetsägaren för att ordna vatten- och avloppslösningar. På landsbygden finns ofta förutsättningar för enskilda lösningar eftersom avstånden mellan fastigheter generellt är större, men möjligheterna beror också på lokala mark- och vattenförhållanden. Enskilda lösningar kan utformas både som anläggningar för en enskild fastighet och som gemensamma anläggningar där flera fastighetsägare samarbetar. Gemensamma lösningar kan i vissa fall vara fördelaktiga ur både ekonomiskt och miljömässigt perspektiv. Luleå kommun bedriver tillsyn över enskilda avloppsanläggningar för att säkerställa att de uppfyller miljöbalkens krav på rening. Fastighetsägaren ansvarar för att anläggningen fungerar och uppfyller gällande krav. Eftersom enskilda avloppslösningar är vanliga på landsbygden kan många fastighetsägare beröras av tillsyn. Luleå kommun har en VA-rådgivare som enskilda fastighetsägare kan vända sig till för råd om

enskilda VA-anläggningar.

I dialoger har det framkommit önskemål om utvecklad information och rådgivning kring vatten- och avloppsfrågor, särskilt vid åtgärdande av äldre avloppsanläggningar eller anläggning av nya. Sådana investeringar kan innebära betydande kostnader för enskilda fastighetsägare, företag eller föreningar.

Avfall och återvinning

Kommunens avfallsplan (Kommunfullmäktige, 2021) beskriver kommunens inriktning för hur hantering av avfall från hushåll och verksamheter ska ske.

På sikt kommer återvinningsstationerna att fasas ut för att ersättas av hushållsnära sortering i egna avfallskärl (senast 1 januari 2027). Detta på grund av en ny lagstiftning. Det nya systemet ska bidra till en effektivare avfallshantering och minskade koldioxidutsläpp. Lumire ansvarar för att byta ut avfallskärlen under 2026. På kommunens återvinningscentraler Risslan (Luleå tätort) samt Sunderbyn, Antnäs och Råneå kan du slänga och sortera grövre avfall. De tre förstnämnda har självservice dygnet runt.

Teckenförklaring karta "Infrastruktur"

Väghållare
- Statlig väg
- Kommunal väg
- Enskild väg
- Cykelstråk

Kollektivtrafik
- Länstrafiken (LTN)
- Luleå lokaltrafik (LLT)

Vatten- och avlopp
- Kommunalt vatten
- Kommunalt spillvatten
- Kommunalt dagvatten

Bredbandstäckning*
- Mindre än 40%
- 40-60 %
- 60-80 %
- 80-95 %
- 95 % eller mer

** Visa andelen hushåll och arbetsställen som har, eller fått erbjunadnde om, en anslutning om 1 Gbit/s.*
Källa: Post- och telestyrelsen 1 oktober 2023

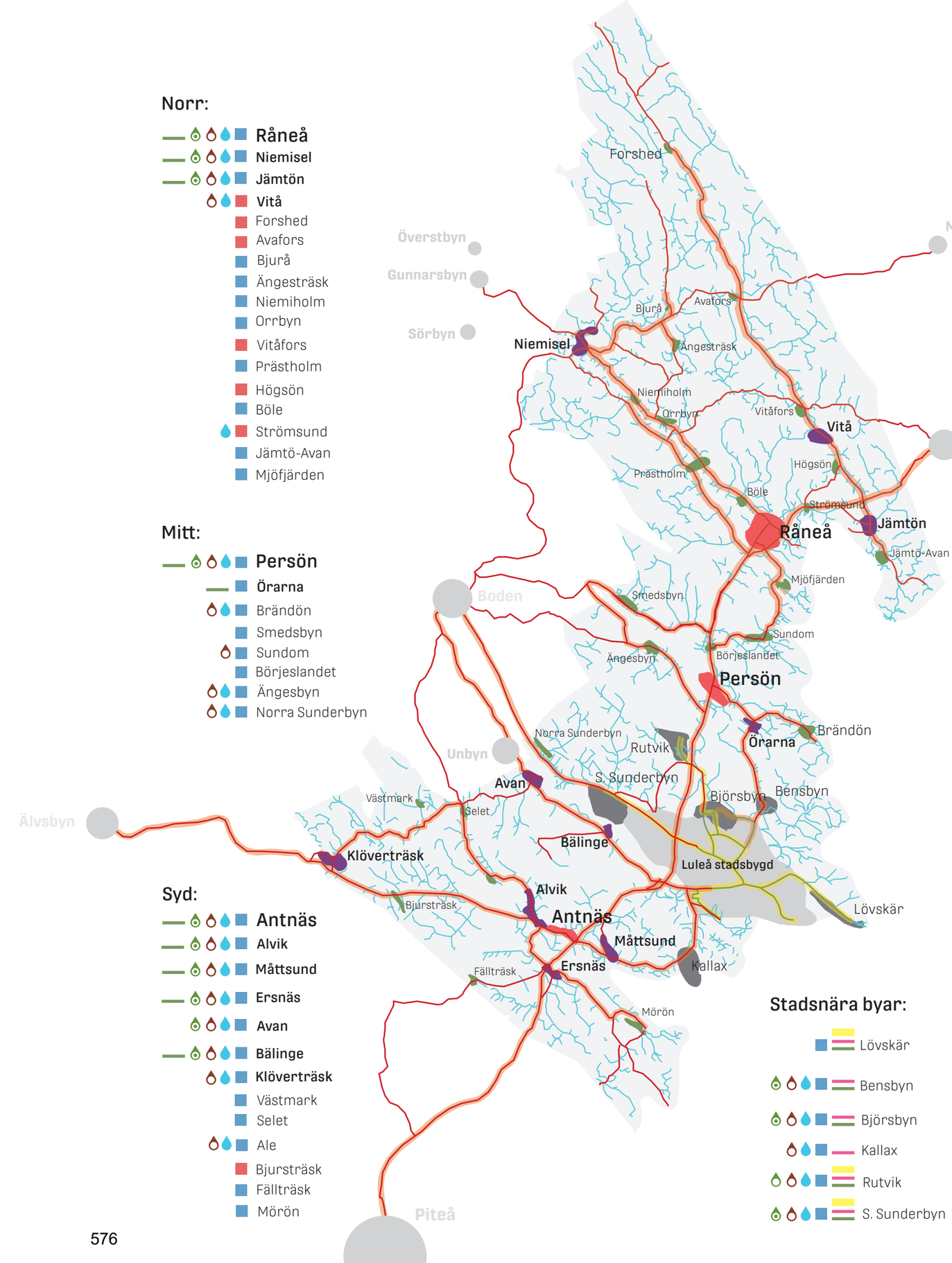

Lokalt engagemang och kultur

Det som kännetecknar många bygder i kommunen är det lokala engagemanget och gemenskapen. Ideella aktörer bidrar bland annat med barn- och ungdomsaktiviteter, motverkar ensamhet bland äldre och ökad samhörighet i bygden. Föreningslivet, bland annat i form av bygdegårdsföreningar, utvecklingsgrupper, idrottsföreningar och församlingar genererar många värden för boende och verksamma på Luleås landsbygder.

Samverkan för lokal utveckling

Det är viktigt att kommunen stöttar och skapar goda förutsättningar för de ideella aktörer och organisationer som verkar på Luleås landsbygder. Luleå kommun fördelar årligen ekonomiskt stöd till ideella aktörer på landsbygderna men arbetar också med rådgivning i föreningsfrågor. Kommunen har en viktig roll att följa upp hur föreningsstöden fördelar sig och framför allt *att* det söks för att möjliggöra lokal utveckling.

Utöver ekonomiskt stöd kan kommunen agera möjliggörare genom samverkan med föreningslivet inom olika projekt och initiativ. Samarbete med exempelvis universitet, andra kommuner, länsstyrelsen och studieförbund är också viktigt då de har en främjande roll. Kommunen kan även uppmuntra samarbete mellan byarna. Ett exempel är arbetet med beredskapsfrågor som många bygder aktivt jobbar med och kan lära av varandra. Resultatet av gemensamt arbete kan vara utvecklingsprojekt, nya serviceformer, evenemang och näringslivsutveckling.

På lokal nivå finns Landsbygdsrådet vars syfte är att främja utbytet mellan politiker, tjänstepersoner och föreningslivet på landsbygderna. Rådet diskuterar, granskar och följer upp kommunens arbete med landsbygdsfrågor. Rådet ses cirka fem gånger per år och föregås av möten inom samverkansorganet Lule byaforum som samlar föreningsrepresentanter från alla landsbygdsområden inklusive skärgården.

På regional nivå ingår Luleå kommun i ”Nätverket för ett servicerikt Norrbotten” som samlar kommuner i Norrbotten för att utveckla och främja tillgången till kommersiell och offentlig service i vår region. Region

Norrbotten ansvarar för det regionala serviceprogrammet och den handlingsplan som finns för ett servicerikt Norrbotten.

Leader är en metod där privat, ideell och offentlig sektor arbetar tillsammans för lokal utveckling. Leaderprojekt finansieras genom EU-medel och genom statlig och offentlig medfinansiering på regional och lokal nivå. Luleå ingår i Leader Spira Mare där även Boden, Kalix, Piteå och Älvsbyn ingår. Genom leader kan föreningar, företag och organisationer söka pengar för utvecklingsprojekt som stärker landsbygderna.

Främja delaktighet och engagemang

Det ideella engagemanget är ofta personberoende och kan vara skört om endast ett fåtal individer är engagerade. För att göra utvecklingsarbetet långsiktigt hållbart behöver fler målgrupper inkluderas. I dialoger påtalas svårigheter med föryngring och engagemang i det lokala utvecklingsarbetet, det är därför viktigt att främja ungas delaktighet i utvecklingen av sina hemorter. En viktig insats handlar om att stärka ungas egna organisering och ta vara på deras idéer och önskemål. Utöver lokala föreningar har den mobila fritidsgården ”On the go” och bokbussen nyckelroller för detta. Ett exempel på projekt som genomförts för att lyfta ungas perspektiv på landsbygdernas utveckling är ”Din röst, din by”. Projektet resulterade i ett ”byabrev” som speglar deltagarnas vardag och deras visioner för framtidens

landsbygd. Byabrevet har sedan presenterats på Landsbygdsrådet och för politiker och tjänstepersoner som underlag för beslut och planering av landsbygdsutvecklingen.

Fler kultur- och fritidsaktiviteter

Att möjliggöra för möten och kultur är viktigt för många som bor på landsbygderna i Luleå kommun. Idag pendlar många in till tätorter eller staden för att ta del av aktiviteter som sport och nöje. Genom att erbjuda fler aktiviteter på plats till exempel i samlingslokaler eller utomhus kan livskvaliteten öka för många invånare och onödiga bilresor minska. De många byagårdarna som finns i kommunen är en resurs för mer kultur och aktiviteter men också viktiga i kristid som samlingspunkt. En geografisk spridning av dessa är viktigt och organiseringen kring dem likaså för att främja en jämlik och hållbar utveckling.

På landsbygderna har kommunen främst hand om idrottsplatser och aktivitetsytor i anslutning till skolorna. Dessa används av verksamheten under skoltid men kan på kvällar och helger nyttjas av allmänheten. Oftast drivs och underhålls fritidsanläggningar, rekreationsområden och samlingslokaler på landsbygderna av ideella föreningar, många gånger med ekonomiskt drifts- och aktivitetsstöd från kommunen. I dialoger framkommer det önskemål om ett mer delat ansvar mellan ideell sektor och kommunen för att ge fler, inte minst unga, möjlighet att delta i fritidsaktiviteter på lika villkor i hela kommunen.

Det finns en potential i att samnyttja och hyra ut kommunala och privata lokaler på fler sätt utifrån de behov som finns lokalt, exempelvis via smarta låssystem och ökad marknadsföring. Då kan lokaler tillgängliggöras för fler aktiviteter på exempelvis kvällar och helger. På samma sätt kan lokala behov samordnas med kommunens när fastigheter renoveras eller nya lokaler tillskapas, som i Råneå där man genom projektet ”Levande mötesplats Råneå” testar hur medborgarhusets lokaler kan delas mellan kommunal verksamhet såsom bibliotek, företagare och föreningsliv.

Näringslivsutveckling på landsbygden

Lokal näringslivsutveckling med en mångfald av företag ger liv åt en bygd, underlag till service och minskat transportbehov. En bra samverkan för en hållbar näringslivsutveckling kan möjliggöra nya företagsetableringar, lokala arbetsplatser, ökad självförsörjningsgrad och stolthet över bygden.

Kommunens roll för näringslivet på landsbygderna

Ett bra företagsklimat bygger på service, samverkan och tydlighet. En strukturerad samordning inom kommunkoncernen, förutsägbar myndighetsutövning samt tillgänglighet är viktigt för att kunna lotsa och bemöta företagare på ett bra sätt. De senaste åren har Luleå kommun näringslivsavdelning genomfört en mängd uppskattade företagsbesök och arrangerat näringslivsträffar där företagare kan lyfta olika frågor och bygga nätverk.

Försörjningsberedskap kan beskrivas som förmågan att både upprätthålla samhällsviktiga funktioner och att förse befolkningen med de varor och tjänster som krävs för att upprätthålla liv och hälsa.

Andra exempel där kommunen har en viktig roll för lokalt företagande är genom medvetna upphandlingar av varor och tjänster. Genom ”skafferiavtal” kan lokala dagligvarubutiker få i uppdrag att leverera livsmedel till offentlig verksamhet utifrån vad som finns att tillgå i butikens så kallade ”skafferier”. På så vis stärks butikerna som servicenav i bygderna. Lokal upphandling som möjliggörare kan också vara att stötta lokala livsmedelsproducenter genom inköp till offentliga måltider. Avtal och upphandlingar med lokala företag och producenter stärker också den lokala försörjningsberedskapen.

Under de senaste åren har det genomförts flera viktiga förbättringar för att förenkla och stärka dialogen med företag i kommunen. Genom att fortsätta erbjuda informationsträffar, anbudsskolor och workshops skapas goda möjligheter till en ökad förståelse för företagare som kan underlätta deltagande vid exempelvis upphandlingar.

Distansarbete blir allt vanligare för dem som har möjlighet. Många boende på landsbygderna ser fördelar med att slippa pendla och kan därför frigöra mer tid till familj och fritid. Här kan lokala initiativ i samverkan med kommunen bidra till att skapa fler möjligheter till distansarbete genom så kallade coworking-hubbar eller gemensamma kontorsytor. Som ett sätt att underlätta distansarbete testar Luleå kommun, genom projektet ”Levande mötesplats Råneå” (2025-2027), att erbjuda kontorsplatser i Råneå medborgarhus för kommunala och privata aktörer.

Kommersiell service

Kommersiell service som dagligvarubutiker, post- och paketombud, drivmedelsanläggningar och laddstationer är viktiga för lokalsamhället och inte minst för näringslivet. Många dagligvarubutiker fungerar också som naturliga mötesplatser. Det har också påtalats i dialoger att dagligvarubutiker och drivsmedelsanläggningar är viktiga vid krissituationer på grund av långa avstånd. Samverkan med Region Norrbotten är en viktig del i att stärka den kommersiella servicen, där man tillsammans kan informera om olika stödformer inom serviceområdet. Ett exempel som kan stärka lokala butiker är hemsändningsbidraget som betalas ut av Luleå kommun och Region Norrbotten. Det är ett ekonomiskt stöd för hemsändning av dagligvaror till enskilda hushåll på glesbygd och landsbygd med långa avstånd till närmaste butik eller om möjlighet saknas att ta sig till butiken.

Idag finns fem bemannade dagligvarubutiker på Luleås landsbygder, varav två är lokaliserade i Råneå tätort. Utöver dem har det de senaste åren etablerats obemannade mindre butiker med bassortiment i bland annat Klöverträsk, Ersnäs, Bensbyn och Jämtön. Nya servicelösningar genom digital teknik har också möjliggjort så kallade hybridbutiker. En hybridbutik innebär att kunder, med hjälp av självscannings-kassor, smarta kamera- och betalsystem, kan handla utan att personal är på plats. Niemisels livs är en butik som genomfört denna förändring. Potentialen med hybridbutiker kan vara särskilt stor i orter med stark besöksnäring och kan också vara en lösning för andra slags företag, exempelvis gårdsbutiker. På Luleås landsbygder, konkurrerar handeln och servicen i hög grad med staden och tätorternas utbud. Region Norrbotten betalar ut servicestöd i serviceglesa områden vilket för många är viktigt för att kunna gå runt. Även oroligheter i omvärlden med ökade energikostnader, råvarupriser och inflation drabbar butikerna hårt.

Kommunen har också en viktig roll att kartlägga och utnyttja de samordningsmöjligheter som finns mellan offentlig och kommersiell service och att medverka i utvecklingen av nya serviceformer tillsammans med lokala aktörer. Här ingår även det regionala servicesamarbetet som en viktig del, inte minst för att tillsammans informera och aktivt arbeta med de stödmöjligheter som finns på serviceområdet.

Besöksnäring och destinationsutveckling

Besöksnäringen har under de senaste åren ökat kraftigt i omsättning. Många vill uppleva Luleå både sommartid och vintertid och målgruppen är bred, både inhemska och utländska besökare ökar. Utöver havsbad, campingar, vandringsleder, hotell och vandrarhem finns företag som utvecklar exklusiva besöksmål med spektakulära boendelösningar och aktiviteter som upplevs som exotiska för många, exempelvis norrskensskådning, skoterturer och hundspannsåkning. Intressanta besöksmål kan med fördel kombineras med café, gårdsbutiker, restauranger och boende vilket möjliggör för samverkan mellan aktörer och vilket kan leda till ökad sysselsättning och omsättning inom andra företag och branscher på Luleås landsbygder.

Många företagare inom besöksnäringen samverkar över kommungränserna för att erbjuda helhetsupplevelser för deras kunder. Kommunen har en viktig roll i att stötta lokala initiativ för en hållbar utveckling av besöksnäringen, exempelvis genom dialog och rådgivning med näringslivsutvecklare och lokala aktörer på platsen.

Areella näringar

De areella näringarna, exempelvis renskötsel, skogsbruk och jordbruk, är platsbundna verksamheter som är beroende av stora mark- och vattenområden. Utöver arbetstillfällen bidrar de areella näringarna till ett stärkt kulturarv, lokal livsmedelsproduktion, fossilfri och biobaserad samhällsutveckling och andra produkter baserade på råvaror från jord- och skogsbruket. Det öppna odlingslandskapet, älvdalarna och de stora skogarna är populära rekreationsområden för såväl Lulebor som besökare. Områdena bidrar med naturvärden och ekosystemtjänster samt utgör viktiga förutsättningar för en attraktiv och hållbar besöksnäring.

De senaste åren har den fysiska planeringen av mark- och vattenområden utmanats till följd av industrins omställning och det ökade behovet av bland annat energi i form av el- och vätgas. När nya infrastrukturer ska fram i närheten av bebyggelse, skog och mark uppstår intressekonflikter vilket ska hanteras i bland annat fördjupade översiktsplaner. Detta medför ett växande behov av planeringsunderlag, samordning och samplanering för att kunna göra avvägningar mellan olika intressen. Det blir särskilt viktigt att tidigt identifiera vilka intressen, värden och behov som finns. Genom att göra detta skapas bättre förutsättningar för att kunna prioritera och göra väl avvägda beslut mellan olika tänkbara markanvändningar.

Ökad lokal livsmedelsförsörjning

En trygg, säker och hållbar livsmedelskedja berör alla. En lokal livsmedelsproduktion med unika råvaror är också en viktig motor för besöksnäring och restaurangverksamhet. Livsmedelsproduktionen i Norrbottens län och Luleå kommun har sedan en lång tid tillbaka stadigt minskat och försörjningsförmågan är rekordlåg. Beroendet av import är stor vilket drabbar oss vid störningar och kriser. Utmaningarna är bland annat låg lönsamhet för primärproducenterna, brist på utbildad arbetskraft inom slakt, förädling och industri samt hög medelålder bland aktiva lantbrukare vilket gör att många står inför ett ägarskifte.

Kommunen har en viktig roll i att skapa bra förutsättningar för ökad lokal livsmedelsproduktion. Som stor konsument av livsmedel och ansvarig för planering av mark- och vattenanvändningen har kommunen möjlighet att påverka förutsättningarna för en ökad livsmedelsproduktion. Luleå kommun jobbar med att ta fram en ”Plan för lokal livsmedelsförsörjning” vars syfte är att tillsammans med lokala aktörer, stärka den lokala livsmedelskedjan. Det långsiktiga målet är att stärka Luleås självförsörjningsförmåga och motståndskraft, nu och för framtiden.

Renskötsel

Samerna är ett urfolk och renskötseln är en central näring, kultur- och identitetsbärare i det samiska samhället. Luleå ligger inom ett traditionellt renskötselområde, och renskötsel har bedrivits här sedan långt tillbaka i tiden. Fjällsamebyar Jåhkågasska, Sirges, Tuorpon och Udtja har sina vinterbetesmarker i Luleå. I norra delarna av Luleå kommun bedriver Gällivare skogssameby renskötsel under hela året och deras vinterbetesmarker ligger närmare kusten — från Råneå mot Luleå centrum samt på öar i Luleå skärgård.

Renskötseln bygger på att renarna kan röra sig fritt mellan olika betesmarker, vilket förutsätter sammanhängande landskap. Lavrika skogar utgör renens viktigaste vinterbete och gör vinterbetesmarkerna avgörande för renarnas överlevnad. Under de senaste ca 50-åren har arealen lavrika skogar minskat kraftigt samtidigt som renbetesmarkerna har successivt fragmenterats. Förlusten och fragmenteringen av betesmarker tillsammans med klimatförändringarna, begränsar starkt renskötarnas möjlighet att reagera på störningar och hitta alternativa betesmarker.

Vinterbetesmarkernas bärkraft har därmed försämrats, och trycket på kvarvarande marker har ökat, vilket leder till att dessa används allt oftare och mer intensivt. Förutsättningarna för renskötseln är därför nära kopplade till hur mark och vatten används. Kommunen har en viktig roll i att samordna samhällsutvecklingen med renskötselns behov och att långsiktigt värna förutsättningarna för renskötselns fortsatta utveckling och beakta de kumulativa effekterna i översiktsplanering. Hur detta görs redovisas i den gällande översiktsplanen.

Skogsmark

Skogen är ett ekosystem som täcker 80 procent av kommunens landyta. Större delen nyttjas för kommersiellt skogsbruk, men även rennäring och ekoturism är viktiga näringar. Den ger även människor många andra ekosystemtjänster. Möjligheter till friluftsliv, samisk kultur och dess viktiga funktion som kolsänka ger välmående och långsiktiga värden för samhället i stort. Skogens nyttjande för de olika ändamålen kan dock skapa målkonflikter och påverka möjligheten för att utveckla olika värden, där framför allt ett för intensivt skogsbruk är en riskfaktor för de andra typerna av nyttjande. Att formellt skydda områden är ett av medlen för att säkerställa många av ekosystemtjänsterna, inte minst förutsättningarna för den biologiska mångfalden i skogslandskapet, men även för ekoturism, upplevelsen av tysta områden och rekreation.

Majoriteten av all skogsmark i Luleå kommun ägs av privata markägare. Luleå kommun har en nyligt antagen policy för skogsförvaltning som anger inriktning för skötseln av egen skog. Fokus ligger särskilt på medborgarnas livsmiljö, den biologiska mångfalden och att visa hänsyn till renskötselns behov.

Kommunen har en viktig roll att stötta näringslivsutvecklingen för små och stora företag som verkar i skogen och ge förutsättningar för ett hållbart nyttjande med det lokala perspektivet i fokus. Översiktsplaneringen är ett viktigt verktyg och kommunen verkar också för att ge värdefulla skogsområden långsiktigt skydd. Kommunen kan även medverka i lokala och regionala nätverk för utveckling av mångbruket i skogen, exempelvis vid framtagande av Norrbotten regionala skogsprogram.

Kommunikationsenheten, Luleå kommun • 2023

LULEÅ KOMMUN

Luleå kommun, 971 85 Luleå
Tel: 0920-45 30 00. E-post: lulea.kommun@lulea.se

DELRAPPORT

Service på landsbygderna

- sammanställning av medborgardialoger våren 2023

LULEÅ KOMMUN

Innehållsförteckning

1. Inledning **6**

Bakgrund

Medborgardialoger

Delrapport

Karta - Luleås landsbygder idag

Komplettering - barn och unga

Syfte

Målsättning

2.Resulatat av inkomna synpunkter **10**

Frågeställningar

Kategorier

3. Sörbyarna **12**

Bostadsförsörjning & byggande

Infrastruktur

Offentlig service

Arbete & näringsliv

Lokalt engagemang & delaktighet

4. Mittbyarna och skärgården **18**

Bostadsförsörjning & byggande

Infrastruktur

Offentlig service

Arbete & näringsliv

Lokalt engagemang & delaktighet

5. Norrbyarna **24**

Bostadsförsörjning & byggande

Infrastruktur

Offentlig service

Arbete & näringsliv

Lokalt engagemang & delaktighet

6. Summering **32**

1. Inledning

Bakgrund

I januari 2021 togs ett beslut i kommunfullmäktige om att ta fram ett förslag till en plan för service på landsbygderna, vilket kommunstyrelsen ansvarar för. Planen kommer främst hantera kommunal service men kommer också beröra förutsättningar för offentlig (statlig och regional), idéburen* samt kommersiell service.

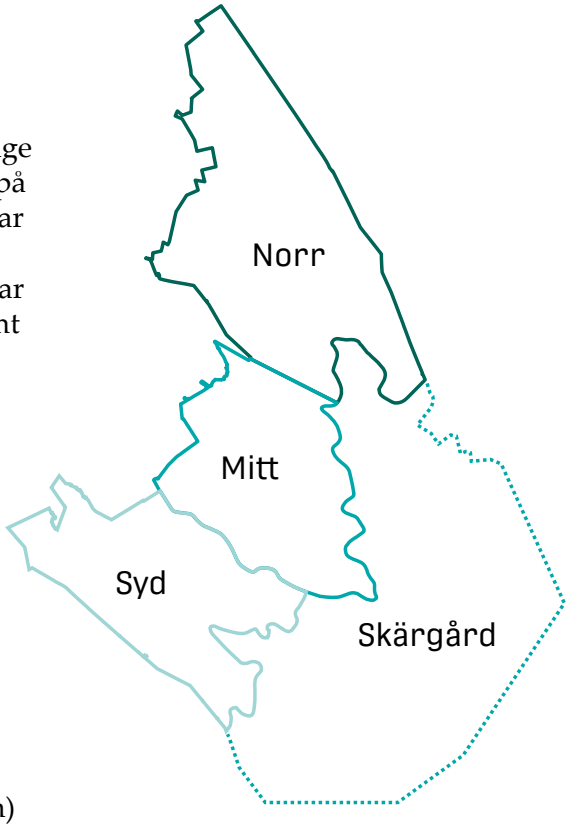

Medborgardialoger

Med utgångspunkt att det ska vara möjligt att bo, verka och utvecklas på landsbygderna är en bibehållen och utvecklad service en strategiskt viktig fråga. För att skapa en gemensam syn på vilken service som behöver finnas och hur den ska kunna utvecklas bjöd Luleås politiker in Lule byaforum och byaföreningar till dialog under våren 2023. Dialogerna hölls vid tre tillfällen i Antnäs (Sörbyarna), Persön (Mittbyarna och Skärgården) och Råneå (Norrbyarna).

Delrapport

Denna delrapport är en sammanställning av de synpunkter som Luleå kommun har tagit del av vid de medborgardialoger som hölls under våren 2023 samt inkomna synpunkter via webformulär. Sammanställningen är en viktig del i arbetet med att ta fram en plan för service på landsbygderna. Resultatet ger en bild av hur de som bor och verkar på landsbygderna ser på vilken service som erbjuds i de olika landsbygdsområdena och vilka förväntningar som finns på tillgång till service samt utmaningar och behov.

* Den idéburna sektorn kan likställas med begreppet civilsamhälle. Detta samhällsfenomen kan ses som en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen utan krav/behov på ekonomisk vinning. Inom det civila samhället verkar bland annat ideella och ekonomiska föreningar, allmännyttiga stiftelser men även nätverk och andra aktörer. Organisationerna är självständiga och formulerar själva sin roll och sitt uppdrag (Samforma, 2022).

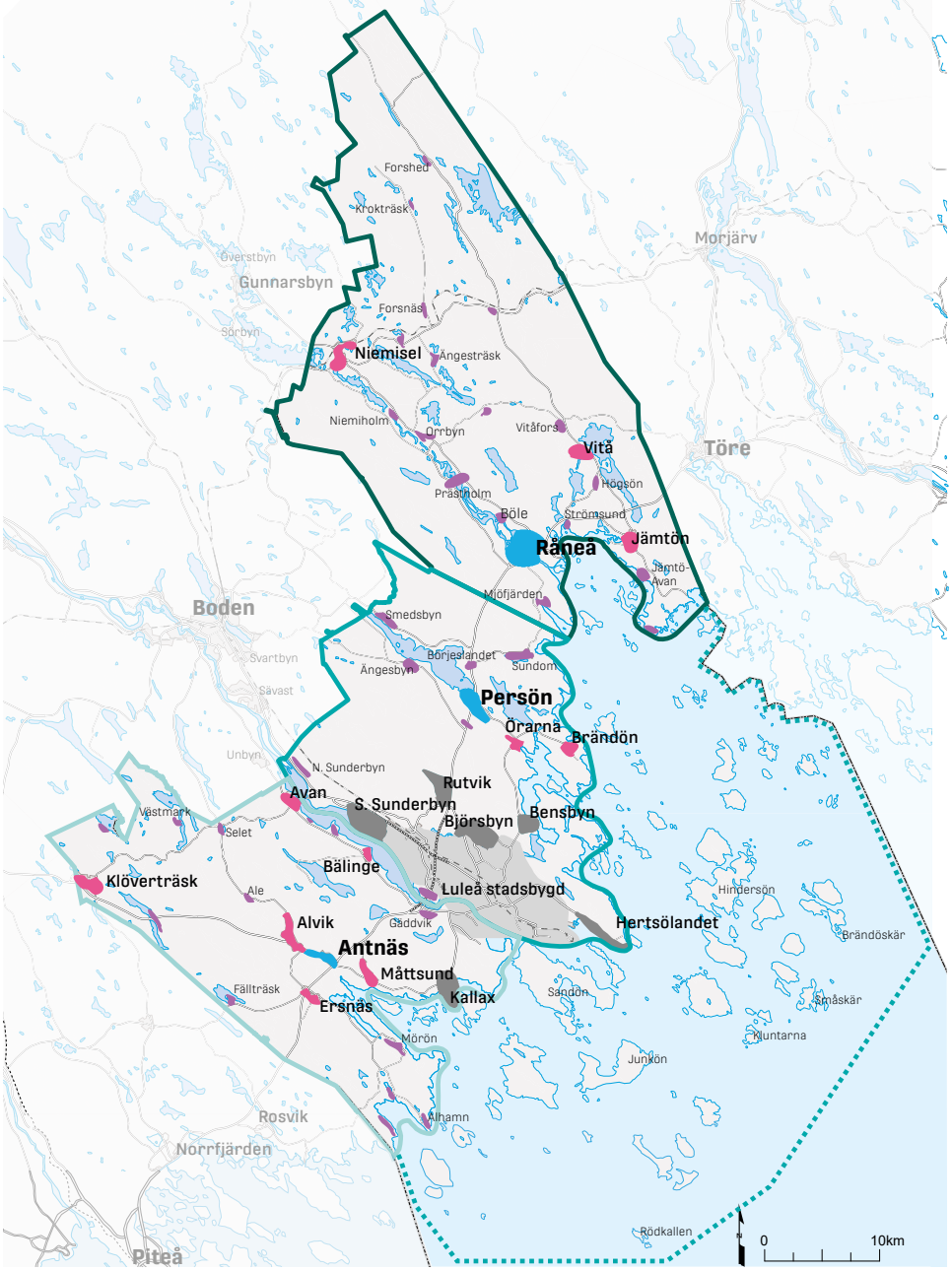

Luleås landsbygder idag:

Samlande byar

Råneå, Antnäs, Persön

Varierande offentlig och kommersiell service. De samlande byarna ska fungera som noder som underlättar sambanden mellan landsbygd, samlande by och stadsbygd. Idéburen sektor spelar en viktig roll för aktiviteter, mötesplatser och besöksmål.

Byar

Platser där det finns samlade boendemiljöer. Saknar i stor utsträckning offentlig och kommersiell service.

Skärgården

Öar i Luleå skärgård utan fastlandsförbindelse, vissa med bosfast befolkning. Saknar i stor utsträckning offentlig och kommersiell service.

Landsbygdskärnor

Jämtön, Vitå, Niemisel, Brändön/Örarna, Bälinge, Avan, Måttsund, Ersnäs, Alvik, Klöverträsk

Platser med grundläggande offentlig/privat service (förskola eller skola) och där kommersiell service kan finnas i liten utsträckning, exempelvis livsmedelsaffär. Idéburen sektor spelar en viktig roll för aktiviteter, mötesplatser och besöksmål. Orterna bidrar till utveckling av respektive omland.

Stadsnära byar

Rutvik, Björsbyn, Bensbyn, Sunderbyn, Hertsölandet, Kallax

Varierande grad av offentlig och kommersiell service.

Komplettering - barn och unga

Under dialogträffarna var representationen från barn och unga låg. Det har under hösten genomförts riktade dialoger mot barn och unga i åldrarna 12-18 år. De resultaten redovisas i slutrapporten.

Syfte

Denna utredning är initierad på politisk nivå. Syftet är att kartlägga tillgången på kommunal service samt redogöra för vilka behov av service som finns i de olika landsbygdsområdena: Norr-, Mitt- och Sörbyarna samt Skärgården. Planen ska underlätta beslut och prioriteringar för kommunala förvaltningar och bolag samt utgöra ett planeringsunderlag i översiktsplaneringen.

Målsättning

Luleå kommun har en målsättning om att ha en god och jämlik service på landsbygderna. Målet är att höja servicenivån kopplat till fyra olika strategiska utvecklingsområden; Bostadsbyggande, näringsliv, infrastruktur och service samt lokalt engagemang.

2. Resultat av inkomna synpunkter

Totalt har cirka 470 synpunkter inkommit. Synpunkterna motsvarar inte antalet personer som har samma synpunkt, utan synpunkterna har räknats utifrån det antal som inkommit, antingen via fysiskt möte eller webformulär.

Synpunkterna har kategoriserats utifrån fem olika serviceområden; *Bostadsförsörjning & byggande*, *Infrastruktur*, *Lokalt engagemang & delaktighet*, *Offentlig service* samt *Arbete & Näringsliv*. En sammanfattning och redogörelse har gjorts för varje kategori och landsbygdsområde. Sammanställningen visar i stora drag de synpunkter som inkommit och vilka behov, utmaningar och förslag som finns.

Frågeställningar

De frågor som ställdes under de fysiska dialogträffarna:

Utmaningar och behov

Vilken service ser ni saknas? Vilka behov har ni? Vad oroar dig?

Möjligheter, nya idéer, lösningar och komplement

Vilka möjliga lösningar ser ni på framtidens kommunala service i er by/bygd?

Frågeställningar på webben:

Vilken service är viktig att finnas i ert närområde? Utgå från den service som redan finns men också det som ni anser saknas.

Vilka möjliga lösningar se ni på framtidens kommunala service i er by/bygd? Kan ni bidra med något ytterligare?

Finns det något område, lokal eller byggnad i ert område som har potential att utvecklas för service?

Kategorier:

Bostadsförsörjning och byggande

I kategorin ingår synpunkter som rör bostadsförsörjning och bostadsbyggande. Med in- och utstegsboende menas mindre bostäder för unga vuxna som flyttar hemifrån och äldre som önskar bo mindre. Kommunala markköp, upplåtelse av mark, ödehus samt tillgång till mark för bostadsbebyggelse ingår också i kategorin.

Infrastruktur

I kategorin ingår synpunkter som rör kollektivtrafik, IT och bredband, allmänna platser, väg och gång- och cykelvägar, fastigheter och lokaler, VA, energiförsörjning, strategiska markförvärv, hamn och järnväg.

Offentlig service

I kategorin ingår synpunkter som rör offentlig service såsom förskola och skola, skolskjuts, äldreomsorg, vård och omsorg, renhållning och avfallshantering, räddningstjänst, kultur och fritid, lekplatser och parker, mötesplatser och servicepunkter.

Arbete och näringsliv

I kategorin ingår synpunkter som rör arbetstillfällen, livsmedelsförsörjning, lanthandel och dagligvaruhandel samt drivmedel och laddstationer.

Lokalt engagemang och delaktighet

I kategorin ingår synpunkter som rör samverkan och dialog, föreningar och ekonomiskt stöd till föreningar.

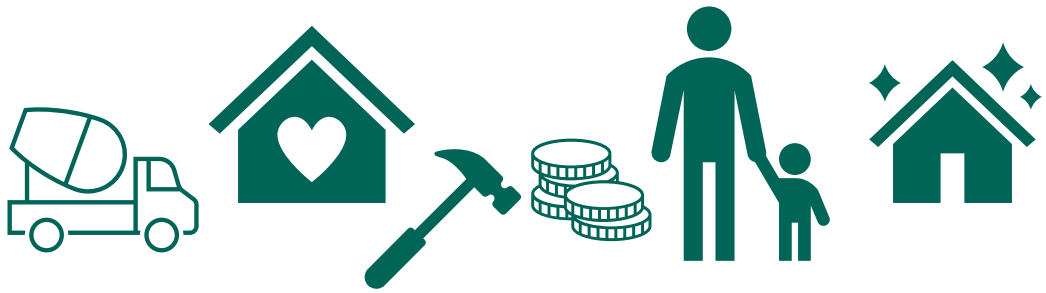

3. Sörbyarna

Bostadsförsörjning och byggande

I Sörbyarna finns ett stort intresse av att det byggs bostäder för att fler människor ska ha möjlighet att flytta till byarna men också att fler människor ska kunna bo kvar vid olika livsförändringar. Det framkommer att det saknas kommunal mark i byarna och boende ser gärna att inventeringar av byggbar mark görs. Det finns även önskemål att en fördjupad utvecklingsplan tas fram. Boendeformer som saknas är flerfamiljshus och pensionärsbostäder både i form av parhus och lägenhet, samt kollektivboende med till exempel växtlotter för ökad självförsörjning. Vid byggande behöver åkermark och skog bevaras.

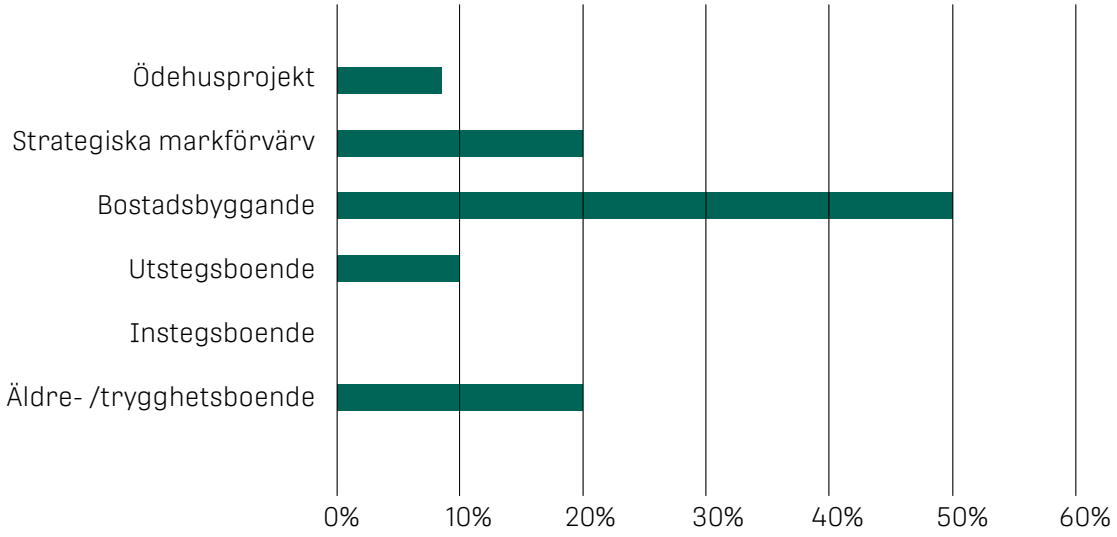

Diagram 1. Bostadsförsörjning & byggande - Sörbyarna

Infrastruktur

De flesta synpunkterna avseende infrastruktur handlar om behovet av förbättrad kollektivtrafik. Det finns ett behov av en ökad turtäthet samt förbättrade bussförbindelser under dagtid, kvällar och helger. Flera synpunkter handlar om att länstrafikens Piteåbussar bör gå via Måttsund, Kallax och Långheden samt att lokaltrafiken ska köras genom byarna, särskilt för Kallax. Det framgår också att det är dyrare att resa med länstrafiken än med LLT och att det istället bör vara jämlika priser. Man önskar också att barnen från byskolorna ska ha möjlighet att åka buss till centrum för kultur, idrott och bad. Idag är det för dyrt.

Det framkommer också ett flertal synpunkter om behov av en utveckling av cykeltrafiken, att det ska vara tryggt att cykla bredvid de bilvägar som finns både vägar med 70 km/h samt längs med E4:an. Bland annat finns behov av en gång- och cykelväg mellan Kallax, Måttsund och Antnäs. I Ersnäs framkommer behov av trottoar genom byn för gående och cyklister så att det är enkelt för barn och ungdomar att ta sig till och från skola. Det finns också önskemål om att ansvaret för Solanderleden, sträckan Gäddvik – Måttsundsronningen tas över av kommunen. I Hällfors finns önskemål om en gummimatta för att gå, rida och cykla. Övriga synpunkter handlar om utbyggnad av VA-nätet för att möjliggöra fler bostäder, fiber och bredbandsutbyggnad samt en lekplats i Kallax.

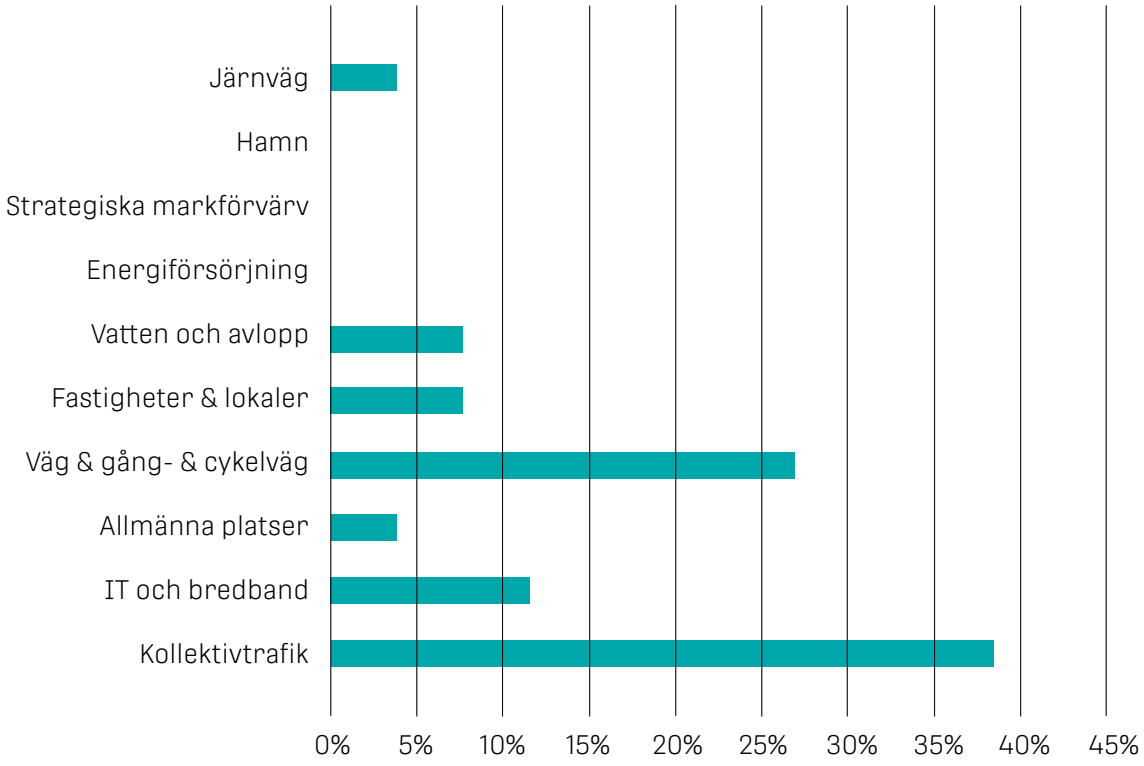

Diagram 2. Infrastruktur - Sörbyarna

Offentligt service

I Sörbyarna är andelen synpunkter som handlar om satsningar på fritid och rekreation övervägande avseende offentlig service. Det tas bland annat upp om behov av hockeyrink i Måttsund, utbyggnad av befintlig sporthall i Antnäs, komplettera med en sporthall i Ersnäs samt aktivitetsplats i Kallax och Avan för att rymma fler aktiviteter och för att barn och ungdomar ska ha möjlighet att träna i sitt närområde. Det finns också ett behov av att utveckla och förbättra vandringsleder och badplatser i Ersnäs.

Det framkommer också önskemål om att bevara och bygga ut skolor och förskolor i byarna samt en förskola i Kallax. Andra servicefunktioner som nämns i synpunkterna är skolskjuts som hämtar barn från Kallax-halvön, lekplats till Kallax och mer kultur, till exempel bibliotek i byarna. Även deltidsbrandkår i Antnäs och slangbil i Klöverträsk anges. Det framkommer också att det skulle behövas en hälsocentral i Sörbyarna och en servicepunkt i Antnäs.

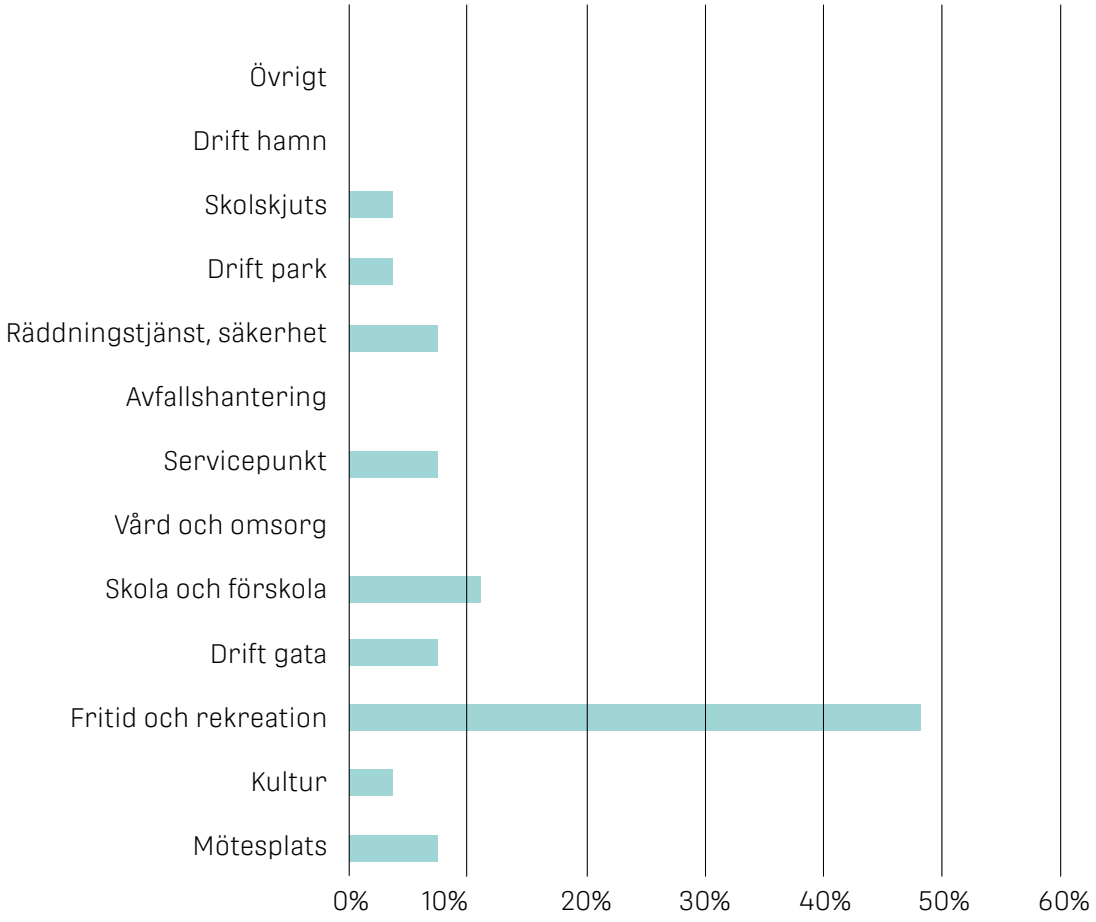

Diagram 3. Offentlig service - Sörbyarna

Arbete och näringsliv

Dessa synpunkter handlar framförallt om behov av kompletterande kommersiell service som apotek, självbetjäningsbutik, matbutik i Måttsund och möjlighet att tanka och ladda bilen i. Synpunkter som rör arbetstillfällen handlar främst om att utveckla förutsättningarna för besöksnäringen.

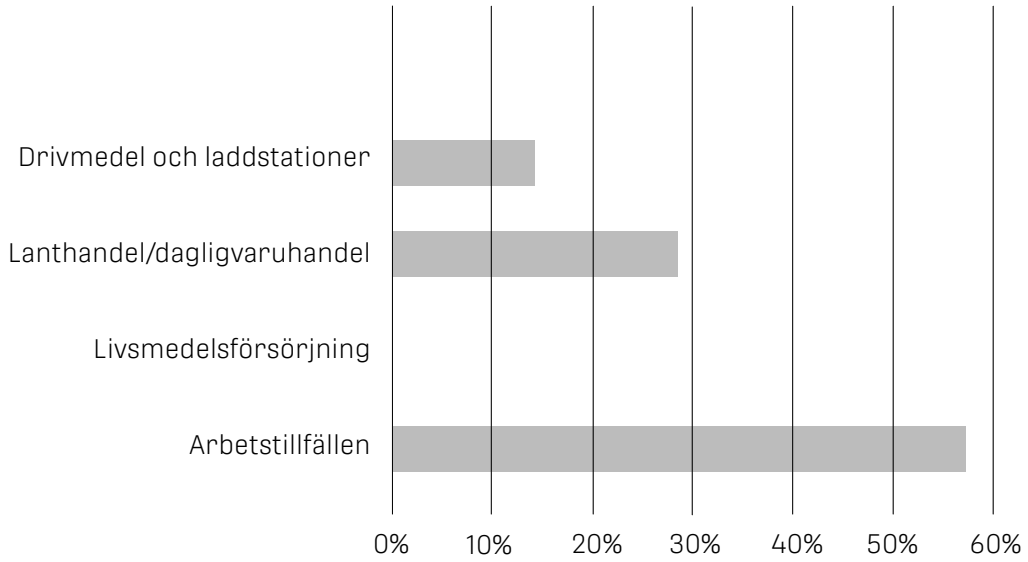

Diagram 4. Arbete & näringsliv - Sörbyarna

Lokalt engagemang och delaktighet

Av de synpunkter som handlar om lokalt engagemang finns ett något större behov av dialog. I övrigt är synpunkterna lika många vad gäller ekonomiskt stöd och samverkan. Här anser man att det är viktigt med stöd och hjälp till föreningar/projekt i byarna, till exempel subventioner till skolornas utflykter och bidrag till material. Man ser det som viktigt med ett samarbete mellan kommunen och civilsamhället. Här finns också ett behov av fler medborgardialoger, snabb återkoppling och löpande information från kommunen i aktuella frågor samt att kommunen, både tjänstemän och politiker är närvarande i byarna.

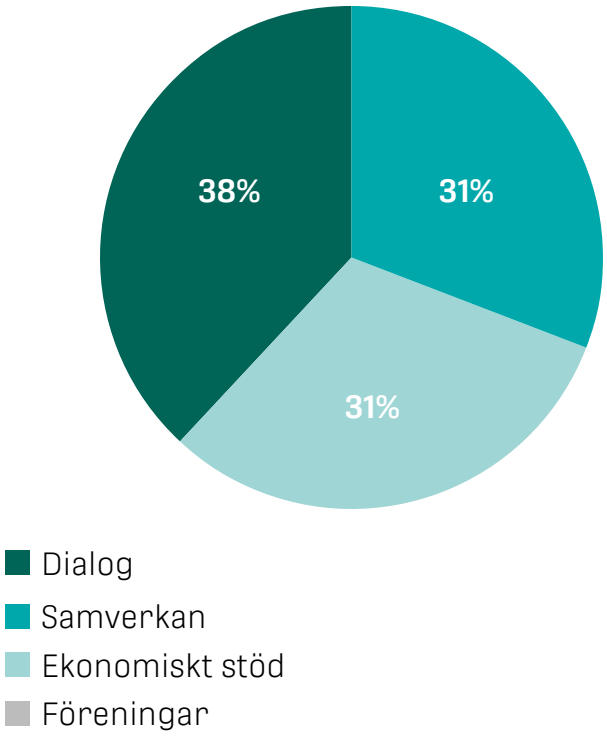

Diagram 5. Lokalt engagemang & delaktighet - Sörbyarna

” Bygg fler bostäder! Många äldre vill flytta ut från sina stora hus. Då kan man frigöra hus till barnfamiljer.”

-Inkommen synpunkt under dialogerna med Sörbyarna

4. Mittbyarna och Skärgården

Bostadsförsörjning och byggande

I Mittbyarna vill de boende se ett ökat bostadsbyggande. Det finns ett stort behov av mindre bostäder för äldre och yngre för att främja flyttkedjor så att villor frigörs till barnfamiljer. Förslag ges på att bygga ett kombinerat trygghetsboende och förskola i Örarna. Det är generationsbyte i hög grad, de unga som vill bo ute på landet och bilda familj. Det finns många äldre som vill bo med närhet till apotek, hälsocentral med mera. Ett trygghetsboende i anslutning till lanthandeln i Örarna skulle göra att lägenheterna i Brändön skulle kunna nyttjas av unga vuxna. Inkomna synpunkter framhäver också Norra Sunderbyns läge mot Boden som bra för etableringar och fin livsmiljö för bostadsbebyggelse.

Det framkommer också ett önskemål om att Luleå kommun behöver förvalta pensionärshemmet i Sundom betydligt bättre innan det förfaller totalt.

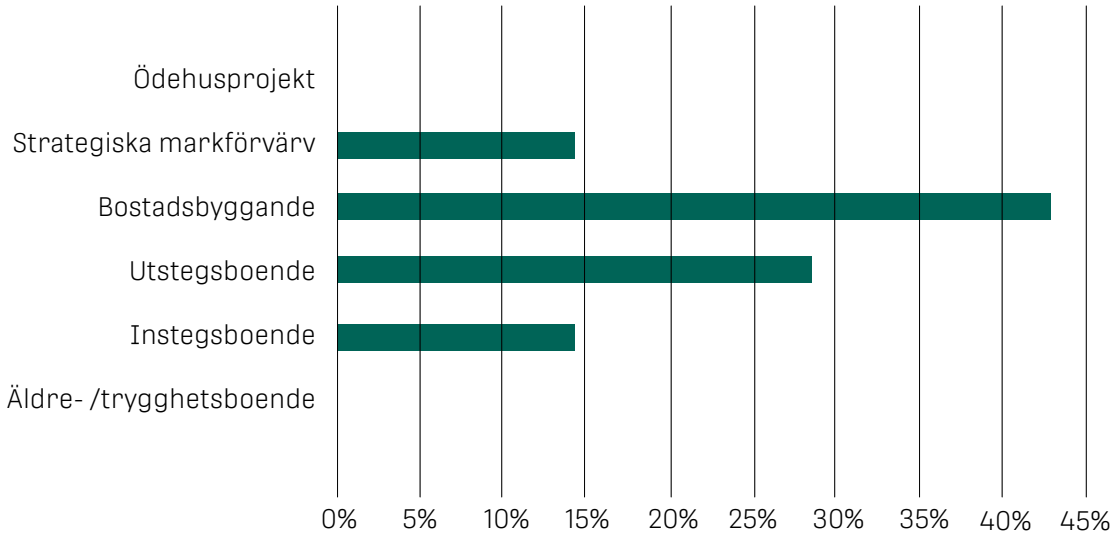

Diagram 6. Bostadsförsörjning & byggande - Mittbyarna och skärgården

Infrastruktur

Synpunkterna om infrastruktur handlar i första hand om förbättrad och utökad kollektivtrafik, både vardag som helg, samt att Mittbyarna kan utgöra en knutpunkt mellan olika transportslag, lokaltrafik, regionaltrafik, buss och tåg. Flera av Länstrafikens linjer kör idag förbi utan att stanna för påstigande på hållplats

Persön E4 (mot Luleå) och möjligheten att åka buss från Luleå till Persön har försämrats mycket.

Boende i Brändön/Örarna samt i Norra Sunderbyn har idag endast skolbussar som trafikerar byarna och har behov av utökad kollektivtrafik. Generellt är länstrafiken till byarna i princip skolskjutsar och anpassat efter skoltiderna. Det finns också förslag om att tillsätta en badbuss till Rånepoolen under sommaren. Synpunkterna berör också säker skolväg och bra cykelvägar som kopplas ihop med Bensbyn och cykelväg till Brändön samt mellan Persön och Luleå.

Många synpunkter handlar också om behovet av utbyggt nät för VA och fungerande lösningar för VA som inte begränsar utan skapar möjlighet för fler att kan flytta till kommunen och Mittbyarna. Fler längs den nya VA-ledningen till Råneå borde få ansluta sig, till exempel Sundom.

Det framkommer också att avdelningen Miljö- och bygg bör se över bedömningsgrunderna för enskilda avlopp. Det framkommer också att kommunalt vatten är en förutsättning för ökad livsmedelsproduktion.

Skärgården

Det finns önskemål om att båttaxi ska vara jämlik taxi på fastlandet, både att turer kan erbjudas både vardagar och helger samt jämlika priser.

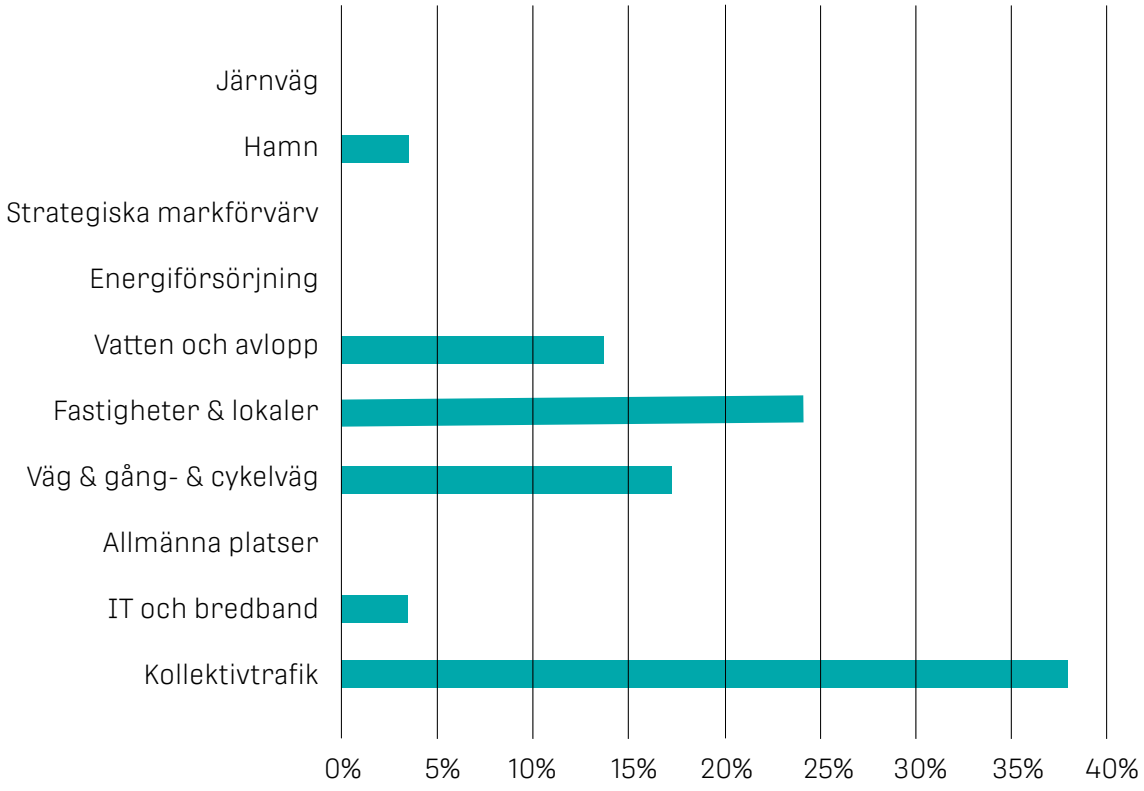

Diagram 7. Infrastruktur - Mittbyarna och skärgården

Offentligt service

Störst del av inkomna synpunkter avseende offentlig service handlar om förskola och skola. Finns behov av förskola i Örarna och att Ängesbyns förskola tas över av kommunen igen. Förslag ges också på att bygga ut Persöns förskola för alla barn i Mittbyarna. I Ängesbyn finns lokaler för kommunen att hyra för förskoleverksamhet. Det framkommer också att Ängesbyn idag har 69 barn i förskoleålder och nuvarande förskola har endast 20 platser.

Många synpunkter handlar också om behovet av fritidsanläggningar. Det finns önskemål om ny sporthall, multiarena, utomhusgym och konstgräsplan och ett bättre underhåll av befintliga fritidsanläggningar som isbana, hockeyplan, elljusspår, vägar samt gång och cykelvägar. Det framkommer också att det behövs en gemensam yta för ungdomarna i Bensbyn, Rutvik, Örarna och Brändön. Förslag ges på ett medborgarkontor ”light” eller all-aktivitetshus samt att befintlig lanthandel i Öarna kan nyttjas som servicepunkt. Det framkommer också att Persön behöver en mötesplats.

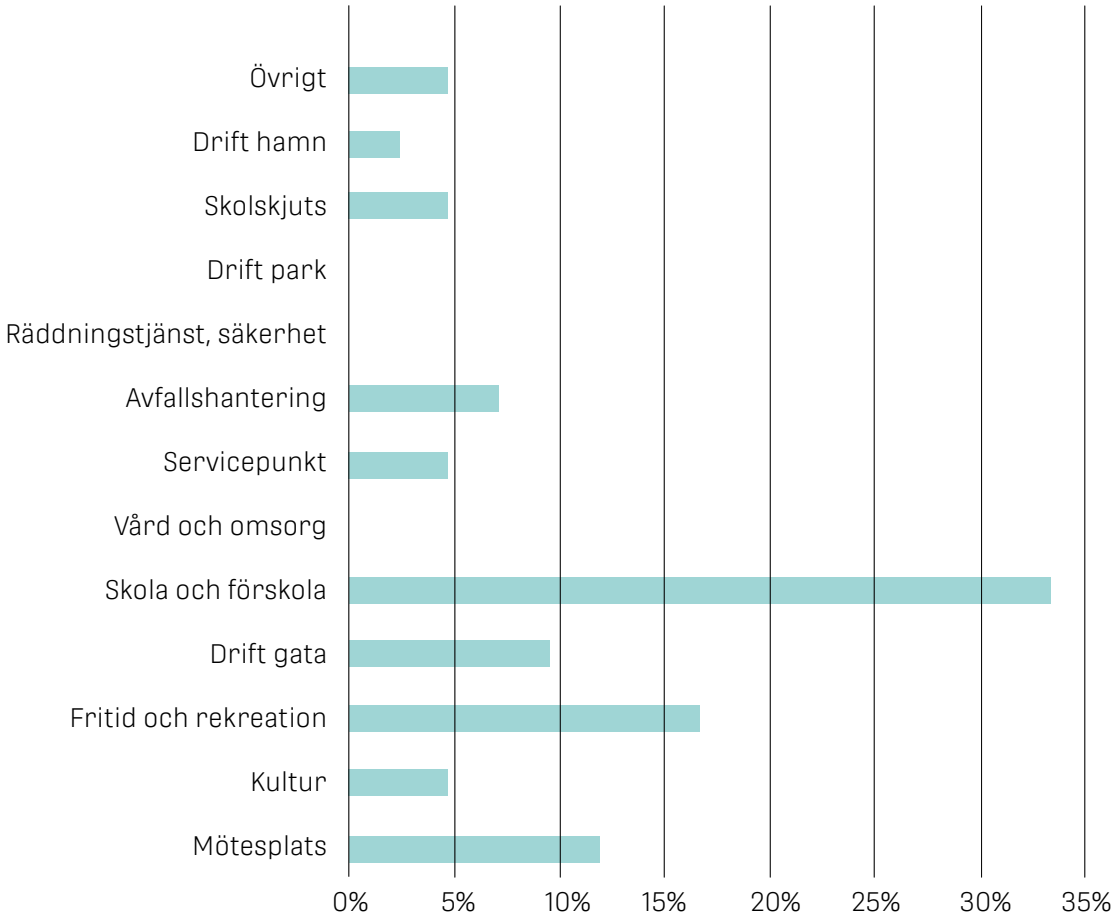

Diagram 8. Offentlig service - Mittbyarna och skärgården

Synpunkterna handlar också om behov av kulturaktiviteter, fungerande skolskjutsar, belysning och nya lösningar för sophantering som tillgängliggör besöksmål/utflyktsmål samt hjärtstartare i byarna. Det framkommer att bokbussen är värdefull.

Det framkommer av synpunkterna att boende anser att det är viktigt att kommunen bibehåller ansvar över vägarna i byarna. Ett förslag om drönare framkommer för transport av mat, mediciner etcetra, särskilt viktigt för boende i Skärgården.

Arbete och näringsliv

Av synpunkterna framkommer att boende vill se ett ökat företagande och att lanthandeln i Örarna kan nyttjas som servicepunkt samt ombud för apotek.

Där det idag saknas dagligvaruhandel finns intresse av att öppna butik med hjälp av finansieringsstöd.

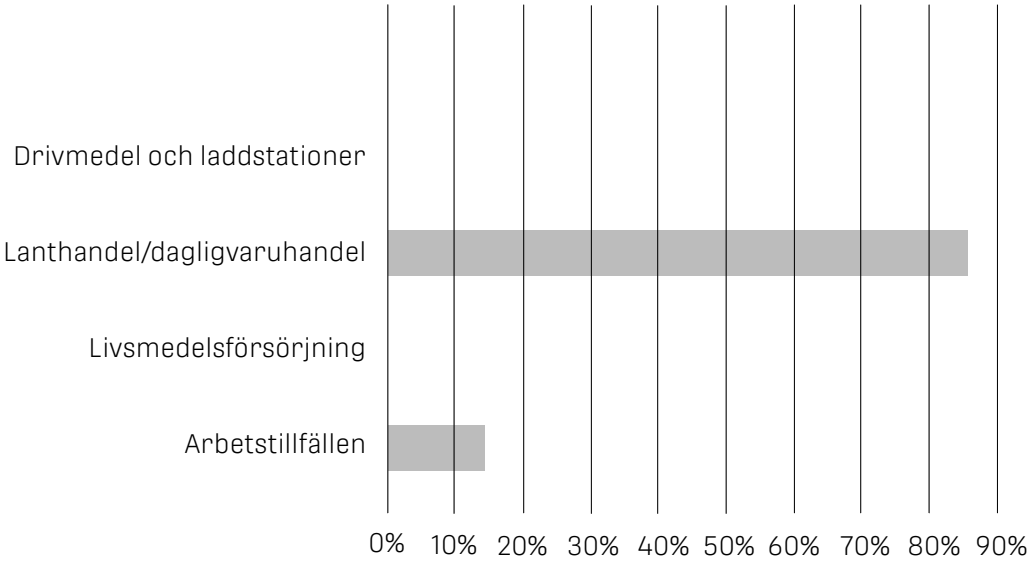

Diagram 9. Arbete & näringsliv - Mittbyarna och skärgården

Lokalt engagemang och delaktighet

Av de inkomna synpunkterna handlar väldigt få synpunkter om *Lokalt engagemang och delaktiget*. Det framkom dock att boende inte ser samarbetsytor med kommunen, utan ombesörjer behov ideellt. Samtidigt framkommer önskemål om en projektlots och bidragslots som kan verka för samarbete mellan föreningarna, rutiner och kontakt med kommunen för finansieringsstöd.

Det framkommer att skärgårdsföreningen kan hjälpa till med att röja grillplatser, städa bastu etcetra i utbyte få blommor. Någon önskar också att det fanns ett fotbollslag och ett hockeylag i Mittbyarna.

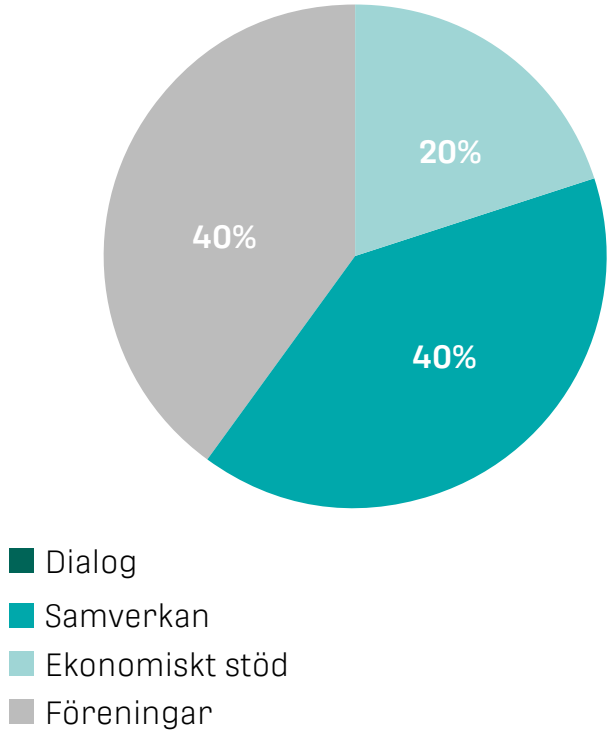

Diagram 10. Lokalt engagemang & delaktighet - Mittbyarna och skärgården

” Väldigt viktigt med kommunal service som förskola och skolor i närområdet.
Det behövs en strategi för landsbygdsskolorna!”

-Inkommen synpunkt under dialogerna med Mittbyarna

5. Norrbyarna

Bostadsförsörjning och byggande

I Norrbyarna visar dialogerna på att det saknas bostäder för yngre och äldre. Det finns därför ett behov av bland annat pensionärsboenden. Det bör påbörjas planering av nya bostäder. Man vill se fler småhus i byarna och att det ska bli lättare att bygga nya hus. Förutsättningar för infrastruktur såsom el, mark och VA måste säkras. Det framkommer också att kommunen bör hitta andra vägar för att möjliggöra bostadsbyggande i strandnära lägen och på så vis öka inflyttning. Det finns både tomma hus och tomter att sälja i Norrbyarna.

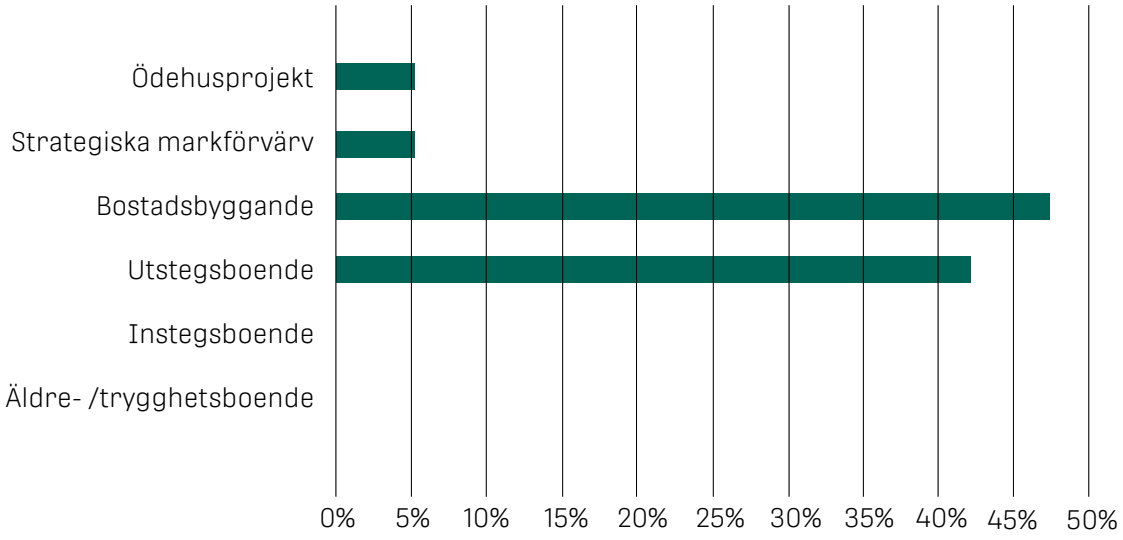

Diagram 11. Bostadsförsörjning & byggande - Norrbyarna

Infrastruktur

Flest inkomna synpunkter handlar om kollektivtrafik, vägar samt gång- och cykelvägar. Det finns behov av en utökad kollektivtrafik med tätare turer, fler förbindelser och bättre anpassade bussförbindelser för elever som slutar kl 13.00. Lokaltrafiken bör trafikera byarna och behov av bussförbindelser till Boden för arbetspendling och Luleå Airport samt att kunna kliva på tåget för arbetspendling lyfts. Förslag ges på sommarbuss, badbussar som går regelbundet till badhuset i Råneå och Råneåpoolen om somrarna.

Behov finns för kommunalt vatten och avlopp, fiber, bredband och mobiltäckning då det saknas i flera byar. Det framkommer önskemål om att ansluta sig till den nya VA-ledningen till Råneå.

Det framkommer att det behövs åtgärder för oskyddade trafikanter längs landsvägar och gång- och cykelvägar mellan byar och Råneå samt mellan byar. Det pekas också på att det saknas separerade gång- och cykelvägar inom Råneå och till busshållsplatser kopplat till säker skolväg. Ett antal synpunkter pekar på ett behov av väg och båtramp ner till älven och Andträsket som kan nyttjas som både räddningsväg (båttransport) för räddningstjänsten och även för fritidsfiske och turism.

Andra synpunkter är önskemål om offentlig toalett, solcellsinstallationer samt digitala reklamskyltar/anslagstavlor utomhus i byarna.

Kommunen äger mark som bör kunna säljas till företag. Man lyfter att det finns behov av fler industrifastigheter och fler arbetstillfällen. Prästholms IK äger en del mark som de kan tänka sig att avvara för utveckling. Kvarnåskolan lyfts som en lokal med potential att utvecklas för något ändamål.

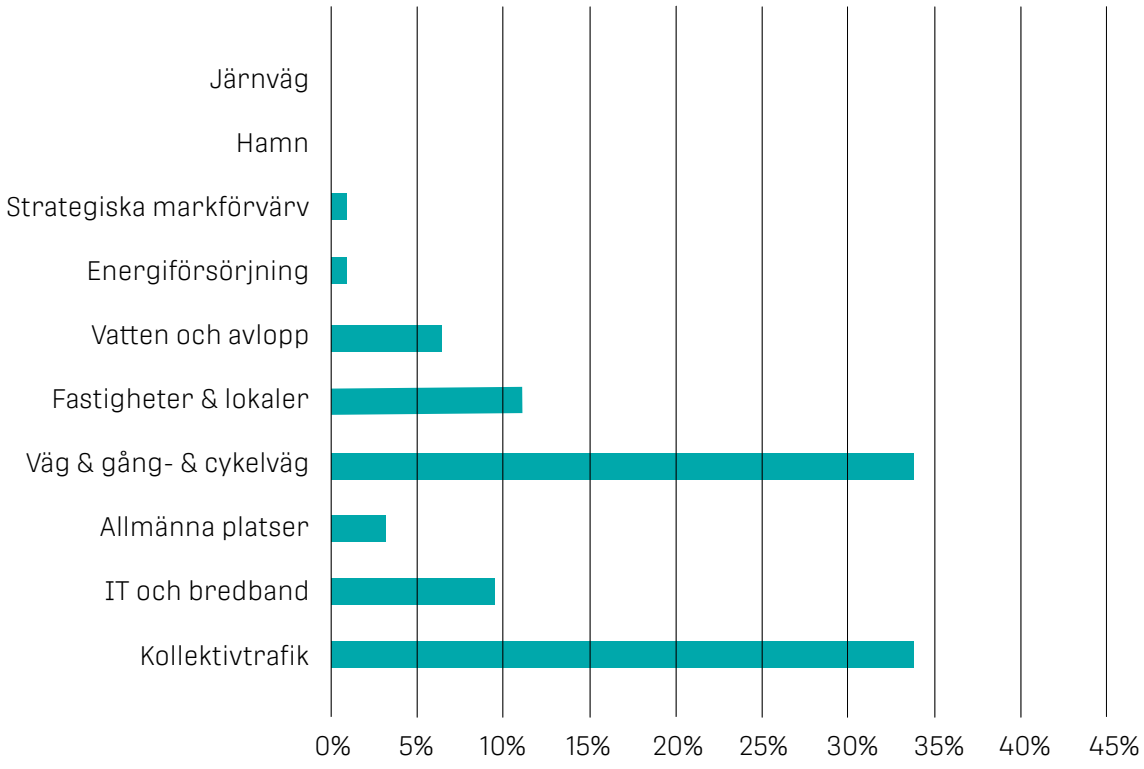

Diagram 12. Infrastruktur - Norrbyarna

Offentligt service

Inkomna synpunkter avseende service handlar framför allt om förbättrad service av fritidsanläggningar och fler aktiviteter för ungdomar samt fler kultursatsningar i byarna.

Dels finns önskemål om att utveckla isrinken i Råneå med konstis och tak, dels ökad service i idrottshallen och badhuset med ökade öppettider. Man vill också se en utveckling av befintlig fotbollsplan samt elljusspår och ökat underhåll av vindskydd som finns runt Råneå. Efterfrågan på kultur avser bland annat önskemål om ett kulturcenter, biograf samt ökade öppettider på bokbussen och biblioteket i Råneå. Det framkommer också att bokbussen är mycket uppskattad av de som bor i Norrbyarna. Vidare efterfrågas fler kulturarrangemang i byarna samt utsmyckning av offentliga platser.

Vikten av att bibehålla kommunala förskolor och skolor i byarna lyfts samt att bibehålla högstadium i Råneå. Särskilt lyfts önskemål om befintlig förskola i Niemisel ska tas över av kommunen och inte drivas ideellt som den gör idag. Förslag om ökad skolpeng till mindre skolor.

En annan stor efterfrågan som framkommer av synpunkterna är behovet av förbättrat vägunderhåll av vägar, bland andra väg 691 samt belysning vid gång- och cykelvägar, busshållplatser och vägar utanför byakärnan. Sand/grus behöver finnas i alla byar för att undvika halkolyckor.

Det är många synpunkter som handlar om servicepunkter för bland andra matbeställning, apotek och paketutlämning. Förslag ges på att befintliga lokaler kan nyttjas och kombineras med annan verksamhet, till exempel Vitåskolan/Vitå Folkets hus kombinerat med nytt badhus. Servicepunkt 3.0 (arbetsplats, social mötesplats och socialt företagande till exempel vaktmästeri). Man lyfter också att befintliga byahus har utvecklingspotential och har möjlighet att nyttjas i större utsträckning, till exempel i Böle, Präsholm och Orrbyn.

Det framkommer också att det ska finnas hälsocentral och folktandvård och att äldrevården ska vara personlig och inte digitaliserad.

Relativt många synpunkter handlar om att skapa fler mötesplatser utomhus, till exempel grillplatser. Fortsatt verksamhet önskas med den mobila fritidsgården ”On the go” (Ung i Luleå).

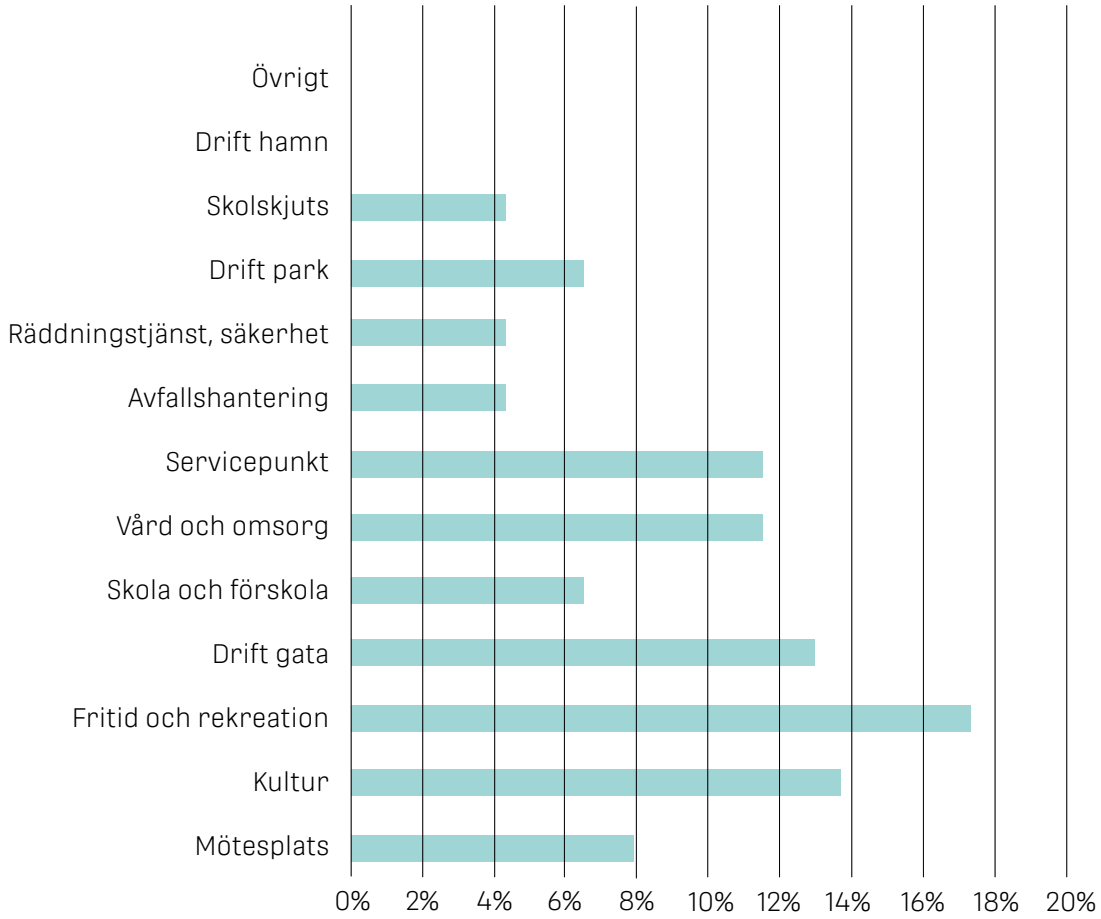

Diagram 13. Offentlig service - Norrbyarna

Arbete och näringsliv

Av det totala antalet synpunkter som inkommit handlar färre än 10 % av synpunkterna om frågor kopplat till näringsliv. Det framkommer dock att det är viktigt att arbetstillfällen skapas i Norrbyarna, både inom den offentliga och den privata sektorn. Flera synpunkter omfattar förslag på etableringar. Potential finns för en ”hubb” i Niemisel, mötesplats för unga och äldre. Obemannad butik, utökad pensionärsservice som omfattar snöskottning med mera samt utbildning för äldre om digital teknik.

Det framkommer att det finns behov av fastigheter för nya industrietableringar. Några synpunkter handlar också om möjligheten att tanka och ladda bilen. Det har också framkommit synpunkter om att satsningar inom besöksnäringen motverkas av planerad vindkraftspark. Många uttrycker oro och befarar att en stor vindkraftspark kommer påverka hela älvdalen negativt.

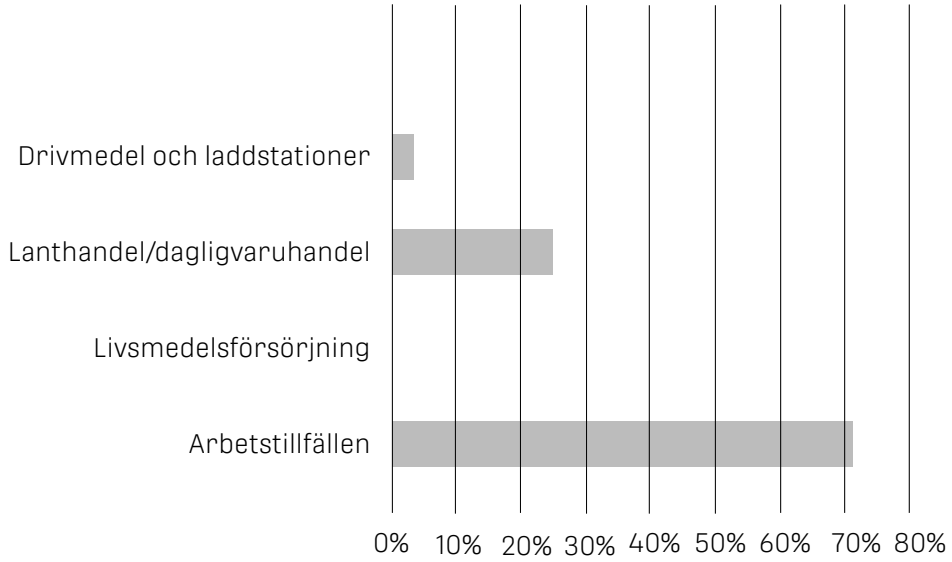

Diagram 14. Arbete & näringsliv - Norrbyarna

Lokalt engagemang och delaktighet

Många synpunkter handlar om behov av ökade medel för att sköta drift och underhåll av bygdegårdar. Utifrån de synpunkter som kommit in framkommer att flera föreningar knappt klarar drift- och underhållskostnader och därför har behov av utökade medel. Stödstrukturer och ansökningsprocesser bör förbättras och förenklas. Det finns behov av mer och bättre hjälp från kommunen i dessa frågor. Det finns även behov av stöd för att bland annat rusta upp naturstigar, naturområden, skidspår och isbanor.

Förslag ges på ökade samarbetsformer mellan föreningsliv och kommunen där det finns en kommunanställd på plats i Råneå som arbetar för att väva ihop föreningarna och sprida information om vilka föreningar som finns.

Det finns önskemål om att få besök av politiker oftare, med syfte att bli hörda och uppmärksammade. Ett flertal synpunkter lyfter behovet av fler dialoger, att det ska ske kontinuerligt varje år där politiker och tjänstpersoner deltar, vilket bidrar till ökad närvaro och ökad förståelse. Förslag ges på att skapa kontorsplatser (hub) för till exempel kommunala tjänstepersoner.

Övrigt som framkommit är att det behöver vara en differentierad taxa för att hyra kommunlokaler, att kommunen ska arbeta för att minska ojämlikheten över kommungränsen.

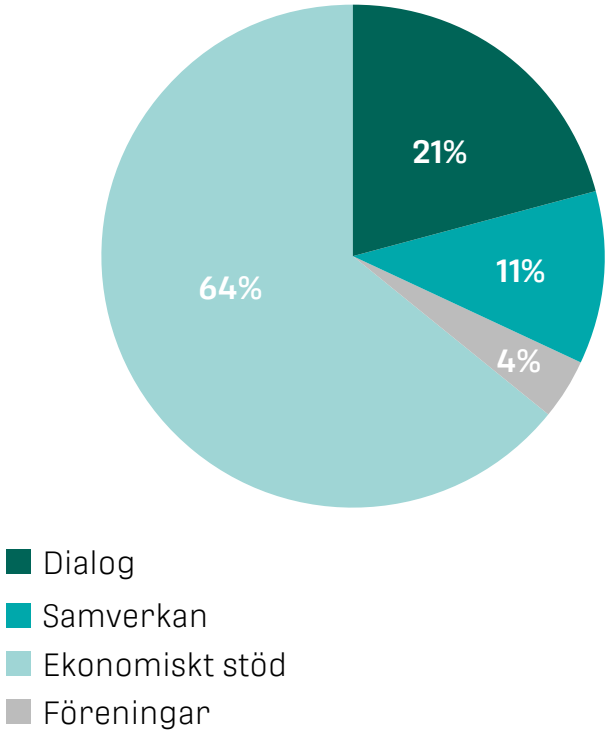

Diagram 15. Lokalt engagemang och delaktighet - Norrbyarna

” Kommunen bör värna de samlingslokaler som finns i byarna, de är viktiga för föreningslivet och fyller en social funktion i samhället.”

-Inkommen synpunkt under dialogerna med Norrbyarna

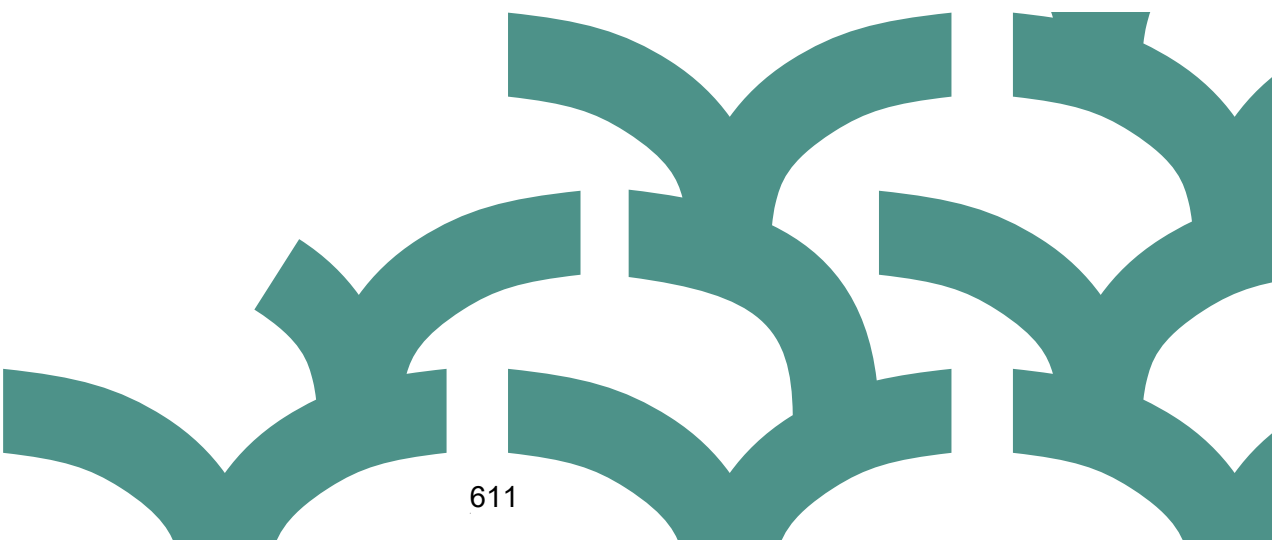

6. Summering

Sammanställning av alla områden

Pågående kartläggning och sammanställning av dialogerna visar att den kommunala servicenivån varierar i Luleå kommuns landsbygdsområden. Idag finns det servicelösningar som levereras av staten, regionen, kommunen, privata företag och idéburen sektor (civilsamhälle). Det är ett komplext nätverk av aktörer som är, direkt eller indirekt, beroende av varandra.

Den totala bilden visar att infrastruktur och offentlig service är de mest vägande frågorna för landsbygderna. Bostadsbyggande och bostadsförsörjning är mest aktuellt i Sörbyarna utifrån inkomna synpunkter. Lokalt engagemang är mer vägande än frågor som rör näringsliv i samtliga tre områdena.

Kommande arbete

Denna delrapport är en del i ett pågående arbete. Vidare kommer inläsning av kommunala styrdokument, bygdeutvecklingsplaner och inhämtandet av annan relevant information ligga till grund för en analys kopplat till målsättning. Arbetets avslutande del fokuserar på kommande insatser och förslag till åtgärder.

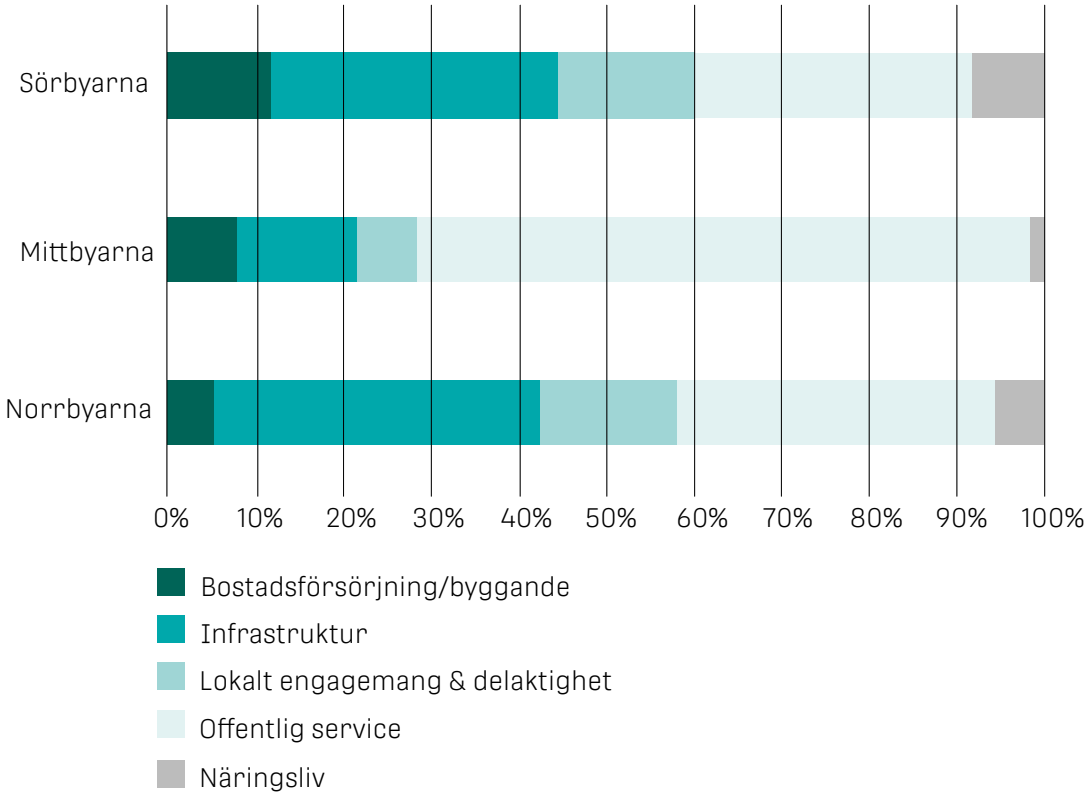

Diagram 16. Sammanställning av samtliga synpunkter, fördelning utifrån kategori och landsbygdsområde. Sammanställningen visar att vägningen i de olika landsbygderna är ungefär lika fördelat mellan olika typer av service.

Kommunikationsenheten, Luleå kommun • 2023

LULEÅ KOMMUN

Luleå kommun, 971 85 Luleå
Tel: 0920-45 30 00. E-post: lulea.kommun@lulea.se

§ 51

Regelverk för politiska sekreterare

Ärendenr 2026/382-1.4.1.1

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att fastställa regelverk för politiska sekreterare för mandatperioden 2027-2030, med antagna tillägg och ändringar.
2. Medel för att täcka kostnaden för politiska sekreterare omhändertas årligen i mål och budget.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsens ordförande har 2026-03-02 gett kommundirektören i uppdrag att ta fram ett förslag till regelverk för politiska sekreterare inför kommande mandatperiod.

Luleå kommun har i dagsläget inga politiska sekreterare, men enligt kommunallagen har kommuner möjlighet att inrätta sådana tjänster. Politiska sekreterare betraktas som en form av partistöd. De arbetar uteslutande med partipolitiska uppgifter i syfte att stödja och avlasta kommunalråd, oppositionsråd och gruppledare. De har inga övriga arbetsuppgifter inom kommunens organisation.

Förslaget bygger på att partierna tilldelas en summa för att anställa en sekreterare. Den summan bygger på partiets storlek d.v.s. antal mandat i kommunfullmäktige och riksdagsledamots grundarvode.

Beräkningsgrunden är följande:

$$E = M \times R \times F$$

Där:

- E är den totala ersättningen partiet mottar per år
- M är antalet mandat som partiet är representerat med i kommunfullmäktige
- R är det aktuella årsarvodet för en riksdagsledamot (årsarvode 2026: 976 800 kr)
- F är faktor 0,05

För Luleå kommun skulle detta inneburit en kostnad om 2 490 840 kr/år kr för år 2026 med ovanstående beräkningsgrund. Fördelningen per parti skulle se ut som följande:

Mandat	Parti	Summa politiskt sekreterare/år
10	Moderaterna	488 400 kr
4	Centerpartiet	195 360 kr
3	Liberalerna	146 520 kr
4	Kristdemokraterna	195 360 kr
24	Socialdemokraterna	1 172 160 kr* (683 760 kr)
6	Vänsterpartiet	293 040 kr
2	Miljöpartiet	97 680 kr
2	Socialistiskt alternativ	97 680 kr
6	Sverigedemokraterna	293 040 kr
	Total summa	**2 490 840 kr/år**

* Föreslaget tak om 70 % av riksdagsledamotsgrundarvode 683 760 kr

Den totala kostnaden för mandatperioden skulle uppgå till 9 963 360 kr om alla partier valda att nyttja möjligheten till sekreterare. Utöver den faktiska kostnaden för sekreterare tillkommer administrativa kostnader.

Alla kostnader kopplat till den politiska sekreteraren ska inrymmas inom den ram som respektive parti tilldelats.

Som en del av handläggningen av ärendet har en omvärldsbevakning genomförts. Den har omfattat Danderyd, Östersund, Sundsvall, Gävle, Kumla, Karlshamn samt Region Norrbotten.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att fastställa regelverk för politiska sekreterare för mandatperioden 2027-2030, och att medel för att täcka kostnaden för politiska sekreterare omhändertas årligen i mål och budget.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Matti Björk (M) föreslår följande tillägg i *kursiv stil* av Regelverk för politiska sekreterare under rubriken Roller och uppgifter, sista meningen: De närmare arbetsuppgifterna fastställs av partiets kommunalråd, oppositionsråd, ~~eller~~ gruppledare *eller annan person som partigrupp utser.*

Vidare föreslår Matti Björk (M) följande tillägg under rubriken Anställning, tredje och fjärde meningen: Gruppledaren utfärdar ett anställningsavtal utifrån erhållen mall som ska skrivas under av gruppledaren *eller annan person som partigrupp utser* och berörd politisk sekreterare. I de fall flera partier delar på en tjänst ska anställningsavtalet skrivas under av samtliga gruppledare *eller annan person som respektive partigrupp utser*.

Vidare föreslår Matti Björk (M) följande ändring och tillägg under rubriken Arbetstider och ersättning: Den politiska sekreteraren har ingen rätt till ersättning för mer- eller övertid eller för arbete på obekväm arbetstid. *Om förtroendevald som också är politisk sekreterare deltar i ett möte som är arvodesberättigat för den förtroendevalde så utgår normalt arvode utan att arvodet eller lönen som politisk sekreterare jämkas. Den totala summan av arvoden och lön kan dock inte överstiga 85 % av en riksdagsledamots grundarvode på årsbasis.* Arbetstiden är oreglerad och förläggs av partiets kommunalråd, oppositionsråd eller gruppledare.

Deltagande i nämndsammanträde eller annat partipolitiskt sammanträder som politisk sekreterare ingår i arbetstiden, ~~och inget arvode utbetalas~~. *Om den politiska sekreteraren inte också är förtroendevald i sådan nämnd eller har sådant arvodesberättigat politiskt uppdrag utbetalas inget mötesarvode.*

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag med Matti Björks ändrings- och tilläggsförslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog är förd inom kommunstyrelseförvaltningen som ett led i handläggningen av ärendet.

Beslutsunderlag
- Förslag till regelverk för politiska sekreterare, KLF Hid: 2026.4036
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande regelverk för politiska sekreterare, KLF Hid: 2026.4035

Förslag till beslut gällande regelverk för politiska sekreterare

Ärendenr 2026/382-1.4.1.1

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att fastställa regelverk för politiska sekreterare för mandatperioden 2027-2030.
2. Medel för att täcka kostnaden för politiska sekreterare omhändertas årligen i mål och budget.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsens ordförande har 2026-03-02 gett kommundirektören i uppdrag att ta fram ett förslag till regelverk för politiska sekreterare inför kommande mandatperiod.

Luleå kommun har i dagsläget inga politiska sekreterare, men enligt kommunallagen har kommuner möjlighet att inrätta sådana tjänster. Politiska sekreterare betraktas som en form av partistöd. De arbetar uteslutande med partipolitiska uppgifter i syfte att stödja och avlasta kommunalråd, oppositionsråd och gruppledare. De har inga övriga arbetsuppgifter inom kommunens organisation.

Förslaget bygger på att partierna tilldelas en summa för att anställa en sekreterare. Den summan bygger på partiets storlek d.v.s. antal mandat i kommunfullmäktige och riksdagsledamots grundarvode.

Beräkningsgrunden är följande:

$$E = M \times R \times F$$

Där:

- E är den totala ersättningen partiet mottar per år
- M är antalet mandat som partiet är representerat med i kommunfullmäktige
- R är det aktuella årsarvodet för en riksdagsledamot (årsarvode 2026: 976 800 kr)
- F är faktor 0,05

För Luleå kommun skulle detta inneburit en kostnad om 2 490 840 kr/år kr för år 2026 med ovanstående beräkningsgrund. Fördelningen per parti skulle se ut som följande:

Mandat	Parti	Summa politiskt sekreterare/år
10	Moderaterna	488 400 kr
4	Centerpartiet	195 360 kr
3	Liberalerna	146 520 kr
4	Kristdemokraterna	195 360 kr
24	Socialdemokraterna	1 172 160 kr* (683 760 kr)
6	Vänsterpartiet	293 040 kr
2	Miljöpartiet	97 680 kr
2	Socialistiskt alternativ	97 680 kr
6	Sverigedemokraterna	293 040 kr
	Total summa	**2 490 840 kr/år**

* Föreslaget tak om 70 % av riksdagsledamotsgrundarvode 683 760 kr

Den totala kostnaden för mandatperioden skulle uppgå till 9 963 360 kr om alla partier valda att nyttja möjligheten till sekreterare. Utöver den faktiska kostnaden för sekreterare tillkommer administrativa kostnader.

Alla kostnader kopplat till den politiska sekreteraren ska inrymmas inom den ram som respektive parti tilldelats.

Som en del av handläggningen av ärendet har en omvärldsbevakning genomförts. Den har omfattat Danderyd, Östersund, Sundsvall, Gävle, Kumla, Karlshamn samt Region Norrbotten.

Dialog
Dialog är förd inom kommunstyrelseförvaltningen som ett led i handläggningen av ärendet.

Beslutsunderlag

- Förslag till regelverk för politiska sekreterare

Sofia Riström
Kanslichef

Beslutet skickas till

Alla gruppledare
Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomikontoret
Kommunstyrelseförvaltningen, kanslichef

LULEÅ KOMMUN

Regelverk för politiska sekreterare

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
Regelverk	2026/382		2027-01-01 - TV
Dokumentansvarig	**Tidigare reviderad**	**Beslutsinstans**	**Dokument gäller för**
Kanslichef	Nytt dokument	Kommunfullmäktige	Politiska partier

Inledning

Av kommunallagens 4 kap 33–34 §§ följer att en kommun får anställa politiska sekreterare för att biträda de förtroendevalda i det politiska arbetet. Politiska sekreterare får inte anställas för längre tid än till utgången av det år då val av kommunfullmäktige ska hållas nästa gång i hela landet. Bestämmelserna i lagen (1982:80) om anställningsskydd ska inte tillämpas för politiska sekreterare.

Syftet med detta styrdokument är att fastställa bestämmelser för politiska sekreterare utöver de regler som följer av kommunallagen.

Ersättning

Den ersättning ett parti erhåller baseras på antalet mandat i kommunfullmäktige.

Den årliga ersättningen till ett parti beräknas genom att multiplicera antalet kommunfullmäktige mandat med det årliga riksdagsledamotsarvodet och en procentsats om 5 %

Beräkningsgrunden är följande:

$$\mathbf{E = M} \times \mathbf{R} \times \mathbf{F}$$

där:

- E är den totala ersättningen partiet mottar per år
- M är antalet mandat som partiet är representerat med i kommunfullmäktige
- R är det aktuella riksdagsledamots årsarvode (årsarvode 2026: 976 800 kr)
- F är faktor 0,05

För ett parti med 10 mandat år 2026 uppgår ersättningen till 488 400 kr.

Ersättning utgår dock med max 70 % av riksdagsledmots årsarvode per år vilket för 2026 skulle motsvara ett tak om 683 760 kr.

Det är möjligt för partier att flytta avsatta medel till nästkommande år inom mandatperioden. Flytt av medel över år redovisas i kommunstyrelseförvaltningens verksamhetsberättelse. Om den totala summan avsatt för politisk sekreterare överskrida 70 % av riksdagsledamots som en konsekvens av att medel flyttats till kommande år, begränsas summan till takbeloppet.

Partier får inte använda avsatta medel till annat än omkostnader kopplade till politisk sekreterare. Partier får inte anställa fler än 1 politisk sekreterare, det är dock möjligt för partier att gemensamt anställa en sekreterare.

Användning av ersättningen
Ersättningen används av kommunen för att betala ut lön, anställningsförmåner och tillhörande personalomkostnader (PO) för den politiska sekreteraren. Fri lönesättning gäller, men samtliga kostnader (teknik, kompetensutveckling m.m.) kopplade till anställningen måste täckas av den fastställda ersättningsnivån.

Roller och uppgifter

De politiska sekreterarna har en utpräglad förtroendeställning utan att formellt vara förtroendevalda och svarar direkt inför den eller de förtroendevalda som de har till uppgift att biträda. Sekreteraren arbetar endast med partipolitisk inriktade frågor och har inga arbetsuppgifter inom kommunens övriga verksamhet. De närmare arbetsuppgifterna fastställs av partiets kommunalråd, oppositionsråd eller gruppledare.

Anställning

Kommunstyrelsen är anställningsmyndighet för de politiska sekreterarna. Dessa organiseras under kommunstyrelseförvaltningen men ingår inte i någon sektor. Gruppledaren utfärdar ett anställningsavtal utifrån erhållen mall som ska skrivas under av gruppledaren och berörd politisk sekreterare. I de fall flera partier delar på en tjänst ska anställningsavtalet skrivas under av samtliga gruppledare.

Allmänna bestämmelser (AB) och kollektivavtal om allmänna anställningsvillkor gäller för de politiska sekreterarna i tillämpliga delar. De paragrafer som reglerar följande punkter gäller dock inte:

- anställningsform
- arbetstid
- övertid
- obekväm arbetstid
- uppsägningstid
- turordning- och företrädesrätt.

Anställningen kan avslutas i förtid av arbetsgivaren på grund av organisatoriska skäl, förtroendebrist eller oförutsedda omständigheter. Organisatoriska skäl kan vara om ett parti får färre fördelningsmandat efter avvecklande av nämnd eller bolag.

Uppsägningstiden för politiska sekreterare är 1 månad. Uppsägningstiden är ömsesidig för arbetsgivaren och arbetstagaren.

Arbetstider och ersättning
Den politiska sekreteraren har ingen rätt till ersättning för mer- eller övertid eller för arbete på obekväm arbetstid. Arbetstiden är oreglerad och förläggs av partiets kommunalråd, oppositionsråd eller gruppledare.

Deltagande i nämndsammanträde eller annat partipolitiskt sammanträder som politisk sekreterare ingår i arbetstiden, och inget arvode utbetalas.

Arbetsplatser
Politiska sekreterare har inte rätt till eget kontor. Kommunstyrelseförvaltningen anvisar vilka flexplatser som kan nyttjas av sekreterare i stadshuset.

Uttag av semester
Semesterledigheten tas ut under innevarande kalenderår om inte annat överenskommes med respektive kommunalråd/gruppledare.

Förmåner
Politiska sekreterare omfattas av samma friskvårdsutbud som övriga anställda. Terminalglasögon och julgåva hanteras på samma sätt som övriga anställda in om kommunstyrelseförvaltningen.

§ 52

Revidering av ersättningar för förtroendevalda 2027-2030

Ärendenr 2026/279-1.1.2.2

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att revidera reglemente för arvoden och ersättningar 2027-2030, med antagen ändring avseende Övriga ersättningsnivåer, punkt 2.

Sammanfattning av ärendet

Det reglemente som reglerar arvoden och ersättningar till förtroendevalda har sett över och reviderats inför kommande mandatperiod.

Den mest omfattande förändringen avser den sammanträdestid som förtroendevalda kan få arvode för. Nuvarande reglering ger en timersättning om 600 kr/timme och arvode ges för max tre timmar per dag vilket innebär ett tak om 1 800 kronor per dag. Flera förtroendevalda har uppdrag i flera nämnder och deltar i flera sammanträden under samma dag, vilket i praktiken innebär att ersättningstaket ofta uppnås redan under det första sammanträdet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till ny reglering innebär att ersättning kan utgå för upp till åtta timmar per dag. Den första timmen ersätts med 600 kronor och efterföljande timmar med 300 kronor per timme. Detta innebär att ett sammanträde om fyra timmar ger ett arvode om totalt 1 500 kronor. Vid deltagande i ytterligare sammanträde samma dag utgår en ny första timme om 600 kronor, följt av 300 kronor per efterföljande timme.

För förtroendevalda som deltar i två sammanträden under samma dag kan detta innebära en höjning från 1 800 kronor/dag till 3 000 kronor/dag. För den som deltar i ett fyratimmarssammanträde innebär förslaget en minskning från 1 800 kronor till 1 500 kronor.

Ett alternativ till nya arvodesnivåer är att behålla summan om 600 kr/timmen men att utöka antalet timmar som ger arvode till maximalt 5 timmar, fördelat på två sammanträden. Fördelningen av timmar mellan två sammanträden skulle innebära att det första sammanträdet kan ge arvode för max tre timmar vilket innebär 1800 kr/möte. Det andra sammanträde ger arvode för max två timmar vilket innebär 1200 kr/möte.

Båda alternativen beskrivna ovan innebär att arvodet till ersättare om 600 kr per sammanträde kan ges för två sammanträden per dag i stället för nuvarande ett sammanträde per dag.

De ekonomiska konsekvenserna av förslagen beror på hur många förtroendevalda som har flera uppdrag samt i vilken omfattning sammanträden genomförs under samma dag. Luleå kommun har 320 politiska uppdrag i de egna nämnderna, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. I februari 2026 hade 85 av kommunens 196 förtroendevalda mer än ett nämnduppdrag, vilket innebär att förändringen kan få betydelse för en andel av de förtroendevalda. Som en del i arbetet har Luleås arvodesnivåer jämförts med; Umeå, Skellefteå, Sundsvall, Solna, Karlskrona, Kungsbacka kommun.

Det är svårt att jämföra arvodesreglementen och nivåer då det ser olika ut, men Luleå ligger högt i relation till de kommuner som jämförts med.

Utöver förändringen av timarvoden föreslås bland annat följande justeringar:

- Tiden för att lämna in underlag för arvoden och ersättningar utökas från tre till fem månader.
- Gruppledarträffar ska ingå i uppdraget och inte berättiga till särskilt arvode eller ersättning.
- Nämndsordförande ges möjlighet att besluta att endast ersättning för förlorad arbetsinkomst utgår vid viss sammankomst.
- Ersättning för förlorad arbetsinkomst ges för gruppsammanträden oavsett veckodag eller tidpunkt.
- Beräkningsgrunden för gruppledararvode ändras från riksdagsledamots månadsarvode till årsarvode.
- Årsarvode för 2:e vice ordförande i barn- och utbildningsnämnden, arbetsmarknads- och gymnasienämnden, infrastruktur- och servicenämnden, miljö- och byggnadsnämnden och kultur, och fritidsnämnden införs.
- Årsarvodet till revisionens ordförande höjs och ett arvode till vice ordförande i revisionen införs.
- Modellen för revisorernas arvode ändras från att gruppen revisorer delar på en pott till att varje revisor får 3 % av riksdagsledamots grundarvode.
- Årsarvodet för överförmyndarnämndens ordförande höjs från 10 till 12 procent av riksdagsledamots grundarvode.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att revidera reglemente för arvoden och ersättningar 2027-2030.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Ordföranden (S) föreslår följande ändring i *kursiv stil* av reglemente för arvoden och ersättningar 2027-2030, under rubriken Övriga ersättningsnivåer, Arvoden för sammanträden och justering av protokoll:
~~2. Efter första timmen utgår 300 kronor per timme och 150 kr per på-börjad halvtimme. Dock maximalt 3000 kr/dag eller 8 timmar/dag.~~
2. Efter första timmen utgår 600 kronor per timme och 300 kr per påbörjad halvtimme. Per sammanträde utgår maximalt 3 timmars mötesarvode, vid flera sammanträden samma dag utgår arvode på maximalt 3000 kr/dag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag med eget ändringsförslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog

Dialog har förts inom kommunstyrelseförvaltningen och information har getts till gruppledare och ordföranden.

Beslutsunderlag

- Förslag på nytt styrdokument för arvoden och ersättningar 2027-2030, KLF Hid: 2026-4038
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande revidering av ersättningar för förtroendevalda 2027-2030, KLF Hid: 2026.4037

Förslag till beslut gällande revidering av arvoden och ersättningar 2027-2030

Ärendenr 2026/279-1.1.2.2

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att revidera reglemente för arvoden och ersättningar 2027-2030.

Sammanfattning av ärendet

Det reglemente som reglerar arvoden och ersättningar till förtroendevalda har sett över och reviderats inför kommande mandatperiod.

Den mest omfattande förändringen avser den sammanträdestid som förtroendevalda kan få arvode för. Nuvarande reglering ger en timersättning om 600 kr/timme och arvode ges för max tre timmar per dag vilket innebär ett tak om 1 800 kronor per dag. Flera förtroendevalda har uppdrag i flera nämnder och deltar i flera sammanträden under samma dag, vilket i praktiken innebär att ersättningstaket ofta uppnås redan under det första sammanträdet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till ny reglering innebär att ersättning kan utgå för upp till åtta timmar per dag. Den första timmen ersätts med 600 kronor och efterföljande timmar med 300 kronor per timme. Detta innebär att ett sammanträde om fyra timmar ger ett arvode om totalt 1 500 kronor. Vid deltagande i ytterligare sammanträde samma dag utgår en ny första timme om 600 kronor, följt av 300 kronor per efterföljande timme.

För förtroendevalda som deltar i två sammanträden under samma dag kan detta innebära en höjning från 1 800 kronor/dag till 3 000 kronor/dag. För den som deltar i ett fyratimmarssammanträde innebär förslaget en minskning från 1 800 kronor till 1 500 kronor.

Ett alternativ till nya arvodesnivåer är att behålla summan om 600 kr/timmen men att utöka antalet timmar som ger arvode till maximalt 5 timmar, fördelat på två sammanträden. Fördelningen av timmar mellan två sammanträden skulle innebära att det första sammanträdet kan ge arvode för max tre timmar vilket innebär 1800 kr/möte. Det andra sammanträde ger arvode för max två timmar vilket innebär 1200 kr/möte.

Båda alternativen beskrivna ovan innebär att arvodet till ersättare om 600 kr per sammanträde kan ges för två sammanträden per dag i stället för nuvarande ett sammanträde per dag.

De ekonomiska konsekvenserna av förslagen beror på hur många förtroendevalda som har flera uppdrag samt i vilken omfattning sammanträden genomförs under samma dag. Luleå kommun har 320 politiska uppdrag i de egna nämnderna, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. I februari 2026 hade 85 av kommunens 196 förtroendevalda mer än ett nämnduppdrag, vilket innebär att förändringen kan få betydelse för en andel av de förtroendevalda. Som en del i arbetet har Luleås arvodesnivåer jämförts med; Umeå, Skellefteå, Sundsvall, Solna, Karlskrona, Kungsbacka kommun.

Det är svårt att jämföra arvodesreglementen och nivåer då det ser olika ut, men Luleå ligger högt i relation till de kommuner som jämförts med.

Utöver förändringen av timarvoden föreslås bland annat följande justeringar:

- Tiden för att lämna in underlag för arvoden och ersättningar utökas från tre till fem månader.
- Gruppledarträffar ska ingå i uppdraget och inte berättiga till särskilt arvode eller ersättning.
- Nämndsordförande ges möjlighet att besluta att endast ersättning för förlorad arbetsinkomst utgår vid viss sammankomst.
- Ersättning för förlorad arbetsinkomst ges för gruppsammanträden oavsett veckodag eller tidpunkt.
- Beräkningsgrunden för gruppledararvode ändras från riksdagsledamots månadsarvode till årsarvode.
- Årsarvode för 2:e vice ordförande i barn- och utbildningsnämnden, arbetsmarknads- och gymnasienämnden, infrastruktur- och servicenämnden, miljö- och byggnadsnämnden och kultur, och fritidsnämnden införs.
- Årsarvodet till revisionens ordförande höjs och ett arvode till vice ordförande i revisionen införs.
- Modellen för revisorernas arvode ändras från att gruppen revisorer delar på en pott till att varje revisor får 3 % av riksdagsledamots grundarvode.
- Årsarvodet för överförmyndarnämndens ordförande höjs från 10 till 12 procent av riksdagsledamots grundarvode.

Dialog
Dialog har förts inom kommunstyrelseförvaltningen och information har getts till gruppledare och ordföranden.

Beslutsunderlag

- Förslag på nytt styrdokument för arvoden och ersättningar 2027-2030

Sofia Riström
Kanslichef

Beslutet skickas till
Alla nämnder, alla gruppledare, kommunstyrelseförvaltningens kanslichef

LULEÅ KOMMUN

Arvoden och ersättningar till förtroendevalda 2027-2030

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
			2027-01-01 – 2030-12-31
Dokumentansvarig	**Senast reviderad**	**Beslutsinstans**	**Dokument gäller för**
Kanslichef	2022-06-20 § 121	Kommunfullmäktige	Förtroendevalda

Tillämpningsområde

Dessa bestämmelser gäller för förtroendevalda som avses 4 kap § 1 kommunallagen (2017:725) och innefattar förtroendevalda i kommunala beslutsorgan.

Gemensamma bestämmelser

Begära ersättning och utbetalningar

För att begära ersättning ska den förtroendevalde kunna styrka sina förluster eller kostnader. Obestyrkta och/eller ofullständiga uppgifter ersätts inte.

Årsarvode betalas ut med en tolftedel per månad. Övriga ekonomiska ersättningar utbetalas i efterskott en gång per månad.

Begäran om ersättningar ska lämnas in senast ~~tre~~ fem månader från dagen för sammanträdet eller motsvarande som förlusten avser.

Begäran om ersättning för förlorad arbetsinkomst ska lämnas in senast ~~tre~~ fem månader från dagen för sammanträdet eller motsvarande som förlusten avser.

Om ersättningen för sammanlagda arvoden och/eller uppdrag överstiger 85 % av riksdagsledamots grundarvode ska ersättningen begränsas till detta belopp med undantag för kommunstyrelsens ordförande, 1: a vice ordförande och socialnämndens ordförande. Förtroendevalda som genom att kombinera politiska uppdrag så att det sammanlagda årsarvodet uppgår till 85 % av riksdagsledamots årsarvode kategoriseras som förtroendevald på heltid.

Ersättning till förtroendevald med gruppledaruppdrag uppgår till max 60 % av riksdagsledamots grundarvode.

Heltidsengagerad förtroendevald inom Luleå kommun ska betraktas som heltidsengagerad även för andra uppdrag inom Luleå kommunkoncern. Det innebär att heltidsengagerad förtroendevald inte har rätt till ytterligare månadsarvode eller andra arvoden och ersättningar för styrelseuppdrag i kommunens bolagskoncern.

Begäran om ersättning ska ske digitalt via Luleå kommuns e-tjänster.

Årsarvode

Nivån för förtroendevaldas årsarvoden fastställs inför varje mandatperiod och ska årligen justeras från 1 januari varje år. Justeringen av årsarvodena bygger på riksdagsledamots grundarvode. Årsarvodet betalas ut med en tolftedel per månad. ~~Uppräkningen är kopplad till den justering av riksdagsledamots arvode som sker november månad.~~

Kategorier av förtroendeuppdrag

- Förtroendevalda som fullgör uppdrag på heltid
- Förtroendevalda som fullgör uppdrag på 40 % eller mer
- Förtroendevalda med uppdrag som understiger 40 %
- Förtroendevalda med uppdrag som gruppledare
- Förtroendevalda tjänstgörande ledamöter, närvarande ersättare

Uppdragens omfattning och förmån

Förtroendevalda som fullgör uppdrag på heltid
Kommunstyrelsens ordförande, 1:e vice ordförande, socialnämndens, barn- och utbildningsnämndens samt ~~stadsbyggnadsnämndens~~ infrastruktur- och servicenämndens ordförande har rätt till årsarvode och traktamente vid resor förenat med uppdraget. Förtroendevalda som genom att kombinera förtroendeuppdrag och därmed har ett årsarvode motsvarande 85 % av riksdagsledamots grundarvode klassas som heltidsarvoderade och har därmed endast rätt till traktamente vid resor förenat med uppdraget/uppdragen.

Förtroendevalda som fullgör uppdrag på 40 % eller mer
Ordförande i miljö- och byggnadsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, arbetsmarknads- och gymnasienämnden, kommunstyrelsens 2:e vice ordförande, och gruppledare med fem mandat (eller fler) i kommunfullmäktige har rätt till årsarvode samt nedanstående ersättningar. Ersättning utgår inte till ordföranden för uppdrag som har direkt samband med ordförandeuppdraget i den egna nämnden.

- arvode för sammanträde (undantag för ordförande i egen nämnd samt AU)
- förlorad arbetsinkomst
- ersättning för reseersättning
- barntillsynskostnader
- ersättning för kostnader för och tillsyn av funktionsnedsatt eller svårt sjuk
- ersättning för funktionsnedsatt förtroendevalds särskilda kostnader.

Förtroendevalda med uppdrag som understiger 40 %
Förtroendevalda med uppdrag som understiger 40 % har rätt till årsarvode samt nedanstående ersättningar:

- arvode för sammanträde
- förlorad arbetsinkomst
- ersättning för reseersättning
- barntillsynskostnader

- ersättning för kostnader för och tillsyn av funktionsnedsatt eller svårt sjuk
- ersättning för funktionsnedsatt förtroendevalds särskilda kostnader.

Förtroendeuppdrag som gruppledare
Varje parti med representation i kommunfullmäktige ska ställa en ledamot (gruppledare) till kommunstyrelsens förfogande för att fullgöra särskilda beredningsuppgifter och externa kontakter.

Gruppledarens uppdrag innebär att denne ska sätta sig in i kommunstyrelsens/kommunfullmäktiges ärenden för att förmedla detta i sin partiorganisations som underlag för politiskt ställningstagande. Gruppledaren ska företräda sitt parti och samordna partiets politiska arbete i kommunen. Gruppledaren ska allmänt stötta sina partimedlemmar som har uppdrag i kommunen.

~~Alla partier ska årligen (januari månad) inkomma med besked om vem som är gruppledare för respektive parti. Formerna för hur gruppledare utses avgörs av partierna själva.~~

Gruppledare är ett förtroendeuppdrag som ger rätt till årsarvode, arvodets storlek beror på partiets antal mandat i kommunfullmäktige. Arvode utgår ej till heltidsarvoderade förtroendevalda. Uppdraget som gruppledare genererar årsarvode om max 60 % av riksdagsledamots grundarvode.

- arvode för sammanträde
- gruppsammanträde med partiet (1 gång/månad)
- förlorad arbetsinkomst
- ersättning för reseersättning
- barntillsynskostnader
- ersättning för kostnader för och tillsyn av funktionsnedsatt eller svårt sjuk
- ersättning för funktionsnedsatt förtroendevalds särskilda kostnader.

Deltagande på ~~en (1)~~ gruppledarträff ~~per månad~~ ingår i uppdraget, och inga arvoden eller ersättningar betalas ut för deltagande på gruppledarträff. ~~Eventuella extra gruppledarträffar som kallas till är ersättningsberättigade. Gruppledare som deltar på gruppledarträffar utöver det möte som ingår i uppdraget får 500 kr/möte.~~

Efter särskild överenskommelse med kommunstyrelsens ordförande kan i vissa fall årsarvodet fördelas till ersättare vid längre sjukfrånvaro eller liknande.

Arvode till tjänstgörande ledamöter, närvarande ersättare, insynsplatser
Förtroendeuppdrag enligt ovan har rätt till följande ersättningar:

- arvode för sammanträde,
- förlorad arbetsinkomst
- ersättning för reseersättning
- barntillsynskostnader
- ersättning för kostnader för och tillsyn av funktionsnedsatt eller svårt sjuk
- ersättning för funktionsnedsatt förtroendevalds särskilda kostnader.

Ersättningar

Arvoden för sammanträden med mera

Förtroendevalda med rätt till ersättning för sammanträde eller motsvarande som under samma dag deltar i flera sammanträden eller motsvarande har inte rätt till arvode med ett högre sammanlagt belopp än det som kommunfullmäktige beslutat.

Till ersättare som tjänstgör i stället för ordinarie ledamot utgår sammanträdesarvode.

Justering av protokoll

Till justerare, men inte till ordinarie ordförande och heltidsarvoderade förtroendevalda, utbetalas en ersättning per protokoll. Justerare är inte berättigade till andra ersättningar såsom sammanträdesarvode eller förlorad arbetsinkomst kopplat till justering av protokoll.

Ersättningsberättigade sammankomster

Nedanstående sammankomster är ersättningsberättigade. För att ersättning ska bestals ut krävs ett beslut från ordföranden alternativt att ordföranden eller förvaltning kallat till möte. Det bör framgå i kallelsen att sammankomsten är ersättningsberättigat. Ordföranden i nämnd/styrelse kan meddela att en sammankomst endast ger förlorad arbetsinkomst, ej sammanträdesarvode.

- Sammanträde med kommunfullmäktige, fullmäktigeberedning, kommunstyrelsen och övriga nämnder, nämndutskott, liksom revisorernas sammanträden
- Sammanträden med projektgrupper och arbetsgrupper
- Konferens, informationsmöte, studiebesök, uppdrag som kontaktperson, studieresa, kurs eller liknande som rör kommunal angelägenhet och som har ett direkt samband med det kommunala förtroendeuppdraget.
- Förhandling eller förberedelse inför förhandling med personalorganisation eller annan motpart till kommunen.
- Möte med förvaltningschef eller annan anställd för annat kommunalt organ än det den förtroendevalde själv tillhör.
- Möte med förvaltningschef eller annan anställd vid det kommunala organ den förtroendevalde själv tillhör.

- Sammankomst med kommunalt samrådsorgan/intressentsammansatt organ.
- Presidiemöte i kommunfullmäktige, kommunfullmäktigeberedning, nämnd eller utskott.
- Besiktning eller inspektion.
- Överläggning med utomstående myndighet eller organisation.
- Fullgörande av granskningsuppgift inom ramen för ett revisionsuppdrag.
- Ombud och ersättare har rätt till ersättningar enligt detta reglemente vid deltagande på Norrbottens kommuners förbundsfullmäktige.

Förrättning mer än en dag
Om ett sammanträde, planeringsdag eller liknande pågår under mer än en dag betalas ett sammanträdesarvode ut per dag.

Ordförandeträffar med kommunstyrelsens ordförande
Ordförande erhåller inte arvode för ordförandeträffar då dessa möten ingår i uppdraget. Inga andra ersättningar utgår till följd av deltagande på ordförandeträff.

Ersättning för gruppsammanträde
För gruppsammanträde har ordinarie ledamot/ersättare i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen rätt till ersättning.

Förtroendevald som inte är ordinarie ledamot av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen som särskilt kallats till och deltar i gruppsammanträde vid behandling av visst eller vissa ärenden, har också rätt till ersättning.

Ett (1) gruppsammanträde ~~per månad~~ inför kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige är ersättningsberättigat. Ett gruppsammanträde avser en sammankomst med fler än en person.

Förtroendevald har rätt till förlorad arbetsinkomst för gruppsammanträde oavsett veckodag eller tidpunkt för mötet.

Ersättning för förlorad arbetsinkomst
Vid deltagande i ersättningsberättigade sammankomster utgår ersättning för förlorad arbetsinkomst där närvarorätt medgetts. Förtroendevald ska lämna bestyrkt intyg från arbetsgivaren med faktiskt redovisat löneavdrag och för vilken tid avdraget skett. Obestyrkt inkomstbortfall ersätts inte.

Förtroendevald utan arbetsgivare, egen företagare, ska lämna intyg motsvarande den inkomstuppgift som lämnats till Försäkringskassan alternativt uppgifter från Skatteverket kopplat till årsinkomst.

Ersättning för förlorad sjukersättning/sjukpenning
Om förtroendevald i sitt uppdrag förlorar sjukersättning/sjukpenning ska intyg från Försäkringskassan lämnas till uppdragsgivaren.

Förlorad ersättning från arbetslöshetskassa
Om förtroendevald i sitt uppdrag förlorar ersättning från arbetslöshetskassa utgår ersättning motsvarande redovisat avdrag från arbetslöshetskassan.

Förlorad semesterförmån/semesterersättning
Förtroendevalda har rätt till ersättning för förlorad semesterförmån. Under mars månad sker en automatisk utbetalning om 12 % på utbetald ersättning för förlorad arbetsinkomst. Utbetalningen avser föregående år.

Förlorad pensionsförmån i ordinarie anställning
Förtroendevalda har rätt till ersättning för förlorad pensionsförmån. Under mars månad sker en automatisk utbetalning enligt schablon på utbetald förlorad arbetsinkomst. Utbetalningen avser föregående år.

Särskilda arbetsförhållanden med mera
Rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst och förlorad semesterförmån omfattar nödvändig ledighet för förtroendevalda med speciella arbetstider eller särskilda arbetsförhållanden. När det inte kan anses skäligt att de förtroendevalda kan fullgöra sina ordinarie arbetsuppgifter i direkt anslutning till sammanträdet eller andra ersättningsberättigade sammankomster där närvarorätt har medgetts.

Pension och omställningsstöd
~~Förtroendevalda som tillträtt efter 2014 har rätt till pension grundat på sitt arvode. Förtroendevalda som tillträtt före 2014 har pension enligt den lokala bestämmelsen PBF.~~ Omställningsstöd/~~avgångsersättning~~ är aktuellt för de förtroendevalda vars uppdrag sammanlagt motsvarar minst 40 % av heltid. Tillträdesdatum för uppdraget styr vilken bestämmelse som blir gällande.

Ersättningar för kostnader

Resekostnader och traktamenten
Kostnader för resor överstigande 10 km enkel väg, till och från sammanträden eller motsvarande (räknat från bostaden) ersätts enligt de grunder som fastställts för kommunens arbetstagare i det kommunala reseavtalet.

Ersättning för parkeringsavgift utges om den förtroendevalde har rätt till reseersättning enligt ovanstående och gäller endast under förutsättning att resans längd överstiger 10 km enkel väg. Ersättning utgår mot redovisade styrkta kostnader. Ersättning ges för parkering, men inte elladdning.

Ersättning för traktamente utgår enligt de grunder som fastställts för kommunens arbetstagare i det kommunala reseavtalet.

Barntillsynskostnader
Ersättning betalas för kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträde eller motsvarande för vård och tillsyn av barn som vårdas i den förtroendevaldes familj och som under kalenderåret inte hunnit fylla tolv år. Om särskilda skäl föreligger kan ersättning utges även för äldre barn. Ersättning betalas inte för tillsyn som utförs av egen familjemedlem eller av annan närstående och inte heller för tid då barnet vistas i den kommunala barnomsorgen. Ersättning utgår mot redovisade styrkta kostnader, maximalt 500 kronor/dag.

Kostnader för vård och tillsyn av funktionsnedsatt eller svårt sjuk
Ersättning betalas ut för kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträden eller motsvarande för vård och tillsyn av funktionsnedsatt eller svårt sjuk person som vistas i den förtroendevaldes bostad.

Ersättning betalas inte för tillsyn som utförs av egen familjemedlem eller av annan närstående. Ersättning utgår mot redovisade styrkta kostnader.

Funktionsnedsatt förtroendevalds särskilda kostnader
Ersättning betalas ut till funktionsnedsatt förtroendevald för de särskilda kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträden eller motsvarande och som inte ersätts på annat sätt. Kostnaderna kan exempelvis vara resor, ledsagare eller tolk. Ersättning utgår mot redovisade styrkta kostnader.

Ersättningsnivåer för förtroendevaldas uppdrag i Luleå kommun

Alla årsarvoden utgår från riksdagsledamots årsarvode, där en tolftedel betalas ut per månad~~, med undantag för gruppledares arvode som bygger på riksdagsledamots månadsarvode.~~ Riksdagsledamots årsarvode för år ~~2022~~ 2026 uppgår till ~~858 000 kr~~ 976 800 kr. Årsarvoden till gruppledare och ordföranden kan pausas med anledning av längre sjukfrånvaro, föräldraledighet eller liknande efter överenskommelse med kommunstyrelsens ordförande.

Kolumnen till höger med rubriken Uppdragets omfattning redovisar ~~är endast~~ en ~~uppskattad tjänstgöringsgrad~~ administrativa nivåer kopplat till ~~av~~ uppdraget för att kunna avgöra i vilka fall en förtroendevald genom att kombinera uppdrag uppnår en tjänstgöringsgrad på 40 % eller mer. En sammanlagd tjänstgöringsgrad överstigande 40 % påverkar bland annat rätten till omställningsersättning.

Årsarvoden för heltidsengagerade förtroendevalda

Roll	Årsarvode 2026	Årsarvode % 2027 - 2030	Uppdragets omfattning
Kommunstyrelsens ordförande	1 074 480 kr	110 %	100 %
Kommunstyrelsens vice ordförande	976 800 kr	100 %	100 %
Socialnämndens ordförande	879 120 kr	90 %	100 %
Barn- och utbildningsnämndens ordförande	830 280 kr	85 %	100 %
~~Stadsbyggnadsnämndens~~ Infrastruktur- och servicenämndens ordförande	830 280 kr	85%	100 %

Årsarvoden för förtroendevalda med uppdrag överstigande 40 %

Roll	Årsarvode 2026	Årsarvode % 2027-2030	Uppdragets omfattning
Miljö- och byggnadsnämndens ordförande	586 080 kr	60 %	60 %
Kultur- och fritidsnämndens ordförande	586 080 kr	60 %	60 %
Arbetsmarknads- och gymnasienämndens ordförande	586 080 kr	60 %	60 %
Kommunstyrelsens 2:e vice ordförande	488 400 kr	50 %	40 %
Gruppledare för parti med 5 eller fler mandat i KF	-	60%	50 %

Årsarvoden för förtroendevalda med uppdrag understigande 40 %

Roll	Årsarvode, kr år 2026	Årsarvode % 2027-2030	Uppdragets omfattning
Kommunfullmäktiges ordförande	244 200 kr	25 %	30 %
Kommunfullmäktiges 1:e vice ordförande	58 608 kr	6 %	10 %
Kommunfullmäktiges 2:e vice ordförande	58 608 kr	6 %	10 %
Barn- och utbildningsnämndens 1:e vice ordförande	19 536 kr	2 %	Upp till 10 %
Barn- och utbildningsnämndens 2:e vice ordförande	9 768 kr	1 %	Upp till 10 %
Arbetsmarknads- och gymnasienämndens 1:e vice ordförande	19 536 kr	2 %	Upp till 10 %
Arbetsmarknads- och gymnasienämndens 2:e vice ordförande	9 768 kr	1 %	Upp till 10 %

Infrastruktur- och servicenämndens 1:e vice ordförande	19 536 kr	2 %	Upp till 10 %
Infrastruktur- och servicenämndens 2:e vice ordförande	9 768 kr	1 %	Upp till 10 %
Kultur- och fritidsnämndens 1:e vice ordföranden	19 536 kr	2 %	Upp till 10 %
Kultur- och fritidsnämndens 2:e vice ordföranden	9 768 kr	1 %	Upp till 10 %
Miljö- och byggnadsnämndens 1:e vice ordförande	19 536 kr	2 %	Upp till 10 %
Miljö- och byggnadsnämndens 2:e vice ordförande	9 768 kr	1 %	Upp till 10 %
Socialnämndens 1:e vice ordförande	78 144 kr	8 %	Upp till 10 %
Socialnämndens 2:e vice ordförande	78 144 kr	8 %	Upp till 10 %
Valnämndens ordförande, valår	58 608 kr	6 %	10 %
Valnämndens ordförande, ej valår	9 768 kr	1 %	Upp till 10 %
Överförmyndarnämndens ordförande	97 680 kr	~~10 %~~ 12%	15 %
Överförmyndarnämndens vice ordförande	9 768 kr	1 %	Upp till 10 %
Revisionens ordförande	39 072 kr	~~4 %~~ 5 %	-
Revisionens vice ordförande	-	3,5 %	-
Revisor	-	3 %	-
~~Revisionen (arvodet fördelas lika mellan revisorerna med undantag för ordföranden)~~	~~125 125 kr~~	~~15 %~~	-
Ordföranden räddningsutskottet	39 072 kr	4 %	Upp till 10 %
Ordföranden pensionärsrådet	9 768 kr	1 %	Upp till 10 %
Ordförande invandrarrådet	9 768 kr	1 %	Upp till 10 %
Ordföranden landsbygdsrådet	9 768 kr	1 %	Upp till 10 %
Ordföranden tillgänglighetsrådet	9 768 kr	1 %	Upp till 10 %

Arvode till gruppledare

Gruppledares arvode bygger på riksdagsledamots ~~månadsarvode~~ årsarvode. ~~Gruppledare har dels ett grundstöd om 25 % av riksdagsledamots månadsarvode, dels ett mandatstöd som genererar 7 % av riksdagsledamots månadsarvode per mandat i kommunfullmäktige.~~ Gruppledare har dels ett grundstöd om 2 % av riksdagsledamots årsarvode, dels ett mandatstöd som genererar 0,6 % av riksdagsledamots årsarvode per mandat i kommunfullmäktige.

Nedan visar räkneexempel på 1-7 mandat med ~~2022~~ 2026 års ~~månadsarvode~~ årsarvode som utgångspunkt. Uppdraget som gruppledare genererar årsarvode om max 60 % av riksdagsledamots grundarvode. Årsarvode för gruppledaruppdraget utgår ej till heltidsarvoderad förtroendevald.

Räkneexempel 2022 års nivåer som utgår från riksdagsledamots månadsarvode

Antal mandat	Grundstöd	Mandat-stöd	Ersättning månad	Ersättning år	Uppdragets omfattning
1	~~17 875 kr~~	~~5 005 kr~~	~~22 800 kr~~	~~274 560kr~~	30 %
2	~~17 875 kr~~	~~10 010 kr~~	~~27885kr~~	~~334 620 kr~~	30 %
3	~~17 875 kr~~	~~15 015 kr~~	~~32 890 kr~~	~~394 680 kr~~	40 %
4	~~17 875 kr~~	~~20 020 kr~~	~~37 895 kr~~	~~454 740 kr~~	40 %
5	~~17 875 kr~~	~~25 025 kr~~	~~42 900 kr~~	~~514 800 kr~~	50 %
6	~~17 875 kr~~	~~30 030 kr~~	~~42 900 kr~~	~~514 800 kr~~	50 %
7	~~17 875 kr~~	~~35 035 kr~~	~~42 900 kr~~	~~514 800 kr~~	50 %

Räkneexempel 2026 års nivåer som utgår från riksdagsledamots årsarvode

Antal mandat	Grundstöd	Mandat-stöd	Ersättning månad	Ersättning år	Uppdragets omfattning
1	19 536 kr	5 861 kr	25 397 kr	304 762 kr	30 %
2	19 536 kr	11 722 kr	31 258 kr	375 091 kr	30 %
3	19 536 kr	17 582 kr	37 118 kr	445 421 kr	40 %
4	19 536 kr	23 443 kr	42 979 kr	515 750 kr	40 %
5	19 536 kr	29 304 kr	48 840 kr	586 080 kr	50 %
6	19 536 kr	35 165 kr	48 840 kr	586 080 kr	50 %
7	19 536 kr	41 026 kr	48 840 kr	586 080 kr	50 %

Övriga ersättningsnivåer

Arvoden för sammanträden och justering av protokoll

1. ~~Sammanträdesarvode utgår med 600 kronor per timme, dock maximalt 1 800 kr per dag. Efter första timmen utgår 300 kronor per påbörjad halvtimme.~~
2. ~~Ersättare som tjänstgör i stället för ordinarie ledamot får samma arvode som ordinarie ledamot skulle haft, se punkt 1 ovan.~~
3. ~~Närvarande ersättare som inte tjänstgör får 600 kronor, dvs motsvarande 1 timme, som ersättning för beredskap att träda i tjänst och att vara påläst på de ärenden som är på agendan.~~
4. ~~Närvarande förtroendevald på insynsplats får 600 kronor, dvs motsvarande 1 timme som ersättning.~~
5. Justerare (ej ordinarie ordförande eller heltidsarvoderad förtroendevald) får 200 kr i arvode för justering av protokoll.

1. Sammanträdesarvode utgår med 600 kronor för första timmen per sammanträde.
2. Efter första timmen utgår 300 kronor per timme och 150 kr per påbörjad halvtimme. Dock maximalt 3000 kr/dag eller 8 timmar/dag.

3. Ersättare som tjänstgör i stället för ordinarie ledamot får samma arvode som ordinarie ledamot skulle haft.
4. Närvarande ersättare som inte tjänstgör får 600 kronor, dvs motsvarande en första timme, som ersättning för beredskap att träda i tjänst och att vara påläst på de ärenden som är på agendan.
5. Närvarande förtroendevald på insynsplats får 600 kronor, dvs motsvarande en första timme som ersättning.
6. Arvode och ersättning ges för maximalt två sammanträden per dag.

Gruppsammanträden
Ordinarie ledamot/ersättare i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen får 500 kr/möte för att delta på gruppsammanträde. Förtroendevald från annan nämnd som kallats in för att delta vid behandlingen av ett visst ärende får 500 kr/möte.

~~***Gruppledarträff***~~
~~Gruppledare som deltar på gruppledarträffar utöver det möte som ingår i uppdraget får 500 kr/möte.~~

Tolkning av bestämmelserna
Frågor om tolkning och tillämpning av bestämmelserna avgörs av kommunstyrelsen.

§ 53

Revidering av ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommuns bolagskoncern 2027-2030

Ärendenr 2026/512-1.1.2.2

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att revidera reglemente för arvode och ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommuns bolagskoncern 2027-2030, med antagen ändring avseende Arvoden för sammanträden och justering av protokoll, punkt 2.

Sammanfattning av ärendet

Det styrdokument som reglerar arvoden och ersättningar till förtroendevalda har sett över och reviderats inför kommande mandatperiod.

Den mest omfattande förändringen avser den sammanträdestid som förtroendevalda kan få arvode för. Nuvarande reglering ger en timersättning om 600 kr/timme och arvode ges för max tre timmar per dag vilket innebär ett tak om 1 800 kronor per dag.

Förslaget till ny reglering innebär att ersättning kan utgå för upp till åtta timmar per dag. Den första timmen ersätts med 600 kronor och efterföljande timmar med 300 kronor per timme. Detta innebär att ett sammanträde om fyra timmar ger ett arvode om totalt 1 500 kronor. Vid deltagande i ytterligare sammanträde samma dag utgår en ny första timme om 600 kronor, följt av 300 kronor per efterföljande timme.

För förtroendevalda som deltar i två sammanträden under samma dag kan detta innebära en höjning från 1 800 kronor/dag till 3 000 kronor/dag. För den som deltar i ett fyratimmarssammanträde innebär förslaget en minskning från 1 800 kronor till 1 500 kronor.

Föreslagen justering syftar till att ta höjd för kostnadsutveckling samt att säkerställa en rimlig ersättningsnivå i förhållande till uppdragets ansvar och omfattning. Enhetliga regler förenklar administration och minskar risken för felaktiga utbetalningar. Som en del i arbetet har Luleås arvodesnivåer jämförts med; Umeå, Skellefteå, Sundsvall, Solna, Karlskrona, Kungsbacka kommun. Det är svårt att jämföra arvodesreglementen och nivåer då det ser olika ut, men Luleå ligger högt i relation till de kommuner som jämförts med.

Utöver förändringen av timarvoden föreslås bland annat följande justeringar:

- Tiden för att lämna in underlag för arvoden och ersättningar utökas från tre till fem månader.
- Ersättning för förlorad arbetsinkomst ges för sammanträden oavsett veckodag eller tidpunkt.
- Årsarvode för vice ordförande och hur man utser denne.
- Årsarvode för ordförande för Luleå Hamn AB samt Luleå Miljöresurs AB, är höjt till 20 % av en riksdagsledamots arvode.
- Årsarvode för nytillkommet bolag, Luleå Science Park AB är lagt till 10 % av en riksdagsledamots arvode.
- Årsarvode för lekmannarevisor är höjt för Luleå Hamn AB koncern samt för Luleå Miljöresurs AB.
- Årsarvode för lekmannarevisor för nytillkommet bolag, Luleå Science Park AB.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att revidera reglemente för arvode och ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommuns bolagskoncern 2027-2030.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Ordföranden (S) föreslår följande ändring i *kursiv stil* av reglemente för arvode och ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommuns bolagskoncern 2027-2030, under rubriken Arvoden för sammanträden och justering av protokoll:
~~2. Efter första timmen utgår 300 kronor per timme och 150 kr per påbörjad halvtimme. Dock maximalt 3000 kr/dag eller 8 timmar/dag.~~
2. Efter första timmen utgår 600 kronor per timme och 300 kr per påbörjad halvtimme. Per sammanträde utgår maximalt 3 timmars mötesarvode, vid flera sammanträden samma dag utgår arvode på maximalt 3000 kr/dag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag med eget ändringsförslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog

Dialog har förts med ordföranden inom bolagskoncernen.

Beslutsunderlag

- Förslag – Ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommuns bolagskoncern 2027–2030, KLF Hid: 2026.4040
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande revidering av ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommuns bolagskoncern 2027-2030, KLF Hid: 2026.4039

Förslag till beslut gällande revidering av ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommuns bolagskoncern 2027-2030

Ärendenr 2026/512-1.1.2.2

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att revidera reglemente för arvode och ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommuns bolagskoncern 2027-2030.

Sammanfattning av ärendet

Det styrdokument som reglerar arvoden och ersättningar till förtroendevalda har sett över och reviderats inför kommande mandatperiod.

Den mest omfattande förändringen avser den sammanträdestid som förtroendevalda kan få arvode för. Nuvarande reglering ger en timersättning om 600 kr/timme och arvode ges för max tre timmar per dag vilket innebär ett tak om 1 800 kronor per dag.

Förslaget till ny reglering innebär att ersättning kan utgå för upp till åtta timmar per dag. Den första timmen ersätts med 600 kronor och efterföljande timmar med 300 kronor per timme. Detta innebär att ett sammanträde om fyra timmar ger ett arvode om totalt 1 500 kronor. Vid deltagande i ytterligare sammanträde samma dag utgår en ny första timme om 600 kronor, följt av 300 kronor per efterföljande timme.

För förtroendevalda som deltar i två sammanträden under samma dag kan detta innebära en höjning från 1 800 kronor/dag till 3 000 kronor/dag. För den som deltar i ett fyratimmarssammanträde innebär förslaget en minskning från 1 800 kronor till 1 500 kronor.

Föreslagen justering syftar till att ta höjd för kostnadsutveckling samt att säkerställa en rimlig ersättningsnivå i förhållande till uppdragets ansvar och omfattning. Enhetliga regler förenklar administration och minskar risken för felaktiga utbetalningar. Som en del i arbetet har Luleås arvodesnivåer jämförts med; Umeå, Skellefteå, Sundsvall, Solna, Karlskrona, Kungsbacka kommun. Det är svårt att jämföra arvodesreglementen och nivåer då det ser olika ut, men Luleå ligger högt i relation till de kommuner som jämförts med.

Utöver förändringen av timarvoden föreslås bland annat följande justeringar:

- Tiden för att lämna in underlag för arvoden och ersättningar utökas från tre till fem månader.

- Ersättning för förlorad arbetsinkomst ges för sammanträden oavsett veckodag eller tidpunkt.
- Årsarvode för vice ordförande och hur man utser denne.
- Årsarvode för ordförande för Luleå Hamn AB samt Luleå Miljöresurs AB, är höjt till 20 % av en riksdagsledamots arvode.
- Årsarvode för nytillkommet bolag, Luleå Science Park AB är lagt till 10 % av en riksdagsledamots arvode.
- Årsarvode för lekmannarevisor är höjt för Luleå Hamn AB koncern samt för Luleå Miljöresurs AB.
- Årsarvode för lekmannarevisor för nytillkommet bolag, Luleå Science Park AB.

Dialog
Dialog har förts med ordföranden inom bolagskoncernen.

Beslutsunderlag
- Förslag – Ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommuns bolagskoncern 2027–2030

Rickard Lundmark
Direktör Kommunägda bolag

Beslutet skickas till
Alla kommunala bolag

LULEÅ KOMMUN

Förslag - Ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommuns bolagskoncern 2027-2030

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
Reglemente	2026/512	2026-xx-xx	2027-01-01 – 2030-12-31
Dokumentansvarig	**Senast reviderad**	**Beslutsinstans**	**Dokument gäller för**
VD Luleå Kommunföretag AB	2022-06-20	Kommunfullmäktige	Luleå kommunföretag AB Bolagskoncernen

1. Tillämpningsområde

Bestämmelserna i detta dokument reglerar ersättning till styrelseledamöter, suppleanter och lekmannarevisorer inom bolag i Luleå kommuns majoritetsägda kommunala bolag.

Bestämmelserna i detta dokument omfattar inte ledamöter och suppleanter i kommunala bolag som är tjänstepersoner i kommunkoncernen och fullgör uppdraget inom ramen för sin anställning.

2. Gemensamma bestämmelser

Begära ersättning och utbetalningar
För att begära ersättning ska den förtroendevalde kunna styrka sina förluster eller kostnader. Obestyrkta och/eller ofullständiga uppgifter ersätts inte.

Årsarvode till styrelsens ordförande betalas ut med en tolftedel per månad. Övriga ekonomiska ersättningar till ordförande och styrelseledamöter utbetalas i efterskott en gång per månad.

Begäran om ersättningar ska lämnas in senast ~~tre~~ fem månader från dagen för sammanträdet eller motsvarande som förlusten avser.

Begäran om ersättning för förlorad arbetsinkomst ska lämnas in senast ~~tre~~ fem månader från dagen för sammanträdet eller motsvarande som förlusten avser.

Om ersättningen för sammanlagda arvoden för uppdrag i kommunala bolag i Luleå kommunkoncern överstiger 85 % av riksdagsledamots grundarvode ska ersättningen begränsas till detta belopp.

Heltidsengagerad förtroendevald inom Luleå kommun ska betraktas som heltidsengagerad även för andra uppdrag inom Luleå kommunkoncern. Det innebär att heltidsengagerad förtroendevald inte har rätt till ytterligare månadsarvode eller andra arvoden och ersättningar för styrelseuppdrag i kommunens bolagskoncern.

Begäran om ersättning ska ske digitalt via Luleå kommuns e-tjänster om bolaget är kopplat till tjänsten annars ska begäran om ersättning ske till bolagets vd eller till annan som utsetts.

3. Ersättningar

Arvoden för sammanträden med mera
Förtroendevalda med rätt till ersättning för sammanträde eller motsvarande som under samma dag deltar i flera sammanträden eller motsvarande har inte rätt till arvode med ett högre sammanlagt belopp än det som kommunfullmäktige beslutat.

Till ersättare som tjänstgör i stället för ordinarie ledamot utgår sammanträdesarvode.

Ersättning till styrelsens ordförande
Styrelsens ordförande har rätt till:

- årsarvode
- ersättning för förlorad arbetsinkomst
- ersättning för förlorad sjukersättning/sjukpenning
- förlorad ersättning från arbetslöshetskassa
- ersättning för förlorad semesterförmån
- ersättning för förlorad pensionsförmån
- resekostnader över 10 km enkel väg samt traktamente
- barntillsynskostnader
- ersättning för kostnader för vård och tillsyn av funktionsnedsatt eller svårt sjuk
- ersättning för funktionsnedsatt förtroendevalds särskilda kostnader

Ersättningar till styrelsens ledamöter (ej ordförande)
Styrelsens ledamöter har rätt till:

- arvode vid ersättningsberättigade sammankomster
- ersättning för förlorad arbetsinkomst
- ersättning för förlorad sjukersättning/sjukpenning
- förlorad ersättning från arbetslöshetskassa
- ersättning för förlorad semesterförmån
- ersättning för förlorad pensionsförmån
- resekostnader över 10 km enkel väg samt traktamente
- barntillsynskostnader
- ersättning för kostnader för vård och tillsyn av funktionsnedsatt eller svårt sjuk
- ersättning för funktionsnedsatt förtroendevalds särskilda kostnader

Justering av protokoll
Till justerare, men inte till ordinarie ordförande och heltidsarvoderade styrelseledamöter utbetalas en ersättning per protokoll. Justerare är inte berättigade till andra ersättningar såsom sammanträdesarvode eller ersättning för förlorad arbetsinkomst kopplat till justering av protokoll.

Ersättningsberättigade sammankomster
Följande typer av sammankomster är ersättningsberättigade:

- Sammanträde med styrelsen.
- Strategidag med styrelsen.
- Ägardialog
- Bolagsstämma
- Möte med revisor.
- Ordförandeträff om styrelseledamoten utsetts att delta i ordförandes frånvaro.
- Bolagsarena, ett mötes forum för bolagens ordföringar och vd om styrelseledamoten utsetts att delta i ordförandes frånvaro.
- Sammanträden med projektgrupper och arbetsgrupper.
- Konferens, informationsmöte, studiebesök, uppdrag som kontaktperson, studieresa, kurs eller liknande som rör bolagets angelägenhet och som har ett direkt samband med förtroendeuppdraget.
- Förhandling eller förberedelse inför förhandling med personalorganisation eller annan motpart till bolaget.
- Interna möten med vd eller annan tjänsteperson inom bolaget.
- Utåtriktad kommunikation eller liknande.
- Överläggning med utomstående myndighet eller organisation.
- Fullgörande av granskningsuppgift inom ramen för ett revisionsuppdrag.

Vd-rekrytering
Vid vd-rekrytering har styrelsens ordförande och styrelseledamöter rätt till ersättning enligt reglerna för sammanträdesarvode.

Förrättning mer än en dag
Om ett sammanträde, strategidag eller liknande pågår under mer än en dag betalas ett sammanträdesarvode per sammanträdesdag ut.

Beslut om deltagande i kurs, konferens och liknande sammankomster
Om inte berört bolag har fattat annat beslut är det dess ordförande som beslutar om ledamots deltagande i kurser, konferenser och liknande.

Om inte berört bolag har fattat annat beslut är det dess vd som beslutar om ordförandes deltagande i kurser, konferenser och liknande.

Ersättning för förlorad arbetsinkomst
Vid deltagande i ersättningsberättigade sammankomster utgår ersättning för förlorad arbetsinkomst där närvarorätt medgetts. Förtroendevald ska lämna bestyrkt intyg från arbetsgivaren med faktiskt redovisat löneavdrag och för vilken tid avdraget skett.
Förnyat intyg ska lämnas in minst en gång per år och varje gång en förändring av inkomsten sker. Obestyrkt inkomstbortfall ersätts inte.

Ersättning för förlorad arbetsinkomst ska täcka den enskildes inkomstförlust. Ersättning kan därför aldrig betalas ut till en juridisk person och inte heller som konsultarvode eller motsvarande.

Förtroendevald utan arbetsgivare, egen företagare, ska lämna intyg motsvarande den inkomstuppgift som lämnats till Försäkringskassan alternativt uppgifter från Skatteverket kopplat till årsinkomst.

Förtroendevald har rätt till förlorad arbetsinkomst för sammanträde oavsett veckodag eller tidpunkt för mötet.

Ersättning för förlorad sjukersättning/sjukpenning
Om förtroendevald i sitt uppdrag förlorar sjukersättning/sjukpenning ska intyg från Försäkringskassan lämnas till uppdragsgivaren.

Förlorad ersättning från arbetslöshetskassa
Om förtroendevald i sitt uppdrag förlorar ersättning från arbetslöshetskassa utgår ersättning motsvarande faktiskt och redovisat avdrag från arbetslöshetskassan.

Ersättning för förlorad semesterförmån
Förtroendevalda har rätt till ersättning för förlorad semesterförmån. Huvudregeln är att ett schablonberäknat belopp automatiskt utbetalas med 12 % på utbetald ersättning för förlorad arbetsinkomst. Förtroendevalda som kan visa att semesterförmånen påverkats med mer än 12 % måste styrka detta med underlag och har då rätt till högre ersättning än det schablonberäknade beloppet. Utbetalning sker årligen och avser föregående år.

Särskilda arbetsförhållanden med mera
Rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst och förlorad semesterförmån omfattar nödvändig ledighet för förtroendevalda med speciella arbetstider eller särskilda arbetsförhållanden. När det inte kan anses skäligt att de förtroendevalda kan fullgöra sina ordinarie arbetsuppgifter i direkt anslutning till sammanträdet eller andra ersättningsberättigade sammankomster där närvarorätt har medgetts.

Förlorad pensionsförmån i ordinarie anställning
Förtroendevalda har rätt till ersättning för förlorad pensionsförmån. Utbetalning sker med automatik från respektive bolag och utgår från bolagets regelverk enligt schablon på utbetald förlorad arbetsinkomst.

4. Ersättning för kostnader

Resekostnader och traktamenten
Kostnader för resor överstigande 10 km enkel väg, till och från sammanträden eller motsvarande (räknat från bostaden) ersätts enligt samma grunder som fastställts inom bolaget där den förtroendevalda har sitt uppdrag.

Ersättning för parkeringsavgift utges om den förtroendevalde har rätt till rese-ersättning enligt ovanstående och gäller endast under förutsättning att resans längd överstiger 10 km enkel väg. Ersättning utgår mot redovisade styrkta kostnader. Ersättning för laddning av elbil utgår ej.

Ersättning för traktamente utgår enligt de grunder som fastställts inom bolaget där den förtroendevalda har sitt uppdrag.

Barntillsynskostnader
Ersättning betalas för kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträde eller motsvarande för vård och tillsyn av barn som vårdas i den förtroendevaldes familj och som under kalenderåret inte hunnit fylla tolv år. Om särskilda skäl föreligger kan ersättning utges även för äldre barn. Ersättning betalas inte för tillsyn som utförs av egen familjemedlem eller av annan närstående och inte heller för tid då barnet vistas i den kommunala barnomsorgen. Ersättning utgår mot redovisade styrkta kostnader, maximalt 500 kronor/dag.

Kostnader för vård och tillsyn av funktionsnedsatt eller svårt sjuk
Ersättning betalas ut för kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträden eller motsvarande för vård och tillsyn av funktionsnedsatt eller svårt sjuk person som vistas i den förtroendevaldes bostad.

Ersättning betalas inte för tillsyn som utförs av egen familjemedlem eller av annan närstående. Ersättning utgår mot redovisade styrkta kostnader.

Funktionsnedsatt förtroendevalds särskilda kostnader
Ersättning betalas ut till funktionsnedsatt förtroendevald för de särskilda kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträden eller motsvarande och som inte ersätts på annat sätt. Kostnaderna kan exempelvis vara resor, ledsagare eller tolk. Ersättning utgår mot redovisade styrkta kostnader.

5. Ersättningsnivåer för förtroendevaldas uppdrag i Luleå kommuns bolagskoncern

Årsarvode för ordförande
Ordförandes årsarvode utgår från en riksdagsledamots årsarvode, där en tolftedel betalas ut per månad. Riksdagsledamots årsarvode för år ~~2022 uppgår till 858 000 kr~~ 2026 uppgår till 976 800 kr. Ordförandes årsarvode fastställs inför varje mandatperiod och ska årligen justeras från 1 januari varje år. Justeringen av årsarvodena bygger på uppräkningen av riksdagsledamots grundarvode. Det belopp som gäller den 1 januari varje år ska tillämpas som basarvode för hela året.

Om ordförande är heltidsengagerad förtroendevald inom Luleå kommun utgår inget arvode för ordförandeskap i kommunalt bolag.

Ordförande erhåller ej sammanträdesarvoden.

Årsarvode för vice ordförande
Vice ordförande utses av kommunfullmäktige. Arvodet för vice ordförande ska vara 5 % av respektive bolags ordinarie ordförandes årsarvode, där en tolftedel betalas ut per månad.

Ersättning för vice ordförande utgår för beredskap att träda i tjänst och att vara påläst på de ärenden som är på agendan.

Om vice ordförande är heltidsengagerad förtroendevald inom Luleå kommun utgår inget arvode för ordförandeskap i kommunalt bolag.

~~Bolag~~	~~Årsarvode % 2023~~	~~Räkneexempel Årsarvode 2022*~~
~~Luleå Kommunföretag AB~~	~~20 %~~	~~171 600 kr~~
~~Luleå Energi AB~~	~~20 %~~	~~171 600 kr~~
~~Lulebo AB~~	~~20 %~~	~~171 600 kr~~
~~Luleå Hamn AB~~	~~15 %~~	~~128 700 kr~~
~~Luleå Miljöresurs AB~~	~~15 %~~	~~128 700 kr~~
~~Luleå Lokaltrafik AB~~	~~15 %~~	~~128 700 kr~~
~~Nordiskt Flygteknikcentrum AB~~	~~10 %~~	~~85 800 kr~~
~~Luleå Business Region AB~~	~~10 %~~	~~85 800 kr~~
~~Luleå Energi Elnät AB~~	~~2 %~~	~~17 160 kr~~
~~Bioenergi i Luleå AB~~	~~2 %~~	~~17 160 kr~~
~~Lunet AB~~	~~2 %~~	~~17 160 kr~~

~~*Räkneexemplet visar arvodets nivå för respektive bolag där beräkning utgår från en riksdags-ledamots arvode för 2022 multiplicerat med årsarvode i procent. Utbetalning för 2023 utgår från en riksdagsledamots arvode per 1 januari 2023, utbetalning för 2024 utgår från riksdagsledamots arvode per 1 januari 2024 osv.~~

Bolag	Årsarvode % 2027-	Räkneexempel Årsarvode 2026*
Luleå Kommunföretag AB	20 %	195 360 kr
Luleå Energi AB	20 %	195 360 kr
Lulebo AB	20 %	195 360 kr
Luleå Hamn AB	20 %	195 360 kr
Luleå Miljöresurs AB	20 %	195 360 kr
Luleå Lokaltrafik AB	15 %	146 520 kr
Luleå Science Park AB	10 %	97 680 kr
Luleå Energi Elnät AB	2 %	19 536 kr
Bioenergi i Luleå AB	2 %	19 536 kr
Lunet AB	2 %	19 536 kr

*Räkneexemplet visar arvodets nivå för respektive bolag där beräkning utgår från en riksdags-ledamots arvode för 2026 multiplicerat med årsarvode i procent. Utbetalning för 2027 utgår från en riksdagsledamots arvode per 1 januari 2027, utbetalning för 2028 utgår från riksdagsledamots arvode per 1 januari 2028 osv.

Arvoden för sammanträden och justering av protokoll

1. ~~Sammanträdesarvode till styrelseledamöter med undantag för styrelsens ordförande utgår med 600 kronor per timme, dock maximalt 1 800 kr per dag. Efter första timmen utgår 300 kronor per påbörjad halvtimme~~.
2. Ersättare som tjänstgör i stället för ordinarie ledamot får samma arvode som ordinarie ledamot skulle haft, se punkt 1 ovan.
3. Närvarande ersättare som inte tjänstgör får 600 kronor, det vill säga motsvarande 1 timme, som ersättning för beredskap att träda i tjänst och att vara påläst på de ärenden som är på agendan.
4. Justerare (ej ordinarie ordförande eller heltidsarvoderad förtroendevald) får 200 kr i arvode för justering av protokoll.

1. Sammanträdesarvode utgår med 600 kronor för första timmen per sammanträde.
2. Efter första timmen utgår 300 kronor per timme och 150 kr per påbörjad halvtimme. Dock maximalt 3000 kr/dag eller 8 timmar/dag.

6. Ersättning till lekmannarevisor

Ersättning till ordinarie lekmannarevisor utgår med ett fast årligt arvode. Ingen indexering av arvodet sker under mandatperioden. Årsarvode betalas ut efter att ordinarie bolagstämma hållits. Mötesarvode och ersättning för förlorad arbetsinkomst utgår ej till lekmannarevisor. Respektive bolag betalar ut ersättning till bolagets lekmannarevisor.

Ersättning till lekmannarevisorsuppleant utgår endast om suppleanten haft uppdrag un-

der året och ersatt ordinarie lekmannarevisor. Ersättning erhålls då i proportion till uppdraget och baseras på årsarvodet för ordinarie lekmannarevisor.

För revisorer som avgår vid mandatperiodens slut gäller verksamhetsårets ersättningsregler tills revisionsberättelse avgivits. Tillträdande revisorer får ersättning enligt de regler som gäller från och med ~~2023~~ 2027.

~~**Årsarvode lekmannarevisor, från och med 2023**~~	
~~Luleå Kommunföretag AB~~	~~8 000 kr~~
~~Luleå Energi AB~~	~~8 000 kr~~
~~Lulebo AB~~	~~8 000 kr~~
~~Luleå Hamn AB~~	~~7 000 kr~~
~~Luleå Miljöresurs AB~~	~~7 000 kr~~
~~Luleå Lokaltrafik AB~~	~~7 000 kr~~
~~Nordiskt Flygteknikcentrum AB~~	~~6 000 kr~~
~~Luleå Business Region AB~~	~~6 000 kr~~
~~Luleå Energi Elnät AB~~	~~6 000 kr~~
~~Bioenergi i Luleå AB~~	~~6 000 kr~~
~~Lunet AB~~	~~6 000 kr~~

Årsarvode lekmannarevisor, från och med 2027	
Luleå Kommunföretag AB	9 500 kr
Luleå Energi AB	9 500 kr
Lulebo AB koncern	9 500 kr
Luleå Hamn AB koncern	9 500 kr
Luleå Miljöresurs AB	9 500 kr
Luleå Lokaltrafik AB	8 300 kr
Luleå Energi Elnät AB	7 100 kr
Bioenergi Luleå AB	7 100 kr
Lunet AB	7 100 kr
Luleå Science Park AB	7 100 kr

7. Tolkning av bestämmelserna

Frågor om tolkning och tillämpning av bestämmelserna avgörs av Luleå Kommunföretag AB.

§ 54

Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda (OPF-KR 26)

Ärendenr 2026/239-1.1.2.3

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att anta bestämmelser för omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda OPF-KR 26 med tillhörande bilagor, med ikraftträdande 2026-10-15 i samband med ny mandatperiod.
2. Pensionsavgiften höjs från nuvarande 4,5 procent till 6 procent, och för inkomstdelar som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp höjs avgiften från 30 procent till 31,5 procent att gälla från 2026-01-01.
3. Kommunfullmäktiges beslut 2019-10-21 § 199 om OPF-KL 18 upphör därmed att gälla och ersätts av OPF-KR 26.
4. Fastställa kostnadsram för aktivt omställningsstöd att motsvara ett halvt prisbasbelopp som för år 2026 är lika med 29 600 kronor.
5. Klargöra att kommunstyrelsen är pensionsmyndighet för förtroendevalda i Luleå kommun, och har till uppgift att svara på frågor om tolkning och tillämpning av bestämmelserna.

Sammanfattning av ärendet

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Regioner, SKR har 2025-12-19 antagit förslag till nya bestämmelser för förtroendevalda, OPF-KR 26. Reglerna gäller för uppdrag som tillträds efter valet 2026 eller senare.

Bestämmelserna i OPF-KR 26 syftar till att underlätta och möjliggöra för förtroendevald att förena arbetsliv och uppdrag. Bestämmelserna i OPF-KR 26 har i möjligaste mån anpassats till de pensions- och omställningsavtal som gäller för medarbetare i kommuner och regioner och kommunalförbund.
En central princip i OPF är att pensionsvillkoren för förtroendevalda ska vara i linje med de som gäller för kommunernas och regionernas anställda.

En höjning av pensionsavgifterna föreslås att gälla från 2026-01-01, i nivå med regelverk som gäller för anställda inom kommuner, regioner och kommunalförbund. Pensionsavgiften höjs från nuvarande 4,5 procent till 6 procent, och för inkomstdelar som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp höjs avgiften från 30 procent till 31,5 procent.

Höjning av pensionsavgiften medför en kostnadsökning av de totala pensionskostnaderna för kommunen. Exakt kostnad beror på antalet förtroendevalda med rätt till pensionsavsättning och nivån på deras arvoden. Om det nya regelverket skulle tillämpats för år 2025 och beräknat på den sammansättning och de pensionsnivåer som gällt för år 2025, skulle kostnaden öka från 1 168 438 till 1 396 155 kronor. Pensionsbolaget KPA anger att kostnaderna för OPF ökar generellt med 33 % med anledning av höjningen av pensionsavgifterna.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår följande förändringar utifrån SKR:s rekommendationer:

Omställningsstöd:
En ny regel införs som ger rätt att neka omställningsstöd om den förtroendevalde döms till fängelse i två år eller mer.

Tid hos annan uppdragsgivare får tillgodoräknas vid beräkning av kvalifikationstid för ekonomiskt omställningsstöd, samt förlängt ekonomiskt omställningsstöd.

Samordningsreglerna gällande ekonomiskt och förlängt omställningsstöd samordnas, det vill säga minskas med all förvärvsinkomst eller annan inkomst från första året med omställningsstöd. Från samordningen undantas ett fribelopp som motsvarar en tolftedel av samma års prisbasbelopp. Denna regel om samordning och fribelopp tillämpas i Luleå kommuns nuvarande bestämmelse.

Pension:
- Pensionsavgiften beräknas i procent på förtroendevalds pensionsgrundande inkomst, belopp som understiger 250 kronor avseende ett kalenderår utbetalas inte.
- En möjlighet till kortare utbetalningstid om minst 10 år har införts.
- Tidigaste ålder för uttag av pensionsbehållningen är 62 år.
- Infört regel om automatisk utbetalning vid 70 år, för den som inte ansökt.
- Sambobegreppet förtydligas, med hänvisning till sambolagen i § 11, efterlevandeskydd.

Familjeskydd:
- Endast ett helt familjeskydd kan betalas ut, även om man har flera uppdrag hos flera uppdragsgivare.
- Sambobegreppet har förtydligats.

Övrigt:
En ny försäkringsteknisk bilaga med uppdaterade delningstal samt en reviderad kommentar som förtydligar och stärker dokumentets vägledande funktion. Bilagan beskriver bland annat hur pensionsbehållningen ska räknas upp i högre åldrar.

Tydligt fastställa lokal pensionsmyndighet:
Bestämmelser enligt OPF-KR 26 tillämpas lokalt och därför behöver det finnas en tydligt angiven instans som fattar beslut i ärenden för att säkerställa en enhetlig, rättssäker och transparant hantering av frågor som rör förtroendevaldas pensionsrätt, familjeskydd och omställning. Exempelvis tolkningar av villkor vid avgång, övergång mellan uppdrag

Kommunstyrelsen är utsedd pensionsmyndighet för förtroendevalda i Luleå kommun och har till uppgift att tolka och tillämpa OPF-KR 26 bestämmelser. Frågor om tolkning och tillämpning av bestämmelserna avgörs av kommunstyrelsen.

Aktiva omställningsinsatser:
Aktiva omställningsinsatser gäller förtroendevald som haft ett eller flera uppdrag med sammanlagt 40 % av heltid och lämnar sitt uppdrag efter minst fyra år. Insatserna ska vara individuellt anpassade och kan bestå av rådgivningsinsatser och kompletterande utbildning, för att underlätta att förtroendevald blir anställningsbar. Luleå kommun har i nuvarande bestämmelse OPF-KL18 en beslutad kostnadsram på maximalt 25 000 kronor enligt kommunfullmäktigebeslut 2014-09-29 § 148.

Det är upp till respektive fullmäktige att fastställa eventuell kostnadsram. Kommunfullmäktige föreslås fastställa en kostnadsram för aktiva omställningsinsatser, motsvarande ett halvt prisbasbelopp som för år 2026 är lika med 29 600 kronor och följer därefter prisbasbeloppets utveckling.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att anta bestämmelser för omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda OPF-KR 26 med tillhörande bilagor, med ikraftträdande 2026-10-15 i samband med ny mandatperiod, och att pensionsavgiften höjs från nuvarande 4,5 procent till 6 procent, och för inkomstdelar som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp höjs avgiften från 30 procent till 31,5 procent att gälla från 2026-01-01. Kommunfullmäktiges beslut 2019-10-21 § 199 om OPF-KL 18 upphör därmed att gälla och ersätts av OPF-KR 26. Vidare föreslås kommunfullmäktige fastställa kostnadsram för aktivt omställningsstöd att motsvara ett halvt prisbasbelopp som för år 2026 är lika med 29 600 kronor, samt att klargöra att kommunstyrelsen är pensionsmyndighet för förtroendevalda i Luleå kom-

mun, och har till uppgift att svara på frågor om tolkning och tillämpning av bestämmelserna.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beslutsunderlag
- SKR:s förslag till bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd, OPF-KR 26, bilaga 1. KLF Hid: 2026.2152
- Kommentar till bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd. OPF-KR 26, bilaga 2. KLF Hid: 2026.2153
- Delningstal OPF-KR 26, bilaga 3. KLF Hid: 2026.2154
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda (OPF-KR 26), KLF Hid: 2026.4041

Förslag till beslut gällande bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda (OPF-KR 26)

Ärendenr 2026/239-1.1.2.3

Kommunstyrelseförvaltningen

1. Kommunfullmäktige beslutar att anta bestämmelser för omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda OPF-KR 26 med tillhörande bilagor, med ikraftträdande 2026-10-15 i samband med ny mandatperiod.
2. Pensionsavgiften höjs från nuvarande 4,5 procent till 6 procent, och för inkomstdelar som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp höjs avgiften från 30 procent till 31,5 procent att gälla från 2026-01-01.
3. Kommunfullmäktiges beslut 2019-10-21 § 199 om OPF-KL 18 upphör därmed att gälla och ersätts av OPF-KR 26.
4. Fastställa kostnadsram för aktivt omställningsstöd att motsvara ett halvt prisbasbelopp som för år 2026 är lika med 29 600 kronor.
5. Klargöra att kommunstyrelsen är pensionsmyndighet för förtroendevalda i Luleå kommun, och har till uppgift att svara på frågor om tolkning och tillämpning av bestämmelserna.

Sammanfattning av ärendet

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Regioner, SKR har 2025-12-19 antagit förslag till nya bestämmelser för förtroendevalda, OPF-KR 26. Reglerna gäller för uppdrag som tillträds efter valet 2026 eller senare.

Bestämmelserna i OPF-KR 26 syftar till att underlätta och möjliggöra för förtroendevald att förena arbetsliv och uppdrag. Bestämmelserna i OPF-KR 26 har i möjligaste mån anpassats till de pensions- och omställningsavtal som gäller för medarbetare i kommuner och regioner och kommunalförbund.
En central princip i OPF är att pensionsvillkoren för förtroendevalda ska vara i linje med de som gäller för kommunernas och regionernas anställda.

En höjning av pensionsavgifterna föreslås att gälla från 2026-01-01, i nivå med regelverk som gäller för anställda inom kommuner, regioner och kommunalförbund. Pensionsavgiften höjs från nuvarande 4,5 procent till 6 procent, och för inkomstdelar som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp höjs avgiften från 30 procent till 31,5 procent.

Höjning av pensionsavgiften medför en kostnadsökning av de totala pensionskostnaderna för kommunen. Exakt kostnad beror på antalet

förtroendevalda med rätt till pensionsavsättning och nivån på deras arvoden. Om det nya regelverket skulle tillämpats för år 2025 och beräknat på den sammansättning och de pensionsnivåer som gällt för år 2025, skulle kostnaden öka från 1 168 438 till 1 396 155 kronor. Pensionsbolaget KPA anger att kostnaderna för OPF ökar generellt med 33 % med anledning av höjningen av pensionsavgifterna.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår följande förändringar utifrån SKR:s rekommendationer:

Omställningsstöd:
En ny regel införs som ger rätt att neka omställningsstöd om den förtroendevalde döms till fängelse i två år eller mer.

Tid hos annan uppdragsgivare får tillgodoräknas vid beräkning av kvalifikationstid för ekonomiskt omställningsstöd, samt förlängt ekonomiskt omställningsstöd.

Samordningsreglerna gällande ekonomiskt och förlängt omställningsstöd samordnas, det vill säga minskas med all förvärvsinkomst eller annan inkomst från första året med omställningsstöd. Från samordningen undantas ett fribelopp som motsvarar en tolftedel av samma års prisbasbelopp. Denna regel om samordning och fribelopp tillämpas i Luleå kommuns nuvarande bestämmelse.

Pension:

- Pensionsavgiften beräknas i procent på förtroendevalds pensionsgrundande inkomst, belopp som understiger 250 kronor avseende ett kalenderår utbetalas inte.
- En möjlighet till kortare utbetalningstid om minst 10 år har införts.
- Tidigaste ålder för uttag av pensionsbehållningen är 62 år.
- Infört regel om automatisk utbetalning vid 70 år, för den som inte ansökt.
- Sambobegreppet förtydligas, med hänvisning till sambolagen i § 11, efterlevandeskydd.

Familjeskydd:

- Endast ett helt familjeskydd kan betalas ut, även om man har flera uppdrag hos flera uppdragsgivare.
- Sambobegreppet har förtydligats.

Övrigt:
En ny försäkringsteknisk bilaga med uppdaterade delningstal samt en reviderad kommentar som förtydligar och stärker dokumentets vägledande

funktion. Bilagan beskriver bland annat hur pensionsbehållningen ska räknas upp i högre åldrar.

Tydligt fastställa lokal pensionsmyndighet:
Bestämmelser enligt OPF-KR 26 tillämpas lokalt och därför behöver det finnas en tydligt angiven instans som fattar beslut i ärenden för att säkerställa en enhetlig, rättssäker och transparant hantering av frågor som rör förtroendevaldas pensionsrätt, familjeskydd och omställning. Exempelvis tolkningar av villkor vid avgång, övergång mellan uppdrag

Kommunstyrelsen är utsedd pensionsmyndighet för förtroendevalda i Luleå kommun och har till uppgift att tolka och tillämpa OPF-KR 26 bestämmelser. Frågor om tolkning och tillämpning av bestämmelserna avgörs av kommunstyrelsen.

Aktiva omställningsinsatser:
Aktiva omställningsinsatser gäller förtroendevald som haft ett eller flera uppdrag med sammanlagt 40 % av heltid och lämnar sitt uppdrag efter minst fyra år. Insatserna ska vara individuellt anpassade och kan bestå av rådgivningsinsatser och kompletterande utbildning, för att underlätta att förtroendevald blir anställningsbar. Luleå kommun har i nuvarande bestämmelse OPF-KL18 en beslutad kostnadsram på maximalt 25 000 kronor enligt kommunfullmäktigebeslut 2014-09-29 § 148.

Det är upp till respektive fullmäktige att fastställa eventuell kostnadsram. Kommunfullmäktige föreslås fastställa en kostnadsram för aktiva omställningsinsatser, motsvarande ett halvt prisbasbelopp som för år 2026 är lika med 29 600 kronor och följer därefter prisbasbeloppets utveckling.

Beslutsunderlag

- SKR:s förslag till bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd, OPF-KR 26, bilaga 1. KLF Hid: 2026.2152
- Kommentar till bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd. OPF-KR 26, bilaga 2. KLF Hid: 2026.2153
- Delningstal OPF-KR 26, bilaga 3. KLF Hid: 2026.2154

Helena Boman
Handläggare

Beslutet skickas till

Kommunstyrelseförvaltningen, HR-kontoret
Kommunstyrelseförvaltningen, kansliet

Förslag till bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda (OPF-KR 26)

Allmänt om bestämmelserna

Ett förtroendeuppdrag utgör en viktig del av den demokratiska strukturen och medför behov av anpassade villkor. Enligt 4 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) avses med förtroendevald den som har valts till ett uppdrag av fullmäktige, nämnd eller annan kommunal myndighet.

Uppdraget utgör inte en anställning, och den förtroendevalde har därför inte ett anställningsförhållande med kommunen eller regionen. Arbetsrättslig lagstiftning som reglerar exempelvis arbetstid, semester och anställningsskydd är därmed inte tillämplig.

Eftersom ett anställningsförhållande inte föreligger kan den förtroendevalde inte omfattas av bestämmelserna om tjänstepension, då sådan pension enligt 28 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) endast får tryggas inom ramen för ett anställningsförhållande.

Förtroendeuppdraget innebär också att den förtroendevalde verkar i en miljö där olika samhällsintressen behöver balanseras. Det kan i vissa fall medföra en viss distans till den lokala arbetsmarknaden.

Mot denna bakgrund innehåller OPF-KR 26 bestämmelser om omställningsstöd, pensionsbestämmelser och familjeskydd för förtroendevalda som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen. Bestämmelserna antas lokalt av fullmäktige i kommun, region eller kommunalförbund och utgör ett samlat regelverk som tydliggör de förtroendevaldas villkor och trygghet under och efter tiden som förtroendevald.

OPF-KR 26 indelas i fyra kapitel:

1. Inledande bestämmelser
    - Lokal pensionsmyndighet
    - Ändringar av och tillägg till bestämmelserna
2. Omställningsstöd
    - Aktiva omställningsinsatser
    - Ekonomiskt omställningsstöd

- Förlängt ekonomiskt omställningsstöd

3. Pensionsbestämmelser
    - Avgiftsbestämd pensionsbehållning
    - Sjukpension
    - Efterlevandeskydd
4. Familjeskydd
    - Familjeskydd till efterlevande vuxen
    - Familjeskydd till efterlevande barn

Kapitel 1

Inledande bestämmelser

§ 1 Lokal pensionsmyndighet

I anslutning till att OPF-KR 26 antas ska en lokal pensionsmyndighet utses. Pensionsmyndigheten har i uppgift att tolka och tillämpa bestämmelserna i OPF-KR 26.

§ 2 Ändringar av och tillägg till bestämmelserna

Den förtroendevalde är skyldig att följa de ändringar av och de tillägg till dessa bestämmelser som kommunen, regionen eller kommunalförbundet från tid till annan beslutar.

Kapitel 2

Bestämmelser om omställningsstöd för förtroendevalda

§ 1 Tillämpningsområde m.m.

Bestämmelser om omställningsstöd gäller för förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid.

Bestämmelserna gäller för förtroendevalda som tillträtt i samband med valet 2014 eller senare. Bestämmelserna gäller från samma tidpunkt även för förtroendevalda som i tidigare uppdrag inte omfattats av PBF, PRF-KL eller andra omställnings- och pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

§ 2 Omställningsstöd

Omställningsstöd syftar till att under en begränsad tid underlätta övergången till arbetslivet när en förtroendevald lämnat sitt (sina) uppdrag. Omställningsstöd kan bestå av aktiva omställningsinsatser, ekonomiskt omställningsstöd och förlängt ekonomiskt omställningsstöd.

Omställningsstöd förutsätter att den förtroendevalde själv aktivt verkar för att få ett nytt arbete.

§ 2a Nekad rätt till omställningsstöd enligt §§ 3-5

Fullmäktige får besluta att en förtroendevald inte ska beviljas omställningsstöd enligt §§ 3-5 i detta reglemente om den förtroendevalde har dömts för ett brott på vilket fängelse i lägst två år kan följa och domen har fått laga kraft.

Anmärkning

Avseende nekad rätt till omställningsstöd utifrån ej beviljad ansvarsfrihet, se anmärkning till § 2a (sid 12) i *Kommentar till bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda (OPF-KR 26).*

§ 3 Aktiva omställningsinsatser

Möjlighet till aktiva omställningsinsatser har förtroendevald som innehaft ett eller flera uppdrag och som lämnat sitt (sina) uppdrag efter minst fyra års sammanhängande uppdragstid och som inte uppnått motsvarande 32 a § LAS angiven ålder när den förtroendevalde lämnar sitt (sina) uppdrag.

Respektive kommun, region och kommunalförbund har att utifrån den förtroendevaldes individuella förutsättningar ta ställning till lämpliga aktiva

omställningsinsatser samt vilken kostnadsram som ska gälla. De åtgärder som erbjuds kan exempelvis, som på arbetsmarknaden i övrigt, bestå av rådgivningsinsatser och kompletterande utbildning.

§ 4 Ekonomiskt omställningsstöd

Rätt till ekonomiskt omställningsstöd har förtroendevald som lämnat sitt (sina) uppdrag efter minst ett års sammanhängande uppdragstid.

För varje år i uppdraget utges ett ekonomiskt omställningsstöd om tre månader. Ekonomiskt omställningsstöd utges i högst tre år.

Tid i uppdrag hos annan kommun, region eller kommunalförbund som tillämpar OPF-KR 26, eller tidigare version av OPF-KR, får tillgodoräknas vid beräkning av kvalifikationstid, under förutsättning att uppdraget har innehafts inom två år före uppdrag hos nuvarande uppdragsgivare. Den förtroendevalde ansvarar för att, i samband med ansökan och redovisning, skriftligen begära tillgodoräkning samt styrka tidigare uppdrag. För att tillgodoräkning ska medges krävs att den förtroendevalde inte har tagit del av omställningsstöd hos den tidigare uppdragsgivaren. Tillgodoräkningen bör samfinansieras av den tidigare uppdragsgivaren.

Underlaget för det ekonomiska omställningsstödet beräknas på den förtroendevaldes genomsnittliga månadsarvode gånger tolv under det senaste året. Det ekonomiska omställningsstödet utges med 85 procent av underlaget under de två första åren och med 60 procent under år tre.

Ekonomiskt omställningsstöd utges av kommunen, regionen eller kommunalförbundet som längst till och med kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande 32 a § LAS angiven ålder.

Rätten att erhålla ekonomiskt omställningsstöd upphör om den förtroendevalde på nytt blir innehavare av uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av en heltid hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet eller får uppdrag i riksdagen eller regeringen i minst motsvarande omfattning.

§ 5 Förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Rätt till förlängt ekonomiskt omställningsstöd har förtroendevald som lämnat sitt (sina) uppdrag efter minst åtta års sammanhängande uppdragstid.

Tid i uppdrag hos annan kommun, region eller kommunalförbund som tillämpar OPF-KR 26, eller tidigare version av OPF-KR, får tillgodoräknas vid beräkning av kvalifikationstid, under förutsättning att uppdraget har innehafts inom två år före uppdrag hos nuvarande uppdragsgivare. Den förtroendevalde ansvarar för att, i samband med ansökan och redovisning, skriftligen begära tillgodoräkning samt styrka tidigare uppdrag. För att tillgodoräkning ska medges krävs att den

förtroendevalde inte har tagit del av omställningsstöd hos den tidigare uppdragsgivaren. Tillgodoräkningen bör samfinansieras av den tidigare uppdragsgivaren.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan utges till förtroendevald från den tidigaste uttagsåldern för allmän pension enligt Socialförsäkringsbalken (SFB) och endast i omedelbar anslutning till att ekonomiskt omställningsstöd enligt § 4 upphört. Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan utges för ett år i taget och som längst till och med kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande 32 a § LAS angiven ålder.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd utges av kommunen, regionen eller kommunalförbundet efter årsvis ansökan från den förtroendevalde. Det förlängda ekonomiska omställningsstödet utges med 60 procent av underlaget enligt § 4.

Rätten att erhålla förlängt ekonomiskt omställningsstöd upphör om den förtroendevalde på nytt blir innehavare av uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av en heltid hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet, eller får uppdrag i riksdagen eller regeringen i minst motsvarande omfattning.

§ 6 Samordning

Ekonomiskt omställningsstöd och förlängt ekonomiskt omställningsstöd enligt §§ 4 och 5 ska samordnas med förvärvsinkomster och/eller andra inkomster som ersätter förvärvsinkomster. Samtliga inkomster, med undantag för kapitalinkomster, ska anses utgöra förvärvsinkomster.

Av administrativa skäl får från samordningen undantas ett fribelopp som per månad motsvarar en tolftedel av samma års prisbasbelopp.

Om en förtroendevald utför arbete utan ersättning eller mot låg ersättning, eller erhåller annan ersättning än förvärvsinkomst enligt första stycket, får den lokala pensionsmyndigheten besluta att minska omställningsstödet med ett uppskattat inkomstbelopp som motsvarar den inkomst som bedöms skälig.

§ 7 Uppgiftsskyldighet

En förtroendevald är skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att kunna fastställa rätten till samt beräkna omfattningen av aktiva omställningsinsatser, ekonomiskt omställningsstöd och förlängt ekonomiskt omställningsstöd.

Har en förtroendevald obehörigen eller med för högt belopp erhållit aktiva omställningsinsatser, ekonomiskt omställningsstöd eller förlängt ekonomiskt omställningsstöd till följd av oriktiga uppgifter, underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldighet eller annan omständighet, eller om den förtroendevalde

skäligen borde ha insett att utbetalningen var felaktig, ska det felaktigt utbetalda beloppet återbetalas. Pensionsmyndigheten kan – om särskilda skäl föreligger – besluta att helt eller delvis avstå från återkrav.

§ 8 Ansökan om omställningsstöd

Ansökan om omställningsstöd enligt §§ 3-5 ska göras skriftligt enligt de anvisningar som pensionsmyndigheten utfärdar.

Ansökan om omställningsstöd enligt §§ 3-5 ska göras i nära anslutning till att den förtroendevalde lämnar/minskar sitt (sina) uppdrag.

§ 9 Utbetalning av ekonomiskt eller förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Om rätt till ekonomiskt eller förlängt ekonomiskt omställningsstöd föreligger bör den förtroendevalde få sådant omställningsstöd utbetalat inom tre månader efter det att pensionsmyndigheten tagit emot sådan ansökan.

Kapitel 3

Pensionsbestämmelser

§ 1 Tillämpningsområde m.m.

Bestämmelser om pension gäller för förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet.

Bestämmelserna gäller för förtroendevalda som tillträtt i samband med valet 2014 eller senare. Bestämmelserna gäller från samma tidpunkt även för förtroendevalda som i tidigare uppdrag inte omfattats av PBF, PRF-KL eller andra omställnings- och pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

Pensionsbestämmelserna tillämpas för förtroendevald, oavsett uppdragets omfattning, om inte annat anges.

Pensionsbestämmelserna gäller inte för förtroendevald som vid tillträdet av sitt (sina) uppdrag har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

§ 2 Pensionsförmånernas omfattning

Pensionsförmåner enligt dessa bestämmelser är:

a. avgiftsbestämd pensionsbehållning

b. sjukpension

c. efterlevandeskydd

§ 3 Avgiftsbestämd pensionsbehållning

En förtroendevald har rätt till avgiftsbestämd pensionsbehållning enligt §§ 4-9.

§ 4 Pensionsgrundande inkomst

En förtroendevalds pensionsgrundande inkomst beräknas per kalenderår och begränsas till högst 30 inkomstbasbelopp.

Den pensionsgrundande inkomsten utgörs av den förtroendevaldes årsarvode, sammanträdesersättningar samt andra i det pensionsgrundande uppdraget (uppdragen) utgivna kontanta ersättningar.

För förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid, motsvarande sammanlagt minst 40 procent av en heltid, som under ledighet till

följd av sjukdom, olycksfall, arbetsskada eller föräldraledighet fått avdrag från sitt arvode, ska den pensionsgrundande inkomsten räknas om (höjas) med vad som avdragits.

I den pensionsgrundande inkomsten ska inte ingå ersättning som betalas ut till förtroendevald enligt 4 kap. 12 § kommunallagen för förlorad arbetsinkomst, semesterförmån eller tjänstepensionsförmån eller ersättning som utgör traktamente eller kostnadsersättning.

§ 5 Pensionsavgifter

Pensionsavgiften beräknas i procent på den förtroendevaldes pensionsgrundande inkomst enligt § 4.

Pensionsavgiften är 6 procent på den pensionsgrundande inkomsten upp till och med 7,5 inkomstbasbelopp.

Pensionsavgiften är 31,5 procent på de delar av den pensionsgrundande inkomsten som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp, intill dess den förtroendevalde har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder. Därefter är pensionsavgiften 6 procent på hela den pensionsgrundande inkomsten.

För förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid, och som får rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB och som en följd härav med stöd av 4 kap. 6 § kommunallagen befrias från sitt uppdrag före mandatperiodens utgång, ska pensionsavgift tillgodoräknas under tid då den förtroendevalde har rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB.

Anmärkning

Pensionsavgift ska avsättas i förhållande till nedsatt arbetsförmåga i uppdraget (uppdragen). Pensionsavgiften beräknas på den pensionsgrundande inkomsten året före insjuknandetidpunkten enligt § 10. Pensionsavgiften avsätts till den förtroendevaldes pensionsbehållning.

Förtroendevald tillgodoräknas pensionsavgift från kommunen, regionen eller kommunalförbundet endast om den för kalenderåret är högre än 3 procent av samma års inkomstbasbelopp. Då förtroendevald inte tillgodoräknas pensionsavgift betalar kommunen, regionen eller kommunalförbundet ut motsvarande belopp direkt till den förtroendevalde i form av ersättning som inte är pensionsgrundande. Belopp understigande 250 kronor avseende ett kalenderår utbetalas inte.

§ 6 Pensionsbehållning

Pensionsavgiften för ett kalenderår avsätts senast den 31 mars följande år till en pensionsbehållning hos respektive kommun, region eller kommunalförbund, där

den förtroendevalde har innehaft uppdrag. Med pensionsbehållning avses summan av de årliga pensionsavgifter som intjänats hos respektive kommun, region eller kommunalförbund.

Pensionsbehållningen räknas upp årligen (indexeras) med förändringen av inkomstbasbeloppet.

Pensionsbehållningen innehåller ett efterlevandeskydd enligt § 11. Den förtroendevalde kan erbjudas möjlighet att välja bort efterlevandeskyddet i anslutning till ansökan om uttag.

§ 7 Information

Pensionsmyndigheten ska lämna information till den förtroendevalde om hans eller hennes pensionsbehållning, pensionsgrundande inkomst och avsättning av pensionsavgift.

§ 8 Utbetalning av avgiftsbestämd pensionsbehållning

Utbetalning av avgiftsbestämd pensionsbehållning enligt § 6 sker månadsvis och livsvarigt. Den förtroendevalde kan, efter särskild överenskommelse mellan den förtroendevalde och pensionsmyndigheten i samband med ansökan om utbetalning av pensionsbehållningen, välja utbetalning under kortare tid, dock som lägst 10 år.

Utbetalning får tidigast påbörjas från den tidpunkt då den förtroendevalde enligt 58 kap. 1§ Socialförsäkringsbalken (2010:110) har rätt att ta ut allmän pension, minus två år.

Ansökan om utbetalning av avgiftsbestämd pensionsbehållning ska göras enligt de anvisningar som pensionsmyndigheten fastställt. Den förtroendevalde bör få pensionsbehållningen utbetalad inom tre månader efter det att pensionsmyndigheten tagit emot sådan ansökan.

Om utbetalning inte påbörjats eller ansökan om sådan utbetalning inte inkommit till pensionsmyndigheten (eller enligt anvisning från pensionsmyndigheten) vid den tidpunkt den förtroendevalde har uppnått motsvarande 32 a § LAS angiven ålder plus 12 månader påbörjas utbetalning vid denna tidpunkt.

Avgiftsbestämd pensionsbehållning kan utbetalas som engångsersättning till förtroendevald om värdet av pensionsbehållningen är högst 150 procent av inkomstbasbeloppet året innan utbetalning av förmånen börjar.

§ 9 Uppgiftsskyldighet

Förtroendevald är skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att kunna fastställa rätten till och beräkna avsättning till

pensionsbehållning. Lämnas inte sådana uppgifter kan pensionsmyndigheten besluta att avsättningen ska minskas i skälig omfattning.

Om förtroendevald genom att lämna oriktiga uppgifter inte fullgör sin uppgiftsskyldighet eller på annat sätt orsakar att för hög pensionsavgift avsätts, kan detta belopp återkrävas eller avräknas på kommande avsättningar av pensionsavgift.

Pensionsmyndigheten kan besluta att helt eller delvis efterge beloppet.

§ 10 Sjukpension

Sjukpension betalas ut till förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid, och som får rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB och som en följd härav med stöd av 4 kap. 6 § kommunallagen avgår från sitt uppdrag före mandatperiodens utgång.

Sjukpensionen grundas och beräknas på det genomsnittliga månadsarvodet som den förtroendevalde hade kalenderåret före insjuknandetidpunkten gånger tolv. Pensionsmyndigheten kan i särskilt fall fatta beslut om annat beräkningsunderlag.

Sjukpensionens nivå motsvarar nivån för den månadsersättning som utgår till anställda enligt AGS-KL.

Sjukpension utges under tid som den förtroendevalde har rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB. Upphör rätten till sjuk- eller aktivitetsersättning upphör också rätten till sjukpension.

Anmärkningar

1. Sjukpensionen utges i förhållande till nedsatt arbetsförmåga i uppdraget (uppdragen).

2. Sjukpensionen ska värdesäkras på motsvarande sätt som i de bestämmelser som gäller för utbetalning av månadsersättning enligt AGS-KL.

Förtroendevald som befrias/frånträder sitt uppdrag p g a sjukdom har rätt till efterskydd under 270 kalenderdagar. Efterskyddet innebär att rätt till sjukpension föreligger om förtroendevald under efterskyddstid beviljas sjuk- eller aktivitetsersättning.

Den förtroendevaldes rätt till efterskydd upphör om den förtroendevalde tillträder en anställning eller annat uppdrag förenat med pensionsrätt.

Pensionsmyndigheten kan i särskilt fall fatta beslut om förlängd efterskyddstid.

§ 11 Efterlevandeskydd

Efterlevandeskydd enligt § 6 innebär att den förtroendevaldes pensionsbehållning betalas till efterlevande make/maka, registrerad partner, sambo eller barn vid förtroendevalds dödsfall.

Anmärkningar

Avseende definitionen av sambo hänvisas till sambolagen (2003:376).

Efterlevandeskydd betalas i första hand till efterlevande make/maka, registrerad partner och sambo. I andra hand betalas efterlevandeskydd till barn.

Om det finns flera barn med rätt till efterlevandeskydd ska pensionsbehållningen delas lika mellan dessa barn.

Vid dödsfall utbetalas värdet av pensionsbehållningen, enligt § 6, till förmånsberättigad efterlevande under fem år.

Efterlevandeskydd kan utbetalas som en engångsersättning till efterlevande om värdet av pensionsbehållningen är högst 150 procent av inkomstbasbeloppet året före utbetalning av förmånen börjar.

§ 12 Vissa inskränkningar i rätten till pensionsförmån

Angående påföljd i pensionsförmånshänseende för den som uppsåtligen framkallat förtroendevalds arbetsoförmåga eller död ska gälla vad som anges i 18, 19, 20 a och 100 a §§ lagen om försäkringsavtal (2005:104).

§ 13 Finansiering

För utfästelser enligt dessa bestämmelser svarar kommun, region och kommunalförbund.

§ 14 Ansökan om och utbetalning av sjukpension och efterlevandeskydd

Utbetalning av sjukpension och efterlevandeskydd sker månadsvis.

Ansökan om sjukpension och efterlevandeskydd ska göras enligt de anvisningar som pensionsmyndigheten utfärdar. Den förtroendevalde eller förmånsberättigade bör få sjukpension eller efterlevandeskydd utbetalad inom tre månader efter det att pensionsmyndigheten tagit emot sådan ansökan.

§ 15 Uppgiftsskyldighet m.m.

Förtroendevald eller hans eller hennes efterlevande är skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att fastställa rätten till sjukpension och efterlevandeskydd. Förtroendevald eller efterlevande som inte

fullgör de skyldigheter pensionsmyndigheten fastställt förverkar rätten till förmåner och kan inte genom att senare fullgöra skyldigheten återfå rätten till förverkat belopp mer än sex månader tillbaka. Pensionsmyndigheten kan dock medge undantag.

Kapitel 4

Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall

§ 1 Tillämpningsområde m.m.

Bestämmelser om familjeskydd gäller för förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid.

Bestämmelserna om familjeskydd träder ikraft vid den tidpunkt då OPF-KR 26 antas av fullmäktige, eller från den tidpunkt som fullmäktige beslutar. Bestämmelserna gäller från samma tidpunkt även för förtroendevalda som i tidigare uppdrag inte omfattats av PBF, PRF-KL eller andra omställnings- och pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

§ 2 Rätt till familjeskydd

En förtroendevalds efterlevande har rätt till

- familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall till efterlevande vuxen, och
- familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall till efterlevande barn.

§ 3 Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall

En förtroendevalds efterlevande har rätt till familjeskydd om den förtroendevalde avlider:

a) under tid då han eller hon uppfyller förutsättningarna enligt § 1,

b) under tid då han eller hon får sjukpension enligt Pensionsbestämmelser § 10,

rätten till familjeskydd vid den förtroendevaldes dödsfall gäller också om den förtroendevalde avlider:

c) inom sex månader efter det att den förtroendevalde befrias/frånträder sitt uppdrag.

En förtroendevalds efterlevande har inte rätt till familjeskydd enligt punkterna b) – c) om den förtroendevalde vid tidpunkten för dödsfallet hade en anställning eller uppdrag med pensionsrätt och den förtroendevalde genom anställning eller uppdrag hade motsvarande skydd för efterlevande.

För en och samma avliden kan det högst utges ett familjeskydd, detta oavsett om den förtroendevalde hade fler än ett uppdrag som var och en innebär att den avlidne uppfyller dessa villkor.

§ 4 Familjeskydd till efterlevande vuxen

Familjeskydd till efterlevande vuxen betalas ut till den förtroendevaldes make/maka, sambo och registrerad partner som den avlidne hade vid tidpunkten för dödsfallet.

Anmärkningar

Med sambo avses den ogifta person som stadigvarande bodde tillsammans med den ogifte förtroendevalde vid hans eller hennes död, och

a) som tidigare varit gift eller registrerad partner med den förtroendevalde,

eller

b) har eller har haft barn, eller då väntade barn med den förtroendevalde.

§ 5 Beräkning och utbetalning av familjeskydd till efterlevande vuxen

En efterlevande vuxen, med rätt till familjeskydd till efterlevande vuxen enligt ovan, har rätt till förmån i fem års tid.

Från och med månaden efter att den förtroendevalde avlidit och fram till och med slutet av samma år motsvarar den månatliga förmånens värde 1,1 inkomstbasbelopp delat med tolv. Förmånen ska därefter årligen räknas upp med förändringen av prisbasbeloppet.

Familjeskydd till efterlevande vuxen ska utbetalas månadsvis och i lika stora delar.

§ 6 Familjeskydd till efterlevande barn

Familjeskydd till efterlevande barn betalas ut till den förtroendevaldes arvsberättigade barn till och med månaden innan barnet fyller arton år.

Rätten till familjeskydd till efterlevande barn gäller även för den tid då barnet har rätt till barnpension enligt SFB.

Rätt till familjeskydd till efterlevande barn har även det barn som den förtroendevalde med socialnämndens medgivande tagit emot i sitt hem för vård och fostran i adoptionssyfte.

§ 7 Beräkning och utbetalning av familjeskydd till efterlevande barn

Ett efterlevande barn, med rätt till familjeskydd enligt ovan, har, från och med månaden efter att den förtroendevalde avlidit och fram till och med slutet av samma år, rätt till en månatlig förmån motsvarande 0,5 inkomstbasbelopp delat med tolv. Förmånen ska därefter årligen räknas upp med förändringen av prisbasbeloppet.

Det sammanlagda månatliga förmånsvärdet av familjeskydd till efterlevandes samtliga barn kan dock aldrig överstiga värdet av 1,5 inkomstbasbelopp det år dödsfallet inträffade delat med tolv.

Vid fler än tre efterlevande barn bestäms den månatliga förmånens värde till vart och ett av de efterlevande barnen till motsvarande en tolftedel av värdet av 1,5 inkomstbasbelopp året då den förtroendevalde avled delat med antalet efterlevande barn med rätt till familjeskydd till efterlevande barn, därefter årligen uppräknat med förändringen av prisbasbeloppet.

Om ett efterlevande barn till en förtroendevald framställer anspråk på familjeskydd till efterlevande barn först efter det att sådan förmån har börjat betalas ut, ska redan utbetalda förmåner inte omfördelas mellan barnen.

Familjeskydd vid den förtroendevaldes dödsfall till efterlevande barn ska utbetalas månadsvis och i lika stora delar.

§ 8 Utbetalning av förmåner

Familjeskyddet betalas ut till den förtroendevaldes efterlevande månadsvis, senast tre månader efter det att kommunen, regionen eller kommunalförbundet har tagit emot ett fullständigt underlag för utbetalningen.

Om den förtroendevalde har befriats/frånträtt sitt uppdrag och den förtroendevalde omfattas av familjeskydd, ska den som gör anspråk på förmån anmäla dödsfall enligt anvisningar från pensionsmyndigheten.

När anmälan inkommit, anses kommun, region eller kommunalförbund ha fått kännedom om dödsfallet.

För att rätten till förmån ska kunna bedömas ska den som gör anspråk på förmån lämna de uppgifter som begärs av pensionsmyndigheten samt låta pensionsmyndigheten hämta in uppgifter om den förtroendevalde från nuvarande och tidigare arbetsgivare, uppdragsgivare, Skatteverket, Försäkringskassan eller försäkringsinrättning.

Om efterlevande lämnar oriktiga uppgifter som leder till att för högt familjeskydd utbetalas, kan det för högt utbetalda beloppet avräknas från kommande utbetalningar eller helt eller delvis återkrävas. Detta gäller under förutsättning att efterlevande insett eller borde ha insett att lämnade uppgifter var oriktiga. Pensionsmyndigheten kan besluta att helt eller delvis efterge beloppet.

Pensionsmyndigheten kan besluta att en efterlevande förlorar sin rätt till familjeskydd med anledning av att han eller hon uppsåtligen har framkallat den förtroendevaldes död. Omständigheterna ska vara sådana som anges i 12 kap. 8 § första stycket FAL.

Kommentar till bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda (OPF-KR 26)

Inledning

I kommentaren till OPF-KR 26 behandlas de föreslagna bestämmelserna om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda. Kommentaren följer samma struktur som OPF-KR 26.

OPF-KR 26 är utformat för att tillämpas på förtroendevalda som tillträder ett eller flera uppdrag för första gången efter valet 2014 eller senare. Bestämmelserna gäller i vissa delar även för förtroendevalda som tidigare inte omfattats av PBF, PRF-KL eller andra pensionsbestämmelser för förtroendevalda. OPF-KR 26 ersätter samtliga av de tidigare regelverken OPF-KR 25, OPF-KL 18 och OPF-KL 14.

En uppdaterad försäkringsteknisk bilaga har införts och ersätter den tidigare från 2014. Bilagan har moderniserats och beskriver bland annat hur pensionsbehållningen räknas upp i högre åldrar.

Kommuner, regioner och kommunalförbund som ännu inte har antagit OPF-KR (eller tidigare OPF-KL) bör notera att de framtagna kommentarerna och riktlinjerna för tillämpning bygger på antagandet att OPF-KL 14, OPF-KL 18 och/eller OPF-KR 25 redan är antagna.

SKR rekommenderar att OPF-KR 26 antas med ikraftträdande den 15 oktober 2026. Datumet är valt för att sammanfalla med starten av en ny mandatperiod. Syftet är att undvika förändringar av villkor under pågående mandatperiod och skapa förutsägbarhet och likvärdighet för de förtroendevalda.

Definitioner och förklaringar i OPF-KR 26

Förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen (2017:725)	*”Med förtroendevalda avses i denna lag ledamöter och ersättare i fullmäktige, nämnder och fullmäktigeberedningar, de som fullgör förtroendeuppdrag som anges i 2 § första stycket samt revisorer.* *Med förtroendevalda avses också ledamöter och ersättare i den beslutande församlingen, förbundsstyrelsen eller någon annan nämnd, de beslutande församlingarnas beredningar samt revisorer i ett kommunalförbund.”*
Fullmäktige	Med fullmäktige avses kommunfullmäktige, regionfullmäktige samt förbundsfullmäktige.

Lokal pensionsmyndighet	Det beslutande organ, eller funktion, som ska ha till uppgift att tolka och tillämpa bestämmelserna i OPF-KR 26. Den lokala pensionsmyndigheten kan vara fullmäktige eller kommunstyrelsen men kan också delegeras till exempelvis arvodesberedningen eller tjänstefunktion.
Fullgör uppdrag på betydande del av heltid	Med *betydande del av heltid*, avses sammanlagt minst 40 procent av en heltidstjänst. Att *betydande del* anges till 40 procent är en uttolkning av kommunallagen.
Förvärvsinkomst	Med förvärvsinkomst, och andra inkomster som ersätter förvärvsinkomst, avses sådana inkomstslag som anges - i 59 kap. socialförsäkringsbalken (SFB) t.ex. sjukpenning, föräldrapenningförmåner, inkomstrelaterad sjuk- och aktivitetsersättning samt enligt Skatteverkets definition av förvärvsinkomst. All annan inkomst än kapitalinkomst är förvärvsinkomst. De vanligaste förvärvsinkomsterna är en på basis av ett arbetsförhållande erhållen lön och en inkomst som ska jämställas med denna samt pension. Även en i stället för denna inkomst erhållen inkomst, förmån eller ersättning, t.ex. arbetslöshetsdagpenning och dagtraktamente av olycksfallsförsäkring, är förvärvsinkomst. Förvärvsinkomsten ansluter sig dock inte alltid till utförande av arbete, eftersom även t.ex. en förtäckt dividend är förvärvsinkomst. Förvärvsinkomst är enligt rättspraxisen också en garantiprovision (HFD 1994/2895). Av resultatet av näringsverksamhet och jordbruk kan även en del vara

	förvärvsinkomst. Av dessa inkomster avskiljs först kapitalinkomstandelen och resten beskattas som förvärvsinkomst. Även inkomstandelen för en delägare i en sammanslutning och den dividend som ett annat bolag än ett börsbolag har utbetalat indelas i en kapital- och förvärvsinkomstandel.
Pensionsgrundande inkomst	Den förtroendevaldes årsarvoden, sammanträdesersättningar samt andra i det pensionsgrundande uppdraget (uppdragen) utgivna kontanta ersättningar.
Mandatperiod	En mandatperiod är den period den förtroendevalde har sitt uppdrag. I Sverige utgör en politisk mandatperiod oftast fyra år och mandatperioden för kommunfullmäktige löper mellan valen från och med den 15 oktober valåret (kap 5 § 9 första stycket kommunallagen).

Cirkulär och övrig information avseende OPF-KR/KL

Cirkulär 25:64 – OPF-KR 26

Cirkulär 24:63 – OPF-KR 25

Cirkulär 18:31 – OPF-KL 18

Cirkulär 13:75 – OPF-KL 14

Arbetsgivarnytt nr 31/14

Arbetsgivarnytt nr 28/12

Övergripande om bestämmelserna

OPF-KR 26 omfattar förtroendevald som avses 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommun, region eller kommunalförbund.

OPF-KR 26 är utformat för tillämpning hos respektive kommun, region eller kommunalförbund. För att bestämmelserna ska äga giltighet krävs ett lokalt antagande av fullmäktige. OPF-KR 26 utgår från den enskilda kommunen, regionen eller kommunalförbundet. Med ”tidigare uppdrag” avses i kommentaren uppdrag hos samma uppdragsgivare och ska inte sammanblandas med uppdrag hos annan uppdragsgivare.

Bestämmelserna i OPF-KR 26 ska underlätta och möjliggöra för förtroendevald att förena arbetsliv och uppdrag och bestämmelserna har i möjligaste mån anpassats till de pensions- och omställningsavtal som gäller för anställda inom kommuner, regioner och kommunalförbund.

Kommunala aktiebolag

Styrelseledamöter i kommunala aktiebolag omfattas inte av bestämmelserna i OPF-KR 26, villkor för styrelseledamöter regleras i första hand genom aktiebolagslagen. Det är dock möjligt att besluta om en modell som ger förmåner eller nivåer liknande OPF-KR 26 även för kommunala aktiebolag. Om ett sådant beslut fattas måste man beakta att aktiebolagslagen och kommunallagen är två separata regelverk med olika krav och principer. Konsekvenserna av att införa OPF-KR 26-liknande villkor inom ramen för aktiebolagslagen har inte utretts, vilket innebär att rättsliga och praktiska effekter är mycket osäkra.

Om en kommun eller region ändå väljer att slå samman uppdrag och ersättningar för förtroendeuppdrag och styrelsearbete i kommunala aktiebolag rekommenderas att en ersättningspolicy utarbetas och dokumenteras som tillägg till OPF-KR 26. Tillägget bör tydligt beskriva hur OPF-KR 26 ska tillämpas, inklusive om förmåner som omställningsstöd omfattar hela uppdraget – även den del som avser styrelsearbete i kommunala aktiebolag.

Bestämmelserna är indelade i fyra kapitel; inledande bestämmelser, bestämmelser om omställningsstöd, pensionsbestämmelser samt familjeskydd.

Bestämmelser om omställningsstöd för förtroendevalda

Att inneha ett förtroendeuppdrag är förenat med särskilda förutsättningar. Ett politiskt uppdrag utgör inte en anställning, och den förtroendevalde är således inte anställd av kommunen, regionen eller kommunalförbund. Den förtroendevalde omfattas därför inte av bestämmelser i lagstiftning som reglerar arbetsmarknaden, exempelvis semester, arbetstid, anställningsskydd eller tjänstepension. Förtroendeuppdraget innebär att den förtroendevalde verkar i en miljö där olika samhällsintressen behöver balanseras. Det kan i vissa fall medföra en viss distans till den lokala arbetsmarknaden.

Mot denna bakgrund är det rimligt att den som lämnar ett förtroendeuppdrag också erbjuds stöd för att hitta en ny väg tillbaka till arbetslivet. Med hänsyn till att de förtroendevalda har olika bakgrund och varierande förutsättningar är det av vikt att säkerställa att adekvata stöd- och återgångsmöjligheter finns.

Omställningsbestämmelserna i OPF-KR 26 syftar till en aktiv omställning genom riktade insatser och tidsbegränsade ekonomiska stöd, med målet att öka möjligheterna för individen att utvecklas och gå vidare i sin karriär efter slutfört uppdrag.

I OPF-KR 26 justeras samordningsreglerna gällande ekonomiskt omställningsstöd samt förlängt ekonomiskt omställningsstöd. Omställningsstöden ska samordnas med

all förvärvsinkomst och/eller annan inkomst från och med det första året med omställningsstöd.

I OPF-KR 26 införs även förslag till regler om nekad rätt till omställningsstöd. Fullmäktige ges möjlighet att besluta att en förtroendevald inte ska ha rätt till omställningsstöd enligt §§ 3-5 i bestämmelserna.

Pensionsbestämmelser

Pensionsbestämmelserna för sektorns förtroendevalda klassificeras inte som tjänstepensionsförsäkring eftersom det inte föreligger något anställningsförhållande mellan kommunen, regionen eller kommunalförbundet och den förtroendevalde. För att möjliggöra tjänstepension för förtroendevalda krävs en ändring av nuvarande skattelagstiftning. Förmånerna i pensionsbestämmelserna motsvarar i stora delar pensionsavtalet AKAP-KR och strukturen i regelverket följer av AKAP-KR. Intjänandet till den avgiftsbestämda pensionsbehållningen bygger på en livsinkomstprincip i uppdraget.

Någon nedre åldersgräns för att omfattas av bestämmelserna finns inte. Bestämmelserna gäller inte om den förtroendevalde tillträder ett uppdrag efter motsvarande i 32 a § lagen om anställningsskydd (LAS) angiven ålder.

Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall

I OPF-KR 26 finns också ett familjeskydd. Familjeskyddet syftar till att de förtroendevalda i huvudsak ska ha samma skydd för efterlevande som anställda i sektorn.

Tidigare pensionssystem och övergångsbestämmelser

Förtroendevaldas pensionsvillkor i kommuner och regioner regleras utifrån olika pensionsbestämmelser som har förändrats över tid.

Vilket regelverk som gäller beror både på när uppdraget påbörjades och när och hur kommunen eller regionen antog nya bestämmelser. Äldre reglementen, såsom PBF (Pensionsbestämmelser för förtroendevalda) och PRF-KL (Pensionsreglemente för förtroendevalda i kommuner och landsting), bygger på förmånsbestämda principer där pensionen baseras på slutlig inkomst och tid i uppdraget. Senare regelverk, exempelvis OPF-KR 26, utgår istället från en livsinkomstprincip i uppdraget/uppdragen.

Tillämpning

Intjänande enligt äldre reglementen och OPF-KR 26 är kopplat till den organisation där uppdraget utförs. Vid nytt uppdrag hos ny uppdragsgivare bör OPF-KR 26 tillämpas.

De äldre reglerna upphör att gälla för en förtroendevald som frånträder sitt uppdrag utan att vara berättigad till pensionsförmån enligt dessa. Om rätt till pensionsförmån föreligger, fortsätter de äldre bestämmelserna att gälla (t.ex. PBF § 1 mom. 3).

Bestämmelserna bör inte medföra att det är mer förmånligt att helt avstå från fortsatta politiska uppdrag än att kvarstå som förtroendevald i mindre omfattning. Därför bör uppbärande av avgångsersättning inte hindra att den förtroendevalde omfattas av OPF-KR 26 och tjänar in förmåner parallellt. Om rätt till egenpension enligt äldre reglementen föreligger på grund av uppdrag hos annan kommun, region eller kommunalförbund, bör frågan om denna rätt utgör hinder för intjänande enligt OPF-KR 26 regleras i tillämpningsanvisningar.

En förtroendevald som före införandet av OPF-KR 26 omfattades av äldre reglementen och hade ett uppdrag om minst 40 procent av heltid, kan fortsätta att omfattas av dessa så länge uppdraget kvarstår med minst samma omfattning. Om uppdraget minskar till under 40 procent och den förtroendevalde saknar rätt till visstidspension, sjukpension eller ålderspension enligt de äldre reglerna, kan den förtroendevalde istället omfattas av OPF-KR 26.

Övergång från äldre regelverk till OPF-KR 26

De tidigare förmånsbestämda regelverken, såsom PBF och PRF-KL, skiljer sig väsentligt från det nuvarande avgiftsbestämda regelverket OPF-KR 26. I ett förmånsbestämt system är pensionen kopplad till en viss nivå baserad på slutlön (arvode) och tjänstetid, medan pensionen i ett avgiftsbestämt system styrs av storleken på ”inbetalda” avgifter (till en pensionsbehållning) och värdeutveckling över tid.

En förtroendevald som omfattas av äldre regelverk kan, efter att tidigare pensionsförmåner har värderats och en noggrann bedömning av lämpligheten har gjorts, övergå till OPF-KR 26 genom överenskommelse med uppdragsgivaren. Det rekommenderas att en skriftlig överenskommelse upprättas mellan uppdragsgivaren och den förtroendevalde, där konsekvenserna av övergången tydligt framgår.

Eftersom regelverken bygger på olika grundprinciper bör ett byte mellan dessa endast ske på initiativ av den enskilde förtroendevalde och med stor försiktighet. En övergång kan få betydande konsekvenser för den framtida pensionsförmånen.

Kommunen eller regionen bör tillsammans med den förtroendevalde värdera tidigare intjänade pensionsrättigheter och jämföra med OPF-KR 26. Resultatet bör redovisas till den förtroendevalde. En sådan redovisning ska baseras på individuella förutsättningar, såsom ålder, tjänstetid och planerade framtida uppdrag.

SKR kommer under våren 2026 att ta fram ett förslag till riktlinjer för hur en övergång mellan regelverken kan genomföras.

OPF-KR/KL har tidigare inte samordnats med äldre reglementen, men vissa äldre reglementen kan samordnas med OPF-KR 26 (samt tidigare versioner), exempelvis PBF § 2 mom. 3.

Detaljerad genomgång av paragrafer i OPF-KR 26

Kapitel 1 Inledande bestämmelser

§ 1 Lokal pensionsmyndighet

Fullmäktige beslutar om en lokal ”pensionsmyndighet” som ansvarar för att tolka och tillämpa bestämmelserna i OPF-KR 26. Den lokala pensionsmyndigheten kan utgöras av fullmäktige eller kommunstyrelsen, men uppgiften kan även delegeras till exempelvis arvodesberedningen eller en tjänstefunktion.

Syftet med en lokal pensionsmyndighet är att säkerställa en enhetlig, rättssäker och transparent hantering av frågor som rör de förtroendevaldas pensionsrätt, familjeskydd och eventuella omställning. Eftersom OPF-KR 26 tillämpas lokalt och kan ge upphov till individuella bedömningar – till exempel vid avgångar, övergångar mellan uppdrag eller tolkning av särskilda villkor – behöver det finnas en tydligt angiven instans som fattar beslut i sådana ärenden.

§ 2 Ändringar av och tillägg till bestämmelserna

Gällande ändringar och tillägg till bestämmelserna så är den förtroendevalde som tillträtt vid valet 2014 eller senare skyldig att följa de ändringar som följer av OPF-KR 26 samt de eventuella ändringar och tillägg till bestämmelserna som fullmäktige beslutar.

Kapitel 2 Bestämmelser om omställningsstöd för förtroendevalda

Bestämmelserna om omställningsstöd syftar till att stärka den förtroendevaldes möjligheter att övergå mellan uppdragstid och arbetsliv. Grundprincipen är att samtliga omställningsstöd ska betraktas som tidsbegränsade insatser som underlättar återgång i arbete.

Omställningsfonden (organisationsnummer 802012-0963) kan uppdras att hantera den förtroendevaldes omställning. Fonden har till uppgift att stödja förtroendevalda som lämnar sina politiska uppdrag, med särskilt fokus på att underlätta återgången till arbetslivet efter uppdragstiden.

Varje kommun, region och kommunalförbund svarar för kostnaden för de olika omställningsstöden. I händelse av att förtroendevald går från uppdrag i kommun till region eller kommunalförbund, eller vice versa, kan det vara lämpligt att det överenskoms om hantering av kvalifikationstider och eventuell kostnadsfördelning.

Administrationen av aktivt omställningsstöd kan över tid komma att utvecklas eller kompletteras. Det pågår en utredning kring möjligheten att införa en försäkringslösning.

Kommunen, regionen eller kommunalförbundet kan även uppdra åt annan aktör än Omställningsfonden att tillhandahålla motsvarande stöd.

§ 1 Tillämpningsområde m.m.

Bestämmelser om de olika omställningsstöden gäller för förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommun, region eller kommunalförbund på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid. Olika kommuner, regioner och kommunalförbund har olika förutsättningar, exempelvis beroende på storlek, för omfattningen av förtroendeuppdragen vilket kan beaktas i samband med fastställandet av det lokala regelverket.

Ytterligare regler/kriterier kan framgå nedan under specifik ersättning.

§ 2 Omställningsstöd

Omställningsstöd syftar till att under en begränsad tid underlätta övergången till arbetslivet när en förtroendevald lämnat sitt (sina) uppdrag. Omställningsstöd kan bestå av aktiva omställningsinsatser, ekonomiskt omställningsstöd och förlängt ekonomiskt omställningsstöd.

Rätt till omställningsstöd förutsätter att den förtroendevalde aktivt medverkar i omställningsarbetet i syfte att så snart som möjligt erhålla en ny försörjning genom

anställning eller eget företagande. Medverkan innefattar bland annat att söka arbete, delta i relevanta insatser samt i övrigt vidta åtgärder som kan främja återgång i arbete eller etablering av näringsverksamhet. Om pensionsmyndigheten finner att den förtroendevalde inte uppfyller dessa krav får myndigheten besluta att omställningsstödet ska reduceras eller upphöra.

§ 2a Nekad rätt till omställningsstöd enligt §§ 3-5

Rekommendationen är att rätten till omställningsstöd ska vara starkt skyddad och stå helt fri från otillbörlig påverkan. Det är inte tillåtet, varken direkt eller indirekt, att påverka en förtroendevalds tjänsteutövning, exempelvis genom att försöka få den förtroendevalde att fatta andra beslut eller kringgå regler genom utnyttjande av rätten till omställningsstöd.

Fullmäktige får besluta att en förtroendevald inte har rätt till omställningsstöd enligt §§ 3-5, om det finns särskilt skäl i enlighet med 4 kap. 9 § kommunallagen. Sådant särskilt skäl föreligger om den förtroendevalde dömts för ett brott på vilket fängelse i lägst två år kan följa och domen har fått laga kraft. Förtroendevald är skyldig att meddela lagakraft vunnen dom till den lokala pensionsmyndigheten.

Om den förtroendevalde genom lagakraftvunnen dom dömts till fängelse i lägst två år, ska utbetalt omställningsstöd återbetalas. Överenskommelse kan träffas om att utbetalning av stöd tills vidare ska anstå till dess att dom har meddelats och vunnit laga kraft. Det föreslagna tillägget avseende nekad rätt till omställningsstöd syftar till att ge fullmäktige ett handlingsutrymme i sådana mycket särskilda fall.

Nekad rätt till omställningsstöd ställer höga krav på:

- att brott ska vara fastslaget genom dom som vunnit laga kraft.
- att beslut om nekad rätt till omställningsstöd ska föregås av beredning och att den förtroendevalde ska få möjlighet att yttra sig.
- att beslutet om nekad rätt till omställningsstöd kan överklagas enligt kommunallagen.

SKR: s anmärkning till § 2a

SKR bedömer att det föreligger svårigheter att koppla en förtroendevalds rätt till omställningsstöd till nekad ansvarsfrihet, även i de fall ansvarsfrihet har nekats på grund av allvarliga brister i uppdraget, såsom ekonomiska oegentligheter, brottsliga handlingar av lägre grad eller andra betydande regelöverträdelser.

SKR:s bedömning är att det finns flera omständigheter som talar emot att nekad ansvarsfrihet ska kunna utgöra grund för nekad rätt till omställningsstöd. Ansvarsprövningen innebär som huvudregel en kollektiv bedömning, vilket innebär att ett beslut om att inte bevilja ansvarsfrihet normalt omfattar samtliga ledamöter i det

politiska organet. Det är således ovanligt att beslutet enbart riktas mot enskilda ledamöter.

SKR bedömer vidare att en ordning där nekad ansvarsfrihet leder till nekad rätt till omställningsstöd kan innebära risk för otillbörlig användning. En sådan bestämmelse skulle kunna komma att tillämpas av andra skäl än att hantera faktiska brister i uppdraget.

§ 3 Aktiva omställningsinsatser

Bestämmelserna om aktiva omställningsinsatser gäller för förtroendevald som innehaft ett eller flera uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av en heltid och som lämnat sitt uppdrag efter minst fyra års sammanhängande uppdragstid hos (samma) kommun, region eller kommunalförbund och som inte uppnått motsvarande 32 a § LAS angiven ålder när han eller hon lämnar sitt (sina) uppdrag.

Vid eventuell bedömning av *sammanhängande uppdragstid* är föräldraledighet, sjukdom och liknande inte att bedöma som att det bryter uppdragstiden.

I händelse av att förtroendevald går från uppdrag i kommun till region eller kommunalförbund, eller vice versa, kan det vara lämpligt att det överenskoms om hantering av kvalifikationstider och eventuell kostnadsfördelning.

Det finns inte fastställt vilka aktiva insatser en förtroendevald kan få eller hur mycket en insats får kosta. Tanken med aktiva omställningssinsatser är att de ska vara individuellt anpassade och kan exempelvis bestå av rådgivningsinsatser och kompletterande utbildning. Det är upp till respektive fullmäktige att fastställa eventuell kostnadsram och vad som ska gälla utifrån den förtroendevaldes individuella förutsättningar. Ledning kan hämtas från Omställningsfonden eller andra system för omställning på arbetsmarknaden avseende exempelvis typ av insatser och kostnadsram.

Omställningsfonden kan ges i uppdrag att ombesörja den aktiva omställningsinsatsen. Kontaktuppgifter till Omställningsfonden är 08-452 79 98 eller info@omstallningsfonden.se.

§ 4 Ekonomiskt omställningsstöd

Omfattning och syfte

Bestämmelser om ekonomiskt omställningsstöd gäller för förtroendevald som innehaft ett eller flera uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av en heltid och som lämnat sitt (sina) uppdrag efter minst ett års sammanhängande uppdragstid hos (samma) kommun, region eller kommunalförbund.

Vid eventuell bedömning av *sammanhängande uppdragstid* är föräldraledighet, sjukdom och liknande inte att bedöma som att det bryter uppdragstiden.

Syftet med omställningsstöd enligt OPF-KR 26 är att under en begränsad tid underlätta övergången till arbetslivet när en förtroendevald lämnat sitt (sina) uppdrag. Det är därför viktigt att det ekonomiska omställningsstödet tillämpas så att det inte motverkar detta syfte.

Utbetalning och samordning

För varje år i uppdraget utges ett ekonomiskt omställningsstöd om tre månader. Ekonomiskt omställningsstöd kan utbetalas som längst under tre år och ska samordnas med förvärvsinkomster och/eller andra inkomster som ersätter förvärvsinkomst, se § 6 nedan.

Ekonomiskt omställningsstöd utges av kommunen, regionen eller kommunalförbundet som längst till och med kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande 32 a § LAS angiven ålder .

Ekonomiskt omställningsstöd är att jämställa med inkomst av tjänst och är pensionsgrundande till allmän pension.

Beräkning

Underlaget för det ekonomiska omställningsstödet beräknas på den förtroendevaldes genomsnittliga månadsarvode under det senaste året gånger tolv. Om det inte finns månadsarvode för 12 månader bakåt så kan pensionsmyndigheten fatta beslut om beräkning baserad på det genomsnittliga månadsarvodet under uppdragstiden eller det månadsarvode som den förtroendevalde hade haft om denne inte hade varit ledig på grund av sjukdom eller föräldraledighet.

Det ekonomiska omställningsstödet utges med 85 procent av underlaget under de två första åren och med 60 procent under år tre.

Ekonomiskt omställningsstöd och nytt uppdrag

Rätten att erhålla ekonomiskt omställningsstöd upphör om den förtroendevalde på nytt blir innehavare av uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av en heltid hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet eller får uppdrag i riksdagen eller regeringen i minst motsvarande omfattning.

Även om det ekonomiska omställningsstödet som huvudregel ska upphöra om den förtroendevalde på nytt blir innehavare av ett uppdrag överstigande 40 procent av en heltid så är inte syftet att det ekonomiska omställningsstödet ska hindra att ta nya politiska uppdrag. Om en förtroendevald med ekonomiskt omställningsstöd på nytt blir innehavare av uppdrag hos kommun, region eller kommunalförbund med en lägre omfattning eller lägre ersättning än i tidigare uppdrag så kan omställningsstödet i sådana fall justeras i motsvarande omfattning. Pensionsmyndigheten kan således fatta

beslut om att istället för att omställningsstödet helt ska upphöra omreglera det ekonomiska omställningsstödet.

Exempel 1: Kommunalråd A hade uppdrag med omfattning om 100 % och får därefter ekonomiskt omställningsstöd i motsvarande omfattning. Efter ett drygt år får kommunalrådet A ett nytt uppdrag med en omfattning av 100 % men med väsentligt lägre ersättning i jämförelse med det ursprungliga uppdraget. Det ekonomiska omställningsstödet kan då samordnas enligt samordningsreglerna i § 6 och fortsatt utbetalas.

Exempel 2: Kommunalråd B hade uppdrag med omfattning 100 % och får därefter ekonomiskt omställningsstöd i motsvarande omfattning. Efter ett drygt år får kommunalrådet B ett nytt uppdrag med en omfattning av 40 % av en heltid. Det ekonomiska omställningsstödet kan då justeras utifrån det nya uppdraget samt i övrigt samordnas enligt samordningsreglerna i § 6.

Uppdrag hos tidigare uppdragsgivare

I händelse av att förtroendevald går från uppdrag i kommun till region eller kommunalförbund, eller vice versa, kan det vara lämpligt att det överenskoms om hantering av kvalifikationstider och eventuell kostnadsfördelning. SKR ser att tid i uppdrag hos annan kommun, region eller kommunalförbund som tillämpar OPF-KR 26 (eller tidigare OPF-KR/KL) bör kunna tillgodoräknas vid beräkning av kvalifikationstid för ekonomisk- samt förlängt ekonomiskt omställningsstöd, under förutsättning att det tidigare uppdraget innehafts inom två år före det pågående uppdraget. Det åligger den förtroendevalde att i samband med ansökan och redovisning skriftligen begära tillgodoräkning av tidigare uppdrag samt styrka dessa med relevanta underlag. Tillgodoräkning kan beviljas endast under förutsättning att omställningsstöd inte har utgått från den tidigare uppdragsgivaren, detta i syfte att säkerställa att dubbla förmåner inte uppstår.

När tillgodoräkning beviljas bör kostnadsansvaret fördelas mellan nuvarande och tidigare uppdragsgivare. Denna konstruktion bidrar till en rättvis och balanserad förmån och säkerställer att kostnaderna fördelas på ett ansvarsfullt sätt.

Genom att möjliggöra tillgodoräkning skapas förutsättningar för ökad rörlighet mellan uppdrag, vilket gör det enklare för förtroendevalda att byta uppdragsgivare utan att förlora intjänade rättigheter. Detta bidrar till att behålla och utveckla erfarenhet och kunskap inom det politiska systemet. På så sätt främjas kvaliteten i det demokratiska arbetet och bidrar till att säkra tillgången på engagerade och kompetenta förtroendevalda.

§ 5 Förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Omfattning och syfte

Bestämmelser om förlängt ekonomiskt omställningsstöd gäller för förtroendevald som innehaft ett eller flera uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av en heltid och som lämnat sitt (sina) uppdrag efter minst åtta års sammanhängande uppdragstid hos (i första hand samma uppdragsgivare) kommun, region eller kommunalförbund.

Vid eventuell bedömning av *sammanhängande uppdragstid* är föräldraledighet, sjukdom och liknande inte att bedöma som att det bryter uppdragstiden.

I händelse av att förtroendevald går från uppdrag i kommun till region eller kommunalförbund, eller vice versa, kan det vara lämpligt att det överenskoms om hantering av kvalifikationstider och eventuell kostnadsfördelning.

Syftet med omställningsstöd enligt OPF-KR 26 är att under en begränsad tid underlätta övergången till arbetslivet när en förtroendevald lämnat sitt (sina) uppdrag. Viktigt är därför att det förlängda ekonomiska omställningsstödet tillämpas så att det inte motverkar detta syfte.

Villkor

För att få rätt till förlängt ekonomiskt omställningsstöd krävs att den förtroendevalde årligen inkommer med ansökan och kan styrka att han eller hon har försökt att hitta annan försörjning.

Utbetalning och samordning

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan utges till förtroendevald från den tidigaste uttagsåldern för allmän pension och endast i omedelbar anslutning till att ekonomiskt omställningsstöd enligt § 4 upphört.

Det innebär att förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan sökas av och utges till förtroendevald:

a. som fyllt motsvarande lägsta ålder för uttag av allmän pension,

b. lämnat sitt (sina) uppdrag och

c. i direkt anslutning fått ekonomiskt omställningsstöd utbetalt från avgångstidpunkten.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan utges för ett år i taget och ska samordnas med förvärvsinkomster och/eller andra inkomster som ersätter förvärvsinkomst, se § 6 nedan.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd utges av kommunen, regionen eller kommunalförbundet som längst till och med kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande 32 a § LAS angiven ålder .

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd är att jämställa med inkomst av tjänst och är pensionsgrundande till allmän pension.

Beräkning

Det förlängda ekonomiska omställningsstödet utges med 60 procent av underlaget enligt § 4.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd och nytt uppdrag

Rätten att erhålla förlängt ekonomiskt omställningsstöd upphör om den förtroendevalde på nytt blir innehavare av uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av en heltid hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet, eller får uppdrag i riksdagen eller regeringen i minst motsvarande omfattning.

Uppdrag hos tidigare uppdragsgivare

Samma principer som anges i § 4 om ekonomiskt omställningsstöd bör tillämpas även vid förlängt ekonomiskt omställningsstöd. Det innebär att hantering av kvalifikationstid och eventuell kostnadsfördelning bör överenskommas vid byte av uppdragsgivare. För detaljerade regler om tillgodoräkning hänvisas till § 4.

§ 6 Samordning

Ekonomiskt omställningsstöd och förlängt ekonomiskt omställningsstöd enligt §§ 4 och 5 ska samordnas/minskas med förvärvsinkomster och/eller andra inkomster som ersätter förvärvsinkomster. Av administrativa skäl får från samordningen undantas ett fribelopp som per månad motsvarar en tolftedel av samma års prisbasbelopp.

Samordning bör ske enligt kontantprincipen, dvs. det år inkomsten erhålls eller är tillgängligt för lyftning.

Om en förtroendevald utför arbete utan ersättning eller mot låg ersättning, eller får annan ersättning än förvärvsinkomst enligt ovan, kan pensionsmyndigheten besluta att minska omställningsstödet med ett uppskattat inkomstbelopp, motsvarande den inkomst som kan anses vara skälig.

§ 7 Uppgiftsskyldighet

En förtroendevald är skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att kunna fastställa rätten till och beräkna ekonomiskt omställningsstöd och förlängt ekonomiskt omställningsstöd, enligt §§ 4 och 5.

En förtroendevald är även skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att kunna fastställa rätten till och beräkna aktiva omställningsinsatser enligt § 3.

För att pensionsmyndigheten ska kunna bedöma samordningsbelopp enligt § 6 ska den förtroendevalde lämna uppgifter om samordningsbara ersättningar, inkomster m.m. Denna uppgiftsskyldighet gäller under hela den tid som omställningsstöd enligt §§ 4 och 5 betalas ut. Ändrade inkomstförhållanden m.m. ska anmälas så att rätt belopp kan betalas ut. Om uppgifter inte lämnas, eller felaktiga uppgifter lämnas, kan pensionsmyndigheten besluta att minska stödet i skälig omfattning eller att rätten till omställningsstöd ska upphöra.

Har en förtroendevald obehörigen eller med för högt belopp erhållit aktiva omställningsinsatser, ekonomiskt omställningsstöd eller förlängt ekonomiskt omställningsstöd till följd av oriktiga uppgifter, underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldighet eller annan omständighet, eller om den förtroendevalde skäligen borde ha insett att utbetalningen var felaktig, ska det felaktigt utbetalda beloppet återbetalas. Pensionsmyndigheten kan – om särskilda skäl föreligger – besluta att helt eller delvis avstå från återkrav.

§ 8 Ansökan om omställningsstöd

För att få rätt till de olika omställningsstöden enligt §§ 3-5 krävs skriftlig ansökan, enligt de anvisningar som den lokala pensionsmyndigheten tagit fram.

Ansökan om omställningsstöd enligt §§ 3–5 ska lämnas i nära anslutning till att uppdraget avslutas eller reduceras. Med nära anslutning avses en tidsperiod om högst sex månader från uppdragets avslut eller reducering.

För att få rätt till förlängt ekonomiskt omställningsstöd krävs även att den förtroendevalde årligen inkommer med ansökan och kan styrka att han eller hon har försökt att hitta annan försörjning.

§ 9 Utbetalning av ekonomiskt eller förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Om rätt till ekonomiskt eller förlängt ekonomiskt omställningsstöd enligt §§ 4 och 5 föreligger bör den förtroendevalde få sådant omställningsstöd utbetalat inom tre månader efter det att pensionsmyndigheten tagit emot sådan ansökan.

Kapitel 3 Pensionsbestämmelser

Pensionsbestämmelserna kännetecknas av följande principer:

Avgiftsbestämd pensionsbehållning innebär en samlad pensionsbehållning som grundar sig på årliga insättningar av ”pensionsavgifter” och att dessa avgifter uttrycks som en procentuell andel av den förtroendevaldes pensionsgrundande årsinkomst. Den avgiftsbestämda pensionsbehållningen benämns även som avgiftsbestämd ålderspension.

Livsinkomstprincipen är utgångspunkt för pensionsintjänandet exempelvis beräknas pensionsavgifterna på årsarvode och sammanträdesersättning oavsett uppdragets/uppdragens omfattning.

§ 1 Tillämpningsområde m.m.

Pensionsbestämmelserna gäller för förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet.

Förtroendevald omfattas av avgiftsbestämd pensionsbehållning enligt § 3 samt efterlevandeskydd enligt § 11 oavsett uppdragets omfattning. Sjukpension enligt § 10 gäller dock endast för förtroendevald som innehaft ett eller flera uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av en heltid.

Någon nedre åldersgräns för att omfattas av pensionsbestämmelserna finns inte. Däremot så gäller inte pensionsbestämmelserna för förtroendevald som vid tillträdet av sitt (sina) uppdrag har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

Ytterligare regler/kriterier kan framgå nedan under specifik ersättning.

§ 2 Pensionsförmånernas omfattning

Pensionsförmånerna omfattar avgiftsbestämd pensionsbehållning, sjukpension samt efterlevandeskydd.

§ 3 Avgiftsbestämd pensionsbehållning

En förtroendevald har rätt till avgiftsbestämd pensionsbehållning enligt §§ 4-9.

Ingen samordning görs med andra pensionssystem avseende den avgiftsbestämda pensionsbehållningen.

§ 4 Pensionsgrundande inkomst

I den pensionsgrundande inkomsten ingår den förtroendevaldes årsarvode, sammanträdesersättningar samt andra i det pensionsgrundande uppdraget (uppdragen) utgivna kontanta ersättningar. Pensionsgrundande inkomst begränsas, på samma sätt som i pensionsavtalet AKAP-KR, till 30 inkomstbasbelopp.

I den pensionsgrundande inkomsten ska inte ingå ersättning som betalas ut till förtroendevald enligt 4 kap. 12 § kommunallagen för förlorad arbetsinkomst, semesterförmån eller tjänstepensionsförmån eller ersättning som utgör traktamente eller kostnadsersättning. Utbetald ersättning för förlorad arbetsförtjänst är inte en pensionsgrundande inkomst men det är dock inte ovanligt att denna ersättning schablonmässigt räknas upp för att kompensera den enskildes pensionsförlust i hans eller hennes ordinarie anställning (se Arbetsgivarnytt nr 28/12). Detta procentuella påslag ska inte förväxlas med en pensionsavsättning som görs i enlighet med OPF-KR 26.

För förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid, som fått avdrag från sitt arvode på grund av ledighet för sjukdom, olycksfall, arbetsskada eller föräldraledighet ska den pensionsgrundande inkomsten omräknas/höjas med vad som avdragits.

Det finns inget hinder för att förtroendevald kan avstå en del av arvodet och i stället få motsvarande belopp tillgodoräknat i sin pensionsbehållning (s.k. arvodesväxling).

§ 5 Pensionsavgifter

Pensionsavgiften beräknas i procent på den förtroendevaldes pensionsgrundande inkomst enligt § 4.

Förtroendevald tillgodoräknas pensionsavgift från kommunen, regionen eller kommunalförbundet endast om den för kalenderåret är högre än 3 procent av samma års inkomstbasbelopp. I det fall förtroendevald inte tillgodoräknas pensionsavgift betalar kommunen, regionen eller kommunalförbundet ut motsvarande belopp direkt till den förtroendevalde i form av ersättning som inte är pensionsgrundande. Belopp understigande 250 kronor avseende ett kalenderår utbetalas inte.

Någon nedre åldersgräns för tillgodoräknande av pensionsavgift finns inte och det finns heller inte någon övre åldersgräns. Men observera att pensionsbestämmelserna i OPF-KR 26 inte gäller om den förtroendevalde tillträder ett uppdrag efter motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

Pensionsavgiften är 6 procent på den pensionsgrundande inkomsten upp till och med 7,5 inkomstbasbelopp. Pensionsavgiften är 31,5 procent på de delar av den pensionsgrundande inkomsten som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp, intill dess den

förtroendevalde har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder. Därefter är pensionsavgiften 6 procent på hela den pensionsgrundande inkomsten.

Pensionsavgiften beräknas varje kalenderårsskifte och ska avsättas till en pensionsbehållning (§ 6) som förvaltas i kommunen, regionen eller kommunalförbundet. På grund av de begränsningar som finns enligt inkomstskattelagen kan förtroendevald inte välja en placering av pensionsavgiften till en tjänstepensionsförsäkring. Med tjänstepensionsförsäkring avses en pensionsförsäkring som har samband med tjänst och som den försäkrades arbetsgivare åtagit sig att betala samtliga premier för.

Det är möjligt att göra bruttoavdrag på arvodet i syfte att göra en större avsättning till pensionsbehållningen.

Vid avsättning till pensionsbehållningen kostnadsförs den särskilda löneskatten, men betalas först när pensionen betalas ut.

Pensionsavgift vid sjuk- eller aktivitetsersättning

För förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid, och som får rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt Socialförsäkringsbalken (SFB) och som en följd härav med stöd av 4 kap. 6 § kommunallagen befrias från sitt uppdrag före mandatperiodens utgång, ska pensionsavgift tillgodoräknas under tid då den förtroendevalde har rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB.

Pensionsavgift ska avsättas i förhållande till nedsatt arbetsförmåga i uppdraget (uppdragen) d.v.s. avgiften avsätts proportionellt till graden av arbetsoförmåga. Formuleringen ”nedsatt arbetsförmåga i uppdraget” ska inte anses vara en begränsning av denna princip.

Pensionsavgiften beräknas på den pensionsgrundande inkomsten året före insjuknandetidpunkten enligt § 10.

Pensionsavgiften avsätts till den förtroendevaldes pensionsbehållning (§ 6).

För förtroendevald som får rätt till partiell sjuk- eller aktivitetsersättning, och på grund av detta måste lämna ett uppdrag vars omfattning överstiger den grad av sjuk- eller aktivitetsersättning som beviljats, är det möjligt att genom lokalt beslut avsätta pensionsavgift i förhållande till det inkomstbortfall som frånträdandet orsakar. Det bör beaktas att en avsättning som inte grundar sig på graden till arbetsoförmåga kan, om den förtroendevalde påbörjar en anställning i vilken han eller hon får pensionsavsättning, resultera i avsättningar som överstiger vad som skulle intjänats vid heltidsarbete. Av den anledningen rekommenderas att beslut om avsättning i förhållande till inkomstbortfallet tidsbegränsas till att omfatta enbart mandatperioden.

§ 6 Pensionsbehållning

Pensionsavgiften för ett kalenderår avsätts senast den 31 mars följande år till en pensionsbehållning hos respektive kommun, region eller kommunalförbund, där den förtroendevalde har innehaft uppdrag. Det innebär att avgifterna behålls av respektive kommun, region eller kommunalförbund och att ett kapital byggs upp. Med pensionsbehållning avses summan av de årliga pensionsavgifter som intjänats hos respektive kommun, region eller kommunalförbund.

Pensionsbehållningen innehåller ett efterlevandeskydd enligt § 11.

Uppräkning innan utbetalning

Pensionsbehållningen räknas upp årligen (indexeras) med förändringen av inkomstbasbeloppet (IBB). Regleringen utgör en värdesäkring och är inte avsedd att ge en relativ utveckling. Således ska beloppet endast räknas upp och inte ned om förändringen är negativ.

För tid innan pensionsbehållningen börjar betalas ut ska pensionsbehållningen räknas upp för ett kalenderår (t) genom att multipliceras med kvoten av inkomstbasbeloppet (IBB) för kalenderåret (t+1) dividerat med inkomstbasbeloppet för kalenderåret (T). Uppräkning sker vid utgången av kalenderåret (t+1).

Börjar pensionsbehållningen betalas ut under kalenderåret (t+1) ska pensionsbehållningen istället räknas upp genom att multipliceras med en tolftedel av det enligt ovan beräknade värdet multiplicerat med antalet kalendermånader under kalenderåret (t+1) innan pensionsbehållningen börjar betalas ut. Uppräkningen sker vid utgången av den kalendermånad som närmast föregår den då pensionsbehållningen börjar betalas ut. Pensionsbehållning enligt OPF-KR 26 ska därefter räknas om i samma grad som gällande IBB ändrats i förhållande till IBB för det kalenderår då pensionen började betalas ut.

För omräkning/uppräkning under utbetalningstid se § 8 nedan.

§ 7 Information

Pensionsmyndigheten ska lämna information till den förtroendevalde om hans eller hennes pensionsbehållning, pensionsgrundande inkomst och avsättning av pensionsavgift.

§ 8 Utbetalning av avgiftsbestämd pensionsbehållning

Uttagsålder/tidpunkt

Utbetalning av avgiftsbestämd pensionsbehållning, dvs. pensionsbehållningen enligt § 6, kan göras tidigast från den tidpunkt då allmän pension enligt SFB minus två år kan utbetalas. Utbetalningstidpunkt av avgiftsbestämd pensionsbehållning kommer på så

sätt att följa de eventuella ändringar som sker i lagstiftning om tidigaste uttagstidpunkt av allmän pension.

Ansökan

Ansökan om avgiftsbestämd pensionsbehållning ska göras enligt de anvisningar som pensionsmyndigheten fastställt. Den förtroendevalde bör få pension utbetalad inom tre månader efter det att pensionsmyndigheten tagit emot sådan ansökan.

Om utbetalning inte påbörjats eller ansökan om sådan utbetalning inte inkommit till pensionsmyndigheten (eller enligt anvisning från pensionsmyndigheten) vid den tidpunkt den förtroendevalde har uppnått i 32 a § LAS angiven ålder plus 12 månader påbörjas utbetalning vid denna tidpunkt.

Utbetalningstid

Utbetalning av avgiftsbestämd pensionsbehållning sker månadsvis och livsvarigt till och med den månad den förtroendevalde avlider.

Den förtroendevalde kan, efter särskild överenskommelse mellan den förtroendevalde och pensionsmyndigheten i samband med ansökan om utbetalning av avgiftsbestämd pensionsbehållning, välja utbetalning under kortare tid, dock som lägst 10 år.

Omräkning/uppräkning

När den avgiftsbestämda pensionsbehållningen ska betalas ut ska det totala kapitalet räknas om till ett månadsbelopp. Vid omräkningen ska man bland annat beakta en förväntad ränta/avkastning under utbetalningstiden samt hur länge individen förväntas leva (själva förmånen utbetalas dock i normalfallet livsvarigt). Den antagna räntan är 1,6 % per år (samma räntesats som tillämpas vid beräkning av allmän pension).

För att förenkla omräkningen har SKR tagit fram så kallade delningstal, som är beräknade utifrån dessa antaganden. Dessa delningstal är könsneutrala.

Vid beräkningen av pensionen under uttagsåret räknas först pensionsbehållningen upp i takt med förändringen av inkomstbasbeloppet (med tolftedelar fram till uttagstidpunkten). Därefter delas den uppräknade behållningen med delningstalet, i vilket förskottsräntan redan är inräknad.

Om det tillkommer en pensionsavgift räknas även denna först upp i förhållande till inkomstbasbeloppets förändring. Därefter divideras den tillkommande pensionsbehållningen med delningstalet (inklusive förskottsräntan) och det framräknade beloppet läggs till på utbetalande pensionen.

Engångsersättning

Avgiftsbestämd pensionsbehållning kan utbetalas som engångsersättning till förtroendevald om värdet av pensionsbehållningen är högst 150 procent av inkomstbasbeloppet året innan utbetalning av förmånen börjar.

§ 9 Uppgiftsskyldighet

Förtroendevald är skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att kunna fastställa rätten till och beräkna avsättning till pensionsbehållning. Lämnas inte sådana uppgifter kan pensionsmyndigheten besluta att avsättningen ska minskas i skälig omfattning.

Om förtroendevald genom att lämna oriktiga uppgifter inte fullgör sin uppgiftsskyldighet eller på annat sätt orsakar att för hög pensionsavgift avsätts, kan detta belopp återkrävas eller avräknas på kommande avsättningar av pensionsavgift. Pensionsmyndigheten kan besluta att helt eller delvis efterge beloppet.

§ 10 Sjukpension

Sjukpension gäller endast för förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid och som får rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB. Dessutom krävs att den förtroendevalde i samband med detta befrias från uppdraget före mandatperiodens utgång med stöd av 4 kap. 6 § kommunallagen.

Sjukpension utges under tid som den förtroendevalde har rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB. Upphör rätten till sjuk- eller aktivitetsersättning upphör också rätten till sjukpension.

Beräkning

Sjukpensionen grundas och beräknas på det genomsnittliga månadsarvodet som den förtroendevalde hade kalenderåret före insjuknandetidpunkten gånger tolv. Pensionsmyndigheten kan i särskilt fall fatta beslut om annat beräkningsunderlag. Om det inte finns månadsarvode för 12 månader bakåt så kan pensionsmyndigheten fatta beslut om beräkning baserad på det genomsnittliga månadsarvodet under uppdragstiden eller det månadsarvode som den förtroendevalde hade haft om denne inte hade varit ledig på grund av sjukdom eller föräldraledighet.

Sjukpensionens nivå motsvarar nivån för den månadsersättning som utbetalas till anställda enligt AGS-KL.

Sjukpension bör utges i proportion till den tidigare uppdragsgraden med hänsyn till sjuk- eller aktivitetsersättningens omfattning. Vid beslut om sjuk- eller aktivitetsersättning måste således även ursprunglig och eventuellt kvarvarande omfattning på uppdraget fastställas.

Om en förtroendevald har ett uppdrag på 100 procent och sedan avgår p.g.a. att sjuk- eller aktivitetsersättning beviljats med 50 procent så ska sjukpensionen baseras på halva årsarvodet.

Om sjuk- eller aktivitetsersättningens omfattning är mindre än uppdragets omfattning så bör sjukpension beräknas i relation till sjuk- eller aktivitetsersättningens omfattning dividerat med uppdragets omfattning.

Om sjuk- eller aktivitetsersättningens omfattning är högre än uppdragets omfattning så kan sjukpensionen inte överstiga uppdragets omfattning.

Beräkning av pensionsgrundande inkomst

Den pensionsgrundande inkomsten fastställs året före den förtroendevalde beviljas sjuk- eller aktivitetsersättning. Därefter indexeras den pensionsgrundande inkomsten med prisbasbeloppet och beloppet ska endast räknas upp och inte ned om förändringen är negativ.

Värdesäkring

Sjukpensionen ska värdesäkras på motsvarande sätt som i de bestämmelser som gäller för utbetalning av månadsersättning enligt AGS-KL.

Efterskydd

Förtroendevald som befrias/frånträder sitt uppdrag p.g.a. sjukdom har rätt till efterskydd under 270 kalenderdagar. Efterskyddet innebär att rätt till sjukpension föreligger om förtroendevald under efterskyddstid beviljas sjuk- eller aktivitetsersättning.

Den förtroendevaldes rätt till efterskydd upphör om den förtroendevalde tillträder en anställning eller annat uppdrag förenat med pensionsrätt.

Pensionsmyndigheten kan i särskilt fall fatta beslut om förlängd efterskyddstid.

§ 11 Efterlevandeskydd

Pensionsbehållningen enligt § 6 innehåller ett obligatoriskt efterlevandeskydd. Med ”efterlevandeskydd” avses att vid dödsfall så får den förtroendevaldes efterlevande värdet av intjänad pensionsbehållning utbetalt. Beloppets storlek bestäms av hur stor pensionsbehållningen är innan dödsfallet och om den avgiftsbestämda pensionsbehållningen har börjat betalas ut till den förtroendevalde eller inte. Efterlevandeskyddet liknar det återbetalningsskydd som anställda kan välja för det pensionskapital som är inbetalt i en tjänstepensionsförsäkring. På grund av de begränsningar som finns enligt inkomstskattelagen kan dock efterlevandeskyddet inte tecknas i en faktisk tjänstepensionsförsäkring.

Vid förtroendevalds dödsfall betalas det sparade kapital som finns i pensionsbehållningen ut under fem år till i första hand make/maka, registrerad partner, sambo och i andra hand till barn. Avseende definitionen av sambo hänvisas till sambolagen.

Om det finns flera barn med rätt till efterlevandeskydd ska pensionsbehållningen delas lika mellan dessa barn.

Engångsersättning

Efterlevandeskydd kan utbetalas som en engångsersättning till efterlevande om värdet av pensionsbehållningen är högst 150 procent av inkomstbasbeloppet året före utbetalning av förmånen börjar.

§ 12 Vissa inskränkningar i rätten till pensionsförmån

För den som uppsåtligen framkallat förtroendevalds arbetsoförmåga eller död ska gälla vad som anges i 18, 19, 20 a och 100 a §§ lagen om försäkringsavtal (FAL) angående påföljd i pensionsförmånshänseende.

§ 13 Finansiering

Kommun, region och kommunalförbund svarar för utfästelser enligt dessa pensionsbestämmelser.

§ 14 Ansökan om och utbetalning av sjukpension och efterlevandeskydd

Utbetalning av sjukpension och efterlevandeskydd sker månadsvis.

Ansökan om sjukpension och efterlevandeskydd ska göras enligt de anvisningar som pensionsmyndigheten utfärdar. Den förtroendevalde eller förmånsberättigade bör få sjukpension eller efterlevandeskydd utbetalad inom tre månader efter det att pensionsmyndigheten tagit emot sådan ansökan.

§ 15 Uppgiftsskyldighet m.m.

Förtroendevald eller hans eller hennes efterlevande är skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att fastställa rätten till sjukpension och efterlevandeskydd.

Förtroendevald eller efterlevande som inte fullgör de skyldigheter pensionsmyndigheten fastställt förverkar rätten till förmåner och kan inte genom att senare fullgöra skyldigheten återfå rätten till förverkat belopp mer än sex månader tillbaka. Pensionsmyndigheten kan dock medge undantag.

Kapitel 4 Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall

§ 1 Tillämpningsområde m.m.

Bestämmelser om familjeskydd gäller för förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid.

Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall syftar till att ge de förtroendevalda ett liknande skydd vid dennes dödsfall som de anställda inom kommuner, regioner och kommunalförbund har. Med ”familjeskydd” avses en fastställd förmån som vid dödsfall utbetalas till den förtroendevaldes efterlevande.

§ 2 Rätt till familjeskydd

Familjeskydd består av två delar, dels familjeskydd till efterlevande vuxen, dels familjeskydd till efterlevande barn. Med barn avses arvsberättigat barn eller det barn som den förtroendevalde tagit emot i sitt hem i adoptionssyfte.

Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall bör ses som en ”försäkringsliknande” konstruktion. Annan kan uppdras att administrera familjeskyddet.

Om den förtroendevalde har en samtidig anställning med rätt till annat motsvarande skydd ska rätten till familjeskydd bedömas av den lokala pensionsmyndigheten.

§ 3 Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall

En förtroendevalds efterlevande har rätt till familjeskydd om den förtroendevalde avlider:

a) under tid då han eller hon uppfyller förutsättningarna enligt § 1,

b) under tid då han eller hon får sjukpension enligt Pensionsbestämmelser § 10

Rätten till familjeskydd vid den förtroendevaldes dödsfall gäller också om den förtroendevalde avlider:

c) inom sex månader efter det att den förtroendevalde befrias/fränträder sitt uppdrag.

En förtroendevalds efterlevande har inte rätt till familjeskydd enligt punkterna b) – c) om den förtroendevalde vid tidpunkten för dödsfallet hade en anställning eller uppdrag med pensionsrätt och den förtroendevalde genom anställning eller uppdrag hade motsvarande skydd för efterlevande.

För en och samma avliden kan det högst utges ett familjeskydd, detta oavsett om den förtroendevalde hade fler än ett uppdrag som var och en innebär att den avlidne uppfyller dessa villkor.

§ 4 Familjeskydd till efterlevande vuxen

Familjeskydd till efterlevande vuxen betalas ut till den förtroendevaldes make/maka, registrerad partner eller sambo som den avlidne hade vid tidpunkten för dödsfallet.

Med sambo avses den ogifta person som stadigvarande bodde tillsammans med den ogifte förtroendevalde vid hans eller hennes död, och

a) som tidigare varit gift eller registrerad partner med den förtroendevalde,

eller

b) har eller har haft barn, eller då väntade barn med den förtroendevalde.

§ 5 Beräkning och utbetalning av familjeskydd till efterlevande vuxen

En efterlevande vuxen, med rätt till familjeskydd till efterlevande vuxen enligt ovan, har rätt till förmån i fem års tid.

Från och med månaden efter att den förtroendevalde avlidit och fram till och med slutet av samma år motsvarar den månatliga förmånens värde 1,1 inkomstbasbelopp delat med tolv. Förmånen ska därefter årligen räknas upp med förändringen av prisbasbeloppet.

Familjeskydd till efterlevande vuxen ska utbetalas månadsvis och i lika stora delar.

§ 6 Familjeskydd till efterlevande barn

Familjeskydd till efterlevande barn betalas ut till den förtroendevaldes arvsberättigade barn till och med månaden innan barnet fyller arton år.

Rätten till familjeskydd till efterlevande barn gäller även för den tid då barnet har rätt till barnpension enligt SFB.

Rätt till familjeskydd till efterlevande barn har även det barn som den förtroendevalde med socialnämndens medgivande tagit emot i sitt hem för vård och fostran i adoptionssyfte.

§ 7 Beräkning och utbetalning av familjeskydd till efterlevande barn

Ett efterlevande barn, med rätt till familjeskydd enligt ovan, har, från och med månaden efter att den förtroendevalde avlidit och fram till och med slutet av samma år, rätt till en månatlig förmån motsvarande 0,5 inkomstbasbelopp delat med tolv. Förmånen ska därefter årligen räknas upp med förändringen av prisbasbeloppet.

Det sammanlagda månatliga förmånsvärdet av familjeskydd till efterlevandes samtliga barn kan dock aldrig överstiga värdet av 1,5 inkomstbasbelopp det år dödsfallet inträffade delat med tolv.

Vid fler än tre efterlevande barn bestäms den månatliga förmånens värde till vart och ett av de efterlevande barnen till motsvarande en tolftedel av värdet av 1,5 inkomstbasbelopp året då den förtroendevalde avled delat med antalet efterlevande barn med rätt till familjeskydd till efterlevande barn, därefter årligen uppräknat med förändringen av prisbasbeloppet.

Om ett efterlevande barn till en förtroendevald framställer anspråk på familjeskydd till efterlevande barn först efter det att sådan förmån har börjat betalas ut, ska redan utbetalda förmåner inte omfördelas mellan barnen.

Familjeskydd vid den förtroendevaldes dödsfall till efterlevande barn ska utbetalas månadsvis och i lika stora delar.

§ 8 Utbetalning av förmåner

Familjeskyddet betalas ut till den förtroendevaldes efterlevande månadsvis, senast tre månader efter det att kommunen, regionen eller kommunalförbundet har tagit emot ett fullständigt underlag för utbetalningen.

Om den förtroendevalde har befriats/frånträtt sitt uppdrag och den förtroendevalde omfattas av familjeskydd, ska den som gör anspråk på förmån anmäla dödsfall enligt anvisningar från pensionsmyndigheten.

När anmälan inkommit, anses kommun, region eller kommunalförbund ha fått kännedom om dödsfallet.

För att rätten till förmån ska kunna bedömas ska den som gör anspråk på förmån lämna de uppgifter som begärs av pensionsmyndigheten samt låta pensionsmyndigheten hämta in uppgifter om den förtroendevalde från nuvarande och tidigare arbetsgivare, uppdragsgivare, Skatteverket, Försäkringskassan eller försäkringsinrättning.

Om efterlevande lämnar oriktiga uppgifter som leder till att för högt familjeskydd utbetalas, kan det för högt utbetalda beloppet avräknas från kommande utbetalningar eller helt eller delvis återkrävas. Detta gäller under förutsättning att efterlevande insett eller borde ha insett att lämnade uppgifter var oriktiga. Pensionsmyndigheten kan besluta att helt eller delvis efterge beloppet.

Pensionsmyndigheten kan besluta att en efterlevande förlorar sin rätt till familjeskydd med anledning av att han eller hon uppsåtligen har framkallat den förtroendevaldes död. Omständigheterna ska vara sådana som anges i 12 kap. 8 § första stycket FAL.

Delningstal OPF-KR 26

Förskottsränta 1,6%, inga belastningar
Finansinspektionens livslängdsantaganden enligt RIPS 2021
Generation 60 tal
Hänsyn till linjär dödlighet från 97

Dödsfall före pensionsålder garanterad utbetalning i 5 år

Delningstal
4,8067

	Livsvarig utan återbetalnings-skydd/garanti	Livsvarig med 20 års utbetalnings-garanti
	Kvinna 50% Man 50%	Kvinna 50% Man 50%
Uttagsålder	**Delningstal**	**Delningstal**
6011	22,2576	23,264
6100	22,2092	23,2242
6101	22,1608	23,1845
6102	22,1124	23,1449
6103	22,0639	23,1053
6104	22,0154	23,0658
6105	21,9669	23,0263
6106	21,9183	22,9868
6107	21,8697	22,9475
6108	21,821	22,9081
6109	21,7724	22,8688
6110	21,7236	22,8296
6111	21,6749	22,7904
6200	21,6261	22,7513
6201	21,5773	22,7123
6202	21,5284	22,6733
6203	21,4796	22,6344
6204	21,4306	22,5955
6205	21,3817	22,5567
6206	21,3327	22,5179
6207	21,2837	22,4793
6208	21,2346	22,4406
6209	21,1855	22,4021
6210	21,1364	22,3636
6211	21,0873	22,3252
6300	21,0381	22,2869
6301	20,9889	22,2486

6302	20,9397	22,2104
6303	20,8904	22,1722
6304	20,8411	22,1342
6305	20,7918	22,0962
6306	20,7424	22,0583
6307	20,693	22,0205
6308	20,6436	21,9827
6309	20,5941	21,945
6310	20,5446	21,9075
6311	20,4951	21,8699
6400	20,4456	21,8325
6401	20,396	21,7952
6402	20,3464	21,7579
6403	20,2968	21,7207
6404	20,2472	21,6836
6405	20,1975	21,6466
6406	20,1478	21,6097
6407	20,0981	21,5729
6408	20,0483	21,5362
6409	19,9985	21,4995
6410	19,9487	21,463
6411	19,8989	21,4265
6500	19,849	21,3902
6501	19,7991	21,3539
6502	19,7492	21,3178
6503	19,6993	21,2817
6504	19,6493	21,2457
6505	19,5994	21,2099
6506	19,5494	21,1741
6507	19,4993	21,1385
6508	19,4493	21,1029
6509	19,3992	21,0675
6510	19,3491	21,0321
6511	19,299	20,9969
6600	19,2489	20,9618
6601	19,1987	20,9268
6602	19,1485	20,8919
6603	19,0983	20,8571
6604	19,0481	20,8224
6605	18,9978	20,7879
6606	18,9476	20,7534
6607	18,8973	20,7191
6608	18,847	20,6849
6609	18,7967	20,6509
6610	18,7464	20,6169
6611	18,696	20,5831
6700	18,6456	20,5493

6701	18,5952	20,5158
6702	18,5448	20,4823
6703	18,4944	20,449
6704	18,444	20,4158
6705	18,3935	20,3827
6706	18,343	20,3497
6707	18,2926	20,3169
6708	18,2421	20,2843
6709	18,1915	20,2517
6710	18,141	20,2193
6711	18,0905	20,187
6800	18,0399	20,1549
6801	17,9894	20,1229
6802	17,9388	20,0911
6803	17,8882	20,0593
6804	17,8376	20,0278
6805	17,787	19,9963
6806	17,7363	19,9651
6807	17,6857	19,9339
6808	17,635	19,9029
6809	17,5844	19,8721
6810	17,5337	19,8414
6811	17,483	19,8109
6900	17,4323	19,7805
6901	17,3817	19,7503
6902	17,331	19,7202
6903	17,2802	19,6903
6904	17,2295	19,6605
6905	17,1788	19,6309
6906	17,1281	19,6014
6907	17,0773	19,5721
6908	17,0266	19,543
6909	16,9759	19,514
6910	16,9251	19,4852
6911	16,8744	19,4566
7000	16,8236	19,4281
7001	16,7728	19,3998
7002	16,7221	19,3716
7003	16,6713	19,3436
7004	16,6205	19,3158
7005	16,5698	19,2882
7006	16,519	19,2607
7007	16,4682	19,2334
7008	16,4175	19,2063
7009	16,3667	19,1794
7010	16,3159	19,1526
7011	16,2651	19,126

7100	16,2144	19,0996
7101	16,1636	19,0733
7102	16,1129	19,0472
7103	16,0621	19,0214
7104	16,0113	18,9956
7105	15,9606	18,9701
7106	15,9098	18,9448
7107	15,8591	18,9196
7108	15,8084	18,8946
7109	15,7576	18,8698
7110	15,7069	18,8452
7111	15,6562	18,8208
7200	15,6055	18,7966
7201	15,5548	18,7725
7202	15,5041	18,7486
7203	15,4534	18,725
7204	15,4027	18,7015
7205	15,3521	18,6782
7206	15,3014	18,6551
7207	15,2508	18,6322
7208	15,2001	18,6094
7209	15,1495	18,5869
7210	15,0989	18,5646
7211	15,0483	18,5424
7300	14,9977	18,5205
7301	14,9471	18,4987
7302	14,8966	18,4772
7303	14,846	18,4558
7304	14,7955	18,4346
7305	14,745	18,4136
7306	14,6945	18,3929
7307	14,6441	18,3723
7308	14,5936	18,3519
7309	14,5432	18,3317
7310	14,4927	18,3117
7311	14,4423	18,2919
7400	14,392	18,2723
7401	14,3416	18,2529
7402	14,2913	18,2337
7403	14,2409	18,2147
7404	14,1906	18,1959
7405	14,1404	18,1773
7406	14,0901	18,1589
7407	14,0399	18,1407
7408	13,9897	18,1227
7409	13,9395	18,1049
7410	13,8894	18,0873

7411	13,8392	18,0699
7500	13,7891	18,0527
7501	13,7391	18,0357
7502	13,689	18,0189
7503	13,639	18,0023
7504	13,589	17,9859
7505	13,539	17,9697
7506	13,4891	17,9537
7507	13,4392	17,9379
7508	13,3894	17,9222
7509	13,3395	17,9068
7510	13,2897	17,8916
7511	13,2399	17,8766
7600	13,1902	17,8617
7601	13,1405	17,8471
7602	13,0908	17,8326
7603	13,0412	17,8184
7604	12,9916	17,8043
7605	12,942	17,7905
7606	12,8925	17,7768
7607	12,843	17,7633
7608	12,7936	17,7501
7609	12,7441	17,737
7610	12,6948	17,7241
7611	12,6454	17,7113
7700	12,5962	17,6988
7701	12,5469	17,6865
7702	12,4977	17,6743
7703	12,4485	17,6624
7704	12,3994	17,6506
7705	12,3503	17,639
7706	12,3013	17,6276
7707	12,2523	17,6164
7708	12,2033	17,6053
7709	12,1544	17,5945
7710	12,1056	17,5838
7711	12,0568	17,5733
7800	12,008	17,563
7801	11,9593	17,5528
7802	11,9107	17,5429
7803	11,862	17,5331
7804	11,8135	17,5235
7805	11,765	17,514
7806	11,7165	17,5048
7807	11,6681	17,4957
7808	11,6198	17,4867
7809	11,5714	17,478

7810	11,5232	17,4694
7811	11,475	17,461
7900	11,4269	17,4527
7901	11,3788	17,4446
7902	11,3308	17,4367
7903	11,2828	17,4289
7904	11,2349	17,4212
7905	11,187	17,4138
7906	11,1393	17,4065
7907	11,0915	17,3993
7908	11,0439	17,3923
7909	10,9962	17,3854
7910	10,9487	17,3787
7911	10,9012	17,3721
8000	10,8538	17,3657

RIPS 21 (version 2021) Ett nytt livslängdsantagande infördes 2021 genom beslut i SKR:s styrelse 23 april. Det nya antagandet bygger på data för kommunsektorns egna anställdas dödlighet och inkomster. Vid skattning av dödlighetsparametrar har också en annan metod tillämpats, så kallad ekonomisk dödlighet, vilken beaktar skillnader i dödlighet för anställda i olika inkomstskikt.

Dödlighet och efterlevandepension

Dödlighetsintensiteten μx per år vid åldern x år antas vara given av följande formler:

$\mu_x = a + b * e^{cx}$ för $x \leq 97$

$\mu_x = \mu_{97} + 0{,}03 * (x - 97)$ för $x > 97$

De så kallade Makehamparametrarna a, b och c beror på kön och födelseår enligt:

Tabell 1: Makehamparametrar för kvinnor respektive män

Födelseår	-1919	1920 -1929	1930 -1939	1940 -1949	1950 -1959	1960 -1969	1970 -1979	1980-
Kvinnor								
$a * 10^3$	13,0	13,0	5,6	1,9	1,1	1,0	0,9	0,8
$b * 10^6$	0,530	0,530	0,793	1,219	1,382	1,161	0,846	0,781
c	0,137	0,137	0,132	0,126	0,123	0,123	0,125	0,125

Födelseår	-1919	1920 -1929	1930 -1939	1940 -1949	1950 -1959	1960 -1969	1970 -1979	1980-
Män								
$a*10^3$	61,5	20,5	8,9	3,2	1,5	1,0	0,8	0,8
$b*10^6$	0,206	0,206	0,334	0,528	0,622	0,575	0,587	0,552
c	0,148	0,151	0,145	0,138	0,134	0,133	0,131	0,130

§ 41

Personalstiftelsens verksamhetsberättelse 2025

Ärendenr 2026/516-1.2.1.2

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att godkänna personalstiftelsens verksamhetsberättelse för 2025.
2. Resultat och balansräkning per 2025-12-31 fastställs.
3. Årets resultat på 373 474,10 kronor balanseras i ny räkning.
4. Personalstiftelsens styrelses ledamöter beviljas ansvarsfrihet för år 2025.

Sammanfattning av ärendet

Luleå kommuns personalstiftelse redovisar verksamhetsberättelse för år 2025.

Enligt stiftelsens stadgar ska kommunstyrelsen fatta beslut med anledning av verksamhets- och revisionsberättelserna.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att godkänna personalstiftelsens verksamhetsberättelse för 2025, och att resultat och balansräkning per 2025-12-31 fastställs, att årets resultat på 373 474,10 kronor balanseras i ny räkning, samt att personalstiftelsens styrelses ledamöter beviljas ansvarsfrihet för år 2025.

Sammanträdet

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beslutsunderlag

- Personalstiftelsens verksamhetsberättelse 2025 inklusive revisionsberättelse, KLF Hid: 2026.4014
- Personalstiftelsens resultatrapport per 2025-12-31, KLF Hid: 2026.4015
- Personalstiftelsen balansrapport per 2025-12-31, KLF Hid: 2026.4016
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande personalstiftelsens verksamhetsberättelse 2025, KLF Hid: 2026.4013

Förslag till beslut gällande personalstiftelsens verksamhetsberättelse 2025

Ärendenr 2026/516-1.2.1.2

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att godkänna personalstiftelsens verksamhetsberättelse för 2025.
2. Resultat och balansräkning per 2025-12-31 fastställs.
3. Årets resultat på 373 474,10 kronor balanseras i ny räkning.
4. Personalstiftelsens styrelses ledamöter beviljas ansvarsfrihet för år 2025.

Sammanfattning av ärendet

Luleå kommuns personalstiftelse redovisar verksamhetsberättelse för år 2025.

Enligt stiftelsens stadgar ska kommunstyrelsen fatta beslut med anledning av verksamhets- och revisionsberättelserna.

Beslutsunderlag

- Personalstiftelsens verksamhetsberättelse 2025 inklusive revisionsberättelse
- Personalstiftelsens resultatrapport per 2025-12-31
- Personalstiftelsen balansrapport per 2025-12-31

Frida Lundström
Kommunsekreterare

Beslutet skickas till

Personalstiftelsen
Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomikontoret

2026-03-19

Malin Löpare
Ordförande
Luleå kommuns Personalstiftelse

Årsredovisning Luleå kommuns Personalstiftelsen

Härmed överlämnar styrelsen i Luleå kommuns personalstiftelse 2025 års verksamhets- och revisionsberättelse.

Revisor har genomfört granskning av stiftelsens räkenskaper och verksamhetsberättelse som redovisas i bifogad revisionsberättelse.

VERKSAMHETSBERÄTTELSE PERSONALSTIFTELSEN LULEÅ KOMMUN 2025

LULEÅ KOMMUN

(Signerat, SHA-256 BD17CFED4A1A4F22BF08CA569FB7294E6B6FC018CC0B8E1BC80022AE1EEA9871)

Verksamhetsberättelse 2025

Luleå kommuns Personalstiftelse avger härmed sin berättelse för 2025 års verksamhet.

Styrelsen

Styrelsen har haft följande sammansättning:

Ordförande	Malin Löpare	SACO
Kassör	David Johansson	Ledarna
Sekreterare	Per Westermark	SACO
Ledamot	Hans Sundvall	Ledarna
Ledamot	Rebecka Cheskey	TCO
Ledamot	Markus Bergström	Kommunal

Styrelsen har under 2025 haft 11 stycken sammanträden. Utöver styrelsemötena har styrelsen genomfört inköp, städning och underhåll av anläggningarna i Riksgränsen och Stockholm, samt träffats för planering av olika arrangemang samt genomfört en vår- och höstresa.

Under året har inga förändringar skett i styrelsen.

Aktiviteter

Personalstiftelsen informerar och kommunicerar via intranätet för att nå alla medarbetare och för att information ska nå ut på samma sätt och vid samma tidpunkt till alla. Under de senaste åren har antalet anställda som följer Personalstiftelsens sida ständigt ökat. Vid årsskiftet 2024 hade Personalstiftelsen ca 1000 följare. I slutet av 2025 är det nästan 1500 personer som följer sidorna vilket är en tydlig förbättring jämfört med tidigare år. Det nya intranätet med direktlänk via ett hjärta gör att fler enkelt hittar informationen som kommuniceras ut samt att vi under de senaste åren arbetat med att ha ett bredare utbud av aktiviteter.

I början av 2025 skickade Personalstiftelsen ut en enkät för att se vilka aktiviteter som önskas av anställda inom Luleå kommun. Enkäten byggde på tidigare önskemål och genomförda aktiviteter och gav intressanta svar. Detta är en hjälp för att möta upp med aktiviteter som når fler intresseområden och på så sätt också når ut till fler anställda.

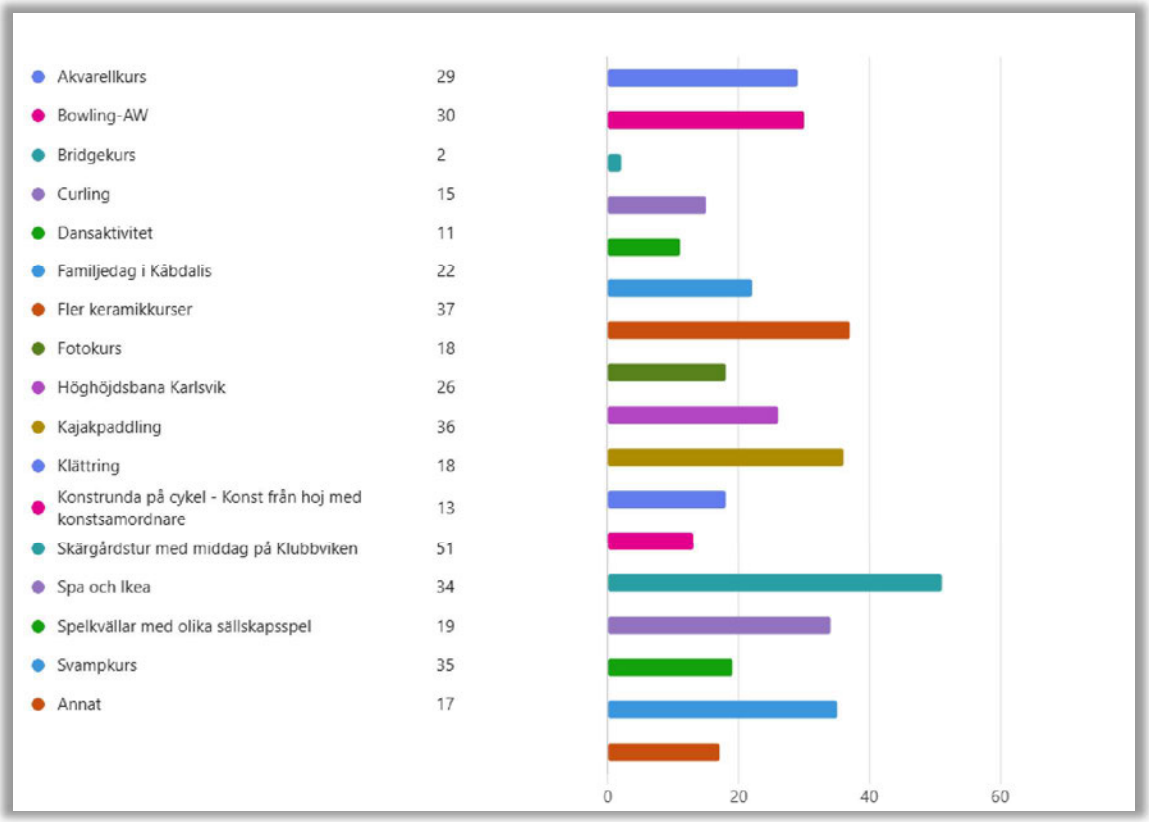

Figur 1 Svar över vilka aktiviteter som anställd röstat för att de vill ha

Motionstider

Under året har Personalstiftelsen fortsatt erbjudit veckovisa motionstider i form av innebandy, badminton och tabata. Från och med hösten 2024 har träningstiden för tabata flyttat över till servicecenters lokaler och fortsättningsvis är den nya träningsformen populär på den nya platsen. Innebandy- och Badmintontiden är också populära att delta på.

Vår- och höstresa

I slutet av mars åkte vi över på den finska sidan, till skidorten Levi. Det var dags att testa ett nytt resmål, för första gången till vårt grannland Finland. I Levi utforskades allt från utförsåkning, längdskidor och vandring tillsammans med god mat, karaoke, bastubad och härlig afterski på finskt vis. På väg hem stannade bussen till för en trevlig lunch i Jockfall.

Höstvandringen i september gick till Saltoluokta, som har varit ett favoritresmål genom åren och efterfrågats av många i våra återkommande enkäter. Efter en fin båttur över sjön Langas kunde sällskapet njuta av en fin vistelse på fjällstationen. Otroligt fina miljöer och många möjligheter att utforska fjällen i grupp eller på egen hand. Vackra färger på träden och trevliga vyer i det fina landskapet. Resorna uppskattas av deltagarna och ger förutsättningar för de som inte har möjlighet

(Signerat, SHA-256 BD170FED4A1A4F22BF08CA569FB9294E6B6FC018CC0B8E1BC80022AE4EEA9870)

att åka själv, att få upptäcka våra vackra fjällmiljöer. Det skapas nya kontakter och vänskaper vilket är fint att se samtidigt som det bidrar till ökat välmående.

Övriga aktiviteter och erbjudanden under 2025

- Löpkurs under 5 tillfällen under våren.
- Räkkryssning i skärgården i början av sommaren.
- Gratis entrébiljetter till Luleå Pride Night Sessions.
- Hockeybiljetter till både dam- och herrhockey till reducerat pris i samarbete med Luleå hockey.
- Keramikkurs vid 6 tillfällen. Populärt och platserna tar slut direkt.
- Rabatterade priser på eller gratis biljetter till 3 st olika tillställningar i samarbete med Kulturens hus.
- Konstvandring i Kulturens hus innan tillsammans med kreativ workshop. Fick tyvärr ställas in då deltagandet var för lågt.

Anläggningar

Lägenheterna har under 2025 nyttjats av många medarbetare på Luleå kommun och styrelsen ser att det är en populär förmån hos kommunen. De flesta är nöjda med lägenheternas funktioner och det som inte fungerar försöker styrelsen tillsammans med receptionen i stadshuset att fånga upp för att hela tiden hålla en god standard. Totalt har de tre lägenheterna som Personalstiftelsen äger varit uthyrda 623 nätter.

Marie Pigg

Riksgränsen och vår lägenhet är populär under större delen av året. Lägenhetens uppfräschning gör att fler intresserar sig för att besöka anläggningen och den fina natur som finns i området.

Nyttjande 2024 och 2025

Under 2025 har antal uthyrda nätter fortsatt ökat, det var bokat under större delen av säsongen och sent inpå hösten. Kul att det fortsätter vara högt tryck.

Vistelsenätter	*Antal nätter 2024*	*Antal nätter 2025*
Marie Pigg	***189 st***	***202 st***

(Signerat, SHA-256 BD170FED4A1A4F22BF08CA569FB9294E6B6FC018CC0B8E1BC80022AE4EEA9870)

Blompottorna 1 och 2

Mindre uppdateringar har genomförts i Blompottan 1 och Blompottan 2 och inköp av förbrukningsvaror och diverse utrusning som gjort sitt.

Nyttjande 2023 och 2024

Antal nätter har totalt sett minskat litegrann under 2025 jämfört med 2024. Beläggningen bedöms dock vara relativt hög historiskt sett.

Vistelsenätter	*Antal nätter 2024*	*Antal nätter 2025*
Blompottan 1	***200 st***	***202 st***
Blompottan 2	***231 st***	***219 st***

Slutord

Styrelsen vill rikta ett varmt tack till alla som under 2025 har deltagit, hjälpt till och bidragit till många fina stunder och goda minnen.

Vi vill också tacka alla som hyrt våra anläggningar och som tagit sig tid att rapportera fel eller själva hjälpt till när något behövt åtgärdas på plats. Det gemensamma engagemanget gör det betydligt enklare för oss att hålla anläggningarna i gott skick och se till att de fortsätter att fungera på bästa sätt.

Tillsammans skapar vi arbetsglädje och gör Luleå kommun till en ännu trevligare arbetsplats.
Vi ser med glädje fram emot 2026 – ett år vi tror kommer bli minst lika fint som det som varit.

Malin Löpare SACO	David Johansson Ledarna	Per Westermark SACO
Rebecka Cheskey TCO	Markus Bergström Kommunal	Hans Sundvall Ledarna

Personalstiftelsen

Luleå kommun

Balansrapport

Luleå Kommuns Personalstiftelse 897000-9919 Sida 1 (2)
Vald period: Hela räkenskapsåret Utskriven: 2026-02-23 08:15:38
Räkenskapsår: 2025-01-01 - 2025-12-31
Senaste ver.nr: A334

	Ingående balans	Ingående saldo	Perioden	Utgående saldo
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Materiella anläggningstillgångar				
1110 Bostadsrätt Mariepigg	300 000,00	300 000,00	0,00	300 000,00
1111 Bostadsrätt Blompottan 1	600 000,00	600 000,00	0,00	600 000,00
1112 Bostadsrätt Blompottan 2	2 300 000,00	2 300 000,00	0,00	2 300 000,00
S:a Materiella anläggningstillgångar	**3 200 000,00**	**3 200 000,00**	**0,00**	**3 200 000,00**
S:a Anläggningstillgångar	**3 200 000,00**	**3 200 000,00**	**0,00**	**3 200 000,00**
Omsättningstillgångar				
Kortfristiga fordringar				
1680 Kortfristiga fordringar	0,00	0,00	618,00	618,00
S:a Kortfristiga fordringar	**0,00**	**0,00**	**618,00**	**618,00**
Kassa och bank				
1920 Plusgiro	258 523,66	258 523,66	-74 262,90	184 260,76
1921 Plusgiro Swish	76 739,18	76 739,18	162 145,00	238 884,18
S:a Kassa och bank	**335 262,84**	**335 262,84**	**87 882,10**	**423 144,94**
S:a Omsättningstillgångar	**335 262,84**	**335 262,84**	**88 500,10**	**423 762,94**
S:a TILLGÅNGAR	**3 535 262,84**	**3 535 262,84**	**88 500,10**	**3 623 762,94**
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital				
Balanserat kapital				
2060 Balanserad vinst/förlust	-3 496 796,25	-3 496 796,25	219 379,87	-3 277 416,38
2061 Vinst/förlust föregående år	246 507,41	246 507,41	-219 379,87	27 127,54
S:a Balanserat kapital	**-3 250 288,84**	**-3 250 288,84**	**0,00**	**-3 250 288,84**
S:a Eget kapital	**-3 250 288,84**	**-3 250 288,84**	**0,00**	**-3 250 288,84**
Skulder				
Kortfristiga skulder				
2900 Långfristig skuld	-284 974,00	-284 974,00	284 974,00	0,00
S:a Kortfristiga skulder	**-284 974,00**	**-284 974,00**	**284 974,00**	**0,00**

(Signerat, SHA-256 BD170FED4A1A4F22BF08CA569FB9294E6B6FC018CC0B8E1BC80022AE4EEA9870)

Balansrapport

	Ingående balans	Ingående saldo	Perioden	Utgående saldo
S:a Skulder	**-284 974,00**	**-284 974,00**	**284 974,00**	**0,00**
S:a EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	**-3 535 262,84**	**-3 535 262,84**	**284 974,00**	**-3 250 288,84**
Beräknat resultat:	**0,00**	**0,00**	**373 474,10**	**373 474,10**

Resultatrapport

Vald period: Hela räkenskapsåret Utskriven: 2026-02-23 08:15:34
Räkenskapsår: 2025-01-01 - 2025-12-31
Senaste ver.nr: A334

		Perioden	*Perioden / Föregående år,totalt*	*Föregående år, totalt*
Rörelsens intäkter och lagerförändring				
Nettoomsättning				
3020	Marie pigg - Hyra	120 067,50	120,5%	99 649,75
3021	Blompottan 1 - Hyra	164 789,80	137,5%	119 850,00
3022	Blompottan 2 - Hyra	173 915,00	116,4%	149 395,00
3200	Fjällresa	307 925,00	331,6%	92 857,00
S:a Nettoomsättning		**766 697,30**	**166,0%**	**461 751,75**
Aktiverat arbete för egen räkning				
3800	Erhållna kommunala bidrag	350 000,00	100,0%	350 000,00
S:a Aktiverat arbete för egen räkning		**350 000,00**	**100,0%**	**350 000,00**
Övriga rörelseintäkter				
3900	Övriga intäkter	54 340,00	-	0,00
S:a Övriga rörelseintäkter		**54 340,00**	**-**	**0,00**
S:a Rörelsens intäkter och lagerförändring		**1 171 037,30**	**144,3%**	**811 751,75**
Bruttoresultat		**1 171 037,30**	**144,3%**	**811 751,75**
Övriga externa kostnader				
5010	Marie Pigg - Hyra	-17 660,00	55,0%	-32 080,00
5020	Marie pigg - El	-22 611,11	99,5%	-22 723,68
5030	Marie Pigg - Drift	-16 347,00	99,6%	-16 408,47
5040	Marie Pigg - Underhåll	-26 677,00	326,0%	-8 183,79
5110	Blompottan 1 - Hyra	-23 301,00	75,1%	-31 030,00
5120	Blompottan 1 - El	-6 454,00	146,7%	-4 399,00
5130	Blompottan 1 - Drift	-297,00	27,3%	-1 089,00
5140	Blompottan 1 - Underhåll	-6 644,96	3,5%	-187 484,57
5210	Blompottan 2 - Hyra	-38 606,00	122,3%	-31 568,00
5220	Blompottan 2 - El	-5 911,00	86,1%	-6 868,00
5230	Blompottan 2 - Drift	-297,00	27,3%	-1 089,00
5240	Blompottan 2 - Underhåll	-3 035,34	-	0,00
5400	Administration	-10 296,00	89,9%	-11 457,00
5500	Motion - Hyror	-12 162,00	78,8%	-15 434,00
5700	Fjällresa	-463 253,58	143,4%	-322 985,90
5990	Övriga aktiviteter	-101 227,87	196,2%	-51 587,25
6410	Övrigt styrelsen	-6 314,00	414,0%	-1 525,00
6530	Redovisningstjänster	-3 960,00	106,1%	-3 734,00
6560	Kortbetalningsavgift	-12 284,84	114,3%	-10 749,00
6570	Bankkostnader	-3 276,50	111,1%	-2 948,55
6599	Övr avgifter	-1 961,00	-	0,00
S:a Övriga externa kostnader		**-782 577,20**	**102,5%**	**-763 344,21**

(Signerat, SHA-256 BD170FED4A1A4F22BF08CA569FB9294E6B6FC018CC0B8E1BC80022AE4EEA9870)

Resultatrapport

	Perioden	*Perioden / Föregående år,totalt*	*Föregående år, totalt*
S:a Rörelsens kostnader	**-782 577,20**	**102,5%**	**-763 344,21**
Rörelseresultat före avskrivningar	**388 460,10**	**802,5%**	**48 407,54**
Rörelseresultat efter avskrivningar	**388 460,10**	**802,5%**	**48 407,54**
Resultat före finansiella intäkter och kostnader	**388 460,10**	**802,5%**	**48 407,54**
Finansiella intäkter och kostnader			
Räntekostnader och liknande resultatposter			
8400 Räntekostnader	-14 986,00	70,4%	-21 280,00
S:a Räntekostnader och liknande resultatposter	**-14 986,00**	**70,4%**	**-21 280,00**
S:a Finansiella intäkter och kostnader	**-14 986,00**	**70,4%**	**-21 280,00**
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	**373 474,10**	**1376,7%**	**27 127,54**
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	**373 474,10**	**1376,7%**	**27 127,54**
Resultat före skatt	**373 474,10**	**1376,7%**	**27 127,54**
Beräknat resultat:	**373 474,10**	**1376,7%**	**27 127,54**

Kommunstyrelsen

Revisionsberättelse för Luleå kommuns Personalstiftelse org.nr. 897000-9919

Undertecknad, av kommunstyrelsen i Luleå, utsedd revisor i Personalstiftelsen Luleå kommun, får härmed avge följande berättelse över min granskning av stiftelsens räkenskaper och förvaltning för år 2025.

Under året 2025 har uthyrningen delvis ökat av lägenheterna som Personalstiftelsen äger. Marie Pigg har ökat med 13 nätter från föregående år, vilket genererar mer intäkter och bidrar därmed till det positiva resultatet. Blompottan 1 och 2 har totalt minskat med 10 nätter under 2025. Totalt har Blompottan 1 och 2 varit uthyrd 421 nätter under 2025.

För fullgörande av mitt uppdrag har jag tagit del av stiftelsens räkenskaper, verksamhetsberättelse, verifikat i pärm och protokoll för år 2025.

Eftersom den av mig genomförda revisionen inte gett anledning till anmärkning tillstyrker jag att:

- Resultat och balansräkning fastställes
- Årets resultat på 373 474,10 kronor balanseras i ny räkning
- Styrelsens ledamöter beviljas ansvarsfrihet för år 2025

Anna Carlénius

Anna Carlénius

Luleå den 12:e mars 2026

Årsredovisning_Personalstiftelsen_2025
(Signerat, SHA-256 BD170FED4A1A4F22BF08CA569FB9294E6B6FC018CC0B8E1BC80022AE4EEA9870)

Resultatrapport

		Perioden	*Perioden / Föregående år,totalt*	*Föregående år, totalt*
Rörelsens intäkter och lagerförändring				
Nettoomsättning				
3020	Marie pigg - Hyra	120 067,50	120,5%	99 649,75
3021	Blompottan 1 - Hyra	164 789,80	137,5%	119 850,00
3022	Blompottan 2 - Hyra	173 915,00	116,4%	149 395,00
3200	Fjällresa	307 925,00	331,6%	92 857,00
S:a Nettoomsättning		**766 697,30**	**166,0%**	**461 751,75**
Aktiverat arbete för egen räkning				
3800	Erhållna kommunala bidrag	350 000,00	100,0%	350 000,00
S:a Aktiverat arbete för egen räkning		**350 000,00**	**100,0%**	**350 000,00**
Övriga rörelseintäkter				
3900	Övriga intäkter	54 340,00	-	0,00
S:a Övriga rörelseintäkter		**54 340,00**	**-**	**0,00**
S:a Rörelsens intäkter och lagerförändring		**1 171 037,30**	**144,3%**	**811 751,75**
Bruttoresultat		**1 171 037,30**	**144,3%**	**811 751,75**
Övriga externa kostnader				
5010	Marie Pigg - Hyra	-17 660,00	55,0%	-32 080,00
5020	Marie pigg - El	-22 611,11	99,5%	-22 723,68
5030	Marie Pigg - Drift	-16 347,00	99,6%	-16 408,47
5040	Marie Pigg - Underhåll	-26 677,00	326,0%	-8 183,79
5110	Blompottan 1 - Hyra	-23 301,00	75,1%	-31 030,00
5120	Blompottan 1 - El	-6 454,00	146,7%	-4 399,00
5130	Blompottan 1 - Drift	-297,00	27,3%	-1 089,00
5140	Blompottan 1 - Underhåll	-6 644,96	3,5%	-187 484,57
5210	Blompottan 2 - Hyra	-38 606,00	122,3%	-31 568,00
5220	Blompottan 2 - El	-5 911,00	86,1%	-6 868,00
5230	Blompottan 2 - Drift	-297,00	27,3%	-1 089,00
5240	Blompottan 2 - Underhåll	-3 035,34	-	0,00
5400	Administration	-10 296,00	89,9%	-11 457,00
5500	Motion - Hyror	-12 162,00	78,8%	-15 434,00
5700	Fjällresa	-463 253,58	143,4%	-322 985,90
5990	Övriga aktiviteter	-101 227,87	196,2%	-51 587,25
6410	Övrigt styrelsen	-6 314,00	414,0%	-1 525,00
6530	Redovisningstjänster	-3 960,00	106,1%	-3 734,00
6560	Kortbetalningsavgift	-12 284,84	114,3%	-10 749,00
6570	Bankkostnader	-3 276,50	111,1%	-2 948,55
6599	Övr avgifter	-1 961,00	-	0,00
S:a Övriga externa kostnader		**-782 577,20**	**102,5%**	**-763 344,21**

Resultatrapport

	Perioden	*Perioden / Föregående år,totalt*	*Föregående år, totalt*
S:a Rörelsens kostnader	**-782 577,20**	**102,5%**	**-763 344,21**
Rörelseresultat före avskrivningar	**388 460,10**	**802,5%**	**48 407,54**
Rörelseresultat efter avskrivningar	**388 460,10**	**802,5%**	**48 407,54**
Resultat före finansiella intäkter och kostnader	**388 460,10**	**802,5%**	**48 407,54**
Finansiella intäkter och kostnader			
Räntekostnader och liknande resultatposter			
8400 Räntekostnader	-14 986,00	70,4%	-21 280,00
S:a Räntekostnader och liknande resultatposter	**-14 986,00**	**70,4%**	**-21 280,00**
S:a Finansiella intäkter och kostnader	**-14 986,00**	**70,4%**	**-21 280,00**
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	**373 474,10**	**1376,7%**	**27 127,54**
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	**373 474,10**	**1376,7%**	**27 127,54**
Resultat före skatt	**373 474,10**	**1376,7%**	**27 127,54**
Beräknat resultat:	**373 474,10**	**1376,7%**	**27 127,54**

Balansrapport

	Ingående balans	Ingående saldo	Perioden	Utgående saldo
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Materiella anläggningstillgångar				
1110 Bostadsrätt Mariepigg	300 000,00	300 000,00	0,00	300 000,00
1111 Bostadsrätt Blompottan 1	600 000,00	600 000,00	0,00	600 000,00
1112 Bostadsrätt Blompottan 2	2 300 000,00	2 300 000,00	0,00	2 300 000,00
S:a Materiella anläggningstillgångar	**3 200 000,00**	**3 200 000,00**	**0,00**	**3 200 000,00**
S:a Anläggningstillgångar	**3 200 000,00**	**3 200 000,00**	**0,00**	**3 200 000,00**
Omsättningstillgångar				
Kortfristiga fordringar				
1680 Kortfristiga fordringar	0,00	0,00	618,00	618,00
S:a Kortfristiga fordringar	**0,00**	**0,00**	**618,00**	**618,00**
Kassa och bank				
1920 Plusgiro	258 523,66	258 523,66	-74 262,90	184 260,76
1921 Plusgiro Swish	76 739,18	76 739,18	162 145,00	238 884,18
S:a Kassa och bank	**335 262,84**	**335 262,84**	**87 882,10**	**423 144,94**
S:a Omsättningstillgångar	**335 262,84**	**335 262,84**	**88 500,10**	**423 762,94**
S:a TILLGÅNGAR	**3 535 262,84**	**3 535 262,84**	**88 500,10**	**3 623 762,94**
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital				
Balanserat kapital				
2060 Balanserad vinst/förlust	-3 496 796,25	-3 496 796,25	219 379,87	-3 277 416,38
2061 Vinst/förlust föregående år	246 507,41	246 507,41	-219 379,87	27 127,54
S:a Balanserat kapital	**-3 250 288,84**	**-3 250 288,84**	**0,00**	**-3 250 288,84**
S:a Eget kapital	**-3 250 288,84**	**-3 250 288,84**	**0,00**	**-3 250 288,84**
Skulder				
Kortfristiga skulder				
2900 Långfristig skuld	-284 974,00	-284 974,00	284 974,00	0,00
S:a Kortfristiga skulder	**-284 974,00**	**-284 974,00**	**284 974,00**	**0,00**

Balansrapport

	Ingående balans	Ingående saldo	Perioden	Utgående saldo
S:a Skulder	**-284 974,00**	**-284 974,00**	**284 974,00**	**0,00**
S:a EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	**-3 535 262,84**	**-3 535 262,84**	**284 974,00**	**-3 250 288,84**
Beräknat resultat:	**0,00**	**0,00**	**373 474,10**	**373 474,10**

§ 44

Målsättningar för kategori IT

Ärendenr 2026/441-2.5.0.1

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta målsättningar för kategori IT.

Sammanfattning av ärendet

I nuvarande inköpspolicy framgår det att Luleå kommunkoncern ska arbeta med kategoristyrning. Kategoristyrning är ett strukturerat arbetssätt för inköp där organisationen samlar liknande inköp i kategorier (t.ex. IT eller Bygg och anläggning) och styr dem strategiskt och samordnat för att nå bättre affärsnytta, kontroll och långsiktiga effekter.

Kategoriplaner inom IT och Bygg och anläggning har tagits fram med stöd av den struktur och det arbetssätt för kategoristyrning som utvecklats inom projektet Skapa en ändamålsenlig inköpsorganisation. Projektets syfte var bland annat att etablera kategoristyrning som ett gemensamt arbetssätt i Luleå kommun. Inom ramen för projektet har ett kategoriteam, bestående av representanter från de största intressenterna och köparna inom respektive kategori, bidragit till att utforma metodiken och den övergripande strukturen för kategoriplaner.

Nuvarande arbetssätt innebär att kommunstyrelsen beslutar målsättningar för kategorierna.

Årlig omsättning inom kategori IT är 122 miljoner per år.

Målsättningar för kategori IT:

- Hållbara besparingar
- Förbättra företagsklimatet
- Göra det lätt att göra rätt
- Ökad styrning, kontroll och uppföljning

Hållbara besparingar

Arbetet handlar om att synliggöra och möjliggöra besparingar inom kategorin. Genom ökad samverkan och nya arbetssätt kan möjliga besparingar och synergier identifieras. Hållbara besparingar innefattar besparing av resurser ur flera perspektiv:

- Naturresurser
- Ekonomiska resurser
- Personella resurser

Förbättra företagsklimatet
Arbetet handlar om att tydliggöra och synliggöra inköpen inom kategorin vilket medför ökad möjlighet att ta mer medvetna beslut, öka förtroendekapitalet externt och få nöjdare anbudslämnare. När det finns möjlighet för små företag att lämna på delar av ett kontrakt, fortsätta öppna upp för dessa.

Göra det lätt att göra rätt
Målsättningen med fokusområdet handlar om att tydliggöra och förenkla för samtliga parter som är involverade när ett IT-behov uppstår och ska tillgodoses, både internt och externt.

Effekten blir nöjdare beställare och leverantörer samt att resurser nyttjas på ett mer effektivt sätt där den frigjorda tiden kan läggas på mer värdeskapande aktiviteter.

Ökad styrning, kontroll och uppföljning
Målsättningen och arbetet inom detta område handlar om att tydliggöra och styra inköpen inom kategorin. vilket tillsammans med proaktiv och strukturerad uppföljning ger mer effekt av ställda krav, bättre efterlevnad av avtal och nöjdare beställare och leverantörer.

Ökad styrning och kontroll ger ökade möjligheter att kunna säkerställa att investeringar inom IT fungerar i kommunens IT-miljö och ger rätt förutsättningar för att kunna säkerställa IT- och informationssäkerhet.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta målsättningar för kategori IT.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog

Kategoriplanerna för IT är framtagen av kategoriteam med representanter från de största intressenterna/köparna för kategorin. Utöver intern förankring inom kommunkoncernen har kategoriplanerna förankrats inom respektive bransch via nätverksträffar med näringslivet.

Beslutsunderlag

- Presentation - Kategoristyrning IT, KLF Hid: 2026.4020
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande målsättningar för kategori IT, KLF Hid: 2026.4019

Förslag till beslut gällande målsättningar för kategori IT

Ärendenr KLF 2026/441-2.5.0.1

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta målsättningar för kategori IT.

Sammanfattning av ärendet

I nuvarande inköpspolicy framgår det att Luleå kommunkoncern ska arbeta med kategoristyrning. Kategoristyrning är ett strukturerat arbetssätt för inköp där organisationen samlar liknande inköp i kategorier (t.ex. IT eller Bygg och anläggning) och styr dem strategiskt och samordnat för att nå bättre affärsnytta, kontroll och långsiktiga effekter.

Kategoriplaner inom IT och Bygg och anläggning har tagits fram med stöd av den struktur och det arbetssätt för kategoristyrning som utvecklats inom projektet Skapa en ändamålsenlig inköpsorganisation. Projektets syfte var bland annat att etablera kategoristyrning som ett gemensamt arbetssätt i Luleå kommun. Inom ramen för projektet har ett kategoriteam, bestående av representanter från de största intressenterna och köparna inom respektive kategori, bidragit till att utforma metodiken och den övergripande strukturen för kategoriplaner.

Nuvarande arbetssätt innebär att kommunstyrelsen beslutar målsättningar för kategorierna.

Årlig omsättning inom kategori IT är 122 miljoner per år.

Målsättningar för kategori IT:

- Hållbara besparingar
- Förbättra företagsklimatet
- Göra det lätt att göra rätt
- Ökad styrning, kontroll och uppföljning

Hållbara besparingar

Arbetet handlar om att synliggöra och möjliggöra besparingar inom kategorin. Genom ökad samverkan och nya arbetssätt kan möjliga besparingar och synergier identifieras. Hållbara besparingar innefattar besparing av resurser ur flera perspektiv:

- Naturresurser
- Ekonomiska resurser
- Personella resurser

Förbättra företagsklimatet
Arbetet handlar om att tydliggöra och synliggöra inköpen inom kategorin vilket medför ökad möjlighet att ta mer medvetna beslut, öka förtroendekapitalet externt och få nöjdare anbudslämnare. När det finns möjlighet för små företag att lämna på delar av ett kontrakt, fortsätta öppna upp för dessa.

Göra det lätt att göra rätt
Målsättningen med fokusområdet handlar om att tydliggöra och förenkla för samtliga parter som är involverade när ett IT-behov uppstår och ska tillgodoses, både internt och externt.

Effekten blir nöjdare beställare och leverantörer samt att resurser nyttjas på ett mer effektivt sätt där den frigjorda tiden kan läggas på mer värdeskapande aktiviteter.

Ökad styrning, kontroll och uppföljning
Målsättningen och arbetet inom detta område handlar om att tydliggöra och styra inköpen inom kategorin. vilket tillsammans med proaktiv och strukturerad uppföljning ger mer effekt av ställda krav, bättre efterlevnad av avtal och nöjdare beställare och leverantörer.

Ökad styrning och kontroll ger ökade möjligheter att kunna säkerställa att investeringar inom IT fungerar i kommunens IT-miljö och ger rätt förutsättningar för att kunna säkerställa IT- och informationssäkerhet.

Dialog
Kategoriplanerna för IT är framtagen av kategoriteam med representanter från de största intressenterna/köparna för kategorin. Utöver intern förankring inom kommunkoncernen har kategoriplanerna förankrats inom respektive bransch via nätverksträffar med näringslivet.

Beslutsunderlag
- Presentation - Kategoristyrning IT

Lisa Aspgren
Upphandlare, Kategoriledare IT

Beslutet skickas till
Kommunstyrelseförvaltningen, Inköp och upphandling

Kategoristyrning som arbetssätt

2026

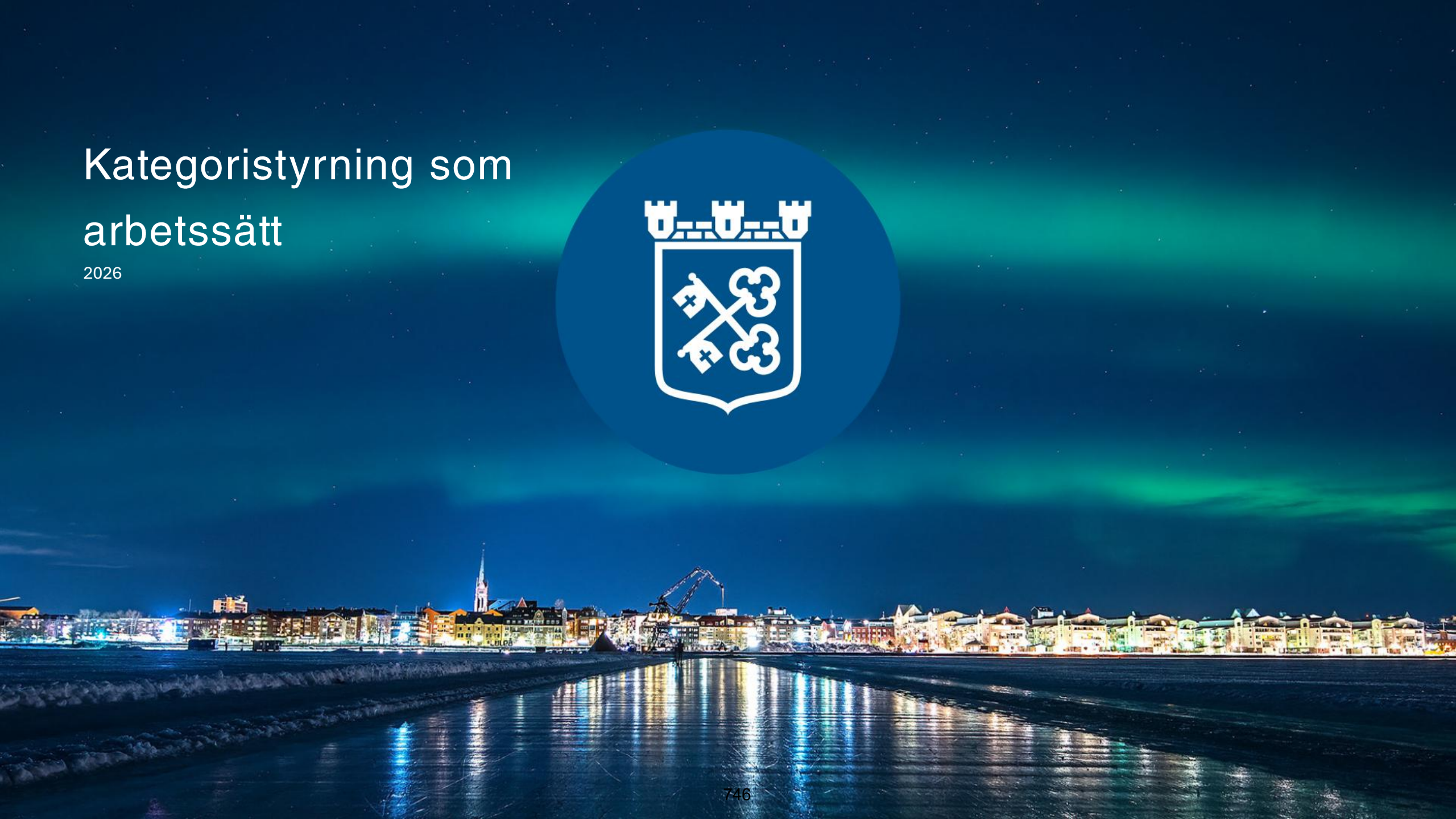

Kategoristyrning

- Ett sätt att skapa verkstad för att styra mot gemensamma mål!
- Ett sätt att nyttja våra samlade resurser för att skapa bättre affärer!

Svenskt näringsliv:

”Kategoristyrning är en metod som innebär tvärfunktionellt arbete och som involverar personer från olika delar av organisationen som har rätt sakkunskap. Arbetssättet bidrar till att nå organisationens övergripande mål, ger besparingar samt ökad kvalitet.”

Styrning mot Vision Luleå 2040 med utgångspunkt i strategiskt inköp

Fakta och data

Ordning och reda

Ökad medvetenhet & förståelse

Bättre medvetna beslut

Tvärfunktionella team

Arbeta över verksamhetsgränser

Samla kompetenser

Nyttja expertkunskaper

Strategisk inköpsstyrning tillsammans

Långsiktigt

Samsyn

Gemensamma mål

Skapa förändring

Skapa förutsättningar för förändring

Utmana behovet & marknaden

Kommunicera med marknaden

Kategoriorganisation

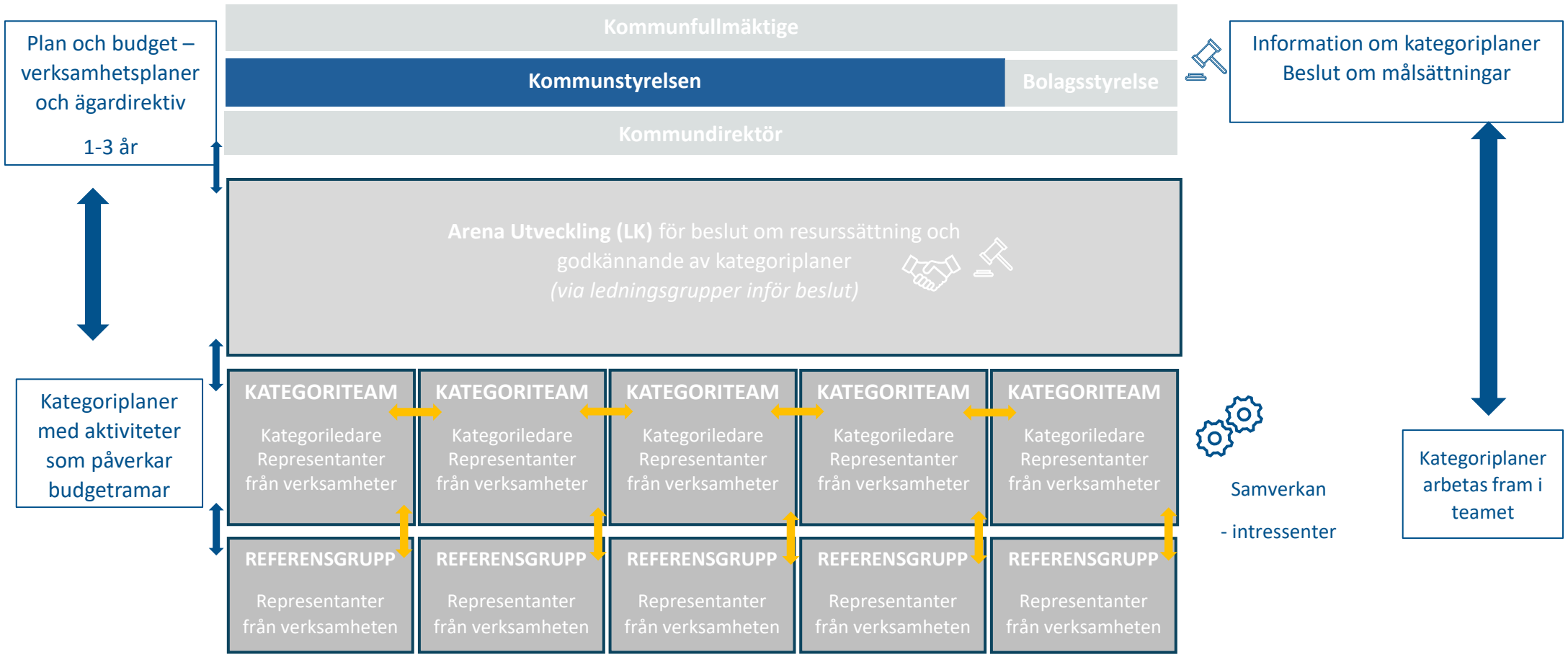

Kategoriträd

IT

- System, programvara inkl konsulter
- IT-infrastruktur
- Digitala enheter inkl tillbehör
- Konsultstöd/IT-konsulter
- Trygghetsskapande teknik

Livsmedel

- Bassortiment
- Komplementsortiment
- Dagligvaruhandel
- Måltidstjänster
- Personal
- Vidareförsäljning

Bygg- och anläggning

- Ny- och ombyggnation av fastigheter (inkl ramavtal bygg+ byggmaterial)
- Mark- och beläggning (inkl ramavtal mark- och beläggning)
- Tekniska konsulter

Drift och underhåll/fastighetsdrift

- Bevakning och rondering
- Sanering
- Parkering
- Larm
- Vitvaror, tvättstugeutrustning, storkök
- Rep- och underhåll
- Takskottning
- Husbyggnadsvaror (el, måleri, rör, filter)
- Energi
- Tillsyn och skötsel

Verksamhetsnära

- Kontorsmaterial
- Skolmaterial
- Idrott- och lekmaterial
- Verktyg
- Hygien- och sjukvårdsmaterial
- Tvätt- och städtjänster
- Möbler
- Profilartiklar
- Arbetskläder
- Lek- och skapandematerial

Transporter

- Fordon
- Transporter på väg
- Transporter på vatten
- Vinterväghållning
- Drivmedel
- Däck
- Transport och hantering av avfall
- Tillsyn och skötsel yttre miljö

Professionella tjänster

- Marknadsföring
- Mäklare
- Rekrytering
- Leasing
- Försäkring
- Bank- och finans
- Verksamhetsnära bemanningstjänster
- Kommunikation

Kategori- IT

Lisa Aspgren

2025

Kategoridefinition

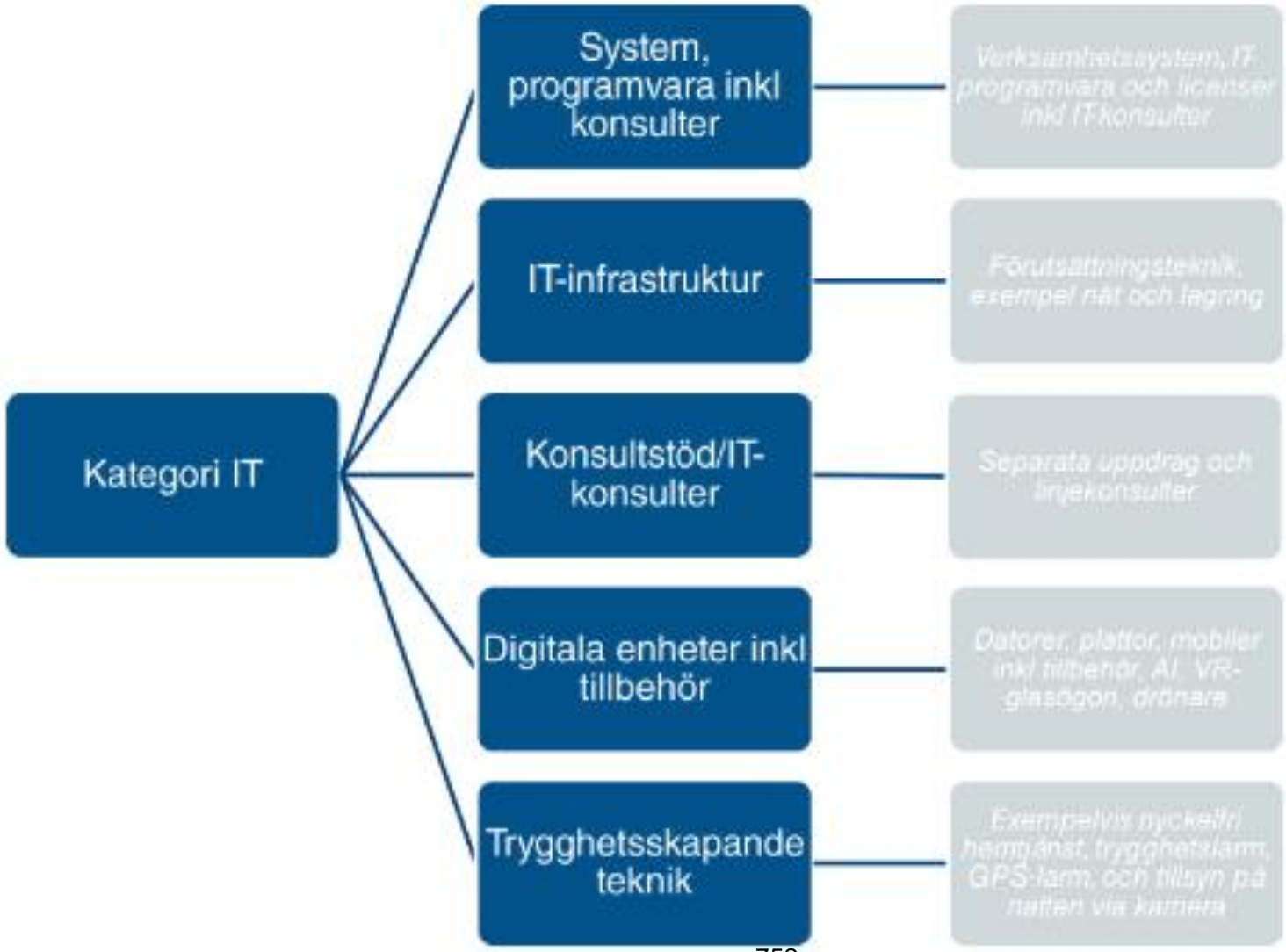

Fokusområden

Årlig spend ca 122 mkr

Gör det lätt att göra rätt

Fokusområdet handlar om att tydliggöra och förenkla för samtliga parter som är involverade när ett IT-behov uppstår och ska tillgodoses, både internt och externt.

Effekten blir nöjdare beställare och leverantörer samt att resurser nyttjas på ett mer effektivt sätt där den frigjorda tiden kan läggas på mer värdeskapande aktiviteter.

Ökad styrning, kontroll & uppföljning

Arbetet inom detta område handlar om att tydliggöra och styra inköpen inom kategorin vilket tillsammans med proaktiv och strukturerad uppföljning ger mer effekt av ställda krav, bättre efterlevnad av avtal och nöjdare beställare och leverantörer.

Ökad styrning och kontroll ger ökade möjligheter att kunna säkerställa att investeringar inom IT fungerar i kommunens IT-miljö och ger rätt förutsättningar för att kunna säkerställa IT- och informationssäkerhet.

Förbättrat företagsklimat

Arbetet handlar om att tydliggöra och synliggöra inköpen inom kategorin vilket medför ökad möjlighet att ta mer medvetna beslut, öka förtroendekapitalet externt och få nöjdare anbudslämnare.

Hållbara besparingar

Arbetet handlar om att synliggöra och möjliggöra besparingar inom kategorin. Genom ökad samverkan och nya arbetssätt kan möjliga besparingar och synergier identifieras. Hållbara besparingar innefattar besparing av resurser ur flera perspektiv:

- Naturresurser
- Ekonomiska resurser
- Personella resurser

2025: Gör det lätt att göra rätt

- Kompetensutveckla leverantörer i sätt att göra affärer med oss.
- Förhandlat förfarande
- Utvecklat strategier och arbetssätt

2025: Ökad styrning kontroll & uppföljning

- **Systematisk uppföljning av avtalstrohet**
  - *Elevadministrativt system KLF 2021/853*
  - *Brandväggslösning inkl service, support och underhåll KLF2023/989*
  - *Fast och trådlös nätverksinfrastruktur 2023 KLF 2023/857*
- **Total upphandlingsplan med hänsyn till avtalsperioder för att möjliggöra bättre planering.**
- **Identifiera och utred hur kategoriarbetet kan stödja IT-säkerhetsarbetet**

2025: Förbättra företagsklimatet

- Aktivt arbete med näringslivet utveckla sätt att göra affärer med Luleå kommun. Under 2025 har nätverksträffar för IT-branschen arrangerats av inköp och kategoriteamet. Fokus på kompetensutveckla varandra i en öppen dialog om hur vi kan underlätta för IT-branschen att göra att affärer med oss. Skapa attraktiva affärer tillsammans med näringslivet. Att som upphandlande myndighet lyssna på näringslivet och dess möjligheter.

- Etablerat kontakt och besökt IT-branschrådet i Luleå

2025: Hållbara besparingar

- Vid byggnationer i tidigt skede – IT-infrastruktur ska omhändertas i rambeskrivning vid nybyggnation/renovering
- Framgång i förhandlat förfarande under 2025 med besparingar på ca 25 000 000.
  - IT-stöd för projektledning och dokumenthantering KLF 2024/1875
  - Plattform för dokumenthantering- KLF 2024/1738
  - Verksamhetssystem för planering, genomförande och uppföljning av lokalvårdens verksamhet- KLF 2025/101 (Tilldelad 2026)
- Upphandlingsvänlig innovation

2026

Kategoriplanen för IT har framförallt fokus på ordning och reda, struktur, samverkan och arbetssätt. Vi behöver hitta synergier mellan förvaltningarna, för att möjliggöra långsiktigt planering.

Fokus på att säkerstätta rätt resurser inom kategoriteamet för att få framdrift.

Möjliggöra och gynna digitaliseringsresan inom Luleå kommun och för fler leverantörer att ta del av affären och ge förutsättningar för bättre, flexibla och stabila avtal.

En viktigt förutsättning är att det finns uppdaterande styrdokument inom IT-området för att uppnå målsättningar inom kategorin.

Luleå kommun ska ha en robust och säker infrastruktur, vilket innebär att allt som upphandlas inom IT ska in i den befintliga infrastrukturen.

Fortsätta aktivt arbete med förbättra företagsklimat genom dialog och nätverksträffar med IT-branschen och nyttja olika upphandlingsformer utifrån behov, så som förhandlat förfarande. Vi behöver våga tänka nytt och möjliggöra för upphandlingsvänlig innovation.

Arbeta med hållbara besparingar och kompetensutveckla oss på Luleå kommun inom klimat och cirkularitet.

Några pågående och planerade upphandlingar 2026/2027

- Ärendehanteringsssystem Kundcenter
- (GRC)System avsett för hantering av informationstillgångar
- IT-stöd för diarium, ärendehantering och förtroendemannaregister
- IT system för beredskapsvaror

§ 45

Målsättningar för kategori Bygg och anläggning

Ärendenr 2026/543-2.5.0.1

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta målsättningar för kategori Bygg och anläggning.

Sammanfattning av ärendet

I nuvarande inköpspolicy framgår det att Luleå kommunkoncern ska arbeta med kategoristyrning. Kategoristyrning är ett strukturerat arbetssätt för inköp där organisationen samlar liknande inköp i kategorier (t.ex. IT eller Bygg och anläggning) och styr dem strategiskt och samordnat för att nå bättre affärsnytta, kontroll och långsiktiga effekter.

Kategoriplaner inom Bygg och anläggning har tagits fram med stöd av den struktur och det arbetssätt för kategoristyrning som utvecklats inom projektet Skapa en ändamålsenlig inköpsorganisation. Projektets syfte var bland annat att etablera kategoristyrning som ett gemensamt arbetssätt i Luleå kommun. Inom ramen för projektet har ett kategoriteam, bestående av representanter från de största intressenterna och köparna inom respektive kategori, bidragit till att utforma metodiken och den övergripande strukturen för kategoriplaner.

Nuvarande arbetssätt innebär att kommunstyrelsen beslutar målsättningar för kategorierna.

Årlig omsättning inom kategori Bygg och anläggning är 800 miljoner kronor för Luleå kommun och 400 miljoner kronor för Luleå Miljöresurs AB.

Målsättningar för kategori Bygg och anläggning:

- Ökad resurseffektivitet
- Trygga affärer
- Värdedrivna affärer
- Minskad miljö och klimatpåverkan

Ökad resurseffektivitet

Målsättningen är att samverka och planera tillsammans för bättre resurseffektivitet externt och internt inom kommunkoncernen.

Trygga affärer
Målsättningen är att främja sund konkurrens och förebygga ekonomisk brottslighet.

Värdedrivna affärer
Målsättningen är att skapa hållbara affärer genom att integrera sociala, ekonomiska och ekologiska aspekter. När det finns möjlighet för små företag att lämna på delar av ett kontrakt, fortsätta öppna upp för dessa.

Genom att arbeta med samtliga fokusområden bidrar det tillsammans till att skapa mer värde för de vi finns till för.

Minskad miljö och klimatpåverkan
Målsättningen är att minska avtrycket genom att arbeta med bland annat återvinning, återbruk, avfallsminimering och effektivare energianvändning.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta målsättningar för kategori Bygg och an-läggning.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Kategoriplanerna för Bygg och anläggning är framtagna av kategoriteam med representanter från de största intressenterna/köparna för kategorin. Utöver intern förankring inom kommunkoncernen har kategoriplanerna förankrats inom respektive bransch via nätverksträffar med näringslivet.

Beslutsunderlag
- Presentation - Kategoristyrning Bygg och anläggning, KLF Hid: 2026.4022
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande målsättningar för kategori Bygg och anläggning, KLF Hid: 2026.4021

Förslag till beslut gällande målsättningar för kategori Bygg och anläggning

Ärendenr 2026/543-2.5.0.1

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut
Kommunstyrelsen beslutar att anta målsättningar för kategori Bygg och anläggning.

Sammanfattning av ärendet
I nuvarande inköpspolicy framgår det att Luleå kommunkoncern ska arbeta med kategoristyrning. Kategoristyrning är ett strukturerat arbetssätt för inköp där organisationen samlar liknande inköp i kategorier (t.ex. IT eller Bygg och anläggning) och styr dem strategiskt och samordnat för att nå bättre affärsnytta, kontroll och långsiktiga effekter.

Kategoriplaner inom Bygg och anläggning har tagits fram med stöd av den struktur och det arbetssätt för kategoristyrning som utvecklats inom projektet Skapa en ändamålsenlig inköpsorganisation. Projektets syfte var bland annat att etablera kategoristyrning som ett gemensamt arbetssätt i Luleå kommun. Inom ramen för projektet har ett kategoriteam, bestående av representanter från de största intressenterna och köparna inom respektive kategori, bidragit till att utforma metodiken och den övergripande strukturen för kategoriplaner.

Nuvarande arbetssätt innebär att kommunstyrelsen beslutar målsättningar för kategorierna.

Årlig omsättning inom kategori Bygg och anläggning är 800 miljoner kronor för Luleå kommun och 400 miljoner kronor för Luleå Miljöresurs AB.

Målsättningar för kategori Bygg och anläggning:
- Ökad resurseffektivitet
- Trygga affärer
- Värdedrivna affärer
- Minskad miljö och klimatpåverkan

Ökad resurseffektivitet
Målsättningen är att samverka och planera tillsammans för bättre resurseffektivitet externt och internt inom kommunkoncernen.

Trygga affärer

Målsättningen är att främja sund konkurrens och förebygga ekonomisk brottslighet.

Värdedrivna affärer
Målsättningen är att skapa hållbara affärer genom att integrera sociala, ekonomiska och ekologiska aspekter. När det finns möjlighet för små företag att lämna på delar av ett kontrakt, fortsätta öppna upp för dessa.

Genom att arbeta med samtliga fokusområden bidrar det tillsammans till att skapa mer värde för de vi finns till för.

Minskad miljö och klimatpåverkan
Målsättningen är att minska avtrycket genom att arbeta med bland annat återvinning, återbruk, avfallsminimering och effektivare energianvändning

Dialog
Kategoriplanerna för Bygg och anläggning är framtagna av kategoriteam med representanter från de största intressenterna/köparna för kategorin. Utöver intern förankring inom kommunkoncernen har kategoriplanerna förankrats inom respektive bransch via nätverksträffar med näringslivet.

Beslutsunderlag
- Presentation - Kategoristyrning Bygg och anläggning

Erika Kers
Upphandlare

Beslutet skickas till
Kommunstyrelseförvaltningen, Inköp och upphandling

Kategoristyrning som arbetssätt

2026

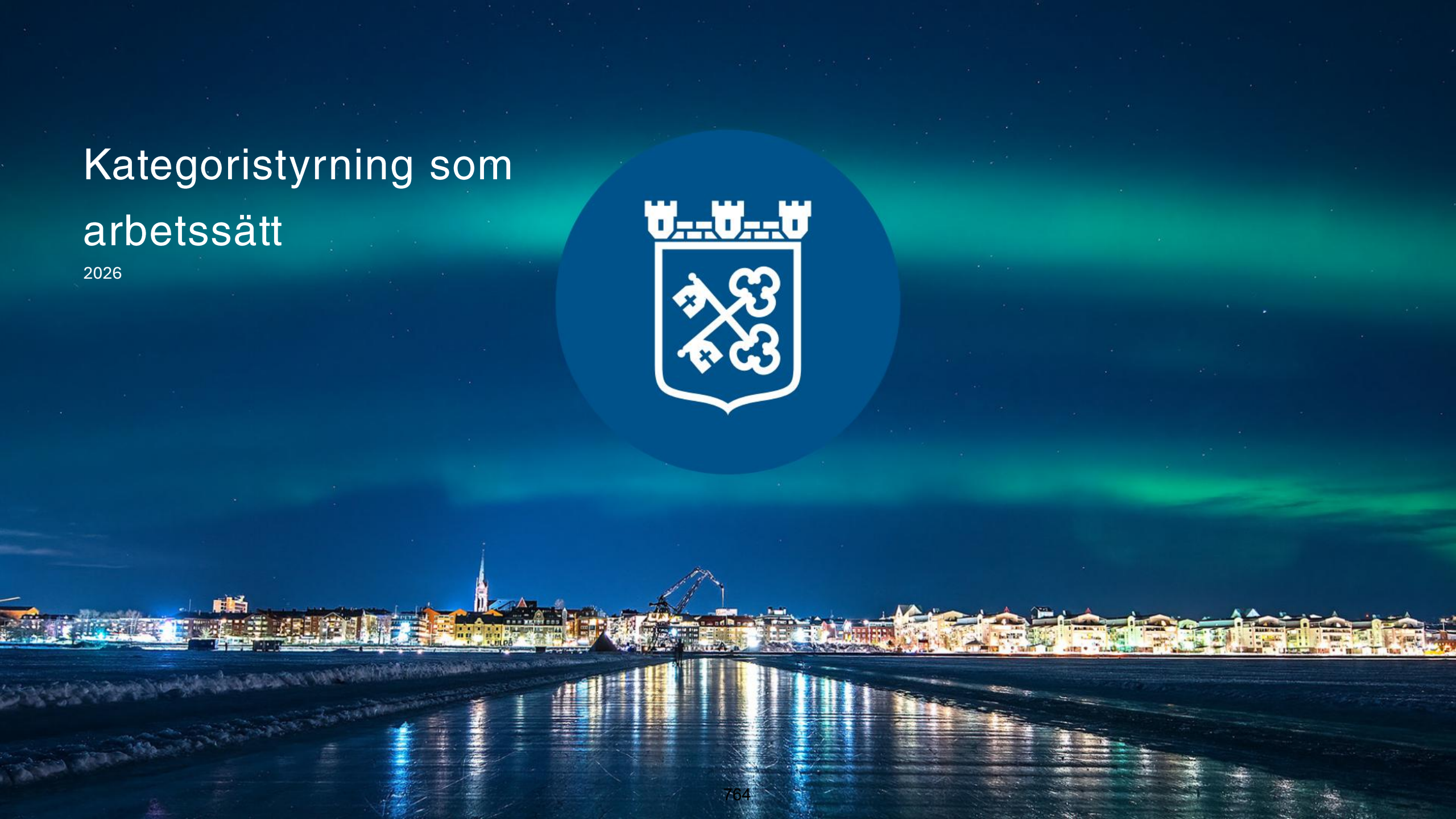

Kategoristyrning

- Ett sätt att skapa verkstad för att styra mot gemensamma mål!
- Ett sätt att nyttja våra samlade resurser för att skapa bättre affärer!

Svenskt näringsliv:

”Kategoristyrning är en metod som innebär tvärfunktionellt arbete och som involverar personer från olika delar av organisationen som har rätt sakkunskap. Arbetssättet bidrar till att nå organisationens övergripande mål, ger besparingar samt ökad kvalitet.”

Styrning mot Vision Luleå 2040 med utgångspunkt i strategiskt inköp

Fakta och data

Ordning och reda

Ökad medvetenhet & förståelse

Bättre medvetna beslut

Tvärfunktionella team

Arbeta över verksamhetsgränser

Samla kompetenser

Nyttja expertkunskaper

Strategisk inköpsstyrning tillsammans

Långsiktigt

Samsyn

Gemensamma mål

Skapa förändring

Skapa förutsättningar för förändring

Utmana behovet & marknaden

Kommunicera med marknaden

Kategoriorganisation

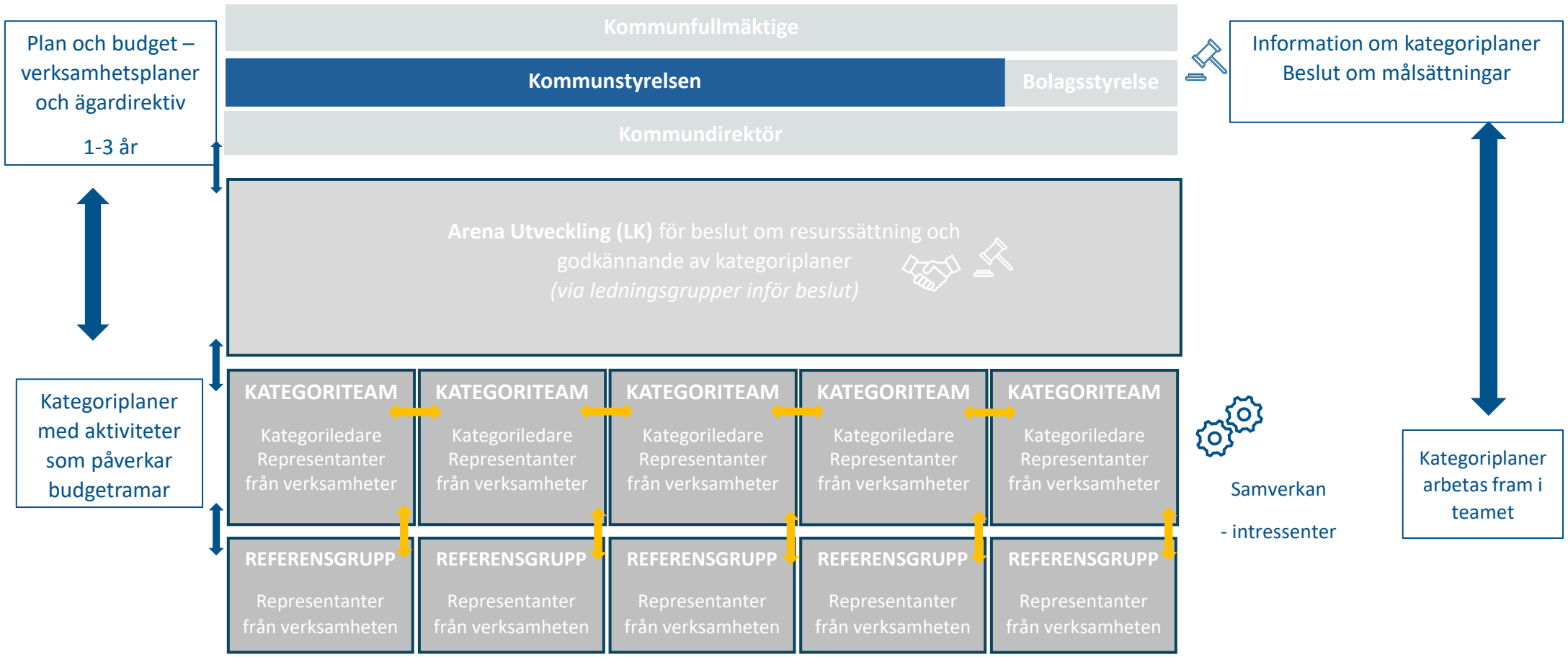

Kategoriträd

IT

- System, programvara inkl konsulter
- IT-infrastruktur
- Digitala enheter inkl tillbehör
- Konsultstöd/IT-konsulter
- Trygghetsskapande teknik

Livsmedel

- Bassortiment
- Komplementsortiment
- Dagligvaruhandel
- Måltidstjänster
- Personal
- Vidareförsäljning

Bygg- och anläggning

- Ny- och ombyggnation av fastigheter (inkl ramavtal bygg+ byggmaterial)
- Mark- och beläggning (inkl ramavtal mark- och beläggning)
- Tekniska konsulter

Drift och underhåll/fastighetsdrift

- Bevakning och rondering
- Sanering
- Parkering
- Larm
- Vitvaror, tvättstugeutrustning, storkök
- Rep- och underhåll
- Takskottning
- Husbyggnadsvaror (el, måleri, rör, filter)
- Energi
- Tillsyn och skötsel

Verksamhetsnära

- Kontorsmaterial
- Skolmaterial
- Idrott- och lekmaterial
- Verktyg
- Hygien- och sjukvårdsmaterial
- Tvätt- och städtjänster
- Möbler
- Profilartiklar
- Arbetskläder
- Lek- och skapandematerial

Transporter

- Fordon
- Transporter på väg
- Transporter på vatten
- Vinterväghållning
- Drivmedel
- Däck
- Transport och hantering av avfall
- Tillsyn och skötsel yttre miljö

Professionella tjänster

- Marknadsföring
- Mäklare
- Rekrytering
- Leasing
- Försäkring
- Bank- och finans
- Verksamhetsnära bemanningstjänster
- Kommunikation

Kategori Bygg och anläggning

Vad vi åstadkommit under år 2025

Under 2025 har vi tagit fram kategoriplanen för bygg & anläggning, gemensamt inom kommunkoncernen.

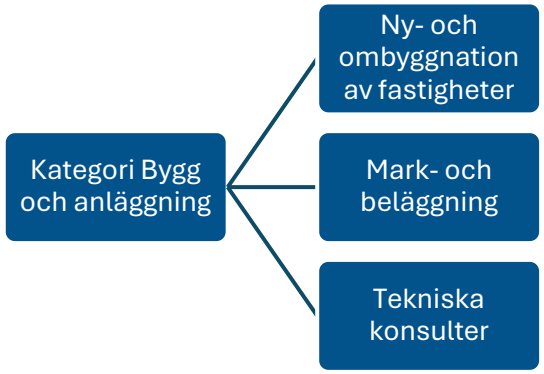

Utifrån fokusområden och strategier har vi identifierat massor av aktiviteter som vi behöver göra för att nå målsättningarna i denna kategori. Detta behöver göras gemensamt på kommunkoncern nivå för att lyckas.

Vi har identifierat vilka aktiviteter vi behöver börja med, och dessa har vi hunnit påbörja under Q4 2025, eller ska påbörja under Q1 2026.

Vad vi ska göra nu - Aktiviteter prio 1

- Öka kunskapen inom säkerhetsskyddad upphandling
- Utbildning i det förebyggande arbetet mot ekonomisk brottslighet
- Uppföljning & dela information
- Gemensam värdegrund hur vi vill göra affärer inom kategorin för hela kommunkoncernen
- Ta fram gemensamma miljökrav inom koncernen samt identifiera pilotprojekt.
- Se över gemensam massahantering

Slutsats år 2025

- Stort fokus på en ökad samverkan (både inom Luleå kommunkoncern samt med andra aktörer)
- Skapa förutsättningar för att få ut mest värde ur varje skattekrona
- Öka dialogen
- Nya samarbeten och arbetssätt är möjliggörare för att skapa ett enat Luleå kommunkoncern

Genomförda upphandlingar 2025

Luleå kommun inkl Luleå Miljöresurs AB, Luleå hamn AB

Takbyte på Forsbacka äldreboende
Tekniska konsulter; framtagande av underlag för återställning Furuparksskolan
Byte av Aronsbadets reningsanläggning - avbruten
Teknisk konsult; Aronsbadet, ny vattenrening och nya ytskikt
Byte av belysning Sunderbysskolan
Byte av belysning Luleå energi Arena
Byte av belysning Gymnasiet kv. Kungsfågeln
Örnen - verksamhetsanpassning till ny verksamhet
Byte av ventilation, styr och spjäll på Kråkbergsskolan
Belysning Luleå energi arena
Reinv. Målning fasad Norrbottensteatern
Bergvärme rutvik
Rutvik industriområde
Luleå-skylt
Tillbyggnation av Tunaskolan, Etapp 1
Byte av belysning och målning av Kulturens hus och kulturens hus garage
Ombyggnation VA och gata Hantverksvägen
Ombyggnation Kv. Kungsfågeln entré
Nytt teknikhus/soprum i Rutvik
Verksamhetsanpassning Förvaltningshuset
Tekniska konsulter; Generalkonsult för Hertsöheden
Del 1 Hertsö Industripark
Byte av belysning Norrbottensteatern
Belysningsbyte 3 st omsorgsboenden
Rivning del av Antnäs 2:15
Reinv. Midskogsskolan. Tak + avvattning (byggnad 2 och 3)
Byte av tak på Norrbottensteatern
Teknisk konsult; Arkitekt till flera mindre projekt
Ventilationsåtgärder Lulavanskolan
Återställning efter brand på Furuparkskolan
Nybyggnation Etapp 1 Lumire Sunderby återvinningsstation
Byta av ventilationsaggregat och don på Storskiftets förskola
Brandlarm till Jobbcenter Södra
Ventilationsbyte Stenåsens förskola
BYTE VENTILATIONSAGGREGAT, ÄNGSSKOLAN, HERTSÖN
Samverkansentreprenad; Utveckling av Luleå Hamn i samverkan
Mark och beläggningsarbeten LUMIRE och Luleå Hamn
Muddring Hindersön samt Degerö-Börstskär
Byte av belysning Midskogsskolan
Teknisk konsult; Projektering av värmepumpanläggningar
Stadshuset balkonger och utrymningstrapphus
Teknisk konsult; Projektering ROT av förskola
Brandlarm till Sunderbyskolan och Hammarens förskola
ROT-renovering av Snömannens förskola
Träbrygga till Degerö-Börstskär
Teknisk konsult - Beställarstöd
Byte av tak på Jobbcenter södra
Geoenergilager (bergvärme) Alvikskolan och Rutviksskolan
Teknisk konsult; Detaljprojektering belysningsbyte
Tekniska konsulter; Avrop Byggledning grundskolor
LTA-pumpstationer Bensbyn
Utbyggnad VA Bensbyn
Teknisk konsult; Byte av fasad och fönster Porsöskolan
Ombyggnation Lumire Storheden
Belysningsbyte, Östra skolan
Teknisk besiktning byggnader
Teknisk konsult, Projektering för renovering av tak, Midskogsskolan
Byte av belysning Pontusbadet
Teknisk konsult; Projektledare Bygg
Byte av fasad och fönster Porsöskolan
Skärgårdstjänster
Upphandling E2 Kajentreprenad Malmporten
Upprustning järnväg 2025, Luleå hamn
Snömannen förskola, ROT-renovering

Ramavtal reparation- och underhållsarbeten Bygg
Ramavtal tekniska konsulter Miljö
Ramavtal tekniska konsulter Bygg & fastighet
Ramavtal tekniska konsulter Stadsbyggnadsprojekt
Ramavtal Tekniska konsulter inom mark och exploatering – avslutas Q1 2026
Ramavtal Tekniska konsulter Installationer – avslutas Q2 2026

Genomförda upphandlingar 2025

Lulebo AB

HERTSÖN S:28 - Hertsön C Nybyggnad, garage och mark

BJÖRKSKATAN 1:440 LULEÅ Nybyggnad garage

SKURHOLMEN FRÄSAREN, LULEÅ RINGGATAN 29–39 TAKBYTE

HERTSÖN, LULEÅ EKORRSTIGEN OCH RÅDJURSSTIGEN NYBYGGNAD LÄGENHETER

YTSKIKTSRENOVERING FASADER PROFFESORSVÄGEN 35-167

Hertsö Balkonger, Kv. B Balkongrenovering

LULEÅ BJÖRKSKATAN 1:756 VL3 RENOVERING OCH OMBYGGNAD

BJÖRKSKATAN, LULEÅ HAGELVÄGEN 1-5 TAKBYTE

VALÖRVÄGEN, LERBÄCKEN, LULEÅ MARKÅTGÄRDER

Kommande upphandlingar 2026

Luleå kommun inkl Luleå Miljöresurs AB, Luleå hamn AB

Nybyggnation Avfallslager Sunderbyn MOA ET2
Upprustning växthus - Byte av skuggardiner, drivsystem
Nytt äldreboende på Bergviken
Tekniska konsulter, Projektledare VA
Teknisk konsult; Detaljprojektering belysningsbyte, 4st förskolor.
Reinv. Belysning
Tekniska konsulter inom el, vvs och SÖ för projektering - inkom 250702
Byggledare upprustning Strömören och verkstadskaj
Vattenverk i Niemisel
Åtgärder på befintliga vägar
Reinv. Kungsfågeln. Fasadrenov och fönsterbyte
Ramavtal Mark och beläggning
Tekniska konsulter; Brandlarm till Sunderbyskolan och Hammarens förskola
Kulturens hus, brandlarm
Förskola Framnäsvillan
Porsöhallen, byte av ventilation och styr
Dungens förskola - Byte av vent och styr
Belysning till Lärkan, Staren och Örnen gymnasiebyn
Ny och ombyggnation Depå LLT
Hertsöfältet Etapp 3
Muddring Småskär Mjoön
Förskola Kristallen
Brandlarm till Lärkan, gymnasiebyn
Ormbergsstugan, energisparåtgärder
Belysning till Kulturens hus
Om- och tillbyggnad Stadsöskolan Sporthall
Muddring Hindersön
Upprustning Bogserbåtskaj Strömören
Bergsskolan ventilation
Sundets förskola, ROT-renovering
Lift till Måttsundsbacken
Byte av ventilation Midskogsskolan
Tekniska konsulter; Brandlarm till Östra skolan
Ramavtal besiktning av fastighet, olika teknikområden
Tekniska konsulter; Brandlarm till Jobbcenter Södra
Ventilationsbyte på Måttsunds förskola
Byte av tak, Stadshuset
Teknisk konsult; Projektering för belysningsbyte, 3st vård- & omsorgsboenden
Råneskolan dränering
Ramavtal för järnvägsspår Luleå Hamn
Restaurering av Likskärsbanken
Teknisk konsult; Detaljprojektering belysningsbyte Bergsskolan

Kommande upphandlingar 2026

Ersnäs förskola bergvärme
Aronsbadet reningsanläggning & bassängtäcke
Renovering / byte av Måttsundsanläggningens avlopp
Ny- och ombyggnation Stadsöskolan
Teknisk konsult - Beställarstöd
Rivning av bävern
Kylkompressorer till Kungsfågeln, gymnasiebyn
Brandlarm till Östra skolan
Bergvikens VOB belysning del C & D
Tömning och avvattning av sediment/avloppsslam, Råneå & Brändön
Belysningsbyte, Åransförskola, Persöns förskola och Persöns förskola Villan
Brandlarm till Kungsfågeln, gymnasiebyn
Samverkansentreprenad gällande renovering av reningsverk
Bergsskolan belysning ute och inne
Förskola Munkeberg
Ny inv. Gruppbostäder
Flytt av produktledning
Ramavtal Installation laddinfrastruktur
Tekniska konsulter för nytt äldreboende på Bergviken
Uppdatering av pumpstation och avlopp på Junkön
Spillvattenledning Storporsön
Hertsö brandövningsfält, ventilation och styr
Byte av entrépartier Östra skolan
Rörmaterial
Teknisk konsult; Detaljprojektering belysningsbyte Gymnasiebyn
VVS entreprenad för bergvärme Alvikskolan och Rutviksskolan
Teknisk konsult; Arkitekt - Om- och tillbyggnad Bergsskolan sporthall
Östra skolan, renovering av fönster
Projektledare övergripande trafiksamordning
Upprustning verkstadskaj och strömörenpiren
Landström till bogserbåtskaj Strömören
Slipning av golv, Kulturens hus
Entreprenad Hertsöheden Dp1
Belysningsbyte Forsbacka, reinvesterin
Om och tillbyggnation Tunaskolan, Etapp 2
Midskogsskolan, byte av tak hus 1 & 2 samt glaspartier
Vibrationsmätning, riskanalys och besiktning
Pontusbadet, inkommande service (VA)

Kommande upphandlingar 2026

Lulebo AB

LULEÅ MALMBANAN 1 MALMUDDEN 10 – ENERGIÅTGÄRDER
LULEÅ PORSÖN FORSKARVÄGEN 2-218 FASAD- OCH YTTETAKSRENOVERINGAR SAMT UPPRUSTNING MARK
BILEN 25, LULEÅ OMBYGGNAD HUS 1 & HUS 2
KV ORREN 8, KÖPMANGATAN 23 ROT LÄGENHETER MM
RAMAVTAL FÖR ENTREPRENAD- OCH REPARATIONSARBETEN - Teknikområde 1 Bygg förvaltningsområde 1
Kv Tygeln 3, Luleå Edeforsgatan ROT, Etapp
STENGATAN byte fönsterdörrar och fönster (HBV)
HERTSÖN S:21 Hertsön E6 Nybyggnad, garage och mark

<u>Kommande /planerade 2026</u>
LULEÅ MALMBANAN 1 MALMUDDEN 10 – Fasadåtgärder
Rektorsvillan renovering Fönster
Hertsön byte förnster och fönsterdörrar
Stengatan byte lgh dörrar
Råneå ROT renovering

Kategori Bygg & anläggning

778

Kategoriledare: Erika Kers

§ 46

Riktlinjer för rekrytering

Ärendenr 2026/82-1.3.1.3

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta nya riktlinjer för rekrytering i Luleå kommun enligt bilaga KLF Hid: 2026.4024.

Sammanfattning av ärendet

Rekrytering är en av de viktigaste processerna för att säkerställa att Luleå kommun kan fullgöra sitt uppdrag – nu och i framtiden. Varje rekrytering är också en möjlighet att stärka bilden av Luleå kommun som arbetsgivare och att bidra till en god medarbetarupplevelse. Luleå kommun har en kompetensförsörjningsstrategi som beskriver hur kommunen gemensamt ska arbeta för att långsiktigt säkra den kompetens som krävs för att upprätthålla kvalitet, tillgänglighet och utvecklingskraft i välfärden. Strategin ger en gemensam strategisk inriktning för hur Luleå kommun som arbetsgivare säkrar rätt kompetens över tid och är ett viktigt ramverk för rekryteringsriktlinjerna.

Nya riktlinjer för rekrytering behövs för att möta nya arbetssätt och ökade krav på kvalitet, likabehandling och professionalitet i rekryteringsprocessen. Tidigare riktlinjer beskrev i detalj hur rekrytering ska genomföras. De nya riktlinjerna anger istället övergripande principer och ansvar medan praktiskt stöd och vägledning samlas på intranätet där det lätt kan uppdateras vid behov.

Luleå kommun utgår från kompetensbaserad rekrytering (KBR), som innebär ett strukturerat, kommungemensamt och kvalitetssäkrat arbetssätt där fokus ligger på att identifiera och matcha de kompetenser som är nödvändiga för anställningen. Metoden stärker saklighet och objektivitet genom hela processen och bidrar till att säkerställa likabehandling samt förebygga diskriminering i enlighet med diskrimineringslagen.

De nya riktlinjerna för rekrytering ska vara ett kommunövergripande stöd för att säkerställa att rekryteringar genomförs på ett enhetligt, professionellt och kvalitetssäkert sätt, med en positiv kandidatupplevelse som resultat. Riktlinjerna ska bidra till att Luleå kommun, trots verksamheternas olika uppdrag och behov, uppfattas som en sammanhållen och attraktiv arbetsgivare.

Utifrån beslutet att anta riktlinjerna anses tidigare riktlinjer för rekrytering och introduktion, beslutade av förvaltningschef 2019, upphöra att gälla.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta nya riktlinjer för rekrytering i Luleå kommun enligt bilaga KLF Hid: 2026.4024.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Förslag till beslut om ny rekryteringsriktlinje har förankrats med kommunens förvaltningar och Arena HR. Rekryteringsriktlinjen har förhandlats med fackliga organisationer vid kommunövergripande partsforum (KÖS) den 18 december 2025 inför beslut av kommunstyrelsen i april 2026.

Beslutsunderlag
- Förslag - Riktlinjer för rekrytering, KLF Hid: 2026.4024
- Riktlinje Rekrytering och introduktion - revidering 2019, KLF Hid: 2024.11838
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande riktlinjer för rekrytering, KLF Hid: 2026.4023

Förslag till beslut gällande riktlinjer för rekrytering 2026

Ärendenr 2026/82-1.3.1.3

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta nya riktlinjer för rekrytering i Luleå kommun enligt bilaga.

Sammanfattning av ärendet

Rekrytering är en av de viktigaste processerna för att säkerställa att Luleå kommun kan fullgöra sitt uppdrag – nu och i framtiden. Varje rekrytering är också en möjlighet att stärka bilden av Luleå kommun som arbetsgivare och att bidra till en god medarbetarupplevelse. Luleå kommun har en kompetensförsörjningsstrategi som beskriver hur kommunen gemensamt ska arbeta för att långsiktigt säkra den kompetens som krävs för att upprätthålla kvalitet, tillgänglighet och utvecklingskraft i välfärden. Strategin ger en gemensam strategisk inriktning för hur Luleå kommun som arbetsgivare säkrar rätt kompetens över tid och är ett viktigt ramverk för rekryteringsriktlinjerna.

Nya riktlinjer för rekrytering behövs för att möta nya arbetssätt och ökade krav på kvalitet, likabehandling och professionalitet i rekryteringsprocessen. Tidigare riktlinjer beskrev i detalj hur rekrytering ska genomföras. De nya riktlinjerna anger istället övergripande principer och ansvar medan praktiskt stöd och vägledning samlas på intranätet där det lätt kan uppdateras vid behov.

Luleå kommun utgår från kompetensbaserad rekrytering (KBR), som innebär ett strukturerat, kommungemensamt och kvalitetssäkrat arbetssätt där fokus ligger på att identifiera och matcha de kompetenser som är nödvändiga för anställningen. Metoden stärker saklighet och objektivitet genom hela processen och bidrar till att säkerställa likabehandling samt förebygga diskriminering i enlighet med diskrimineringslagen.

De nya riktlinjerna för rekrytering ska vara ett kommunövergripande stöd för att säkerställa att rekryteringar genomförs på ett enhetligt, professionellt och kvalitetssäkert sätt, med en positiv kandidatupplevelse som resultat. Riktlinjerna ska bidra till att Luleå kommun, trots verksamheternas olika uppdrag och behov, uppfattas som en sammanhållen och attraktiv arbetsgivare.

Utifrån beslutet att anta riktlinjerna anses tidigare riktlinjer för rekrytering och introduktion, beslutade av förvaltningschef 2019, upphöra att gälla.

Dialog

Förslag till beslut om ny rekryteringsriktlinje har förankrats med kommunens förvaltningar och Arena HR. Rekryteringsriktlinjen har förhandlats med fackliga organisationer vid kommunövergripande partsforum (KÖS) den 18 december 2025 inför beslut av kommunstyrelsen i april 2026.

Beslutsunderlag

- Förslag - Riktlinjer för rekrytering
- Riktlinje Rekrytering och introduktion - revidering 2019, KLF Hid: 2024.11838

Mona Morin
Strateg

Beslutet skickas till

HR-kontoret

LULEÅ KOMMUN

Riktlinjer för rekrytering

Dokumentinformation

Beslutad av	**Kommunstyrelsen**
Fastställd den	XXXX-XX-XX
Diarium och ärendenummer	KLF 2026/82 Riktlinjer för rekrytering
Dokumentet motsvarar krav på särskilt dokument i lagrum:	
Giltig till	2029-12-31
Dokumentägare	HR-chef, HR-kontoret, KSF
Dokumentet gäller för	Luleå kommuns förvaltningar
Ersätter tidigare beslutat styrdokument, diarium och ärendenummer	KLF Hid: 2024.11838 Riktlinje Rekrytering och introduktion

Innehållsförteckning

Inledning **4**
Bakgrund 4
Syfte 4
Sammanhang 4
Innehåll Riktlinje **5**
Rekryteringsriktlinjer 5
Kompetensbaserad rekrytering 5
Systemstöd 5
Behålla och utveckla medarbetare 6
Grundlig behovsanalys och kravprofil 6
Rekryteringsgrupp 6
Enhetlig marknadsföring 6
Heltid en rättighet 7
Etiskt förhållningssätt 7
Rättssäker process 7
Avslutning **8**
Genomförande 8
Uppföljning 8
Aktualisering 8

Inledning

Bakgrund

Rekrytering är en av de viktigaste processerna för att säkerställa att Luleå kommun kan fullgöra sitt uppdrag – nu och i framtiden. Varje rekrytering är också en möjlighet att förstärka bilden av kommunen som arbetsgivare och bidra till en god medarbetarupplevelse. Luleå kommun behöver arbeta samlat och strukturerat för att attrahera, bedöma och välja rätt kompetens, och samtidigt uppfattas som en och samma arbetsgivare oavsett verksamhet.

Syfte

Syftet med riktlinjerna är att säkerställa ett gemensamt, kvalitetssäkrat och rättssäkert arbetssätt för rekrytering i Luleå kommun. Rekryteringen ska genomföras professionellt, likvärdigt och respektfullt, med tydliga ansvarsförhållanden och stöd till kommunens chefer i processen. Riktlinjerna ska säkerställa rätt kompetens och samtidigt ge kandidater ett sakligt, transparent och positivt bemötande som stärker förtroendet för kommunen som arbetsgivare – oavsett om de får tjänsten eller inte.

Sammanhang

Riktlinjerna är en del av Luleå kommuns arbetsgivarpolitik och stödjer arbetet med kompetensförsörjning, hållbart arbetsliv och intern rörlighet. Rekrytering ska genomföras i enlighet med gällande lagstiftning, kommunens styrmodell samt övriga styrande dokument inom arbetsgivarområdet.

På intranätet finns mer information, rutiner och vägledande material som ger handfast stöd i alla steg under rekryteringsprocessen. Riktlinjen beskriver övergripande principer och gemensamma utgångspunkter för rekrytering.

Innehåll Riktlinje

Rekryteringsriktlinjer

En kvalitetssäker och professionell process ger en positiv kandidatupplevelse och stärker bilden av Luleå kommun som en attraktiv arbetsgivare. Luleå kommun ska, trots mängden varierande uppdrag och befattningar, uppfattas som *en* arbetsgivare som är både effektiv och attraherar kvalificerade kandidater. Ett bra tempo ska hållas i hela processen, från annonsering till avslutad rekrytering, för att undvika att förlora goda kandidater. Det är därför viktigt att återkoppla så fort som möjligt så snart rekryteringen är klar. Även de kandidater som inte anställs blir goda ambassadörer för kommunen om de bemöts respektfullt genom hela rekryteringsprocessen.

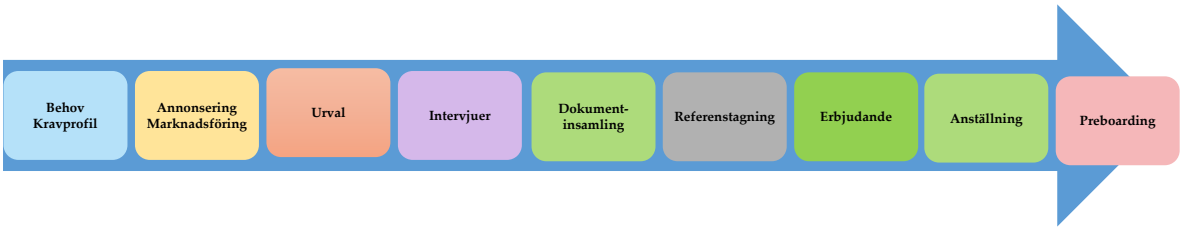

Kompetensbaserad rekrytering

Luleå kommun har en kompetensbaserad rekrytering för att säkra saklighet och objektivitet vid rekrytering. Kompetensbaserad rekrytering fokuserar på att identifiera och matcha de kompetenser som är nödvändiga för anställningen. Genom att systematiskt bedöma kandidaternas kunskaper, färdigheter och personliga egenskaper säkrar kommunen som arbetsgivare att anställningsbeslut baseras på objektiva bedömningar. Kompetensbaserad rekrytering säkerställer likabehandling och bidrar till att förebygga diskriminering enligt grunderna i diskrimineringslagen[1].

Systemstöd

Luleå kommuns rekryteringssystem ska användas vid alla rekryteringar. Systemet skapar struktur, automatiserar delar av processen och ger ett heltäckande stöd för kompetensbaserad bedömning av kandidater. Det ger också en god överblick över ärendet, möjliggör kontinuerlig insyn för rekryteringsgruppen och bidrar till en transparent rekryteringsprocess.

Behålla och utveckla medarbetare

Luleå kommun är mån om att behålla medarbetare och ser positivt på att medarbetare vill utvecklas inom kommunen. När det uppstår ett personalbehov på arbetsplatsen eller i verksamheten, kan det vara

[1] Grunderna i diskrimineringslagen är kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

ett tillfälle för medarbetare att växla arbetsuppgifter eller prova något nytt. Om det finns interna kandidater med rätt kompetens ska annonsering på intranätet eller intresseanmälan övervägas, som alternativ till extern marknadsföring.

För att behålla medarbetare och kompetens har Luleå kommun också ett möjliggörande förhållningssätt när medarbetare är i omställnings- och omplaceringsfas.

Grundlig behovsanalys och kravprofil

Inför varje rekrytering görs en behovsanalys av befattningens innehåll och bedömning av eventuell förändring av organisationen. Utifrån behovsanalysen tas en kravprofil fram. Kravprofilen ligger till grund för rekryteringens alla delmoment och säkerställer att anställning sker på relevanta grunder. Kravprofilen blir även en utgångspunkt för arbetsrättslig bedömning av tillräckliga kvalifikationer vid omplacering och företrädesrätt enligt Lag om anställningsskydd (LAS).

Rekryteringsgrupp

De funktioner/personer som aktivt ska arbeta med rekryteringen bildar en rekryteringsgrupp. Rekryteringsgruppen har olika sammansättning beroende på befattningen som ska tillsättas. För att arbeta resurseffektivt undviks därför stora rekryteringsgrupper. För att säkra en god kandidatupplevelse vid intervju, deltar normalt inte fler än tre-fyra personer, inklusive kandidaten.

Berörda fackliga organisationer uppmärksammas om att rekrytering inleds och bjuds in till medverkan i processen. Medverkan kan exempelvis innebära att bidra i arbetet med kravprofilen och, om det är motiverat och vid behov, även delta vid intervjuer efter dialog med arbetsgivaren. Syftet är att säkerställa insyn och delaktighet. Detta gäller särskilt vid tillsvidareanställningar, men kan även beaktas vid andra typer av anställningar.

Vid chefsrekrytering finns vägledning på intranätet som bland annat tydliggör fackliga organisationers möjlighet till delaktighet och inflytande. Alla chefstillsättningar förhandlas enligt 11 § MBL innan beslut fattas. Förhandling sker med de fackliga organisationerna vars medlemmar föreslås få den tilltänkta kandidaten som chef.

Enhetlig marknadsföring

För att stärka positionen i konkurrensen om arbetsmarknadens kandidater ska Luleå kommuns arbetsgivarvarumärke vara tydligt och attraktivt. Detta uppnås genom att konsekvent tillämpa enhetlig marknadsföring. I all rekrytering ska konceptet för arbetsgivarvarumärket användas i både text och bild utifrån Luleå kommuns grafiska profil. Marknadsföringen av alla lediga jobb ska syfta till att nå de personer som uppfyller kompetenskraven för befattningen. Vid varje rekrytering gör rekryterande chef, med hjälp av HR-funktionen, en bedömning om det är aktuellt med intern eller/och extern marknadsföring.

Heltid en rättighet

Luleå kommun ser heltid som en rättighet och deltid som en möjlighet. Heltid är huvudprincip vid tillsvidareanställning. För verksamheter av behörighets/ verksamhetsspecifik natur och där det totala behovet inte uppgår till heltid, kan lägre sysselsättningsgrad gälla.

Etiskt förhållningssätt

Rekrytering är en förtroendeskapande process mellan arbetsgivaren och framtida medarbetare.

- Samtliga sökande ska vara trygga med att information om deras person behandlas med största respekt. Uppgifter som utelämnar eller kränker den enskilde ska aldrig förekomma.
- Jävssituationer ska inte förekomma. Delta inte i en rekrytering om en anhörig eller närmare bekant finns med som sökande.
- En medarbetare bör inte vara med och rekrytera sin chef.
- Rekryteringsgruppen ska sköta sitt uppdrag med diskretion och inte diskutera pågående process med andra. Alla diskussioner, avvägningar och bedömningar hålls inom rekryteringsgruppen.
- Referenstagning genomförs efter intervju på referenter som den sökande lämnat eller godkänt.

Rättssäker process

I en rekryteringsprocess olika skeenden ska Luleå kommun som arbetsgivare säkerställa att lagstiftning följs och att rekryteringsprocessen är rättssäker för att förhindra säkerhetsrisker och risk för kriminalitet.

Det kan exempelvis handla om olika bakgrundskontroller, kontroll av ID, yrkeslegitimation, inte röja skyddade personuppgifter, bevaka företrädesrätt till återanställning enligt LAS, förhandling enligt MBL, uppfylla eventuella krav på registerkontroll, genomföra medicinska kontroller, säkerställa tillstånd att arbeta i Sverige och förhindra diskriminering enligt Diskrimineringslagen. Chef tar stöd av HR.

Avslutning

Genomförande

Varje nämnd ansvarar för att rekrytering inom sitt verksamhetsområde genomförs i enlighet med dessa riktlinjer. Förvaltningsdirektör ansvarar för att riktlinjerna omsätts i verksamheten.

Chef med rekryteringsansvar ansvarar för att rekryteringar planeras och genomförs enligt riktlinjerna och enligt gällande lagar, avtal och övriga styrande dokument.

Kommunens HR-enhet ger stöd genom vägledning, metodstöd, utbildning och kommungemensamma arbetssätt.

Uppföljning

Varje nämnd ska säkerställa att verksamheten följer dessa riktlinjer och att den interna kontrollen är tillräcklig för att förebygga fel och oegentligheter i verksamheten, samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Kommunstyrelsen har uppsikt över verksamheterna och kan besluta om riskområden och obligatoriska kontrollmoment samt göra egna kontroller av verksamheternas efterlevnad. Kommunens HR-enhet ger stöd för uppföljning.

Aktualisering

Kommunens HR-enhet ansvarar för att riktlinjerna är aktuell.

LULEÅ KOMMUN

• • • Riktlinjer

Rekrytering & introduktion

Dokumenttyp Riktlinjer	Dokumentnamn Rekrytering och introduktion	Fastställd 2015-01-01	Giltighetstid 1 år
Dokumentansvarig Anna Lindh Wikblad	Senast reviderad 2019-04-02	Beslutsinstans Förvaltningschef	Dokument gäller för Alla förvaltningar

Innehållsförteckning

Inledning **4**
Utgångspunkter för all rekrytering 4
Syfte 4
1. Förberedelse **5**
Prövning av rekryteringsbehov 5
Kravprofil 5
Arbetsrättslig prövning av rekryteringsbehovet 6
Rekryteringsgrupp 7
Marknadsföring 7
2. Under rekrytering **8**
Urval 8
Intervju 8
Referenstagning 8
Lön vid nyanställning 9
3. Anställning **9**
Kontroll innan anställning 9
Beslut 9
Arkivering av handlingar 9
Etiskt förhållningssätt vid rekrytering 10
4. Introduktion **11**

Bilaga 1
Rekryteringsgruppens roller och ansvar

Information om rekrytering och vägledande material– finns på Intranätet

-Kravprofil
-Presentation vid intervju
-Intervjuguide
-Strukturerad bedömning
-Referensguide
-Protokoll vid chefsrekrytering
-Underlag för registrering av anställning
-Introduktionsplan
-Rutin arbetstillstånd

Inledning

Luleå kommun har ett omfattande rekryteringsbehov -att rekrytera rätt kompetenser och introducera nya medarbetare är en förutsättning för att säkra kompetensförsörjningsbehovet. Luleå kommuns gemensamma värdegrund utgör en grund och ska ingå som en naturlig del i hela förloppet från prövning av kompetensbehov till introduktion. Riktlinjen bygger på en kompetensbaserad process, som innebär att rekryteringen sker på ett effektivt och strukturerat sätt.

Målet är att rekrytering och introduktion ska ses som en helhet vars syfte är att tillsätta rätt person på rätt plats med rätt kompetens.

Utgångspunkter för all rekrytering

- rekryterande chef är ansvarig och kan ta stöd av HR-funktion i hela rekryteringsprocessen
- rekryterande chef ska använda dessa riktlinjer med tillhörande material *se Intranätet*
- det digitala rekryteringsverktyget används vid rekrytering
- huvudprincipen vid all anställning i Luleå kommun ska vara arbete på heltid, vid tillsvidareanställningar tillämpas *heltid en rättighet deltid en möjlighet*
- mångfald berikar våra arbetsplatser
- överväg internannonsering för att stimulera rörlighet inom Luleå kommun
- alla nya medarbetare får introduktion
- när man arbetar med rekrytering ska man känna till och följa det etiska förhållningssättet vid rekrytering, se längre fram i dokumentet och Etiska riktlinjer.

Riktlinjerna avser alla rekryteringar och gäller oberoende av kollektivavtalsområde.

Syfte

Syftet med riktlinjen är att kvalitetssäkra, effektivisera, förtydliga och förenkla Luleå kommuns rekryterings- och introduktionsarbete.

Det är en styrka att Luleå kommun uppfattas som EN arbetsgivare som är både effektiv och attraherar kvalificerade kandidater.

1. Förberedelse

Rekryterande chef följer dessa riktlinjer och vid all rekrytering ska kommunens digitala verktyg användas för att administrera hela rekryteringsprocessen. På Intranätet finns information och vägledande material som ska användas vid all rekrytering. Chefen tar hjälp av HR-funktionen för att bevaka de arbetsrättsliga frågorna och får stöd med att utforma kravprofil och annons med mera.

Luleå kommun anordnar utbildning i rekrytering för rekryterande chefer och HR-funktioner. Utbildningen är en del i Luleå kommuns grundläggande chefsutbildningar. En gång per år anordnar personalkontoret utbildning för fackliga representanter.

Prövning av rekryteringsbehov

När ett personalbehov uppstår ska en noggrann prövning göras. Utred följande:

- ska organisationen förändras utifrån verksamhetens nuvarande och framtida behov?
- ska den befattningens innehåll förändras helt eller delvis?
- vilken anställningsform är lämplig/möjlig?
- ett avslutningssamtal med den som slutar kan ge idéer kring hur befattningen bör förändras. Samtalet genomförs av chef eller överordnad chef *Se Intranätet, guide avslutningssamtal*
- innan utannonsering sker samråder chef med HR-funktion om vilken benämning som ska användas för den befattning man avser rekrytera
- vid ny benämning ska chef/HR-funktion, innan utannonsering, ta kontakt med personalkontoret för fastställande av benämning.

Kravprofil

Kravprofilen ska styra hela rekryteringsarbetet. Den tid som läggs på att ta fram en grundlig kravprofil är väl investerad, eftersom en tydlig kravprofil förenklar arbetet med att kunna bedöma vem som är rätt kandidat för befattningen. Ta fram vad som är ska-krav, bör-krav och önskemål för rätt kompetens till den vakanta befattningen. Ska-krav är grundkrav och underlag för urval, bör-krav och önskemål är meriterande och bedöms vid intervju, tester, referenser med mera. *Använd mall för kravprofil Intranätet.*

Oavsett om den vakanta befattningen är en visstids- eller tillsvidareanställning ska kravprofilen utformas lika noggrant.

Vid rekrytering av arbetsledande befattningar ska kravprofilen också spegla det synsätt som uttrycks i kommunens Chefs- och ledarskapspolicy. Kommunens ledarskapsprofil med områdena *relationsorienterad, målinriktad, förändringsorienterad, kommunikativ och medskapande* är vägledande vid chefsrekrytering.

De krav som ställs vid rekryteringen måste uttryckas tydligt vid annonseringen, exempelvis ska kraven på utbildning uttrycka inriktning och omfattning. Krav på erfarenhet utifrån kravprofil ska vara tydligt definierade. *Mall för kravprofil* används vid all rekrytering.

Det ska klart framgå att den vakanta befattningen är öppen för alla ur ett mångfaldsperspektiv och en standardtext finns med i alla annonser.

Ansökningstiden ska, om det inte finns särskilda skäl, vara 14 dagar. Ansökningstiden kan förlängas i syfte att få bättre underlag för slutligt urval.

Där det är en särskild utmaning att hitta rätt kompetens kan andra rekryteringsvägar och metoder behövas, kontakta:

- i första hand -Rekryterande chef kontaktar HR-funktion på förvaltningen eller Internkonsult på Personalkontoret för vägledning och stöd
- i andra hand -Rekryterande chef anlitar extern rekryteringskonsult. *Se ramavtal på Intranätet.* Avtal finns för traditionellt rekryteringsstöd, tester och i särskilda fall kan searchuppdrag användas.

Arbetsrättslig prövning av rekryteringsbehovet

Det finns lagkrav på att vi ska erbjuda arbete till personer som är i omplaceringsfas, som gjort anspråk på högre sysselsättningsgrad och som har företrädesrätt. Den aktuella personen måste ha tillräckliga kvalifikationer för arbetet, dvs. uppfyller ska-kraven i kravprofilen. Om befattningen inte tillsätts genom något av nedanstående steg fortsätter rekryteringsprocessen med att den vakanta befattningen annonseras.

Rutin

1. **Omplaceringsbehov inom förvaltning** HR-funktionen på förvaltningen ska säkra att lediga jobb matchas mot personer med omplaceringsbehov inom förvaltningen/ nämndområdet
2. **Omplaceringsbehov inom Luleå kommun** All annonsering ska granskas av Personalkontoret för att säkerställa att tjänsten inte behöver tas i anspråk för central omplacering. Skulle så vara prövas den omplaceringsberättigades kompetens gentemot ska-kraven i kravprofilen. Personalkontoret hör av sig om den aktuella befattningen behöver tas i anspråk.
3. **Utökad sysselsättningsgrad** Om verksamheten (arbetsplatsen) tillåter, erbjud högre sysselsättningsgrad till person som anmält intresse
4. **Företrädesrätt** HR-funktionen på förvaltningen kontrollerar i personalsystemet om någon har eller kommer att få företrädesrätt under den tid som rekryteringen pågår. Erbjud arbete till den som har företrädesrätt samt har tillräckliga kvalifikationer.

Rekryteringsgrupp

Vid rekrytering arbetar arbetsgivaren och de fackliga organisationerna i rekryteringsgrupper. Den fackliges roll är att bevaka sina medlemmars rättigheter så dessa inte blir felaktigt behandlade. Den facklige representanten stödjer/granskar rekryteringsprocessen så att den är strukturerad och följer riktlinjerna. Chefstillsättningar omfattas av förhandlingsskyldighet enligt MBL och ska protokollföras, *se protokoll chefsrekrytering, Intranätet.* Arbetsgivaren ska förhandla med kollektivavtalsbärande ATO som organiserar medarbetare som är berörda av förändringen.

Då beslut om rekrytering fattats utses en rekryteringsgrupp, gäller tillsvidareanställning eller tidsbegränsad anställning längre än sex månader.

Rekryteringsgruppen har olika sammansättning beroende på vilken typ av befattning som ska tillsättas. En medarbetare är aldrig med och rekryterar sin chef. En rekryteringsgrupp ska inte vara för stor. Se *rekryteringsgruppens sammansättning bilaga 1.*

Rekryteringsgruppens uppgift är att:

- finslipa kravprofilen
- bidra till urval
- eventuellt delta vid intervju eller ta del av sammanställning av intervju
- deltar i beslutsdiskussion och lämna förslag till beslut

Marknadsföring

Luleå kommun har en strategi för marknadsföring av lediga jobb, *se Intranätet*. Det är en styrka att Luleå kommun uppfattas som EN arbetsgivare. Eftersom det finns en strategi behöver inte rekryterande chef ta ställning till var annonsen ska marknadsföras, detta görs automatiskt. Vid behov kan ytterligare annonsering behövas i tidningar/branschmedia kontakta HR-funktion eller personalkontorets internkonsult. Marknadsföringen av alla lediga jobb ska syfta till att nå de personer som uppfyller kompetenskraven för befattningen.

Vid varje rekrytering gör rekryterande chef med hjälp av HR-funktionen en bedömning om det är aktuellt med intern eller extern marknadsföring.

2. Under rekrytering

Urval

Alla ansökningar inkommer digitalt och ett urval görs direkt i det digitala rekryteringsverktyget som stödjer dokumentationen under processen. I de fall en pappersansökan inkommer ska de läggas till i det digitala verktyget. Utgå alltid från den fastställda kravprofilen och säkerställ att ingen diskriminering sker i urvalsförfarandet, enligt diskrimineringslagens sju diskrimineringsgrunder: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Intervju

- förbered en presentation om Luleå kommun som arbetsgivare, Luleå kommuns gemensamma värdegrund, arbetsplatsen och den aktuella befattningens innehåll *Se presentation vid intervju, Intranätet*
- anställningsintervjuer ska alltid vara strukturerade med ett frågebatteri kopplat till kravprofilen. Samma frågor används för alla kandidater vid aktuell rekrytering *se mall Intervjuguide*
- med fördel kan ett kortare arbetsprov användas, kopplat till aktuell befattning
- den som kallas till intervju ska uppvisa dokumenterade meriter
- arbetsgivaren är skyldig att kontrollera id-handling för att säkerställa personens identitet, medborgare utanför Norden/EU ska uppvisa arbetstillstånd
- överväg tester vid chefsrekrytering, avtal finns *se intranät*
- använd alltid en strukturerad bedömning i form av en tabell för att underlätta utvärderingen av de som varit på intervju, s*e mall Intranätet*

Referenstagning

Referenser genomförs av chef eller HR-funktion oavsett om det gäller interna eller externa sökande. Utgå från *referensguide, se Intranätet.*

Referenstagning syftar till:

- komplettering och eventuell kontroll av den sökandes inlämnade uppgifter
- ytterligare bedömning av den sökandes kvalifikationer, egenskaper och beteenden
- att kompetens bedöms i förhållande till vissa arbetsuppgifter och en viss arbetssituation

Referenstagning sker efter genomförd anställningsintervju. Referenser tas i första hand med personer som uppgivits av sökanden och som känner den sökande i arbetssituationen. Om det finns behov av ytterligare referenstagning eller om uppgifter tagits via exempelvis sociala medier ska kandidat upplysas om detta. Det är särskilt viktigt att ta referenser av någon i arbetsledande ställning på den sökandes senaste arbetsplats samt att försöka täcka in olika delar från arbetslivet.

Lön vid nyanställning

Luleå kommun vill agera som en arbetsgivare och har därför en sammanhållen lönesättning så att alla nyanställda ska bli likvärdigt bedömda. Det finns rutiner för lönesättning vid nyanställning, se Intranätet.

3. Anställning

Kontroll innan anställning

Ibland är det viktigt att genomföra vissa kontroller innan anställning erbjuds, exempelvis säkerhetsklassade befattningar, lagstadgade förpliktelser såsom arbetstillstånd, utdrag ur belastningsregistret eller kreditupplysningar för den som kommer att förfoga över stora ekonomiska värden. För vissa yrkesgrupper finns obligatoriska medicinska kontroller, enligt Arbetsmiljöverkets författningssamling. Varje förvaltning måste säkerställa sina rutiner avseende kontroller och dokumentation av dessa.

Både den sökande och arbetsgivaren har intresse av att personen fungerar i det kommande arbetet, därför ska alltid frågor om hälsotillstånd/alkohol-drogvanor och bisysslor ställas vid intervjutillfället. Arbetsgivaren har möjlighet att begära läkarintyg om personens arbetsförmåga som ett komplement till beslutsunderlag.

Beslut

Rekryteringsgruppen samverkar genom att utvärdera slutliga kandidater *Se strukturerad bedömning Intranätet* och rekryterande chef beslutar därefter om anställning.

Innan beslut om anställning fattas ska arbetsgivaren ha kommit överens med den sökande om lön och övriga anställningsvillkor. Det skriftliga anställningsavtalet/ anställningsinformationen undertecknas av båda parter. Se *Underlag för registrering av anställning*. Rekryterande chef ansvarar för att anställningen registreras i personalsystemet.

Alla som varit på intervju ska få muntlig återkoppling av rekryterande chef och de övriga sökande ska omgående få meddelande via det digitala verktyget att tjänsten är tillsatt.

Arkivering av handlingar

Vid anställning ska vissa handlingar arkiveras i personakt, *se rutin Intranätet*. För att säkerställa arbetsgivarens bevis i en eventuell tvist i ett rekryteringsärende ska vissa dokument sparas i två år hos rekryterande chef. Det gäller alla dokument av betydelse för beslutet:

- annons och sökandeförteckning förvaras digitalt i rekryteringsverktyget
- För den som anställs ska personligt brev, meritförteckning/CV, original av anställningsavtal och protokoll vid chefsrekrytering läggas i personakten
- Följande dokument ska förvaras hos rekryterande chef i två år
  - underlag till kravprofil *mall kravprofil*
  - intervjufrågor
  - personligt brev och meritförteckning/CV, från de sökande som intervjuats
  - strukturerad bedömning

De rekryteringsföretag som Luleå kommun har avtal med ska skicka handlingar såsom sökandeförteckning, personligt brev och meritförteckning/ CV för de som intervjuats till Personalkontoret.

Etiskt förhållningssätt vid rekrytering

Rekrytering är en förtroendeskapande process mellan arbetsgivaren och framtida medarbetare. Samtliga sökande ska känna sig trygga med att information om deras person behandlas med största respekt.

Önskemål från sökanden om konfidentiell hantering kan inte garanteras men respekteras så långt som möjligt. På begäran kan vem som helst få ta del av ansökningshandlingar och vilka som är utvalda till exempelvis intervju. Känsliga uppgifter ska alltid skyddas.

Rekryteringsgruppen ska sköta sitt uppdrag med diskretion – de har mandat att lämna förslag till beslut och ska inte diskutera pågående process med andra. Alla diskussioner, avvägningar och bedömningar hålls inom rekryteringsgruppen.

Den sökande ska alltid upplysas innan referenstagning genomförs.

Uppgifter som utelämnar eller kränker den enskilde ska aldrig förekomma.

Jävssituationer ska inte förekomma. Om en anhörig eller en bekant söker en ledig befattning i en rekrytering som du deltar i, överväg ditt deltagande.

4. Introduktion

Introduktion av den nya medarbetaren ska betraktas som den slutliga länken i rekryteringskedjan. En bra planerad introduktion gör att den nyanställde får en bra start i det nya arbetet, kommer snabbare in i sina arbetsuppgifter, lär känna sina arbetskamrater och ny miljö. Medarbetare som av någon anledning varit frånvarande från arbetet en längre tid bör få en kortare introduktion. En mentor/ handledare kan vara ett bra stöd för den nyanställde. Introduktionen ska omfatta tre nivåer ***Arbetsplats, Förvaltning, Kommun.***

Engagemang från hela arbetsgruppen ger förutsättningar för en bra start för den som är ny på en arbetsplats. Att alla är ***ansvarstagande*** är en förutsättning för att introduktionen blir bra. Genom att involvera samtliga på arbetsplatsen i introduktionen tar vi tillvara på den samlade ***kompetensen*** som finns på arbetsplatsen.

En ny arbetsgrupp är bildad

Vetskapen om grupputveckling är viktig i en introduktionsfas. Grupprocessen startar alltid när en ny person kommer in i arbetsgruppen. Alla grupper går igenom tre faser, -tillhöra -rollsökning och öppenhet. Gruppens mognad avgör hur fort gruppen går igenom de olika faserna. Avsätts tid för detta, skapas förutsättningar så att gruppen kan fokusera på verksamhetens syfte och mål.

1. Avsätt tid till att arbetsgruppen lär känna varandra. (tillhörafasen)
2. Den här fasen är den mest krävande i grupprocessen och tar längst tid att gå igenom. Det bildas ofta undergrupper och man frågar sig vem ledaren är, hur stort inflytande man själv har i gruppen och hur ens kompetens tas tillvara. (rollsökningsfasen)
3. Nu fungerar gruppen och medlemmarna kan ägna energi åt de gemensamma målen. (öppenhetsfasen)

Arbetsplatsintroduktion

Närmaste chef ansvarar för att en introduktionsplan upprättas. Planen ska vara anpassad efter den nyanställdes situation. Förutsättningar för en bra introduktion är att medarbetaren får den kunskap, kompetens och tid som behövs för att på ett bra sätt komma in i arbetsuppgifterna.

Arbetskamrater förbereds inför att en ny medarbetare börjar, på så sätt är alla medskapande i introduktionen. De ska på olika sätt medverka till en bra start.
På Intranätet finns en vägledande Checklista – *Förbered introduktionen*.

Förvaltningsintroduktion

Förvaltningsintroduktionen ska komplettera arbetsplatsintroduktionen. Den ska ge den nya medarbetaren en helhetsbild av förvaltningens verksamhetsområde. Förvaltningsintroduktionen bör ges så snart som möjligt efter arbetsplatsintroduktionen. Målgrupp är alla nya medarbetare.

Förvaltningsintroduktionen bör innehålla följande information:

- nämndens uppdrag
- förvaltningens verksamheter
- förvaltningsspecifik lagstiftning
- Luleå kommuns gemensamma värdegrund
- förvaltningens strategiska plan & budget och styrmodell
- arbetsmiljöpolicy: SAM, nolltolerans inom alkohol& droger, samverkansformer FÖS & KÖS: medarbetarutveckling och arbetsplatsträffar
- mål och åtgärder inom jämställdhetsområdet

Säkerställ att alla nya medarbetare går dataintroduktion, obligatorisk via Vuxenutbildningen, alternativt digitalt -säkerhetsprogram DISA, *se Intranätet*.

Central introduktion

Den centrala introduktionen ska ge information, kunskap och en helhetsbild om kommunen. Central introduktion innehåller följande information och bör genomföras inom 6 månader. Målgrupp är alla nya medarbetare. Personalkontoret ansvarar för central introduktion, inbjudan finns på Intranätet.

- organisation och fakta
- Luleå kommuns gemensamma värdegrund
- HR-strategi – en vägledning
- platsen Luleå
- Vision 2050 och program
- kommunikation/Intranätet/IT
- förmåner & hälsofrämjande arbete
- kommunens ekonomi och styrmodell
- det politiska uppdraget

Introduktion för nya chefer

Denna introduktion ska ge grundläggande verktyg för att få bra förutsättningar för att klara uppdraget som chef/ledare i Luleå kommun. Introduktionen ska ge en bild av Luleå kommun som arbetsgivare och visa på det stöd och vilka verktyg som finns för chef. Kallelse skickas från personalkontoret till varje ny chef.

Rekryteringsgruppens roller och ansvar Bilaga 1

Medarbetare rekryteras

***Luleå kommuns ambition är att undvika stora rekryteringsgrupper**
Av respekt för den sökande ska den som intervjuas inte behöva möta en stor grupp vid intervju, normalt deltar max tre personer och i ett fåtal rekryteringar finns behov av fler deltagare. Kommunen har ett stort antal (ca 2000) intervjuer varje år som kräver stora resurser och kostnader.

Rekryteringsgruppens roller och ansvar Bilaga 1

Chef rekryteras

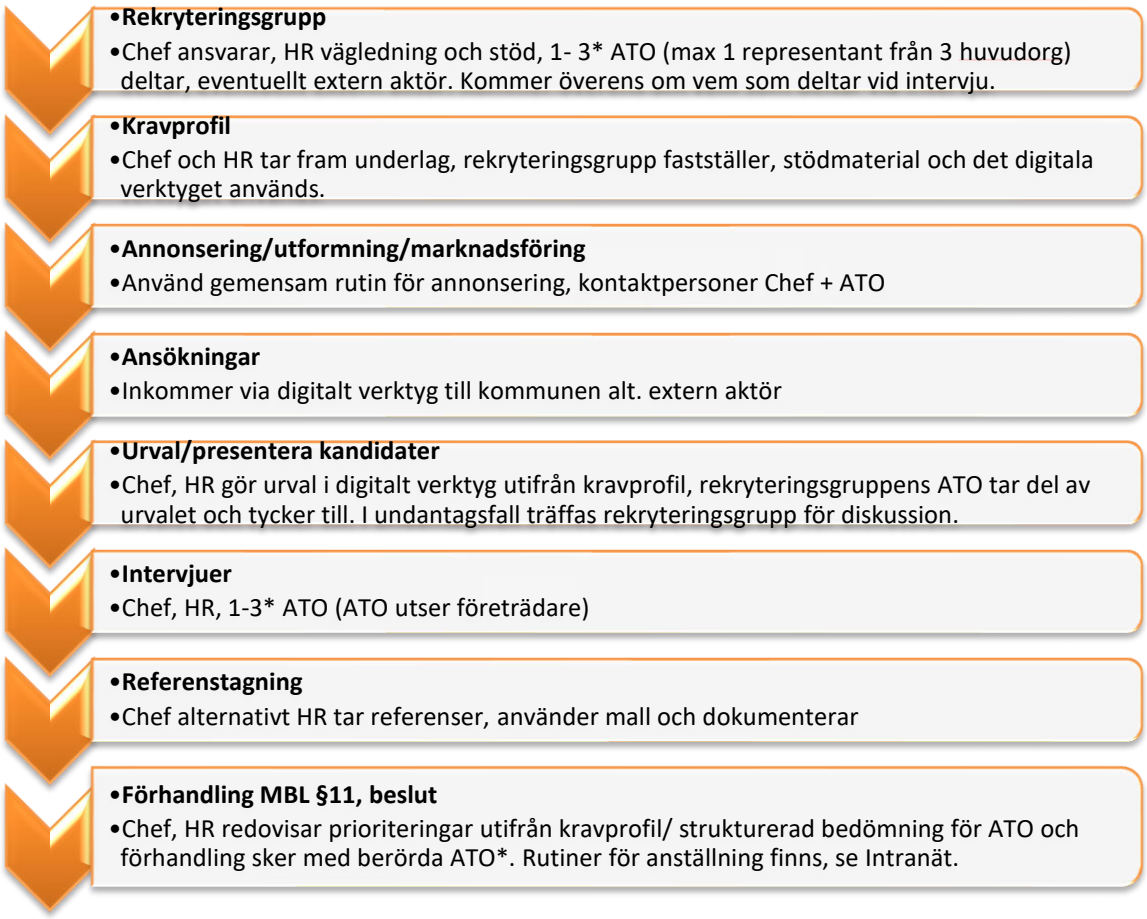

***Luleå kommuns ambition är att undvika stora rekryteringsgrupper**
Av respekt för den sökande ska den som intervjuas inte behöva möta en stor grupp vid intervju, normalt deltar max tre personer och i ett fåtal rekryteringar finns behov av fler deltagare. Kommunen har ett stort antal (ca 2000) intervjuer varje år som kräver stora resurser och kostnader.
***Förhandling** Arbetsgivaren ska förhandla med kollektivavtalsbärande ATO som organiserar medarbetare som är berörda av förändringen.
-

Rekryteringsgruppens roller och ansvar Bilaga 1

Förvaltningschef/kontorschef rekryteras

- **Rekryteringsgrupp**
  - Nämndsordförande, kommundirektör ansvarar, HR/personalchef vägledning och stöd, 1-3* ATO (max 1 representant per huvudorg), ev extern aktör. Kommer överens om vem som deltar vid intervju.
- **Kravprofil**
  - Kommundirektör och HR/personalchef tar fram underlag, rekryteringsgrupp fastställer, stödmaterial och det digitala verktyget används
- **Annonsering/utformning/marknadsföring**
  - Använd gemensam rutin för annonsering, kontaktpersoner Kommundirektör, ATO och ev extern aktör
- **Ansökningar**
  - Inkommer via digitalt verktyg till kommunen alt. extern aktör
- **Urval/presentera kandidater**
  - Kommundirektör, HR/personalchef, ev extern aktör gör urval i digitalt verktyg utifrån kravprofil, rekryteringsgruppens ATO tar del av urvalet och tycker till. Kommundirektör presenterar o motiverar ett urval för rekryteringsgrupp.
- **Intervjuer**
  - Rekryteringsgrupp* och ev. extern aktör deltar
- **Referenstagning**
  - Extern aktör, kommundirektör, HR/personalchef
- **Förhandling MBL §11, beslut**
  - Kommundirektör ger förslag på kandidat utifrån kravprofil/strukturerad bedömning för ATO. Förhandling sker med berörda ATO*. Kommundirektör beslutar. Rutiner för anställning finns, se Intranät.

***Luleå kommuns ambition är att undvika stora rekryteringsgrupper**
Av respekt för den sökande ska den som intervjuas inte behöva möta en stor grupp vid intervju, normalt deltar max tre personer och i ett fåtal rekryteringar finns behov av fler deltagare. Kommunen har ett stort antal (ca 2000) intervjuer varje år som kräver stora resurser och kostnader.

***Förhandling** Arbetsgivaren ska förhandla med kollektivavtalsbärande ATO som organiserar medarbetare som är berörda av förändringen.

§ 32

Ombildning av naturreservatet Ormberget-Hertsölandet

Ärendenr 2025/2046-3.3.4.4

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att bilda naturreservatet Ormberget-Hertsölandet med den avgränsning och det innehåll som framgår av bifogad beskrivning med tillhörande bilagor. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i bilaga 1 till beskrivningen, med de gränser som slutligen utmärks i fält. Naturreservatets namn ska vara *Naturreservatet Ormberget-Hertsölandet*.
2. Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård ska fastställas efter att beslutet är fattat.
3. De i bifogad beskrivning angivna föreskrifterna gäller i reservatet med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen om områdesskydd m.m. för att uppnå och tillgodose syftet med reservatet.
4. Med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken (1998:808) att kommunfullmäktiges beslut 2009-12-21 § 220, om bildande av naturreservatet Ormberget-Hertsölandet upphävs, vid det datum detta beslut vinner laga kraft.

Reservationer

Sana Suljanovic (M) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2009-12-21 § 220 att bilda naturreservatet Ormberget-Hertsölandet.

Kommunstyrelsen beslutade 2024-06-03 § 152 att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram förslag till ombildning av naturreservatet Ormberget-Hertsölandet, där gränserna skulle justeras för att stärka uppfyllandet av syftet med reservatet samt möta samhällsomställningens behov. Det här ärendet är kommunstyrelseförvaltningens svar på det uppdraget.

För att få en funktionell planering av bostadsområdet Hertsöheden har tillgången till angränsande ytor med låga naturvärden inom reservatet setts som en förutsättning. I översiktsplanen rekommenderas att dessa kan avföras som reservat och att näraliggande markområden med högre naturvärden istället

bör införlivas. Planeringsförutsättningar bekräftas i ett planprogram, beslutat av kommunfullmäktige 2023-11-20 § 211 och planläggningen av området pågår med den utgångspunkten. Den första detaljplanen kommer att antas under våren 2026.

Reservatsförskrifterna behöver också anpassas efter Norrledens sträckning såsom den anges i gällande översiktsplan. Vägkorridoren har fått ökad aktualitet för att tillgodose transportbehoven till Luleå industripark. En djupare analys av behovet och de tekniska förutsättningarna har lett till denna ändring, vilket innebär att det befintliga reservatets föreskrifter som medger bygget av vägen måste justeras. Utöver det behöver reservatet i sin helhet ses över, där föreskrifter och gränser anpassas efter nuvarande kunskap och för att bättre uppfylla det ursprungliga syftet med skyddet av området.

Genomförandet av förändringarna i reservatet är en förutsättning för att ovan beskrivna samhällsutvecklingsprojekt ska kunna genomföras.

Genom området är det aktuellt att anlägga luftledningar för elförsörjning till industriparken. Att bygga ledningar genom reservatet är inte i sig förbjudet, utan det är endast förenat med ett tillståndskrav. Vid en tillståndsprövning kan villkor för byggandet av ledningarna bestämmas.

Sammanfattningsvis innebär förändringarna vissa gränsjusteringar, där några mindre ytor tas bort och andra tillförs. Utöver ovan beskrivna justeringar vid Hertsöheden tillförs bland annat fastigheter i den yttre delen av reservatet som kommunen nu förvärvat. Avgränsningens förändringar framgår av kartorna i bilaga 4 till bifogad beskrivning av naturreservatet. I ärenderedogörelsen i samma dokument beskrivs och motiveras förändringarna mer i detalj. Nettoökningen av reservatets landareal är 120 ha, till att nu omfatta totalt 2128 ha.

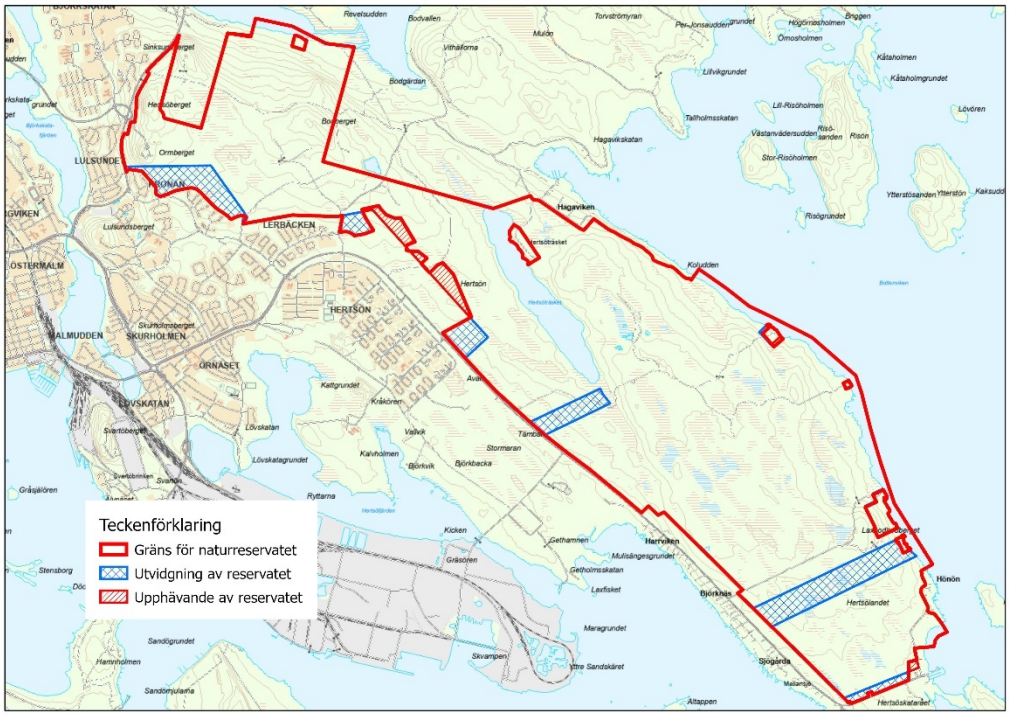

Förändringar av naturreservatets gränser.

Det finns formellt inget juridiskt utrymme att ”ombilda” eller ”revidera” ett naturreservat. Den lagtekniska lösningen är att bilda ett nytt naturreservat i samma område samtidigt som det gamla utsläcks. Avsikten med beslut om naturreservat ska vara att skapa ett definitivt skydd av naturområden. Det betyder att ett reservat i princip inte ska gå att upphäva, varken helt eller delvis, eller att försvagas vad gäller skyddsföreskrifter. Endast i undantagsfall kan det komma i fråga – enligt 7 kap 7 § miljöbalken bara om det finns synnerliga skäl. Beslut om upphävande får dessutom bara meddelas om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning.

Ett synnerligt skäl kan anses finnas om beslutet ersätts av ett annat beslut som innebär ett *starkare* områdesskydd. Med detta avses ett beslut som innebär ytterligare inskränkningar genom föreskrifter som meddelas med stöd av 7 kap 5 § och 6 § miljöbalken.

Motiven till de synnerliga skälen är här den sammanlagda verkan av de förändringar som föreslås. Avsikten är att göra justeringar som bättre motsvarar det ursprungliga syftet med reservatet, där utgångspunkten är att skyddet sett till helheten ska stärkas. Det stärkta skyddet erhålls genom skärpning av några av föreskrifterna, bland annat tydligare förbud mot att skada vegetationen, styrning av skogsbruksmetoderna i den del där skogsbruk är tillåtet samt justering av delområdesindelningen där avgränsningen av skyddsvärd skog nu

sker på ett mer adekvat sätt. Motiven till ombildningen och de synnerliga skälen utvecklas i bifogad beskrivning (under rubrik *Kommunens bedömning*).

Att områden tillförs reservatet utgör samtidigt de kompensationsåtgärder som krävs för att upphävandet ska vara möjligt enligt 7 kap 7 § miljöbalken.

Några övriga justeringar som gjorts handlar om att tydliggöra föreskrifterna för att underlätta prövning, tillsyn och förvaltning, samt att anpassa utifrån ändrat kunskapsläge om området.

Förändringar i föreskrifterna, med motiv och förklaringar, framgår av bilaga 5 till beskrivningen. Dessa innebär inte att skyddet försvagas på någon punkt – vilket varken är avsikten med ombildningen av reservatet eller vilket det heller inte finns juridiskt utrymme att göra. Föreskrifter i ett naturreservat begränsar i praktiken sådant som annars är tillåtet enligt generell lagstiftning eller specifikt i ett område. Det innebär samtidigt att det som *inte* uttryckligen förbjuds fortfarande är tillåtet. Utöver det finns undantagsbestämmelser från förbuden som medger åtgärder som behövs för att uppnå syftet med reservatet, ta hänsyn till andra samhällsintressen eller tillgodose rättighetsinnehavares intressen och rättigheter. Exempelvis får spår, leder och andra anläggningar för friluftslivets behov underhållas, utvecklas och även nyanläggas. Befintliga byggnader får också underhållas.

Förbudet mot att uppföra byggnader är alltså inte absolut, utan det kan i det enskilda fallet bedömas i förhållande till syftet med reservatet. De kan ersättas av motsvarande byggnader på samma plats och bör också kunna ändra användning om påverkan på naturmiljön inte blir så stor att syftet med reservatet motverkas.

Till varje naturreservat ska det finnas en skötselplan. När en ny sådan ska tas fram för Ormberget-Hertsölandet behöver den korrelera med kommunens nya policy och riktlinjer för skogsskötsel. Det förutsätter fördjupade utredningar, bland annat av naturvärden, vilket av tidsmässiga och praktiska skäl inte låter sig göras inom tidsramarna för reservatets ombildning. Därför behöver kommunfullmäktiges besluta att en skötselplan ska fastställas vid ett senare tillfälle, samt motivera de särskilda skäl som krävs för ett sådant ställningstagande. Motiven utvecklas i bifogad beskrivning (i *Kommunens bedömning*). Skötselplanen kan fastställas av kommunstyrelsen i ett separat beslut, vilket bör kunna ske under 2027.

Förslaget har remitterats till obligatoriska externa myndigheter samt till intresseföreningar och berörd sameby. Eftersom kommunen är den enda markägaren berörs inga övriga sakägare.

Inkomna synpunkter har medfört några mindre justeringar i föreskrifter och bakomliggande texter, vilket framgår i den bifogade beskrivningens ärenderedogörelse, men inget som påverkar den av kommunstyrelsen beslutade inriktningen för reservatet.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att bilda naturreservatet Ormberget-Hertsölandet med den avgränsning och det innehåll som framgår av bifogad beskrivning med tillhörande bilagor. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i bilaga 1 till beskrivningen, med de gränser som slutligen utmärks i fält. Naturreservatets namn ska vara Naturreservatet Ormberget-Hertsölandet, och med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård ska fastställas efter att beslutet är fattat. Samt att de i bifogad beskrivning angivna föreskrifterna gäller i reservatet med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen om områdesskydd m.m. för att uppnå och tillgodose syftet med reservatet, och med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken (1998:808) att kommunfullmäktiges beslut 2009-12-21 § 220, om bildande av naturreservatet Ormberget-Hertsölandet upphävs, vid det datum detta beslut vinner laga kraft.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Mathias Karvonen (V) och ordföranden (S) föreslår bifalla kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Sana Suljanovic (M) föreslår återremittera ärendet med motiveringen att utreda att området syd ost om Hertsöheden inte skall tas i anspråk för naturreservat för framtida expansion av bostadsområdet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer Sana Suljanovics förslag om återremiss under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet avslår förslaget.

Ordföranden ställer därefter kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog har skett inom kommunen mellan kommunstyrelseförvaltningen, infrastruktur- och serviceförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Kommunfullmäktiges beslut 2009-12-21 § 220, KLF Hid: 2010.82
- Kommunstyrelsens beslut 2024-06-03 § 152, KLF Hid: 2024.4829
- Beskrivning av naturreservatet Ormberget-Hertsölandet i Luleå kommun, 2025-11-28, KLF Hid: 2026.4398
- PM ekonomiska konsekvenser av ombildningen av naturreservatet Ormberget-Hertsölandet, 2025-11-27, KLF Hid: 2026.4399
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande ombildning av naturreservatet Ormberget-Hertsölandet, KLF Hid: 2026.4397

Beskrivning av naturreservatet Ormberget Hertsölandet i Luleå kommun

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Naturreservatet Ormberget-Hertsölandet
Kommun:	Luleå kommun
Län:	Norrbottens län
Area:	2272 ha (varav land 2128 ha)
Berörda fastigheter och ägare:	Björkskatan 1:3, Björkskatan 7:25, Björsbyn 1:12, Björsbyn 18:756, Hertsön 11:1, Hertsön 20:1 och Kronan 1:1, samtliga Luleå kommun
Sameby:	Gällivare skogssameby
Förvaltare:	Luleå kommun

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö och därmed ge möjlighet för ingående ekosystem och arter att fortleva. De naturtyper som ingår ska bevaras i gynnsamt tillstånd, exempelvis naturskogar, våtmarker, strandbiotoper, sjöar och vattendrag.

Förutsättningarna för de naturliga processer och successioner som ingående naturtyper och livsmiljöer genomgår ska bevaras. Typiska organismsamhällen, arter och genetisk variation inom området ska ha gynnsamt tillstånd. Särskilt rödlistade eller på annat sätt missgynnade eller skyddsvärda arter ska ges möjlighet att fortleva och sprida sig.

Syftet är även att den genom landhöjningen kontinuerligt nybildade marken och de naturliga biologiska och geologiska processer och successioner som följer härav ska bevaras. Reservatet omfattar således även ett vattenområde utanför den nuvarande strandlinjen.

Vidare ska reservatet tillgodose behovet av friluftsliv i anslutning till Luleå tätort. Friluftslivet ska kanaliseras till de områden som har störst tålighet mot slitage och är mest lättillgängliga för besökare. Hela reservatet ska dock vara disponibelt för friluftsliv och besökare ska kunna se och uppleva hela områdets typiska livsmiljöer och arter.

Syftet ska nås genom att:

- Gynna ett lättillgängligt friluftsliv i tätortsnatur där besökare ska kunna tillgodogöra sig upplevelsevärden relaterade till naturligt utvecklad skog och andra naturtyper.

- Bevara en landskapstyp med viktiga naturgeografiska värden som utvecklats som följd av den senaste istiden och efterföljande landhöjning ur havet.

- Områdets kulturmiljövärden bevaras och tydliggörs.

- Skyddsvärda skogsområden undantas från skogsbruk. Dessa områden utpekas i nedanstående föreskrifter och fastställd skötselplan.

- Vid brukande och skötsel av skogsmark, där det är tillåtet enligt reservatets föreskrifter, är natur- och friluftslivsvärdena styrande för mål och skötselmetod för respektive skogsbestånd.

- Områdets orördhet bibehålls genom att exploateringar som kan skada mark och vegetation förhindras.

- Äldre skog med därtill förknippade strukturer, substrat och arter bevaras och utvecklas för sina naturvärden. Det innebär bland annat att gamla träd ska gynnas vid skötseln och död ved ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.

- Våtmarker, sjöar, vattendrag och andra naturtyper bevaras med avseende på hydrologi, morfologi och vegetationssammansättning.

- På grund av dikning eller på annat sätt påverkade våtmarker kan återställas hydrologiskt.

- Främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet tas bort, i de fall det är möjligt.

- Delar av området är tillgängliggjort för friluftslivet genom lämpliga anläggningar, exempelvis iordningsställda spår, leder, grillplatser, utsiktsplatser och informationstavlor.

- Skötsel och utvecklande av anläggningar för friluftslivet sker med stor hänsyn till de naturvärden som naturreservatet avser skydda.

- Det friluftsliv som tillåts i området och de anläggningar som iordningsställs för detta endast avser ickestörande, lättare aktiviteter såsom vandring, skidåkning, bär- och svampplockning, motion, träning och dylikt. Motoriserade, bullrande eller på annat sätt störande aktiviteter tillåts inte. Skotertrafik tillåts dock på markerade leder.

- Området sköts genom fastställd skötselplan.

Skälen för beslutet

Skälen för bildandet av naturreservatet är de höga natur- och rekreationsvärdena knutna till en omväxlande och lättillgänglig skogsmiljö. Området utgör ett ur naturvårdssynpunkt värdefullt kärnområde för naturskogar och de arter som har sin hemvist i sådana miljöer i ett landskap som annars är hårt präglat av modernt skogsbruk. I reservatet finns flera olika skogstyper, bland annat högproduktiva grannaturskogar med stort lövinslag av bland annat asp. Även gamla tallskogar och fuktiga strandlövskogar utgör viktiga komponenter i landskapet. Området präglas även av en stor andel våtmarker av vilka flertalet är opåverkade och mångformiga med stort utrymme för biologisk mångfald. Skogar präglade av skogsbruk finns också inom reservatet, men även inom dessa delar finns kvaliteter som är av betydelse ur naturvårdssynpunkt, bland annat lövrika bestånd och skyddsvärda floralokaler som hittas på flera ställen.

Området har mot bakgrund av närheten till tätorten och de natursköna och lättillgängliga miljöerna stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Området besöks dagligen av många människor för skogspromenader, motionslöpning, skidåkning, fiske m.m. Även de delar av reservatet som är mindre tillrättalagda och består av mer ”vild” natur är attraktiv för många besökare. Här erbjuds man naturstudier och upplevelser av orörd natur bara ett stenkast från Luleå centrum. Området ger dessutom goda pedagogiska kvaliteter för förståelsen av de ekologiska sambanden i fritt utvecklade skogar och våtmarker.

Ingrepp i de skyddsvärda naturmiljöerna eller annan exploatering skulle innebära att områdets natur- och rekreationsvärden förstörs.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

1. Med annat syfte än skogsbruk eller för att stärka biologisk mångfald och friluftsliv fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar samt skada, ta bort eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar eller delar därav.
2. Inom delområde 1, markerat på kartan i bilaga 3, utföra avverkning eller andra skogsvårdande åtgärder i annat syfte än att stärka biologisk mångfald och friluftsliv.
3. Inom delområde 2, markerat på kartan i bilaga 3, utföra avverkningar eller andra skogsbruksåtgärder som medför påtaglig förändring av grundförutsättningarna för biologisk mångfald, genom till exempel ogynnsam inverkan på skogsstrukturer, trädslagsblandning, förekomst av värdefulla strukturer som död ved etc eller på förutsättningarna för förekomst av rödlistade eller på annat sätt skyddsvärda arter. Företrädesvis hyggesfria metoder ska användas.
4. Inom delområde 3, markerat på kartan i bilaga 3, utföra avverkning eller andra skogsvårdande åtgärder i annat syfte än att stärka biologisk mångfald, eller för att gynna friluftsliv i begränsad omfattning där det inte står i konflikt med bevarandet av biologisk mångfald.
5. Skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t ex genom att spränga, borra, schakta, dika, dämma, utfylla, anordna upplag, tippa, gräva, muddra eller bedriva täkt i någon form.
6. Lämna avverkningsavfall i stigar, leder eller motionsspår.
7. Uppföra byggnad eller annan anläggning.
8. Anlägga väg.
9. Släppa ut eller sprida gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen.
10. Plantera eller föra in växt-, djur- eller svampart.
11. Framföra motordrivet fordon, inklusive terrängskoter, i reservatets landområde.

Vidare är det utan Luleå kommuns tillstånd inom hela reservatet förbjudet att:

12. Sätta upp tavla, plakat eller skylt.
13. Anlägga stängsel eller ledning i luft, mark eller vatten.

Undantag från föreskrifterna i punkt A:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § i detta beslut.
2. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll och drift av spår, leder eller andra friluftslivsanläggningar. Härvid får exempelvis träd och grenar som fallit över eller riskerar att falla över anläggningarna flyttas respektive läggas omkull.
3. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för att underhålla vägar, befintliga byggnader och andra anläggningar eller för att ersätta dessa på samma plats.
4. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för åtgärder som syftar till att vidmakthålla funktionen hos befintliga båtplatser, exempelvis genom underhållsmuddring eller reparation av pirar
5. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för utvecklande och anläggande av spår och leder inom hela naturreservatet, och inte heller för andra anläggningar för friluftslivets behov inom delområde 1 och 2, markerade på kartan i bilaga 3.
6. Kraftledningsgator får röjas och trädsäkras i enlighet med tillämpliga föreskrifter för respektive ledning.
7. Stugägare får utföra siktröjning av strandskog som ligger i omedelbar anslutning till huvudbyggnad. Inom det område som hävdas som tomt är det också tillåtet att ta reda på fallna träd eller träd som riskerar att falla. Som hävdad tomt räknas i detta sammanhang ett område inom 25 meters radie från huvudbyggnad.
8. En ny väg som förbinder väg E4 med Luleå hamn får anläggas. Vägen ska så långt som möjligt anpassas till de natur- och rekreationsvärden som reservatet syftar till att skydda och ska utformas med tekniska lösningar eller arrangemang som motverkar dess barriäreffekter och upplevelser av intrång för människor som besöker området. En sådan lösning kan exempelvis vara att anlägga en eller flera s k ekodukter och/eller sociodukter över vägen. Vägens bredd ska inte överstiga det som är nödvändigt för dess funktion, och vid anläggandet får inte mer

mark tas i anspråk eller påverkas än vad som är nödvändigt för genomförandet av arbetet. Exempelvis ska tillfälliga upplag eller uppställningsplatser begränsas i möjligaste mån och får inte göra intrång på eller skada skyddsvärda biotoper eller artförekomster.

9. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för bekämpning av invasiva främmande arter.
10. Älgtorn får uppföras.
11. Fisk får inplanteras i Hertsöträsket.
12. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för att bedriva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437).
13. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för undersökningar, sanering, efterkontroll och skötsel av nedlagd deponi eller av andra områden där avfall eller föroreningar kan förekomma.
14. Motordrivna fordon får framföras på därför avsedda vägar om inte annat framgår av skyltning. Undantaget gäller ej för terrängskoter.
15. Motordrivna fordon får köras i enlighet med de undantag som anges i 1 § terrängkörningsförordningen (1978:594).

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten förpliktigas att tåla att följande åtgärder kan komma att utföras för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. Utmärkning av reservatet.
2. Uppsättning och underhåll av informationsskyltar.
3. Anläggande och underhåll av stigar, spår, leder och andra anläggningar för friluftslivets behov.
4. Undersökning och dokumentation av växt- och djurliv, andra naturförhållanden och friluftsliv.
5. Genomförande av återkommande naturvårdsinriktade och för friluftsliv och kulturmiljövärden gynnande skötselåtgärder, såsom avverkning av träd för att gynna naturvärdesträd, skapa död ved, röja bort gran för att gynna lövträd, underhåll av brynvegetation, röjning längs vissa spår och leder eller annan åtgärd för att gynna skogsstruktur och trädslagsblandning som är gynnsam ur naturvärdessynpunkt och för

förutsättningarna för rödlistade eller på annat sätt missgynnade eller skyddsvärda arter.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Skada mark eller vegetation, inklusive döda stående eller liggande träd och delar därav, eller i övrigt genom att t.ex. gräva upp eller plocka mossor, lavar och svampar, eller gräva upp örter, gräs, halvgräs och ormbunkar.
2. Skada eller störa djurlivet, t.ex. genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt samt att fånga, flytta eller döda däggdjur, fåglar, kräldjur eller groddjur.
3. Förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t.ex. borra, hacka, spränga, inrista, gräva eller måla.
4. Fånga eller insamla ryggradslösa djur.
5. Elda, annat än i av naturvårdsförvaltaren iordningställda eldstäder.
6. Medföra ej kopplad hund, katt eller annat sällskapsdjur under tiden 1 maj – 31 juli.
7. Beträda anlagda skidspår till fots.
8. Framföra motordrivet fordon, inklusive terrängskoter, i reservatets landområde.
9. Framföra vattenskoter.
10. Ta ved. Endast egen medhavd ved eller ved från av förvaltaren iordningställda vedförråd får användas.

Undantag från föreskrifterna i punkt C:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § i detta beslut.
2. Bär- och marksvampplockning är tillåtet i området.
3. Fiske och jakt i enlighet med gällande lagstiftning är tillåtet i området.

4. Lättare siktröjning vid älgjaktpass är tillåten. Röjning ska ske i samråd med förvaltaren av reservatet.
5. Motordrivna fordon får framföras på därför avsedda vägar om inte annat framgår av skyltning. Undantaget gäller ej för terrängskoter.
6. Motordrivna fordon får köras i enlighet med de undantag som anges i 1 § terrängkörningsförordningen (1978:594), samt för skogsbrukets ändamål.
7. Terrängskoter får köras på markerade leder, samt av fritidshusägare närmaste lämpliga väg mellan stranden och huset.

Andra föreskrifter och bestämmelser som gäller för området

Förbud mot terrängkörning
Området omfattas av ett förbud mot körning i terräng med motordrivet fordon, beslutat av Luleå kommun.

Områdesbestämmelser
Vid Hindersöstallarna omfattas en mindre del av området av områdesbestämmelser, där berörd del är angiven som ”Naturmark”.

Redogörelse för ärendet

Området Ormberget-Hertsölandet var länge föremål för diskussioner om ett eventuellt reservatsbildande, innan det till slut bildades 2009. Det var främst områdets uppenbara kvaliteter för friluftslivet som till en början sågs som det viktigaste motivet för ett juridiskt skydd av området. I slutet på 1970-talet togs också ett förslag till reservatsbildande fram, men det blev aldrig realiserat på grund av att Naturvårdsverket inte ansåg att det fanns tillräckliga naturvärden att skydda. Fokus i förslaget då låg helt på områdets sociala värden och kunskapen om vilka naturvärden som fanns var bristfällig.

Efter detta har kunskapen om vilka skyddsvärda naturmiljöer som finns i området ökat betydligt. Idag vet vi att området hyser ett flertal mycket värdefulla skogs- och myrområden som rymmer en lång rad av sällsynta och hotade arter. Inte minst en naturinventering av skyddsvärd natur som kommunen 1993 lät genomföra gav en mer detaljerad kunskap om skyddsvärdena i området. Och sedan dess har kunskapsunderlaget stärkts ytterligare genom dokumentation av naturmiljöer i olika sammanhang och tillkommande observationer av skyddsvärda arter. Motiven att skydda området långsiktigt från åtgärder och verksamheter som kan skada de ingående värdena har alltså kontinuerligt stärkts.

I den fördjupade översiktsplan för Luleå tätort, som antogs av kommunfullmäktige 1993-04-26 § 92, angavs att ett kommunalt naturreservat avsågs bildas

på Ormberget och Hertsölandet för att i första hand tillgodose tätortsbefolkningens behov av rörligt friluftsliv och rekreation.

I och med att miljöbalken började gälla 1999 har kommuner möjlighet att själva bilda naturreservat. Detta är en skillnad mot de första försöken på 70-talet då Naturvårdsverket kunde avgöra saken.

Mot denna bakgrund aktualiserades åter frågan om ett reservatsbildande och kommunstyrelsen gav i ett beslut 2006-09-11, § 170, förvaltningarna det formella uppdraget att arbeta mot ett bildande av ett naturreservat i området. Naturreservatet bildades sedan genom ett beslut av kommunfullmäktige 2009-12-21, § 220.

Syftet med naturreservatet var att skydda områdets naturvärden samtidigt som de rekreativa kvalitéerna säkerställdes för framtiden. I kommunstyrelsens inriktningsbeslut 2006-09-11, § 170, var den viktigaste förutsättningen vilken yta som reservatet skulle bestå av. Kommunen förfogade vid tillfället inte över all mark som reservatsområdet var tänkt att omfatta. Beslutet blev därför att den mark som kommunen då ägde i området skulle ingå i reservatet och att det för resterande delar uttalades en ambition att även dessa skulle införlivas när så blev möjligt.

Sedan reservatet bildades har förutsättningarna förändrats på flera punkter. Det handlar om sådant som kan kopplas till samhällsutvecklingen och kommunens fysiska planering, om kunskapen om områdets naturvärden, skötselmetoder samt om områdets nyttjande av allmänheten. Kommunen har också gjort flera nya markförvärv inom reservatets intresseområde. En ombildning av reservatet har därför aktualiserats.

I kommunstyrelsens inriktningsbeslut 2006 markeras reservatets fullständiga tänkta utbredning. Där ingår, förutom de privata skiften som kommunen då ännu inte fått åtkomst till, ett område vid stadsdelen Kronan som vid tillfället var under planering och där avgränsningen inte var fastställd. I kommunens översiktsplan från 2021 är den rekommenderade markanvändningen för dessa ytor att de ska införlivas i reservatet. De anges som hörande till det sammanhängande rekreationsområde som reservatet avser att skydda men som av nämnda skäl lämnades utanför reservatet.

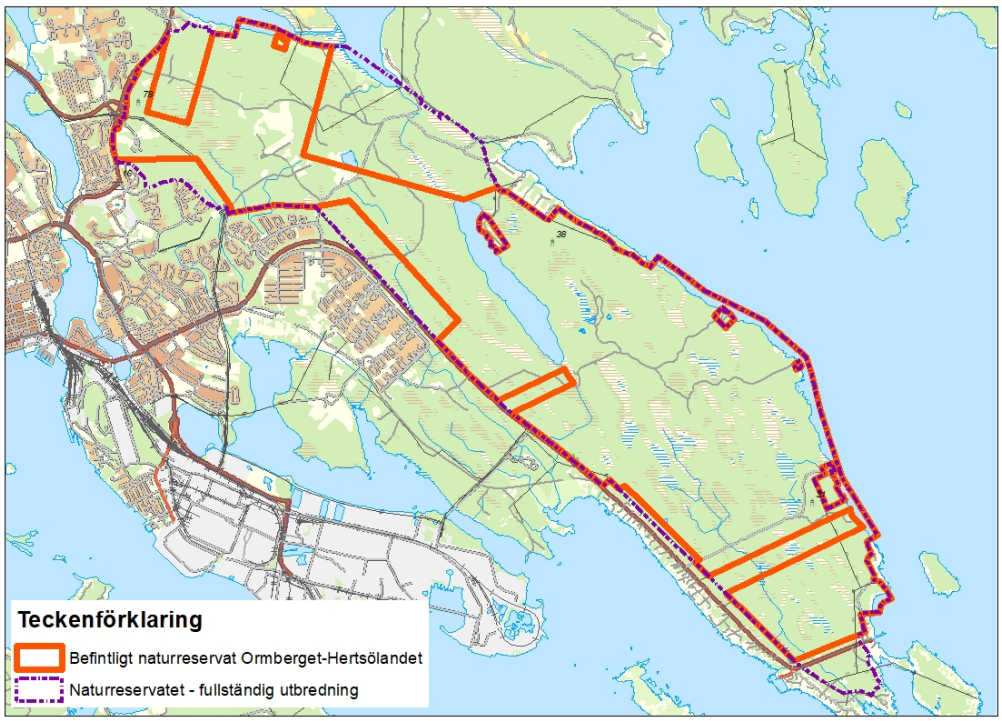

Naturreservatet med dess nuvarande gräns och tänkta fullständiga utbredning enligt inriktningsbeslutet från 2006.

Bostadsområdet Hertsöhedens planläggning är en drivande faktor för att nu göra vissa gränsjusteringar i reservatet. I enlighet med rekommendationerna i gällande översiktsplan ska ett ”markskifte” göras, där områden med få av de kvaliteter som reservatet syftar till att skydda tas bort. Dessa områden ersätts med andra angränsade ytor med skog av ungefär samma storlek men som hyser högre naturvärden.

Ett annat motiv för ombildningen av reservatet är korridoren för Norrleden. I den nu gällande översiktsplanen har vägen fått en reviderad sträckning jämfört med den som angavs vid reservatets bildande 2009 – detta som följd av djupare analys av behovet och de tekniska förutsättningarna.

Mot den bakgrunden beslutade kommunstyrelsen 2024-06-02, § 152, att ge i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att ta fram ett förslag till ombildning av naturreservatet.

I det ombildade naturreservatet ändras gränserna utifrån ovan beskrivna förutsättningar. Detaljer framgår av kartorna i bilaga 4. Sammanfattningsvis har några mindre ytor tagits bort och flera andra har tillförts, vilket innebär att den totala landarealen för reservatet ökats med 120 ha. För att upphäva naturreservat behövs synnerliga skäl och det finns också krav på skälig kompensation. Dessa motiveras och utvecklas i *Kommunens bedömning* nedan.

I föreskrifterna har vissa justeringar och kompletteringar gjorts för att öka skyddet av områdets natur- och rekreationsvärden samt för att ge större möjligheter för förvaltning av området med bättre förutsättningar för skötsel och åtgärder som är gynnsamma för att tillgodose syftet med reservatet. Förändringarna, med motiv och förklaringar, framgår av bilaga 5.

Ärendet har remitterats till länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Naturskyddsföreningen i Luleå, Gällivare skogssameby, Lumire, Luleå Energi, Norrbottens ornitologiska förening, Friluftsfrämjandet i Luleå och Luleå jaktvårdsklubb.

Yttranden har inkommit från flertalet av remissinstanserna. De synpunkter som framförts och kommunens kommentarer till dessa redovisas i detalj i samrådsredogörelsen (bilaga 6). De förändringar som yttrandena medfört beskrivs i korthet nedan.

Länsstyrelsen har framfört synpunkter angående motiveringen av de synnerliga skäl som måste finnas enligt 7 kap 7 § miljöbalken för att få upphäva naturreservat. Motiven har förtydligats i *Kommunens bedömning* nedan.

Naturskyddsföreningen i Luleå har föreslagit justeringar i delområdesindelningen, för att ge ett bättre skydd åt orkidén knärot som de uppmärksammat en växtplats för. Delområde 3 har utökats för att tillgodose detta. Även en mindre föreslagen justering i föreskrifterna har tillmötesgåtts – gällande undantaget för matsvampplockning, som ändrats till *mark*svamplockning. På Naturskyddsföreningens förslag har även punktlistan med preciseringar om hur syftet med reservatet ska nås kompletterats med en punkt om att bekämpa invasiva främmande arter. I övrigt har föreningen bidragit med mycket ny kunskap om naturvärden och förekomster av rödlistade och andra skyddsvärda arter i reservatet. Detta blir viktig information som kommer till nytta i framtagandet av den kommande skötselplanen.

Gällivare skogssameby har påpekat att renskötsel är en pågående verksamhet i området och att det tydligt måste framgå att så är fallet, vilket har tillgodosetts genom tillägg under rubriken *Kommunens bedömning* nedan. Undantag från föreskrifterna har tillförts, vilket medger att renskötsel enligt rennäringslagen är tillåten i reservatet.

Utöver det som följt av inkomna yttranden har ytterligare några justeringar aktualiserats efter att remissversionen av detta dokument togs fram: Delområdesindelningen har ändrats på så sätt att några ytor som i remissversionen tillhörde delområde 1 och 3 nu istället ingår i delområde 2. Det som berörs är några ytor i reservatets västra del, i anslutning till bostadsbebyggelse och friluftsområdet vid Ormberget, samt ett par ytor som låg som fristående enklaver av delområde 3. Natur- och rekreationsvärdena kommer fortsatt att vara

styrande för målbild och skötsel i dessa ytor, men de ska istället läggas in som skötselområden i den kommande skötselplanen. Denna förändring motiveras av behovet av tydlighet i avgränsningen mellan delområdena, för att undvika uppsplittrad uppdelning av skogsbestånd med olika funktion.

Föreskrift A4 (om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden), som handlar om vad som är förbjudet inom delområde 3 har kompletterats så att det nu finns utrymme för begränsade åtgärder för att gynna friluftslivet även i detta delområde. Syftet är att undvika onödiga restriktioner för mindre åtgärder som inte ligger i konflikt med biologisk mångfald.

Kommunens bedömning

Området utgör ett tätortsnära naturområde som är värdefullt såväl ur naturvårdssynpunkt som för rekreation. Reservatet omfattar skogar och andra naturtyper som hyser förutsättningar för en stor mångfald av växter och djur knutna till opåverkade miljöer. I området förekommer ett flertal rödlistade, fridlysta och andra ovanliga arter. Mot bakgrund av närheten till tätorten och bebyggelsen i angränsande bostadsområden har området också stor betydelse för friluftslivsaktiviteter och upplevelsen av orörd natur.

Åtgärder som skadar mark eller vegetation på land eller i vatten, byggande av anläggningar eller andra exploateringar skulle innebära att områdets naturvärden och opåverkade och ostörda karaktär förstörs. Sådana åtgärder riskerar även att hindra eller avhålla allmänhetens tillgång till naturområdet. Med tanke på skogens historik och struktur har den goda förutsättningar att stärka naturvärdena ytterligare, om den tillåts utvecklas genom naturliga processer och hänsynsfull skötsel. Det befintliga naturreservatet möter geografiskt och innehållsligt inte ovan beskrivna värden och skyddsmotiv. Med anledning av detta har frågan om ombildning och utvidgning av reservatet aktualiserats.

Ett reservatsbildande av området ligger i linje med arbetet mot uppfyllandet av nationella och regionala miljökvalitetsmål. Naturreservatet bidrar till att målen *Levande skogar*, *Myllrande våtmarker* och *God bebyggd miljö* kan uppfyllas. Bland de globala Agenda 2030-målen berörs främst mål 15, *Ekosystem och Biologisk mångfald* samt mål 3 *God hälsa och välbefinnande*. Ormberget-Hertsölandets geografiska läge ger goda förutsättningar för att bidra till folkhälsan. Inom den nationella folkhälsopolitikens målområde 5, Boende och närmiljö, påtalas att grönska och natur är viktiga resurser för hälsa som gynnar fysisk aktivitet, lek och friluftsliv. Tillgänglighet till bostadsnära natur kan ha särskilt stor betydelse för socioekonomiskt svagare grupper. Reservatsbildandet bidrar uppenbart till Sveriges samtliga tio friluftslivsmål.

Luleå kommun bedömer att en naturreservatsbildning är förenligt med kommunens översiktsplan. Där anges markanvändningen Natur med rekommendationen att de delar som idag inte ingår i naturreservatet ska införlivas.

I områdesbestämmelser som berör en mindre del av reservatet är användningen ”Naturmark”. Kommunen bedömer att bildandet av reservatet inte strider mot bestämmelserna och att beslutet därmed är förenligt med 7 kap 8 § miljöbalken.

I översiktsplanen finns en ny väg, Norrleden, som korsar naturreservatet. I rekommendationen anges att vägen ska ge ökad tillgänglighet och framkomlighet till Luleå hamn och angränsande verksamhetsområden och att Norrleden primärt ska utgöra väg för tung trafik. En korridor för vägen fanns med när det ursprungliga naturreservatet bildades 2009 och föreskrifterna för reservatet var utformade för att möjliggöra anläggandet av denna. Föreskrifterna hänvisade till angiven korridor i den då gällande översiktsplanen från 1993.

I den nu gällande översiktsplanen (2021) har vägen fått en reviderad sträckning jämfört med den som angavs vid reservatets bildande – detta som följd av djupare analys av behovet och de tekniska förutsättningarna. Kopplingar mot det planerade bostadsområdet Hertsöheden, det nya verksamhetsområdet Hertsöfältet och samordning med andra infrastrukturer har givit en mer precis och ändamålsenlig dragning.

Eftersom den gamla översiktsplanen är överspelad saknar vägkorridoren som det hänvisas till i aktuell föreskrift relevans. Föreskriften behöver därmed ändras och detta måste ske med utgångspunkten att skyddet i reservatet i förhållande till syftet inte får försvagas.

Med den korridor som är markerad i den nu gällande översiktsplanen bedöms intrånget av vägen ligga på samma nivå som av den gamla. Den totala sträckningen inom reservatet blir längre, men då den till del kan samförläggas med befintlig VA-gata genom skogen blir den sammanlagda barriärverkan för friluftslivet mindre, liksom fragmenteringen av naturen. Värdefulla naturvärdesbiotoper har undvikits så långt som möjligt och påverkan på sådana områden blir inte större jämfört med den tidigare angivna korridoren.

Fler justeringar kan bli aktuella innan den slutliga linjedragningen slås fast, vilket kan innebära att vägen till del kan komma att anläggas skild från översiktsplanens korridor. Föreskrifterna behöver därför utformas för att ge utrymme för detta, med beaktande av att reservatets syften ska vara styrande för val av linje och utformning av vägen. Den nya föreskriften anger därför inte en fastlagd korridor utan formuleras för att reglera *hur* vägen får byggas för att minimera intrånget i reservatets natur- och rekreationsvärden.

I områdesrekommendationerna i den översiktsplan (1993) som var gällande vid reservatets bildande, och som reservatsföreskrifterna refererade till, uttrycks att ”Norrleden ska noga anpassas till utpekade bevarandeintressen” och att ”passager eller gröna korridorer bör tryggas” där vägen korsar värdefulla områden på Hertsölandet. Detta är förutsättningar som inte får ändras med de nya reservatsföreskrifterna. Passager över vägen måste därför regleras för att minimera såväl de ekologiska effekterna av vägen som den upplevda barriärverkan för det rörliga friluftslivet. Anläggandet av en eller flera ekodukter och/eller ”sociodukter” över vägen är det alternativ som ligger närmast till hands för att säkra syftet med reservatet i det här avseendet.

Avsikten med beslut om naturreservat ska enligt förarbeten till miljöbalken och rådande rättspraxis vara att skapa ett definitivt skydd av naturområden. Det betyder att ett reservat inte ska gå att upphäva, varken helt eller delvis, eller att försvagas vad gäller skyddsföreskrifter. Endast i undantagsfall kan det komma ifråga och då bara om det finns synnerliga skäl. Beslut om upphävande får dessutom bara meddelas om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning.

Ett beslut om ändring av en föreskrift som innebär en mildring av förbud är att betrakta som ett upphävande av naturreservat. Luleå kommun bedömer att föreskriften avseende Norrleden såsom den utformas, med angivande av vederbörlig hänsyn, inte är en sådan mildring.

Det finns såvitt kommunen kunnat inhämta mycket begränsad vägledning eller praxis för vad som kan anses vara synnerliga skäl för att upphäva naturreservat. Ett synnerligt skäl kan dock enligt Naturvårdsverkets vägledning (*Hantering av gällande beslut 2023-08-22*) anses finnas om beslutet ersätts av ett annat beslut som innebär ett motsvarande eller starkare områdesskydd. Med ett starkare områdesskydd bör, enligt Naturvårdsverket, i detta sammanhang avses ett beslut som innebär ytterligare inskränkningar genom föreskrifter som meddelas med stöd av 7 kap. 5 § andra stycket och 6 § miljöbalken.

Sedan reservat bildades har kunskapen om reservatsområdet i stort och om dess naturvärden ökat. Den nuvarande utformningen med dess gränser och i viss mån föreskrifter framstår som mindre ändamålsenlig. Detta är anledningen till att kommunen sett det behövligt att reservatet ses över och ombildas. Avsikten är att göra justeringar som bättre motsvarar det ursprungliga syftet med reservatet, där utgångspunkten är att skyddet sett till helheten ska *stärkas.*

För att uppnå detta görs flera justeringar och skärpningar av föreskrifterna enligt 5 § och 6 § miljöbalken. Som exempel kan nämnas att det nu blir tydligare

att det är förbjudet att skada träd, buskar etc inom *hela* området, från att den bestämmelsen tidigare bara avsett delområde 3 (förskrift A1). Det införs även restriktioner med hänsyn till naturvärden i de delar där skogsbruk är tillåtet (delområde 2), där det tidigare inte fanns någon reglering av skogsbrukets hänsyn (A3). Det införs också en ny föreskrift som förbjuder att sprida ut gifter, bekämpningsmedel etc i området (A9). Åtgärder inom den naturvårdande skötseln får en tydligare styrning i och med att tillåtliga åtgärder anges direkt i föreskrift (B5 och undantag A1).

En stor förändring som innebär ett starkare skydd är att större arealer inom reservatet nu förs till delområde 3, en ökning från 664 till 823 ha. Detta innebär i praktiken att ytterligare 159 ha skog och våtmarker får ett reellt och långsiktigt skydd från alla ingrepp. Den totala landytan i reservatet ökar också med 120 ha varvid flera nya delar med höga naturvärden införlivas och skyddas.

Reservatets avgränsning vid bildandet 2009 följer inte konsekvent utbredningen av värdefulla biotoper eller naturtyper i landskapet. Särskilt där delområde 2 ligger emot yttergränsen är inte valet av gränslinje resultatet av en analys om var eventuella värden kan förekomma. Den triviala skogen är helt likvärdig på ömse sidor om gränsen. Det handlade om att utforma en avgränsning som skulle var avläsbar i terrängen, där den följer vägar, fastighetsgränser eller andra stråk, men i många fall är gränsen endast utförd som en rät linje genom terrängen för att skapa en sammanhållen reservatsyta utan för många omotiverade och svåravlästa svängar. Därav följer att ytor med mycket svaga eller obefintliga värden har hamnat innanför gränsen.

Ytornas avsaknad av värden som har bäring på syftet med naturreservatet har gjort att kommunen bedömt att de på sikt inte är lämpade att ingå i reservatet. När planeringen av bostadsområdet Hertsöheden blev aktuell i och med översiktsplanen 2021 sågs det som en möjlighet att kunna nyttja dessa ytor för en ändamålsenlig bebyggelseutveckling i området. Detta blev den omständighet som aktualiserade en ombildning av reservatet, även om de sakliga förhållandena och bedömningarna av reservatsgränsens relevans redan fanns vid handen. Översiktsplanen och den vidare planeringen via detaljplaneprogram och pågående detaljplaneläggning blev incitamentet till att göra en förändring som ändå borde göras förr eller senare. Det synnerliga skälet till upphävandet är alltså inte motiverat av bostadsutvecklingen på Hertsöheden som sådan utan handlar om att stärka reservatet i sin helhet, enligt vad som beskrivits ovan.

Ett mindre område som vid reservatsbildandet 2009 kom att ingå i reservatet omfattades av områdesbestämmelser med angiven användning ”bebyggelse och båthamnar”. Detta misstag rättas nu till genom att området tas bort och istället ersätts av ett angränsande större område med likartad karaktär och na-

turvärden (bilaga 4e). Utöver dessa förändringar görs några smärre justeringar av reservatsgränsen för att med större exakthet stämma överens med fastighetsgränser och andra begränsningslinjer i terrängen. Samtliga förändringar framgår av kartor i bilagorna 4a-4e.

Sammantaget bedömer kommunen att det föreligger synnerliga skäl till att ovan beskrivna ca 20 ha upphävs som naturreservat. Tillskottet av de nya ytorna anser kommunen uppfyller kravet om den kompensation i skälig utsträckning som måste ske enligt 7 kap 7 § miljöbalken.

Till varje naturreservat ska det finnas en skötselplan. Delar av området berörs av pågående detaljplanering, vilket är en av anledningarna till att naturreservatets gränser justeras i och med detta beslut. Med anledning av att denna planering är tidskritisk har kommunen måst prioritera bildandet av reservatet innan behövligt underlag för att kunna ta fram en ny skötselplan finns tillgängligt. Kommunen har en ny skogspolicy, beslutad av infrastruktur- och servicenämnden 2025-10-16 § 107. Med stöd av denna ska riktlinjer för skogsskötsel också tas fram. Dessa styrdokument kommer i större utsträckning än tidigare medföra en skötsel i samklang med naturreservatets syfte, där natur- och rekreationsvärdena blir styrande i högre grad (i de delar av reservatet där skogsbruk är tillåtet). Den efterföljande nya skogsbruksplanen och framtagandet av skötselplanen för naturreservatet förutsätter båda fördjupade utredningar, bland annat av naturvärden, vilket av tidsmässiga och praktiska skäl inte kommer att låta sig göras inom de givna tidsramarna. Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anser Luleå kommun därför att det finns särskilda skäl att fastställa skötselplanen efter att beslut om bildande av naturreservatet fattats.

Reservatet ingår i ett område som är av betydelse för totalförsvaret och Luleå flygplats och som enligt 3 kap 8-9 § miljöbalken så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka dessa intressen. Luleå kommun bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt försvårar bedrivandet av dessa verksamheter. Området ligger också inom riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap § 2 och kommunen bedömer att reservatsbildningen inte heller påverkar det riksintresset i negativ riktning. Området ingår i Gällivare skogssamebys vinterbetesområde och används regelbundet som betesmark. Reservatsbildningen med dess syfte och föreskrifter försämrar inte möjligheterna till nyttjande för det ändamålet. Luleå kommun bedömer därför att reservatsbeslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken.

Luleå kommun finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen enligt 7 kap 25 § miljöbalken att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som gjorts är nödvändiga för att bevara de höga natur- och re-

kreationsvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte.

Beskrivning av området

Area:	2272 ha, varav land 2128 ha
Naturtyper:	Skog ca 1893 ha, varav produktiv skog ca 1818 ha Öppen våtmark ca 173 ha Hällmark ca 14 ha Strandäng ca 10 ha Vattenområde ca 144 ha Exploaterad och övrig mark ca 53 ha
Produktiv skog med skydd enligt reservatsföreskrifterna (delområde 1 och 3):	ca 673 ha

Läge och omgivning

Naturreservatet omfattar stora delar av halvön Hertsölandet och ett område vidare västerut in till Ormberget. Reservatet är beläget i direkt anslutning till Luleå tätort. Det avgränsas i den östra delen av havet i norr och en landsväg i söder. Reservatets västra del gränsar delvis mot tätortsbebyggelse och vägar samt i norr delvis mot Luleå innerfjärdar. Området tillhör en landmassa som strikt hydrografiskt ännu är en ö, på samtliga sidor omgiven av hav eller sammanhängande fjärdar med öppen vattenkontakt emellan. Det är således beläget i gränszonen mellan kust och skärgård i anslutning till Luleälvens mynning i Bottenviken.

Landskap och topografi

Området är i sin helhet svagt kuperat. I den västra delen finns dock några markerade bergknallar; Sinksundberget, Ormberget, Hertsöberget och Bodberget. Hertsöbergets topp utgör reservatets högsta punkt (76 m ö h) och från denna topp och omgivande terräng sluttar marken undan i en större sammanhängande brant norrut ner till havsnivån i Sinksundet och Sörfjärden. I övrigt är nivåskillnaderna i området tämligen begränsade.

Området kläs in av ett skogs- och våtmarkslandskap med störst koncentration av våtmarker i den östra delen. Centralt i reservatet ligger sjön Hertsöträsket. I övrigt av naturtyper kan nämnas de havsstränder och angränsande vattenområden som ingår i reservatet. På flera ställen syns spår av mänskliga aktiviteter som påverkat landskapsbilden, såsom täkter, vägar och militära anläggningar.

Geologi
Berggrunden i området domineras av gnejser av sedimentärt ursprung. Större delen av området täcks av normalblockig, svallad, grusig morän. Svallsediment har ansamlats i lägre liggande delar medan grus och klapper återfinns högre upp. På den norra sidan av Sinksundberget och Bodberget finns de största avlagringarna av sediment med klapper, grus och sand och här ses även långsträckta parallella terrassbildningar, vilka utgör gamla strandlinjer. Sandiga hedmarker finns dels väster om Stormyran och dels norr om Lerbäcken. Stora kalspolade hällmarker hittas på höjderna, men vissa låglänta hällmarker förekommer också vid de stora myrmarkerna öster om Hertsöträsket. Reservatsområdet är rikt på torvmarker, främst i delen öster om Hertsöträsket där många myrar fyller ut svackor i terrängen.

Av särskilt intresse är de skalgrusbankar som återfinns i anslutning till de svallade sedimenten längs vissa avsnitt på norra sidan av bergen. Med tanke på den fattiga berggrunden som dominerar i omgivande landskap har dessa miljöer stor betydelse för kalkgynnade växter. Det finns bland annat flera orkidélokaler knutna till sådana platser inom reservatet.

Hydrologi, sjöar och vattendrag
Centralt i området finns den enda egentliga sjön, det långsträckta, ca 73 ha stora Hertsöträsket. Sjön är av oligotrof typ och avvattnas via Harrbäcken ut i Harrbäcksviken söder om reservatet. Norr om Hertsöträskets östra del ligger Lillträsket som idag mer är våtmark än sjö på grund av utdikning. Lillträskets närmaste omgivning är påverkat av grustäktsverksamhet och som en följd av detta har här bildats flera konstgjorda småtjärnar. I övrigt finns inga öppna vattenytor av nämnvärd storlek inom reservatet.

Området avvattnas i övrigt av ett antal småbäckar. Avrinningen styrs av topografin som i den västra delen gör att bäckarna från höjderna kring Ormberget-Bodbergetområdet rinner i huvudsak söderut, där de så småningom mynnar i Hertsöfjärden. I den yttre delen av reservatsområdet kan nämnas det bäck- och dikessystem som avvattnar de lägre liggande delarna med Stormyran med flera våtmarker. Bäcken rinner i reservatområdets längdriktning och mynnar längst ut på spetsen av Hertsölandet vid Hertsöskatan utanför reservatet.

De delar av området som har havskontakt är präglade av havets naturliga fluktuationer. Vattenståndet kan i den här delen av Bottenviken variera med närmare tre meter mellan högsta och lägsta nivå, vilket påtagligt påverkar strandförhållandena på olika sätt. Landhöjningen som här är ca 9 mm per år är också en viktig faktor för förhållandena i havsstranden. Vattenområdet vid Bodviken-Sinksundet, dvs delar av ”Sinkfjärden” och Sörfjärden, är påverkat av det dämningsprojekt som Luleås innerfjärdar är föremål för. Här hålls ni-

vån sommartid några decimeter över havets medelvattennivå och det är bara vid kraftiga högvatten i havet som nivån påverkas i dessa delar. De naturliga vattenståndsfluktuationerna är här alltså tydligt reducerade och det är istället främst tillflödet av sötvatten från fjärdarnas avrinningsområden som styr nivåer och vattenkvalitet.

Vegetation
Området domineras helt av skogs- och myrmarker. Skogarna är i varierande grad påverkade av skogsbruk. Således finns i stora delar av området bestånd som har de brukade skogarnas karaktär med avseende på åldrar och struktur. Här finns allt från nyupptagna hyggen, ungskogar, gallringsskogar till avverkningsmogna bestånd och som alltså präglas av produktionsskogens avsaknad av variation och utrymme för biologisk mångfald.

Det finns dock även stora arealer med mer eller mindre naturskogsartade bestånd, främst i den yttre halvan av reservatet. Här finns gamla gran- och tallskogar med ett stort inslag av lövträd. Av lövträden märks många riktigt grova aspar och björkar varav en del är döende. Överhuvudtaget är död ved rikligt förekommande på flera ställen, både som stående torrakor med bohål och som lågor. Spår efter brand hittas i form av brandljud på flera ställen.

Skogen är till stora delar av frisk ristyp, men även fuktigare typer återfinns på många ställen, främst i anslutning till de många myrarna i reservatets östra halva. Skogen och myrarna bildar här en fin mosaik med utrymme för många arter. I kantzoner och på fastmarksholmar i myrarna finns gammelskog med höga naturvärden. Artsammansättningen i naturskogsområdena visar på kontinuitet både vad gäller gammelskog och förekomsten av död ved. Här hittas bl.a. *kritporing, ostticka, lappticka, rynkskinn, ullticka, kandelabersvamp, gammelgransskål, liten sotlav* och *rosenticka.* Även *gränsticka, harticka, blodticka, sotticka, rotticka, kötticka* med flera vedlevande arter förekommer. Arter knutna till asp och andra lövträd är *lunglav, småflikig brosklav, liten aspgelelav* och *stiftgelelav.* Även inom vissa delar av reservatet där skogen är präglad av skogsbruk förekommer rikligt med lövträd, inte minst asp.

Skyddsvärda strandskogar hittas också inom reservatet. Mellan Bodviken och Sinksundet finns en lövrik, fuktig landhöjningsskog som till stora delar är naturligt utvecklad. Gråal- och sälgbestånden är täta närmast stranden och här är inslaget av döda träd stort, men även längre in finns rikligt med döda, stående sälgar och lågor. *Sälgtickan* är vanlig tillsammans med andra vedsvampar och skinn, bland annat hittas *sammetsskinn* på gråallågor.

På flera ställen i skogen i reservatet finns intressanta och skyddsvärda artförekomster, även i de delar där skogen är präglad av skogsbruk. Bland annat i kalkpåverkade områden i anslutning till skalgrusförekomster kan floran vara

exklusiv. Exempelvis hittas orkidéerna *norna* och *skogsfru* på ett par ställen, liksom *nattviol, knärot* och *fläcknycklar*. Även *spädstarr, lappranunkel, liljekonvalj, klockljung* och *älvstarr* kan nämnas.

Myrarna är i många fall hydrologiskt intakta och har tillåtits utvecklas naturligt. De är av varierande typer och har generellt höga bevarandevärden, både med avseende på morfologin och på vegetationssammansättningen. Småmyrar omväxlar med större våtmarkskomplex, där de senare byggs upp av mosaiker av flera ingående myrtyper som sammantaget ger större utrymme för biologisk mångfald. Artinnehållet i sådana myrar kan vara avsevärt med ett flertal intressanta och krävande växter. *Ängsnycklar, myggblomster, brunag, kärrull, gräsull, dvärglummer, groddlummer, slåtterblomma, brakved, nordstarr, knagglestarr* och *finnmyrten* är några exempel. Ute på några av myrarna hittas gamla martallar och torrakor.

Myrar som är påverkade av dikning förekommer också inom området. Även om hydrologin inte är intakt i dessa och vegetationen kan ha förändrats kan de ändå hysa höga naturvärden, bland annat knutna till lövsuccessioner. Förutsättningarna för att stärka värdena ytterligare genom igenläggning eller pluggning av diken är goda.

Havsstränderna i reservatet längs Hertsölandets norra sida är som regel exponerade och blockrika. Växtligheten varierar men är i allmänhet artfattig. Det endemiska gräset *gultåtel* växer här. I något mer skyddade lägen har utvecklats mindre strandängsmiljöer med frodigare vegetation, med bl.a. *slåtterblomma, grönlandsgåsört* och *strandögontröst*. Ovanför strandzonen vidtar en smal gråalbård, där också *klibbal* hittas på några ställen.

Nedanför den fuktiga landhöjningsskog mellan Bodviken och Sinksundet, som nämns ovan, präglas strandförhållandena av ackumulerade sediment med frodig vattenvegetation av främst vass.

Djurliv
Inom det stora reservatets gränser ryms en rad naturtyper, en stor biotopvariation och där stora delar dessutom är av hög kvalitet avseende förutsättningar för naturvärden. Naturligt utvecklade skogsmiljöer av olika slag och likaledes ostörda och mångformiga våtmarksmiljöer ger stort utrymme för ett rikt djurliv. Inom området finns alla allmänt förekommande djurarter representerade man normalt finner i dylika miljöer i Norrbottens kustland. I de naturskogsartade delarna av reservatet förekommer dessutom flera krävande och/eller hotade arter. Skogarna ger t.ex. utrymme för alla på dessa breddgrader förekommande hackspettar; *större hackspett, spillkråka, gråspett* och i lövrika delar såsom strandskogsområden även *mindre hackspett* – samtliga antagligen häckande inom området. Strandskogen och flera av de lövskogar i övrigt inom området

med rikligt med död ved uppfyller även habitatkraven för *vitryggig hackspett* vilken sporadiskt observerats i närområdet till reservatet.

I torrakor och t.ex. grova aspar hittas rikligt med bohål till gagn för en rad arter bland bl.a. de småfåglar som annars missgynnas i det brukade skogslandskapet, exempelvis *talltita, rödstjärt, svartmes, stare* och *trädkrypare*. Den för regionen ovanliga *salskraken* är också hålbyggare, liksom *knipan*. Andra utpräglade skogsarter är *orre, järpe, göktyta, korp, tallbit, sidensvans, domherre* och *tofsmes*. Naturskogsmiljöerna är även gynnsamma för ett flertal ugglearter som *pärluggla, sparvuggla* och *slaguggla*, vilka samtliga häckar inom området. *Fiskgjusen* har sina bon i några gammeltallar, bland annat i anslutning till myrområdena, och bland rovfåglarna häckar dessutom åtminstone *havsörn*, *duvhök, sparvhök* och *ormvråk*. I Hertsöträsket häckar *storlom* tillsammans med änder av olika arter och fiskgjusen dyker efter fisk. Vassområdet vid Revelsudden på gränsen till naturreservatet är en känd rastlokal för stora mängder änder och vadare. Flera av de mångformiga myrarna på Hertsölandet utgör goda livsmiljöer för våtmarksfåglar såsom *smålom* och *gluttsnäppa*, vilka båda häckar här.

De fritt utvecklade naturskogsmiljöerna ger stort utrymme för en rik mångfald av arter bland insekter och andra ryggradslösa djur. Inte minst den rikliga förekomsten av död ved är en viktig faktor för dessa organismgrupper. Evertebratfaunan är inte närmare undersökt men man kan utgå ifrån att man bland de vedlevande insekterna säkert kan finna en rad av de rödlistade arter som är knutna till sådana miljöer.

Däggdjursfaunan i området bör kunna betraktas som komplett, dvs alla arter som normalt förekommer i dylika naturtyper i regionen finns inom området – allt ifrån olika arter av *sorkar*, *möss*, *näbbmöss* samt *ekorre* till smårovdjur som *hermelin, mård, räv* och *vessla*. *Skogshare* och *älg* har på senare år fått sällskap av *rådjur* som etablerat sig i området, delvis med hjälp av stödutfodring. Bland fladdermössen trivs *nordfladdermusen* i gammelskog, och ytterligare någon eller några arter finns noterade i området. Det är bara de stora rovdjuren som fattas, förutom *björn* som har observerats i området.

Även grod- och kräldjursfaunan torde vara komplett med *vanlig groda*, *åkergroda, vanlig padda, huggorm* och *skogsödla*.

Kulturhistoria
Området har genom historien nyttjats för olika ändamål. Främst har det handlat om ett ganska extensivt brukande under naturahushållningens tid då Hertsö by och Björsbyn nyttjade markerna till skogsbete, myrslåtter etc. Ved och virke har säkert också tagits ut i varierande grad i reservatets olika delar. Sjöar och bäckar har använts till fiske och kanske kvarndrift. Av denna tidiga

markanvändning syns idag inte många spår annat än i de namn på myrar och bäckar som ännu finns på kartorna; exempelvis Ladumyran, Harrbäcken och Kvarngärdbäcken. Resterna av ett par fäbodvallar finns kvar i strandområdet vid Sinksundet-Bodviken. Dessa ligger dock utanför naturreservatets gräns.

I modernare tid har en rad aktiviteter förekommit inom området vilka lämnat avtryck i landskapet. Spår av gamla grustäkter finns på flera platser och även en större bergtäkt. Ett övertäckt och igenväxande avfallsupplag finns på Bodberget.

Den militära verksamheten märks på olika sätt i form av skjutbanor, värn etc. Ett före detta övningsområde vid stranden nedanför Laxbodhedberget är ännu avlyst då det inte är sanerat från eventuell kvarlämnad ammunition – och det är därför lämnat utanför reservatsgränsen.

Området ingår i Gällivare skogssamebys vinterbetesområde och används regelbundet som betesmark.

Bebyggelse, vägar mm
Inom området finns något enstaka fritidshus vid den norra stranden. I övrigt har all samlad bebyggelse lämnats utanför reservatsgränsen. I Ormberganläggningen ingår några byggnader knutna till den verksamheten, såsom restaurang, värmestuga, liftbod etc. I områdets västra del korsar några vägar med bl.a. målpunkter i fritidshusområdet vid Hagaviken och skjutbanor. Flera av de gamla vägarna är idag stängda för biltrafik. Längre ut på Hertsölandet korsar ett par vägar reservatet med målpunkter i fritidshus vid strandområdet. Området berörs även av några kraftledningar med upphuggna gator.

Rekreation och friluftsliv
I stort sett hela reservatsområdet är attraktivt för det rörliga friluftslivet. Inte minst med tanke på närheten till tätorten nyttjas området av många människor för naturvistelser. Väl utbyggda anläggningar i form av spårsystem, vandringsleder m.m. underlättar besöken. I synnerhet området kring Ormberget är välutbyggt för rekreationsändamål. Här finns elljusspår med preparerade skidspår vintertid och även skidbacke med lift, discgolfbana och mountainbikebana. Skogen i denna del av reservatet är lättillgänglig för besökare. Vandringsvänliga tallskogar, särskilt på de högre liggande och torra delarna, utgör här ett väsentligt inslag. Även om skogen här är påverkad av skogsbruk hyser den ändå naturvårdskvaliteter, bl.a. med avseende på höga åldrar och värden knutna till hällmarkstallskogen.

Längre österut och fram till Hertsöträskets omgivningar är skogen av varierande karaktär och kvalitet för friluftslivet. Även dessa delar är dock tillgängliga genom det system av leder som leder fram till och runt Hertsöträsket.

Sjön nyttjas för fritidsfiske och i anslutning till denna finns vindskydd och brygga m.m. I reservatets yttersta tredjedel har skogen fritt utvecklad ”vildmarkskaraktär”. Här finns inga egentliga tillgänglighetsskapande anläggningar, förutom en skyltad vandringsled och en del skogsstigar, och besöket får ske på naturens egna villkor. Här finns möjligheter till studier och upplevelser av fritt utvecklade skogs- och våtmarksmiljöer. Jakt på älg och småvilt är också en fritidssysselsättning som förekommer i området.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos länsstyrelsen enligt bilaga 7.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken, vilka gäller omedelbart.

Bilagor

1. Naturreservatets avgränsning
2. Översiktskarta
3. Karta med delområden
4. Kartor över ändrad naturreservatsgräns
5. Förändringar i föreskrifter
6. Samrådsredogörelse
7. Hur man överklagar

Bilaga 1

Naturreservatets avgränsning

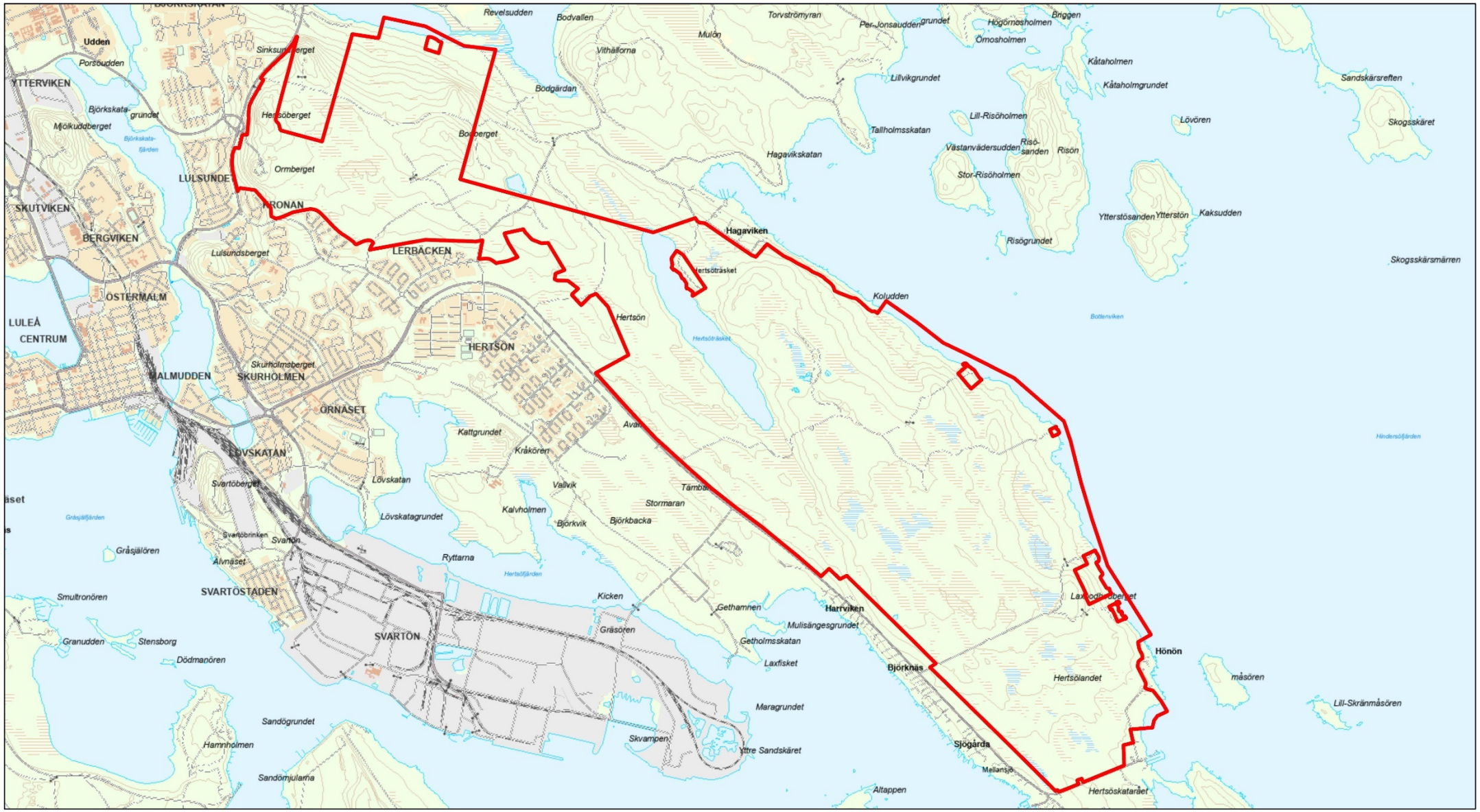

Gräns för naturreservatet

0 0,5 1 2 3 4 5 Kilometer

N

Bilaga 2

Översiktskarta

Gräns för naturreservatet

N

Bilaga 3

Karta över delområden

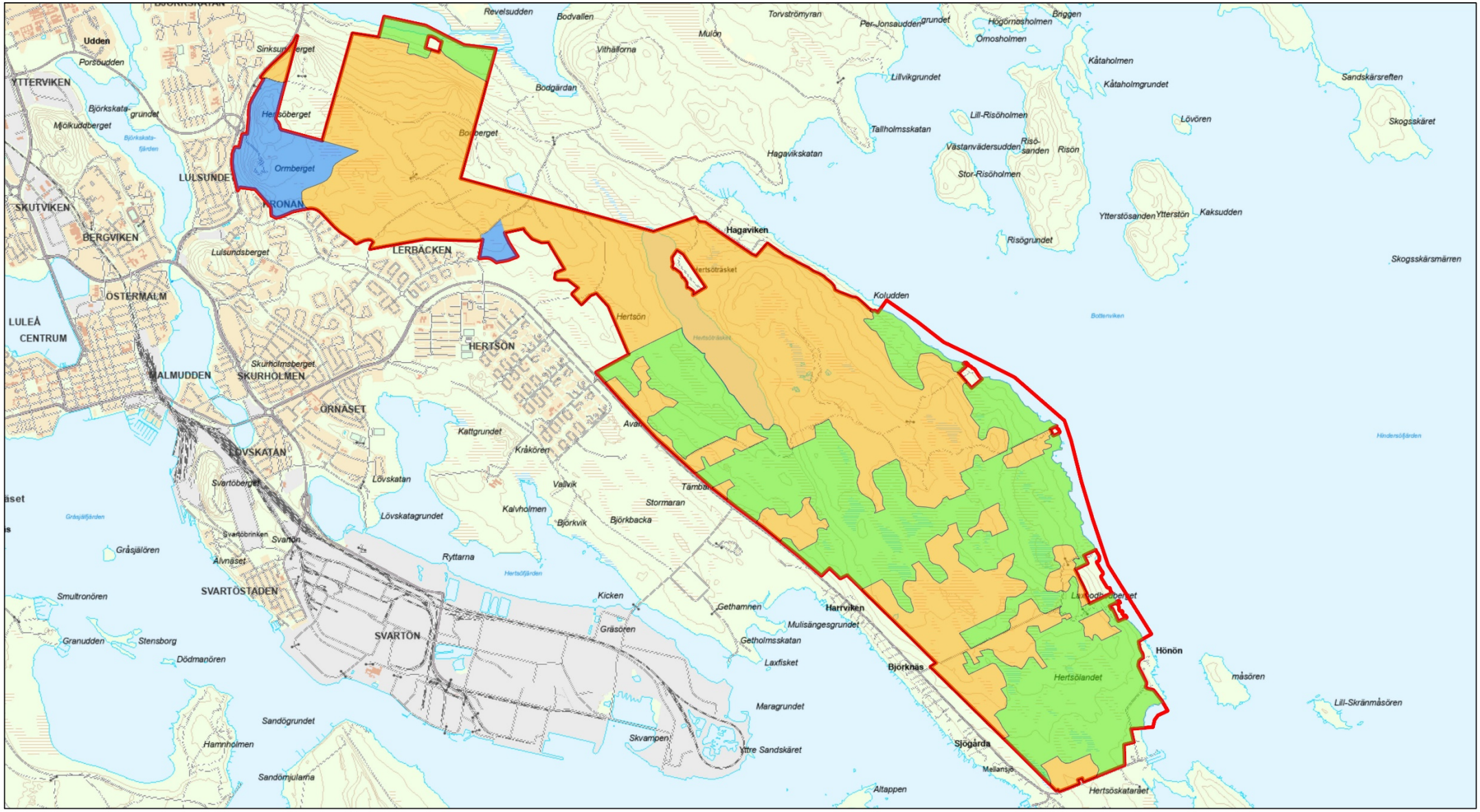

Gräns för naturreservatet

Delområde

- 1
- 2
- 3

0 0,5 1 2 3 4 5 Kilometer

N

Bilaga 4

Detaljkartor över ändrad naturreservatsgräns

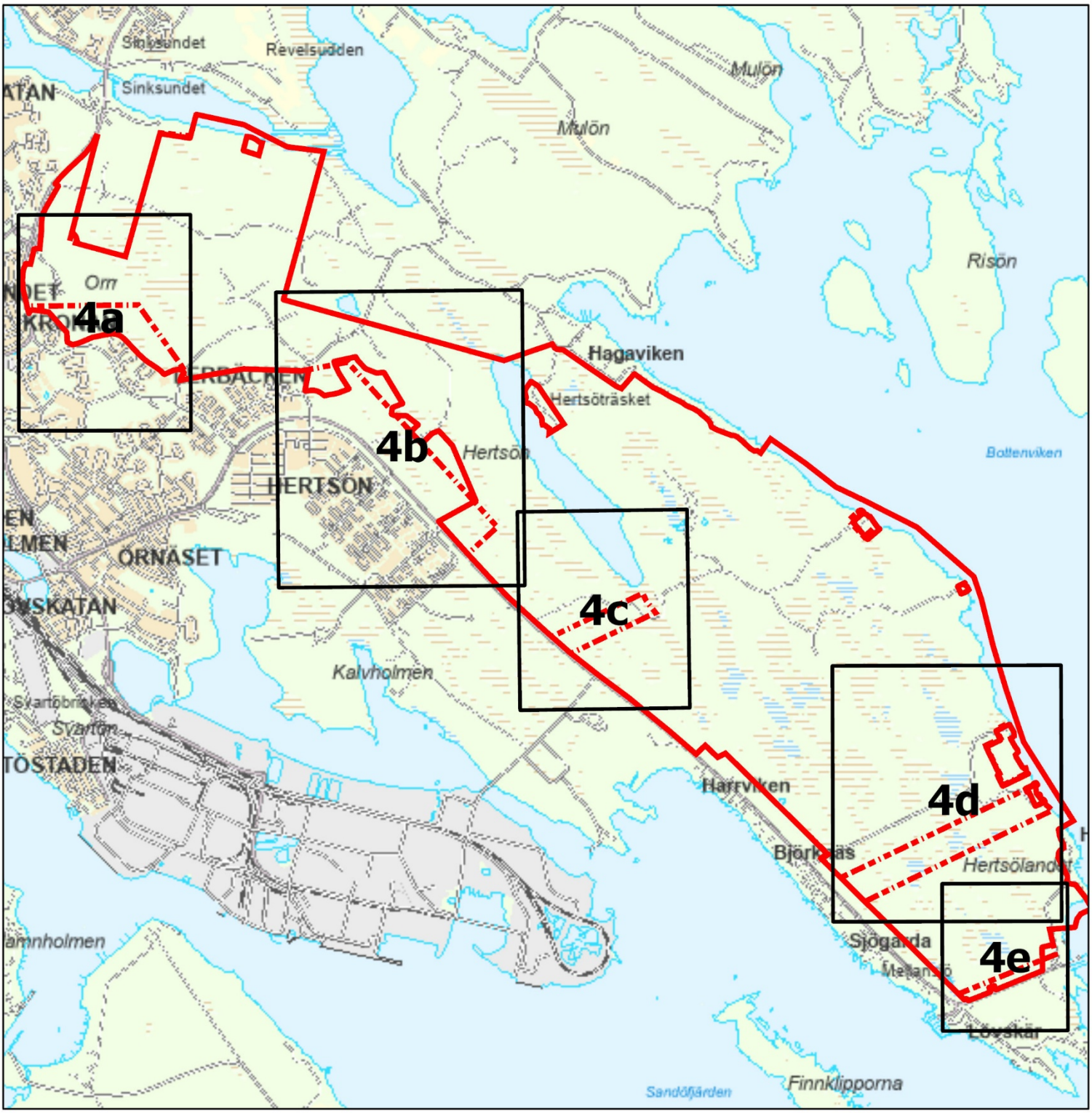

Detaljkartor bilaga nr
Gräns för naturreservatet
Äldre avgränsning

Bilaga 4a

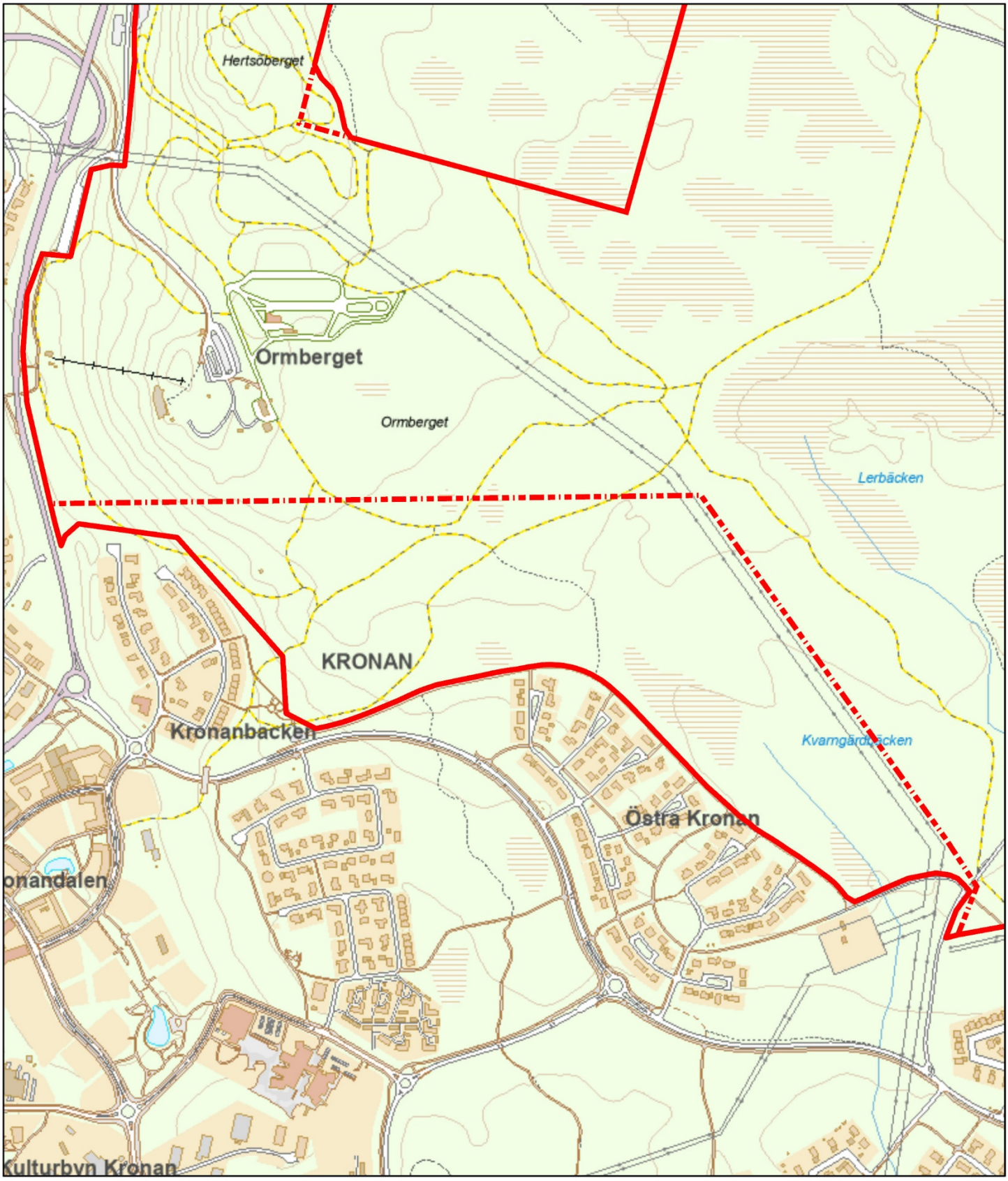

Gräns för naturreservatet

Äldre avgränsning

0 0,1 0,2 0,4 0,6 Kilometer

N

Bilaga 4b

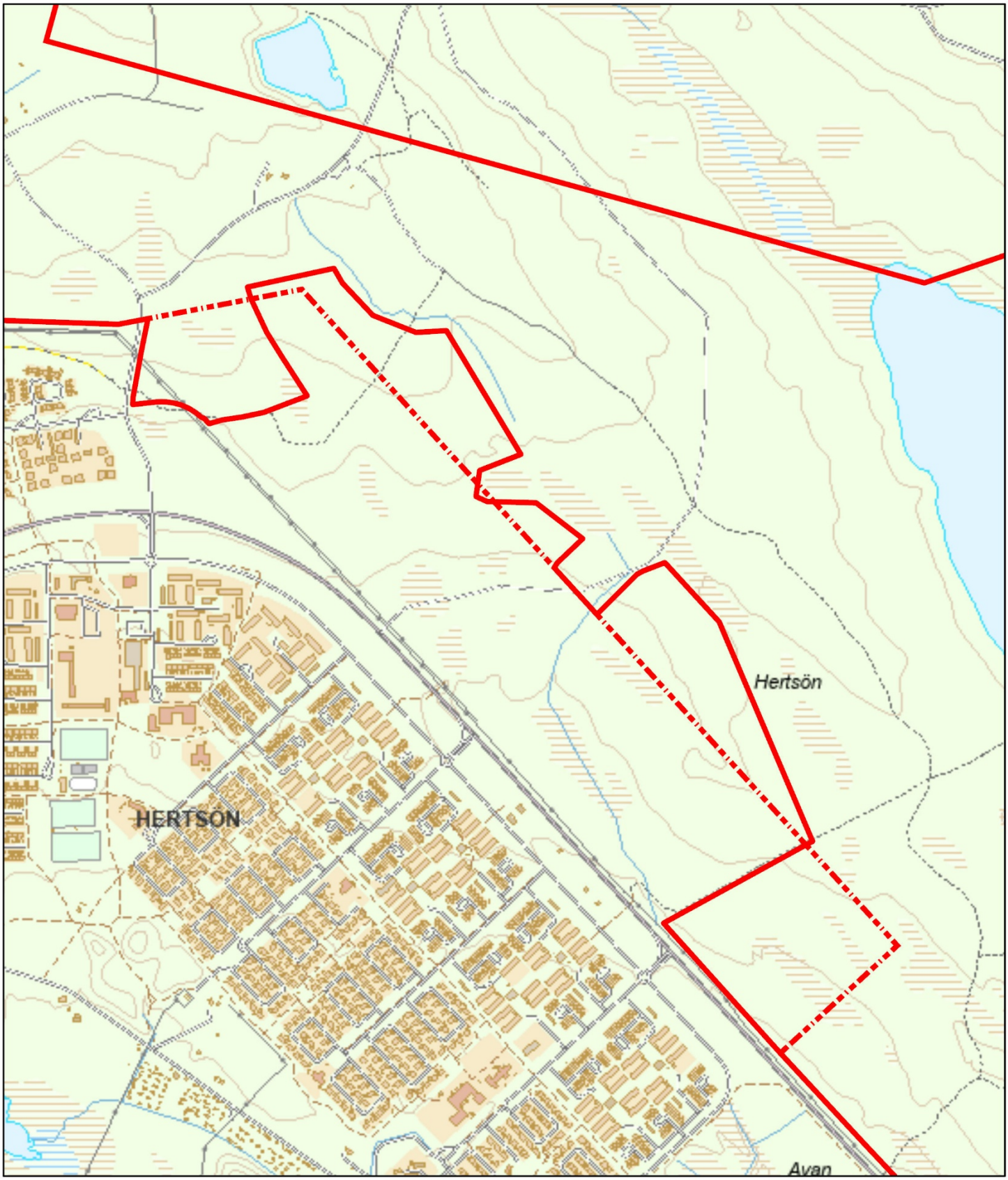

Gräns för naturreservatet

Äldre avgränsning

0 0,2 0,4 0,8 Kilometer

N

Bilaga 4c

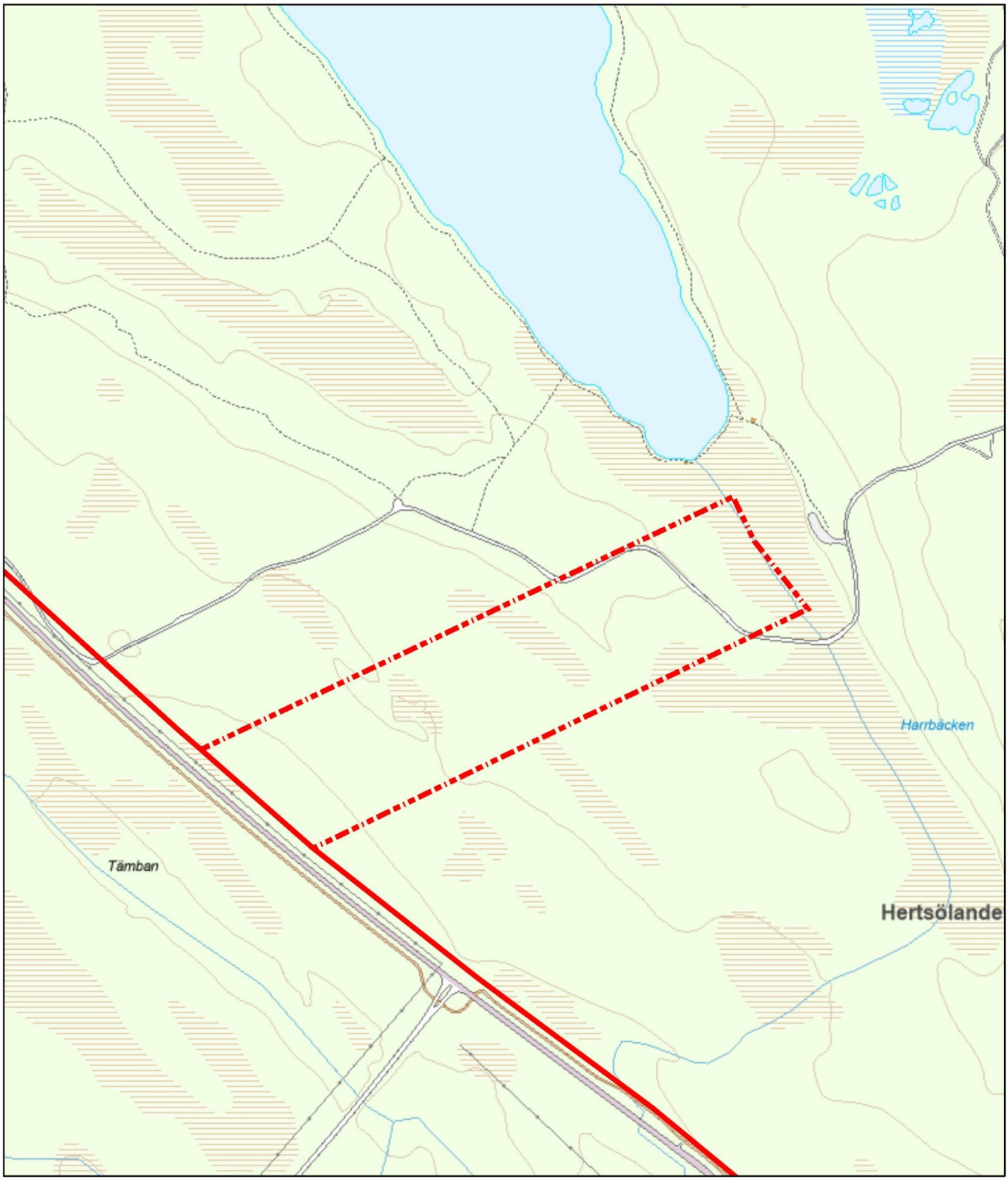

Gräns för naturreservatet
Äldre avgränsning

0 0,13 0,25 0,5 Kilometer

N

Bilaga 4d

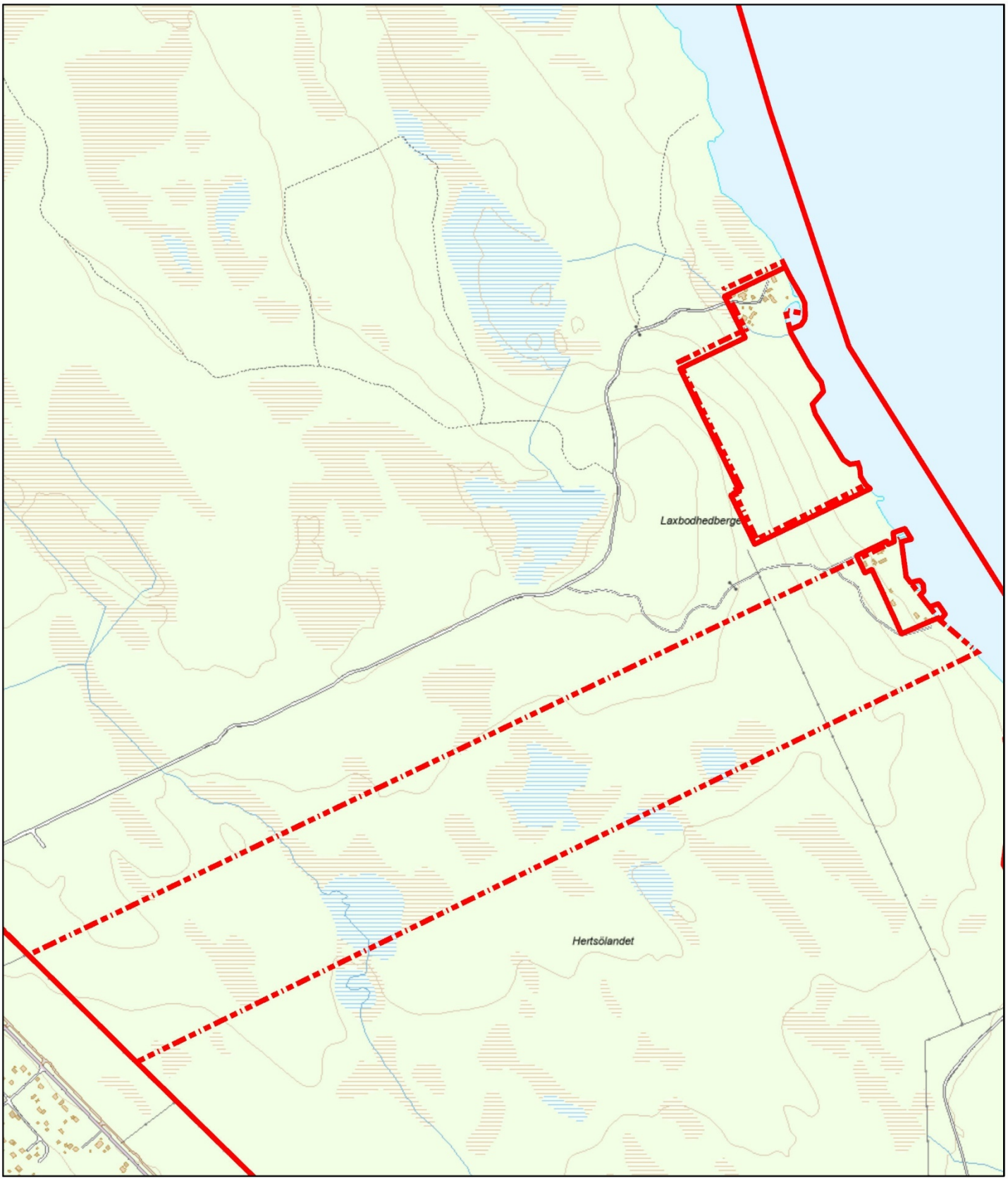

Gräns för naturreservatet
Äldre avgränsning

0 0,17 0,35 0,7 Kilometer

N

Bilaga 4e

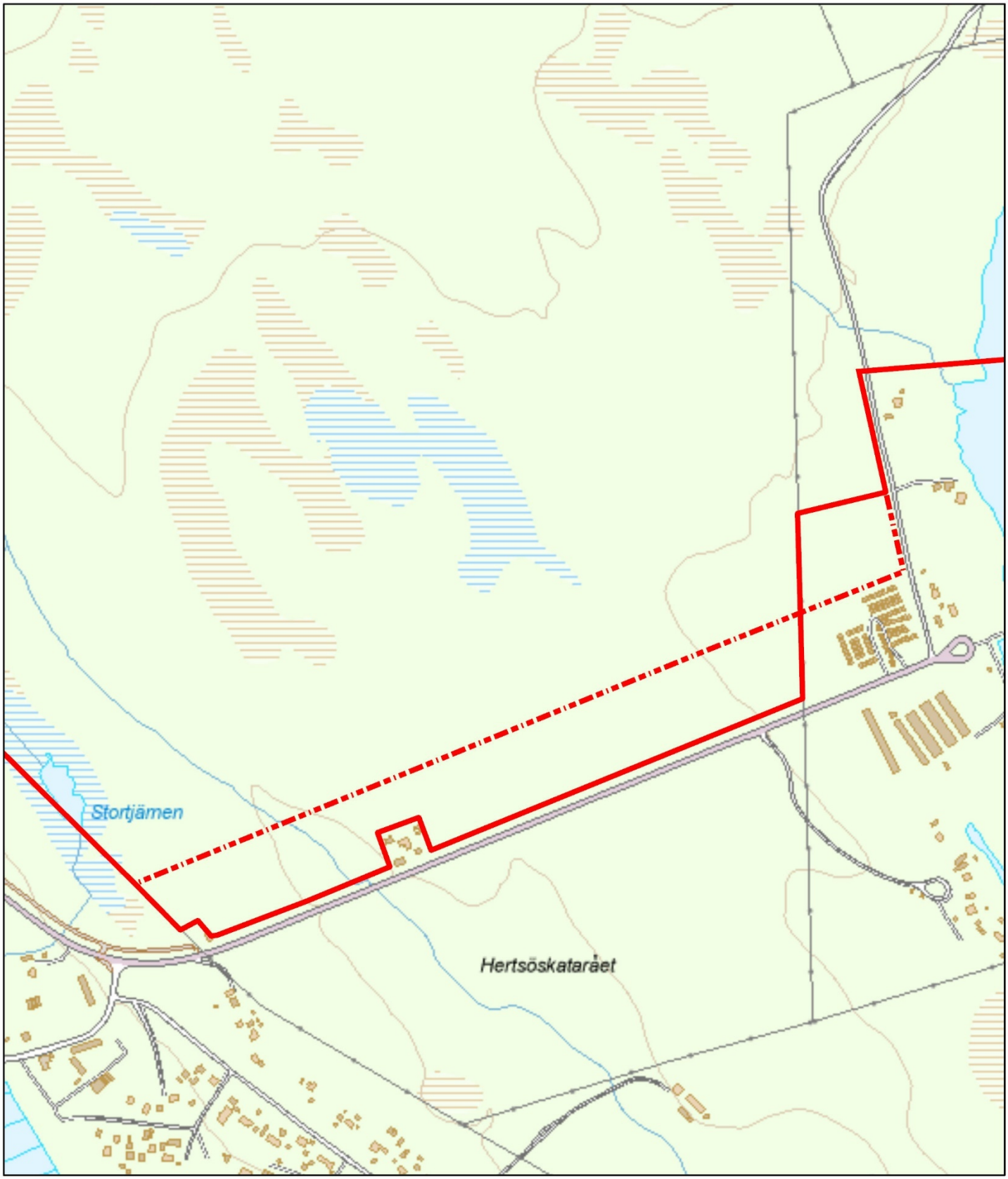
Stortjämen
Hertsöskatarået
Gräns för naturreservatet
Äldre avgränsning
0
0,1
0,2
0,4 Kilometer
N

Bilaga 5

Förändringar i föreskrifter

Nedan redovisas de förändringar i föreskrifter som skett i förhållande till beslutet om bildande av naturreservatet Ormberget-Hertsölandet 2009. Omformuleringar och tillägg har gjorts för att öka skyddet av områdets natur- och rekreationsvärden och i vissa fall för att tydliggöra föreskrifterna för att underlätta prövning, tillsyn och förvaltning. Även anpassningar utifrån ändrade förutsättningar och kunskapsläge inom området har skett. Utöver det som redovisas nedan har smärre språkliga justeringar också gjorts för att ge ett moderniserat uttryck som ligger mer i linje med aktuell norm – detta utan att det sakliga innehållet påverkas.

Förändringar som rör föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Nya formuleringar visas *kursivt* nedan.

Skärpningar och tydliggöranden

- Förbud mot att fälla eller på annat sätt skada växande eller döda träd etc, som i det gamla beslutet endast gällde inom delområde 3 gäller nu inom hela reservatet – med tillägget att det gäller för ”annat syfte än skogsbruk eller för att stärka biologisk mångfald och friluftsliv”. Motivet är att inte onödigtvis förbjuda t ex naturvårdande skötsel vilket kan bli aktuellt i reservatets alla delar. Ny lydelse är: (Det är förbjudet att) *Med annat syfte än skogsbruk fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar samt skada, ta bort eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar eller delar därav*. (Föreskrift A1)

- Som följd av ovanstående har föreskriften som förbjuder avverkning eller andra skogsbruksåtgärder i delområde 3 ersatts med två separata föreskrifter som möjliggör åtgärder för att stärka friluftsliv och biologisk mångfald i delområde 1, respektive biologisk mångfald i delområde 3. Gränserna för delområde 1 och 3 har även justerats för att bättre förhålla sig till dessa värden. Nya lydelser är: (Det är förbjudet att) *Inom delområde 1, markerat på kartan i bilaga 3, utföra avverkning eller andra skogsvårdande åtgärder i annat syfte än att stärka förutsättningarna för biologisk mångfald och friluftsliv*. Samt: *Inom delområde 3, markerat på kartan i bilaga 3, utföra avverkning eller andra skogsvårdande åtgärder i annat syfte än att stärka förutsättningarna för biologisk mångfald, eller för att gynna friluftsliv i begränsad omfattning där det inte står i konflikt med bevarandet av biologisk mångfald.* (Föreskrift A2 och A4)

Observera att föreskrifterna A2 och A4 talar om skogsvårdande åtgärder, vilket markerar att det inte är skogsbruk i bemärkelsen att gynna produktion som avses här. I de delområden som dessa föreskrifter berör är det alltså förbjudet med skogsbruk eftersom de enda tillåtna åtgärderna är sådana som syftar till att gynna biologisk mångfald och friluftsliv. I föreskrift A3 används däremot begreppet skogsbruksåtgärder, vilket betyder att här råder inget förbud mot brukande i något avseende – föreskriften reglerar endast på vilket sätt det får ske.

- Föreskriften som innebär förbud mot att använda kemiska bekämpningsmedel, gödsla eller kalka har förtydligats och utvidgats: (Det är förbjudet att) *Släppa ut eller sprida gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen.* (Föreskrift A9)

- Förbudet mot att framföra motordrivet fordon som i det gamla beslutet endast angavs i föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken (ordningsföreskrifter för allmänheten) har duplicerats så att det blir tydligt att den även gäller för rättighetsinnehavare, enligt 7 kap 5 § miljöbalken etc. Identisk formulering på båda ställena: (Det är förbjudet att) *Framföra motordrivet fordon, inklusive terrängskoter, i reservatets landområde.* Korrelerande undantag från föreskriften har även duplicerats: *Motordrivna fordon får framföras på därför avsedda vägar om inte annat framgår av skyltning. Undantaget gäller ej för terrängskoter.* Samt: *Motordrivna fordon får köras i enlighet med de undantag som anges i 1 § terrängkörningsförordningen (1978:594).* (Föreskrift A11 och undantag A13, A14)

- Föreskriften om förbud mot att utan tillstånd anlägga stängsel, luft- eller markledning har förtydligats att den gäller i luft, mark och vatten: *Anlägga stängsel eller ledning i luft, mark eller vatten.* (Föreskrift A13)

- Undantaget från föreskrifterna som ger förvaltaren rätt att utföra åtgärder för reservatets vård och skötsel har förtydligats med en hänvisning till föreskrifterna enligt 7 kap 6 § miljöbalken. Där anges vilka naturvårdande m.m. åtgärder som det kan handla om: *Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § i detta beslut.* (Undantag A1)

- Undantaget för drift av friluftsanläggningar har flyttats till en egen punkt som även omfattar spår och leder: *Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll och drift av spår, leder eller andra friluftslivsanläggningar. Härvid får exempelvis träd och grenar som fallit över eller riskerar att falla över anläggningarna flyttas respektive läggas omkull*. (Undantag A2)

- En ny punkt har införts om att det är tillåtet att röja kraftledningsgator. Tidigare kunde det tolkas in i det undantag som medger underhåll av ”andra anläggningar”, men förtydligas nu att det även gäller led-

ningar: *Kraftledningsgator får röjas och trädsäkras i enlighet med tillämpliga föreskrifter för respektive ledning.* (Undantag A6)

- Undantaget för att anlägga väg med hänvisning till äldre översiktsplan, där indirekt en där angiven korridor var styrande, har ändrats till en formulering som mer tydligt pekar på vilka hänsyn och anpassningar som ska göras istället för att strikt förhålla sig till en förutbestämd korridor: *En ny väg som förbinder väg E4 med Luleå hamn får anläggas. Vägen ska så långt som möjligt anpassas till de natur- och rekreationsvärden som reservatet syftar till att skydda och ska utformas med tekniska lösningar eller arrangemang som motverkar dess barriäreffekter och upplevelser av intrång för människor som besöker området. En sådan lösning kan exempelvis vara att anlägga en eller flera s k ekodukter och/eller sociodukter över vägen. Vägens bredd ska inte överstiga det som är nödvändigt för dess funktion, och vid anläggandet får inte mer mark tas i anspråk eller påverkas än vad som är nödvändigt för genomförandet av arbetet. Exempelvis ska tillfälliga upplag eller uppställningsplatser begränsas i möjligaste mån och får inte göra intrång på eller skada skyddsvärda biotoper eller artförekomster.* (Undantag A8)

Lättnader

- Undantaget som medger utvecklande av spårsystem, leder etc har justerats så att det gäller för hela reservatet, utom för ”andra anläggningar” som fortsatt bara gäller inom delområde 1 och 2: *Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för utvecklande och anläggande av spår och leder inom hela naturreservatet, och inte heller för andra anläggningar för friluftslivets behov inom delområde 1 och 2, markerade på kartan i bilaga 3.* (Undantag A5)

- Ett nytt undantag har införts som medger renskötsel: *Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för att bedriva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437).* (Undantag A12)

- Ett nytt undantag har införts som medger bekämpning av invasiva främmande arter: *Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för bekämpning av invasiva främmande arter.* (Undantag A9)

- Ett nytt undantag har införts som medger sanering etc av befintlig gammal deponi m.m.: *Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för undersökningar, sanering, efterkontroll och skötsel av nedlagd deponi eller av andra områden där avfall eller föroreningar kan förekomma.* (Undantag A13)

Nya föreskrifter

- Ett nytt förbud har införts som ger ramarna för vilka skogsbruksåtgärder som är tillåtna inom delområde 2. Föreskriften behövs för att bättre

svara upp mot syftet med reservatet: (Det är förbjudet att) *Inom delområde 2, markerat på kartan i bilaga 3, utföra avverkningar eller andra skogsbruksåtgärder som medför påtaglig förändring av grundförutsättningarna för biologisk mångfald, genom till exempel ogynnsam inverkan på skogsstrukturer, trädslagsblandning, förekomst av värdefulla strukturer som död ved etc eller på förutsättningarna för förekomst av rödlistade eller på annat sätt skyddsvärda arter. Företrädesvis hyggesfria metoder ska användas*. (Föreskrift A3)

Observera förtydligandet angående skogsbruk ovan (förklaringen till A2 och A4).

Förändringar som rör föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Nya formuleringar visas *kursivt* nedan.

Tydliggöranden

- Föreskriften om att tåla åtgärder för reservatets vård och skötsel har ändrats till att mer explicit uttala vilka åtgärder det kan vara fråga om: *Genomförande av återkommande naturvårdsinriktade och för friluftsliv och kulturmiljövärden gynnande skötselåtgärder, såsom avverkning av träd för att gynna naturvärdesträd, skapa död ved, röja bort gran för att gynna lövträd, underhåll av brynvegetation, röjning längs vissa spår och leder eller annan åtgärd för att gynna skogsstruktur och trädslagsblandning som är gynnsam ur naturvärdessynpunkt och för förutsättningarna för rödlistade eller på annat sätt missgynnade eller skyddsvärda arter.* (Föreskrift B5)

Förändringar som rör ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken

Rubriken har ändrats från att tidigare ha benämnts ”…om rätten att färdas och vistas i reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet”. Förändringen har ingen juridisk betydelse då den hänvisar till samma lagrum.

Nya formuleringar visas *kursivt* nedan.

Skärpningar och tydliggöranden

- Tillägg av ny föreskrift som förbjuder användning av annan än medhavd ved. Föreskriften är egentligen överflödig eftersom det redan är förbjudet att ta delar av levande eller döda träd inom reservatet, men införs för att öka tydligheten av förbudet: (Det är förbjudet att) *Ta ved. Endast egen medhavd ved eller ved från av förvaltaren iordningställda vedförråd får användas.* (Föreskrift C10)

- Ett nytt undantag har införts som förtydligar att det är tillåtet för förvaltaren att vidta vissa skötselåtgärder: *Föreskrifterna ska inte utgöra hin-*

der för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § i detta beslut.

Nya föreskrifter

- Tillägg av ny föreskrift som förbjuder att skada berg, jord eller sten etc. Föreskriften behövs för att säkerställa syftet med reservatet: (Det är förbjudet att) *Förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t ex borra, hacka, spränga, inrista, gräva eller måla.* (Föreskrift C3)

Bilaga 6

Samrådsredogörelse, ombildning av naturreservatet Ormberget-Hertsölandet

Ärendet har remitterats till länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Naturskyddsföreningen i Luleå, Gällivare skogssameby, Lumire, Luleå Energi, Norrbottens ornitologiska förening, Friluftsfrämjandet i Luleå och Luleå jaktvårdsklubb.

Nedan redovisas en sammanställning av inkomna synpunkter. I sammanställningen är det som uppfattas som konkreta synpunkter inklippta, främst invändningar eller förslag på förändringar. Andra delar i yttrandena, såsom bakgrundstexter, bekräftande synpunkter eller meddelanden om att man inte har någon synpunkt har här utelämnats.

Luleå kommuns kommentarer redovisas i *kursiv* stil under varje synpunkt. I det fall synpunkten medfört någon förändring i reservatets utformning tydliggörs det med ***fet kursiv*** stil.

Länsstyrelsen i Norrbottens län

Länsstyrelsen ser positivt på att skogar med höga naturvärden som av olika skäl inte kunde inkluderas tidigare nu finns med i reservatet, men ställer sig tveksamma till om man uppfyller det synnerliga skäl som krävs för att få upphäva ett naturreservat enligt 7 kap. 7 § miljöbalken. De planerade utökningarna förbättrar formen på reservatet genom att hålla ihop landskapet i framtiden men att ta bort delar av ett reservat för att möjliggöra bostadsbyggande leder till en försämring av skyddet i dessa delar.

En kommun får helt eller delvis upphäva ett beslut som den meddelat om det finns synnerliga skäl. Kommunen anger här som synnerliga skäl en pågående samhällsomvandling/-utveckling och övergripande fysisk planering enligt översiktsplanen, där bland annat nya bostadsområden på Hertsöheden ingår. Att bygga ett bostadsområde i ett naturreservat är enligt Länsstyrelsen inte ett sådant synnerligt skäl som menas. Att man kommer kompensera för de delar av reservatet som tas i anspråk är ett minimumkrav som måste uppfyllas för att få upphäva reservatet, men man behöver fortfarande ett synnerligt skäl. Länsstyrelsen saknar även en motivering till varför skogar på Hertsöheden som bedöms som produktionsinriktad skog och dessutom saknar vidare rekreationsvärden tagits med från början.

Kommunens kommentar:
När naturreservatet bildades 2009 var syftet tvådelat. Det handlade om att bevara områdets värdefulla naturmiljö och om att tillgodose behovet av friluftsliv i anslutning till Luleå tätort. Vad gäller naturmiljön specificerades den till att avse naturskogar, våtmarker, strandbiotoper, sjöar och vattendrag. För skogen pekades några faktorer ut, vilka är typiska kännetecken och värdebärande element för just naturskogar: Stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier, gamla grova träd av ingående arter, naturlig luckighet och skiktning. Av det följer att syftet med reservatet är att bevara de skogsområden som hyser dessa naturskogskvaliteter.

Reservatet är heterogent vad gäller skogsstruktur och naturvärden. Vissa delar hyser mycket höga värden och andra är triviala produktionsskogar utan förekomst av nämnda kvaliteter. Därav följer en indelning i tre delområden som representerar bevarandemotiven, geografiskt fördelade. Delområde 3 rymmer naturskogar och andra naturtyper med höga naturvärden och det är huvudsakligen det området som träffas av reservatets syfte avseende bevarande av värdefull naturmiljö. Delområde 1 rymmer också höga naturvärden, men där tillkommer även friluftslivsvärdena som en viktig komponent. Delområde 2 rymmer i allt väsentligt skogsbrukspåverkade och/eller unga bestånd där naturvärden i stort sett saknas. Det delområdet är fortsatt tillgängligt för skogsbruk (Fläckvis finns ytor med högre naturvärden i delområdet, vilka hanteras genom hänsyn inom skogsbruket med stöd av skötselplanen. I skötselplanen redovisas vilka dessa värdefulla naturområden och skyddsvärda lokaler är och inget av dem berör de delar av reservatet som upphävs).

Naturreservatet är med de ovan beskrivna utgångspunkterna inte representativt för de vanligen förekommande "skogsreservaten" i Norrbotten, utan här är det en diversifierad struktur med olika skyddsbehov, syfte, mål och skötsel i olika delar. Notera även att de triviala skogsområdena, här främst representerade av delområde 2, inte har angivits som "utvecklingsmark" eller motsvarande, vilket är vanligt förekommande i de statliga naturreservat som innehåller mindre värdebärande ytor. Notera också att syftet med reservatet endast talar om att bevara naturvärden, inte utveckla. Syftet inom Delområde 2 har alltså ingen, eller i vart fall mycket svag, bäring på den del av reservatets syfte som handlar om bevarandet av värdefull naturmiljö. Friluftslivsaspekten är närvarande här liksom i hela reservatet, men även den fördelar sig ojämnt beroende på skogens och naturens i övrigt ingående karaktär, samt förekommande vandringsleder, stigar och anläggningar.

Reservatets avgränsning vid bildandet 2009 följer nödvändigtvis inte gränserna för värdefulla biotoper eller naturtyper i landskapet. Särskilt där delområde 2 ligger emot yttergränsen är inte valet av gränslinje resultatet av någon analys om var eventuella värden kan förekomma. Den triviala skogen är helt likvärdig på ömse sidor om gränsen. Det handlade då bara om att försöka hitta en avgränsning som någorlunda enkelt skulle gå att avläsa i terrängen, den följer vägar, fastighetsgränser eller andra stråk, men i många fall är gränsen bara utförd som en rät linje genom terrängen för att

skapa en sammanhållen reservatsyta utan för många omotiverade och svåravlästa svängar. Man har alltså inte gjort något val att dra gränsen i en bestämd linje för att omfamna de värdebärande ytorna i alla delar. Därav följer att ytor med mycket svaga eller obefintliga värden som reservatet avser att skydda har hamnat innanför gränsen. På samma sätt har i vissa delar även mer värdefulla ytor hamnat utanför. Till de sistnämnda finns det dock motiv som handlar om ägarförhållanden och andra kommunala planeringspraktikaliteter.

Sedan reservat bildades har kunskapen om reservatsområdet i stort och dess naturvärden ökat och den nuvarande utformningen med dess gränser och i viss mån föreskrifter framstår som mindre ändamålsenliga. Detta är anledningen till att kommunen sett det behövligt att reservatet ses över och ombildas. Avsikten är att göra justeringar som bättre motsvarar det ursprungliga syftet med reservatet, där utgångspunkten är att skyddet sett till helheten ska stärkas.

Det finns såvitt kommunen kunnat inhämta mycket begränsad vägledning eller praxis för vad som kan anses vara synnerliga skäl för att det ska vara möjligt att upphäva naturreservat. Ett synnerligt skäl kan enligt Naturvårdsverkets vägledning (Hantering av gällande beslut 2023-08-22) anses finnas om beslutet ersätts av ett annat beslut som innebär ett motsvarande eller starkare områdesskydd. Med ett starkare områdesskydd bör enligt Naturvårdsverket i detta sammanhang avses ett beslut som innebär ytterligare inskränkningar genom föreskrifter som meddelas med stöd av 7 kap. 5 § andra stycket och 6 § miljöbalken.

Luleå kommuns avsikt med "ombildningen" av reservatet (dvs upphävande av det befintliga och bildande av ett nytt i samma område) är just detta, att reservatets skydd ska stärkas och därmed bli mer ändamålsenligt i förhållande till syftet (som inte ändras i och med det nya beslutet). För att uppnå detta görs flera justeringar och skärpningar av föreskrifterna enligt 5 § och 6 § miljöbalken. Som exempel kan nämnas att det nu blir tydligare att det är förbjudet att skada träd, buskar etc inom hela området, från att den bestämmelsen tidigare bara avsåg delområde 3 (förskrift A1). Det införs även restriktioner med hänsyn till naturvärden i de delar där skogsbruk är tillåtet (delområde 2), där det tidigare mer eller mindre var fritt fram för ett konventionellt skogsbruk (A3). Det införs också en ny föreskrift som förbjuder att sprida ut gifter, bekämpningsmedel etc i området (A9). Åtgärder inom den naturvårdande skötseln får en tydligare styrning i och med att tillåtliga åtgärder anges direkt i föreskrift (B5 och undantag A1). Angående Norrleden så menar kommunen att även den regleringen innebär en skärpning. Tidigare fanns ett undantag som medgav bygge av vägen inom en förutbestämd och relativt bred korridor, utan några angivna begränsningar i övrigt. Nu införs en föreskrift (undantag A8) som anger hur vägen får anläggas och vilka hänsyn som ska tas. Frikopplingen från en förhandsgiven korridor anser kommunen även är en skärpning då det nya upplägget medger större möjligheter att anpassa vägdragningen utifrån faktiska naturförhållanden. Tidigare kunde "inlåsningen" i korridoren försvåra sådana anpassningar.

En stor förändring som innebär ett starkare skydd är att större arealer inom reservatet nu förs till delområde 3, en ökning från 664 till 823 ha. Detta innebär i praktiken att ytterligare 159 ha skog och våtmarker nu får ett reellt skydd från alla ingrepp och därmed får ett långsiktigt skydd som motsvarar det i traditionella "skogsreservat". Om man även inräknar delområde 1 ökar den sammanlagda ytan med "skarpt" skydd med 198 ha.

Den totala landytan för reservatet ökar med 120 ha varvid flera nya delar med höga naturvärden införlivas och skyddas.

I de ytor som tas bort från reservatet saknas, som sagts ovan, i princip de naturvärden som reservatet enligt syftet avser att bevara. Motivet till att dessa ingick i det ursprungliga reservatet har redan beskrivits, där de så att säga "råkade" komma med, i avsaknad av detaljkunskap om områdena och som en följd av att sträva efter raka linjer i avgränsningen. Med större kännedom om områdenas värden, bland annat efter genomförda naturvärdesinventeringar, ser vi nu att det saknas motiv till att dessa ingår i reservatet. De ytor som tillförs reservatet överstiger arealmässigt vida de som tas bort. Dessutom innehåller de betydligt högre naturvärden.

Ytornas avsaknad av värden som har bäring på syftet med naturreservatet har gjort att kommunen bedömt att de på sikt inte är lämpade att ingå i reservatet Och när planeringen av bostadsområdet Hertsöheden blev aktuell i och med översiktsplanen 2021 sågs det som en möjlighet att kunna nyttja dessa ytor för en ändamålsenlig bebyggelseutveckling i området. Detta blev den omständighet som initierade en ombildning av reservatet, även om de sakliga förhållandena och bedömningarna av reservatsgränsens relevans redan fanns vid handen. Översiktsplanen och den vidare planeringen via detaljplaneprogram och pågående detaljplaneläggning blev alltså incitamentet till att göra en förändring som ändå borde göras förr eller senare. Det synnerliga skälet till upphävandet är således inte motiverat av bostadsutvecklingen på Hertsöheden som sådan utan handlar om att stärka reservatet i sin helhet, enligt vad som beskrivits ovan.

Även om nämnt motiv kan anses tillräckligt för att uppfylla det synnerliga skälet bedömer kommunen att det övergripande samhällsmålet att minska klimatutsläppen, där omställningen av industrin till fossilfria metoder ("den gröna omställningen") är central, också borde kunna räknas motivbilden tillgodo. Industrierna kräver stora mängder arbetskraft med följden att nödvändiga bostäder behöver byggas i närområdet. Om detta då kan ske på ett balanserat sätt, där reservatets syfte samtidigt stärks, bör det i vart fall inte ligga motiveringen till last. Vi noterar också att länsstyrelsen i samråd av såväl översiktsplan, detaljplaneprogram och aktuell detaljplan för området, vilka samtliga anger de nu föreslagna gränsförändringarna av reservatet, inte har framfört någon invändning eller synpunkt i frågan.

Sammantaget anser kommunen att det föreligger synnerliga skäl till att dessa ca 20 ha upphävs som naturreservat. Tillskottet av de nya ytorna anser kommunen uppfyller kravet om den kompensation i skälig utsträckning som måste ske enligt 7 kap 7 § miljöbalken.

Som följd av länsstyrelsens påpekande i den här delen förtydligas skrivningarna med motiven till reservatsombildningen, inklusive det partiella upphävandet, under rubriken "Kommunens bedömning", där det synnerliga skälet och kompensationsåtgärderna ska framträda på ett bättre sätt.

Konsekvenserna av förändringen illustreras genom att jämföra natur- och friluftslivsvärden i de ytor som avförs från reservatet med dem som tillförs.

De områden som tas bort beskrivs så här i en naturvärdesinventering (Vatten & miljöbyrån, 2013): " Skogen i hela området är mer eller mindre påverkad av skogsbruk. Påverkan av skogsbruk varierar från nutida avverkningar till dåtida plockhuggningar och småskaliga avverkningar. Stora områden domineras av relativt ung skog med låga naturvärden. Den stora bristen på död ved är påtaglig och skogarna är i stora delar likåldriga. I de områden som har en skiktning är det oftast äldre träd med ett undre skikt av gran. Hela området är mer eller mindre påverkat av tidigare genomförda dikningar och markavvattningar och det syns tydligt på de uträtade bäckdrågen och dikade våtmarkerna." Inga naturvärdearter finns noterade i områdena.

Tilläggas kan att de på grund av sin otillgängliga karaktär och avsaknad av naturliga vandringsstråk och lockelse i övrigt för rörligt friluftsliv även har väldigt svaga värden för den delen av reservatets syfte.

Skogen som tillförs reservatet är av olika typ. De två områden som ligger geografiskt närmast, norr och söder om det planerade bostadsområdet Hertsöheden, har höga naturvärden. Tillskottet av dessa två områden torde i sig uppfylla kompensationskravet, men utöver dessa tillförs även ytterligare stora arealer till reservatet. Nämnda två ytor består av äldre skog med naturskogskvaliteter. Den är inte helt orörd men hyser gott om strukturer, substrat och arter som ger ett högt värde.

Den södra skogen beskrivs på följande sätt (Pelagia Nature & Environment AB, 2020):

"Objektet är ett varierat barrskogsområde med genomgående förekomst av 150-200 åriga tallar, även inslag av mindre fattigkärr och äldre gransumpskog finns i södra delen. Lövinslag med björk och stundom även asp förekommer. Död ved i form av stående talltorrakor förekommer ställvis eller måttligt." I skogen påträffades en rad naturvårdsarter, inklusive flera fridlysta sådana: gammelgransskål, garnlav, granticka samt ett flertal vedlevande rödlistade insekter.

Den norra beskrivs så här:

"Skiktad blandskog som domineras av gran och tall, med inslag av asp och björk. Spridda lågor och enstaka torrakor. Visst biotopvärde knutet till skogsstruktur och död ved. Inga noterade naturvårdsarter men den döda veden ger förutsättningar för förekomster."

Länsstyrelsen ser även potentiella problem när det gäller tillämpning av den nya punkten 8 i Undantag från föreskrifterna i punkt A. Vad innebär till exempel "så långt som möjligt" och "i möjligaste mån", vem är det som kommer bedöma om man har följt detta, och hur? Länsstyrelsen anser även att anläggandet av en väg för tung trafik inom ett naturreservat kommer strida mot syftet med reservatet.

Kommunens kommentar:
Ombildningen av reservatet innebär inget nytt ställningstagande till Norrleden. Vägens funktion och preliminära sträckning utgår ifrån kommunala beslut som tagits i andra sammanhang och kommit till uttryck i kommunens översiktsplan. Vägens placering var i det tidigare reservatsbeslutet anpassat efter den då gällande översiktsplanen och var knuten till en förutbestämd korridor. Det innebär att intrånget, dvs inskränkningen i reservatets syfte, fanns med redan när reservatet bildades 2009. Fördjupade studier av vägens funktion har efter detta lett till slutsatsen att den korridoren inte var ändamålsenlig och att den därför behöver flyttas. I den nu gällande översiktsplanen har som följd av detta en ny korridor markerats som rekommenderad sträckning. I förslaget till ombildning av reservatet har en utritad korridor i karta ersatts med en generell föreskrift som reglerar hur vägen, med vilka hänsyn, den får byggas. På så sätt skrivs en större flexibilitet in som ger förutsättningar för bättre anpassningar till faktiska förhållanden än en "låst" korridor, både sett till teknisk funktion och till ett större utrymme att ta hänsyn till andra värden. Artförekomster och naturvärden etc som identifierats nu och i framtiden när den konkreta planeringen av vägen eventuellt inleds, kommer därmed att ges bättre förutsättningar att vara styrande för intrångets lokalisering och utformning.

Vi delar länsstyrelsens synpunkt att de något svävande begreppen i undantag A8 ("så långt som möjligt" etc) kan ge utrymme för tolkningar. Föreskriften är ny jämfört med det förra reservatsbeslutet och ersätter det undantag som där fanns och som hänvisade till en förutbestämd korridor för vägens byggande. Luleå kommun bedömer att den nya föreskriften, trots dess inneboende otydlighet, ändå är en skärpning gentemot det tidigare förhållandet. Nu införs en skrivning som säger vilka hänsyn som ska tas. Tidigare fanns ingenting sådant utan hela korridoren kunde ses som tillgänglig för ett vägbygge, utan inskränkningar. Alltför kategoriskt skrivna begränsningar riskerar att helt lägga hinder för en framtida väg, så det tolkningsbara utrymmet måste finnas kvar. Kommunens ambition är att vägen fortsatt ska kunna byggas genom reservatet och syftet med reservatets ombildning är inte att inskränka den möjligheten. Det blir

då en fråga för kommande planeringsskeden och miljöprövningsprocesser att hantera detaljerna i utförandet.

Vidare föreslår Länsstyrelsen ytterligare utökningar av reservatet som bör utredas. Det skulle innebära mer skog med höga naturvärden och minska fragmenteringen samt förbättra formen ytterligare. Med dessa tillägg till reservatet blir kompensationen för en framtida väg genom reservatet (Norrleden) bättre kompenserade. *(etc – länsstyrelsen exemplifierar med föreslagna utvidgningar)*

Kommunens kommentar:
Kommunen delar länsstyrelsens synpunkt att det finns flera angränsande områden som håller höga naturvärden och som skulle kunna skyddas som naturreservat. Begränsningarna är dock i nuläget dels markägoförhållandena, dels andra planingsförutsättningar. Det ingår i kommunens långsiktiga ambitioner att skiftena ner mot Sinksundet ska införlivas i reservatet, men det är inte aktuellt i nuläget då de inte ägs av kommunen.

Länsstyrelsen vill slutligen påtala att naturreservatet ligger inom värdetrakt för vitryggig hackspett och kommer med stor sannolikhet helt eller delvis pekas ut som ett optimalområde för arten enligt det uppdaterade åtgärdsprogrammet för vitryggig hackspett 2025–2029. Exploateringar i närområdet har redan och riskerar att ytterligare försämra området som optimalbiotop för arten i och med förlust av lövrika biotoper. Länsstyrelsen anser därför att all lövdominerad skog inom reservatet bör finnas kvar.

Kommunens kommentar:
De lövrika biotoperna är ett av reservatets kärnvärden och de bevaras genom reservatets föreskrifter. Då många av dessa skogar är successionsbiotoper kan de behöva en riktad skötsel för att bevara och utveckla värdena. Detta kommer att ske inom ramen för den skötselplan som senare ska tas fram och beslutas om.

Skogsstyrelsen
Skogsstyrelsen meddelar att de finner de aktuella förslagen lämpliga för reservatet och att man inte har något ytterligare att tillägga.

Naturskyddsföreningen i Luleå
Föreslagen väg för tung trafik, Norrleden
Norrleden är namnet på den tänkta väg som skrevs in i det ursprungliga reservatsbeslutet (sid 13, Undantag från ovanstående föreskrifter (A 1-10), punkt 6 Väg och andra anläggningar får anläggas i enlighet med områdesvisa re-

kommendationer i den fördjupade översiktsplanen). Vägen är avsedd för tung trafik från E4 norrifrån, över Revelsudden genom Strandlövskogen på norra Hertsön söder om Sörfjärden, förbi Bodgärdan utanför reservatet och vidare in i och genom naturreservatet väster om Träskmyran och Hertsöträsk till industriområdena Hertsöheden och Svartön.

Skada på Strandlövskogen

Skadan på en biotop av högsta klass är av betydande omfattning redan genom VA-gatan som klyver den värdefulla Strandlövskogen, och därtill de nära förestående kraftledningarna med breda ledningsgator som ytterligare kommer att fragmentera Strandlövskogen. Om dessutom en väg utformad för tung trafik med hög vägbank och hårdgjord yta skulle dras i ett tredje stråk genom Strandlövskogen så skulle det innebära ytterligare fragmentering, biotopförlust och undanträngning av de arter som lever där.

Skada i naturreservatet V Hertsöträsk

Vår inventering har visat på tidigare okända höga naturvärden i området väster om Hertsöträsket. Även om det i mitten av området finns ett mindre stråk yngre skog, så finns på båda sidor om det gammal skog från Hertsövägen i stort sett sammanhängande fram till Hertsöträsk. Ansamlingar av rödlistade arter visar på kvalitén hos skogarna och indikerar att dessa skyddsvärda biotoper även har förutsättningar för fler krävande arter. Skadan på naturen som snart klyvs av en bred kraftledningsgata skulle med Norrleden innebära ytterligare fragmentering och kumulativa effekter. Ledningsgatorna kommer att innebära ett sår genom naturen, men Norrleden, med negativa egenskaper som upphöjd vägbank och asfalterad yta skulle dessutom stycka reservatet. Ett vandringshinder, en lång barriär som delar reservatet i två delar. Skogen fragmenteras.

Norrleden skulle innebära följande negativa följder

- skada på Strandlövskogen
- barriäreffekt för biologiskt liv i reservatet
- att vägen inte kan dras i kraftledningsgatan där stolparna står i vägen, utan tvingas dras vid sidan av eller i ett ytterligare stråk parallellt med kraftledningsgatan. Det innebär i området SV Hertsöträsk att vägen hamnar i skog med högre naturvärden och rödlistade arter. Bland annat en knärotlokal belägen i den tidigare redovisade vägkorridoren riskerar förstöras. Vägen skulle bryta sammanhanget mellan de ansamlingar av rödlistade arter som finns i gammal skog V om Hertsöträsk. Även insektsfaunan är riklig och hyser rödlistade arter knutna till gammal skog i området där vägkorridoren tangerar reservatsgränsens nuvarande räta vinkel 550 m V om vägskälet Hertsövägen – Kråkörvägen.

- en långsträckt hårdgjord struktur som klyver naturreservatet längs ett stråk vars slutgiltiga lokalisering inte framgår i reservatsförslaget och vars konsekvenser därmed inte går att bedöma, varför det är tveksamt om vägen är förenlig med reservatets syfte
- avsteg från första punkten som beskriver hur syftet med reservatet ska nås – ” Gynna ett lättillgängligt friluftsliv i tätortsnatur”
- barriäreffekt för friluftslivet och tillgängligheten från närbelägna bostadsområden (förslaget med ekodukter eller sociodukter är vällovligt men blir flaskhalsar på ett eller ett par ställen, tveksamt om djur vill samsas med människor på dessa smala överbryggningar)
- utöver tung trafik även ökande personbilstrafik i enlighet tidigare erfarenheter från ringleder etc, alltså dåligt för klimatet
- att motverka målet klimatneutral kommun till 2040, som kräver minskad trafik
- motorfordonsbuller som dränker naturens lågmälda ljud i ett centralt stråk genom reservatet och därmed berövar reservatsbesökaren naturupplevelsen vid friluftsliv och störa djurlivet, samt utsläpp av avgaser och små partiklar från fordonen.
- risk för att släppa in personbilstrafik på anläggnings- och underhållsvägar i reservatet
- en kostnad för kommunen på 1,7 miljarder kronor enligt uppgift, eftersom Trafikverket inte betalar

Luleå Naturskyddsförening förespråkar istället:

- Aktiva insatser för att lägga över tunga transporter till järnväg
- Fortsätt utnyttja Bodenvägen och den överdimensionerade Svartöleden för tung trafik till industriområdet
- Förbättra prestandan på genomfartsvägarna
- Aktiva åtgärder för att minska personbilstrafiken ger mer utrymme för tung trafik
- Anlägg ljuddämpande och partikelfångande granridåer längs befintliga genomfartsvägarna genom bostadsområden
- Förbättra Gräsörenbron så att tung trafik kan ta vägen från Svartöns industriområde över bron till Hertsöfältets nya industriområde, och därmed inte använda Hertsövägen

Utifrån de framlagda argumenten tar vi helt avstånd från Norrleden.
Använd och bygg ut befintliga vägar genom staden, Bodenvägen och Svartöleden enligt ovan framförda.

Slutsats: Luleå Naturskyddsförening yrkar att tillståndet för vägen – Norrleden – stryks från reservatsförslaget.

Kommunens kommentar:
Ombildningen av reservatet innebär inget nytt ställningstagande till Norrleden. Vägens funktion och preliminära sträckning utgår ifrån kommunala beslut som tagits i andra sammanhang och kommit till uttryck i kommunens översiktsplan. Vägens placering var i det tidigare reservatsbeslutet anpassat efter den då gällande översiktsplanen och var knuten till en förutbestämd korridor. Det innebär att intrånget, dvs inskränkningen i reservatets syfte, fanns med redan när reservatet bildades 2009. Fördjupade studier av vägens funktion har efter detta lett till slutsatsen att den korridoren inte var ändamålsenlig och att den därför behöver flyttas. I den nu gällande översiktsplanen har som följd av detta en ny korridor markerats som rekommenderad sträckning. Denna förändring är ett av motiven till att naturreservatet behöver revideras, för att korridoren inte ska ligga på fel plats i förhållande till översiktsplanen. I förslaget till ombildning av reservatet har en utritad korridor i karta ersatts med generella föreskrifter som reglerar hur vägen, med vilka hänsyn, den får byggas. På så sätt skrivs en större flexibilitet in som ger förutsättningar för bättre anpassningar till faktiska förhållanden än en "låst" korridor, både sett till teknisk funktion och till ett större utrymme att ta hänsyn till andra värden. Art-förekomster och naturvärden etc som identifierats nu och i framtiden när den konkreta planeringen av vägen eventuellt inleds, kommer därmed att ges bättre förutsättningar att vara styrande för intrångets lokalisering och utformning. Det blir då en fråga för kommande planeringsskeden och miljöprövningsprocesser att hantera.

Framförda förslag till alternativa lösningar ligger inte inom reservatsbildningsprocessens rådighet.

<u>Planerade kraftledningar</u>
Eftersom både högspänningsledningar och vätgasrörledningen behövs för omställning till fossilfria industrier har vi motvilligt accepterat att de måste gå genom naturreservatet eftersom det täcker Hertsölandets halvö, och alltså är beläget där ledningarna behöver gå fram. Omställning till fossilfri produktion är nödvändigt för en framtid utan klimatkris 10

Luleå Naturskyddsförening har i remissvar till Energimarknadsinspektionen accepterat de aktuella fyra högspänningsledningarna (2 st 150 kV + 2 st 150 kV) med ett antal förbehåll. Det viktigaste är att undvika skada på Strandlövskogen S Revelsudden, vilket är tveksamt om de kommer att klara. För den förväntade skadan begär vi kompensation genom att Vattenfall bidrar (ekonomiskt) till att återstående strandlövskog skyddas ända in till bäcken som syns på karta i Bodvikens inre del. Denna kompensation behandlas i stycke nedtill om kompletterande utvidgningar.

Området som Luleå Naturskyddsförening inventerat väster om Hertsöträsk består till större delen av skyddsvärd gammelskog. Emellertid är kraftled-

ningsgatans dragning sådan att den undviker ansamlingar av rödlistade arter och huvudsakligen undviker skyddsvärda biotoper, men just där ledningsgatan passerar reservatsgränsens räta vinkel och Kaptensstigen behöver anpassningar göras för att säkerställa undvikande av en knärotslokal med den fridlysta orkidén (se figur 2, röda pricken nära reservatsgränsens räta vinkel) samt minimera skada på kanten av gammal skog.

I ett avsnitt nedtill ges synpunkter på reservatsföreskrift beträffande ledningar. I detta avsnitt vill vi peka på att ingenstans i förslaget till ombildning av naturreservatet finns föreskrifter som vägleder hur beslut ska fattas om tillåtlighet i naturreservatet när det är frågan om så gigantiska ledningar och ledningsgator som nu är aktuella. Det enda som framkommer i föreskrifterna är att det utan Luleå kommuns tillstånd är förbjudet att anlägga ledningar, dvs. kommunen kan ge tillstånd.

I förslaget till ombildning av naturreservatet saknas kriterier för var ledningar kan dras eller inte dras, och det saknas kriterier för vilken slags ledningar som kan tillåtas respektive inte tillåtas.

Kommunens kommentar:
De kraftledningar som en extern aktör planerar att bygga genom reservatet prövas separat genom tillståndsmyndigheten (koncession) Energimarknadsinspektionen. En separat prövning behövs också gentemot reservatsföreskrifterna, vilket görs hos Luleå kommuns miljö- och byggnadsnämnd. Nödvändiga hänsyn och eventuella kompensationsåtgärder beslutas av respektive myndighet. Prövningen förutsätter att reservatets syften kan bibehållas, men den bedömningen görs av myndigheterna och inte i föreliggande reservatsbildningsbeslut. Det tillståndsvillkor för ledningar som finns i det gamla reservatsbeslutet är i grunden ett sätt att balansera viktiga samhällsintressen, där bedömningen gjorts att ett visst utrymme för att anlägga nya ledningar bör finnas även när området inrättades som naturreservat 2009. Vid eventuell tillståndsgivning ska, på samma sätt som vid andra prövningar, syftena med reservatet vara ledande i bedömningarna. Inga nya föreskrifter som skulle ge ytterligare begränsningar för ledningar är aktuella att införa.

<u>Planerad vätgasrörledning</u>
I dialog med Nordion har Luleå Naturskyddsförening även till del accepterat deras i juni 2025 gällande förslag till dragning av vätgasrörledningen, eftersom de kommer att borra under Strandlövskogen istället för att avverka ytterligare en ledningsgata, och undvika dragning genom skyddsvärda områden väster om Hertsöträsk, varför den enda kvarvarande tveksamma sträckan är genom skogen längs Hertsövägen ett hundratal meter in på nordöstra sidan vägen, från Jungfrumyren till Vägmyren. Detta utgör onödig skada, som kan undvikas om vätgasrörledningen i detta avsnitt istället dras på SV sidan av Hertsövägen.

Vätgasledningsprojektet bör alltså inte få tillstånd att dras parallellt med Hertsövägen på vägens NO

Kommunens kommentar:
Se ovanstående kommentar om kraftledningar.

Utvidgningar av reservatet utöver kommunens förslag, delområden
För att skydda skogsbiotopen med den fridlysta orkidén knärot, som också har betydelse för andra rödlistade arter, bör skogsbeståndet SO Kaptensstigen som i kommunens skogsbruksplan från 2019 redovisas i åldersspannet 83-127 år föras till delområde 3 och undantas från skogsbruk.

Kommunens kommentar:
Delområdesindelningen justeras så att knärotslokalen ingår i delområde 3.

Vi anser att utvidgningsförslagen är otillräckliga. Särskilt om vi ser utifrån behovet av kompensation, inte bara för förlorad biotopareal, utan även för ekologisk och friluftsmässig funktion eftersom kraftledningsgatorna kommer att dras tvärs igenom reservatet med fragmentering av sammanhängande skog och avbrott av naturupplevelsen längs vandringsleden.

Luleå Naturskyddsförening ser nödvändigheten av att försörjning med elektricitet och vätgas behövs för fossilfri industri, alltså behövs ledningarna, men vägen behövs inte då tung trafik redan körs på befintliga vägnätet och nybyggda vägar alltid bidrar till ökad ohållbar biltrafik. Kompensationen för ledningsgatorna och Hertsöhedens bostadsområde föreslås ske med tillägg av följande ytterligare områden.

Kommunens kommentar:
Intrång som blir följden av externa aktörers exploateringar hanteras i respektive tillståndsprocess, där lämplig hänsyn och eventuella krav på kompensationsåtgärder kan komma ifråga. Vid reservatsbildningen görs inga tillägg för sådana kompensationer.
Se nedan om respektive område.

Östra strandlövskogen S om Bodviken
Trots att Strandlövskogen S sundet vid Revelsudden inom naturreservatet har högsta naturvärde har fragmentering redan påbörjats med VA-gata och kommer fortsätta med kraftledningsgata. Strandlövskogen med höga naturvärden fortsätter öster om reservatsgränsen ända in till Bodvikens inre, även om lövskogens bredd varierar längs sträckan. Lövskogen längst in i Bodviken är varierad och har en hel del död ved (se figur 3, även öster om avgränsningen i figuren).

Därför föreslås naturreservatet här att utvidgas till att omfatta hela Strandlövskogen ända in till bäckutloppet i Bodvikens inre del. Västra strandlövskogen inom reservatet ingår i ombildningsförslaget i delområde 3. Därför bör även detta tillägg, kallat Östra strandlövskogen, ingå i zonen som betecknas delområde 3, där inget skogsbruk bedrivs. Strandlövskogens övre del bör vara föremål för naturvårdande skötsel, för att hindra att gran vandrar in och tränger ut lövskogsvärden.

Vattenfall som förväntas orsaka den största skadan på Strandlövskogen bör bidra med finansiering av inköp av den mark vid Bodviken som inte är kommunens.

Kommunens kommentar:
Strandlövskogen längs hela stranden är ett välkänt och väldokumenterat område med höga naturvärden. Den västra delen ingick när reservatet bildades 2009. I det liggande förslaget till ombildning har skogen förts till delområde 3 (tidigare delområde 2). Reservatsgränsen följer de kommunägda fastigheterna, med utgångspunkt från att större sammanhållna ytor ingår och där man undviker att införliva områden med uppsplittrad ägarstruktur – detta för att inte skapa alltför plottriga och i fält svårorienterade gränser. På sikt har kommunen som ambition att få tillgång till fler fastigheter i området, och för att då kunna utvidga reservatet när den nya reservatsgränsen har förutsättningar att bli mer sammanhållen. De delar av skogen som idag ligger utanför reservatet ("Östra strandlövskogen") som ägs av kommunen riskerar inte att påverkas negativt genom brukande eller skötsel. De sköts (eller inte sköts) tillsvidare i enlighet med skogspolicy, riktlinjer och skogsbruksplan för att på bästa sätt ta hand om och utveckla naturvärdena. Det kan bland annat innebär att gran hålls efter i delar där de riskerar att konkurrera ut värden kopplade till lövskog – och det gäller både inom som utanför reservatet (inom delområde 3 kommer det enligt ombildningens nya föreskrifter att vara möjligt med naturvårdande skötselåtgärder i större utsträckning än tidigare).

<u>Knärotskogen</u>
Denna skog (se figur 4) föreslås föras till reservatet. För att inte bli alltför splittrat föreslås att hela området från stigarna som på kartan syns SO om modellflygfältet, med de lövrika ungskogarna väster om Hagahamnsvägen fram till Knärotskogen ska ingå i utvidgningen.
Knärotskogen bör ingå i delområde 3 utan skogsbruk, medan de lövrika ungskogarna kan ingå i delområde 2 som utvecklingsmark.

Kommunens kommentar:
Se ovan ang fastighetsförhållanden och gränser etc. Den fridlysta knäroten värnas inom ordinarie skogsförvaltning, även när den finns utanför reservatet.

Skogen på Sinksundsberget ner till den skyltade nornalokalen
På Sinksundsberget finns sammanhängande gammal skog från bergets topp ner till elljusspåret där en känd lokal för den fridlysta orkidén norna skyltats och spångats för besökare.

Detta skogsområde föreslås föras till reservatet som en utvidgning. Det bör ingå i delområde 3, med undantag av elljusspår, leder och vägar och deras kantzoner som kan ingå i delområde 1 för friluftsliv.

Den gamla granskogen i området bör ha kategorin naturvård orörd, dvs. fri utveckling utan skötsel.

Kommunens kommentar:
Se ovan ang fastighetsförhållanden och gränser etc.

Komplettering av avsnittet om syftet med reservatet
Följande punkt läggs till i avsnittet ”Syftet ska nås genom att”:

- Skog bildas av naturligt förekommande trädslag. Främmande trädslag ska inte förekomma och riskera spridas i naturreservatet. Exempelvis *Pinus contorta*, som planterats på vissa ytor i reservatet, röjs bort på sådant sätt att inte ytterligare spridning riskeras och inga skador uppstår på omkringliggande områden.

Kommunens kommentar:
Detta är ett relevant tillägg som ligger inom syftet med reservatet. ***En ny punkt formuleras som siktar mot främmande arter generellt.*** *Det handlar inte bara om trädslag, utan alla arter som är klassade som främmande arter ska om möjligt bekämpas i området. Detaljer om hur specifika områden/skogsbestånd ska hanteras beskrivs i den kommande skötselplanen, där också frågan om hur contortatall ska avvecklas från reservatet kommer att framgå.*

Synpunkter på några huvuddrag
Luleå Naturskyddsförening har uppfattat att en justering av reservatsföreskrifterna kommer senare, och att vi även då ska beredas möjlighet att ge remissvar. Emellertid finns redan i föreliggande förslag vissa förändringar av föreskrifterna, varför vi här vill ge synpunkter i några huvuddrag, även om vi kan återkomma till föreskrifterna vid en förväntad ny remiss.

Kommunens kommentar:
Ingen ytterligare remissomgång rörande föreskrifterna är planerad.

Om ledningar och stängsel
Avsnitten med rubrikerna ”Planerade kraftledningar” och ”Planerad vätgas-rörledning” upptill i dokumentet gäller redan tillståndsansökta aktuella ledningar - i ombildningsförslaget finns dock en bestämmelse avsedd att gälla i naturreservatet efter beslut:

Sidan 5 punkt 13
Vidare är det utan Luleå kommuns tillstånd inom hela reservatet förbjudet att:

1. Anlägga stängsel eller ledning i luft, mark eller vatten.

Av det följer att Luleå kommun KAN ge tillstånd till stängsel och ledningar i HELA reservatet.
Det vill vi invända mot. När natur ska skyddas måste det innebära skydd mot exploatering.
Förslag inför regel: Inga tillstånd till ledningar ska ges i delområde 3 där naturskyddet prioriteras.

Förslag till undantag: Om ledningar måste fram till fastighet som utgör enklav i delområde 3, är det tillåtet att ledningar dras endast invid befintliga vägar och ledningsgator.

Kommunens kommentar:
Se ovan, kommentaren angående kraftledningar.

Fri utveckling eller inte i delområde 3? I vilka skogar?
Tidigare föreskrift var:
” Utöver vad som ovan anges är det inom delområde 3, markerat på kartan i bilaga 3,
förbjudet att:
7. Utföra avverkning eller andra skogsbruksåtgärder.
8. Fälla eller på annat sätt skada växande eller döda träd även för annat ändamål än skogsbruk, samt att skada, ta bort eller flytta liggande döda träd eller delar därav.”

Det är positivt att föreslagna föreskrifter lyfter fram naturvårdande skötsel. Inte minst under lövskogsprojektet i kommunen framkom att även vissa skogar i strikt naturskyddade zonen (delområde 3) kan utveckla högre naturvärden med naturvårdsskötsel. Här gäller det att se upp och inte plötsligt gå från en ytterlighet i tidigare föreskrifter (i princip bara fri utveckling) till en annan i förslaget (naturvårdande skötsel i princip tillåten överallt). Det finns en stor risk att den nya föreslagna föreskriften kan leda till schablonmässiga åtgärder

i gammal naturskog vilket skadar naturvärden. Principiellt är det rätt att skyddade naturliga (ickehävdade) biotoper ska få ha sin egen dynamik och inga skötselåtgärder ska göras. I reservat mycket större än detta, och med mindre påverkad historik, vore det både praktiskt nödvändigt och principiellt rätt att undvika skötsel.

Men eftersom detta naturreservat bara är drygt 2000 hektar varav ca 1800 ha skog och mindre än hälften av det är gammal skog, och vissa områden skulle kunna uppnå högre naturvärden med skötsel, så är det positivt att naturvårdsskötsel är möjlig.

Därför föreslår vi förändrad föreskrift för delområde 3: Reservatsföreskrifter på sidan 4, punkt 4 om delområde 3.

Reservatsföreskrifter
A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:
Punkt 1: Stryk ”Med annat syfte än skogsbruk” Tydliggör att endast i delområde 2 får skog brukas.

Kommunens kommentar:
Avsikten med punkt 1 är att formulera ett generellt förbud som gäller i hela reservatet, där man fångar upp åtgärder som kan skada träd, buskar etc, men som inte är skogsbruk. Därför bör ”med annat syfte än skogsbruk” stå kvar. Det framgår av punkt 3 att det är i delområde 2 skogsbruk är tillåtet, genom att det är den enda punkten (föreskriften) som ordet skogsbruksåtgärder nämns. I övriga delområden används ordet skogsvårdsåtgärder. En annan förändring som görs i och med ombildningen är att det i delområde 2, som alltså är det enda område där skogsbruk tillåts, beskrivs/exemplifieras vilka begränsningar skogsbruket har i det området. Nu är det en tydlig inriktning på långsikt bevarande och utvecklande av naturvärden även där, inom brukandet.

Punkt 4: Inom delområde 3, markerat på kartan i bilaga 3, utföra avverkning eller andra skogsvårdande åtgärder i annat syfte än att stärka biologisk mångfald.

Ändras till nedanstående:
Inom delområde 3, markerat på kartan i bilaga 3, utföra avverkning eller andra skogsbruksåtgärder.

Undantag från detta kan tillämpas genom att skötselåtgärder med syfte att stärka biologisk mångfald utförs i följande typ av skogar:
- lövrika skogar där gran hotar ta över

- tallskogar där gran hotar ta över
- skogar i tidiga successionsstadier efter tidigare avverkningar där utvecklingen önskas styras

Naturvårdande skötsel kan vara bortröjning av oönskat trädslag, kontrollerad bränning, veteranisering, ringbarkning av träd för att uppnå större födotillgång för arter som lever av döende och döda träd etc.

I gamla grandominerade naturskogar och i hällmarkstallskogar ska dock inga undantag tillämpas.

Kommunens kommentar:
Den av Naturskyddsföreningen föreslagna ändringen kommer i praktiken ge samma utfall som den i ombildningsförslaget. Som vi tolkar är skillnaden att det i föreskrift enligt Naturskyddsföreningens förslag skulle skrivas in exakt i vilka skogstyper som naturvårdande skötsel kan bli tillåtet. Det blir på så sätt något mer styrt, men samtidigt mer oflexibelt vilket kan få konsekvenser som blir negativa för utvecklandet av den biologiska mångfalden. Det kan finnas situationer och naturtyper där idag oförutsedda åtgärder skull kunna behöva utföras. Utformningen av föreskrifterna i den här delen är alltså en avvägning mellan hur strikt (”fyrkantigt”) föreskrifterna ska utformas och vilket utrymme som ska finnas för att göra bedömningar i det enskilda fallet. Upplägget är att det i punkt 4 anges att åtgärder för att stärka biologisk mångfald är tillåtna (men bara åtgärder med det syftet). Vilka åtgärder det handlar om definieras i föreskrift B5, där det framgår vilka åtgärder som markägarna får tåla – dit man hänvisas av undantagsföreskrift A1. De åtgärder som exemplifieras där är snarlika, delvis identiska, med de Naturskyddsföreningen föreslår (bortröjning av oönskade trädslag, ringbarkning etc) även om delvis andra ord används. Bland annat följande (citat ur föreskrift B5): ”…avverkning av träd för att gynna naturvärdesträd, skapa död ved, röja bort gran för att gynna lövträd,… …eller annan åtgärd för att gynna skogsstruktur och trädslagsblandning som är gynnsam ur naturvärdessynpunkt och för förutsättningarna för rödlistade eller på annat sätt missgynnade eller skyddsvärda arter.” Den risk som påtalas i yttrandet att den nya föreslagna föreskriften kan leda till schablonmässiga åtgärder i gammal naturskog bedömer vi inte föreligger. Utgångspunkten i skötseln är bästa tillgängliga kunskap inom naturvårdsbiologin, där syftet med reservatet alltid ger förutsättningarna för vad som görs. Dessutom tillkommer skötselplanen där mer detaljerade skötselinstruktioner kommer att formuleras för olika områden i reservatet.

<u>Om vägar m.m.</u>
Enligt reservatsföreskrifterna A sägs att ” Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:” Punkt 8. Anlägga väg.
Det är ändamålsenligt och riktigt. Endast befintliga vägar får underhållas, inte standardhöjas eller breddas. Emellertid finns en stor avvikelse i form av Norrleden: ”Undantag från föreskrifterna i punkt A:

Punkt 8. En ny väg med funktionen av ringled som förbinder väg E4 med Luleå hamn får anläggas…osv

Detta undantag, som gör det tillåtligt att bygga Norrleden har redan avhandlats ovan, i avsnittet om Aktuella exploateringsprojekt, Föreslagen väg för tung trafik, Norrleden**.**

Slutsats som ovan: Luleå Naturskyddsförening yrkar att undantaget som utgör tillstånd för vägen – Norrleden – stryks från reservatsförslaget.

Tillägg till föreskrifterna om vägar och trafik föreslås här:
De vägar som behövs för underhåll av anläggningar ska vara avstängda med fysiska hinder när inte arbetsfordon behöver komma fram.
Totalförbud mot tomgångskörning införs som föreskrift, och skyltas.

Kommunens kommentar:
Se ovan, kommentaren om Norrleden.

Att stänga av med fysiska hinder skulle försvåra dagligt arbete av driftspersonal. Man kan överväga bättre skyltning, där det inte är tillåtet med motorfordonstrafik. Dock bör utgångspunkten vara att gällande regler efterlevs av besökande människor. Reservatsföreskrifterna hindrar inte fysiska åtgärder, så det är en möjlighet men bör inte detaljregleras i en föreskrift.

Det råder generellt förbud mot tomgångskörning i Luleå kommun, högst 1 minut, enligt lokala hälsoskyddsföreskrifter. En grundläggande förutsättning vid reservatsbildning är att de inskränkningar som införs inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte (7 kap 25 § miljöbalken). Det handlar om en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen. Att ytterligare begränsa tomgångskörning bedömer vi vara en för långtgående åtgärd.

<u>Om undantag från ordningsföreskrifterna i punkt C enligt 7 kap 30 § miljöbalken</u>
Om svamp
Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Skada mark eller vegetation, inklusive döda stående eller liggande träd och delar därav, eller i övrigt genom att t ex gräva upp eller plocka mossor, lavar och svampar, eller gräva upp örter, gräs, halvgräs och ormbunkar.

Undantag från föreskrifterna i punkt C:

2. Bär- och matsvampplockning är tillåtet i området.

Angående undantag 2 om bär – och svampplockning. Stryk förleden ”mat” i matsvamp. Det finns ingen anledning att förbjuda plockning av marksvampar för svampfärgningsändamål m.m. Ny text: 2. Bär- och marksvampplockning för egen användning är tillåtet i området.

Kommunens kommentar:
Att byta ut ordet ”mat” mot ”mark” i föreskriften är en relevant förändring. Förutom användningen för andra ändamål än som mat, t ex det som i yttrandet nämns om växtfärgning, kan man tänka att svampplockare av misstag råkar plocka oätliga svampar. Det är av olika skäl olämpligt, men bör inte vara olagligt. ***Föreskriften ändras enligt förslaget.*** *Att bär- och svampplockning skulle begränsas till att endast gälla för egen användning är en för långtgående åtgärd (avvägning enligt 7 kap 25 § miljöbalken). Det blir svårt att följa upp inom tillsyn och det kan uppstå orimliga avvägningar om vad som ska definieras som ”egen”. Bär- och svampplockning ses inte som ett problem som hotar reservatets syfte och behöver därför inte regleras.*

Om jakt
Undantag från föreskrifterna i punkt C:

3. Fiske och jakt i enlighet med gällande lagstiftning är tillåtet i området.

Populationerna av tjäder och orre är svaga trots reservatets storlek och tämligen god tillgång till rätt biotoper. Orrleken på Storskrattmyran har de senaste åren haft enstaka spelande tuppar. I naturreservatet har ingen tjäderlek eller ungkull lokaliserats trots omfattande sökande de senaste tio åren. Järpen är rödlistad.

Ny text: 3. Fiske och jakt i enlighet med gällande lagstiftning är tillåtet i området, med undantag av skogshönsen tjäder, orre och järpe som är fredade här.

Kommunens kommentar:
Jakt och fiske i området regleras genom gällande lagstiftning. Eventuella behov av begränsningar med avseende på svagare populationer av olika arter som är jaktbara förutsätts hanteras av ansvariga myndigheter. Ett naturreservatsförordnande är ett mindre lämpligt verktyg för att fridlysa arter från jakt. Populationsstorlekar kan variera över tid medan naturreservatsföreskrifter är konstanta till sin karaktär och kan inte ändras för att vid varje tidpunkt hantera frågan på ett funktionellt sätt.

Om drönare
Ny punkt föreslås i Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:
11. Flyga med drönare i reservatet, modellflygfältet undantaget.

Kommunens kommentar:
Att förbjuda drönare är en för långtgående åtgärd (avvägning enligt 7 kap 25 § miljöbalken).

Gällivare skogssameby
Gällivare skogssameby är i grunden positiv Till att Ormberget–Hertsölandet ges ett långsiktigt skydd som naturreservat. Ett väl avvägt reservat kan bidra Till att bevara naturvärden, renbete och orördhet, vilket även gynnar renskötseln. Det är dock av avgörande betydelse att renskötselns förutsättningar inte påverkas negativt genom beslutet eller de föreslagna föreskrifterna.

Samebyn motsätter sig därför förslaget till ombildning i dess nuvarande form. Förslaget innebär en tydlig försämring av förutsättningarna för renskötsel.

Kommunens kommentar:
Ombildningen av reservatet innebär en viss, men sett till helheten, en marginell utvidgning av reservatet. Inga nya föreskrifter eller begränsningar i övrigt införs i förhållande till vad som redan gäller inom befintligt naturreservat och som har relevans för renskötseln.

Området ingår i Gällivare skogssamebys vinterbetesområde och används regelbundet som betesmark. Det är därför av stor betydelse att beslutet om ombildning utformas så att renskötseln fortsatt kan bedrivas utan hinder.

För att renskötseln ska fungera krävs betesro, att renarna kan vistas och beta ostört.
Ormberget–Hertsölandet är ett område som ofta påverkas av friluftsliv och annan mänsklig aktivitet, vilket redan i dag innebär störningar. Om reservatet samtidigt tillåter ytterligare exploatering, som nya leder eller vägdragningar, riskerar betesron att försämras ytterligare.
Detta skulle få direkt negativa konsekvenser för renskötseln i området.

Kommunens kommentar:
Det ombildade reservatet tillåter inga nya exploateringar än det som tidigare gällde. Se nedan gällande Norrleden.

Samebyn anser att det i reservatsbeskrivningen uttryckligen ska anges att renskötsel bedrivs inom området. Detta är nödvändigt för att reservatets förvaltning, skötselplan och framtida beslut ska utformas med hänsyn till den pågående renskötseln och den samiska kulturen.
Vidare bör ordningsföreskrifterna kompletteras med att hundar ska hållas kopplade eller under

sådan uppsikt att de inte stör renar.

Kommunens kommentar:
I det tidigare reservatsbildningsbeslutet nämns inte renskötseln specifikt, vilket var en brist. ***Skrivningar om att renskötsel bedrivs i området införs i det nya beslutet.***

Vad gäller koppling av hundar så finns en föreskrift som gäller 1 maj – 31 juli (Föreskrift C6). Detta är utöver vad som gäller i nationell lagstiftning som uttalar att hundägares alltid ansvarar att hålla sin hund under sådan uppsikt att den inte orsakar skador eller avsevärda olägenheter. I 16 § Lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter framgår att hundar under tiden den 1 mars till 20 augusti ska hållas under sådan tillsyn att de hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt. Det finns inget motiv som grundar sig i reservatets syfte att införa ytterligare restriktioner i området.

Samebyn anser även att möjligheten att uppföra, underhålla och reparera stängsel inom området måste säkerställas. Renskötseln kräver vid vissa tider på året tillfälliga eller permanenta inhägnader för att kunna skilja, samla och skydda renar. De föreslagna reservatsföreskrifterna förbjuder i dagsläget uppförande av stängsel utan kommunens Tillstånd, vilket är orimligt för den lagstadgade renskötselverksamheten. Föreskrifterna måste därför kompletteras med ett uttryckligt undantag som tillåter samebyn att uppföra och underhålla stängsel och andra anläggningar som krävs för renskötselns genomförande.

Kommunens kommentar:
Kommunen delar denna brist. ***Ett undantag skrivs in som säger att renskötsel enligt rennäringslagen får utövas i området.***

Samebyn motsätter sig också att reservatet Tillåts omfatta den planerade vägdragningen för Norrleden. En ny väg genom reservatet skulle skapa en kraftig fysisk och funktionell barriär som allvarligt försvårar renarnas naturliga rörelser och samebyns möjligheter att bedriva renskötsel. Det är inte acceptabelt att reservatsföreskrifterna öppnar för denna typ av exploatering inom ett skyddat område.

Kommunens kommentar:
Ombildningen innebär inte att reservatet som sådant tillför någon ny väg till landskapet, utan vägen ligger där i planeringsförutsättningarna oavsett reservat eller inte. Det enda som reservatet gör är att förhålla sig till den eventuella framtida vägen som det beslutats om i andra sammanhang.

Vägens funktion och preliminära sträckning utgår ifrån kommunala beslut som tagits i andra sammanhang och kommit till uttryck i kommunens översiktsplan. Vägens pla-

cering var i det tidigare reservatsbeslutet anpassat efter den då gällande översiktsplanen från 1990-talet och var knuten till en förutbestämd korridor. Det innebär att intrånget, dvs inskränkningen i reservatets syfte, fanns med redan när reservatet bildades 2009. Fördjupade studier av vägens funktion har efter detta lett till slutsatsen att den korridoren inte var ändamålsenlig och att den därför behöver flyttas. I den nu gällande översiktsplanen har som följd av detta en ny korridor markerats som rekommenderad sträckning. Denna förändring är ett av motiven till att naturreservatet behöver revideras, för att korridoren inte ska ligga på fel plats i förhållande till översiktsplanen. I förslaget till ombildning av reservatet har en utritad korridor i karta ersatts med generella föreskrifter som reglerar hur vägen, med vilka hänsyn, den får byggas. På så sätt skrivs en större flexibilitet in som ger förutsättningar för bättre anpassningar till faktiska förhållanden än en "låst" korridor, både sett till teknisk funktion och till ett större utrymme att ta hänsyn till andra värden. Det blir en fråga för kommande planeringsskeden och miljöprövningsprocesser att hantera de olika intressen som kan beröras.

Luleå kommun måste redovisa hur förslaget påverkar renskötseln och genomföra samråd med Gällivare skogssameby innan beslut fattas. För att förslaget ska kunna ligga till grund för ett beslut behöver det kompletteras med en analys av renskötselns användning av området, och föreskrifterna måste utformas så att renskötselns behov och samebyns rättigheter tillgodoses inom reservatet.

Kommunens kommentar:
Förslaget påverkar inte renskötseln. Det är ett sedan länge (2009) befintligt naturreservat som ombildas, med marginella gränsjusteringar och i övrigt inga förändringar gällande föreskrifter etc som har betydelse för renskötseln. Dock blir det en ökad tydlighet att renskötsel kan bedrivas obehindrat i området genom det tillägg i undantagen som anges ovan. Föreliggande skriftliga hantering utgör samråd med samebyn, där avgivna synpunkter har tagits om hand och tillmötesgåtts – och som redovisas i denna samrådsredogörelse.

Luleå Energi-koncernen

Luleå Energi-koncernen meddelar att de ser positivt på tillägget att kraftledningsgator får röjas och att de i övrigt inte har några synpunkter.

Norrbottens ornitologiska förening

Vi ser med tillfredställelse att området utvidgats enligt bilaga 4. De justerade nya gränserna har enligt vår mening ingen negativ effekt på naturreservatets syften och de naturvärden som det avser att skydda. Däremot vore det önskvärt med ytterligare en utvidgning så att sump- och strandskogen vid Bodvi-

ken och söder Revelsudden också inkluderades i reservatet. Inom detta område finns flera rödlistade hackspettarter.

Kommunens kommentar:
Ang utvidgning vid Bodviken. Se ovan om Naturskyddsföreningens yttrande rörande östra strandlövskogen söder om Bodviken.

Reservatsföreskrifter
Förbud enligt A.13. Inom delområde 3, den gröna zonen med strikt naturskydd, bör kommunen inte ge några tillstånd för ledningar, med undantag för ledningar fram till fastighet som ligger som enklav inom reservatet. I de fall sådant tillstånd ges ska ledningar dras längs/invid befintliga vägar eller ledningsgator.

Kommentar:
De kraftledningar som en extern aktör planerar att bygga genom reservatet prövas separat genom tillståndsmyndigheten (koncession) Energimarknadsinspektionen. En separat prövning behövs också gentemot reservatsföreskrifterna, vilket görs hos Luleå kommuns miljö- och byggnadsnämnd. Nödvändiga hänsyn och eventuella kompensationsåtgärder beslutas av respektive myndighet. Prövningen förutsätter att reservatets syften kan bibehållas, men den bedömningen görs av myndigheterna och inte i föreliggande reservatsbildningsbeslut. Det tillståndsvillkor för ledningar som fanns i det gamla reservatsbeslutet är i grunden ett sätt att balansera viktiga samhällsintressen, där bedömningen gjorts att ett visst utrymme för att anlägga nya ledningar bör finnas även efter att området inrättats som naturreservat. Föreskriften ligger kvar oförändrad i det nya beslutet och innebär alltså inget nytt ställningstagande i frågan. Vid eventuell tillståndsgivning ska, på samma sätt som vid andra prövningar, syftena med reservatet vara ledande i bedömningarna. Allt ovanstående gäller oavsett vilket delområde i reservatet som berörs. Inga nya föreskrifter som skulle ge ytterligare begränsningar för ledningar är aktuella att införa.

Undantaget från föreskrifterna punkt A.8 angående ny väg (Norrleden) innebär att reservatet i praktiken klyvs i två delar. Sedan tidigare finns det planerade intrång i reservatet i form av vätgasledningar och kraftledningar vilket kräver ingrepp i framför allt skogsmark. En väg innebär därutöver buller och förändrad hydrologi i området. Alternativa lösningar till Norrleden, genom anpassning av befintliga vägar, bör därför utredas som ett förstahandsalternativ innan någon korridor avgränsas. OM en väg trots allt byggs så bör kompensatoriska åtgärder vidtas, i form av utökning av reservatet att omfatta även ovannämnda strandskogar mot Bodviken och Revelsudden.

Kommunens kommentar:
Ombildningen av reservatet innebär inget nytt ställningstagande till Norrleden. Vägens funktion och preliminära sträckning utgår ifrån kommunala beslut som tagits i andra sammanhang och kommit till uttryck i kommunens översiktsplan. Vägens placering var i det tidigare reservatsbeslutet anpassat efter den då gällande översiktsplanen och var knuten till en förutbestämd korridor. Det innebär att intrånget, dvs inskränkningen i reservatets syfte, fanns med redan när reservatet bildades 2009. Fördjupade studier av vägens funktion har efter detta lett till slutsatsen att den korridoren inte var ändamålsenlig och att den därför behöver flyttas. I den nu gällande översiktsplanen har som följd av detta en ny korridor markerats som rekommenderad sträckning. Denna förändring är ett av motiven till att naturreservatet behöver revideras, för att korridoren inte ska ligga på fel plats i förhållande till översiktsplanen. I förslaget till ombildning av reservatet har en utritad korridor i karta ersatts med generella föreskrifter som reglerar hur vägen, med vilka hänsyn, den får byggas. På så sätt skrivs en större flexibilitet in som ger förutsättningar för bättre anpassningar till faktiska förhållanden än en "låst" korridor, både sett till teknisk funktion och till ett större utrymme att ta hänsyn till andra värden. Artförekomster och naturvärden etc som identifierats nu och i framtiden när den konkreta planeringen av vägen eventuellt inleds, kommer därmed att ges bättre förutsättningar att vara styrande för intrångets lokalisering och utformning. Det blir då en fråga för kommande planeringsskeden och miljöprövningsprocesser att hantera, vilket även gäller eventuella kompensationer som kan bli aktuella. Att införliva strandskogen vid Bodviken är inte aktuellt nu (se vidare kommentaren om Naturskyddsföreningens yttrande rörande östra strandlövskogen söder om Bodviken).

Undantaget under C.3 Ordningsföreskrifter vad avser fiske och jakt bör kompletteras med att de svaga skogshönsstammarna av tjäder, orre och den rödlistade arten järpe ska undantas från jakt.

Kommunens kommentar:
Jakt och fiske i området regleras genom gällande lagstiftning. Eventuella behov av begränsningar med avseende på svagare populationer av olika arter som är jaktbara förutsätts hanteras av ansvariga myndigheter. Ett naturreservatsförordnande är ett mindre lämpligt verktyg för att fridlysa arter från jakt. Populationsstorlekar kan variera över tid medan naturreservatsföreskrifter är konstanta till sin karaktär och kan inte ändras för att vid varje tidpunkt hantera frågan på ett funktionellt sätt.

Miljö- och byggnadsnämnden, Luleå kommun
Synnerliga skäl
För att upphäva ett befintligt naturreservat krävs enligt miljöbalken (7 kap. 7 §) att synnerliga skäl föreligger. I det aktuella förslaget saknas en tydlig redovisning av sådana skäl, särskilt vad gäller upphävandet av tidigare föreskrif-

ter och införandet av nya undantag. För att säkerställa rättssäkerhet och långsiktigt skydd av naturvärden bör dessa skäl tydligt framgå i beslutsunderlaget.

Kommunens kommentar:
Motiven till de synnerliga skälen har förtydligats. *Se ovan ang länsstyrelsens synpunkt i frågan.*

Reservatsföreskrifter – synpunkter och förbättringsförslag
Dubbelregleringar och förenklingar:

- Föreskrifterna A9 och A10 kan ses som överflödiga då deras innehåll redan täcks av A1. En sammanslagning eller strykning skulle kunna bidra till ökad tydlighet.
- Föreskrift C10 om vedanvändning regleras redan av C1, vilket innebär att C10 kan ses som en dubbelreglering.

Kommunens kommentar:
A9 och A10 täcks inte självklart av A1. A1 handlar om vad som inte får skadas. A9 och A10 handlar om företeelser som inte får tillföras reservatet, vilka i och för sig indirekt kan medföra en skada – men för att öka tydligheten att dessa företeelser i sig är förbjudna bör de stå kvar.

C10 täcks indirekt in av C1, men för att öka tydligheten för besökare om vad som gäller i området är det en fördel om just vedtäkt också explicit är förbjudet. Föreskriften riskerar inte att komma i konflikt med C1.

Tillståndsplikt och undantag:

- Föreskrift A13 om stängsel och ledningar kan komma i konflikt med andra föreskrifter (A1, A2, C1–C3). Det är viktigt att säkerställa att tillståndspliktiga åtgärder inte strider mot reservatets syfte.
- Undantag som A6 (kraftledningsgator) och A8 (vägbyggnation) innebär i praktiken förhandsdispens, vilket enligt miljöbalken inte är förenligt med principen om tidsbegränsade dispenser. Dessa undantag bör därför omprövas eller förtydligas för att säkerställa att de inte underminerar reservatets syfte.
- Undantag C4 (siktröjning vid älgjaktpass) bör ses över då det riskerar att strida mot reservatets syfte.

Kommunens kommentar:
Angående A13. Det tillståndsvillkor för ledningar som fanns i det gamla reservatsbeslutet är i grunden ett sätt att balansera viktiga samhällsintressen, där bedömningen gjorts att ett visst utrymme för att anlägga nya ledningar bör finnas även efter att området inrättats som naturreservat. Föreskriften ligger kvar oförändrad i det nya beslu-

tet och innebär alltså inget nytt ställningstagande i frågan. Vid eventuell tillståndsgivning ska, på samma sätt som vid andra prövningar, syftena med reservatet vara ledande i bedömningarna. Det är som vid flertalet åtgärder som medges med tillståndskrav eller undantag att de kan medföra viss påverkan på vegetation och mark etc (och därmed synas ligga i konflikt med bl.a. A1 och A5), men det får i så fall prövas i det enskilda fallet huruvida t.ex. ett dispenskrav utlöses. Inga nya föreskrifter som skulle ge ytterligare begränsningar för ledningar är aktuella att införa.

Undantagen A6 och A8 skiljer sig inte från andra generella undantag. Det är gängse norm att införa undantag mot föreskrifter i naturreservat, vilket inte ska ses som en förhandsdispens. Nämnda undantag kan möjligen anses skilja ut sig genom den storleksordning av åtgärden som de kan ge utrymme för. Dock är det ingen skillnad i sak eller princip utan bara i omfattning. Vid alla åtgärder som görs i reservat så är syftet alltid vägledande vid avvägningar.

Angående undantag C4 gäller samma resonemang som ovan. Det finns mycket som riskerar att strida mot syftet vid en rigid tolkning av detta, både sådant som inte fångats upp av förbuden och inom ramen för undantagen. Undantag behöver finnas för att ge utrymme för aktiviteter och åtgärder som är pågående och rimligen bör få fortsätta. Vid ett omvänt resonemang skulle inga undantag kunna föreskrivas eftersom de de facto medger åtgärder som annars strider mot ett förbud och därmed skulle kunna sägas riskera syftet. Syftet handlar om att bevara naturvärden på en övergripande nivå och naturtyper i gynnsamt tillstånd, vilket innebär att en mindre siktröjning vid älgpass inte är något hot. Alla föreskrifter sammantaget, förbuden och de undantag som finns, definierar reservatets skyddsnivå och därmed hur syftet uppnås.

Strandskydd:

- Föreskrift A7 om siktröjning vid stugor riskerar att komma i konflikt med strandskyddslagstiftningen. För att undvika rättsliga oklarheter bör föreskriften harmoniseras med gällande lagstiftning och tydliggöras för berörda fastighetsägare.

Kommunens kommentar:
Naturreservatsförordnandet hanterar inte andra lagar och regler som gäller oavsett om området är naturreservat eller inte. Man måste förutsätta att gällande lagstiftning efterlevs av envar och att berörda myndigheter handhar dessa oberoende av föreskrifterna i reservatet. Det framgår också av föreskrifterna att det som redan gäller fortsätter att gälla, då de inleds med frasen "Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att…". Bara för att en åtgärd är tillåten inom ramen för naturreservatets föreskrifter betyder det inte att den inte kan beröras av ett annat förbud eller regleringar, såsom strandskyddet enligt miljöbalken eller i andra lagrum.

Övriga synpunkter:

- Föreskrift C8 om motorfordon är redan reglerad i terrängkörningsförordningen och kan därför ses som överflödig.

Kommunens kommentar:
Synpunkten äger viss relevans. Dock kan man hävda att utöver denna föreskrift täcks flera av förbuden i reservatet helt eller delvis av andra gällande lagar och förordningar. Reservatets föreskrifter bör vara så heltäckande som möjligt inom respektive företeelse som förbjuds eller regleras. Detta för att luckor i eller tolkningar av redan gällande lagar inte ska riskera att medge åtgärder eller aktiviteter som kan riskera reservatets syfte. Till exempel kan det råda oklarheter gällande vad som är en väg (dvs vad som inte är "terräng" och därmed inte skulle träffas av terrängkörningslagen) eller vad som t.ex. är andra leder eller spår i området. Därför är motortrafik förbjuden inom naturreservatet i sin helhet, men med undantag för "därför avsedda vägar". Synpunkten föranleder ingen ändring därav.

Bilaga 7

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos länsstyrelsen.

Tala om vilket beslut ni överklagar eller om det är en del av beslutet ni överklagar. Ange också varför ni anser att beslutet är felaktigt och vilken ändring som ni vill ha.

Bifoga handlingar och annat som ni anser stöder er uppfattning,

Överklagandet skall lämnas in eller skickas till Luleå kommun. För att överklagandet skall kunna prövas måste handlingarna ha inkommit till kommunen senast **inom tre veckor** från den dag då ni fick del av beslutet.

Har ert överklagande kommit i rätt tid kommer handlingarna att skickas vidare till länsstyrelsen, om beslutsfattaren inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Underteckna skrivelsen och uppge namn, personnummer, postadress, telefonnummer och e-postadress.

Överklagandet skickas till:

Luleå kommun
971 85 Luleå

eller via e-post:
lulea.kommun@lulea.se

Ekonomiska konsekvenser av ombildningen av naturreservatet Ormberget-Hertsölandet

Det befintliga naturreservatet Ormberget-Hertsölandet som bildades 2009 omfattar drygt 2100 ha land, varav 1545 ha utgör skog. Inom området bedrivs idag skogsbruk på 1085 ha av skogsmarken. Övriga delar är avsatta för naturvårdsändamål och har skydd enligt naturreservatets föreskrifter. Inom de delarna utförs i princip inga åtgärder utan ”skötseln” består av fri utveckling enligt gällande skötselplan. I den avsatta skogen i Ormbergsområdet kan det förekomma vissa mindre insatser för att stärka områdets rekreationsvärden.

I delområdet där skogsbruk är tillåtet sköts och brukas skogen skonsamt med stor hänsyn till natur- och rekreationsvärden, där virkesuttaget sker genom metoder som samtidigt tjänar till att stärka ingående värden.

Den föreslagna gränsjusteringen innebär en nettoökning av reservatets landareal på ca 120 ha. Skogen i tillkommande ytor har samma karaktär som den i reservatet och sköts idag med samma utgångspunkter – beroende på det tätortsnära laget och befintliga naturvärden. Brukandet av skogen inom reservatet som helhet kommer enligt det nya förslaget till reservatsbildning att fortsätta med likadan inriktning som tidigare. Skillnaden är att det blir en tydligare styrning genom föreskrifterna med hänsyn till natur- och rekreationsvärden. I praktiken skiljer sig skötseln, sett till metod och omfattning, inte särskilt mycket från det brukande som kommer att ske på hela det kommunala skogsinnehavet med ledning av kommunens skogspolicy.

Sammanfattningsvis kommer reservatsbildningen i sig inte att medföra några ökade kostnader för kommunen kopplade till skogsbruket.

Det finns inga tillkommande krav i lagstiftning eller från andra myndigheter om åtgärder eller arbetsinsatser som skulle vara kostnadsdrivande. Kommunens administrativa förvaltning av marken ökar inte. Praktisk övervakning av områdena fortgår inom gängse markförvaltning. Kommunens miljö- och byggnadsnämnd är tillsynsmyndighet över naturreservaten. Förutsebar tillsyn är eventuella punktinsatser i form av dispensärenden eller vid klagomål om brott mot reservatsföreskrifterna. Detta är en del i nämndens ordinarie myndighetsarbete som är självfinansierat genom tillsynsavgifter.

Ombildningen av reservatet innebär heller inga nya åtaganden gällande anläggningar, vandringsleder, rastplatser m.m. Allt sådant är frivilliga åtgärder

som kommunen kan välja att utveckla oavsett om man bildar ett nytt reservat eller inte.

Den befintliga skyltningen av entréer till reservatet börjar bli i skick att den i närtid behöver ses över. Vissa skyltar kan behöva bytas ut eller kompletteras och i det sammanhanget är det lämpligt att eventuella korrigeringar görs för att uppdatera innehållet till de nya förutsättningarna. Kostnaderna för detta hanteras i infrastruktur- och servicenämndens ordinarie budgetprocess.

Örjan Spansk
Kommunekolog

§ 33

Bildande av naturreservatet Degerö-Börstskär

Ärendenr 2026/402-3.3.4.4

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att bilda naturreservatet Degerö-Börstskär med den avgränsning och det innehåll som framgår av bifogad beskrivning med tillhörande bilagor. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i bilaga 1 till beskrivningen, med de gränser som slutligen utmärks i fält. Naturreservatets namn ska vara *Naturreservatet Degerö-Börstskär*.
2. Fastställa bifogad skötselplan (bilaga 5 till beskrivningen) i enlighet med 3 § förordningen (1998:1242) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.
3. De i bifogad beskrivning angivna föreskrifterna gäller i reservatet med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen om områdesskydd m.m. för att uppnå och tillgodose syftet med reservatet.

Reservationer

Sana Suljanovic (M) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram förslag om naturreservatsbildning för ett antal tätortsnära områden och skärgårdsöar. Enligt beslutet skulle förslagen tas fram gruppvis. Den första gruppens fem reservat beslutades av kommunfullmäktige under 2025. Degerö-Börstskär ingår i den andra gruppen och är nu föremål för bildande.

Utifrån föreslagen avgränsning av området har kommunstyrelseförvaltningen i samråd med berörda förvaltningar tagit fram ett förslag till bildande av naturreservatet. Förslaget uppfyller miljöbalkens krav på innehåll för ett reservatsbildningsbeslut och följer rådande norm för hur sådana beslut bör utformas. Förslaget innehåller således syftena med reservatet, redovisning av skälen för beslutet, vilka föreskrifter som ska gälla i reservatet samt en skötselplan för området. Skötselplanen bifogas dokumentet.

Degerö-Börstskär utgör ett komplett skärgårdslandskap med naturskog, mångfacetterade strandmiljöer med vikar, uddar och grundområden, små sjöar och andra naturtyper med höga naturvärden. Områdets betydelse för friluftslivet stärker skyddsmotivet.

Förslaget har, förutom till obligatoriska externa myndigheter, även remitterats till intresseföreningar och berörda sakägare.

Inkomna synpunkter har medfört några mindre justeringar i texter och föreskrifter, vilket framgår av samrådsredogörelsen, men inget som påverkar inriktningen för reservatet. Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby och Naturskyddsföreningen i Luleå uttalar sig positivt till bildandet.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att bilda naturreservatet Degerö-Börstskär med den avgränsning och det innehåll som framgår av bifogad beskrivning med tillhörande bilagor. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i bilaga 1 till beskrivningen, med de gränser som slutligen utmärks i fält. Naturreservatets namn ska vara Naturreservatet Degerö-Börstskär, och att fastställa bifogad skötselplan (bilaga 5 till beskrivningen) i enlighet med 3 § förordningen (1998:1242) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Samt att de i bifogad beskrivning angivna föreskrifterna gäller i reservatet med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen om områdesskydd m.m. för att uppnå och tillgodose syftet med reservatet.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Mathias Karvonen (V) föreslår bifalla kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Sana Suljanovic (M) föreslår avslå förslaget.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag och Sana Suljanovics förslag mot varandra och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Dialog

Förslaget har remitterats till Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Luleå Miljöresurs AB/Lumire, Luleå Energi, Naturskyddsföreningen i Luleå, Norrbottens ornitologiska förening, Friluftsfrämjandet i Luleå, Luleå jaktvårdsklubb, Luleå skärgårdsförening samt berörda sakägare.

Dialog har även skett inom kommunen mellan kommunstyrelseförvaltningen, infrastruktur- och serviceförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Beskrivning av naturreservatet Degerö-Börstskär i Luleå kommun, KLF Hid: 2026.4401
- Ekonomiska konsekvenser av bildandet av naturreservatet Degerö-Börstskär, KLF Hid: 2026.4402
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande bildande av naturreservatet Degerö-Börstskär, KLF Hid: 2026.4400

Beskrivning av naturreservatet Degerö-Börstskär i Luleå kommun

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Naturreservatet Degerö-Börstskär
Kommun:	Luleå kommun
Län:	Norrbottens län
Area:	203 ha (varav land 110 ha)
Berörda fastigheter och ägare:	Degerön 1:11, Luleå kommun
Sameby:	Gällivare skogssameby
Förvaltare:	Luleå kommun

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att bevara och utveckla områdets värdefulla naturmiljö med dess förutsättningar att hysa stor biologisk mångfald. Skogsbiotoper, stränder, våtmarker och andra naturtyper ska få utvecklas naturligt, liksom de processer och strukturer som präglar dessa miljöer. Reservatet ska ge förutsättningar för att ingående naturtypers naturligt associerade habitat och arter ska kunna fortleva och sprida sig. Syftet är även att den genom landhöjningen kontinuerligt nybildade marken och de naturliga biologiska och geologiska processer och successioner som följer härav ska bevaras. Reservatet omfattar således även ett vattenområde utanför den nuvarande strandlinjen.
Inom ramen för ovan nämnda syften ska reservatet ge möjlighet till naturupplevelser, friluftsliv och vetenskaplig forskning i orörd natur.

Syftet ska nås genom att:

- Gynna friluftsliv i skärgårdsmiljö där besökare ska kunna tillgodogöra sig upplevelsevärden relaterade till naturligt utvecklad skog och andra naturtyper.

- Området undantas från skogsbruk, exploateringar och andra verksamheter som kan skada värden för naturmiljö, kulturmiljö och friluftsliv.

- Naturliga störningar som till exempel översvämningar och stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder kan dock släckas vid behov.
- Skog utvecklas mot högre naturvärden genom att lämnas för fri utveckling.
- Den genom landhöjning och andra naturliga processer kontinuerligt nybildade marken tillåts utvecklas naturligt.
- Strand- och grundområdens naturliga processer och strukturer bevaras
- Historiskt nyttjande såsom bete och annat bevarande av öppna biotoper kan ske där så är lämpligt.
- Främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet tas bort, i de fall det är möjligt.
- Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom lämpliga anläggningar, exempelvis allmän båtbrygga och rastplats.
- Alla åtgärder i reservatet planeras så att körskador och annan påverkan på markskiktet undviks.
- Besökare informeras om reservatets naturvärden.
- Skötsel och utvecklande av anläggningar för friluftslivet sker med stor hänsyn till de naturvärden som naturreservatet avser skydda.
- Det friluftsliv som tillåts i området och de anläggningar som iordningsställs för detta endast avser ickestörande, lättare aktiviteter såsom, vandring, skidåkning, bär- och svampplockning och dylikt. Motoriserade aktiviteter, bullrande eller på annat sätt störande aktiviteter tillåts inte.
- Området sköts genom fastställd skötselplan.

Skälen för beslutet

Skälen för bildandet av naturreservatet är de höga naturvärdena knutna till en omväxlande och komplett skärgårdsmiljö. Området utgör en helhetsmiljö i den yttre skärgården med naturskog, mångfacetterade strandmiljöer med vikar, uddar och grundområden, små sjöar och andra naturtyper, som alla bidrar till reservatets skyddsvärde. Området har likväl höga rekreativa värden.

Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets natur- och rekreationsvärden förstörs.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

1. Bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar samt skada, ta bort eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar eller delar därav.
2. Skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t.ex. genom att spränga, borra, schakta, dika, dämma, utfylla, anordna upplag, tippa, gräva, muddra eller bedriva täkt i någon form.
3. Uppföra byggnad eller annan anläggning.
4. Anlägga väg.
5. Släppa ut eller sprida gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen.
6. Plantera eller föra in växt-, djur- eller svampart.
7. Framföra motordrivet fordon, inklusive terrängskoter, i reservatets landområde.

Vidare är det utan Luleå kommuns tillstånd inom hela reservatet förbjudet att:

8. Sätta upp tavla, plakat eller skylt.
9. Anlägga stängsel eller ledning i luft, mark eller vatten.

Undantag från föreskrifterna i punkt A:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet.
2. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för drift och underhåll av befintliga byggnader och andra anläggningar eller vidmakthållande av anläggningarna funktion genom t.ex. muddring till allmän brygga.

3. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för åtgärder som syftar till att vidmakthålla funktionen hos befintliga båtplatser, t.ex. genom underhållsmuddring eller reparation av pirar.

4. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll, utvecklande och uppförande av stigar, spår, utsiktsplatser och andra mindre anläggningar för det allmänna friluftslivets behov. Härvid får exempelvis lättare röjning utföras vid stigar, rastplatser och utsiktsplatser samt även träd och grenar som fallit över eller riskerar att falla över anläggningarna flyttas respektive läggas omkull.

5. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll av sjömärken eller röjning för vidmakthållande av dessas funktion.

6. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för vård, synliggörande eller undersökningar av fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar och kulturmiljöer.

7. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för nyttjande av de rättigheter som följer av gällande servitut vilka belastar reservatets fastigheter.

8. Förskrifterna ska inte utgöra hinder för betesdrift med tamdjur eller anläggande av stängsel för att inhägna djuren.

9. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för bekämpning av invasiva främmande arter.

10. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för att bedriva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437).

11. Terrängskoter får köras vid väl snötäckt mark av fritidshusägare närmaste lämpliga väg mellan stranden och huset.

12. Motordrivna fordon får köras i enlighet med de undantag som anges i 1 § terrängkörningsförordningen (1978:594).

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten förpliktigas att tåla att följande åtgärder kan komma att utföras för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. Utmärkning av reservatet.

2. Uppsättning och underhåll av informationsskyltar.

3. Anläggande och underhåll av stigar, spår och andra anläggningar för friluftslivets behov.

4. Undersökning och dokumentation av växt- och djurliv, andra naturförhållanden och friluftsliv.
5. Upprättande och underhåll av anläggningar för sjösäkerhet.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Skada mark eller vegetation, inklusive döda stående eller liggande träd och delar därav, eller i övrigt genom att t.ex. gräva upp eller plocka mossor, lavar och svampar, eller gräva upp örter, gräs, halvgräs och ormbunkar.
2. Skada eller störa djurlivet, t.ex. genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt samt att fånga, flytta eller döda däggdjur, fåglar, kräldjur eller groddjur.
3. Förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t.ex. borra, hacka, spränga, inrista, gräva eller måla.
4. Sätta upp tavla, plakat, skylt, affisch, göra inskrift eller andra markeringar på träd eller i naturen i övrigt.
5. Fånga eller insamla ryggradslösa djur.
6. Ta ved. Endast egen medhavd ved eller ved från av förvaltaren iordningställda vedförråd får användas.

Undantag från föreskrifterna i punkt C:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet.
2. Bär- och marksvampplockning är tillåtet i området.
3. Fiske och jakt i enlighet med gällande lagstiftning är tillåtet i området.
4. Motordrivna fordon får köras i enlighet med de undantag som anges i 1 § terrängkörningsförordningen (1978:594).
5. Terrängskoter får köras vid väl snötäckt mark av fritidshusägare närmaste lämpliga väg mellan stranden och huset.

Andra föreskrifter och bestämmelser som gäller för området

Kulturhistoriska lämningar

Inom området finns ett gammalt fiskeläge som utgör *övrig historisk lämning*.

Skoterförbud
Reservatets landområden omfattas av det generella skoterförbud som gäller öarna i Norrbottens skärgård. Undantaget är körning närmaste väg från stranden till stuga.

Redogörelse för ärendet

Degerö-Börstskär har varit reserverat för naturvård och friluftsliv sedan åtminstone 1990-talet. I kommunens översiktsplan från 1990 är rekommendationen att bevarandeintressena ska vara styrande för mark- och vattenanvändningen.

I kommunens naturvårdsplan från år 2000 (reviderad 2010) pekas området ut som mycket värdefullt, där det är klassat till den högsta naturvärdesklassen, vilket betyder att området ska prioriteras i kommunens naturvårdsarbete.

I kommunens översiktsplan från 2013 angavs ett antal områden som utredningsområden för nya naturreservat, där Degerö-Börstskär var ett av de utpekade områdena, och som en följd av detta gav kommunstyrelsen i uppdrag till dåvarande samhällsutvecklingskontoret att ta fram förslag till beslut om naturreservatsbildning (2016-12-05 § 282).

I den nu gällande översiktsplanen (antagen 2021) är rekommendationen fortsatt att Degerö-Börstskär ska inrättas som kommunalt naturreservat och kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att ta fram beslutshandlingar för naturreservatet med målsättningen om ett bildande under 2025.

Ärendet har remitterats till länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Lumire, Luleå Energi, Naturskyddsföreningen i Luleå, Norrbottens ornitologiska förening, Friluftsfrämjandet i Luleå, Luleå jaktvårdsklubb, Luleå skärgårdsförening samt berörda sakägare.

Yttranden har inkommit från flera av remissinstanserna. De synpunkter som framförts och kommunens kommentarer till dessa redovisas i samrådsredogörelsen (bilaga 3). Den enda förändring som gjorts i föreskrifterna, föranledd av inkomna synpunkter, är ett tillägg som ger undantag för att återinföra bete i området. I övrigt har synpunkterna inte medfört annat än justeringar som har marginell betydelse för reservatets utformning.

Ingen instans har framfört invändningar mot reservatsbildningen och flertalet meddelar att man inte har några erinringar. Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby och Naturskyddsföreningen i Luleå uttalar sig positivt till bildandet.

Kommunens bedömning

Området är en skärgårdsmiljö som är värdefull såväl ur naturvårdssynpunkt som för rekreation och friluftsliv. Reservatet omfattar naturskog, flikiga och grunda vikar, artrika strand- och grundområden, små tjärnar, våtmarker och hällmarker. I området förekommer ett flertal rödlistade och andra ovanliga arter. Reservatets relativa tillgänglighet med egen båt och förekomsten av stigar och andra anläggningar gör att området också har stor betydelse för friluftslivsaktiviteter och upplevelsen av orörd natur.

Skogsavverkning eller andra åtgärder som skadar mark eller vegetation på land eller i vatten, byggande av anläggningar eller andra exploateringar skulle innebära att områdets naturvärden och opåverkade och ostörda karaktär förstörs. Sådana åtgärder riskerar även att hindra eller avhålla allmänhetens tillgång till naturområdet. Med tanke på skogens historik och struktur har den goda förutsättningar att stärka naturvärdena ytterligare om den tillåts utvecklas genom naturliga processer. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Ett reservatsbildande av området ligger i linje med arbetet mot uppfyllandet av nationella och regionala miljökvalitetsmål. Naturreservatet bidrar till att målen *Levande skogar* och *Hav i balans samt levande kust och skärgård* kan uppfyllas. Bland de globala Agenda 2030-målen berörs främst mål 15, *Ekosystem och Biologisk mångfald* samt mål 3 *God hälsa och välbefinnande*. Inom den nationella folkhälsopolitikens målområde 5, Boende och närmiljö, påtalas att grönska och natur är viktiga resurser för hälsa som gynnar fysisk aktivitet, lek och friluftsliv. Reservatsbildandet bidrar till ett flertal av Sveriges tio friluftslivsmål.

Luleå kommun bedömer att en naturreservatsbildning är förenlig med kommunens översiktsplan. Där anges markanvändningen Natur med rekommendationen att området ska inrättas som nytt naturreservat.

Reservatet ingår i ett område som är av betydelse för totalförsvaret och som enligt 3 kap 9 § miljöbalken så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka dessa intressen. Luleå kommun bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt försvårar bedrivandet av dessa verksamheter. Området ligger också inom riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap 6 § och 4 kap 2 § och kommunen bedömer att reservatsbildningen inte heller påverkar de riksintressena i negativ riktning. Reservatet berör riksintresse för vattenbruk (yrkesfiske) enligt 3 kap 5 §. Reservatet innebär inga inskränkningar i fisket. Området ingår i Gällivare skogssamebys vinterbetesområde. Reservatsbildningen med dess syfte och föreskrifter försämrar inte möjligheterna till nyttjande för det ändamålet. Kommun bedömer därför att reservatsbeslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken.

Luleå kommun finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen enligt 7 kap 25 § miljöbalken att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som gjorts är nödvändiga för att bevara de höga natur- och rekreationsvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte.

Beskrivning av området

Area:	ca 203 ha, varav land ca 110 ha
Naturtyper:	Skogsmark ca 92 ha, varav produktiv skog ca 88 ha Öppen våtmark ca 3 ha Strandäng ca 3 ha Block-grusmark ca 10 ha Hällmark ca 2 ha Vattenområde ca 93 ha

Naturreservatet ligger i den yttre skärgården i Luleå kommun och omfattar huvuddelen av ön Degerö-Börstskär och några mindre kobbar och skär inom det vattenområde som reservatet avgränsar.

Ögruppen är mångformig och har en heterogen strandlinje med ett flertal vikar och uddar. Ett par av öns före detta vikar har snörts av och utgörs nu av glosjöar som har förbindelse med havet. Havets omdanande processer har sköljt bort moränen på ett flertal platser och hällar ligger därmed i dagen.

Biotopvariationen i området är stor. Här finns naturskogar, flikiga och grunda vikar, artrika strand- och grundområden, små tjärnar, våtmarker och hällmarker. Skogens naturskogskvaliteter varierar. Till del är skogen påverkad av skogsbruk, men värdekärnor finns, där det förekommer träd av ansenlig ålder och mycket död ved.

Väl utvecklade strandängar förekommer på några ställen, till exempel vid Bakviken innanför ön Storgrundet. Här finns i stranden ett flertal moränryggar och mellan dessa blir växtligheten på sina ställen rik. Bland strandängsväxterna märks bl a strandrödtoppa. Ett annat exempel är stranden på norra sidan av Börstskärshamnen. Här växer bland annat ormtunga rikligt.

Norr om Börstskärshamnen upp mot och runt tjärnen med namnet Ängen finns ett relativt stort sammanhängande grannaturskogsområde. Lågor med basala stambrott förekommer rikligt och på en del växer harticka och kötticka. Vid Ängens sydvästra hörn finns ett område med många gamla vindfällen. Norr om tjärnarna innanför Börstskärshamnen är en bård med mycket död ved också lämnad. I den östligaste delen är skogen sumpskogsartad. Uppe på

Börstskärsberget växer en gammal hällmarkstallskog. En del äldre lågor och enstaka torrakor finns samt här.

Öarnas djurliv, främst bland fåglar, är välkänt rikt. Den stora biotopvariationen med naturskog, små tjärnar, vikar och grundområden ger utrymme för många arter. Tretåig hackspett lämnar sina typiska hackmärken i grannaturskogen. Fiskgjuse, storlom, småspov, spillkråka, talltita och korp kan också nämnas. Vikar, grundområden, strandängar och tjärnarna på ön lockar änder, vadare och andra sjöfåglar. Naturskogarnas inslag av död ved ger förutsättningar för en mångfaldig fauna av insekter och andra småkryp.

Området har i gångna tider, åtminstone delvis, nyttjats för bete med får och eventuellt getter. Spår av detta går att se främst genom rester av instängsling i anslutning till de små sjöarna på huvudön och på Lillön (som är det inofficiella namnet på halvön utanför Börstskärshamnen). Påverkan på vegetation av beteshävden kan möjligen spåras, men är antagligen av underordnad betydelse för dagens förhållanden. Namnet på sjön vid reservatets norra del, Ängen, antyder också historiskt nyttjande för foderproduktion där.

Sammanfattningsvis har ögruppen i sin helhet mycket höga naturvården. Den omfattande biotopvariationen ger utrymme för stor biologisk mångfald. Naturtyperna är generellt naturligt utvecklade med stor dynamik, främst i strandområdena där den pågående landhöjningen kontinuerligt förändrar landskapet och förutsättningarna för organismsamhällena. Även om en del av skogen är påverkad av skogsbruk så finns mycket bevarat som har förutsättningar för arter som kräver lång kontinuitet av strukturer och naturlig dynamik för att kunna leva och sprida sig.

Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom en kommunal brygga. Annars finns goda förutsättningar att ströva fritt i området, längs stränderna eller i skogen – eller nyttja badklippor eller någon av de små sandstränder. Utsikten från Börstskärsberget är anslående.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos länsstyrelsen enligt bilaga 4.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken, vilka gäller omedelbart.

Bilagor

1. Naturreservatets avgränsning
2. Översiktskarta
3. Samrådsredogörelse

4. Hur man överklagar
5. Skötselplan

Bilaga 1

Naturreservatets avgränsning

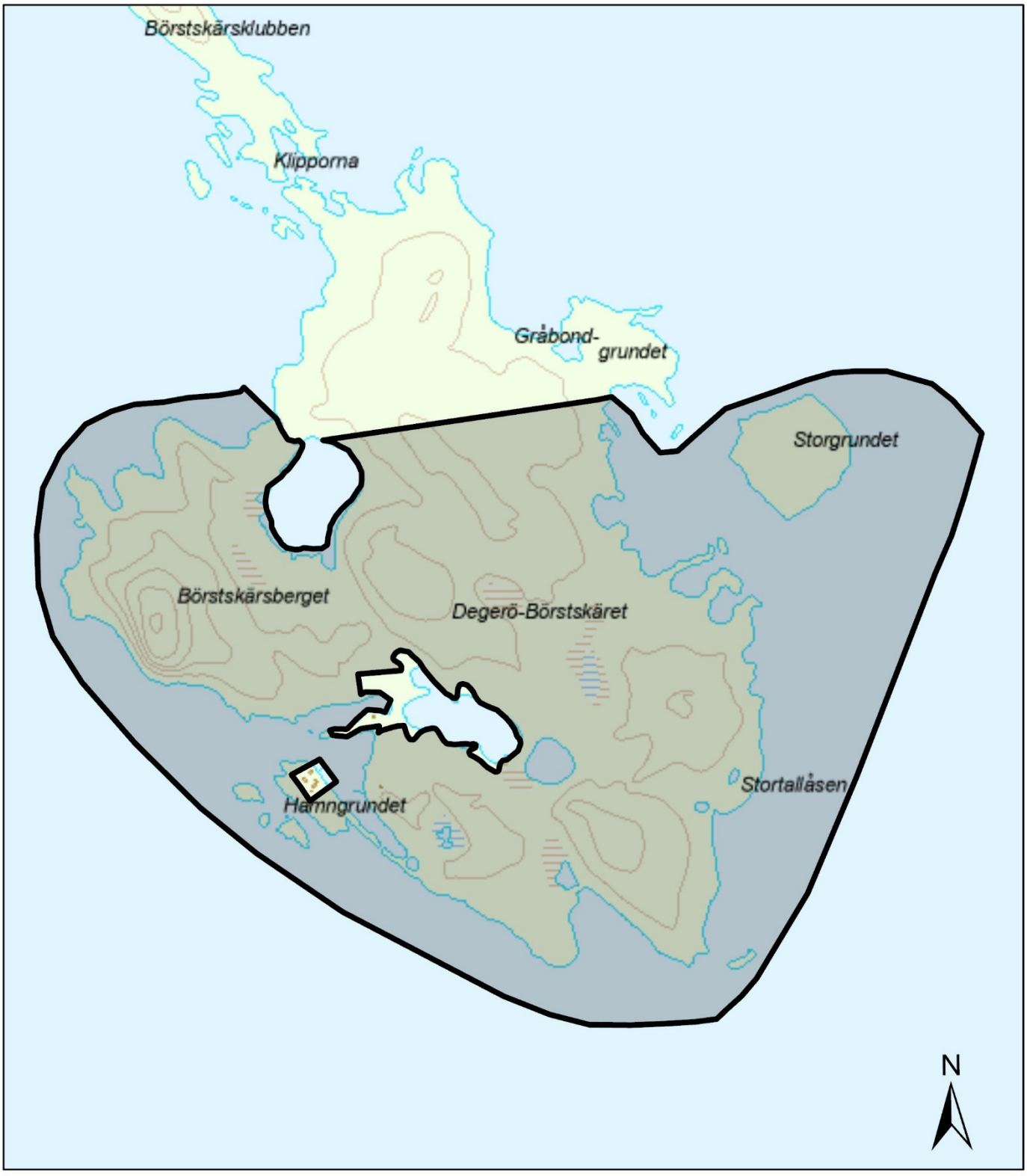

Bilaga 2

Översiktskarta

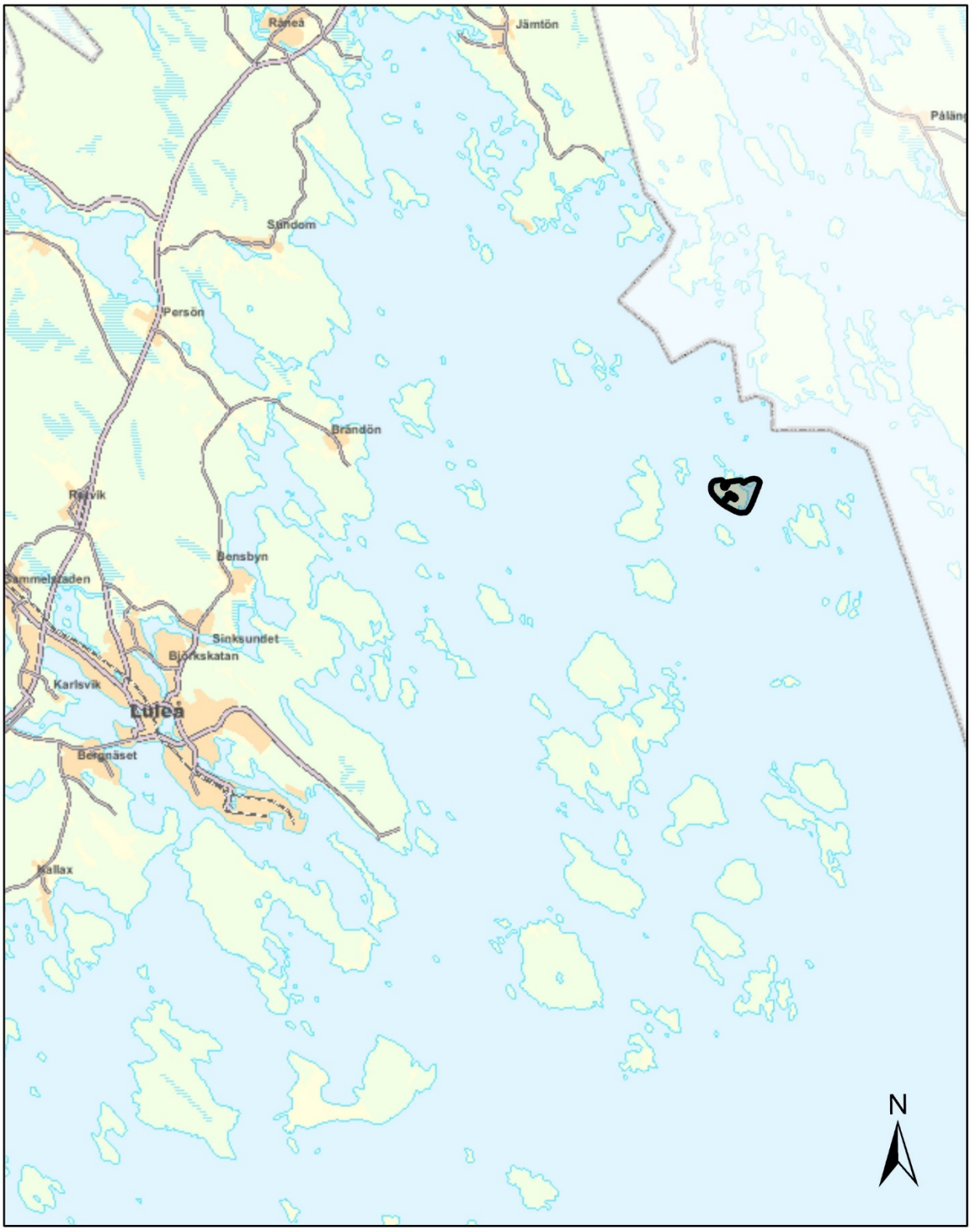

Gräns för naturreservatet Degerö-Börstskär

0 2,5 5 10 Kilometer

Bilaga 3

Samrådsredogörelse

Ärendet har remitterats till länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Lumire, Luleå Energi, Naturskyddsföreningen i Luleå, Norrbottens ornitologiska förening, Friluftsfrämjandet i Luleå, Luleå jaktvårdsklubb, Luleå skärgårdsförening samt rättighetsinnehavare i området.

Nedan redovisas en sammanställning av inkomna synpunkter. I sammanställningen är det som uppfattas som konkreta synpunkter refererade eller inklippta, främst invändningar eller förslag på förändringar. Andra delar i yttrandena, såsom bakgrundstexter, bekräftande synpunkter eller meddelanden om att man inte har någon synpunkt har här utelämnats.

Luleå kommuns kommentarer redovisas i *kursiv* stil under varje synpunkt. I det fall synpunkten medfört någon förändring i reservatets utformning tydliggörs det med ***fet kursiv*** stil.

Rågranne

En fastighetsägare i anslutning till reservatet (omsluts av reservatet), tillika servitutinnehavare inom området framför synpunkter. Bland annat påtalar denne det historiska nyttjandet för bete inom området och att han har ett produktionsplatsnummer för ändamålet. Önskemålet är att återinfört bete ska vara möjligt. Övriga synpunkter sammanfattas i följande punkter:

a. Frigöra och skylta kallkällan samt det gamla fiskeläget.
b. Röja sly och annan igenväxning runt gästhamnens "samtliga" klipphällar samt gallra skogen i närheten av besöksstugan för att återställa öppenhet och besöksattraktivitet.
c. Anlägga och skylta vandringsstig till utsiktspunkten på berget i sydväst samt i dess förlängning, vidare ner till de två sandstränderna på västsidan. Mellan stränderna bör en grillplats anläggas som ersättning för den spontana eldningsplats som uppstått genom åren.
d. I skötselplanen säkerställa att den öppna klipphälls- och skogsmiljön närmast gästhamnen återställs, inklusive vyn mot öppet hav.
e. Återinföra namnet Lillön på skäret med fastigheterna.
f. I skötselplanen för Lillön som helhet bevara den öppna biotopen som under seklerna uppstått genom stor mänsklig påverkan genom veduttag, fiske och djurhållning (slyröjning och betning) under hundratals år, sannolikt intensifierat före/efter 30/40-talet tidigare ägare eller brukare. Nuvarande fastighetsä-

gare föreslås skötselansvar.
g. Noteras att servitutet för 1:17 medger båtuppläggning/brygga inom hela Lillön, ej begränsat till fastighetsindelning 1:17.
h. Säkerställa att reservatsbildningen i sin helhet eller delar möjliggör fortsatt eller framtida djurhållning genom SE219843 (eller annat SE-nummer om annan djurhållare tar vid).

Kommunens kommentar:
Området har historiskt, åtminstone delvis, nyttjats för bete med får och getter. Oklara uppgifter gör gällande att det pågått fram till andra världskriget. Extensivt bete bör inte äventyra syftet med reservatet utan kan tillföra mer variation i vegetationen och därmed skapa ytterligare naturvärden i området. ***Ett undantag till föreskrifterna har införts som möjliggör framtida bete och skötselplanen har anpassats därefter.***

Föreskrifterna medger underhåll av gästhamnen och angränsande klipphällar m.m., exempelvis genom slyröjning. Det framgår också av skötselplanen vilka ytor det handlar om, bland annat Lillön. Det finns även utrymme att röja tillkommande ytor om man kan se att det tjänar syftet med reservatet. Det är dock inget som föreskrivs som en förpliktigande åtgärd för reservatsförvaltaren, utan en möjlighet vid behov. Denna typ av skötsel kan överlåtas till extern part. Nya anläggningar som stigar, grillplatser och skyltning hindras inte av föreskrifterna, men är inte ett förpliktigande åtagande i och med reservatsbildningen. Nyttjandet av servitutet säkerställs genom en undantagsföreskrift. Namnet "Lillön" används i dokumentationen kring reservatsbildandet.

Luleå jaktvårdsklubb
Luleå jaktvårdsklubb understryker i sitt yttrande vikten av att ha kvar bestämmelsen att "jakt i enlighet med gällande lagstiftning är tillåtet i området".

Kommunens kommentar:
Undantaget som tillåter jakt och fiske är kvar.

Bilaga 4

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos länsstyrelsen.

Tala om vilket beslut ni överklagar eller om det är en del av beslutet ni överklagar. Ange också varför ni anser att beslutet är felaktigt och vilken ändring som ni vill ha.

Bifoga handlingar och annat som ni anser stöder er uppfattning,

Överklagandet skall lämnas in eller skickas till Luleå kommun. För att överklagandet skall kunna prövas måste handlingarna ha inkommit till kommunen senast **inom tre veckor** från den dag då ni fick del av beslutet.

Har ert överklagande kommit i rätt tid kommer handlingarna att skickas vidare till länsstyrelsen, om beslutsfattaren inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Underteckna skrivelsen och uppge namn, personnummer, postadress, telefonnummer och e-postadress.

Överklagandet skickas till:

Luleå kommun
971 85 Luleå

eller via e-post:
lulea.kommun@lulea.se

Bilaga 5

Skötselplan för naturreservatet Degerö-Börstskär

1. Allmänt

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av naturreservatet Degerö-Börstskär. Vid planering och utförande av skötseln ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också följas.

2. Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att bevara och utveckla områdets värdefulla naturmiljö med dess förutsättningar att hysa stor biologisk mångfald. Skogsbiotoper, stränder, våtmarker och andra naturtyper ska få utvecklas naturligt, liksom de processer och strukturer som präglar dessa miljöer. Reservatet ska ge förutsättningar för att ingående naturtypers naturligt associerade habitat och arter ska kunna fortleva och sprida sig. Syftet är även att den genom landhöjningen kontinuerligt nybildade marken och de naturliga biologiska och geologiska processer och successioner som följer härav ska bevaras. Reservatet omfattar således även ett vattenområde utanför den nuvarande strandlinjen.
Inom ramen för ovan nämnda syften ska reservatet ge möjlighet till naturupplevelser, friluftsliv och vetenskaplig forskning i orörd natur.

Syftet ska nås genom att:

- Gynna friluftsliv i skärgårdsmiljö där besökare ska kunna tillgodogöra sig upplevelsevärden relaterade till naturligt utvecklad skog och andra naturtyper.

- Området undantas från skogsbruk, exploateringar och andra verksamheter som kan skada värden för naturmiljö, kulturmiljö och friluftsliv.

- Naturliga störningar som till exempel översvämningar och stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder kan dock släckas vid behov.

- Skog utvecklas mot högre naturvärden genom att lämnas för fri utveckling.

- Den genom landhöjning och andra naturliga processer kontinuerligt nybildade marken tillåts utvecklas naturligt.
- Strand- och grundområdens naturliga processer och strukturer bevaras
- Historiskt nyttjande såsom bete och annat bevarande av öppna biotoper kan ske där så är lämpligt.
- Främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet tas bort, i de fall det är möjligt.
- Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom lämpliga anläggningar, exempelvis allmän båtbrygga och rastplats.
- Alla åtgärder i reservatet planeras så att körskador och annan påverkan på markskiktet undviks.
- Besökare informeras om reservatets naturvärden.
- Skötsel och utvecklande av anläggningar för friluftslivet sker med stor hänsyn till de naturvärden som naturreservatet avser skydda.
- Det friluftsliv som tillåts i området och de anläggningar som iordningsställs för detta endast avser ickestörande, lättare aktiviteter såsom, vandring, skidåkning, bär- och svampplockning och dylikt. Motoriserade aktiviteter, bullrande eller på annat sätt störande aktiviteter tillåts inte.
- Området sköts genom fastställd skötselplan.

3. Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Naturreservatet Degerö-Börstskär
Kommun:	Luleå kommun
Län:	Norrbottens län
Area:	230 ha (varav land 110 ha)
Berörda fastigheter och ägare:	Degerön 1:11, Luleå kommun
Sameby:	Gällivare skogssameby

Förvaltare: Luleå kommun

4. Beskrivning av området och dess värden

Naturtyper: Skogsmark ca 92 ha, varav produktiv skog ca 88 ha
Öppen våtmark ca 3 ha
Strandäng ca 3 ha
Block-grusmark ca 10 ha
Hällmark ca 2 ha
Vattenområde ca 93 ha

Naturreservatet ligger i den yttre skärgården i Luleå kommun och omfattar huvuddelen av ön Degerö-Börstskär och några mindre kobbar och skär inom det vattenområde som reservatet avgränsar.

Ögruppen är mångformig och har en heterogen strandlinje med ett flertal vikar och uddar. Ett par av öns före detta vikar har snörts av och utgörs nu av glosjöar som har förbindelse med havet. Havets omdanande processer har sköljt bort moränen på ett flertal platser och hällar ligger därmed i dagen.

Biotopvariationen i området är stor. Här finns naturskogar, flikiga och grunda vikar, artrika strand- och grundområden, små tjärnar, våtmarker och hällmarker. Skogens naturskogskvaliteter varierar. Till del är skogen påverkad av skogsbruk, men värdekärnor finns, där det förekommer träd av ansenlig ålder och mycket död ved.

Väl utvecklade strandängar förekommer på några ställen, till exempel vid Bakviken innanför ön Storgrundet. Här finns i stranden ett flertal moränryggar och mellan dessa blir växtligheten på sina ställen rik. Bland strandängsväxterna märks bl a strandrödtoppa. Ett annat exempel är stranden på norra sidan av Börstskärshamnen. Här växer bland annat ormtunga rikligt.

Norr om Börstskärshamnen upp mot och runt tjärnen med namnet Ängen finns ett relativt stort sammanhängande grannaturskogsområde. Lågor med basala stambrott förekommer rikligt och på en del växer harticka och kötticka. Vid Ängens sydvästra hörn finns ett område med många gamla vindfällen. Norr om tjärnarna innanför Börstskärshamnen är en bård med mycket död ved också lämnad. I den östligaste delen är skogen sumpskogsartad. Uppe på Börstskärsberget växer en gammal hällmarkstallskog. En del äldre lågor och enstaka torrakor finns samt här.

Öarnas djurliv, främst bland fåglar, är välkänt rikt. Den stora biotopvariationen med naturskog, små tjärnar, vikar och grundområden ger utrymme för många arter. Tretåig hackspett lämnar sina typiska hackmärken i grannaturskogen. Fiskgjuse, storlom, småspov, spillkråka, talltita och korp kan också nämnas. Vikar, grundområden, strandängar och tjärnarna på ön lockar änder, vadare och andra sjöfåglar. Naturskogarnas inslag av död ved ger förutsättningar för en mångfaldig fauna av insekter och andra småkryp.

Området har i gångna tider, åtminstone delvis, nyttjats för bete med får och eventuellt getter. Spår av detta går att se främst genom rester av instängsling i anslutning till de små sjöarna på huvudön och på Lillön (som är det inofficiella namnet på halvön utanför Börstskärshamnen). Påverkan på vegetation av beteshävden kan möjligen spåras, men är antagligen av underordnad betydelse för dagens förhållanden. Namnet på sjön vid reservatets norra del, Ängen, antyder också historiskt nyttjande för foderproduktion där.

Sammanfattningsvis har ögruppen i sin helhet mycket höga naturvården. Den omfattande biotopvariationen ger utrymme för stor biologisk mångfald. Naturtyperna är generellt naturligt utvecklade med stor dynamik, främst i strandområdena där den pågående landhöjningen kontinuerligt förändrar landskapet och förutsättningarna för organismsamhällena. Även om en del av skogen är påverkad av skogsbruk så finns mycket bevarat som har förutsättningar för arter som kräver lång kontinuitet av strukturer och naturlig dynamik för att kunna leva och sprida sig.

Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom en kommunal brygga. Annars finns goda förutsättningar att ströva fritt i området, längs stränderna eller i skogen – eller nyttja badklippor eller någon av de små sandstränder. Utsikten från Börstskärsberget är anslående.

5. Skötselmål och åtgärder

5.1. Naturvärden

Skötselmål

Det övergripande målet för skötseln är att bibehålla och höja de natur- och rekreationsvärden som är förknippade med ett skärgårdslandskap med naturskog, fritt utvecklade strandsuccessioner, vikar, grundområden, små sjöar och andra naturtyper. Landhöjningen blottlägger ständigt nytt land och vegetationens sammansättning följer sedan en viss succession beroende på de naturgivna förutsättningarna i områdets olika delar, vilket är processer som ska tillåtas ha ett naturligt förlopp.

Det generella förhållningssättet är att förändringar av naturtillståndet inom hela reservatet ska ske genom naturlig succession, dvs de gradvisa förändringar som de flesta naturtyper ständigt genomgår.

Skötselåtgärder
Hela naturreservatet utgörs av *ett* skötselområde. Inga aktiva skötselåtgärder utförs, utan växt- och djurlivet ska tillåtas utvecklas fritt inom reservatet. Om spontan brand uppkommer ska brandbekämpning ske med så skonsamma metoder som möjligt och därefter ska det brunna området endast utvecklas genom naturlig succession.

Området har historiskt åtminstone delvis nyttjats för bete med får och eventuellt getter. Möjligheten att återinföra bete i lämpliga delar av reservatet hålls öppen. Detta ska i så fall ske efter överenskommelse med reservatsförvaltaren och planeras och utföras utgående från reservatets syfte.

Se även nedan om skötsel för friluftsliv och rekreation.

5.2. Värden för friluftsliv och rekreation

Skötselmål
Det övergripande målet för skötseln är att ge goda förutsättningar för friluftslivsaktiviteter och naturupplevelser i orörd natur.

Skötselåtgärder
Skogen och naturen i övrigt sköts huvudsakligen med sikte mot naturvårdsmålen enligt ovan, vilket också ger förutsättningar för upplevelsevärden för människor.

Stigar, rast- och utsiktsplatser och andra anläggningar för friluftslivets ändamål kan röjas vid behov. Det gäller också nyanlagda sådana som kan tillkomma efter reservatets bildande (och som inryms i reservatets undantagsbestämmelser). Träd och grenar som fallit över anläggningarna kan tas bort, men med hänsyn till naturvårdsmålen ska dessa läggas åt sidan där de lämnas kvar i skogen. Alla åtgärder ska övervägas i förhållande till naturvårdsmålen och får inte vara mer ingripande än att de kan inrymmas i syftet med reservatet. Det innebär att om till exempel röjning utförs så ska den anpassas för att inte begränsa förutsättningarna för biologisk mångfald genom att skada, ta bort eller avverka naturvärdesträd, död ved eller betydelsefull strandvegetation. Uppkomna röjningsrester kan tas till vara som ved.

Rast- och utsiktsplatser och andra ytor som kan röjas vid behov är markerade på kartan i bilaga 3. Utöver dessa kan ytterligare platser vara föremål för röj-

ning för att gynna utsikt och andra upplevelsevärden. Val av platser sker efter bedömning i förhållande till naturvårdsmålen och syftet med reservatet.

Möjligheten att utföra röjning och andra åtgärder för att hålla en miljö öppen kan av reservatsförvaltaren överlåtas till extern part, exempelvis fastighetsägare i anslutning till reservatet.

5.3. Information

Skötselmål
Målet med skötseln är att ge information till besökarna som belyser områdets värden och sevärdheter samt vilka föreskrifter som gäller i reservatet.

Skötselåtgärder
Minst en informationstavla sätts upp vid lämplig entré till reservatet. På tavlan ska anges områdets värden, varför det är skyddat, vilka föreskrifter som gäller, vem som är förvaltare samt en karta med områdets gränser, stigar och andra anordningar för besökare. Informationstavlan ska ägnas regelbunden tillsyn och underhållas vid behov.

6. Uppföljning av mål och skötselåtgärder

En uppföljning av skötselmål och skötselåtgärder med utgångspunkt från reservatets syfte ska ske vart tionde år. Planens ingående mål och utfallet av genomförda åtgärder ska då ses över. Om uppföljningen visar att det är nödvändigt med avseende på reservatets syfte ska berörda skötselmål och åtgärder ändras så de blir ändamålsenliga.

7. Källhänvisning

Artportalen. Uttag 2026-02-04
Luleå kommun. 2000: *Naturvårdsplan Luleå.*
Öberg, T. 2006: *Den stora naturguiden till Pärlorna i Luleå kommun*. Luleå kommun.

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta med reservatets skötselområde
3. Karta med anläggningar och information

Bilaga 1

Översiktskarta

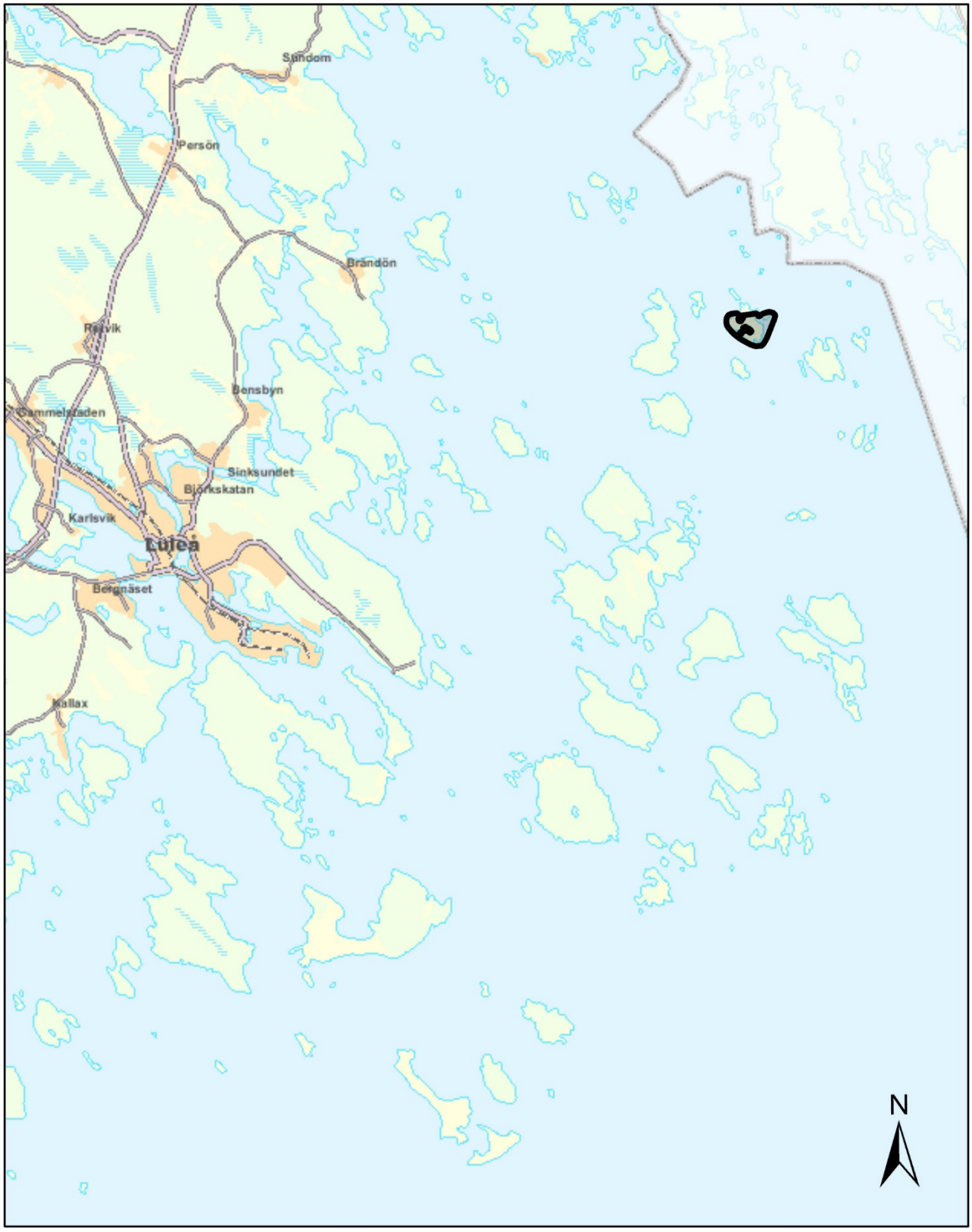

Gräns för naturreservatet Degerö-Börstskär

0 2,5 5 10 Kilometer

Bilaga 2

Reservatets avgränsning och skötselområde

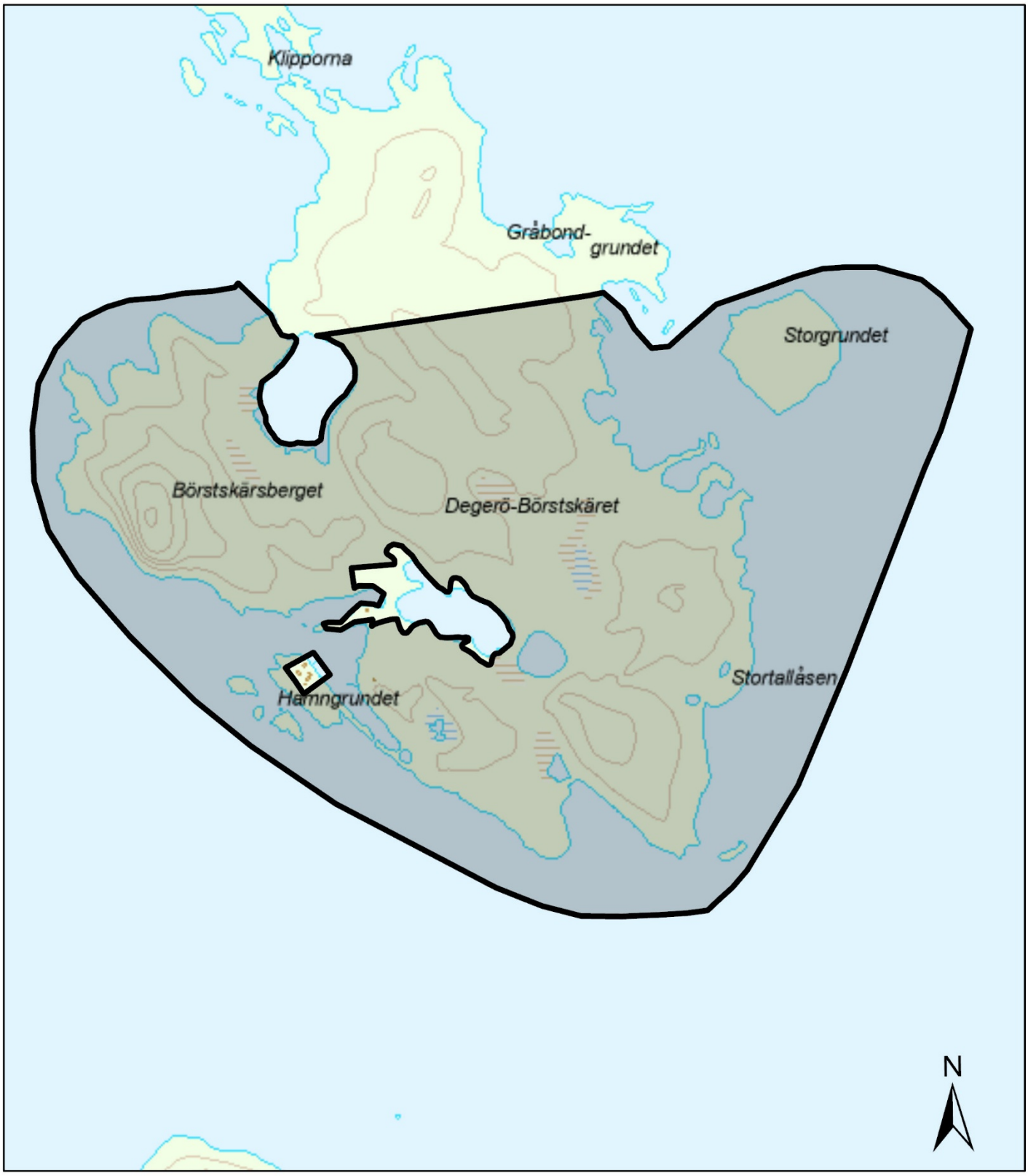

Reservatets avgränsning, tillika skötselområde

0 0,5 1 Kilometer

Bilaga 3

Anläggningar och information

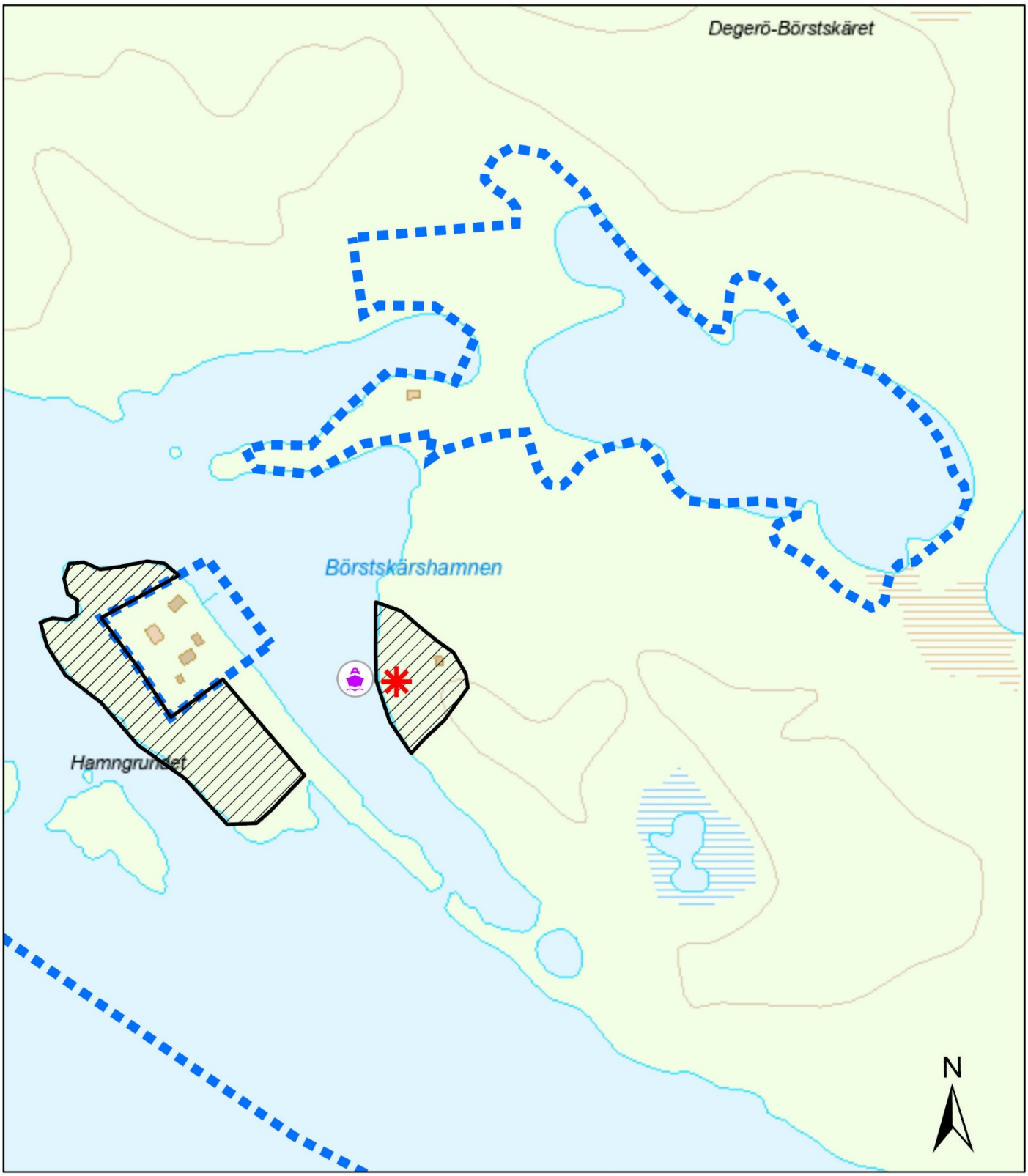

Gräns för naturreservatet Degerö-Börstskär

Utsiktsplatser, kan hållas öppna

Möjlig plats för informationstavla

Båthamn

0 0,15 0,3 Kilometer

Ekonomiska konsekvenser av bildandet av naturreservatet Degerö-Börstskär

Degerö-Börstskärs skogsmark och natur i övrigt är idag inte föremål för någon specifik skötsel. De höga naturvärdena i den orörda naturen utvecklas bäst genom att den lämnas för fri utveckling, vilket också är målet för berörda skogsbestånd i den gällande skogsbruksplanen. Denna inriktning kommer fortsatt att gälla i och med reservatsbildandet, så det blir inga tillkommande kostnader av den anledningen.

Viss skötsel (röjning) av stigar och utsiktsplatser kan vara aktuellt men reservatsbildningen innebär ingen ytterligare förpliktelse i det avseende. Föreskrifterna är utformade så att sådan röjning är tillåten att utföra men det föreskrivs inte som en aktiv skötselåtgärd. Skötseln kan alltså utföras om kommunen bedömer det behövligt, men det sker i så fall oavsett att området blivit naturreservat. Det blir således heller inga tillkommande kostnader i den delen.

Det finns inga krav i lagstiftning eller från andra myndigheter om åtgärder eller arbetsinsatser som skulle vara kostnadsdrivande. Kommunens administrativa förvaltning av marken ökar inte. Praktisk övervakning av områdena fortgår inom gängse markförvaltning. Kommunens miljö- och byggnadsnämnd är tillsynsmyndighet över naturreservaten. Förutsebar tillsyn är eventuella punktinsatser i form av dispensärenden eller vid klagomål om brott mot reservatsföreskrifterna. Detta är en del i nämndens ordinarie myndighetsarbete som är självfinansierat genom tillsynsavgifter.

Slutsatsen är därför att reservatsbildningen inte kommer att medföra några ekonomiska konsekvenser för kommunen, annat än en mindre engångskostnad för en skylt, samt underhåll av denna. Detta är kostnader som hanteras i infrastruktur- och servicenämndens ordinarie budgetprocess.

Örjan Spansk
Kommunekolog

§ 84

Uppdrag om att skapa nya naturreservat

Ärendenr 2024/257-3.1.0.3

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att godkänna i ärendet bilagd utredning i enlighet med KLF Hid: 2024.1497.
2. Kommunstyrelsen ger i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att i samråd med berörda förvaltningar ta fram förslag om naturreservatsbildning, med avgränsningar, syften, föreskrifter samt skötselplaner för i översiktsplanen angivna områden.
3. Kommunstyrelsen beslutar att förslagen tas fram gruppvis enligt i ärendebeskrivningen angiven ordning, där målsättningen är att de första naturreservaten, Mjölkuddsberget, Porsöberget, Kalvholmen Storsand och Grundet, kan inrättas under det första kvartalet 2025.
4. Kommunstyrelsen beslutar att naturreservatsobjektet Mattisberget utreds i samråd med markägaren för att nå en samförståndslösning innan eventuellt förslag till reservatsbildning tas fram och att reservatsbildning av Karlsvik tillsvidare får anstå i avvaktan på övergripande planering av området.

Reservationer

Anders Josefsson (M), Sana Suljanovic (M), Arne Nykänen (C), Ylva Mjärdell (L), Ingrid Vesterlund (SD) och Samuel Ek (KD) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

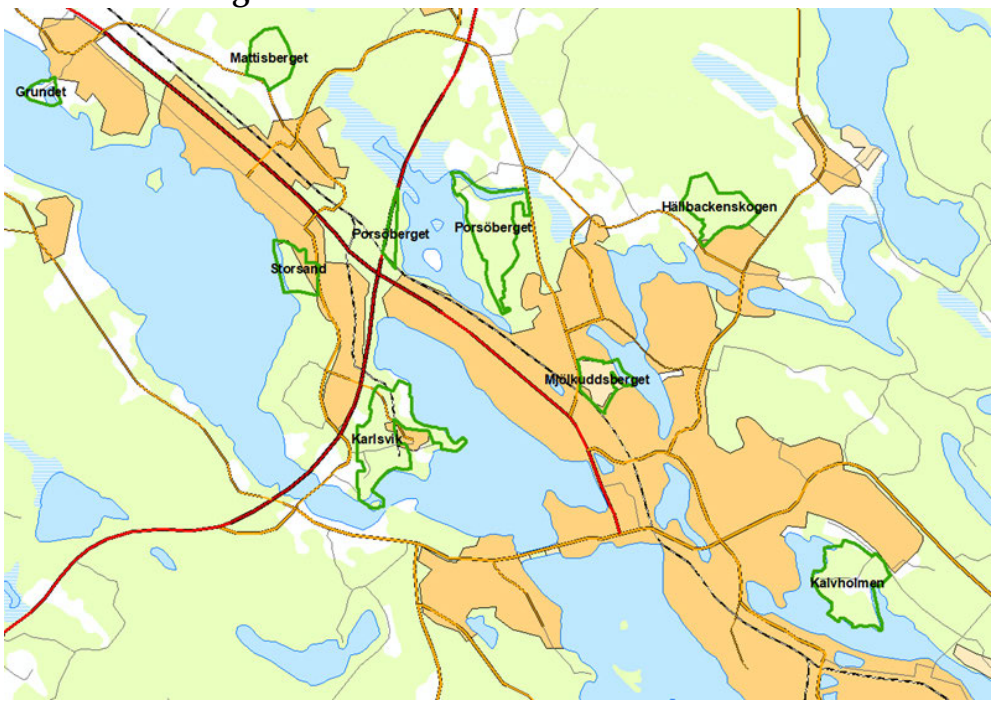

Figur 1. Framtida naturreservat i stadsbygden. Avgränsningar enligt ÖP21

Figur 2. Framtida naturreservat i skärgården. Avgränsningar enligt ÖP21

Ärendet har initierats av kommunstyrelseförvaltningen som ett svar på det utredningsuppdrag som finns i Plan och budget 2024-2026, att skapa nya naturreservat. Uppdraget tolkas som en av aktiviteterna inom Plan och budgets fokus på hållbarhet, där tillgängliga grönområden och främjandet av biologisk mångfald anges som viktiga aspekter. Det ligger också i linje med översiktsplanens övergripande mål nr 4, Natur, som innebär att Luleås naturvärden finns kvar och har plats att utvecklas.

I översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta anges vilka områden som bör reserveras för grönstruktur, där några särskilt viktiga värdekärnor pekas ut som framtida kommunala naturreservat. Målsättningarna i Plan och budget och det nu aktuella uppdraget ses som ett uttryck för de rekommendationerna.

Samhällsomställningskontoret har utrett vilka premisser som gäller för de utpekade områdena och föreslår en tågordning för arbetet med att bilda naturreservaten. Områdenas inbördes värdering är i grunden jämlik, även om i viss mån olika förutsättningar kan råda för de olika reservaten. Av praktiska och resursmässiga skäl måste arbetet ändå utföras i en viss ordning. Förslaget innebär att reservatsbildningen sker gruppvis, där två-fem områden hanteras parallellt i varje omgång, enligt följande:

Grupp 1: Mjölkuddsberget, Porsöberget, Kalvholmen, Storsand och Grundet
Grupp 2: Hällbackenskogen, Altappen, Småskär och Degerö-Börstskär
Grupp 3: Mattisberget och Karlsvik

Processen för reservatsbildningingarna bedöms ta ca 1 år, vilket innebär att reservaten i grupp 1 bör kunna beslutas under första kvartalet 2025, grupp 2 fjärde kvartalet samma år och grupp tre eventuellt från 2026 och framåt.

Kostnaderna för reservatsbildningarna blir ytterst begränsade. Kommunen äger i princip all mark i områdena varför kostnaden för markförvärv bör kunna hållas till ett minimum. I övrigt handlar det om begränsade engångskostnader för gränsmarkeringar och informationsskyltar, samt underhåll av dessa. Framtida skötsel av områdena bör rymmas inom ordinarie driftsbudget hos berörda förvaltningar.

Samhällsbyggnadsutskottet har 2024-02-26 § 17 föreslagit kommunstyrelsen besluta att godkänna i ärendet bilagd utredning. Kommunstyrelsen ger i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att i samråd med berörda förvaltningar ta fram förslag om naturreservatsbildning, med avgränsningar, syften, föreskrifter samt skötselplaner för i översiktsplanen angivna områden. Kommunstyrelsen beslutar att förslagen tas fram gruppvis enligt i ärendebeskrivningen

angiven ordning, där målsättningen är att de första naturreservaten, Mjölkuddsberget, Porsöberget, Kalvholmen Storsand och Grundet, kan inrättas under det första kvartalet 2025. Kommunstyrelsen beslutar att naturreservatsobjektet Mattisberget utreds i samråd med markägaren för att nå en samförståndslösning innan eventuellt förslag till reservatsbildning tas fram och att reservatsbildning av Karlsvik tillsvidare får anstå i avvaktan på övergripande planering av området. Under ärendets behandling i samhällsbyggnadsutskottet reserverade sig Anders Josefsson (M) mot beslutet.

Sammanträdet

Anders Josefsson (M), Sana Suljanovic (M), Arne Nykänen (C), Ylva Mjärdell (L), Ingrid Vesterlund (SD) och Samuel Ek (KD) föreslår avslå samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Ulrika Lundberg (V) och Stig Sörlin (MP) föreslår bifalla samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer samhällsbyggnadsutskottets förslag och Anders Josefsson med fleras förslag mot varandra och finner att kommunstyrelsen bifaller samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelseförvaltningens förslag gällande uppdrag om att skapa nya naturreservat, KLF Hid: 2024.1496
- Bakgrundsbilaga; utredning av förutsättningar för nya naturreservat, KLF Hid: 2024.1497
- Samhällsbyggnadsutskottets beslut 2024-02-26 § 17, KLF Hid: 2024.1828

Beslutet skickas till

Kommunstyrelseförvaltningen, samhällsomställningskontoret

§ 34

Bildande av naturreservatet Småskären

Ärendenr 2026/403-3.3.4.4

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att bilda naturreservatet Småskären med den avgränsning och det innehåll som framgår av bifogad beskrivning med tillhörande bilagor. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i bilaga 1 till beskrivningen, med de gränser som slutligen utmärks i fält. Naturreservatets namn ska vara *Naturreservatet Småskären*.
2. Fastställa bifogad skötselplan (bilaga 6 till beskrivningen) i enlighet med 3 § förordningen (1998:1242) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.
3. De i bifogad beskrivning angivna föreskrifterna gäller i reservatet med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen om områdesskydd m.m. för att uppnå och tillgodose syftet med reservatet.

Reservationer

Sana Suljanovic (M) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram förslag om naturreservatsbildning för ett antal tätortsnära områden och skärgårdsöar. Enligt beslutet skulle förslagen tas fram gruppvis. Den första gruppens fem reservat beslutades av kommunfullmäktige under 2025. Småskären ingår i den andra gruppen och är nu föremål för bildande.

Utifrån föreslagen avgränsning av området har kommunstyrelseförvaltningen i samråd med berörda förvaltningar tagit fram ett förslag till bildande av naturreservatet. Förslaget uppfyller miljöbalkens krav på innehåll för ett reservatsbildningsbeslut och följer rådande norm för hur sådana beslut bör utformas. Förslaget innehåller således syftena med reservatet, redovisning av skälen för beslutet, vilka föreskrifter som ska gälla i reservatet samt en skötselplan för området. Skötselplanen bifogas dokumentet.

Småskären utgör ett komplett skärgårdslandskap med naturskog, mångfacetterade strandmiljöer med vikar, uddar och grundområden, små sjöar och and-

ra naturtyper med höga naturvärden. Området har också höga kulturmiljövärden och betydelsen för friluftslivet stärker skyddsmotivet.

Förslaget har, förutom till obligatoriska externa myndigheter, även remitterats till intresseföreningar och berörda sakägare, främst arrendatorer av fritidshustomter på öarna.

Inkomna synpunkter har medfört några mindre justeringar i texter och föreskrifter, vilket framgår av samrådsredogörelsen, men inget som påverkar inriktningen för reservatet. Ingen instans har framfört invändningar mot reservatsbildningen. Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Norrbottens ornitologiska förening och Naturskyddsföreningen i Luleå uttalar sig positivt till bildandet.

Syftet med reservatet har förtydligats på en punkt sedan remissversionen av förslaget. Områdets kulturmiljövärden är i hög grad knutna till själva bebyggelsen i Kyrkviken med dess kapell. Användningen och underhållet av denna ligger inte inom kommunens rådighet och kan därför inte vara en del i motivet till naturreservatet och heller inte regleras av reservatsföreskrifter. Bevarande av kulturmiljövärden har därför strukits som en del i reservatets syfte. Miljöerna skyddas i och med att de utgör riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap 6 § miljöbalken och genom bestämmelser i detaljplan. I reservatet kvarstår hänsynstagande mot dessa värden samt utrymme (men inte aktiva åtgärder) för vård och synliggörande av dessa.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att bilda naturreservatet Småskären med den avgränsning och det innehåll som framgår av bifogad beskrivning med tillhörande bilagor. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i bilaga 1 till beskrivningen, med de gränser som slutligen utmärks i fält. Naturreservatets namn ska vara Naturreservatet Småskären, och att fastställa bifogad skötselplan (bilaga 6 till beskrivningen) i enlighet med 3 § förordningen (1998:1242) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Samt att de i bifogad beskrivning angivna föreskrifterna gäller i reservatet med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen om områdesskydd m.m. för att uppnå och tillgodose syftet med reservatet.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Mathias Karvonen (V) föreslår bifalla kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Sana Suljanovic (M) föreslår avslå förslaget.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag och Sana Suljanovics förslag mot varandra och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Dialog
Förslaget har remitterats till Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Luleå Miljöresurs AB/Lumire, Luleå Energi, Naturskyddsföreningen i Luleå, Norrbottens ornitologiska förening, Friluftsfrämjandet i Luleå, Luleå jaktvårdsklubb, Luleå skärgårdsförening, Småskärens intresseförening, Föreningen Kyrkvikens bevarande samt arrendatorer och övriga rättighetsinnehavare i området.

Dialog har även skett inom kommunen mellan kommunstyrelseförvaltningen, infrastruktur- och serviceförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen.

Beslutsunderlag
- Beskrivning av naturreservatet Småskären i Luleå kommun, KLF Hid: 2026.4404
- Ekonomiska konsekvenser av bildandet av naturreservatet Småskären, KLF Hid: 2026.4405
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande bildande av naturreservatet Småskären, KLF Hid: 2026.4403

Beskrivning av naturreservatet Småskären i Luleå kommun

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Naturreservatet Småskären
Kommun:	Luleå kommun
Län:	Norrbottens län
Area:	889 ha (varav land 301 ha)
Berörda fastigheter och ägare:	Småskären 19:1, Småskären 19:2 och Småskären 19:3, Luleå kommun
Sameby:	Gällivare skogssameby
Förvaltare:	Luleå kommun

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att bevara och utveckla områdets värdefulla naturmiljö med dess förutsättningar att hysa stor biologisk mångfald. Skogsbiotoper, stränder, våtmarker och andra naturtyper ska i huvudsak få utvecklas naturligt, liksom de processer och strukturer som präglar dessa miljöer. Reservatet ska ge förutsättningar för att ingående naturtypers naturligt associerade habitat och arter ska kunna fortleva och sprida sig. Syftet är även att den genom landhöjningen kontinuerligt nybildade marken och de naturliga biologiska och geologiska processer och successioner som följer härav ska bevaras. Reservatet omfattar således även ett vattenområde utanför den nuvarande strandlinjen. Inom ramen för ovan nämnda syften ska reservatet ge möjlighet till naturupplevelser, friluftsliv och vetenskaplig forskning i orörd natur.

Syftet ska nås genom att:

- Gynna friluftsliv i skärgårdsmiljö där besökare ska kunna tillgodogöra sig upplevelsevärden relaterade till naturligt utvecklad skog och andra naturtyper.

- Området undantas från skogsbruk, exploateringar och andra verksamheter som kan skada värden för naturmiljö, kulturmiljö och friluftsliv.

- Naturliga störningar som till exempel översvämningar och stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder kan dock släckas vid behov.

- Skog utvecklas mot högre naturvärden genom att huvudsakligen lämnas för fri utveckling.

- Den genom landhöjning och andra naturliga processer kontinuerligt nybildade marken tillåts utvecklas naturligt.

- Strand- och grundområdens naturliga processer och strukturer bevaras

- Främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet tas bort, i de fall det är möjligt.

- Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom lämpliga anläggningar, exempelvis allmän båtbrygga, övernattningsstugor och rastplatser.

- Alla åtgärder i reservatet planeras så att körskador och annan påverkan på markskiktet undviks.

- Besökare informeras om reservatets natur- och kulturmiljövärden.

- Skötsel och utvecklande av anläggningar för friluftslivet sker med stor hänsyn till de naturvärden som naturreservatet avser skydda.

- Det friluftsliv som tillåts i området och de anläggningar som iordningsställs för detta endast avser ickestörande, lättare aktiviteter såsom, vandring, skidåkning, bär- och svampplockning och dylikt.

- Området sköts genom fastställd skötselplan.

Skälen för beslutet

Skälen för bildandet av naturreservatet är de höga naturvärdena knutna till en omväxlande och komplett skärgårdsmiljö. Området utgör en helhetsmiljö i den yttre skärgården med naturskog, mångfacetterade strandmiljöer med vikar, uddar och grundområden, små sjöar och andra naturtyper, som alla bidrar till reservatets skyddsvärde. Området har likväl höga rekreativa värden.

Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets natur- och rekreationsvärden förstörs.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

1. Bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar samt skada, ta bort eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar eller delar därav.
2. Skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t.ex. genom att spränga, borra, schakta, dika, dämma, utfylla, anordna upplag, tippa, gräva eller bedriva täkt i någon form.
3. Uppföra byggnad eller annan anläggning.
4. Anlägga väg.
5. Släppa ut eller sprida gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen.
6. Plantera eller föra in växt-, djur- eller svampart.
7. Framföra motordrivet fordon, inklusive terrängskoter, i reservatets landområde.

Vidare är det utan Luleå kommuns tillstånd inom hela reservatet förbjudet att:

8. Sätta upp tavla, plakat eller skylt.
9. Anlägga stängsel eller ledning i luft, mark eller vatten.

Undantag från föreskrifterna i punkt A:

1. Ovanstående föreskrifter, A 1-9, gäller inte inom områden markerade i kartan i bilaga 3 till detta beslut.
2. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet.
3. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för drift och underhåll av befintliga byggnader och andra anläggningar.
4. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för åtgärder som syftar till att vidmakthålla funktionen hos befintliga båtplatser, t.ex. genom underhållsmuddring eller reparation av pirar.

5. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för muddring för sjöfartens behov.

6. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll, utvecklande och uppförande av stigar, spår, leder, utsiktsplatser och andra mindre anläggningar, såsom övernattningsstugor, för det allmänna friluftslivets behov. Härvid får exempelvis lättare röjning utföras samt träd och grenar som fallit över eller riskerar att falla över anläggningar och platser flyttas respektive läggas omkull.

7. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll av sjömärken eller röjning för vidmakthållande av dessas funktion.

8. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för vård, synliggörande eller undersökningar av fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar.

9. Stugägare får inom det område som hävdas som tomt ta reda på fallna träd eller träd som riskerar att falla. Som hävdad tomt räknas i detta sammanhang ett område inom 25 meters radie från huvudbyggnad.

10. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för efterlevnaden av villkor i gällande avtal om bostadsarrende.

11. Ledningsgator får röjas och trädsäkras i enlighet med tillämpliga föreskrifter för respektive ledning.

12. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för bekämpning av invasiva främmande arter.

13. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för att bedriva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437).

14. Terrängskoter får köras vid väl snötäckt mark på markerade leder, samt av fritidshusägare närmaste lämpliga väg mellan stranden och huset.

15. Motordrivna fordon får köras i enlighet med de undantag som anges i 1 § terrängkörningsförordningen (1978:594).

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten förpliktigas att tåla att följande åtgärder kan komma att utföras för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. Utmärkning av reservatet.

2. Uppsättning och underhåll av informationsskyltar.

3. Anläggande och underhåll av stigar, spår och andra anläggningar för friluftslivets behov.
4. Undersökning och dokumentation av växt- och djurliv, andra naturförhållanden och friluftsliv.
5. Upprättande och underhåll av anläggningar för sjösäkerhet.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Skada mark eller vegetation, inklusive döda stående eller liggande träd och delar därav, eller i övrigt genom att t.ex. gräva upp eller plocka mossor, lavar och svampar, eller gräva upp örter, gräs, halvgräs och ormbunkar.
2. Skada eller störa djurlivet, t.ex. genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt samt att fånga, flytta eller döda däggdjur, fåglar, kräldjur eller groddjur.
3. Förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t.ex. borra, hacka, spränga, inrista, gräva eller måla.
4. Sätta upp tavla, plakat, skylt, affisch, göra inskrift eller andra markeringar på träd eller i naturen i övrigt.
5. Fånga eller insamla ryggradslösa djur.
6. Ta ved. Endast egen medhavd ved eller ved från av förvaltaren iordningställda vedförråd får användas.

Undantag från föreskrifterna i punkt C:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet.
2. Bär- och marksvampplockning är tillåtet i området.
3. Fiske och jakt i enlighet med gällande lagstiftning är tillåtet i området.
4. Motordrivna fordon får köras i enlighet med de undantag som anges i 1 § terrängkörningsförordningen (1978:594).
5. Terrängskoter får köras vid väl snötäckt mark på markerade leder, samt av fritidshusägare närmaste lämpliga väg mellan stranden och huset.

Andra föreskrifter och bestämmelser som gäller för området

Kulturhistoriska lämningar
Inom området finns ett antal *fornlämningar*, exempelvis tomtningar, båtlänningar, labyrinter och husgrunder vilka skyddas av kulturmiljölagen. Fiskeläget med flera andra objekt utgör *övrig historisk lämning*.

Växt- och djurskyddsområde
Landområdet inom reservatet är sedan 1967 förordnat som växt- och djurskyddsområde (”fågelskyddsområde”) med förbud mot jakt efter änder och vadare.

Detaljplan
Området omfattas av detaljplan (byggnadsplan) från 1977. Huvuddelen av området är angiven som naturmark, men kring befintliga etableringar anges områden för fritidsbostadsändamål, småbåtshamn m.m. Vid Kyrkviken anges område för bebyggelse med karaktär av fiskeläge.

Naturreservat
Området angränsar på ömse sidor till de två statliga naturreservaten Småskärens klippor och Smulterskäret. De berör inte direkt det aktuella området, men reservatsbildningen av Småskären innebär att de sammanlagt tre reservaten knyts samman till ett stort sammanhängande skyddat område.

Skoterförbud
Reservatets landområden omfattas av det generella skoterförbud som gäller öarna i Norrbottens skärgård. Undantaget är markerade leder på Småskären samt körning närmaste väg från stranden till stuga.

Redogörelse för ärendet

Detaljplanen från 1977 reglerade den då framväxande fritidshusbebyggelsen, men områdets kvaliteter som utflyktsmål och rekreationsområde säkerställdes genom att merparten av marken planlades som naturmark. Fina naturhamnar och badvikar beskrivs, liksom den varierade naturmiljön med skogsmark, klapperstensfält och småtjärnar. Området är historiskt ett välkänt och omtyckt utflyktsmål. Redan på 1860-talet var Badhusviken (Bullerhamnsviken) vida känd som havskurort med badhushotell. Ångbåtstrafik angjorde in på 1920-talet.

I kommunens översiktsplan från 1990 är rekommendationen att friluftslivet ska prioriteras. Ingrepp eller åtgärder som påverkar friluftslivsintresset, natur- och kulturmiljövärden eller de ekologiska intressena negativt tillåts inte.

Områdets vackra natur, inte minst dess fågelliv har länge varit känt, och i och med Naturskyddsföreningens skärgårdsgrupps inventering 1994 dokumente-

rades naturvärdena grundligt. Man kunde då visa på den mångfacetterade skärgårdsnaturens stora betydelse för biologisk mångfald, inte minst skogen som har uppenbara naturskogskvaliteter. Inventeringen omfattar huvudön Småskären och även de intilliggande öarna Finnskäret och Klyvan vilka tillika hyser höga naturvärden. I kommunens naturvårdsplan från år 2000 (reviderad 2010) pekas området ut som mycket värdefullt, där det är klassat till den högsta naturvärdesklassen, vilket betyder att området ska prioriteras i kommunens naturvårdsarbete.

I kommunens översiktsplan från 2013 angavs ett antal områden som utredningsområden för nya naturreservat, där Småskären var ett av de utpekade områdena, och som en följd av detta gav kommunstyrelsen i uppdrag till dåvarande samhällsutvecklingskontoret att ta fram förslag till beslut om naturreservatsbildning (2016-12-05 § 282).

I den nu gällande översiktsplanen (antagen 2021) är rekommendationen fortsatt att Småskären ska inrättas som kommunalt naturreservat och kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att ta fram beslutshandlingar för naturreservatet med målsättningen om ett bildande under 2025.

Ärendet har remitterats till länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Lumire, Luleå Energi, Naturskyddsföreningen i Luleå, Norrbottens ornitologiska förening, Friluftsfrämjandet i Luleå, Luleå jaktvårdsklubb, Luleå skärgårdsförening, Småskärens intresseförening, Föreningen Kyrkvikens bevarande samt arrendatorer och övriga rättighetsinnehavare i området.

Yttranden har inkommit från flera av remissinstanserna. De synpunkter som framförts och kommunens kommentarer till dessa redovisas i samrådsredogörelsen (bilaga 4). Synpunkterna har inte föranlett annat än justeringar som har marginell betydelse för reservatets utformning.

Ingen instans har framfört invändningar mot reservatsbildningen och flertalet meddelar att man inte har några erinringar. Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Norrbottens ornitologiska förening och Naturskyddsföreningen i Luleå uttalar sig positivt till bildandet.

Efter remisstiden har en omvärdering av reservatets ändamålsenlighet gjorts och reservatets syfte har justerats på en punkt. Det huvudsakliga motivet till att reservatet bildas är att bevara och utveckla områdets värdefulla naturmiljö med dess förutsättningar för att hysa biologisk mångfald. Inom ramen för det syftet ska området även ge möjlighet till människors naturupplevelser och friluftsliv. Men i området finns också höga kulturmiljövärden. Dessa är huvudsakligen koncentrerade till den bebyggda miljön med Kyrkvikens fiskeläge

och kapellet där. Kulturmiljövärdena är således i hög grad knutna till själva bebyggelsen, vars användning och underhåll ligger utanför kommunens rådighet. I vart fall är naturreservatsföreskrifter inte ett lämpligt verktyg för att reglera detta. Skyddet av de miljöerna finns redan i och med att de utgör riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap 6 § miljöbalken och genom bestämmelser i detaljplan.

Därför har den del i syftet som talar om att bevara kulturmiljöerna strukits, då reservatet inte kan vara ett aktivt verktyg för att nå det målet. Däremot är det lämpligt med föreskrifter som reglerar att åtgärder som vidtas i annat syfte inte skadar kulturmiljöer, eller förhindrar nödvändiga underhållsåtgärder av dessa. Det handlar till exempel om undantag från A-föreskrifterna som medger underhåll av byggnader och anläggningar, eller vård, synliggörande eller undersökningar av fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar.

Kyrkvikenområdet och andra bebyggelseområden har bland annat av ovanstående skäl från början undantagits från alla inskränkande eller förpliktigande föreskrifter som riktar sig mot mark- och rättighetsinnehavare. Av det följer att även formuleringar i detta dokument som anger skälen för beslutet, reservatets syfte och beskrivning av värden, liksom skötselplanen behöver anpassas så att det inte uppstår bindande skötselåtaganden för naturreservatsförvaltaren gällande kulturmiljön.

Kommunens bedömning

Området är en komplett skärgårdsmiljö som är värdefull såväl ur naturvårdssynpunkt som för rekreation och upplevelser av kulturmiljöer. Reservatet omfattar naturskog, flikiga och grunda vikar, artrika strand- och grundområden, små tjärnar, våtmarker, häll- och klapperstensmarker. Småskären är delvis präglad av fiskekulturen sedan flera hundra år tillbaka, med det bevarade fiskeläget och dess kapell. I området förekommer ett flertal rödlistade, fridlysta och andra ovanliga arter. Reservatets relativa tillgänglighet med egen båt eller turbåt och förekomsten av stigar och andra anläggningar gör att området också har stor betydelse för friluftslivsaktiviteter och upplevelsen av orörd natur.

Skogsavverkning eller andra åtgärder som skadar mark eller vegetation på land eller i vatten, byggande av anläggningar eller andra exploateringar skulle innebära att områdets naturvärden och opåverkade och ostörda karaktär förstörs. Sådana åtgärder riskerar även att hindra eller avhålla allmänhetens tillgång till naturområdet. Med tanke på skogens historik och struktur har den goda förutsättningar att stärka naturvärdena ytterligare om den tillåts utvecklas genom naturliga processer. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Ett reservatsbildande av området ligger i linje med arbetet mot uppfyllandet av nationella och regionala miljökvalitetsmål. Naturreservatet bidrar till att målen *Levande skogar* och *Hav i balans samt levande kust och skärgård* kan uppfyllas. Bland de globala Agenda 2030-målen berörs främst mål 15, *Ekosystem och Biologisk mångfald* samt mål 3 *God hälsa och välbefinnande*. Inom den nationella folkhälsopolitikens målområde 5, Boende och närmiljö, påtalas att grönska och natur är viktiga resurser för hälsa som gynnar fysisk aktivitet, lek och friluftsliv. Reservatsbildandet bidrar till ett flertal av Sveriges tio friluftslivsmål.

Luleå kommun bedömer att en naturreservatsbildning är förenlig med kommunens översiktsplan. Där anges markanvändningen Natur med rekommendationen att området ska inrättas som nytt naturreservat.

Reservatet ingår i ett område som är av betydelse för totalförsvaret och som enligt 3 kap 9 § miljöbalken så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka dessa intressen. Luleå kommun bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt försvårar bedrivandet av dessa verksamheter. Området ligger också inom riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap 6 § och 4 kap 2 § och kommunen bedömer att reservatsbildningen inte heller påverkar de riksintressena i negativ riktning. En mindre del av vattenområdet inom reservatet berör riksintresse för vattenbruk (yrkesfiske) enligt 3 kap 5 §. Reservatet innebär inga inskränkningar i fisket. Småskärs fiskeläge utgör riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap 6 §. Reservatsföreskrifterna anpassas så att riksintresset inte påverkas. Området ingår i Gällivare skogssamebys vinterbetesområde. Reservatsbildningen med dess syfte och föreskrifter försämrar inte möjligheterna till nyttjande för det ändamålet. Kommun bedömer därför att reservatsbeslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken.

Luleå kommun finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen enligt 7 kap 25 § miljöbalken att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som gjorts är nödvändiga för att bevara de höga natur- och rekreationsvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte.

Beskrivning av området

Area:	ca 889 ha, varav land ca 301 ha
Naturtyper:	Skogsmark ca 173 ha, varav produktiv skog ca 140 ha Buskmark ca 19 ha Öppen våtmark ca 4 ha Strandäng ca 21 ha Kulturmark ca 2 ha Rished ca 15 ha

Block-grusmark ca 64 ha
Hällmark ca 3 ha
Vattenområde ca 588 ha

Naturreservatet består av en ögrupp i den yttre skärgården i Luleå kommun. Det innefattar den större ön Småskären, de näraliggande öarna Finnskäret och Klyvan samt ett antal mindre kobbar och skär inom det vattenområde som reservatet avgränsar. Småskären har en heterogen strandlinje med flera vikar och markerade uddar. På ön finns gammal granskog, några mindre tjärnar samt en mängd andra biotoper. Finnskäret rymmer ett flertal naturtyper som häll- och klapperstensmarker, blockiga stränder, en del strandängar med finare sediment, sandstrand, tallskog och mindre aspbestånd. Klyvan är en svagt kuperad hällmarks- och klapperstensö. Endast enstaka träd finns i ett par stråk över ön.

Småskären utgörs av flera numera sammanvuxna mindre öar och skär och har genom landhöjningen kommit att bilda den enhetliga ö vi ser idag – därav namnets pluralböjning som också fått ge hela naturreservatet dess namn. Småskären har en mycket omväxlande vegetation med utrymme för stor biologisk mångfald. Skogarna på ön domineras av gran, men även enstaka lövträd förekommer och andelen ökar närmare stränderna. I skogen finns en hel del grova träd och lågor och på dessa växer ett flertal svamparter som är bundna till naturskogar och indikerar höga naturvärden, såsom rynkskinn, ullticka, rosenticka, lappticka och ostticka. Övriga exempel på naturskogsarter är finflikig brosklav, gränsticka, harticka, blodticka, kötticka och trådticka. Strandskogarna runt ön domineras av gråal, rönn, glasbjörk och sälg med enstaka aspar. I låglänta skyddade partier är den mest välutvecklad.

I anslutning till öns tjärnar förekommer som regel myrmark. Vid Vitfågelkärstjärnen växer till exempel myggblomster tillsammans med arter som dvärgmåra och styltstarr. Söder om Idvikstjärnen finns en intressant lövsumpskog som övergår i en fuktig barrblandskog. Döda träd och en hel del lågor finns här. På hällmarker och klapperstensfält är vegetationen mer sparsam, men till exempel på Vitfågelskärets stora hällmarker har vegetationen ängskaraktär med en rik flora med arter som låsbräken, nordlåsbräken, ängssyra, gul fetknopp, havtorn, ärenpris, liten ärtstarr och slidstarr.

Strändernas vegetation är variationsrik. Klubbuddens leriga finsedimentområden översvämmas vid högvatten och stormar. Detta ger upphov till en rik vegetation som också betas av grågäss, där gässens spillning bidrar till den rika vegetationen. Strandrödtoppa och liten ärtstarr är de mest exklusiva arterna. På den västra sidan av ön hittas också botaniskt intressanta stränder med bland annat ormtunga, strandkrypa, och liten ärtstarr. Även söder om Skatamarksviken finns en strandäng av större botaniskt intresse. Här finns ett rik-

ligt bestånd av ormtunga, tillsammans med en mängd andra arter såsom grönlandsgåsört. I anslutning till det gamla kapellet består vegetationen av frisk rished med ljung, kattfot, odon, lingon, nordkråkbär, fårsvingel och säterfryle.

På Finnskäret dominerar gammal, gles tallskog. Tallticka växer på en del av träden. På öns nordvästra sida finns en frodig strandskog, påverkad av källvattenutflöde. I området förekommer rikligt med döda träd och lågor av gråal.

På den östra sidan av ön ligger en långsmal myr, uppbyggd av mjukmattor, lösbottenpartier och mindre flarkgölar. Här växer enstaka exemplar av finnmyrten. Lokalen är den sydligaste kända i Sverige. Andra växter på myren är myggblomster, vitag, blekbläddra och strängstarr. Söder om myren finns översilade hällar och hällkar med rikare vegetation, vilket indikeras av kärrklomossa. På några gräsfläckar i anslutning till hällmarker på öns norra sida växer nordlåsbräken och lopplummer tillsammans med arter som gul fetknopp, strandbaldersbrå, knutarv och norrlandsviol. Även på den sydvästra sidan av ön förekommer hällmarker. Här finns en torrängsvegetation med bland annat havtorn, bergkårel och smultron. På stränderna runt ön finns beroende på ursköljning en mängd olika arter. Bland de intressantare arterna märks österbottenstarr, liten ärtstarr, strandrödtoppa, strandveronika samt klapper- och strandögontröst.

Klyvan domineras av hällmarker och klapperstensfält. Detta medför att vegetationen på ön till stor del domineras av lavar. Två parallella stråk av gles skog av gran, glasbjörk och gråal finns dock. Enstaka nattvioler växer i skogen och andra växter här är ängs- och skogskovall, stenbär, strätta och hönsbär. Det finns även ett par aspdungar på ön. På hällmarkerna och i hällkar förekommer en del kärlväxter, till exempel gul fetknopp, krypnarv, stensöta bergkårel, dvärgigelknopp och hjortron.

Öarnas djurliv, främst bland fåglar, är välkänt rikt. Den stora biotopvariationen med naturskog, små tjärnar, vikar och grundområden ger utrymme för många arter. Smålom och gråhakedopping häckar i tjärnarna. Andra exempel på häckfåglar är knipa, vigg, orre, dalripa och hussvala. Naturskogarnas inslag av död ved ger förutsättningar för en mångfaldig fauna av insekter och andra småkryp. I de grunda och skyddade vikarna runt öarna rastar, ruggar och födosöker ett stort antal fåglar och många kullar av andfåglar har observerats.

Sammanfattningsvis har ögruppen i sin helhet mycket höga naturvården. Den omfattande biotopvariationen ger utrymme för stor biologisk mångfald. Naturtyperna är generellt naturligt utvecklade med betydande dynamik, främst i strandområdena där den pågående landhöjningen kontinuerligt förändrar

landskapet och förutsättningarna för organismsamhällena. Även om viss kulturpåverkan finns och har funnits så har naturen en ursprunglig karaktär med förutsättningar för arter som kräver lång kontinuitet av strukturer och naturlig dynamik för att kunna leva och sprida sig. Skogen är på sina ställen påverkad av viss plockhuggning, men har ändå tydlig naturskogskaraktär. Bete har historiskt förekommit på delar av Småskären, men få spår av detta syns idag. I anslutning till fiskeläget i Kyrkviken och fritidshusområden är påverkan mer påtaglig. I området runt kapellet och fiskeläget har vegetationen hållits öppen. Längs stränderna på Småskären och Finnskäret förekommer fritidshusområden där påverkan kan ses på anslutande vegetation. Stränderna i dessa delar är också i hög grad påverkade av pirar, bryggor och muddringar. I övrigt är strandområdena i reservatet opåverkade, vilket bidrar till den stora mångfalden på öarna.

Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom stugor för övernattning och en kommunal brygga där turbåt angör. På Småskären finns ett stigsystem som delvis är spångat och skyltat med naturinformation. Annars finns goda förutsättningar att ströva fritt i området, längs stränderna eller i skogen – eller nyttja någon av de fina badvikar som hittas både på Finnskäret och Småskären.

Fiskeläget vid Kyrkviken med dess kapell med anor från 1700-talet ger en kulturhistorisk dimension åt området och stärker upplevelsen för besökaren.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos länsstyrelsen enligt bilaga 5.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken, vilka gäller omedelbart.

Bilagor

1. Naturreservatets avgränsning
2. Översiktskarta
3. Karta med undantagsområden
4. Samrådsredogörelse
5. Hur man överklagar
6. Skötselplan

Bilaga 1

Naturreservatets avgränsning

Bilaga 2

Översiktskarta

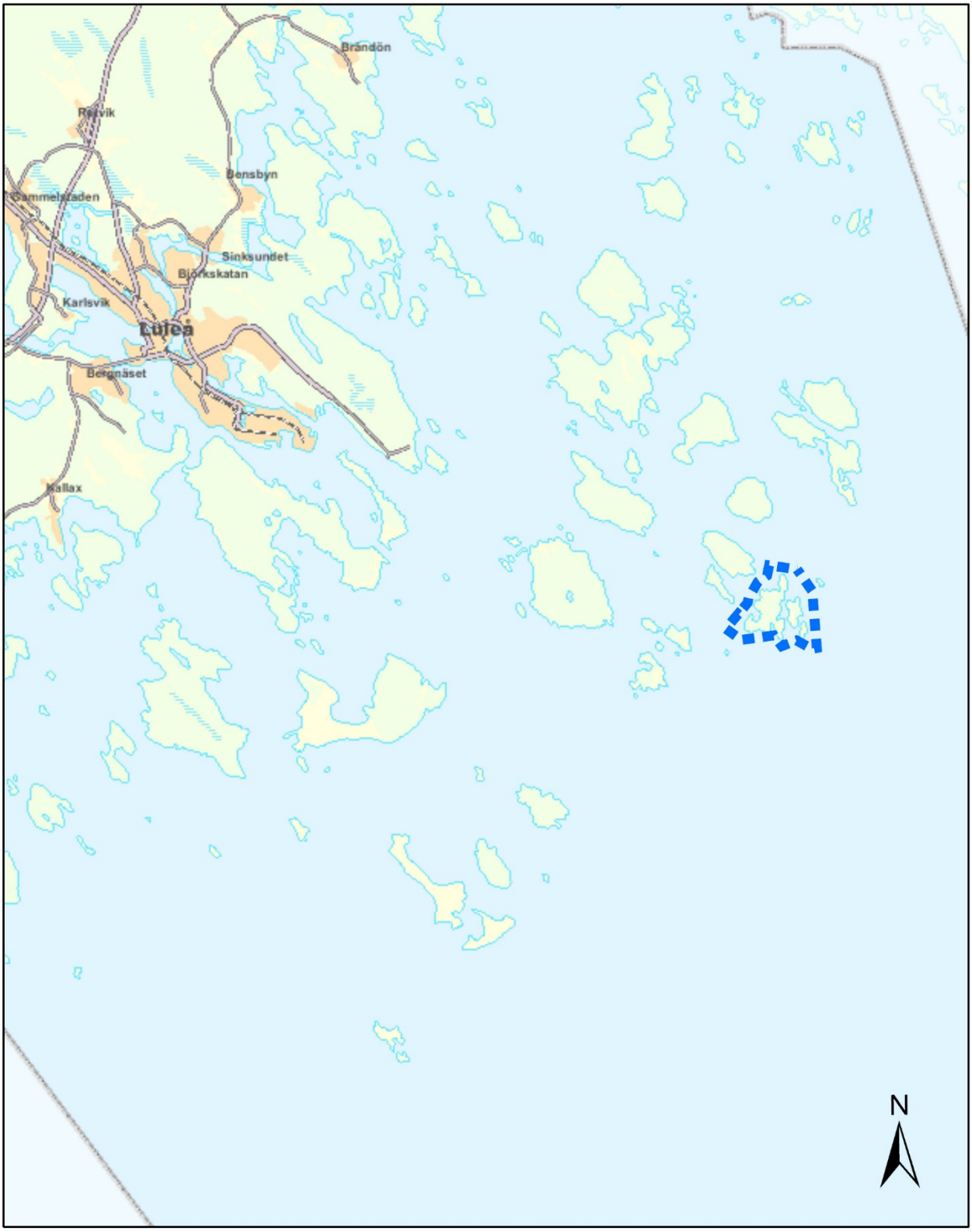

Bilaga 3

Områden med undantag från föreskrifter A 1-9

Bilaga 4

Samrådsredogörelse

Ärendet har remitterats till länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Lumire, Luleå Energi, Naturskyddsföreningen i Luleå, Norrbottens ornitologiska förening, Friluftsfrämjandet i Luleå, Luleå jaktvårdsklubb, Luleå skärgårdsförening, Småskärens intresseförening, Föreningen Kyrkvikens bevarande samt arrendatorer och övriga rättighetsinnehavare i området.

Nedan redovisas en sammanställning av inkomna synpunkter. I sammanställningen är det som uppfattas som konkreta synpunkter refererade eller inklippta, främst invändningar eller förslag på förändringar. Andra delar i yttrandena, såsom bakgrundstexter, bekräftande synpunkter eller meddelanden om att man inte har någon synpunkt har här utelämnats.

Luleå kommuns kommentarer redovisas i *kursiv* stil under varje synpunkt. I det fall synpunkten medfört någon förändring i reservatets utformning tydliggörs det med ***fet kursiv*** stil.

Arrendatorer i området

Flera synpunkter har inkommit från arrendatorer av fritidshustomter i området, med önskemål om framför allt att marker kring Kyrkviken och andra ytor vid bebyggelse ska fortsätta att hållas öppna genom röjning och/eller annan hävd.

Kommunens kommentar:
Detta är inget som hindras av reservatsföreskrifterna, men föreskrivs inte som en aktiv åtgärd som måste utföras i och med reservatsbildningen. Av skötselplanen framgår att sådan skötsel kan utföras som en frivillig åtgärd, men det sker oberoende av att området blivit naturreservat. Vårdandet av kulturmiljön och de öppna ytorna de ingår i är inte ett motiv för reservatsbildningen, vilket är en av anledningarna till att dessa ytor undantagits från de föreskrifter som reglerar mark- och rättighetsinnehavares markanvändning. Därför omfattas de ytorna inte av skötselmålen.

En arrendator på vill att undantagsområdet vid dennes stuga utvidgas till att även omfatta bryggplatsen, på samma sätt som för grannarna.

Kommunens kommentar:
Önskemålet har tillgodosetts genom att kartan justerats.

En arrendator framför synpunkten att undantagsområdet vid dennes stuga ska utvidgas så att det binds samman med en bastu som ligger en bit bort längs stranden och som samägs av flera stugägare. Detta för att strandkanten behöver hållas fri från sly för att stigen inte ska växa igen. Strandkanten används också för uppläggning av mindre båtar.

Kommunens kommentar:
Röjning av stigar kan utföras med stöd av ett undantag i reservatsföreskrifterna (A6). Men för att tydliggöra att området i någon mån är ianspråktaget och med tanke på närheten till bastun är det en pragmatisk lösning att undantagsområdet utvidgas.
Önskemålet har tillgodosetts genom att kartan justerats.

En arrendator påtalar att syftesformuleringen bör ändras för att ge utrymme till vissa skötselåtgärder.

Kommunens kommentar:
Andra meningen i syftet kompletteras så att det nu framgår att "Skogsbiotoper, stränder, våtmarker och andra naturtyper ska i huvudsak få utvecklas naturligt…"

En arrendator framför synpunkter angående vedtäkt. Man ifrågasätter om förbudet mot att endast tillåta medhavd ved eller ved från av förvaltaren anordnade vedförråd är den mest miljömässigt hållbara lösningen för stugägare, då det innebär att ved behöver transporteras till ön med pråm eller egen motorbåt. Sly samt mindre träd som röjs av arrendator borde kunna användas som ved. Detta är också förenligt med vad tidigare generationer gjort på Småskär. Sedan muddringen 1982 har ved omhändertagits från sly- och siktröjning nedanför kapellet mot viken, på hedarna samt någon gång vid den tidigare muddermassedeponin på norra sidan av viken.

Kommunens kommentar:
Sly och träd som röjs av arrendatorer inom deras rättigheter begränsas inte av reservatsbildningen. Notera även att undantagsområdena från reservatsföreskrifterna i flertalet fall är utvidgade i förhållande till arrendetomterna så att ytan som inte berörs av regleringen är större än respektive arrende. Utöver detta finns en separat undantagsbestämmelse som tillåter stugägare att ta reda på träd som fallit eller riskerar att falla vid den egna tomten. Då röjning och avverkning av träd inte ingår i allemansrätten förutsätter alla sådana åtgärder dock att man har markägarens tillstånd, oavsett om området är naturreservat eller inte och oavsett, i det här specifika fallet, om åtgärden utförs inom ett undantagsområde.

När det gäller röjning av sly/träd vid kapellet, på området generellt vid Kyrkviken eller andra platser för utsikt m.m. finns ett undantag från reservatsföreskrifterna som medger sådana åtgärder (undantag A6). Förslag på platser som kan röjas för exempelvis utsikt framgår av skötselplanen (som tyvärr inte ingick i remissversionen av reservatsbildningsbeslutet). Föreskrifterna eller skötselplanen uttalar dock inte vem som ska eller får utföra sådana åtgärder, utan det får i förekommande fall hanteras separat i överenskommelse med markägaren. Föreskriften som förbjuder vedtäkt (föreskrift C6) tillhör kategorin som riktar sig mot allmänheten, enligt 7 kap 30 § miljöbalken, och berör alltså inte de rättigheter som rättighetsinnehavare kan ha, till exempel i egenskap av arrendator. Reservatsföreskrifterna hindrar alltså inte att man tar tillvara det röjda materialet som ved. Föreskriften om förbud mot vedtäkt (för allmänheten) är central för syftet med reservatet i den del som handlar om att skogsbiotoper ska få utvecklas naturligt och kommer därför att kvarstå. Det ska inte finnas något utrymme för allmänheten att ta ved från döda eller levande träd.

Samma arrendator har även synpunkter angående framtida muddringar i Kyrkviken, där man även anser att kommunen ska ta ett ägandeskap och också bidrar till denna muddring som är mycket kostsam för arrendatorerna.

Kommunens kommentar:
Muddring vid båtplatser och farleder tillåts i reservatet genom undantag från föreskrifterna (undantag A4 och A5). Reservatsbildningen innebär inget särskilt ekonomiskt eller annat åtagande för Luleå kommun i frågan.

Norrbottens ornitologiska förening
Norrbottens ornitologiska förening framför synpunkten att det är viktigt att strandskogarna tillåts utveckla sig på ett naturligt sätt, utan röjning av undervegetation, samt att död ved lämnas kvar.

Kommunens kommentar:
Kommunen delar föreningens uppfattning. Skogarna i reservatet kommer att lämnas för fri utveckling.

Luleå jaktvårdsklubb
Luleå jaktvårdsklubb understryker i sitt yttrande vikten av att ha kvar bestämmelsen att "jakt i enlighet med gällande lagstiftning är tillåtet i området".

Kommunens kommentar:
Undantaget som tillåter jakt och fiske är kvar.

Småskärens intresseförening
Särskild dialog har förts med representanter för Småskärens intresseförening som framfört synpunkter och information om områdets nyttjande och de behov som föreningen ser som viktiga, för att bevara förutsättningarna för de boende och besökare på öarna i reservatet. Synpunkterna har bland annat handlat om gränser för undantagsområden, platser som kan behöva röjas för utsikt m.m., vandringsleder, skoterleder och muddring/muddringsupplag.

Kommunens kommentar:
Synpunkterna har huvudsakligen tillgodosetts.

Bilaga 5

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos länsstyrelsen.

Tala om vilket beslut ni överklagar eller om det är en del av beslutet ni överklagar. Ange också varför ni anser att beslutet är felaktigt och vilken ändring som ni vill ha.

Bifoga handlingar och annat som ni anser stöder er uppfattning,

Överklagandet skall lämnas in eller skickas till Luleå kommun. För att överklagandet skall kunna prövas måste handlingarna ha inkommit till kommunen senast **inom tre veckor** från den dag då ni fick del av beslutet.

Har ert överklagande kommit i rätt tid kommer handlingarna att skickas vidare till länsstyrelsen, om beslutsfattaren inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Underteckna skrivelsen och uppge namn, personnummer, postadress, telefonnummer och e-postadress.

Överklagandet skickas till:

Luleå kommun
971 85 Luleå

eller via e-post:
lulea.kommun@lulea.se

Bilaga 6

Skötselplan för naturreservatet Småskären

1. Allmänt

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av naturreservatet Småskären. Vid planering och utförande av skötseln ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också följas.

2. Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att bevara och utveckla områdets värdefulla naturmiljö med dess förutsättningar att hysa stor biologisk mångfald. Skogsbiotoper, stränder, våtmarker och andra naturtyper ska i huvudsak få utvecklas naturligt, liksom de processer och strukturer som präglar dessa miljöer. Reservatet ska ge förutsättningar för att ingående naturtypers naturligt associerade habitat och arter ska kunna fortleva och sprida sig. Syftet är även att den genom landhöjningen kontinuerligt nybildade marken och de naturliga biologiska och geologiska processer och successioner som följer härav ska bevaras. Reservatet omfattar således även ett vattenområde utanför den nuvarande strandlinjen. Inom ramen för ovan nämnda syften ska reservatet ge möjlighet till naturupplevelser, friluftsliv och vetenskaplig forskning i orörd natur.

Syftet ska nås genom att:

- Gynna friluftsliv i skärgårdsmiljö där besökare ska kunna tillgodogöra sig upplevelsevärden relaterade till naturligt utvecklad skog och andra naturtyper.
- Området undantas från skogsbruk, exploateringar och andra verksamheter som kan skada värden för naturmiljö, kulturmiljö och friluftsliv.
- Naturliga störningar som till exempel översvämningar och stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder kan dock släckas vid behov.
- Skog utvecklas mot högre naturvärden genom att huvudsakligen lämnas för fri utveckling.

- Den genom landhöjning och andra naturliga processer kontinuerligt nybildade marken tillåts utvecklas naturligt.
- Strand- och grundområdens naturliga processer och strukturer bevaras
- Främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet tas bort, i de fall det är möjligt.
- Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom lämpliga anläggningar, exempelvis allmän båtbrygga, övernattningsstugor och rastplatser.
- Alla åtgärder i reservatet planeras så att körskador och annan påverkan på markskiktet undviks.
- Besökare informeras om reservatets natur- och kulturmiljövärden.
- Skötsel och utvecklande av anläggningar för friluftslivet sker med stor hänsyn till de naturvärden som naturreservatet avser skydda.
- Det friluftsliv som tillåts i området och de anläggningar som iordningsställs för detta endast avser ickestörande, lättare aktiviteter såsom, vandring, skidåkning, bär- och svampplockning och dylikt.
- Området sköts genom fastställd skötselplan.

3. Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Naturreservatet Småskären
Kommun:	Luleå kommun
Län:	Norrbottens län
Area:	889 ha (varav land 301 ha)
Berörda fastigheter och ägare:	Småskären 19:1, Småskären 19:2 och Småskären 19:3, Luleå kommun
Sameby:	Gällivare skogssameby
Förvaltare:	Luleå kommun

4. Beskrivning av området och dess värden

Naturtyper:
Skogsmark ca 173 ha, varav produktiv skog ca 140 ha
Buskmark ca 19 ha
Öppen våtmark ca 4 ha
Strandäng ca 21 ha
Kulturmark ca 2 ha
Rished ca 15 ha
Block-grusmark ca 64 ha
Hällmark ca 3 ha
Vattenområde ca 588 ha

Naturreservatet består av en ögrupp i den yttre skärgården i Luleå kommun. Det innefattar den större ön Småskären, de näraliggande öarna Finnskäret och Klyvan samt ett antal mindre kobbar och skär inom det vattenområde som reservatet avgränsar. Småskären har en heterogen strandlinje med flera vikar och markerade uddar. På ön finns gammal granskog, några mindre tjärnar samt en mängd andra biotoper. Finnskäret rymmer ett flertal naturtyper som häll- och klapperstensmarker, blockiga stränder, en del strandängar med finare sediment, sandstrand, tallskog och mindre aspbestånd. Klyvan är en svagt kuperad hällmarks- och klapperstensö. Endast enstaka träd finns i ett par stråk över ön.

Småskären utgörs av flera numera sammanvuxna mindre öar och skär och har genom landhöjningen kommit att bilda den enhetliga ö vi ser idag – därav namnets pluralböjning som också fått ge hela naturreservatet dess namn. Småskären har en mycket omväxlande vegetation med utrymme för stor biologisk mångfald. Skogarna på ön domineras av gran men även enstaka lövträd förekommer och andelen ökar närmare stränderna. I skogen finns en hel del grova träd och lågor och på dessa växer ett flertal svamparter som är bundna till naturskogar och indikerar höga naturvärden, såsom rynkskinn, ullticka, rosenticka, lappticka och ostticka. Övriga exempel på naturskogsarter är finflikig brosklav, gränsticka, harticka, blodticka, kötticka och trådticka. Strandskogarna runt ön domineras av gråal, rönn, glasbjörk och sälg med enstaka aspar. I låglänta skyddade partier är den mest välutvecklad.

I anslutning till öns tjärnar förekommer som regel myrmark. Vid Vitfågelskärstjärnen växer till exempel myggblomster tillsammans med arter som dvärgmåra och styltstarr. Söder om Idvikstjärnen finns en intressant lövsumpskog som övergår i en fuktig barrblandskog. Döda träd och en hel del lågor finns här. På hällmarker och klapperstensfält är vegetationen mer sparsam, men till exempel på Vitfågelskärets stora hällmarker har vegetationen ängskaraktär med en rik flora med arter som låsbräken, nordlåsbräken, ängssyra, gul fetknopp, havtorn, ärenpris, liten ärtstarr och slidstarr.

Strändernas vegetation är variationsrik. Klubbuddens leriga finsedimentområden översvämmas vid högvatten och stormar. Detta ger upphov till en rik vegetation som också betas av grågäss, där gässens spillning bidrar till den rika vegetationen. Strandrödtoppa och liten ärtstarr är de mest exklusiva arterna. På den västra sidan av ön hittas också botaniskt intressanta stränder med bland annat ormtunga, strandkrypa, och liten ärtstarr. Även söder om Skatamarksviken finns en strandäng av större botaniskt intresse. Här finns ett rikligt bestånd av ormtunga, tillsammans med en mängd andra arter såsom grönlandsgåsört. I anslutning till det gamla kapellet består vegetationen av frisk rished med ljung, kattfot, odon, lingon, nordkråkbär, fårsvingel och säterfryle.

På Finnskäret dominerar gammal, gles tallskog. Tallticka växer på en del av träden. På öns nordvästra sida finns en frodig strandskog, påverkad av källvattenutflöde. I området förekommer rikligt med döda träd och lågor av gråal.

På den östra sidan av ön ligger en långsmal myr, uppbyggd av mjukmattor, lösbottenpartier och mindre flarkgölar. Här växer enstaka exemplar av finnmyrten. Lokalen är den sydligaste kända i Sverige. Andra växter på myren är myggblomster, vitag, blekbläddra och strängstarr. Söder om myren finns översilade hällar och hällkar med rikare vegetation, vilket indikeras av kärrklomossa. På några gräsfläckar i anslutning till hällmarker på öns norra sida växer nordlåsbräken och lopplummer tillsammans med arter som gul fetknopp, strandbaldersbrå, knutarv och norrlandsviol. Även på den sydvästra sidan av ön förekommer hällmarker. Här finns en torrängsvegetation med bland annat havtorn, bergkårel och smultron. På stränderna runt ön finns beroende på ursköljning en mängd olika arter. Bland de intressantare arterna märks österbottenstarr, liten ärtstarr, strandrödtoppa, strandveronika samt klapper- och strandögontröst.

Klyvan domineras av hällmarker och klapperstensfält. Detta medför att vegetationen på ön till stor del domineras av lavar. Två parallella stråk av gles skog av gran, glasbjörk och gråal finns dock. Enstaka nattvioler växer i skogen och andra växter här är ängs- och skogskovall, stenbär, strätta och hönsbär. Det finns även ett par aspdungar på ön. På hällmarkerna och i hällkar förekommer en del kärlväxter, till exempel gul fetknopp, krypnarv, stensöta bergkårel, dvärgigelknopp och hjortron.

Öarnas djurliv, främst bland fåglar, är välkänt rikt. Den stora biotopvariationen med naturskog, små tjärnar, vikar och grundområden ger utrymme för många arter. Smålom och gråhakedopping häckar i tjärnarna. Andra exempel på häckfåglar är knipa, vigg, orre, dalripa och hussvala. Naturskogarnas inslag av död ved ger förutsättningar för en mångfaldig fauna av insekter och

andra småkryp. I de grunda och skyddade vikarna runt öarna rastar, ruggar och födosöker ett stort antal fåglar och många kullar av andfåglar har observerats.

Sammanfattningsvis har ögruppen i sin helhet mycket höga naturvården. Den omfattande biotopvariationen ger utrymme för stor biologisk mångfald. Naturtyperna är generellt naturligt utvecklade med betydande dynamik, främst i strandområdena där den pågående landhöjningen kontinuerligt förändrar landskapet och förutsättningarna för organismsamhällena. Även om viss kulturpåverkan finns och har funnits så har naturen en ursprunglig karaktär med förutsättningar för arter som kräver lång kontinuitet av strukturer och naturlig dynamik för att kunna leva och sprida sig. Skogen är på sina ställen påverkad av viss plockhuggning, men har ändå tydlig naturskogskaraktär. Bete har historiskt förekommit på delar av Småskären, men få spår av detta syns idag. I anslutning till fiskeläget i Kyrkviken och fritidshusområden är påverkan mer påtaglig. I området runt kapellet och fiskeläge har vegetationen hållits öppen. Längs stränderna på Småskären och Finnskäret förekommer fritidshusområden där påverkan kan ses på anslutande vegetation. Stränderna i dessa delar är också i hög grad påverkade av pirar, bryggor och muddringar. I övrigt är strandområdena i reservatet opåverkade, vilket bidrar till den stora mångfalden på öarna.

Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom stugor för övernattning och en kommunal brygga där turbåt angör. På Småskären finns ett stigsystem som delvis är spångat och skyltat med naturinformation. Annars finns goda förutsättningar att ströva fritt i området, längs stränderna eller i skogen – eller nyttja någon av de fina badvikar som hittas både på Finnskäret och Småskären.

Fiskeläget vid Kyrkviken med dess kapell med anor från 1700-talet ger en kulturhistorisk dimension åt området och stärker upplevelsen för besökaren.

5. Skötselmål och åtgärder

5.1. Naturvärden

Skötselmål

Det övergripande målet för skötseln är att bibehålla och höja de natur- och rekreationsvärden som är förknippade med ett skärgårdslandskap med naturskog, fritt utvecklade strandsuccessioner, vikar, grundområden, små sjöar och andra naturtyper. Landhöjningen blottlägger ständigt nytt land och vegetationens sammansättning följer sedan en viss succession beroende på de naturgivna förutsättningarna i områdets olika delar, vilket är processer som ska tillåtas ha ett naturligt förlopp.

Det generella förhållningssättet är att förändringar av naturtillståndet inom reservatet ska ske genom naturlig succession, dvs de gradvisa förändringar som de flesta naturtyper ständigt genomgår.

Öppna marker kring Kyrkviken och andra ytor vid bebyggelse kan vidmakthållas och det ska inte hindras av naturreservatets föreskrivna regleringar eller mål. Dock är en sådan typ av skötsel inte motiverad i reservatets syfte, vilket är en av anledningarna till att dessa ytor undantagits från de föreskrifter som reglerar mark- och rättighetsinnehavares markanvändning. Därför omfattas de ytorna inte av skötselmålen.

Skötselåtgärder
Hela naturreservatet utgörs av *ett* skötselområde. Inga aktiva skötselåtgärder utförs, utan växt- och djurlivet ska tillåtas utvecklas fritt inom reservatet. Om spontan brand uppkommer ska brandbekämpning ske med så skonsamma metoder som möjligt och därefter ska det brunna området endast utvecklas genom naturlig succession.

Undantaget från ovanstående är de områden som enligt reservatsföreskrifterna inte omfattas av restriktioner enligt 7 kap 5 § miljöbalken. Här kan åtgärder för att hålla landskapet öppet vara motiverade och kan också utföras vid behov. En sådan skötsel ingår inte som en planerad åtgärd i reservatets skötselplan men kan ske som en frivillig åtgärd av den som har rättighet till det. Undantagsmrådena framgår av bilaga 2.

Se även nedan om skötsel för friluftsliv och rekreation.

5.2. Värden för friluftsliv och rekreation

Skötselmål
Det övergripande målet för skötseln är att ge goda förutsättningar för friluftslivsaktiviteter och naturupplevelser i orörd natur.

Skötselåtgärder
Skogen och naturen i övrigt sköts huvudsakligen med sikte mot naturvårdsmålen enligt ovan, vilket också ger förutsättningar för upplevelsevärden för människor. Stigar, leder, rast- och utsiktsplatser och andra anläggningar för friluftslivets ändamål kan röjas vid behov. Det gäller också nyanlagda sådana som kan tillkomma efter reservatets bildande (och som inryms i reservatets undantagsbestämmelser). Exempelvis kan andra utsiktsplatser utöver de som är markerade på bifogad karta vara aktuella för röjningsinsatser. Träd och grenar som fallit över anläggningar och platser kan tas bort, men med hänsyn till naturvårdsmålen ska dessa läggas åt sidan där de lämnas kvar i

skogen. Alla åtgärder ska övervägas i förhållande till naturvårdsmålen och får inte vara mer ingripande än att de kan inrymmas i syftet med reservatet.

Befintliga stigar, andra anläggningar med förslag på lägen för utsiktsplatser m.m. är markerade på kartan i bilaga 3.

5.3. Information

Skötselmål
Målet med skötseln är att ge information till besökarna som belyser områdets värden och sevärdheter samt vilka föreskrifter som gäller i reservatet.

Skötselåtgärder
Minst en informationstavla sätts upp vid lämplig entré till reservatet. På tavlan ska anges områdets värden, varför det är skyddat, vilka föreskrifter som gäller, vem som är förvaltare samt en karta med områdets gränser, stigar och andra anordningar för besökare. Informationstavlan ska ägnas regelbunden tillsyn och underhållas vid behov.

6. Uppföljning av mål och skötselåtgärder

En uppföljning av skötselmål och skötselåtgärder med utgångspunkt från reservatets syfte ska ske vart tionde år. Planens ingående mål och utfallet av genomförda åtgärder ska då ses över. Om uppföljningen visar att det är nödvändigt med avseende på reservatets syfte ska berörda skötselmål och åtgärder ändras så de blir ändamålsenliga.

7. Källhänvisning

Artportalen. Uttag 2026-01-09

Hederyd, S-O., Wallin, G., Westerberg, A. och Blom, L. 1999: *Din egen lots till Luleå skärgård – Den ljusa kusten.* Luleå kommun.

Luleå kommun. 2000: *Naturvårdsplan Luleå.*

Westerberg, S. 1995: *Skärgårdsgruppens naturinventering i Luleå skärgård 1994.* Luleå skärgårdsgrupp.

Öberg, T. 2006: *Den stora naturguiden till Pärlorna i Luleå kommun*. Luleå kommun.

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta med reservatets skötselområde och undantagsområden
3. Karta med anläggningar och information

Bilaga 1

Översiktskarta

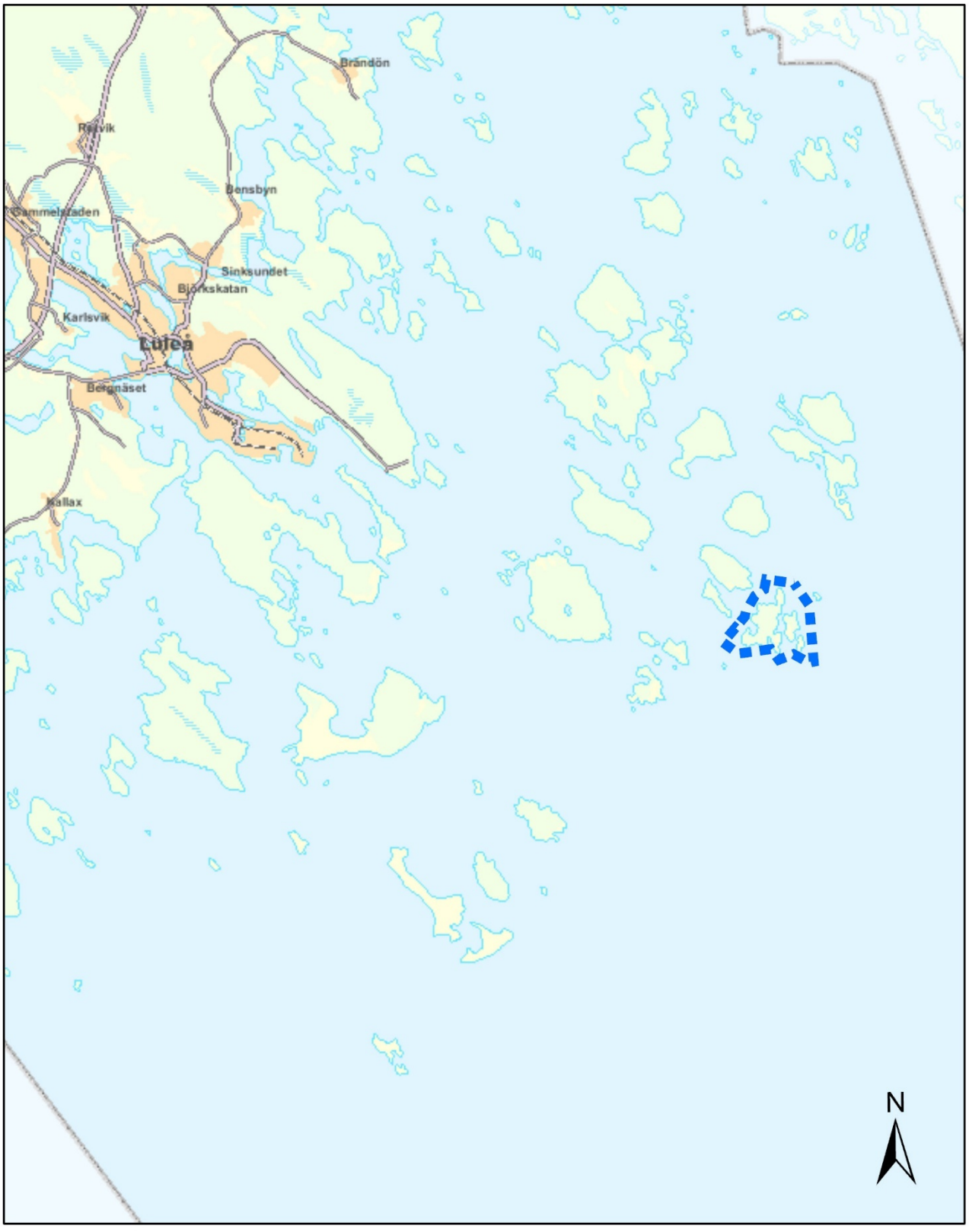

Bilaga 2

Reservatets avgränsning och skötselområde

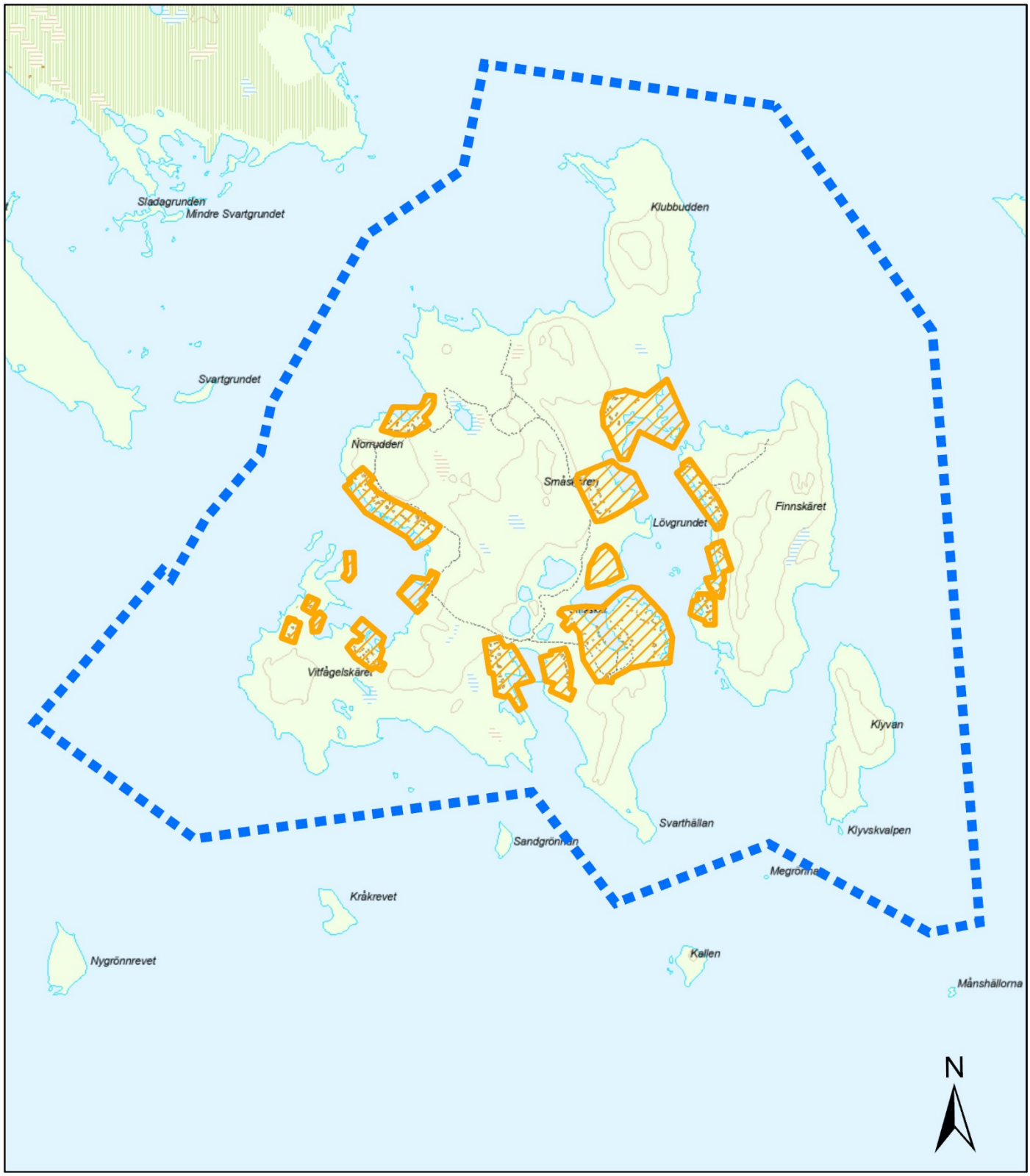

Reservatets avgränsning, tillika skötselområde

Undantagsområden

0 1 2 Kilometer

Bilaga 3

Anläggningar och information

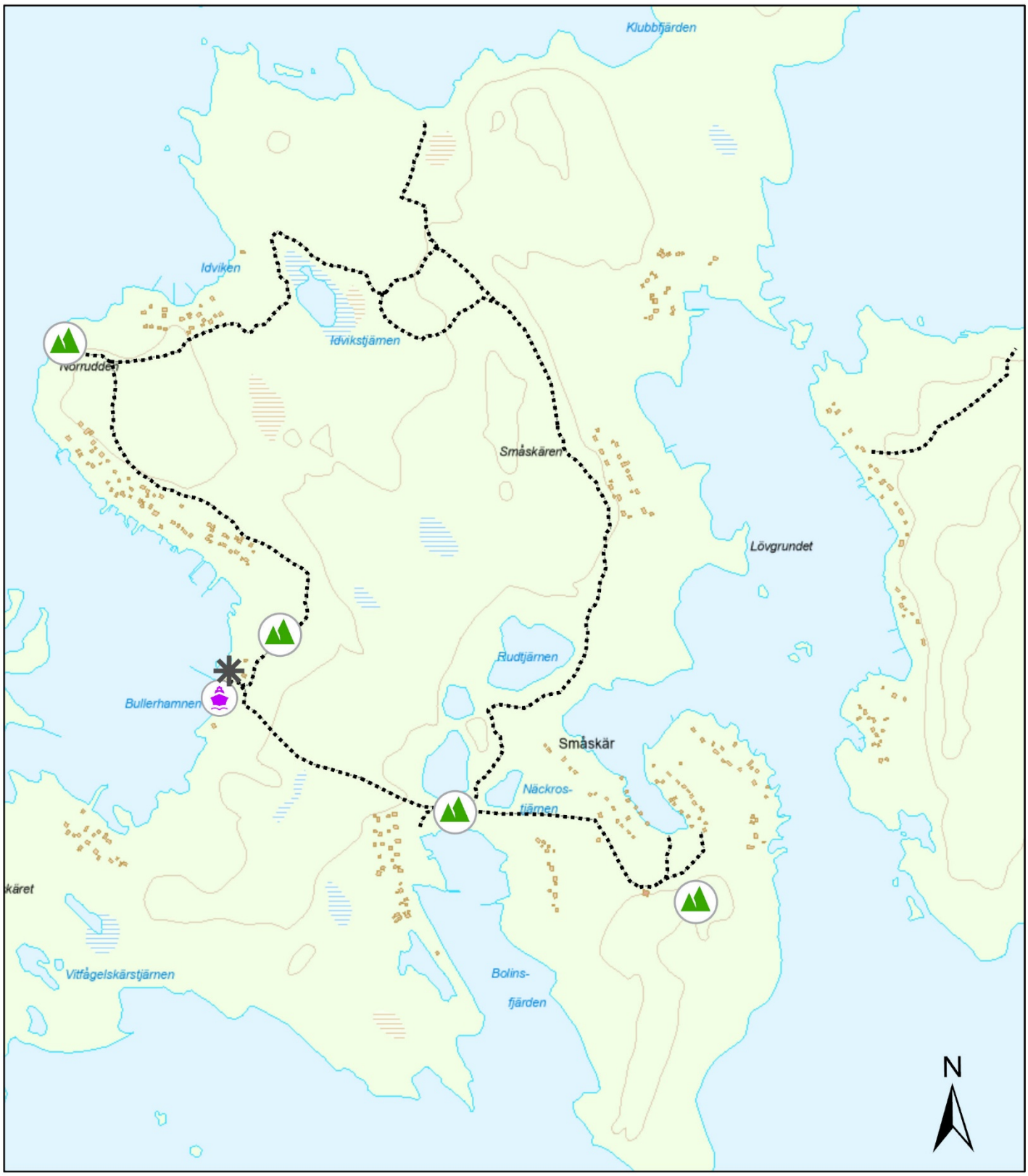

Utsiktsplats

Möjlig plats för informationstavla

Båthamn

Stigar

0 0,5 1 Kilometer

Ekonomiska konsekvenser av bildandet av naturreservatet Småskären

Småskärens skogsmark och natur i övrigt är idag inte föremål för någon specifik skötsel. De höga naturvärdena i den orörda naturen utvecklas bäst genom att den lämnas för fri utveckling, vilket också är målet för berörda skogsbestånd i den gällande skogsbruksplanen. Denna inriktning kommer fortsatt att gälla i och med reservatsbildandet, så det blir inga tillkommande kostnader av den anledningen.

Viss skötsel (röjning) av stigar, utsiktsplatser och den öppna bebyggelsemiljön vid Kyrkviken kan tidigare ha utförts från kommunens sida. Reservatsbildningen innebär ingen ytterligare förpliktelse i det avseende. Föreskrifterna är utformade så att sådan röjning är tillåten att utföra men det föreskrivs inte som en aktiv skötselåtgärd. Skötseln kan alltså i framtiden bli aktuell om kommunen bedömer det behövligt, men det sker i så fall oavsett att området blivit naturreservat. Det blir således heller inga tillkommande kostnader i den delen.

Det finns inga krav i lagstiftning eller från andra myndigheter om åtgärder eller arbetsinsatser som skulle vara kostnadsdrivande. Kommunens administrativa förvaltning av marken ökar inte. Praktisk övervakning av områdena fortgår inom gängse markförvaltning. Kommunens miljö- och byggnadsnämnd är tillsynsmyndighet över naturreservaten. Förutsebar tillsyn är eventuella punktinsatser i form av dispensärenden eller vid klagomål om brott mot reservatsföreskrifterna. Detta är en del i nämndens ordinarie myndighetsarbete som är självfinansierat genom tillsynsavgifter.

Slutsatsen är därför att reservatsbildningen inte kommer att medföra några ekonomiska konsekvenser för kommunen, annat än en mindre engångskostnad för en skylt, samt underhåll av denna. Detta är kostnader som hanteras i infrastruktur- och servicenämndens ordinarie budgetprocess.

Örjan Spansk
Kommunekolog

§ 84

Uppdrag om att skapa nya naturreservat

Ärendenr 2024/257-3.1.0.3

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att godkänna i ärendet bilagd utredning i enlighet med KLF Hid: 2024.1497.
2. Kommunstyrelsen ger i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att i samråd med berörda förvaltningar ta fram förslag om naturreservatsbildning, med avgränsningar, syften, föreskrifter samt skötselplaner för i översiktsplanen angivna områden.
3. Kommunstyrelsen beslutar att förslagen tas fram gruppvis enligt i ärendebeskrivningen angiven ordning, där målsättningen är att de första naturreservaten, Mjölkuddsberget, Porsöberget, Kalvholmen Storsand och Grundet, kan inrättas under det första kvartalet 2025.
4. Kommunstyrelsen beslutar att naturreservatsobjektet Mattisberget utreds i samråd med markägaren för att nå en samförståndslösning innan eventuellt förslag till reservatsbildning tas fram och att reservatsbildning av Karlsvik tillsvidare får anstå i avvaktan på övergripande planering av området.

Reservationer

Anders Josefsson (M), Sana Suljanovic (M), Arne Nykänen (C), Ylva Mjärdell (L), Ingrid Vesterlund (SD) och Samuel Ek (KD) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

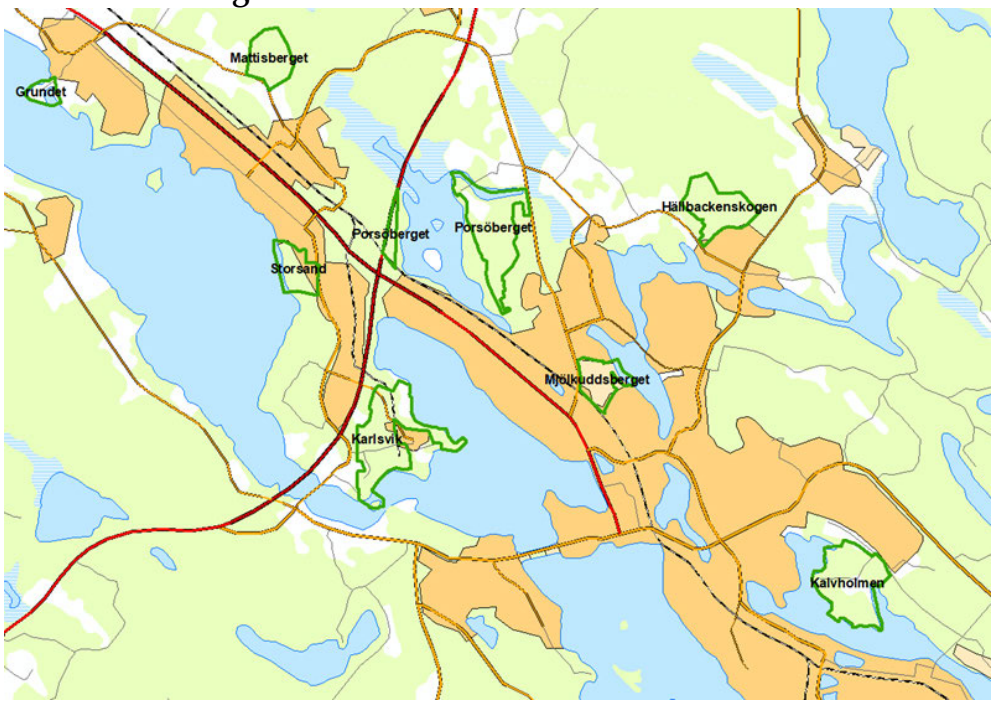

Figur 1. Framtida naturreservat i stadsbygden. Avgränsningar enligt ÖP21

Figur 2. Framtida naturreservat i skärgården. Avgränsningar enligt ÖP21

Ärendet har initierats av kommunstyrelseförvaltningen som ett svar på det utredningsuppdrag som finns i Plan och budget 2024-2026, att skapa nya naturreservat. Uppdraget tolkas som en av aktiviteterna inom Plan och budgets fokus på hållbarhet, där tillgängliga grönområden och främjandet av biologisk mångfald anges som viktiga aspekter. Det ligger också i linje med översiktsplanens övergripande mål nr 4, Natur, som innebär att Luleås naturvärden finns kvar och har plats att utvecklas.

I översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta anges vilka områden som bör reserveras för grönstruktur, där några särskilt viktiga värdekärnor pekas ut som framtida kommunala naturreservat. Målsättningarna i Plan och budget och det nu aktuella uppdraget ses som ett uttryck för de rekommendationerna.

Samhällsomställningskontoret har utrett vilka premisser som gäller för de utpekade områdena och föreslår en tågordning för arbetet med att bilda naturreservaten. Områdenas inbördes värdering är i grunden jämlik, även om i viss mån olika förutsättningar kan råda för de olika reservaten. Av praktiska och resursmässiga skäl måste arbetet ändå utföras i en viss ordning. Förslaget innebär att reservatsbildningen sker gruppvis, där två-fem områden hanteras parallellt i varje omgång, enligt följande:

Grupp 1: Mjölkuddsberget, Porsöberget, Kalvholmen, Storsand och Grundet
Grupp 2: Hällbackenskogen, Altappen, Småskär och Degerö-Börstskär
Grupp 3: Mattisberget och Karlsvik

Processen för reservatsbildningingarna bedöms ta ca 1 år, vilket innebär att reservaten i grupp 1 bör kunna beslutas under första kvartalet 2025, grupp 2 fjärde kvartalet samma år och grupp tre eventuellt från 2026 och framåt.

Kostnaderna för reservatsbildningarna blir ytterst begränsade. Kommunen äger i princip all mark i områdena varför kostnaden för markförvärv bör kunna hållas till ett minimum. I övrigt handlar det om begränsade engångskostnader för gränsmarkeringar och informationsskyltar, samt underhåll av dessa. Framtida skötsel av områdena bör rymmas inom ordinarie driftsbudget hos berörda förvaltningar.

Samhällsbyggnadsutskottet har 2024-02-26 § 17 föreslagit kommunstyrelsen besluta att godkänna i ärendet bilagd utredning. Kommunstyrelsen ger i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att i samråd med berörda förvaltningar ta fram förslag om naturreservatsbildning, med avgränsningar, syften, föreskrifter samt skötselplaner för i översiktsplanen angivna områden. Kommunstyrelsen beslutar att förslagen tas fram gruppvis enligt i ärendebeskrivningen

angiven ordning, där målsättningen är att de första naturreservaten, Mjölkuddsberget, Porsöberget, Kalvholmen Storsand och Grundet, kan inrättas under det första kvartalet 2025. Kommunstyrelsen beslutar att naturreservatsobjektet Mattisberget utreds i samråd med markägaren för att nå en samförståndslösning innan eventuellt förslag till reservatsbildning tas fram och att reservatsbildning av Karlsvik tillsvidare får anstå i avvaktan på övergripande planering av området. Under ärendets behandling i samhällsbyggnadsutskottet reserverade sig Anders Josefsson (M) mot beslutet.

Sammanträdet

Anders Josefsson (M), Sana Suljanovic (M), Arne Nykänen (C), Ylva Mjärdell (L), Ingrid Vesterlund (SD) och Samuel Ek (KD) föreslår avslå samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Ulrika Lundberg (V) och Stig Sörlin (MP) föreslår bifalla samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer samhällsbyggnadsutskottets förslag och Anders Josefsson med fleras förslag mot varandra och finner att kommunstyrelsen bifaller samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelseförvaltningens förslag gällande uppdrag om att skapa nya naturreservat, KLF Hid: 2024.1496
- Bakgrundsbilaga; utredning av förutsättningar för nya naturreservat, KLF Hid: 2024.1497
- Samhällsbyggnadsutskottets beslut 2024-02-26 § 17, KLF Hid: 2024.1828

Beslutet skickas till

Kommunstyrelseförvaltningen, samhällsomställningskontoret

§ 35

Bildande av naturreservatet Altappen

Ärendenr 2026/404-3.3.4.4

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att bilda naturreservatet Altappen med den avgränsning och det innehåll som framgår av bifogad beskrivning med tillhörande bilagor. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i bilaga 1 till beskrivningen, med de gränser som slutligen utmärks i fält. Naturreservatets namn ska vara *Naturreservatet Altappen*.
2. Fastställa bifogad skötselplan (bilaga 5 till beskrivningen) i enlighet med 3 § förordningen (1998:1242) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.
3. De i bifogad beskrivning angivna föreskrifterna gäller i reservatet med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen om områdesskydd m.m. för att uppnå och tillgodose syftet med reservatet.

Reservationer

Sana Suljanovic (M) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram förslag om naturreservatsbildning för ett antal tätortsnära områden och skärgårdsöar. Enligt beslutet skulle förslagen tas fram gruppvis. Den första gruppens fem reservat beslutades av kommunfullmäktige under 2025. Altappen ingår i den andra gruppen och är nu föremål för bildande.

Utifrån föreslagen avgränsning av området har kommunstyrelseförvaltningen i samråd med berörda förvaltningar tagit fram ett förslag till bildande av naturreservatet. Förslaget uppfyller miljöbalkens krav på innehåll för ett reservatsbildningsbeslut och följer rådande norm för hur sådana beslut bör utformas. Förslaget innehåller således syftena med reservatet, redovisning av skälen för beslutet, vilka föreskrifter som ska gälla i reservatet samt en skötselplan för området. Skötselplanen bifogas dokumentet.

Altappen karakteriseras av lövskogsbiotoper med höga naturvärden utvecklade genom spontan beskogning av en gammal industrimiljö, där de kulturhistoriska lämningarna också utgör motiv för skyddet.

Förslaget har, förutom till obligatoriska externa myndigheter, även remitterats till intresseföreningar och berörda sakägare. Eftersom kommunen är den enda markägaren är sakägarkretsen begränsad till ett fåtal, till exempel ledningsrättsinnehavare.

Inkomna synpunkter har medfört några mindre justeringar i texter och föreskrifter, vilket framgår av samrådsredogörelsen, men inget som påverkar inriktningen för reservatet. Ingen instans har framfört invändningar mot reservatsbildningen. Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Norrbottens ornitologiska förening och Naturskyddsföreningen i Luleå uttalar sig positivt till bildandet.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att bilda naturreservatet Altappen med den avgränsning och det innehåll som framgår av bifogad beskrivning med tillhörande bilagor. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i bilaga 1 till beskrivningen, med de gränser som slutligen utmärks i fält. Naturreservatets namn ska vara Naturreservatet Altappen, och att fastställa bifogad skötselplan (bilaga 5 till beskrivningen) i enlighet med 3 § förordningen (1998:1242) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Samt att de i bifogad beskrivning angivna föreskrifterna gäller i reservatet med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen om områdesskydd m.m. för att uppnå och tillgodose syftet med reservatet.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Mathias Karvonen (V) föreslår bifalla kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Sana Suljanovic (M) föreslår avslå förslaget.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag och Sana Suljanovics förslag mot varandra och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Dialog

Förslaget har remitterats till länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Luleå Miljöresurs AB/Lumire, Luleå Energi, Naturskyddsföreningen i Luleå, Norrbottens ornitologiska förening, Friluftsfrämjandet i Luleå, Luleå jaktvårdsklubb och Luleå skärgårdsförening.

Dialog har även skett inom kommunen mellan kommunstyrelseförvaltningen, infrastruktur- och serviceförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Beskrivning av naturreservatet Altappen i Luleå kommun, KLF Hid: 2026.4407
- Ekonomiska konsekvenser av bildandet av naturreservatet Altappen, KLF Hid: 2026.4408
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande bildande av naturreservatet Altappen, KLF Hid: 2026.4406

Beskrivning av naturreservatet Altappen i Luleå kommun

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Naturreservatet Altappen
Kommun:	Luleå kommun
Län:	Norrbottens län
Area:	59 ha (varav land 23 ha)
Berörda fastigheter och ägare:	Sandön 7:4, Luleå kommun
Sameby:	Gällivare skogssameby
Förvaltare:	Luleå kommun

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att bevara och utveckla områdets värdefulla naturmiljö med dess förutsättningar att hysa stor biologisk mångfald. Reservatet ska ge förutsättningar för att ingående naturtypers naturligt associerade habitat och arter ska kunna fortleva och sprida sig. Syftet är även att den genom landhöjningen kontinuerligt nybildade marken och de naturliga biologiska och geologiska processer och successioner som följer härav ska bevaras. Reservatet omfattar således även ett vattenområde utanför den nuvarande strandlinjen. Kulturhistoriska lämningar inom området ska vårdas. Inom ramen för ovan nämnda syften ska reservatet ge möjlighet till naturupplevelser, friluftsliv och vetenskaplig forskning i fritt utvecklad natur.

Syftet ska nås genom att:

- Gynna friluftsliv i skärgårdsmiljö där besökare ska kunna tillgodogöra sig upplevelsevärden relaterade till fritt utvecklad skog och andra naturtyper.

- Området undantas från skogsbruk, exploateringar och andra verksamheter som kan skada värden för naturmiljö, kulturmiljö och friluftsliv.

- Naturliga störningar som till exempel översvämningar och stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder kan dock släckas vid behov.

- Skog utvecklas mot högre naturvärden genom att lämnas för fri utveckling eller genom riktad skötsel där så lämpligt.

- Bevara och utveckla en lövrik skogsmiljö uppkommen på gammal kulturmark, med förutsättningar för strukturer som är betydelsefulla för biologisk mångfald, såsom gamla trädindivider, död ved, stor trädslagsblandning och naturligt utvecklad åldersstruktur.

- Den genom landhöjning och andra naturliga processer kontinuerligt nybildade marken tillåts utvecklas naturligt.

- Strand- och grundområdens naturliga processer och strukturer bevaras

- Främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet tas bort, i de fall det är möjligt. Kvarstannande främmande arter som har kulturhistorisk koppling bevaras dock, om de inte utgör ett sådant hot.

- Kulturmiljöer sköts så att deras karaktär, natur- och kulturmiljövärden bevaras och synliggörs. Avgränsade delar av området hålls därför öppna med lämplig skötsel.

- Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom lämpliga anläggningar, exempelvis allmän båtbrygga och rastplats.

- Alla åtgärder i reservatet planeras så att körskador och annan påverkan på markskiktet undviks.

- Besökare informeras om reservatets natur- och kulturmiljövärden.

- Skötsel och utvecklande av anläggningar för friluftslivet sker med stor hänsyn till de natur- och kulturmiljövärden som naturreservatet avser skydda.

- Det friluftsliv som tillåts i området och de anläggningar som iordningsställs för detta endast avser ickestörande, lättare aktiviteter såsom, vandring, skidåkning, bär- och svampplockning och dylikt.

- Området sköts genom fastställd skötselplan.

Skälen för beslutet

Skälen för bildandet av naturreservatet är de höga naturvärdena knutna till en omväxlande skogsmiljö med stor dominans av lövträd. Här finns friska och fuktiga skogsbiotoper på före detta kulturmark, med värdefulla strukturer i form av gamla och grova träd, mycket död ved, solbelysta kantzoner och god trädslagsblandning, samt även öppna gräsmarker, landhöjningsskog, små våtmarker och grundområden, som alla bidrar till reservatets skyddsvärde. Området har likväl höga rekreativa, kulturella och pedagogiska värden där man kan ta del av gammal industrihistoria och de naturliga successioner som utvecklats sedan industriepoken avslutats och området lämnats för fri utveckling.

Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets natur- och rekreationsvärden förstörs.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

1. Bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar samt skada, ta bort eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar eller delar därav.
2. Skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t.ex. genom att spränga, borra, schakta, dika, dämma, utfylla, anordna upplag, tippa, gräva, muddra eller bedriva täkt i någon form.
3. Uppföra byggnad eller annan anläggning.
4. Anlägga väg.
5. Släppa ut eller sprida gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen.
6. Plantera eller föra in växt-, djur- eller svampart.

Vidare är det utan Luleå kommuns tillstånd inom hela reservatet förbjudet att:

8. Sätta upp tavla, plakat eller skylt.
9. Anlägga stängsel eller ledning i luft, mark eller vatten.

Undantag från föreskrifterna i punkt A:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet (och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § i detta beslut).
2. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för drift och underhåll av befintliga anläggningar eller vidmakthållande av anläggningarna funktion genom t.ex. muddring vid allmän brygga eller åtgärdande av spinkkaj.
3. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll och utvecklande av stigar, spår och andra mindre anläggningar för friluftslivets behov.
4. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll av sjömärken eller röjning för vidmakthållande av dessas funktion.
5. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för vård, synliggörande eller undersökningar av fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar.
6. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för undersökningar, sanering och efterkontroll av eventuella markföroreningar.
7. Ledningsgator får röjas och ledningar får trädsäkras och i övrigt driftas, underhållas och nyuppföras i enlighet med tillämpliga föreskrifter, rättigheter och avtal för respektive ledning.
8. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för bekämpning av invasiva främmande arter.
9. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för att bedriva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437).

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten förpliktigas att tåla att följande åtgärder kan komma att utföras för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. Utmärkning av reservatet.
2. Uppsättning och underhåll av informationsskyltar.
3. Anläggande och underhåll av stigar, spår och andra anläggningar för friluftslivets behov.
4. Undersökning och dokumentation av växt- och djurliv, andra naturförhållanden och friluftsliv.

5. Upprättande och underhåll av anläggningar för sjösäkerhet.
6. Genomförande av återkommande naturvårdsinriktade och för friluftsliv och kulturmiljövärden gynnande skötselåtgärder, såsom avverkning av träd för att gynna naturvärdesträd, röja bort gran för att gynna lövträd, röjning av buskar och träd på mark med öppen ört- och gräsdominerad vegetation, underhåll av brynvegetation, slåtter, röjning och gallring i vissa ytor för att gynna kulturmiljövärden och upplevelsen av dessa, eller annan åtgärd för att gynna skogsstruktur och trädslagsblandning som är gynnsam ur naturvärdessynpunkt och för förutsättningarna för rödlistade eller på annat sätt missgynnade eller skyddsvärda arter.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Skada mark eller vegetation, inklusive döda stående eller liggande träd och delar därav, eller i övrigt genom att t.ex. gräva upp eller plocka mossor, lavar och svampar, eller gräva upp örter, gräs, halvgräs och ormbunkar.
2. Skada eller störa djurlivet, t.ex. genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt samt att fånga, flytta eller döda däggdjur, fåglar, kräldjur eller groddjur.
3. Förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t.ex. borra, hacka, spränga, inrista, gräva eller måla.
4. Sätta upp tavla, plakat, skylt, affisch, göra inskrift eller andra markeringar på träd eller i naturen i övrigt.
5. Fånga eller insamla ryggradslösa djur.
6. Elda, annat än i av naturvårdsförvaltaren iordningställda eldstäder.
7. Ta ved. Endast egen medhavd ved eller ved från av förvaltaren iordningställda vedförråd får användas.

Undantag från föreskrifterna i punkt C:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet.
2. Bär- och marksvampplockning är tillåtet i området.

3. Fiske och jakt i enlighet med gällande lagstiftning är tillåtet i området.

Andra föreskrifter och bestämmelser som gäller för området

Kulturhistoriska lämningar
Lämningarna efter sågverksindustrin är utpekad som *övrig historisk lämning* och sammanfaller i princip med hela reservatets yta.

Redogörelse för ärendet

Altappen har varit reserverat för friluftslivsändamål sedan åtminstone 1990-talet. I den fördjupade översiktsplanen för Luleå tätort som antogs 1993 anges området som ett attraktivt utflyktsmål och det rekommenderas att det rörliga friluftslivet, kulturmiljövårdens och naturvårdens intressen prioriteras

I kommunens översiktsplan från 2013 angavs ett antal områden som utredningsområden för nya naturreservat, där Altappen var ett av de utpekade områdena, och som en följd av detta gav kommunstyrelsen i uppdrag till dåvarande samhällsutvecklingskontoret att ta fram förslag till beslut om naturreservatsbildning (2016-12-05 § 282).

Den nu gällande översiktsplanen (antagen 2021) pekar fortsatt ut Altappen som ett framtida kommunalt naturreservat och kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att ta fram beslutshandlingar för naturreservatet med målsättningen om ett bildande under 2025.

Ärendet har remitterats till länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Lumire, Luleå Energi, Naturskyddsföreningen i Luleå, Norrbottens ornitologiska förening, Friluftsfrämjandet i Luleå, Luleå jaktvårdsklubb och Luleå skärgårdsförening.

Yttranden har inkommit från flera av remissinstanserna. De synpunkter som framförts och kommunens kommentarer till dessa redovisas i samrådsredogörelsen (bilaga 3). De enda förändringarna som gjorts i föreskrifterna, föranledd av inkomna synpunkter, är kompletteringar som ger undantag för sanering av eventuella markföroreningar i området samt att elledningar får förnyas (förutom att underhållas).

Ingen instans har framfört invändningar mot reservatsbildningen och flertalet meddelar att man inte har några erinringar. Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Norrbottens ornitologiska förening och Naturskyddsföreningen i Luleå uttalar sig positivt till bildandet.

Kommunens bedömning

Området utgör en stadsnära skärgårdsmiljö som är värdefullt såväl ur naturvårdssynpunkt som för rekreation och upplevelser av kulturmiljöer. Reservatet omfattar lövskogar och andra naturtyper som hyser förutsättningar för en stor mångfald av växter och djur knutna till naturligt utvecklade miljöer. På och i anslutning till resterna efter sågverksindustrin och den delvis utfyllda marken växer idag en frodig och artrik flora och den uppväxande lövskogen har utvecklat stora naturvärden med ett rikt insekts- och fågelliv. I området förekommer ett flertal rödlistade, fridlysta och andra ovanliga arter. Mot bakgrund av den relativa närheten till tätorten har området också stor betydelse för friluftslivsaktiviteter och upplevelsen av fritt utvecklad natur.

Skogsavverkning eller andra åtgärder som skadar mark eller vegetation på land eller i vatten, byggande av anläggningar eller andra exploateringar skulle innebära att områdets naturvärden och opåverkade och ostörda karaktär förstörs. Sådana åtgärder riskerar även att hindra eller avhålla allmänhetens tillgång till naturområdet. Med tanke på skogens historik och struktur har den goda förutsättningar att stärka naturvärdena ytterligare om den tillåts utvecklas genom naturliga processer och hänsynsfull skötsel. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Ett reservatsbildande av området ligger i linje med arbetet mot uppfyllandet av nationella och regionala miljökvalitetsmål. Naturreservatet bidrar till att målen *Levande skogar* och *Hav i balans samt levande kust och skärgård* kan uppfyllas. Bland de globala Agenda 2030-målen berörs främst mål 15, *Ekosystem och Biologisk mångfald* samt mål 3 *God hälsa och välbefinnande*. Altappens geografiska läge ger goda förutsättningar för att bidra till folkhälsan. Inom den nationella folkhälsopolitikens målområde 5, Boende och närmiljö, påtalas att grönska och natur är viktiga resurser för hälsa som gynnar fysisk aktivitet, lek och friluftsliv. Reservatsbildandet bidrar uppenbart till Sveriges samtliga tio friluftslivsmål.

Luleå kommun bedömer att en naturreservatsbildning är förenligt med kommunens översiktsplan. Där anges markanvändningen Natur med rekommendationen att området ska inrättas som nytt naturreservat.

Reservatet ingår i ett område som är av betydelse för totalförsvaret och som enligt 3 kap 9 § miljöbalken så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka dessa intressen. Luleå kommun bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt försvårar bedrivandet av dessa verksamheter. Området ligger också inom riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap 6 § och 4 kap 2 § och kommunen bedömer att reservatsbildningen inte heller påverkar de riksintressena i negativ riktning. Reservatets vattenområde berör riksintresse för hamn och farled enligt 3 kap 8 §. Reservatet innebär

inga inskränkningar i dessa och inte heller för riksintresset för yrkesfiske och vattenbruk enligt 3 kap 5 §. Området ingår i Gällivare skogssamebys vinterbetesområde. Reservatsbildningen med dess syfte och föreskrifter försämrar inte möjligheterna till nyttjande för det ändamålet. Luleå kommun bedömer därför att reservatsbeslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken.

Luleå kommun finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen enligt 7 kap 25 § miljöbalken att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som gjorts är nödvändiga för att bevara de höga natur- och rekreationsvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte.

Beskrivning av området

Area:	ca 59 ha, varav land ca 23 ha
Naturtyper:	Skogsmark ca 16 ha, varav produktiv skog ca 11 ha Strandäng ca 1 ha Kulturmark ca 4 ha Övrig mark ca 2 ha Vattenområde ca 36 ha

Naturreservatet utgörs av den norra delen av en sammanvuxen ö, där ett antal mindre öar och skär genom landhöjningen har förenats till den skepnad den har idag. Av namnen på kartan avslöjas några av de tidigare separata öarna, från Likskäret längst i söder, sedan Lillskäret, Finnklipporna och Altappen längst i norr. Ön utgör en långsträckt formation i Sandöfjärden, strax nedom Luleälvens mynning i Bottenviken, där älvens strömfåra flödar längs öns stränder och vidare ut i havet.

Altappen och huvuddelen av ön i övrigt byggs företrädesvis upp av morän. Karaktäristiskt är det stora antal moränryggar som korsar ön vinkelrätt mot dess utsträckning, tillika isrörelseriktningen när materialet avsattes. Dessa geomorfologiska element kan tydligt studeras i fält och är ett framträdande drag som avspeglas i strandlinjens många uddar och inskurna vikar. De ger också förutsättningarna för den varierade vegetationen i området. Inom området för reservatet är dock ön till stora delar uppbyggd av spill från sågverksindustrin och av barlastmaterial från de angörande skeppen under slutet av 1800-talet och en bit in efter sekelskiftet. Framför allt jordmaterialet ger förutsättningarna för den rika och delvis särpräglade floran i området. Den underliggande berggrunden består förmodligen av biotitgnejs men kan inte ses då den aldrig går i dagen inom området.

Altappens industrihistoria präglar helt vegetationen och är också grunden för de naturvärden som uppstått där idag efter att ön övergavs i början på 1900-talet. Här fanns en stor sågverksindustri med ett helt samhälle med bostadsbebyggelse för uppemot 800 bofasta människor, skola, handelsbod och en imponerande herrgårdsbyggnad. Man anlade även en omfattande järnindustri med valsverk, gjuteri, smedja och mekanisk verkstad. Med tiden fyllde man ut och byggde upp land mellan kobbar och skär och skapade nya strandlinjer och kajkanter. Barlastjord och spill från sågverket i form av s.k. spinkved var det material man använde. Strandstrukturen kom på så sätt att bli konstlad, industripräglad, med räta vinklar och rektangulära former på anlagda öar. Mycket av det kan skönjas än idag, men tidens lopp har rundat av formerna och delar av de uppbyggda strukturerna har sjunkit ner under vattnet.

Ännu 1956 var de artificiella räta strandlinjerna tydliga och ön var till stora delar fortfarande öppen.

Efter en förödande brand 1908 ödelades industrin och det mesta av bebyggelsen. Efter det har området stått i stort sett orört och naturen har återtagit marken. Det är alltså mer än hundra års successiva utveckling av vegetationen vi ser resultatet av idag. Det är en ung miljö ur ett naturhistoriskt perspektiv och

man kan förutsätta att utvecklingen kommer att fortsätta i många decennier framåt, men samtidigt är det ett stadium i utvecklingen där höga naturvärden har uppstått.

Idag finns bara husgrunderna kvar efter industriepoken. Mikroklimatet och jordmånen där tycks vara särskilt gynnsamma, och på och omkring grunderna har utvecklats en intressant ängsflora med t.ex. ängsgentiana, prästkrage, gulvial, späd ögontröst, käringtand och stora mängder smultron. Även den rödlistade månlåsbräken är funnen här. Framför herrgårdsbyggnaden fanns en herrgårdspark, till stor del anlagd av barlastjord. Med jorden följde frön från fjärran trakter. Därför kunde märkliga växter dyka upp och vissa fick ingå i parken och än idag finns spår kvar i form av popplar, syrener, sibiriska ärtbuskar, häckspirea och liten kardborre. Ytorna kring de kulturhistoriska lämningarna har till del hållits öppna genom röjning och slåtter, inom ramen för länsstyrelsens fornvårdsprogram.

Resterande delar av området är igenvuxna med lövskog av lite olika karaktär. Genomgående är den björkdominerad, men även andra förekommande lövträd som asp, gråal och sälg ingår. Skogen växer generellt på frisk till fuktig mark med slående frodighet i fältskiktet som till stora delar är örtrikt med arter som klockpyrola, smultron, älggräs, nordbräken och hönsbär. I skogen har bitvis rikligt med död ved börjat falla ut, både som liggande och stående stammar. Lövskogen är alltså nu i en successionsfas där naturvärdena är höga och förutsättningarna för att de kommer att stärkas ytterligare är gynnsamma om skogen tillåts åldras än mer. Här och var finns en del invuxen gran och det kommer också smågranar underifrån som på sikt kommer att konkurrera om ljuset med lövträden.

Ett specifikt värdehöjande inslag i naturmiljön är det flertal mycket grova och vidkroniga sälgar som växer i anslutning till de gamla industrilämningarna. De återfinns både i den numera slutna skogen och i öppna marker kring husgrunder – och frapperande ofta *i* själva grunderna. Dessa träd producerar också stora mängder död ved som ger utrymme för en mångfald av liv.

Skogen utgör ett kvalitativt habitat för ett flertal hackspettar. Således har här noterats såväl mindre hackspett, tretåig hackspett, spillkråka som större hackspett. Miljön torde även vara lämplig för vitryggig hackspett. En häckning pågick under några år strax utanför reservatet och området ingick med all sannolikhet i fågelns revir.

I övrigt är skogen gynnsam för ett allmänt rikt fågelliv. Man kan förvänta en hög produktion av föda, och hålbyggare bör ha goda förutsättningar att hitta boplatser. Insektsrikedomen på ön är välkänd bland besökande människor sommartid. Många av de allmänna arter bland t.ex. småfåglar och trastar man

kan förutse är noterade här, som lövsångare, gransångare, trädgårdssångare, blåmes, talgoxe, talltita, trädkrypare, taltrast, rödvingetrast, koltrast, grå flugsnappare, svartvit flugsnappare, rödhake, rödstjärt, domherre, grönfink. Även gulsparv, trädpiplärka som gynnas av öppningarna i skogen är observerade och bland snäpporna kan nämnas morkulla, enkelbeckasin och skogssnäppa. Till stränder och vattenområden hittar vadare och sjöfåglar, såsom strandskata, storspov, drillsnäppa, storskrake, skrattmås, fiskmås, gråtrut och havstrut.

Lövträden och framför allt den döda lövveden ger förutsättningar för en mångfald av arter. Svampfloran och insektsfaunan är inte systematiskt undersökt men vid ett tillfälle 2012 har fällfångst resulterat i en rad rödlistade vedlevande skalbaggsarter, vilket bekräftar betydelsen av de substraten.

Altappens natur är ett fint exempel på biologiskt kulturarv. Lämningarna som sådana ger besökaren ett kulturhistoriskt perspektiv, och det pedagogiska värdet är därmed avsevärt. Området är tillgängliggjort genom vandringsled, informationstavlor och ett par grillplatser. Ön kan angöras via en allmän brygga. Närheten till tätorten gör att är området är relativt lätt att nå för många med egen båt eller över isen vintertid och är därmed också betydelsefullt för friluftslivsaktiviteter och upplevelsen av orörd natur.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos länsstyrelsen enligt bilaga 4.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken, vilka gäller omedelbart.

Bilagor

1. Naturreservatets avgränsning
2. Översiktskarta
3. Samrådsredogörelse
4. Hur man överklagar
5. Skötselplan

Bilaga 1

Naturreservatets avgränsning

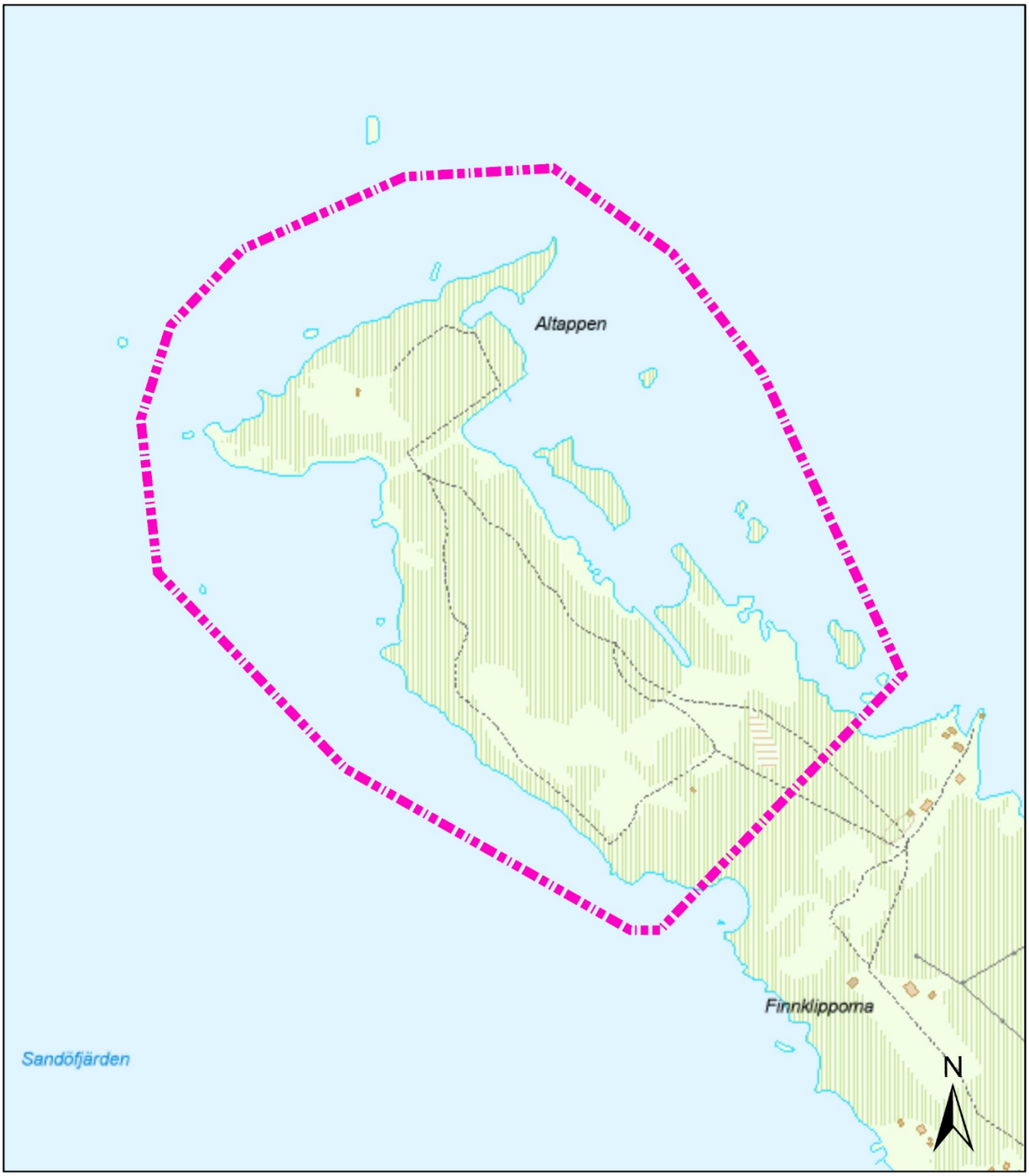

Gräns för naturreservatet Altappen

0 0,25 0,5 Kilometer

Bilaga 2

Översiktskarta

Bilaga 3

Samrådsredogörelse

Ärendet har remitterats till länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Lumire, Luleå Energi, Naturskyddsföreningen i Luleå, Norrbottens ornitologiska förening, Friluftsfrämjandet i Luleå, Luleå jaktvårdsklubb och Luleå skärgårdsförening.

Nedan redovisas en sammanställning av inkomna synpunkter. I sammanställningen är det som uppfattas som konkreta synpunkter refererade eller inklippta, främst invändningar eller förslag på förändringar. Andra delar i yttrandena, såsom bakgrundstexter, bekräftande synpunkter eller meddelanden om att man inte har någon synpunkt har här utelämnats.

Luleå kommuns kommentarer redovisas i *kursiv* stil under varje synpunkt. I det fall synpunkten medfört någon förändring i reservatets utformning tydliggörs det med ***fet kursiv*** stil.

Naturskyddsföreningen i Luleå

Naturskyddsföreningen anser att reservatet bör utvidgas söderut till att även omfatta lövskogen på Finnklipporna eftersom den värdefulla lövnaturskogen fortsätter ut i det området. Man påtalar även ett ordval i syftesformuleringen som talar om ”orörd natur” bör ändras eftersom värdena här har uppstått på en tidigare intensivt utnyttjad mark.

Kommunens kommentar:
Kommunen delar uppfattningen att Finnklipporna hyser höga naturvärden av minst samma dignitet som inom det planerade reservatet och att det skulle tjäna på att ingå i det skyddade området. Kommunen har dock inte rådighet över den marken som är privatägd och har i dagsläget därför inte möjlighet att införliva den i reservatet.

Det är en adekvat invändning att naturen i området inte kan betraktas som ”orörd”.
Begreppet ”orörd natur” har ändrats till ”fritt utvecklad natur”.

Norrbottens ornitologiska förening

Norrbottens ornitologiska förening framför att det är viktigt att området vårdas på ett sådant sätt att lövskogen gynnas och att igenväxning med gran eller andra barrträd förhindras. I de delar av reservatet där träddungar finns bör en

flerskiktad skog eftersträvas och röjningsinsatserna begränsas för att gynna den biologiska mångfalden.

Kommunens kommentar:
Kommunen delar föreningens synpunkt. Skötseln av området kommer att utföras i enlighet med angiven inriktning, vilket framgår av skötselplanen.

Lumire
Lumire påpekar att den typ av kulturhistoriska lämningar efter verksamhet som bedrivits på platsen skulle kunna innehålla historiska föroreningar.

Kommunens kommentar:
För att inte lägga hinder för framtida eventuella undersökningar och saneringsinsatser införs ett undantag från föreskrifterna som medger det.

Luleå jaktvårdsklubb
Luleå jaktvårdsklubb understryker i sitt yttrande vikten av att ha kvar bestämmelsen att "jakt i enlighet med gällande lagstiftning är tillåtet i området".

Kommunens kommentar:
Undantaget som tillåter jakt och fiske är kvar.

Luleå Energi Elnät AB
Luleå Energi vill att undantaget gällande röjning vid ledningar finns kvar, yrkar att bränder ska släckas för att ej skada ledningar samt yrkar att befintliga ledningar utöver att underhållas även får förnyas.

Kommunens kommentar:
Skogsbränder kan släckas utan hinder av reservatsföreskrifterna. ***Undantaget som medger röjning av kraftledningar har förtydligats så att det framgår att de även får underhållas och förnyas.***

Bilaga 4

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos länsstyrelsen.

Tala om vilket beslut ni överklagar eller om det är en del av beslutet ni överklagar. Ange också varför ni anser att beslutet är felaktigt och vilken ändring som ni vill ha.

Bifoga handlingar och annat som ni anser stöder er uppfattning,

Överklagandet skall lämnas in eller skickas till Luleå kommun. För att överklagandet skall kunna prövas måste handlingarna ha inkommit till kommunen senast **inom tre veckor** från den dag då ni fick del av beslutet.

Har ert överklagande kommit i rätt tid kommer handlingarna att skickas vidare till länsstyrelsen, om beslutsfattaren inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Underteckna skrivelsen och uppge namn, personnummer, postadress, telefonnummer och e-postadress.

Överklagandet skickas till:

Luleå kommun
971 85 Luleå

eller via e-post:
lulea.kommun@lulea.se

Bilaga 5

Skötselplan för naturreservatet Altappen

Figur 1. Herrgården med nyanlagd park, 1880. Fotograf okänd, Luleå kommuns stadsarkiv.

1. Allmänt

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av naturreservatet Altappen. Vid planering och utförande av skötseln ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också följas.

2. Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att bevara och utveckla områdets värdefulla naturmiljö med dess förutsättningar att hysa stor biologisk mångfald. Reservatet ska ge förutsättningar för att ingående naturtypers naturligt associerade habitat och arter ska kunna fortleva och sprida sig. Syftet är även att den genom landhöjningen kontinuerligt nybildade marken och de naturliga biologiska och geologiska processer och successioner som följer härav ska bevaras. Reservatet omfattar således även ett vattenområde utanför den nuvarande strandlinjen. Kulturhistoriska lämningar inom området ska vårdas. Inom ramen för

ovan nämnda syften ska reservatet ge möjlighet till naturupplevelser, friluftsliv och vetenskaplig forskning i fritt utvecklad natur.

Syftet ska nås genom att:

- Gynna friluftsliv i skärgårdsmiljö där besökare ska kunna tillgodogöra sig upplevelsevärden relaterade till fritt utvecklad skog och andra naturtyper.
- Området undantas från skogsbruk, exploateringar och andra verksamheter som kan skada värden för naturmiljö, kulturmiljö och friluftsliv.
- Naturliga störningar som till exempel översvämningar och stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder kan dock släckas vid behov.
- Skog utvecklas mot högre naturvärden genom att lämnas för fri utveckling eller genom riktad skötsel där så lämpligt.
- Bevara och utveckla en lövrik skogsmiljö uppkommen på gammal kulturmark, med förutsättningar för strukturer som är betydelsefulla för biologisk mångfald, såsom gamla trädindivider, död ved, stor trädslagsblandning och naturligt utvecklad åldersstruktur.
- Den genom landhöjning och andra naturliga processer kontinuerligt nybildade marken tillåts utvecklas naturligt.
- Strand- och grundområdens naturliga processer och strukturer bevaras
- Främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet tas bort, i de fall det är möjligt. Kvarstannande främmande arter som har kulturhistorisk koppling bevaras dock, om de inte utgör ett sådant hot.
- Kulturmiljöer sköts så att deras karaktär, natur- och kulturmiljövärden bevaras och synliggörs. Avgränsade delar av området hålls därför öppna med lämplig skötsel.
- Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom lämpliga anläggningar, exempelvis allmän båtbrygga och rastplats.
- Alla åtgärder i reservatet planeras så att körskador och annan påverkan på markskiktet undviks.

- Besökare informeras om reservatets natur- och kulturmiljövärden.
- Skötsel och utvecklande av anläggningar för friluftslivet sker med stor hänsyn till de natur- och kulturmiljövärden som naturreservatet avser skydda.
- Det friluftsliv som tillåts i området och de anläggningar som iordningsställs för detta endast avser ickestörande, lättare aktiviteter såsom, vandring, skidåkning, bär- och svampplockning och dylikt.
- Området sköts genom fastställd skötselplan.

3. Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Naturreservatet Altappen
Kommun:	Luleå kommun
Län:	Norrbottens län
Area:	59 ha (varav land 23 ha)
Berörda fastigheter och ägare:	Sandön 7:4, Luleå kommun
Sameby:	Gällivare skogssameby
Förvaltare:	Luleå kommun

4. Beskrivning av området och dess värden

Naturtyper: Skogsmark ca 16 ha, varav produktiv skog ca 11 ha
Strandäng ca 1 ha
Kulturmark ca 4 ha
Övrig mark ca 2 ha
Vattenområde ca 36 ha

Naturreservatet utgörs av den norra delen av en sammanvuxen ö, där ett antal mindre öar och skär genom landhöjningen har förenats till den skepnad den har idag. Av namnen på kartan avslöjas några av de tidigare separata öarna, från Likskäret längst i söder, sedan Lillskäret, Finnklipporna och Altappen längst i norr. Ön utgör en långsträckt formation i Sandöfjärden, strax nedom

Luleälvens mynning i Bottenviken, där älvens strömfåra flödar längs öns stränder och vidare ut i havet.

Altappen och huvuddelen av ön i övrigt byggs företrädesvis upp av morän. Karaktäristiskt är det stora antal moränryggar som korsar ön vinkelrätt mot dess utsträckning, tillika isrörelseriktningen när materialet avsattes. Dessa geomorfologiska element kan tydligt studeras i fält och är ett framträdande drag som avspeglas i strandlinjens många uddar och inskurna vikar. De ger också förutsättningarna för den varierade vegetationen i området. Inom området för reservatet är dock ön till stora delar uppbyggd av spill från sågverksindustrin och av barlastmaterial från de angörande skeppen under slutet av 1800-talet och en bit in efter sekelskiftet. Framför allt jordmaterialet ger förutsättningarna för den rika och delvis särpräglade floran i området. Den underliggande berggrunden består förmodligen av biotitgnejs men kan inte ses då den aldrig går i dagen inom området.

Altappens industrihistoria präglar helt vegetationen och är också grunden för de naturvärden som uppstått där idag efter att ön övergavs i början på 1900-talet. Här fanns en stor sågverksindustri med ett helt samhälle med bostadsbebyggelse för uppemot 800 bofasta människor, skola, handelsbod och en imponerande herrgårdsbyggnad. Man anlade även en omfattande järnindustri med valsverk, gjuteri, smedja och mekanisk verkstad. Med tiden fyllde man ut och byggde upp land mellan kobbar och skär och skapade nya strandlinjer och kajkanter. Barlastjord och spill från sågverket i form av s.k. spinkved var det material man använde. Strandstrukturen kom på så sätt att bli konstlad, industripräglad, med räta vinklar och rektangulära former på anlagda öar. Mycket av det kan skönjas än idag, men tidens lopp har rundat av formerna och delar av de uppbyggda strukturerna har sjunkit ner under vattnet.

Efter en förödande brand 1908 ödelades industrin och det mesta av bebyggelsen. Efter det har området stått i stort sett orört och naturen har återtagit marken. Det är alltså mer än hundra års successiva utveckling av vegetationen vi ser resultatet av idag. Det är en ung miljö ur ett naturhistoriskt perspektiv och man kan förutsätta att utvecklingen kommer att fortsätta i många decennier framåt, men samtidigt är det ett stadium i utvecklingen där höga naturvärden har uppstått.

Idag finns bara husgrunderna kvar efter industriepoken. Mikroklimatet och jordmånen där tycks vara särskilt gynnsamma, och på och omkring dessa har utvecklats en intressant ängsflora med t.ex. ängsgentiana, prästkrage, gulvial, späd ögontröst, käringtand och stora mängder smultron. Även den rödlistade månlåsbräken är funnen här. Framför herrgårdsbyggnaden fanns en herrgårdspark, till stor del anlagd av barlastjord. Med jorden följde frön från fjärran trakter. Därför kunde märkliga växter dyka upp och vissa fick ingå i par-

ken och än idag finns spår kvar i form av popplar, syrener, sibiriska ärtbuskar, häckspirea och liten kardborre. Ytorna kring de kulturhistoriska lämningarna har till del hållits öppna genom röjning och slåtter, inom ramen för länsstyrelsens fornvårdsprogram.

Resterande delar av området är igenvuxna med lövskog av lite olika karaktär. Genomgående är den björkdominerad, men även andra förekommande lövträd som asp, gråal och sälg ingår. Skogen växer generellt på frisk till fuktig mark med slående frodighet i fältskiktet som till stora delar är örtrikt med arter som klockpyrola, smultron, älggräs, nordbräken och hönsbär. I skogen har bitvis rikligt med död ved börjat falla ut, både som liggande och stående stammar. Lövskogen är alltså nu i en successionsfas där naturvärdena är höga och förutsättningarna för att de kommer att stärkas ytterligare är gynnsamma om skogen tillåts åldras än mer. Här och var finns en del invuxen gran och det kommer också smågranar underifrån som på sikt kommer att konkurrera om ljuset med lövträden.

Ett specifikt värdehöjande inslag i naturmiljön är det flertal mycket grova och vidkroniga sälgar som växer i anslutning till de gamla industrilämningarna. De återfinns både i den numera slutna skogen och i öppna marker kring husgrunder – och frapperande ofta *i* själva grunderna. Dessa träd producerar också stora mängder död ved som ger utrymme för en mångfald av liv.

Figur 2. Industrilämningar med rik flora och lövträd. Foto Örjan Spansk 2025.

Skogen utgör ett kvalitativt habitat för ett flertal hackspettar. Således har här noterats såväl mindre hackspett, tretåig hackspett, spillkråka som större hackspett. Miljön torde även vara lämplig för vitryggig hackspett. En häckning pågick under några år strax utanför reservatet och området ingick med all sannolikhet i fågelns revir.

I övrigt är skogen gynnsam för ett allmänt rikt fågelliv. Man kan förvänta en hög produktion av föda, och hålbyggare bör ha goda förutsättningar att hitta boplatser. Insektsrikedomen på ön är välkänd bland besökande människor sommartid. Många av de allmänna arter bland t.ex. småfåglar och trastar man kan förutse är noterade här, som lövsångare, gransångare, trädgårdssångare, blåmes, talgoxe, talltita, trädkrypare, taltrast, rödvingetrast, koltrast, grå flugsnappare, svartvit flugsnappare, rödhake, rödstjärt, domherre, grönfink. Även gulsparv, trädpiplärka som gynnas av öppningarna i skogen är observerade och bland snäpporna kan nämnas morkulla, enkelbeckasin och skogssnäppa. Till stränder och vattenområden hittar vadare och sjöfåglar såsom strandskata, storspov, drillsnäppa, storskrake, skrattmås, fiskmås, gråtrut och havstrut.

Lövträden och framför allt den döda lövveden ger förutsättningar för en mångfald av arter. Svampfloran och insektsfaunan är inte systematiskt undersökt men vid ett tillfälle 2012 har fällfångst resulterat i en rad rödlistade vedlevande skalbaggsarter, vilket bekräftar betydelsen av de substraten.

Altappens natur är ett fint exempel på biologiskt kulturarv. Lämningarna som sådana ger besökaren ett kulturhistoriskt perspektiv, och det pedagogiska värdet är därmed avsevärt. Området är tillgängliggjort genom vandringsled, informationstavlor och ett par grillplatser. Ön kan angöras via en allmän brygga. Närheten till tätorten gör att är området är relativt lätt att nå för många med egen båt eller över isen vintertid och är därmed också betydelsefullt för friluftslivsaktiviteter och upplevelsen av orörd natur.

5. Skötselmål och åtgärder

5.1. Övergripande mål

Det övergripande målet för skötseln är att bibehålla och höja natur-, kulturmiljö- och rekreationsvärden i en lövrik före detta industrimiljö. De historiska lämningarna ska vårdas och synliggöras samtidigt som naturvärden knutna till lövsuccessioner och ett öppet/halvöppet kulturlandskap med en rik flora ska gynnas.

Det generella förhållningssättet är att skogen i reservatet ska lämnas för fri utveckling för att på så sätt ge möjlighet att utveckla strukturer som kännetecknar naturskogar; såsom höga maxåldrar, en större åldersspridning, en ökande andel död ved och där naturliga processer och störningar ska tillåtas ha ett naturligt förlopp. För att förlänga och vidmakthålla lövträdens närvaro och de naturvärden som är förknippade med dem förutsätts dock vissa skötselinsatser. Framför allt handlar det om att hålla efter inväxande granar i bestånden så att dessa inte tillåts konkurrera om ljuset med lövträden. Målet är att området

ska vara kontinuerligt beskogat med en mer eller mindre renodlad lövskog. Förutsättningarna varierar dock i olika delar. Graninslaget är bitvis större varvid fortsatt en viss blandning i begränsad omfattning kan tillåtas för att ytterligare öka variationen i skogen och för att skötselinsatserna inte ska bli alltför ingripande. Förekommande äldre tallar kan också bevaras.

Värden knutna till de kulturhistoriska lämningarna vårdas dock bäst genom att de ytorna hålls öppna, fria från träd eller med spridda glesa bestånd. I dessa miljöer gynnas samtidigt ljusälskande och hävdgynnad flora vilket ger ytterligare en dimension åt naturreservatets naturvärden.

5.2 Naturvärden

Skötselmål

Skogen och naturen i övrigt lämnas huvudsakligen för fri utveckling (undantaget är områden med kulturhistoriska lämningar. Se avsnitt 5.3 nedan). Smågranar ska dock återkommande röjas bort, vart tionde år eller vid behov. Enstaka större granar i lövbestånden kan lämnas, annars ska även sådana avvecklas efter en bedömning att det är gynnsamt för reservatets syfte och de övergripande skötselmålen. Områden med tätare granblandad skog eller rena granbestånd ska skötas med inriktning att gynna naturvärden knutna till löv- eller blandskog. Omfattningen av utrensning av gran i sådana bestånd görs efter bedömning att det är gynnsamt för reservatets syfte och de övergripande skötselmålen. I avvägningar mellan målsättningar gällande trädslagsblandning ska dock utgångspunkten vara att hellre gynna lövvärden än sådana knutna till gran.

En initial normsättande skötselinsats riktad mot gran ska göras inom fem år efter reservatets bildande. Därefter görs löpande bedömningar och kompletterande åtgärder vid behov.

I första hand ska allt borttagande av träd ske genom avdödning av de stående stammarna genom ringbarkning eller katning. I vissa fall kan avverkning vara aktuellt om det bedöms mer lämpligt. De avverkade träden ska lämnas såsom blivande lågor i skogen. I vissa fall kan större uttag av träd bli aktuellt varvid uttransport kan komma i fråga. Detta ska i så fall ske med skonsamma metoder, till exempel med häst eller lättare maskin.

All avverkning och annan avdödning av träd ska göras utifrån bedömning att det bidrar till målet med skötseln, för att säkerställa syftet med reservatet.

Röjningrester lämnas i skogen.

5.3 Kulturmiljövärden och värden för friluftsliv och rekreation

Skötselmål
Det övergripande målet för skötseln är att ge goda förutsättningar för friluftslivsaktiviteter och upplevelser av natur- och kulturmiljöer i en mångfaldsrik natur. De kulturhistoriska lämningarna i området ska framträda tydligt och omges av öppna gräsmarker.

Skötselåtgärder
Basal skötsel:
Utgångspunkten för en basal skötsel är att förhindra att de kulturhistoriska lämningarna och anslutande öppna ytor växer igen. Ett minimum av skötsel för att uppnå detta är återkommande slyröjning med ett intervall på högst fem år. Årlig slåtter på sensommaren bör också utföras för att bevara och utveckla förutsättningarna för hävdgynnad flora. De ytor som är föremål för denna skötsel framgår av kartan i bilaga 2.

Utvecklad skötsel:
Skötseln av de kulturhistoriska lämningarna sker i dagsläget inom ramen för länsstyrelsens fornvårdsprogram. Aktuell skötselplan som beskriver skötselmål och åtgärder inom programmet framgår av bilaga 4. Länsstyrelsens skötsel är mer långtgående än naturreservatets basala skötsel och ersätter denna tillsvidare. Denna utvecklade skötsel ligger inom och stärker syftet med reservatet och dess övergripande skötselmål.

Länsstyrelsens skötsel omfattar förutom vård av vegetationen även underhåll av dess anläggningar såsom skyltar, grillplatser, spångar, räcken, stängsel m.m. Att dessa anläggningar hålls i gott skick ligger i linje med reservatets syften. Dock är detta länsstyrelsens ansvar om inte annat avtalas med reservatets förvaltare.

Om länsstyrelsens skötsel av fornvårdsmiljön kan komma att förändras i något avseende eller om dess skötselplan revideras eller upphävs ska samråd ske med förvaltaren av naturreservatet.

Samtliga åtgärder kan fortsätta att utföras såsom de anges i länsstyrelsens skötselplan, men ska för att tydligare uppfylla syftet med reservatet ske med följande anpassningar:

- Den årliga slåttern ska utföras i augusti månad, istället för inom angivet intervall juli-augusti. Denna mer konsekvent senarelagda slåttertidpunkt gynnar på ett bättre sätt floran i området.

- De ytor på grunderna som anges kunna röjas en extra gång under juni månad ska begränsas till ett minimum.

- Samtliga äldre (”vuxna”) träd som vid tidpunkten för reservatets bildande växer inom fornvårdsområdet ska sparas. Det gäller även träd som växer i mitten av grunderna om de inte uppenbart riskerar att skada grundstenarna. Dessa utgör i regel sälgar eller andra lövträd med grova dimensioner som är av stor betydelse för naturvärdena i reservatet. Endast sly får röjas bort.

- Den döda ved som produceras av grenar, delar av träd eller hela träd som dött ska lämnas kvar där de står eller har fallit. Sådana delar som hamnat direkt på lämningarna kan dock läggas åt sidan om de bedöms påverka upplevelsen av fornvårdsmiljön.

5.4. Information

Skötselmål
Målet med skötseln är att ge information till besökarna som belyser områdets värden och sevärdheter samt vilka föreskrifter som gäller i reservatet.

Reservatets gränser på land ska vara tydligt markerade enligt nationell standard.

Skötselåtgärder
Minst en informationstavla sätts upp vid lämplig entré till reservatet. På tavlan ska anges områdets värden, varför det är skyddat, vilka föreskrifter som gäller, vem som är förvaltare samt en karta med områdets gränser, stigar och andra anordningar för besökare. Informationstavla och gränsmarkeringar ska ägnas regelbunden tillsyn och underhållas vid behov.

6. Uppföljning av mål och skötselåtgärder

En uppföljning av skötselmål och skötselåtgärder med utgångspunkt från reservatets syfte ska ske vart tionde år. Planens ingående mål och utfallet av genomförda åtgärder ska då ses över. Om uppföljningen visar att det är nödvändigt med avseende på reservatets syfte ska berörda skötselmål och åtgärder ändras så de blir ändamålsenliga.

7. Källhänvisning

Artportalen. Uttag 2025-11-06
Luleå kommun. 2000: *Naturvårdsplan Luleå.*
Länsstyrelsen i Norrbottens län. 2009: *Norrbottens kulturmiljöprogram 2010-2020.*
Länsstyrelsen i Norrbottens län. u.å.: *Rundvandring på Altappen* (Informationsbroschyr).
Länsstyrelsen i Norrbottens län. u.å.: *Skötselplan, Altappen nr 74*. Skötselplan inom länsstyrelsens fornvårdsprogram.
Öberg, T. 2006: *Den stora naturguiden till Pärlorna i Luleå kommun*. Luleå kommun.

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta med skötselområden
3. Karta med anläggningar och information
4. Länsstyrelsens skötselplan för fornvårdsmiljön

Bilaga 1

Översiktskarta

Gräns för naturreservatet Altappen

0 2,5 5 10 Kilometer

Bilaga 2

Skötselområden

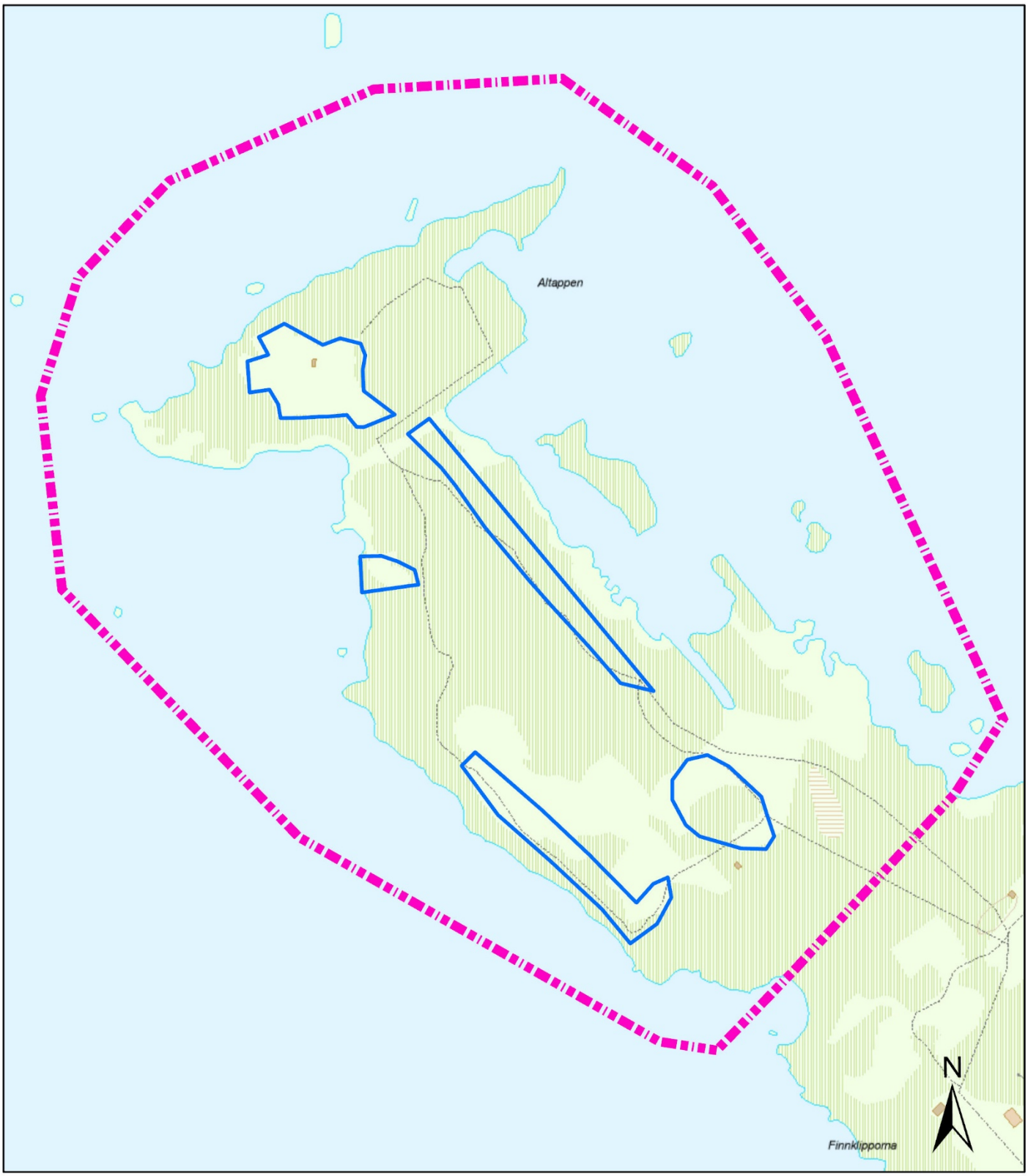

Gräns för naturreservatet Altappen

Skötselområden

0 0,25 0,5 Kilometer

Bilaga 3

Anläggningar och information

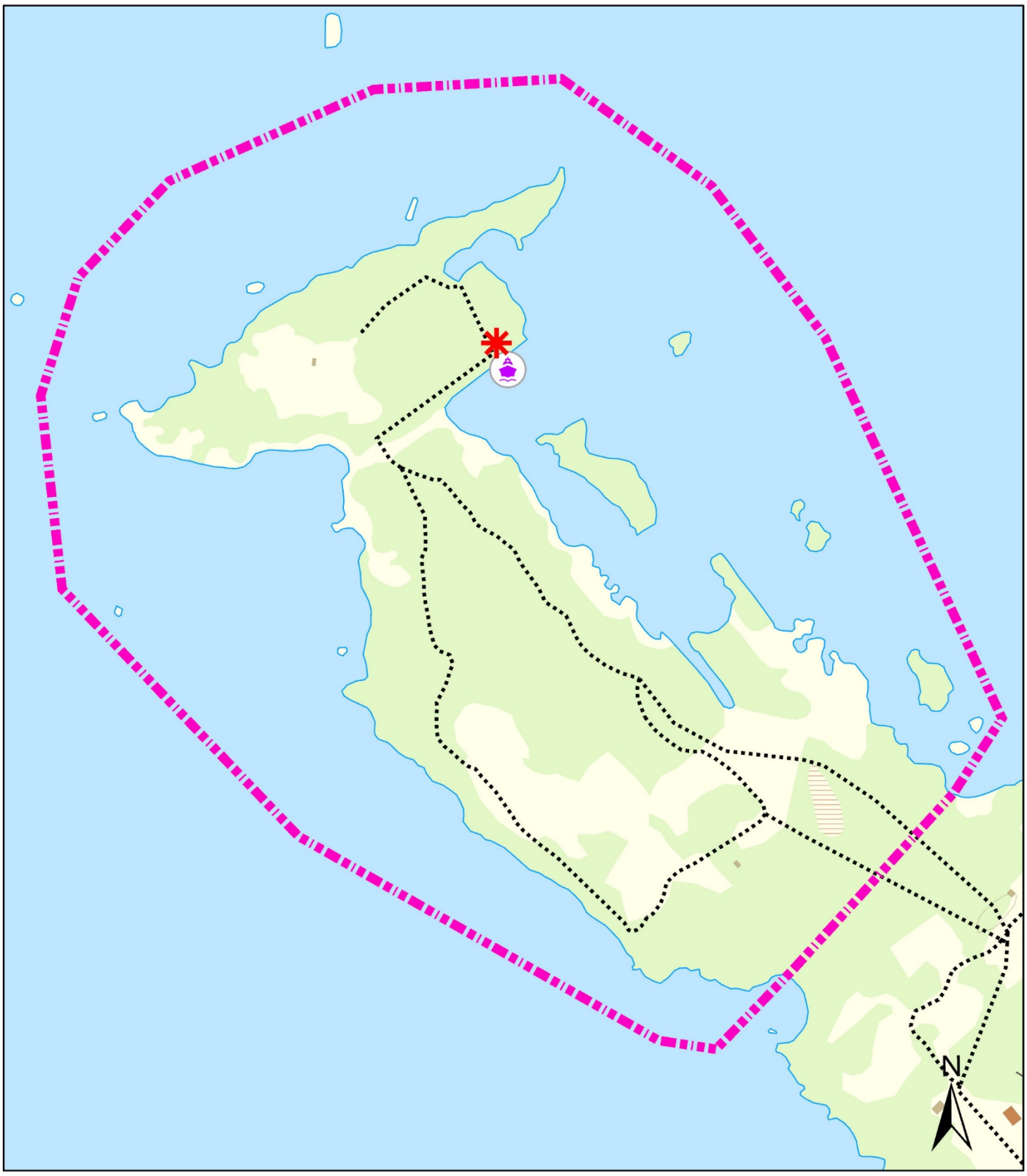

Gräns för naturreservatet Altappen

Möjlig plats för informationstavla

Båthamn

Stigar

0 0,25 0,5 Kilometer

LÄNSSTYRELSEN
I NORRBOTTENS LÄN

Bilaga 4

SKÖTSELPLAN

Altappen nr 74

Fastighet:	Sandön 7:4, 7:5 och 7:6
Socken:	Nederluleå
Kommun:	Luleå
Kartblad:	24M7a
RAÄ-nummer:	-
RI:	-
Reservat:	-
Utpekat område övrigt:	Kulturmiljöprogrammet
Markägare:	Luleå kommun Uppgifter framtagna
Aktuell markägaröverens- kommelse:	Finns

Marken som omfattas av skötselplanen finns markerad på bifogad karta i skala 1: 5 000 (bilaga 1) och den areal som vårdas uppgår till ca. 15, 5 ha.

Historik

På 1870-talet startade Gällivareverken en rationalisering av sin sågverksindustri och i detta arbete ingick bl. a. att ersätta inlandets vattensågar med en ångsåg vid kusten.

Valet av Altappen som etableringsplats grundade sig på närheten till stora skogsområden ägda av kronan, det skyddade läget, en längre utskeppningssäsong samt att ön var obebodd och att man därmed hade tillgång till strandrätten. År 1871 satte anläggningsarbetena igång och redan 1872 startade produktionen. Den snabba byggprocessen gjorde att grunderna var tvungna att förstärkas redan året därpå.

För de anställda byggdes längor för arbetarna, villor till förmännen och en herrgård till förvaltaren. Till denna anlades en engelsk park där exotiska växter planterades. Även skola och affär byggdes.

År 1877 anlades även ett valsverk på ön med tillhörande gjuteri, klensmedja och mekanisk verkstad. Som mest bodde ca 500 personer på ön. Såg- och valsverket brann 1890 och då började man sälja ut. De nya ägarna, Bergman, Hummel & Co återuppbyggde sågen men 1908 utbröt en våldsam brand som ödelade allt utom såg- och ångmaskinhuset, verkstaden och skolan. Ingen människa omkom men sågverksepoken på Altappen var över.

Miljöbeskrivning

Kortaste vägen ut till ön är via Lövskär och landningsplatsen ligger på öns NÖ-del. Strax ovanför bryggan finns en hänvisningsskylt. Vid strövstigen, upp mot raststugan ligger en toalett och ett soprum. Alla dessa anläggningar ingår inte i fornvårdsmiljön utan är kommunens anläggningar. Vid raststugan ligger tre grillplatser (nr 2, 5, 6 och 9) och här finns även tre informationsskyltar (nr 3, 4 och 7) och en hänvisningsskylt (nr 8). I denna del av fornvårdsområdet finns även två hål som har hägnats in med enkla trästaket (a-b) Ytterligare en sådan inhägnad finns vid gjuterigrunden (d). Längs stigen, vid nr 10, finns ytterligare en hänvisningsskylt. Längs stigen finns fem spångar från två till 100 m långa (c, e-h). De övriga informationsskyltarna finns vid gamla gjuteriet och verkstaden (nr 11), vid bostäderna (nr 12), vid 4:an (nr 13), vid handelsboden (nr 14), vid arbetarbostaden (nr 15), vid herrgården (nr 16) och vid brädgården (nr 17). Runt den gamla herrgårdsträdgården finns ett fårstängsel.

Fornlämningsområdet ligger i svagt kuperad mark på en ö strax utanför Luleå. Högsta höjden över havet är fem meter. Området består av ängsmarker och blandskogar med björk, lind, tall, gran och sälg. Marken är beväxt men gräs, örter, hallon, lövsly m m. I den gamla herrgårdsträdgården växter balsampoppel, trubbhagtorn, karaganträd, ungersk syren, hägg, vinbär, spirea, rosentry och daggkåpa.

Vårdområdet innehåller husgrunder, industrigrunder och spår av decauvillebana från sågverksperioden.

Målsättning för vården

Vårdområdet ska vara lättillgängligt och lätt att hitta till.

Lämningarna ska framträda tydligt och informationen vara läsbar och anpassad till platsen.

Marken i områdets centrala del (område A) ska fortsatt vara öppen gräsmark och övriga områden ha en gles skogsmark. De ädelträd, häggar, buskar och trädgårdsväxter som finns inom vårdområdet ska beskäras och vårdas så att de framhävs. Detta gäller inte häggar eller andra träd som växer i eller alldeles intill grunderna. Dessa ska tas ner om de bedöms kunna, genom rotsprängning eller på annat sätt, skada grunderna.

Målet uppnås genom att:

Skyltning och stigar är placerad enligt karta och i gott skick. Med gott skick menas att skyltarna står upp och är läsbara, att stigen framträder tydligt och att spångarna är i gott skick.

Sly- och träduppslag på de synliga forn- och kulturlämningarna tas bort.

Slåtter utförs årligen.

Marken inom A-F är städad från kvistar och annat skräp.

Marken i områdets centrala del (område A) ska fortsatt vara öppen gräsmark. Inga träd eller buskar ska växa på eller i omedelbar närhet av grunderna och gräset på grunderna ska vara kort.

I område B ska husgrunderna och andra lämningar hållas fria från högt gräs, buskar, sly och träd.

Delområde B där grunderna efter gjuteri och verkstad ligger.

Grunden efter en av arbetarlängorna i område C.

I område C och D ska ett glest skogsbestånd finnas kring grunderna men grunderna ska vara fria från träd som bedöms kunna skada dem. Gräset på grunderna ska vara kort.

I område E ska trädgårdskaraktären behållas för herrgårdens trädgård och herrgårdsgrunden endast vara beväxt med kort gräs.

I område F ska lämningarna efter decauvillespåret samt grunderna 14 och 15 (se detaljkarta från 1981) framträda tydligt vilket innebär att hela linjen och grunderna ska vara fri från sly och träd och att området mellan spåret och stigen ska vara siktröjd liksom mellan grunderna och stigen.

Grunden efter Decauvillespåret, i anslutning till spång G. Spåret ska vara fritt från sly och träd och området mellan spåret och stigen siktröjt.

Årlig vård

Den årliga vården uppgår till 25 dagsverken i normalfallet.

Varje vår görs en besiktning av vårdområdet och vid behov plockas kvistar och annat skräp bort från område A-F och från stigarna. Skyltar ses över. Om skyltar kräver åt-

gärd noteras detta och länsstyrelsen kontaktas. Om möjlighet finns åtgärdas de samma år annars planeras åtgärden in för kommande år.

Område A
Här ses grillplatserna och skyddsräckena till groparna över. Om åtgärder krävs som bedöms hinnas med inom de dagsverken som finns angivna för året kan mindre lagningar och underhåll ske samma år annars noteras behoven för åtgärder samt kostnaderna för dessa så att åtgärden kan planeras in kommande år.

Gräset i hela området ska slås i juli-augusti. Om gräset vuxit sig högt ska grunderna även slås i mitten av juni månad. Inget slaget gräs eller nedhugget sly får lämnas kvar på grunderna eller i de gropar som är del av anläggningen. Slåttern kan ske med för ändamålet lämpliga redskap.

Område B
Här ska sly röjas och gräs klippas i juli-augusti. Om gräset vuxit sig högt ska grunderna även slås i mitten av juni månad. Inget slaget gräs eller nedhugget sly får lämnas kvar på grunderna eller i de gropar som är del av anläggningen. Slåttern kan ske med för ändamålet lämpliga redskap. Här ses även skyddsräcket över. Om åtgärder krävs som bedöms hinnas med inom de dagsverken som finns angivna för året kan mindre lagningar och underhåll ske samma år annars noteras behoven för åtgärder samt kostnaderna för dessa så att åtgärden kan planeras in kommande år.

Område C
Gräset i hela området ska slås i juli-augusti och det sly eller de trädplantor som etablerat sig på grunderna ska tas bort. Om gräset vuxit sig högt ska grunderna även slås i mitten av juni månad. Inget slaget gräs eller nedtaget sly får lämnas kvar på grunderna. Slåttern kan ske med för ändamålet lämpliga redskap.

Område D
Gräset i hela området ska slås i juli-augusti och det sly eller de trädplantor som etablerat sig på grunderna ska tas bort. Om gräset vuxit sig högt ska grunderna även slås i mitten av juni månad. Inget slaget gräs eller nedhugget sly får lämnas kvar på grunderna. Slåttern kan ske med för ändamålet lämpliga redskap.

Område E
Husgrunden SÖ om trädgården ska slås i juli-augusti och det sly eller de trädplantor som etablerat sig på grunden ska tas bort. Om gräset vuxit sig högt ska grunderna även slås i mitten av juni månad. Inget slaget gräs eller nedtaget sly får lämnas kvar på grunden. Slåttern kan ske med för ändamålet lämpliga redskap.

Runt trädgården ska fårstängslet ses över och vid behov lagas. Trädgårdens vinbärsbuskar ska beskäras och rensas så att ett samlat bestånd behålls. Spirean och daggkå-

pan i trädgården ska behållas. Den årliga slåttern inom trädgården får därför inte ske före midsommar. En siktlinje ska röjas fram från herrgårdstrappan och igenom hela trädgården, fram till nuvarande staketgräns i nordväst. Denna linje kan med fördel slås två gånger under säsongen så att den framhävs.

Område F
Röjning ska ske på och kring lämningarna efter decauvillespåret samt på och kring grunderna 14 och 15.

Periodiserade insatser

Bänkar, bord och staket runt hål a, b och d lagas vid behov. De idag rödmålade detaljerna målas med röd slamfärg och trärena ytor behandlas med järnvitriol.

Spång C.

Grillplatsen i delområde A, nr 5.

Spångarna c, e, f, g och h ska vid behov lagas och underhållas med trälasyr med brunt pigment.

Behandling av skylthållare och informationsplank sker med material lika befintlig.

I trädgården i område E ska alla häggar, popplar och karanganträd beskäras vid behov liksom trubbhagtornen, rosentryn och den ungerska syrenen.

I område F ska, vid behov, siktröjning ske mellan stigen och grund 14 och 15 samt mellan stigen och decauvillespåret.

Stigens färgmarkeringar i träden fylls i vid behov. Färgen ska vara orange servalack, nr 14.

Stigen röjs från sly vid behov.

Särskilda upplysningar

Eldning eller bränning av skogsavfall får inte ske på fornlämning eller inom fornlämningsområdet.

Markingrepp som kan skada, rubba eller förändra fornlämningar får inte ske utan att tillstånd till detta sökts hos länsstyrelsen.

Kemiska preparat får inte användas utan särskilt tillstånd hos länsstyrelsen.

Informationsskyltar upprättas genom länsstyrelsens försorg.

Altappen, fornvårdsområde nr 74

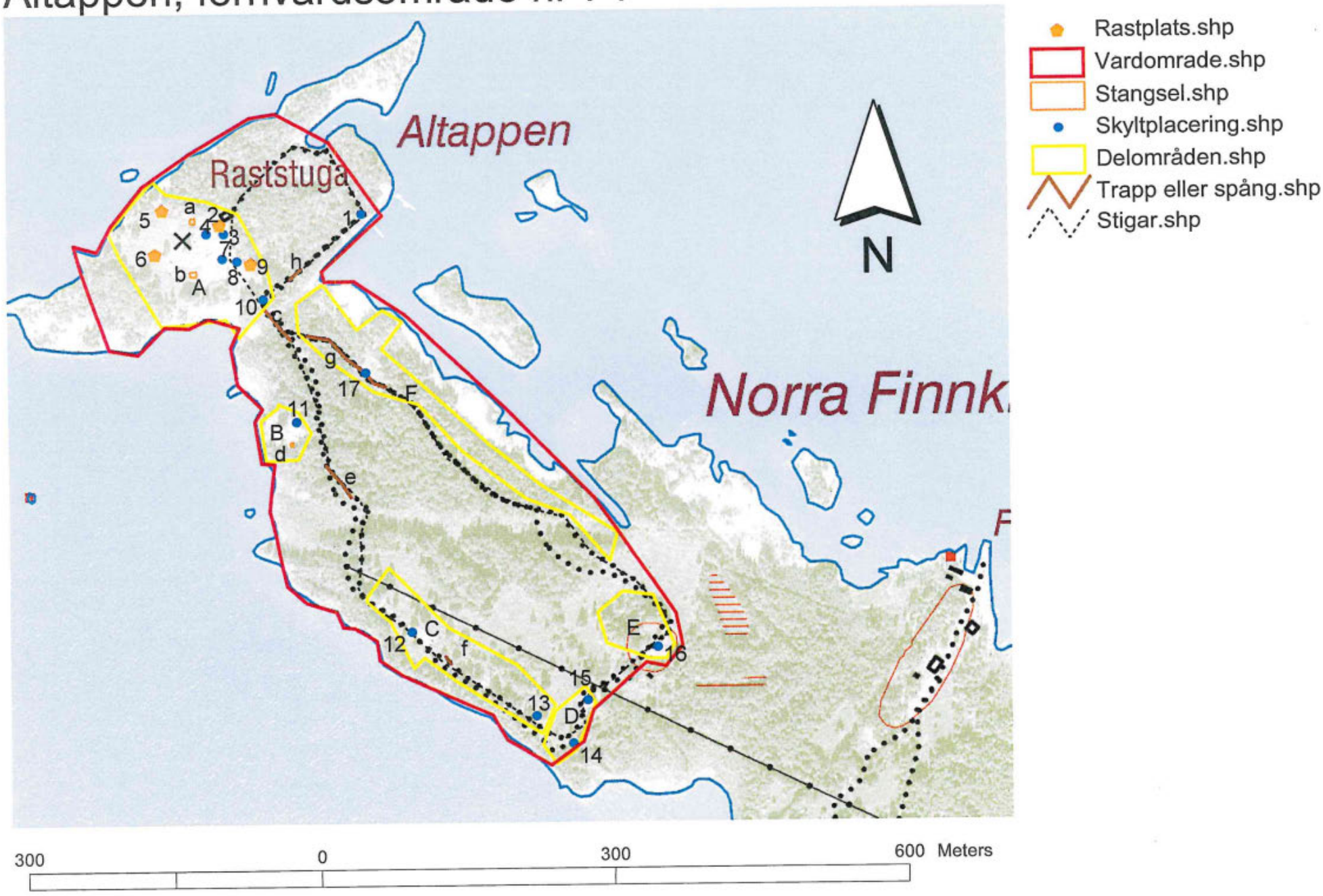

Ekonomiska konsekvenser av bildandet av naturreservatet Altappen

Altappens skogsmark sköts idag i enlighet med gällande skogsbruksplan, med inriktning att utveckla naturvärden. Inget egentligt virkesuttag sker. Bildandet av naturreservatet innebär att skötselinriktningen på skogen kommer att vara snarlik den rådande, där fokus precis som nu blir att gynna naturvärden. Skillnaden är att skötseln blir mer tydligt styrd av målen i den fastslagna skötselplanen, men mängdmässigt bör skötselintensiteten inte påverkas nämnvärt.

De öppna fornvårdsmiljöerna inom området kommer fortsatt att förvaltas av länsstyrelsen som har ett särskilt program för den här typen av skötsel, och de har avsatta medel därtill.

Det finns inga tillkommande krav i lagstiftning eller från andra myndigheter om åtgärder eller arbetsinsatser som skulle vara kostnadsdrivande. Kommunens administrativa förvaltning av marken ökar inte. Praktisk övervakning av områdena fortgår inom gängse markförvaltning. Kommunens miljö- och byggnadsnämnd är tillsynsmyndighet över naturreservaten. Förutsebar tillsyn är eventuella punktinsatser i form av dispensärenden eller vid klagomål om brott mot reservatsföreskrifterna. Detta är en del i nämndens ordinarie myndighetsarbete som är självfinansierat genom tillsynsavgifter.

Slutsatsen är därför att reservatsbildningen inte kommer att medföra några ekonomiska konsekvenser för kommunen, annat än en mindre engångskostnad för målade gränsmarkeringar och en skylt, samt underhåll av dessa. Detta är kostnader som hanteras i infrastruktur- och servicenämndens ordinarie budgetprocess.

Örjan Spansk
Kommunekolog

§ 84

Uppdrag om att skapa nya naturreservat

Ärendenr 2024/257-3.1.0.3

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att godkänna i ärendet bilagd utredning i enlighet med KLF Hid: 2024.1497.
2. Kommunstyrelsen ger i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att i samråd med berörda förvaltningar ta fram förslag om naturreservatsbildning, med avgränsningar, syften, föreskrifter samt skötselplaner för i översiktsplanen angivna områden.
3. Kommunstyrelsen beslutar att förslagen tas fram gruppvis enligt i ärendebeskrivningen angiven ordning, där målsättningen är att de första naturreservaten, Mjölkuddsberget, Porsöberget, Kalvholmen Storsand och Grundet, kan inrättas under det första kvartalet 2025.
4. Kommunstyrelsen beslutar att naturreservatsobjektet Mattisberget utreds i samråd med markägaren för att nå en samförståndslösning innan eventuellt förslag till reservatsbildning tas fram och att reservatsbildning av Karlsvik tillsvidare får anstå i avvaktan på övergripande planering av området.

Reservationer

Anders Josefsson (M), Sana Suljanovic (M), Arne Nykänen (C), Ylva Mjärdell (L), Ingrid Vesterlund (SD) och Samuel Ek (KD) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

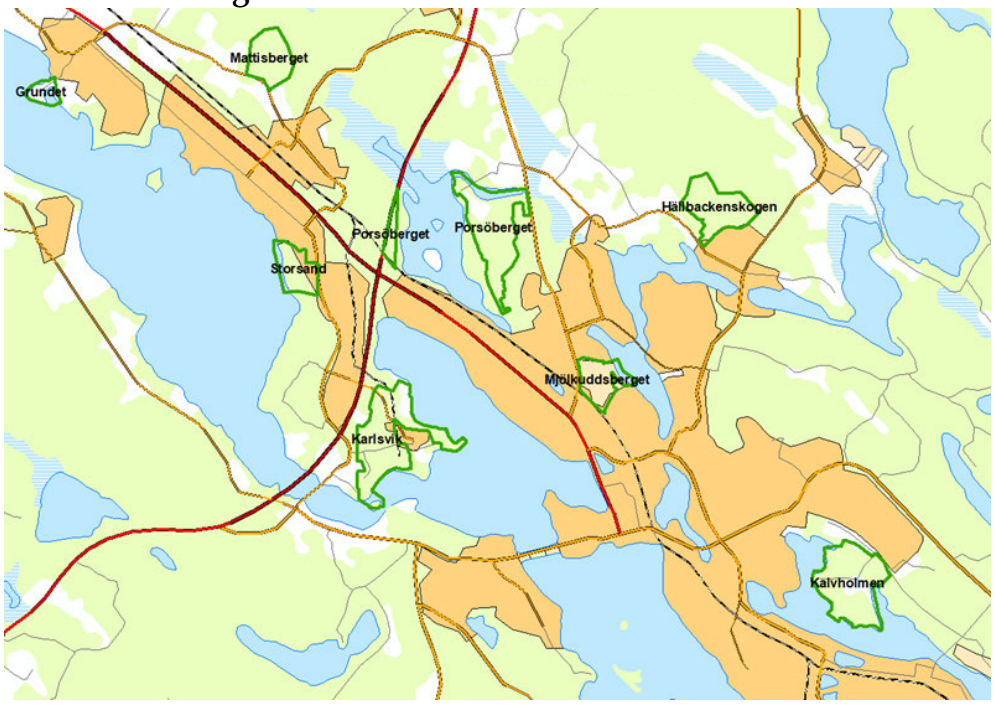

Figur 1. Framtida naturreservat i stadsbygden. Avgränsningar enligt ÖP21

Figur 2. Framtida naturreservat i skärgården. Avgränsningar enligt ÖP21

Ärendet har initierats av kommunstyrelseförvaltningen som ett svar på det utredningsuppdrag som finns i Plan och budget 2024-2026, att skapa nya naturreservat. Uppdraget tolkas som en av aktiviteterna inom Plan och budgets fokus på hållbarhet, där tillgängliga grönområden och främjandet av biologisk mångfald anges som viktiga aspekter. Det ligger också i linje med översiktsplanens övergripande mål nr 4, Natur, som innebär att Luleås naturvärden finns kvar och har plats att utvecklas.

I översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta anges vilka områden som bör reserveras för grönstruktur, där några särskilt viktiga värdekärnor pekas ut som framtida kommunala naturreservat. Målsättningarna i Plan och budget och det nu aktuella uppdraget ses som ett uttryck för de rekommendationerna.

Samhällsomställningskontoret har utrett vilka premisser som gäller för de utpekade områdena och föreslår en tågordning för arbetet med att bilda naturreservaten. Områdenas inbördes värdering är i grunden jämlik, även om i viss mån olika förutsättningar kan råda för de olika reservaten. Av praktiska och resursmässiga skäl måste arbetet ändå utföras i en viss ordning. Förslaget innebär att reservatsbildningen sker gruppvis, där två-fem områden hanteras parallellt i varje omgång, enligt följande:

Grupp 1: Mjölkuddsberget, Porsöberget, Kalvholmen, Storsand och Grundet
Grupp 2: Hällbackenskogen, Altappen, Småskär och Degerö-Börstskär
Grupp 3: Mattisberget och Karlsvik

Processen för reservatsbildningingarna bedöms ta ca 1 år, vilket innebär att reservaten i grupp 1 bör kunna beslutas under första kvartalet 2025, grupp 2 fjärde kvartalet samma år och grupp tre eventuellt från 2026 och framåt.

Kostnaderna för reservatsbildningarna blir ytterst begränsade. Kommunen äger i princip all mark i områdena varför kostnaden för markförvärv bör kunna hållas till ett minimum. I övrigt handlar det om begränsade engångskostnader för gränsmarkeringar och informationsskyltar, samt underhåll av dessa. Framtida skötsel av områdena bör rymmas inom ordinarie driftsbudget hos berörda förvaltningar.

Samhällsbyggnadsutskottet har 2024-02-26 § 17 föreslagit kommunstyrelsen besluta att godkänna i ärendet bilagd utredning. Kommunstyrelsen ger i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att i samråd med berörda förvaltningar ta fram förslag om naturreservatsbildning, med avgränsningar, syften, föreskrifter samt skötselplaner för i översiktsplanen angivna områden. Kommunstyrelsen beslutar att förslagen tas fram gruppvis enligt i ärendebeskrivningen

angiven ordning, där målsättningen är att de första naturreservaten, Mjölkuddsberget, Porsöberget, Kalvholmen Storsand och Grundet, kan inrättas under det första kvartalet 2025. Kommunstyrelsen beslutar att naturreservatsobjektet Mattisberget utreds i samråd med markägaren för att nå en samförståndslösning innan eventuellt förslag till reservatsbildning tas fram och att reservatsbildning av Karlsvik tillsvidare får anstå i avvaktan på övergripande planering av området. Under ärendets behandling i samhällsbyggnadsutskottet reserverade sig Anders Josefsson (M) mot beslutet.

Sammanträdet

Anders Josefsson (M), Sana Suljanovic (M), Arne Nykänen (C), Ylva Mjärdell (L), Ingrid Vesterlund (SD) och Samuel Ek (KD) föreslår avslå samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Ulrika Lundberg (V) och Stig Sörlin (MP) föreslår bifalla samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer samhällsbyggnadsutskottets förslag och Anders Josefsson med fleras förslag mot varandra och finner att kommunstyrelsen bifaller samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelseförvaltningens förslag gällande uppdrag om att skapa nya naturreservat, KLF Hid: 2024.1496
- Bakgrundsbilaga; utredning av förutsättningar för nya naturreservat, KLF Hid: 2024.1497
- Samhällsbyggnadsutskottets beslut 2024-02-26 § 17, KLF Hid: 2024.1828

Beslutet skickas till

Kommunstyrelseförvaltningen, samhällsomställningskontoret

§ 36

Bildande av naturreservatet Hällmyran

Ärendenr 2026/405-3.3.4.4

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att bilda naturreservatet Hällmyran med den avgränsning och det innehåll som framgår av bifogad beskrivning med tillhörande bilagor. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i bilaga 1 till beskrivningen, med de gränser som slutligen utmärks i fält. Naturreservatets namn ska vara *Naturreservatet Hällmyran*.
2. Fastställa bifogad skötselplan (bilaga 6 till beskrivningen) i enlighet med 3 § förordningen (1998:1242) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.
3. De i bifogad beskrivning angivna föreskrifterna gäller i reservatet med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen om områdesskydd m.m. för att uppnå och tillgodose syftet med reservatet.

Reservationer

Sana Suljanovic (M) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram förslag om naturreservatsbildning för ett antal tätortsnära områden och skärgårdsöar. Enligt beslutet skulle förslagen tas fram gruppvis. Den första gruppens fem reservat beslutades av kommunfullmäktige under 2025. Hällmyran ingår i den andra gruppen och är nu föremål för bildande.

Utifrån föreslagen avgränsning av området har kommunstyrelseförvaltningen i samråd med berörda förvaltningar tagit fram ett förslag till bildande av naturreservatet. Förslaget uppfyller miljöbalkens krav på innehåll för ett reservatsbildningsbeslut och följer rådande norm för hur sådana beslut bör utformas. Förslaget innehåller således syftena med reservatet, redovisning av skälen för beslutet, vilka föreskrifter som ska gälla i reservatet samt en skötselplan för området. Skötselplanen bifogas dokumentet.

Hällmyran är ett natur- och rekreationsområde med omväxlande och lättillgängliga skogsmiljöer. Hällmarkstallskogar och opåverkade våtmarker är kärnvärden i området.

Förslaget har, förutom till obligatoriska externa myndigheter, även remitterats till intresseföreningar, Vattenfall Eldistribution AB och Svenska kraftnät.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att bilda naturreservatet Hällmyran med den avgränsning och det innehåll som framgår av bifogad beskrivning med tillhörande bilagor. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i bilaga 1 till beskrivningen, med de gränser som slutligen utmärks i fält. Naturreservatets namn ska vara Naturreservatet Hällmyran, och att fastställa bifogad skötselplan (bilaga 6 till beskrivningen) i enlighet med 3 § förordningen (1998:1242) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Samt att de i bifogad beskrivning angivna föreskrifterna gäller i reservatet med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen om områdesskydd m.m. för att uppnå och tillgodose syftet med reservatet.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Mathias Karvonen (V) föreslår bifalla kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Sana Suljanovic (M) föreslår avslå förslaget.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag och Sana Suljanovics förslag mot varandra och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Dialog

Förslaget har remitterats till länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Luleå Miljöresurs AB/Lumire, Luleå Energi, Naturskyddsföreningen i Luleå, Norrbottens ornitologiska förening, Friluftsfrämjandet i Luleå, Luleå jaktvårdsklubb, Hällbacken-Dalbos intresseförening, Vattenfall Eldistribution AB och Svenska kraftnät.

Dialog har även skett inom kommunen mellan kommunstyrelseförvaltningen, infrastruktur- och serviceförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Beskrivning av naturreservatet Hällmyran i Luleå kommun, KLF Hid: 2026.4411
- Ekonomiska konsekvenser av bildandet av naturreservatet Hällmyran, KLF Hid: 2026.4412
- Förslag till beslut gällande bildande av naturreservatet Hällmyran, KLF Hid: 2026.4410

Beskrivning av naturreservatet Hällmyran i Luleå kommun

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Naturreservatet Hällmyran
Kommun:	Luleå kommun
Län:	Norrbottens län
Area:	88 ha
Berörda fastigheter och ägare:	Björsbyn 1:12, Luleå kommun
Sameby:	Gällivare skogssameby
Förvaltare:	Luleå kommun

Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara ett skogsområdes värdefulla naturmiljö med dess förutsättningar att hysa stor biologisk mångfald. Området ska ge förutsättningar för att ingående naturtypers naturligt associerade habitat och arter ska kunna fortleva och sprida sig. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte även att tillgodose behovet av naturupplevelser, friluftsliv och rekreation i ett bostadsnära naturområde.

Syftet ska nås genom att:

- Gynna ett lättillgängligt friluftsliv i tätortsnatur där besökare ska kunna tillgodogöra sig upplevelsevärden relaterade till naturligt utvecklad skog och andra naturtyper.
- Bevara en landskapstyp med viktiga naturgeografiska värden som utvecklats som följd av den senaste istiden och efterföljande landhöjning ur havet.
- Delar av området undantas från skogsbruk. Dessa områden utpekas i nedanstående föreskrifter och fastställd skötselplan.

- Området undantas från exploateringar och andra åtgärder som kan skada värden för naturmiljö och friluftsliv.

- Äldre skog och andra skogsbiotoper med höga naturvärden, med därtill förknippade strukturer, substrat och arter bevaras och utvecklas.

- Naturliga störningar som till exempel stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder kan dock släckas vid behov.

- Påverkad skog utvecklas mot högre naturvärden genom att brukas och skötas med metoder som gynnar natur- och friluftslivsvärden.

- Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom lämpliga anläggningar, exempelvis stigar och informationstavlor.

- Skötsel och utvecklande av anläggningar för friluftslivet sker med stor hänsyn till de naturvärden som naturreservatet avser skydda.

- Det friluftsliv som skyddas och utvecklas i området och de anläggningar som iordningsställs för detta avser ickestörande, lättare aktiviteter såsom vandring, skidåkning, bär- och svampplockning, motion, träning och dylikt.

- Området sköts genom fastställd skötselplan.

Skälen för beslutet

Skälen för bildandet av naturreservatet är de höga natur- och rekreationsvärdena knutna till en omväxlande och lättillgänglig skogsmiljö. Här finns bland annat hällmarkstallskogar, men även frisk barrblandskog, frodigare lövdominerade områden och våtmarker, som alla bidrar till reservatets skyddsvärde. Vältrampade stigar och ridvägar är en viktig del av rekreationsvärdet.

Ingrepp i de skyddsvärda naturmiljöerna eller annan exploatering skulle innebära att områdets natur- och rekreationsvärden förstörs.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

1. Med annat syfte än skogsbruk eller för att stärka biologisk mångfald och friluftsliv fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar samt skada, ta bort eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar eller delar därav.

2. Inom delområde 1, markerat på kartan i bilaga 3, utföra avverkning eller andra skogsvårdande åtgärder i annat syfte än att stärka biologisk mångfald och friluftsliv.

3. Inom delområde 2, markerat på kartan i bilaga 3, utföra avverkningar eller andra skogsbruksåtgärder som medför påtaglig förändring av grundförutsättningarna för biologisk mångfald, genom till exempel ogynnsam inverkan på skogsstrukturer, trädslagsblandning, förekomst av värdefulla strukturer som död ved etc, eller för förutsättningarna för förekomst av rödlistade eller på annat sätt skyddsvärda arter. Företrädesvis hyggesfria metoder ska användas.

4. Skada eller förändra mark eller vegetation, t ex genom att spränga, borra, schakta, dika, dämma, utfylla, anordna upplag, tippa, gräva, eller bedriva täkt i någon form.

5. Lämna avverkningsavfall i stigar, leder eller andra anläggningar för friluftslivets ändamål.

6. Uppföra byggnad eller annan anläggning.

7. Anlägga väg.

8. Släppa ut eller sprida gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen.

9. Plantera eller föra in växt-, djur- eller svampart.

Vidare är det utan Luleå kommuns tillstånd inom hela reservatet förbjudet att:

8. Sätta upp tavla, plakat eller skylt.

Undantag från föreskrifterna i punkt A:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § i detta beslut.

2. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för drift och underhåll av vägar, ledningar och andra anläggningar.

3. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll och utvecklande av stigar, vandringsleder och andra mindre anläggningar för det allmänna friluftslivets behov.

4. Ledningar får trädsäkras och i övrigt driftas, underhållas och nyuppföras i enlighet med tillämpliga föreskrifter, rättigheter och avtal för respektive ledning.

5. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för nytillkomna ledningar och annan utveckling av elanläggningar inom transmissions- och regionnäten.

6. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för tillkomsten eller utnyttjande av totalförsvarets anläggningar enligt riksintresse 3 kap 9 § miljöbalken.

7. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för bekämpning av invasiva främmande arter.

8. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för att bedriva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437).

9. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för vård, synliggörande eller undersökningar av fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten förpliktigas att tåla att följande åtgärder kan komma att utföras för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. Utmärkning av reservatet.

2. Uppsättning och underhåll av informationsskyltar.

3. Anläggande och underhåll av stigar, spår och andra anläggningar för friluftslivets behov.

4. Undersökning och dokumentation av växt- och djurliv, andra naturförhållanden och friluftsliv.

5. Genomförande av återkommande naturvårdsinriktade och för friluftsliv gynnande skötselåtgärder, såsom avverkning av träd för att gynna naturvärdesträd, röja bort gran för att gynna lövträd, underhåll av brynvegetation, röjning och gallring längs vissa stigar för att skapa glesa och luckiga bestånd, eller annan åtgärd för att gynna skogsstruktur och trädslagsblandning som är gynnsam ur naturvärdessynpunkt

och för förutsättningarna för rödlistade eller på annat sätt missgynnade eller skyddsvärda arter.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Skada mark eller vegetation, inklusive döda stående eller liggande träd och delar därav, eller i övrigt genom att t ex gräva upp eller plocka mossor, lavar och svampar, eller gräva upp örter, gräs, halvgräs och ormbunkar.
2. Skada eller störa djurlivet, t.ex. genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt samt att fånga, flytta eller döda däggdjur, fåglar, kräldjur eller groddjur.
3. Förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t ex borra, hacka, spränga, inrista, gräva eller måla.
4. Sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller andra markeringar på träd eller i naturen i övrigt.
5. Fånga eller insamla ryggradslösa djur.
6. Ta ved. Endast egen medhavd ved eller ved från av förvaltaren iordningställda vedförråd får användas.

Undantag från föreskrifterna i punkt C:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § i detta beslut.
2. Bär- och marksvampplockning är tillåtet i området.
3. Fiske och jakt i enlighet med gällande lagstiftning är tillåtet i området.

Andra föreskrifter och bestämmelser som gäller för området

Detaljplan och detaljplaneprogram

Området omfattas av ett detaljplaneprogram för Hällbacken, antaget 2007. I programmet är rekommenderad markanvändning för den del som naturreservatet berör ”naturområde för rekreation m.m.”. En del av programområdet är sedan detaljplanelagt för bostäder, där planen i viss mån överlappar naturreservatet med angiven användning Park.

Kulturhistorisk lämning
Vid hällmarken i den sydligaste delen av reservatet finns en lämning som är utpekad som *övrig kulturhistorisk lämning*.

Redogörelse för ärendet

Området har sedan länge varit ett populärt friluftsområde med stigar och ridvägar. I och med Hällbackens planering och utbyggnad har dess betydelse för det ändamålet stärkts och också uppmärksammats i kommunala dokument. I en naturvärdesinventering från 2006 identifierades flera värdekärnor i området, och de förutsättningarna låg till grund för att området i detaljplaneprogrammet från 2007 rekommenderades avsättas som ”naturområde för rekreation m.m.”.

I kommunens översiktsplan från 2013 angavs ett antal områden som utredningsområden för nya naturreservat, där Hällmyran (då benämnd ”Hällbackenskogen”) var ett av de utpekade områdena, och som en följd av detta gav kommunstyrelsen i uppdrag till dåvarande samhällsutvecklingskontoret att ta fram förslag till beslut om naturreservatsbildning (2016-12-05 § 282).

I Grönplan Luleå som antogs av kommunstyrelsen 2020 angavs skogsområdet som en betydelsefull del i den övergripande grönstrukturen med höga värden bland annat för ekosystemtjänsten biologisk mångfald.

I den nu gällande översiktsplanen (antagen 2021) är rekommendationen att Hällmyran ska inrättas som kommunalt naturreservat och kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att ta fram beslutshandlingar för naturreservatet med målsättningen om ett bildande under 2025.

Ärendet har remitterats till länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Lumire, Luleå Energi, Naturskyddsföreningen i Luleå, Norrbottens ornitologiska förening, Friluftsfrämjandet i Luleå, Luleå jaktvårdsklubb, Hällbacken-Dalbos intresseförening, Vattenfall Eldistribution AB och Svenska kraftnät.

Yttranden har inkommit från flera av remissinstanserna. De synpunkter som framförts och kommunens kommentarer till dessa redovisas i samrådsredogörelsen (bilaga 4). Efter Vattenfall Eldistribution AB:s yttrande har ytterligare ett undantag från reservatsföreskrifterna införts, vilket förtydligar att transmissions- och regionnäten kan utvecklas. I övrigt har inga synpunkter inkommit som har betydelse för reservatets utformning. Flertalet meddelar att man inte har några erinringar. Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby och Naturskyddsföreningen i Luleå uttalar sig positivt till bildandet.

Kommunens bedömning
Området utgör ett tätortsnära naturområde som är värdefullt såväl ur naturvårdssynpunkt som för rekreation. Reservatet omfattar skogar och andra naturtyper som hyser förutsättningar för en stor mångfald av växter och djur knutna till opåverkade miljöer. I området förekommer ett flertal rödlistade, fridlysta och andra ovanliga arter. Mot bakgrund av närheten till tätorten har området också stor betydelse för friluftslivsaktiviteter och upplevelsen av mångfaldsrik natur.

Ingrepp som skadar mark eller vegetation, byggande av anläggningar eller andra exploateringar skulle innebära att områdets naturvärden och ostörda karaktär förstörs. Sådana åtgärder riskerar även att hindra eller avhålla allmänhetens tillgång till naturområdet. Med tanke på skogens historik och struktur har den goda förutsättningar att stärka naturvärdena ytterligare om den tillåts utvecklas genom naturliga processer och hänsynsfull skötsel. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Ett reservatsbildande av området ligger i linje med arbetet mot uppfyllandet av nationella och regionala miljökvalitetsmål. Naturreservatet bidrar till att målen *Levande skogar*, *Myllrande våtmarker* och *God bebyggd miljö* kan uppfyllas. Bland de globala Agenda 2030-målen berörs främst mål 15, *Ekosystem och Biologisk mångfald* samt mål 3 *God hälsa och välbefinnande*. Hällmyrans geografiska läge ger goda förutsättningar för att bidra till folkhälsan. Inom den nationella folkhälsopolitikens målområde 5, Boende och närmiljö, påtalas att grönska och natur är viktiga resurser för hälsa som gynnar fysisk aktivitet, lek och friluftsliv. Tillgänglighet till bostadsnära natur kan ha särskilt stor betydelse för socioekonomiskt svagare grupper. Reservatsbildandet bidrar uppenbart till Sveriges samtliga tio friluftslivsmål.

Luleå kommun bedömer att en naturreservatsbildning är förenligt med kommunens översiktsplan. Där anges markanvändningen Natur med rekommendationen att området ska inrättas som nytt naturreservat. I den detaljplan som berör en del av området är angiven användning Park, med motiv som överensstämmer med reservatets syfte. Enligt planen kan lekplats anläggas inom parkområdet. Denna del i planen är genomförd genom att den beskrivna lekplatsen är anlagd, inom parkmarken men utanför gränsen för naturreservatet. Kommunen bedömer att bildandet av reservatet därmed inte strider mot planbestämmelserna och att beslutet därmed är förenligt med 7 kap 8 § miljöbalken.

Reservatet ingår i ett område som är av betydelse för totalförsvaret som enligt 3 kap 9 § miljöbalken så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka dessa intressen. Luleå kommun bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt försvårar bedrivandet av dessa

verksamheter, bland annat genom att ett särskilt undantag från föreskrifterna har införts som tydliggör att tillkomsten eller utnyttjande av totalförsvarets anläggningar enligt riksintresset inte hindras av reservatsbildningen. Området ingår i Gällivare skogssamebys vinterbetesområde. Reservatsbildningen med dess syfte och föreskrifter försämrar inte möjligheterna till nyttjande för det ändamålet. Luleå kommun bedömer därför att reservatsbeslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken.

Luleå kommun finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen enligt 7 kap 25 § miljöbalken att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som gjorts är nödvändiga för att bevara de höga natur- och rekreationsvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte.

Beskrivning av området

Area:	ca 88 ha
Naturtyper:	Skog ca 81 ha, varav produktiv skog ca 76 ha Öppen våtmark ca 7 ha
Produktiv skog med skydd enligt reservatsföreskrifterna (delområde 1):	ca 22 ha

Reservatet är ett myr- och skogsområde som ligger i direkt anslutning till bostadsområdet Hällbacken. Området är kuperat med några mindre höjder där jordlagren är ursvallade med blottade hällmarker och klappersten, och med sänkorna utfyllda av torvmarker. Den största våtmarken, Hällmyran, har givit naturreservatet dess namn.

Skogen i området är varierad. Förutom hällmarkstallskogen uppe på bergen upptas mycket av barrblandskogar på frisk mark som ställvis har inslag av lövträd – men fuktigare stråk finns också, bland annat i form av lövsumpskog. Skogen är i varierande grad påverkad av skogsbruk men mer naturligt utvecklade områden förekommer också. Förutom själva myren finns höga naturvärden knutna till naturskogsartade bestånd med mycket inslag av död ved, äldre trädskikt, stort inslag av lövträd och med förekomster bland annat av vedlevande rödlistade värdearter.

Myren Hällmyran är hydrologiskt intakt och rymmer ett flertal strukturer av betydelse för biologisk mångfald. Här finns solbelysta, flerhundraåriga tallar, och sparsamt med död ved i form av torrakor av tall. I södra delen är våtmarken blötare och öppen. Den generellt näringsfattiga våtmarken visar stråkvis tecken på att övergå till intermediär typ, där förekomsten av arter som kall-

gräs och hundstarr indikerar att dessa ytor är något näringsrikare. Mygg-blomster och rundsileshår hittas också på myren.

Väster om myren smalnar de blöta områdena av i mindre vattendrag och fuktiga dråg genom det stråk av sumpigare skogstyper som finns i reservatets centrala och västra del. Nordväst om myren övergår naturmiljön till talldominerad fuktig barrblandskog med bland annat fläcknycklar i fältskiktet. Där finns flertalet tallar som är över 150 år gamla och viss förekomst av död ved i form av smalare torrakor. Enstaka hålträd kan också hittas här.

I sumpskogen i väster ersätts tallen av senvuxna smalstammiga björkar. Längs med en smal och grund bäck övergår lövsumpskogen till barrblandskog med lövdominans i vissa partier som är blötare och barrdominans i torrare delar. Bäcken skapar fuktigt mikroklimat som ökar mångfalden av lavar, mossor och andra växter som trivs i miljöer med högre luftfuktighet. Inom detta område finns det rikligt med död ved, stående som liggande i olika nedbrytningsstadier, främst av björk och asp. På den döda veden växer bland annat vedticka, granticka, harticka, ullticka och blanksvart spiklav.

Reservatets nordvästra del domineras av mer påverkad produktionsskog med mycket tall. Skogen är gles och lättgången, och därmed är det en del av reservatet där rekreationsvärdet är övervägande, men även vissa naturvärden är knutna till äldre bestånd.

I söder finns reservatets högst belägna delar som når ca 48 m ö h. Här intas höjderna av glesa hällmarkstallskogar. De är i viss mån påverkade av plockhuggning, men äldre solbelysta träd och enstaka torrakor förhöjer naturvärdet.

Djurlivet i området kan förväntas innehålla de allmänna arter man kan finna i ett tätortsnära skogs- och våtmarksområde som är ganska präglat av produktionsskogsbruk. Biotopvariationen i sig med olika skogstyper, myrar och hällmarker samt inslaget av skogsbestånd med förekomst av naturskogsstrukturer ger ändå förutsättningar för vissa mer exklusiva arter. Fåglar som järpe, talltita, spillkråka och tofsmes förekommer i området. Inslaget av död ved av olika sort ger förutsättningar för en mångfaldig fauna av insekter och andra småkryp.

Jordarterna fördelar sig på ett typiskt sätt för ett kuperat område under högsta kustlinjen vid Bottenvikskusten. Högst upp är det hårt svallat, med hällmarker eller endast ett tunt lager av blockiga jordarter. Längre ner längs sluttningarna och i huvuddelen av området finns den ursprungliga moränen kvar, även den svallad i olika grad – och i mer skyddade terrängavsnitt ansamlas de

urspolade finsedimenten på några ställen. Inom reservatet har dock torvmarken vuxit till och täcker in delar av de lägsta partierna.

Den underliggande berggrunden är ett övergångsområde mellan biotitgnejs och granodiorit vilka kan studeras i de blottade hällmarkerna i södra delen av reservatet.

Mot bakgrund av närheten till tätorten har området stor betydelse för friluftslivsaktiviteter och upplevelsen av orörd natur. Reservatet är välbesökt från närboende som via stigar och vägar lätt kan röra sig i området, och från näraliggande hästgårdar i Björsbyn och Bensbyn ges goda möjligheter till ridning på reservatets ridvägar. Myren Hällmyran är ett populärt utflyktsmål, inte minst på vårvintern då man gärna nyttjar ett informellt vindskydd med grillplats. En kulturhistorisk dimension ges av den gamla kyrkvägen från Bensbyn till Gammelstad som passerar genom området där den ingår i reservatets väg- och stigsystem.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos länsstyrelsen enligt bilaga 5.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken, vilka gäller omedelbart.

Bilagor

1. Naturreservatets avgränsning
2. Översiktskarta
3. Delområdesindelning
4. Samrådsredogörelse
5. Hur man överklagar
6. Skötselplan

Bilaga 1

Naturreservatets avgränsning

Bilaga 2

Översiktskarta

Bilaga 3

Karta över delområden

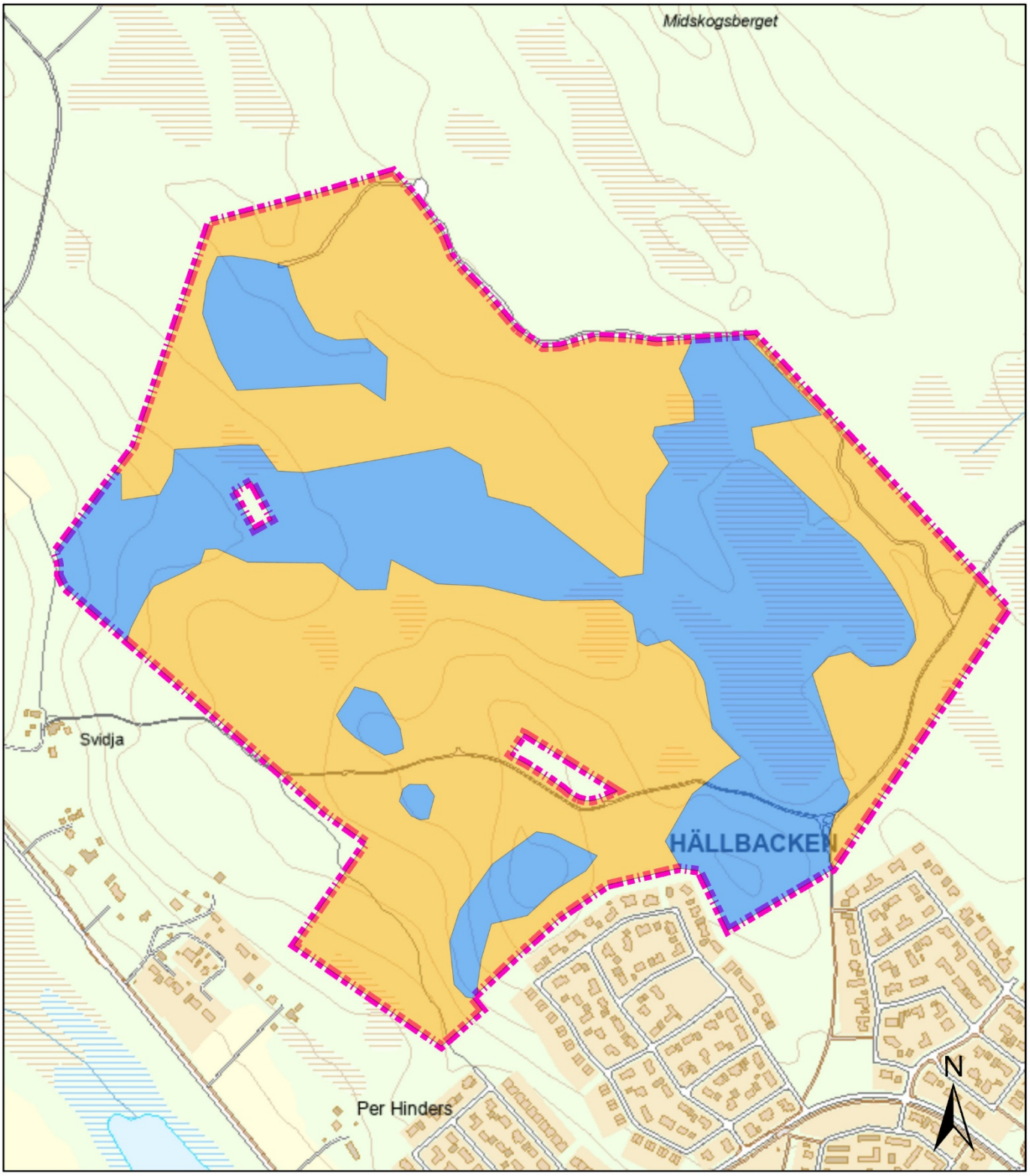

Gräns för naturreservatet Hällmyran

Delområde

1

2

0 0,25 0,5 Kilometer

Bilaga 4

Samrådsredogörelse

Ärendet har remitterats till länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Lumire, Luleå Energi, Naturskyddsföreningen i Luleå, Norrbottens ornitologiska förening, Friluftsfrämjandet i Luleå, Luleå jaktvårdsklubb, Hällbacken-Dalbos intresseförening, Vattenfall Eldistribution AB och Svenska kraftnät.

Nedan redovisas en sammanställning av inkomna synpunkter. I sammanställningen är det som uppfattas som konkreta synpunkter refererade eller inklippta, främst invändningar eller förslag på förändringar. Andra delar i yttrandena, såsom bakgrundstexter, bekräftande synpunkter eller meddelanden om att man inte har någon synpunkt har här utelämnats.

Luleå kommuns kommentarer redovisas i *kursiv* stil. I det fall synpunkten medfört någon förändring i reservatets utformning tydliggörs det med ***fet kursiv*** stil.

Vattenfall Eldistribution AB

Vattenfall påpekar att natureservatet inte får utgöra ett hinder för framtida och nytillkomna ledningar eller annan utveckling av elanläggningar inom transmissions- och regionnätet.

Kommunens kommentar:
*Vattenfalls planerade ledningar från nätstationen vid Hällmyran och ner till Hertsön berör inte naturreservatet. Den redankoncessionsgivna korridoren och de nya tillkommande ledningar som vid datum för reservatets bildande man är i ansökningsprocess för ligger på behörigt avstånd från reservatets gräns. Riksintresset enligt 3 kap 9 § miljöbalken omfattar endast transmissionsnätet (dvs Svenska kraftnäts anläggningar, inte Vattenfalls) som i reservatet är undantaget från föreskrifterna. För att säkerställa eventuella framtida behov för regionnätet går kommunen Vattenfall till mötes och inför ytterligare en undantagsbestämmelse enligt deras förslag:: **Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för nytillkomna ledningar och annan utveckling av elanläggningar inom transmissions- och regionnäten.***

Luleå jaktvårdsklubb

Luleå jaktvårdsklubb understryker i sitt yttrande vikten av att ha kvar bestämmelsen att "jakt i enlighet med gällande lagstiftning är tillåtet i området".

Kommunens kommentar:
Undantaget som tillåter jakt och fiske är kvar.

Bilaga 5

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos länsstyrelsen.

Tala om vilket beslut ni överklagar eller om det är en del av beslutet ni överklagar. Ange också varför ni anser att beslutet är felaktigt och vilken ändring som ni vill ha.

Bifoga handlingar och annat som ni anser stöder er uppfattning,

Överklagandet skall lämnas in eller skickas till Luleå kommun. För att överklagandet skall kunna prövas måste handlingarna ha inkommit till kommunen senast **inom tre veckor** från den dag då ni fick del av beslutet.

Har ert överklagande kommit i rätt tid kommer handlingarna att skickas vidare till länsstyrelsen, om beslutsfattaren inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Underteckna skrivelsen och uppge namn, personnummer, postadress, telefonnummer och e-postadress.

Överklagandet skickas till:

Luleå kommun
971 85 Luleå

eller via e-post:
lulea.kommun@lulea.se

Bilaga 6

Skötselplan för naturreservatet Hällmyran

1. Allmänt

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av naturreservatet Hällmyran. Vid planering och utförande av skötseln ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också följas.

2. Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara ett skogsområdes värdefulla naturmiljö med dess förutsättningar att hysa stor biologisk mångfald. Området ska ge förutsättningar för att ingående naturtypers naturligt associerade habitat och arter ska kunna fortleva och sprida sig. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte även att tillgodose behovet av naturupplevelser, friluftsliv och rekreation i ett bostadsnära naturområde.

Syftet ska nås genom att:

- Gynna ett lättillgängligt friluftsliv i tätortsnatur där besökare ska kunna tillgodogöra sig upplevelsevärden relaterade till naturligt utvecklad skog och andra naturtyper.
- Bevara en landskapstyp med viktiga naturgeografiska värden som utvecklats som följd av den senaste istiden och efterföljande landhöjning ur havet.
- Delar av området undantas från skogsbruk. Dessa områden utpekas i nedanstående föreskrifter och fastställd skötselplan.
- Området undantas från exploateringar och andra åtgärder som kan skada värden för naturmiljö och friluftsliv.
- Äldre skog och andra skogsbiotoper med höga naturvärden, med därtill förknippade strukturer, substrat och arter bevaras och utvecklas.
- Naturliga störningar som till exempel stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder kan dock släckas vid behov.

- Påverkad skog utvecklas mot högre naturvärden genom att brukas och skötas med metoder som gynnar natur- och friluftslivsvärden.
- Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom lämpliga anläggningar, exempelvis stigar och informationstavlor.
- Skötsel och utvecklande av anläggningar för friluftslivet sker med stor hänsyn till de naturvärden som naturreservatet avser skydda.
- Det friluftsliv som skyddas och utvecklas i området och de anläggningar som iordningsställs för detta avser ickestörande, lättare aktiviteter såsom vandring, skidåkning, bär- och svampplockning, motion, träning och dylikt.
- Området sköts genom fastställd skötselplan.

3. Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Naturreservatet Hällmyran
Kommun:	Luleå kommun
Län:	Norrbottens län
Area:	88 ha
Berörda fastigheter och ägare:	Björsbyn 1:12, Luleå kommun
Sameby:	Gällivare skogssameby
Förvaltare:	Luleå kommun

4. Beskrivning av området och dess värden

Naturtyper: Skogsmark ca 81 ha, varav produktiv skog ca 76 ha
Öppen våtmark ca 7 ha

Reservatet är ett myr- och skogsområde som ligger i direkt anslutning till bostadsområdet Hällbacken. Området är kuperat med några mindre höjder där jordlagren är ursvallade med blottade hällmarker och klappersten, och med sänkorna utfyllda av torvmarker. Den största våtmarken, Hällmyran, har givit naturreservatet dess namn.

Skogen i området är varierad. Förutom hällmarkstallskogen uppe på bergen upptas mycket av barrblandskogar på frisk mark som ställvis har inslag av lövträd – men fuktigare stråk finns också, bland annat i form av lövsumpskog. Skogen är i varierande grad påverkad av skogsbruk men mer naturligt utvecklade områden förekommer också. Förutom själva myren finns höga naturvärden knutna till naturskogsartade bestånd med mycket inslag av död ved, äldre trädskikt, stort inslag av lövträd och med förekomster bland annat av vedlevande rödlistade värdearter.

Myren Hällmyran är hydrologiskt intakt och rymmer ett flertal strukturer av betydelse för biologisk mångfald. Här finns solbelysta, flerhundraåriga tallar, och sparsamt med död ved i form av torrakor av tall. I södra delen är våtmarken blötare och öppen. Den generellt näringsfattiga våtmarken visar stråkvis tecken på att övergå till intermediär typ, där förekomsten av arter som kallgräs och hundstarr indikerar att dessa ytor är något näringsrikare. Myggblomster och rundsileshår hittas också på myren.

Väster om myren smalnar de blöta områdena av i mindre vattendrag och fuktiga dråg genom det stråk av sumpigare skogstyper som finns i reservatets centrala och västra del. Nordväst om myren övergår naturmiljön till talldominerad fuktig barrblandskog med bland annat fläcknycklar i fältskiktet. Där finns flertalet tallar som är över 150 år gamla och viss förekomst av död ved i form av smalare torrakor. Enstaka hålträd kan också hittas här.

I sumpskogen i väster ersätts tallen av senvuxna smalstammiga björkar. Längs med en smal och grund bäck övergår lövsumpskogen till barrblandskog med lövdominans i vissa partier som är blötare och barrdominans i torrare delar. Bäcken skapar fuktigt mikroklimat som ökar mångfalden av lavar, mossor och andra växter som trivs i miljöer med högre luftfuktighet. Inom detta område finns det rikligt med död ved, stående som liggande i olika nedbrytningsstadier, främst av björk och asp. På den döda veden växer bland annat vedticka, granticka, harticka, ullticka och blanksvart spiklav.

Reservatets nordvästra del domineras av mer påverkad produktionsskog med mycket tall. Skogen är gles och lättgången, och därmed är det en del av reservatet där rekreationsvärdet är övervägande, men även vissa naturvärden är knutna till äldre bestånd.

I söder finns reservatets högst belägna delar som når ca 48 m ö h. Här intas höjderna av glesa hällmarkstallskogar. De är i viss mån påverkade av plockhuggning, men äldre solbelysta träd och enstaka torrakor förhöjer naturvärdet.

Djurlivet i området kan förväntas innehålla de allmänna arter man kan finna i ett tätortsnära skogs- och våtmarksområde som är ganska präglat av produktionsskogsbruk. Biotopvariationen i sig med olika skogstyper, myrar och hällmarker samt inslaget av skogsbestånd med förekomst av naturskogsstrukturer ger ändå förutsättningar för vissa mer exklusiva arter. Fåglar som järpe, talltita, spillkråka och tofsmes förekommer i området. Inslaget av död ved av olika sort ger förutsättningar för en mångfaldig fauna av insekter och andra småkryp.

Jordarterna fördelar sig på ett typiskt sätt för ett kuperat område under högsta kustlinjen vid Bottenvikskusten. Högst upp är det hårt svallat, med hällmarker eller endast ett tunt lager av blockiga jordarter. Längre ner längs sluttningarna och i huvuddelen av området finns den ursprungliga moränen kvar, även den svallad i olika grad – och i mer skyddade terrängavsnitt ansamlas de urspolade finsedimenten på några ställen. Inom reservatet har dock torvmarken vuxit till och täcker in delar av de lägsta partierna.

Den underliggande berggrunden är ett övergångsområde mellan biotitgnejs och granodiorit vilka kan studeras i de blottade hällmarkerna i södra delen av reservatet.

Mot bakgrund av närheten till tätorten har området stor betydelse för friluftslivsaktiviteter och upplevelsen av orörd natur. Reservatet är välbesökt från närboende som via stigar och vägar lätt kan röra sig i området, och från näraliggande hästgårdar i Björsbyn och Bensbyn ges goda möjligheter till ridning på reservatets ridvägar. Myren Hällmyran är ett populärt utflyktsmål, inte minst på vårvintern då man gärna nyttjar ett informellt vindskydd med grillplats. En kulturhistorisk dimension ges av den gamla kyrkvägen från Bensbyn till Gammelstad som passerar genom området där den ingår i reservatets väg- och stigsystem.

5. Generella mål och åtgärder

5.1. Naturvärden

Skötselmål
Det övergripande målet för skötseln är att bibehålla och höja de natur- och rekreationsvärden som är förknippade med en lövrik barrblandskog med naturskogskvaliteter, hällmarksskogar, fritt utvecklade våtmarker och andra naturtyper.

Områdets skog har varierad struktur beroende på brukningshistorik och nyttjande. Delvis är den påverkad och formad av skogsbruk, men stora delar är också mer naturligt utvecklade med stor åldersspridning, trädslagsblandning

och inslag av död ved. Reservatet delas in i två skötselområden med olika mål och skötsel utgående ifrån nämnda förutsättningar. De naturskogsartade delarna ska utveckla ingående naturvärden genom fri utveckling eller riktade skötselåtgärder, medan de mer skogsbruksprägladе bestånden kan brukas med metoder som gynnar utvecklandet av värden. I hela reservatet är betydelsen för friluftslivet en viktig del i målbilden.

Skötselåtgärder
Se nedan, avsnitt 6 om skötselområden.

5.2. Värden för friluftsliv och rekreation

Skötselmål
Det övergripande målet för skötseln är att ge goda förutsättningar för friluftslivsaktiviteter och naturupplevelser i orörd natur.

Skötselåtgärder
Skogen sköts huvudsakligen med sikte mot naturvårdsmålen ovan, vilket också ger förutsättningar för upplevelsevärden för människor. Stigar, vägar och andra anläggningar kan röjas vid behov. Det gäller också nyanlagda sådana som kan tillkomma efter reservatets bildande (och som inryms i reservatets undantagsbestämmelser). Träd som fallit över dessa stråk och anläggningar tas bort, men med hänsyn till naturvårdsmålen ska dessa läggas åt sidan där de lämnas kvar i skogen. Befintliga anläggningar och vägar underhålls vid behov.

Stigar och andra anläggningarna är markerade på kartan i bilaga 3.

5.3. Information

Skötselmål
Målet med skötseln är att ge information till besökarna som belyser områdets värden och sevärdheter samt vilka föreskrifter som gäller i reservatet.

Reservatets gränser ska vara tydligt markerade enligt nationell standard.

Skötselåtgärder
Minst tre informationstavlor sätts upp vid lämpliga entréer till reservatet. På tavlorna ska anges områdets värden, varför det är skyddat, vilka föreskrifter som gäller, vem som är förvaltare samt en karta med områdets gränser, stigar och andra anordningar för besökare. Informationstavlor och gränsmarkeringar ska ägnas regelbunden tillsyn och underhållas vid behov.

6. Skötselområden

Indelningen av skötselområden hänvisar till kartan i bilaga 2.

Skötselområde 1.
Beskrivning
Skog av olika karaktär med naturskogskvaliteter samt fritt utvecklade våtmarksområden.

Mål
Naturvärden knutna till fritt utvecklad skog och våtmarker ska bevaras och utvecklas. I takt med att skogen åldras stiger naturvärdet, bland annat genom att andelen grova träd, död ved och andra strukturer av betydelse för biologisk mångfald ökar.

Skötsel
Skogen och naturen i övrigt lämnas huvudsakligen för fri utveckling. Skötselåtgärder för att stärka naturvärden kan dock komma i fråga efter bedömning att det är gynnsam för syftet med reservatet – exempelvis skapa död ved, gynna lövträd genom att röja bort gran eller frihuggning av gammal tall eller andra naturvärdesträd, eller annan åtgärd för att stärka förutsättningarna för rödlistade arter.

I första hand ska allt borttagande av träd ske genom avdödning av de stående stammarna genom ringbarkning eller katning. I vissa fall kan avverkning vara aktuellt om det bedöms mer lämpligt. De avverkade träden ska lämnas såsom blivande lågor i skogen. I undantagsfall kan uttag av träd bli aktuellt varvid uttransport kan komma ifråga. Detta ska i så fall ske med skonsamma metoder, till exempel med häst eller lättare maskin.

All avverkning och annan avdödning av träd ska göras utifrån bedömning att det bidrar till målet med skötseln, för att säkerställa syftet med reservatet.

Skötselområde 2.
Beskrivning
Varierad skog där struktur och ålderssammansättning är präglad av tidigare skogsbruk.

Mål
Skötselområdet ska i sin helhet vara kontinuerligt beskogat med bibehållna och utvecklade värden för naturvård och friluftsliv. Varierade förutsättningar inom skötselområdet styr målsättningen för varje bestånd, där ekologiska och sociala funktioner kan ha skiftande vikt.

Skötsel
Skogsbruk bedrivs med hyggesfria metoder där syftet är att samtidigt stärka naturvärden och rekreativa kvaliteter. Befintliga strukturer som har betydelse för värdena ska bevaras och stärkas. Det innebär att hålträd och all död ved ska sparas – och även nyskapas där så lämpligt. Skiktning, olikåldrighet och en allmän variation i övrigt i trädskiktet ska gynnas, liksom en stor trädslagsblandning, där lövinslag särskilt ska främjas. Skyddszoner ska lämnas mot våtmarker, hällmarker och andra impediment i minst den omfattning som behövs för att ingående naturvärden ska kunna bestå. Samtliga naturvärdesträd ska sparas och deras fortlevnad ska gynnas genom lämpliga åtgärder.

7. Uppföljning av mål och skötselåtgärder

En uppföljning av skötselmål och skötselåtgärder med utgångspunkt från reservatets syfte ska ske vart tionde år. Planens ingående mål och utfallet av genomförda åtgärder ska då ses över. Om uppföljningen visar att det är nödvändigt med avseende på reservatets syfte ska berörda skötselmål och åtgärder ändras så de blir ändamålsenliga.

8. Källhänvisning

Artportalen. Uttag 2026-01-16
Jonsson, M. Belsing, A. & Svensson, O. 2025: *Naturvärdesinventering till fördjupad översiktsplan för Bensbyn och Björsbyn 2025.* Norconsult.
Luleå kommun. 2020: *Grönplan Luleå.*
Spansk, Ö. 2006: *Naturinventering – Hällorna*. Luleå kommun, PM 2006-07-05.

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta med skötselområden
3. Karta med anläggningar och information

Bilaga 1

Översiktskarta

Gräns för naturreservatet Hällmyran

0 0,5 1 2 Kilometer

Bilaga 2

Skötselområden

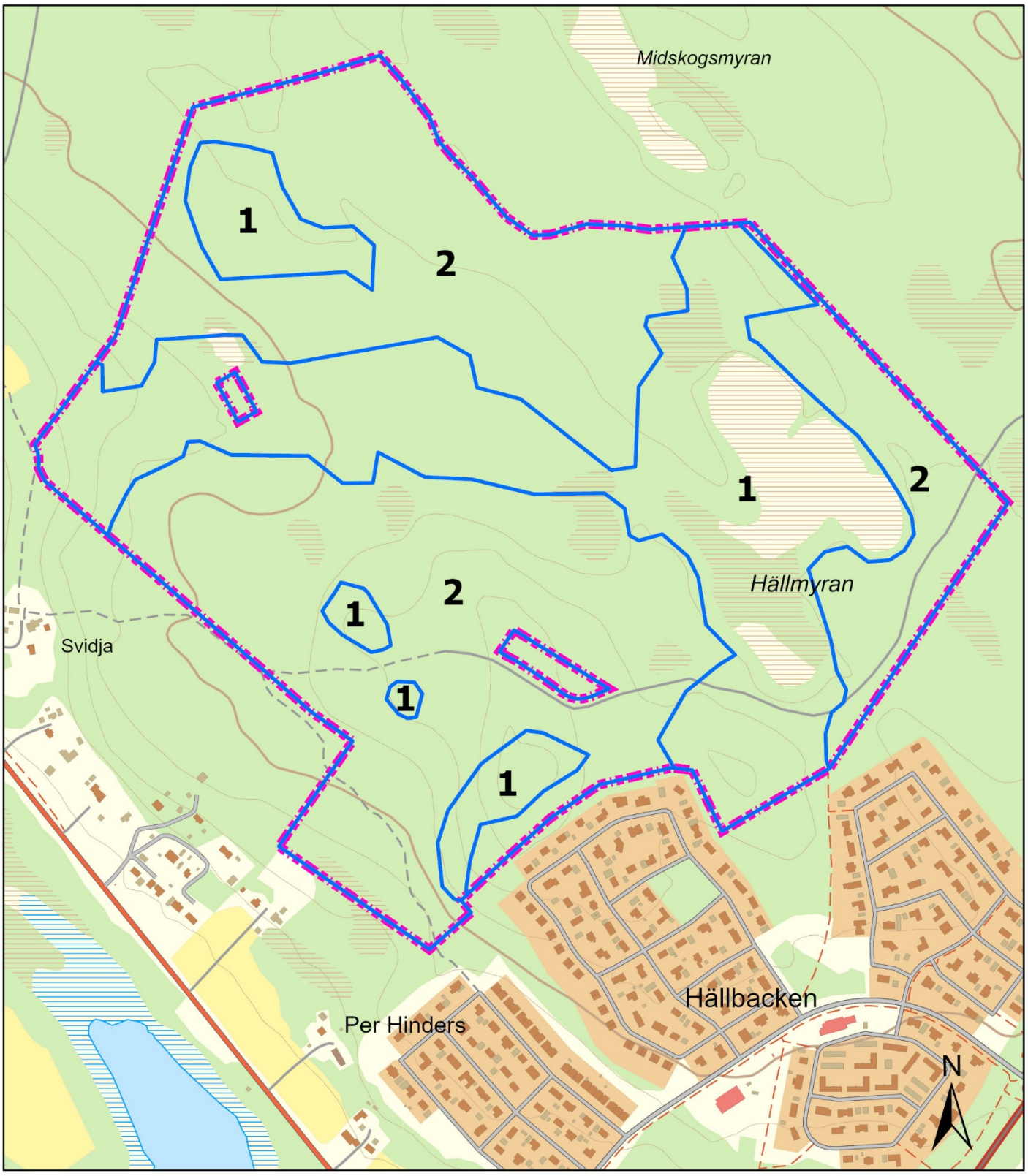

Bilaga 3

Anläggningar och information

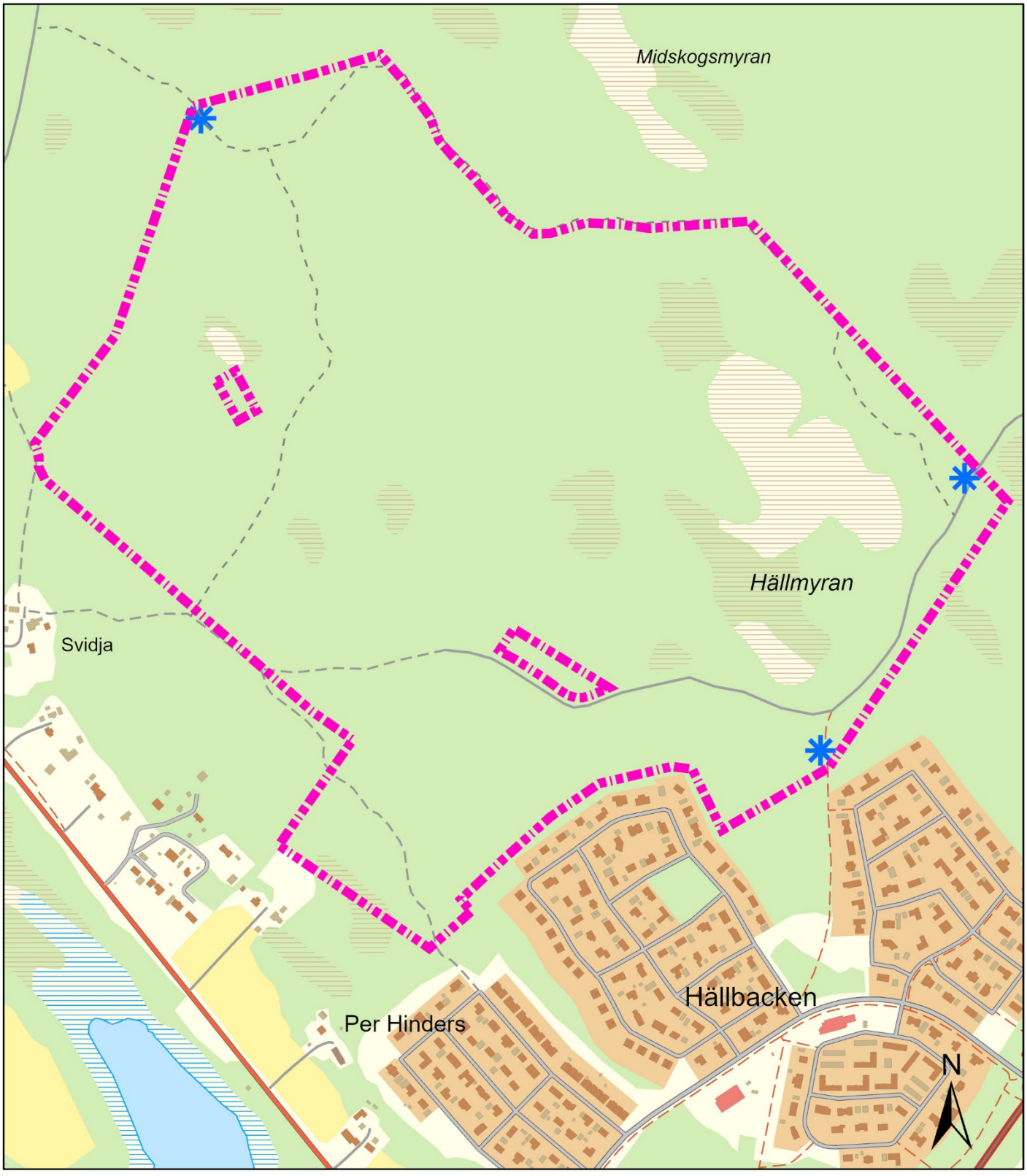

Ekonomiska konsekvenser av bildandet av naturreservatet Hällmyran

Hällmyrans skogsmark brukas idag enligt gällande skogsbruksplan. I planen ingår ytor med olika mål för brukandet. Produktionsskog omväxlar med bestånd som är avsatta för naturvård, där inget virkesuttag sker. Det tätortsnära läget innebär ett brukande med stor hänsyn, vilket betyder att produktionen inte maximeras utan natur- och rekreationsvärdena får i hög grad vara styrande. När området blir naturreservat kommer det att skötas med snarlik inriktning. Skillnaden är att skötseln blir mer tydligt styrd av målen i den fastslagna skötselplanen, men mängdmässigt bör skötselintensiteten inte påverkas nämnvärt. I praktiken skiljer sig skötseln, sett till metod och omfattning, inte särskilt mycket från det brukande som kommer att ske på hela det kommunala skogsinnehavet med ledning av kommunens skogspolicy och riktlinjer för skogsförvaltning. Avsatta ytor för naturvårdsändamål inom reservatet kommer som tidigare att bevaras, men med utrymme för naturvårdande åtgärder vilket mer än tidigare blir lagfäst i och med reservatsföreskrifterna.

Sammanfattningsvis blir det inga tillkommande kostnader inom skogsbruket och skötseln av naturen i området.

Viss röjning av stigar och vägar kan vara aktuellt men reservatsbildningen innebär ingen ytterligare förpliktelse i det avseende. Föreskrifterna är utformade så att sådan röjning är tillåten att utföra men det föreskrivs inte som en aktiv skötselåtgärd. Skötseln kan alltså utföras om kommunen bedömer det behövligt, men det sker i så fall oavsett att området blivit naturreservat. Det blir således heller inga tillkommande kostnader i den delen.

Det finns inga krav i lagstiftning eller från andra myndigheter om åtgärder eller arbetsinsatser som skulle vara kostnadsdrivande. Kommunens administrativa förvaltning av marken ökar inte. Praktisk övervakning av områdena fortgår inom gängse markförvaltning. Kommunens miljö- och byggnadsnämnd är tillsynsmyndighet över naturreservaten. Förutsebar tillsyn är eventuella punktinsatser i form av dispensärenden eller vid klagomål om brott mot reservatsföreskrifterna. Detta är en del i nämndens ordinarie myndighetsarbete som är självfinansierat genom tillsynsavgifter.

Slutsatsen är därför att reservatsbildningen inte kommer att medföra några ekonomiska konsekvenser för kommunen, annat än en mindre engångskost-

nad för entréskyltar, samt underhåll av dessa. Detta är kostnader som hanteras i infrastruktur- och servicenämndens ordinarie budgetprocess.

Örjan Spansk
Kommunekolog

§ 84

Uppdrag om att skapa nya naturreservat

Ärendenr 2024/257-3.1.0.3

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att godkänna i ärendet bilagd utredning i enlighet med KLF Hid: 2024.1497.
2. Kommunstyrelsen ger i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att i samråd med berörda förvaltningar ta fram förslag om naturreservatsbildning, med avgränsningar, syften, föreskrifter samt skötselplaner för i översiktsplanen angivna områden.
3. Kommunstyrelsen beslutar att förslagen tas fram gruppvis enligt i ärendebeskrivningen angiven ordning, där målsättningen är att de första naturreservaten, Mjölkuddsberget, Porsöberget, Kalvholmen Storsand och Grundet, kan inrättas under det första kvartalet 2025.
4. Kommunstyrelsen beslutar att naturreservatsobjektet Mattisberget utreds i samråd med markägaren för att nå en samförståndslösning innan eventuellt förslag till reservatsbildning tas fram och att reservatsbildning av Karlsvik tillsvidare får anstå i avvaktan på övergripande planering av området.

Reservationer

Anders Josefsson (M), Sana Suljanovic (M), Arne Nykänen (C), Ylva Mjärdell (L), Ingrid Vesterlund (SD) och Samuel Ek (KD) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

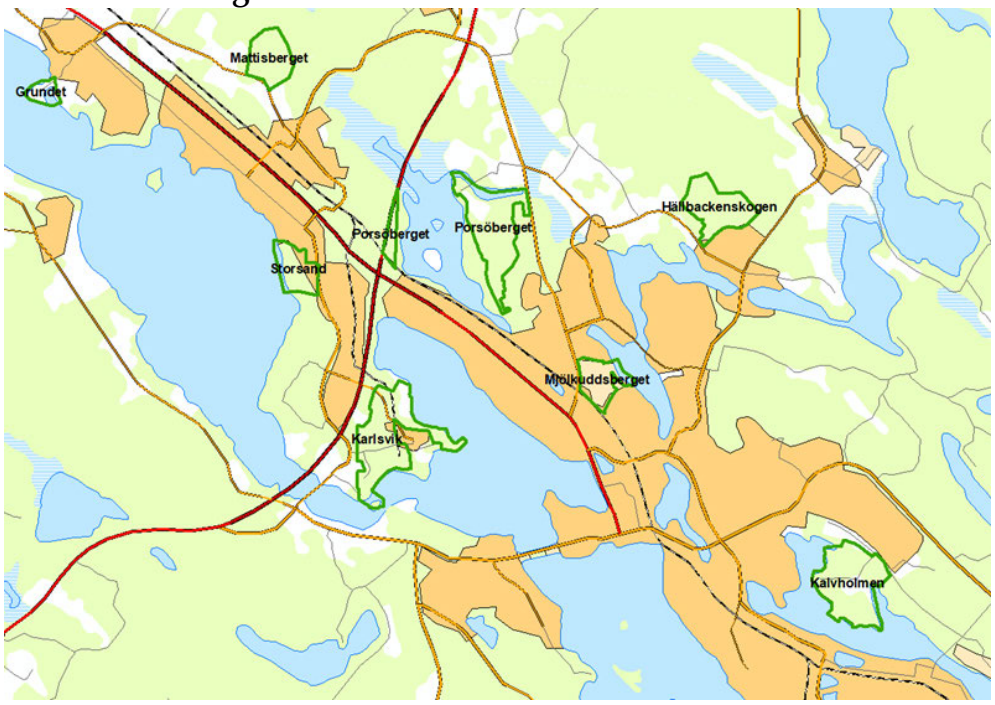

Figur 1. Framtida naturreservat i stadsbygden. Avgränsningar enligt ÖP21

Figur 2. Framtida naturreservat i skärgården. Avgränsningar enligt ÖP21

Ärendet har initierats av kommunstyrelseförvaltningen som ett svar på det utredningsuppdrag som finns i Plan och budget 2024-2026, att skapa nya naturreservat. Uppdraget tolkas som en av aktiviteterna inom Plan och budgets fokus på hållbarhet, där tillgängliga grönområden och främjandet av biologisk mångfald anges som viktiga aspekter. Det ligger också i linje med översiktsplanens övergripande mål nr 4, Natur, som innebär att Luleås naturvärden finns kvar och har plats att utvecklas.

I översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta anges vilka områden som bör reserveras för grönstruktur, där några särskilt viktiga värdekärnor pekas ut som framtida kommunala naturreservat. Målsättningarna i Plan och budget och det nu aktuella uppdraget ses som ett uttryck för de rekommendationerna.

Samhällsomställningskontoret har utrett vilka premisser som gäller för de utpekade områdena och föreslår en tågordning för arbetet med att bilda naturreservaten. Områdenas inbördes värdering är i grunden jämlik, även om i viss mån olika förutsättningar kan råda för de olika reservaten. Av praktiska och resursmässiga skäl måste arbetet ändå utföras i en viss ordning. Förslaget innebär att reservatsbildningen sker gruppvis, där två-fem områden hanteras parallellt i varje omgång, enligt följande:

Grupp 1: Mjölkuddsberget, Porsöberget, Kalvholmen, Storsand och Grundet
Grupp 2: Hällbackenskogen, Altappen, Småskär och Degerö-Börstskär
Grupp 3: Mattisberget och Karlsvik

Processen för reservatsbildningingarna bedöms ta ca 1 år, vilket innebär att reservaten i grupp 1 bör kunna beslutas under första kvartalet 2025, grupp 2 fjärde kvartalet samma år och grupp tre eventuellt från 2026 och framåt.

Kostnaderna för reservatsbildningarna blir ytterst begränsade. Kommunen äger i princip all mark i områdena varför kostnaden för markförvärv bör kunna hållas till ett minimum. I övrigt handlar det om begränsade engångskostnader för gränsmarkeringar och informationsskyltar, samt underhåll av dessa. Framtida skötsel av områdena bör rymmas inom ordinarie driftsbudget hos berörda förvaltningar.

Samhällsbyggnadsutskottet har 2024-02-26 § 17 föreslagit kommunstyrelsen besluta att godkänna i ärendet bilagd utredning. Kommunstyrelsen ger i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att i samråd med berörda förvaltningar ta fram förslag om naturreservatsbildning, med avgränsningar, syften, föreskrifter samt skötselplaner för i översiktsplanen angivna områden. Kommunstyrelsen beslutar att förslagen tas fram gruppvis enligt i ärendebeskrivningen

angiven ordning, där målsättningen är att de första naturreservaten, Mjölkuddsberget, Porsöberget, Kalvholmen Storsand och Grundet, kan inrättas under det första kvartalet 2025. Kommunstyrelsen beslutar att naturreservatsobjektet Mattisberget utreds i samråd med markägaren för att nå en samförståndslösning innan eventuellt förslag till reservatsbildning tas fram och att reservatsbildning av Karlsvik tillsvidare får anstå i avvaktan på övergripande planering av området. Under ärendets behandling i samhällsbyggnadsutskottet reserverade sig Anders Josefsson (M) mot beslutet.

Sammanträdet

Anders Josefsson (M), Sana Suljanovic (M), Arne Nykänen (C), Ylva Mjärdell (L), Ingrid Vesterlund (SD) och Samuel Ek (KD) föreslår avslå samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Ulrika Lundberg (V) och Stig Sörlin (MP) föreslår bifalla samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer samhällsbyggnadsutskottets förslag och Anders Josefsson med fleras förslag mot varandra och finner att kommunstyrelsen bifaller samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelseförvaltningens förslag gällande uppdrag om att skapa nya naturreservat, KLF Hid: 2024.1496
- Bakgrundsbilaga; utredning av förutsättningar för nya naturreservat, KLF Hid: 2024.1497
- Samhällsbyggnadsutskottets beslut 2024-02-26 § 17, KLF Hid: 2024.1828

Beslutet skickas till

Kommunstyrelseförvaltningen, samhällsomställningskontoret

§ 37

Strategi för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning

Ärendenr 2024/854-3.1.0.1

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Strategi för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning för Luleå kommunkoncern.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade, 2025-12-15 § 239, att återremittera ärendet om Plan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning, med motiveringen att: *komplettera åtgärdsplaner och klimatinvesteringsplaner. Först ska planer tas fram som visar hur Luleå kommunkoncern ska nå klimatneutralitet och hur snabbt detta kan uppnås. Därefter ska planer tas fram för hur hela det geografiska området Luleå ska uppnå klimatneutralitet. För att inte fördröja arbetet bör beslut om planer för minskad klimatpåverkan tas i steg, där det första steget gäller klimatneutral kommunkoncern och det andra steget klimatneutralitet i hela det geografiska området Luleå.*

Strategi för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning anger den långsiktiga inriktningen för Luleå kommunkoncerns arbete med att minska klimatpåverkan och stärka samhällets motståndskraft mot ett förändrat klimat. Strategin beskriver tre dimensioner av klimatmålet: en klimatneutral kommunkoncern senast år 2030, en klimatneutral geografisk plats senast år 2040 samt förutsättningar för klimatneutrala invånare och verksamheter senast 2045. Genom en uppdelning i direkta, indirekta, territoriella och konsumtionsbaserade utsläpp tydliggörs ansvar, rådighet och uppföljning. Strategin pekar ut centrala omställningsområden där kommunkoncernen har störst möjlighet att påverka utvecklingen och anger hur arbetet bör integreras i ordinarie styrning, planering och uppföljning. Sammantaget utgör strategin ett samlat ramverk för prioritering, samverkan och långsiktig styrning av klimatarbetet inom kommunkoncernen och i samhället i stort.

Återremissen har omhändertagits genom en omarbetning av dokumentets karaktär, struktur och innehåll. I stället för en plan, som beskriver genomförandet omnämnds nu detta som en strategi som anger långsiktig inriktning och vägval – *vad* som ska uppnås och *i vilken riktning* kommunkoncernen ska utvecklas. Strategin har strukturerats utifrån klimatmålets tre dimensioner –

klimatneutral kommunkoncern 2030, klimatneutral geografisk plats 2040 och klimatneutrala invånare 2045 – vilket tydliggör ansvar, rådighet och förväntad påverkan. Ett nytt ramverk för utsläppsdefinitioner har lagts till för att skapa en gemensam grund för målformulering och uppföljning. Strategin har dessutom kompletterats med målsättningar inom samtliga omställningsområden för att underlätta prioriteringar och det fortsatta arbetet med åtgärdsportföljer. Genom ett förtydligat avsnitt om genomförande och uppföljning klargörs att konkreta åtgärdsplaner och investeringar tas fram i efterföljande processer, medan strategin anger den långsiktiga inriktningen och strukturen för styrning.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att anta Strategi för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning för Luleå kommunkoncern.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har 2026-04-07 § 49 beslutat bordlägga ärendet.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet
Bakgrunden till framtagandet av Strategi för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning för Luleå kommunkoncern, är att kommunfullmäktige i plan och budget 2023–2025, beslutad 2022-11-22 § 228, gav kommunstyrelseförvaltningen utredningsuppdraget ”tydliggör och följ kontinuerligt upp Klimatplan mot 2040”. Vidare beslutade kommunstyrelsen 2024-06-03 att ta fram en ny klimatplan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning som svar på kommunfullmäktiges uppdrag i plan och budget 2023–2025. Beslutet grundades på den redogörelse som kommunstyrelseförvaltningen presenterade utifrån utredningsuppdraget, vilken visade att en ny klimatplan bör utarbetas med hänsyn till förändrade omvärldsförhållanden samt att klimatfrågan har fått ökad aktualitet sedan tidigare klimatmål antogs år 2016.

Kommunfullmäktige beslutade 2025-12-15 § 239, att återremittera ärendet om Plan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning. Återremissen har omhändertagits genom en omarbetning av dokumentets karaktär, struktur och innehåll. Nedan följer en beskrivning av strategins innehåll.

Strategins syfte
Strategin anger den långsiktiga inriktningen för Luleå kommunkoncerns arbete med minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning. Den tydliggör hur arbetet med utsläppsminskning och anpassning till ett förändrat klimat ska bedrivas samordnat och integrerat i den ordinarie styrningen, i linje med Vision Luleå 2040. Strategins syfte är att påskynda klimatomställningen inom kommunkoncernen, möjliggöra att Luleå som geografisk plats når klimatneutralitet samt skapa förutsättningar för att invånare och verksamma i Luleå ska kunna leva och verka klimatneutralt. Strategin ska även bidra till gemensam prioritering och stärkt samverkan mellan kommun, näringsliv, civilsamhälle och invånare.

Strategin ersätter tidigare styrning inom klimatområdet (Kommunfullmäktiges beslut om Projektdirektiv för Borgmästaravtalet, KLF 2015/545) och beskriver hur den förhåller sig till övriga kommunala styrdokument. Strategin beslutas av kommunfullmäktige och som anger viljeriktning, ambition och prioriterade områden, samtidigt som strategin ger handlingsutrymme för nämnder och bolagsstyrelser att ta fram konkreta åtgärder inom ramen för sina verksamhets- och affärsplaner.

Ramverk för minskade utsläpp
I strategin finns ett samlat ramverk för hur utsläpp av växthusgaser definieras. Dessa utsläppsperspektiv ligger till grund för strategins målstruktur och hur dessa relaterar till kommunkoncernens rådighet samt påverkansmöjligheter och möjliggöra en mer effektiv och transparent styrning.

Kommunkoncernens klimatmål
Strategin beskriver hur kommunkoncernens klimatmål utgår från tre kompletterande utsläppsperspektiv som tillsammans ger en helhetsbild av både den direkta, lokala och globala klimatpåverkan som kommunkoncernen behöver förhålla sig till det vill säga:

- en klimatneutral kommunkoncern till 2030,
- en klimatneutral geografisk plats till 2040 samt
- förutsättningar för klimatneutrala invånare till 2045

Strategin beskriver målens omfattning, inbördes samband och hur de relaterar till kommunkoncernens rådighet och påverkansmöjligheter.

Områden inom vilka omställningar behöver ske
Sex centrala omställningsområden identifieras i strategin. Detta är områden där insatser behöver genomföras för att nå klimatmålet, såsom transporter och mobilitet, arbetsmaskiner, bygg- och anläggning, energisystem, livsmedel och jordbruk samt konsumtion och avfall. För varje område anges övergripande

inriktning och målsättning för klimatomställningen för att underlätta för det fortsatta arbetet med åtgärdsportföljer och prioriteringar.

Anpassning till ett förändrat klimat
Strategin omfattar även i vis mån klimatanpassning och beskriver vikten av att stärka beredskap och minska sårbarhet i kommunkoncernens verksamheter och i samhällsplaneringen. Fokus ligger på att hantera risker kopplade till ett förändrat klimat och bidra till ett robust, tryggt och socialt hållbart samhälle.

Genomförande och uppföljning
Kommunfullmäktige ansvarar för den övergripande inriktningen, medan genomförandet av åtgärder sker inom respektive nämnds och bolagsstyrelses ansvarsområde genom ordinarie verksamhets- och affärsplanering.

Strategin ska omsättas i praktiken genom att integreras i kommunkoncernens ordinarie styr-, planerings- och budgetprocesser. Kommunfullmäktige ansvarar för den övergripande inriktningen medan genomförandet av åtgärder sker inom respektive nämnds och bolagsstyrelses ansvarsområde genom ordinarie verksamhets- och affärsplanering. För ett effektivt genomförande krävs samordnande funktioner samt ökad intern och extern samverkan.

Strategin ska följas upp genom kommunkoncernens ordinarie uppföljningsprocesser, med årlig rapportering och användning av fastställda nyckeltal. Uppföljningen ska säkerställa transparens, möjliggöra prioriteringar och ligga till grund för kontinuerlig utveckling av klimatarbetet. I bilaga till strategin, Nyckeltal för uppföljning, anges övergripande och områdesspecifika nyckeltal kopplade till strategins mål och omställningsområden. Nyckeltalen kan används som stöd för styrning, prioritering och uppföljning av både direkta, territoriella och konsumtionsbaserade utsläpp.

Dialog
Arbetet med att ta fram Planen för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning har bedrivits genom en strukturerad process mellan juni 2024 och oktober 2025. En arbetsgrupp med representanter från berörda förvaltningar och bolag har ansvarat för innehållet, med stöd av en styrgrupp och projektledning.

Dialog har förts med samtliga verksamheter genom workshops och synpunktsrundor, samt med den politiska nivån via återkommande informationsinsatser. Under hösten 2025 har även nämnder och bolagsstyrelser erbjudits möjlighet till dialog inför beslut.

I samband med omhändertagandet av återremissen har samtal förts med alla gruppledare för att tydliggöra motiveringen med återremissen. Även den styrgrupp samt arbetsgrupp som varit involverade tidigare i processen har deltagit i arbetet.

Beslutsunderlag

- Förslag - Strategi för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning, KLF Hid: 2026.4033
- Kommunstyrelsens beslut 2024-06-03 § 155, KLF Hid: 2024.4831
- Kommunfullmäktiges beslut 2016-01-15 § 7, KLF Hid: 2015.545
- Yttrande över utkast – plan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning, KLF Hid: 2025.10893
- Protokoll konsultation avseende Plan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning, Sametinget 2025-10-17, KLF Hid: 2025.11000
- Kommunfullmäktiges beslut 2025-12-15 § 239, KLF Hid: 2025.13388
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande strategi för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning,
  KLF Hid: 2026.4032
- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2026-04-07 § 49,
  KLF Hid: 2026.4194

§ 49

Strategi för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning

Ärendenr 2024/854-3.1.0.1

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att bordlägga ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade, 2025-12-15 § 239, att återremittera ärendet om Plan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning, med motiveringen att: *komplettera åtgärdsplaner och klimatinvesteringsplaner. Först ska planer tas fram som visar hur Luleå kommunkoncern ska nå klimatneutralitet och hur snabbt detta kan uppnås. Därefter ska planer tas fram för hur hela det geografiska området Luleå ska uppnå klimatneutralitet. För att inte fördröja arbetet bör beslut om planer för minskad klimatpåverkan tas i steg, där det första steget gäller klimatneutral kommunkoncern och det andra steget klimatneutralitet i hela det geografiska området Luleå.*

Strategi för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning anger den långsiktiga inriktningen för Luleå kommunkoncerns arbete med att minska klimatpåverkan och stärka samhällets motståndskraft mot ett förändrat klimat. Strategin beskriver tre dimensioner av klimatmålet: en klimatneutral kommunkoncern senast år 2030, en klimatneutral geografisk plats senast år 2040 samt förutsättningar för klimatneutrala invånare och verksamheter senast 2045. Genom en uppdelning i direkta, indirekta, territoriella och konsumtionsbaserade utsläpp tydliggörs ansvar, rådighet och uppföljning. Strategin pekar ut centrala omställningsområden där kommunkoncernen har störst möjlighet att påverka utvecklingen och anger hur arbetet bör integreras i ordinarie styrning, planering och uppföljning. Sammantaget utgör strategin ett samlat ramverk för prioritering, samverkan och långsiktig styrning av klimatarbetet inom kommunkoncernen och i samhället i stort.

Återremissen har omhändertagits genom en omarbetning av dokumentets karaktär, struktur och innehåll. I stället för en plan, som beskriver genomförandet omnämnds nu detta som en strategi som anger långsiktig inriktning och vägval – *vad* som ska uppnås och *i vilken riktning* kommunkoncernen ska utvecklas. Strategin har strukturerats utifrån klimatmålets tre dimensioner – klimatneutral kommunkoncern 2030, klimatneutral geografisk plats 2040 och

klimatneutrala invånare 2045 – vilket tydliggör ansvar, rådighet och förväntad påverkan. Ett nytt ramverk för utsläppsdefinitioner har lagts till för att skapa en gemensam grund för målformulering och uppföljning. Strategin har dessutom kompletterats med målsättningar inom samtliga omställningsområden för att underlätta prioriteringar och det fortsatta arbetet med åtgärdsportföljer. Genom ett förtydligat avsnitt om genomförande och uppföljning klargörs att konkreta åtgärdsplaner och investeringar tas fram i efterföljande processer, medan strategin anger den långsiktiga inriktningen och strukturen för styrning.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att anta Strategi för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning för Luleå kommunkoncern.

Sammanträdet
Ordföranden (S) föreslår att bordlägga ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer eget förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet
Bakgrunden till framtagandet av Strategi för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning för Luleå kommunkoncern, är att kommunfullmäktige i plan och budget 2023–2025, beslutad 2022-11-22 § 228, gav kommunstyrelseförvaltningen utredningsuppdraget ”tydliggör och följ kontinuerligt upp Klimatplan mot 2040”. Vidare beslutade kommunstyrelsen 2024-06-03 att ta fram en ny klimatplan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning som svar på kommunfullmäktiges uppdrag i plan och budget 2023–2025. Beslutet grundades på den redogörelse som kommunstyrelseförvaltningen presenterade utifrån utredningsuppdraget, vilken visade att en ny klimatplan bör utarbetas med hänsyn till förändrade omvärldsförhållanden samt att klimatfrågan har fått ökad aktualitet sedan tidigare klimatmål antogs år 2016.

Kommunfullmäktige beslutade 2025-12-15 § 239, att återremittera ärendet om Plan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning. Återremissen har omhändertagits genom en omarbetning av dokumentets karaktär, struktur och innehåll. Nedan följer en beskrivning av strategins innehåll.

Strategins syfte
Strategin anger den långsiktiga inriktningen för Luleå kommunkoncerns arbete med minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning. Den tydliggör hur arbetet med utsläppsminskning och anpassning till ett förändrat klimat

ska bedrivas samordnat och integrerat i den ordinarie styrningen, i linje med Vision Luleå 2040. Strategins syfte är att påskynda klimatomställningen inom kommunkoncernen, möjliggöra att Luleå som geografisk plats når klimatneutralitet samt skapa förutsättningar för att invånare och verksamma i Luleå ska kunna leva och verka klimatneutralt. Strategin ska även bidra till gemensam prioritering och stärkt samverkan mellan kommun, näringsliv, civilsamhälle och invånare.

Strategin ersätter tidigare styrning inom klimatområdet (Kommunfullmäktiges beslut om Projektdirektiv för Borgmästaravtalet, KLF 2015/545) och beskriver hur den förhåller sig till övriga kommunala styrdokument. Strategin beslutas av kommunfullmäktige och som anger viljeriktning, ambition och prioriterade områden, samtidigt som strategin ger handlingsutrymme för nämnder och bolagsstyrelser att ta fram konkreta åtgärder inom ramen för sina verksamhets- och affärsplaner.

Ramverk för minskade utsläpp
I strategin finns ett samlat ramverk för hur utsläpp av växthusgaser definieras. Dessa utsläppsperspektiv ligger till grund för strategins målstruktur och hur dessa relaterar till kommunkoncernens rådighet samt påverkansmöjligheter och möjliggöra en mer effektiv och transparent styrning.

Kommunkoncernens klimatmål
Strategin beskriver hur kommunkoncernens klimatmål utgår från tre kompletterande utsläppsperspektiv som tillsammans ger en helhetsbild av både den direkta, lokala och globala klimatpåverkan som kommunkoncernen behöver förhålla sig till det vill säga:

- en klimatneutral kommunkoncern till 2030,
- en klimatneutral geografisk plats till 2040 samt
- förutsättningar för klimatneutrala invånare till 2045

Strategin beskriver målens omfattning, inbördes samband och hur de relaterar till kommunkoncernens rådighet och påverkansmöjligheter.

Områden inom vilka omställningar behöver ske
Sex centrala omställningsområden identifieras i strategin. Detta är områden där insatser behöver genomföras för att nå klimatmålet, såsom transporter och mobilitet, arbetsmaskiner, bygg- och anläggning, energisystem, livsmedel och jordbruk samt konsumtion och avfall. För varje område anges övergripande inriktning och målsättning för klimatomställningen för att underlätta för det fortsatta arbetet med åtgärdsportföljer och prioriteringar.

Anpassning till ett förändrat klimat
Strategin omfattar även i vis mån klimatanpassning och beskriver vikten av att stärka beredskap och minska sårbarhet i kommunkoncernens verksamheter och i samhällsplaneringen. Fokus ligger på att hantera risker kopplade till ett förändrat klimat och bidra till ett robust, tryggt och socialt hållbart samhälle.

Genomförande och uppföljning
Kommunfullmäktige ansvarar för den övergripande inriktningen, medan genomförandet av åtgärder sker inom respektive nämnds och bolagsstyrelses ansvarsområde genom ordinarie verksamhets- och affärsplanering.

Strategin ska omsättas i praktiken genom att integreras i kommunkoncernens ordinarie styr-, planerings- och budgetprocesser. Kommunfullmäktige ansvarar för den övergripande inriktningen medan genomförandet av åtgärder sker inom respektive nämnds och bolagsstyrelses ansvarsområde genom ordinarie verksamhets- och affärsplanering. För ett effektivt genomförande krävs samordnande funktioner samt ökad intern och extern samverkan.

Strategin ska följas upp genom kommunkoncernens ordinarie uppföljningsprocesser, med årlig rapportering och användning av fastställda nyckeltal. Uppföljningen ska säkerställa transparens, möjliggöra prioriteringar och ligga till grund för kontinuerlig utveckling av klimatarbetet. I bilaga till strategin, Nyckeltal för uppföljning, anges övergripande och områdesspecifika nyckeltal kopplade till strategins mål och omställningsområden. Nyckeltalen kan används som stöd för styrning, prioritering och uppföljning av både direkta, territoriella och konsumtionsbaserade utsläpp.

Dialog
Arbetet med att ta fram Planen för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning har bedrivits genom en strukturerad process mellan juni 2024 och oktober 2025. En arbetsgrupp med representanter från berörda förvaltningar och bolag har ansvarat för innehållet, med stöd av en styrgrupp och projektledning.

Dialog har förts med samtliga verksamheter genom workshops och synpunktsrundor, samt med den politiska nivån via återkommande informationsinsatser. Under hösten 2025 har även nämnder och bolagsstyrelser erbjudits möjlighet till dialog inför beslut.

I samband med omhändertagandet av återremissen har samtal förts med alla gruppledare för att tydliggöra motiveringen med återremissen. Även den

styrgrupp samt arbetsgrupp som varit involverade tidigare i processen har deltagit i arbetet.

Beslutsunderlag

- Förslag - Strategi för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning, KLF Hid: 2026.4033
- Kommunstyrelsens beslut 2024-06-03 § 155, KLF Hid: 2024.4831
- Kommunfullmäktiges beslut 2016-01-15 § 7, KLF Hid: 2015.545
- Yttrande över utkast – plan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning, KLF Hid: 2025.10893
- Protokoll konsultation avseende Plan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning, Sametinget 2025-10-17, KLF Hid: 2025.11000
- Kommunfullmäktiges beslut 2025-12-15 § 239, KLF Hid: 2025.13388
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande strategi för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning, KLF Hid: 2026.4032

LULEÅ KOMMUN

Strategi för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning

Dokumentinformation

Beslutad av	Kommunfullmäktige
Fastställd den	XXXX-XX-XX
Diarium och ärendenummer	KLF 2024/854
Giltig till	2045-12-31
Dokumentägare	Samhällsomställningschef
Dokumentet gäller för	Luleå kommuns nämnder och bolag inom kommunkoncernen
Ersätter tidigare beslutat styrdokument, diarium och ärendenummer	Kommunfullmäktiges beslut om Projektdirektiv för Borgmästaravtalet, KLF 2015/545

Inledning **4**
Syfte 6
Begrepp i strategin 6
Sammanhang 6
Ramverk för minskade utsläpp **7**
Kommunkoncernens utsläpp 7
Direkta utsläpp 7
Indirekta utsläpp 8
Territoriella och konsumtionsbaserade utsläpp 9
Klimatneutralitet 10
Kommunkoncernens klimatmål **11**
Områden inom vilka omställningar behöver ske **14**
Transporter och mobilitet 14
Arbetsmaskiner 14
Bygg- och anläggning 15
Energisystem 15
Livsmedel och jordbruk 15
Konsumtion och avfall 16
Anpassning till ett förändrat klimat **18**
Genomförande **19**
Uppföljning 19
Bilaga 1. Nyckeltal för uppföljning **20**
Övergripande nyckeltal 21
Nyckeltal per område utifrån kommunkoncernens perspektiv 22
Kompletterande nyckeltal 23

Inledning

Strategi för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning anger den långsiktiga riktningen för Luleå kommunkoncerns arbete med minskad klimatpåverkan och klimatanpassning. Den sätter ramarna för hur arbetet ska följas upp på en övergripande nivå utifrån beslutet om att Luleå inte ska ha någon påverkan på klimatet år 2040 som antogs 2021 när Program till Vision 2040 reviderades.

Strategin beskriver tre dimensioner av klimatmålet, en klimatneutral kommunkoncern år 2030, en klimatneutral plats år 2040 och klimatneutrala luleåbor år 2045. Den identifierar även inom vilka områden klimatomställningen behöver ske för att minska påverkan på klimatet. Utgångspunkten är att fokusera på de omställningar där kommunkoncernen har störst rådighet och där det finns potential att nå resultat med stor effekt. Vidare behandlar strategin, på en övergripande nivå, klimatanpassning genom att tydliggöra behovet av att stärka kommunkoncernens och samhällets förmåga att förebygga och hantera risker och sårbarheter kopplade till ett förändrat klimat, inom såväl den egna verksamheten som den långsiktiga samhällsplaneringen.

Minskning av utsläpp handlar om att minska, stoppa eller motverka mänsklighetens påverkan på klimatet och innefattar både att minska utsläpp av växthusgaser och att lagra dem. Klimatanpassning handlar om att anpassa samhället till effekterna av pågående och kommande klimatförändringar. Att arbeta med båda perspektiven samtidigt ger stora samordningsvinster och är avgörande för att säkerställa en hållbar och trygg framtid för dem som bor och verkar i Luleå, se figur 1.

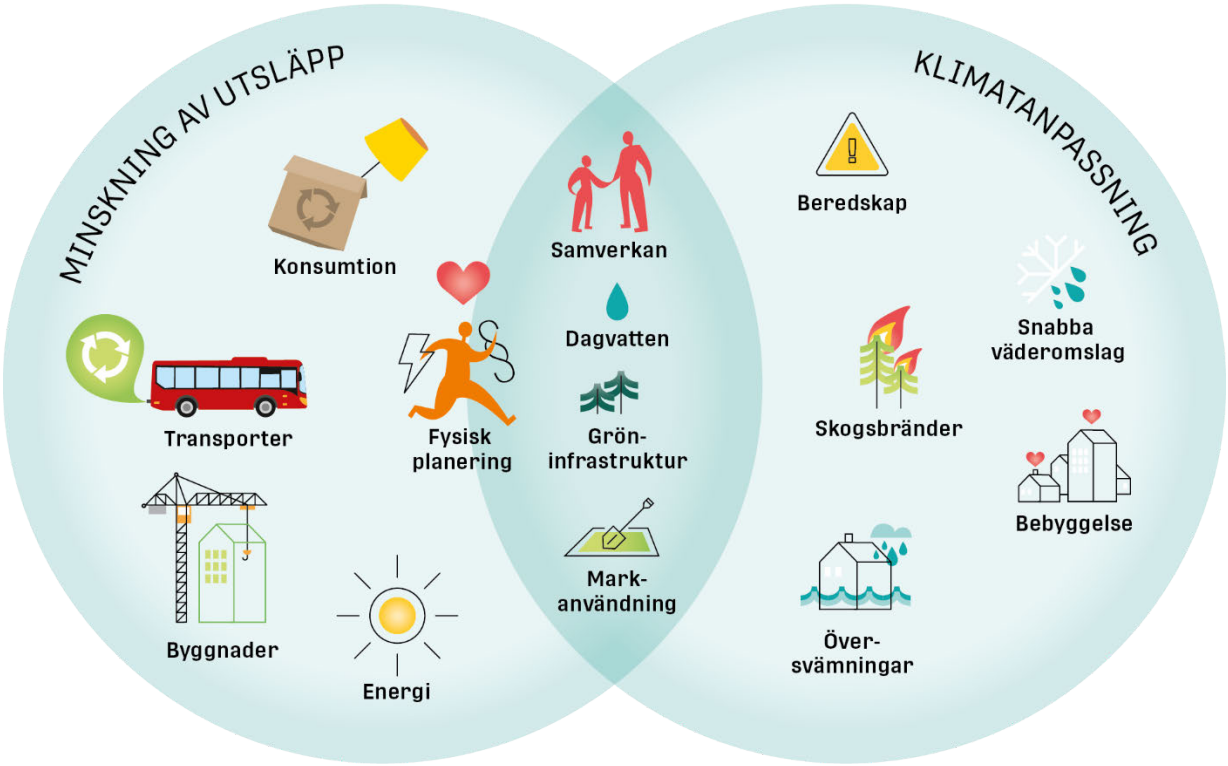

Figur 1. Beskrivning av hur minskning av utsläpp av växthusgaser och anpassning till ett förändrat klimat kan integreras.

För att undvika målkonflikter och säkerställa ett effektivt klimatarbete krävs att aktiviteter och åtgärder planeras och samordnas inom kommunkoncernen. Vidare har kommunkoncernen en central roll i att tillsammans med företag, föreningar, akademi och invånare forma ett Luleå som är socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart. Denna samverkan är avgörande för att möta klimatutmaningarna och lösningar som är anpassade till ett förändrat klimat.

Syfte

Strategi för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning syftar till att:

- Påskynda klimatomställningen för att uppnå klimatneutralitet inom kommunkoncernen senast år 2030
- Möjliggöra att Luleå som geografiskt område inte har någon påverkan på klimatet år 2040
- Skapa förutsättningar för att invånare och verksamma i Luleå är klimatneutrala år 2045
- Gemensamma prioriteringar leder insatserna i önskad riktning
- Främja samarbete mellan kommunkoncernen, näringsliv, civilsamhälle, akademi och invånare i utvecklingen av klimatsmarta lösningar

Begrepp i strategin

I strategin används ”**Luleå**” för att beskriva hela det geografiska området Luleå kommun. ”**Kommunkoncern”** används för kommunens nämnder, förvaltningar, styrelser och kommunala bolag.

Sammanhang

Strategi för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning har tagits fram mot bakgrund av att omställningen till ett klimatneutralt samhälle och anpassningen till förändrat klimat behöver ske mer effektivt och gå snabbare. Denna strategi ersätter tidigare specifika klimatmål från 2016 som inte överensstämmer med målet om att Luleå inte ska ha någon påverkan på klimatet år 2040 som antogs 2021 när Program till Vision 2040 reviderades.

Strategin är det framåtsyftande styrdokument som konkretiserar Vision Luleå 2040 inom klimatområdet. På kort sikt fastställs prioriteringar för klimatåtgärder inom ramen för den årliga processen för mål- och budgetarbete. Dessa prioriteringar omsätts därefter i praktiken genom att de konkretiseras i verksamhetsplaner, affärsplaner och handlingsplaner. På så sätt säkerställs det att denna strategi integreras och får genomslag i kommunkoncernens löpande verksamhet.

Flera av kommunkoncernens övriga styrdokument och riktlinjer ger både grundläggande förutsättningar och praktisk vägledning om vad som krävs för att klimatneutralitet ska kunna uppnås inom kommunkoncernens olika verksamheter, platsen Luleå och på individnivå. För att säkerställa att klimatneutralitet nås är det viktigt att samarbetet mellan verksamheterna stärks och utvecklas ytterligare. Detta är en nyckelfaktor för att möjliggöra en effektiv och samordnad implementering av klimatåtgärder i hela kommunkoncernen.

Ramverk för minskade utsläpp

Klimatförändringarna utgör en central samhällsutmaning som kräver en omställning till ett klimatneutralt samhälle för att säkerställa en trygg och hållbar framtid. Luleå kommunkoncernens alla verksamheter och samhället i stort behöver därför minska sina utsläpp av växthusgaser i en ökande takt i linje med Parisavtalets 1,5 graders-mål.

För att möjliggöra en effektiv och transparent styrning av klimatarbetet krävs ett gemensamt ramverk för hur utsläpp av växthusgaser definieras. Nedan beskrivs de utsläppsperspektiv som ligger till grund för strategins målstruktur och hur dessa relaterar till kommunkoncernens rådighet och påverkansmöjligheter.

Parisavtalet

Parisavtalet är ett globalt klimatavtal som tecknades år 2015 för att undvika de allra värsta effekterna av klimatförändringarna. Avtalet slår fast att en global temperaturökning ska hållas väl under 2 °C och att man ska sträva efter att begränsa den till 1,5 °C. Detta framför allt genom att minska utsläppen av växthusgaser. En annan del av avtalet handlar om att öka förmågan att anpassa sig till negativa effekter, och att hantera de skador och förluster som uppstår till följd av klimatförändringarna.

Kommunkoncernens utsläpp

En organisations utsläpp av växthusgaser brukar delas in i tre olika kategorier enligt Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollet)[1], så kallade scope. Indelningen tydliggör var utsläppen uppstår, vilka som kan påverkas direkt av organisationen och vilka som kräver samverkan med andra aktörer. Nedan följer en beskrivning av hur dessa kategorier kan definieras i relation till kommunkoncernens ansvar och verksamheter.

Direkta utsläpp

Direkta utsläpp, även kallat scope 1, omfattar alla utsläpp som sker inom kommunkoncernens egen kontroll och som är ett direkt resultat av kommunkoncernens verksamheter. Det handlar om utsläpp som uppstår från kommunkoncernens egna källor och anläggningar. Exempel på direkta utsläpp är:

- Förbränning av bränsle i fordon, arbetsmaskiner och tjänstebilar som ägs av kommunkoncernen.
- Förbränning i pannor och värmeanläggningar som ägs eller drivs av kommunkoncernen.
- Läckage av köldmedier från kommunal fastighetsdrift, exempelvis kylsystem i ishallar eller ventilationsanläggningar.
- Drift av reservkraftaggregat eller annan egen energiproduktion med fossila bränslen.

[1]GHG-protokollet (Greenhouse Gas Protocol) är en internationellt vedertagen standard för beräkning och rapportering av utsläpp av växthusgaser.

Dessa utsläpp är fullt påverkbara genom kommunkoncernens egna beslut om teknikval, energisystem, fordonsflotta och underhållsrutiner.

Indirekta utsläpp

Från inköpt energi

Indirekta utsläpp från inköpt energi, även kallat scope 2, omfattar utsläpp som uppstår utanför kommunkoncernens egna verksamheter, men som orsakas av den energi som köps in, i form av till exempel el, fjärrvärme och fjärrkyla. Dessa utsläpp äger rum hos den aktör som producerar energin, men ingår i kommunkoncernens klimatpåverkan eftersom kommunkoncernen står för efterfrågan. Exempel på indirekta utsläpp från inköpt energi är:

- Inköpt el till kommunkoncernens skolor, äldreboenden, kontor, idrottsanläggningar, gatubelysning med mera.
- Fjärrvärme och fjärrkyla för uppvärmning och komfort i kommunala byggnader.

Genom att energieffektivisera byggnader, välja förnybar el och ställa klimatkrav på leverantörer kan kommunkoncernen påverka dessa utsläpp.

Övriga indirekta utsläpp

Övriga indirekta utsläpp i kommunkoncernens värdekedja, även kallat scope 3, omfattar alla andra indirekta utsläpp som kommunkoncernen ger upphov till genom sina inköp, upphandlingar, tjänster och verksamhetsprocesser. Dessa utsläpp sker i leverantörsled, hos entreprenörer eller vid framställning av varor och material och omhändertagande av avfall. Dessa utsläpp utgör ofta den största delen av de totala utsläppen. Exempel på övriga indirekta utsläpp är:

- Utsläpp från upphandlade tjänster, såsom avfallshantering, kollektivtrafik, städning, snöröjning och konsultverksamhet.
- Utsläpp från bygg- och anläggningsprojekt, inklusive material som betong, asfalt och stål samt entreprenörers maskiner.
- Inköpta varor, såsom livsmedel till skolor och äldreomsorg, möbler, IT-utrustning och arbetskläder.
- Tjänsteresor med flyg, tåg, hyrbil eller privata bilar vid milersättning.
- Personalens pendlingsresor
- Hantering av avfall som kommunkoncernen genererar

Dessa utsläpp är i många fall de mest komplexa att påverka, men också där kommunkoncernen genom upphandling, dialog, policyutveckling och långsiktig planering kan göra stor skillnad.

Territoriella och konsumtionsbaserade utsläpp

För att förstå, mäta och kunna följa upp kommunkoncernens klimatpåverkan behövs dels ett värdekedjeperspektiv, baserat på de olika så kallade scopen (se ovan), dels ett mer övergripande samhällsperspektiv. Ur ett samhällsperspektiv brukar klimatutsläpp delas upp i territoriella eller konsumtionsbaserade utsläpp.

Klimatutsläpp/Växthusgasutsläpp

Växthusgasutsläpp är gaser som bidrar till växthuseffekten och därmed klimatförändringar, främst koldioxid, metan och lustgas.

- **Territoriella utsläpp:** De utsläpp som sker inom ett lands eller en kommuns geografiska gränser, till exempel från transporter, energiproduktion och lokala industrier.
- **Konsumtionsbaserade utsläpp:** Inkluderar alla utsläpp som uppstår till följd av konsumtion av verksamheter och/eller invånare inom till exempel en kommuns geografiska gränser, även om dessa utsläpp sker utanför den angivna geografiska gränsen. Detta inkluderar utsläppen från produktion och transport till användning och avfallshantering.

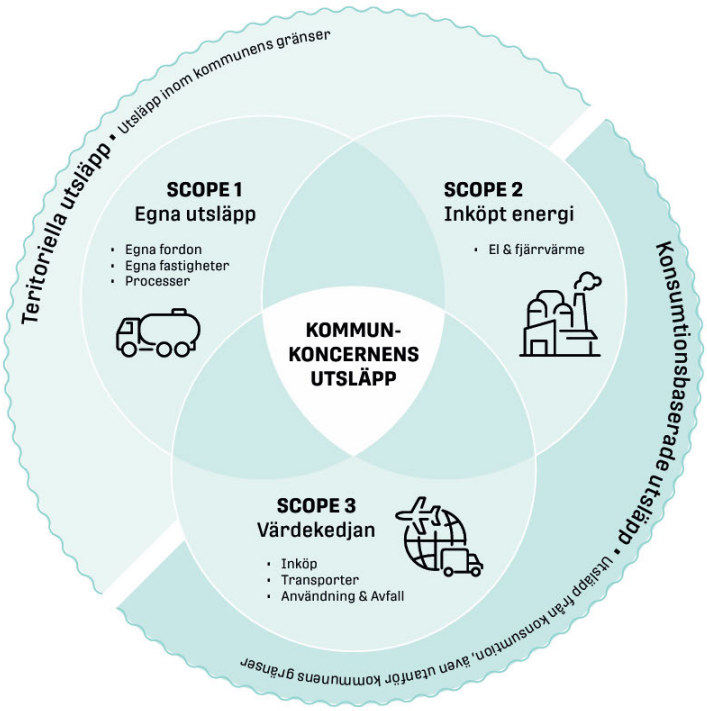

Figur 2. Sambandet mellan kommunkoncernens utsläpp (scope) och territoriella och konsumtionsbaserade utsläpp

Klimatneutralitet

Klimatneutralitet innebär att en verksamhet, organisation eller geografisk plats genomför så långtgående utsläppsminskningar som möjligt och säkerställer att kvarvarande, oundvikliga utsläpp balanseras av motsvarande upptag av växthusgaser, så att nettoutsläppen uppgår till noll.

För Luleå kommunkoncern innebär klimatneutralitet att genomföra så långtgående utsläppsminskningar som möjligt och att de utsläpp som i nuläget inte kan elimineras balanseras av motsvarande upptag av växthusgaser. Klimatkompensation kan därmed fungera som ett begränsat och tidsbundet komplement, men ska alltid föregås av faktiska reduktioner inom den egna organisationen och i lokalsamhället.

Genom att stärka och utveckla lokala kolsänkor, såsom att restaurera våtmarker och öka biomassan i skogar kan kommunkoncernen både minska sitt nettoutsläpp och bidra till robusta ekosystemtjänster, vilket tillsammans skapar en hållbar väg mot klimatneutralitet.

Kolsänka

En kolsänka är en process där koldioxid tas upp ur luften på naturlig eller teknisk väg och lagras under lång tid. Det kan bland annat ske genom att skydda eller på andra sätt öka virkesförrådet i skog samt återplantera, producera och använda biokol eller genom tekniker för koldioxidinfångning och lagring.

Kommunkoncernens klimatmål

Kommunkoncernens klimatarbete utgår från tre kompletterande utsläppsperspektiv som tillsammans ger en helhetsbild av både den direkta, lokala och globala klimatpåverkan som kommunkoncernen behöver förhålla sig till.

Kommunkoncernens utsläpp beskrivs genom scope-indelningen enligt GHG-protokollet[2], som tydliggör var utsläppen uppstår och hur de kan påverkas. Kommunkoncernen har möjlighet att påverka samtliga scope, men har störst direkt rådighet över de egna direkta utsläppen (scope 1) och utsläppen från inköpt energi (scope 2), där styrning genom teknik-, energi- och investeringsval ger omedelbar effekt. Samtidigt kan kommunkoncernen genom upphandling, kravställning, planering och samverkan göra stor skillnad, där utsläppen i värdekedjan ofta är omfattande och där strategiska beslut kan driva betydande utsläppsminskningar både inom och utanför kommungränsen. Kommunkoncernens indirekta utsläpp i värdekedjan (scope 3) kopplas antingen till målet om en klimatneutral plats, om de sker inom kommungränsen eller till målet, om klimatneutrala luleåbor, om de uppstår utanför kommunens gränser till följd av kommunkoncernens konsumtionen.

De territoriella utsläppen omfattar all klimatpåverkan som sker inom kommunens geografiska gränser och påverkas av kommunkoncernens planering, styrning och samverkan.

De konsumtionsbaserade utsläppen beskriver klimatpåverkan som uppstår utanför kommunens geografiska gränser men orsakas av invånarnas och verksamheternas konsumtion inom Luleå. För sammanfattning se tabell 1 nedan.

Utgångspunkten för prioriteringar är kommunkoncernens grad av rådighet och tydliga avgränsningar som möjliggör effektiv styrning och transparent uppföljning. Faktiska utsläppsminskningar prioriteras framför hantering av restutsläpp. Kommunkoncernen har ett särskilt ansvar att gå före genom att uppnå klimatneutralitet i den egna verksamheten senast 2030 (scope 1–2), för att skapa trovärdighet, driva teknisk och organisatorisk utveckling och visa att omställningen är genomförbar i praktiken. Genom detta ledarskap kan kommunkoncernen påskynda utsläppsminskningar i hela samhället, stärka samverkan med näringsliv och invånare och därmed lägga grunden för att den geografiska platsen som helhet ska nå klimatneutralitet 2040 och, på sikt, att de konsumtionsbaserade utsläppen är i balans till 2045.

[2] GHG-protokollet (Greenhouse Gas Protocol) är en internationellt vedertagen standard för beräkning och rapportering av utsläpp av växthusgaser.

Perspektiv	Omfattning	Definition	Kommunkoncernens rådighet	Inriktningar för genomförande för kommunkoncernen
1. Klimatneutral kommunkoncern 2030 Kommunkoncernen (scope 1-2)	Utsläpp från den egna verksamheten enligt GHG-protokollet: **scope1** (direkta utsläpp från egna källor) och **scope2** (indirekta utsläpp från inköpt energi).	Nettoutsläppen från kommunkoncernens verksamheter ska minska till så nära noll som möjligt till år 2030[3]	**Hög** direkt styrning via drift, investeringar, teknik- och energival.	Fossilfri/klimatneutral energi och drift, fossilfri fordons- och maskinpark, energieffektivisering och byggnadsmodernisering, effektivare transporter, klimatkrav i upphandling och leverantörsuppföljning, hög klimatnytta per investerad krona
2. Luleå har ingen påverkan på klimatet år 2040 Geografisk plats (territoriellt perspektiv)	Alla utsläpp som **sker inom kommungränsen** från samtliga sektorer. Inkluderar de delar av kommunkoncernens **scope3**, som sker inom kommungränsen.	De territoriella utsläppen i Luleå ska minska så långt det är möjligt, med ett minimikrav om 85 procents reduktion till år 2040 jämfört med 1990[4] år nivå.	**Betydande men indirekt** planmonopol, infrastruktur, mark- och exploateringsfrågor, lokala styrsignaler, samverkan.	Transport- och resurseffektiv samhällsstruktur, hållbar mobilitet, elektrifiering och förnybar energi, klimatkrav i upphandling och avtal, cirkulära flöden och industriell omställning.
3. De som bor och verkar i Luleå har förutsättningar att vara klimatneutrala år 2045 Invånare (konsumtionsperspektiv)	Utsläpp som uppstår **utanför kommunens gränser** men orsakas av invånarnas och lokala verksamheters konsumtion. Inkluderar den del av kommunkoncernens **scope3** som uppstår utanför kommungränsen.	Kommunkoncernen ska skapa förutsättningar som möjliggör för de bor och verkar i Luleå att begränsa sin klimatpåverkan till högst ett ton koldioxidekvivalenter per person och år[5]	**Möjliggörande/indirekt** information, beteendepåverkan, cirkulära tjänster, samverkan med näringsliv och civilsamhälle.	Hållbara resor och mobilitet, energieffektivt boende, hållbar konsumtion och livsmedel, cirkulära flöden och återbruk, klimatkrav i upphandling samt lokala incitament och plattformar.

[3] Kvarvarande, tydligt avgränsade restutsläpp hanteras med kvalitetssäkrad klimatkompensation (till exempel kolsänkor) för att uppnå klimatneutralitet.
[4] Genom faktiska utsläppsminskningar från egna utsläpp och utsläpp från inköpt energi. Detta förutsätter en genomsnittlig årlig minskning på 16 procent. Kvarvarande utsläpp ska hanteras enligt nationell och regional praxis, med prioritet för faktiska utsläppsminskningar och lokala kolsänkor.
[5] I enlighet med Parisavtalet

Kommunkoncernens klimatmål är tredelat för att säkerställa en tydlig, rättvisande och styrbar inriktning i klimatarbetet. Indelningen förhindrar dubbelräkning genom att varje utsläpp endast räknas in i en måldimension. Samtidigt tydliggörs ansvar och rådighet: **En klimatneutral kommunkoncern** omfattar utsläpp där kommunen har full rådighet (scope 1–2), **klimatneutral plats** avser territoriella utsläpp där kommunkoncernen genom planering, reglering och samverkan kan styra och påverka utvecklingen, och **klimatneutrala luleåbor** omfattar konsumtionsbaserade utsläpp där kommunkoncernen främst utövar systempåverkan via upphandling, kravställning, informationsinsatser och samarbete i värdekedjorna. Tillsammans ger dessa tre dimensioner en helhetsbild av kommunkoncernens direkta och indirekta klimatpåverkan och skapar en robust grund för prioritering, uppföljning och kontinuerlig förbättring

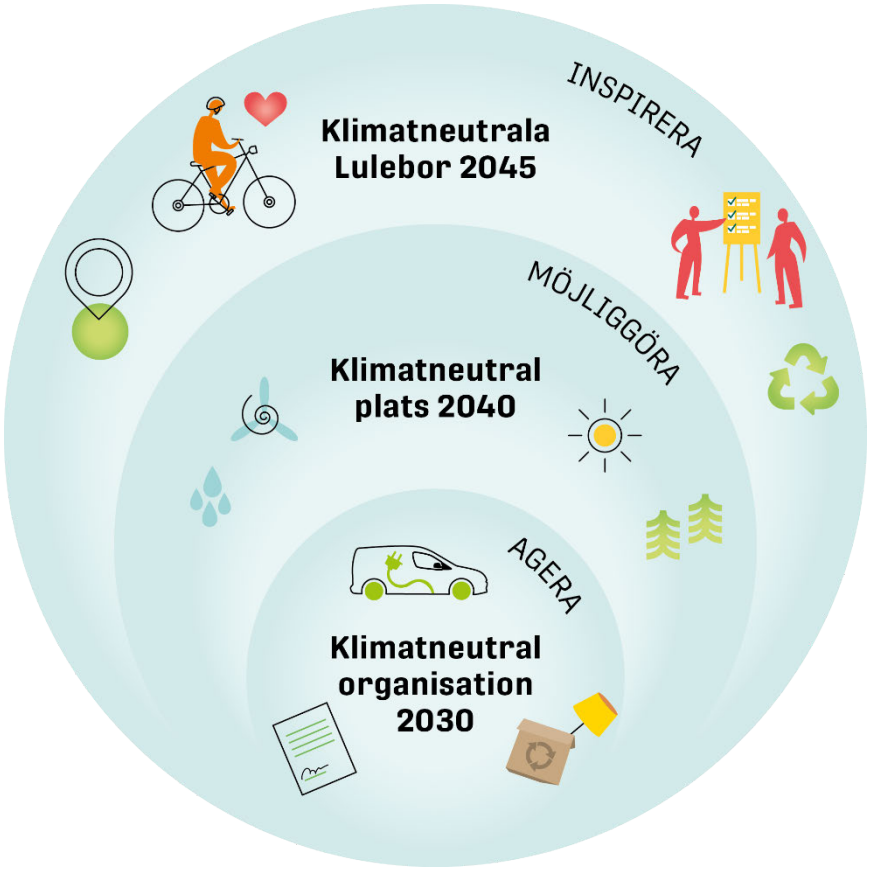

Områden inom vilka omställningar behöver ske

För att nå kommunkoncernens klimatmål krävs omställning inom de områden där kommunkoncernen har stor rådighet och där potentialen för utsläppsminskningar är som störst. Arbetet omfattar både direkta utsläpp (scope 1), utsläpp från inköpt energi (scope 2), de territoriella utsläppen samt de omfattande konsumtionsbaserade utsläppen som uppstår i globala värdekedjor från kommunkoncernens konsumtion (scope 3) och övrig konsumtion inom Luleå. Genom att identifiera centrala omställningsområden och tydliggöra långsiktiga målsättningar skapar kommunkoncernen en stabil ram för styrning, prioritering och samordning av klimatarbetet.

Transporter och mobilitet

Ett av de mest avgörande områdena är transporter och mobilitet, då förbränningen av fossila bränslen i fordon inom kommunkoncernen och även för platsen, om industrins utsläpp exkluderas, står för de största utsläppen. Genom utformning av fordonsflottan, där hänsyn till att en blandning av olika bränslen är positiv ur ett beredskapsperspektiv, resepolicyer och infrastruktur kan påverka både sina egna utsläpp och invånarnas möjligheter att välja hållbara färdsätt. Övergången till fossilfria drivmedel där möjligt, effektivare transporter och långsiktigt förändrade resvanor är centrala delar av denna omställning. Dessa insatser påverkar framför allt de direkta utsläppen och de konsumtionsbaserade utsläppen, samtidigt som de bidrar till minskade territoriella utsläpp.

Målsättning: Ett tillgängligt, säkert och resurseffektivt transportsystem där hållbara färdsätt är det mest attraktiva och där kommunkoncernens fordonsflotta i största möjliga utsträckning, är oberoende av fossila bränslen.

Arbetsmaskiner

Arbetsmaskiner[6] utgör ett område där kommunkoncernen kan utöva betydande inflytande. Genom att ställa om till fossilfria drivmedel, där möjligt, och ställa krav på teknikutveckling och energieffektiv drift i både den egna verksamheten och i upphandlade entreprenader kan utsläppen från arbetsmaskiner successivt fasas ut. Här påverkas både de direkta utsläppen från egna maskiner och de konsumtionsbaserade utsläppen från entreprenaduppdrag, med direkta effekter på de utsläpp som sker inom Luleås gränser.

[6] Maskiner och motordrivna redskap för bygg-, anläggnings- samt drift- och underhållsarbete som inte är avsedda för vägtrafik, inklusive handhållna maskiner

Målsättning: Egna och upphandlade arbetsmaskiner drivs med fossilfria bränslen, i största möjliga utsträckning, och nyttjas effektivt genom teknik, uppföljning och optimerad planering.

Bygg- och anläggning

Inom bygg- och anläggningssektorn är de största utsläppen kopplade till material, logistik och entreprenadarbeten. Genom att ställa tydliga klimatkrav på materialval, logistik, byggprocesser och entreprenadarbeten i både den egna verksamheten och i upphandlade projekt kan utsläppen från sektorn successivt minska. Här påverkas framför allt de konsumtionsbaserade utsläppen kopplade till byggande och anläggning, vilka till stor del sker utanför Luleås gränser, samtidigt som åtgärderna bidrar till minskad klimatpåverkan över hela byggnaders och anläggningars livscykel.

Målsättning: En bygg- och anläggningsverksamhet som minimerar klimatpåverkan genom cirkulära materialflöden, klimatförbättrade material och energieffektiv förvaltning av kommunkoncernens fastighetsbestånd.

Energisystem

Ett robust och hållbart **energisystem** är en förutsättning för hela omställningen. Genom systematisk energieffektivisering, flexibel och effektoptimerad drift, samt en hög och växande andel klimatneutral och fossilfri energi i både den egna verksamheten och i upphandlade tjänster kan utsläppen från energianvändning successivt minska. Här påverkas både de direkta utsläppen och de indirekta utsläppen från inköpt energi genom effektivare drift och modernisering av byggnader och anläggningar, samtidigt som det stärker förutsättningarna för elektrifiering av industri och transporter och därmed bidrar till minskade territoriella utsläpp via en mer robust, resurseffektiv och klimatsmart lokal energiförsörjning. Genom aktiv samverkan med näringslivet kan kommunkoncernen dessutom möjliggöra den industriella omställning, bland annat genom elektrifiering, energieffektivisering, restvärmeutnyttjande och resursoptimering.

Målsättning: Ett robust och flexibelt energisystem där effektiv energianvändning, smart styrning och förnybar produktion möjliggör klimatneutral drift.

Livsmedel och jordbruk

Livsmedel och jordbruk är viktiga områden där kommunkoncernen genom upphandling, kostpolicyer och svinnreducerande åtgärder kan påverka utsläppen från hela värdekedjan. Här påverkas främst de konsumtionsbaserade utsläppen kopplade till produktion, distribution och konsumtion av livsmedel,

samtidigt som åtgärderna bidrar till mer resurseffektiva flöden och främjar hållbara livsmedelsval hos både verksamheter och invånare.

Målsättning: En offentlig måltidsverksamhet och lokal livsmedelskedja som är resurseffektiv, näringsriktig och klimatsmart genom hela värdekedjan – från produktion till servering och avfallshantering.

Konsumtion och avfall

Konsumtion och avfall är ett centralt område för att uppnå en cirkulär ekonomi och därmed att minska de konsumtionsbaserade utsläppen. Genom att arbeta systematiskt med avfallsförebyggande åtgärder, återbruk och återvinning samt genom att ställa klimatkrav i upphandling kan utsläppen kopplade till konsumtion successivt minska. Här påverkas främst de konsumtionsbaserade utsläppen i värdekedjan, där kommunkoncernen i huvudsak har indirekt rådighet men kan bidra till minskad klimatpåverkan genom styrning, samverkan och åtgärder som främjar cirkulära flöden och beteendeförändringar.

Målsättning: En cirkulär kommunkoncern där produkter och material cirkulerar länge, avfall förebyggs och klimatpåverkan från inköp är väsentligt reducerad.

KLIMATNEUTRALT
LULEÅ
2030 • 2040 • 2045
TRANSPORTER & MOBILITET
Fossilfria drivmedel
Effektiva transporter
Förändrat resande
ARBETS-MASKINER
Fossilfria drivmedel
Effektiva arbetsmaskiner
BYGG & ANLÄGG-NING
Cirkulärt byggande
Effektiv förvaltning & användning
ENERGI-SYSTEM
Effektiv användning
Förnybar produktion
Fossil-oberoende system
Effektiv styrning
LIVSMEDEL & JORDBRUK
Fossil-oberoende & resurseffektiv
KONSUMTION & AVFALL
Cirkulära flöden & resurs-effektivitet
CO_2

Anpassning till ett förändrat klimat

Samtidigt som kommunkoncernen arbetar med mål för klimatneutralitet är det viktigt att kommunkoncernen rustar de egna verksamheterna och samhället i stort för de nya förutsättning som en ökad global uppvärmning ger och minskar effekterna av denna.

Det handlar bland annat om hur planeringen av bebyggelse och infrastruktur, såsom vägar samt vatten- och avloppssystem, genomförs. Det omfattar även vilka rutiner som finns inom vård och omsorg, vilka metoder som används inom lant- och skogsbruk samt hur säkerhet- och beredskapsfrågor hanteras. Genom att anpassa samhället till förändrade klimatförhållanden kan riskerna för naturkatastrofer minskas, livskvaliteten förbättras och en hållbar framtid för kommande generationer säkerställas.

Klimatförändringar påverkar människor på olika sätt beroende på geografisk plats, socioekonomiska förutsättningar och livsstil. Detta innebär att vissa grupper är mer sårbara för klimatrelaterade risker än andra. Klimatanpassningsarbetet bör därför betraktas som ett strategiskt verktyg för att minska dessa ojämlikheter och därigenom bidra till ett mer rättvist och resilient samhälle.

Genomförande

Kommunkoncernens samlade styrning inom klimatområdet är central för genomförandet av denna strategi, och förutsätter nära samarbete såväl internt som externt. För att uppnå klimatmålen krävs att nämnder och bolagsstyrelser integrerar strategins målsättningar i ordinarie styrning, planering och uppföljning och samtidigt säkerställa en koncerngemensam samordning mellan berörda funktioner.

Strategi för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning är ett långsiktigt styrdokument och dess operativa riktning och prioriteringar konkretiseras från år till år i den årliga mål- och budgetprocessen.

Varje nämnd och bolagsstyrelse ansvarar för att omsätta strategin i konkreta åtgärder inom sina respektive verksamheter och redovisa detta i verksamhets- och affärsplaner med tillhörande budget.

Åtgärder med stor utsläppsminskande effekt och tydlig koppling till kommunkoncernens rådighet bör prioriteras. Urvalet av åtgärder bör även baseras på kostnadseffektivitet och förväntad klimatnytta; vissa insatser kan vara affärsmässigt motiverade genom minskade kostnader, medan andra kräver tillkommande finansiering. Kostnadsbilden kan förändras över tid i takt med teknikutveckling och nya arbetssätt, vilket förutsätter ett strukturerat prioriteringsarbete.

Uppföljning

Uppföljning av strategin sker genom en strukturerad och återkommande process genom att integreras i kommunkoncernens ordinarie styrprocess och följer årscykeln för mål- och budgetarbete. I samband med delår och helår följer nämnder och bolag upp de mål som satts i verksamhets- och affärsplaner samt gör prognos för året. I de fall prognosen är att målen inte bedöms uppnås beslutar nämnder och bolag om åtgärder för att uppnå målen. Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar för att följa upp arbetet utifrån strategin årligen och rapportera detta till kommunstyrelsen. Strategin aktualitetsprövas minst vart fjärde år.

Sammanfattningsvis fastställer kommunfullmäktige mål, budget och långsiktiga prioriteringar. Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för genomförande och resultat, medan samordnande funktioner tillhandahåller metodstöd, uppföljningsunderlag och övergripande koordinering. Genom att integrera strategins riktning i den ordinarie styrningen och säkerställa årliga prioriteringar skapas stabila förutsättningar för att minska alla typer av utsläpp och bidra till kommunkoncernens klimatmål.

Bilaga 1. Nyckeltal för uppföljning

För att förstå och följa upp kommunkoncernens totala påverkan på klimatet behövs värdekedjeperspektivet (scope 1,2,3). Det underlättar för att kunna styra resurser, fatta informerade beslut och säkerställa att kommunkoncernens arbete bidrar till målet om att Luleå inte ska ha någon påverkan på klimatet år 2040 och skapa förutsättningar som gör det möjligt för alla som bor och verkar i Luleå att begränsa sin klimatpåverkan. Men eftersom kommunkoncernens ansvar sträcker sig bortom den egna organisationen krävs även uppföljning av de utsläpp som uppstår inom kommunens geografiska gränser och utsläpp som orsakas av invånarnas och andra aktörers konsumtion i Luleå, även om utsläppen sker någon annanstans. Att följa upp både territoriella och konsumtionsbaserade utsläpp ger kommunkoncernen ett strategiskt underlag för att påverka beteenden, erbjuda rådgivning och driva samverkan med bland annat invånare och företag. Det stödjer också omställningen av centrala samhällsstrukturer såsom mobilitet, energisystem och cirkulär ekonomi

Denna bilaga anger övergripande nyckeltal för kommunkoncernens klimatmål: klimatneutral kommunkoncern, klimatneutral plats och klimatneutrala luleåbor samt nyckeltal utifrån kommunkoncernens rådighet för respektive omställningsområde som är angivna i strategin. Eftersom kommunkoncernens konsumtionsbaserade utsläpp (scope 3) har påverkan på både de territoriella utsläppen och invånarnas utsläpp anges även detta då relevant. Slutligen anges två kompletterande nyckeltal som belyser hur invånarna uppfattar kommunkoncernens klimatarbete och i vilken utsträckning de upplever sig delaktiga i omställningen. Dessa nyckeltal speglar nivåer av förtroende, informationsspridning och delaktighet.

Bilagan kan användas som vägledning för styrning, prioritering, uppföljning och kontinuerlig förbättring i klimatarbetet.

Övergripande nyckeltal

Perspektiv	Omfattning	Definition	Nyckeltal
1. Klimatneutral kommunkoncern 2030 Kommunkoncernen (scope 1-2)	Utsläpp från den egna verksamheten enligt GHG-protokollet: **scope1** (direkta utsläpp från egna källor) och **scope2** (indirekta utsläpp från inköpt energi).	Nettoutsläppen från kommunkoncernens verksamheter ska minska till så nära noll som möjligt till år 2030[7]	Årlig GHG-inventering av scope 1–2
2. Luleå har ingen påverkan på klimatet år 2040 Geografisk plats (territoriellt perspektiv)	Alla utsläpp som **sker inom kommungränsen** från samtliga sektorer. Inkluderar de delar av koncernens **scope3**, som faktiskt sker inom kommungränsen.	De territoriella utsläppen i Luleå ska minska så långt det är möjligt, med ett minimikrav om 85 procents reduktion till år 2040 jämfört med 1990[8] år nivå.	Territoriella utsläpp (CO_2e) per sektor samt per invånare i kommunen (ton CO_2e/person/år)
3. De som bor och verkar i Luleå har förutsättningar att vara klimatneutrala år 2045 Invånare (konsumtionsperspektiv)	Utsläpp som uppstår **utanför kommunens gränser** men orsakas av invånarnas och lokala verksamheters konsumtion, l. Inkluderar den del av koncernens **scope3** som uppstår utanför kommungränsen.	Kommunkoncernen ska skapa förutsättningar som möjliggör för de bor och verkar i Luleå att begränsa sin klimatpåverkan till högst ett ton koldioxidekvivalenter per person och år[9]	Konsumtionsbaserade utsläpp per invånare (CO_2e/person) per kategori

[7] Kvarvarande, tydligt avgränsade restutsläpp hanteras med kvalitetssäkrad klimatkompensation (till exempel kolsänkor) för att uppnå klimatneutralitet.
[8] Genom faktiska utsläppsminskningar från egna utsläpp och utsläpp från inköpt energi. Detta förutsätter en genomsnittlig årlig minskning på 16 procent. Kvarvarande utsläpp ska hanteras enligt nationell och regional praxis, med prioritet för faktiska utsläppsminskningar och lokala kolsänkor.
[9] I enlighet med Parisavtalet

Nyckeltal per område utifrån kommunkoncernens perspektiv

Område	Nyckeltal	Perspektiv/målår	Enhet
Transporter och mobilitet	Andel fossilfria drivmedel för lätta fordon inom kommunkoncernen	Scope1 (2030)	%
Transporter och mobilitet	Andel fossilfria drivmedel för tunga fordon inom kommunkoncernen	Scope1 (2030)	%
Transporter och mobilitet	Växthusgasutsläpp från upphandlade tjänsteresor	Scope3 (2040/2045)	ton CO_2e/år
Arbetsmaskiner	Andel fossilfria drivmedel i arbetsmaskiner/arbetsbåtar	Scope1 (2030)	%
Arbetsmaskiner	Andel entreprenader med fossilfria drivmedel/eldrift	Scope3 (2040)	%
Bygg och anläggning	Inbäddade utsläpp i projekt	Scope3 (2040/2045)	kg CO_2e/m^2 BTA eller per projekt
Bygg och anläggning	Återbruk/återanvändning byggkomponenter	Scope3 (2045)	% eller kg
Energisystem	Energi-användning/energieffektivitet	Scope 1–2 (2030)	(kWh/m^2 Atemp)
Energisystem	Andel förnybar/ursprungsmärkt el (%)	Scope2 (2030)	%
Energisystem	Andel fossilfri värmeförsörjning (%)	Scope2 (2030)	%
Energisystem	Egen förnybar energiproduktion och andel av total användning	Scope 1–2 (2030)	MWh/år och %
Livsmedel och jordbruk	Klimatpåverkan per livsmedelskategori	Scope3 (2045)	kg CO_2e/kg
Livsmedel och jordbruk	Matsvinn	Scope3 (2040/2045)	% eller g/portion
Livsmedel och jordbruk	Andel lokalt producerade livsmedel	Scope3 (2045)	%
Konsumtion och avfall	Konsumtionsbaserade utsläpp från inköp	Scope3 (2040/2045)	ton CO_2e/år
Konsumtion och avfall	Andel återbrukade produkter (%)	Scope3 (2045)	%
Konsumtion och avfall	Mängd avfall per förvaltning/bolag	Scope3 (2040)	kg

Kompletterande nyckeltal

De kompletterande nyckeltalen belyser hur kommunkoncernens klimatarbete uppfattas av invånarna samt hur väl kommunkoncernen bidrar till att möjliggöra invånarnas egen omställning. De kompletterar ovan nyckeltal genom att fånga aspekter av förtroende, kommunikation och delaktighet. Datakälla för dessa nyckeltal är en medborgarundersökning som genomförs årligen.

1. **Kommunens arbete för att minska sin egen miljö- och klimatpåverkan (%)**

Visar hur kommunkoncernens ansvarstagande och föregångsroll i klimatarbetet uppfattas av invånarna och bidrar till uppföljning av strategins legitimitet.

2. **Kommunens information om vad du kan göra för att minska din miljö- och klimatpåverkan (%)**

Visar hur väl kommunkoncernen når ut med information som stödjer invånarnas egna klimatåtgärder och möjliggör utsläppsminskningar utanför kommunkoncernens direkta rådighet.

§ 239

Plan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning

Ärendenr 2024/854-3.1.0.1

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar återremittera ärendet med motiveringen att komplettera åtgärdsplaner och klimatinvesteringsplaner. Först skall planer tas fram som visar hur Luleå kommunkoncern ska nå klimatneutralitet och hur snabbt detta kan uppnås. Därefter skall planer tas fram för hur hela det geografiska området Luleå ska uppnå klimatneutralitet. För att inte fördröja arbetet bör beslut om planer för minskad klimatpåverkan tas i steg, där det första steget gäller klimatneutral kommunkoncern och det andra steget klimatneutralitet i hela det geografiska området Luleå.

Reservationer

Ilkka Isaksson (SD), Ulrika Lundberg (V), Carina Sammeli (S), Evelina Rydeker (MP), Daniel Smirat (S), Jens Lundqvist (S), Jonas Brännberg (SAV), Fredrik Hansson (S), Fredrik Bruhn (S), Thomas Larsson (SD), Mathias Karvonen (V), Inger Boström (V), Anna Lutström (S), Bodil Wennerbrandt Sevastik (S), Kristina Lindqvist (S), Dexter Krokstedt (SD), Anders Lundgren (SD), Ingrid Cannerfelt (SD), Anja Johansson (S), Robert Lundqvist (SAV), Nina Berggård (V), Jan Peter Kostet (S) och Maritha Meethz (S) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige har i plan och budget 2023–2025, beslutad 2022-11-22 § 228, gett kommunstyrelseförvaltningen utredningsuppdraget ”tydliggör och följ kontinuerligt upp Klimatplan mot 2040”.

Kommunstyrelsen beslutade 2024-06-03 att upprätta en ny klimatplan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning. Beslutet grundades på den redogörelse som kommunstyrelseförvaltningen presenterade utifrån utredningsuppdraget, vilken visade att en ny klimatplan bör utarbetas med hänsyn till förändrade omvärldsförhållanden samt att klimatfrågan har fått ökad aktualitet sedan tidigare klimatmål antogs år 2016.
Enligt beslutet ska den nya planen:

- uppdatera och förtydliga klimatmål
- utgå från kommunkoncernens rådighet
- tydliggöra uppföljningen inklusive nyckeltal

– inkludera klimatanpassning.

Plan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning är kommunstyrelseförvaltningens svar på kommunfullmäktiges uppdrag i plan och budget 2023–2025 och kommunstyrelsens beslut om ny klimatplan.

Kommunstyrelsen har 2025-12-01 § 292 föreslagit kommunfullmäktige besluta att anta Plan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning för Luleå kommunkoncern. Vid ärendets behandling reserverade sig Arne Nykänen (C), Samuel Ek (KD) och Dexter Krokstedt (SD) mot beslutet.

Sammanträdet
Arne Nykänen (C), Inger Oja (M), Samuel Ek (KD), Thomas Söderström (L) och Bo Larsson (-) och Matti Björk (M) föreslår att ärendet återremitteras med motiveringen att komplettera åtgärdsplaner och klimatinvesteringsplaner. Först skall planer tas fram som visar hur Luleå kommunkoncern ska nå klimatneutralitet och hur snabbt detta kan uppnås. Därefter skall planer tas fram för hur hela det geografiska området Luleå ska uppnå klimatneutralitet. För att inte fördröja arbetet bör beslut om planer för minskad klimatpåverkan tas i steg, där det första steget gäller klimatneutral kommunkoncern och det andra steget klimatneutralitet i hela det geografiska området Luleå.

Dexter Krokstedt (SD) föreslår att återremittera ärendet med motiveringen att ta fram en kostnadsanalys av vad klimatplanen i sin helhet skulle ha kostat att genomföra.

Evelina Rydeker (MP), Jonas Brännberg (SAV), Fredrik Hansson (S), Bertil Bartholdson (V), Mathias Karvonen (V), Carina Sammeli (S) och Peter Hedlund (S) föreslår bifalla kommunstyrelsens förslag.

Beslutsgång
Ordföranden frågar ifall ärendet ska avgörs idag och finner att kommunfullmäktige bifaller förslaget.

Ordföranden ställer Arne Nykänens med fleras återremissyrkande mot Dexter Krokstedts återremissyrkande och finner att kommunfullmäktige bifaller Arne Nykänens med fleras förslag.

Beskrivning av ärendet
Planen för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning är ett framåtsyftande styrdokument som konkretiserar Vision Luleå 2040 inom klimatområdet. Den samverkar med flera av kommunkoncernens övriga styrdokument och riktlinjer, vilka ger både grundläggande förutsättningar och praktisk väg-

ledning för att klimatmålen ska kunna uppnås inom olika verksamhetsområden.

Syfte och mål
Syftet med Plan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning är att underlätta och stärka klimatarbetet inom Luleå kommunkoncernen genom att tydliggöra klimatmålen och hur dessa ska följas upp.

Utgångspunkten är att fokusera på omställningar där kommunkoncernen har störst rådighet och där det finns potential att nå resultat med stor effekt. Tre olika slutår har valts utifrån kommunens rådighet och omfattning.

- Mål 1: En klimatneutral kommunkoncern år 2030.
- Mål 2: Det geografiska området Luleå har ingen påverkan på klimatet år 2040.
- Mål 3: De som bor och verkar i Luleå har förutsättningar att vara klimatneutrala år 2045.

Luleå kommunkoncern har störst rådighet över sina egna verksamheter och bör därför prioritera åtgärder som minskar utsläppen från den egna organisationen, exempelvis genom att ställa om transporter, byggnationer, energianvändning och konsumtion till fossilfria och resurseffektiva alternativ. För det geografiska området kan kommunkoncernen möjliggöra och underlätta för andra aktörer så som företag, föreningar, akademi och invånare att minska sina utsläpp. Detta kan ske genom olika typer av incitament, krav vid upphandlingar och rådgivning. Utöver detta har kommunkoncernen en viktig roll som förebild genom att visa på goda exempel, samarbeta och kommunicera framgångsrika insatser. Sammantaget innebär detta att kommunkoncernen, genom både direkt rådighet och indirekt påverkan, skapar förutsättningar för de som bor och verkar i Luleå ska kunna bli klimatneutralt till 2045.

Vidare har sex områden som har stor klimatpåverkan och inom vilka omställningar behöver ske identifierats:

- Transporter och mobilitet.
- Arbetsmaskiner.
- Bygg- och anläggning.
- Energisystem.
- Livsmedelskedjan.
- Konsumtion och hantering av avfall.

Klimatanpassning är en central del i arbetet med att möta de utmaningar som följer av en ökande global uppvärmning. Parallellt med kommunkoncernens insatser för att uppnå klimatneutralitet är det av stor vikt att både de egna

verksamheterna och samhället i stort rustas för förändrade klimatförhållanden, samt att negativa effekter av dessa begränsas.

Detta innefattar bland annat hur planering och utformning av bebyggelse och infrastruktur, såsom vägar samt vatten- och avloppssystem, utförs. Det omfattar även rutiner inom vård och omsorg, metoder inom lant- och skogsbruk samt hantering av säkerhets- och beredskapsfrågor. Genom att anpassa samhället till nya klimatförutsättningar kan riskerna för klimatrelaterade händelser reduceras, livskvaliteten förbättras och förutsättningarna för en långsiktigt hållbar samhällsutveckling stärkas.

Genomförande
Plan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning riktar sig till nämnder och bolagsstyrelser och ska integreras i det ordinarie arbetet som en del av budgetprocess och verksamhetsplanering. På kort sikt fastställs prioriteringar inom ramen för den årliga processen för mål- och budgetarbete, inklusive tillhörande plan, och ägardirektiv. Därefter konkretiseras detta i verksamhetsplaner, affärsplaner och handlingsplaner. På så sätt säkerställs att klimatmålen integreras och får genomslag i kommunkoncernens löpande verksamhet.

Uppföljning
Uppföljningen av Planen för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning sker genom en strukturerad och återkommande process som omfattar både styrande och stödjande funktioner.

De styrande processerna omfattar årligt beslut om mål och budget inklusive plan, samt återkoppling till kommunstyrelsen baserat på rapportering från förvaltningar och bolag utifrån angivna nyckeltal i planen. De stödjande processerna omfattar löpande framtagning och revidering av underlag, analyser och åtgärdsförslag, vilket säkerställer att planens innehåll är aktuellt och beslutsunderlaget relevant.

Vid dialoger med den politiska nivån har behovet av tydlig återkoppling kring klimatarbetets framsteg särskilt betonats. Uppföljningsprocessen syftar till att förtydliga hur måluppfyllelse säkerställs, hur åtgärder genomförs effektivt samt hur arbetet kan anpassas utifrån förändrade förutsättningar. Vidare har politiken betonat vikten av att tydliggöra prioriteringar och finansiering av klimatåtgärder inom kommunkoncernen. Dessa aspekter kommer successivt att integreras i de årliga uppföljningsunderlagen, vilket möjliggör en transparent bedömning av resursbehov och strategisk styrning i linje med klimatmålen.

Planen ska aktualitetsprövas varje mandatperiod för att säkerställa att mål, omställningar och nyckeltal är relevanta och uppdaterade.

Dialog

Arbetet med att ta fram Planen för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning har bedrivits genom en strukturerad process mellan juni 2024 och oktober 2025. En arbetsgrupp med representanter från berörda förvaltningar och bolag har ansvarat för innehållet, med stöd av en styrgrupp och projektledning.

Dialog har förts med samtliga verksamheter genom workshops och synpunktsrundor, samt med den politiska nivån via återkommande informationsinsatser. Under hösten 2025 har även nämnder och bolagsstyrelser erbjudits möjlighet till dialog inför beslut.

Konsultation med sametinget har genomförts i enlighet med Konsultationslagen (2022:66).

Beslutsunderlag

- Förslag - Plan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning, KLF Hid: 2025.11214
- Förutsättningar för minskad klimatpåverkan, KLF Hid: 2025.11007
- Kommunstyrelsens beslut 2024-06-03 § 155, KLF Hid: 2024.4831
- Kommunfullmäktiges beslut 2016-01-15 § 7, KLF Hid: 2015.545
- Yttrande över utkast – plan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning, KLF Hid: 2025.10893
- Protokoll konsultation avseende Plan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning, Sametinget 2025-10-17, KLF Hid: 2025.11000
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande plan för minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning, KLF Hid: 2025.11213
- Presentation - Förslag till klimatplan, KLF Hid: 2025.11329
- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2025-11-03 § 174, KLF Hid: 2025.11397
- Kommunstyrelsens beslut 2025-12-01 § 292, KLF Hid: 2025.12831

Beslutet skickas till

Kommunstyrelseförvaltningen, samhällsomställningskontoret

§ 39

Detaljplan för del av Kronan 1:1, Kv Terränglöparen, Cyklisten och Klättraren

Ärendenr 2023/1158-3.1.1.3

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta detaljplanen för del av Kronan 1:1, Kv Terränglöparen, Cyklisten och Klättraren.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2022-10-24 § 222 att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta ett förslag till detaljplan för fastigheten C7 i kvarteret Terränglöparen, Cyklisten, Klättraren och Vandraren.

Planområdet utgörs av kommunal mark inom de östra delarna av Kronandalen och är i gällande detaljplan planlagt för skola och bostäder. Den enda bebyggelsen inom området utgörs av tidigare motorverkstaden C7, i övrigt består planområdet av oexploaterad mark och hårdgjorda ytor efter tidigare återvinningsmarknad. I gällande detaljplan var avsikten att bygga om och anpassa C7 och använda den som lokaler för skola.

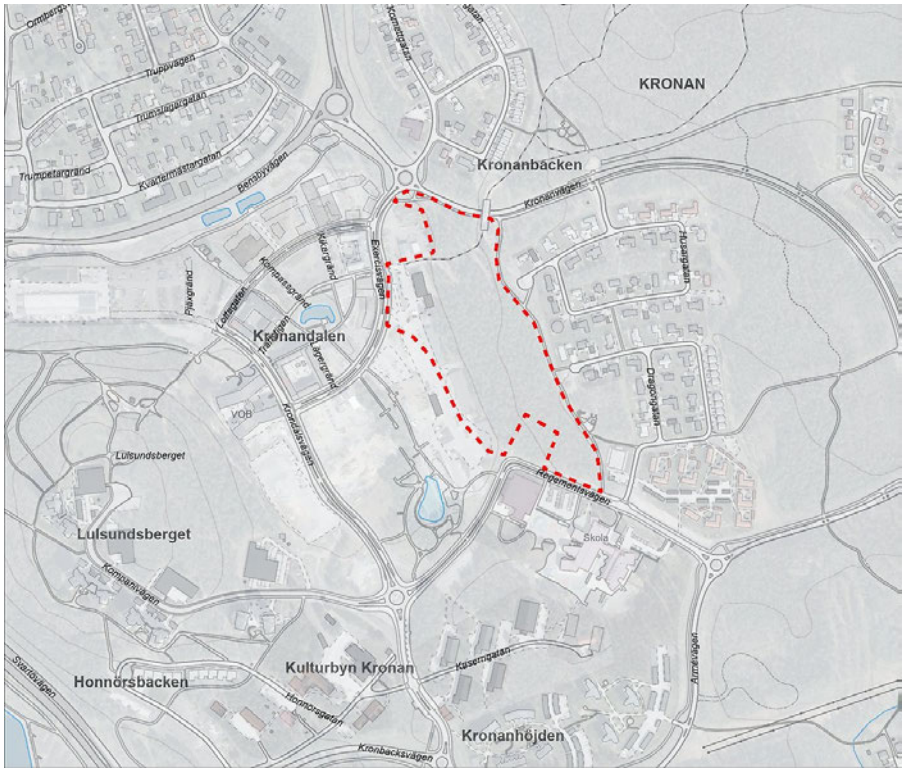

Figur 1: Planområdet markerat med röd streckad linje

Efter att gällande detaljplan togs fram har behovet av förskoleplatser samt möjligheterna att använda byggnaden som kommunal förskola/skola utretts vidare. Stadsbyggnadsnämnden har 2022-04-28 § 56 beslutat att sälja fastigheten C7, Kronandalen och undersöka lämplig användning av fastigheten.

Planens huvudsakliga syfte är att utreda och reglera lämplig användning av C7-byggnaden (Kv Terränglöparen). Detaljplanen syftar också till att möjliggöra ny plats för förskola samt plats för bostäder. Vidare syftar detaljplanen även till att möjliggöra ett tillvaratagande av markens höjdskillnader att anpassa bebyggelsen efter den.

Planförslaget möjliggör centrumverksamhet inom blivande Kv. Terränglöparen (C7-byggnaden), skola i blivande kvarteret Cyklisten samt bostäder på blivande kvarteret Klättraren.

Figur 2: Kommande kvartersnamn och kvarterstruktur markerat med svarta linjer

Planförslaget innebär att kulturvärden inom Kv. Terränglöparen fortsatt skyddas, användningen regleras till centrumverksamhet, att byggrätten utökas samt att gården kan förses med mindre komplementbyggnader.

Kv. Cyklisten kan bebyggas med skola/förskola och tillhörande komplementbyggnader. Höjd motsvarande 2 våningar med plats för max 150 barn.

Kv. Klättraren kan bebyggas med bostäder i höjder motsvarande 3 våningar och till en största total area om 1950 kvm, vilket motsvarar exempelvis ca 15 radhus och ett antal mindre komplementbyggnader, alternativt några färre kedjehus eller enstaka flerfamiljshus.

Under samråd- och granskningsperioden inkom totalt 14 synpunkter från myndigheter samt miljö-och byggnadsnämnden. Synpunkterna bestod främst av rådgivande karaktär eller önskemål om förtydliganden. Inga synpunkter har inkommit som motsätter sig planförslaget.

Detaljplanen bedöms vara förenlig med kommunens översiktsplan och handläggs enligt reglerna för så kallat standardförfarande (Plan- och bygglagen, 2010:900).

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta detaljplanen för del av Kronan 1:1, Kv Terränglöparen, Cyklisten och Klättraren.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog har genomförts enligt plan- och bygglagens (2010:900) regler för samråd och granskning av detaljplan. Granskning har genomförts två gånger då byggrätten ökats efter den första granskningen.

Under planprocessen har dialog även förts med infrastruktur- och serviceförvaltningen samt arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen.

Beslutsunderlag
- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2022-10-24 § 222, KLF Hid: 2022.6446
- Antagandehandling, Plankarta – detaljplan för del av Kronan 1:1, Kv Terränglöparen, Cyklisten och Klättraren, KLF Hid 2026.3647
- Antagandehandling, Planbeskrivning - detaljplan för del av Kronan 1:1, Kv Terränglöparen, Cyklisten och Klättraren, KLF Hid 2026.3648
- Granskningsutlåtande 1 och 2 och Samrådsredogörelse - detaljplan för del av Kronan 1:1, Kv Terränglöparen, Cyklisten och Klättraren, KLF Hid 2026.3650
- Barnkonsekvensanalys - plats för förskola på Kv Cyklisten i Kronandalen, KLF Hid 2025.4322
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande detaljplan för del av Kronan 1:1, Kv Terränglöparen, Cyklisten och Klättraren, KLF Hid: 2026.4420

§ 222

Beslut om planuppdrag gällande kvarteret Terränglöparen med flera

Ärendenr 2022/624-1.1.1.5

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta förslag till ny detaljplan för fastigheten C7 i kvarteret Terränglöparen, Cyklisten, Klättraren och Vandraren.

Försäljning av C7 kan inledas efter att en ny detaljplan tagits fram.

Reservation

Sana Suljanovic (M) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Det huvudsakliga syftet med planuppdraget är att möjliggöra en ändrad markanvändning för C7 i kvarteret Terränglöparen för att underlätta försäljning, samt möjliggöra en ny placering av förskola/skola inom planområdet.

Planuppdraget bör även utreda lämplig omfattning och avgränsning av planområdet. Ny detaljplan bör, förutom C7/kvarteret Terränglöparen, även omfatta närliggande kvarter Cyklisten och Klättraren, samt kvarteret Vandraren. Det sistnämnda kvarteret bör omfattas av ny detaljplan i syfte att möjliggöra uppförande av parkeringshus på en större yta än vad som möjliggörs av gällande detaljplan. Dessutom behöver Regementsvägens funktion och utformning utredas i ny detaljplan för att säkerställa bra skolvägar.

Frågan om försäljning av fastigheten C7, Kronandalen initierades i samband med ett nämndinitiativ på stadsbyggnadsnämndens möte 2021-09-30, § 136. Stadsbyggnadsnämnden beslutade 2022-04-28 § 56, om att sälja fastigheten C7 i Kronandalen, samt att begära ett planuppdrag från kommunstyrelsens arbetsutskott för att undersöka lämplig användning av fastigheten.

Gällande detaljplan anges för C7/kvarteret Terränglöparen; kvartersmark, förskola/skola, högsta nockhöjd 12 meter, största exploatering 2200 kvm bruttoarea, rivningsförbud, samt skyddsbestämmelse q1 för att skydda byggnadens kulturhistoriska värden.

Kommunstaben har föreslagit kommunstyrelsens arbetsutskott besluta att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta förslag till ny detaljplan för fastigheten C7 i kvarteret Terränglöparen.

Försäljning av C7 kan inledas efter att en ny detaljplan tagits fram.

Sammanträdet

Kommunstaben föredrar ärendet.

Ordföranden (S) föreslår lägga till följande i beslutsförslaget, tillägg i kursiv stil, Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta förslag till ny detaljplan för fastigheten C7 i kvarteret Terränglöparen, *Cyklisten, Klättraren och Vandraren.* Carola Lidén (C) stödjer ordförandens tilläggsförslag.

Sana Suljanovic (M) föreslår avslå kommunstabens förslag gällande att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta förslag till ny detaljplan innan försäljning av C7 kan inledas.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstabens förslag och Sana Suljanovics förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller kommunstabens förslaget.

Ordföranden ställer vidare eget tilläggsförslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet

Kronanområdet tillhörde tidigare luftvärnsregemente 7 (LV7) som etablerades i Luleå under andra världskriget. Militärens verksamhet omfattade ett stort markområde med många olika byggnader, skjutbanor och försvarsanläggningar av olika slag. Försvarets verksamhet i området påbörjades 1942 och avslutades 1993 när LV7:s verksamhet blev en del av Norrlands luftvärnsregemente i Boden. Efter flytten övertog kommunen den statliga marken och samtliga byggnader och anläggningar.

Kronanområdet innehåller både militärhistoriska och kulturhistoriska intressen. De byggnader som bevarats utgör en del av berättelsen om hur Sveriges försvar fungerade under perioden från andra världskriget till kalla krigets slut.

Enligt en kulturhistorisk inventering av Kronan som gjordes av Piteå museum 2009 beskrivs C7 som en av anläggningens bäst bevarande byggnader från

tillkomsttiden. Den har använts som motorverkstad för reparation av militära fordon och speglar LV7:s verksamhet som motoriserat förband.

I samband med att detaljplanen för Kronandalen togs fram beslutades därför att C7 skulle bevaras för framtiden, som den enda kvarvarande, ursprungliga byggnaden i Kronandalen. Detaljplanen anger att byggnadens karaktäristiska värden ska bevaras och skyddas i detaljplan med bestämmelser om rivningsförbud och skyddsbestämmelser.

I syfte att hitta den mest lämpliga placeringen av en förskola inom Kronandalen, genomfördes år 2016 en lokaliseringsutredning som underlag för detaljplanen. Olika alternativa placeringar studerades och resultatet visade att platsen där C7 ligger, är den bästa platsen för en förskola eller skola. Utredningen utgick ifrån följande kriterier: utrymme för utemiljö/skolgård, solförhållanden, närhet till natur och grönområden, närhet till gång och cykelvägar samt lokaltrafik, effekter på övriga verksamheter, tidplan, samt avstånd till övriga skolor/förskolor och idrottsanläggning.

Målsättningen i gällande detaljplan för Kronandalen är att C7 ska byggas om och anpassas för att användas som förskola/skola. Därefter har behovet av förskoleplatser och möjligheterna att använda byggnaden som kommunal förskola/skola utretts vidare. Barn- och utbildningsnämnden beslutade 2022-03-23, § 41 att avslå barn- och utbildningsförvaltningens förslag om att ta lokalen C7 i anspråk från och med 2024 med tillägget att utreda ny placering av kommunal förskoleverksamhet för att möta det förväntade behovet.

Det finns ett framtida behov av förskola inom Kronandalen och därför behöver en ny lämplig placering för en förskola/skola utredas. Kvarteren Cyklisten och Klättraren angränsar till kvarteret Terränglöparen och dessa kvarter bedöms likvärdiga utifrån lokaliseringsutredningens urvalskriterier. Läget för en förskola/skola på angränsande kvarter bedöms ha samma fördelar som C7. Det finns gott om plats för att skapa en tillräckligt stor utemiljö för barnen och dessutom skulle det vara möjligt att spara värdefull tallskog och skapa en skolgård med hög kvalitet och gott klimat.

Behovet av förskola i Kronanområdet.
Placering i förskolan utgår från det upptagningsområde barnet är bosatt i enlighet med Luleå kommuns regler för placeringar i förskola. Luleå kommun är indelad i nio upptagningsområden och Kronan finns i Örnäsets upptagningsområde som därutöver omfattar: Örnäset, Bredviken, Malmudden, Skurholmen, Lövskatan, Svartöstaden.

I Örnäsets område planeras för betydande tillväxt, i huvudsak inom delområdet Kronan. En bedömning av upptagningsområdets planerade utveckling och mer specifikt utvecklingen inom Kronanområdet har därför genomförts. Utifrån den planerade nybyggnationen inom Kronanområdet bedöms en ökning av behovet av förskoleplatser, motsvarande en förskola med minst åtta avdelningar föreligga fram till år 2030. Eventuellt tillkommer behov av ytterligare fem avdelningar om alla detaljplaner för området genomförs. Totalt sett innebär detta ett behov av 13 avdelningar från 2023-2024 och framåt.

Idag finns planlagd kvartersmark för en förskola norr om Kronandalen (Kronanvägen). Dessutom finns viss kapacitet just idag i andra förskolor i Örnäsets område med lite längre promenadavstånd. Utvecklingen pekar på att merparten av det utökade antalet barn bor i Kronandalen. Eftersom behovet av fler förskoleplatser är påtagligt, så är det önskvärt att komma i gång med byggnationer för en ny förskola i Kronandalen så fort som möjligt.

Planuppdraget bör undersöka ny lämplig markanvändning för C7. Byggnadens kulturhistoriska värden ska bevaras och därför ska gällande planbestämmelser för C7 avseende rivningsförbud och bestämmelser för skydd och bevarande av byggnadens kulturhistoriska värden behållas.

Regementsvägens funktion och utformning samt angöringsmöjligheter till förskolan/skolan behöver utredas i ny detaljplan i syfte att säkerställa bra skolvägar.

Planuppdraget bör också omfatta kvarteret Vandraren för att möjliggöra byggnationer på en större del av fastigheten. Kvarteret är planlagt för parkeringshus, men får endast bebyggas till 65% av fastighetens yta. Begränsningen av exploateringsgrad behöver ändras för att möjliggöra en parkeringsbyggnad i tillräcklig omfattning.

Det föreslagna planuppdraget bedöms tillhöra kategori 2 enligt kommunens modell för kategorisering av detaljplaneuppdrag. Det betyder att det inte är allra högst prioriterat, då detaljplaner för till exempel särskilda etableringar av allmän betydande nationell regional eller stor kommunal vikt, samt större industrisatsningar går före.

Namnsättning av kvartersnamn,
Kronandalen
Bensbyvägen
Lulsundsrondellen
SKID-
STAVEN
REMMEN
PJÄXAN
BINDNINGEN
SKIDAN
VALLAN
GLIDET
SKIDÅKAREN
BÄRMESEN
KIKAREN
Kronanbacken
TRUGAN
KOMPASSEN
Träffparken
TERRÄNGLOPAREN
Krondalsvägen
TÄLTET
SOV-
SÄCKEN
MÖSSAN
TOPPLUVAN
VANTEN
HANDSKEN
CYKLISTEN
LIGGUNDERLAGET
KÅSAN
ANORAKEN
BIVACKEN
KLÄTTRAREN
Lulsundsberget
FILTEN
TERMOSEN
Kronan centrum
VANDRAREN
RYGG-
SÄCKEN
ULLSTRUMPAN
ELDSTADEN
RAGGSOCKAN
KOJAN
Origoparken
STÖVELN
KÄNGAN
Kompanivägen
Honnörsbacken
Kasernvägen
Honnörsgatan
Planförslaget är utformad med viss flexibilitet för att
tillåta en utveckling under längre tid.
Området kommer att byggas ut i etapper.
Namnsättning beslutad av SBF 2016

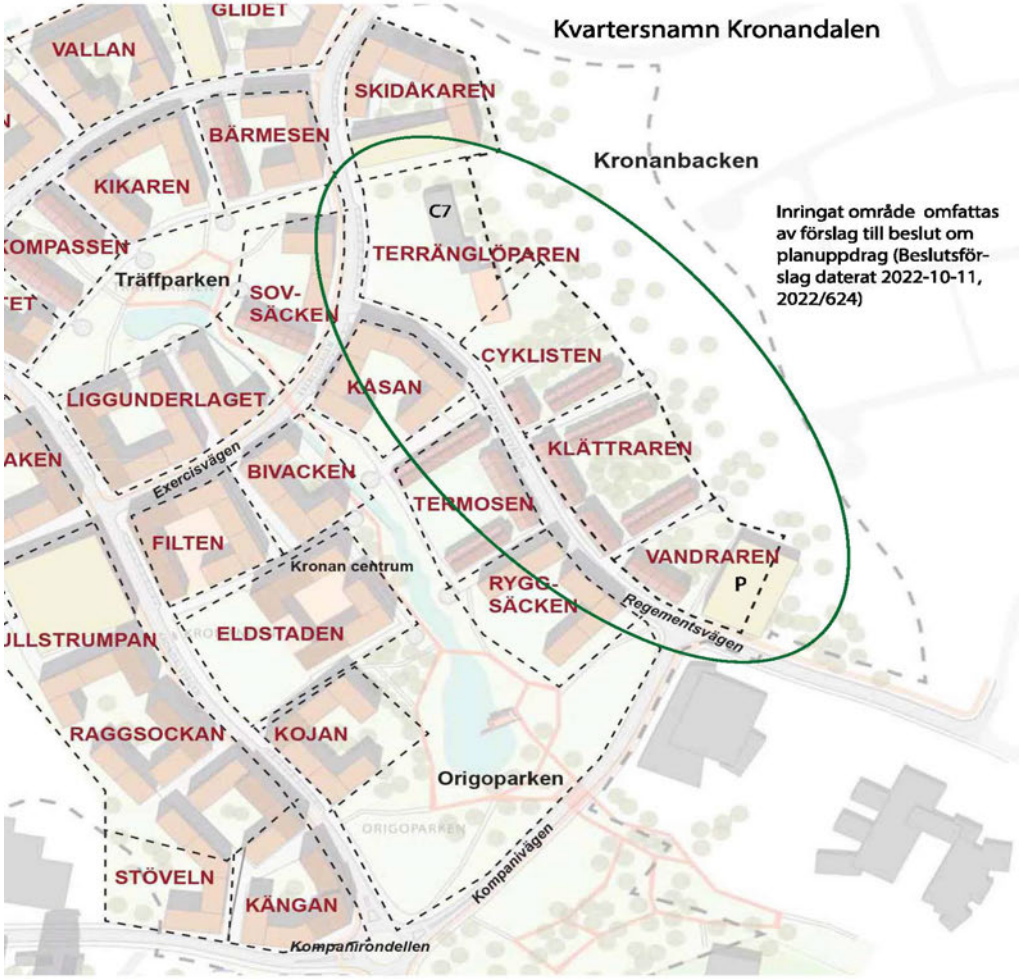

Dialog:

Dialog kring ärendet har förts med stadsbyggnadsförvaltningen och barn och utbildningsförvaltningen.

Bedömning utvecklingsområde: Ökad jämlikhet

Beslutet bedöms inte ha någon påverkan på utvecklingsområdet.

Bedömning utvecklingsområde: Mer jämställd fördelning av makt och resurser

Beslutet bedöms inte ha någon påverkan på utvecklingsområdet.

Bedömning utvecklingsområde: Minskad klimatpåverkan

Beslutet bedöms ha både positiv och negativ inverkan på utvecklingsområdet. En befintlig byggnad som används och hålls i bra skick bidrar till minskad klimatpåverkan, jämfört med att riva och bygga nytt. Däremot medför nybyggnation en ökad klimatpåverkan, kopplat till materialanvändning och ökade transporter under byggtiden.

Bedömning utvecklingsområde: Starkare ekonomi för tillväxt

Beslutet bedöms ha positiv inverkan på utvecklingsområdet. Byggnaden C7 används inte idag och ger därför inga intäkter. En försäljning och planändring skulle möjliggöra en ny användning och ett fortsatt bevarande av en byggnad med kulturhistoriska värden. Detta kan bidra till en mer attraktiv stadsdel med varierad bebyggelse och ett bredare utbud, fler arbetstillfällen och ett bättre näringslivsklimat. En god tillgång till förskola och skola nära den egna bostaden bidrar till att höja ett områdes attraktivitet. Det gynnar både boende och verksamheter.

Beslutsunderlag

- Nämndinitiativ från Moderaterna rörande försäljning av fastigheten Kronan C7, SBF Hid: 2021.7005
- Kostnadsuppskattning Kronan C7, KLF Hid: 2022.3323
- Stadsbyggnadsnämndens beslut 2021-11-25 § 182, KLF Hid: 2022.3324
- Stadsbyggnadsnämndens beslut 2022-04-28 § 56, KLF Hid: 2022.3133
- Barn-och utbildningsnämndens beslut 2022-03-23 § 41 om utredning gällande förskola i C7 Kronan Örnäsets skolområde, KLF Hid: 2022. 3325
- Kommunstabens förslag till beslut om planuppdrag gällande kvarteret Terränglöparen med flera, KLF Hid: 2022.6275

Beslutet skickas till

Initiativsställaren
Kommunstaben, avdelningen demokrati och samhällsutveckling
Stadsbyggnadsnämnden
Barn- och utbildningsnämnden

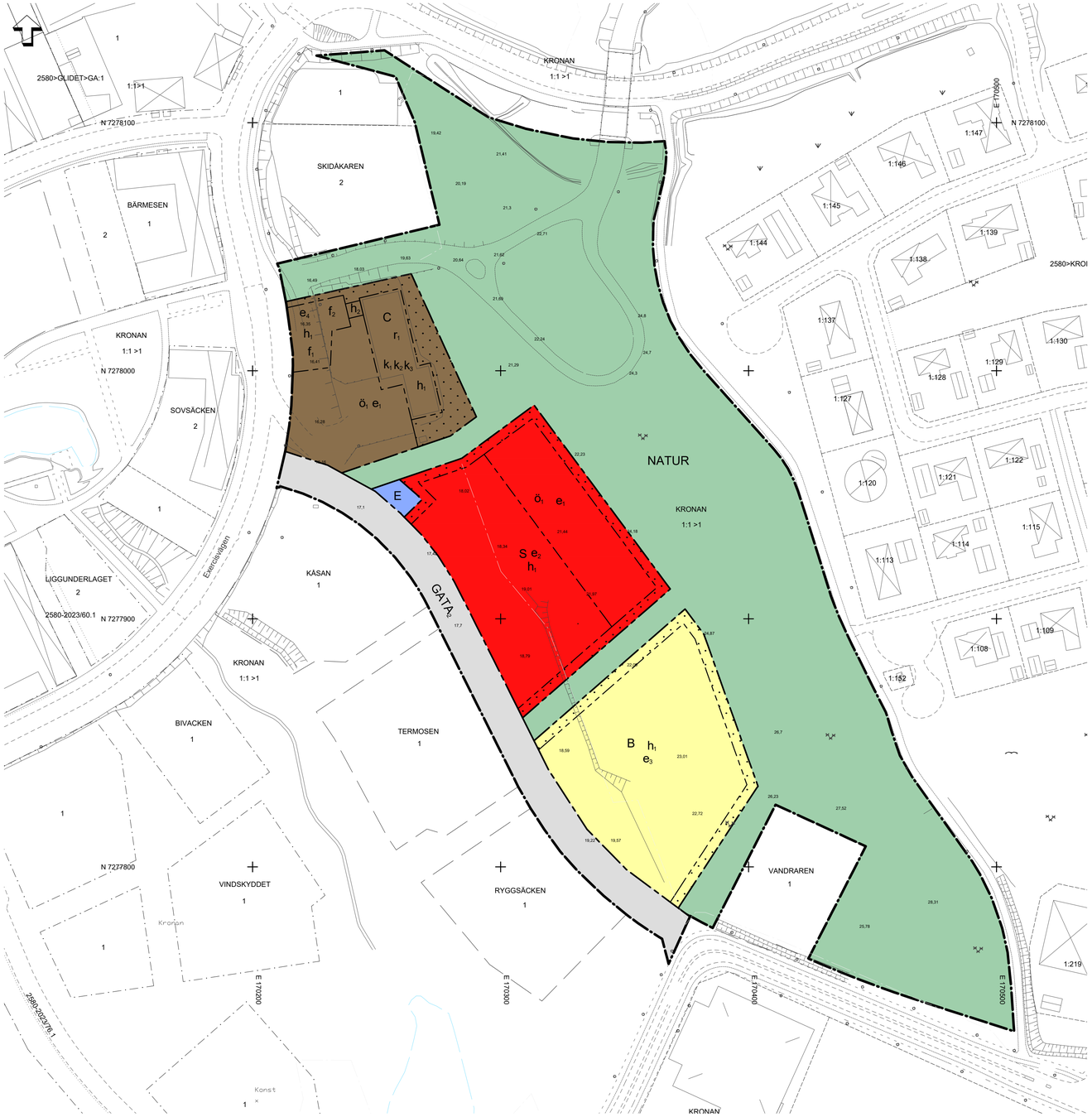

PLANKARTA

Skala 1:1000 (A1) 1:2000 (A3)

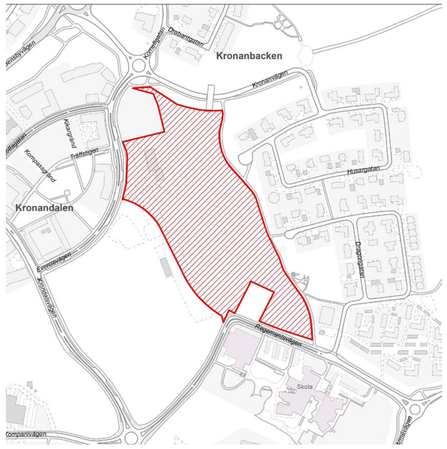

ÖVERSIKTSKARTA

TECKENFÖRKLARING GRUNDKARTA

- Fastighetsgräns
- Kvarterstraktgräns
- Traktgräns
- FASTIGHETEN 0:00 Fastighetsbeteckning
- Rättigheter
- Vägkant med kantsten
- Vägkant
- Mark/Terräng/Anläggningslinje
- Bostad
- Komplementbyggnad
- Övrig byggnad
- Skärmtak
- Slänt
- +0,00 Markhöjd
- Höjdkurva (1 meters)
- Barrträd
- Lövträd

Grundkarta 2026-02-02
Fastighetsgränser 2025-02-02
Inmätning och kontroll i fält 2023-07-06

Koordinatsystem i plan: Sweref 99 21 45
Koordinatsystem i höjd: RH 2000

"Karträttigheter Luleå Kommun
Grundlarta 2025"

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Bestämmelser utan beteckning gäller inom hela planområdet.

GRÄNSBETECKNINGAR

- Planområdesgräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Allmän plats

- GATA$_2$ Lokalgata
- NATUR Natur

Kvartersmark

- B Bostäder
- C Centrum
- E Tekniska anläggningar
- S Skola

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Begränsning av markens utnyttjande

- Marken får inte förses med byggnad
- $ö_1$ Marken får endast förses med komplementbyggnad

Höjd på byggnadsverk

- h_1 Högsta nockhöjd är 12 meter
- h_2 Högsta nockhöjd är 4 meter

Rivningsförbud

- r_1 Byggnad får inte rivas

Utformning

- f_1 Största bredd på byggnad är 12 meter
- f_2 Byggnaden ska utformas med hänsyn till fastighetens kulturvärden

Utnyttjandegrad

- e_1 Största byggnadsarea inom egenskapsområdet är 100 kvm, största byggnadsarea per byggnad är 60 kvm
- e_2 Största byggnadsarea inom egenskapsområdet är 950 kvm
- e_3 Största totala byggnadsarea för Bostäder inom användningsområdet är 1950 kvm
- e_4 Största byggnadsarea är 375 m²

Varsamhet

- k_1 Fasad ska vara av ljusgul puts
- k_2 Fönster och portar ska till form, proportioner, placering och färg vara lika de ursprungliga
- k_3 Byggnad ska ha flacka sadeltak

GENOMFÖRANDETID

Genomförandetiden är 120 månader över hela planområdet och börjar gälla fr.o.m. det datum detaljplanen vunnit laga kraft

ANTAGANDEHANDLING

KLF-2023/1158

Detaljplan för del av Kronan 1:1. Kv Terränglöparen, Cyklisten och Klättraren

Luleå kommun — Norrbottens län

Kommunstyrelseförvaltningen,
Sektor Samhällsbyggnad och demokrati

Beslutsdatum	Instans
Antagande	
Laga kraft	

Daniel Rova
Planchef

Ruben Norén Selberg
Planarkitekt

Dnr: KLF 2023/1158

Planbeskrivning

Detaljplan för del av Kronan 1:1, Terränglöparen, Cyklisten och Klättraren

LULEÅ KOMMUN

ANTAGANDEHANDLING

2026-03-20

Innehållsförteckning

Detaljplanens syfte **3**
Syfte 3

Beskrivning av detaljplanen **3**
Hela detaljplanen 3
Genomförandetid 4
Allmän plats 4
Kvartersmark 5

Genomförandefrågor **7**
Fastighetsrättsliga frågor 7
Tekniska frågor 7
Ekonomiska frågor 7
Organisatoriska frågor 7
Kulturvärden 8

Planeringsunderlag **8**
Kommunala 8
Utredningar 9

Planeringsförutsättningar **10**
Kommunala 10
Riksintressen 10
Miljökvalitetsnormer 10
Miljö 11
Hälsa och säkerhet 11
Geotekniska förhållanden och Markföroreningar 11
Kulturmiljö 13
Fysisk miljö 13
Teknisk försörjning 14
Service 15
Trafik 15

Konsekvenser **15**
Fastigheter och rättigheter 15
Natur 15
Miljö 16
Hälsa och säkerhet 17
Sociala 19
Riksintresse 20
Trafik 20
Kulturmiljö 21

Motiv till detaljplanens regleringar **22**
Motiv till regleringar 22

Medverkande i projektet **23**

Detaljplanens syfte

Syfte

Planens huvudsakliga syfte är att utreda och reglera lämplig användning av C7 (Kv Terränglöparen). Detaljplanen syftar också till att möjliggöra ny plats för förskola samt plats för bostäder. Vidare syftar detaljplanen även till att möjliggöra ett tillvaratagande av markens höjdskillnader och en anpassning av bebyggelsen efter den.

Beskrivning av detaljplanen

Hela detaljplanen

I Kronandalens östra del ligger de blivande kvarteren Terränglöparen (C7), Cyklisten och Klättraren. Terränglöparen är bebyggd sedan tidigare med motorverkstad och är i dagsläget planlagd som kvartersmark för skola, Klättraren och Cyklisten består delivs av oexploaterad mark och delvis av mark för tidigare återvinningsmarknad, de båda kvarteren är planlagda som kvartersmark för bostäder i form av radhus. Med grund i renoveringsbehov togs ett politiskt beslut att sälja Kv Terränglöparen (C7), men då med annan användning än skola. Det ihop med att behovet av förskola i området ändå kvarstår innebär att detaljplanen behöver ändras.

Figur 1. Flygbild över området, kompletterad med ungefärlig blivande kvartersstruktur och kvartersnamn

C7 byggnaden är kulturhistoriskt värdefull och har tidigare använts som motorverkstad. Byggnaden är skyddad i den nuvarande detaljplan för Kronandalen genom rivningsförbud och skyddsbestämmelser, byggnadens kulturhistoriska värde ska fortsatt skyddas.

Genomförandetid

Detaljplanens genomförandetid är 10 år från det datum den vunnit laga kraft.

Genomförandetiden för gällande detaljplan har inte gått ut, den sträcker sig till 19:e Juli 2032. Luleå kommun äger alla fastigheterna inom planområdet, vilket möjliggör en ändring inom gällande genomförandetid.

Allmän plats

I planområdets västra del sträcker sig blivande Regementsvägen, området regleras som lokalgata **[GATA$_2$].** Lokalgatan kommer att förses med trädplanteringar samt möbleras upp i syfte att hålla nere hastigheten på fordonstrafiken. Sträckan förbi området som regleras med användningen Skola, **[S]** förses med längsgående parkering för hämtning och lämning av skolbarn. En stor del av planområdet, huvudsakligen dess östra delar består av befintlig uppvuxen tallskog och regleras som naturmark **[NATUR].**

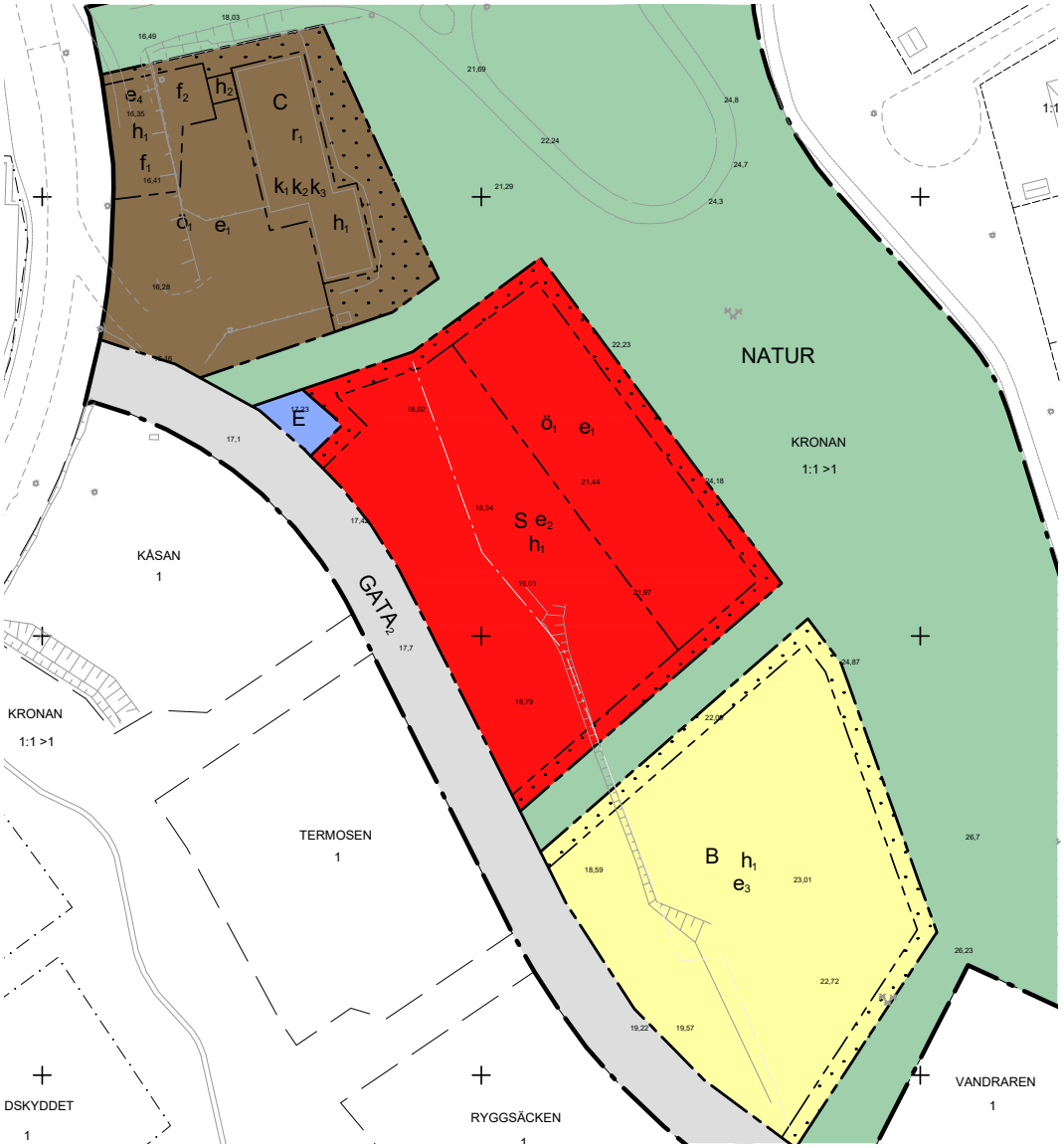

Figur 2. Utsnitt ur plankarta, kompletterad med blivande Kvartersnamn

Huvudmannaskap

Huvudmannaskapet är kommunalt för de allmänna platserna.

Kvartersmark

Detaljplanen medger fortsatt 3 kvarter, det första bestående av området kring befintlig byggnad i norr (Kv Terränglöparen) planläggs för Centrumverksamhet **[C]**. Centralt i planområdet ligger Kv. Cyklisten, kvarteret planläggs för Skola **[S]** och i planområdets södra del ligger Kv. Klättraren som planläggs för bostäder **[B]** (Se Figur 2. ovan)**.**

Planområdet innehåller stora höjdskillnader. Inom de tre kvarteren finns höjdskillnader på upp till 4-5 meter i riktning från väst till öst. Detta innebär att hänsyn till markens nivå behöver tas vid byggnation, lösningar som exempelvis sutterängvåningar eller delvis sutterängvåningar är att föredra. Detaljplanens regleringar medger flera olika utformningar, men dess huvudsyfte är att möjliggöra men inte låsa fast lösningar som tillvaratar höjdskillnaderna snarare än motarbetar dem.

Kv. Terränglöparen

Inom Terränglöparen finns den befinltiga byggnaden C7, enligt tidigare genomförd kulturmiljöutredningen har byggnaden kulturvärden. Byggnaden skyddas därmed med rivningsförbud **[r_1]** samt med varsamhetsbestämmelser som skyddar byggnadens fasadfärgsättning och fasadmaterial. Formen, proportionerna, placeringen och färgen på fönster och portar samt slutligen urformningen av byggnadens tak regleras med bestämmelserna **[k_1]**, **[k_2]** och **[k_3]. ** Byggnadens nockhöjd regleras till 12 meter över medelmarknivå **[h_1]**

Detaljplanen möjliggör även en utökad byggrätt i den norra delen av kvarteret, den nya byggnaden kan anslutas mot befinlig genom en passage som får byggas i en högsta höjd på 4 meter över medelmarknivå **[h_2]**. Tillbyggnaden får utföras till en största byggnadsarea på 375 kvm och en högsta höjd på 12 meter över medelmarknivå **[e_4]** och **[h_1]**. Byggnaden får vara maximalt 12 meter bred **[f_1].**

Tillkommande byggrätt inom Kv. Terränglöparen ska utformas med utgångpunkt i fastighetens och befinlig byggnads kulturvärde **[f_2]**. Ny byggnad ska underordna sig, materialval och färgsättning ska göras med hänsyn och samspel med den befintliga byggnaden (C7).

Markanvändningen relgeras till Centrumverksamhet **[C]** i syfte att möjliggöra en bredd av användingar av byggnaden och på så sätt skapa flexibiltet. Markområdet mellan befintlig byggnad och Naturmarken begränsas med prickmark **[marken får inte förses med byggnad]** regleringen görs i syfte att skydda marken från ny bebyggelse och skapa bättre förutsättningar för att bevara skog. Markområdet mellan befintlig byggnad och gatuområdet regleras med en största tillåtna totala byggnadsarea på 100 kvm i kombination med största tillåtna byggnadsarea per byggnad på 60 kvm samt med begränsningen att marken enbart får förses med komplementbyggnad **[e_1]** och **[$ö_1$]**.

Komplementbyggnader ska placeras och utformas med hänsyn till den befintliga huvudbyggnadens kulturvärden.

Kv. Cyklisten

På Kv Cyklisten regleras markanvändningen till Skola **[S]**, den mark som huvudbyggnaden medges placeras på ligger i kvarterets västra del mot gatan. Inom området medges en största tillåtna byggnadsarea på 950 kvm **[e_2]** och en högsta nockhöjd på 12 meter över medelmarknivå **[h_1].** Begränsningen av byggnadsarea syftar till att säkerställa att delar av den plana marken kan iordningställas som friyta även om byggnaden placeras på den. Byggnadsarean baseras på ytbehovet för fyra avdelningar förskola inklusive personalutrymmen, komplementbyggnader och lekredskap.

Markområdet i planområdets östra delar mot Naturområdet regleras med en största tillåtna byggnadsarea på 100 kvm samt en största tillåtna byggnadsarea per byggnad på 60 kvm samt med begränsningen att marken enbart får förses med komplementbyggnad **[e_1]** och **[$ö_1$]**. Avsikten med området är att utforma den som friyta, syftet med byggrätten är att ge förutsättningarna för komplementbyggnader/lekredskap som kompletterar och stärker friytans funktion.

Längs Kvarterets ytterkanter förses en remsa på 4 meter med prickad mark **[Marken får inte förses med byggnad]** i syfte att säkerställa utrymme för staket.

Teknisk Anläggning:

Mellan Kv Terränglöparen och Kv Cyklisten placeras ett användingsområde för teknisk anläggning **[E]**. Syftet med regleringen är att skapa förutsättningar för elnätstation. Placeringen är något förskjuten norrut i relation till placeringen i nu gällande detaljplan.

Kv. Klättraren

Inom kvarteret Klättraren regleras markanvändningen till bostäder **[B],** största tillåtna byggnadsarea begränsas till 1 950 kvm **[e_3]** och högsta tillåtna nockhöjd regleras till 12 meter över markplan **[h_1]**. Syftet är att möjliggöra stadsradhus eller stadsradhusliknande kvarter där befintlig skog gärna beaktas och vävs in i strukturen. Byggnadsarean räcker till ca 18 radhus och ett antal mindre komplementbyggnader, alternativt några färre kedjehus eller flerfamiljshus. Längs Kvarterets ytterkanter förses en remsa på 4 meter med prickad mark **[Marken får inte förses med byggnad]** i syfte att säkerställa att intilliggande skog inte ianspråktas vid byggnation samt i syfte att säkerställa utrymme för fasadunderhåll.

Genomförandefrågor

Fastighetsrättsliga frågor

Marken inom planområdet ägs av Luleå kommun, detta gäller både den blivande kvartersmarken och den blivande allmänna platsen.

Detaljplanen utgör underlag för de fastighetsrättsliga åtgärder som är en förutsättning för planens genomförande. Detta innebär att tre nya kvarter kan tillskapas genom att kvarterstraktgräns bildas längs detaljplanens användningsgränser.

Luleå kommun ansvarar för ansökan och står för kostanderna för de Lantmäteriförrättningar som krävs för detaljplanens genomförande.

Tekniska frågor

Luleå kommun ansvarar för genomförandet inom de allmänna platserna, med avseende på exempelvis dagvattenhantering i sluttningen från naturmark mot kvartersmark. Blivande fastighetsägare ansvarar för genomförande inom kvartersmarken.

Om det vid planens genomförande stöts på markföroreningar ska det anmälas till Luleå kommun, avdelning miljö och bygg, sanering bekostas av Luleå kommun.

Ekonomiska frågor

Planekonomisk bedömning

Blivande kvarteret Terränglöparen ges en ny användning vilket möjliggör försäljning. Kvarteret Cyklisten regleras som skola och kommer fortsatt vara inom kommunens ägo. Kvarteret Klättraren kommer att fördelas till byggaktör genom markanvisning.

Detaljplanen bedöms vara ekonomiskt genomförbar.

Planavgift

Detaljplanen finansieras genom planavgift vid bygglov.

Drift allmän plats

Detaljplanens allmänna platser, bekostas och driftas av kommunen. Flytten av befintligt dike delvis på Kv.Terränglöparen bekostas av Luleå kommun. Kommunen ansvarar också för drift av blivande dagvattenlösningar inom allmän plats samt för dess drift.

Drift vatten och avlopp

Vatten och avloppsystemet, fram till respektive fastighet bekostas, utförs och driftas av Lumire. Kostnaden finansieras via VA-taxan.

Organisatoriska frågor

Markanvisning

Efter att detaljplanen vunnit lagakraft kommer kvarteret Cyklisten fördelas till byggaktör genom markanvisning.

Utveckling och gestaltning av kvarteren inspireras av Kvalitets och gestaltningsprogrammet och styrs genom markanvisningsavtal mellan kommun och byggaktörer. Markanvisningsavtalet föreskriver villkor och förutsättningar för utbyggnad. Där regleras bland annat gestaltning, ansvar och åtaganden för dagvattenlösningar och gemensamma lösningar som exempelvis kvartersgator.

I markanvisningen ska inkomna förslag som tillvaratar markens lutning och beaktar befintlig skog ges mervärden. På kvarteret Klättraren ska det i markanvisningen redovisas lösning för sophantering samt infartsgata till bostäder.

Kulturvärden

Kronandalen är ett tidigare militärområde, luftvärnsregemente 7. Kvarvarande byggnader och miljöer är rester från den militära verksamheten. Flera byggnader är kulturhistoriskt intressanta.

Rivningsförbud

Befintlig byggnad inom blivande kvarteret Terränglöparen skyddas med rivningsförbud.

Planeringsunderlag

Kommunala

Detaljplan

Gällande detaljplan för del av Kronan 1:1, Kronan 1:5 och Logementet 1 (PL453) som är antagen år 2017 innefattar tre ändringar PL453_1, PL453_2 och PL453_3. Området är i detaljplanen avsatt för bostäder, skola och natur.

Delar av planen kommer upphävas i och med att den nya detaljplanen vinner laga kraft. Planen berör gällande planer enligt nedan:

Plannr	Namn	Laga kraft
PL 453_3	Ändring av detaljplan för del av Kronan del av Kronan1:1, Kronan 1:5, och Logementet 1 (PL 453_2)	2023-11-03
PL486	Detaljplan för del av Kronan, Del av Kronan 1:1 Kronandalen stadsdelscentrum	2021-05-26

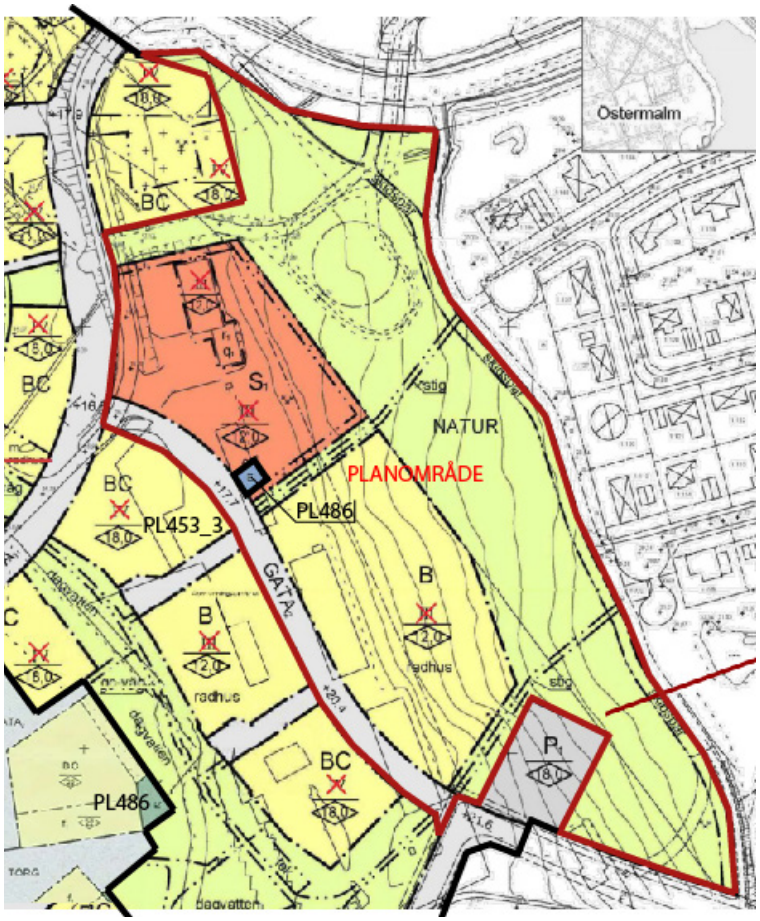

Figur 3. Planmosaik, gällade detaljplaner inom eller i anslutning till planområdet

Grundkarta

Grundkartan är framtagen av Infrastruktur och Serviceförvaltningen, Avdelning Investering och Geodata. Kartans innehåll och kvalitet baseras på krav och riktlinjer i Lantmäteriets skrift HMK-Grundkarta, avdelning Investering och Geodata ansvarar för grundkartans kvalité och maneér.

Översiktsplan

Enligt översiktsplanen, ÖP21, utpekas Kronanområdet som ett område för tät struktur. Till tät struktur ingår bland annat bostäder, kontor, handel, parker och annan verksamhet. Kronan ska bli Luleås nyaste stadsdel och ska präglas av en hög exploateringsgrad och blandning av boendetyper och funktioner. Det ska finnas plats för kommersiell och kommunal service.

Detaljplanen bedöms inte strida mot intentionerna i översiktsplanen.

Undersökning enligt 6 kap. 6 § plan- och bygglagen (2010:900)

Kommunen ska enligt 6 kap 5 § MB undersöka om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Enligt 6 kap 6 § MB ska undersökningen identifiera omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan. Samråd gällande undersökning om

betydande miljöpåverkan ska hållas med länsstyrelsen enligt 6 kap 6 § 2p och 10 § MB. Samråd med Länsstyrelsen angående undersökningen har skett i samband med detaljplaneprocessens samråd, Länstyrelsen delar kommunens bedömning.

Kommunen har tagit ställning till att planen inte innebär risk för betydande miljöpåverkan. En strategisk miljöbedömning har därför inte upprättats.

Utredningar

Detaljplaneförslaget tas fram med stöd i utredningar som togs fram till underliggande detaljplan. Tidigare utredning är genomförd kring; buller, dagvatten, geoteknik, gestaltning, kulturmiljö och trafikflöden. De redan genomförda utredningarna kompletteras med en skuggstudie på den i detta detaljplaneförslag uppdaterade strukturen.

Övriga underlag:

- *Miljötekniskt markundersökning, Kronans Återvinningscentral*. Golder 2020
- *PM-Miljökontroll vid efterbehandlingsåtgärd, Kronan 1:1 och 1:5.* WSP 2022
- *Dag- och grundvattenutredning Kronandalen.* Afry 2024-09-04

Annat

Planförfarande

Detaljplanen handläggs enligt standard förfarande i enlighet med plan- och bygglagen (2010:900). Ett standard förfarande används då detaljplanen är förenligt med översiktsplanen och Länsstyrelsens granskningsyttrande, inte är av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse. Detaljplanen får inte heller antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Planområdets läge och areal

Planområdet är beläget i Kronandalen, mellan Lulsundsberget, Lulsundet och Skurholmen. Planområdets areal är ca 5.1 hektar.

Markägoförhållanden

All mark inom planområdet ägs av Luleå kommun och är del av fastigheten Kronan 1:1.

Planeringsförutsättningar

Kommunala

Planuppdrag

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade den 24 oktober 2022 (§ 222) att ge Stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta ett förslag till detaljplan för fastigheten C7 i kvarteret Terränglöparen, Cyklisten, Klättraren och Vandraren.

Riksintressen

Planområdet berörs av följande riksintressen:

- Riksintresse för totalförsvaret (3 kap 9 § MB) (särskild hindersfrihet).
- Riksintresse för norrbottens kust och skärgård områden som har särskilt stora värden för turism och rörligt friluftsliv (4 kap 1, 2 §§ MB)

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer regleras i 5 kap. miljöbalken. Det finns miljökvalitetsnormer (MKN) framtagna för omgivningsbuller, luftkvalitet och vattenkvalitet. Det handlar om de föroreningsnivåer eller störningsnivåer som människor kan utsättas för utan fara för olägenheter av betydelse eller som miljön eller naturen kan belastas med utan fara för påtagliga olägenheter.

Vid planering och planläggning ska hänsyn tas till gällande miljökvalitetsnormer. Planområdet omfattas av MKN för luftkvalitet och vattenkvalitet. Luleå kommun omfattas inte av den framtagna miljökvalitetsnormen avseende omgivningsbuller.

Miljö

Dagvatten

Kronandalens dagvatten avvattnas delvis via ledningar och en öppen dagvattenlösning som består av två dammar och ett kanalstråk. Kronanområdets recipient är Björkskatafjärden.

Det kommunala dagvattensystemet på planområdet är dimensionerat för ett 20-års regn, därefter kan det dämma dagvatten upp till marknivå. Planområdet måste höjdsättas så att vatten vid kraftigare regn kan ledas bort från byggnader och inte åsamka skada med hänsyn till fria vattenvägar.

Kronanområdet ska höjdsättas i sin helhet så att ett 100-års regn klaras genom att vattnet tar fria vattenvägar i riktning mot recipient.

Hälsa och säkerhet

På fastigheten C7 finns ett skyddsrum för 45 personer, skyddsrummet ska bevaras.

Geotekniska förhållanden och Markföroreningar

Under planerandet och genomförandet av Kronandalen har flertalet geotekniska undersökningar och markundersökningar genomförts. Enligt borrpunkter från kommunens geoarkiv består marken inom planområdet i huvudsak av siltig sand med mäktighet ca 1.5 meter som överlagrar siltig sandmorän.

Intill planområdet låg tidigare kommunens återvinningscentral och återvinningsmarknad. Vid framtagandet av gällande detaljplan för Kronandalen genomfördes marktekniska undersökningar, i ett antal provpunkter påträffades då föroreningar.

Inför verksamhetens flytt genomfördes en Miljöteknisk markundersökning av Golder (2020) syftet med utredningen var att avgränsa utbredningen av i tidigare utredningar påträffad förorening och bedöma behovet av sanering i relation till blivande markanvändning.

I de tidigare utredningarna har det i två provpunkter (16W409 och 16W412) påträffats bly som överskridit gränsvärdena för mindre känsig markanvändning samt alifater i en provpunkt (16W410) och PAH i en provpunkt (16W411) överskridanade gränsvärden för känslig markanvändning. Det har även påträffats vanadin och barium i de södra delarna av ÅVC området, marken där proverna togs visade sig delvis bestå av hyttsten vilket normalt innehåller förhöjda halter av vanadin och barium. Dessa förekomster ligger alla i utkanten av planområdet inom allmän plats gata/utanför planområdet (Golder 2020) Se figur 5 nedan.

Figur 5. Borrhål och Provgropar. Källa: Golder 2020

Förekomsterna undersöktes av WSP (2022) genom provgropsgrävning och jordprovtagning. Föroreningar som överskrider använda riktvärden KM och MKM har påträffats i totalt tre av 21 prover som analyserats och dessa tre prover kommer från provgroparna 20GA01 och 20GA05.

Metallförorening påträffades i två prover vilka utgörs av fyllnadsmaterial. Prov 20GA01 0,5 - 1,0 m, där förhöjda halter av bly, barium och zink har påträffats, utgörs av fyllnadsmaterial med inslag av tegel, krossat glas, träflisor och träfiberskivor.
Förhöjda halter av PAH, överskridande KM, analyserades i prov 20GA01 1,0 - 1,1 m vilket utgörs av ett mörkbrunt tunt jordlager med hög halt organiskt material. Föroreningarna bedömdes utifrån genomförda utredningar vara avgränsade i plan och profil.

När ÅVC verksamheten flyttade genomfördes sanering av marken till nivån för känslig markanvändning. Efterbehandlingen bestod av schaktsanering och genomfördes i maj 2022. Efter saneringen genomfördes schaktprover vilka generellt visade på värden som underskred åtgärdsmålen (KM),med undantag för tre jordprover. Wsp (2022) som genomfört kontrollen gjorde trots resultatet bedömningen att inga ytterligare åtgärder behövs inom området.

Intill C7 byggnaden har provtagning av grundvatten genomförts av Golder (2017), utredningen visar att det inte förekommer några föroreningshalter som överskrider riktvärdena för känslig markanvändning.

Med grund i områdets historik bör överskottsmassor kontrolleras vid avfallshantering, vidare rokommenderas det att som försiktighetsåtgärd i senare skede att ta extra prover i de områden inom användningen skola där barn kan komma i kontakt med mark.

Om markföroreningar trots detta påträffas ska de anmälas till Luleå kommun, Avdelning Miljö och bygg samt måste avhjälpas i samband med byggnation.

Planområdet ingår i ett område med lokala förekomster av hög randonhalt.

Kulturmiljö

När detaljplanen för hela Kronandalen togs fram genomfördes en kulturmiljöinventering av Piteå museum. Kronanområdet var tidigare luftvärnsregemente LV7 till dess att verksamheten flyttades till Boden 1993.

Den byggnad och miljö som pekas ut och ingår i denna detaljplan är C7 byggnaden. I utredningen beskrivs byggnaden som en av LV7:s bäst bevarade byggnader från tillkomsttiden, byggnaden speglar LV7:s verksamhet som motoriserat förband. Byggnadens funktion var motorverkstad för reparation av militära fordon och materiel. Byggnaden är en del av den ursprungliga bebyggelsen från 1945.

Figur 6. Foto byggnaden C7 inom blivande kvarteret Terränglöparen.
Källa: Piteå Museum 2009

Byggnaden beskrivs enligt följande i utredningen: Putsat hus, möjligen på betongstomme. Grå betonggrund, ljust gul puts. Ursprungliga fönster och portar i galvaniserad plåt, grönmålade. Glasat entréparti med skärmtak förmodligen senare tillägg. Flackt sadeltak, förmodligen täckt med papp.

I utredningen framförs även att de äldsta byggnaderna är värdefullare än de senare tillkomna, att autentiska byggnader är värdefullare än de som förvanskats av senare ombyggnader och tilläggsisoleringar.

Med grund i utredningen ges C7 byggnaden skydd med rivningsförbud och varsamhetsbestämmelser i detaljplanen.

Fysisk miljö

Bebyggelse och landskapsbild

Området är idag obebyggt med undantag för byggnaden C7. Byggnaden på C7 är kulturhistoriskt värdefull och skyddas i gällande detaljplan genom rivningsförbud och skyddsbestämmelser.

Tidigare var resterande delar av planområdet bebyggt med byggnader tillhörande Återvinningscentral och återvinningsmarknad. Verksamheten är flyttad och byggnaderna är rivna.

Friyta

På Kv. Cyklisten och Kv. Klättraren finns goda förutsättningar för tillräcklig friyta till de planerade bostäderna och den planerade skolan. Dock finns vissa problematiska förutsättningar som i huvudsak handlar om tillgänglighet. Marken lutar flera meter, med sin lägsta punkt intill gatan och sin högsta i anslutning till naturmarken.

I direkt anslutning till de båda kvarteren finns parkområden och naturområden.

Rekreation och friluftsliv

Intill planområdet finns grönområden och Ormbergets friluftsområde med skidspår, skidskytteanläggning, utförsåkning, pulkabacke och motionsleder för löpning och mountainbike. Ett skidspår som ansluter till Ormberget är tänkt att placeras mellan planområdet och Kronanbacken i den befintliga detaljplanen.

Den skog som finns inom kvartersmarken kommer att påverkas, men möjlighet finns att bevara den inom skolgården.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Kronanområdet ligger inom kommunens verksamhetsområde för dagvatten. Fastighetsägaren ansvarar för att omhänderta det dagvatten som uppkommer inom fastigheten beroende på den naturliga infiltrationen som marken klarar och de förutsättningar marken har att leda undan dagvattnet. Detta enligt kommunens riktlinjer i första hand ska dagvattnet omhändertas lokalt, i andra hand fördröjas och i tredje hand ledas till kommunens nät.

Planområdet ingår i det kommunala verksamhetsområdet för vatten- och spillvatten. Anslutning sker via hänvisad förbindelsepunkt i Regementsgatan.

För planområdet gäller de antagna allmänna bestämmelserna för användandet av Luleå kommuns allmänna vatten och avloppsanläggning, ABVA 2021.

Värmeförsörjning

Planområdet kan anslutas till befintligt fjärrvärmenät.

El-, tele- och IT-försörjning

El- och fiberanslutning finns intill fastigheten C7. Mellan blivande Kv Terränglöparen och Kv Cyklisten regleras plats för en Teknisk anläggning **[E]** som ska förses med elnätstation.

Avfallshantering

Avfallshanteringen ska ske i enlighet med Luleå kommuns renhållningsföreskrifter.

Brandposter

Markbrandposter finns inom och i nära anslutning till planområdet, en placerad mellan Kv. Sovsäcken och Kv Terränglöparen, intill Liggunderlaget 1, där planområdet ansluter mot Kompanivägen och mellan Termosen och Cyklisten.

Erforderlig kapacitet/flöde på brandpostuttag ska planeras utifrån typ av bebyggelse enligt generella riktlinjer i Svenskt Vattens publikation P114. För skola anges exempelvis 20 liter/sekund (1200 liter/min) som grundläggande flöde från brandpost. Generellt maximalt avstånd mellan respektive brandpost får uppgå till 150 meter.

Detaljplanens genomförande påverkar inte brandposternas lägen eller tillgängligheten till dem.

Service

Inom Kronanområdet finns skola, förskola och vård- och omsorgsboende. Kvartersmarken är i stor utsträckning planlagd som bostäder med centrumverksamhet i bottenvåning, vilket ger möjlighet till servicefunktioner att etablera sig.

Trafik

Gatunät

Gatunätet i Kronanområdet är under uppbyggnad i enlighet med befintlig detaljplan. Planområdet kommer att vara nåbart via den nya förlängningen av Regementsvägen/Kompanivägen som sedan ansluter till Exercisvägen.

Gång- och cykeltrafik

Till planområdet finns gång- och cykelvägar längst Kompanivägen/ Regementsvägen och Exericisvägen.

Kollektivtrafik

Busshållsplatser för Luleås lokaltrafik finns norr om planområdet, intill Kronanrondellen, och söder om planområdet, intill Kompanirondellen samt intill kvarteret Sovsäcken mitt emot blivande kvarter Terränglöparen.

Konsekvenser

Fastigheter och rättigheter

Detaljplanen utgör underlag för de fastighetsrättsliga åtgärdersom är en förutsättning för detaljplanens genomförande. Planen möjliggör att området kan delas in i fyra nya fastigheter genom lantmäteriförrättning.

Natur

Landskapsbild

Denna detaljplans genomförande innebär att C7 kvarstår och kan byggas ut i riktning mot gatan samt att intilliggande mark kan bebyggas med delvis förskola i upp till 12 meter över marknivå samt radhus med höjder till maximalt 12 meter över marknivå.

I övrigt innebär detaljplanen också att större del av den befintliga skogen kommer att sparas i och med att skolgården flyttas samt eftersom att marken bakom C7 byggnaden skyddas delvis med prickmark och delvis regleras som allmän plats NATUR. Stora delar av kvarteret Cyklisten begränsas genom en liten byggrätt för komplementbyggnader bakom blivande område för skolbyggnad.

Miljö

Ställningstagande 4 kap. 33 b § plan- och bygglagen (2010:900)

Detaljplanen medger inte verksamheter eller åtgärder som kräver skydd eller tillstånd enligt miljöbalken. Den föreslagna markanvändningen i förslag till detaljplan bedöms inte heller medverka till att någon miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. MB överskrids.

Kommunen konstaterar att ingen av de förutsättningar som alltid medför att en konsekvensbeskrivning ska upprättas föreligger i denna plan. Kommunens samlade bedömning är att detaljplanen inte riskerar att påverka aspekter som är av sådan karaktär att risk för betydande miljöpåverkan föreligger.

Dagvatten

Under projektets genomförande har det framkommit att marken inom planområdet har ett högt vattentryck. Befintlig byggnad (C7) inom Terränglöparen har exempelvis försetts med ett avledande dike mot den lutande delen av gården. Med grund i detta har en kompletterande dagvattenutredning/geohydrologisk utredning tagits fram av AFRY (2024).

Generellt kan konstateras i utredningen att det upplevda problemet med vatten i området är på grund av grundvattnet. Dock är det generellt så att dagvatten innebär större flöden än grundvatten. Det konstruerade systemet behöver därför klara av att både avleda dagvatten och grundvatten, givet att anläggande sker under grundvattenytan.

Dagvattenflödet som uppkommer inne på den exploaterade marken är respektive exploatörs ansvar att säkerställa avledningen för. Det är således flödena som riskerar att belasta fastigheterna från naturmarken som ska hanteras och avledas på den kommunala marken. Hela naturmarksområdet är på ungefär 3 hektar och varje enskild fastighet påverkas av en mindre yta, som mest ungefär 1 hektar. Därmed blir flödena som ska hanteras på kommunal mark relativt låga, eftersom de kommer från naturmark.

För att omhänderta vatten från naturmarken krävs någon form av uppsamlande och avledande system. Förslagsvis anläggs avskärande diken som avleder dagvattnet. Aktuella flöden bedöms som små nog för att inte nämnvärt påverka kapaciteten eller belastningen i det befintliga dagvattenledningsnätet.

Av utredningen framgår också att grundvattennivån generellt är hög och att flödet är stort, men dagvattenflöden är större och även dimensionerande för ledningsnätet.

Detta innebär därmed att källare/sutterrängkonstruktion kan anläggas, men då bör dräneringar anpassas till höjderna på respektive dagvattenservis, om det anläggs djupare dränering finns risk att det krävs pumpning för att hålla torrt runt byggnader.

Geotekniska förhållanden och Markföroreningar

Alla påträffade förekomster av markföroreningar inom planområdet är sanerade till nivån för känslig markanvändning. Skulle markföroreningar trots detta stötas på ska det anmälas till avdelning miljö och bygg samt måste avhjälpas inför byggnation.

Miljökvalitetsnormer

Detaljplaneförslaget innebär att den totala byggrätten minskar vilket därmed innebär lägre risk för påverkan på miljökvalitetsnormer.

Hälsa och säkerhet

Skuggstudie

En skuggstudie som redovisar planförslagets påverkan har genomförts och redovisas nedan.

Tidigare illustrerade förslag har bestått av i huvudsak radhus som placerats i längor i riktning väst till öst genom kvarteren, samt en länga längs gatan. Detta planförslag har en annan illustrerad struktur, delar av radhusen har ersatts av plats för förskola och delar kvarstår, dock kommer utformningen att styras i kommande markanvisningsavtal så att byggnaderna placeras längre in på gården och inte i riktning väst till öst.
Den huvudsakliga påverkan under dagen sker internt inom kvarteren (Se figur 7-12 nedan). Kommunstyrelseförvaltningen gör bedömingen av skuggbildningen inte är av sådan karaktär att den riskerar leda till betydande påverkan på närområdet.

Figur 7. Skuggstudie, kl: 08:00 höstdagjämning

Figur 8. Skuggstudie, kl: 10:00 höstdagjämning

Figur 9. Skuggstudie, kl: 12:00 höstdagjämning

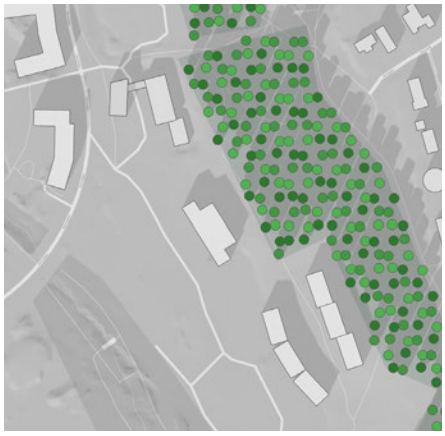

Figur 10. Skuggstudie, kl: 14:00 höstdagjämning

Figur 11. Skuggstudie, kl: 16:00 höstdagjämning

Figur 12. Skuggstudie, kl: 1800 höstdagjämning

Beräkning av omgivningsbuller

Boverket skriver i sin rapport ”Gör plats för barn och unga” att det på skolgårdar är önskvärt med högst 50 dBA ekvivalent ljudnivå dagtid på de delar av gården som är avsedd för lek, rekreation och pedagogisk verksamhet. Resterande ytor bör, som målsättning, helst inte ha ljudnivåer överskridande 55 dBA (se Figur 13. nedan).

Del av skolgård	ljudnivå för dygn [dBA]	ljudnivå [dBA]
De delar av gården som är avsedda för lek, vila och pedagogisk verksamhet.	50	70
Övriga vistelseytor inom skolgården	55	70*

*Får inte överskridas mer än 5ggr per maxtimme under ett årsmedeldygn under tiden skolgården nyttjas.

Figur 13. Riktlinjer buller inom skolgård, källa: Boverket 2015

Längs med planområdet kommer det att uppföras en Lokalgata, gatan kommer att ”möbleras upp” i syfte att hålla nere hastigheten. I tidigare genomförd bullerutredning framgår att de ekvivalenta bullernivåerna inom allmän plats gata uppgår till ca 50-55 dBa, inne i kvarteren är ljudnivåerna enligt utredningen ca 40-50 dBa. Längs fastighetsgräns på blivande Kv. Terränglöparen är bullernivåerna något högre.

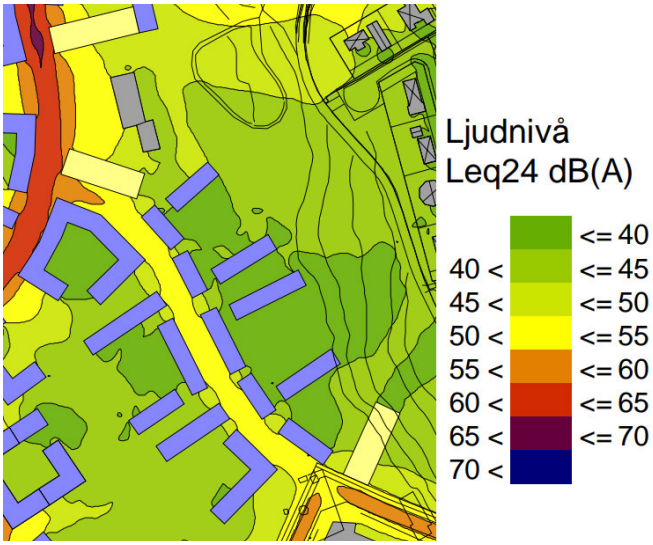

Figur 14. Ekvivalent bullernivå, källa: Ramböll 2016

Utredningen visar även att riktvärdet för maximala ljudnivån, 70 dBA, innehålls på övervägande del av planområdet (Se Figur 14. nedan). Detaljplanen behöver med grund i detta inte reglera några bullerdämpande åtgärder.

Sociala

Barnkonsekvensanalys

Enligt barnkonventionens artikel 3 – barnets bästa – ska man, vid alla åtgärder och beslut som rör barnet direkt eller indirekt, i första hand beakta vad som är barnets bästa. Det innebär att det måste redas ut om det finns barn som berörs av beslutet eller åtgärden och hur de i så fall berörs.

De beslut som berör barn ska föregås av en bedömning/analys av vilka konsekvenser beslutet kan få för enskilda barn eller för barn som grupp. En sådan analys brukar kallas för en barnkonsekvensanalys (ofta förkortad BKA).

Under detaljplaneprocessen för detta planförslag har en barnkonsekvensanalys tagits fram kring den nya byggrätten för skola på kvarteret Cyklisten. I barnkonsekvensanalysen beskrivs platsens förutsättningar, vägval och avvägningar som gjorts kring kvarterets byggrätt. Generellt gäller att en mindre dela av kvarteret är plan och att övriga delar lutar. Blivande byggnad kommer att ta upp delar av den plana ytan vilket gör att kvarvarande yta behöver ges särskild hänsyn och användas och utformas effektivt. Den lutande delen av friytan behöver utformas tillgängligt och skogen behöver inkorporeras i friytan och sparas i den mån det är möjligt.

Kommunstyrelseförvaltningen har gjort en bedömning av positiva och negativa konsekvenser som den aktuella nya platsen för förskola medför och vad dess förutsättningar och utformning kan medföra ur ett barnperspektiv. Barnkonsekvensanalysen har gjorts med utgångspunkt i den framtida situationen för eleverna och fokuserat främst på elevernas utemiljö och friyta samt trafikfrågor. Kommunstyrelseförvaltningen gör bedömningen är att de positiva konsekvenserna överväger de negativa och att kvarteret med stöd i detaljplanens regleringar och en framtida projektering med stöd i denna barnkonsekvensanalys kan resultera i ett utfall där en tillgänglig skolgårdsmiljö av god kvalité kan uppnås.

Barnkonsekvensanalysen finns i sin helhet i bilaga 1.

Riksintresse

Planområdet berörs av följande riksintressen:

- Riksintresse för totalförsvaret (3 kap 9 § MB) (särskild hindersfrihet).
- Riksintresse för norrbottens kust och skärgård områden som har särskilt stora värden för turism och rörligt friluftsliv (4 kap 1, 2 §§ MB)

Riksintresse särskild hindersfrihet innebär att byggnader inom sammanhållen bebyggelse inte får överskirda 45 m. Planbestämmelsen reglerar en max höjd om 12 m, således kommer inte detaljplanen påverka riksintresset.

Riksintresset för rörligt friluftsliv i norrbottens kust och skärgård gäller hela kommunen öster om väg E4. Planområdet är idag delvis bebyggd, men är planlagd för bebyggelse och inom tätorten. Detaljplanens konsekvenser på riksintresset bedöms därför vara minimalt.

Trafik

De i gällande detaljplan aktuella trafiklösningarna kvarstår även i planförslag. En skillnad blir i anslutning till kvartersmarken för skola, där allmän plats gata kommer att förses med längsgående parkeringar för hämtning och lämning av barn samt för byggnadens logistik och leveranser.

En sådan lösning förespråkas eftersom det möjliggör att plana ytor inom skolgården kan användas som friyta snarare än som ytor för angöring. Mellan de längsgående parkeringarna och förskolegården kommer en gångbana ligga, förskolebarnen kommer därmed korsa gångbanan på väg in till gården. Logistiken med övriga transporter ska styras till de tider på dagen som inte sammanfaller med det huvudsakliga flödet av hämtning och lämning (Se BKA i Bilaga).

Biltrafiken antas öka till planområdet i och med att området planläggs för skola. Huvudsakligen de tider när barn hämtas och lämnas på skola/förskolan.

Parkering

Befinltiga C7 byggnaden/byggrätten inklusive möjligheten för utökning har en total BTA ovan mark på ca 2800 kvm. Detaljplanen medger centrumverksamhet vilket inte har ett utpekat parkeringstal enligt kommunens parkeringsnorm. Verksamheter som kan inrymmas inom användningen är bland annat kontor (P-tal 25: 25*2.8= 70), handel (P-tal 38: 38*2.8=106), hotell (P-tal 13: 13*2.8=37), mm.

Parkeringsbehovet blir således olika beroende på vilken typ av verksamhet som uppförs inom användningen. Eftersom att endast centrumverksamhet och inga bostäder möjliggörs så är det rimligt att parkeringar delvis löses inom fastigheten och att resterande löses på annan plats exempelvis inom gemensamma parkeringshus.

Vad gäller förskola så anger parkeringsnormen 12 platser per 1000 BTA (9 platser för anställda och 3 för besökare). Detaljplanen medger en byggnadsarea på 950 kvm och en byggnadshöjd på 12 meter över markplan vilket möjliggör förskola i två plan och således 1900 kvm BTA. Förskolans parkeringsbehov vid maxilmalt utnyttjad byggrätt blir därmed 23 platser. Avsikten är att förskolan byggs i ett plan, vilket innebär ca 12 parkeringsplatser. Platser för hämtning och lämning löses inom allmän plats gata och arbetsplatsparkeringar löses i parkeringshus på Kv. Vandraren. Parkeringarna för hämtning och lämning finns med i projekteringshandlingar för gatan. För att förhindra att platserna används av närboende kommer de tidsregleras.

Vad gäller bostäder så är parkeringstalet för bil 7 bilplatser per 1000 kvm BTA inklusive besöksparkering. Parkeringstalet för bostäder i Kronandalen är politiskt beslutat i och med Kvalitets och gestaltningsprogrammet. Tanken är att kvarteret som planläggs B-Bostäder i första hand ska bebyggas med radhus. Det fåtal antal parkeringsplatser som radhus innebär (ca en plats per byggnad) kan lösas inom respektive fastighet/i anslutning till respektive byggnad alternativt inom angränsande parkeringshus på blivande Kv Vandraren.
Om kvarteret bebyggs med en annan typ av bostäder kan parkeringsbehovet lösas i undergrävda garage alternativt i externt parkeringshus.

Snöhantering

Upplag för snö är inte reglerat i befintlig detaljplan, PL 453_3. Planområdet omges av prioriterade snöröjningsstråk för både bil- och GC-trafikanter.

Kulturmiljö

Den utökade byggrätt som detaljplanen möjliggörs inom Kv. Terränglöparen bedöms inte riskera leda till betydande negativ påverkan på befintliga kulturvärden inom fastigheten. Befintlig byggnads kulturvärde skyddas genom varsamhetsbestämmelser och rivningsförbud, tillkommande byggrätt regleras med utformingsbestämmelser och byggnadsarea som syftar till att säkerställa att intrånget i kulturmiljö blir begränsat och att tillkommande byggrätt underordnar sig befinlig byggnad i volym.

Motiv till detaljplanens regleringar

Motiv till regleringar

Allmän plats

Natur [NATUR] Regleringen syftar till att skydda skogsområdet från bebyggelse samt till att möjliggöra ett tillgängliggörande och utvecklande med exempelvis skidspår och stigar i syfte att tillskapa rekreativa värden och komplettera kvartersmarkens användningar. (2 kap 7 § p3 och p4)

Lokalgata [GATA$_2$] regleringen behövs som komplement till bostäderna, skolan och verksamheterna. Området hanterar trafikförsörjningen (2 kap 7 § p1)

Kvartersmark

Bostäder [B], regleringen möjliggör detaljplanens syfte och främjar bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet PBL (2 Kap 3 § p5 och 2 kap 2 §)

Skola [S], regleringen möjliggör detaljplanens syfte då det är en stödjande funktion till bostäderna. Regleringen möjliggör och främjar bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet samt möjliggör anordnande av samhällsservice. PBL (2 kap 5 § p3, 2 Kap 7 § p5)

Centrumverksamhet [C], regleringen möjliggör detaljplanens syfte och främjar en god ekonomisk tillväxt och en effektiv konkurrens. (2 Kap 3 § p4, samt 2 Kap 7 § p5)

Tekniska anläggningar [E] regleringen kompletterar de andra användningarna samt regleringen möjliggör på så sätt detaljplanens syfte. (2 kap 5 § 3 pkt)

Rivningsförbud [r$_1$], regleringen syftar till att skydda byggnadens kulturhistoriska värde och främja en estetiskt tilltalande utformning med hänsyn till kulturmiljön (2 Kap 6 § p1)

Fasad ska vara av ljusgul puts [k$_1$] regleringen syftar till att skydda byggnadens kulturhistoriska värde och främja en estetiskt tilltalande utformning med hänsyn till kulturmiljön (2 Kap 6 § p1)

Fönster och portar ska till form, proportioner,placering och färg vara lika de ursprungliga. [k$_2$] regleringen syftar till att skydda byggnadens kulturhistoriska värde och främja en estetiskt tilltalande utformning med hänsyn till kulturmiljön (2 Kap 6 § p1)
Byggnad ska ha flacka sadeltak [k$_3$]. Regleringen syftar till att skydda C7 byggnadens kulturhistoriska värde. (2 Kap 6 § p1)

Marken får inte förses med byggnad [Prickmark] regleringen syftar till att begränsa påverkan på skogen samt till att hindra ny bebyggelse. (2 Kap 6 § p1)

Marken får endast förses med komplementbyggnad [ö$_1$], regleringen syftar till att möjliggöra begränsade ingrepp i form av mindre komplementbyggnader inplacerade i skogen. (2 Kap 6 § p1)

Största byggnadsarea inom egenskapsområdet är 100 kvm, största byggnadsarea per byggnad är 60 kvm [e_1] regleringen syftar till att möjliggöra begränsade ingrepp i form av mindre komplementbyggnader. (2 Kap 6 § p1)

Största byggnadsarea inom egenskapsområdet är 950 kvm [e_2] regleringen kompletterar använgningen skola och möjliggör därmed detaljplanens syfte genom att specifiera hur stor area som får bebyggas. (2 Kap 6 § p1)

Största totala byggnadsarea inom användningsområdet är 1950 kvm [e_3] regleringen kompletterar använgningen bostäder och möjliggör därmed detaljplanens syfte genom att specifiera hur stor area som får bebyggas. (2 Kap 6 § p1)

Största byggnadsarea inom egenskapsområdet är 375 kvm [e_4],

Högsta nockhöjd är 12 meter [h_1], regleringen gäller inom alla detaljplanens kvarter och samtliga användningar. Befinltig byggnad med kulturvärde inom kvarteret Terränglöparen har en befintlig höjd på 12 meter varför även de övriga kvarteren ges motsvarande höjd. (2 Kap 6 § p1)

Högsta nockhöjd är 4 meter [h_2], regleringen gäller för den del av tillkommande byggrätt inom Kv. Terränglöparen som ansluter mot befinlig byggnad C7, bestämmelsen syftar till att säkerställa att påverkan på fasad blir begränsad till en våning (2 Kap 6 § p1).

Största bredd på byggnad är 12 meter [f_1], regleringen syftar till att expansionsmöjligheten inom Kv. Terränglöparen ska underordna sig befintlig byggnad C7, regleringen görs i syfte att begränsa påverkan på befintlig byggnads kulturvärde. (2 Kap 6 § p1).

Byggnaden ska utformas med hänsyn till fastighetens kulturvärden [f_2], regleringen syftar till att begränsa påverkan på befintliga kulturvärden men samtidigt möjliggöra utveckling av fastigheten (2 Kap 6 § p1).

Medverkande i projektet

Detaljplanen har tagits fram av Kommunstyrelseförvaltningen i samarbete med andra kommunala förvaltningar.

Kommunstyrelseförvaltningen

Sektor Samhällsbyggnad och Demokrati 2026-03-20

Daniel Rova
Planchef

Ruben Norén Selberg
Planarkitekt

LULEÅ KOMMUN

Dnr: KLF 2023/1158

LULEÅ KOMMUN

Detaljplan för del av Kronan,

del av Kronan 1:1, Terränglöparen, Cyklisten och Klättraren

Luleå kommun **Norrbottens län**

GRANSKNINGSUTLÅTANDE (GRANSKNING 2)

Bakgrund

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade den 24 oktober 2022 (§ 222) att ge Stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta ett förslag till detaljplan för fastigheten C7 i kvarteret Terränglöparen, Cyklisten, Klättraren och Vandraren.

Hur samråd och granskning bedrivits

Detaljplanen handläggs enligt plan- och bygglagens regler för så kallat standard förfarande (se 5 kap. plan- och bygglagen). Standardförfarandet används om förslaget till detaljplan är förenligt med översiktsplanen och länsstyrelsens granskningsyttrande, inte är av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse. Detaljplanen får inte heller antas medföra en betydande miljöpåverkan. För att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och för att ge möjlighet till insyn och påverkan ska samråd ske med myndigheter, sakägare och övriga berörda enligt 5 kap. 11 §, plan- och bygglagen.

Ett förslag till detaljplan har därför visats för samråd under perioden 2024-02-28 tom 2024-03-20 samt för granskning under perioden 2024-09-04 tom 2024-09-25. Planhandlingarna har funnits tillgängliga på Luleå kommuns webbplats, Kommunstyrelseförvaltningens kontor. Planhandlingarna och information om samrådet och granskningen har i detta fall sänts till länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten och berörda fastighetsägare (se sändlista). Samråd har under arbetet med planförslaget även skett kontinuerligt med berörda kommunala förvaltningar och bolag.

Efter granskningen har planförslagets byggrätt justerats vilket skapat behov av en andra granskning, vilken genomförts mellan 2026-02-11 tom 2026-03-04.

Under den andra granskningen inkom 4 skrivelser

Skrivelser utan invändningar har inkommit från:

- Länsstyrelsen, 2026-03-04,
- Räddningstjänsten, 2016-08-08.

Skrivelser med synpunkter och/eller frågor har inkommit från:

- Lantmäteriet, 2026-02-12,
- Avdelning Miljö och bygg, 2026-02-26

Synpunkterna sammanfattas och kommenteras nedan.

Inkomna synpunkter med kommentarer

Inkomna synpunkter redovisas här i sammanfattad och förkortad form. Synpunkterna i sin helhet finns att tillgå på kommunstyrelseförvaltningen. Länsstyrelsens synpunkter redovisas i sin helhet.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentarer skrivs med kursiv stil för att tydligt skilja dem från inkomna synpunkter.

Myndigheter

Lantmäteriet

Mycket stora arealer allmän plats i förhållande till kvartersmarkens behov:

Inom planområdet är det mycket stora områden som är avsatta som allmän plats NATUR. Omfattningen av allmän plats förefaller överdimensionerad än till vad som kan uppfattas som funktionell skötselyta för kvartersmarkens behov av allmänna platser.

Kommentarer: Områden som är planlagda som allmän plats natur bekräftar underliggande plan och är en del av Kronandalens skogsområde. Yttrandet leder inte till någon förändring i planhandlingarna.

Grundkartans beteckningar är för framträdande i plankartan:

I plankartan har grundkartans siffror (t.ex. 16,35 och 23,01) svart färg. Detta gör att det blir svårare att särskilja planskiktets beteckningar från den information som tillhör grundkartan. För att plankartan ska vara tillräckligt tydlig och lättläst behöver det vara uppenbart vilka beteckningar som tillhör planskiktet. Därför bör färgen på grundkartans siffror förslagsvis ändras till grå.

Kommentarer: Grundkartans färgsättning korrigeras i enlighet med Lantmäteriets yttrande.

Fastighetskonsekvensbeskrivning saknas:

Det är viktigt att alla som berörs av en detaljplan kan förstå planens konsekvenser för den egna fastigheten/gemensamhetsanläggningen/ledningsrätten. ”Av planbeskrivningen ska de konsekvenser som ett genomförande av detaljplanen medför för bland annat sakägare, andra berörda och miljön framgå. Med detta menas att det för i princip varje enskild fastighet bör redovisas vad detaljplanen innebär med avseende på bland annat huvudmannaskap, allmänhetens tillträde, kommande fastighetsbildning, utförande och deltagande i gemensamhetsanläggningar. (Utdrag ur proposition 2009/10:170 s. 435)”

I det aktuella planförslaget finns det inga beskrivningar i texten om vilka åtgärder som behövs och hur planförslaget ska kunna genomföras. Beskrivningen av åtgärderna kan till exempel illustreras med en fastighetskonsekvenskarta där förändringar i fastighetsindelning och omfattning av eventuella gemensamhetsanläggningar, med plankartan som bakgrund.

Beskrivningen bör innehålla ett utkast till redogörelse av juridiska och ekonomiska konsekvenser, även på fastighetsnivå. Ett sätt att åskådliggöra detta på är att upprätta en fastighetskonsekvensbeskrivning.

Kommentarer: Marken ägs i dagsläget av Luleå kommun, efter att detaljplanen vunnit lagakraft kommer fastigheter bildas för att sedan markanvisas. I planhandlingarna finns de fastighetsrättsliga förutsättningarna och konsekvenserna beskrivna. Inga gemensamhetsanläggningar eller rättigheter planeras tillskapas inom planområdet.

Med grund i yttrandet kommer förutsättningar och konsekvenser bearbetas och förtydligas inför detaljplanens antagande.

Ansvar för ansökan om och kostnader för Lantmäteriförrättningar:

Det anges inte något om vem som ansöker om respektive bekostar de lantmäteriförrättningar som behövs för genomförandet av detaljplanen.

Kommentarer: Planhandlingarna korrigeras i enlighet med yttrandet

Allmän kvartersmark i planen samt konsekvenser och effekter:

Det förefaller som att användningen ”S” kan komma att anses vara kvartersmark för annat än enskilt bebyggande (allmän kvartersmark). När det förekommer allmän kvartersmark i en plan bör kommunen i planbeskrivningen redovisa att det aktuella området bedöms vara allmän kvartersmark. Under konsekvenser bör en redovisning göras av att kommunen har rätt, respektive på anmodan av fastighetens ägare är skyldig, att lösa in området enligt 6 kap. 13 § PBL respektive 14 kap. 14 § PBL. Dessutom bör det redovisas hur kommunens rätt / skyldighet påverkas när bygglov beviljas enligt 9 kap. 65 § första stycket PBL till förmån för någon som inte är ett offentligt organ.

Kommentarer: Då marken är i kommunal ägo idag aktualiseras inte 6 kap 13 § PBL. Om marken som är planlagd för skoländamål säljs, kommer det att vara till en aktör som avser bedriva skolverksamhet. Både kommunens rätt att lösa in marken och skyldighet att lösa in marken på fastighetsägaren begäran, upphör när lov ges för en verksamhet i privat regi. Yttrandet leder inte till någon förändring i planhandlingarna.

Eventuell ersättning på grund av bestämmelser om skydd av kulturvärden eller rivningsförbud:

Av planförslaget framgår inte den eventuella rätt till ersättning som en fastighetsägare kan ha när kommunen inför bestämmelser om skydd för kulturvärden eller rivningsförbud i detaljplanen. Regelverket behöver redovisas tydligt i fastighetskonsekvensbeskrivningen. Läs mer om regelverket i Skydd avkulturvärden respektive Rivningsförbud på Boverkets PBL Kunskapsbanken.

Kommentarer: I planhandlingen framgår att all mark inom planområdet ägs av Luleå kommun och de eventuella ersättningsanspråk som hade kunnat bli aktuella om fastigheten varit i privat ägo är därmed inte aktuella.

Kommunala förvaltningar och bolag

Miljö- och byggnadsnämnden

Dagvatten

Planområdet ligger i en sluttning med stora höjdskillnader. Det lutar från naturmarken och ner mot fastigheterna, samt att grundvattennivån är relativt hög. Därmed kommer dagvatten vid regn och skyfall att rinna ner mot fastigheterna. Därför är det viktigt att avleda dagvattnet i så hög utsträckning som möjligt. Avdelning miljö och bygg anser att man under kapitlet genomförandefrågor bör förtydliga gällande dagvatten, vem som är ansvarig att utföra och bekosta för avskärande diken och uppsamling av naturligt vatten från ovanliggande naturmark, i det här fallet borde det vara kommunen.

Avdelning miljö och bygg skulle med fördel se att man i plankartan även reserverar mark för dagvattendiken/-anläggningar i grönstråken mellan fastigheterna.

Kommentarer: Planbeskrivningen kompletteras i genomförande delen med avseende på ansvar för hanteringen och kostnader för uppförande av dagvattenhantering inom den allmänna platsen. Planen kommer inte att kompletteras med markreservat för hantering av "kommunalt" dagvatten inom allmän plats, detta eftersom kommunen i rollen som fastighetsägare redan har tillgång till marken och inom användningen inryms möjligheten att omhänderta dagvatten. Det finns också många möjliga sätt att hantera dagvatten och därmed ingen anledning att låsa fast en specifik lösning i detaljplanen.

Skillnad på planbestämmelse mellan plankarta och planbeskrivning:

Avdelning miljö och bygg vill informera om att uppgifter gällande byggrätt e1 (komplementbyggnader) skiljer sig mellan plankartan och planbeskrivningens "Motiv till regleringar".

Kommentarer: Planbeskrivningen justeras så att bestämmelsen stämmer överens.

Bevara träd nära förskolan

Avdelning miljö och bygg anser att man i så stor utsträckning som möjligt sparar träd inom fastigheten för förskolan, så nära byggnaden som möjligt. Det är viktigt att små barn ska få leka där det inte är gassande sol.

Kommentarer: Kommunstyrelseförvaltningen noterar yttrandet. Kommunen äger marken och kommer även ansvara för planeringen kring den nya förskolan. Om marken säljs till privat aktör kan åtgärder kring skog villkoras i avtal/köp.

Förtydliga planbestämmelse

Avdelning miljö och bygg anser att man behöver förtydliga planbestämmelsen f1, ”Största bredd på byggnad är 12 meter”. Vad avser man här med bredd om man bygger en byggnad i vinkel? Motivera gärna varför bredden ska vara 12 meter.

Kommentarer: Bredden på byggnaden är väl motiverad i handlingarna och syftar till att tillkommande byggrätt ska underordna sig befintlig byggnad.

Ställningstagande och förändringar (revideringar vid GU)

Med anledning av inkomna synpunkter görs följande förändring /-ar i- programmet:

- Grundkartans färg korrigeras, fastighetskonsekvenser vid detaljplanens genomförande förtydligas samt ansvar och ekonomi kring fastighetsbildning läggs till i enlighet med Lantmäteriets yttrande.

Kvarstående synpunkter

Följande skriftliga synpunkter har inte blivit tillgodosedda, dvs. har inte föranlett någon ändring i detaljplanen. Kommunstyrelseförvaltningens motivering skrivs med kursiv stil.

- Lantmäteriets yttrande angående bestämmelser kring skydd av kulturvärden och rivningslov samt allmän kvartersmark och dess konsekvenser och effekter.
- Miljö och byggs yttrande angående markreservat för dagvattenhantering inom allmän plats.
- Miljö och byggs yttrande angående förtydligande av bestämmelsen kring byggnaders maximala bredd.

Motivering: Kommunstyrelseförvaltningens motivering till varför synpunkten eller frågan inte har kunnat tillgodoses motiveras under respektive yttrande ovan.

Kommunstyrelseförvaltningen

Sektor Samhällsbyggnad & demokrati, 2026-03-20

Daniel Rova
Planchef

Ruben Norén Selberg
Planarkitekt

Dnr: KLF 2023/1158

LULEÅ KOMMUN

Detaljplan för del av Kronan,

del av Kronan 1:1, Terränglöparen, Cyklisten och Klättraren

Luleå kommun **Norrbottens län**

GRANSKNINGSUTLÅTANDE

Bakgrund

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade den 24 oktober 2022 (§ 222) att ge Stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta ett förslag till detaljplan för fastigheten C7 i kvarteret Terränglöparen, Cyklisten, Klättraren och Vandraren.

Hur samrådet bedrivits

Detaljplanen handläggs enligt plan- och bygglagens regler för så kallat standard förfarande (se 5 kap. plan- och bygglagen). Standardförfarandet används om förslaget till detaljplan är förenligt med översiktsplanen och länsstyrelsens granskningsyttrande, inte är av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse. Detaljplanen får inte heller antas medföra en betydande miljöpåverkan. För att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och för att ge möjlighet till insyn och påverkan ska samråd ske med myndigheter, sakägare och övriga berörda enligt 5 kap. 11 §, plan- och bygglagen.

Ett förslag till detaljplan har därför visats för samråd under perioden 2024-02-28 tom 2024-03-20 samt för granskning under perioden 2024-09-04 tom 2024-09-25. Planhandlingarna har funnits tillgängliga på Luleå kommuns webbplats, Kommunstyrelseförvaltningens kontor. Planhandlingarna och information om samrådet och granskningen har i detta fall sänts till länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten och berörda fastighetsägare (se sändlista).

Samråd har under arbetet med planförslaget även skett kontinuerligt med berörda kommunala förvaltningar och bolag.

Under granskningstiden inkom 4 skrivelser.

Skrivelser utan invändningar har inkommit från:

- Länsstyrelsen, 2024-09-17,

Skrivelser med synpunkter och/eller frågor har inkommit från:

- Lantmäteriet, 2024-09-10,
- Avdelning miljö och bygg, 2024-09-11,
- Räddningstjänsten, 2024-09-17.

Synpunkterna sammanfattas och kommenteras nedan.

Inkomna synpunkter med kommentarer

Inkomna synpunkter redovisas här i sammanfattad och förkortad form. Synpunkterna i sin helhet finns att tillgå på kommunstyrelseförvaltningen. Länsstyrelsens synpunkter redovisas i sin helhet.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentarer skrivs med kursiv stil för att tydligt skilja dem från inkomna synpunkter.

Myndigheter

Lantmäteriet

Lantmäteriet påpekar att plankartans gränsbeteckningen för planområdesgräns inte stämmer överens med grundkartan, samt framför att bestämmelsen allmän plats gata enligt boverkets allmänna råd kan betecknas GATA men att den i plankartan betecknats $GATA_{2.}$

Kommentarer: Plankartan korrigeras i enlighet med Lantmäteriets yttrande angående plangränsens gränsbeteckning. Vad gäller beteckningen av allmän plats gata så har formuleringen $GATA_2$ valts i syfte att förenkla detaljplanens läsbarhet i relation till intilliggande gällande detaljplaner vilka har samma beteckning för gata.

Kommunala förvaltningar och bolag

Räddningstjänsten

Räddningstjänsten framför att de vill tillägga till text om ”Brandvatten” ett förtydligande att erfoderlig kapacitet/flöde på brandpostuttag ska planeras baserat på typ av bebyggelse enligt Svenskt vatten p114. För skola anges exempelvis 20 liter/sekund (1200 liter/min) som grundläggande flöde från brandpost. Generellt maximalt avstånd mellan respektive brandpost får uppgå till 150 meter.

Kommentarer: Planbeskrinvingen kompletteras i enlighet med räddningstjänstens yttrande.

Miljö- och byggnadsnämnden

Avdelning miljö och bygg framför följande angående förorenad mark och buller.

ang förorenad mark...

"Marken kring den tilltänkta förskolan är undersökt i tidigare utredningar och provtagningspunkter visade på halter under KM (Känslig markanvändning). Avdelning miljö och bygg anser dock att överskottsmassor kan behöva kontrolleras vid avfallshantering på grund av områdets historik, samt att man som försiktighetsåtgärd vid byggnation av förskola kan ta extra prover i områden där barn kan komma i kontakt med mark."

ang buller...

"Avdelning miljö och bygg anser att omgivningsbuller behöver fortsättningsvis beaktas då det rör sig om en skola/förskola som ska byggas inom planområdet, så att så stora delar av skolgården som möjligt klarar riktlinjerna för buller inom skolgård på högst 50 dBA ekvivalent ljudnivå"

Kommentarer: Planhandlingarna kompletteras med info angående kontroll av överskottsmassor och rekommenadation av extra prover i senare skede. Vad gäller bullersituationen så ger detaljplanen förutsättningar för en god ljudmiljö inom skolgården, endast mindre delar nära inpå gatan utsätts för bullernivåer som är nära 50 dBA.

Ställningstagande och förändringar (revideringar vid GU)

Med anledning av inkomna synpunkter görs följande förändring /-ar i- programmet:

- Plankartan kompletteras vad gäller planområdets gränsbeteckning i enlighet med Lantmäteriets yttrande.
- Planbeskrivningen kompletteras vad gäller brandvatten i enlighet med Räddningstjänstens yttrande.
- Planbeskrivningen kompletteras och förtydligas vad gäller förorenad mark i enlighet med Avdelning miljö och byggs yttrande.

Kvarstående synpunkter

Följande skriftliga synpunkter har inte blivit tillgodosedda, dvs. har inte föranlett någon ändring i detaljplanen. Kommunstyrelseförvaltningens motivering skrivs med kursiv stil.

Alt: Kommunstyrelseförvaltningens motivering till varför synpunkten eller frågan inte har kunnat tillgodoses motiveras under respektive yttrande ovan.

- Lantmäteriets yttrande angående gata

Motivering: Nuvarande formulering bibehålls då det förenklar läsbarheten i relation till intilliggande detaljplaner.

Kommunstyrelseförvaltningen

Sektor Samhällsbyggnad & demokrati, 2025-02-19

Frida Lindberg
Planchef

Ruben Norén Selberg
Planarkitekt

Dnr: KLF 2023/1158

LULEÅ KOMMUN

Detaljplan för del av Kronan,

del av Kronan 1:1, Terränglöparen, Cyklisten och Klättraren

Luleå kommun **Norrbottens län**

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Bakgrund

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade den 24 oktober 2022 (§ 222) att ge Stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta ett förslag till detaljplan för fastigheten C7 i kvarteret Terränglöparen, Cyklisten, Klättraren och Vandraren.

Hur samrådet bedrivits

Detaljplanen handläggs enligt plan- och bygglagens regler för så kallat standard förfarande (se 5 kap. plan- och bygglagen). Standardförfarandet används om förslaget till detaljplan är förenligt med översiktsplanen och länsstyrelsens granskningsyttrande, inte är av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse. Detaljplanen får inte heller antas medföra en betydande miljöpåverkan. För att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och för att ge möjlighet till insyn och påverkan ska samråd ske med myndigheter, sakägare och övriga berörda enligt 5 kap. 11 §, plan- och bygglagen.

Ett förslag till detaljplan har därför visats för samråd under perioden 2024-02-28 tom 2024-03-20. Planhandlingarna har funnits tillgängliga på Luleå kommuns webbplats, Kommunstyrelseförvaltningens kontor. Planhandlingarna och information om samrådet har i detta fall sänts till länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten och berörda fastighetsägare (se sändlista).

Samråd har under arbetet med planförslaget även skett kontinuerligt med berörda kommunala förvaltningar och bolag.

Under samrådstiden inkom 6 skrivelser.

Skrivelser utan invändningar har inkommit från:

- Skanova (Telia Company), 2024-02-28,

Skrivelser med synpunkter och/eller frågor har inkommit från:

- Räddningstjänsten, 2024-03-12,
- Norrbottens Museum, 2024-03-15,
- Miljö och byggnadsnämnden, 2024-03-13
- Lantmäteriet, 2024-03-18,
- Länsstyrelsen, 2024-03-18,

Synpunkterna sammanfattas och kommenteras nedan.

Inkomna synpunkter med kommentarer

Inkomna synpunkter redovisas här i sammanfattad och förkortad form. Synpunkterna i sin helhet finns att tillgå på stadsbyggnadsförvaltningen. Länsstyrelsens synpunkter redovisas i sin helhet.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentarer skrivs med kursiv stil för att tydligt skilja dem från inkomna synpunkter.

Myndigheter

Länsstyrelsen

Länsstyrelsens synpunkter läggs in i sin helhet/

Prövningsgrunder enligt PBL 11 kap. 10§

Länsstyrelsen har inget att tillägga i fråga om hur planförslaget tillgodoser statliga eller andra allmänna intressen och bedömer, med hänsyn till prövningsgrunderna i 11 kap. 10 § PBL och nu kända förhållanden, att ett antagande av detaljplanen inte kommer att prövas.

Råd enligt 2 kap. PBL

Kulturmiljövärden

Länsstyrelsen konstaterar att kommunen har lyft över de skyddsbestämmelser för C7 som finns i gällande detaljplan för Kronandalen och genom det tillgodoser kulturmiljövärdet i motsvarande utsträckning.

Ytor för förskolegård

Kommunens bedömning att planförslaget tillgodoser tillräckligt med plana friytor för förskolans dimensionering kan med fördel kompletteras med konceptuella illustrationer som visar på möjligheten att inrymma nödvändiga funktioner och kvaliteter tillsammans med exempelvis säkerhetsavstånd och BBR:s krav på tillgänglighet

Övrigt

För att ytterligare förtydliga planförslaget bör syftet med tomtmarkens (kvartersmarkens) utformning för Kv. Terränglöparen kompletteras. Av planbeskrivningen framgår att Markområdet mellan befintlig byggnad och Naturmarken begränsas med prickmark [marken får inte förses med byggnad] regleringen görs i syfte att skydda marken från ny bebyggelse och skapa bättre förutsättningar för att bevara skog. Den punktprickade marken för Kv. Terränglöparen är som det framgår även mycket kuperad och av planbeskrivningen kan det uppfattas som att ytans syfte snarare är att utgöra en slags naturmark. Den avsedda centrumverksamhetens behov av den marken samt dess lämplighet som tomtmark bör därför förtydligas. Planförslaget medger även schaktning av den punktprickade kuperade tomtmarken vilken kan uppfattas strida mot detaljplanens syfte med ytan.

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Kommunen bedömer att ett genomförande av detaljplanen inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning.

Kommentarer:

Angående Länsstyrelsens kommenar kring "Ytor för förskolegård" kommer handlingarna inte att kompletteras med skisser för förskolegården innehållande kvaliteer och funktioner i relation till BBR och tillgänglighet. Möjligheterna att anordna en god utemiljö finns beskriven i den till handlingarna bifogade barnkonsekvensanalysen. Angående Länsstyrelsens övriga synpunkter så kommer plankartan att justeras, den allmänna platsen utökas fram till skogsbrynet bakom befintlig byggnad (C7).

Lantmäteriet

Lantmäteriet framför att handlingarna behöver kompletteras vad gäller infrmation om genomförandetiden, koordinatkryss på plankartan, korrigeringar i plankartans teckenförklaringen, korrigeringar i text kring fastighetsrättsliga följder samt en korrigering av text i plankartans bestämmelser.

Kommentarer: Plankarta och övriga planhandlingar kompletterar och korrigeras i enlighet med Lantmäteriets yttrande.

Kommunala förvaltningar och bolag

Räddningstjänsten

Planbeskrivningen beskriver inget om brandvattenförsörjning i form av markbrandposter. Enligt tillgängligt ritningsunderlag i WebGIS ska det i planområdets närhet befintligt finnas 3 stycken markbrandposter (Exercisvägen, Kompanivägen och en på gatan inom planområdet). Dessa anser räddningstjänsten ska behållas vid framtida etableringar så att ett ungefärligt avstånd om maximalt 150 meter mellan respektive brandpost upprätthålls.

Användningsområdet Gata inom planområdet ska anordnas så att den medger framkomlighet för räddningstjänstens tunga utryckningsfordon till respektive kvarter samt för genomfart via planområdet från Excercisvägen till Kompanivägen. Detta avser exempelvis utformningen på gatan med tanke på fri höjd, bredd och bärighet m.m..

Kommentarer: Planbeskrivningen kompletteras med informationen angående brandposter, vad gäller anordnandet av GATA så hanteras det inom kommande vägprojektering.

Miljö- och byggnadsnämnden

Miljö och byggnadsnämnden påpekar att uppgifterna kring bestämmelserna **[e_1], [e_2]** och **[e_3]** skiljer sig åt mellan plankartan och avsnittet *"Motiv till detaljplanens regleringar"* i planbeskrivningen.

Kommentar: Planbeskrivningen korrigeras i enlighet med Miljö och byggnadsnämndens yttrande. Informationen i plankartan är den som gäller.

Övriga

Norrbottens Museum

Norrbottens museums synpunkter: Många av de byggnader som tidigare utgjorde en del av det militära området är idag rivna. Med anledning av det ser Norrbottens museum mycket positivt på att befintlig byggnad på kv. Terränglöparen tillåts användas för centrumverksamhet. För ett långsiktigt skydd bör den skyddas från rivning och förvanskning.

Resterande byggnader på kv. Klättraren och kv. Cyklisten bör med fördel även de inkorporeras i kommande planarbete. Dess värden med en koppling till militärhistoria likväl som till militär arkitektur bör ses som ett historiskt dokument väl värt att vårda och skydda från rivning och förvanskning.

Plan- och bygglagen 8 kap 13§ 4. "en byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas. Första stycket ska tillämpas också på bebyggelseområden"

Kommentarer: Byggnaden på Kv. Terränglöparen skyddas även i detta planförslag med rivningsförbud samt med varsamhetsbestämmelser angående, kulör, fönster och dörrar sat tak. Byggnaderna inom övriga kvarter är rivna.

Ställningstagande och förändringar

Med anledning av inkomna synpunkter görs följande förändring /-ar i- programmet:

- Plankartan kompletteras vad gäller information om genomförandetiden, koordinatkryss, teckenförklaring och text i plankartans bestämmelser i enlighet med Lantmäteriets yttrande.

- Planbeskrivningen korrigeras i text kring fastighetsrättsliga följder i enlighet med Lantmäteriets yttrande
- Planbeskrivningen kompletteras med information angående markbrandposter i enlighet med Räddningstjänstens yttrande
- Planbeskrivningen korrigeras i avsnittet om motiveringar till planbestämmelser så att regleringstexterna stämmer överrens med plankartans regleringar i enlighet med Miljö och byggnadsnämndens yttrande.
- Plankartan och planbeskrivningen justeras i relation till länstyrelsens yttrande angående den prickade marken bakom befintlig byggnad på kvarteret Terränglöparen. Naturmarken utökas fram till skogsbrynet.

Utöver de justeringar som görs med grund i inkomna yttranden så justeras plankartan med avseende på allmän plats mellan Terränglöparen och Cyklisten, detta i syfte att säkerställa att eventuella behov av avledande av vatten från Naturområdet öster om kvartersmarken. Hanteringen av vattnet kommer att vidare utredas längre fram i byggprocessen, men hanteras i detaljplanen genom ovan nämnda släpp.

Kvarstående synpunkter

Följande skriftliga synpunkter har inte blivit tillgodosedda, dvs. har inte föranlett någon ändring i detaljplanen. Kommunstyrelseförvaltningens motivering skrivs med kursiv stil.

Alt: Kommunstyrelseförvaltningens motivering till varför synpunkten eller frågan inte har kunnat tillgodoses motiveras under respektive yttrande ovan.

- Norrbottens museums yttrande angående att skydda övriga byggnader inom planområdet.
- Räddningstjänstens yttrande angående utformning av gata mm
- Länsstyrelsens råd angående utökad beskrivning av hur förskolegården kan lösas i relation till tillgänglighet och BBR.

Kommunstyrelseförvaltningen

Sektor Samhällsbyggnad & demokrati, 2024-05-17

Frida Lindberg
Planchef

Ruben Norén Selberg
Planarkitekt

BARNSKONSEKVENSANALYS

Plats för förskola på Kv. Cyklisten i Kronandalen

KLF, 2024-01-11

Innehåll

1 Varför tas en barnkonsekvensanalys fram? 2
1.1 Barns utemiljöer 2
2 Bakgrund och platsens förutsättningar 4
3 Vägledning av barnkonventionens artiklar i planprocessen. 5
4. Bebyggelseförslaget gården och avvägningar mot barnperspektivet 7
5. Slutsats 9

1 Varför tas en barnkonsekvensanalys fram?

Enligt barnkonventionens artikel 3 – barnets bästa – ska man, vid alla åtgärder och beslut som rör barnet direkt eller indirekt, i första hand beakta vad som är barnets bästa. Det innebär att det måste redas ut om det finns barn som berörs av beslutet eller åtgärden och hur de i så fall berörs. De beslut som berör barn ska föregås av en bedömning/analys av vilka konsekvenser beslutet kan få för enskilda barn eller för barn som grupp. En sådan analys brukar kallas för en barnkonsekvensanalys (ofta förkortad BKA).

Miljöer ska fungera för de människor som använder dem och cirka tjugo procent av alla medborgare är barn. Barn är användare av de flesta miljöer men har ingen eller endast en liten möjlighet att påverka utformningen. Barn och unga har ingen rösträtt, de har heller inga lobbygrupper som för deras talan och de tillfrågas inte heller som sakägare.

Det viktigaste då man jobbar med barnperspektivet i detaljplaner är att det är med i hela processen och att diskussionerna kring frågor som rör barn inte bara tas med i en BKA, utan genomsyrar hela arbetet med planförslaget. En BKA är ett formaliserat sätt att lyfta fram frågorna och göra dem tydligare och visa på konsekvenser och avvägningar.

Denna barnkonsekvensanalys utgår från ett schematiskt bebyggelseförslag och dess struktur.

Boverkets rekommendationer för utformning av ytor för skolgårdar och förskolegårdar kom 2015 och utgår ifrån både ett värde med kvadratmeter per barn och ett minimivärde för gårdens totala storlek (3000 m2) för att den ska kunna motstå slitage. Rekommendationerna för yta på skolgården är 30 kvm för barn i grundskolan. Riktlinjerna är inte bindande men kan vara ett stöd vid handläggning av detaljplaner, bygglov och tillsynsärenden.

I Luleå kommuns översiktsplan finns under rubriken Liv mellan husen – Våra principer för genomförande till 2040 en skrivning som lyder ”Grundskole- och förskolegårdarna ska ge en bra utomhusmiljö. Det ska finnas minst 30 m² utomhusyta per barn (förskola-åk6) i direkt anslutning till lokalerna.”

Den här barnkonsekvensanalysen har avgränsats främst till frågor kopplat till skolgården och förutsättningarna för en tillräcklig och tillgänglig friyta som möter barnens behov. En detaljplan styr inte innehållet i skolbyggnaderna eller skolgårdens utformning men kan användas för att säkerställa eller möjliggöra olika markytor för ett visst ändamål.

1.1 Barns utemiljöer

Utomhusmiljön vid förskolor och skolor utgör en del av barn och ungas dagliga vistelsemiljö och likväl som inomhusmiljön ska utomhusmiljön vara ändamålsenlig utifrån deras behov. I utemiljön ges utrymme till barns fria lek som är en viktig del i deras sociala, mentala och motoriska utveckling.

Utemiljön vid skola och förskola ska enligt PBL (plan- och bygglagen 2010:900) vara tillräckligt stor för att ge plats åt lek men även fysisk och pedagogisk verksamhet. Det finns idag ingen definition i lagkraven för hur stor yta som anses tillräcklig utan det är kommunens ansvar att tillämpa lagen och tolka de rekommendationer som finns. Som stöd har Boverket tagit fram förtydliganden genom allmänna råd (BFS 2015:1) samt en vägledning ”Gör plats för barn och unga!”. Där i anses att friytan bör ligga i direkt anslutning till

byggnaden samt att ytan bör vara så stor att den rymmer varierade terräng- och vegetationsförhållanden som inte riskerar att påverkas negativt av omfattande slitage.

2021 färdigställde forskare vid SLU (Sveriges lantbruksuniversitet) på uppdrag av Boverket en kunskapssammanställning och fördjupad analys av litteratur om skolgårdar och förskolegårdar, med fokus på deras ytor och kvaliteter. I rapporten konstaterats att ytans storlek är mycket betydelsefull då gården ska inrymma en variation av platser och element som tillsammans skapar en god funktion. Rapporten pekar ut tre grundläggande faktorer som särskilt viktiga; det som främjar naturkontakt, det som stödjer socialt liv samt det som främjar fysisk aktivitet. Alla dessa kräver tillräckliga ytor för att fungera positivt. För små ytor begränsar inte bara leken och ett aktivt liv utan kan ge upphov till aggressivt eller undvikande beteende, sämre möjlighet till socialt samspel - oberoende könstillhörighet, ålder och funktionsvariationer - samt ökad risk för slitage som påverkar kvaliteten och naturkontakten negativt.

Antalet barn och ytas storlek hänger samman för att en gård ska kunna fungera utifrån barnens behov. Boverket anser att i bedömningen om friytan anses tillräcklig bör yta per barn samt totala storleken vägas in. I Boverkets vägledning föreslås att rimliga mått på friyta för förskola är 40 kvm per barn och för grundskola 30 kvm per barn. Det kan jämföras med cirka tre respektive två parkeringsrutor per barn. Därutöver bör totala gårdsytan vara minst 3000 kvm för att barnen ska kunna leka och utveckla sociala samspel på ett naturligt sätt, utan att slitaget blir större än gården klarar av.

Närheten till natur kan, utöver att vara en resurs i undervisningen, ge ett mervärde till utemiljön även om naturmarken ligger utanför skolfastigheten. Avståndet mellan gård och natur bör vara rimligt för att stärka upplevelsen av närhet och det ska inte finnas några barriärer i form av bilvägar eller liknande som kan skapa farliga situationer.

Ytstorlek är inte uteslutande ett mått på hur väl en utemiljö fungerar, men kvantitet är också en kvalitet när det gäller friytor för barn. Förutom kvantitet så kan man grovt dela in de andra kvaliteterna som behövs i en väl fungerande utemiljö i organiserade och oorganiserade ytor. De organiserade ytorna med asfalt, grus, sand (flis, gummibeläggning m.m.) och olika typer av lekredskap är viktiga för att kunna erbjuda en viss typ av lek och aktiviteter. Men för att en utemiljö ska kunna uppfylla barnens behov, behövs det dock en jämvikt av organiserade ytor och oorganiserade ytor där till exempel gräs, buskar, träd, stora stenar, kullar och gropar ger barnen utrymme att själva upptäcka lekar och aktiviteter utifrån deras egen fantasi.

I den nya översiktsplanen för Luleå kommun finns en målsättning beskriven att 30 kvadratmeter per barn anses vara minsta godtagbara yta för utomhusmiljö från förskola och upp till årskurs 6 (där frångår ÖP rekommendationen från Boverket om 40 kvm/barn i förskola). Utomhusmiljön ska även vara stimulerande och finns i direkt anslutning till lokalerna. I för- och grundskolors närhet ska det finnas platser som har en god tillgänglighet och inspirerar till lek, rörelse och rekreation utomhus. Det ska även vara enkelt för förskolor och grundskolor att nå natur-, kultur-, rekreations- eller friluftsområden för att ge bästa förutsättningar för lärande i utemiljö.

2 Bakgrund och platsens förutsättningar

Marken är sedan tidigare planlagd för bostäder (Cyklisten och Klättraren), och intilliggande kvarter (Terränglöparen) och dess befintliga byggnad planlagd för skola.

Kvarteret Terränglöparen och den befintliga byggnaden med skyddsbestämmelser och rivningsförbud samt lämpligheten med skola på platsen har länge diskuterats. Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade den 24 oktober 2022 (§ 222) att ge Stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta ett förslag till detaljplan för fastigheten C7 i kvarteret Terränglöparen, Cyklisten, Klättraren och Vandraren.

Planförslaget syftar till att ändra användningen inom Kv. Terränglöparen samt till att tillskapa ny plats för förskola på området intill (Kv. Cyklisten och eller Klättraren) samt att bekräfta bostadsbebyggelsen i söder om möjligt.

Genom hela planområdet är marken kuperad, från väst till öst över fastigheterna lutar marken flera meter, närmast allmänplats gata är kvarteren delvis mer plana men ca 20-30 meter från den allmänna platsen börjar marken luta upp mot skogen i öst. De östra delarna av kvarteren består av skog, stora tallar som bör inarbetas och delvis bevaras. I bilden nedan redovisas ungefärlig utbredning av kvartersmarken i gul, blivande vägsträckning i svart och höjdskillnaderna med bruna linjer (ekvidistans 1 meter), byggnader med röda kryss är rivna.

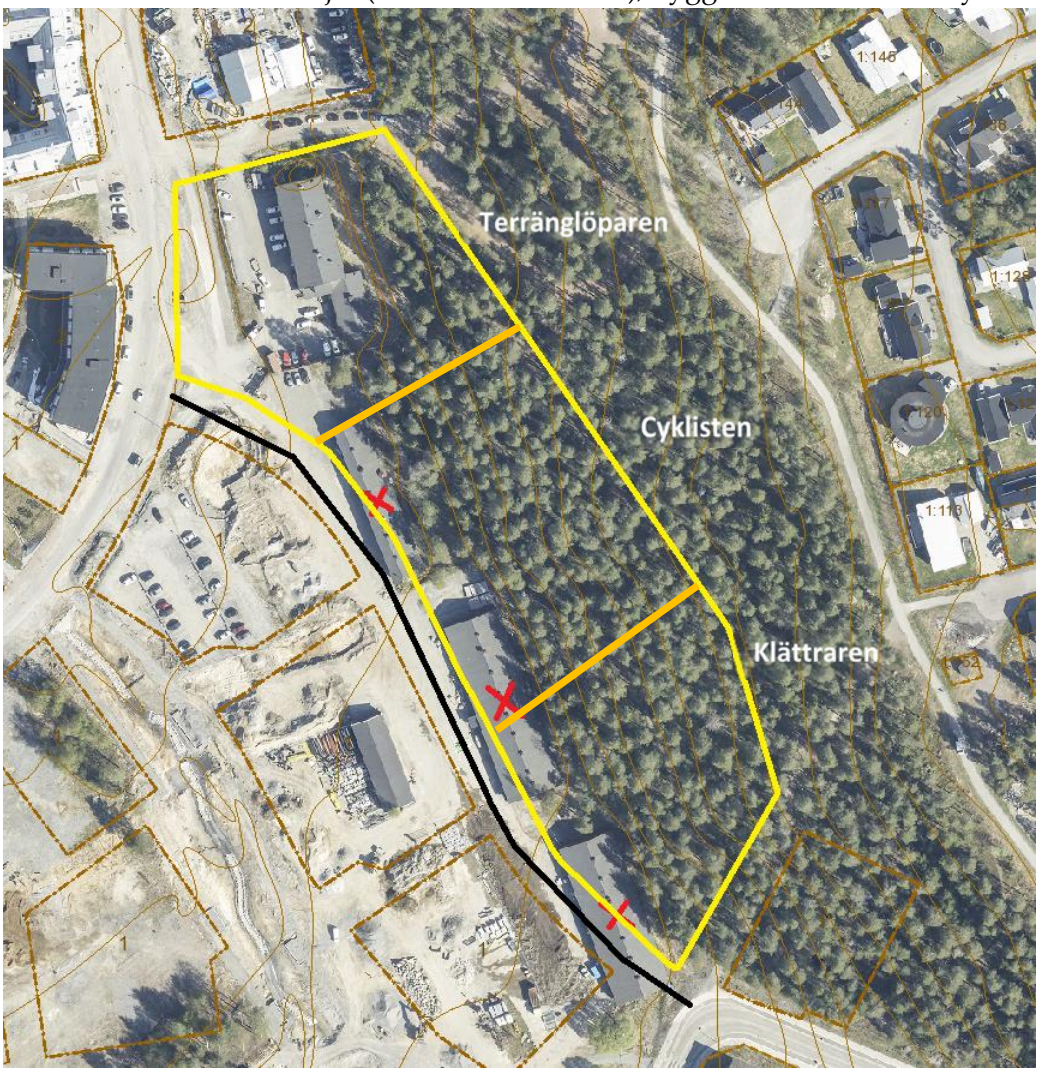

3 Vägledning av barnkonventionens artiklar i planprocessen.

Artikel 2 – *barnets rätt till icke diskriminering* – alla barn har rätt till alla rättigheter i konventionen.	Med hjälp av en BKA kan man i detaljplaneskedet beakta och synliggöra barnens rätt till alla rättigheter i barnkonventionen.
Artikel 3 – *barnets bästa* – vid alla åtgärder och beslut som rör barnet direkt eller indirekt, ska barnets bästa beaktas i första hand.	Barnkonsekvensanalyser kan också kallas analyser av barnets bästa och är menade att uppfylla den tredje artikeln i barnkonventionen.
Artikel 6 – *barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling* – alla barn ska erbjudas bästa möjliga förhållanden för att kunna utvecklas.	För mycket stillasittande i vardagen är ett stort problem för både vuxna och barn, men för barnen sätter sig rörelsemönstret som en norm för hur mycket de kommer att röra sig som vuxna. Då hög grad av stillasittande bevisats leda till ökad risk för flera olika välfärdssjukdomar så som fetma, diabetes och hjärt- och kärlsjukdomar, är en förutsättning för att kunna uppfylla artikel 6, en skolgård med tillräcklig yta och varierat innehåll som inspirerar och ger möjlighet till rörelse och rekreation, samt ytor (både inomhus och utomhus) för sport och liknande aktiviteter. En säker och trygg miljö i och omkring skolan samt till och från skolan är viktig när det gäller att uppfylla artikel 6. Det bör inte finnas konflikter mellan barnens rörelser och trafik inom skolområdet. En detaljplan kan användas för att säkerställa till exempel byggnaders och markytors storlek, samt markens användning för att på det sättet möjliggöra olika åtgärder som föreslås inom planarbetet.
Artikel 12 – *barnets rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade* - ger barnen rätt att forma och uttrycka sina åsikter.	Eftersom det här detaljplaneförslaget handlar om en ny förskola, på mark som inte är bebyggd sedan tidigare finns inga aktuella förskolebarn att genomföra dialog med. Med grund i detta har samtal förts med tjänstepersoner från både Barn- och utbildningsförvaltningen kring barnens behov och potentiella åsikter samt med landskapsarkitekter inom SBF om bedömningar mellan friyta och placering och storlek på byggrätt kontra fastighetens förutsättningar.
Artikel 23 - *funktionshindrade barn* – ger ett barn med fysisk eller psykisk funktions-nedsättning rättigheten att de bör kunna åtnjuta ett fullvärdigt och anständigt liv under förhållanden som säkerställer värdighet och möjliggör	För att uppfylla denna artikel så måste det ges förutsättningar för att kunna skapa en tillgänglig inomhus- och utomhusmiljö. Det är viktigt att lösningarna blir en naturlig del av utformningen och bör inte kunna skiljas från helheten. Tillgänglighet bör därför finnas med i samtliga delar på skolgårdens utformning, även om alla lekredskap inte är tillgänglighetsanpassade.

barnets aktiva deltagande i samhället.	Tillgänglighetskraven regleras inte i detaljplanen utan följs upp i kommande bygglovsskede och regleras enligt Boverkets byggregler (BBR).
Artikel 31 - *rätt till vila, fritid, lek och kultur* – ger barnet rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.	För att i detaljplanen uppfylla denna artikel är det åter igen viktigt att det finns tillräcklig friyta. I fortsatta arbetet är det även viktigt att både inom- och utomhusmiljön ger utrymme och möjlighet till lek och rekreation samt att utöva kultur och konst. Det bör finnas ytor där många kan samlas och uppleva saker tillsammans, ytor för olika former av kreativt skapande samt ytor för att förevisa konst.

4. Bebyggelseförslaget gården och avvägningar mot barnperspektivet

Detaljplaneförslaget syftar till att ändra ändrad användning på Kv Terränglöparen, till att möjliggöra plats för skola på Kv. Cyklisten samt till att skapa planmässiga förutsättningar för bostäder av radhusliknande karaktär på Kv. Klättraren. Denna barnkonsekvensanalys berör Kv. Cyklisten som planläggs för skola.

I detaljplanen styrs inte utformningen av skolgården, men detaljplanen kan säkerställa tillräckliga ytor för eleverna och därmed skapa goda förutsättningar för nästkommande skeden när skolgården ska planeras och byggas.

Detaljplaneförslaget möjliggör plats för en förskola med en största byggnadsarea på 1000 kvm och en högsta nockhöjd på 12 meter. Byggnaden kan fritt placeras inom det västra egenskapsområdet. Om detaljplanens byggrätt nyttjas till fullo möjliggörs ca 8 avdelningar inklusive personalutrymmen med plats för ca 150 barn samt yta för komplementbyggnader på gården. Om byggnaden utförs i en våning bör den placeras nära inpå gatan, om den utförs i flera plan bör den dras in på gården och byggas i sutterräng.

Barn och utbildningsförvaltningen förespråkar att förskolan uppförs i en våning och ej i sutterräng på grund av behovet av dagsljusinsläpp och eftersom det då går att undvika utförande med trappor. Avdelningar bör också ha egen entré. Med grund i det blir en förskola i ett plan med plats för 4 avdelningar.

Byggrättens utbredning, byggnadsarean och antalet avdelningar är ett resultat av en avvägning mellan plan friyta och Barn- och utbildningsförvaltningens önskemål om byggnation i en våning.

Om skolbyggnaden utförs i en våning och på plan mark kommer det bakom skolbyggnaden sannolikt behövas en stödmur mot den sluttande delen av gården. Viktigt att beakta i relation till stödmuren är att om byggnaden placeras längre in på gården leder det till större schaktarbeten och högre stödmur. Stödmuren riskerar att begränsa tillgängligheten till övriga delar av gården om den blir för omfattande, på grund av det förespråkas att byggnaden ges en placering nära gatan om den ska utföras i en våning.

Kvarterets totala friyta är stor, men den kvalitativa mer tillgängliga friytan är mindre, se tabellen nedan. Redovisade siffror baseras på fastighetens totala storlek minus byggrätten.

	Tot Kvm	Kvm friyta/barn (4 avd)	Kvm friyta/barn (8 avd)
Plan friyta*	1 600	21	11
Lutande friyta	4 400	59	29
Total friyta	6 000	80	40

**area baseras på antagande om att byggnaden placeras på den plana delen av gården.*

Den totala friytan per barn är bra, men den del som är plan är mer begränsad. Därmed är det viktigt att den plana ytan ges särskild hänsyn och får en god utformning med fokus på friyta snarare än övriga funktioner som exempelvis parkeringar. Arbetsplatsparkeringar ska exempelvis lösas i parkeringshus på närliggande fastighet och platser för hämtning och lämning kommer att iordningställas längs fastighetens gräns inom den allmänna platsen. Eftersom byggnaden placeras nära gatan kan även lastning ske från allmän plats, detta innebär att enbart de ytor som krävs i relation till tillgänglighet och räddningsvägar kommer att hårdgöras inne på gården.

För att inte påverka barnen rätt till en säker och trygg miljö i och omkring skolan, kommer lastning och logistik styras till tider som inte sammanfaller med tider för hämtning och lämning. Gatan kommer att ges en utformning och möblering som begränsar hastigheten. Mellan de längsgående parkeringarna och skolgården finns en gångbana som korsas för att ta sig in på skolgården. Stadsbyggnadsförvaltningen har bedömt att, att fördelarna med att inte släppa in bilar på skolgården väger tyngre än de eventuella risker som finns med hämtning och lämning inom allmän plats.

Den del av gården som ligger i de östra mer kuperade delarna av fastigheten består av äldre skog, avsikten är att spara träd och inkorporera dem i friytan. Utöver i relation till tillgänglighet ska vägars dragning, komplementbyggnaders, lekställningars och lekytors placering avvägas i relation till vilka delar av skogen som landskapsarkitekt anser är viktigast att spara. De sluttande delarna av gården bör förses med lekytor som tillvaratar höjdskillnaderna, exempelvis pulkabacke och klätterlek snarare än att motarbetas och jämnas ut. Den här delen av gården kan också med fördel sammankopplas med angränsande skog via grind och på så sätt bidra till att skapa mervärden.

Om den östra delen av gården inte ges en god utformning riskerar det att medföra sämre tillgänglighet och därmed ett större slitage på den delen av gården som ligger i direkt anslutning till skolbyggnaden.

5. Slutsats

Stadsbyggnadsförvaltningen har gjort en bedömning av positiva och negativa konsekvenser som den aktuella nya platsen för förskola medför och vad dess förutsättningar och utformning kan medföra ur ett barnperspektiv. Barnkonsekvensanalysen har gjorts med utgångspunkt i den framtida situationen för barnen och fokuserat främst på barnens utemiljö och friyta samt trafikfrågor.

Stadsbyggnadsförvaltningen gör bedömningen är att de positiva konsekvenserna överväger de negativa och att kvarteret med stöd i detaljplanens regleringar och en framtida projektering med stöd i denna barnkonsekvensanalys kan resultera i ett utfall där en tillgänglig skolgårdsmiljö av god kvalité kan uppnås.

§ 40

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering avseende Katten 6

Ärendenr 2026/569-3.1.2.7

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att godkänna exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering avseende Katten 6, undertecknat för kommunens räkning av mark- och exploateringschef.
2. Beslutet gäller under förutsättning att detaljplan för del av centrum, Katten 6 (KLF 2023/1459) antas av kommunfullmäktige och vinner laga kraft.

Sammanfattning av ärendet

Ett exploateringsavtal är ett avtal om genomförande av en detaljplan. Det reglerar ansvarsförhållanden mellan en kommun och en exploatör när marken som ska exploateras är privatägd och åtgärder som hör samman med exploateringen måste göras inom allmän platsmark. Avtalet reglerar bland annat vem som ska utföra åtgärderna inom allmän platsmark och vem som ska betala kostnaderna för det.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2021-04-26 § 74 att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta förslag till ny detaljplan och tillhörande gestaltningsprogram för del av Centrum, Katten 6 i syfte att pröva förutsättningarna för bostäder och verksamheter. Eftersom detaljplanen handläggs enligt reglerna för utökat förfarande ska detaljplanen antas i kommunfullmäktige.

Detaljplaneprocessen och utarbetandet av exploateringsavtal är i hög grad sammankopplade.

Folkets Energihus AB c/o Nåiden Bygg AB (Exploatören) avser att exploatera Katten 6. Exploatören avser att låta uppföra bostäder, kontor och centrumverksamhet i enlighet med förslagshandling för antagande av detaljplan.

För att reglera ett effektivt och ändamålsenligt genomförande av detaljplanen samt för att reglera ansvaret för utförande och kostnader av åtgärder inom allmän plats som måste genomföras i samband med exploateringen, i det här fallet inom gatumark, har exploateringsavtal och överenskommelse om fastig-

hetsreglering (nedan kallat Exploateringsavtalet) upprättats mellan Exploatören och kommunen.

Exploateringen medför att kommunen säljer ett tredimensionellt, underjordiskt fastighetsutrymme i Skomakargatan som utgör kvartersmark, till Exploatören. Utrymmet ska bebyggas med en kulvert och fungera som infartsväg till det underjordiska garaget inom Katten 6. Infart till kulverten tas via garaget i fastigheten Hunden 16. Som ersättning för utrymmet ska Exploatören betala 730 000 kronor. Ersättningen är beräknad i enlighet med gängse ersättningsregler av en oberoende fastighetsvärderare. En överenskommelse om fastighetsreglering finns som bilaga till Exploateringsavtalet (bilaga 4). Exploatören och kommunen är i och med undertecknandet av Exploateringsavtalet överens om villkoren i överenskommelsen som ska undertecknas i samband med att ansökan om fastighetsreglering lämnas in till lantmäteriet.

Som en konsekvens av exploateringen behöver Skomakargatan grävas upp där kulverten ska anläggas, trottoaren längs Skomakargatan flyttas till andra sidan gatan samt körbana på Skomakargatan och Skeppsbrogatan återställas. Exploatören åtar sig att ansvara för och bekosta ombyggnationen och återställandet av gatorna inom planområdet.

Påträffas markföroreningar inom det område som ska schaktas och bebyggas med kulvert, ska saneringen bekostas av kommunen.

Exploatören ska ställa en säkerhet i form av en bankgaranti till kommunen som säkerhet för fullgörandet av de åtgärder som exploatören enligt avtalet har åtagit sig att vidta.

Exploateringsavtalet är för sin giltighet villkorat av att detaljplanen vinner laga kraft och att exploateringsavtalet godkänns av kommunstyrelsen genom beslut som senare vinner laga kraft.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att godkänna exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering avseende Katten 6, undertecknat för kommunens räkning av mark- och exploateringschef, och att beslutet gäller under förutsättning att detaljplan för del av centrum, Katten 6 (KLF 2023/1459) antas av kommunfullmäktige och vinner laga kraft.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog och samverkan har skett mellan exploatören, mark- och exploateringschef, planchef, tjänstepersoner inom kommunstyrelseförvaltningen, infrastruktur- och serviceförvaltningen samt Luleå Miljöresurs AB.

Beslutsunderlag
- Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering avseende Katten 6, KLF Hid: 2026.4422
- Antagandehandlingar till detaljplan för Katten 6, KLF 2023/1459
- Antagande - Plankarta med bestämmelser - Detaljplan för del av Centrum, Katten 6, KLF Hid: 2026.4058
- Antagande - Planbeskrivning - Detaljplan för del av Centrum, Katten 6, KLF Hid: 2026.4057
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering avseende Katten 6, KLF Hid: 2026.4421

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering

för detaljplan för del av Centrum, Katten 6, KLF 2023/1459, gällande Katten 6 i Luleå kommun

ADV-KADING-2801213-v1

Innehåll

§ 1 DETALJPLAN OCH TIDIGARE AVTAL 4

§ 1.1 Detaljplan / Exploateringsområde 4

§ 1.2 Tidigare avtal 5

§ 1.3 Kvalitetsprogram och andra program eller riktlinjer. **Fel! Bokmärket är inte definierat.**

§ 2 MARKÖVERLÅTELSER OCH LANTMÄTERIFÖRRÄTTNINGAR 5

§ 2.1 Marköverlåtelser mellan kommunen och exploatören 5

§ 2.2 Fastighetsbildning 5

§ 2.3 Tillträde 6

§ 2.4 Tillfällig nyttjanderätt 6

§ 2.5 Gemensamhetsanläggning 6

§ 2.6 Servitut 6

§ 3 AV ALLMÄNNA ANLÄGGNINGAR 7

§ 3.1 Allmän plats med kommunalt huvudmannaskap 7

§ 3.2 Allmänna, kommunala VA-anläggningar 9

§ 4 UTFÖRANDE OCH BEKOSTANDE AV ÖVRIGA ANLÄGGNINGAR .. 9

§ 4.1 Allmänt om byggnation på kvartersmark 9

§ 4.2 Dagvatten 9

§ 4.3 Avfallshantering 9

§ 4.4 Parkering 10

§ 4.5 Ledningar för el, telekommunikationer, fjärrvärme 10

§ 5 VILLKOR UNDER BYGGTIDEN/GENOMFÖRANDE 10

§ 5.1 Tidplan 10

§ 5.2 Samordning, Garantibesiktning och Slutbesiktning 10

§ 5.3 Markföroreningar 11

§ 5.4 Fornlämningar 11

§ 5.5 Områdets skick 12

§ 5.6 Byggtrafik och störningar 12

§ 5.7 Skador under byggtiden och skydd av befintliga värden 12

ADV-KAIDING-2801213-v1

§ 6 ADMINISTRATIVA KOSTNADER, SÄKERHET, MEDFINANSIERINGSERSÄTTNING 12
§ 6.1 Säkerhet 12
§ 7 ÖVRIGT 13
§ 7.1 Relationshandlingar 13
§ 7.2 Tillstånd, lov, godkännanden 13
§ 7.3 Information, marknadsföring 13
§ 7.4 Överlåtelse av detta avtal 14
§ 7.5 Tvist 14
§ 7.6 Giltighet 14
Signaturer 15
Bilagor 16

ADV-KAIDING-2801213-v1

Exploateringsavtal och avtal om fastighetsreglering

för detaljplan för del av Centrum, Katten 6, KLF2023/1459 gällande Katten 6 i Luleå kommun

PARTER

Luleå kommun (org.nr.202000-2742), 971 85 Luleå, nedan kallad **Kommunen**

Folkets Energihus AB, c/o Nåiden bygg AB (org.nr. 556777-8211), Box 914, 971 27 Luleå, som ägare av fastigheten Katten 6, nedan kallad **Exploatören**.

BAKGRUND

Katten 6 har varit obebyggd sedan Folkets hus brann ned år 2003 och används idag för tillfällig uppställning, parkering och varuintag. Ett detaljplanearbete pågår. Syftet med detaljplanen är att pröva förutsättningarna för ny bebyggelse upp till 15 våningar inom fastigheten Katten 6. Planen syftar även till att möjliggöra en förtätning av centrumbebyggelsen med både centrumverksamhet och bostäder samt en utformning som bidrar till att stärka stadsmiljön i närområdet och stadsbilden över Norra hamn.

För att möta det krav på parkeringsplatser, cykelpool, cykelverkstad och tjänstecyklar som krävs för den i Detaljplanen medgivna byggrätten, ska angöring till parkeringsanläggningen under mark ske via garagenedfarten till Hunden 16 genom en kulvert under Skomakargatan. Avtal mellan ägarna till garagenedfarten och Katten 6 har upprättats.

§ 1 DETALJPLAN OCH TIDIGARE AVTAL

§ 1.1 Detaljplan / Exploateringsområde

Syftet med exploateringsavtalet är ett effektivt och ändamålsenligt genomförande av detaljplan del av Centrum, Katten 6, KLF 2023/1459, nedan kallad **Detaljplanen**, se Bilaga 1.

Exploatören är ägare till fastigheten Katten 6, nedan kallad **Fastigheten**, och avser att låta uppföra en byggnad som ska inrymma bostäder och lokaler för centrumverksamhet inom det område som nedan kallas **Exploateringsområdet**. Exploateringsområdet är markerat med heldragen begränsningslinje på plankartan Bilaga 2 och 3.

ADV-KAIDING-2801213-v1

För fullföljandet av åtaganden för genomförande av Detaljplanen har parterna träffat detta avtal, nedan kallat **Exploateringsavtalet.**

§ 1.2 Tidigare avtal

Plankostnadsavtal har tecknats mellan Kommunen och Exploatören 2026-03-30.

§ 1.3 Kvalitetsprogram och andra program och riktlinjer

År 2011 antog Kommunfullmäktige ett detaljplaneprogram för hela kvarteret Katten. Programmet anger utgångspunkter och mål för nya detaljplaner inom kvarteret samt för Skomakargatan och Timmermansgatan.

Planförslaget reglerar gestaltning främst i form av färg, material, form och volym. Byggnaden ska utformas i enlighet med planbeskrivningens kapitel om gestaltning**.**

§ 2 MARKÖVERLÅTELSER OCH LANTMÄTERIFÖRRÄTTNINGAR

§ 2.1 Marköverlåtelser mellan kommunen och exploatören

Kommunen överlåter kvartersmark till exploatören
Kommunen överför genom en separat överenskommelse om fastighetsreglering, den kommunalt ägda mark inom Detaljplanen som utgör kvartersmark, till Exploatörens fastighet Katten 6. Marken överförs inteckningsfri. Marken utgörs av ett underjordiskt 3D-utrymme som ska inrymma kulvert mellan Hunden 16 och parkeringsgaraget på Katten 6. Utrymmet finns markerat på Bilaga 3. Som ersättning för överlåtelsen ska Exploatören erlägga 730 000 kronor. Ersättningen är beräknad i enlighet med gängse ersättningsregler av en oberoende fastighetsvärderare. Ersättning ska erläggs inom 30 dagar efter att båda parter har undertecknat överenskommelsen om fastighetsreglering.

Överenskommelsen om fastighetsreglering gällande marköverföringen av 3D-utrymmet återfinns i Bilaga 4. Exploatören och Kommunen är i och med undertecknandet av detta exploateringsavtal överens om villkoren i överenskommelsen som ska undertecknas i samband med att ansökan om fastighetsreglering enligt § 2.2 sker.

§ 2.2 Fastighetsbildning

Kommunen ansvarar för att ansöka om erforderlig fastighetsbildning enligt den överenskommelse om fastighetsreglering som omnämns i § 2.1. Exploatören biträder denna ansökan. Ansökan om fastighetsbildning ska ske när Detaljplanen har vunnit laga kraft. Exploatören ansvarar för att bekosta erforderlig fastighetsbildning enligt § 2.1 samt även för all övrig lantmäterikostnad som kan komma att hänföras till exploateringen.

ADV-KADING-2801213-v1

§ 2.3 Tillträde

Tillträde enligt § 2.1 sker när ersättningen har betalats.

§ 2.4 Tillfällig nyttjanderätt

Allt nyttjande av kommunal mark, såsom för provborrning, avspärrningar etc. kräver avtal med Kommunen för upplåtelse av tillfällig nyttjanderätt. Detta gäller såväl nyttjande av kvartersmark som allmän platsmark. Exploatören ansvarar för att nyttjanderättsavtal och andra erforderliga tillstånd för nyttjande av marken inhämtas. Exploatören ska i god tid kontakta Kommunen innan marken ska nyttjas.

§ 2.5 Gemensamhetsanläggning

Port och ramp
Katten 6 kommer att utnyttja garageinfarten (port och ramp) på Hunden 16 för åtkomst till kulverten som beskrivs i kapitel 2.1 ovan. Porten och rampen ingår i gemensamhetsanläggning Hunden ga:1 med ändamål garage. Delägande fastigheter är Hunden 15 och Hunden 16. Den befintliga gemensamhetsanläggningen ska, baserat på ett avtal mellan berörda parter, omprövas i syfte att Katten 6 ska ingå i Hunden ga:1 Avtalet är en förutsättning för genomförande av Detaljplanen i dess nuvarande utformning och med nuvarande byggrätt. Avtalet ska bifogas ansökan om fastighetsreglering av utrymmet enligt kapitel 2.2 ovan. Exploatören svarar för samtliga kostnader som kan hänföras till den nya gemensamhetsanläggningen. Avtalet framgår av Bilaga 5 (avtalets bilaga 1, lantmäteritakt 2580-16/28, är utrensad).

Kattgränd
Katten 6 har del i gemensamhetsanläggning Katten ga:2 som omfattar vägen Kattgränd. För gemensamhetsanläggningen upplåts utrymme inom bl. a Katten 6. Enligt anläggningsbeslutet ska vägen ska hållas öppen för varutransporter till de i anläggningen deltagande fastigheterna Katten 6, 12, 13 och 14. Med anledning av att varutransporterna till Hunden måste nyttja Kattgränd för att backa och vända ska gemensamhetsanläggningen breddas inom det område som i Detaljplanen har egenskapsbestämmelsen ö1. Exploatören ska ansöka om omprövning av gemensamhetsanläggningen samt svara för kostnaderna härför, i det fall Lantmäteriet inte beslutar om annat. Exploatören ska svara för ombyggnadskostnaden av Kattgränd.

§ 2.6 Servitut

Befintligt varuintag, som ligger på Katten 6 men tillhör byggnaden på Katten 14, kommer i samband med byggnationen på Katten 6 behöva flyttas och samordnas inom den nya byggnaden på Katten 6. Exploatören ansvarar för att, i samråd med ägaren till Katten 14, säkerställa en långsiktig lösning avseende varuintag för fastigheten Katten 14 inom fastigheten Katten 6 genom servitut eller motsvarande lösning. Lossning kan då ske från Kattgränd. Motsvarande gäller för befintliga rökluckor samt utrymningsväg för biografen inom Katten 14.

ADV-KADING-2801213-v1

§ 3 UTFÖRANDE OCH BEKOSTANDE AV ALLMÄNNA ANLÄGGNINGAR

§ 3.1 Allmän plats med kommunalt huvudmannaskap

Som en konsekvens av exploateringen av Katten 6 behöver körbana och trottoar (allmän platsmark) på Skomakargatan, Skeppsbrogatan och Kattgränd byggas om. Ombyggnationen innebär att gaturummet omdisponeras längs Skomakargatan och att övriga ytor återställs enligt bifogad skiss, Bilaga 6. Området som berör Kattgränd ingår i gemensamhetsanläggning Katten ga:6. Kommunen har därmed inget ansvar för Kattgränd, varför utformningen enligt Bilaga 6 får ses som ett förslag.

Exploatören ansvarar för och bekostar projektering, byggnation och anläggande av allmän plats i enlighet med skissen i Bilaga 6 samt Kommunens projekteringsanvisningar (Projekteringsanvisningar 2022:1). Innan arbete på den allmänna platsmarken påbörjas ska Kommunen godkänna framtagna handlingar. När anläggningen är färdigställd överlåts den utan kostnad till Kommunen.

Exploatörens åtagande är villkorade av att Exploatören erhåller nödvändiga tillstånd. Exploatören ska träffa ett eller flera entreprenadavtal för utförande av byggnationerna enligt Bilaga 6 nedan kallat Entreprenadavtalen.

För att Exploatören ska ha rätt till att ingå Entreprenadavtalen krävs det att Kommunen först lämnat sitt skriftliga godkännande till dessa entreprenadavtal. Kommunens godkännande är ägnat åt att säkerställa att Exploatören handlar upp erforderliga entreprenörer på i branschen gängse villkor, AB 04 eller ABT 06 och med en kvalitetsnivå vad gäller utformningen som är på nivå som motsvarar annan allmän platsmark, gata, trottoar mm inom Kommunen. Kommunen lämnar med sitt godkännande också sitt tillstånd till att Exploatören får tillträde till Kommunens mark för utförande av arbetena enligt Bilaga 6.

Entreprenadavtalen ska omfatta följande delmoment:

- Projektering enligt skiss, Bilaga 6, inklusive höjdsättning och avvattning och i förekommande fall flytt av brunnar,
- Byggnation och kostnad för:
    - Flytt av trottoar längs Skomakargatan från västra till östra sidan,
    - Återställning av eventuellt påverkade ytskikt längs Skomakargatan, Skeppsbrogatan samt Kattgränd.
        - Ytskikt utförs i tjocklekar och material så som befintligt är (betongmarkplattor, asfalt, smågatsten). Om Exploatören vill frångå detta skall dialog hållas med Kommunen för att säkerställa att valen håller den standard som ytskikten i normalfallet kravställs med, samt för att få en gestaltningsmässig helhet för gatan.
    - Eventuella justeringar av brunnar i plan och höjd.

ADV-KADDING-2801213-v1

- Belysningspunkter över framtida trottoar (infällda i ny byggnads fasad eller utskjut) skall följa Kommunens ljusstyrning så att ljussättning av gaturummet upplevs enhetligt.

Vid anläggandet av kulverten ska Exploatören eller av denne anlitad entreprenör återställa vägkropp till fullgod funktion med bärlager och förstärkningslager enligt schaktbestämmelserna. Detta gäller även i det fall Exploatören eller av denne anlitad entreprenör i övrigt gräver eller schaktar ut i gatuområdet.

Kulverten ska konstrueras och dimensioneras så att gatan ovanför klarar fordon med bärighetsklass BK1.

Återställning av gatuutrymmet ovanför kulverten ska utföras enligt AMA-krav med avseende på utspetsning och dylikt, för att erhålla ett jämnt tjällyft i gatans längsriktning.

När anläggningen innefattande samtliga ovan angivna delmoment är slutbesiktigad och godkänd, samt att alla vid slutbesiktningen noterade fel har avhjälps, överlåts den utan kostnad till Kommunen. Se även § 5.2 nedan angående överlåtelse av garantiansvaret.

Vid anläggandet av kulverten samt om Exploatören i övrigt gräver eller schaktar ur gatuområdet så att ledningar berörs, ska Exploatören eller av denne anlitad entreprenör återställa befintliga ledningar till fullgod funktion.

Exploatören ska inför byggnationen av kulverten (enligt Bilaga 3) samråda med Luleå Miljöresurs AB, nedan kallad **Lumire**, dels under projekteringen där Lumire ska godkänna utförandet, men även i god tid innan grävningen för kulverten ska inledas. Före och efter byggnationen av kulverten ska Exploatören bekosta och utföra invändig filmning av samtliga självfallsledningar i gatan, visar det sig att ledningarna tagit skada eller funktionen försämrats efter anläggandet åligger det Exploatören att bekosta och åtgärda detta i samråd med Lumire. Exploatören ska vid anläggandet ta hänsyn till de befintliga vatten-, avlopp och dagvattenledningar som ligger i gatan ovanför utrymmet för kulverten och ska tillse att dessa ledningar är i fortsatt drift under hela byggnationen av kulverten.

Har Exploatören inte fullgjort sina åtaganden gällande iordningsställande av allmän platsmark senast 3 år efter att bygglov har erhållits och vunnit laga kraft, eller vid den senare tidpunkt som särskilt skriftligen överenskommits med Kommunen har Kommunen rätt att iordningsställa allmän platsmark enligt detta avtal på Exploatörens bekostnad.

I det fall Exploatören har påbörjat men inte fullgjort byggnationen av kulverten (kvartersmark) i Skomakargatan har Kommunen vid iordningställandet av allmän plats enligt ovan rätt att på Exploatörens bekostnad utföra de åtgärder som krävs inom kvartersmarksutrymmet för att iordningsställa omkringliggande allmänplatsmark, inklusive Lumires ledningar. Detta gäller även om Utrymmet har överlåtits till Exploatören.

ADV-KAIDING-2801213-v1

§ 3.2 Allmänna, kommunala VA-anläggningar

Exploatören ska ansluta Fastigheten till det kommunala vatten- och avloppsnätet.

Exploatören ansvarar för servisanmälan.

Exploatören ska erlägga anslutningsavgifter för vatten och avlopp enligt gällande taxa vid tidpunkten för anvisning av förbindelsepunkt.

§ 4 UTFÖRANDE OCH BEKOSTANDE AV ÖVRIGA ANLÄGGNINGAR

§ 4.1 Allmänt om byggnation på kvartersmark

Exploatören ansvarar för att utbyggnaden på kvartersmark.

Kulverten ska konstrueras och dimensioneras så att gatan ovanför klarar fordon med bärighetsklass BK1.

Entréers tröskelhöjd skall anpassas så att de ansluter till gatans befintliga höjd. Finns det nivåskillnad mellan gatans höjd och färdig golvnivå skall denna skillnad tas upp inuti byggnaden.

I det fall gatan byggs om i samband med husets byggnation skall en höjd för varje enskild entré fastställas utifrån en höjdsättning av den projekterade gatan.

Exploatören ansvarar för och bekostar projektering och genomförande av anslutnings- och återställandearbeten som behöver göras på intilliggande fastigheter, utöver 3.1, som en följd av Exploatörens bygg- och anläggningsarbeten. För åtgärder utanför Fastigheten ska projektering och återställande utföras i samråd med berörd fastighetsägare.

§ 4.2 Dagvatten

Avrinning av dagvatten ska fördröjas och renas inom Fastigheten. De åtgärder som beskrivs i dagvattenutredningen PM Dagvattenhantering Kv. Katten, Luleå (Afry), Bilaga 7 eller åtgärder som uppnår samma funktion ska genomföras. När förslag på åtgärd finns skall detta redovisas till Lumire.

§ 4.3 Avfallshantering

Sopor från Katten 6 ska härbärgeras i soprum i Fastigheten. Tömning ska ske från Kattgränd. Sophämtning från Katten 14, som idag sker från varukajen på Katten 6, ska ske från Kattgränd.

Exploatören ska samråda med Lumire innan system för avfallshantering väljs och installeras för att säkerställa att hämtning kan ske med de fordon och system som Lumire tillhandahåller.

ADV-KADDING-2801213-v1

§ 4.4 Parkering

En beskrivning och beräkning av parkeringsbehovet för cykel och bil inom kvarteret Katten 6 har tagits fram av Exploatören, se PM Parkering, Tengbom, 2023-11-21 Bilaga 8. Genom att utföra delar eller hela av de av Exploatören föreslagna åtagandena i enlighet med principerna för Gröna Parkeringsköp, kan antalet parkeringsplatser reduceras. Den i planförslaget tillåtna byggrätten utgår från att samtliga åtaganden utförs. Exploatören åtar sig att följa principerna för Gröna Parkeringsköp enligt PM Parkering, Tengbom, 2023-11-21 Bilaga 8.

Om Exploatören inte tillämpar principerna för Gröna Parkeringsköp ska Exploatören följa de parkeringstal per respektive användning som beslutats som gällande parkeringsnorm av Luleå kommun.

§ 4.5 Ledningar för el, telekommunikationer, fjärrvärme

Exploatören ska i samråd med ledningssägare och berörda kommunala förvaltningar svara för samordning av ledningsdragning och de eventuella ledningsflyttar som krävs för exploateringens genomförande. Exploatören bekostar sådan ledningsomläggning som är nödvändig till följd av exploateringen.

Befintliga anläggningar ska hållas tillgängliga för berörda ledningsägare under byggtiden.

§ 5 VILLKOR UNDER BYGGTIDEN/GENOMFÖRANDE

§ 5.1 Tidplan

Exploatören ska, i samråd med Kommunen, upprätta en huvudtidplan för hela exploateringen efter att Detaljplanen har vunnit laga kraft. Om avvikelse sker eller riskerar att ske mot huvudtidplanen ska övriga parter informeras om detta utan fördröjning.

§ 5.2 Samordning, Garantibesiktning och Slutbesiktning

Följande text i denna paragraf avser anläggande av allmän plats enligt § 3.1 i detta avtal:

Exploatören ska tillse att såväl projektering som arbeten för genomförande av Detaljplanen avseende allmän plats samordnas mellan Parterna. Granskning av bygghandlingar för allmän plats ska ske av utsedd kontaktperson för Kommunen i samråd med Exploatören.

Exploatören eller, i dess ställe entreprenören, ska innan byggstart kalla Kommunen till syn.

Exploatören ska skriftligen kalla representant från Infrastruktur- och serviceförvaltningen, eller motsvarande förvaltning, på Luleå kommun till byggmöten.

ADV-KAIDING-2801213-v1

Arbeten får inte påbörjas innan ett första bygg-/startmöte har hållits. Exploatören ska i god tid underrätta Infrastruktur- och serviceförvaltningen på Luleå kommun när entreprenaderna beräknas vara färdigställda och tillgängliga för slutbesiktning. Parterna är överens om att besiktningsman ska utses enligt 7 kap. 7§ AB04/ABT06 beroende på typ av entreprenad. Exploatören bekostar dessa besiktningar. Besiktning ska inte utföras under tiden 1 december-15 april om vädret så inte tillåter.

Efter tidpunkt för godkänd slutbesiktning svarar Exploatören för åtgärder, justeringar och andra arbeten som ska utföras enligt besiktningsprotokoll från slutbesiktningen.

Exploatören ska efter att anmärkningarna från slutbesiktningsprotokollet(en) är åtgärdade överlåta samtliga sina rättigheter enligt Entreprenadavtalen, jämte säkerhet enligt 6 kap 21§ AB04/ABT 06 för tid intill två år från entreprenadens/entreprenadernas godkännande, till Kommunen som därefter inträder som part i Exploatörens ställe såvitt avser rätten till felavhjälpande under garantitid och ansvarstid och samtliga övriga rättigheter som må tillkomma Exploatören enligt 5 kap AB 04/ABT 06.

§ 5.3 Markföroreningar

Exploatören ansvarar för eventuella kompletterande markmiljöutredningar. Vid misstanke om förorening i samband med schakt skall Kommunen omgående informeras och beredas tillfälle till kontroll och beslut om vidare åtgärd. Exploatören har, parterna emellan, kostnadsansvaret för sanering av de markföroreningar som erfordras för genomförande av Detaljplanen med undantag för de eventuella marksaneringsåtgärder som erfordras för genomförande av schakt avseende kvartersmark under gata, benämnd kulverten, för vilka Kommunen har kostnadsansvar.

Om markföroreningar påträffas i samband med arbeten i allmän plats ansvarar Exploatören om att informera Kommunen om detta. Kommunen ansvarar därefter för anmälan till berörd tillsynsmyndighet. De merkostnader som hanteringen av dessa kan medföra läggs till kostnaden för allmän plats enligt § 3.1.

Kommunen bekostar inga åtgärder beställda av Exploatören om Kommunen i förväg inte skriftligen har godkänt detta.

§ 5.4 Fornlämningar

Om fornlämningar påträffas i samband med utbyggnad av kvartersmark ansvarar Exploatören för anmälan till länsstyrelsen och bekostar de åtgärder som de kan kräva.

Om fornlämning påträffas i samband med iordningsställande av allmän platsmark ansvarar Exploatören för anmälan till länsstyrelsen och bekostar eventuella åtgärder som de kan kräva.

ADV-KADING-2801213-v1

§ 5.5 Områdets skick

Exploatören ansvarar för att allmän plats avlämnas i överenskommet skick enligt skiss, Bilaga 6.

§ 5.6 Byggtrafik och störningar

Byggtrafik till och från Exploateringsområdet ska ske så att störningarna begränsas i möjligaste mån. Exploatören ska särskilt redovisa trafikavstängningar och andra åtgärder som påverkar nyttjande av allmän plats. Hänsyn ska tas till säkra och funktionella allmänna gång- och cykelstråk, busshållplatser mm under byggtiden. Exploatören ansvarar för och bekostar upprättande av trafikanordningsplaner samt säkerställer att dessa görs i god tid innan avstängning.

§ 5.7 Skador under byggtiden och skydd av befintliga värden

Exploatören ansvarar för och bekostar återställande av skador på Kommunens och tredje mans egendom. Innan skada åtgärdas ska godkännande inhämtas från drabbad part. Drabbad part har rätt att på bekostnad av den som orsakat skada själv reparera skadan.

Parterna ska överenskomma om de etableringsområden som byggande inom Fastigheten respektive allmän plats kommer att behöva. Den part som behöver åtkomst till mark utanför sitt etableringsområde ska inhämta tillstånd från markägaren.

Innan byggstart ska parterna gemensamt inspektera markanläggningar, träd och annan vegetation inom och invid etableringsområdena. Exploatören kallar till inspektionen. Vid denna inspektion ska status och eventuella skyddsåtgärder säkerställas.

Krävs sprängarbeten ska dessa särskilt riskbedömas, planeras och utföras så att skador på grund av sprängning förebyggs.

§ 6 ADMINISTRATIVA KOSTNADER, SÄKERHET, MEDFINANSIERINGSERSÄTTNING

§ 6.1 Säkerhet

Exploatören ska till kommunen ställa säkerhet i form av en bankgaranti som säkerhet för fullgörandet av de åtgärder som Exploatören åtagit sig att utföra enligt detta avtal. Bankgarantin ska uppgå till ett belopp om 2 miljoner kronor och överlämnas till Kommunen tio dagar efter Exploatören har erhållit bygglov. Kommunen äger rätt att helt eller delvis ta i anspråk bankgarantin vid utebliven eller bristfällig fullgörelse av Exploatörens åtaganden.

Bankgarantin ska gälla och vara tillgänglig för Kommunen fram till dess att åtgärderna har genomgåtts och godkänts vid slutbesiktning. Vid slutbesiktningen ska Kommunen göra en bedömning av om det finns behov av att kvarhålla ett belopp för eventuella garantiarbeten som identifieras vid slutbesiktningen.

ADV-KADDING-2801213-v1

(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E)

Efter godkänd slutbesiktning, och efter att Kommunen fattat beslut om huruvida något belopp ska kvarhållas för garantiarbeten, ska Kommunen återlämna bankgarantin till Exploatören. Om Kommunen bedömer att säkerhet behöver kvarstå, ska Exploatören i samband med återlämnandet ställa en ny, reducerad bankgaranti motsvarande det belopp Kommunen bedömt nödvändigt för att säkerställa att garantiarbeten fullgörs, alternativt kan parterna komma överens om nedsättning av befintlig garanti.

Den reducerade bankgarantin ska gälla under anläggningens garantitid och får tas i anspråk av Kommunen om Exploatören inte avhjälper fel inom föreskriven tid. Kommunen meddelar skriftligen när den reducerade säkerheten får återlämnas.

§ 7 ÖVRIGT

§ 7.1 Relationshandlingar

Exploatören svarar för att relationshandlingar upprättas gällande ombyggda gator inklusive kulverten. Relationshandlingar ska utföras av sakkunnig och följa Kommunens anvisningar för inmätning och leverans av relationshandlingar, ”Relationsmätning Luleå kommun”, eller motsvarande upprättad handling. Relationshandlingarna ska överlämnas senast vid slutbesiktning av området till Kommunen utan ersättning. Handlingen ska följa kommunens koordinatsystem och format så att de lätt kan inordnas i den digitala primärdatabasen.

I det fall Lumires befintliga vatten- och avloppsledningar ska byggas om ska relationshandlingar upprättas och följa Lumires ”Anvisningar för relationsmätning VA-ledningar 2023” eller motsvarande senare upprättad handling.

Kommunens och Lumires anvisningar finns på Luleå kommuns hemsida. (Sökväg: Näringsliv*Tillstånd, regler och tillsyn*Anvisningar konsulter och entreprenörer)

§ 7.2 Tillstånd, lov, godkännanden

Exploatören ansvarar för att erforderliga tillstånd, lov och godkännanden söks och följs. Eventuellt nyttjande av Kommunens allmänna platsmark kräver Kommunens (via Infrastuktur- och serviceförvaltningen) medgivande och regleras i särskilt avtal. Nyttjande av allmän platsmark kräver även polistillstånd.

§ 7.3 Information, marknadsföring

Exploatören förbinder sig att utan kostnad för Kommunen kontinuerligt informera allmänheten med skyltar om pågående byggnadsarbeten och andra arbeten som har samband med genomförandet av Detaljplanen.

ADV-KAIDING-2801213-v1

§ 7.4 Överlåtelse av detta avtal

Exploatören ska i samband med överlåtelse av Fastigheten till annan part, tillse att tillräcklig säkerhet utställs, till ersättande av säkerhet enligt § 6.1 ovan. Kommunen avgör vad som utgör tillräcklig säkerhet.

Exploatören får efter Kommunens skriftliga medgivande frånträda hela eller delar av detta avtal genom att överlåta tillämpliga delar på den nya ägaren.

§ 7.5 Tvist

Tvist mellan Kommunen och Exploatören som gäller tolkningen eller tillämpningen av detta avtal ska avgöras av svensk allmän domstol på Kommunens hemort.

§ 7.6 Giltighet

Detta exploateringsavtal är till alla delar förfallet utan ersättningsrätt för någondera parten om inte

dels *kommunfullmäktige* antar Detaljplanen genom beslut som senare vinner laga kraft,

dels *kommunstyrelsen* godkänner detta Exploateringsavtal och avtal om fastighetsreglering avseende Kattern 6 genom beslut som senare vinner laga kraft,

ADV-KAIDING-2801213-v1

Signaturer

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar av vilka parterna tagit var sitt.

Ort och datum _____

För Luleå kommun
genom *dess kommunstyrelse*

_____

_____

Bevittnas:

_____

_____

För Folkets Energihus
c/o Nåiden bygg AB

_____

Per Utterström

_____

_____

Bevittnas:

_____

_____

ADV-KAIDING-2801213-v1

Bilagor

Exploateringsavtalet utgörs av detta exploateringsavtal (detta dokument) samt följande bilagor:

Bilaga 1	Plankarta till Detaljplanen
Bilaga 2	Plankarta med Exploateringsområdet markerat i plan
Bilaga 3	3D-utrymmet markerat i plan och höjd
Bilaga 4	Överenskommelse om fastighetsreglering avseende 3D-utrymmet
Bilaga 5	Avtal om omprövning av gemensamhetsanläggning Hunden ga:1
Bilaga 6	Skiss ombyggnad allmän platsmark
Bilaga 7	PM Dagvattenutredning Kv Katten, Luleå
Bilaga 8	PM Parkering, Tengbom, 2023-11-21

ADV-KAIDING-2801213-v1

Bilaga 1

PLANKARTA

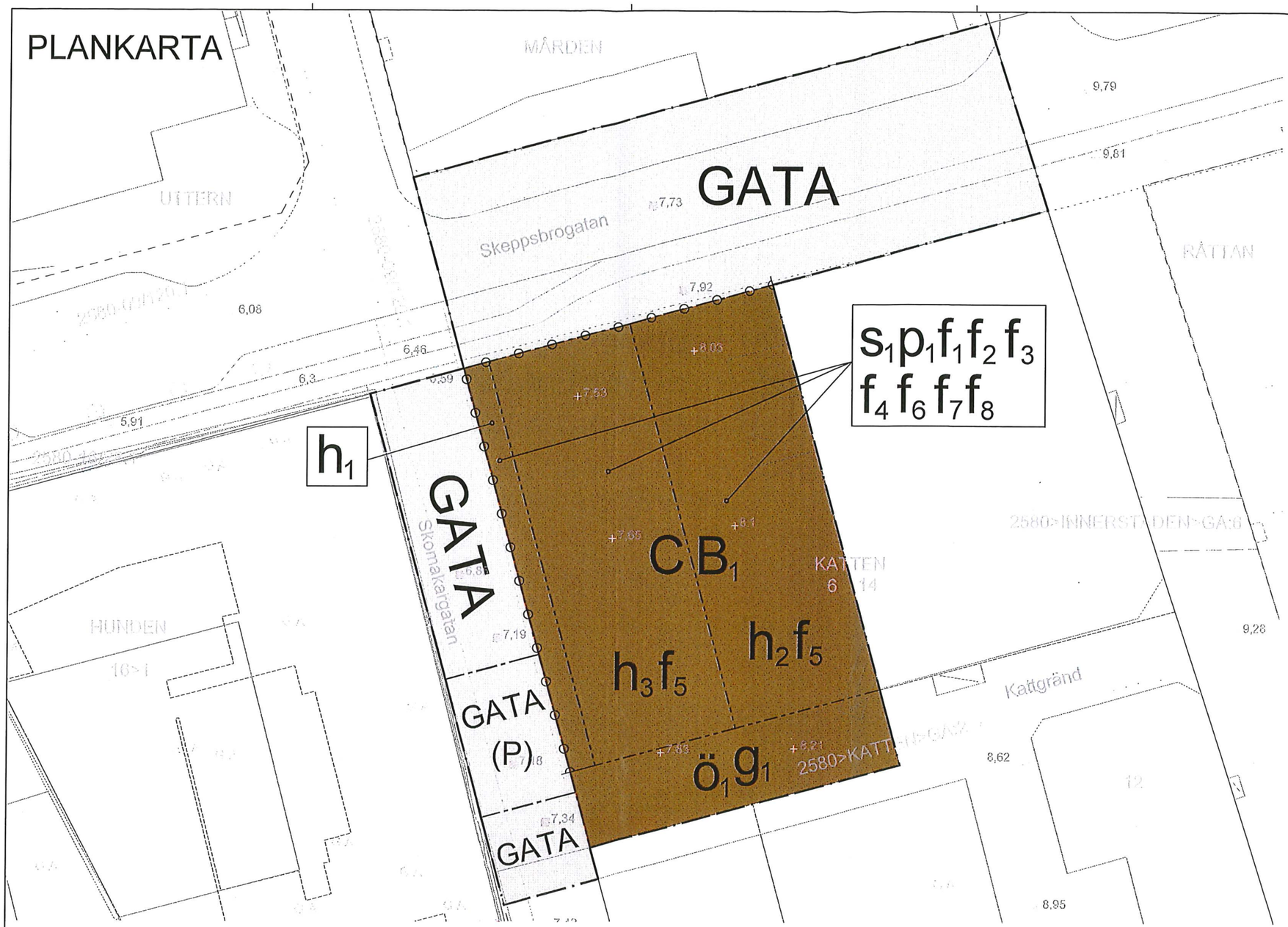

GRUNDKARTA

- Fastighetsgräns
- Kvarterstraktgräns
- Traktgräns
- Fastighetsinformation
- Rättigheter
- Vägkant med kantsten
- Vägkant
- Mark/Terräng/Anläggningslinje
- Bostad
- Komplementbyggnad
- Övrig byggnad
- Skärmtak
- Slänt
- +0.00 Markhöjd
- Höjdkurva
- Barrträd
- Lövträd

Upprättad	2025-10-21
Fastighetsgränser	2025-10-21
Kontroll och inmätning i fält	
Upprättat av:	Carina K
Mätare:	Erik L
Koordinatsystem i höjd	RH 2000
Koordinatsystem i plan	SweRef 99 21 45

ÖVERSIKTSKARTA

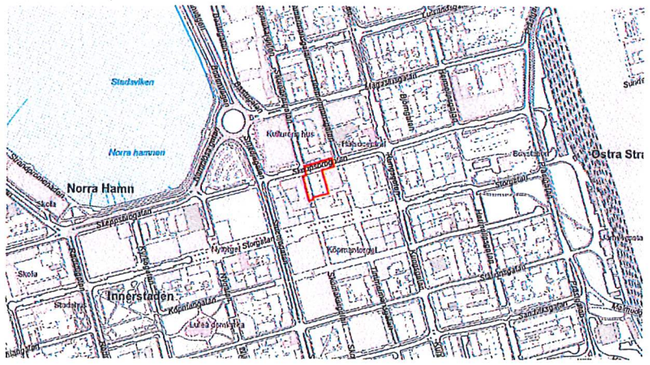

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Bestämmelser utan beteckning gäller inom hela planområdet.

GRÄNSBETECKNINGAR

- Planområdesgräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Allmän plats

- GATA — Gata
- (P) — Parkering. Bestämmelsen avgränsas inom nivåintervall +3,9 meter till +5,1 meter över nollplan (RH2000) och ned till -1,2 meter under nollplan (RH2000).

Kvartersmark

- B_1 — Bostäder från våning sju och uppåt
- C — Centrum

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Begränsning av markens utnyttjande

- $ö_1$ — Endast byggnadsverk under mark

Byggnaders användning

- s_1 — Byggnadens markplan får endast användas för centrumverksamhet.

Höjd på byggnadsverk

- h_1 — Högsta nockhöjd är 22 meter
- h_2 — Högsta nockhöjd är 26 meter
- h_3 — Högsta totalhöjd är 45 meter

Markreservat för gemensamhetsanläggningar

- g_1 — Markreservat för gemensamhetsanläggning.

Placering

- p_1 — Byggnaden ska placeras i gräns mot Skeppsbrogatan och Skomakargatan. Längs Skomakargatan medges ett indrag på maximalt två meter från fastighetsgräns för byggnadens första två våningar.

Stängsel, utfart och annan utgång

- Utfartsförbud

Utformning

- f_1 — Byggnadens fasad ska utföras i tegel, puts och/eller trä.
- f_2 — Fasader ska utföras i varm, jordig kulör med matt yta.
- f_3 — Sockelvåningens fasader mot Skeppsbrogatan och Skomakargatan ska i huvudsak bestå av glas. Byggnadens sockelvåning ska markeras i sten eller tegel.
- f_4 — Entré ska finnas mot Skomakargatan och Skeppsbrogatan. Entréer ska placeras med minst en meters indrag från gata.
- f_5 — Balkong får kraga ut maximalt 1,8 meter över egenskapsområde h_1 och egenskapsområde $ö_1$ och g_1 med en lägsta fri höjd om 26 meter från marknivå.
- f_6 — Balkong får inte kraga ut över fastighetsgräns eller egenskapsområde h_2.
- f_7 — Byggnad får kraga ut med maximalt 2,4 meter över egenskapsområde $ö_1$ och h_1 med lägsta fri höjd om sex meter från marknivå och upp till 26 meters nockhöjd.
- f_8 — Balkong får glasas in, endast med ramfri inglasning som väderskydd för uterum.

GENOMFÖRANDETID

Genomförandetiden är 10 år och börjar gälla från och med laga kraft-datum.

GRANSKNINGSHANDLING

KLF 2023/1459

Detaljplan för del av Centrum

Katten 6

Luleå kommun Norrbottens län
Kommunstyrelseförvaltningen
Sektor Samhällsbyggnad & demokrati

Beslutsdatum	Instans
Antagande	
Laga kraft	

Daniel Rova, Planchef
Sofia Andersson, Planarkitekt
Erica Välimaa, Plankonsult, Sweco

Bilaga 2

Röd linje markerar exploateringsområdet.

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

Bilaga 3

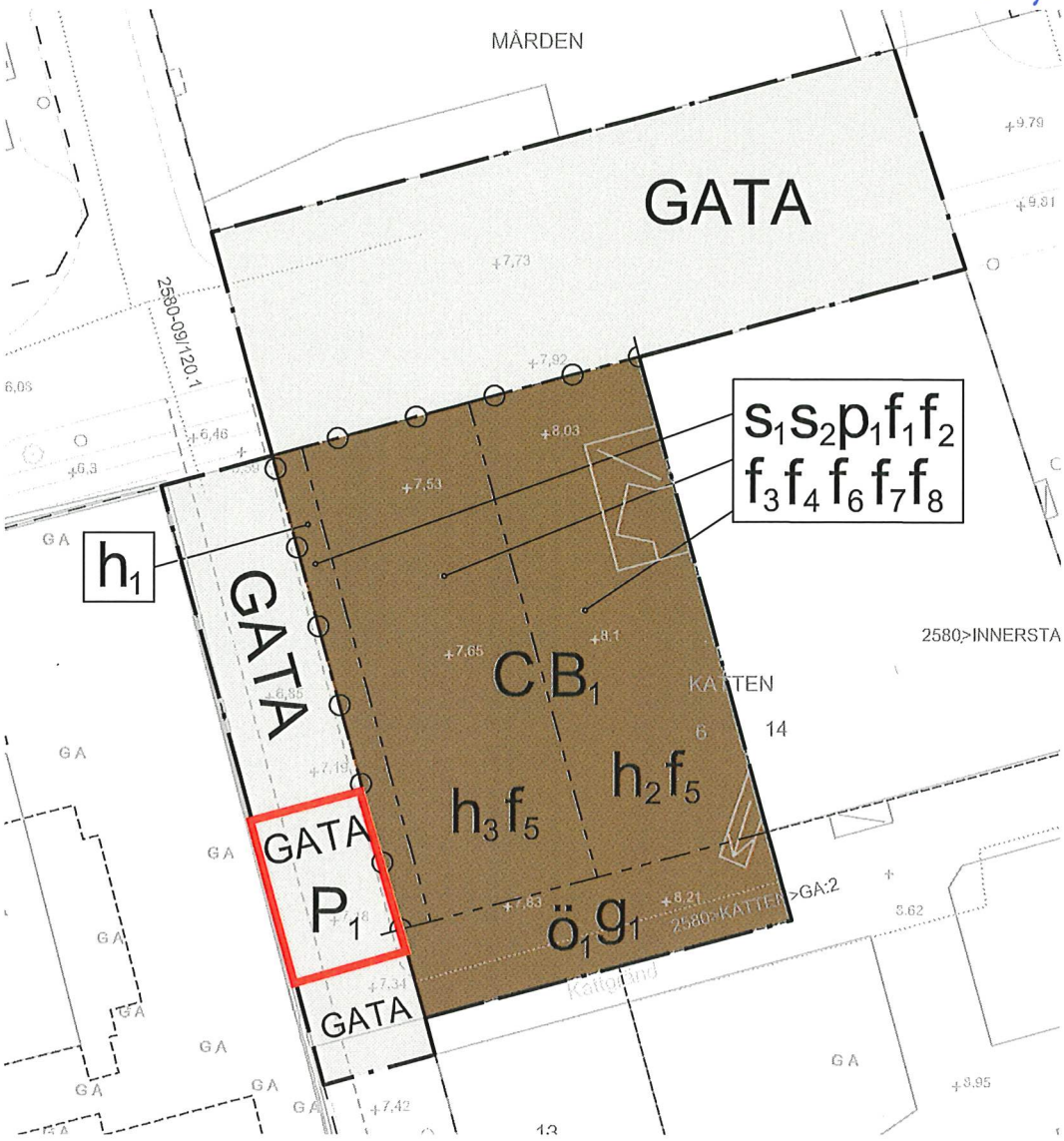

Röd linje avgränsar 3D-fastigheten i plan.

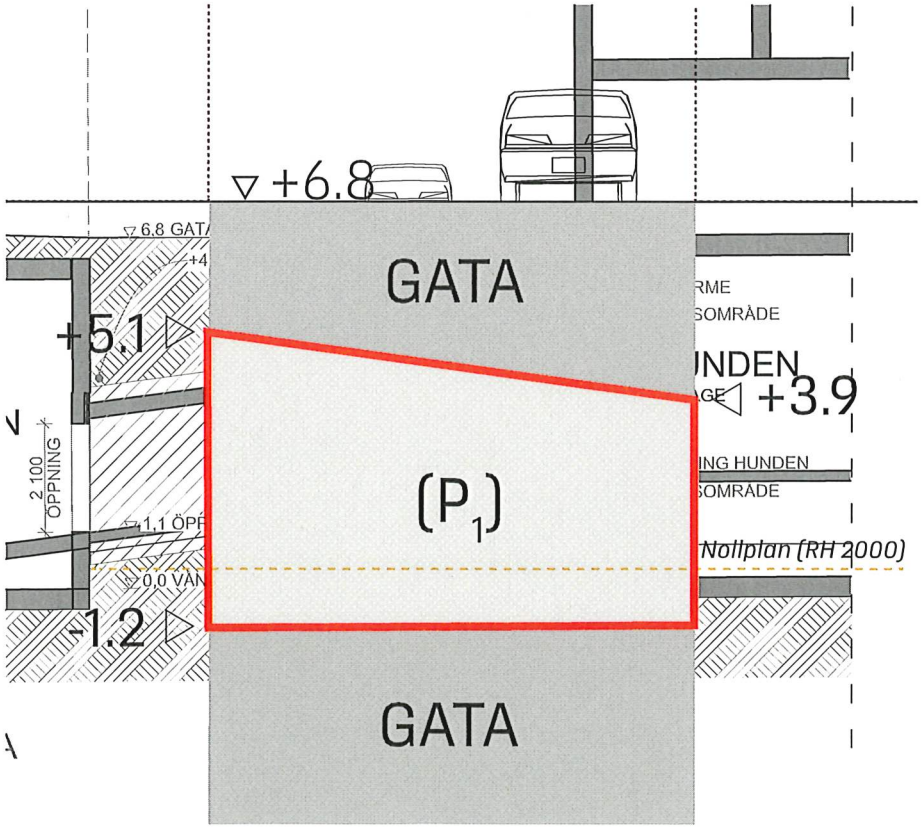

Röd linje avgränsar 3D-fastigheten i höjdled.

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

Mellan Luleå kommun (212000-2742), ägare av Innerstaden 2:1 i Luleå kommun och Folkets Energihus AB, c/o Nåiden bygg AB (556777-8211), Box 914, 971 27 Luleå, ägare av fastigheten Katten 6 i Luleå kommun, har följande överenskommelse om fastighetsreglering träffats:

Genom fastighetsreglering ska ett underjordiskt 3D-utrymme av Innerstaden 2:1 överföras till Katten 6. Området har i plan och höjd markerats i rött på plankarta i bifogad bilaga.

Folkets Energihus AB, c/o Nåiden bygg AB såsom ägare av Katten 6 ska direkt till ägaren av Innerstaden 2:1 erlägga en ersättning om totalt SJUHUNDRATRETTIOTUSEN (730 000 :-) KRONOR.
Ersättningen ska betalas senast 30 dagar efter båda parter har undertecknat denna överenskommelse. Ersättningen ska erläggas mot faktura. Faktura skickas per post till: Folkets Energihus AB, c/o Nåiden Bygg AB, Upplandsvägen 7, Box 914, 971 27 Luleå. Märkning: 2040 Kvarteret Katten. Referens: Per Utterström.

Tillträde ska ske när ersättningen har betalats.

Luleå kommun ska snarast möjligast ansöka om lantmäteriförrättning för att genomföra fastighetsregleringen. Folkets Energihus AB, c/o Nåiden bygg AB såsom ägare av Katten 6 biträder denna ansökan. Förrättningskostnaderna ska betalas av Folkets Energihus AB, c/o Nåiden bygg AB.

Denna överenskommelse har upprättats i tre exemplar, varav parterna tagit var sitt och ett exemplar inlämnats till Lantmäteriet.

Luleå 202……-……..-……..	Luleå 202……-……..-……..
För Luleå kommun	För Folkets Energihus AB, c/o Nåiden bygg AB
……	……
Roger Tuomas Mark- och exploateringschef	Per Utterström

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

Bilaga 4

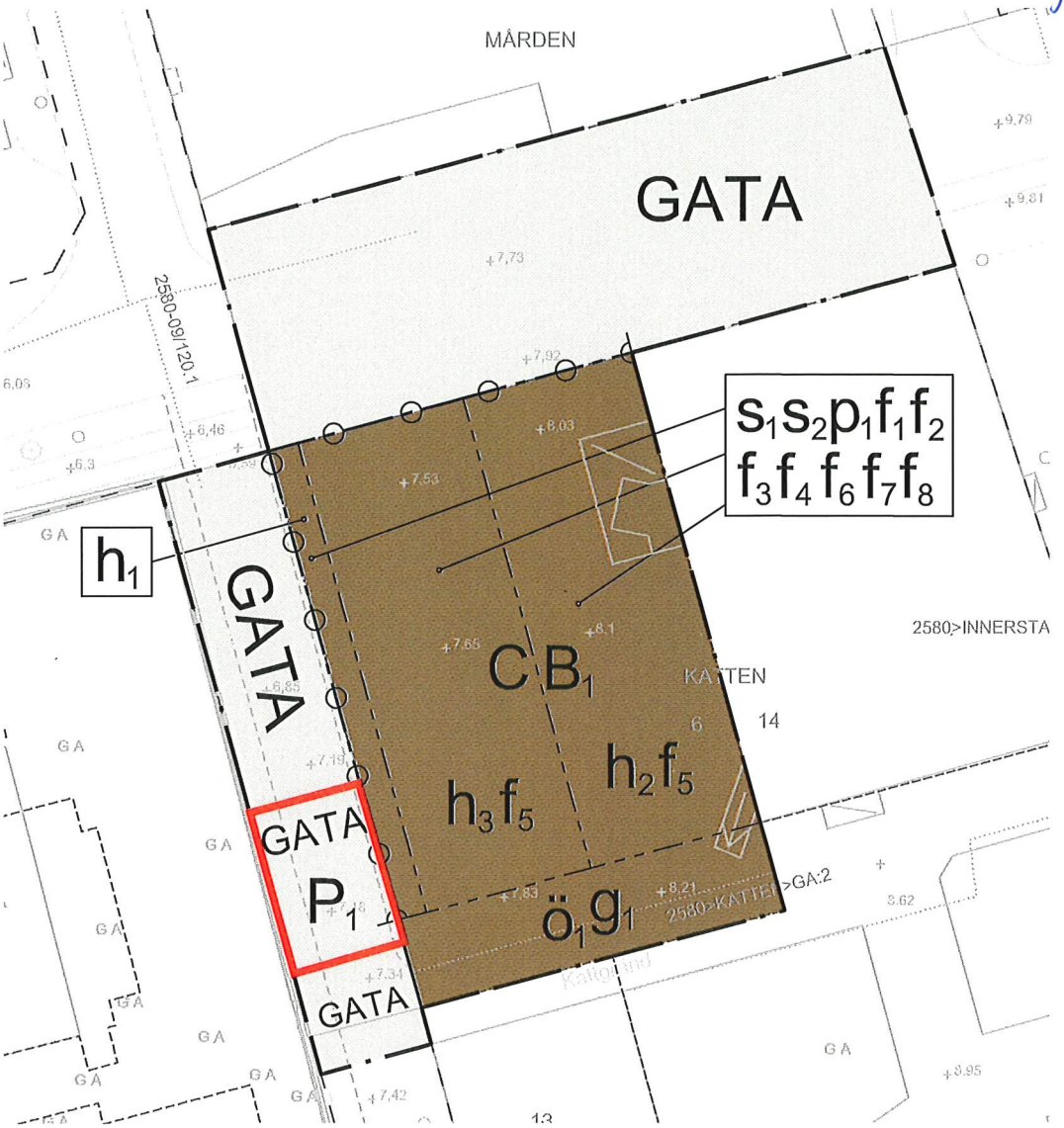

Röd linje avgränsar 3D-fastigheten i plan.

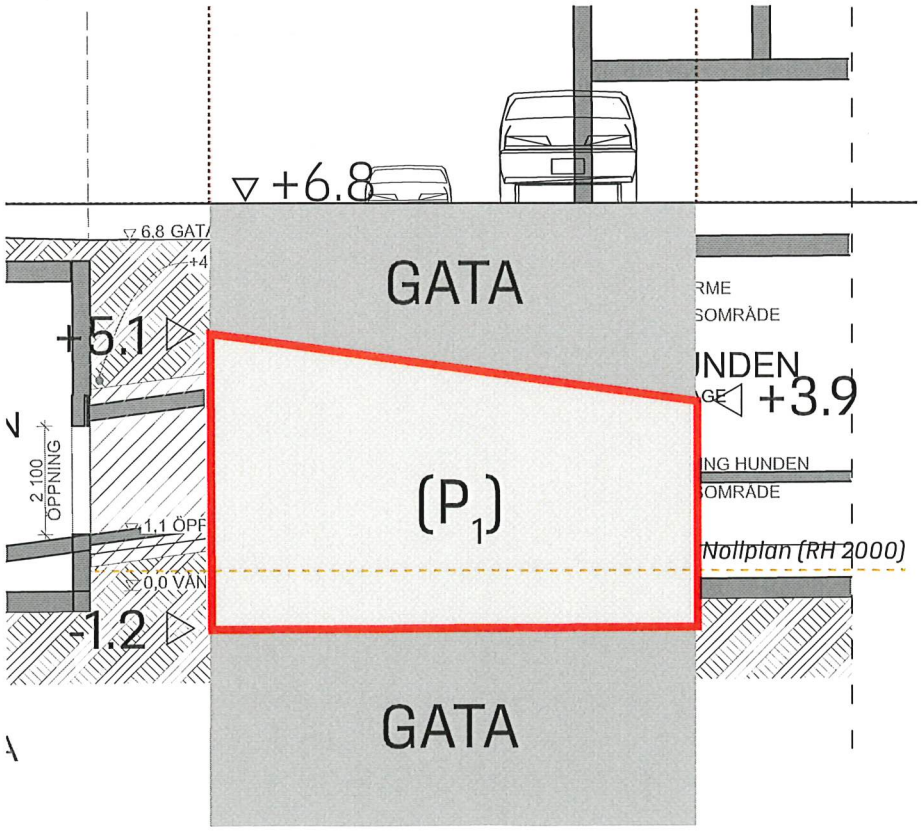

Röd linje avgränsar 3D-fastigheten i höjdled.

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

Docusign Envelope ID: FC755D11-5ED5-4CC7-81E1-A8898B4D1817

Bilaga 5

AVTAL OM GEMENSAMHETSANLÄGGNING

1. PARTER

1.1 **Ägaren till fastigheten Luleå Katten 6:**

Folkets Energihus AB, org.nr 556777-8211, c/o Nåiden Bygg AB, Box 914, 971 27 Luleå (nedan "**Bolaget**");

1.2 **Ägaren till fastigheten Luleå Hunden 16:**

HH Struktur AB, org.nr 556718-7082, Renmarkstorget 5, 903 26 Umeå (nedan "**HH**"); och

1.3 Ägaren till fastigheten Luleå Hunden 15:

Diös Forellen Fastighets AB, org.nr 559034-0229, c/o Diös Fastigheter AB, Box 188, 831 22 Östersund (nedan "**Diös**").

Bolaget, HH och Diös benämns nedan (var för sig) "**Part**" eller gemensamt "**Parterna**".

2. BAKGRUND

2.1 Till grund för denna överenskommelse ligger förslag till ny detaljplan för del av Luleå centrum Katten 6, KLF 2023-1459 ("**Detaljplanen**"). En förutsättning för Detaljplanens genomförande är att vissa fastighetsbildningsåtgärder genomförs.

2.2 Bolaget äger fastigheten Luleå Katten 6. HH äger fastigheten Luleå Hunden 16 och Diös äger fastigheten Hunden 15. Fastigheterna angränsar till varandra.

2.3 Ägarna till fastigheterna Hunden 15 och Hunden 16 har sedan tidigare bildat en gemensamhetsanläggning benämnd "Hunden GA:1", avseende det parkeringsgarage och den ramp som är belägen på fastigheten Hunden 16, Lantmäteriets akt nr 2580-16/28 (fortsättningsvis "**Gemensamhetsanläggningen**"), se bilaga 1.

2.4 På fastigheten Luleå Katten 6 planerar Bolaget att bygga ett nytt parkeringsgarage under marknivån. Åtkomsten till det nya parkeringsgaraget är avsedd att utgöras av den ramp som ingår i Gemensamhetsanläggningen ("**Rampen**").

2.5 I syfte att Bolaget, som är ägare till Katten 6, ska kunna nyttja Rampen avser Parterna ansöka om omprövning av Gemensamhetsanläggningen genom att Katten 6 inträder som andelsägare i Gemensamhetsanläggningen.

2.6 Den gemensamma partsavsikten är således att det här avtalet 1) ska utgöra grund för en ansökan hos Lantmäteriet avseende omprövning av Gemensamhetsanläggningen, samt 2) ska reglera drift-, skötsel- och underhållsansvaret för Gemensamhetsanläggningen.

(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

Docusign Envelope ID: FC755D11-5ED5-4CC7-81E1-A8898B4D1817

3. ÖVERENSKOMMELSE

3.1 Ägarna till deltagande fastigheter Hunden 15 och Hunden 16 överenskommer härmed att Gemensamhetsanläggningen GA:1 ska ändras på så sätt att Katten 6 ska träda in som andelsägare i Gemensamhetsanläggningen.

3.2 De fastigheter nedan som ägs av Bolaget, HH respektive Diös ska vara delägare i Gemensamhetsanläggningen ("**Delägarna**").

3.3 Fördelningstalen (andelstalen) för Gemensamhetsanläggningen ska vara enligt följande

Hunden 16	26 procent
Hunden 15	48 procent
Katten 6	26 procent

3.4 Gemensamhetsanläggningen ska ansvara för drift-, skötsel- och underhåll av Rampen. För varje kalenderår ska parterna gemensamt upprätta och besluta om drift-, skötsel- och underhållsplan för Gemensamhetsanläggningen samt fastställa budget för kommande kalenderår. Bolaget ska ansvara för att samordna möten. De faktiska kostnaderna för Gemensamhetsanläggningen ska fördelas enligt fördelningstalen (andelstalen) som anges i punkten 3.3 ovan.

3.5 Gemensamhetsanläggningen ska förvaltas genom delägarförvaltning.

3.6 Kostnaderna för omprövningen, med de nya andelstalen, av Gemensamhetsanläggningen ska bäras av Bolaget.

3.7 För Bolagets nyttjande av Rampen i Gemensamhetsanläggningen ska ägaren till Hunden 16 och ägaren till Hunden 15 erhålla en engångsersättning av Bolaget uppgående till totalt 5 000 000 kronor, att fördelas mellan ägaren till Hunden 16 och Hunden 15 med fördelningen 50/50 procent. Ersättningen ska betalas inom en månad från det att Bolaget antingen (i) börjat nyttja Rampen och Gemensamhetsanläggningen eller (ii) har tagit upp ett hål i den vägg på fastigheten Hunden 16 som gränsar mot fastigheten Katten 6, förutsatt att Lantmäteriet fattar beslut om omprövning av Gemensamhetsanläggningen i enlighet med detta avtal.

3.8 De delar av det mellan HH och Diös gällande Avtal om delägarförvaltning av gemensamhetsanläggningar på fastigheterna Hunden 15 och Hunden 16 av den 4 april 2016 ska, vad avser underhåll, drift och skötsel av Gemensamhetsanläggningen, ersättas av detta avtal förutsatt att Lantmäteriet fattar beslut om omprövning av Gemensamhetsanläggningen i enlighet med detta avtal.

4. ÖVRIGT

4.1 Bolaget ansvarar – Parterna emellan – för att ansöka om omprövning av Gemensamhetsanläggningen i enlighet med denna överenskommelse när Bolaget erhållit lagakraftvunnet bygglov för det aktuella projektet. Genom undertecknandet av avtalet bekräftar övriga Parter att nämnda ansökan hos Lantmäteriet biträds av samtliga Parter.

4.2 Parterna är överens om att eventuella krav som belöper på tiden fram till och med avtalsdagen för det här avtalet är - genom fullgörande av den här överenskommelsen - fullt och slutligt reglerade avseende de delar som avtalet berör.

4.3 Detta avtal blir bindande för Part när det har signerats av Parterna.

[signatursida följer]

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

Bilaga 6

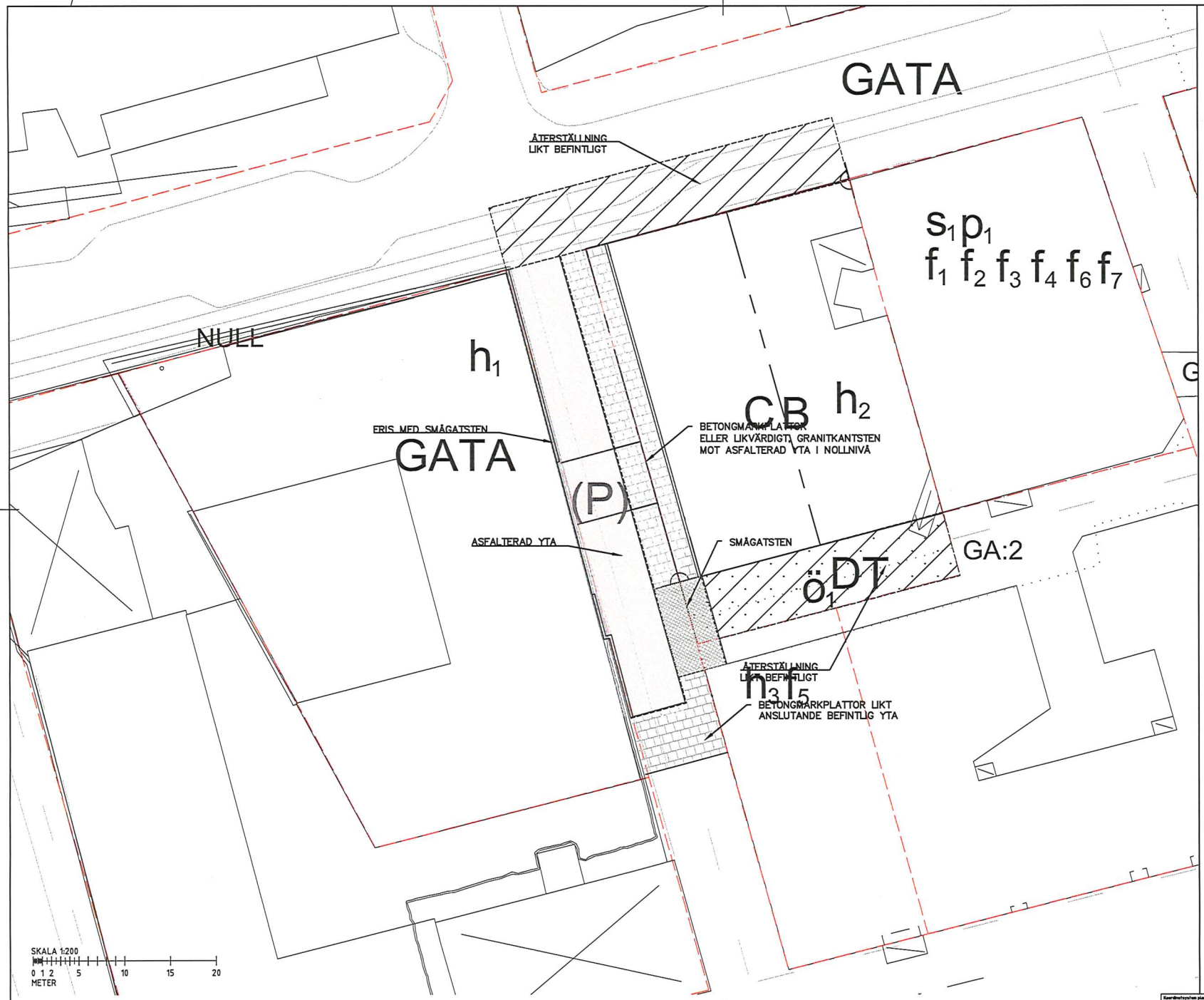

BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	SIGN	DATUM

ARBETSMATERIAL

LULEÅ KOMMUN
Stadsbyggnadsförvaltningen
971 85 LULEÅ

DP KATTEN 6

UPPDRAG NR	KONSTR / RITAD AV	HANDLÄGGARE
	A GUSTAFSSON	
DATUM 2024-XX-XX	ANSVARIG	

ÖVERSIKT
KÖRSPÅR VARUINTAG

SKALA	NUMMER	BET
1:200 (A1)	T-30-001	
ORDER NR	RITNING MÅ EJ ändras (E-formatet)	

Koordinatsystem plan: Sweref 99 21 45
Koordinatsystem höjd: RH 2000

1 1 5 7
Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA8803E3EBD467A4AF121DE1C88E

Bilaga 7

AFRY

PM Dagvattenhantering Kv. Katten

GRANSKNINGSHANDLING

Handläggare
Magnus Melander
+46 10 505 00 00
Mobil
+46 70 226 77 69
E-post
Magnus.Melander@afry.com
Datum
2024-06-28
Projekt ID
D0118504

Mottagare
Daniel Ekerlin
Nåiden

Granskare
Sara Eklund

PM Dagvattenhantering Kv. Katten, Luleå

Dagvattenhantering under och efter exploatering av Kv. Katten

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

PM Dagvattenhantering Kv. Katten

Innehållsförteckning

1 Bakgrund 3
1.1 Syfte 3
2 Recipient 4
3 Befintligt ledningssystem 5
4 Dagvattenberäkningar 6
4.1 Flödesberäkningar 6
4.2 Erforderlig fördröjning 8
5 Skyfallsanalys 9
5.1 Befintligt 9
5.2 Efter exploatering 10
6 Snöupplag 10
7 Föroreningsberäkningar 10
8 Förslag dagvattenhantering 12

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

PM Dagvattenhantering Kv. Katten

1 Bakgrund

Planområdet ligger i centrala Luleå där kv. Katten planeras att utvecklas med en klimatsmart byggnad som kombinerar kontor och boende. Kvarteret består av fyra delar Katten 6, 12, 13 och 14, där exploateringen avser Katten 6 med en storlek på ca 0,14 ha. Lokaliseringen för den planerade byggnaden är mellan Skeppsbrogatan och Skomakargatan på en befintlig parkeringsplats, se Figur 1.

I samband med utveckling av området har AFRY fått i uppdrag att utföra en dagvattenutredning med fokus på fördröjning som sammanställs i detta PM.

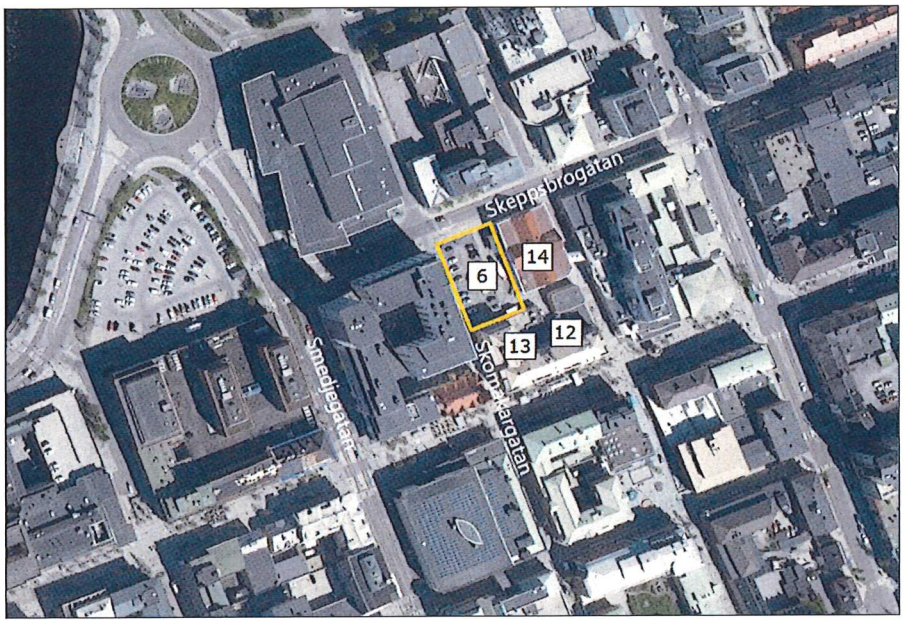

Figur 1. Planområdet (gul markering) längs med Skeppsbrogatan och Skomakargatan.

1.1 Syfte

För denna detaljplan så är fokus i första hand fördröjning. När dagvattnet fördröjs erhålls samtidigt en viss rening men målsättningen är att dimensionera föreslagna systemlösningar efter fördröjningsbehovet, dvs så att flödet från fastigheten inte ökar. Klimatfaktor på 1,25 ska användas. Beräkningar som ska presenteras i rapporten är:

- Flödesberäkningar befintligt läge och efter exploatering. Förslag på systemlösning som fördröjer vattnet ned till dagens nivå. Beräkningar görs med klimatfaktor för framtida läge. Ge förslag var på fastigheten fördröjningsanläggningen kan placeras. Redovisa även placering av anslutningspunkt till ledningsnät. Ansamlas stora mängder snö på fastigheten så behöver även detta tas med i utredningen.
- Föroreningsberäkningar ska utföras för halter och mängder som når recipient från området. Flödesberäkningar utförs för befintligt läge och framtida läge med föreslagen systemlösning för dagvatten. Inklusive beskrivning av recipientens status och bedömning av påverkan på MKN för recipienten.
- Enklare skyfallsanayls som visar på ytavrinningsvägar och eventuella instängda områden.

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

PM Dagvattenhantering Kv. Katten

2 Recipient

Dagvatten antas avledas till recipienten Inre Lulefjärden som är belägen väster om planområdet. Inre Lulefjärden är ca 8 km² stor och angränsar till yttre Lulefjärden med en gräns strax söder om Bergnäsbron, se Figur 2.

Inre Lulefjärden har miljökvalitetsnorm med ett kvalitetskrav på *"God ekologisk status"* och *"God kemisk ytvattenstatus"*. Nuvarande status är *"God ekologisk status"* och *"Uppnår ej god kemisk ytvattenstatus"*, se sammanställning i Tabell 1.

Den ekologiska statusen har bedömts som god, baserat på hydromorfologiska parametrar. Enligt påverkansanalysen finns det en risk att gränsvärdena för särskilda förorenande ämnen överskrids. Underlag för att bedöma statusen för de aktuella ämnena saknas helt eller delvis. Därför kan statusen för särskilda förorenande ämnen inte fastställas, vilket leder till låg tillförlitlighet i statusklassningen. Den sammanvägda bedömningen av näringsämnen har klassificeringen hög.

Anledningen till att den kemiska ytvattenstatusen bedöms till ej god beror på att gränsvärden för PBDE och kvicksilver överskrids för samtliga undersökta ytvattenförekomster; sjöar, vattendrag och kustvatten i Sverige. Föroreningarna kommer från atmosfäriskdeposition genom långväga luftburen spridning från både Sverige och utomlands. Bedömningen av dioxiner baseras på extrapolering som tyder på att gränsvärdet för Dioxiner, Furaner och Dioxinlika PCB:er överskrids. Extrapoleringen är gjord utifrån medelvärdesberäkning av data från 10 provtagningar utförda längs Norrbottenskusten under perioden 2005-2015. Studier av strömming (helkroppsanalys) indikerar att halterna av dioxiner, furaner och dioxinlika PCB:er överskrider gränsvärdet i samtliga vattenförekomster i Norrbotten. Bedömningen baseras på ett begränsat antal mätvärden, vilket gör att tillförlitligheten klassificeras som medel.

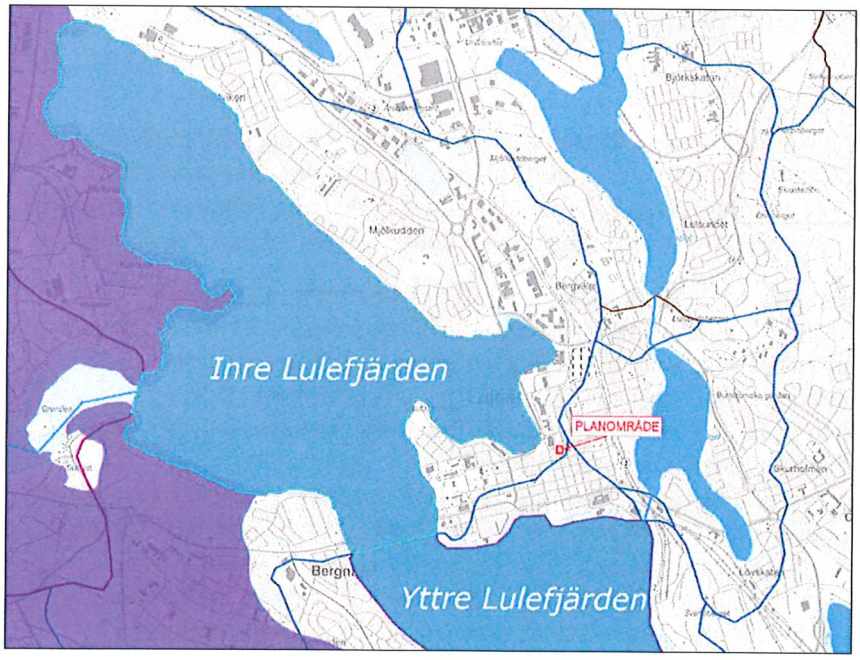

Figur 2. Recipient Inre Lulefjärden inom turkos avgränsning och planområdet i rött.

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

PM Dagvattenhantering Kv. Katten

Tabell 1. Miljökvalitetsnorm (MKN) för Inre Lulefjärden.

Ekologisk status		
Kvalitetskrav	Status 2019	Kommentar
God ekologisk status	God	Vattenförekomstens ekologiska status är bedömd till god status med låg tillförlitlighet
Kemisk ytvattenstatus		
Kvalitetskrav	Status 2019	Kommentar
God kemisk ytvattenstatus *Undantag* PBDE, Hg- & Hg-föreningar och dioxiner & dioxinlika föreningar	Ej god	Sannolikt gränsöverskridande värden för PBDE, Hg & Hg-föreningar, Dioxiner, Furaner och Dioxinlika PCB:er

3 Befintligt ledningssystem

Underlag gällande befintligt ledningssystem har erhållits i samband med utredningen. Figur 3 visar utdrag ut ledningskollen över det kommunala dagvattenledningsnätet och tillhörande dagvattenpunkter i området kring planområdet. De ljusa gröna ledningarna och punkterna är aktiva dagvattenledningar respektive dagvattenbrunnar. De mörka gröna ledningarna och punkterna är dagvattenledningar respektive dagvattenbrunnar tagna ut drift.

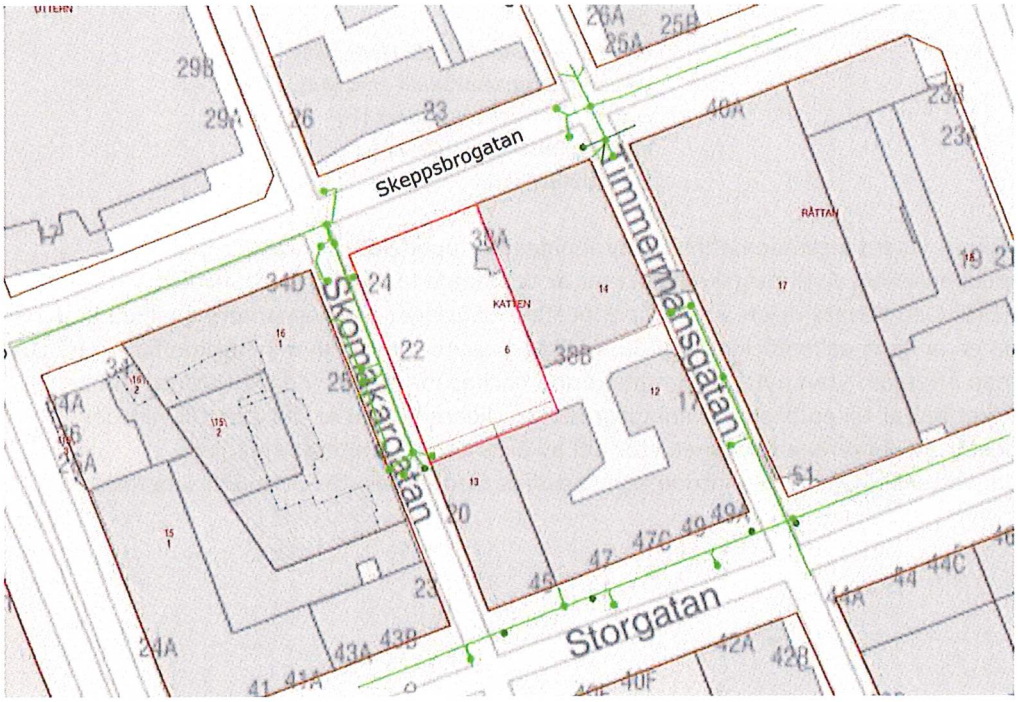

Figur 3. Dagvattenledningsnät och dagvattenpunkter i området kring planområdet.

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

PM Dagvattenhantering Kv. Katten

4 Dagvattenberäkningar

4.1 Flödesberäkningar

Flödesberäkningar görs för ett 20-årsregn med en varaktighet på 10 minuter. Svenskt vatten rekommenderar att hänsyn tas till ökade flöden till följd av klimatförändringar. I denna rapport används en klimatfaktor på 1,25 i riktlinje med branschstandarden och kommunens dagvattenplan.

För beräkning av regnintensitet används Dahlströms ekvation (1) som återfinns i bl.a. Svenskt Vatten P110 kap 4.4.1. Formeln gäller för regnvaraktigheter upp till ett dygn. Ett 20-årsregn med varaktigheten 10 min ger en regnintensiteten på ca 287 l/s, ha.

$$i_{Å} = 190 * \sqrt[3]{Å} * \frac{\ln(T_R)}{T_R^{0,98}} + 2 \qquad (1)$$

där:
$i_{Å} = regnintensitet\ [l/s, ha]$
$T_R = regnvaraktighet\ [minuter]$
$Å = återkomsttid\ [månader]$

Vid beräkning av dagvattenflöden används rationella metoden, ekvation (2), med regnintensitet enligt Dahlströms ekvation (1) ovan.

$$q_{dim} = A * \varphi * i_A * k \qquad (2)$$

där:
$q_{dim} = dimensionerande\ flöde\ [l/s]$
$A = avrinningsområdets\ area\ [ha]$
$\varphi = avrinningskoefficient\ [-]$
$i_{Å} = regnintensitet\ [l/s, ha]$
$k = klimatfaktor$

Figur 4 visar karterade befintliga avrinningsytor uppdelat i tak, asfalt och grusparkering. Avrinningskoefficienter är bestämda i enlighet med Svenskt Vatten P110. Den största delen av området består i dagsläget av grusparkering vilken bedöms ha en avrinningskoefficient på 0,5. Vanliga grusytor har en avrinningskoefficient på 0,4 men eftersom ytan nyttjas som parkering packas marken av den konstanta trafiken vilket bidrar till en ökad avrinningsgrad. Ytterligare aspekt är att ytan till viss del består av parkerade fordon en stor del av året vilket resulterar i en ökad dagvattenbelastning, då fordon kan likställas med en takytas avrinningskoefficient.

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

PM Dagvattenhantering Kv. Katten

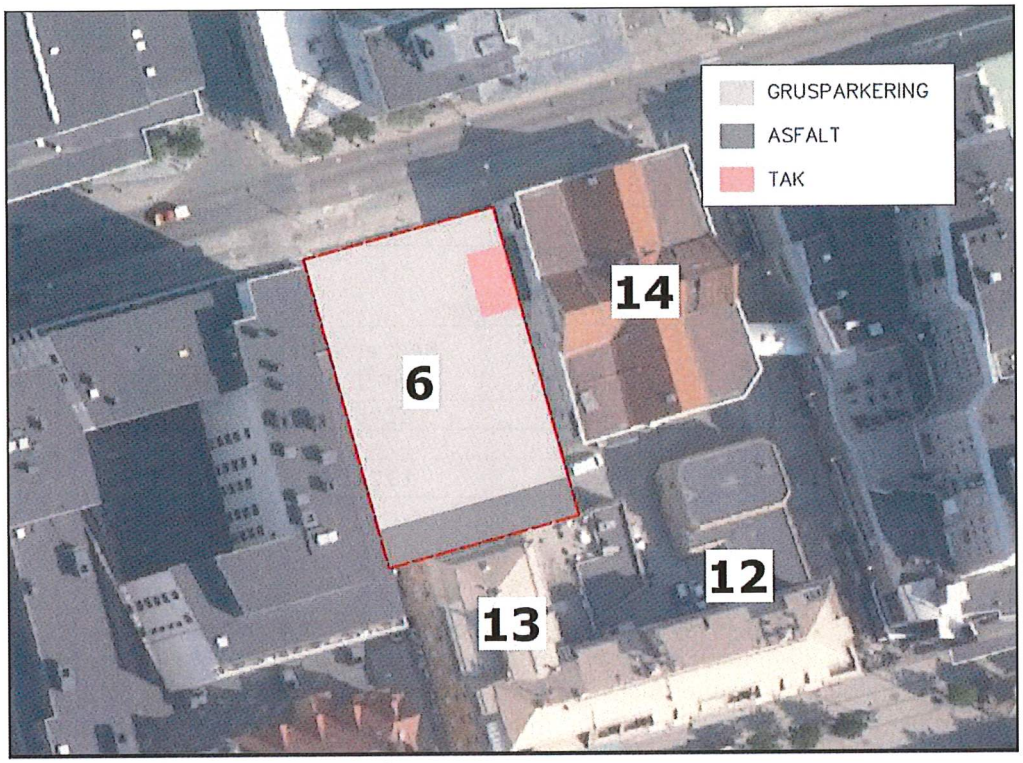

Figur 4. Befintliga yta inom planområdet (röd markering).

För den framtida situationen antas i princip hela planområdet förses med takyta, förutom en markyta allra närmast Katten 13. Den marken kommer att bli prickad (d.v.s får inte bebyggas). Det är ovisst hur stor yta mellan Katten 6 och Katten 13 som blir prickad, i denna utredning antas den yta som är markerad med "asfalt" i Figur 4 blir prickad.

Tabell 2 och Tabell 3 redovisar dagvattenflöden för den befintliga situationen samt en framtida situation med en klimatfaktor. Beräkningarna visar på att flödet ökar med ca 110% från 22 l/s till 46 l/s. Detta beror på en ökad hårdgörningsgrad och den inkluderande klimatfaktorn.

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

PM Dagvattenhantering Kv. Katten

Tabell 2. Flöden för den befintliga situationen.

Markanvändning	φ	Area [m²]	Red. area [m²]	Flöde [l/s]
Tak	0,9	59	53	2
Asfalt	0,8	89	71	2
Grusparkering	0,5	1280	640	18
Totalt	**0,5**	**1428**	**764**	**22**

Tabell 3. Flöden efter exploatering inklusive klimatfaktor.

Markanvändning	φ	Area [m²]	Red. area [m²]	Flöde [l/s]
Tak	0,9	1339	1205	43
Asfalt	0,8	89	71	3
Totalt	**0,90**	**1428**	**1276**	**46**

4.2 Erforderlig fördröjning

Målsättningen är att dagvattenbelastningen inte ska öka från planområdet för dimensionerande 20-årsregn jämfört med den befintliga situationen. Ett 20-årsregn med varaktigheten 10 minuter motsvarar ca 17 mm regn och med en klimatfaktor ca 22 mm regn. Erforderlig fördröjningsvolym har beräknats med ekvation (3) där den ökade dagvattenbelastningen beräknas med hjälp av regndjupet och den reducerade arean.

$$V_{erf.} = (A_{red.} * d * k)_{exp.} - (A_{red.} * d)_{bef.} \qquad (3)$$

där:
$A_{red.} = reducerad\ area\ [m^2]$
$d = regndjup\ [m]$
$k = klimatfaktor$

För att inte öka dagvattenbelastningen krävs en erforderlig fördröjningsvolym på ca 14,3 m³. Då förutsätts mestadels av planområdet anläggs som en takyta och endast en mindre del behållas som asfaltsyta (den prickade marken närmast Katten 13). Skulle delar av takytan bytas ut mot terrasser med grönytor skulle den erforderliga fördröjningsvolymen kunna reduceras.

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

PM Dagvattenhantering Kv. Katten

5 Skyfallsanalys

5.1 Befintligt

Ytavrinning inom planområdet sker i nordvästlig riktning ut mot Skeppsbrogatan och Skomakargatan, se Figur 5. Belastande dagvatten kommer från Biogränd i sydost samt från innergård inom Katten 12.

Innergården på Katten 12 är ett instängt område vilket har sin rinnväg mot planområdet först vid extrema regn. Simuleringar visar på att innergården svämmar över vid ca 90 mm regn, då ledningssystemet antas kunna avleda de första 10 mm regn. Som jämförelse motsvarar 90 mm regn motsvarar 100-årsregn med klimatfaktor 1,25 och varaktigheten 3 timmar.

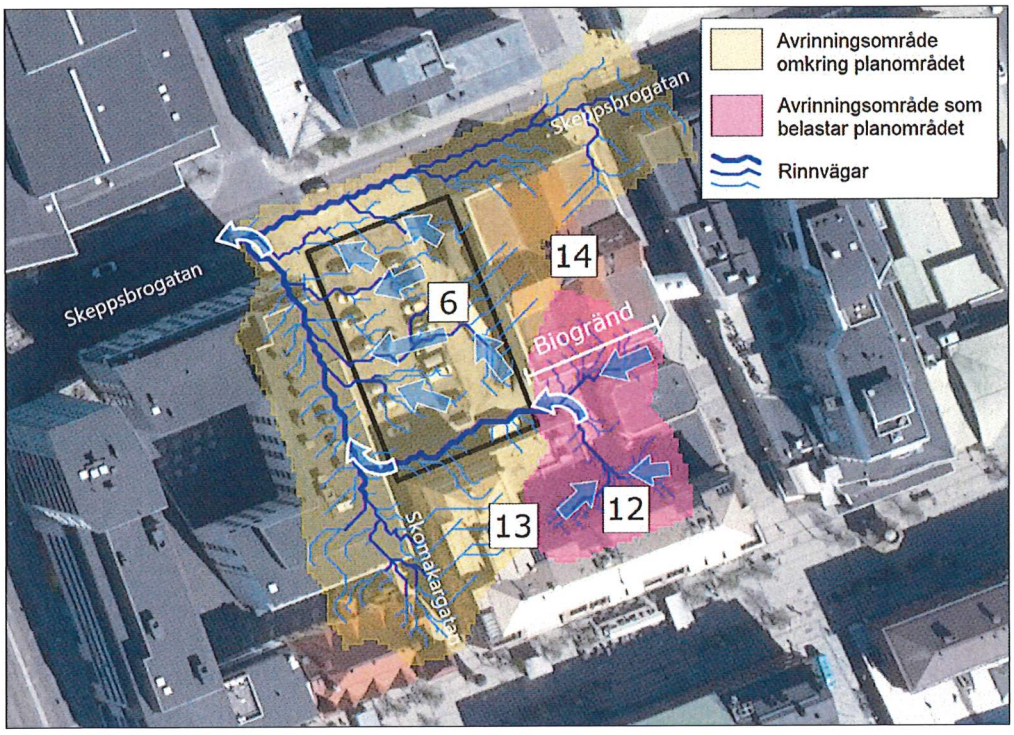

Figur 5. Befintliga avrinningsområden och rinnvägar med planområdet I svart.

Figur 6 redovisar befintliga lågpunkter/instängda områden med stående vattenvolymer vid ett 100-årsregn med klimatfaktor 1,25 och varaktigheten 6 timmar vilket motsvarar 106 mm regn. Inom avrinningsområdet är det endast innergården på Katten 12 som riskerar översvämningar i dagsläget.

1166 Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

PM Dagvattenhantering Kv. Katten

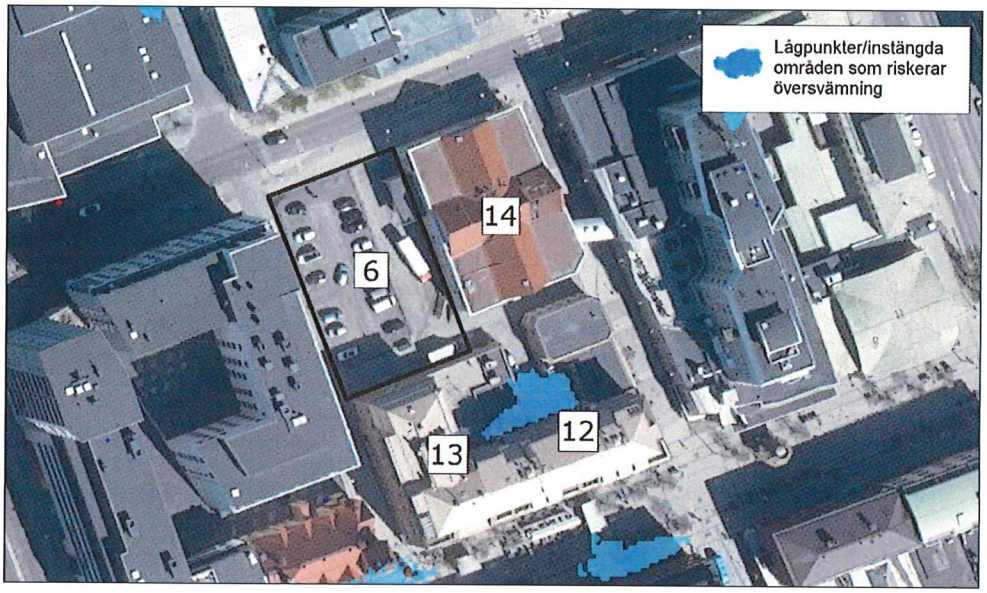

Figur 6. Befintliga lågpunkter/instängda områden som riskerar att översvämmas vid stora regn.

5.2 Efter exploatering

Efter exploatering finns det fortsatt en rinnväg längs med Biogränd då markytan närmast Katten 13 inte kommer att bebyggas (prickad yta). Därmed kan vattnet frotsatt rinna ut längs med Biogränd och inga instängda områden skapas. Därmed kommer skyfallsläget kommer vara detsamma före och efter exploatering.

6 Snöupplag

Inom planområdet hanteras alla snöhantering på taken då ingen annan yta finns att tillgå. Snöupplag bör inte ske ovanpå eller i direkt anslutning till rännstensbrunnar, vilka kan riskera att sätta igen och skapa översvämning vid händelse av snösmältning och stora regn. Snösmältningsintensiteten under ett dygn i Luleå uppgår till 5,6 l/s ha, enligt tabell 4.10 i P110. Beräknat flöde vid snösmältning blir ca 0,8 l/s då planområdet är 0,14 ha. Flödet vid 20-årsregn är alltså dimensionerande.

7 Föroreningsberäkningar

Föroreningsberäkningar är utförda med StormTac v24.2.1. StormTac är en programvara som teoretiskt beräknar föroreningsbelastningen från olika typer av markanvändningar baserat på typvärden. Resultatet av beräkningarna ska ses som ungefärliga värden och inte som faktiska mätvärden. För exakta värden krävs mätningar före och efter en exploatering då föroreningsbelastningen är starkt påverkad av den platsspecifika situationen.

Föroreningsberäkningarna är utförda utan reningsanläggningar för att se konsekvenserna av den förändrade markanvändningen. Beräkningarna visar på att majoriteten av de beräknade ämnena minskar i belastning efter exploatering. Ämnen som dock bedöms öka i belastning är kväve, kadmium, PBDE och PCB, se Tabell 4 och Tabell 5. Därmed förordas rening av dagvattnet.

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

PM Dagvattenhantering Kv. Katten

Tabell 4. Föroreningshalter (µg/l) före och efter exploatering. Grönt fält indikerar en minskning efter exploatering.

	Befintligt	Exploatering -Ej rening
P	140	52
N	1600	1600
Pb	17	4,7
Cu	36	21
Zn	120	73
Cd	0,42	0,59
Cr	13	2,5
Ni	5,5	4,2
Hg	0,07	0,0045
SS	120000	20000
BaP	0,053	0,011
PBDE 47	0,00019	0,00019
PBDE 99	0,00023	0,00024
PBDE 209	0,015	0,015
PCB 28	0,021	0,021
PCB 52	0,029	0,03
PCB 101	0,0091	0,0093
PCB 118	0,01	0,01
PCB 138	0,002	0,0021
PCB 153	0,0019	0,002
PCB 180	0,002	0,0021

Tabell 5. Föroreningsmängder (kg/år) före och efter exploatering. Grönt fält indikerar en minskning efter exploatering.

	Befintligt	Exploatering -Ej rening
P	0,1	0,044
N	1,1	1,4
Pb	0,013	0,004
Cu	0,026	0,017
Zn	0,093	0,062
Cd	0,00029	0,0005
Cr	0,0098	0,0021
Ni	0,004	0,0036
Hg	0,000053	0,0000038
SS	92	17
BaP	0,000039	0,000009
PBDE 47	0,00000013	0,00000016
PBDE 99	0,00000016	0,0000002
PBDE 209	0,000011	0,000013
PCB 28	0,000015	0,000018
PCB 52	0,000021	0,000025
PCB 101	0,0000065	0,0000079
PCB 118	0,0000071	0,0000087
PCB 138	0,0000014	0,0000017
PCB 153	0,0000014	0,0000017
PCB 180	0,0000014	0,0000017

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

PM Dagvattenhantering Kv. Katten

8 Förslag dagvattenhantering

Fastigheten planeras att hårdgöras till 100 % för att nyttja marken maximalt och det kan finnas risk att markföroreningar lakar ut om dagvattnet tillåts infiltrera. Förslag på dagvattenhantering är ett underjordiskt magasin som bör ha en tät konstruktion. Täta magasin kan vara kvadratiska (t.ex. dagvattenkassetter med tätskikt) eller cylindriska (rörmagasin av betong eller plast).

Förslagsvis anläggs rörmagasin som rymmer hela den erforderliga fördröjningsvolymen på 14,3 m^3 med syfte att fördröja dagvatten. Önskas rening behöver magasinet utformas med en sedimenteringsdel, vilket kan utföras genom ett förhöjt utlopp som skapar en stående vattenvolym i botten av magasinet. Denna stående vattenvolym kan inte tillgodoräknas som fördröjningsvolym. Ett förhöjt utlopp skapar bara en stående vattenvolym vilket fungerar som rening via sedimentation. Det förhöjda utloppet har ingen fördröjande funktion eftersom vattenytan är lika med vattengången på utflödet. Det viktiga är alltså strypningen som ska motsvara befintliga flöden. Innan anslutning till magasinet rekommenderas alltid att en sandfångsbrunn anläggs för omhändertagande av partiklar. Både en sandfångsbrunn och ett eventuellt sedimenteringsmagasin behöver slamsugas regelbundet för att bevara kapaciteten och funktionen. Föroreningsberäkningar har utförts på rörmagasin med sedimentering. Beräkningarna visar på att alla av de beräknade ämnena minskar i belastning efter exploatering, se Tabell 6 och Tabell 7.

Tabell 6. Föroreningshalter (µg/l) före och efter exploatering med rening. Grönt fält indikerar en minskning efter exploatering.

	Befintligt	Exploatering -med rening
P	140	30
N	1600	1300
Pb	17	0,65
Cu	36	4,5
Zn	120	18
Cd	0,42	0,21
Cr	13	1,2
Ni	5,5	1,4
Hg	0,07	0,0030
SS	120000	6600
BaP	0,053	0,0050
PBDE 47	0,00019	0,0001
PBDE 99	0,00023	0,00013
PBDE 209	0,015	0,0083
PCB 28	0,021	0,012
PCB 52	0,029	0,016
PCB 101	0,0091	0,0051
PCB 118	0,01	0,0056
PCB 138	0,002	0,0011
PCB 153	0,0019	0,0011
PCB 180	0,002	0,0011

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

PM Dagvattenhantering Kv. Katten

Tabell 7. Föroreningsmängder (kg/år) före och efter exploatering med rening. Grönt fält indikerar en minskning efter exploatering.

	Befintligt	Exploatering -med rening
P	0,1	0,025
N	1,1	1,1
Pb	0,013	0,00055
Cu	0,026	0,0038
Zn	0,093	0,015
Cd	0,00029	0,00018
Cr	0,0098	0,001
Ni	0,004	0,0012
Hg	0,000053	0,0000025
SS	92	5,6
BaP	0,000039	0,0000042
PBDE 47	0,00000013	0,000000088
PBDE 99	0,00000016	0,00000011
PBDE 209	0,000011	0,000007
PCB 28	0,000015	0,00001
PCB 52	0,000021	0,000014
PCB 101	0,0000065	0,0000043
PCB 118	0,0000071	0,0000048
PCB 138	0,0000014	0,00000096
PCB 153	0,0000014	0,00000092
PCB 180	0,0000014	0,00000096

Rörmagasin kan utformas på flera olika sätt med t.ex. ett långt magasin, två parallella eller flera utspridda vid strategiska platser nära stuprör. Tabell 8 redovisar den totala rörlängden för rörmagasin med olika innerdiameter som krävs för att erhålla erfordrad fördröjningsvolym.

Tabell 8. Rörmagasin, olika innerdiameter med respektive rörlängd för att erhålla erforderlig fördröjningsvolym.

Innerdiameter [mm]	Längd [m]
300	205
400	115
500	74
600	51
800	29
1000	18
1200	13
1400	9

Figur 7 redovisar ett förslag till dagvattenhantering i området med ungefärlig placering av underjordiskt magasin. Anslutning sker förslagsvis till Skeppsbrogatan där vattengången ligger på +4,21 enligt befintligt dagvattenledningssystem. Det bedöms vara en lämplig nivå då markytan i det nordöstra hörnet av planområdet ligger på ca +7 m. Vid projektering bör exakt nivå på vattengång kontrolleras. Förslagsvis sker anslutning via en PP110-ledning med 5‰ vilket motsvara ca 22 l/s kapacitet vid fullt

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

magasin. Det motsvarar befintligt dagvattenflöde, alternativt installeras en flödesregulator.

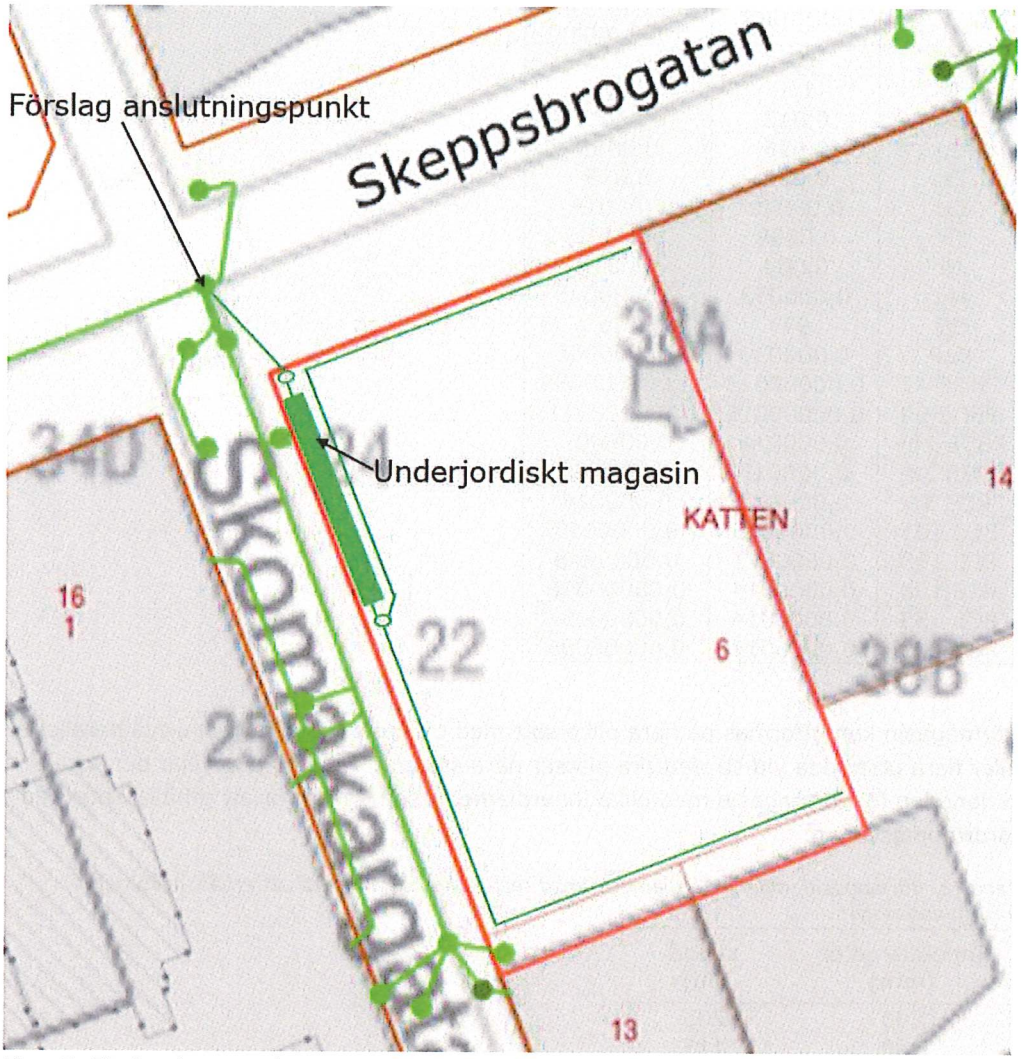

Figur 7. Förslag dagvattenhantering med anslutning till befintligt dagvattenledningssystem i Skeppsbrogatan.

9 Slutsatser

Kvarteret Katten 6 planeras att utvecklas med en klimatsmart byggnad som kombinerar kontor och boende. Ytan planeras att hårdgöras till 100 %. Idag består ytan mestadels av en parkering. Beräkningar visar att flödet ökar efter exploatering, vilket innebär att flödesfördröjning ner till befintligt flöde måste ske inom planområdet. Beräkningar visar även att föroreningsbelastningen av flera ämnen minskar efter exploatering, dock ökar föroreningsbelastningen av några ämnen.

Föreslagen dagvattenlösning är ett underjordiskt magasin, tex i form av ett rörmagasin. Detta både fördröjer och renar dagvattnet innan den kommunala anslutningspunkten. Beräkningar visar att föroreningsbelastningen minskar för samtliga ämnen om sedimentation tillåts ske i magasinet. Slutsatsen blir därmed att

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

PM Dagvattenhantering Kv. Katten

exploatering av planområdet inte riskerar att äventyra möjlighet att uppnå MKN i recipienten, om föreslagen dagvattenlösning implementeras.

Rekommendation är att magasinet inte byggs över så att åtkomst för drift och underhåll inte hindras. Planeras det tex för källaren kan rörmagasinet hängas i taket. Förslagsvis sker anslutning i Skeppsbrogatan där befintlig dagvattenledning ligger på lämplig nivå. Placeringen av anslutningspunkten samråds med Lumire och ansökan om servis behöver göras.

Skyfallssituation kommer inte förändras i och med en exploatering då det fortsatt kommer finnas en rinnväg mellan Katten 6 och Katten 13. Inga nya lågpunkter eller instängda områden skapas.

Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

Bilaga 8

PARKERING

FÖRUTSÄTTNINGAR

Byggnaden innehåller lokaler för kontor, handel och bostäder. En del av lokalerna kommer att byggas för att inrymma möteslokaler för Folkets hus. I detaljplanen ges även utrymme för användningsområdet vård.

Byggnaden är placerad mycket centralt i Luleå centrum med kort gångavstånd till lokaltrafikens hub vid Smedjegatan och har även gångavstånd till busstationen vid kv. Loet och järnvägsstationen.

BEHOV

Behovet av parkeringsplatser för cyklar och bilar för användningsområdena bostäder, handel och kontor finns redovisade i Luleå parkeringsnorm antagen av KF 2016. Vad gäller vård och Folkets hus är de av sådan art att de ska utredas separat.

	Zon 1	Zon 2	Zon 3
Flerbostadshus (bpl/1000 kvm BTA)	8	9	11
Studentbostadshus (bpl/1000 kvm BTA)	5	5	5
Enbostadshus med gemensam parkering (bpl/1000 kvm BTA)	12	15	15

	Cykelplatser per 1000 kvm BTA
Flerbostadshus	23
Studentbostäder	45
Vårdbostäder	10
Förskola	20
Grundskola/gymnasium	25-35
Universitet	50-90
Handel - I centrum - I stadsdelar och extern handel Kontor	10-15 5 12
Industri	6
Övriga: t ex idrottsanläggning, vårdinrättning, hotell	Särskild utredning rekommenderas

	Zon 1	Zon 2	Zon 3	Kommentar
Kontor - Anställda - Besökare	25 14 1	28 24 2	30 28 2	40 anställda samt 3 besökare per 1000 kvm BTA
Industri - Anställda - Besökare	6 5 1	10 9 1	12 11 1	15 anställda samt 2 besökare per 1000 kvm BTA
Handel - Anställda - Besökare	29 5 24	38 8 30	45 9 36	13 anställda samt 60 besökare per 1000 kvm BTA
Restaurang - Anställda - Besökare	25 4 21	34 6 28	42 7 35	10 anställda samt 70 besökare per 1000 kvm BTA
Hotell - Anställda - Besökare	8 2 6	13 3 10	16 4 12	5 anställda samt 25 besökare per 1000 kvm BTA
Förskola/fritidshem - Anställda - Besökare	7 5 2	12 9 3	15 11 4	15 anställda samt 5 besökare per 1000 kvm BTA
Grundskola och gymnasium - Anställda - Besökare	5 4 1	9 6 3	10 7 3	10 anställda samt 1 besökare per 1000 kvm BTA
Övriga verksamheter såsom universitet, vårdinrättningar, idrottsanläggningar mm	Utreds separat			

BERÄKNING

Det förslag till byggnad som presenteras i samrådshandlingen innehåller kontor, handel och bostäder samt lokaler för Folkets hus. I sammanställningen av behovet nedan inräknas Folkets hus i den sammanlagda kontorsarean.

BRUTTOAREOR OCH PARKERINGSBEHOV

Bostäder 3 570 kvm BTA
genererar 28,6 parkeringsplatser för bilar och 89 cykelplatser.

Kontor 6 464 kvm BTA
genererar 97 parkeringsplatser för bilar och 77,6 cykelplatser.

Handel 125 kvm BTA
genererar 3,6 parkeringsplatser för bilar och 1,5 cykelplatser.

Sammanlagt erfordras enligt Luleå kommuns parkeringsnorm 126 parkeringsplatser för bilar och 169 cykelplatser.

GRÖNA FRIKÖP

Luleå kommun tillämpar Gröna parkeringsköp som tillåter fastighetsägaren att anlägga färre parkeringsplatser än vad parkeringsnormen anger för bilar mot att åtgärder vidtas som innebär att boende och arbetande inte är lika beroende av att äga en egen bil. Gröna friköp: Luleå kommun tillämpar Gröna parkeringsköp som tillåter fastighetsägaren att anlägga färre parkeringsplatser än vad parkeringsnormen anger för bilar mot att åtgärder vidtas som innebär att boende och arbetande inte är lika beroende av att äga en egen bil.

För bostäder innebär detta en reduktionsmöjlighet med:

- 5 Särskilt gynnsamt läge i relation till viktiga målpunkter, bl.a. service, skolor och knutpunkter för kommunikation.
- 5 Särskilt goda möjligheter att nyttja kollektivtrafik med avseende på närhet till hållplatser och turtäthet.
- 10 Bilpool och eventuellt gratis medlemskap i bilpool. Kommentar: Förutsätter att denna åtgärd kan säkras genom långsiktiga avtal och uppföljning från kommunen.
- 5 Avgift på parkering skild från hyran.
- 5 Cykelpool med olika typer av cyklar (lådcyklar, cykelkärror och elcyklar).
- 10 Nära tillgång till klimatskyddade, uppvärmda cykelförråd med tillgång till pump och möjlighet att kunna ladda elcyklar. Eventuellt också särskilda utrymmen för att serva sin cykel, byta till vinterdäck osv.
- 5 Riktad information om bilpool och hållbart resande till blivande hyresgäster i samband med visning och inflyttning. Åtgärden ska följas upp.

För kontor innebär detta en reduktionsmöjlighet med:

- 5 Särskilt gynnsam Lokalisering i relation till stadsbygd och bostadsbebyggelse, med hänsyn till möjligheter att gå eller cykla till jobbet.
- 5 Särskilt goda Möjligheter att nyttja kollektivtrafik med avseende på närhet till hållplatser och turtäthet.
- 10 Parkeringspolicy där avstånd till arbetet är en viktig faktor för att kunna få tillgång till p-plats på jobbet kombinerat med resepolicy eller grön resplan med möjlighet till individuell reserådgivning.
- 5 Införande av parkeringsavgifter.
- 5 Möjligheter att byta om och duscha efter gång,- löp- eller cykeltur till jobbet.
- 10 Tillgång till bil i tjänsten genom samnyttjade tjänstebilar.
- 5 Tillgång till cykel i tjänsten genom samnyttjade tjänstecyklar.
- 5 Tillgång till samnyttjade busskort för resor inom tjänsten.
- 10 Nära tillgång till klimatskyddade, uppvärmda cykelförråd med tillgång till pump och möjlighet att kunna ladda elcyklar.

DEN MAXIMALA REDUKTIONEN
BOSTÄDER 50%
KONTOR 60%

I byggherrens mål för byggandet av Kv. Katten 6 framgår att bolaget skall sträva efter att använda modern teknik och aktuell forskning för att åstadkomma en klimatanpassad, hållbar, miljöanpassad, energisnål och attraktiv byggnad. I linje med detta är det naturligt att åberopa samtliga i kommunens tilläggsanvisningar upptagna punkter ovan som syftar till ett lägre användande av bil.

Behov av bilplatser i kv Katten efter reduktion med gröna friköp.

Bostäder	29 - 50%	=	14,5 bilplatser
Kontor	97,0 - 60 %	=	38,8 bilplatser
Handel		=	3,6. bilplatser
Summa		=	56,9 bilplatser

UTFORMNING AV PARKERINGSLÖSNING OCH ANGÖRING

Parkeringar förläggs under marknivå i 2 våningar (- 0,6 m och +2,7 m) med angöring via den lägsta nivån i parkeringsgaraget i kv. Hunden. Det innebär färre trafikrörelser på Skomakargatan och en högre nytta av den befintliga inomhusrampen i kv. Hunden. En förbindelse kan anordnas under befintliga ledningsstråk i Skomakargatan. Parkeringslösningen utformas så att även kv. Katten 14 i en framtid kan angöras via Katten 6 och Kv. Hunden. För att nå nivån + 2,7 i kv. Katten 6 installeras en hiss för bilar mellan våningsplanen.

I kvarteret Katten 6 inryms totalt 66 bilplatser och en utökad cykelparkering (utöver de 169 platser som parkeringsnormen anger) för att möta kraven på cykelpool, cykelverkstad och tjänstecyklar som krävs enligt policyn för gröna friköp.

SAMNYTTJANDE AV BILPLATSER

Parkeringsplatsernas beläggning för olika användare varierar med både veckodag och dagtid/kvällstid/nattetid. Störst beläggning dagtid under arbetstid har kontorsparkeringarna medan bostadsparkeringarna är mest utnyttjade kvällstid/nattetid och under helger. Det finns därför skäl till att anta att med en bra samordning går att nyttja parkeringarna effektivare än att nyttja respektive del för sig.

NÅIDEN TENGBOM

1167
Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467A4AF121DE1C88E

PARKERING

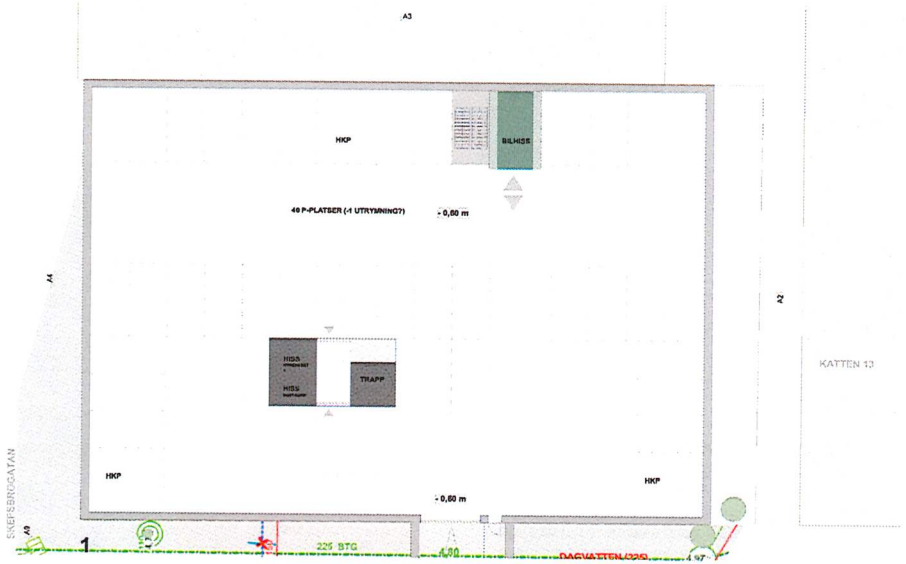

VÅNING 1 (-0,60)

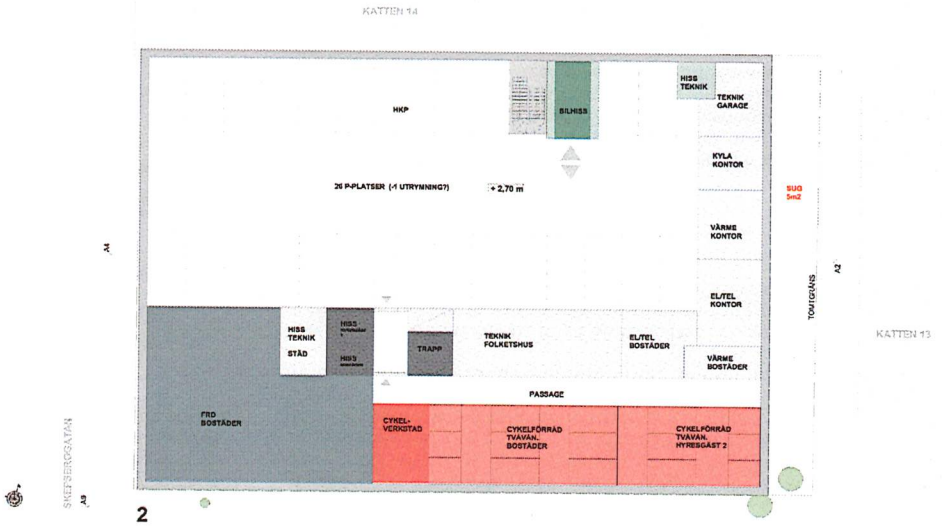

VÅNING 2 (+2,70)

NÅIDEN TENGBOM

1174
Exploateringsavtal och överenskommelse om fastighetsreglering
(Signerat, SHA-256 E2C097A20DCB6384EC62AD0CBE41E5A92F0E4CA803E3EBD467AA4F121DE1C88E

§ 41

Detaljplan för del av centrum, Katten 6

Ärendenr 2023/1459-3.1.1.3

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta detaljplan för del av Centrum, Katten 6.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2021-04-26, § 74 att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta förslag till ny detaljplan och tillhörande gestaltningsprogram för del av Katten 6, i syfte att pröva förutsättningarna för bostäder och verksamheter.

Figur 1: Översiktskarta där fastigheten Katten 6 är markerat i rött

Detaljplanen handläggs enligt plan- och bygglagens regler för så kallat utökat förfarande (se 5 kap. plan- och bygglagen). Ett utökat förfarande används då detaljplanen är av betydande intresse för allmänheten och i övrigt av stor betydelse. Detaljplaner som handläggs med utökat förfarande beslutas av kommunfullmäktige.

Detaljplanen bedöms ha övervägande stöd i översiktsplanen men överstiger det maximala antalet våningar som översiktsplanen anger. Avsteget från översiktsplanen har politiskt stöd i ett planprogram som antagits av kommunfullmäktige 2011-10-17 § 227. Syftet med programmet är att ange utgångspunkter och mål för detaljplaner inom kvarterets fastigheter (Katten 6, 12, 13 och 14, samt delar av Timmermansgatan och Skomakargatan). I planprogrammet utreddes möjligheten att uppföra byggnad med 8–12 våningar i området, men i samband med det politiska beslutet lades ett tilläggsbeslut om att möjliggöra upp till 15 våningar.

Planområdet är beläget i korsningen Skeppsbrogatan – Skomakargatan i Luleås innerstad och utgör en del av kvarteret Katten. Planförslaget möjliggör förtätning och ny bebyggelse inom fastigheten Katten 6 med användningarna Centrum samt Bostäder inom kvartersmark.

Syftet med planförslaget är att möjliggöra ny bebyggelse i upp till 15 våningar inom fastigheten Katten 6, som idag används som parkering. Vidare syftar planförslaget till att förtäta centrumbebyggelsen med både centrumverksamhet och bostäder, samt att bidra till att stärka stadsmiljön i närområdet och stadsbilden över Norra hamn.

Planförslaget möjliggör förtätning och ny bebyggelse inom fastigheten Katten 6 med användningarna Centrum [C] samt Bostäder [B1] inom kvartersmark. Användningen Centrum avser all sådan verksamhet som behöver ligga centralt eller på annat sätt ska vara lätt att nå för många människor. Centrum är en samlingsanvändning som är lämplig att använda där syftet är att det ska finnas en blandning av verksamheter. I användningen ingår till exempel butiker, restauranger, kontor, gym, banker och annan service. I användningen ingår även byggnader för religiösa ändamål, föreningslokaler, samlingslokaler och lättare former av vård och hälsovård.

Syftet med användningsbestämmelserna är att möjliggöra ett tillskott av bostäder och centrumverksamhet i enlighet med översiktsplanens mål. I aktuellt planförslag är bostäder endast möjligt på våning sju och uppåt. Detta med anledning av platsens buller- och dagsljusförhållanden.

Inom kvartersmarken avses en underjordisk parkeringsanläggning utföras i två plan med angöring via garagenedfarten inom Hunden 16.

Under samrådstiden inkom 18 skrivelser och under granskning har det inkommit 12 skrivelser med både synpunkter på planförslaget och information av mer generell karaktär.

Synpunkterna gällde främst planförslagets påverkan på angränsande fastigheter gällande trafik, skuggning och närmiljö.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att anta detaljplan för del av Centrum, Katten 6.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog har genomförts enligt plan- och bygglagens (2010:900) regler för samråd och granskning som innebär att inkomna synpunkter har bemötts i en samrådsredogörelse och ett granskningsutlåtande. Dialog har även skett med berörda förvaltningar och kommunala bolag.

Beslutsunderlag
- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2021-04-26 § 74, KLF Hid: 2021.3268
- Plankarta med bestämmelser - Detaljplan för del av Centrum, Katten 6, KLF Hid: 2026.4058
- Planbeskrivning - Detaljplan för del av Centrum, Katten 6, KLF Hid: 2026.4057
- Granskningsutlåtande med bilagd samrådsredogörelse, Detaljplan för del av Centrum, Katten 6, KLF Hid: 2026.69
- Samrådsredogörelse, Detaljplan för del av Centrum, Katten 6, KLF Hid: 2025:12692
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande detaljplan för del av centrum, Katten 6, KLF Hid: 2026.4423

§ 74

Ansökan om planbesked, Katten 6

Ärendenr 2021/275-3.1.1.3

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta förslag till ny detaljplan och tillhörande gestaltningsprogram för del av Centrum, Katten 6 i syfte att pröva förutsättningarna för bostäder och verksamheter.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2018-09-10 §218 att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att ändra gällande detaljplan för Katten 6. Syftet var att pröva förutsättningarna för en ny byggnad för bostäder, hotell, kontor med mera i upp till 15 våningar. Under planarbetet beslutade exploatören Balticgruppen att avbryta arbetet då tillräcklig mängd parkeringsplatser samt tillgång till friyta inte kunde lösas tillfredställande.

Fastighetsägaren till Katten 6, Folkets Energihus, har nu ansökt om en ny detaljplan för Katten 6 i syfte att pröva förutsättningarna för bostäder och mindre del verksamheter i bottenplan i upp till 15 våningar. Parkering föreslås lösas i två våningar i källarplan.

Streckad yta redovisar ungefärligt planområde.

Gällande detaljplan a68 reglerar byggrätten inom fastigheten till fyra våningar. För att möjliggöra en utökad byggrätt krävs en ändrad detaljplan.

Program till Vision Luleå 2050 (översiktsplan) från 2013 anger att ny bebyggelse i centrum ska vara 4–5 våningar och maximalt 10–12 för enstaka projekt. Föreslagen bebyggelse bedöms inte vara förenlig med översiktsplanen. Avsteg från översiktsplanen motiveras genom att frågan om byggnadshöjd har studerats i ett planprogram antaget av kommunfullmäktige 2011-10-17 §227. Planprogrammet anger högsta våningsantal 12–15 våningar. Möjligheten att bygga högre än 45 meter över marknivå begränsas av att området omfattas av riksintresse för totalförsvar (MB 3 kap 9 §). Detaljplanearbetet ska huvudsakligen utgå från gällande detaljplaneprogram.

Detaljplanearbetet ska särskilt utreda:

- Volym, gestaltning och materialval för tillkommande byggnad i ett gestaltningsprogram. Maximal byggnadshöjd är 45 meter över marknivå.
- Friyta, översiktsplanen anger att friyta ska ge en god boendemiljö och lekmiljö för barn.
- Parkering, Luleå kommun har en parkeringsnorm som antogs av kommunfullmäktige 2016 och är utgångspunkten för arbetet med detaljplanen.
- Varutransporter, möjligheten att tillgodose behovet av varutransporter till befintlig och planerad bebyggelse.
- In- och utfart till fastigheten, särskilt med avseende på gåendes och cyklisters framkomlighet och säkerhet längs med Skeppsbrogatan.

Kommunstaben har föreslagit kommunstyrelsens arbetsutskott besluta att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta förslag till ny detaljplan och tillhörande gestaltningsprogram för del Centrum, Katten 6 i syfte att pröva förutsättningarna för bostäder och verksamheter.

Sammanträdet

Kommunstaben föredrar ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstabens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet

Katten 6 har under lång tid varit föremål för utredning för att pröva förutsättningarna för ny bebyggelse. Tomten är relativt liten vilket är en begränsande faktor för exploatering. Beroende på hur den tillkommande byggnaden ska användas ställs olika krav på funktioner som måste tillkomma.

Gällande detaljplaneprogram anger att utifrån stadsbild kan en byggnad upp till 15 våningar vara lämplig. Men lämpligheten bedöms även utifrån möjligheten att säkerställa plats för bland annat parkering, friyta och varutransporter. Lämplig exploatering måste därför prövas i en detaljplan.

Översiktsplanen anger att höga krav ska ställas på ny bebyggelse avseende friytor, funktion, hållbarhet, gestaltning och materialval. Planprogrammet poängterar vikten av byggnadens gestaltning och dess funktion för det offentliga rummet i anslutning till fastigheten.

Volym, gestaltning och materialval av tillkommande byggnader ska utredas och beskrivas i ett gestaltningsprogram. Gestaltningsprogrammet ska baseras på en analys av byggnadens roll i stadsbilden och förhållande till angränsande byggnader och gaturum. Byggnaden i relation till Skomakargatan ska utredas särskilt med hänsyn till möjligheten att skapa förutsättningar för ökad rörelse längs med gatan.

Skeppsbrogatan är ett väl trafikerat gång- och cykelstråk. Lämpliga in- och utfarter för varutransporter och parkering måste utredas med hänsyn till gåendes och cyklisters framkomlighet och säkerhet.

Dialog:

Förfrågan om ändrad detaljplan har hanterats genom Byggdialogen som är kommunens forum för dialog med fastighetsägare och exploatörer. Dialog har skett externt med sökande och internt med tjänstepersoner från kommunstaben och stadsbyggnadsförvaltningen. Fortsatt dialog med olika intressenter kommer att ske under detaljplaneprocessen, vilket regleras i plan- och bygglagen (PBL 5 kap 11, 12 §§).

Bedömning utvecklingsområde: Ökad jämlikhet

Eftersom förslaget till beslut eller detaljplanens genomförande inte berör de målsättningar som beskrivs under utvecklingsområdet i *Strategisk plan och budget* har ingen bedömning av påverkan gjorts.

Bedömning utvecklingsområde: Mer jämställd fördelning av makt och resurser

I beskrivningen i *Strategisk plan och budget* av utvecklingsområdet står bland annat att upplevd trygghet är ett mätetal för uppföljning. Trygghet i det offentliga rummet kan öka genom att förbättra möjligheterna att ”se och synas”. Detaljplanens genomförande innebär ny bebyggelse på nuvarande markparkering. Det leder till fler människor som befinner sig i området och fönster och

entréer angränsande gator vilket bidrar till ökad känsla av trygghet. Förslaget bedöms bidra positivt till utvecklingsområdet

Bedömning utvecklingsområde: Minskad klimatpåverkan
Utvecklingsområdet för att minska klimatpåverkan omfattar främst åtgärder inom den kommunala verksamheten så som resor i tjänsten och måltidsverksamhet. Förslaget bedöms inte påverka möjligheten att nå målet om minskad klimatpåverkan enligt definitionen i *Strategisk plan och budget* men viss påverkan på klimatet kan ändå ske.

Nyproduktion av byggnader innebär alltid negativ påverkan på klimatet genom användningen av material och transporter. Val av åtgärder för minskad energianvändning eller byggnadsmaterial regleras inte i detaljplan men kan vara en fråga för dialog under detaljplane- och bygglovsprocessen.

Bedömning utvecklingsområde: Starkare ekonomi för tillväxt
Antal lediga bostäder har direkt koppling till kommunens förmåga att växa. I dagsläget finns ingen tillgänglig statistik som visar det totala antalet lediga bostäder men man kan anta att förslaget innebär ökade förutsättningar för ökad inflyttning och därmed bidrar positivt till utvecklingsområdet.

Beslutsunderlag
- Kommunstabens förslag gällande planbesked Katten 6, KLF Hid: 2021.2876
- Ansökan om planbesked, Katten 6, KLF Hid: 2021.1367

Beslutet skickas till
Stadsbyggnadsnämnden
Kommunstaben, Demokrati och samhälle

PLANKARTA

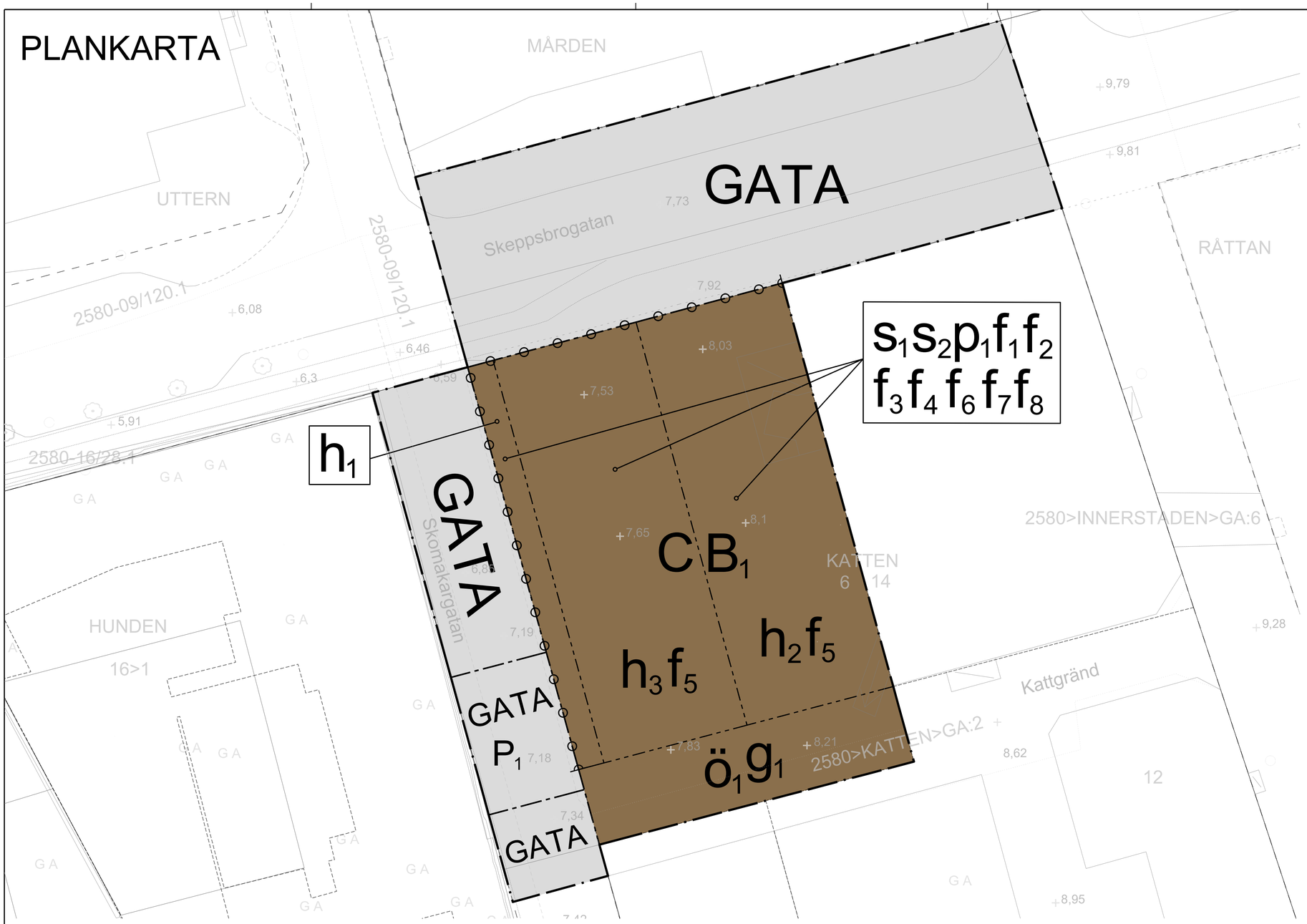

GRUNDKARTA

- Fastighetsgräns
- Kvarterstraktgräns
- Traktgräns
- FASTIGHETEN 0.00 Fastighetsinformation
- Rättigheter
- Vägkant med kantsten
- Vägkant
- Mark/Terräng/Anläggningslinje
- Bostad
- Komplementbyggnad
- Övrig byggnad
- Skärmtak
- Slänt
- +0,00 Markhöjd
- Höjdkurva
- Barrträd
- Lövträd

Upprättad	2025-10-21
Fastighetsgränser	2025-10-21
Kontroll och inmätning i fält	
Upprättat av:	Carina K
Mätare:	Erik L
Koordinatsystem i höjd	RH 2000
Koordinatsystem i plan	SweRef 99 21 45

ÖVERSIKTSKARTA

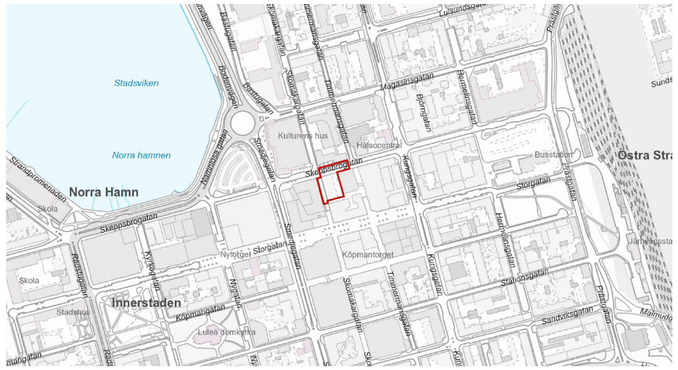

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Bestämmelser utan beteckning gäller inom hela planområdet.

GRÄNSBETECKNINGAR

- Planområdesgräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Allmän plats

GATA	Gata

Kvartersmark

B_1	Bostäder från våning sju och uppåt
C	Centrum
P_1	Parkering. Bestämmelsen avgränsas inom nivåintervall +3,9 m till +5,1 m över nollplan (RH2000) och ned till -1,2 m under nollplan (RH2000).

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Begränsning av markens utnyttjande

$ö_1$	Endast byggnadsverk under mark

Byggnaders användning

s_1	Byggnadens markplan får endast användas för centrumverksamhet.
s_2	Bostäder får endast finnas från våning sju och uppåt.

Höjd på byggnadsverk

h_1	Högsta nockhöjd är 22 meter
h_2	Högsta nockhöjd är 26 meter
h_3	Högsta totalhöjd är 45 meter

Markreservat för gemensamhetsanläggningar

g_1	Markreservat för gemensamhetsanläggning.

Placering

p_1	Byggnaden ska placeras i gräns mot Skeppsbrogatan och Skomakargatan. Längs Skomakargatan medges ett indrag på maximalt två meter från fastighetsgräns för byggnadens första två våningar.

Stängsel, utfart och annan utgång

) o (	Utfartsförbud

Utformning

f_1	Byggnadens fasad ska utföras i tegel, puts och/eller trä.
f_2	Fasader ska utföras i varm, jordig kulör med matt yta.
f_3	Sockelvåningens fasader mot Skeppsbrogatan och Skomakargatan ska i huvudsak bestå av glas. Byggnadens sockelvåning ska markeras i sten eller tegel.
f_4	Entré ska finnas mot Skomakargatan och Skeppsbrogatan. Entréer ska placeras med minst en meters indrag från gata.
f_5	Balkong får kraga ut maximalt 1,8 meter över egenskapsområde h_1 och egenskapsområde $ö_1$ och g_1 med en lägsta fri höjd om 26 meter från marknivå.
f_6	Balkong får inte kraga ut över fastighetsgräns eller egenskapsområde h_2.
f_7	Byggnad får kraga ut med maximalt 2,4 meter över egenskapsområde $ö_1$ och h_1 med lägsta fri höjd om sex meter från marknivå och upp till 26 meters nockhöjd.
f_8	Balkong får glasas in, endast med ramfri inglasning som väderskydd för uterum.

GENOMFÖRANDETID

Genomförandetiden är 10 år och börjar gälla från och med laga kraft-datum.

ANTAGANDEHANDLING

KLF 2023/1459

Detaljplan för del av Centrum

Katten 6

Luleå kommun Norrbottens län
Kommunstyrelseförvaltningen
Sektor Samhällsbyggnad & demokrati

Beslutsdatum	Instans
Antagande	
Laga kraft	

Daniel Rova, Planchef
Sofia Andersson, Planarkitekt
Erica Välimaa, Plankonsult, Sweco

Dnr: KLF2023/1459

Planbeskrivning

Detaljplan för del av centrum, fastigheten Katten 6

Luleå kommun Norrbottens län

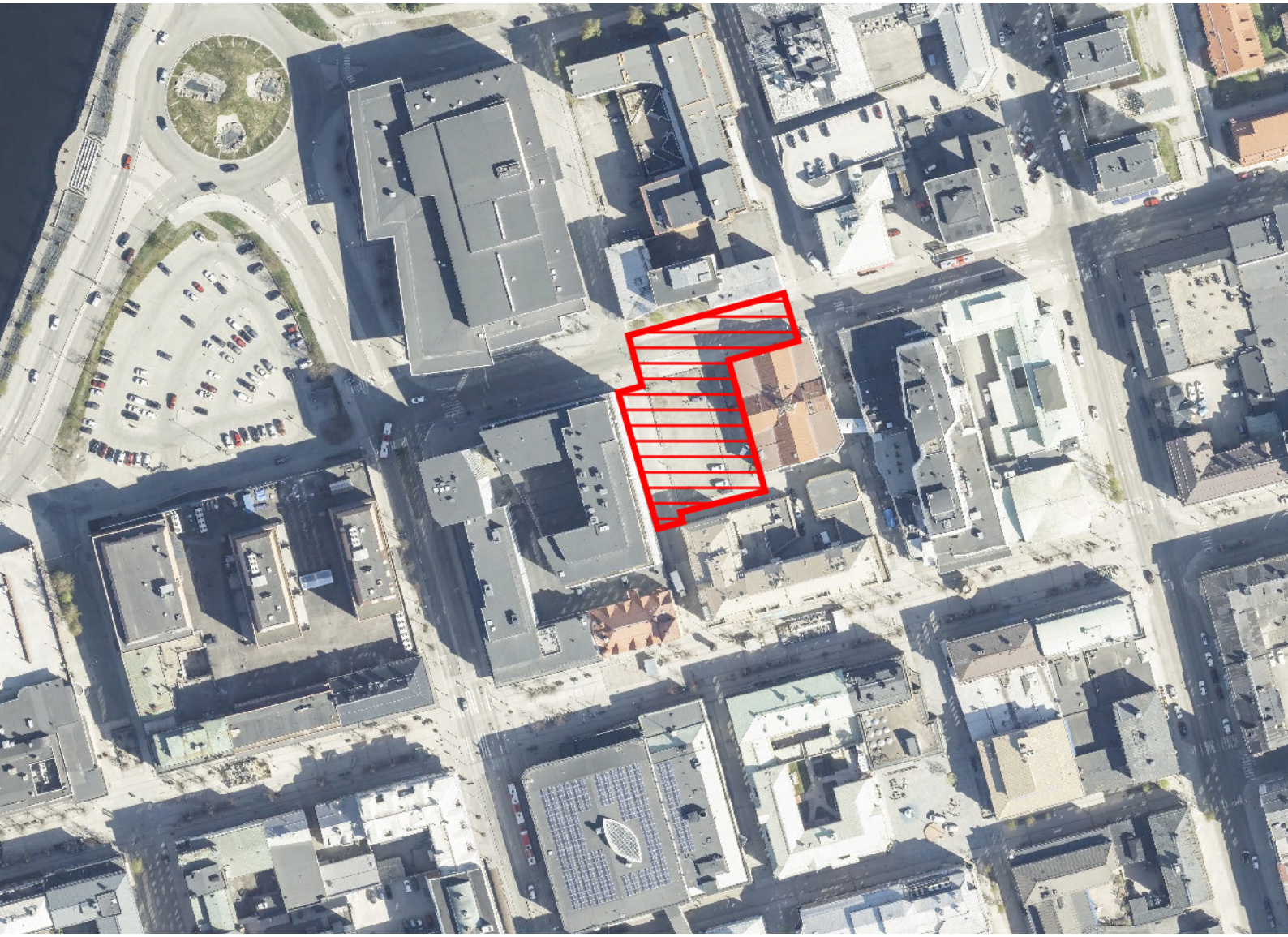

LULEÅ KOMMUN

ANTAGANDEHANDLING

2026-01-23

Innehållsförteckning

Inledning **3**
Detaljplanens syfte 3
Plandata 3
Planprocessen 4
Handlingar 4

Tidigare ställningstaganden **6**
Planer 6
Kommunala beslut i övrigt 8
Riksintressen 8
Politik för gestaltad livsmiljö 8
Strandskydd 9
Miljökvalitetsnormer 9
Mellankommunala förhållanden 9
Undersökning av betydande miljöpåverkan 9

Förutsättningar och förändringar **10**
Bebyggelse 10
Stadsbild 20
Friytor 22
Kulturhistorisk värdefull miljö 24
Trafik 25
Markförhållanden 31
Geotekniska förhållanden 31
Hälsa och säkerhet 38
Teknisk försörjning 39

Konsekvenser **40**
Fastighetsrättsliga konsekvenser 40
Riksintressen och skyddade områden 40
Miljökvalitetsnormer 41
Stadsbild 45
Lokalklimat 47
Organisatoriska frågor 53
Fastighetsrättsliga frågor 53
Ekonomiska frågor 54
Tekniska frågor 55

Motiv till detaljplanens regleringar **57**
Motiv till regleringar 57

Inledning

Detaljplanens syfte

Syftet med planförslaget är att möjliggöra ny bebyggelse i upp till 15 våningar inom fastigheten Katten 6, som idag används som parkering. Vidare syftar planförslaget till att förtäta centrumbebyggelsen med både centrumverksamhet och bostäder, samt att bidra till att stärka stadsmiljön i närområdet och stadsbilden över Norra hamn.

Plandata

Planområdets läge och areal

Planområdet är beläget i korsningen Skeppsbrogatan – Skomakargatan i Luleås innerstad och utgör en del av kvarteret Katten.

Planområdet omfattar cirka 2800 kvadratmeter, varav fastigheten Katten 6 utgör drygt 1300 kvadratmeter. Planområdet redovisas i Bild 1 nedan.

Markägoförhållanden

Planförslaget berör fastigheterna:

- Katten 6, som ägs av Folkets Energihus AB (c/o Nåiden Bygg AB), samt
- Del av Innerstaden 2:1, som ägs av Luleå kommun

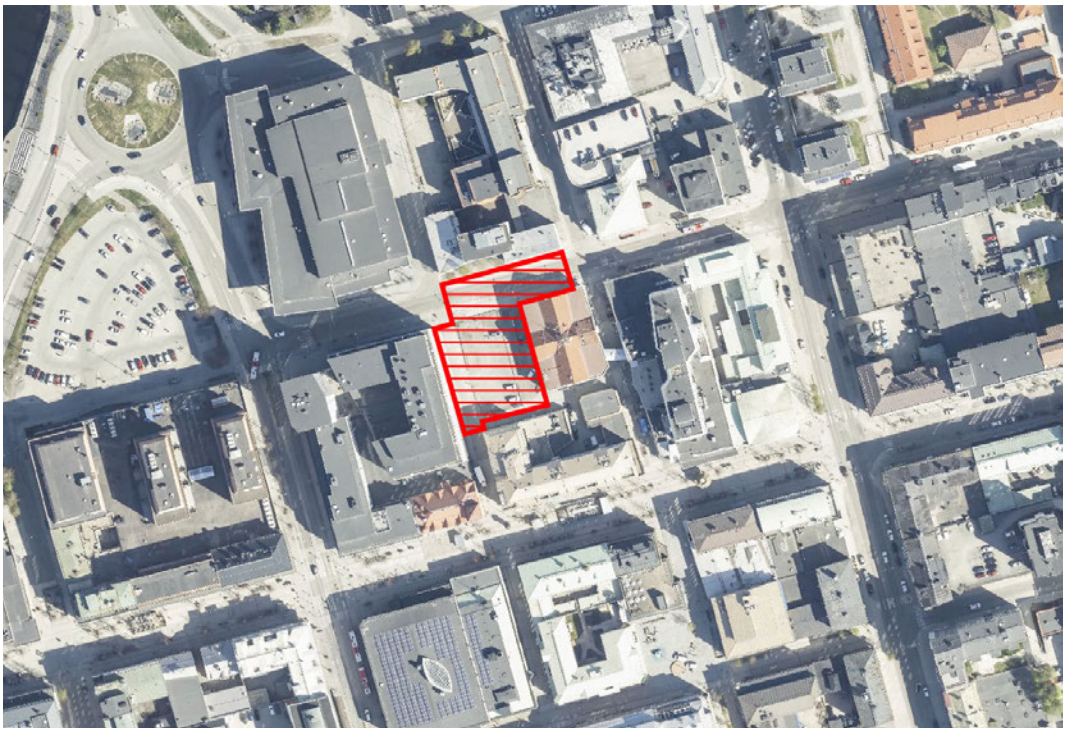

Bild 1. Planområdet markeras med rött. Bildkälla: Blom

Planprocessen

Planförfarande

Detaljplanen handläggs enligt utökat förfarande i enlighet med plan- och bygglagen (2010:900). Detaljplanen bedöms delvis vara förenlig med kommunens översiktsplan. Detaljplanen bedöms inte medföra en betydande miljöpåverkan. Detaljplanen handläggs med utökat förfarande då förslaget kan vara av betydande allmänt intresse på grund av dess centrala läge och höga byggnadshöjd.

Bild 2. Planprocessen för utökat förfarande. Röd cirkel markerar nuvarande steg.

Regelverk

Planförslaget tas fram med stöd av plan- och bygglagen (PBL, SFS 2010:900) och Boverkets föreskrifter och allmänna råd BFS2020:5 och BFS2020:6.

Tidplan

Detaljplanen var på granskning under slutet av 2025 och bedöms kunna antas under det första kvartalet 2026.

Handlingar

Planhandlingar

- Plankarta med bestämmelser
- Planbeskrivning (denna handling)

Plankartan och planbestämmelserna är juridiskt bindande. Planbeskrivningen utgör komplement till plankartan och planbestämmelserna, men saknar egen rättsverkan.

Övriga handlingar

Under planarbetet har dessutom följande handlingar upprättats:

- Granskningsutlåtande
- Samrådsredogörelse
- Grundkarta
- Fastighetsförteckning
- Undersökning av betydande miljöpåverkan

Utredningar och underlag

Granskningsskedet

- PM Dagvattenhantering, Afry, 2024-06-28
- Miljöteknisk undersökning, Afry, 2024-06-28
- Trafikutredning, RK Trafikkonsult, 2024-07-22

Samrådsskedet

- PM Dagvattenhantering, Afry, 2023-04-18
- Dagsljusberäkning, Clarholm Energi- & Klimatanalys AB, 2023-10-02
- Trafikbullerutredning, Tyréns, 2023-10-05
- Markmiljöutlåtande, Afry, 2023-11-13
- Geotekniskt utlåtande, Afry, 2023-11-14
- PM Parkering, Tengbom Arkitektkontor, 2023-11-21
- PM Skuggstudie, Tengbom Arkitektkontor, 2023-11-21

Tidigare ställningstaganden

Planer

Översiktsplan

Planområdet omfattas av Luleå kommuns översiktsplan Vision Luleå 2040 som antogs 2021. Översiktsplanen anger området där detaljplanen ingår som ”Tät struktur” där bebyggelsen ska vara 4–5 våningar och maximalt 10–12 våningar för enstaka projekt. Högre bebyggelse ska lokaliseras utan negativ påverkan på boendemiljöer eller för att framhäva stadsbilden, till exempel vid stadens infarter.

Detaljplanen bedöms ha övervägande stöd i översiktsplanen men överstiger det maximala antalet våningar som översiktsplanen anger.

Avsteg från översiktsplanen motiveras med att stadsbygden, i enlighet med kommunens förtätningsstrategi, ska kunna hantera en stor del av den kommande befolkningsökningen. Utvecklingsmöjligheterna för stadsdelarna utgör ett mycket starkt allmänt intresse som ska prioriteras och Norra hamnen har pekats ut som ett område särskilt lämpligt för högre bebyggelse.

Planförslagets påverkan på stadsbilden har noggrant studerats i detaljplaneförslaget och bedöms inte ha en negativ påverkan. Byggnadsvolymen har anpassats till övriga byggnader i området, där uppförande av byggnader upp till 45 meter har medgetts, och bedöms bidra till en ny och intressant stadsbild.

Avsteget från översiktsplanen har även politiskt stöd i ett planprogram som antagits av kommunfullmäktige 2011-10-17 §227 (se avsnittet ”Planprogram” nedan).

Det pågår ett arbete med att ta fram en fördjupad översiktsplan för centrala Luleå, kallad Utvecklingsplan Centrum. Utvecklingsplanen beräknas inte bli färdig innan detaljplanen antas.

Planprogram

Det finns ett planprogram för hela kvarteret Katten som antagits av kommunfullmäktige år 2011. Programmets syfte är att ange utgångspunkter och mål för detaljplaner inom kvarterets fastigheter (Katten 6, 12, 13 och 14, samt del av Timmermansgatan och Skomakargatan). I programmet redogörs också för vilka frågor som behöver utredas särskilt i samband med fortsatt planarbete. Enligt programmet ska gestaltning, parkering, trafik, buller, markföroreningar, friyta och logistik kring varuintaget för fastigheten Katten 14 utredas vidare under detaljplaneprocessen. I planprogrammet utreddes möjligheten att uppföra 8 – 12 våningar i området men i samband med det politiska beslutet att godkänna planprogrammet gjordes ett tilläggsbeslut om att möjliggöra upp till 15 våningar. Detaljplanearbetet ska huvudsakligen utgå från gällande planprogram.

Gällande detaljplaner och områdesbestämmelser

Kvarteret Katten består av fyra fastigheter: Katten 6, Katten 12, Katten 13 och Katten 14. Gällande detaljplan (A068) vann laga kraft år 1965 och omfattade utöver kvarteret Katten flera andra kvarter i närområdet. Denna plan är i stora delar ersatt av nya planer, men gäller ännu för kvarteret Katten och delar av Skomakargatan och Skeppsbrogatan. Gällande detaljplan är planlagd för bostadsändamål och medger två byggrätter i slutet byggnadssätt, ett område för terrass och gårdsöverbyggnader samt ett område med prickad mark som inte får bebyggas.

Fastigheten har varit obebyggd sedan Folkets hus brann ned år 2003 och används idag för tillfällig uppställning, parkering och varuintag för Katten 14. Varuintaget för Katten 14, som är placerat på Katten 6, har inget skydd i gemensamhets-anläggning, servitut eller avtal. Däremot finns ett beviljat bygglov daterat 1998-07-01. Ett bygglov ger dock inte rätt att ta mark i anspråk utan markägarens godkännande. Ett tyst medgivande från markägaren kan dock tolkas som att det finns en nyttjanderätt. Övriga fastigheter i kvarteret används bland annat för centrumverksamhet (handel, kontor, hotell, med mera) och bostadsändamål.

Den del av gällande plan som berör Katten 6 samt de delar som berör Skomakargatan och Skeppsbrogatan kommer upphävas i och med att den nya detaljplanen vinner laga kraft.

Planen angränsar till gällande planer enligt nedan:

Plannummer	Aktbeteckning	Namn	Laga kraft
A068	25-LUL-A68	Kv Kaninen, Haren, Uttern, Mården, Hermelinen, Hunden, Katten med flera	1965-03-01
A393	25-P80/64	Kv Mården	1980-10-14
PL036	25P90/74	Råttan 17	1989-09-06
PL281	25-P05/149	Kv Uttern, Kulturens hus	2005-03-03
PL315	2580-P08/10	Kv Hunden	2008-03-28

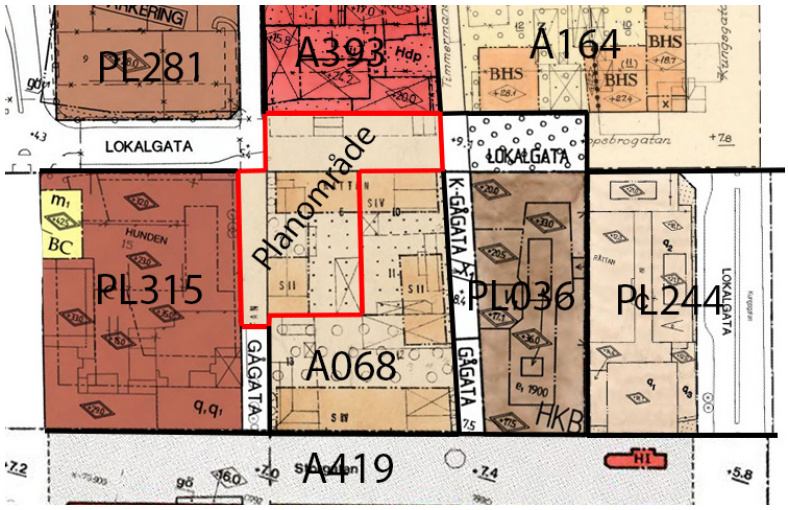

Bild 3. Planmosaik över gällande detaljplaner inom och i anslutning till planområdet.

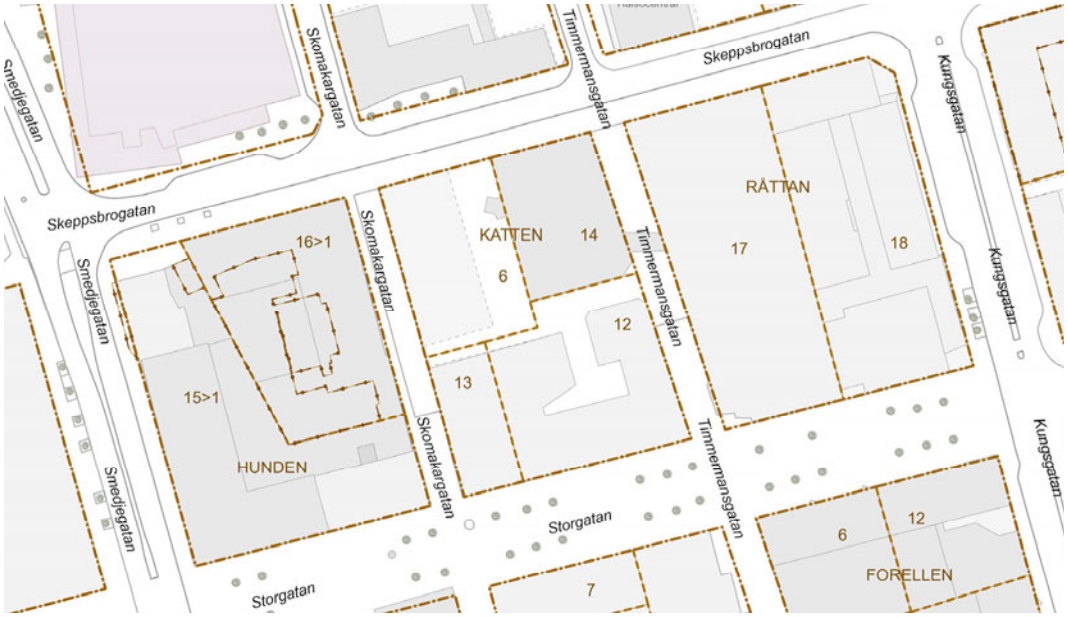

Bild 4. Karta över kvarteren Hunden, Katten och Råttan med befintlig fastighetsindelning inom kvarteren.

Kommunala beslut i övrigt

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade den 26 april 2021 § 74 att ge Stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta ett förslag till detaljplan och tillhörande gestaltningsprogram för del av fastigheten Katten 6, i syfte att pröva förutsättningarna för bostäder och verksamheter.

Riksintressen

Planområdet berörs av följande riksintressen:

- Riksintresse för kommunikationer (3 kap 8 § miljöbalken (MB))
- Riksintresse för totalförsvaret (3 kap 9 § MB)
- Riksintresse för Norrbottens kust och skärgård, områden som har särskilt stora värden för turism och rörligt friluftsliv (4 kap 1, 2 §§ MB)

Politik för gestaltad livsmiljö

Propositionen ”Politik för gestaltad livsmiljö” (Prop. 2017/18:110) tar ett helhetsgrepp om arbetet med den gestaltade livsmiljön och utgör en samlad nationell arkitekturpolicy. Begreppet ”gestaltad livsmiljö” omfattar bland annat arkitektur, form, design, konst och kulturarv. Det politiska målet slår fast att arkitektur, form, design, konst och kulturarv har avgörande betydelse i samhällsbygget eftersom den gestaltade livsmiljön påverkar alla människor i deras vardag utifrån bland annat hälsa och välbefinnande. Riksdagen antog 2018 följande mål och delpreciseringar för politikområdet:

Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.

Det ska uppnås genom att:

- hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden
- kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids
- det offentliga agerar förebildligt
- estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas
- miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla
- samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt.

Strandskydd

Generellt strandskydd gäller 100 meter från strandlinjen enligt miljöbalken 7 kapitlet 14 §. Planområdet ligger mer än 100 meter från strandlinjen och berörs därför inte av strandskyddsbestämmelserna.

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer regleras i 5 kapitlet miljöbalken. Det finns miljökvalitetsnormer (MKN) framtagna för omgivningsbuller, luftkvalitet och vattenkvalitet. Det handlar om de föroreningsnivåer eller störningsnivåer som människor kan utsättas för utan fara för olägenheter av betydelse eller som miljön eller naturen kan belastas med utan fara för påtagliga olägenheter. Vid planering och planläggning ska hänsyn tas till gällande miljökvalitetsnormer.

Planområdet omfattas av MKN för luftkvalitet och vattenkvalitet. Luleå kommun omfattas inte av den framtagna miljökvalitetsnormen avseende omgivningsbuller. Miljökvalitetsnormerna och planens eventuella påverkan på dem beskrivs närmare i avsnittet *Konsekvenser - Miljökvalitetsnormer*.

Mellankommunala förhållanden

Planen bedöms inte innehålla några mellankommunala intressen.

Undersökning av betydande miljöpåverkan

Kommunen ska enligt 6 kap 5 § MB undersöka om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Enligt 6 kap 6 § MB ska undersökningen identifiera omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan. Samråd gällande undersökning om betydande miljöpåverkan ska hållas med länsstyrelsen enligt 6 kap 6 § 2p och 10 § MB. Om betydande miljöpåverkan antas och en strategisk miljöbedömning ska tas fram kan undersökningssamrådet med fördel samordnas med avgränsningssamrådet.

Kommunens bedömning

Detaljplanen medger inte verksamheter eller åtgärder som kräver skydd eller tillstånd enligt MB. Kommunen konstaterar att ingen av de förutsättningar som alltid medför att en konsekvensbeskrivning ska upprättas föreligger i denna plan. Planförslaget bedöms inte heller medverka till att någon miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. MB överskrids.

Det finns möjligheter att med god planering avhjälpa de eventuella negativa miljöeffekter som ett genomförande av detaljplanen kan innebära. Detta förutsätter dock att frågor kring påverkan på stadsbild och föroreningar utreds särskilt i planarbetet och redovisas i planhandlingarna.

Kommunen bedömer att genomförandet av detaljplanen inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsens bedömning

I ett särskilt samrådsyttrande gällande undersökning om betydande miljöpåverkan meddelade Länsstyrelsen 2024-01-22 att de delar kommunens bedömning om att en särskild miljökonsekvensbeskrivning för detaljplanen inte behöver upprättas. En strategisk miljöbedömning har därför inte genomförts. Checklistan och övriga indikationer som tas upp i undersökningen (undersökning om risk för betydande miljöpåverkan 2024-08-20) utgör bedömningsgrunder för motiv till beslut.

Beslut i frågan om miljöpåverkan 6 kap. 7 § miljöbalken

Med utgångspunkt från miljöbedömningsförordningen (2017:966) har kommunen 2025-12-01 tagit ett särskilt beslut om att genomförandet av den föreslagna detaljplanen inte riskerar att medföra betydande miljöpåverkan. Det innebär att fortsatt strategisk miljöbedömning inte anses nödvändig och en miljökonsekvensbeskrivning inte behöver upprättas.

Förutsättningar och förändringar

Bebyggelse

Befintliga förutsättningar

Planområdet ligger i Luleås innerstad vilket är centrum för handel, nöjen, kultur och olika evenemang. Något som är genomgående karaktäristiskt för innerstaden är rutnätsstrukturen från 1888 års stadsplan. Byggnader är i de flesta fall förlagda i fastighetsgräns med sluten eller halvsluten kvartersstruktur, vilket skapar tydligt avgränsade gaturum. Kvarter med bostadsbebyggelse har ofta en innesluten bostadsgård medan bebyggelse för centrumverksamhet tenderar att ta upp hela kvarter med sitt fotavtryck. Entréer är förlagda mot gator och det finns ofta verksamhetslokaler i bottenvåning.

Fastigheten Katten 6 är i dagsläget inte bebyggd då byggnaden som stod på fastigheten, Folkets hus, brann ned år 2003. Byggnaden på fastigheten Katten 14 är dock direkt angränsande till Katten 6 och har i nuläget sitt varuintag, rökluckor samt utrymningsväg för biografen inom Katten 6 utan servitut. En exploatering av Katten 6 innebär att den västra fasaden på Katten 14 blir inbyggd och nämnda funktioner måste därför flyttas eller hanteras samordnat mellan fastigheterna.

Planområdet omges av bebyggelse med generell byggnadshöjd på tre till fem våningar, med femte våningen indragen från gatan. Det intilliggande kvarteret Hunden har dock en avvikande byggnadshöjd mot Skomakargatan och uppnår sju våningar, med sjunde våningen indragen från gatan. Det finns även tillskott av betydligt högre bebyggelse längs Skeppsbrogatan som avviker från den generella byggnadshöjden, både med och utan indrag över den generella byggnadshöjden, se Bild 5. Kvarteret Hunden har ett uppstickande höghus på tolv våningar i korsningen Skeppsbrogatan–Smedjegatan. I kvarteret Råttan har gallerian Shopping byggts på med en indragen högre byggnadsdel på nio våningar som är indragen cirka tio meter från Skeppsbrogatan.

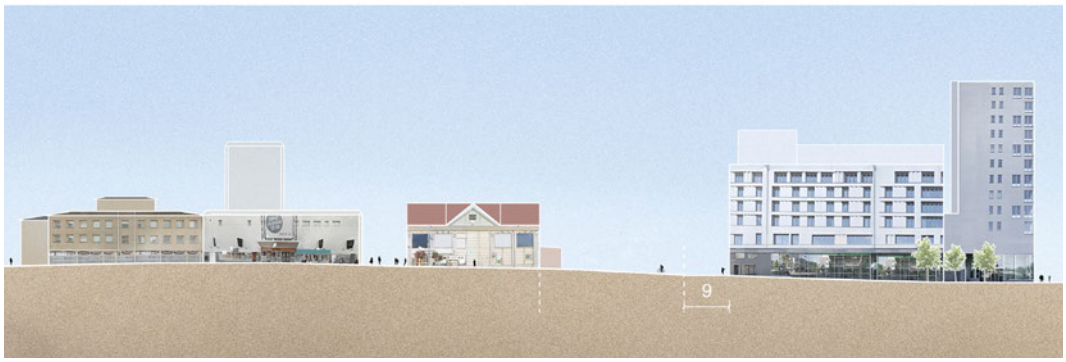

Bild 5. Bebyggelsen längs Skeppsbrogatan har vissa uppstickande byggnadsvolymer över den generella byggnadshöjden på tre till fem våningar. Illustration av Luleå kommun

Förändringar

Planförslaget möjliggör förtätning och ny bebyggelse inom fastigheten Katten 6 med användningarna Centrum **[C]** samt Bostäder **[B_1]** inom kvartersmark.

Användningen **Centrum** avser all sådan verksamhet som behöver ligga centralt eller på annat sätt ska vara lätt att nå för många människor. Centrum är en samlingsanvändning som är lämplig att använda där syftet är att det ska finnas en blandning av verksamheter. I användningen ingår till exempel butiker, restauranger, kontor, gym, banker och annan service. I användningen ingår även byggnader för religiösa ändamål, föreningslokaler, samlingslokaler och lättare former av vård och hälsovård, det vill säga öppenvård där patienter inte blir inlagda eller övernattar. Det kan till exempel röra sig om vårdcentral, tandvård, sjukgymnastik eller hudvård.

Användningen **Bostäder** avses bostäder av varaktig karaktär. I användningen ingår bostäder, fritidshus och olika typer av kategoribostäder, till exempel studentbostäder och seniorbostäder. Även gruppbostäder, träningsbostäder och liknande typer av boenden som innefattar viss omsorg kan ingå, om inte vårdinslaget är för stort.

Syftet med användningsbestämmelserna är att möjliggöra ett tillskott av bostäder och centrumverksamhet i enlighet med översiktsplanens mål. I aktuellt planförslag är bostäder endast möjligt på våning sju och uppåt. Detta med anledning av platsens buller- och dagsljusförhållanden.

Egenskapsbestämmelse **[s_1]** anger att byggnadens markplan endast får användas för centrumverksamhet, vilket syftar till att säkerställa en aktiv bottenvåning som tillför aktivitet och stadsliv längs Skomakargatan och Skeppsbrogatan. Detta är tänkt att förstärkas genom egenskapsbestämmelse **[f_4]**, som anger att entré ska finnas mot Skomakargatan och Skeppsbrogatan. För att entréerna inte ska ta allmänna utrymmen i anspråk ska de placeras med minst en meters indrag från gata. Entréerna ska även anpassas till omgivande gatuprofil.

Bild 6. Planförslaget möjliggör ny bebyggelse med användning centrumverksamhet och bostäder. Bilden visar ett exempel på hur tillägget förhåller sig till centrums kvartersstruktur och vilka fasader som aktiveras mot gata. Illustration av Tengbom Arkitektkontor

Planförslaget medger olika nock- respektive totalhöjder för att tillkommande bebyggelse ska tillgodose olika aspekter av allmänna intressen. Samtliga höjdregleringar räknas från medelmarknivå.

Mot Skomakargatan medges en högsta nockhöjd på 22 meter (motsvarande cirka fem våningar) genom egenskapsbestämmelse **[h_1]**. Bestämmelsen syftar till att uppnå en stadsmässig proportion på Skomakargatans gaturum som främjar upplevelsen i gatunivån och relaterar till en mänsklig skala. Höjdregleringen mot Skomakargatan syftar även till att säkerställa ett indrag av den höga bebyggelsen på minst två meter för att den högre byggnadsdelen ska upplevas mindre dominant samt minska vindpåverkan i gatunivå.

Bebyggelse mot fastigheten Katten 14 och del av Skeppsbrogatan regleras med egenskapsbestämmelse **[h_2]** som anger att högsta nockhöjd är 26 meter (motsvarande cirka sex våningar). Bestämmelsen syftar till att bebyggelsen ska uppnå en stadsmässig proportion i Skeppsbrogatans gaturum och i huvudsak relatera till omgivningens höjdsättning mot gatan.

Egenskapsbestämmelse **[h_3]** anger att högsta totalhöjd är 45 meter (motsvarande cirka 13 våningar) inom övrig del av fastigheten som får bebyggas ovan mark. Bestämmelsen syftar till att möjliggöra hög bebyggelse i enlighet med beslutat planprogram samt att möjliggöra ett tillskott till stadsbilden som bidrar till att Luleå centrum upplevs som en tät och urban stad. Höjdbegränsningen syftar till att säkerställa ett genomförande av planen inte inskränker på riksintresset för totalförsvaret, vilket innebär att den högsta punkten på byggnadsverket maximalt får uppnå 45 meters höjd från medelmarknivå.

Inom kvartersmarken avses en underjordisk parkeringsanläggning utföras i två plan med angöring via garagenedfarten inom Hunden 16. Planförslaget omfattar en del av Skomakargatan som möjliggör användningen Parkering **[P_1]** på kvartersmark med avgränsning mellan nivåer, se Bild 8.

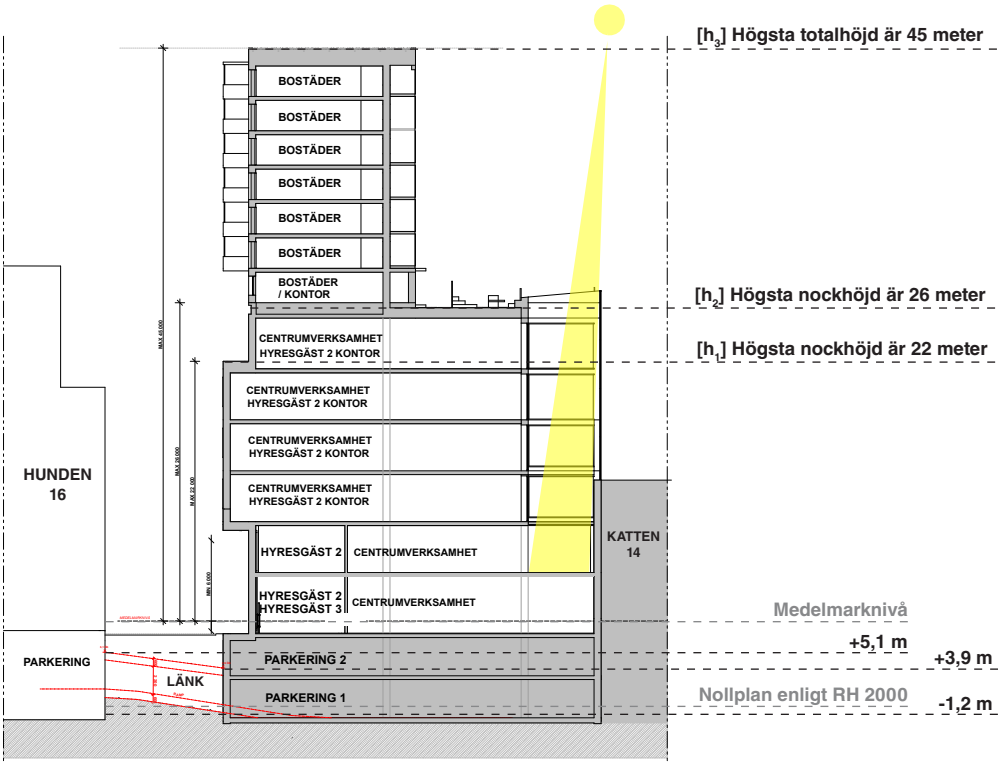

Bild 7. Planförslaget medger ny bebyggelse med olika höjdbestämmelser. Samtliga höjder ska räknas från medelmarknivå. Bilden visar en illustrativ sektion av byggnaden sett från söder med exempel på hur våningsindelningen kan komma att se ut. Sektionen visar även att parkering avses lösas i två nedgrävda våningsplan och angöras via en underjordisk länk mellan Hunden 16 och Katten 6. Illustration av Tengbom Arkitektkontor.

Syftet med användningen Parkering **[P_1]** är också att möjliggöra 3D-fastighetsbildning och en underjordisk anslutning mellan befintlig parkeringsanläggning i kvarteret Hunden och planerad parkeringsanläggning i kvarteret Katten.

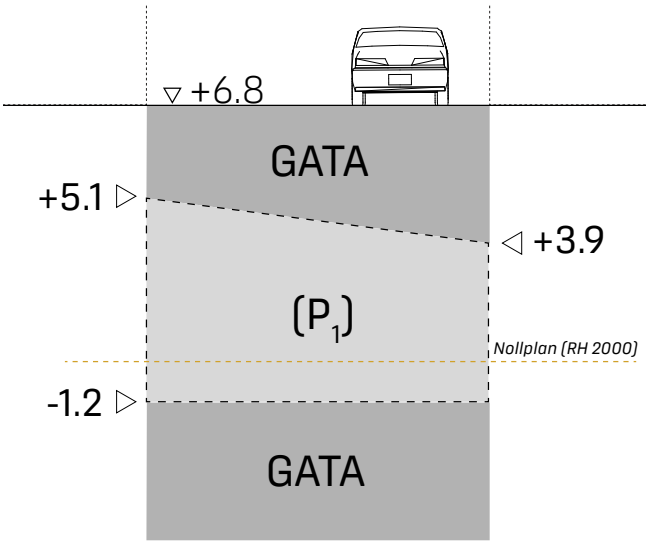

Bild 8. Förtydligande av användningen (P_1) - Parkering i djupled. Illustrativ sektion av kulverten sedd från söder.

Avgränsningen i höjdled säkerställer ett tillräckligt avstånd mellan anläggningens högsta punkt (yttermått på takkonstruktionen) och befintliga ledningar i Skomakargatan ovanför. Eftersom den underjordiska anslutningen kommer urholka fastigheten Innerstaden 2:1 (se även Bild 43) återinträder användningen **[GATA]** under **[P_1]**. Detta är enbart en administrativ åtgärd — ingen gata kommer att anläggas under den underjordiska anslutningen.

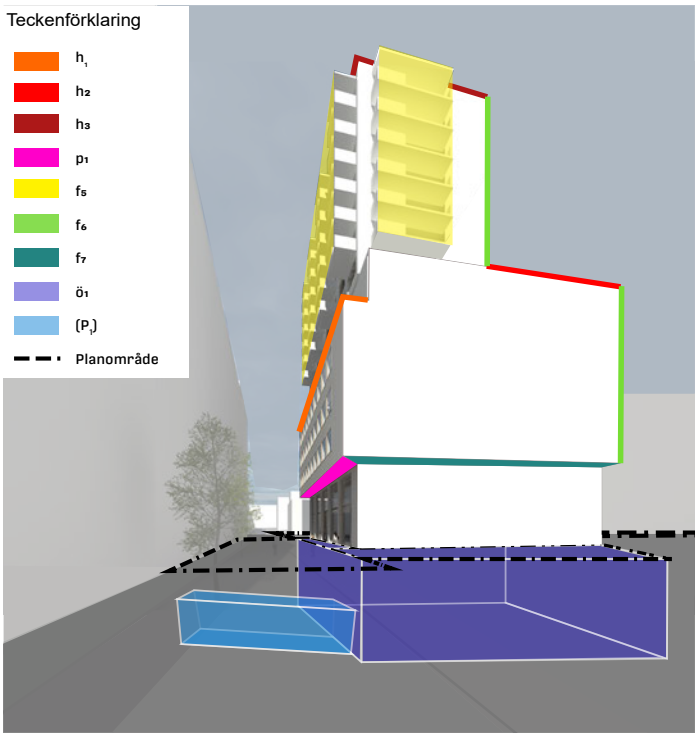

Bild 9. Byggrättens utformning, placering och volym regleras i plankartan. För att förenkla tolkningen av plankartan har en bild tagits fram för att förtydliga vad de olika planbestämmelserna reglerar. Illustration av Sweco med volymbild framtagen av Tengbom Arkitektkontor som underlag.

Planförslaget säkerställer att Kattgränd, passagen mellan Shopping och fastigheten Hunden 16, även fortsättningsvis kan nyttjas som passage.

Detta görs genom reglering med egenskapsbestämmelsen **[ö$_1$]** som anger att byggnadsverk endast får utföras under mark. Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra ett underjordiskt garage inom hela Katten 6 och till att främja en trygg passage längs Kattgränd och motverka skymda vrår.

Egenskapsbestämmelsen **[f$_7$]** medger att byggnad får kraga ut över egenskapsområde **[ö$_1$]** och **[g$_1$]** med en lägsta fri höjd om sex meter från marknivå. Planförslaget möjliggör på så sätt en större byggrätt inom Katten 6 samtidigt som trygghetsaspekten i marknivå värnas. Bild 10 illustrerar volymen som planförslaget medger längs fasaden mot Kattgränd.

Bild 10. Planförslaget syftar till att främja en trygg passage längs Kattgränd genom att den nya bebyggelsen bidrar till överblick och motverkar skymda vrår. Bilden visar maximal utkragning av byggnaden som medges med egenskapsbestämmelse [f$_7$]. Bilden visar en av flera möjliga utformningar av tillkommande bebyggelse inom planområdet. Illustration av Tengbom Arkitektkontor.

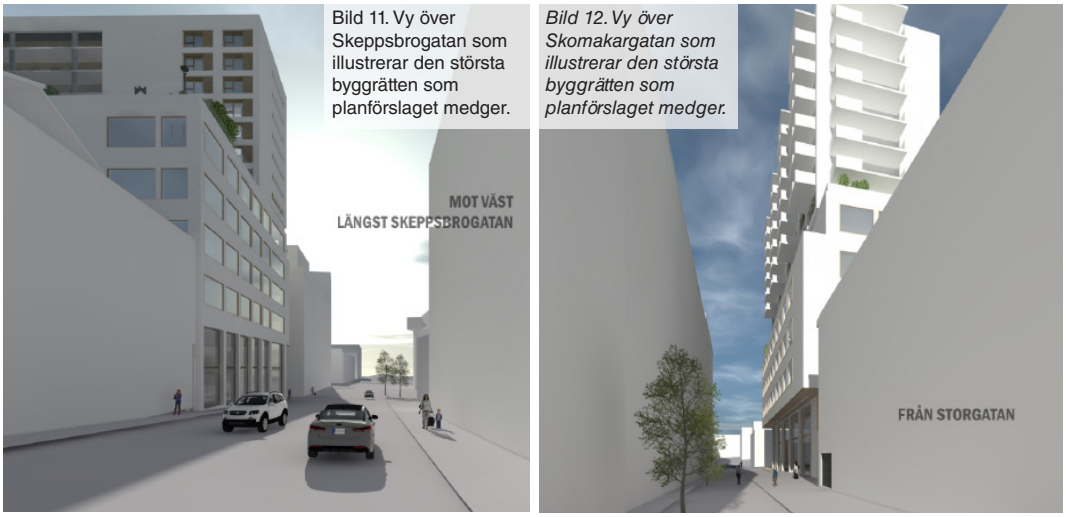

Bild 11. Vy över Skeppsbrogatan som illustrerar den största byggrätten som planförslaget medger.

Bild 12. Vy över Skomakargatan som illustrerar den största byggrätten som planförslaget medger.

Bild 11 och 12 visar en av flera möjliga utformningar av tillkommande bebyggelse inom planområdet. Illustrationer av Tengbom Arkitektkontor.

Planförslaget reglerar bebyggelsens placering genom egenskapsbestämmelsen **[p$_1$]**, som anger att byggnad ska placeras i gräns mot Skomakargatan och Skeppsbrogatan. Längs Skomakargatan medges ett indrag på maximalt två meter från fastighetsgräns för byggnadens första två våningar. Syftet med bestämmelsen är att tillkommande bebyggelse utförs i enlighet med innerstadens kvartersstruktur samtidigt som hänsyn tas till Skomakargatans smala gaturum för att möjliggöra en platsbildning som stärker den offentliga miljön.

Gestaltning

Förutsättningar

Gemensamt för befintliga byggnader i centrum är att fasader oftast är utförda i tegel, puts eller trä och med en sockel i avvikande material, ofta sten. Bebyggelsen i planområdets närhet karaktäriseras av en blandning av både lågmäld och utmärkande gestaltning. Byggnadernas uttryck är ofta kopplat till deras användning och symbolvärde. Offentliga byggnader i närområdet, som Kulturens hus, Ebeneser och Shopping Galleria, är viktiga symbolbyggnader i Luleå och kännetecknas av en mer framträdande arkitektur jämfört med den vardagliga arkitekturen som inrymmer exempelvis bostäder och kontor.

I närområdet präglas övriga byggnader längs Skeppsbrogatan och Skomakargatan av mer vardaglig arkitektur. Byggnaderna är uppförda i bland annat tegel, skivmaterial, sten och betong och har varierande aktivitet i bottenvåningen. De befintliga byggnaderna i kvarteret Katten och kvarteret Mården är uppförda i suterräng mellan Skomakargatan och Timmermansgatan på grund av Skeppsbrogatans kraftiga lutning.

Generellt dominerar varma, jordiga kulörer på fasaderna i centrum. Längs Skeppsbrogatan avviker dock detta med en betydligt kallare och blekare färgskala, se Bild 13. På grund av Skeppsbrogatans nivåskillnad mellan Skomakargatan och Timmermansgatan är byggnader utförda i suterräng och saknar entré. Här finns behov av att införa mer värme och öppenhet längs gatan för att främja en väl gestaltad livsmiljö där människans behov och livet mellan husen prioriteras.

Gestaltningen längs Skomakargatan går även den i en kallare färgskala, men med mörkare fasadkulörer, se Bild 14. Kvarteret Hundens fasad mot Skomakargatan består av varuintag med lastbilsportar, mörkt tonade fönster och sockelvåning i mörkgrå betong. Denna typ av fasad ger intryck av att Skomakargatan är en bakgata, vilket har negativa effekter på den upplevda tryggheten. Närmare Storgatan går fasaderna längs Skomakargatan i varmare toner med ockrafärgad puts och gult tegel men verksamheterna i byggnaderna ger sig inte till känna på gatan. Ett tillskott av bebyggelse på fastigheten Katten 6 bör särskilt beakta gestaltningens inverkan på den upplevda tryggheten längs Skomakargatan så att Skomakargatan får en tydligare tillhörighet till stadsliv och mänsklig aktivitet.

Förändringar

Under detaljplanens framtagande har gestaltningsfrågor främst betraktats utifrån hänsyn till stadsbilden, befintliga kulturvärden och intresset att främja en god helhetsverkan enligt 2 kap. 6 § plan- och bygglagen (PBL) samt att planförslaget ska möjliggöra en byggnad med god form-, färg-, och materialverkan enligt 8 kap. 1 § PBL.

Planförslagets reglering av gestaltning behandlar främst färg, form och material om man bortser från hanteringen av byggnadens volym som beskrivits ovan samt stadsbildspåverkan som beskrivs i kommande avsnitt.

Bild 13. Vy över bebyggelse sett från söder. Bebyggelsen längs Skeppsbrogatan karaktäriseras av en blekare färgskala i fasad jämfört med övriga innerstaden som generellt är utförda i varma, jordiga kulörer. Bildkälla: Blom

Bild 14. Vy sett från öst. Både Kulturens hus och kvarteret Hundens fasad mot Skomakargatan är mörkt grå med på- och urlastning för varutransporter. Bildkälla: Blom

Utformningsbestämmelserna syftar till att vara väl avvägda, ha tydliga motiv och att endast reglera vad som är nödvändigt för att detaljplanens genomförande ska ske i enlighet med PBL. Detta för att säkerställa att bebyggelse som planen medger bidrar till upplevelsen av god helhetsverkan, både på nära och långt håll. Det innebär också ett visst svängrum kring gestaltningsfrågor som i praktiken innebär att detaljplanen kan vara aktuell över lång tid då vissa aspekter slutligen bedöms av kommunen i bygglovsansökan.

Punktlistan beskriver egenskapsbestämmelser om utformning som gäller inom all kvartersmark:

- Byggnadens fasad ska utföras i tegel, puts och/eller trä **[f_1]**. Syftet är att den tillkommande bebyggelsen ska förmedla en taktilitet i sitt uttryck, likt framträdande byggnader i närområdet, då den, med sin höjd, kommer att utgöra en markant byggnad. Bestämmelsen syftar även till att fasadmaterialet ska överensstämma med centrumhalvöns bebyggelse i övrigt kring Norra hamn.
- Fasader ska utföras i varm, jordig kulör med matt yta **[f_2]**. Med denna bestämmelse avses gula, bruna eller röda kulörer som upplevs dämpade i sin mättnadsgrad och ljushet. Exempel på jordiga färger är ockra, terra och umbra men även de flesta träslag har varma, jordiga kulörer. Se färgpalett (Bild 15) för exempel. Bestämmelsen innebär även att fasadens yta ska vara matt, och att glansiga ytbeläggningar på fasadfärg eller fasadmaterial inte tillåts. Bestämmelsen syftar dels till att detaljplanens genomförande ska bidra med värme till den annars bleka färgskalan i närområdet längs Skomakargatan och Skeppsbrogatan. Bestämmelsen syftar också till att byggnadens uttryck ska harmonisera med centrumhalvöns övergripande färgskala och fasaduttryck och passa väl in i sin kontext. Detta blir särskilt viktigt utifrån ett stadsbildsperspektiv, se kommande avsnitt *Stadsbild*.

Bild 15. Referensbilder för inspiration. Planförslaget reglerar att byggnadens fasad ska utformas i tegel, puts och/eller trä samt att fasader ska utföras i varm, jordig kulör med matt yta. Bilderna ovan visar referenser där fasader är utförda i tegel och/eller trä samt en färgpalett som exemplifierar vad bestämmelsen av kulör kan innebära.

För att säkerställa ett nätt uttryck på byggnaden regleras att balkonger endast får glasas in om det görs med ramfri inglasning som väderskydd för uterum **[f_8]**. Att tillåta inglasning innebär att balkongers användbarhet och komfort främjas. Syftet med bestämmelsen är att tillåta detta men samtidigt främja en kvalitativ gestaltning och reglera bort klumpiga och iögonfallande lösningar, då det kan medföra en risk att balkongerna blir ett skrymmande och dominant inslag i byggnadens uttryck. Detta är viktigt både ur stadsbildssynpunkt på långt håll och för upplevelsen av byggnaden på nära håll.

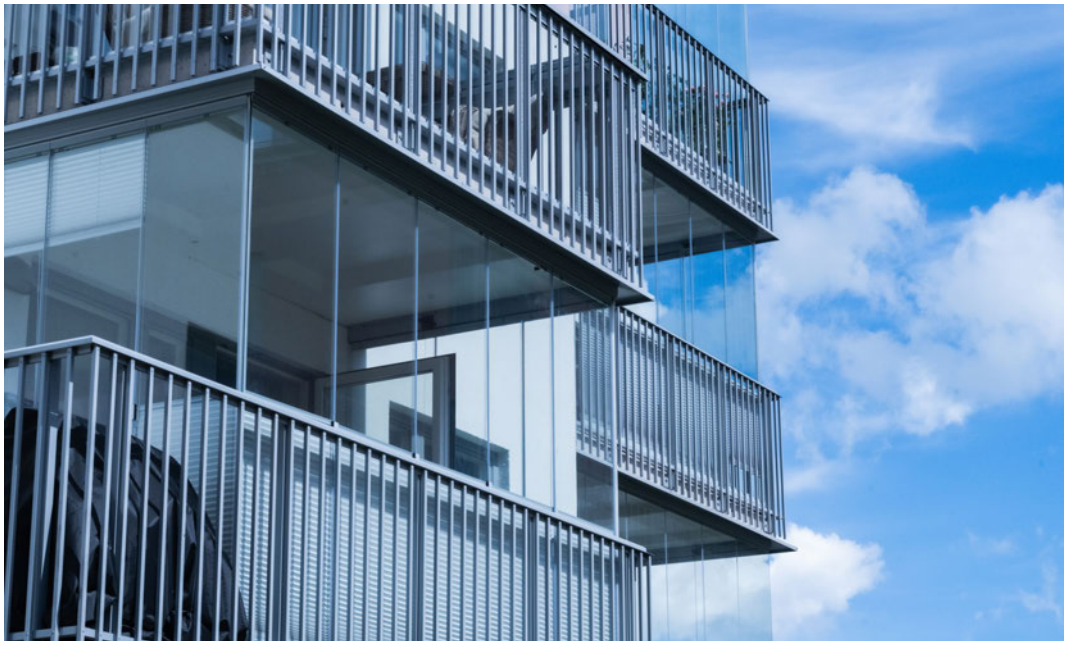

Bild 16. Referensbild för inspiration. Bilden visar exempel på ramfri inglasning.

Sockelvåningens fasader mot Skeppsbrogatan och Skomakargatan ska i huvudsak bestå av glas. Byggnadens sockelvåning ska markeras i sten eller tegel **[f_3]**. I kombination med att entréer placeras mot de här gatorna enligt **[f_4]** ska planförslaget främja aktivitet och ett större flöde av fotgängare och motverka känslan av ”bakgata” längs Skomakargatan. I stället skapas förutsättningar för en ökad känsla av trygghet och liv mellan husen. Sockelns utformning syftar även till att främja ett stadsmässigt uttryck i likhet med hur annan centrumbebyggelse är utformad. Bestämmelsen innebär att sockelvåningen ska ges ett uttryck som avviker från övriga våningars fasaduttryck. Även om sockelvåningen och övriga våningsplan har samma fasadmaterial (exempelvis tegel) så kan sockelvåningen markeras med hjälp av en tegelsättning, kulör eller relief som avviker från den övriga byggnaden. Bild 19 visar en möjlig utformning av byggnaden som kan motsvara detta.

Bild 17 För att skapa en känsla av trygghet och öppenhet som främjar ett ökat stadsliv längs gatan ska sockelvåningen mot Skeppsbrogatan och Skomakargatan huvudsakligen bestå av glas. Bilden visar en av flera möjliga utformningar. Illustration av Tengbom Arkitektkontor

Stadsbild

Förutsättningar

I granskningsversionen av ”Utvecklingsplan för Centrum”, en fördjupning av översiktsplanen för stadsdelen Centrum, anges att hög bebyggelse ska stärka infarterna mot centrum. För planområdet påverkar det stadsbilden över Norra hamn sett från Bodenvägen.

Stadsbilden sett från norr karaktäriseras av att centrum ligger på en halvö, omgiven av vatten och med Domkyrkan som den högsta punkten. Stadens siluett består av låg bebyggelse som följer terrängens sluttning upp mot Domkyrkan i en strikt kvarterstadsstruktur. Detta skapar ett varierat fondmotiv och långa siktlinjer längs med gatorna. Vidare domineras stadsbilden sett från norr av byggnader i främst tegel- och träfasad i varma kulörer så som rött, gult, beige och rödbrunt, med några inslag av vita, grå eller blå fasadkulörer.

På vissa platser finns högre byggnader, som Stadshuset, Domkyrkan och höghuset vid korsningen Skeppsbrogatan–Smedjegatan. Bland den högre bebyggelsen kan man utläsa att gavlarna är vända i nord-sydlig riktning med ungefär 15 meters bredd, vilket ger de uppstickande volymerna gemensamma proportioner i stadens siluett sett från både norr och söder, se Bild 18.

Bild 18. Stadsbilden över Norra hamn har ett gemensamt gavelmotiv för uppstickande byggnadsvolymer där gavlarna vetter mot norr och söder med ungefär 15 meters bredd eller något smalare. Foto: Magnus Stenberg.

Domkyrkan, som är den mest framträdande gestalten i stadsbilden, är den enda byggnaden som avviker från detta motiv och presenterar i stället sina tegelröda långsidor med kyrktornet som blickfång från olika vyer.

Förändringar

Planförslaget medger delvis bebyggelse med en högsta totalhöjd av 45 meter. Förslaget innebär att tillkommande byggnad delvis kommer utgöra ett uppstickande element i stadsbilden sett från stadens norra entré. Detta är i enlighet med gällande planprogram.

Bild 19. Planförslaget möjliggör bebyggelse upp till 45 meter som kommer vara synligt från norra infarten. Illustrationen visar hur byggnaden kommer att synas från Bodenvägen i höjd med Luleå Energi Arena. Bilden visar en av flera möjliga utformningar. Illustration av Tengbom Arkitektkontor.

Ett nytt höghus inom planområdet kommer att bli en del av stadssiluetten sett från innerstadens norra entré via Bodenvägen. Byggnadens höga volym gör den även väl synlig från flera delar av centrumhalvön, omkringliggande stadsdelar samt från is- och vattenvägarna.

Detta innebär att byggnadens volym och gestaltning ska ägnas särskild omsorg och uppnå en mycket hög kvalité som bidrar till att stärka Luleås attraktivitet, stadsbild och goda livsmiljö. Det är särskilt viktigt att byggnaden utformas med hänsyn till stadens norra infart. Byggnadens geometri, takavslut samt kulör är av stor vikt för att uppnå en god helhetsverkan som tar hänsyn till stadsbilden i Norra hamn.

För att uppnå en god helhetsverkan i stadsbilden reglerar plankartan att den högre bebyggelsens gavelsida mot norr och söder ska som mest uppnå 15,3 meters bredd. Detta säkerställs genom att den högsta byggnadsdelen medges maximalt 13,5 meters gavelbredd samt att utformningsbestämmelse **[f_5]** reglerar att balkong får kraga ut maximalt 1,8 meter över egenskapsområde **[h_1]** och egenskapsområde **[$ö_1$]** och **[g_1]** och utformningsbestämmelse **[f_6]** reglerar att balkong inte får kraga ut alls över egenskapsområde **[h_2]**. Genom **[f_6]** säkerställs även att balkonger inte kan kraga ut över varken allmän plats eller intilliggande fastigheter. Med denna utformning av plankartan överensstämmer den höga byggnadsdelens gavelmotiv med övriga uppstickande byggnadsvolymer omkring Norra hamn, se Bild 18.

För att främja stadsbildens karaktär i Norra hamn regleras även bebyggelsen med egenskapsbestämmelse **[f_2]** som anger att fasaden ska utföras i varm, jordig kulör och att fasaden ska vara matt. Bestämmelsen syftar till att byggnadens fasadgestaltning ska utföras i likhet med det generella uttrycket i bebyggelsen längs Norra hamn. Det innebär att vita, gråa, svarta samt kalla kulörer inte tillåts, likväl som fasadmaterial med en glansig yta, och finns mer utförligt beskrivet i avsnittet *Gestaltning*.

Friytor

Förutsättningar
Friyta är ett begrepp som avser gemensamma utomhusytor som anordnas för bostäder, även kallat bostadsgård. Friytan bör utgöra cirka en sjättedel av bostädernas bruttototalarea (BTA) och ska i första hand tillgodose de boendes sociala och rekreativa behov. Friytan är särskilt viktig för barn, äldre och människor med funktionsnedsättningar, då den erbjuder möjlighet till utomhusvistelse nära bostaden.

För friytor i centrum är god tillgänglighet och hög kvalitet viktigare än att kraven på storlek tillgodoses. Friyta ska i första hand anordnas på kvartersmark. Barns behov av lek och rekreation ska prioriteras. Friytans innehåll och utformning ska anpassas efter de aktuella bostäderna.

Generellt ska följande kvaliteter beaktas:

- **Lekmöjligheter**. Ytor för närlek för de yngsta åldrarna ska tillskapas inom friytan. Denna lekyta bör vara väl avskild från ytor för trafik, transporter och parkering.
- **Vegetation**. På friytan ska det finnas möjligheter att anlägga vegetation i form av träd, buskar och perennplanteringar; gärna arter som gynnar pollinatörer. Stadsodling kan bidra till en ökad kvalitet i boendemiljön.
- **Sittplatser**. Sittplatser ska anordnas inom friytan. Gärna med möbler som är anpassade för personer med motoriska svårigheter och funktionsvariationer.
- **Buller**. Ljudnivån på friytan bör inte överskrida gällande riktvärden för buller. I bullerutsatta lägen ska möjligheterna till ljuddämpning i form av exempelvis vegetation eller skärmar ses över.
- **Ljusförhållanden**. Både sol och skugga är värdefulla kvaliteter i en utemiljö. Ytor för lek skyddas med fördel från stark sol med vegetation, solsegel eller andra konstruktioner.
- **Lokalklimat**. Friytan ska planeras och anordnas för att skapa ett gott mikroklimat. Att skydda mot förhärskande vind är en av de viktigaste parametrarna att ta hänsyn till.
- **Markmaterial**. Genomsläppliga markbeläggningar som kan infiltrera och fördröja nederbörd ska användas i så stor utsträckning som möjligt.

Förändringar

Planförslaget är utformat så att friyta är möjlig att förläggas på takbjälklag inom egenskapsområde **[h_2]**. Ytan motsvarar cirka 550 kvadratmeter vilket innebär att den tillgodoser en sjättedel av bostädernas bruttototalarea (BTA) om bostäderna omfattar cirka 3300 kvadratmeter BTA. Då planförslaget inte reglerar användningsslag för specifika delar av byggrätten prövas frågan om friytans mängd i relation till bostädernas BTA ytterst i bygglovsskedet.

Med hänsyn till att friytan föreslås vara belägen på takbjälklag, sex våningar ovan mark, är det viktigt att säkerställa en hög kvalité och trivsamma mikroklimat på bostadsgården, särskilt ur ett barnperspektiv. Under vintertid kan snö och is påverka användningen av friytan. Det är därför viktigt att planera för snöröjning och säkerställa att ytan hålls säker och tillgänglig även under vintermånaderna. Detta kan inkludera installation av uppvärmda gångvägar, snörasskydd och andra tekniska lösningar för att minimera snöansamling och isbildning. Vidare bör utformningen av friytan ta hänsyn till vinterklimatet genom att erbjuda skyddade och vindskyddade områden för att skapa en trivsam miljö året runt.

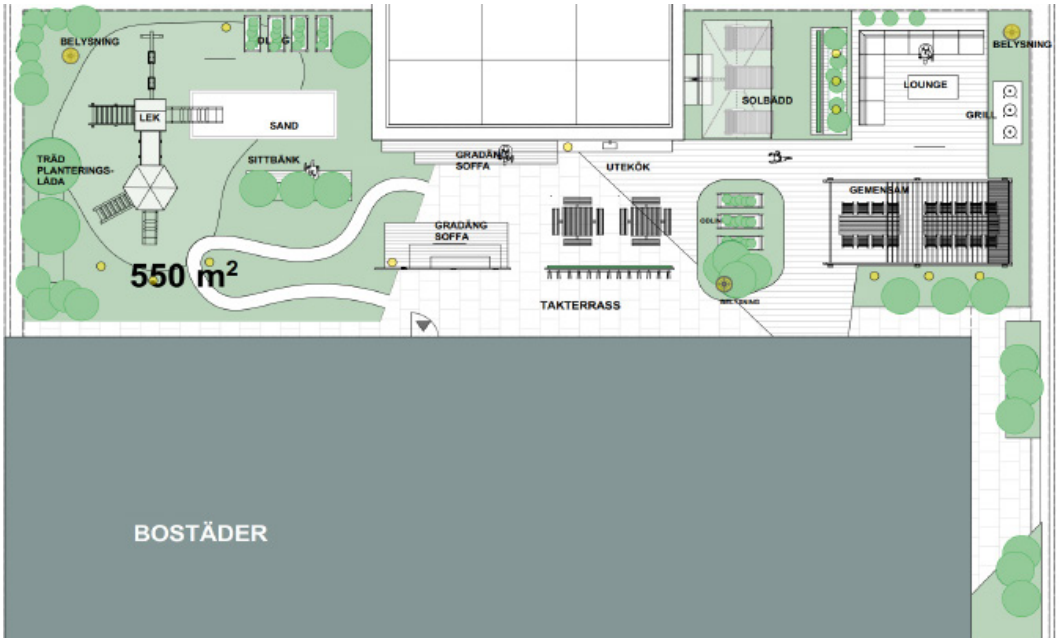

Bild 20. Planförslaget möjliggör att friyta anläggs på takbjälklag på sjätte våningen. Illustrationen visar ett exempel av flera möjliga utformningar för att uppnå hög kvalitet och uppfylla kriterierna om lekmöjligheter, vegetation, sittplatser, med mera. Illustration av Tengbom Arkitektkontor.

Kulturhistorisk värdefull miljö

Historik

Inom fastigheten Katten 6 stod tidigare Folkets hus, en träbyggnad från mitten av artonhundratalet. Huset byggnadsminnesskyddades 1986 och fasaden var q-märkt. Folkets hus förstördes i en brand 2003 och sedan dess har fastigheten stått obebyggd. Idag används platsen främst som parkering samt för tillfällig uppställning och varuintag för verksamheter inom fastigheten Katten 14.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Planområdet omfattas inte av riksintresse för kulturmiljö, kulturreservat eller några identifierade kulturmiljövärden (bebyggelseinventering 2015–2016). Inga fornlämningar finns inom området.

I planområdets närhet finns flera kulturhistoriskt värdefulla byggnader samt en värdefull kulturmiljö. De värdefulla byggnaderna finns inom kvarteren Råttan och Hunden. Hela kvarteret Råttan består av kulturhistorisk intressanta byggnader i form av Shopping Galleria och Vetenskapens hus (gamla postkontoret). I kvarteret Hunden ligger den särskilt kulturhistoriskt intressanta byggnaden Ebeneser som är utpekad med anledning av dess arkitektoniska uttryck och arkitekturhistoriska värde.

Planförslaget bedöms inte påverka några kulturhistoriskt värdefulla miljöer i närområdet negativt. Se analys av siktlinjer i avsnittet *Konsekvenser*.

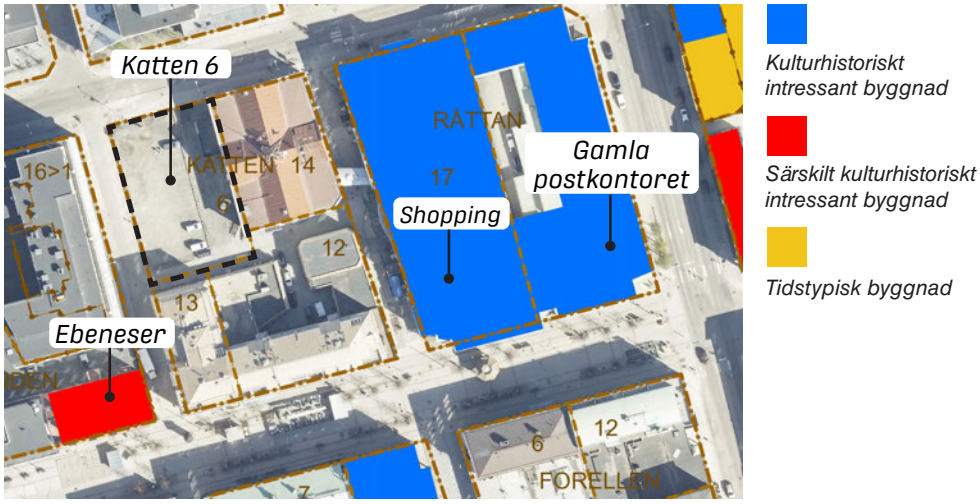

Bild 21. Enligt bebyggelseinventering från 2015 – 2016 finns ett antal kulturhistoriskt intressanta byggnader i närheten av planområdet. Urklipp från Luleå kommuns kommunkarta.

Offentlig och kommersiell service

Planområdet ligger centralt i Luleå och har god tillgång till kommersiell och offentlig service. Butiker, nöjen, vård, skola och annan service finns nära. Vid ett genomförande av planförslaget finns möjligheter att utöka serviceutbudet i området.

Trafik

Gatunät och gaturumsmiljöer

Som underlag för planarbetet har en trafikutredning tagits fram av RK Trafikkonsult (2024). Planområdet ligger inom stadens rutnätsstruktur och det så kallade nio-kvartersområdet som Luleå centrumkärna byggts upp kring. Före 1979 var alla gatorna inom detta område upplåtna för biltrafik. Sedan dess har området förtätats och till stor del omvandlats till en plats för människor snarare än för bilar.

Angöring till fastigheten Katten 6 sker för närvarande från Skeppsbrogatan och via en in- och utfart på Skomakargatan.

Skeppsbrogatan är 18 meter bred och omges av bebyggelse, förutom vid fastigheten Katten 6. Gatan har en markant nivåskillnad på cirka tre meter mellan korsningarna vid Skomakargatan respektive Timmermansgatan.

Skomakargatan är nio meter bred och sträcker sig ända från Gammelstadsvägen till Sandviksgatan. Kommunen har som målsättning att Skomakargatan ska utvecklas norrut till ett stråk där främst fotgängare, men även cyklister, prioriteras. Gatan förväntas bli en viktig anslutning till och från området kring gamla brandstationen i kvarteret Bävern, som på sikt avses bebyggas med bostäder och verksamheter.

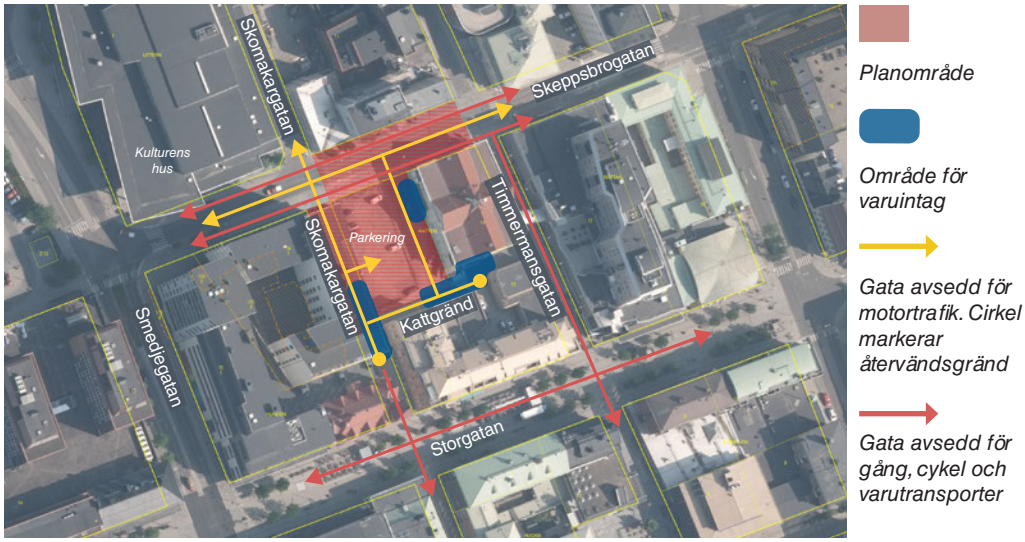

Bild 22. Angränsande befintligt gatunät och områden för varuintag. Ortofoto från © Lantmäteriet.

Biltrafik

Förutsättningar

Bilar och andra motorfordon angör idag planområdet från Skeppsbrogatan och via en in- och utfart från Skomakargatan, se Bild 22. Skeppsbrogatan har stora flöden av personbilar, bussar, cyklister och gående och utgör en av de mer trafikerade gatorna i området. I dagsläget utgör Katten 6 en parkeringsyta vilket medför att många personbilar söker sig till platsen. Från Skomakargatan sker även infart till bostäder inom fastigheterna Katten 12 och 13.

Förändringar

När fastigheten är byggd kommer trafikökningen på gatorna kring kvarteret Katten 6 att bli försumbar. Markparkeringen tas bort och de verksamheter som planeras inom planområdet kommer att ge ett mycket litet tillskott av varutransporter. Trafiken som de nya bostäderna inom planområdet genererar kommer huvudsakligen att påverka Skeppsbrogatan samt den befintliga in- och utfarten till kvarteret Hunden eftersom även de föreslagna bostädernas parkeringsgarage kommer att ansluta via denna.

Gång- och cykeltrafik

Förutsättningar

Skeppsbrogatans främsta funktion är god framkomlighet och dess cykelväg utgör ett av centrums huvudcykelstråk, vilket innebär att cyklisters framkomlighet är högt prioriterad. Bägge sidor av Skeppsbrogatan är även försedd med trottoar.

Skomakargatan är från mötet med Storgatan och vidare söderut till största delen utformad som en gata med blandning av trafikslag, alltså att trottoarer, cykelväg eller körbana inte markeras med kantsten.

Gatan är utformad med en sammanhängande yta med betongplattor som markbeläggning vilket gör att gatan upplevs som stadsmässig och att gående har företräde. Från Storgatan och norrut består gatan av asfalterad körbana och trottoarer som separeras med kantsten. Vid kvarteret Katten har gatan endast trottoar på ena sidan, den som går längs med kvarteret Hunden.

Förändringar

Vid ett genomförande av planen behöver en kulvert/körbar förbindelse anläggas under Skomakargatan för att möjliggöra en koppling mellan kvarteret Hunden och kvarteret Katten. I samband med detta ska Skomakargatan omvandlas. Skomakargatans nya utformning ska tillgodose en gatumiljö som säkerställer trafiksäkerhet och god framkomlighet. Gående kommer vara högst prioriterade, vilket gatans gestaltning kommer att spegla. Exempelvis kan Skomakargatans markbeläggning utformas i jämna nivåer med eventuella kantstenar i nollnivå. På det sättet säkerställs framkomlighet för varutransporter samtidigt som gatan i första hand upplevs som en gågata. Delen av gatan som endast avses för gående planeras att flyttas från den västra sidan av gatan till den östra sidan, i anslutning till den nya entrén inom planområdet.

Gatans utformning och gestaltning ska verka för en låg hastighet. Detta för att möjliggöra gatan som ett ”shared space”, där fotgängare, cyklister och motorfordon samexisterar utan tydliga avgränsningar. Målet är att öka interaktionen mellan användare och säkerheten genom att sänka hastigheten och uppmuntra försiktighet. I dessa områden prioriteras fotgängarnas rörelsefrihet och komfort, vilket gör gatan till en social plats för möten och vistelse. Gestaltningen kan inkludera materialval, belysning och möblering som tydliggör delad användning, Markbeläggningen behöver även ta hänsyn till funktionalitet och hållbarhet ur ett driftsperspektiv. Kostnader, funktions- och utformningskrav kopplade till Skomakargatans utveckling kommer att specificerats i ett exploateringsavtal.

Gång- och cykelvägen längs Skeppsbrogatan kommer att påverkas av att fler bilar passerar gång- och cykelvägen vid in- och utfarten till kvarteret Hunden. Antalet bilpassager uppskattas att öka med 50 procent, från 150 till 225 bilpassager in och ut från huset.

In- och utfarter till en fastighet är reglerat via generella trafikregler där en bilist har väjningsplikt mot den som går eller cyklar och vid utfart även mot bilar på Skeppsbrogatan. Detta är trafikregler som inte märks ut med vägmärke. Det är därför viktigt att den fysiska miljön utformas (exempelvis genom markbeläggning med struktur) så att det förstärker bilistens ansvar samtidigt som konfliktplatsen blir tydlig för gående och cyklister.

Bild 23. Befintlig utformning av in- och utfarten till kvarteret Hunden från Skeppsbrogatan. Bild av RK Trafikkonsult.

Bild 24. Exempel på hur gestaltningen av gång- och cykelbanan och skyltar kan medverka till att uppmärksamma bilarna som ska ut från garaget. Bild av RK Trafikkonsult.

Kollektivtrafik

Det finns goda förutsättningar för kollektivt resande i planområdets absoluta närhet. Planområdet ligger inom 150 meter från lokaltrafikens bytesnod vid Smedjegatan och det finns ytterligare en busshållplats på Skeppsbrogatan (hållplatsen Shopping). Kvarteret Loet och stationsläget för den regionala busstrafiken ligger cirka 300 meter öster om planområdet och tågstationen cirka 800 meter bort.

Parkering

Förutsättningar

Behovet av parkeringsplatser för cyklar och bilar för användningsområdena bostäder, handel och kontor finns redovisade i Luleå parkeringsnorm, antagen 2016 av Kommunfullmäktige.

Luleå kommun tillämpar metoden ”Gröna parkeringsköp” som tillåter fastighetsägaren att anlägga färre parkeringsplatser för bil än vad parkeringsnormen anger för bilar mot att åtgärder vidtas som innebär att boende och arbetande inte är lika beroende av att äga en egen bil. För bostäder är den maximala reduktionen 50 procent och för kontor 60 procent.

För besökande till centrumverksamheter och kontor ska platser för rörelsehindrade finnas inom 25 meter från entré.

Förändringar

Planförslaget förutsätter att kommunens anvisningar beaktas för att möjliggöra en minskning av antalet bilparkeringsplatser. Eftersom dessa åtgärder inte kan säkerställas fullt ut genom exploateringsavtalet ska planen tolkas så att maximala parkeringsreduceringar endast gäller om exploatören genomför de angivna åtagandena; i annat fall tillämpas kommunens beslutade parkeringsnormer.

Parkering av bil och cykel anordnas i två våningsplan under mark. Angöring till parkeringsanläggning sker via garagenedfarten till Hunden 16 och via en kulvert/körbar förbindelse under Skomakargatan som sammankopplar parkeringsanläggningarna inom fastigheterna Katten 6 respektive Hunden 16.

Genom denna lösning möjliggörs 66 bilplatser och en utökad cykelparkering (utöver de cykelparkeringar som parkeringsnormen anger) inom fastigheten Katten 6. Härigenom möjliggörs även ytor för att möta kraven för gröna friköp om cykelpool, cykelverkstad och tjänstecykla.

Angöring/varumottag/in- och utfarter

Förutsättningar

Angöring till fastigheten Katten 6 sker för närvarande från Skeppsbrogatan och via en in- och utfart på Skomakargatan.

Katten 6 ingår i gemensamhetsanläggningen Katten GA:2 tillsammans med fastigheterna Katten 12, 13 och 14 och omfattar vägen Kattgränd, se Bild 24. Enligt beslut ska Kattgränd hållas öppen för varutransporter till deltagande fastigheter året om. Deltagande fastigheter har alltså en rätt, tillika ansvar, för vägen.

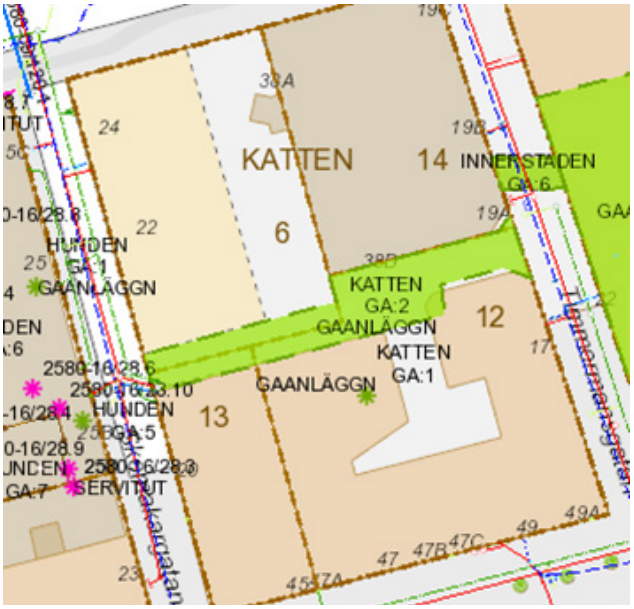

Bild 25. Katten 6 ingår i gemensamhets-anläggningen Katten GA:2.

I dagsläget finns även ett varumottag till intilliggande fastigheten Katten 14 som sker via Katten 6. Detta skyddas inte av något avtal eller servitut.

Varumottag sker i dagsläget även till kvarteret Hunden via Skomakargatan. Gällande detaljplan PL315 anger att varutransporter till kvarteret Hunden ska lösas i form av en genomfartslösning, där infart till byggnad sker från Skomakargatan, varumottag utförs inom byggnad och utfart sker mot Skeppsbrogatan. Denna lösning är dock inte genomförd enligt detaljplan. Varutransporter har i stället både in- och utfart via Skomakargatan, vilket innebär att transportfordonen kör in i byggnaden, därefter backar ut tillbaka på Skomakargatan och fastigheten Katten 6, innan de fortsätter ut via Skeppsbrogatan. Det finns inte något avtal som säkerställer rättigheter att nyttja Katten 6 för att tillgodose varumottag till kvarteret Hunden.

Förändringar

Om bebyggelsen utformas enligt planförslaget behöver varuintaget för snabbmatskedjan på Katten 14 flyttas eller samordnas med Katten 6. Detta eftersom planförslaget möjliggör för tillkommande bebyggelse inom Katten 6 att placeras i gräns mot fastigheten Katten 14. Om varuintag samordnas i den nya byggnaden på Katten 6 kan lossning förslagsvis ske från Kattgränd, vid sportaffärens befintliga lastbrygga. Passagen inom Katten 6 mellan Kattgränd och snabbmatskedjans varuintag behöver i så fall säkerställas genom nyttjanderättsavtal eller servitut.

Varumottag till Katten 6 avses ske i Kattgränd, där varutransporternas infart sker från Skeppsbrogatan, via Skomakargatan och till Kattgränd. Beroende på transportfordonens höjd kan utfart lösas antingen via Timmermansgatan eller genom att backa tillbaka och använda Skomakargatan som utfart till Skeppsbrogatan.

Varutransporter och räddningsfordon kommer även i fortsättningen kunna angöra kvarteret via Skomakargatan eftersom Timmermansgatan har en begränsning i höjd på grund av skywalken mellan Shopping och Katten 14.

I och med att planområdet bebyggs definieras Skomakargatans gaturum till dess maximala bredd på nio meter. Den nya bebyggelsen innebär en förtätning av staden som medför att vissa anpassningar behöver ske i enlighet med vad en tät stad kravställer på sin omgivning. Detta kan exempelvis röra sig om att storleken på varutransporters fordon behöver begränsas för att säkerställa svängradier med mera. För Hunden 16 innebär den nya exploateringen att varutransporter inte längre kan använda ytor inom Katten 6. Följaktligen behöver transporterna angöra genom backning från Skomakargatan på vägen in, se bild 27.

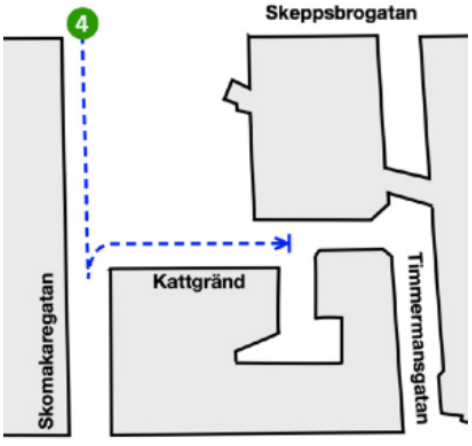

Bild 26. Föreslagen angöring till Kattgränd.
Bild av RK Trafikkonsult

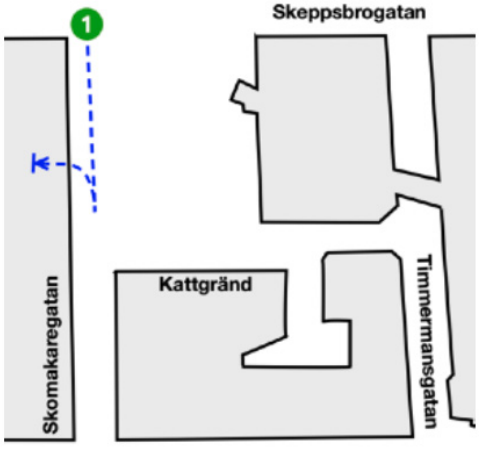

Bild 27. Föreslagen angöring till Hunden 16.
Bild av RK Trafikkonsult

Avfallshantering

Förutsättningar
Lumire har idag nio olika hämtställen för olika typer av avfall i närområdet. Frekvensen för hur ofta de kommer varierar beroende vad som ska hämtas från tre gånger/vecka till fyra gånger/år. Lumire står därför för en mycket liten andel av de dagliga transporter som är i området. Då det idag är trångt på Kattgränd försöker de komma tidigt på morgonen eller sent på eftermiddagen för att undvika varuleveranser som är beroende av att butiker är öppna och kan ta emot varor. Lumires fordon står generellt efter gatan vid tömning av avfall från alla hämtställen utom gällande kvarteret Hunden, där de i stället backar in i kvarteret.

Förändringar
Efter genomförandet kommer sopor som härrör sig till Katten 6 att härbärgeras i soprum i fastigheten. Tömning avses ske via Kattgränd. Hämtstället vid snabbmatskedjans varukaj på Katten 6 flyttas också till Kattgränd.

Exploatören ska samråda med Lumire innan system för avfallshantering väljs och installeras för att säkerställa att hämtning kan ske med de fordon och system som kommunen tillhandahåller.

Tillgänglighet

Marken inom planområdet är relativt platt och ger goda möjligheter för att tillskapa god tillgänglighet inom planområdet. Byggnader inom planområdet ska vara tillgängliga för alla. Entréer ska utföras utan nivåskillnader eller andra hinder.

Boverkets byggregler (BBR) gäller för att säkerställa att en god tillgänglighet uppnås, både för omgivande mark och inom byggnaden.
Tillgänglighetskraven regleras inte i detaljplanen utan hanteras i kommande bygglovsskede.

Markförhållanden

Geotekniska förhållanden

Markhöjder inom planområdet varierar mellan 6,5 och 8,5 meter över nollplan (RH2000) och sluttar i sydvästlig riktning. Planområdet ligger inte inom riskområde för ras, skred eller erosion enligt kartunderlag från Statens Geotekniska Institut (SGI).

Marken inom planområdet består vid ytan av utfyllnad. Under planarbetet har ett geotekniskt utlåtande tagits fram som sammanställer tidigare utförda geotekniska utredningar inom intilliggande kvarteret Hunden. En utredning tyder på att jordart inom planområdet är morän varvat med ren sand och siltig sand/sandig silt och andra sandiga-siltiga jordlager eller sandigsiltig morän samt att ett sammanhängande siltskikt finns på cirka 20 meters djup.

I det geotekniska utlåtandet bedömer konsulten att tillkommande bebyggelse upp till +45 meter troligtvis kan anläggas med en källargrundläggning. Denna bedömning saknar dock helt information om storlek på laster och grundtryck som kommer att råda på planerad grundläggningsnivå. En översiktlig geoteknisk undersökning behöver genomföras i senare skede för att säkerställa antagna tillåtna grundtryck och trolig grundläggningsmetod för den bebyggelse som planförslaget medger.

Markradon

Enligt digitaliserad radonkarta från år 1987 av Sveriges Geologiska AB ligger planområdet inom område med lokala förekomster av högradonmark. Kompletterande radonundersökningar rekommenderas inför byggskedet.
Att i ett tidigt skede undersöka hur mycket markradon som finns är i regel ekonomiskt fördelaktigt. Om radon förekommer i marken ska det hanteras med lämpliga åtgärder kopplat till byggnadernas konstruktion. Boverkets byggregler anger gränsvärden för radonhalt och gammastrålning i nya byggnader och byggherren ansvarar för att reglerna uppfylls. Kommunen har tillsynsansvaret för att den färdigställda byggnaden inte överskrider gränsvärdena.

Förorenad mark

Området har tidigt i planarbetet bedömts omfattas av risk för olika föroreningar:

- I länsstyrelsernas EBH-karta finns flera kemtvättar identifierade runt planområdet. Kemtvättar med lösningsmedel kan ge upphov till utsläpp av klorerade alifater och alifatiska kolväten. Dessa flyktiga föroreningar kan sprida sig långa sträckor och hittas ofta djupt ner i marken samt i grundvatten.
- Generellt föreligger det en föroreningsrisk avseende främst metaller och PAH i fyllnadsmaterial, vilket bekräftats i brandrester vid tidigare undersökning, cirka två meter under markytan.
- Då det funnits parkering på området och det förekommer mycket trafik i Luleå centrum finns även risk att området är förorenat av petroleumämnen (alifater och aromater).
- Eftersom det förekommit en brand inom planområdet finns risk för förorening av PFAS (som förekommer i brandskum).

En tidigare utförd utredning av förorenad mark inom planområdet från år 2012 har redovisat följande resultat:

- Halter av metaller (koppar, zink, bly, barium) överskred Naturvårdsverkets generella riktvärden för känslig markanvändning (KM) i två av fem provpunkter
- Halter av olja underskred KM i samtliga fem provpunkter
- Halter av PAH-H överskridande KM påträffades i en av fem provpunkter
- Dioxinhalter (analyserat i en provpunkt) underskred KM

År 2019 genomfördes även en undersökning avseende inomhusluft på fastigheten Katten 14 (direkt öster om planområdet). Spår av koltetraklorid och kloroform påträffades i samtliga provpunkter. I en av punkterna på plan 1 påträffades också spår av 1,1,1-trikloretan. Halter av klorerade lösningsmedel från rumsluft underskred däremot både Naturvårdsverkets referenshalter (Rfc respektive RISKinh) och Arbetsmiljöverkets Hygieniska gränsvärden NGV med god marginal. De uppmätta halterna bedömdes därför inte innebära några negativa hälsoeffekter för personal på fastigheten. Uppmätta halter bedömdes komma från en icke-lokal källa eller bero på bakgrundshalter eller störningar i utrustning, provhantering eller laboratorieanalys.

Som underlag för detaljplanens handlingar har Afry år 2024 gjort en miljöteknisk markundersökning av jord, grundvatten och porgas inom planområdet. Syftet med markundersökningen har varit att undersöka föroreningssituationen och säkerställa korrekt masshantering under byggskedet.

Undersökningen inkluderade provtagning med skruvborrning med borrbandvagn i sex provpunkter fördelade över planområdet. Genom skruvborrning uttogs jordprover halvmetersvis (om fältintryck inte föranledde någon annan indelning) från respektive provtagningspunkt ner till borrstopp på grund av block eller berg (maximalt djup av 3,8 meter). Utöver detta utfördes aktiv provtagning med hjälp av porgasspjut. Spjuten borrades ner cirka en meter under marken.

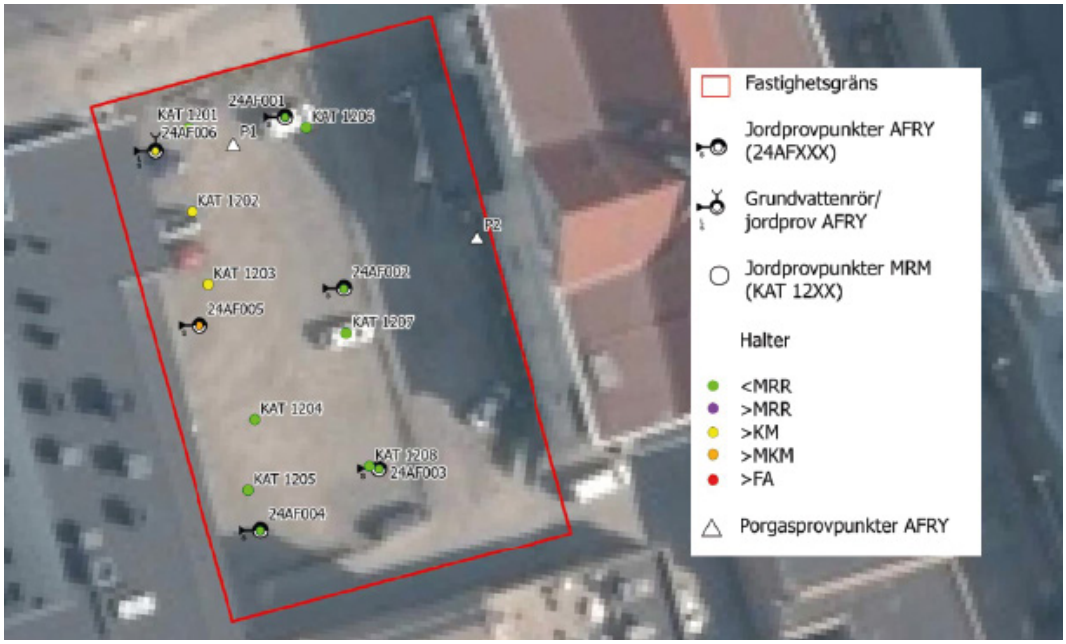

Bild 28. Karta över uttagna prover. Bild från den miljötekniska undersökningen.

I en av provpunkterna installerades ett grundvattenrör. Grundvattenröret installerades med filterspetsen på åtta meters djup under markytan för att fånga upp eventuella spår av klorerade alifater. Den grundare delen av filtret installerades där grundvattenytan tidigare har påträffats, om spår av petroleum förekommer på vattenytan.

Utredningen visar:

- Att ett av 13 analyserade jordprover överskrider Naturvårdsverkets riktvärden för MKM:
    - 24AF005 2 – 2,5 m.u.my. (barium, koppar, zink)
- Att två av 13 analyserade jordprover överskrider Naturvårdsverkets riktvärden för KM:
    - 24AF005 2 – 2,5 m.u.my. (arsenik, bly, kadmium, nickel)
    - 24AF006 1 – 1,5 m.u.my. (PAH-H)
    - 24AF006 1,5 – 2 m.u.my. (PFOS)
- Generellt har låga halter av metaller uppmätts i grundvattnet, under Naturvårdsverkets tillståndsklass för ”mindre allvarligt”, och mellan klass 1 och 3 enligt SGU:s bedömningsgrunder för grundvatten. Halten av bens(a)pyren överskrider klass 5 enligt SGU:s bedömningsgrunder. Halten underskrider dock holländska gränsvärdet för ”kraftig påverkan”. Halten av PAH-H överskrider SPI:s riktvärde för ”skydd av dricksvatten” men underskrider både riktvärdet för skydd av ytvatten och ångor i byggnader. Halter av BTEX, alifater och aromater underskrider samtliga bedömningsgrunder. Halter av PFAS har detekterats i grundvattnet, men halter av PFOS underskrider SGI:s preliminära riktvärden. Samtliga halter av klorerade ämnen underskrider laboratoriets rapporteringsgräns.
- Vid provtagning av porgas låg halter av samtliga analyserade ämnen i ena punkten under laboratoriets rapporteringsgräns. I andra punkten (österut mot den gamla kemtvätten) uppmättes halter av aceton och diklordifluormetan. Halter av aceton ligger under arbetsmiljöverkets hygieniska gränsvärden och korttidsgränsvärden med en faktor av över tiotusen. Halter av diklordifluormetan ligger under arbetsmiljöverkets gränsvärden med en faktor av över tusen.

Slutsatser och rekommendationer

Analysresultaten tyder på att överskottsmassor kan klassas som IFA (icke-farligt avfall) avseende totalhalter. Mottagningsanläggning kan kräva kompletterande provtagning av massor innan de kan deponeras, så som laktest. Massor som provtas bör analyseras på metaller, PAH och PFAS då det är dessa ämnen som påvisats i mer eller mindre beaktansvärda halter inom området.

Länsvatten (vatten som samlas i schaktgropar eller andra arbetsområden, till exempel vid byggen, och består av regnvatten, grundvatten eller spolvatten) bör provtas innan det släpps ut i omkringliggande mark. Relevanta jämförvärden och provtagningsfrekvens fastställs i samråd med tillsynsmyndigheten. Om halter överskrider jämförvärden kan åtgärder (exempelvis rening i container) behöva vidtas.

Spår av aceton och diklordifluormetan har påträffats i porgas på fastighetens östra del. Dessa halter bedöms som försumbara.

Enligt miljöbalken kapitel 10 § 11 ska den som äger eller brukar en fastighet, oavsett om området tidigare ansetts vara förorenat, genast underrätta tillsynsmyndigheten på kommunen om det upptäcks en förorening på fastigheten och föroreningen kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Innan åtgärder utförs i marken i det aktuella fallet krävs en anmälan enligt §28 Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd till den kommunala tillsynsmyndigheten. Om länsvattenhantering blir relevant krävs både provtagning innan utsläpp och en dialog med kommunens miljö- och byggavdelning.

Vattenförhållanden

Geohydrologiska förhållanden

Grundvattennivåer inom kvarteret Hunden har noterats på 5,8 respektive 4,8 meter under markytan i januari 1991. Under markundersökningen våren 2024 påträffades grundvatten cirka sju meter under markytan.

Bortledande av grundvatten, till exempel i samband med anläggandet av byggnaden och ett underjordiskt parkeringsgarage, kan utgöra en tillståndspliktig vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken. Ansökan om tillstånd för vattenverksamhet söks hos mark- och miljödomstolen. Viss vattenverksamhet, dock inte grundvattenbortledning, kan i stället vara anmälningspliktig.

Dagvatten

Idag består fastigheten Katten 6 av en grusad parkeringsyta. Planförslaget möjliggör en exploatering som innebär att all yta på fastigheten kan förväntas bli bebyggd eller hårdgjord med asfalt.

Som underlag för detaljplanen har Afry år 2024 tagit fram en dagvattenutredning. Flödesberäkningar har gjorts för ett 20-årsregn med en varaktighet på tio minuter och en klimatfaktor på 1,25 i linje med branschstandarden och kommunens dagvattenplan. Utredningen visar att flödet ökar efter exploatering, vilket innebär att flödesfördröjning ner till befintligt flöde måste ske inom planområdet.

Eftersom det kan finnas risk att markföroreningar lakar ut om dagvattnet tillåts infiltrera är en möjlig systemlösning att dagvatten hanteras i form av ett magasin med en tät konstruktion. Förslagsvis anläggs ett underjordiskt rörmagasin som rymmer hela den erforderliga fördröjningsvolymen på 14,5 m^3. För att även få en rening av dagvattnet kan magasinet utformas med en sedimenteringsdel, vilket kan utföras genom ett förhöjt utlopp som skapar en stående vattenvolym i botten av magasinet. Rörmagasinet bör inte byggas över så att åtkomst för drift och underhåll hindras. Rörmagasinet kan exempelvis hängas i taket i källaren.

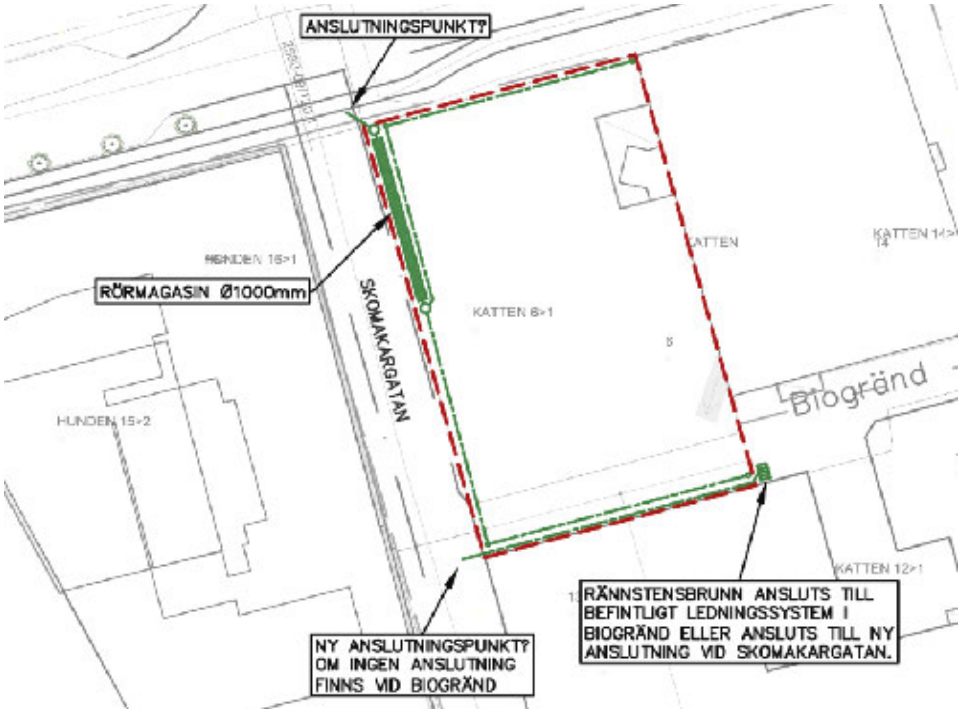

Bild 29. Förslagen dagvattenhantering i rörmagasin och placering av rännstensbrunn(ar).

Förslagen systemlösning syftar till att visa ett exempel på hur dagvatten kan hanteras inom planområdet. Vid projektering ska ytterligare hänsyn tas till dagvattenhantering.

Förslagsvis sker anslutning av magasinet i Skeppsbrogatan där befintlig dagvattenledning ligger på lämplig nivå. Placeringen av anslutningspunkten bestäms i samråd med Lumire och ansökan om servis behöver göras.

Skulle delar av tillkommande bebyggelses takyta bytas ut mot terrasser med grönytor skulle den erforderliga fördröjningsvolymen kunna reduceras. Den fördröjande kapaciteten på gröna tak beror på många faktorer, så som klimat, jordsammansättning, regnintensitet, avdunstning, typ av vegetation, med mera. Gröna tak har en påverkan på dagvattnets kvalitet och de flesta studier visar på att gröna tak lakar ut näringsämnen. För att minska utsläppet av näringsämnen bör gödsling minimeras och växter som tål näringsfattiga förhållanden väljas. Val av växter är även viktigt vid implementering av gröna tak i kallt klimat. Implementering av gröna tak kan även kombineras med takterrasser med en utformning som syftar till att uppnå en trivselhöjande effekt. Detta kan särskilt vara fördelaktigt inom täta strukturer för att kombinera ytornas användning och skapa mervärden.

Skyfall

Ytavrinning inom planområdet sker i nordvästlig riktning ut mot Skeppsbrogatan och Skomakargatan. Belastande dagvatten kommer från Kattgränd i sydost samt från innergården på fastigheten Katten 12, vilket är ett instängt område. Innergården har sin rinnväg mot planområdet först vid extrema regn. Simuleringar visar på att innergården svämmar över vid cirka 90 millimeter

regn, då ledningssystemet antas kunna avleda de första tio millimetrarna regn. Som jämförelse motsvarar 90 millimeter regn ett 100-årsregn med klimatfaktor 1,25 och varaktigheten tre timmar.

Skyfallssituationen kommer inte förändras i och med exploateringen då det fortsatt kommer finnas en rinnväg mellan fastigheterna Katten 6 och Katten 13. Därmed kan vattnet fortsatt rinna ut längs med Kattgränd och inga nya instängda områden skapas.

Takterrassen bör utformas så att den bidrar till hanteringen av skyfall. Detta kan

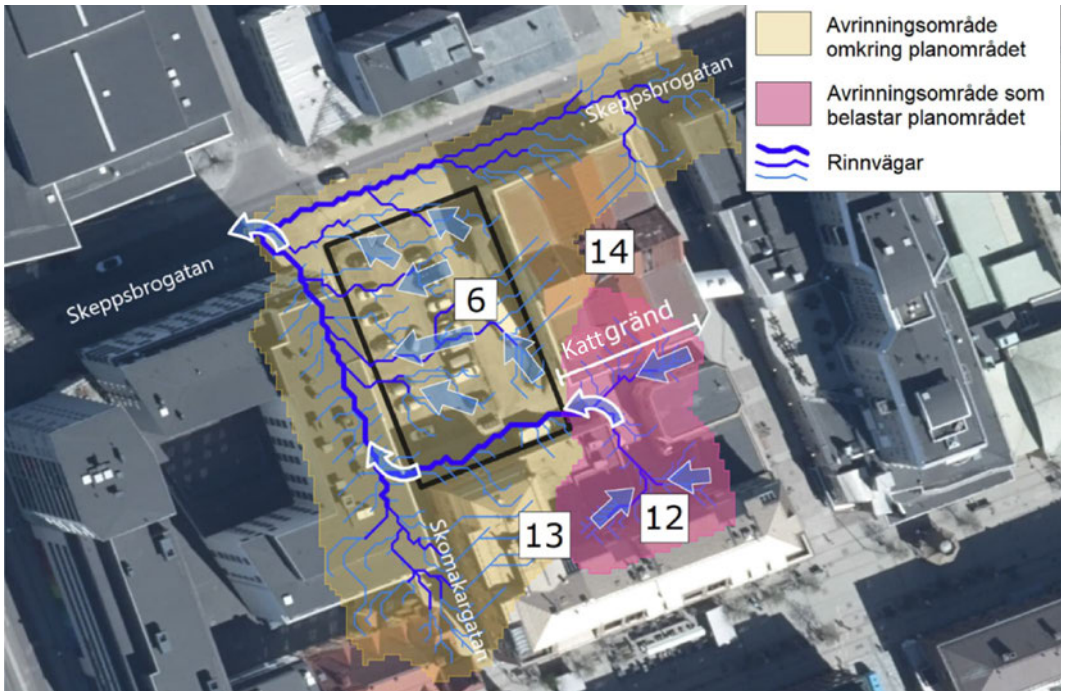

Bild 31. Befintliga avrinningsområden och rinnvägar.

Bild 30. Befintliga lågpunkter/instängda områden som riskerar att översvämmas vid stora regn.

inkludera installation av dräneringssystem, gröna tak och regnträdgårdar som kan fördröja och omhänderta regnvatten. Vidare bör terrassen utformas med tillräckliga lutningar och avrinning för att säkerställa att vatten inte ansamlas och orsakar översvämningar.

Eftersom det finns olika sätt att lösa hanteringen av dagvatten och skyfall regleras inte en specifik systemlösning. För vidare vägledning kopplat till hantering av dagvatten och skyfall, se PM Dagvattenhantering (Afry, 2024).

Snöhantering

Snöhantering bör generellt ske inom den egna fastigheten samt av allmän platsmark i direkt anslutning till byggnader på privat mark, såsom trottoarer. Snön får inte skjutas ut på allmänna gator utan ska omhändertas av fastighetsägaren. Under vinterperioden blir detta en stor utmaning eftersom det saknas plats för snöupplag inom planområdet. Därför måste den snö som faller flyttas till en annan plats utanför området eller köras bort direkt. Planeringen av snöröjningen behöver ske i dialog med kommunens driftledare för centrum.

Snöupplag bör inte ske ovanpå eller i direkt anslutning till rännstensbrunnar, då det kan riskera att sätta igen och skapa översvämning vid händelse av snösmältning och stora regn. Snösmältningsintensiteten under ett dygn i Luleå uppgår till 5,6 l/s hektar, enligt tabell 4.10 i P110. Beräknat flöde vid snösmältning blir cirka 0,8 l/s då planområdet är 0,14 hektar.

Hälsa och säkerhet

Brand och åtkomst räddningsfordon

Räddningstjänsten kan angöra planområdets bebyggelse inom kvartersmark för **[C]** och **[B_1]** via Skeppsbrogatan, Skomakargatan och Kattgränd. Byggnaden behöver utformas med trapphus som klarar egen utrymning ovanför 23 meters höjd.

Den nya byggnaden föreslås uppföras i fastighetsgräns, mot befintlig byggnad på Katten 14. Detta ställer krav på brandsäkerheten. En lösning som har redovisats är en brandvägg mellan byggnaderna med brandsäkra portar mellan fastigheterna Katten 6 och 14 för tillgång till varuintag och befintlig utrymningsväg för Katten 14 samt en isolerad kanal upp till tak/lämplig höjd där en ny röklucka placeras. Det finns även andra alternativ.

Skyddsrum

Planområdet ligger i närheten av befintliga skyddsrum i de närliggande kvarteren, såsom Mården, Hermelinen, Råttan, med flera.

Risk för höga vattenstånd

Planområdet ligger inte inom området som riskerar att översvämmas vid höga vattenstånd från havet eller från älven enligt Lule älv översvämningssäker nivå (+3 meter) och Hav översvämningssäker nivå (+2,5 meter).

Teknisk försörjning

Infrastruktur för kommunalt vatten- och avlopp samt fjärrvärme, fjärrkyla, it- och telekommunikation finns utbyggt i området. Avfallshanteringen ska ske enligt kommunens renhållningsföreskrifter.

I dagsläget har Luleå Energi inga nätstationer i området som täcker stora anslutningar. Vid genomförande av detaljplanen bör exploatören räkna med att bli högspänningskund hos Luleå Energi.

Ledningarnas läge har beaktats i planarbetet. Eftersom det kan finnas en felmarginal i inmätta höjder ska eventuella behov av anpassningar eller tekniska lösningar för att undvika kollisioner hanteras och bekostas av exploatören i samråd med ledningshavaren i samband med genomförandet.

Konsekvenser

Fastighetsrättsliga konsekvenser

I nedanstående tabell redovisas de konsekvenser planförslaget får på respektive fastighet inom planområdet.

Tabell: Bedömning av ekonomiska och fastighetsrättsliga konsekvenser för fastigheter med anledning av förslag till ny detaljplan.

Fastighet	Avstår/erhåller mark, antal kvadratmeter	Rättigheter som påverkas, förändras eller rättigheter som behöver skapas	Nödvändiga avtal som underlättar plangenom-förandet	Ekonomiska konsekvenser
Katten 6	Erhåller mark om cirka 120 kvadratmeter (i plan) från Innerstaden 2:1. Ytan planläggs som kvartersmark och överförs genom fastighetsreglering. Regleringen avser 3D-fastighetsbildningen.	Hunden GA:1 och Katten GA:2 berörs och kan behöva omprövas.	Exploaterings-avtal, överens-kommelse om fastighets-reglering.	Anslutningsavgifter för exempelvis VA, elnät etcetera. Kostnader för åter-ställande av allmän plats och justering av VA-ledningar. Erhållande av mark som planläggs som kvartersmark. Kostnad för fastighets-bildningsåtgärder, flytt av ledningar och andra rättigheter.
Inner-staden 2:1	Avstår mark om cirka 120 kvadratmeter (i plan). Ytan planläggs som kvartersmark och överförs genom fastighetsreglering.	Ledningsrätt akt 2580-09/120.1 till förmån för Luleå Energi AB belastas.		Kostnader för utbyggnad av allmän plats. Avstående av mark som planläggs som kvartersmark. Drift av allmänna anläggningar, exempelvis gator, VA och dagvatten.

Riksintressen och skyddade områden

Riksintresse för totalförsvaret (3 kapitlet 9 § miljöbalken)

Kallax flygplats är belägen på Kallaxheden cirka fem kilometer sydväst om Luleå centrum. Vid flygplatsen bedrivs både militär och civil flygtrafik. Flygplatsen är dels riksintresse för totalförsvarets militära del, dels riksintresse för luftfarten.

Planområdet ligger inom stoppområde för höga objekt. Detta är ett definierat avgränsat område där Försvarsmakten inte tillstyrker uppförande av objekt högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse och 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse.

Då detaljplanen inte medger bebyggelse högre än 45 meter bedöms genomförandet av detaljplanen inte påverka riksintresset negativt.

Riksintresse för kommunikationer (3 kapitlet 8 § miljöbalken)

Område där höga byggnader och objekt kan innebära påtaglig skada på riksintresse för flyg (MB 3 kap 9 §). Byggnader och andra objekt över 20 meter ska samrådas med Luftfartsverket.

Då detaljplanen inte medger bebyggelse högre än 45 meter bedöms genomförandet av detaljplanen inte påverka riksintresset negativt.

Riksintresse för Norrbottens kust och skärgård, områden som har särskilt stora värden för turism och rörligt friluftsliv (4 kap 1, 2 §§ MB)

Riksintresset berör ett stort geografiskt område och stora delar av kommunen omfattas av riksintresseområdet. Områdets upplevelsevärden i form av natur- och kulturmiljövärden ska bevaras. Planförslaget bedöms inte medföra en negativ påverkan på områdets upplevelsevärden eller bidra till att minska allmänhetens tillgänglighet till området. Riksintresset bedöms därmed inte påverkas negativt av ett genomförande av detaljplanen.

Miljökvalitetsnormer

Luftkvalitet

Ett genomförande av planen innebär fler bostäder och arbetsplatser, vilket medför ökade flöden av människor. Detta hade kunnat medföra en försämrad luftkvalitet lokalt om det exempelvis skulle generera mer biltrafik. För detta område bedöms däremot ökningen av trafik vara försumbar.

I ett större sammanhang kan förtätning av en obebyggd fastighet i centrum ge positiva effekter för ett mer hållbart resande. Platsens läge ger goda möjligheter att använda hållbara färdmedel, såsom att gå, cykla och åka kollektivt.

Skomakargatans gaturum kommer bli tydligare definierat av tillkommande byggnad och utgöra ett smalare utrymme, vilket kan försämra luftströmningen i detta gaturum. Planförslaget är dock utformat så att biltrafik som genereras av boende och arbetande i tillkommande byggnad inte leds in till Skomakargatan. Istället kommer dessa ha en direkt angöring från Skeppsbrogatan genom att samnyttja kvarteret Hundens garagenedfart. Trafiken som förekommer i dagsläget på grund av den befintliga parkeringen inom fastigheten kommer upphöra, vilket bedöms minska trafikflödet längs Skomakargatan och därmed förbättra luftkvalitén. Skeppsbrogatan kommer fortsatt att vara ett brett gaturum efter planens genomförande.

Skeppsbrogatan är idag en livligt trafikerad gata i centrum och ett genomförande av planen bedöms innebära en marginell påverkan på dess trafikflöde.

Planförslaget tillämpar även kommunens riktlinjer för gröna parkeringsköp för att bidra till att fler människor använder hållbara färdmedel, se avsnittet *Parkering*.

Sammantaget bedöms ett genomförande av detaljplanen inte medföra att miljökvalitetsnormer för luftkvalitet överskrids.

Vattenkvalitet

Recipient för dagvatten är inre Lulefjärden som är kustvatten med god ekologisk status men uppnår ej god kemisk status enligt VISS.

Framtagna föroreningsberäkningar visar att föroreningsbelastningen minskar för samtliga ämnen om sedimentation tillåts ske i magasinet. Slutsatsen är således att exploatering av planområdet inte riskerar att äventyra möjlighet att uppnå MKN i recipienten, om föreslagen dagvattenlösning implementeras.

Detaljplanens genomförande bedöms inte påverka status för Inre Luleåfjärden negativt eller leda till att miljökvalitetsnormer för vattenkvalitet överskrids om föreslagen dagvattenlösning, som fördröjer och renar dagvattnet innan den kommunala anslutningspunkten, genomförs.

Hälsa och säkerhet

Buller

Planområdet är beläget intill Skeppsbrogatan som är högt trafikerad. En trafikbullerutredning har upprättats av Tyréns (2023) som syftar till att utreda förutsättningarna för bostadsbebyggelsen avseende trafikbuller. Enligt förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader gäller följande riktvärden vid bostäder som redovisas i tabellen nedan.

Tabell: Ljudnivå utomhus, frifältsvärde (dBA)

Ljudnivå utomhus, frifältsvärde [dBA]	Ekvivalent A-vägd ljudnivå, L_{pAeq}	Maximal A-vägd ljudnivå, L_{pAFmax}
Ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad som inte bör överskridas Dock om bostaden ≤ 35 m²	60[1)] 65[1)]	- -
Ljudnivå som inte bör överskridas vid en uteplats, om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden	50	70[2)]
Om ljuddämpad sida krävs, se[1)], gäller att ljudnivån vid fasad på den ljuddämpade sidan får vara högst	55	70[3)] (kl. 22-06)

1) Kan överskridas om minst hälften av bostadsrummen är vända mot ljuddämpad sida
2) Kan överskridas med som mest 10 dBA-enheter fem gånger per timme mellan kl. 06.00 och 22.00
3) Upp till fem överskridanden per natt kan accepteras.

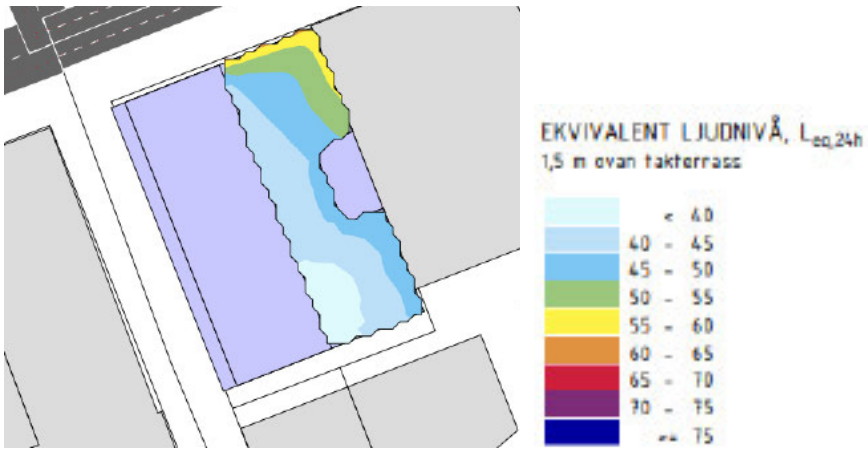

Bild 35. Beräknad ekvivalent ljudnivå på takterrass.

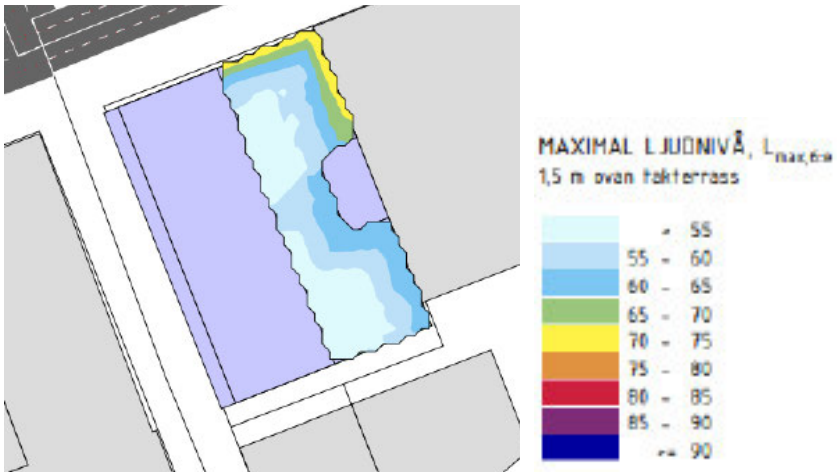

Bild 36. Beräknad maximal ljudnivå på takterrass.

Trafikbullerutredningen anger att fasaden mot Skeppsbrogatan beräknas få de högsta trafikbullernivåerna. För fasadens första sex våningar anges ekvivalent ljudnivå upp till 63 dBA, det vill säga 3 dBA över riktvärdet på 60 dBA enligt trafikbullerförordningen. Ekvivalenta ljudnivåer ≤ 60 dBA beräknades från våning sju och uppåt. Se Bild 33.

Reflexer i planerad byggnad beräknas medföra en ökning till närliggande bostäder på högst 1 dBA, vilket är en marginell ökning som inte bedöms hörbar.

Bild 32. Beräknad ekvivalent och maximal ljudnivå utan planerad byggnad. Tabell vid fasad visar Vån/ Leq/Lmax. Bild från Trafikbullerutredningen.

Bild 33. Beräknad ekvivalent och maximal ljudnivå med planerad byggnad. Tabell vid fasad visar Vån/ Leq/Lmax. Bild från Trafikbullerutredningen.

Slutsatsen av beräkningarna är att från våning sju och uppåt kan bostäder förläggas med fri utformning av planlösning. För kontor finns inga riktvärden för högsta ljudnivå utomhus vid fasad. På den sjunde våningen planeras en gemensam uteplats i form av en takterrass. På takterrassen innehålls riktvärdet 50 dBA ekvivalent ljudnivå och 70 dBA maximal ljudnivå på majoriteten av ytan, se Bild 35 och 36.

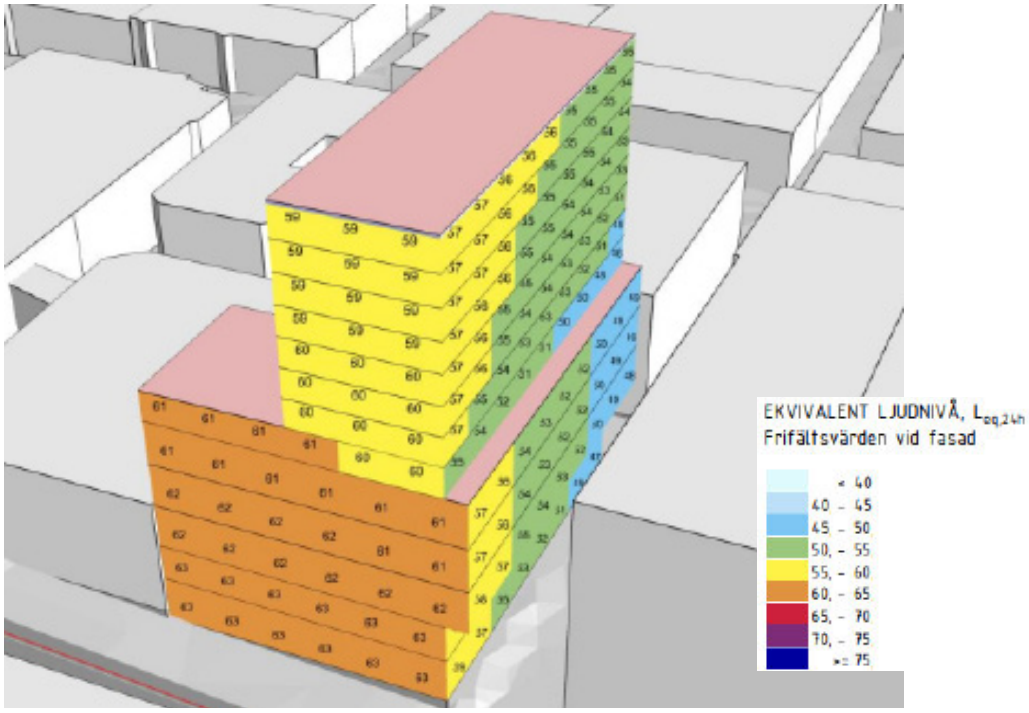

Bild 34. Beräknad ekvivalent ljudnivå vid fasad mot Skeppsbrogatan. Frifältsvärde i dBA.

Förorenad mark

Provtagning har gjorts för att utreda risken för föroreningar. Halter av PFAS har detekterats i grundvattnet, men halter av PFOS underskrider SGI:s preliminära riktvärden. Samtliga halter av klorerade ämnen i grundvattnet underskrider laboratoriets rapporteringsgräns.

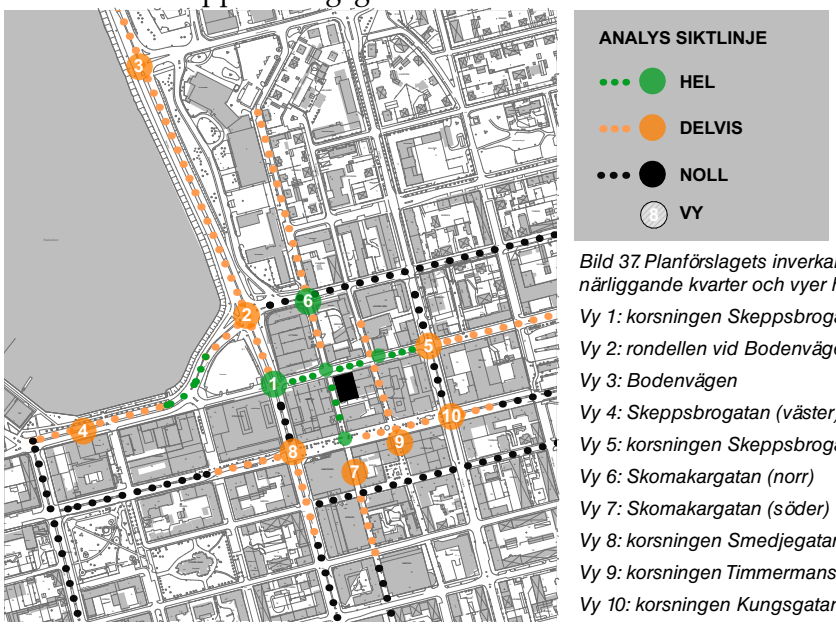

Bild 37 Planförslagets inverkan på viktiga siktlinjer, närliggande kvarter och vyer har studerats.
Vy 1: korsningen Skeppsbrogatan/Smedjegatan
Vy 2: rondellen vid Bodenvägen/Smedjegatan
Vy 3: Bodenvägen
Vy 4: Skeppsbrogatan (väster)
Vy 5: korsningen Skeppsbrogatan/Kungsgatan
Vy 6: Skomakargatan (norr)
Vy 7: Skomakargatan (söder)
Vy 8: korsningen Smedjegatan/Storgatan
Vy 9: korsningen Timmermansgatan/Storgatan
Vy 10: korsningen Kungsgatan/Storgatan

Vid provtagning av porgas har punkten P1 (se Bild 28) låga halter av samtliga analyserade ämnen. De är under laboratoriets rapporteringsgräns. I punkten P2 (österut mot den gamla kemtvätten) (se Bild 28) uppmättes halter av aceton och diklordifluormetan. Halter av aceton ligger under arbetsmiljöverkets hygieniska gränsvärden och kortidsgränsvärden med en faktor av över tiotusen. Halter av diklordifluormetan i porgas ligger under arbetsmiljöverkets gränsvärden med en faktor av över tusen. Analysresultaten tyder på att överskottsmassor kan klassas som IFA (icke-farligt avfall) avseende totalhalter.

Länsvatten bör provtas innan det släpps ut i omkringliggande mark.

Relevanta jämförvärden och provtagningsfrekvens fastställs i samråd med tillsynsmyndigheten. Om halter överskrider jämförvärden kan åtgärder (exempelvis rening i container) behöva vidtas.

Stadsbild

Ett nytt höghus inom planområdet kommer att bli en del av stadssiluetten sett från innerstadens norra entré via Bodenvägen. Byggnadens höga volym gör den även väl synlig från flera delar av centrumhalvön, omkringliggande stadsdelar samt från is- och vattenvägarna. En analys av siktlinjer har gjorts. Analysen redovisar vilka delar av centrum som kan påverkas av planförslaget, och på vilket sätt, se Bild 37.

Planförslagets påverkan på stadsbilden är avvägt utifrån:

- det enskilda intresset att uppföra ett högt hus,
- det beslutade planprogrammet som föreslår bebyggelse upp till 15 våningar,
- det allmänna intresset att ny bebyggelse ska utföras med hänsyn till stadsbilden och god helhetsverkan,
- samt översiktsplanens målsättning om förtätning av stadsbygden.

Planförslaget möjliggör bebyggelse upp till 45 meter, vilket tillmötesgår det enskilda intresset och den beslutade inriktningen i planprogrammet. För att den höga bebyggelsen även ska tillgodose de allmänna intressen som nämns regleras dock byggnadsvolymen på den uppstickande delen så att den utförs i likhet till andra uppstickande byggnader omkring Norra hamn, med en maximal gavelbredd på byggnaden på 15 meter. En gestaltning som är i samklang med omgivningen och stadsbilden säkerställs även genom byggnadens placering mot gator samt reglering av material och kulör på fasad.

Bedömningen är att intresset av att förtäta en befintlig markparkering i ett av innerstadens mest centrala lägen och möjliggöra för centrumverksamheter och bostäder väger tungt. Ett genomförande av planförslaget som innebär bebyggelse upp till 45 meter kommer att medföra påverkan på stadsbilden, men bedöms inte medföra en negativ påverkan, då det överensstämmer med hur stadsbildens befintliga höghus kring Norra hamn är utformade i övrigt.

Planförslagets inverkan på viktiga siktlinjer, närliggande kvarter och vyer

Lokalklimat

Skuggstudie

Planförslaget har studerats med avseende på skuggpåverkan.Hög bebyggelse medför en viss skuggpåverkan, främst på norrliggande gator, men till viss del även på norrliggande fastigheter. Bedömningen av planförslagets skuggpåverkan är att den inte anses medföra en betydande konsekvens för närliggande fastigheter eller offentliga miljöer. Detta beror på att de offentliga platserna i närheten främst är transportsträckor och inte miljöer avsedda för vistelse. Dessutom är de byggnader som skuggas norr om planområdet främst kontor och inte bostäder, vilket gör dem mindre känsliga för skugga.

Höst/vårdagjämning

Kl 8 *Kl 12* *Kl 16*

Midsommarafton

Kl 8 *Kl 12* *Kl 16*

Julafton

Kl 8 *Kl 12* *Kl 16*

Dagsljus

Påverkan på närliggande bebyggelse

Planförslaget innebär ett nytt tillskott med hög täthet inom Luleå centrum på en fastighet som i dagsläget är obebyggd. Skomakargatan har en smal gatubredd och planområdet omfattar endast en del av hela kvarteret Katten, som i övrigt är bebyggt.

Som konsekvens kommer bebyggelsen innebära att det blir tätare inom kvarteret

Katten men också tätare mellan kvarteren Katten och Hunden.

Planförslaget har därmed studerat vilken påverkan planförslaget medför på omkringliggande bebyggelse avseende dagsljusförhållanden. Studien har genomförts i programvaran Autodesk Forma som analyserar byggnadernas dagsljuspotential utifrån beräkning av VSC, Vertical Sky Component samt möjlighet till utblick mot himlen. Analysverktyget identifierar hur väl byggnadens olika fasader kan tillgodose dagsljuskrav.

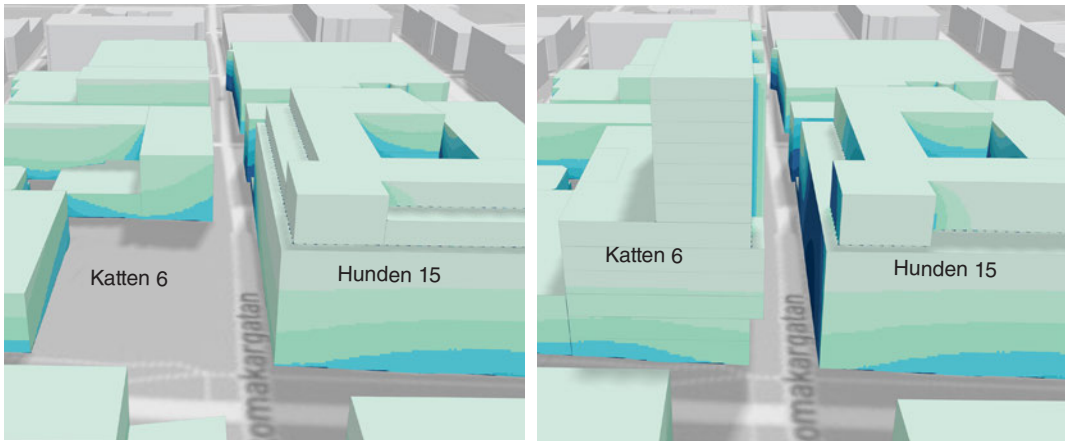

Bild 38. Påverkan på omkringliggande bebyggelse avseende dagsljusförhållanden före och efter exploatering. Planområdet sett från norr.

Konventionell fönsterdesign är ofta tillräcklig för att tillgodose bra dagsljusförhållanden

Svårt att tillgodose tillräckligt dagsljus

Större fönster eller medveten planlösning krävs troligtvis

Troligtvis omöjligt att uppnå goda dagsljusförhållanden

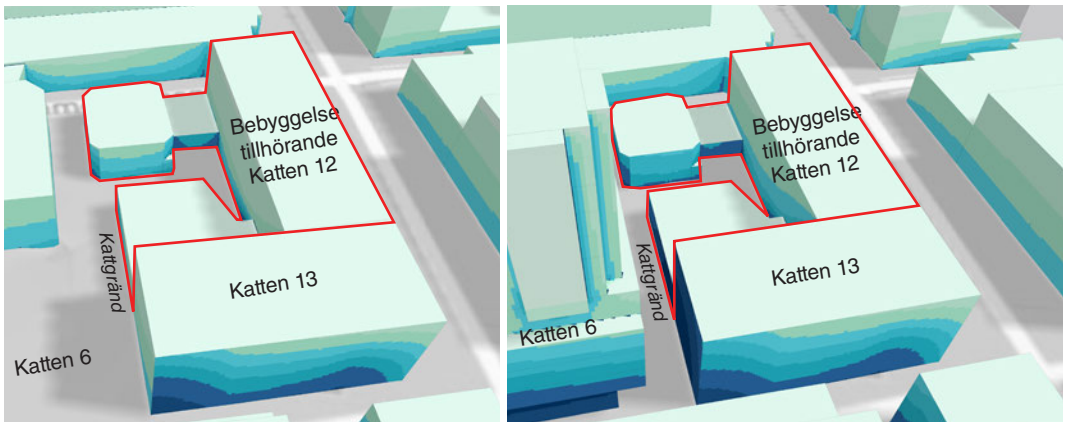

Bild 39. Påverkan på omkringliggande bebyggelse avseende dagsljusförhållanden. Planområdet sett från väst.

Resultaten från studien visar att planförslaget påverkar närliggande bebyggelses dagsljuspotential i fasad. Påverkan är störst på fasader mot Skomakargatan och mot Kattgränd. Analysen indikerar att det troligtvis är omöjligt att uppnå goda dagsljusförhållanden över hela gaveln inom Katten 12 och 13 som vetter mot Kattgränd samt stora delar av fasaden mot Skomakargatan inom Hunden 16.

Analysen visar även att fasaden som vetter mot innergården på Katten 12 får en

påverkan som indikerar att större fönster eller medveten planlösning krävs.

Bebyggelsen inom Hunden 16 som vetter mot Skomakargatan består av hotellrum. Boverkets byggregler (2011:6) - föreskrifter och allmänna råd - avsnitt 6:322 anger att *"rum eller avskiljbara delar av rum där människor vistas mer än tillfälligt ska utformas och orienteras så att god tillgång till direkt dagsljus är möjlig, om detta inte är orimligt med hänsyn till rummets avsedda användning."* Boverket (2022) har förtydligat detta avsnitt med att *"exempel på fall då krav på tillgång till dagsljus är orimligt med hänsyn till den avsedda användningen av rummet kan vara hotellrum där man bara sover under begränsad tid och inte vistas i övrigt."*

Bedömningen är att planförslagets påverkan på dagsljustillgången inom Hunden 16 inte omöjliggör att gällande krav och regler för byggnadens användningsområde kan uppfyllas.

Kravet på dagsljus gäller, som nämnt ovan, rum eller avskiljbara delar av rum där människor vistas mer än tillfälligt. I bostäder innebär det exempelvis utrymmen för daglig samvaro, matlagning, måltider samt sömn och vila. Hygienutrymmen, garage och förrådsutrymmen är exempel på utrymmen där man inte vistas mer än tillfälligt, och dagsljuskraven gäller alltså inte för sådana utrymmen.

Inom fastigheten Katten 12 består den låga byggnadens fasad mot Kattgränd av garageportar, tekniska installationer och liknande som uttrycker att denna byggnad används för tekniska och logistiska syften. Byggnaden vid mötet mellan Kattgränd/Timmermansgatan visar redan i befintlig situation sämre förutsättningar för att tillgodose dagsljuskrav för stadigvarande vistelse. Bedömningen är att denna bebyggelses användning eller utformning inte behöver förändras som konsekvens av detaljplanens genomförande och som konsekvens påverkar till en mindre grad.

Vad gäller norrfasaden som vetter mot innergården inom fastigheten Katten 12 visar dagsljusanalysen att planförslagets genomförande kan medföra påverkan på en del av fasaden. Fasaden är dock belägen nästan 30 meter från planområdets föreslagna bebyggelse vilket är ett väl tilltaget avstånd för att säkerställa dagsljusinsläpp.

Resultatet tolkas därmed som en konsekvens av att denna del av fasaden kommer få delvis minskad utblick som konsekvens av den höga byggnaden, snarare än att det påverkar dagsljusinsläppet.

Boverkets byggregler avsnitt 6:33 anger att *"minst ett fönster i rum eller avskiljbara delar av rum där människor vistas mer än tillfälligt bör vara placerat så att utblicken ger möjlighet att följa dygnets och årstidernas variationer."* Planförslagets genomförande bedöms därmed ha en viss påverkan på utblicken från dessa fönster, men inte av omfattningen att det innebär att Boverkets byggregler inte kan följas.

Gavelfasaden mot norr inom fastigheten Katten 13 består av två mindre fönster per våningsplan och som är centrerade i fasaden och placerade nära varandra. Detaljplanens genomförande innebär att Boverkets rekommenderade

dagsljusfaktor på en procent inte kan förväntas uppnås från denna fasad. Trots att planförslagets genomförande således innebär en stor påverkan på denna fasads möjligheter till dagsljusinsläpp är bedömningen att byggnadens utformning i nuläget är sådan att dessa fönster inte kan förväntas utgöra ett avgörande bidrag till att uppfylla dagsljuskraven interiört för byggnaden som helhet.

Dagsljus i tillkommande bebyggelse

Detaljplanen möjliggör delvis för bebyggelse som uppnår en okonventionell bredd vilket innebär att dagsljus inte når lika långt in i byggnaden endast med fönster i fasad. En dagsljussimulering har utförts på planförslagets högsta tillåtna byggrätt för att utreda förutsättningarna att tillgodose dagsljuskrav från våning ett till sex.

Beräkningen av dagsljus är utförd i IDA ICE med Radiance som beräkningsmotor, vilket är industristandard, samt beräkning med hög precision.

Byggnaden antas bestå av kontor. Dagsljuskravet enligt Boverkets byggregler är att stadigvarande arbetsplatser ska ha en dagsljusfaktor på 1,0 %. Utredningen är gjord i tidigt skede och planlösningarna är antagna som öppna för att visualisera dagsljusspridningen i rummen. Detta kan fungera som underlag till att avgöra vilka ytor som är lämpliga att nyttja som stadigvarande arbetsplatser.

Simuleringen utgår från att byggnadens utformning innefattar ett atrium vid den östra fasaden och syftar till att undersöka om denna åtgärd kan anses som tillräcklig för att uppfylla dagsljuskraven. Beräkningen är utförd med två fall: Fall 1 är med glasade partier enligt Bild 40. Fall 2 är beräknad med denna del som en tät vägg, det vill säga enbart takfönstret.

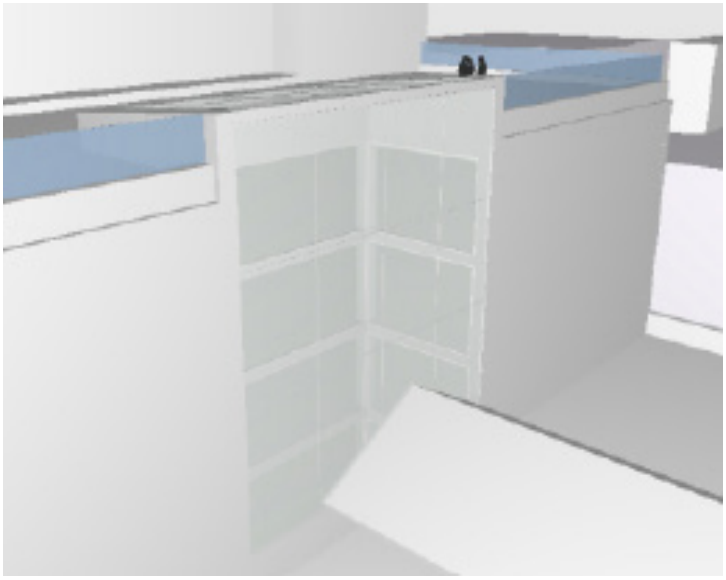

Bild 40. Dagsljussimuleringen undersöker hur ett atrium vid den östra fasaden bidrar till att uppfylla dagsljus-kraven på våning ett till sex i byggnaden som planförslaget medger.

Resultatfigurerna illustrerar grovhugget vilka ytor som är lämpliga att nyttja som stadigvarande arbetsplatser. De lägre planen har ytor som är något mörka. Detta kan delvis avhjälpas genom att välja ljusare kulörer samt att eventuellt arbeta med ljustransmittansen i glasen. Bild 41 visar våningsplanet med sämst dagsljus-förhållanden och uppnår en median på dagsljusfaktor (DF) på 0,7%. Bild 42-44 på nästkommande sidor visar hur dagsljusförhållandena förbättras för varje våning upp.

Resultatet från studien visar att ett atrium innebär att dagsljuskraven kan tillgodoses i kombination med en medvetet utformad planlösning och användning på våning ett till sex. Bedömningen är att planförslaget möjliggör bebyggelse som kan tillgodose människors behov för en god hälsa och trivsel på arbetsplatsen.

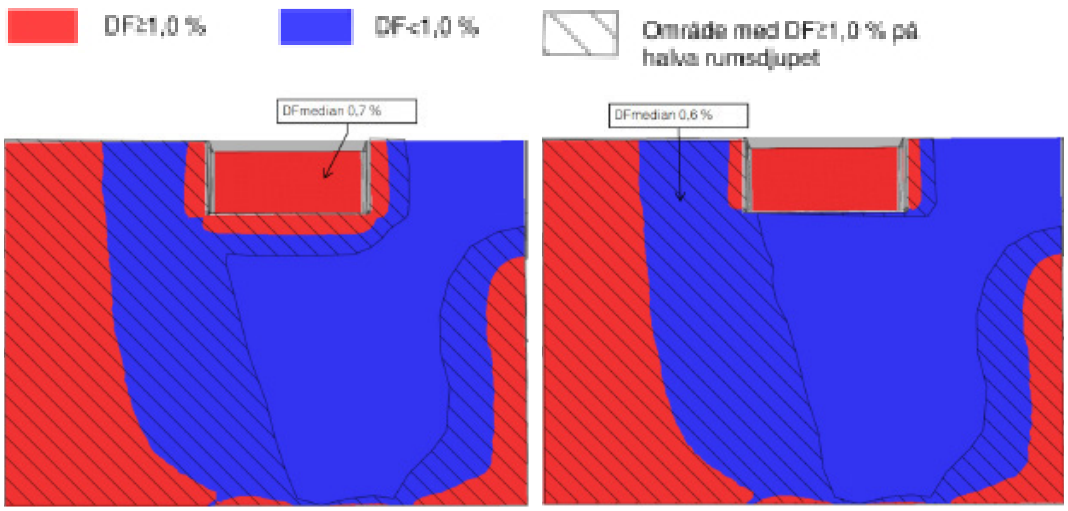

Bild 41. Våning 2, Fall 1 (till vänster) och Fall 2 (till höger).

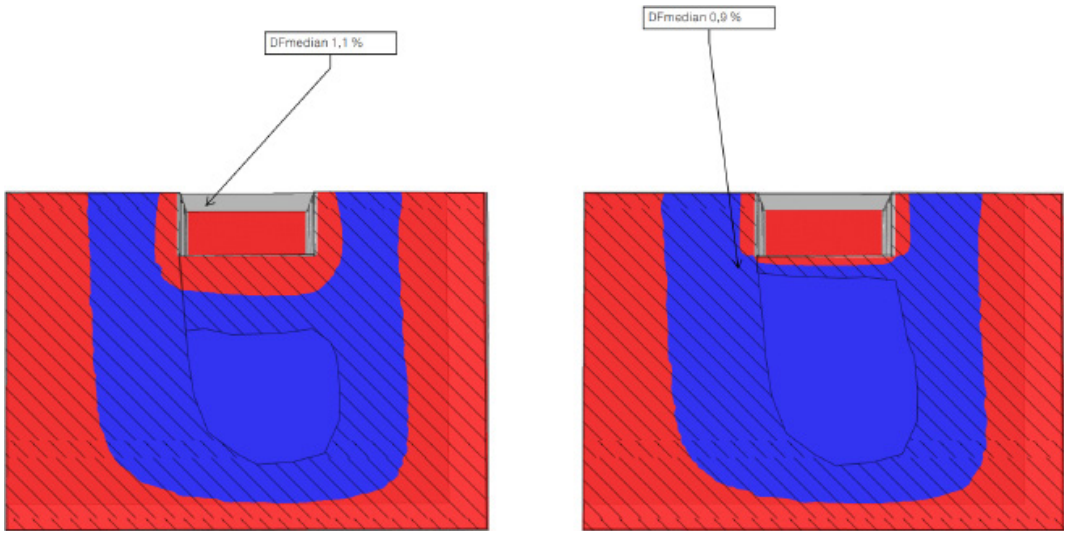

Bild 42. Våning 3, Fall 1 (till vänster) och Fall 2 (till höger)

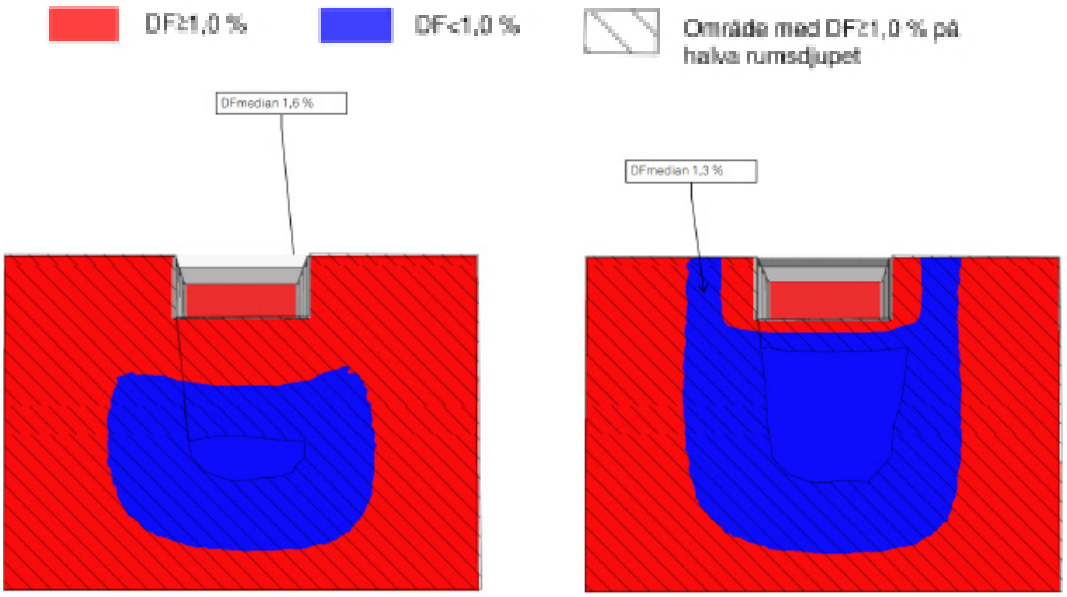

Bild 43. Våning 4, Fall 1 (till vänster) och Fall 2 (till höger)

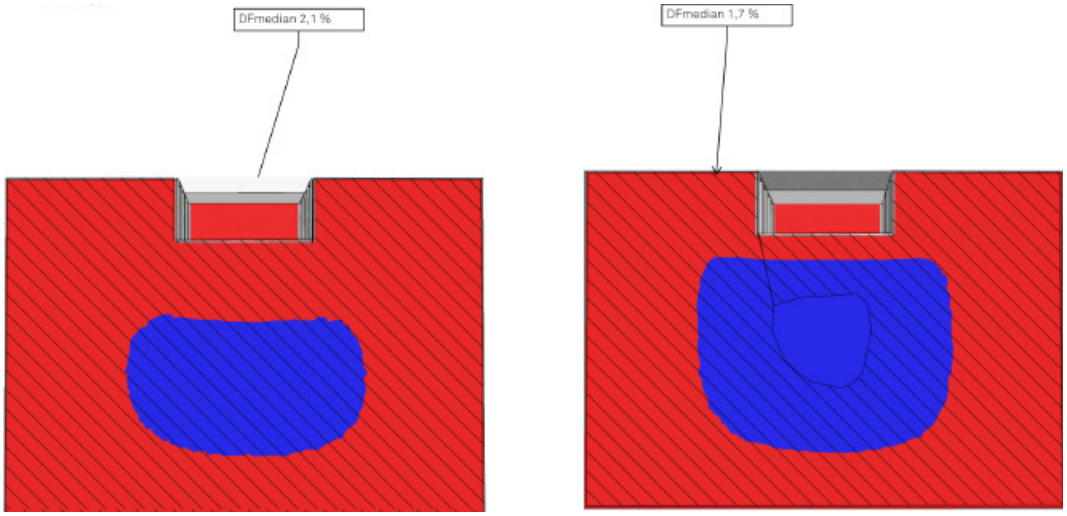

Bild 44. Våning 5, Fall 1 (till vänster) och Fall 2 (till höger)

Trafik

Bebyggelsen förväntas inte innebära någon märkbar påverkan på trafikmängden på gatorna kring planområdet. Markparkeringen tas bort och de verksamheter som planeras inom planområdet kommer att ge ett mycket litet tillskott av varutransporter. Det nuvarande varuintaget för snabbmatskedjan kommer vid ett genomförande av planförslaget att behöva flyttas. Varuintaget föreslås i stället integreras i byggnadens södra fasad, med lossning från Kattgränd nära sportaffärens befintliga lastbrygga.

Genomförande

Organisatoriska frågor

Genomförandetid

Detaljplanens genomförandetid är tio år efter det datum planen vinner laga kraft. Efter genomförandetidens slut fortsätter planen att gälla, men den kan då ändras eller upphävas utan att rättigheter som uppkommit genom planen behöver beaktas.

Ansvarsfördelning och huvudmannaskap

Kommunen är huvudman för allmän platsmark.

Fastighetsrättsliga frågor

Fastighetsbildning

Infart till det underjordiska garaget på Katten 6 sker från Hunden 16 via en kulvert som anläggs under befintliga vatten- och avloppsledningar i Skomakargatan. Utrymmet planläggs som kvartersmark för parkering och utgör ett komplement till den huvudsakliga användningen, bostäder och centrum, på Katten 6.

Utrymmet där kulverten är beläget överförs via fastighetsreglering från Innerstaden 2:1 till Katten 6 och kommer således att urholka Innerstaden 2:1. Luleå kommun ansöker om fastighetsreglering för överföring av utrymmet. Katten 6 svarar för fastighetsbildningskostnaden.

Servitut för infart till kulverten till förmån för Katten 6 inrättas. Belastande fastigheter är Hunden 15 och 16. Katten 6 svarar för fastighetsbildningskostnaden.

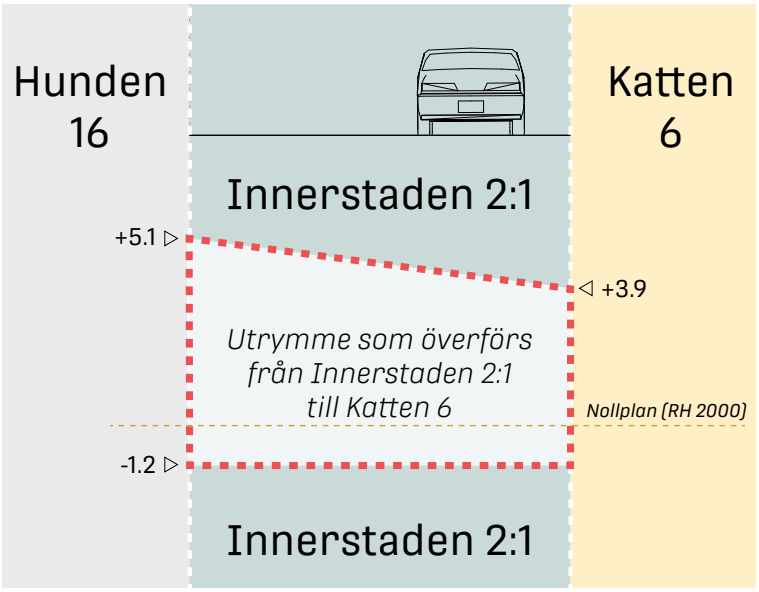

Bild 43. Rödstreckad linje visar utrymme som överförs via fastighetsreglering från Innerstaden 2:1 till Katten 6.

Gemensamhetsanläggningar, servitut och rättigheter

Befintliga
Katten 6 har del i gemensamhetsanläggning Katten GA:2 som omfattar vägen Kattgränd. För gemensamhetsanläggningen upplåts utrymme inom bland annat Katten 6. Vägen ska hållas öppen för varutransporter till de i anläggningen deltagande fastigheterna Katten 6, 12, 13 och 14. Eventuellt behov av omprövning av gemensamhetsanläggningar på grund av ändrade förhållanden lämnas till delägarna att hantera sinsemellan. Detaljplanen möjliggör för en gemensamhetsanläggning inom detta område.

Katten 6 kommer enligt planförslaget att utnyttja garageinfarten (port och ramp) på Hunden 16 för åtkomst till kulverten. Porten och rampen ingår i gemensamhetsanläggning Hunden GA:1 med ändamål garage. Delägande fastigheter i Hunden GA:1 är Hunden 15 och Hunden 16.

Inom planområdet finns ledningsrätt 2580-09/120.1 med ändamålet fjärrkyla till förmån för Luleå Energi AB. Ledningsrätten belastar bland annat fastigheten Innerstaden 2:1 och Uttern 1, som båda ägs av Luleå kommun.

Tillkommande
Gemensamhetsanläggning Hunden GA:1 kommer att omprövas, vilket beskrivs i exploateringsavtalet.

Ersättning enligt anläggningslagen
Enligt 40 a § anläggningslagen ska ägaren till den mark som blir av med belastning av en gemensamhetsanläggning betala ersättning till de fastigheter som deltar i gemensamhetsanläggningen om det uppkommer en skada.

Ekonomiska frågor

Planekonomi, planavtal och exploateringsavtal

Ett planavtal ska upprättas mellan fastighetsägaren och Luleå kommun. Planavgift ska därför inte tas ut i samband med bygglov.

Ett exploateringsavtal ska ingås mellan Luleå kommun och ägarna till Katten 6. Exploateringsavtalet ska vara färdigställt tills dess att detaljplanen behandlas för politiskt antagande.

Exploateringsavtalet reglerar i huvudsak följande punkter:

Omfattning och marköverföring
Vilka arealer, fastigheter och rättigheter som överlåts eller upplåts, med tydlig redovisning på karta eller bilagda kartor. Detta inkluderar överlåtelse/upplåtelse av utrymme för kulvert inom fastigheten Innerstaden 2:1 (se Bild 43 för referens).

Anläggningar och standard
Vilka fysiska anläggningar som ingår (till exempel kulvert, gata, och VA-ledningar) och vilken standard eller krav som ska gälla för dessa

anläggningar. Skiss/ritning som beskriver återställande av Skomakargatan ska biläggas avtalet.

Åtaganden
Specificering av vilka åtaganden exploatören åtar sig att utföra och bekosta, exempelvis:

- Förrättningskostnader hänförliga till detaljplanens genomförande (med uppgift om vilka åtgärder som avses).
- Justering och återställande av VA-ledningar och gatupartier (exempelvis Skomakargatan) enligt bilagda krav och skisser.
- Avgifter och kostnader för lagfart, bygglov samt anslutningsavgifter för el, fjärrvärme och VA enligt gällande taxor.

Redogörelse för eventuella ersättningar eller avstående från ersättning i samband med marköverföringar eller upplåtelser (till exempel servitut).

Tidplan
En huvudtidplan för utbyggnad efter att detaljplanen fått laga kraft.

Säkerheter och garantier
Krav på säkerheter för exploatörens åtaganden samt villkor för hur och när säkerheter får lösas ut.

Koppling till plan- och byggprocessen
Redovisning av hur avtalsåtaganden kopplas till planens genomförande och tillståndsprocesser, till exempel att planavgift inte ska tas ut vid bygglovsansökan eftersom ett planavtal upprättas mellan kommunen och fastighetsägaren (Folkets Energihus c/o Nåiden).

Ansvarsfördelning och hantering av förändringar
Tydliggörande av parternas ansvar vid genomförande.

Tekniska frågor

Möjlighet finns att ansluta sig till kommunalt vatten och avloppssystem, fjärrvärme, fjärrkyla, tele samt till el genom att bli högspänningskund.

Om bebyggelsen utformas enligt detaljplanen kan befintliga ledningar komma att behöva flyttas. Exploatören bekostar all flytt av ledningar som behövs för genomförandet av planen.

Störningar under byggtiden

Under byggtiden kommer ofrånkomliga störningar att uppstå som påverkar versksamma, boende och besökare i området. Dessa störningar kan vara av olika slag, såsom buller, damm, vibrationer och trafikpåverkan. Störningarna kan variera i intensitet och omfattning beroende på var i byggprocessen bygget befinner sig.

Naturvårdsverket har tagit fram allmänna råd om buller från byggplatser, NFS 2004:15. Råden är avsedda att ge vägledning om skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått vad gäller störning av buller från områden där bullrande bygg- och anläggningsverksamhet pågår. Ljudnivån från en byggarbetsplats beror på vilka arbeten som utförs och vilka maskiner som används. Byggentreprenörer bör förhålla sig till dessa riktvärden.

Det kommer att ställas stora krav på den som bebygger fastigheten då det inte finns några ytor utanför fastigheten som kan användas annat än för byggställningar.
Logistiken av material till bygget kan komma att behöva planeras så att material från lastbilar lyfts på plats direkt där de ska vara. Det kommer troligtvis inte att finnas plats på någon gata där lastbilar kan stå och vänta på sin tur (RK Trafikkonsult, 2024)

I samband med att passagen under Skomakargatan byggs kommer stora massor jord behöva köras bort. Detta kan ge vissa störningar för busstrafiken och om lastbilar måste stå i närheten för att vänta på sin tur att köra fram och lasta.

Under tiden som parkeringsgaragen byggs kan det behöva anordnas en temporär angöring för byggvaror längs Skeppsbrogatan, vilket kan medföra tillfällig omdirigering av gång- och cykeltrafiken.

När huskroppen ovanför marken ska byggas kommer byggställningar att ta upp plats både på Kattgränd, Skomakargatan och Skeppsbrogatan. Längs Skomakargatan bedöms det möjligt att ordna fem meter fri bredd för fordon, men längs Kattgränd förväntas byggställningen begränsa den fria bredden till cirka två meter.
Det innebär att befintliga verksamheters leveranser kommer att behöva omdirigeras temporärt. Detta kommer även att behöva göras under byggnationen av kulverten mellan parkeringsgaragen.

Räddningstjänstens åtkomst under byggtiden bedöms som tillräcklig i detta skede. Räddningstjänsten bör involveras tidigt i planeringen för byggnationen så att deras krav kan tillgodoses framför allt för byggställningar till våning tre till 13 då de påverkar gatubredden mest.

Brandsäkerhet

Den nya byggnaden föreslås uppföras i fastighetsgräns, mot befintlig byggnad på Katten 14. Detta ställer krav på brandsäkerheten. En lösning som har redovisats är en brandvägg mellan byggnaderna med brandsäkra portar mellan Katten 6 och 14 för tillgång till varuintag och befintlig utrymningsväg för Katten 14 samt en isolerad kanal upp till tak/lämplig höjd där en ny röklucka placeras. Det finns även andra alternativ. Påverkan på Katten 14:s brandsäkerhet ska hanteras i kommande projektering av byggnaderna.

Motiv till detaljplanens regleringar

Enligt Boverkets förordning om planbeskrivning (2020:8) ska kommunen motivera varje enskild reglering och lagra motivet digitalt. Redovisningen ska göras utifrån detaljplanens syfte och 2 kapitlet plan- och bygglagen (PBL).

Motiv till regleringar

Detaljplanen innehåller regleringar för att uppnå detaljplanens syfte. Nedan följer en lista på bestämmelser och deras motiv.

Allmän plats

Användning	Motivering
GATA - Gata	Syftet med bestämmelsen är att både möjliggöra angöring till planområdet och en utveckling av Skeppsbrogatan. Inom användningsytan ryms även erforderliga funktioner så som GC-väg, körbana och belysning.

Kvartersmark

Användning	Motivering
B_1 - Bostäder från våning sju och uppåt	Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra bostadsbebyggelse inom planområdet och därmed stärka och förtäta centrum. För att säkerställa att bostäder inte förläggs på platser inom planområdet som är utsatta för buller eller inte når upp till riktvärdena för dagsljusförhållanden görs regleringen att bostäder får finnas från våning sju och uppåt.
C - Centrum	Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra centrumfunktioner inom planområdet och därmed stärka och förtäta centrum.
P_1 - Parkering. Bestämmelsen avgränsas inom nivåintervall +3,9 meter till +5,1 meter över nollplan (RH2000) och ned till -1,2 meter under nollplan (RH2000).	Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra för en kulvert/länk mellan parkeringsgaraget inom planområdet och parkeringsgaraget på grannfastigheten Hunden 16. För att inte påverka befintliga ledningar gäller användningsbestämmelsen mellan nivåer. Bild 43 visar nivåerna i sektion.

Egenskapsbestämmelser	Motivering
$ö_1$ - Endast byggnadsverk under mark.	Regleringen syftar till att hålla Kattgränd fri från bebyggelse ovan mark och för att säkerställa genomförandet av en kulvert/länk mellan parkeringsgaraget inom planområdet och parkeringsgaraget på grannfastigheten Hunden 16.

s_1 - Byggnadens markplan får endast användas för centrum-verksamhet	Regleringen syftar till att säkerställa en aktiv bottenvåning som tillför aktivitet och stadsliv längs Skomakargatan och Skeppsbrogatan.
h_1 - Högsta nockhöjd på byggnad är 22 meter.	Regleringen möjliggör byggnad i upp till fem våningar och syftar till att uppnå en stadsmässig proportion på Skomakargatans gaturum som främjar upplevelsen i gatunivån och relaterar till en mänsklig skala.
h_2 - Högsta nockhöjd på byggnad är 26 meter.	Regleringen möjliggör byggnad i upp till sex våningar. Regleringen görs för att bebyggelsen ska uppnå en stadsmässig proportion i Skeppsbrogatans gaturum och i huvudsak relatera till omgivningens höjdsättning mot gatan.
h_3 - Högsta nockhöjd på byggnad är 45 meter.	Regleringen möjliggör byggnad i upp till 15 våningar och syftar till att möjliggöra hög bebyggelse i enlighet med beslutat planprogram samt att möjliggöra ett tillskott till stadsbilden som bidrar till att Luleå centrum upplevs som en tät och urban stad. Höjdbegränsningen syftar till att säkerställa ett genomförande av planen som inte inskränker på riksintresset för totalförsvaret, vilket innebär att den högsta punkten på byggnadsverket maximalt får uppnå 45 meters höjd från medelmarknivå.
g_1 - Markreservat för gemensam-hetsanläggning	Regleringen syftar till att reservera ett område i plankartan för att ge utrymme för gemensamhetsanläggning längs Kattgränd. Syftet är att möjliggöra transporter längs Kattgränd. Deltagande fastigheter är till exempel Katten 6, 12, 13 och 14.
p_1 - Byggnaden ska placeras i gräns mot Skeppsbrogatan och Skomakargatan. Längs Skomakargatan medges ett indrag på maximalt 2 meter från fastighetsgräns för byggnadens första två våningar.	Regleringen syftar till att säkerställa att tillkommande bebyggelse utförs i enlighet med innerstadens kvartersstruktur samtidigt som hänsyn tas till Skomakargatans smala gaturum för att möjliggöra en platsbildning som stärker den offentliga miljön.
Utfartsförbud	Regleringen görs för att styra var in- och utfart får ske, med syfte att skapa trafiksäkra miljöer genom att inga nya in- eller utfarter får anordnas mot Skeppsbrogatan och Skomakargatan, där regleringen är dragen.
f_1 - Byggnadens fasad ska utföras i tegel, puts och/eller trä.	Regleringen syftar till att säkerställa att den tillkommande bebyggelsen ska förmedla en taktilitet i sitt uttryck, likt framträdande byggnader i närområdet, då den, med sin höjd, kommer att utgöra en markant byggnad. Bestämmelsen syftar även till att fasadmaterialet ska överensstämma med centrumhalvöns bebyggelse i övrigt kring Norra hamn.
f_2 - Fasader ska utföras i varm, jordig kulör med matt yta.	Regleringen syftar dels till att säkerställa att detaljplanens genomförande ska bidra med värme till den annars bleka färgskalan i närområdet längs Skomakargatan och Skeppsbrogatan, dels till att byggnadens uttryck ska harmonisera med centrumhalvöns övergripande färgskala.

f_3 - Sockelvåningens fasader mot Skeppsbrogatan och Skomakargatan ska i huvudsak bestå av glas. Byggnadens sockelvåning ska markeras i sten eller tegel.	Regleringen syftar till att främja ett aktivt gatuliv, ökad känsla av trygghet och liv mellan husen genom att motverka känslan av "bakgata" längs Skomakargatan.
f_4 - Entré ska finnas mot Skomakargatan och Skeppsbrogatan. Entréer ska placeras med minst en meters indrag från gata.	Regleringen syftar till att främja ett aktivt gatuliv, ökad känsla av trygghet och "liv mellan husen" genom att motverka känslan av "bakgata" längs Skomakargatan.
f_5 - Balkong får kraga ut maximalt 1,8 meter över egenskapsområde h_1 och egenskapsområde $ö_1$ och g_1 med en lägsta fri höjd om 26 meter från marknivå.	Regleringen syftar till att tillåta att balkonger uppförs mot söder, bland annat för att ta vara på sollägen och för att skapa en levande gatumiljö. Samtidigt säkerställer regleringen att balkonger inte kragar ut på ett sådant sätt att de bidrar till en "instängd" känsla för de som går längs Kattgränd.
f_6- Balkong får inte kraga ut över fastighetsgräns eller egenskapsområde h_2.	Regleringen syftar till att uppnå en god helhetsverkan i stadsbilden. Vidare syftar regleringen till att tillkommande höga byggnadsdelens gavelmotiv överensstämmer med övriga uppstickande byggnadsvolymer omkring Norra hamn.
f_7- Byggnad får kraga ut med maximalt 2,4 meter över egenskapsområde $ö_1$ och g_1 med lägsta fri höjd om sex meter från marknivå och upp till 26 meters nockhöjd.	Regleringen syftar till att möjliggöra en större byggrätt inom Katten 6 samtidigt som trygghetsaspekten i marknivå värnas.
f_8- Balkong får glasas in, endast med ramfri inglasning som väderskydd för uterum.	Regleringen syftar till att säkerställa ett nätt uttryck på byggnaden genom att begränsa utformningen av balkonger.

Hela planområdet

Bestämmelse	Motivering
Genomförandetiden är 10 år och börjar gälla från och med laga kraft-datum.	Regleringen sker med stöd av PBL 4 kap. 21 §, att kommunen ska ange en genomförandetid. Tiden räknas från den dag då beslutet att anta planen vinner laga kraft. Om någon del av planen får genomföras tidigare på grund av ett förordnande enligt 13 kap. 17 § tredje stycket, räknas tiden från den dag då genomförandet får påbörjas.

Medverkande i projektet

Detaljplanen har tagits fram av Kommunstyrelseförvaltningen i samarbete med andra kommunala förvaltningar och konsulter. Planhandlingarna har tagits fram av planarkitekter på Sweco Sverige. Utredningar i planarbetet har utförts av företagen Afry, Tyréns, Clarholm Energi- & Klimatanalys AB och Tengbom. För mer information, se avsnitt ”Utredningar och underlag” i inledningen av planbeskrivingen.

Kommunstyrelseförvaltningen

Sektor Samhällsbyggnad & demokrati, 2026-01-23

Daniel Rova	Sofia Andersson	Erica Välimaa
Planchef	Planarkitekt	Plankonsult, Sweco

LULEÅ KOMMUN

Dnr: KLF 2023/1459

Detaljplan för del av centrum, fastigheten Katten 6

Luleå kommun Norrbottens län

GRANSKNINGSUTLÅTANDE

Bakgrund

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2021-04-26, § 74 att ge Stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta förslag till ny detaljplan och tillhörande gestaltningsprogram för del av Katten 6, i syfte att pröva förutsättningarna för bostäder och verksamheter.

Detaljplanen har föregåtts av ett detaljplaneprogram för hela kvarteret Katten, vilket antogs av kommunfullmäktige år 2011. Syftet med programmet är att ange utgångspunkter och mål för detaljplaner inom kvarterets fastigheter (Katten 6, 12, 13 och 14, samt delar av Timmermansgatan och Skomakargatan). Programmet beskriver också de frågor som behöver utredas särskilt i samband med det fortsatta planarbetet. Enligt programmet ska aspekter som gestaltning, parkering, trafik, buller, markföroreningar, friyta och logistik kring varuintaget för Katten 14 utredas vidare under detaljplaneprocessen. Detaljplanearbetet ska huvudsakligen utgå från det gällande detaljplaneprogrammet.

I planprogrammet utreddes möjligheten att uppföra byggnad med 8–12 våningar i området, men i samband med det politiska beslutet lades ett tilläggsbeslut om att möjliggöra upp till 15 våningar.

Hur granskningen bedrivits

Detaljplanen handläggs enligt plan- och bygglagens regler för så kallat utökat förfarande (se 5 kap. plan- och bygglagen). Ett utökat förfarande används då detaljplanen är av betydande intresse för allmänheten och i övrigt av stor betydelse. Granskningen ska pågå i minst tre veckor. För att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och för att ge möjlighet till insyn och påverkan ska granskningen ske med myndigheter, sakägare och övriga berörda enligt 5 kap. 11 §, plan- och bygglagen.

Ett förslag till detaljplan har därför visats för granskning under perioden 2 december 2025 – 7 januari 2026. Planhandlingarna har funnits tillgängliga på Luleå kommuns webbplats, Stadsbyggnadsförvaltningens reception och Stadsbiblioteket på Kulturens hus. Planhandlingarna samt information om samrådet har även skickats till Länsstyrelsen,

lantmäterimyndigheten och berörda sakägare. Under arbetet med planförslaget har det också skett kontinuerlig dialog med berörda kommunala förvaltningar och bolag.

Skrivelser utan invändningar har inkommit från:

- Postnord
- Swedavia
- Vattenfall Eldistribution AB
- Räddningstjänsten
- Trafikverket

Skrivelser med synpunkter och/eller frågor har inkommit från:

- Luleå Energi AB
- Cykelfrämjandet
- Lantmäteriet
- Länsstyrelsen Norrbotten
- Miljö- och byggnadsnämnden
- Privatperson 1
- Privatperson 2

Inkomna synpunkter med kommentarer

Inkomna synpunkter redovisas nedan i sin helhet.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentarer skrivs med kursiv stil för att tydligt skilja dem från inkomna synpunkter.

Myndigheter

Länsstyrelsen

Prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen har inget att tillägga i fråga om hur planförslaget tillgodoser statliga eller andra allmänna intressen och bedömer, med hänsyn till prövningsgrunderna i 11 kap. 10 § PBL och nu kända förhållanden, att ett antagande av detaljplanen inte kommer att prövas.

Kommunen har efter samrådsskedet kompletterat planförslaget med provtagning och utredning för hanteringen av förorenad mark inom planområdet.

Länsstyrelsen delar i det här fallet helt konsultens bedömning och rekommendationer för detaljplanens genomförande.

Övrigt

Det är positivt att kommunen till granskningsskedet har kompletterat och utvecklat planbeskrivningen till stöd för detaljplanens genomförande genom att förtydliga planens intentioner under flera rubriker, exempelvis gestaltning- och stadsbildsdelen samt genom att införa nya utformningsbestämmelser. Planbeskrivningen har även blivit tydligare gällande genomförandet med avseende på trafik, parkering och angöringsfrågor.

Under kapitlet om konsekvenser av planens genomförande, under stadsbild, är det även en stor fördel att det tillkommit en analys av siktlinjer.

Planbeskrivningen kan dock med fördel kompletteras med att bortledande av grundvatten, främst i samband med anläggandet av byggnaden och i samband med garaget, kan utgöra en tillståndspliktig vattenverksamhet. I det fall kommunen avser att tillämpa det undantag som finns i 11 kap. miljöbalken för detaljplanens genomförande kan även detta med fördel framgå.

Kommentar: Planbeskrivningen kompletteras med skrivelse om att bortledande av grundvatten kan utgöra en tillståndspliktig vattenverksamhet.

Lantmäteriet

Delar av planen som bör förbättras:

Eventuell ersättning för minskning av gemensamhetsanläggning (ga)
Gemensamhetsanläggningen Luleå Katten ga:2 för väg behöver som en följd av planförslaget omprövas och minskning av de upplåtna områdena kan behöva ske. Enligt planbeskrivningen kommer även Luleå Hunden ga:1 att bli påverkad av planförslaget. Enligt 40 a § anläggningslagen ska ägaren till den mark som blir av med belastning av en ga betala ersättning till de fastigheter som deltar i ga:n om det uppkommer en skada.

I planbeskrivningen nämns inget om dessa regler som inte är dispositiva och numera gäller när en gemensamhetsanläggning minskas i omfattning.

Vilka fastigheter ska ingå i ny gemensamhetsanläggning
Bland planbestämmelserna finns det en bestämmelse för en ny gemensamhetsanläggning. Det framgår dock inte vilka fastigheter som är tänkta att ingå i den nya gemensamhetsanläggningen eller vad som är syftet med anläggningen. Det blir därmed

svårt för berörda fastighetsägare att förstå hur de påverkas av planen. Planbeskrivningen behöver därför kompletteras.

3D-planbestämmelse
Av planbeskrivningen framgår att planbestämmelsen för Parkering (P) är att möjliggöra 3D-fastighetsbildning inom kvartersmark. Lantmäteriet undrar därför om planbestämmelsen bör placeras under rubriken ”ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN” – ”Kvartersmark”. Såsom Lantmäteriet förstått kommer utrymmet för parkeringen överföras från Innerstaden 2:1 till Katten 6. Det bör kunna förtydligas i ”Fastighetsrättsliga konsekvenser” avseende fastighetsregleringen mellan Katten 6 och Innerstaden 2:1 att regleringen avser 3D-fastighetsbildningen.

Kommentar: Genomförandeavsnittet kompletteras med information om 41 a § anläggningslagen och om ersättningar som kan uppstå till följd av planförslaget. Planbeskrivningen kompletteras även med en redovisning av vilka fastigheter som avses ingå i den nya gemensamhetsanläggningen och information att fastighetsregleringen avser 3D-fastighetsbildningen.

Plankartan justeras då Parkering (P) felaktigt redovisats som allmän plats. Planbeskrivningen har i detta avseende varit korrekt. Avsnittet om fastighetsrättsliga konsekvenser ses över och kompletteras.

Trafikverket
Trafikverket har inget att erinra under förutsättning att hänsyn till Luleå/Kallax flygplats som utgör riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap 8§ MB har tagits. Förutom flygplatsoperatören behöver planen även samrådas med LFV för att säkra att inga flyghinder och störningar på flygtekniska system uppstår och om flyghinderanalys krävs.

Kommentar: Yttrandet noteras och föranleder inga ändringar i planförslaget.

Kommunala förvaltningar och bolag

Luleå Energi AB
I Skomakargatan mellan kvarteret Hunden och kvarteret Katten ligger fjärrkylaledningar. De försörjer stora delar av centrum med kyla, bland annat Smedjan. Den tänkta länken för parkeringar mellan kvarteret Hunden och kvarteret Katten ger, som vi uppfattar det, en liten marginal i höjd till fjärrkylaledningarna. Vi har tidigare lämnat ut höjder för våra ledningar och det finns alltid en felmarginal i dessa och man bör säkerställa att det inte blir en kollision, alternativt se på en lösning för att hantera den.

Kommentar: Ledningarnas läge och höjdsättning har beaktats i planarbetet. Vid fortsatt projektering ska hänsyn tas till befintliga fjärrkylaledningar. Planbeskrivningen kompletteras med skrivelse om att eventuella behov av anpassningar eller tekniska lösningar för att undvika kollisioner hanteras och bekostas av exploatören i samråd med ledningshavaren i samband med genomförandet.

Räddningstjänsten
Räddningstjänsten har inga synpunkter på planförslaget.

Kommentar: Yttrandet noteras och föranleder inte någon ändring av planförslaget.

Miljö- och byggnadsnämnden

Plankartan
Avdelning miljö och bygg undrar om man avser att begränsa centrumverksamheten i byggnaden, eller ska det vara möjligt att ha kontor i hela byggnaden eller en takbar/takrestaurang på översta våningen ovanför bostäderna?

Förorenad mark
I och med att det finns föroreningar i marken och man kommer att gräva ut området för källargarage vill avdelning miljö och bygg påminna om att i god tid komma in med en anmälan enligt §28 Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd till den kommunala tillsynsmyndigheten.

Kommentar: Kommunen avser inte att begränsa hur stor del av byggnaden som uppförs som centrumverksamhet respektive bostäder. Det är alltså möjligt att byggnaden endast innehåller centrumverksamheter, eller centrum i de första sju våningarna, bostäder från våning sju och uppåt och att byggnaden avslutas med en centrumverksamhet (till exempel restaurang) på den översta våningen.

Vad gäller anmälan enligt §28 Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd finns en skrivelse om detta i planbeskrivningen.

Föreningar och företag

Postnord
PostNord har i uppdrag att tillhandahålla den samhällsomfattande posttjänsten vilket bland annat innebär att det är PostNord som ska godkänna placeringen och standarden på postmottagningsfunktionen. I denna roll representerar PostNord samtliga postoperatörer som är verksamma i det aktuella området.

Post ska kunna delas ut miljövänligt, kostnadseffektivt och med hänsyn till arbetsmiljön för chaufförer och brevbärare. För att det ska kunna genomföras i praktiken behöver utdelningen standardiseras.

Vid nybyggnation av villor och radhus placeras postlådan i en lådsamling vid infarten till området. I flerfamiljshus ska man ta emot sin post i en fastighetsbox i anslutning till entrén. Färdvägen till postanordningen ska vara öppen och farbar året runt för valt fordon, samt ges möjlighet att vända.

Kontakta PostNord i god tid på utdelningsforbattringar@postnord.com för dialog gällande godkännande av postmottagning i samband med nybyggnation eller annan förändring gällande befintlig alt ny infrastruktur.

En placering som inte är godkänd leder till att posten inte delas ut till adressen.

Kommentar: Postlådors placering hanteras utanför detaljplaneprocessen. Yttrandet noteras men föranleder inte någon ändring av planförslaget.

Swedavia
Flygsäkerhetsfrågor hänvisas till flygplatshållare Försvarsmakten. Därför är det särskilt viktigt att även de blir remitterade.

Swedavia har inga övriga synpunkter i denna granskning och därmed inget att erinra.

Kommentar: Yttrandet noteras och föranleder inga ändringar i planförslaget. Försvarsmakten har fått planförslaget skickat till sig.

Vattenfall Eldistribution AB
Vattenfall Eldistribution AB har inga elnätanläggningar i område för rubricerat ärende och har inget att erinra.

Kommentar: Yttrandet noteras och föranleder inga ändringar i planförslaget.

Privatpersoner

Privatperson 1
Efter att vi tagit del av förslag till ny Detaljplan för del av centrum, Katten 6, vidhåller vi de synpunkter som vi framförde vid samrådsförfarandet, daterat 2023-12-14. Dessutom delar vi till fullo Länsstyrelsens synpunkter.

Vi vill löpande bli uppdaterade vad beträffar processens progress.

Kommentar: Yttrandet noteras. Synpunkterna som framfördes under samrådsskedet har tidigare bemötts och föranleder inte några ändringar i planförslaget i detta skede.

Länsstyrelsen har yttrat sig under granskningen och bedömer, med hänsyn till prövningsgrunderna i 11 kap. 10 § PBL, att ett antagande av detaljplanen inte kommer att prövas. Länsstyrelsen har inte haft några invändningar mot planförslaget och framhåller i sitt yttrande att kommunen efter samrådet har kompletterat och förtydligat planhandlingarna på ett positivt sätt.

Vad gäller önskemålet om löpande information om planprocessens fortsatta handläggning publiceras aktuell information om detaljplanen på kommunens hemsida. Information om genomförandet av projektet tillhandahålls av exploatören, vilket i detta fall är Folkets Energihus c/o Nåiden. På kommunens hemsida finns även, i den mån det är aktuellt, information om olika pågående projekt.

Privatperson 2
Efter att vi tagit del av förslag till ny Detaljplan för del av centrum, Katten 6, vidhåller vi de synpunkter som vi framförde vid samrådsförfarandet, daterat 2023-12-14. Dessutom delar vi till fullo Länsstyrelsens synpunkter.

Vi vill löpande bli uppdaterade vad beträffar processens progress.

Kommentar: Yttrandet noteras. Då synpunkterna är desamma som i yttrande från Privatperson 1 hänvisas till kommunens svar och ställningstagande där.

Ställningstagande och förändringar

Med anledning av inkomna synpunkter görs följande förändringar:

Plankarta

- Planbestämmelsen *(P) – Parkering. Bestämmelsen avgränsas inom nivåintervall +3,9 meter till +5,1 meter över nollplan (RH2000) och ned till -1,2 meter under nollplan (RH2000)* hade felaktigt redovisats under rubriken ”Allmän plats”. Inför antagande har planbestämmelsen placerats under rubriken ”Kvartersmark”.

Planbeskrivning

- Skrivelse om att bortledande av grundvatten kan utgöra en tillståndspliktig vattenverksamhet har lagts till i avsnittet ”Vattenförhållanden”.
- Genomförandeavsnittet kompletteras med information om 41 a § anläggningslagen och avsnittet ”Motiv till plankartans bestämmelser” kompletteras med en redovisning av vilka fastigheter som avses ingå i den nya gemensamhetsanläggningen.
- Avsnittet ”Teknisk försörjning” kompletteras med skrivelse om att behov av anpassningar eller tekniska lösningar för att undvika kollisioner hanteras och bekostas av exploatören i samråd med ledningshavaren i samband med genomförandet.

Kvarstående synpunkter

Följande skriftliga synpunkter har inte blivit tillgodosedda, dvs. har inte föranlett någon ändring i detaljplanen. Synpunkterna har tidigare besvarats i samrådsredogörelsen och i detta granskningsutlåtande. Kommunstyrelseförvaltningens motivering till varför synpunkten eller frågan inte har kunnat tillgodoses motiveras under respektive yttrande ovan.

- Privatperson 1.
- Privatperson 2.

Kommunstyrelseförvaltningen

Sektor Samhällsbyggnad & demokrati, 2026-01-20

Daniel Rova	Sofia Andersson
Planchef	Planarkitekt

Dnr: KLF 2023/1459

Detaljplan för del av centrum, Katten 6

Luleå kommun Norrbottens län

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Bakgrund

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2021-04-26, § 74 att ge Stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta förslag till ny detaljplan och tillhörande gestaltningsprogram för del av Katten 6, i syfte att pröva förutsättningarna för bostäder och verksamheter.

Detaljplanen har föregåtts av ett detaljplaneprogram för hela kvarteret Katten, vilket antogs av kommunfullmäktige år 2011. Syftet med programmet är att ange utgångspunkter och mål för detaljplaner inom kvarterets fastigheter (Katten 6, 12, 13 och 14, samt delar av Timmermansgatan och Skomakargatan). Programmet beskriver också de frågor som behöver utredas särskilt i samband med det fortsatta planarbetet. Enligt programmet ska aspekter som gestaltning, parkering, trafik, buller, markföroreningar, friyta och logistik kring varuintaget för Katten 14 utredas vidare under detaljplaneprocessen. Detaljplanearbetet ska huvudsakligen utgå från det gällande detaljplaneprogrammet.

I planprogrammet utreddes möjligheten att uppföra byggnad med 8–12 våningar i området, men i samband med det politiska beslutet lades ett tilläggsbeslut om att möjliggöra upp till 15 våningar.

Hur samrådet bedrivits

Detaljplanen handläggs enligt plan- och bygglagens regler för så kallat utökat förfarande (se 5 kap. plan- och bygglagen). Ett utökat förfarande används då detaljplanen är av betydande intresse för allmänheten och i övrigt av stor betydelse. Det innebär att detaljplanen ska kungöras och samrådas under minst tre veckor. För att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och för att ge möjlighet till insyn och påverkan ska samråd ske med myndigheter, sakägare och övriga berörda enligt 5 kap. 11 §, plan- och bygglagen.

Ett förslag till detaljplan har visats för samråd under perioden 4 december 2023 – 21 januari 2024. Ett öppet hus anordnades under samrådstiden där planarkitekt, planchef, stadsarkitekt, fastighetsägare och politiker närvarade för dialog med allmänheten. Planhandlingarna har funnits tillgängliga på Luleå kommuns webbplats, Stadsbyggnadsförvaltningens reception och Stadsbiblioteket på Kulturens hus.

Planhandlingarna och information om samrådet har i detta fall sänts till länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten och berörda sakägare (se sändlista).

Under arbetet med planförslaget har det också skett en kontinuerlig dialog med berörda kommunala förvaltningar och bolag.

Under samrådstiden inkom 18 skrivelser.

Skrivelser utan invändningar har inkommit från:

- Postnord, 2023-12-06
- Försvarsmakten, 2023-12-12
- Skanova, 2023-12-15
- Sjöfartsverket, 2023-12-19
- Telia Company, 2023-12-27
- Vattenfall, 2024-01-09
- Trafikverket, 2024-01-22

Skrivelser med synpunkter och/eller frågor har inkommit från:

- Privatperson (Råttan, Gallerian Shopping), 2023-12-14
- Privatperson (Katten 12 och 13), 2024-01-15
- Miljö- och byggnadsnämnden, 2023-12-20 §171
- Lantmäteriet, 2024-01-19
- Räddningstjänsten, 2024-01-19
- Sveriges Åkeriföretag, 2023-12-19
- Hilding Hotell AB och HH Struktur AB, 2023-12-04
- Lumire, 2024-01-19
- Länsstyrelsen Norrbotten, 2024-01-22
- Diös, 2023-12-04

Synpunkterna sammanfattas och kommenteras nedan.

Inkomna synpunkter med kommentarer

Inkomna synpunkter redovisas här i sammanfattad och förkortad form. Synpunkterna i sin helhet finns att tillgå på Kommunstyrelseförvaltningen. Länsstyrelsens synpunkter redovisas i sin helhet.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentarer skrivs med kursiv stil för att tydligt skilja dem från inkomna synpunkter.

Myndigheter

Länsstyrelsen

Detaljplanens överensstämmelse med översiktsplanen
Översiktsplanen anger området där detaljplanen ingår som ”Tät struktur” där bebyggelsen ska vara 4–5 våningar och maximalt 10–12 våningar för enstaka projekt. Högre bebyggelse ska lokaliseras utan negativ påverkan på boendemiljöer eller för att framhäva stadsbilden, till exempel vid stadens infarter.

Kommunen bedömer att planförslaget har övervägande stöd i översiktsplanen men överstiger det maximala antalet våningar som översiktsplanen anger. Avsteg från översiktsplanen motiveras genom att frågan om byggnadshöjd har prövats i ett planprogram som antagits av kommunfullmäktige 2011-10-17 §227.

Ett planprogram är inte en prövning likt en detalj- eller översiktsplan. Av planbeskrivningen (sidan 6) framgår att nödvändiga utredningar inte finns i planprogrammet. Vidare konstaterar Länsstyrelsen att planprogrammet utrett 8–12 våningar, tilläggsbeslutet om 15 våningar (som framgår av planprogrammets sista sida) har inget stöd i planprogrammet. Länsstyrelsen kan sammanfattningsvis inte se något stöd för kommunens motivering gällande planförslagets avsteg från översiktsplanen.

Prövningsgrunder enligt PBL 11 kap. 10§

Förorenad mark
Det har tidigare funnits en kemtvätt på grannfastigheten. Vid tidigare MIFO fas 1 utredning så har området har tilldelats riskklass 2-hög risk för människors hälsa och miljö. Tvättkemikalien som använts är enligt uppgift perkloretylen vilken har en mycket hög farlighet.

Klorerade kolväten kännetecknas i allmänhet av hög flyktighet, stor inträngningsförmåga och hög densitet. På grund av den höga densiteten kan dessa ämnen samlas djupt nere i marken, exempelvis i ett grundvattenmagasin och färdas utmed tätare jordlager eller berggrund. Färdriktningen kan vara svår att förutse då föroreningarna kan färdas mot grundvattnets rörelseriktning. I jord adsorberar de till finpartiklar och organiskt kol i marken och spridningen in i jordmatrisen styrs huvudsakligen av diffusion.

Typiskt för klorerade alifater är dock att koncentrationen i jord varierar mycket. I finkorniga skikt kan koncentrationen vara hög medan den i mer grovkorniga fraktioner vanligen är betydligt lägre. Provtagningen och val av prov är därför viktig för vad analysen kommer att visa. Likaså är det avgörande att provhantering samt tiden mellan provuttag och analys minimeras för att begränsa gasavgång från provet.

De klorerade lösningsmedlens heterogena fördelning i jord och grundvatten medför sammantaget att det många gånger krävs omfattande undersökningar för att avgränsa föroreningsplymen. Med hänsyn till ämnenas toxicitet och inträngningsförmåga är det dock mycket viktigt att föroreningssituationen är fullt utredd innan en ny detaljplan kan antas. Av det underlag som Länsstyrelsen tagit del av framgår inte om analyser med avseende på klorerade lösningsmedel har genomförts. Analyser av nämnda ämnen har endast gjorts i inomhusluft. Det är inte tillräckligt mot bakgrund av verksamhetshistoriken. Därför anser Länsstyrelsen att planerade undersökningar behöver utökas så att de åtminstone även

innefattar provtagning av grundvatten. Eftersom den aktuella ämnesgruppen alltså både är flyktig och ofta uppträder heterogent fördelad i jordmatrisen så finns det annars risk för att omfattningen av eventuella föroreningar missbedöms.

Utöver nämnda objekt så finns det enligt EBH-stödet ett antal närliggande potentiellt förorenade områden i omgivningen däribland ytterligare tre före detta kemtvättar. Även dessa behöver beaktas i utredningsarbetet.

Råd enligt 2 kap. PBL

Stadsbild och gestaltning
Planförslagets påverkan och inordning i stadsbilden är i samrådsskedet främst utrett avseende i dess inslag i fondmotivet för den norra infarten till centrum.

Länsstyrelsen anser att även samspelet med grannkvarter samt viktiga allmänna platser i centrum där byggnaden kommer att synas särskilt, såsom Storgatans gågata och Kungsgatan, behöver utredas noggrant. Detta är viktig kunskap för kommande utformning av bebyggelsen samt behov av reglering i planförslaget.

Planförslagets intention att stärka Luleå centrums norra entré kan på sikt riskera att avta när kvarteret Bävern (den gamla brandstationstomten) är omvandlad.

Kulturmiljövärden
Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att planen berör ett kvarter i centrum där högre bebyggelse skulle vara möjlig utan att nödvändigtvis medföra påtaglig skada på stadsbilden. Länsstyrelsen ser dock en risk med den påbörjade skalförskjutningen i detta och kringliggande kvarter, vilken på sikt medför en negativ påverkan på omgivande bebyggelse.

Regleringen i planförslaget gällande byggnadens utformning tar viss hänsyn till omkringliggande byggnaders färgsättning och materialval, dock inte karaktär och skala. Ytskikten avviker från Skeppsbrogatans färgskala, men Länsstyrelsen ser positivt på att knyta an till de varmare, jordigare färgtonerna längs Storgatan för att binda samman med centrumbebyggelsen. Mer detaljerade bestämmelser gällande gestaltning av byggnadsvolymerna saknas. Med en byggnadskropp som kommer att vara synlig från stora delar av centrum på grund av sin höjd är det nödvändigt att ställa höga krav på utformningen för att uppnå en god helhetsverkan enligt 2 kap 6 § PBL, vilket kommunen delvis har beskrivit i planförslaget.

Gestaltning
Regleringen i planförslaget gällande byggnadens utformning tar viss hänsyn till omkringliggande byggnaders färgsättning och materialval, dock inte karaktär och skala. Ytskikten avviker från Skeppsbrogatans färgskala, men Länsstyrelsen ser positivt på att knyta an till de varmare, jordigare färgtonerna längs Storgatan för att binda samman med centrumbebyggelsen.

Mer detaljerade bestämmelser gällande gestaltning av byggnadsvolymerna saknas. Med en byggnadskropp som kommer att vara synlig från stora delar av centrum på grund av sin höjd är det nödvändigt att ställa höga krav på utformningen för att uppnå en god helhetsverkan enligt 2 kap 6 § PBL, vilket kommunen delvis har beskrivit i planförslaget.

Friyta
Den aktuella föreslagna friytan kan ha möjlighet att ytmässigt tillgodose kraven på friytor, beroende på antalet bostäder som anordnas. Kommunens bedömning om det är tillräckligt behöver dock utgå från att hela byggrätten för bostäder nyttjas i sin helhet. Osäkert huruvida planförslagets friyta kan leva upp till kravet på hög kvalitet när det gäller tillgången till solljus. Friytan är enligt kommunens utredning skuggad näst intill hela dagen förutom några timmar på morgonen under sommartid.

Social hållbarhet
Då planförslaget kan betraktas som ett större stadsbyggnadsprojekt kan det eventuellt vara en fördel att kommunens arbetssätt med barnkonsekvensanalyser tillämpas i planprocessen.

Klimatanpassning
Den dagvattenutredning som finns i ärendet innehåller inga uppgifter om uppskattningar av framtida regn eller dagvattenbelastning, ej heller något om dimensionering för att kunna hantera detta, vilket också behöver kompletteras.

Länsstyrelsen rekommenderar att Luleå kommun även utför värmekartering för att utreda eventuella framtida risker i det tätbebyggda stadsområdet, samt att kommunen i förekommande fall, planerar och ger riktlinjer för riskreducering om det skulle visa sig relevant för planförslaget. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att Luleå kommun planlägger i enlighet med sina antagna riktlinjer för klimatanpassning.

Övrigt
Bestämmelsen (P) Parkering. Avgränsad vertikalt uppåt till 3,6 m syftar enligt planbeskrivningen att endast gälla upp till +3,6 meter över havet enligt RH 2000. För att bestämmelsen ska uppfylla det syftet behöver dess lydelse ändras till att vara en ”plushöjd” samt att det i bestämmelsen på plankartan även måste anges enligt vilket höjdsystem (i det här fallet enligt RH 2000).

Undersökning om betydande miljöpåverkan
Kommunen bedömer att ett genomförande av detaljplanen inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning.

Byggnadens höga höjd bedöms medföra viss påverkan på i närområdet liggande kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Det rör sig i första hand om gallerian Shopping (kv. Råttan) och Ebeneser (kv. Hunden). Den förändrade skalan i kvarteren Katten och Hunden medför en förändring av upplevelsen av byggnaderna och centrummiljön.

Ebeneser med sin höjdsträvande utformning och stora glasparter riskerar domineras av omkringliggande höga bebyggelse. Påverkan kan ses som måttlig i dagsläget men framöver kan en fortsatt förändrad skala av bebyggelsen i centrum och en ändrad stadsbild komma att ge en betydande påverkan. Upplevelsen av Shopping kan också komma att ändras med en förändrad skala i centrum, bedömningen är dock att byggnaden står sig som en karaktärsbyggnad i stadsbilden och förändringen är inte i dagsläget betydande.

Påverkan på stadsbilden sett från norra infarten, Bodenvägen, bör kunna bedömas som ringa, den tänkta byggnaden ligger i ett litet kluster av högre bebyggelse och stadsbilden och siktlinjerna mot Stadsviken, Norra hamn och domkyrkan bör inte påverkas på ett betydande sätt.

Kommentar:
Detaljplanens överensstämmelse med översiktsplanen
Inför granskning har skrivelsen om att föreslagen byggnadshöjd i detaljplaneprogrammet är ett politiskt beslut, som inte utretts i planprogrammet, förtydligats. Även skrivelsen om avsteg från översiktsplanen har förtydligats.

Avsteg från översiktsplanen motiveras med att stadsbygden, i enlighet med kommunens förtätningsstrategi, ska kunna ta hand om en stor andel av den kommande befolkningsökningen. Stadsdelarnas utvecklingsmöjligheter är ett mycket starkt allmänt intresse som ska prioriteras och just Norra hamnen är ett av områdena i staden som har pekats ut som särskilt lämpligt för högre bebyggelse.

Planförslagets påverkan på stadsbilden har studerats i detaljplaneförslaget och bedöms inte ha en negativ påverkan. Byggnadsvolymen har anpassats till övriga byggnader i området som har medgetts uppföras i upp mot 45 meter och bedöms medverka till en ny och intressant stadsbild.

Prövningsgrunder enligt PBL 11 kap. 10§
Inför granskning har markmiljöutredningen uppdaterats med bland annat provtagning av grundvatten. Halter av PFAS har detekterats i grundvattnet, men halter av PFOS underskrider SGI:s preliminära riktvärden. Samtliga halter av klorerade ämnen underskrider laboratoriets rapporteringsgräns. Vid provtagning av porgas har punkten P1 låg halter av samtliga analyserade ämnen under laboratoriets rapporteringsgräns. I punkten P2 (österut mot den gamla kemtvätten) uppmättes halter av aceton och diklordifluormetan. Halter av aceton ligger under arbetsmiljöverkets hygieniska gränsvärden och kortidsgränsvärden med en faktor av över tiotusen. Halter av diklordifluormetan ligger under arbetsmiljöverkets gränsvärden med en faktor av över tusen. Planbeskrivningen har uppdaterats med en beskrivning.

Råd enligt 2 kap. PBL
Inför granskning har förslagets påverkan på grannkvarter och andra allmänna platser i centrum studerats. Planbeskrivningen har kompletterats med bilder som redovisar hur vyer från dessa viktiga platser och närliggande kvarter påverkas. Bedömningen inför granskning är att planförslaget inte medger en negativ påverkan.

Planförslagets byggnadsskala avviker från den generella byggnadsskalan i centrum men är inte den enda av sitt slag då både kvarteret Råttan och Hunden på ömse sidor av planområdet har en högre täthet och större skala än vad centrum generellt har. Utifrån detta bedöms en större skala inom kvarteret Katten passa väl in i sin kontext.

Kommunen bedömer att det inte finns motiv för att reglera framtida bebyggelses karaktär i detaljplanen och har därmed inte inkluderat någon bestämmelse som behandlar byggnadens karaktär.

Kommunen ställer högre krav på byggnader som har stor synlighet i staden och har en omfattande dialog om detta med exploatören under planarbetet. Gestaltningen ska hålla hög nivå både på långt håll och i mötet med byggnaden på nära håll avseende en mängd olika bedömningskriterier. Kommunens bedömning är dock att detaljplaner inte bör vara ett verktyg som i detalj styr arkitekturens utformning, så som möte med mark, byggnadens avslut, avvattning, fönstersättning, exakta material, med mera. Det finns en risk med att styra dessa aspekter i detaljplan, eftersom det innebär att planen blir mindre flexibel och därmed mindre hållbar över tid, vilket kan innebära onödiga problem i senare skeden av processen. Ovannämnda aspekter diskuteras under detaljplanearbetet för att exploatören ska vara medveten om de krav som kommunen ställer på höga

hus och för att främja en enklare övergång från detaljplan- till bygglovsprocess, men hanteras skarpt av kommunen i bygglovsskedet, där en konkret bedömning av hur väl arkitekturen tillgodoser exempelvis kravet på god färg- form- och materialverkan enligt PBL 8 kap. 1 § och god helhetsverkan enligt PBL 2 kap. 6 §.

Kommunens bedömning är att detaljplaner bör reglera de "stora penseldragen" i relation till dessa lagar, så som samrådsförslaget för Katten 6 gör, där olika avvägningar har resulterat i regleringar gällande bland annat byggnadens placering, kulör, volym, material, relation till gator, stadsbildspåverkan och entréer. Dessa regleringar sätter ramar för vilken bebyggelse som är lämplig att uppföra inom Katten 6, reglerar bort alternativ som bedöms som olämpliga, samtidigt som det inrymmer en viss flexibilitet och möjliggör flera alternativ på tänkbara gestaltningsförslag som bedöms lämpliga på platsen. Det finns oräkneliga variationer på hur byggnadens gestaltning och detaljer kan utformas så att dess arkitektur håller en mycket hög kvalité och tillgodoser kraven enligt PBL. Inför granskning har mindre revideringar gjorts av utformningsbestämmelser för att säkerställa att regleringarna uppnår sitt syfte.

Byggnadens utformning med innergården i föreslagen placering är det bästa förslag som kommunen tillsammans med exploatören kan komma fram till utifrån alla ingående parametrar. Genom att en del av innergården kan skjutas ut söderut, över Kattgränd, säkerställs ytor som är mer solsäkra än de östra delarna av innergården. Arealen friyta utgår från att hela byggnaden inte kommer att användas för bostäder då det inte är möjligt att ha bostäder i bottenvåningarna på grund av bullerpåverkan och krav om dagsljus. Sammantaget har innergårdens placering och solförhållanden bedömts som tillräckliga. Gestaltningen av innergården är en viktig parameter för att möjliggöra en god utemiljö. Det regleras däremot inte i detaljplanen.

I enlighet med Barnkonventionen ska barnrättsperspektivet och barnens perspektiv beaktas vid tillämpningen av PBL. Detta har gjorts i detaljplanearbetet i den omfattning som bedöms rimlig för detaljplanens innehåll. Barnkonsekvensanalys är ett verktyg som kommunen främst använder i projekt som förväntas beröra många barn, där det exempelvis finns målpunkter för barn. Barn som berörs av denna detaljplan är i första hand de som kan komma att flytta in i byggnaden eller som kan komma som besökande till en eventuell verksamhet i byggnadens bottenplan. I övrigt är detta inte ett område som många barn förväntas röra sig i, då det inte finns någon tydlig målpunkt för barn. Därav anser kommunen det inte finnas behov av att använda sig av en barnkonsekvensanalys för denna detaljplan.

Planförslaget innebär inte några avvikelser från kommunens riktlinjer för klimatanpassning.

Inför granskning har dagvattenutredningen kompletterats, bland annat avseende framtida skyfall. Bedömningen är att skyfallssituation inte kommer att förändras i och med en exploatering då det fortsatt kommer finnas en rinnväg mellan Katten 6 och Katten 13. Inga nya lågpunkter eller instängda områden skapas till följd av planförslaget.

Avseende regleringen (P) i plankartan, så har plankartan uppdaterats enligt önskemål. Planbeskrivningen har även kompletterats med en skiss i sektion som redovisar användningarnas höjdläge, nollplan och utrymmet som avses 3D-fastighetsbildas.

Lantmäteriet

Förtydligande av 3D-bestämmelse

När tredimensionell fastighetsbildning används är det ett krav att den tredimensionella fastigheten (3D-fastigheten) eller det tredimensionella fastighetsutrymmet (3D-utrymmet) bildar en sluten volym. Därför ska det göras en avgränsning både ovanför och under utrymmet i fråga. Särskilt gränsdragningar i vertikalled mellan kvartersmark och allmän plats behöver vara tydliga. Det bör också framgå vad som utgör ”nollplan”. Om det redovisas en sektion som visar användningarnas höjdlägen behöver den användning som inte ska utgöra 3Dutrymme/3D-fastighet redovisas både ovanför och under den användning som ska utgöra 3D-utrymme/3D-fastighet.

Fastighetskonsekvensbeskrivning och fastighetsrättsliga frågor

Av planbeskrivningen bör tydliggöras kring hur utrymme för parkering inom Katten 6 ska säkras genom åtkomst från kvarteret Hunden.

Det är viktigt att alla som berörs av en detaljplan kan förstå planens konsekvenser för den egna fastigheten/gemensamhetsanläggningen. ”Av planbeskrivningen ska de konsekvenser som ett genomförande av detaljplanen medför för bland annat sakägare, andra berörda och miljön framgå. Med detta menas att det för i princip varje enskild fastighet bör redovisas vad detaljplanen innebär med avseende på bland annat huvudmannaskap, allmänhetens tillträde, kommande fastighetsbildning, utförande och deltagande i gemensamhetsanläggningar. (Utdrag ur proposition 2009/10:170 s. 435)”.

I det aktuella planförslaget finns beskrivningar i texten om de flesta åtgärder, men plangenomförandet och dess konsekvenser behöver beskrivas på ett samlat sätt där respektive fastighetsägare kan förstå vad som detaljplanens genomförande innebär för den aktuella fastigheten.

Om avsikten är att ansluta Katten 6 till befintlig gemensamhetsanläggning Hunden ga:1 bör det tydliggöras. Det bör i så fall också beskrivas hur anslutningen avses genomföras och vilken påverkan det får för gemensamhetsanläggningen och deltagande fastigheter. Lantmäteriet noterar att Hunden ga:1 inte enbart avser ramp och port utan också exempelvis parkeringsplatser. Gällande servitut gäller att servitut som kan upplåtas efter prövning vid särskild förrättning får bildas genom fastighetsreglering endast om åtgärden sker i samband med en annan fastighetsbildningsåtgärd och är av betydelse för denna (7 kap. 2 § 3 st. FBL).

Beskrivningen av åtgärder kan till exempel illustreras med en fastighetskonsekvenskarta där förändringar redovisas, med plankartan som bakgrund. Beskrivningen bör innehålla ett utkast till redogörelse av juridiska och ekonomiska konsekvenser (exempelvis ersättning för upplåtelse av utrymme samt inträde i gemensamhetsanläggning), även på fastighetsnivå. Ett sätt att åskådliggöra detta på är att upprätta en fastighetskonsekvensbeskrivning.

Exploateringsavtal

I planbeskrivningen anges att exploateringsavtal ska upprättas, men inget ytterligare anges om innehållet.

Om avsikten är att genomföra markanvisningar och/eller teckna exploateringsavtal ska kommunen enligt 4 kap. 33 § 3 st. 2 men. PBL redovisa avtalens huvudsakliga innehåll liksom konsekvenserna av att planen helt eller delvis genomförs med stöd av ett eller flera

sådana avtal i planbeskrivningen. Detta ska enligt 5 kap. 13 § PBL göras redan i samrådsskedet.

När redovisning av innehållet i ett kommande exploateringsavtal saknas i planbeskrivningen innebär det:

- att det inte finns någon möjlighet för Lantmäteriet att utföra sin lagstadgade uppgift att i samrådsskedet lämna råd i de fall avtalsinnehållet förefaller strida mot reglerna i 6 kap. 40–42 §§ PBL.

- att de som är berörda av planen inte har någon möjlighet att överblicka de konsekvenser som det tänkta avtalsinnehållet kommer att få bland annat vid genomförandet av detaljplanen.

Grundkarta och plankarta

I planbestämmelserna med beteckningarna p1, f3, och f4 refereras till olika gator, men det framgår inte av grundkartan var dessa gator ligger. Eftersom plankartan är den enda juridiskt gällande handlingen i en detaljplan bör det framgå av plankartan var den aktuella gatan ligger. I grundkartan saknas fastighetsbeteckningar. Det är viktigt att fastighetsbeteckningarna redovisas för att göra det lätt för den som är berörd av planen att hitta respektive fastighet på plankartan och förstå konsekvenserna för berörda fastigheter. Plankartan bör kunna redovisas i mindre skala för att tydligare redovisa vilka bestämmelser som gäller var inom planområdet.

Ersättning för upplåtelse av mark

På s. 40 i planbeskrivningen redovisas de flesta ekonomiska frågorna. Upplåtelse av utrymme exempelvis för servitut m.m. aktualiserar ersättningsfrågor. Avsnittet bör kompletteras med redovisning gällande detta, jfr ovan gällande fastighetsrättsliga frågor.

Kvartersmark och allmänt ändamål

I planbeskrivningen (se bl.a. s. 13) anges att Kattgränd ska vara öppen för passage. Lantmäteriet tolkar detta som att avsikten är området ska vara tillgängligt för allmänheten, men planförslaget saknar i sin nuvarande utformning reglering som säkerställer detta. Det är idag upp till deltagarna i gemensamhetsanläggningen Katten ga:2 att besluta om förvaltningen av vägen i enlighet med gällande anläggningsbeslut och vanligen finns då möjlighet att exempelvis uppföra bom om de önskar det. Om avsikten är att allmänheten ska säkras tillträde till mark inom Katten 6 längs med Skomakargatan bör planen kompletteras med bestämmelser även gällande detta.

Redovisning av gällande tomtindelning

I planbeskrivningen finns på sidan 6–7 en redovisning av vilka befintliga planer som gäller för planområdet och hur de påverkas. Lantmäteriet noterar att det för kvarteret Katten går att återfinna äldre tomtindelning (akt 25-LUL-D68) men har inte kunnat hitta beslut om upphävande av denna i sina digitala arkiv. Om tomtindelningar fortfarande gäller bör framgå vad som händer med dessa vid antagandet av ny detaljplan. Om tomtindelningen fortfarande gäller bör kontrolleras så att eventuella fastighetsindelningsbestämmelser fortfarande går att genomföra efter att den aktuella planen fått laga kraft. Enligt nuvarande PBL definieras tomtindelningar som fastighetsindelningsbestämmelser i den för området gällande detaljplanen. Tomtindelningen anger exakt hur hela fastigheten ska se ut. När en ny detaljplan ersätter en befintlig upphävs fastighetsindelningsbestämmelserna precis som alla

andra bestämmelser inom det aktuella planområdet med automatik. Detta innebär att planområdesgränsen vid ny planläggning måste anpassas så att den inte dras rakt igenom det område som enligt tomtindelning är bestämt att bli en fastighet. Om så görs är rättsläget oklart om vad som gäller och det finns risk för problem vid framtida fastighetsbildning.

Rubriksättning plankarta

Rubriken Genomförandetid bland planbestämmelserna bör ändras så att den ligger på samma rubriknivå, det vill säga har samma utseende som bland annat rubriken ”Egenskapsbestämmelser för kvartersmark”. På detta sätt framgår att genomförandetiden inte är en undergrupp till planens egenskapsbestämmelser utan en annan typ av information. Bakgrund – För utformningen av plankartan finns rekommendationer i Boverkets allmänna råd BFS 2020:6. Genomförandetid definieras numera inte som en planbestämmelse, men i de allmänna råden anges att genomförandetiden kan framgå i listan med planbestämmelser och i stycke ”2.1 Redovisning av planbestämmelser m.m.” anges rubriken ”Genomförandetid” på samma rubriknivå som bland annat rubriken ”Egenskapsbestämmelser för kvartersmark”.

Kommentar: Inför granskning har bestämmelsen avseende 3D-volymen uppdaterats enligt önskemål. Planbeskrivningen har även kompletterats med en skiss i sektion som redovisar användningarnas höjdläge och utrymmet som avses 3D-fastighetsbildas.

Plankartan har justerats i skala och kompletterats med fastighetsförteckningar och gatunamn. Rubriknivån för ”Genomförandetid” har även justerats på plankartan för att kommunicera korrekt information.

Planbeskrivningen har uppdaterats med en fastighetskonsekvensbeskrivning för att tydliggöra konsekvenserna på fastigheter som detaljplanen påverkar.

Planbeskrivningens genomförandekapitel kompletteras med att beskriva ersättningsfrågor med mera enligt yttrandets synpunkter.

Planbeskrivningen har uppdaterats med innehållet i exploateringsavtalet.

Kattgränd är en gemensamhetsanläggning för att bland annat tillgodose åtkomst till varuintag, sophämtning, med mera. Kattgränd utgör privat mark, som yttrandet lyfter. Kattgränd är således ingen allmän gata och kommunen har inget särskilt behov eller intresse av att hålla Kattgränd öppen för allmänt ändamål.

Äldre tomtindelning är upphävd för Katten 6 och påverkar därmed inte detaljplanen.

Försvarsmakten

Riksintressen för totalförsvarets militära del har olika typer av påverkansområden. Aktuellt planområde ligger inom ett så kallat område med särskilt behov av hinderfrihet samt stoppområde för höga objekt tillhörande riksintresset Luleå/Kallax flygplats (TM0073). Inom dessa områden behöver ni endast remittera Försvarsmakten gällande höga objekt.

Med höga objekt avses i detta sammanhang högre än 20 meter ovan mark utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter ovan mark inom sammanhållen bebyggelse. Definitionen vad som är sammanhållen bebyggelse i detta sammanhang utgår från Lantmäteriets översiktskarta i skala 1:250 000.

Försvarsmakten bedömer att detaljplanen inte medger några höga objekt enligt definitionen ovan då högsta totalhöjd är angiven till 45 meter.

Kommentar: Yttrandet noteras och föranleder inga förändringar i planförslaget.

Trafikverket

Synpunkter angående riksintresse för kommunikationer (3 kap 8§ MB):

Precis som samrådshandlingarna beskriver kan höga objekt över 20 m påverka luftfarten negativt inom Luleå/Kallax flygplats hinderbegränsande ytor vilket innebär att det kan finnas risk för tekniska system samt att höga objekt kan utgöra flyghinder. Samråd med Luftfartsverket och för att diskutera behovet av en flyghinderanalys för att säkra att inga flyghinder uppstår.

Kommentar: Synpunkten noteras. Yttrandet föranleder ingen förändring av planförslaget.

Sakägare

Diös fastigheter (fastighetsägare inom kvarteren Katten och Hunden)

Vi ser positivt på den utveckling som sker i centrum och vill delta till att verka för att Luleå utvecklas till en attraktiv stad som visar framåtanda. Vi ser positivt på den utveckling som sker inom fastigheten Katten 6, men vill poängtera att det finns en del frågor som måste utredas och lösas i god tid innan planen vinner laga kraft då den påverkar våra fastigheter Hunden 15 och Katten 14. De delar som vi anser vara viktiga att se över är följande:

- Avfallshantering för båda fastigheterna
- In- och utlastning och för båda fastigheterna
- Parkeringslösning och GA-anläggningar
- Utrymningsvägar för Katten 14
- Möjligheten till underhåll av fastigheten Katten 14

En hållbar lösning på in- och utlastning, varuhantering och avfallshantering behöver säkerställas för fastigheterna Katten 14 och Hunden 15. Viktigt att ha i beaktning är komprimatorerna, lastbilarnas storlek och behov av utrymme för att vända och backa in och ut samt arbetsmiljökrav vid in- och utlastning.

Den föreslagna infarten till Katten 6 parkeringsanläggning via Hunden 15 berör flertalet GA-anläggningar främst avseende installationer som behöver göras om för att möjliggöra eventuellt genomfart via fastigheten till Katten 6. Även om vi i grunden är positiv till att

hitta en parkeringslösning för Katten 6 som bygger på access via Hunden 15 så undrar vi om detta alternativ faller helt om så inte blir fallet? Därav frågan om alternativa parkeringslösningar har utretts för Katten 6?

Det är viktigt att framtida underhåll av på Katten 14 säkerställs oaktat placering av byggnaden på Katten 6 (fasader m.m.). Vidare kan placeringen av byggnaden på Katten 6 påverka befintliga utrymningsvägar från Katten 14.

Det är för oss av yttersta vikt att våra hyresgästers verksamheter kan fortlöpa utan störningar före, under och efter byggtiden.

Kommentar: Påverkan på gemensamhetsanläggning och parkeringsanläggning i kvarteret Hunden tydliggörs i fastighetskonsekvensbeskrivningen.

Planförslaget innebär att varuintaget för snabbmatskedjan på Katten 14, som idag utan lov ligger på Katten 6, måste flyttas eller samordnas med Katten 6. Om det samordnas med Katten 6 i den nya byggnaden kan lossning ske från Kattgränd vid sportaffärens lastbrygga. Passagen inom Katten 6 mellan Kattgränd och snabbmatskedjans varuintag bör i så fall säkerställas genom avtal eller servitut.

Inför granskning har det även gjorts en översiktlig inventering av hur Katten 14:s brandförutsättningar påverkas och kan hanteras till följd av att den nya byggnaden placeras i fastighetsgräns. En lösning som har redovisats är en brandvägg mellan byggnaderna med brandsäkra portar mellan Katten 6 och 14 för tillgång till varuintag och befintlig utrymningsväg för Katten 14 samt en isolerad kanal upp till tak/lämplig höjd där en ny röklucka placeras. Det finns även andra alternativ. I samband med uppförandet av den nya byggnaden ska även samordning ske kring annat som påverkar Katten 14:s fasad, exempelvis säkerställande av att väder eller takavvattning inte påverkar fasaden.

Inför granskning har en trafikutredning tagits fram för att titta på hanteringen av varutransporter, sophantering, snöröjning och trafiksituationen i stort under byggtiden samt efter genomförandet. Utredningen visar att under byggtiden kommer befintliga verksamheter att påverkas avseende hur varutransporter och avfall hanteras. Detta är ofrånkomligt då åtkomsten till Skomakargatan och Kattgränd periodvis blir begränsad. Inför genomförandet kommer däremot en dialog att hållas med alla berörda parter med målsättningen att alla ska kunna bedriva sina verksamheter så smidigt som möjligt under genomförandet.

Efter byggtiden – när detaljplanen är genomförd - bedöms framkomligheten på Skomakargatan fortsatt vara tillräckligt god efter genomförandet. In- och utlastning till kvarteret Hunden kommer fortsatt vara möjligt efter planens genomförande. I och med att Katten 6 bebyggs definieras däremot Skomakargatans gaturum till dess maximala bredd på 9 meter. För Hunden innebär den nya exploateringen att transporter som har använt ytor inom Katten 6 för angöring behöver anpassas, då det inte finns något avtal som säkerställer att Katten 6 nyttjas för åtkomst till varuintaget på Hunden.

Eftersom Hundens varuintag inte är utfört enligt gällande detaljplan för Hunden innebär detta att fordon måste backa in/ut i kvarteret eller stannas och lastas av på Skomakargatan.

Inför granskning har planbeskrivningen kompletterats med trafikutredningens slutsatser.

Detaljplanen möjliggör inte en enskild lösning, utan rymmer en flexibilitet som möjliggör en mängd av olika utformningar där olika aspekter kan lösas på olika sätt, exempelvis parkering. Möjligheten att angöra parkeringsgaragen via kvarteret Hunden innebär både en förbättrad trafiksituation längs Skeppsbrogatan, då antalet utfarter koncentreras till en punkt i stället för två, samt att planförslagets

byggrätt kan maximeras utifrån planens användningstyper. Vilken lösning som exploatören väljer att genomföra kommer att prövas skarpt i bygglovsskedet, då fullständig information om exempelvis verksamhetstyp och BTA (bruttototalarea) finns tillgänglig.

Privatperson 1 och 2 (boende i kvarteret Råttan)

Vi vill erinra beslutsfattarna om att befintliga angränsande kvarter innefattar några av Luleå stads främsta kulturbyggnader som Kulturcentrum Ebeneser och inte minst kulturhuset som utgör en kulturell juvel med vy över norra hamnen och dess unika byggnader och kulturella aktiviteter samt restauranger med vy in mot stadskärnan. En annan fullständigt unik byggnad Shopping med sin mycket speciella arkitektur, marint tema, skulle även den hamna i fullständig "skugga" utan någon som helst visuell koppling till vatten och hav om planerad byggnad på 15 våningar realiseras. Dessutom skulle en redan mycket ansträngd trafiksituation ytterligare försämras, avseende varutillförsel, av- och påstigning för butiker, restauranger, kontor och boende i Shopping. Vi förutsätter att berörda beslutsfattare värnar vår kulturella miljö och våra kulturskatter som ovan nämnda byggnader och kvarter utgör och inte beviljar byggrätt enligt detaljplaneförslaget.

Kommentar: Inför granskning har en trafikutredning tagits fram för att titta på hanteringen av varutransporter och trafiksituationen i stort. Utredningen visar att antalet trafikrörelser kring kvarteret Katten är försumbar då befintlig markparkeringen tas bort och de verksamheter som detaljplanen medger förväntas ge ett litet tillskott av varutransporter. Av- och påstigning i Shopping påverkas inte av förändringen, då förändringar kring varuhantering med mera berör Kattgränd och Skomakargatan. Sportaffärens befintliga lastkaj som utan lov ligger på Katten 6 kan integreras i den nya byggnaden vid Kattgränd med infart från Skomakargatan. Den förändring som kommer att märkas mest i området är att det blir en ökad trafik med boende/personbilar in och ut på Skeppsbrogatan från kvarteret Hunden. Inför granskning har planbeskrivningen kompletterats med trafikutredningens slutsatser.
Under byggtiden kommer befintliga verksamheter att påverkas avseende hur varutransporter och avfall hanteras, då åtkomsten till Skomakargatan och Kattgränd periodvis blir begränsad. Inför genomförandet kommer en dialog hållas med alla berörda parter med målsättningen att alla ska kunna bedriva sina verksamheter så smidigt som möjligt under genomförandet.

Vad gäller påverkan på Kulturens hus, Shopping Galleria och Kulturcentrum Ebeneser bedöms planförslagets bebyggelse inte ha en betydande påverkan på vyerna mot dessa. En gestaltning som är i samklang med omgivningen och stadsbilden säkerställs bland annat genom byggnadens placering mot gator, byggnadsvolymens höjd och bredd samt reglering av fasadkulör och fasadmaterial. Inför granskning har planbeskrivningen kompletterats med bilder som visar hur flera viktiga vyer i staden påverkas av detaljplanen.

Privatperson 3 (fastighetsägare inom kvarteret Katten)

Fastighetsägaren framhåller att orsaken till att höja våningsantalet är enbart för att få ekonomi till byggherren. Vidare beskrivs det att behovet av affärslokaler i centrum inte finns idag, då så mycket står outhyrt. Kostnaden för kontor och bostäder blir mycket högt. Fastighetsägaren skriver att det finns mark att bygga på utanför centrum, däremot behövs parkeringsplatser. Bygg parkeringsplatser, då kan "Trekanten" få bli en grön oas och P-

problemet är löst. Bygg ett nytt Folkets hus (en replika) och kulturen får leva. Fastighetsägaren framför att stadens siluett kommer förfulas, inte förskönas som arkitektiska författare uttrycker. Åsikter om skönhet är helt subjektiva.

Ett femtonvåningshus kommer att påverka boende i Katten 13, 14 negativt. Utsikten, ljusinsläpp, friytan, uteplatsen blir motsatsen till vad som uttrycks på s. 19–20 i planbeskrivningen. Det blir trångt och instängt. Skomakargatan blir ännu mindre "gågata" med 2 stora lastportar vid kv Hunden och garagenedfart på Katten 13, parkering på Katten 12 samt godsmottagning med stora "frysbilar" till blomsterhandeln på Katten 13. Kattgränd måste även tjäna Shoppings port. Kattgränd behöver breddas! Under ev. byggtid kommer vi få uppleva kaos.

Frågor:
"Varuintaget för Katten 14 måste flyttas" s. 24-25. Hur?
"Storleken på varutransporters fordon begränsas" Hur?
"Större fönster eller medveten planlösning krävs" s. 35 Hur?.

För övrigt: Bra att tidsplanen för svar på detaljplanen ökades.

Kommentar: Planförslaget är i linje med kommunens övergripande strategi för hur Luleå stad ska utvecklas. Luleå förväntas växa till 100 000 invånare till år 2040 med en stor inflyttning till centrum, vilket innebär ett ökat behov av både bostäder och arbetsplatser.

Luleå kommuns översiktsplan har som strategi att förtäta vissa områden i centrum för att möjliggöra en god hushållning med både ekonomiska och materiella resurser. Idag har Luleå centrum en låg täthet, det vill säga en låg exploateringsgrad i relation till hur mycket mark som är ianspråktaget för bebyggelse. Förtätning ger mer möjlighet att nyttja befintliga anläggningar och system så som vägar, teknisk infrastruktur och service. Förtätning främjar också nyttjandet av hållbara färdmedel i centrum och innebär en effektiv markanvändning som ger förutsättningar för ett mer aktivt stadsliv, lokal handel och anläggning av offentliga platser. Katten 6 är en fastighet som pekats ut som lämplig för högre bebyggelse som kan bidra till att förstärka norra entrén till Luleå centrum.

Detaljplanen kan inte styra vilka specifika verksamheter eller hyresgäster som kommer att etablera sig inom fastigheten. Det är upp till hyresvärden/fastighetsägaren. Detaljplanen möjliggör dock för att ett nytt Folkets hus kan etableras då det räknas till "Centrumverksamhet", vilket detaljplanen medger.

Gällande om stadens siluett förskönas eller förfulas: Planförslagets reglering av utformning och volym är anpassat efter analyser av fastighetens närområde samt Luleås befintliga stadssiluett sett från norra infarten. Luleås siluett mot norr följer centrumhalvöns naturliga topografi med bebyggelse mellan 4–6 våningar men har flera uppstickande byggnader med gavel mot norr. Gemensamt för uppstickande volymer är att gavelns bredd inte överstiger 15 meter, vilket planförslaget är i linje med. Byggnadens exakta gestaltning regleras inte i detaljplan, däremot ska detaljplanen utformas med hänsyn till lagkraven "God färg- form- och materialverkan" (PBL 8 kap. 1 §) samt "God helhetsverkan" (PBL 2 kap. 6 §). Kopplat till dessa krav har kulör och material i fasad reglerats för att främja byggnadens anpassning till Luleås befintliga innerstadsmiljö. I hanteringen av bygglovsansökan sker en mer utförlig bedömning av byggnadens utformning utifrån dessa lagar.

Detaljplanen omfattar ett område mitt i centrum där en högre täthet kan förväntas, särskilt med hänsyn till kommunens gällande översiktsplan och inriktning att förtäta centrum så att resurser så som mark, infrastruktur, samhällsservice med mera kan nyttjas mer effektivt. Tack vare att Katten 6

ligger norr om Katten 12 och 13 innebär det att de sistnämnda fastigheterna inte besväras av skuggning som konsekvens av planförslaget trots att planförslaget medger hög bebyggelse. Det kortaste avståndet mellan planförslagets byggnad och Katten 13 är cirka åtta meter.

Detta avstånd kan återfinnas mellan annan bebyggelse i centrum, tillgodoser brandsäkerhetsavstånd och berör endast den nästan helt slutna norrgaveln inom Katten 13. För den övriga bebyggelsen i Katten 12 och 13 påverkas naturligtvis utsikten när något nytt byggs inom Katten 6, men avståndet till planförslagets bebyggelse är cirka 28 meter vilket är ett väl tilltaget mått. Påverkan på friyta/uteplats och ljusinsläpp har simulerats i programvara och beskrivits i planbeskrivningen för att säkerställa att planförslaget inte medför några betydande olägenheter, innebär hälsorisker för boende, eller liknande. Föreslagen bebyggelse bedöms sammantaget vara anpassad till sin kontext.

Vad gäller dagsljus och norrfasaden som vetter mot innergården inom Katten 12 visar dagsljusanalysen att planförslagets genomförande kan medföra påverkan på en del av fasaden. Fasaden är dock belägen nästan 30 meter från planområdets föreslagna bebyggelse vilket är ett väl tilltaget avstånd för att säkerställa dagsljusinsläpp. Resultatet tolkas därmed som en konsekvens av att denna del av fasaden kommer få delvis minskad utblick som konsekvens av den höga byggnaden, snarare än att det påverkar dagsljusinsläppet. Boverkets byggregler avsnitt 6:33 anger att "minst ett fönster i rum eller avskiljbara delar av rum där människor vistas mer än tillfälligt bör vara placerat så att utblicken ger möjlighet att följa dygnets och årstidernas variationer." Planförslagets genomförande bedöms därmed ha en viss påverkan på utblicken från dessa fönster, men inte av omfattningen att det innebär att Boverkets byggregler inte kan följas.

Gavelfasaden mot norr inom Katten 13 består av två mindre fönster per våningsplan och som är centrerade i fasaden och placerade nära varandra. Detaljplanens genomförande innebär att Boverkets rekommenderade dagsljusfaktor på en procent inte kan förväntas uppnås från denna fasad. Trots att planförslagets genomförande således innebär en stor påverkan på denna fasads möjligheter till dagsljusinsläpp är bedömningen att byggnadens utformning i nuläget är sådan att dessa fönster inte kan förväntas utgöra ett avgörande bidrag till att uppfylla dagsljuskraven interiört för byggnaden som helhet.

Avseende Kattgränd så innebär detaljplaneförslaget att Kattgränd breddas cirka två meter jämfört med nuläget, för att säkerställa framkomlighet för sopbilar och varutransporter. Inför granskning har även en trafikutredning tagits fram för att titta på trafiksituationen i området både under byggtiden samt efter genomförandet. Trafikutredningen redovisar att framkomligheten från Skomakargatan till Kattgränd fortsatt är tillräckligt god. Trafikutredningen ger även förslag på hur sportaffärens befintliga lastkaj, som utan lov ligger på Katten 6, kan integreras i den nya byggnaden via Kattgränd med infart från Skomakargatan.

Det är möjligt att reglera så att de fordon som kör inom området kräver tillstånd och att detta även kopplas till krav på hur fordon ska framföras. Detta regleras däremot inte i detaljplanen.

I samband med detaljplanens genomförande kommer Skomakargatan att omgestaltas utifrån de nya förutsättningarna. Gestaltningen är en viktig del i att göra gatan välkomnande och samtidigt funktionell. Gestaltningen av gatan regleras inte i detaljplanen, men hanteras i exploateringsavtalet mellan kommunen och exploatören.

Under byggtiden kommer befintliga verksamheter att påverkas avseende hur varutransporter och avfall hanteras, då åtkomsten till Skomakargatan och Kattgränd periodvis blir begränsad. Luleå kommun bedömer att eftersom påverkan är tillfällig så är den rimlig i förhållande till de positiva effekter som detaljplanen bedöms kunna medföra för såväl kvarteret som Luleå centrum. Inför

genomförandet kommer en dialog hållas med alla berörda parter med målsättningen att alla ska kunna bedriva sina verksamheter så smidigt som möjligt under genomförandet. Inför granskning har planbeskrivningen kompletterats med trafikutredningens slutsatser.

Hilding Hotell AB och HH Struktur AB (fastighetsägare inom kvarteret Hunden)

Vi ser positivt på den utveckling som sker i staden och vill medverka till att Luleå fortsätter arbetet för att vara en attraktiv stad som utvecklas och visar framåtanda. Vi ser i grunden mycket positivt på den utvecklingen som sker inom fastigheten Katten 6, men poängterar att det finns en hel del frågor som bör lösas i god till innan planen vinner laga kraft då den påverkar Hunden 16.

Vi anser att det inom nedanstående områden finns frågeställningar som måste lösas:

- Avfallshantering
- In/utlastning
- Parkeringsanläggning
- GA-anläggning
- Att verksamhetens dagliga drift kan fortlöpa utan störning under och efter byggtiden

En hållbar lösning på in- och utlastning, varuhantering och sophantering behöver säkerställas för grannfastigheten Hunden 16 under och efter byggtiden. Viktigt att ha i beaktning är de komprimatorer som används, varutransporternas storlek och arbetsmiljökrav vid in-/utlastning.

Infarten till parkeringsanläggning via Hunden 15/16 berör flertalet GA-anläggningar främst avseende installationen som behöver göras om för att möjliggöra genomfart via fastigheten. Installationerna behöver även anpassas efter de eventuellt nya förutsättningarna. Allt detta måste klarläggas innan vi kan ta ställning till ett eventuellt nyttjande av infart till parkeringsanläggning via Hunden 15/16. Om det skulle visa sig att det omöjliggörs att kunna nyttja garagenedfarten i Hunden för att ta sig till den underjordiska parkeringsanläggningen, har man tittat på alternativa lösningar till nedfart eller faller hela förslaget med detta?

Det är för oss av yttersta vikt att vår verksamhet kan fortlöpa utan störningar före, under och efter byggtiden.

Kommentar: Inför granskning har en trafikutredning tagits fram för att titta på hanteringen av varutransporter, sophantering, snöröjning och trafiksituationen i stort under byggtiden samt efter genomförandet. Utredningen visar att under byggtiden kommer befintliga verksamheter att påverkas avseende hur varutransporter och avfall hanteras. Detta är ofrånkomligt då åtkomsten till Skomakargatan och Kattgränd periodvis blir begränsad. Inför genomförandet kommer däremot en dialog att hållas med alla berörda parter med målsättningen att alla ska kunna bedriva sina verksamheter så smidigt som möjligt under genomförandet.

Efter byggtiden – när detaljplanen är genomförd - bedöms framkomligheten på Skomakargatan fortsatt vara tillräckligt god efter genomförandet. In- och utlastning till kvarteret Hunden kommer fortsatt vara möjligt efter planens genomförande. I och med att Katten 6 bebyggs definieras däremot Skomakargatans gaturum till dess maximala bredd på nio meter. För Hunden innebär den nya exploateringen att transporter som eventuellt har använt ytor inom Katten 6 för angöring behöver anpassas, då det inte finns något avtal som säkerställer att Katten 6 kan nyttjas för åtkomst till

varuintaget på Hunden. Eftersom Hundens varuintag inte är utfört enligt detaljplanen innebär detta att fordon måste backa in/ut i kvarteret eller stannas och lastas av på Skomakargatan.

Påverkan på gemensamhetsanläggning och parkeringsanläggning i kvarteret Hunden tydliggörs i fastighetskonsekvensbeskrivningen.

Detaljplanen möjliggör inte en enskild lösning, utan rymmer en flexibilitet som möjliggör en mängd av olika utformningar där olika aspekter kan lösas på olika sätt, exempelvis parkering. Möjligheten att angöra parkeringsgaragen via kvarteret Hunden innebär både en förbättrad trafiksituation längs Skeppsbrogatan, då antalet utfarter koncentreras till en punkt i stället för två, samt att planförslagets byggrätt kan maximeras utifrån planens användningstyper. Vilken lösning som exploatören väljer att genomföra kommer att prövas skarpt i bygglovsskedet, då fullständig information om exempelvis verksamhetstyp och BTA (bruttototalarea) finns tillgänglig.

Kommunala förvaltningar och bolag

Räddningstjänsten

Alternativ utrymning
Räddningstjänsten vill för framtida byggprojektering påpeka att alternativ utrymning från bostadslägenheter, med hjälp av räddningstjänstens stegbil, kan göras endast där öppningens underkant ligger högst 23 meter över marknivån. Det innebär att utrymning från lägenheter i huskropp som överstiger denna höjd behöver anordnas med trapphus så att utrymning i sin helhet kan genomföras utan hjälp av räddningstjänstens assistans.

Rökluckor
Räddningstjänsten medhåller vad som skrivs i Planbeskrivning sida 10, avseende påverkan på befintliga rökluckor samt utrymningsväg från Katten 14, och vikten av att detta hanteras i kommande projektering av byggnaderna.

Kommentar: Inför granskning har planbeskrivningen kompletterats med ett förtydligande om att byggnaden behöver utformas med trapphus som klarar egen utrymning ovanför 23 meter.

Inför granskning har det gjorts en översiktlig inventering av hur Katten 14:s brandförutsättningar påverkas och kan hanteras till följd av att den nya byggnaden placeras i fastighetsgräns. En lösning som har redovisats är en brandvägg mellan byggnaderna med brandsäkra portar mellan Katten 6 och 14 för tillgång till varuintag och befintlig utrymningsväg för Katten 14 samt en isolerad kanal upp till tak/lämplig höjd där en ny röklucka placeras. Det finns även andra alternativ. Planbeskrivningen har uppdaterats med en beskrivning av hur brandsäkerheten kan hanteras samt vikten av att det hanteras i kommande projektering av byggnaderna.

Miljö- och byggnadsnämnden

Plankartan
Bestämmelsen f7 bör skrivas tydligare. Förslag: "Byggnad får kraga ut med maximalt 3,3 meter över prickmark med lägsta fri höjd om 6 meter från marknivå och upp till 26 meters nockhöjd". Bestämmelsen (P) behöver förtydligas, det står inte samma i plankartan och i planbeskrivningen, på plankartan står det bland annat inte att det är ett värde i RH2000.

Beteckningen skiljer sig också, (P) respektive (P1). Vore bra med en skiss i planbeskrivningen som visar vad man avser att reglera. Det saknas uppgift om planavgift ska tas ut i samband med bygglov på plankartan.

Dagvatten
Både grönt tak, underjordiskt magasin eller en kombination beskrivs som möjlig. Planbeskrivningen bör redovisa hur man säkerställer att det finns möjlighet att installera ett dagvattenmagasin. Tolkningen är att det är inom prickmarken men det är bra om det tydliggörs. Dagvattenutredningen är undermålig och behöver kompletteras med: 1) Flödesberäkning för hur mycket dagvatten som uppstår från ytan idag och hur mycket dagvatten som uppstår vid en exploatering av fastigheten. Här är det viktigt att en sådan utredning bedömer och redovisar dagvattenflöden utifrån relevant åtkomsttid och regnvaraktighet, helst i samråd med Lumire. 2) Föroreningsberäkning av dagvatten som uppstår från en exploatering av fastigheten, status på recipienten och om utsläppet medför att MKN överskrids. 3) Nuvarande kapacitet och placering av anslutningspunkt för det kommunala dagvattennätet. Helst i samråd med Lumire. 4) Förslag på hur stor volym dagvatten som behöver fördröjas genom gröna tak och dagvattenmagasin (vi anser inte att gröna tak helt kan ersätta behovet av magasinering), för att det inte ska uppstå olägenhet för fastigheten, angränsade fastigheter och det kommunala VA-nätet. Helst i samråd med Lumire. Den volymen som ska fördröjas behöver redovisas i planbeskrivningen.

Skyfall
Skyfallsutredning saknas. Den behöver tas fram innan granskningsskedet och den behöver undersöka åtminstone följande: 1) Redovisning av nuvarande situation inom plan och utanför planområdet. 2) Eventuella risker inom och i direkt anslutning till planområdet efter exploatering, utredningen bör utgå ifrån ett 50-årsregn och 100-årsregn med lämpligt val av varaktighetstid och motivering. 3) Förslag på eventuella skyddsåtgärder för att hindra skada på fastigheter, byggnader eller som försvårar framkomlighet på vägar inom eller i direkt anslutning till planområdet. T.ex. förslag på rinnvägar, upplåtelse av ytor för översvämning etc. 4) Slutsatsen av skyfallsutredningen behöver redovisas i planbeskrivningen.

Förorenad mark
Uppgifter om grundvatten saknas och om man avser provta i grundvatten. Vi önskar diskutera provtagningsplanen med er inför beställning av provtagning.

Avfallshantering
Det vore bra att redovisa lämpliga utrymmen för avfallshantering gällande både yta, tillgänglighet och framkomlighet för avfallshämtare, eftersom området är relativt litet och infart kommer ske via en väg som används av flera andra fastigheter - eller om man avser att hämta avfall från garaget.

Snöhantering
Det är viktigt att tänka på snöhanteringen - hantering av stora mängder snö får inte leda till olägenheter för omkringliggande fastigheter vid skottning/snösmältning. Även med tanke på skottning av balkonger och den stora terrassen.

Kommentar: Inför granskning har planbestämmelser setts över tillsammans med bygglovshandläggare. Utöver att bestämmelsernas formuleringar reviderats så har planbeskrivningen kompletterats med förtydligande bilder.

Detaljplanen bekostas genom planavtal, varför ingen planavgift ska tas ut vid bygglov.

Inför granskning har dagvattenutredningen kompletterats och planbeskrivningen har reviderats utifrån utredningens slutsatser. Utredningen visar att flödet ökar efter exploatering, vilket innebär att flödesfördröjning ner till befintligt flöde måste ske inom planområdet. Utredningen visar även att föroreningsbelastningen av flera ämnen minskar efter exploatering, dock ökar föroreningsbelastningen av några ämnen. Föreslagen dagvattenlösning är ett underjordiskt magasin, tex i form av ett rörmagasin. Detta både fördröjer och renar dagvattnet innan den kommunala anslutningspunkten. Beräkningar visar att föroreningsbelastningen minskar för samtliga ämnen om sedimentation tillåts ske i magasinet. Slutsatsen blir därmed att exploatering av planområdet inte riskerar att äventyra möjlighet att uppnå miljökvalitetsnormer för recipienten, om föreslagen dagvattenlösning implementeras. Rekommendation är att magasinet inte byggs över så att åtkomst för drift och underhåll inte hindras. Exempelvis kan rörmagasinet hängas i taket på källaren. Förslagsvis sker anslutning i Skeppsbrogatan där befintlig dagvattenledning ligger på lämplig nivå. Placeringen av anslutningspunkten samråds med Lumire och ansökan om servis behöver göras.

Skyfallssituation kommer inte förändras i och med en exploatering då det fortsatt kommer finnas en rinnväg mellan Katten 6 och Katten 13. Inga nya lågpunkter eller instängda områden skapas.

Inför granskning har markmiljöutredningen uppdaterats med bland annat provtagning av grundvatten. Luleå kommun har varit med och diskuterat provtagningsplanen. Under utredningen har halter av PFAS detekterats i grundvattnet, men halter av PFOS underskrider SGI:s preliminära riktvärden. Samtliga halter av klorerade ämnen underskrider laboratoriets rapporteringsgräns. Vid provtagning av porgas har punkten P1 låga halter av samtliga analyserade ämnen under laboratoriets rapporteringsgräns. I punkten P2 (österut mot den gamla kemtvätten) uppmättes halter av aceton och diklordifluormetan. Halter av aceton ligger under arbetsmiljöverkets hygieniska gränsvärden och kortidsgränsvärden med en faktor av över tiotusen. Halter av diklordifluormetan ligger under arbetsmiljöverkets gränsvärden med en faktor av över tusen. Planbeskrivningen har uppdaterats med en beskrivning.

Planbeskrivningen har kompletterats med beskrivning om avfallshantering samt redovisning av sopbilarnas framkomlighet. Efter genomförandet kommer sopor som härrör sig till Katten 6 att härbärgeras i soprum i fastigheten. Tömning kommer att ske via Kattgränd. Hämtstället vid snabbmatskedjans varukaj på Katten 6 kan också flyttas till Katten 6.

Hanteringen av snö och dess påverkan har utretts i trafikutredningen samt i dagvattenutredningen. Under vinterperioden blir snön en stor utmaning då det inte finns plats för att lägga upp snö, utan den snö som faller ner måste flyttas till någon annan plats utanför området eller köras bort direkt. Hur snöröjning läggs upp måste ske i en dialog med kommunens driftledare för centrum.

I dagvattenutredningen utgår man från premissen att snöhantering hanteras på taken då ingen annan yta finns att tillgå. Man skriver även att snöupplag inte bör ske ovanpå eller i direkt anslutning till rännstensbrunnar, vilka kan riskera att sätta igen och skapa översvämning vid händelse av snösmältning och stora regn.

Planområdets dagvattenhantering dimensioneras för att hantera 20-årsregn vilket innebär högre flöden än vad snösmältningen inom planområdet kan innebära. Utredningens resultat har förts in i planbeskrivningen.

Lumire

Viktigt att avfallshanteringen ges utrymme och att transportväg och vändmöjlighet beaktas. Insamlingsfordonens behov att backa vid hämtning av avfall ska i största möjliga mån minimeras. Lumire nyttjar samma transportvägar som vid varutransport och vill framföra att det inte finns möjlighet att använda mindre insamlingsfordon än de vi använder idag. Vid nybyggnation är det därför viktigt att insamlingssystem, placering samt framkomligheten för insamlingsfordon säkerställs. Lumire bifogar Bilaga 1 som redovisar hämtställen för avfall i kvarteren Hunden och Katten.

Lumire vill även informera om att det från och med den 1 januari 2024 finns en ny gällande förpackningsförordning vilket innebär att nya detaljplaner och bygglov behöver hantera frågan om fastighetsnära insamling och insamling från allmänna platser, och se till att det finns ytor avsatta för ändamålet. Tillsammans med restavfall, matavfall och returpapper är det åtminstone åtta fraktioner som avfallshanteringen behöver dimensioneras för.

Innan system för avfallshantering väljs och installeras ska exploatören/byggherren samråda med Lumire för att säkerställa att hämtning kan ske med de fordon och system som kommunen tillhandahåller.

Kommentar: Inför granskning har en trafikutredning har tagits fram som bland annat redovisar hur insamlingen av avfall kan fungera efter genomförandet av planen. Planbeskrivningen har kompletterats med beskrivning om avfallshantering samt redovisning av sopbilarnas framkomlighet. Efter genomförandet kommer sopor som härrör sig till Katten 6 att härbärgeras i soprum i byggnaden. Tömning kommer att ske via Kattgränd. Hämtstället vid snabbmatskedjans varukaj på Katten 6 kan också flyttas till Kattgränd.

Planbeskrivningen har kompletterats med en skrivelse om att exploatören/byggherren ska samråda med Lumire innan system för avfallshantering väljs och installeras för att säkerställa att hämtning kan ske med de fordon och system som kommunen tillhandahåller.

Övriga

Postnord

PostNord har i uppdrag att tillhandahålla den samhällsomfattande posttjänsten vilket bland annat innebär att det är Postnord som ska godkänna placeringen och standarden på postmottagningsfunktionen. I denna roll representerar Postnord samtliga postoperatörer som är verksamma i det aktuella området.

Post ska kunna delas ut miljövänligt, kostnadseffektivt och med hänsyn till arbetsmiljön för chaufförer och brevbärare. För att det ska kunna genomföras i praktiken behöver utdelningen standardiseras.

Vid nybyggnation av villor och radhus placeras postlådan i en lådsamling vid infarten till området. I flerfamiljshus ska man ta emot sin post i en fastighetsbox på entréplan.

Kommentarer: Yttrandet noteras och tas med i fortsatt arbete med detaljplaneläggning.

Skanova

Skanova har markförlagda teleanläggningar inom detaljplaneområdet. Skanova önskar att så långt som möjligt behålla befintliga tele-anläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i sam-band med flyttning.

Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet när detaljplanarbete påbörjas och kallas till samrådsmöten för det aktuella området för att kunna samordna nya ledningar. Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Kommentar: Yttrandet noteras. Efter samrådet har representanter från kommunen, exploatören och Skanova påbörjat en dialog om ledningarnas hantering vid genomförandet. Planbeskrivningen har kompletterats med en skrivelse om kostnad för flytt av ledningar.

Sveriges Åkeriföretag

Sveriges Åkeriföretag vill att hänsyn tas till nedanstående punkter:

- Viktigt att utformningen och planeringen av avsedda varumottagningar i kvarteret Hunden, Katten 6 och Katten 14 planeras för en säker arbetsmiljö/trafiksäkerhetsmiljö både för medtrafikanter och chaufförer. Att backa ut på trafikerade gator är bra att undvika i största möjliga mån för att garantera en säker välfungerande leveranskedja.

- Viktigt att ytor planeras för att möjliggöra leveranser med lastbilar av större modell som normalt sett distribuerar varor i Luleå stad, detta är viktigt ur ett hållbarhetsperspektiv där man då får med sig mer godsvolym per utförd tur.

- Viktigt att titta över en strategi för snöröjning så att inte snöansamlingar försvårar eller omöjliggör möjligheterna att leverera varor i samband med snöfall.

- Viktigt att inte byggnationer under mark medför att de aktuella gatornas viktbegränsning riskerar att sänkas, detta för att fortsätta leverera varor hållbart med tunga lastbilar med god fyllnadsgrad och inte begränsas viktmässigt.

Kommentar: Inför granskning har en trafikutredning tagits fram för att titta på hanteringen av varutransporter, snöröjning samt trafiksituationen i stort, såväl under byggtiden som efter genomförd plan. Trafikutredningen redovisar att framkomligheten från Skomakargatan till Kattgränd fortsatt är tillräckligt god efter genomförandet. Trafikutredningen ger även förslag på hur sportaffärens befintliga lastkaj, som utan lov ligger på Katten 6 kan, integreras i den nya byggnaden vid Kattgränd med infart från Skomakargatan.

Luleå kommun strävar efter att undvika backning för att uppnå en god trafiksäkerhet och arbetsmiljö för chaufförer. Med anledning av Skywalken som finns över Timmermansgatan är det däremot inte möjligt för varutransporter att använda Timmermansgatan som utfart från Kattgränd. Det är heller inte lämpligt att leda varutransporter via Storgatan, som är Luleås huvudsakliga gågata, då även det för med sig risker. Varutransporter till Kattgränd måste därför backa in eller ut från Kattgränd till Skomakargatan för att ta sig ut på Skeppsbrogatan igen.

Vad gäller varutransporter till kvarteret Hunden: Skomakargatans smala bredd innebär en begränsad svängradie från Skomakargatan till Hunden. Hundens varuintag är inte utfört enligt detaljplanen vilket innebär att fordon måste backa in/ut i kvarteret eller stannas och lastas av på Skomakargatan. Varutransporterna till kvarteret Hunden behöver därför anpassas utifrån förutsättningarna.

Under vinterperioden blir det en stor utmaning med snöröjning då det inte finns plats för att lägga upp snö, utan den snö som faller ner måste flyttas till någon annan plats utanför området eller köras bort direkt. Hur snöröjning läggs upp bör ske i en dialog med kommunens driftledare för centrum. Snöhanteringen säkerställs i exploateringsavtalet.

Under byggtiden kommer befintliga verksamheter att påverkas avseende hur varutransporter och avfall hanteras, då åtkomsten till Skomakargatan och Kattgränd periodvis blir begränsad. Inför genomförandet kommer en dialog hållas med alla berörda parter med målsättningen att alla ska kunna bedriva sina verksamheter så smidigt som möjligt under genomförandet.
Viktbegränsning på befintliga gator bedöms det inte riskera påverkas av kulverteringen. Synpunkten noteras däremot och skickas vidare till berörd instans för genomförandet.

Sjöfartsverket

Inget att erinra.

Kommentar: Yttrandet noteras.

Telia Company

Telia Company har fiber och brunnar runt denna fastighet samt 2 stycken intag in på fastigheten, men det är inte så mycket som ligger innanför tomtgränsen.

Då vi har fiber runt halva tomten vore det smidigt om vi även kunde få samförlägga ett rör (kanalisation) in till byggnaden när den börjar ta form.

Kommentar: Yttrandet noteras. Efter samrådet har representanter från kommunen, Nåiden och Skanova påbörjat en dialog om ledningarnas hantering vid genomförandet.

Vattenfall

Vattenfall Eldistribution AB har ingen elnätanläggning i område för rubricerat ärende och har inget att erinra mot föreslagen detaljplan.

Kommentar: Yttrandet noteras.

Ställningstagande och förändringar

Med anledning av inkomna synpunkter görs följande förändringar:

- Redaktionella ändringar i plankartans bestämmelser.
- Tillkommande egenskapsbestämmelser i plankartan avseende utformning och begränsning av användning.
- Revideringar i planbeskrivningen utifrån nytillkommen information avseende markmiljö, trafik, dagvatten, Skomakargatans utformning och genomförande, gestaltning och landskapspåverkan, brandsäkerhet, exploateringsavtal och fastighetskonsekvenser.

Kvarstående synpunkter

Följande skriftliga synpunkter har inte blivit tillgodosedda, vilket innebär att de inte har föranlett någon ändring i detaljplanen. Kommunstyrelseförvaltningens motivering skrivs med kursiv stil.

- Planförslaget innebär en försämrad trafiksituation i området.
- Genomförandet av planen ska inte påverka befintliga verksamheter.
- Byggrättens utformning bör förändras drastiskt då den påverkar befintlig kulturmiljö negativt och innebär dagsljus- och skuggpåverkan på närliggande bebyggelse.

Motivering:

Inför granskning har en trafikutredning tagits fram för att titta på hanteringen av varutransporter, snöröjning samt trafiksituationen i stort, såväl under byggtiden som efter genomförd plan. Trafikutredningen redovisar att framkomligheten från Skomakargatan till Kattgränd fortsatt är tillräckligt god efter genomförandet.

Under byggtiden kommer däremot befintliga verksamheter att påverkas avseende hur varutransporter och avfall hanteras. Detta är ofrånkomligt då åtkomsten till Skomakargatan och Kattgränd periodvis blir begränsad. Luleå kommun bedömer att eftersom påverkan är tillfällig så är den rimlig i förhållande till de positiva effekter som detaljplanen bedöms kunna medföra för såväl kvarteret som Luleå centrum. Inför genomförandet kommer en dialog att hållas med alla berörda parter med målsättningen att alla ska kunna bedriva sina verksamheter så smidigt som möjligt under genomförandet.

Planförslaget medger hög bebyggelse som medför en viss skuggpåverkan, främst på norrliggande gator, men till viss del även på norrliggande fastigheter. Bedömningen av planförslagets skuggpåverkan är att den inte anses medföra en betydande konsekvens för närliggande fastigheter eller offentliga miljöer. Detta baseras på att närliggande offentliga platser inte utgör miljö som är avsedd för vistelse utan är renodlade transportsträckor, samt att bebyggelse norr om planområdet som skuggas inte består av känslig användning såsom bostäder, utan består främst av kontor.

Vad gäller dagsljus och norrfasaden som vetter mot innergården inom Katten 12 visar dagsljusanalysen att planförslagets genomförande kan medföra påverkan på en del av fasaden. Fasaden är dock belägen nästan 30 meter från planområdets föreslagna bebyggelse vilket är ett väl tilltaget avstånd för att säkerställa dagsljusinsläpp. Resultatet tolkas därmed som en konsekvens av att denna del av fasaden kommer få delvis minskad utblick som konsekvens av den höga byggnaden, snarare än att det påverkar dagsljusinsläppet. Boverkets byggregler avsnitt 6:33 anger att ”minst ett fönster i rum eller avskiljbara delar av rum där människor vistas mer än tillfälligt bör vara placerat så att

utblicken ger möjlighet att följa dygnets och årstidernas variationer." Planförslagets genomförande bedöms därmed ha en viss påverkan på utblicken från dessa fönster, men inte av omfattningen att det innebär att Boverkets byggregler inte kan följas.

Gavelfasaden mot norr inom Katten 13 består av två mindre fönster per våningsplan och som är centrerade i fasaden och placerade nära varandra. Detaljplanens genomförande innebär att Boverkets rekommenderade dagsljusfaktor på 1 % inte kan förväntas uppnås från denna fasad. Trots att planförslagets genomförande således innebär en stor påverkan på denna fasads möjligheter till dagsljusinsläpp är bedömningen att byggnadens utformning i nuläget är sådan att dessa fönster inte kan förväntas utgöra ett avgörande bidrag till att uppfylla dagsljuskraven interiört för byggnaden som helhet.

Kommunstyrelseförvaltningen

Sektor Samhällsbyggnad och demokrati, 2025-11-19

Daniel Rova	Sofia Andersson	Erica Välimaa
Planchef	Planarkitekt	Plankonsult, Sweco

§ 42

Markanvisning Antnäs 2:15 och del av Antnäs 1:29

Ärendenr 2026/549-3.1.2.7

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att Lulebo AB erhåller markanvisning för fastigheten Antnäs 2:15 och del av Antnäs 1:29 i enlighet med bifogat markanvisningsavtal.
2. Markanvisningen ska gälla från kommunstyrelsens beslut och fram till dess att marköverlåtelseavtal tecknats, dock längst till och med två (2) år efter det att detaljplanen vunnit laga kraft.
3. Mark- och exploateringschef ges rätt att underteckna eventuella ändringar och tillägg enligt § 12 i markanvisningsavtalet samt efterföljande marköverlåtelse- och genomförandeavtal.

Sammanfattning av ärendet

Lulebo AB har ansökt om markanvisning för att möjliggöra uppförande av bostäder i form av hyresrätter inom fastigheten Antnäs 2:15 samt angränsande kommunägd mark inom del av Antnäs 1:29. Området är i dagsläget planlagt som kvartersmark för allmänt ändamål och ny detaljplan eller ändring av gällande detaljplan krävs för att möjliggöra bostadsändamål.

Markanvisningen föreslås ske genom direktanvisning i enlighet med kommunens riktlinjer för markanvisning. Skälen till direktanvisning är att projektet avser hyresrätter, att byggherren är kommunens allmännyttiga bostadsbolag samt att projektet ligger i linje med Lulebo AB:s ägardirektiv och kommunens bostadsförsörjningsansvar. Markanvisningen föreslås till Lulebo AB eftersom kommunen ser ett behov av att, genom bostadsbolaget, främja och möjliggöra byggande även på landsbygden, där marknadsförutsättningarna är svagare.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att Lulebo AB erhåller markanvisning för fastigheten Antnäs 2:15 och del av Antnäs 1:29 i enlighet med bifogat markanvisningsavtal, och att markanvisningen ska gälla från kommunstyrelsens beslut och fram till dess att marköverlåtelseavtal tecknats, dock längst till och med två (2) år efter det att detaljplanen vunnit laga kraft. Samt att mark- och exploateringschef ges rätt att underteckna eventuella ändringar och tillägg enligt § 12 i markanvisningsavtalet samt efterföljande marköverlåtelse- och genomförandeavtal.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet
Projektet avser uppförande av flerbostadshus i två våningar med cirka 36–40 hyreslägenheter. Kommunen ansvarar för detaljplanearbete medan byggherren bekostar planarbete enligt taxa samt bygglov och anslutningar.

Markanvisningen gäller från och med kommunstyrelsens godkännande av avtalet och fram till dess att marköverlåtelseavtal tecknats, dock längst till och med två (2) år efter det att detaljplanen vunnit laga kraft.

Överlåtelse kan ske genom försäljning eller upplåtelse med tomträtt. Priset baserar sig på ett marknadspris i området och fastställs vid tid för överlåtelsen. Val av upplåtelseform fastställs i kommande avtal.

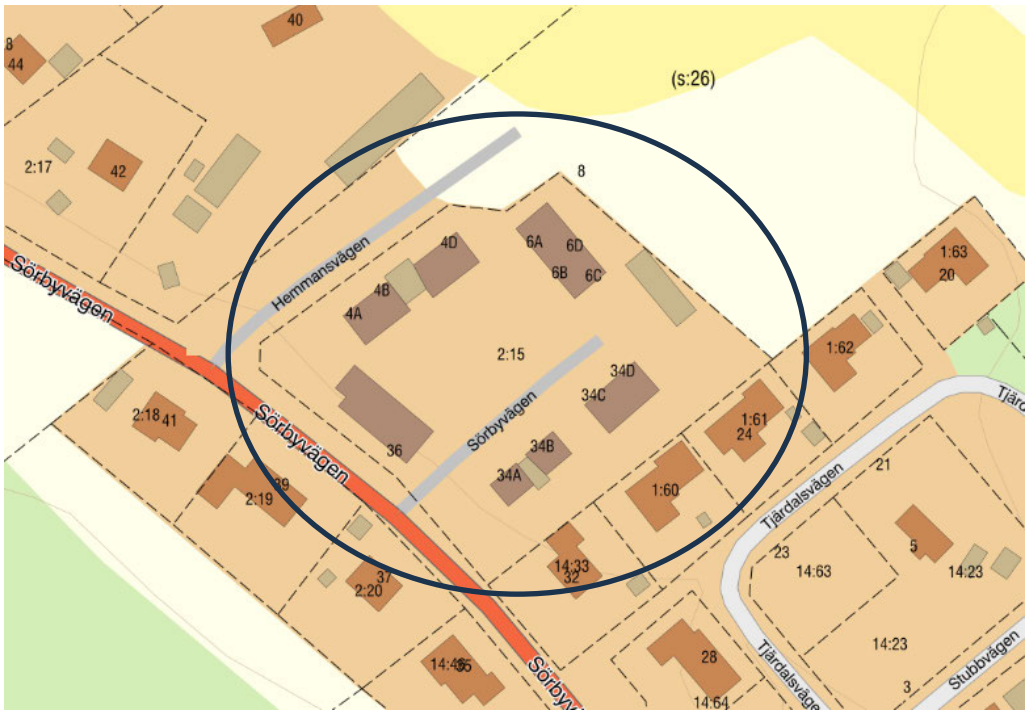

Kartbild över området som markanvisningen gäller

Dialog
Dialog har förts mellan kommunstyrelseförvaltningen och Lulebo AB samt internt inom kommunstyrelseförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Markanvisningsavtal Antnäs 2:15 och del av Antnäs 1:29, KLF Hid: 2026.4425
- Bilaga 1 - Karta markanvisningsområde Antnäs 2:15 och del av Antnäs 1:29, KLF Hid: 2026.4426
- Kommunstyrelsens beslut 2025-01-13 § 17, KLF Hid: 2025.685
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande markanvisning Antnäs 2:15 och del av Antnäs 1:29, KLF Hid: 2026.4424

MARKANVISNINGSAVTAL

Antnäs 2:15 och del av Antnäs 1:29

§ 1 Bakgrund

Lulebo AB har ansökt om planuppdrag för att möjliggöra bostadsbebyggelse i form av hyresrätter inom fastigheten Antnäs 2:15 samt angränsande kommunägd mark inom del av Antnäs 1:29. Området är idag planlagt som kvartersmark för allmänt ändamål enligt detaljplan 25-P90-200. För att möjliggöra bostadsändamål krävs ny detaljplan eller ändring av gällande detaljplan.

Markanvisningen sker genom direktanvisning i enlighet med Luleå kommuns riktlinjer för markanvisning. Skälet till direktanvisning är att projektet avser bostäder i form av hyresrätter, att byggherren är kommunens allmännyttiga bostadsbolag samt att projektet ligger i linje med Lulebo AB:s ägardirektiv, där bolaget har i uppdrag att bidra till kommunens bostadsförsörjning även genom bostadsbyggande på landsbygden.

Markanvisningen syftar till att reglera de villkor och förutsättningar som gäller för planering och framtida exploatering av området och att ligga till grund för kommunstyrelsens beslut.

§ 2 Parter

Detta markanvisningsavtal har träffats mellan:

Luleå kommun, org.nr 212000-2742, 971 85 Luleå ("Kommunen")

och

Lulebo AB, org.nr 556007-0541 ("Byggherren").

§ 3 Markanvisning

Kommunen anvisar härmed mark till Byggherren inom Antnäs 2:15 och del av Antnäs 1:29 för uppförande av bostäder i form av hyresrätter.

Markanvisningen innebär en tidsbegränsad ensamrätt för Byggherren att, under givna villkor, förhandla med Kommunen om exploatering av markanvisningsområdet.

Exakt avgränsning och exploateringsgrad fastställs i kommande detaljplan. Karta över preliminärt markanvisningsområde bifogas som Bilaga 1.

§ 4 Markanvisningens giltighet

Markanvisningen gäller från och med kommunstyrelsen godkännande av detta avtal och fram till dess att marköverlåtelseavtal tecknats, dock längst till och med två (2) år efter det att detaljplanen vunnit laga kraft.

Markanvisningen sker i ett tidigt skede före antagen detaljplan och innebär ingen garanti för byggrätter.

§ 5 Projektets inriktning

Byggherrens avsikt är att uppföra flerbostadshus i två våningar med totalt cirka 36–40 hyreslägenheter. Projektets närmare utformning, omfattning och etappindelning prövas inom ramen för detaljplanearbetet.

§ 6 Planarbete och kostnader

Kommunen ansvarar för upprättande av detaljplan. Byggherren ska ersätta Kommunen för kostnader för detaljplanearbetet enligt gällande taxa eller särskilt planavtal.

Byggherren svarar för kostnader avseende bygglov, planavtal samt anslutningsavgifter enligt gällande taxor.

§ 7 Marköverlåtelse och upplåtelseform

Marköverlåtelse kan, efter särskilt beslut av Kommunen, ske även innan detaljplanen vunnit laga kraft. Sådan överlåtelse ska i så fall villkoras av att detaljplanen vinner laga kraft samt övriga sedvanliga genomförandevillkor.

När detaljplanen vunnit laga kraft, eller vid villkorad överlåtelse enligt ovan, ska parterna upprätta marköverlåtelse- och genomförandeavtal. Överlåtelse kan ske genom försäljning eller upplåtelse med tomträtt. Priset baserar sig på ett marknadspris i området och fastställs vid tid för överlåtelsen. Val av upplåtelseform fastställs i kommande avtal.

§ 8 Markens skick

Marken överlåts i befintligt skick. Kommunen lämnar inga garantier avseende markens beskaffenhet utöver vad som följer av lag.

§ 9 Tillträde och undersökningar

Byggherren har rätt att under markanvisningstiden efter samråd med Kommunen utföra nödvändiga undersökningar inom markanvisningsområdet.

§ 10 Upphörande av markanvisning

Kommunen har rätt att återta markanvisningen om projektet inte bedrivs aktivt eller i enlighet med detta avtal. Om markanvisningen återtas eller om detaljplanen inte vinner laga kraft ska vardera parten stå för sina egna kostnader.

§ 11 Överlåtelse av avtalet

Detta avtal får inte överlåtas till annan part utan Kommunens skriftliga medgivande.

§ 12 Ändringar och tillägg

Ändringar och tillägg till detta avtal ska ske skriftligen och undertecknas av båda parter.

§ 13 Kommunens godkännande

Avtalet gäller under förutsättning av kommunstyrelsen godkännande.

Luleå

För Luleå kommun

.....
Roger Tuomas
Mark- och exploateringschef

För Lulebo AB

.....

Bilaga 1: Karta markanvisningsområde

Karta som redovisar markanvisningsområdets preliminära avgränsning.

Bilaga 1: Karta markanvisningsområde

Kartan visar markanvisningsområdets preliminära avgränsning.

§ 17

Rivning av Hemmansvägen 6 A-D och Sörbyvägen 34D del av fastighet Antnäs 215

Ärendenr 2022/633-2.6.1.2

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att bifalla stadsbyggnadsnämndens rekommendation att besluta om rivning av Hemmansvägen 6 A-D och Sörbyvägen 34 C-D, del av fastighet Antnäs 2:15 och ger infrastruktur- och servicenämnden i uppdrag att genomföra rivningen. Kostnaderna för rivningen belastar finansförvaltningen.
2. Kommunstyrelsen beslutar att, efter genomförd rivning, sälja fastigheten Antnäs 2:15 till Lulebo AB i syfte att bibehålla och möjliggöra för nybyggnation av hyresrätter på landsbygden.
3. Kommunstyrelsen beslutar att Sörbyvägen 36 (Sörbygården) fortsättningsvis ska förhyras av Luleå kommun i syfte att bibehålla gården som bya-/föreningslokal.

Sammanfattning av ärendet

Luleå kommun äger och förvaltar fyra bostadshus samt en byggnad för föreningsverksamhet ”Sörbygården” på fastighet Antnäs 2:15. Hemmansvägen 6 A-D är ett bostadshus med totalt sex lägenheter, samtliga lägenheter är vakanta och belastar lokalbanken. Sörbyvägen 34 C-D är ett bostadshus med två lägenheter samt en lokal i bottenvåningen. Lokalen har varit vakant sedan 2018 och belastar lokalbanken.

Gällande detaljplan, A 434, anger Allmänt ändamål för den aktuella fastigheten. Byggnaderna har använts till bostadsändamål, primärt för den sekundära bostadsmarknaden.

Räddningstjänsten har i oktober 2021 gjort en tillsyn enligt Lagen om skydd mot olyckor (LSO) på bland annat Hemmansvägen 6 A-D och Sörbyvägen 34 C-D. Vid tillsynen har Räddningstjänsten konstaterat större brister i brandskyddet. Med anledning av detta har stadsbyggnadsförvaltningen tagit fram en teknisk- och en brandtekniskutredning av de berörda byggnaderna.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det mest ändamålsenliga och ekonomiskt försvarbara är att riva byggnaderna på Hemmansvägen 6 A-D och Sörbyvägen 34 D.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade 2022-04-28 att rekommendera kommunstyrelsen besluta om rivning av bostadsbyggnaderna på Hemmansvägen 6 A-D och Sörbyvägen 34 C-D, del av fastighet Antnäs 2:15. Stadsbyggnadsnämnden beslutade även att avvakta verkställandet av beslutet för att undersöka om behov fanns att nyttja byggnaderna som tillfälligt boende för flyktningar från Ukraina.

Bostadsförsörjningsprogrammet (Kommunfullmäktige 2022-06-20 § 114) anger att en variation av upplåtelseformer och bostadstyper på landsbygderna ska främjas och att särskilt fokus ska ligga på lägenheter och hyresrätter.

Kommunstyrelsen beslutade i Plan och budget 2024 - 2026 (2023-06-20 §147) att ”uppdra till Lulebo att bygga i byar och på landsbygden” och Lulebo AB:s styrelse har 2024-10-23 beslutat att godkänna *Utredningsrapport – Utred möjligheterna för Lulebo att bygga på landsbygden.* Utredningen redovisar tre lämpliga platser för fortsatt utredning för bostadsbyggande; Antnäs, Rutvik och Niemisel.

Samhällsbyggnadsutskottet beslutade 2024-11-18 § 110 att återremittera ärendet för att komplettera ärendet med ekonomiska underlag från Lulebo. Samhällsomställningskontoret har fört dialog med Lulebo som bedömer att skick, konstruktion och värmesystem i de aktuella byggnaderna är utdömda. En tidig kostnadsbedömning visar att renovering av befintliga byggnader kostar 21 miljoner kronor och nybyggnation 40 000 - 45 000 kr/kvadratmeter (baserat på senast genomförda byggnationer i Lulebos regi). För nybyggnation för bostadsändamål på den aktuella platsen krävs ändrad detaljplan där lämplig exploateringsgrad utreds, därmed går det inte att i dagsläget redovisa en exakt kostnad för nybyggnation. Lulebo föreslår i *Utredningsrapport – Utred möjligheterna för Lulebo att bygga på* landsbygden att nybyggnation ska ske i samverkan med byggprogrammet (arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen) vilket bedöms minska kostnaderna för nybyggnation. Mot bakgrund av detta bedömer Lulebo att det inte finns möjlighet att renovera de två aktuella husen på marknadsmässiga grunder, utan att rivning och nybyggnation krävs.

För att skapa förutsättningar för ett långsiktigt ägande och förvaltande av hyresrätter på landsbygden föreslår kommunstyrelseförvaltningen kommunstyrelsen att besluta att 1, bifalla stadsbyggnadsnämndens beslut om rivning av Hemmansvägen 6 A-D och Sörbyvägen 34 C-D, del av fastighet Antnäs 2:15 och 2, att, efter genomförd rivning, sälja fastigheten Antnäs 2:15 till Lulebo AB i syfte att bibehålla och möjliggöra för nybyggnation av hyresrätter på landsbygden samt 3, att Sörbyvägen 36 (Sörbygården) fortsättningsvis ska förhyras

av Luleå kommun i syfte att bibehålla gården som bya-/föreningslokal. Behovet av ändrad detaljplan hanteras genom befintlig byggdialogprocess.

Samhällsbyggnadsutskottet har 2024-12-16 § 122 föreslagit kommunstyrelsen besluta att bifalla stadsbyggnadsnämndens rekommendation att besluta om rivning av Hemmansvägen 6 A-D och Sörbyvägen 34 C-D, del av fastighet Antnäs 2:15 och ger infrastruktur- och servicenämnden i uppdrag att genomföra rivningen. Kostnaderna för rivningen belastar finansförvaltningen. Kommunstyrelsen beslutar att, efter genomförd rivning, sälja fastigheten Antnäs 2:15 till Lulebo AB i syfte att bibehålla och möjliggöra för nybyggnation av hyresrätter på landsbygden. Kommunstyrelsen beslutar att Sörbyvägen 36 (Sörbygården) fortsättningsvis ska förhyras av Luleå kommun i syfte att bibehålla gården som bya-/föreningslokal.

Sammanträdet
Ordföranden ställer samhällsbyggnadsutskottets förslag under proposition och finner att kommunstyrelsen bifaller förslaget.

Dialog
Ärendet har beretts i dialog med infrastruktur- och serviceförvaltningen och kommunstyrelseförvaltningens mark- och exploateringskontor samt med kultur- och fritidsförvaltningen (Sörbygården) och med Lulebo AB. Lulebo AB har kännedom om att nybyggnation kräver ändrad detaljplan.

Dialogkafé hölls 2023-04-18 i Antnäs där bland andra Fredrik Hansson (S) närvarade. På frågan om vad som är viktigast för dig när det gäller lokal service svarade de boende bland annat fler bostäder. Man nämnde även att rivning av lägenheter inte bör ske utan dialog med de boende.

Beslutsunderlag
- Stadsbyggnadsnämndens beslut Rivning av Hemmansvägen 6 A-D och Sörbyvägen 34D, del av fastighet Antnäs 2:15, KLF Hid: 2022.2887
- Fastighets PM rivning 121205 Hemmansvägen 6, KLF Hid: 2022.2890
- Statusbesiktning av Hemmansvägen 6 och Sörbyvägen 34, KLF Hid: 2022.2888
- Kostnadsuppskattning sammanställning, KLF Hid: 2022.2892
- Brandtekniskt utlåtande, KLF Hid: 2022.2891
- Tjänsteanteckning Räddningstjänsten, KLF Hid: 2022.2889
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag gällande försäljning av Hemmansvägen 4 A-D, Sörbyvägen 34 A-B och 36 samt rivning av Hemmansvägen 6 A-D och Sörbyvägen 34 C-D, Antnäs 2:15, KLF Hid: 2024.9850

- Samhällsbyggnadsutskottets beslut 2024-11-18 § 110, KLF Hid: 2024.10484
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande försäljning av Hemmansvägen 4 A-D, Sörbyvägen 34 A-B och 36 samt rivning av Hemmansvägen 6 A-D och Sörbyvägen 34 C-D, Antnäs 2:15, KLF Hid: 2024.11963
- Samhällsbyggnadsutskottets beslut 2024-12-16 § 122, KLF Hid: 2024.12392

Beslutet skickas till

Infrastruktur- och servicenämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Kommunstyrelseförvaltningen, samhällsomställningskontoret
Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomikontoret
Lulebo AB

§ 44

Förlängning av markanvisning del av Björkskatan 1:504

Ärendenr 2022/683-3.1.2.7

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att förlänga markanvisningsavtalet med Riksbyggen ekonomisk förening avseende del av fastigheten Björkskatan 1:844 med ett (1) år till och med 2027-05-31.
2. Mark- och exploateringschef ges i uppdrag att underteckna förlängning av markanvisning och efterföljande överlåtelsehandling.

Sammanfattning av ärendet

Luleå kommun förlänger markanvisningsavtalet med Riksbyggen ekonomisk förening för del av fastigheten Björkskatan 1:844 med ett år för att möjliggöra ett Bonumprojekt med cirka 49 bostadsrätter för 55+. Förlängningen ges efter att detaljplanen vunnit laga kraft i maj 2024 och med hänsyn till projektets försenade tidplan på grund av marknadsläget. Bygglovsansökan lämnades in i februari 2026 och säljstart planeras till juni 2026. Det här är första förlängningen av markanvisningen.

Under förläningen ansvarar Riksbyggen för att genomföra säljstarten, arbeta aktivt mot uppnådd säljgrad, slutföra entreprenadupphandling och driva projektet vidare. Senast 2027-04-30 ska Riksbyggen redovisa aktuell status och uppdaterad genomförandeplan.

Luleå kommun och Riksbyggen ekonomisk förening ingick 2022 ett markanvisningsavtal avseende del av fastigheten Björkskatan 1:504, numera Björkskatan 1:844.

Riksbyggen har efter att detaljplanen vunnit laga kraft i maj 2024 arbetat vidare med projektutveckling, marknadsanalyser och marknadsföring av projektet. Enligt Riksbyggen har projektets tidplan påverkats av det osäkra marknadsläget med höga räntor och stigande byggkostnader.

Bygglovsansökan lämnades in i februari 2026 och säljstart planeras till juni 2026. För att kunna uppnå erforderlig säljgrad och därmed möjliggöra byggstart har Riksbyggen begärt att markanvisningen förlängs med ett år.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att förlänga markanvisningsavtalet med Riksbyggen ekonomisk förening avseende del av fastigheten Björkskatan 1:844 med ett (1) år till och med 2027-05-31, och att mark- och exploateringschef ges i uppdrag att underteckna förlängning av markanvisning och efterföljande överlåtelsehandling.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Intern dialog har förts inom Luleå kommun samt externt med Riksbyggen ekonomisk förening.

Beslutsunderlag
- Avtal förlängning av markanvisning
- Markanvisningsavtal Riksbyggen Björkskatan underskrivet, KLF Hid: 2022.4532
- Kommunstyrelsens beslut 2022-06-07 § 163, KLF Hid: 2022.4070
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande förlängning av markanvisning del av Björkskatan 1:504, KLF Hid: 2026.4428

TILLÄGG TILL MARKANVISNINGSAVTAL

Björkskatan 1:844 (tidigare del av Björkskatan 1:504), Luleå kommun

Mellan Luleå kommun, org.nr 212000-2742, 971 85 Luleå (”Kommunen”) och Riksbyggen ekonomisk förening, org.nr 702001-7781, 106 18 Stockholm (”Byggherren”).

Bakgrund

Parterna ingick år 2022 ett markanvisningsavtal avseende del av fastigheten Björkskatan 1:504 i Luleå kommun, numera Björkskatan 1:844.

Syftet med markanvisningen är att möjliggöra uppförande av ett Bonumprojekt med cirka 49 bostadsrätter för målgruppen 55+.

Detaljplan för området vann laga kraft i maj 2024. Projektet har därefter påverkats av ett mer osäkert marknadsläge med höga räntor och stigande byggkostnader. Byggherren har under perioden arbetat med marknadsanalyser, utveckling av projektet samt förberedelser inför säljstart.

Bygglovsansökan har lämnats in och säljstart planeras till juni 2026. Mot denna bakgrund har Byggherren begärt en förlängning av markanvisningen.

Förlängning av markanvisning

Parterna är överens om att förlänga markanvisningen enligt §12 i markanvisningsavtalet. Markanvisningen förlängs med ett (1) år till och med 2027-05-31.

Under denna tid ansvarar Riksbyggen för att genomföra säljstarten, arbeta aktivt mot uppnådd säljgrad, slutföra entreprenadupphandling och driva projektet vidare i enlighet med redovisad tidplan. Senast 2027-04-30 ska Riksbyggen redovisa aktuell status och uppdaterad genomförandeplan. Avtal om marköverlåtelse ska tecknas innan den förlängda markanvisningen löper ut.

I övrigt gäller villkoren i markanvisningsavtalet oförändrat.

Övrigt

Detta tillägg utgör en del av markanvisningsavtalet mellan parterna. I övrigt gäller villkoren i markanvisningsavtalet daterat 2022-05-18/2022-06-20.

Avtalsexemplar

Detta tilläggsavtal har upprättats i två exemplar varav parterna tagit var sitt.

Datum 2026-

Ort

För Luleå kommun

.....
Namn
Titel

Datum 2026-

Ort

För Riksbyggen ekonomisk förening

.....
Namn
Titel

LULEÅ KOMMUN

MARKANVISNINGSAVTAL

LULEÅ KOMMUN

Detta markanvisningsavtal har träffats mellan:

Luleå kommun, org nr 212000-2742
971 85 Luleå, ("Kommunen"); och

Riksbyggen ekonomisk förening, org nr 702001-7781
106 18 Stockholm, ("Byggherren")

§ 1 Bakgrund

Riksbyggen har inkommit med förfrågan till Byggdialogen om direktanvisning av ett markområde om ca 2500 m2 intill Björkskatan centrum. Området är idag planlagt för centrumbebyggelse men är ej utbyggt. Riksbyggen föreslår ett koncept med 55+ boende med ca 49 st lägenheter.

Detta avtal ska ligga till grund för beslut om markanvisning till Byggherren inom den aktuella platsen. Markanvisningsavtalet syftar till att reglera de villkor och förutsättningar som gäller för planering och utbyggnad av det markanvisade området.

I samband med beslut om markanvisningsavtal ska Kommunen begära planuppdrag och påbörja planläggning av området för ändrad användning.

§ 2 Markanvisning

Byggherren erhåller markanvisning till ett område av Björkskatan 1:504, i enlighet med karta bilaga 1.

Den exakta omfattningen av blivande fastighet som ska överlåtas kommer att fastställas i kommande detaljplanearbete med anpassning till bl.a. omgivande vändplan och gc-stråk.

Markanvisningen ger Byggherren rätt att förvärva området förutsatt att villkoren i detta avtal är uppfyllda.

Markanvisningen gäller från och med kommunstyrelsens godkännande av avtalet och fram till 2 år efter att detaljplanen vunnit laga kraft.

Om detaljplanen inte vinner laga kraft kommer parternas mellanhavanden och markanvisningsavtalets giltighet att upphöra. Parterna svarar för sina

respektive nedlagda kostnader och någon ersättningsskyldighet föreligger inte för någondera part.

§ 3 Byggherrens förslag
Byggherren har i samarbete med Nordmark & Nordmark lämnat ett förslag till exploatering av markanvisningsområdet enligt bilaga 2. Förslaget innebär uppförande av ett 55+ boende med 49 st lägenheter i bostadsrättsform. Projektet är ett sk Bonum-projekt som är Riksbyggens koncept för seniorbostäder med välplanerade lägenheter, nära till service, butiker och kommunikationer.

Förslaget ska ligga till grund för den fortsatta planeringen och genomförandet av projektet.

Byggherren förbinder sig att fortsätta samarbetet med angiven arkitekt fram till bygglov och tecknande av marköverlåtelse. Byte av redovisad arkitekt får endast ske efter godkännande från kommunen.

§ 4 Planarbete
Förslaget ska genom detaljplaneprocessen utvecklas och prövas för att kunna fungera för platsen. Detta kan innebära omarbetningar av förslaget och föreslagen exploatering.

§ 5 Marköverlåtelse
När Byggherren erhållit bygglov, presenterat tidplan för projektet och i övrigt visat på hur projektet kommer att genomföras i enlighet med förslaget kommer kommunen att upprätta avtal om marköverlåtelse och genomförande. Marköverlåtelseavtal kan komma att tecknas med för projektet särskilt upprättat dotterbolag till Riksbyggen.

Avtalet kommer att villkoras med en byggnadsskyldighet som innebär att Byggherren måste påbörja byggnation i väsentlig omfattning senast viss tid efter marköverlåtelseavtalets undertecknande. Vad som avses med väsentlig omfattning tydliggörs i kommande marköverlåtelseavtal. Detta innebär att Byggherren enbart erhåller vilande lagfart till dess att villkoret är uppfyllt.

Markpriset vid försäljning utgörs av den för tidpunkten gällande kommunala markpristaxan.

Köpeskillingen ska erläggas på tillträdesdagen.

§ 6 Markens skick
Marken kommer att överlåtas i befintligt skick och fri från

penninginteckningar. Området är idag oexploaterat och bevuxet med träd och buskar.

§ 7 Kostnader
Byggherren svarar för kostnader för bygglov inklusive planavgift, va-anläggningsavgift, elanslutning, anslutning till fjärrvärmenätet, lagfart m.m. i enlighet med gällande taxor.

Kommunen ansöker om och bekostar avstyckning av det markanvisade området i enlighet med kommande detaljplan.

I priset för den kommande marköverlåtelsen ingår den på den blivande fastigheten belöpande gatukostnadsersättningen. Någon särskild ersättning ska därmed inte erläggas. Detta gäller dock inte gatubyggnadskostnader för eventuella förbättringsåtgärder som kan komma att krävas i framtiden.

§ 8 Tillträde
Tillträde till markanvisningsområdet regleras vid kommande marköverlåtelse. Byggherren äger rätt att under markanvisningstiden beträda området för erforderliga förberedande undersökningar, mätningar, osv. Sker inte förvärv av markanvisningsområdet ska Byggherren på egen bekostnad återställa markanvisningsområdet om kommunen så begär.

§ 9 Vatten, avlopp och dagvatten
Byggherren ska ansluta sig till det kommunala vatten- och avloppsnätet. Dagvatten ska i första hand tas om hand inom den egna fastigheten.

Samtliga lösningar för vatten, avlopp och dagvatten ska projekteras och anläggas i enlighet med Luleå kommuns projekteringsanvisningar.

§ 10 Exploateringens genomförande
Frågor kring exploateringens genomförande kommer att hanteras vid kommande marköverlåtelse, tex, skydd av befintliga träd, upplag, anpassningar mot angränsande kommunal mark etc.

§ 11 Upphörande av markanvisning
Parterna är överens om att Kommunen äger rätt att häva avtalet och omedelbart återta markanvisningen om det är uppenbart att Byggherren inte avser eller förmår att genomföra projektet i den takt eller på det sätt som avsågs vid avtalets träffande, eller i övrigt inte kan tillgodose de krav som ställts upp i detta avtal.

Byggherren är införstådd med att en hävning av avtalet och återtagen markanvisning inte ger Byggherren någon rätt till ersättning för nedlagda kostnader eller kompensation på annat sätt.

§ 12 Ändringar och tillägg
Ändringar och tillägg till detta avtal ska upprättas skriftligen och undertecknas av båda parter.

§ 13 Vidareöverlåtelse
Detta avtal får inte överlåtas till annan part utan kommunens skriftliga medgivande annat än vad som framgår av § 5.

§ 14 Avtalsexemplar
Detta avtal har upprättats i två exemplar varav parterna tagit var sitt.

§ 15 Kommunens godkännande
Avtalet gäller under förutsättning av kommunstyrelsens godkännande.

Luleå 2022-06-20

För Luleå Kommun

.....
Samhällsutvecklingschef

Stockholm
~~Luleå~~ 2022-05-15

För Riksbyggen

.....

MÅRTEN LILJA EMMA WILLIG

.....
Namnförtydligande

Bilaga 1: Karta över markanvisat område
Bilaga 2: Byggherrens förslag

LULEÅ KOMMUN

Bilaga 1

2022-04-28

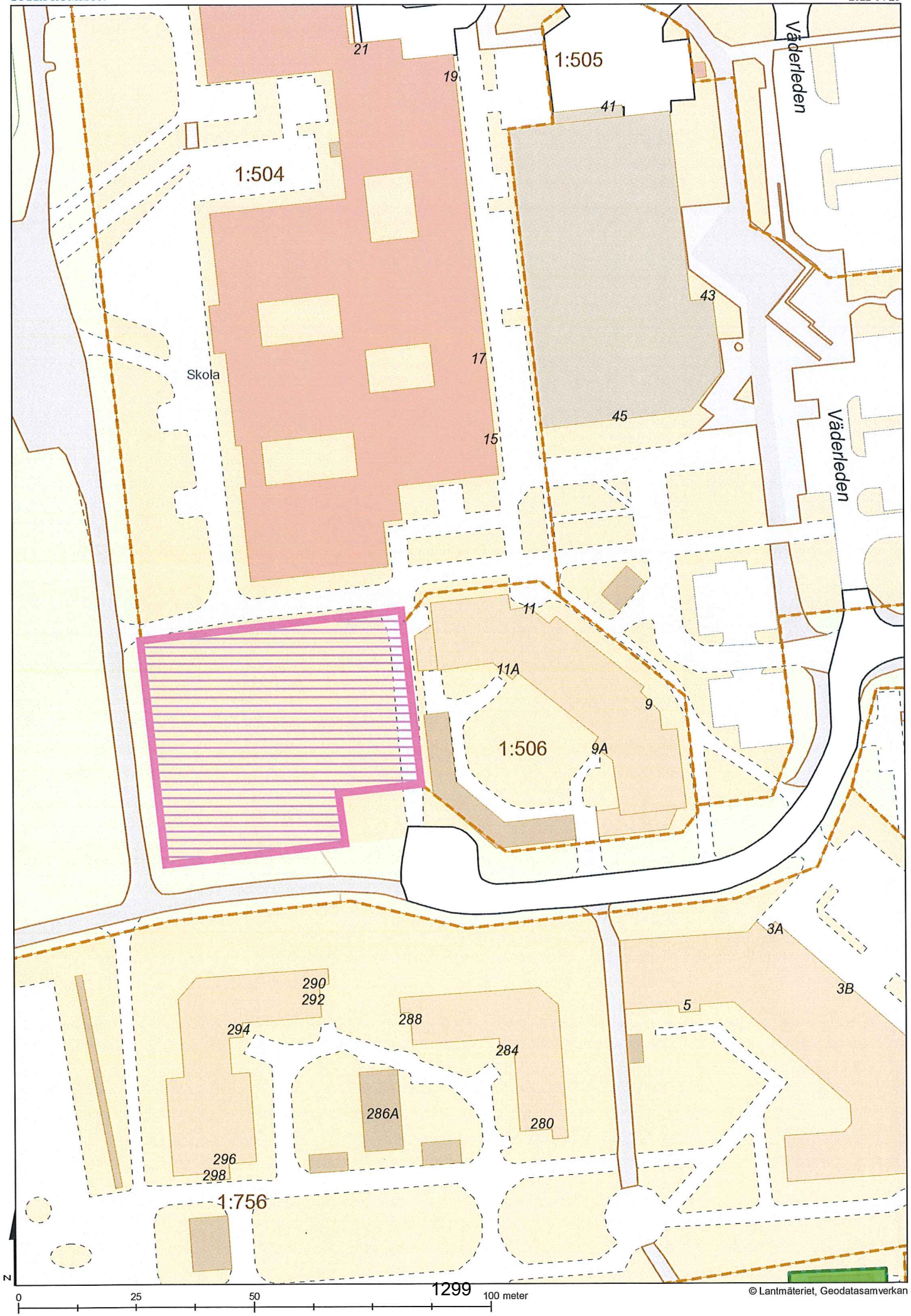

© Lantmäteriet, Geodatasamverkan

Markanvisning Björkskatan 1:504

Revidering 2022-05-05

Ett samarbete mellan:

NORDMARK&NORDMARK NCC Riksbyggen

1301

Bilaga 2

Bonum
Bo bra – må bättre

Mycket mer än bara en bostad

För dig som fyllt 55 år – Bo bekvämt i en ljus, lättskött lägenhet. Du bor nära centrum med affärer, service och kollektivtrafik. Lägg till en vänlig Bonumvärd som kan hjälpa dig med allt från att skaka mattor till att gå till apoteket, och du betalar endast för tjänster du vill ha utförda. Så vill nog alla bo, egentligen.

Välplanerat

Vi har gjort tusentals små och stora val för att du ska kunna leva ett bekvämt liv nu och i framtiden.

- **Bra förvaringsutrymmen**
- **Rätt placerade fönster** för optimalt naturligt ljus
- **Badrumsplanering** som minskar risken för fallolyckor
- **Inga trösklar** i lägenheten
- **Bättre ljudisolering** än vad standarden kräver
- **Övernattningslägenhet** bokningsbar för långväga gäster
- **Möblerad gemensamhetslokal** med hörslinga
- **Tunga dörrar** har automatiskt dörröppnare
- **Elektriska dörrklockor** - möjligt att koppla på fler ljud- eller ljuskällor
- **Alltid balkong,** uteplats eller takterrass
- **Hiss ger nivåfri tillgång** till alla husets utrymmen
- **Förråd** till varje lägenhet

Bonumvärden gör livet enkelt

Bonumvärden erbjuder hjälp till alla som bor i huset mot en avgift.

- Byter glödlampor
- Vattnar blommor
- Förmedlar städhjälp
- Flyttar tunga möbler
- Hänger upp tavlor
- Följer med till apoteket och mycket mer

DIREKTANVISNING BJÖRKSKATAN 1:504, LULEÅ, 2022-01-25.
INSPIRATIONSBILDERNA I MATERIALET ÄR LÅNADE SOM SKISSBILDER FÖR ATT VISA PÅ IDÉ OCH ***FÅR EJ ANVÄNDAS FÖR KOMMERSIELLT BRUK.***

NORDMARK&NORDMARK

Vi stannar så att allt fungerar

Vi lovar att stanna kvar och ser till att allt fungerar i fastigheten, så länge bostadsrättsföreningen vill. Genom att vi ansvarar både för byggande och förvaltning känner vi hela fastigheten utan och innan.

Bostad. Vi planerar och bygger trygga, inbjudande och praktiska hem.
Förvaltning. Vi tar ansvar för föreningens ekonomiska och tekniska förvaltning och även för fastighetsservicen.
Tjänster. Vi erbjuder individuellt anpassade tjänster till alla boende.

Bonum en del av Riksbyggen

Bonum seniorboende är en del av Riksbyggen, som har 80 års erfarenhet av att bygga och förvalta bostäder.

Bonum

- **En i hushållet är över 55 år**
- **Servicenära**
- **Bonumvärd**
- **Ett boende för en ny tid i livet**

Riksbyggen

- **Grundades 1940**
- **Kooperativt företag –** ägs av sina medlemmar
- **Omkring 1700 bostadsrättsföreningar** äger omkring hälften av andelarna
- **Jobbar långsiktigt** för de boendes bästa
- **Kvalitetscertifierat** enligt ISO 9001
- **Miljöarbetet** är certifierat enligt ISO 14001

NCC
Riksbyggen
Rum för hela livet

Markanvisning
Björkskatan 1:504

Revidering 2022-03-11

Vid möte med Ida Lindberg och Anneli Jonsson den 3 mars 2022 framkom önskemål om bearbetning av förslag daterat 220125 enligt nedan:

-Öka friytan i kvarteret.
-Minska parkeringsytan genom gröna p-köp, annan parkeringslösning eller genom minskad exploateringsgrad.
-Säkerställa vändzonens funktion.
-Inte dra in trafiken längre än vändplan för att möjliggöra en säker gång-och cykeltrafik.

Vi har utvecklat förslaget och gjort följande justeringar:

-Ökat mängden friyta i kvarteret i form av mer grönytor på gården och en gemensam terrass på gemensamhetslokalens tak.
-Minskat antalet parkeringar och kompletterat med en bilpoolslösning. Det centrala läget med bra kommunikationer gör detta till en bättre lösning.
-Parkeringsytorna nås nu från vändplanen för att freda gång- och cykelvägen.
-Miljörummet har flyttats för tillgänglighet från vändplanen.

Vi vill även lyfta tillgången till generösa balkonger till alla lägenheter i kvarteret. De blir privata uterum som komplement till de gemensamma ytorna. Här finns plats för både avkoppling och odling och ger liv till fasaderna mot både gård och park. Sammanfattningsvis har vi med ovanstående justeringar tillskapat grönytor och vistelseytor med hög kvalitet för en trevlig och långsiktigt hållbar boendemiljö. Vi har ökat de gemensamma vistelseytorna i kvarteret med nästan 70% från 485 kvm till 810 kvm.

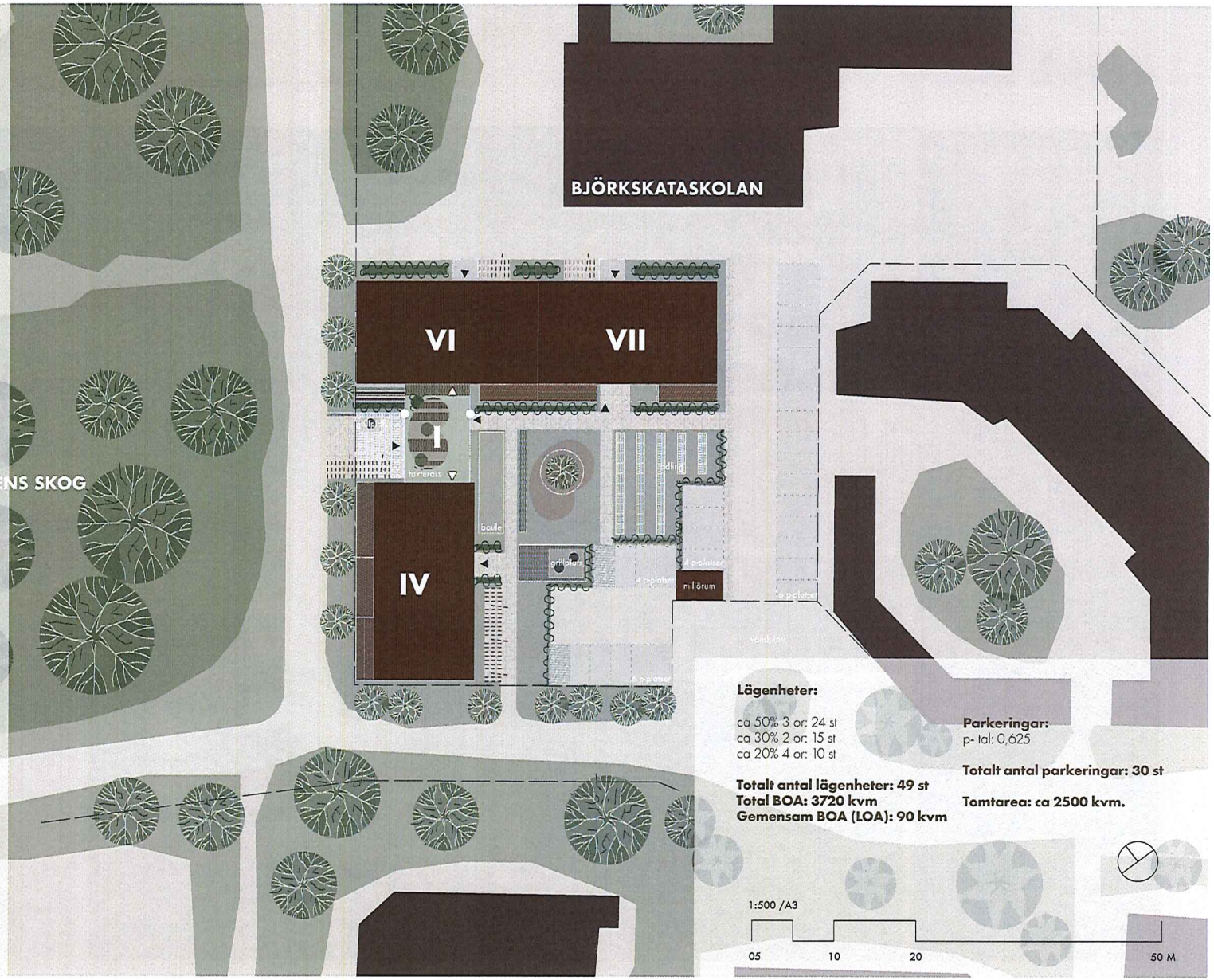

NORDMARK&NORDMARK

NCC

Riksbyggen
Rum för hela livet

DEN GEMENSAMMA GÅRDSMILJÖN

ETT HEM MED NATUREN IN PÅ KNUTEN

Vi vill ge Björkskatan ett nytt bostadskvarter som bidrar till en positiv boendemix.

Ett tryggt bostadskvarter med närhet till vardaglig infrastruktur och med naturparken runt hörnet. De redan existerande mötesplatser och aktiviteterna gör att det finns möjlighet att skapa en vardag med frihet ett socialt hållbart liv i gemenskap med andra.

Ett bostadskvarter som håller över tid. Tillsammans med de redan befintliga mötesplatser; grönområden, friluftsanläggningar, skola, vårdcentral, matvaruhandel och service kan en aktiv och hållbar livsstil skapas. Det nya bostadskvarteret blir ett tillskott till det redan befintliga med aktivitet och plats för de olika skedena i livet.

Ett hem med kvalité, som ger plats åt familj och vänner. Gemensamhetslokal och övernattningslägenhet skapar förutsättningar för gemenskap och rum för möten så väl inne som ute. Ett flexibelt bostadskvarter som ger plats för hela familjen. De rymliga balkongerna kan de boende sätta sin egen prägel på och utforma en trivsam miljö. Genom detta skapas gemenskap, samhörighet och trygghet och ger ett karaktäristiskt bostadskvarter.

Naturen inpå knuten. Med parken runt hörnet kommer naturen inpå knuten, vilket skapar plats för naturliga möten. Bostadshuset, den gemensamma innergården som tillsammans med kringliggande hus ramar in skapar olika rumsligheter och mötesplatser där man kan odla och utföra andra aktiviteter. Gårdens inramning tillsammans med variationen i fasaderna och de uppdelade ytorna från det publika till det privata närmast hemmet skapar en fin harmoni när man vistas där. Ett hem där en extra varm tanke har lagts kring ljus och funktioner för att bidra till en en positiv boendemiljö.

VI UTGÅR FRÅN MÄNNISKANS PERSPEKTIV OCH SKALA.

BIDRA TILL BEFINTLIG GRÖNOMRÅDES STRUKTUR OCH BIOLOGISKA VÄRDEN.

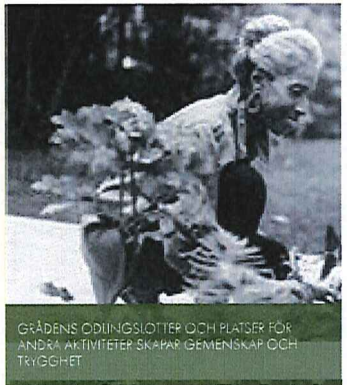

GRÅDENS ODLINGSLOTTER OCH PLATSER FÖR ANDRA AKTIVITETER SKAPAR GEMENSKAP OCH TRYGGHET

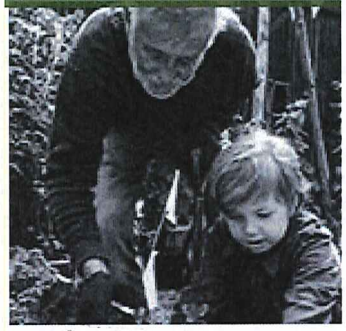

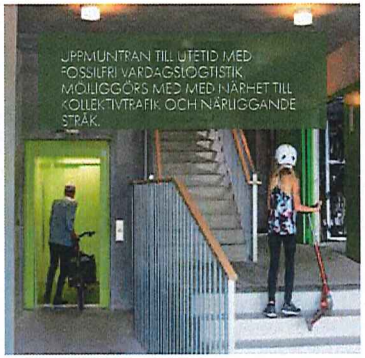

UPPMUNTRAN TILL UTETID MED FOSSILFRI VARDAGSLOGISTIK MÖJLIGGÖRS MED MED NÄRHET TILL KOLLEKTIVTRAFIK OCH NÄRLIGGANDE STRÅK.

Att jobba med ljus, både i gårdsutformningen men också effekten till det omkringliggand med syfte att skapa trygghet för alla.

DEN GEMENSAMMA GÅRDSMILJÖN

Gårdens syfte är att något mer utanför hemmet, att skapa lust till att ta sig ut sig, året om, oavsett ålder och uppmuntrar till en fin gemenskap och socialt välmående.

Gemensam odling med kanske en trädgårdsredskapspool och välplacerade sittplatser finns på gården. Kanske ett större insektshotell blir till en del av gestaltningen? Eller fågelholkar? Eller ett utegym för att uppmuntra till rörelserikedom. En plats att få utforska och träna både sin grov- och finmotorik tillsammans. Odlingslotter, träd och buskar tillsammans med gröna tak och dagvattenrännor integreras i gårdsutformingen och stöttar dagvattenhanteringen.

Dagvatten

BIDRA TILL BIOLOGISK MÅNGFALD

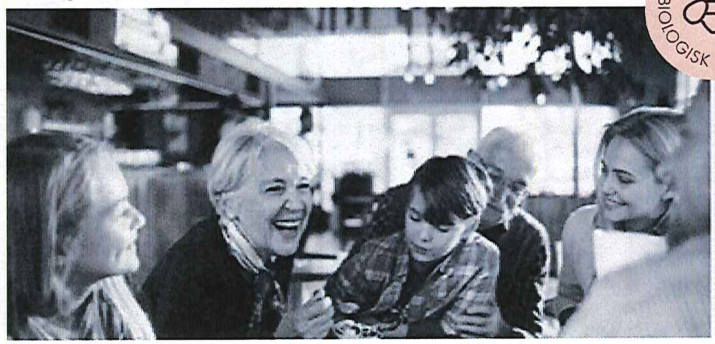

Gröna tak

Solceller

Grönskande innergård som lockar till att strosa, utforska och umgås.

DIREKTANVISNING BJÖRKSKATAN 1:504, LULEÅ 2022-05-05
INSPIRATIONSBILDERNA I MATERIALET ÄR LÅNADE SOM SKISSBILDER FÖR ATT VISA PÅ IDÉ OCH **FÅR EJ ANVÄNDDAS FÖR KOMMERSIELLT BRUK.**

NORDMARK&NORDMARK

NCC

Riksbyggen
Rum för hela livet

IDENTITETSGIVANDE ARKITETKUR SOM UPPMANAR TILL EN AKTIV LIVSSTIL

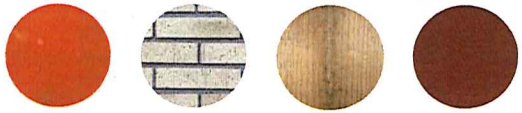

GESTALTNINGEN OCH LIVET MELLAN HUSEN

Med arkitekturen och gårdsmiljön vill vi ge de boende en aktiv vardag. Vi utgår från människans perspektiv för att skapa upplevelsen utifrån individen.

Byggnadernas form och exteriöra utformning ger karaktär till området eftersom de respekterar omgivningen samtidigt som de har sin egen identitet. Taklandskapet ger variation och dynamik till bostadshuset och flirtar med omgivande takgestaltning. Kvarterets uttryck är som helhet sammanhållet med växeldragande mellan variation, tydlig identitet och harmoni. Vi möter närområdets karaktär, identitet och färgskala och väver in detta till en nutida varm gestaltning.

Ute lever i symbios med inne. Längs vår promenad i kvarteret är det tydligt att skalan bryts ner inom kvarteret för att anpassas till platsen vilket skapar variation mellan publika och privata rum. Placeringen av bostadshuset samt de omkringliggande byggnaderna skapar en inramad gårdsutformning som samtidigt ger fina blickfång mellan husen. Reliefverkan, behagliga strukturer och materialval som speglar vår ambition. Entréer, fönsteromfattningar och balkonger är omsorgsfullt utformade. Privat växlighet möter gemensamma ytor i en grönskande och tillgänglig gårdsmiljö som ger förutsättningar för umgänge. Trädgård, aktivitetsytor och husvolymer är väl belysta och entréerna ses som viktiga sociala mötesrum.

Vardagslogistik och återhämtning. Områdets läge underlättar och uppmuntrar till en fossilfri vardagslogistik och ger förutsättningar för att välja att promenera alternativt cykla före bilanvändning. De boende kan ha bilpool. De gemensamma rummen är något som formas utifrån de boendes intressen och i trädgården finns odlingslotter, aktivitetsytor, sittplatser och möjligen ett utegym. Detta uppmuntrar till en fin gemenskap och socialt välmående där de boende lär känna varandra vilket öka tryggheten i området.

Balkongerna är generösa, ger plats till att sätta sin personliga prägel och bidrar liv till livet mellan husen under alla årstider.

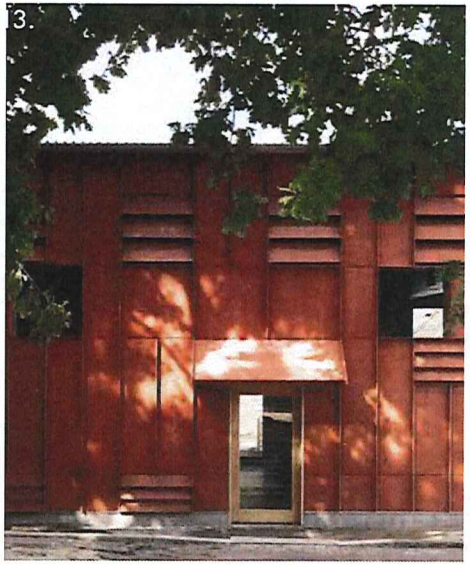

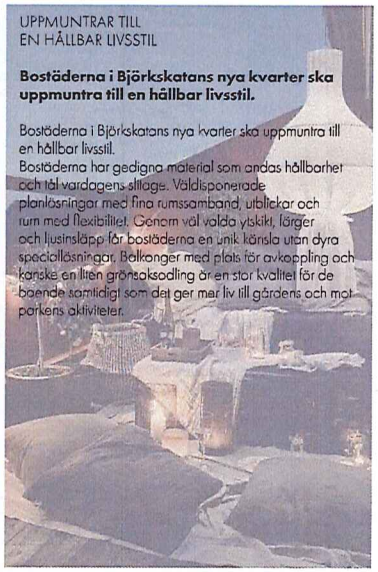

UPPMUNTRAR TILL
EN HÅLLBAR LIVSSTIL

Bostäderna i Björkskatans nya kvarter ska uppmuntra till en hållbar livsstil.

Bostäderna i Björkskatans nya kvarter ska uppmuntra till en hållbar livsstil.
Bostäderna har gedigna material som andas hållbarhet och tål vardagens slitage. Väldisponerade planlösningar med fina rumssamband, utblickar och rum med flexibilitet. Genom väl valda ytskikt, färger och ljusinsläpp får bostäderna en unik känsla utan dyra speciallösningar. Balkonger med plats för avkoppling och kanske en liten grönsaksodling är en stor kvalitet för de boende samtidigt som det ger mer liv till gårdens och mot-parkens aktiviteter.

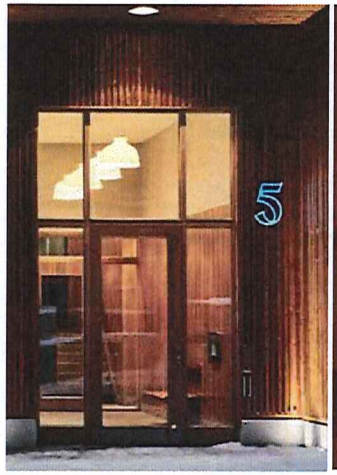

Behagliga strukturer och varma materialval.

1305

DIREKTANVISNING BJÖRKSKATAN 1:504, LULEÅ 2022-05-05
INSPIRATIONSBILDERNA I MATERIALET ÄR LÅNADE SOM SKISSBILDER FÖR ATT VISA PÅ IDÉ OCH **FÅR EJ ANVÄNDDAS FÖR KOMMERSIELLT BRUK.**

NORDMARK&NORDMARK

NCC Riksbyggen Rum för hela livet

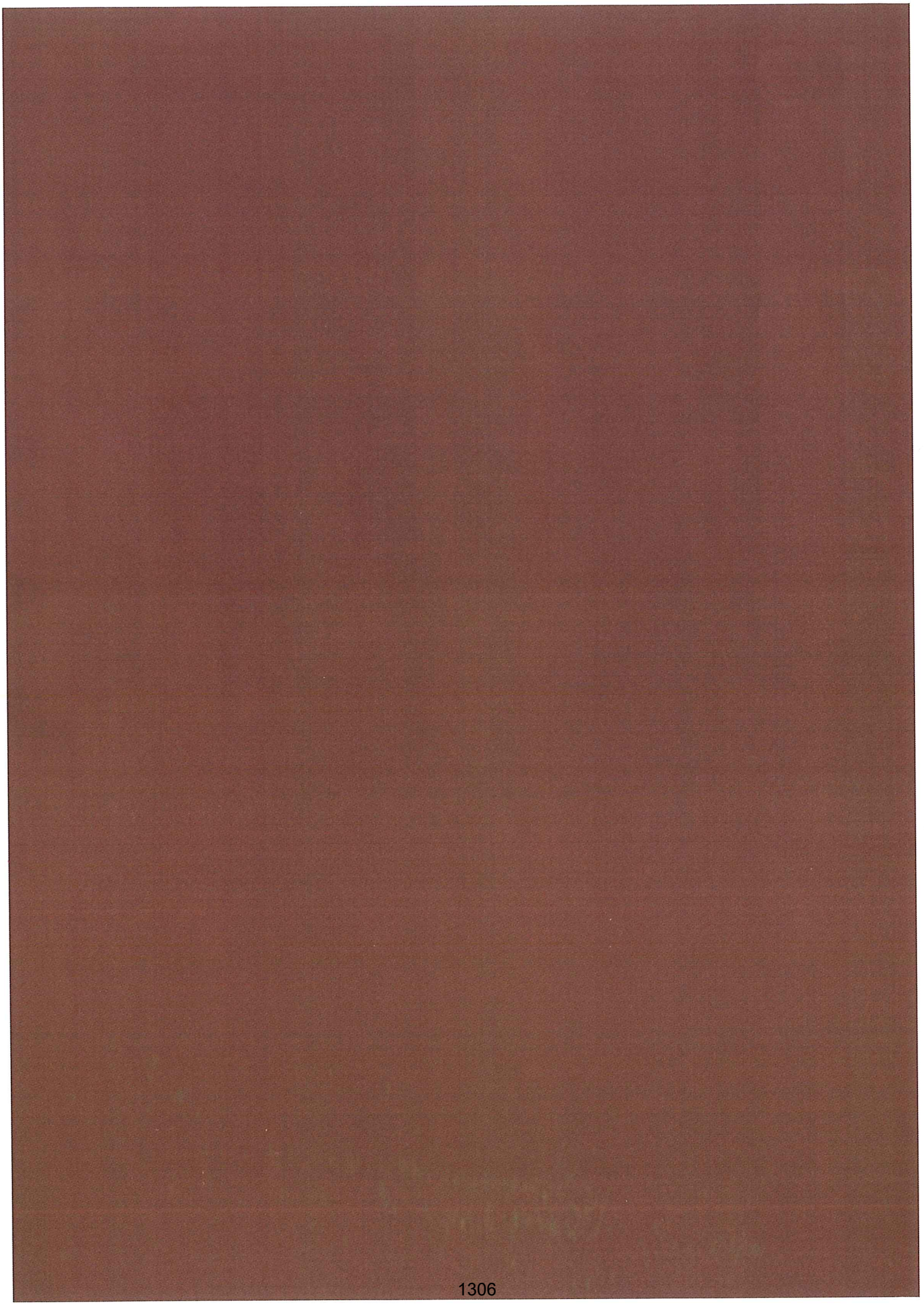

LULEÅ KOMMUN

MARKANVISNINGSAVTAL

LULEÅ KOMMUN

Detta markanvisningsavtal har träffats mellan:

Luleå kommun, org nr 212000-2742
971 85 Luleå, ("Kommunen"); och

Riksbyggen ekonomisk förening, org nr 702001-7781
106 18 Stockholm, ("Byggherren")

§ 1 Bakgrund

Riksbyggen har inkommit med förfrågan till Byggdialogen om direktanvisning av ett markområde om ca 2500 m2 intill Björkskatan centrum. Området är idag planlagt för centrumbebyggelse men är ej utbyggt. Riksbyggen föreslår ett koncept med 55+ boende med ca 49 st lägenheter.

Detta avtal ska ligga till grund för beslut om markanvisning till Byggherren inom den aktuella platsen. Markanvisningsavtalet syftar till att reglera de villkor och förutsättningar som gäller för planering och utbyggnad av det markanvisade området.

I samband med beslut om markanvisningsavtal ska Kommunen begära planuppdrag och påbörja planläggning av området för ändrad användning.

§ 2 Markanvisning

Byggherren erhåller markanvisning till ett område av Björkskatan 1:504, i enlighet med karta bilaga 1.

Den exakta omfattningen av blivande fastighet som ska överlåtas kommer att fastställas i kommande detaljplanearbete med anpassning till bl.a. omgivande vändplan och gc-stråk.

Markanvisningen ger Byggherren rätt att förvärva området förutsatt att villkoren i detta avtal är uppfyllda.

Markanvisningen gäller från och med kommunstyrelsens godkännande av avtalet och fram till 2 år efter att detaljplanen vunnit laga kraft.

Om detaljplanen inte vinner laga kraft kommer parternas mellanhavanden och markanvisningsavtalets giltighet att upphöra. Parterna svarar för sina

respektive nedlagda kostnader och någon ersättningsskyldighet föreligger inte för någondera part.

§ 3 Byggherrens förslag
Byggherren har i samarbete med Nordmark & Nordmark lämnat ett förslag till exploatering av markanvisningsområdet enligt bilaga 2. Förslaget innebär uppförande av ett 55+ boende med 49 st lägenheter i bostadsrättsform. Projektet är ett sk Bonum-projekt som är Riksbyggens koncept för seniorbostäder med välplanerade lägenheter, nära till service, butiker och kommunikationer.

Förslaget ska ligga till grund för den fortsatta planeringen och genomförandet av projektet.

Byggherren förbinder sig att fortsätta samarbetet med angiven arkitekt fram till bygglov och tecknande av marköverlåtelse. Byte av redovisad arkitekt får endast ske efter godkännande från kommunen.

§ 4 Planarbete
Förslaget ska genom detaljplaneprocessen utvecklas och prövas för att kunna fungera för platsen. Detta kan innebära omarbetningar av förslaget och föreslagen exploatering.

§ 5 Marköverlåtelse
När Byggherren erhållit bygglov, presenterat tidplan för projektet och i övrigt visat på hur projektet kommer att genomföras i enlighet med förslaget kommer kommunen att upprätta avtal om marköverlåtelse och genomförande. Marköverlåtelseavtal kan komma att tecknas med för projektet särskilt upprättat dotterbolag till Riksbyggen.

Avtalet kommer att villkoras med en byggnadsskyldighet som innebär att Byggherren måste påbörja byggnation i väsentlig omfattning senast viss tid efter marköverlåtelseavtalets undertecknande. Vad som avses med väsentlig omfattning tydliggörs i kommande marköverlåtelseavtal. Detta innebär att Byggherren enbart erhåller vilande lagfart till dess att villkoret är uppfyllt.

Markpriset vid försäljning utgörs av den för tidpunkten gällande kommunala markpristaxan.

Köpeskillingen ska erläggas på tillträdesdagen.

§ 6 Markens skick
Marken kommer att överlåtas i befintligt skick och fri från

penninginteckningar. Området är idag oexploaterat och bevuxet med träd och buskar.

§ 7 Kostnader
Byggherren svarar för kostnader för bygglov inklusive planavgift, va-anläggningsavgift, elanslutning, anslutning till fjärrvärmenätet, lagfart m.m. i enlighet med gällande taxor.

Kommunen ansöker om och bekostar avstyckning av det markanvisade området i enlighet med kommande detaljplan.

I priset för den kommande marköverlåtelsen ingår den på den blivande fastigheten belöpande gatukostnadsersättningen. Någon särskild ersättning ska därmed inte erläggas. Detta gäller dock inte gatubyggnadskostnader för eventuella förbättringsåtgärder som kan komma att krävas i framtiden.

§ 8 Tillträde
Tillträde till markanvisningsområdet regleras vid kommande marköverlåtelse. Byggherren äger rätt att under markanvisningstiden beträda området för erforderliga förberedande undersökningar, mätningar, osv. Sker inte förvärv av markanvisningsområdet ska Byggherren på egen bekostnad återställa markanvisningsområdet om kommunen så begär.

§ 9 Vatten, avlopp och dagvatten
Byggherren ska ansluta sig till det kommunala vatten- och avloppsnätet. Dagvatten ska i första hand tas om hand inom den egna fastigheten.

Samtliga lösningar för vatten, avlopp och dagvatten ska projekteras och anläggas i enlighet med Luleå kommuns projekteringsanvisningar.

§ 10 Exploateringens genomförande
Frågor kring exploateringens genomförande kommer att hanteras vid kommande marköverlåtelse, tex, skydd av befintliga träd, upplag, anpassningar mot angränsande kommunal mark etc.

§ 11 Upphörande av markanvisning
Parterna är överens om att Kommunen äger rätt att häva avtalet och omedelbart återta markanvisningen om det är uppenbart att Byggherren inte avser eller förmår att genomföra projektet i den takt eller på det sätt som avsågs vid avtalets träffande, eller i övrigt inte kan tillgodose de krav som ställts upp i detta avtal.

Byggherren är införstådd med att en hävning av avtalet och återtagen markanvisning inte ger Byggherren någon rätt till ersättning för nedlagda kostnader eller kompensation på annat sätt.

§ 12 Ändringar och tillägg
Ändringar och tillägg till detta avtal ska upprättas skriftligen och undertecknas av båda parter.

§ 13 Vidareöverlåtelse
Detta avtal får inte överlåtas till annan part utan kommunens skriftliga medgivande annat än vad som framgår av § 5.

§ 14 Avtalsexemplar
Detta avtal har upprättats i två exemplar varav parterna tagit var sitt.

§ 15 Kommunens godkännande
Avtalet gäller under förutsättning av kommunstyrelsens godkännande.

Luleå 2022- 06-20

För Luleå Kommun

.....
Samhällsutvecklingschef

Stockholm
~~Luleå~~ 2022-05-15

För Riksbyggen

.....

MÅRTEN LILJA EMMA WILLIG

.....
Namnförtydligande

Bilaga 1: Karta över markanvisat område
Bilaga 2: Byggherrens förslag

LULEÅ KOMMUN

Bilaga 1

2022-04-28

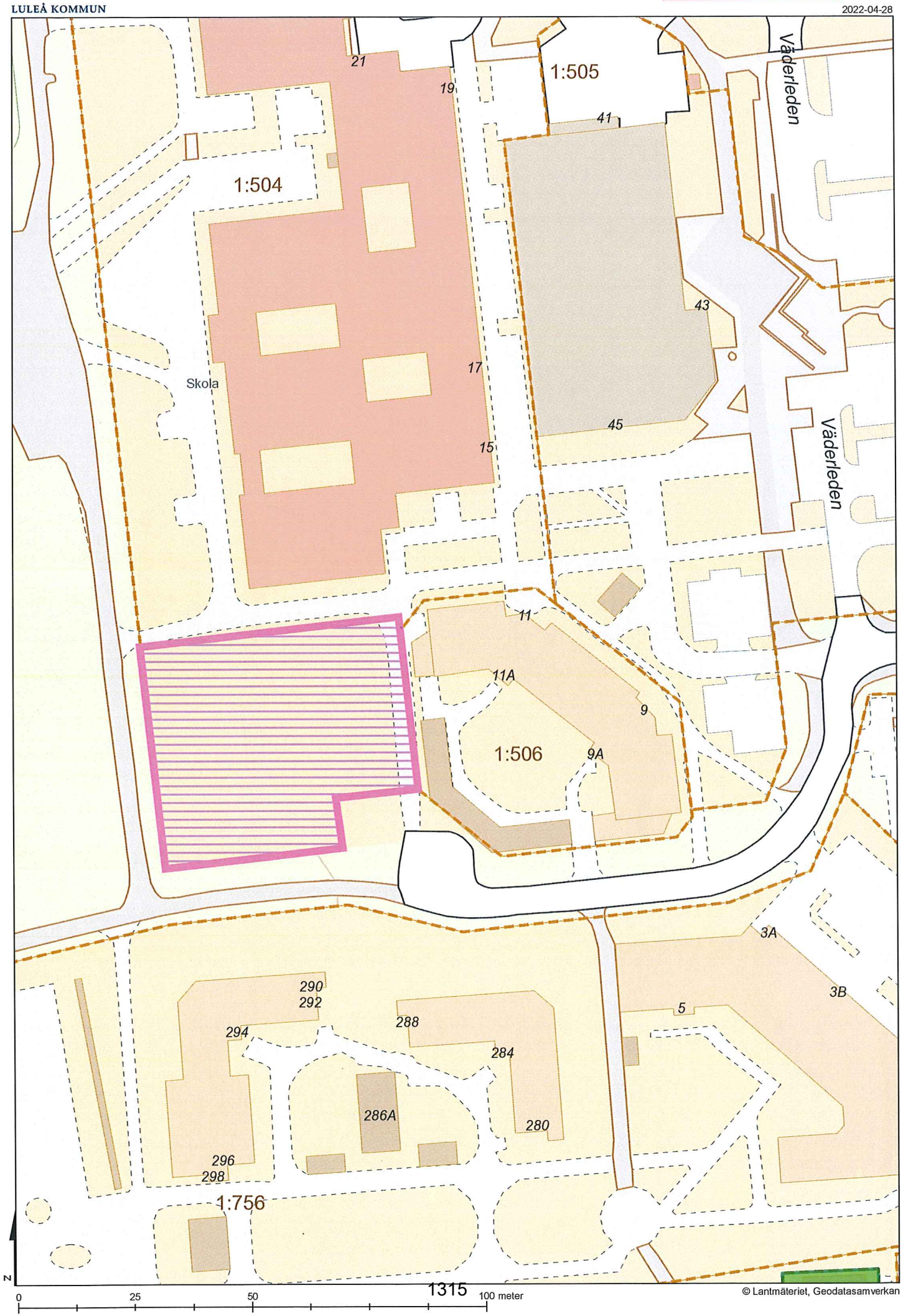

© Lantmäteriet, Geodatasamverkan

Markanvisning Björkskatan 1:504

1317

Revidering 2022-05-05

Ett samarbete mellan:

NORDMARK&NORDMARK NCC Riksbyggen Rum för hela livet

Bilaga 2

Bonum
Bo bra – må bättre

Mycket mer än bara en bostad

För dig som fyllt 55 år – Bo bekvämt i en ljus, lättskött lägenhet. Du bor nära centrum med affärer, service och kollektivtrafik. Lägg till en vänlig Bonumvärd som kan hjälpa dig med allt från att skaka mattor till att gå till apoteket, och du betalar endast för tjänster du vill ha utförda. Så vill nog alla bo, egentligen.

Välplanerat

Vi har gjort tusentals små och stora val för att du ska kunna leva ett bekvämt liv nu och i framtiden.

- **Bra förvaringsutrymmen**
- **Rätt placerade fönster** för optimalt naturligt ljus
- **Badrumsplanering** som minskar risken för fallolyckor
- **Inga trösklar** i lägenheten
- **Bättre ljudisolering** än vad standarden kräver
- **Övernattningslägenhet** bokningsbar för långväga gäster
- **Möblerad gemensamhetslokal** med hörslinga
- **Tunga dörrar** har automatiskt dörröppnare
- **Elektriska dörrklockor** - möjligt att koppla på fler ljud- eller ljuskällor
- **Alltid balkong,** uteplats eller takterrass
- **Hiss ger nivåfri tillgång** till alla husets utrymmen
- **Förråd** till varje lägenhet

Bonumvärden gör livet enkelt

Bonumvärden erbjuder hjälp till alla som bor i huset mot en avgift.

- Byter glödlampor
- Vattnar blommor
- Förmedlar städhjälp
- Flyttar tunga möbler
- Hänger upp tavlor
- Följer med till apoteket och mycket mer

DIREKTANVISNING BJÖRKSKATAN 1:504, LULEÅ, 2022-01-25.
INSPIRATIONSBILDERNA I MATERIALET ÄR LÅNADE SOM SKISSBILDER FÖR ATT VISA PÅ IDÉ OCH ***FÅR EJ ANVÄNDAS FÖR KOMMERSIELLT BRUK.***

NORDMARK&NORDMARK

Vi stannar så att allt fungerar

Vi lovar att stanna kvar och ser till att allt fungerar i fastigheten, så länge bostadsrättsföreningen vill. Genom att vi ansvarar både för byggande och förvaltning känner vi hela fastigheten utan och innan.

Bostad. Vi planerar och bygger trygga, inbjudande och praktiska hem.
Förvaltning. Vi tar ansvar för föreningens ekonomiska och tekniska förvaltning och även för fastighetsservicen.
Tjänster. Vi erbjuder individuellt anpassade tjänster till alla boende.

Bonum en del av Riksbyggen

Bonum seniorboende är en del av Riksbyggen, som har 80 års erfarenhet av att bygga och förvalta bostäder.

Bonum

- **En i hushållet är över 55 år**
- **Servicenära**
- **Bonumvärd**
- **Ett boende för en ny tid i livet**

Riksbyggen

- **Grundades 1940**
- **Kooperativt företag –** ägs av sina medlemmar
- **Omkring 1700 bostadsrättsföreningar** äger omkring hälften av andelarna
- **Jobbar långsiktigt** för de boendes bästa
- **Kvalitetscertifierat** enligt ISO 9001
- **Miljöarbetet** är certifierat enligt ISO 14001

NCC
Riksbyggen
Rum för hela livet

Markanvisning
Björkskatan 1:504

Revidering 2022-03-11

Vid möte med Ida Lindberg och Anneli Jonsson den 3 mars 2022 framkom önskemål om bearbetning av förslag daterat 220125 enligt nedan:

-Öka friytan i kvarteret.
-Minska parkeringsytan genom gröna p-köp, annan parkeringslösning eller genom minskad exploateringsgrad.
-Säkerställa vändzonens funktion.
-Inte dra in trafiken längre än vändplan för att möjliggöra en säker gång-och cykeltrafik.

Vi har utvecklat förslaget och gjort följande justeringar:

-Ökat mängden friyta i kvarteret i form av mer grönytor på gården och en gemensam terrass på gemensamhetslokalens tak.
-Minskat antalet parkeringar och kompletterat med en bilpoolslösning. Det centrala läget med bra kommunikationer gör detta till en bättre lösning.
-Parkeringsytorna nås nu från vändplanen för att freda gång- och cykelvägen.
-Miljörummet har flyttats för tillgänglighet från vändplanen.

Vi vill även lyfta tillgången till generösa balkonger till alla lägenheter i kvarteret. De blir privata uterum som komplement till de gemensamma ytorna. Här finns plats för både avkoppling och odling och ger liv till fasaderna mot både gård och park. Sammanfattningsvis har vi med ovanstående justeringar tillskapat grönytor och vistelseytor med hög kvalitet för en trevlig och långsiktigt hållbar boendemiljö. Vi har ökat de gemensamma vistelseytorna i kvarteret med nästan 70% från 485 kvm till 810 kvm.

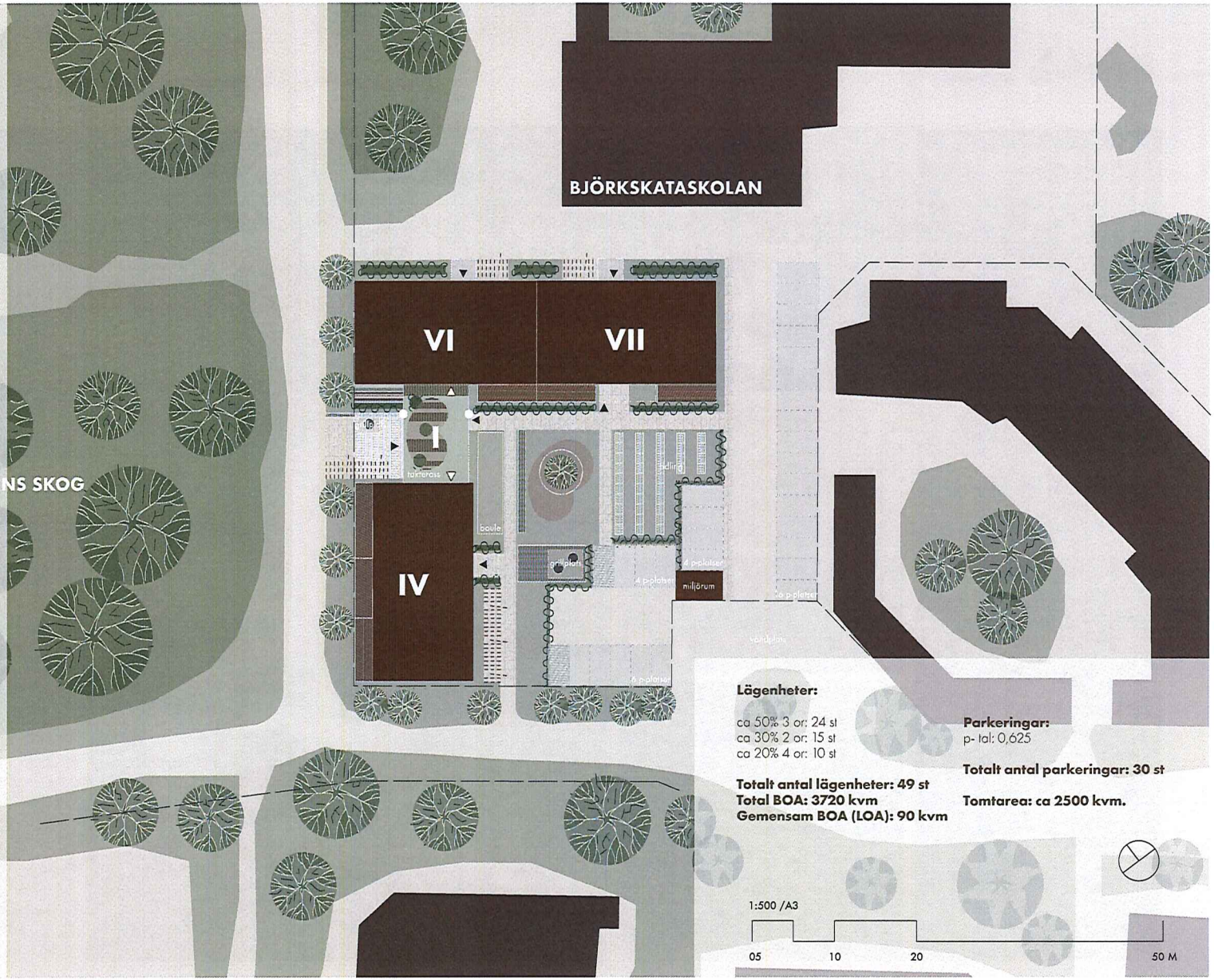

Lägenheter:

ca 50% 3 or: 24 st
ca 30% 2 or: 15 st
ca 20% 4 or: 10 st

Totalt antal lägenheter: 49 st
Total BOA: 3720 kvm
Gemensam BOA (LOA): 90 kvm

Parkeringar:
p- tal: 0,625

Totalt antal parkeringar: 30 st

Tomtarea: ca 2500 kvm.

1:500 /A3

05 10 20 50 M

1319

NORDMARK&NORDMARK

NCC

Riksbyggen
Rum för hela livet

DEN GEMENSAMMA GÅRDSMILJÖN

ETT HEM MED NATUREN IN PÅ KNUTEN

Vi vill ge Björkskatan ett nytt bostadskvarter som bidrar till en positiv boendemix.

Ett trygg! bostadskvarter med närhet till vardaglig infrastruktur och med naturparken runt hörnet. De redan existerande mötesplatser och aktiviteterna gör att det finns möjlighet att skapa en vardag med frihet ett socialt hållbart liv i gemenskap med andra.

Ett bostadskvarter som håller över tid. Tillsammans med de redan befintliga mötesplatser; grönområden, friluftsanläggningar, skola, vårdcentral, matvaruhandel och service kan en aktiv och hållbar livsstil skapas. Det nya bostadskvarteret blir ett tillskott till det redan befintliga med aktivitet och plats för de olika skedena i livet.

Ett hem med kvalité, som ger plats åt familj och vänner. Gemensamhetslokal och övernattningslägenhet skapar förutsättningar för gemenskap och rum för möten så väl inne som ute. Ett flexibelt bostadskvarter som ger plats för hela familjen. De rymliga balkongerna kan de boende sätta sin egen prägel på och utforma en trivsam miljö. Genom detta skapas gemenskap, samhörighet och trygghet och ger ett karaktäristiskt bostadskvarter.

Naturen inpå knuten. Med parken runt hörnet kommer naturen inpå knuten, vilket skapar plats för naturliga möten. Bostadshuset, den gemensamma innergården som tillsammans med kringliggande hus ramar in skapar olika rumsligheter och mötesplatser där man kan odla och utföra andra aktiviteter. Gårdens inramning tillsammans med variationen i fasaderna och de uppdelade ytorna från det publika till det privata närmast hemmet skapar en fin harmoni när man vistas där. Ett hem där en extra varm tanke har lagts kring ljus och funktioner för att bidra till en en positiv boendemiljö.

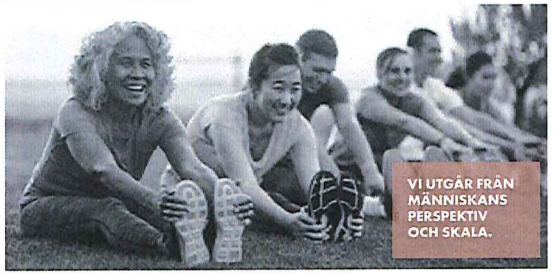

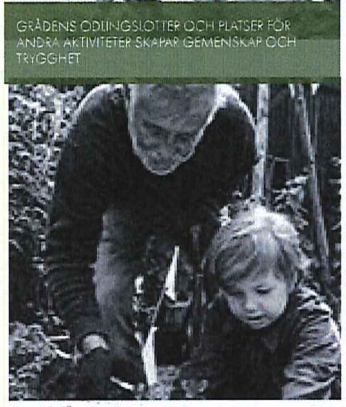

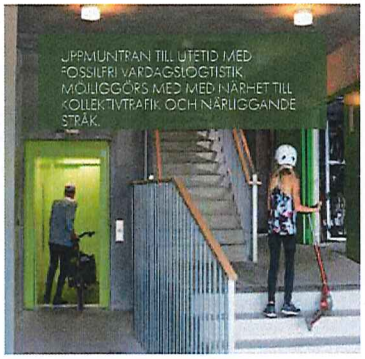

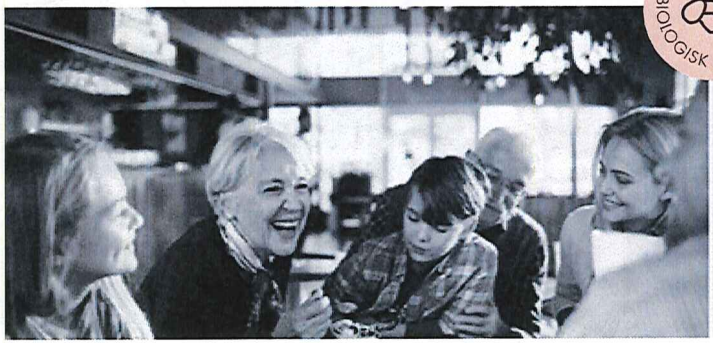

BIDRA TILL BIOLOGISK MÅNGFALD

DEN GEMENSAMMA GÅRDSMILJÖN

Gårdens syfte är att något mer utanför hemmet, att skapa lust till att ta sig ut sig, året om, oavsett ålder och uppmuntrar till en fin gemenskap och socialt välmående.

Gemensam odling med kanske en trädgårdsredskapspool och välplacerade sittplatser finns på gården. Kanske ett större insektshotell blir till en del av gestaltningen? Eller fågelholkar? Eller ett utegym för att uppmuntra till rörelserikedom. En plats att få utforska och träna både sin grov- och finmotorik tillsammans. Odlingslotter, träd och buskar tillsammans med gröna tak och dagvattenrännor integreras i gårdsutformingen och stöttar dagvattenhanteringen.

DIREKTANVISNING BJÖRKSKATAN 1:504, LULEÅ 2022-05-05
INSPIRATIONSBILDERNA I MATERIALET ÄR LÅNADE SOM SKISSBILDER FÖR ATT VISA PÅ IDÉ OCH **FÅR EJ ANVÄNDDAS FÖR KOMMERSIELLT BRUK.**

NORDMARK&NORDMARK

NCC Riksbyggen Rum för hela livet

IDENTITETSGIVANDE ARKITETKUR SOM UPPMANAR TILL EN AKTIV LIVSSTIL

GESTALTNINGEN OCH LIVET MELLAN HUSEN

Med arkitekturen och gårdsmiljön vill vi ge de boende en aktiv vardag. Vi utgår från människans perspektiv för att skapa upplevelsen utifrån individen.

Byggnadernas form och exteriöra utformning ger karaktär till området eftersom de respekterar omgivningen samtidigt som de har sin egen identitet. Taklandskapet ger variation och dynamik till bostadshuset och flirtar med omgivande takgestaltning. Kvarterets uttryck är som helhet sammanhållet med växeldragande mellan variation, tydlig identitet och harmoni. Vi möter närområdets karaktär, identitet och färgskala och väver in detta till en nutida varm gestaltning.

Ute lever i symbios med inne. Längs vår promenad i kvarteret är det tydligt att skalan bryts ner inom kvarteret för att anpassas till platsen vilket skapar variation mellan publika och privata rum. Placeringen av bostadshuset samt de omkringliggande byggnaderna skapar en inramad gårdsutformning som samtidigt ger fina blickfång mellan husen. Reliefverkan, behagliga strukturer och materialval som speglar vår ambition. Entréer, fönsteromfattningar och balkonger är omsorgsfullt utformade. Privat växtlighet möter gemensamma ytor i en grönskande och tillgänglig gårdsmiljö som ger förutsättningar för umgänge. Trädgård, aktivitetsytor och husvolymer är väl belysta och entréerna ses som viktiga sociala mötesrum.

Vardagslogistik och återhämtning. Områdets läge underlättar och uppmuntrar till en fossilfri vardagslogistik och ger förutsättningar för att välja att promenera alternativt cykla före bilanvändning. De boende kan ha bilpool. De gemensamma rummen är något som formas utifrån de boendes intressen och i trädgården finns odlingslotter, aktivitetsytor, sittplatser och möjligen ett utegym. Detta uppmuntrar till en fin gemenskap och socialt välmående där de boende lär känna varandra vilket öka tryggheten i området.

Balkongerna är generösa, ger plats till att sätta sin personliga prägel och bidrar liv till livet mellan husen under alla årstider.

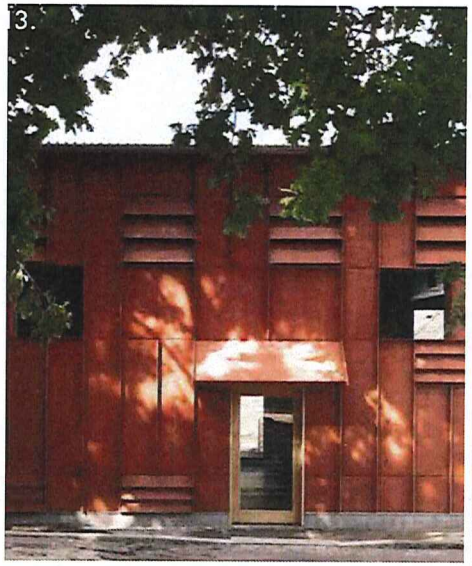

UPPMUNTRAR TILL
EN HÅLLBAR LIVSSTIL

Bostäderna i Björkskatans nya kvarter ska uppmuntra till en hållbar livsstil.

Bostäderna i Björkskatans nya kvarter ska uppmuntra till en hållbar livsstil.
Bostäderna har gedigna material som andas hållbarhet och tål vardagens slitage. Väldisponerade planlösningar med fina rumssamband, utblickar och rum med flexibilitet. Genom väl valda ytskikt, färger och ljusinsläpp för bostäderna en unik känsla utan dyra speciallösningar. Balkonger med plats för avkoppling och kanske en liten grönsaksodling är en stor kvalitet för de boende samtidigt som det ger mer liv till gårdens och mot parkens aktiviteter.

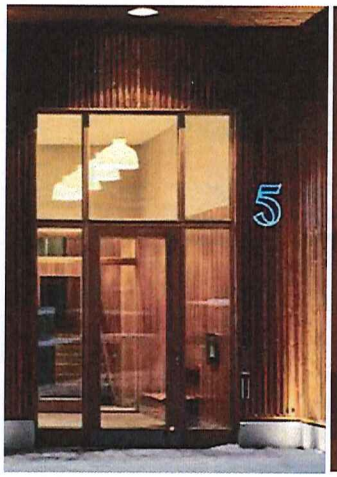

Behagliga strukturer och varma materialval.

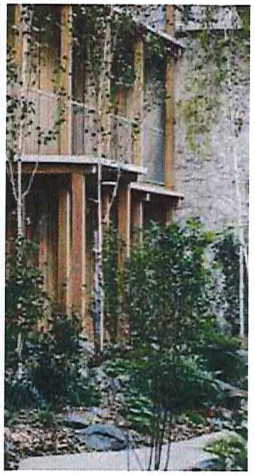

DIREKTANVISNING BJÖRKSKATAN 1:504, LULEÅ 2022-05-05
INSPIRATIONSBILDERNA I MATERIALET ÄR LÅNADE SOM SKISSBILDER FÖR ATT VISA PÅ IDÉ OCH **FÅR EJ ANVÄNDDAS FÖR KOMMERSIELLT BRUK.**

NORDMARK&NORDMARK

NCC Riksbyggen Rum för hela livet

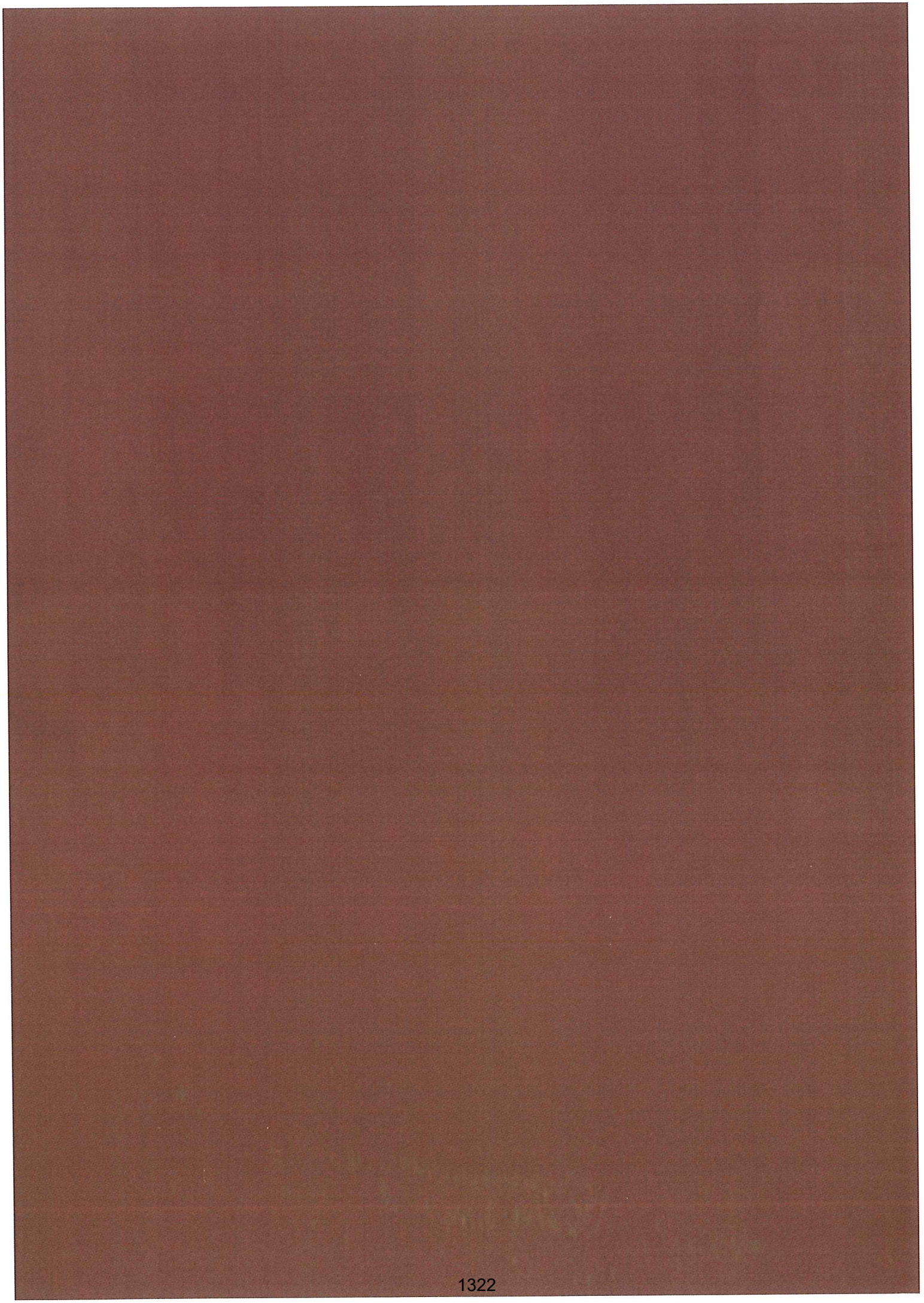

§ 163

Markanvisning del av Björkskatan 1:504, Björkskatan centrum, till Riksbyggen ekonomisk förening

Ärendenr 2022/683-3.1.2.1

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att Riksbyggen ekonomisk förening erhåller markanvisning till del av Björkskatan 1:504 i enlighet med bifogat markanvisningsavtal.
2. Markanvisningen ska gälla fram till och med 2 år från att detaljplan för området vunnit laga kraft.
3. Samhällsutvecklingschefen får rätt att underteckna markanvisningsavtalet inklusive eventuella ändringar och tillägg samt efterföljande överlåtelsehandlingar till för projektet särskilt upprättat dotterbolag till Riksbyggen ekonomisk förening.

Sammanfattning av ärendet

Riksbyggen har inkommit med förfrågan till Byggdialogen om direktanvisning av ett markområde om ca 2500 m2 intill Björkskatan centrum. Området är idag planlagt för centrumbebyggelse men är ej utbyggt. Riksbyggen har i samarbete med Nordmark & Nordmark lämnat ett förslag till exploatering av området. Förslaget innebär uppförande av ett 55+ boende med 49 st lägenheter i bostadsrättsform. Projektet är ett sk Bonum-projekt som är Riksbyggens koncept för seniorbostäder med välplanerade lägenheter, nära till service, butiker och kommunikationer.

Förslaget på exploatering har både en struktur och en gestaltning som skulle kunna bidra positivt till att stärka Björkskatan centrum, tydliggöra gång- och cykelstråk, bidra till liv och rörelse och knyta an mot parkstråket. Förslaget visar på en arkitektur som både tar hänsyn till närmiljön och förstärker närheten till parken och naturen, samtidigt som den bidrar till ett nytt uttryck i Björkskatan centrum.

Seniorbostäder som boendeform bedöms som en positiv komplettering på Björkskatan och har stöd i det underlag till riktlinjer för bostadsförsörjning som nyligen tagits fram. En ny boendeform kan skapa gynnsamma effekter på bostadsmarknaden och skapa flyttkedjor som gör att det befintliga bostadsbeståndet utnyttjas mer effektivt.

Direkt öster om markanvisningsområdet finns studentbostäder och norr om finns skola. Sökande trycker på ”en social hållbarhet i fokus” där trygghet i vardagen och en mix mellan yngre och äldre i området skapar möjligheter för nya sociala sammanhang.

Den aktuella platsen för förfrågan är utpekad i kommunens dokument ”Plan för markanvisning” som aktuellt för markanvisning. Området är dock inte prioriterat inom planperioden 2021–2026. I nära anslutning till området inom Björkskatan centrum finns annat markanvisningsområde som tidigare var aktuellt för markanvisning till annan aktör och därmed getts högre prioritet. Detta projekt har dock dragits tillbaka. Prioritering av det aktuella området för förfrågan bedöms därmed kunna omprövas med hänsyn till att omständigheterna i området förändrats.

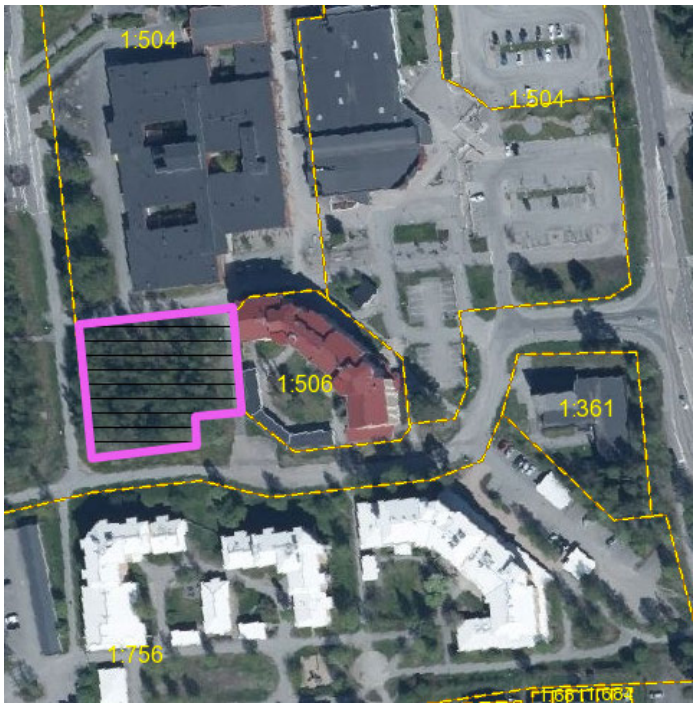

Område för markanvisning

Riksbyggen har varit i Byggdialog vid ett tidigare tillfälle under 2020 med samma förfrågan (KLF 2020/1499). Tjänstemannaberedningens beslut blev då negativt med hänvisning till pågående strategiskt planeringsarbete avseende plan för markanvisning och riktlinjer för bostadsförsörjning. Detta planeringsunderlag finns nu framtaget och bedöms ge stöd för aktuell förfrågan.

Utifrån kommunens riktlinjer för markanvisning finns möjligheter till direktanvisning i lägen där förutsättningar för detta finns. Detta avser både det geografiska läget och att ett projekt uppfyller kriterier för att vara aktuellt för direktanvisning.

Byggdialogen föreslår att Riksbyggen tilldelas markanvisning på det aktuella området. Ett förslag till markanvisningsavtal har tagits fram med i huvudsak följande innehåll: Riksbyggen ekonomisk förening erhåller markanvisning till ett område om ca 2500 kvm för byggnation i enlighet med bilagt markanvisningsavtal. Fastställande av slutliga gränser för fastigheten med anpassning till omgivande vändplan och gc-stråk samt omfattningen på byggrätten fastställs i kommande planarbete.

Det inlämnade förslaget ligger till grund för den fortsatta planeringen och genomförandet av projektet. Byggherren förbinder sig att fortsätta samarbetet med angiven arkitekt fram till bygglov och tecknande av marköverlåtelse. Markanvisningen ska gälla fram till och med 2 år efter att detaljplanen vunnit laga kraft. Marköverlåtelseavtal kommer att tecknas med för projektet särskilt upprättat dotterbolag till Riksbyggen.

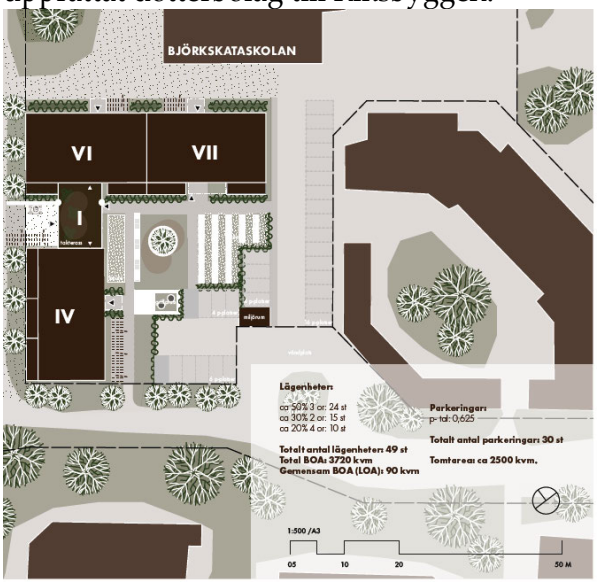

Situationsplan för föreslagen bebyggelse

Marköverlåtelseavtalet kommer att villkoras med byggnationsskyldighet som innebär att Byggherren måste påbörja byggnation i väsentlig omfattning senast viss tid efter avtalets tecknande. Markpriset vid försäljningen utgörs av den vid tidpunkten gällande markpristaxan.
Riksbyggen ska betala alla avgifter för lagfart, bygglov inklusive planavgift, anslutning till kommunala va-nätet, el, fjärrvärme mm enligt gällande taxor. Kommunen betalar kostnaden för fastighetsbildning.

Kommunstaben har föreslagit i samråd med stadsbyggnadsförvaltningen att Riksbyggen erhåller markanvisning till del av Björkskatan 1:504 i enlighet med upprättat förslag till markanvisningsavtal. Markanvisningen föreslås gälla i 2 år från att detaljplanen vunnit laga kraft. Vidare att samhällsutvecklingschefen får rätt att underteckna markanvisningsavtalet inklusive eventuel-

la ändringar och tillägg samt efterföljande överlåtelsehandlingar till för projektet särskilt upprättat dotterbolag till Riksbyggen.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har 2022-05-23 § 104 föreslagit kommunstyrelen besluta att kommunstyrelsen beslutar att Riksbyggen ekonomisk förening erhåller markanvisning till del av Björkskatan 1:504 i enlighet med bifogat markanvisningsavtal och att markanvisningen ska gälla fram till och med 2 år från att detaljplan för området vunnit laga kraft samt att samhällsutvecklingschefen får rätt att underteckna markanvisningsavtalet inklusive eventuella ändringar och tillägg samt efterföljande över-låtelsehandlingar till för projektet särskilt upprättat dotterbolag till Riksbyggen ekonomisk förening.

Sammanträdet

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag under proposition och finner att kommunstyrelsen bifaller förslaget.

Dialog:

Dialog har förts mellan byggdialoggruppen, stadsbyggnadsförvaltningen och byggaktören om projektet. Internt har dialog förts mellan kommunstaben och Stadsbyggnadsförvaltningen.

Bedömning utvecklingsområde: Ökad jämlikhet

Beslutet leder till ett nytt utbud av boendeform i området vilket kan skapa goda effekter på bostadsmarknaden och bättre utnyttjat och tillgängligt bostadsbestånd.

Bedömning utvecklingsområde: Mer jämställd fördelning av makt och resurser

Beslutett har ingen påverkan på utvecklingsområdet.

Bedömning utvecklingsområde: Minskad klimatpåverkan

All nybyggnation innebär en påverkan på klimatet.

Bedömning utvecklingsområde: Starkare ekonomi för tillväxt

Beslutet bidrar till ökat utbud av bostäder.

Beslutsunderlag

- Markanvisningsavtal Riksbyggen med bilagor gällande Björkskatan 1:504, KLF Hid: 2022.3263
- Reviderad situationsplan 2022-03-11, markanvisning del av Björkskatan 1:504, KLF Hid: 2022.2654
- Ansökan om markanvisning för Björkskatan 1:504, KLF Hid: 2022.448

- Markanvisning Björkskatan 1:504, förslag 2022-01-25, KLF Hid: 2022.447
- Kommunstaben förslag till beslut gällande markanvisning del av Björkskatan 1:504, Björkskatan centrum, till Riksbyggen ekonomisk förening, KLF Hid: 2022.3262
- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2022-05-23 § 104, KLF Hid: 2022.3582

Beslutet skickas till

Riksbyggen ekonomisk förening
Kommunstaben, enheten för samhällsutveckling
Stadsbyggnadsförvaltningen

§ 45

Tillfällig tomtrabatt för försäljning av villatomter i Niemisel, Luleå kommun

Ärendenr 2026/265-3.1.2.2

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att medge undantag från taxa för prissättning av småhusmark gällande fastigheterna Niemisel 6:63, 6:69, 6:71, 6:77-6:79 ,19:1 och 22:2.
2. Fastställa priset för tomterna Niemisel 6:63, 6:69, 6:71, 6:77-6:79 ,19:1 och 22:2 till 50 procent/55 000 kr av beslutad tomttaxa och att tomerna undantas från befintlig tomtkö.

Sammanfattning av ärendet

I Niemisel finns en gällande detaljplan från 1980-talet med avstyckade obebyggda tomter som ägs av Luleå kommun. De är möjliga att förvärva idag, men intresset är lågt. Idag finns åtta avstyckade tomter till salu. Fem av dessa tomter har potential att kunna säljas som attraktiva tomter. Dessa har ett bra läge, tillräcklig storlek (mellan 800 - 1700 kvadratmeter) och goda förutsättningar med genomförbara åtgärder för anslutning av el och VA.

I området finns ytterligare tre avstyckade tomter med färdig servis. Dessa ligger inte i lika attraktiva lägen men rekommenderas ändå att ingå i tomtrabatten. Tomtpriserna i området är i nuläget i enlighet med kommunens tomttaxa, 110 000 kronor per tomt.

Kommunfullmäktige har i beslut 2016-10-24 § 222 fastställt prissättningen av kommunala småhustomter. Av beslutet framgår att kommunstyrelsen får i undantagsfall när speciella omständigheter föreligger, medge undantag från prissättningen. Anledningen till att göra undantag från gällande prissättning är att tomterna ligger ca 6 mil från centrala Luleå och 2,5 mil från Råneå, alltså mer eller mindre i ett glesbygdsområde. Prissänkningen ligger i linje med och är ett sätt att möjliggöra uppdraget för mer bostadsbyggande på landsbygden och syftar till att skapa mer intresse för landsbygden i allmänhet och Niemiselsområdet i synnerlighet.

Jämfört med tomtpriser för likvärdiga områden i Boden, Piteå och Umeå kommun, är de aktuella tomtpriserna i Niemisel ungefär dubbelt så höga som

priserna i dessa kommuner. Därför föreslås undantag från prissättningen enligt taxa för prissättning av småhusmark.

Det förordas att tomtpriserna rabatteras till 50 % av priset beslutad av kommunfullmäktige 2016-10-10 § 236, i likhet med grannkommunerna i jämförbart område.

Som referensvärde är taxeringsvärdet på tomterna 5 000 kronor.

Anledningen till att rabatten föreslås tidsbegränsad är dels att vara ett tillfälligt erbjudande för att skapa intresse men minst lika viktigt att inte permanent ändra det gällande beslutet från 2016-10-10.

Småhustomter för nybyggnation i glesbygd är svårsålda och bedöms trots prissänkningen ta lång tid därför förordas att rabatten gäller i ca 3 år.

Det finns ett signalvärde för boende på landsbygden att Luleå kommun vill sälja tomter i Niemisel genom att lyfta fram och marknadsföra dessa tomter. Detta görs genom rabatterade tomtpriser, en nypaketering och ”först till kvarn” erbjudande.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att medge undantag från taxa för prissättning av småhusmark gällande fastigheterna Niemisel 6:63, 6:69, 6:71, 6:77-6:79 ,19:1 och 22:2. Samt att fastställa priset för tomterna Niemisel 6:63, 6:69, 6:71, 6:77-6:79 ,19:1 och 22:2 till 50 procent/55 000 kr av beslutad tomttaxa och att tomerna undantas från befintlig tomtkö. Priset/rabatten gäller till och med 2029-03-31.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Carina Sammeli (S) föreslår avslå punkt 3 i beslutsförslaget:
~~3. Priset/rabatten gäller till och med 2029-03-31.~~

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag med Carina Sammelis ändringsförslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet

Niemisel ligger i norra delen av kommunen och strategiskt nära pågående industrietableringar i Bodens kommun.

Tomterna har Gångavstånd till kollektivtrafikförbindelse och dagligvaruhandel ligger inom ca 450 meter. Avstånd till fristående förskola är ca 600 meter.

Området är detaljplanelagt, gällande detaljplan är från 1981 och tillåter fristående bostadshus (villor). Stora delar av planen är genomförd. Det finns 13 obebyggda tomter i kommunal ägo. Dessa är avstyckade och kan bebyggas och är runt 800 kvadratmeter stora.

Goda förutsättningar finns för anslutning till befintligt elnät och utrymme finns att ansluta tomterna till vatten- och spillvattenanläggning. Enligt VA-planen 2040 planeras ett nytt vattenverk/överföringsledning till Gunnarsbyn och ny spillvattenanläggning (minireningsverk) har tagits i drift 2025. Några av tomterna har färdig servis för vatten/spill/dagvatten, där endast arbete med servisanslutning krävs.

Området har goda markförhållanden, eftersom marken till största del består av morän och markfuktigheten är torr till frisk.

Exploatering av området innebär inga kostnader, utöver administration, för kommunen då tomterna redan finns till försäljning.

Kostnader för anslutning av VA som tillkommer för Luleå Miljöresurs AB/Lumire är kontroll av att serviserna är i skick att koppla in då det är länge sedan de byggdes samt eventuellt behov av åtgärder för att säkerställa detta. Det är dock marginella kostnader i sammanhanget. De täcks av de anläggningsavgifter som fastighetsägarna betalar för vatten, spill och dagvattenanslutning.

Förslaget är att paketera området och marknadsföra försäljning av fyra tomter enligt skiss.

Dessa fyra tomter har potential att kunna säljas som attraktiva tomter. Tomterna har ett bra läge, tillräcklig storlek (mellan 800 - 1700 kvadratmeter stora) och goda förutsättningar med genomförbara åtgärder för anslutning av el och VA. Tomt 1 enligt skiss omfattas av två avstyckade tomter.

I området finns ytterligare tre avstyckade tomter med färdig servis som inte föreslås ingå i försäljningskonceptet.

Det förordas att tomtpriserna rabatteras till 50 % av beslutad tomttaxa, i likhet med grannkommunerna i jämförbart område.

Oavsett vilket tomtpris som beslutas finns utmaningar i att lyckas hitta rätt köpare av tomterna. För en tomtköpare innebär det att kostnaden för iordningsställande av mark kommer att överstiga snittpriset för en villa i Niemisel. Snittpriset för en villa är 500 000 kr 2024/2025. Signalvärdet för kommunen ligger i att det finns en vilja att sälja tomter i Niemisel både genom att sänka tomtpriset och att ”paketera” försäljningen.

Det finns en risk avseende bygglovsgivning och tolkning av gällande detaljplan.

Dialog

Intern dialog har förts inom kommunstyrelseförvaltningen och med Luleå Miljöresurs AB.

Beslutsunderlag

- Kommunfullmäktiges beslut 2016-10-24 § 222, KLF Hid: 2016.5958
- Rättelse av kommunfullmäktiges beslut 2016-10-24 § 222, daterad 2019-11-27, KLF Hid: 2019.8838
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande tillfällig tomtrabatt för försäljning av villatomter i Niemisel, Luleå kommun, KLF Hid: 2026.4430

§ 222

Ny taxa för prissättning av småhusmark

Ärendenr 2016.1145-2.4.2.8

Kommunfullmäktiges beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att fastställa prissättning av kommunala småhustomter för permanentbostadsändamål i enlighet med förslaget nedan.
2. Kommunfullmäktige beslutar att köpeavtalen vid försäljning av småhustomter ska innehålla villkor om byggnadsskyldighet och vite enligt nedanstående förslag.
3. Vitesbeloppet behålls på 400 000 kr. Eventuellt undantag från reglerna om viten får medges av samhällsutvecklingschefen i undantagsfall när speciella omständigheter föreligger.
4. Kommunstyrelsen får i undantagsfall när speciella omständigheter föreligger medge undantag från prissättningen.

Reservationer

Anders Josefsson (M) och Jonas Brännberg (RS) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

En översyn av kommunens prissättning vid försäljning av tomtmark för flerbostadshus, kontor och handel mm beslutades av kommunfullmäktige 2016-05-23 § 131. I samband med beslutet bestämdes att en översyn av prissättningen för småhusbebyggelse skulle ske som nästa steg.

På samma sätt som vid översynen av markpriserna för flerbostadshus, kontor och handel har strävan varit att utifrån marknadsmässiga grunder få kostnadstäckning för kommunens exploateringskostnader. Detta innebär att kommunen ska få täckning för de kostnader kommunen har för att ställa iordning marken så att den kan bebyggas. Kommunens kostnader avser anläggande av gator, parker, lekplatser, gång- och cykelvägar men också kostnader för kommunens ursprungliga markförvärv, framtagande av detaljplan, fastighetsbildning mm. Kommunens kostnader för anläggande av vatten- och avlopp finansieras genom anläggningsavgifter i enlighet med kommunens va-taxa.

Samhällsutvecklingskontoret har 2016-09-24 föreslagit fullmäktige besluta att godkänna förslag till prissättning av kommunala småhustomter för permanentbostadsändamål i enlighet med förslaget nedan, att köpeavtalen vid försäljning av småhustomter ska innehålla villkor om byggnadsskyldighet och vite enligt nedanstående förslag, att vitesbeloppet behålls på 400 000 kr, att eventuellt undantag från reglerna om viten får medges av samhällsutvecklingschefen i undantagsfall när speciella omständigheter föreligger, samt att kommunstyrelsen i undantagsfall när speciella omständigheter föreligger får medge undantag från prissättningen.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har 2016-09-26 § 297 föreslagit fullmäktige bifalla samhällsutvecklingskontorets förslag.

Kommunstyrelsen har 2016-10-10 § 236 föreslagit fullmäktige bifalla arbetsutskottets förslag.

Sammanträdet

Anders Josefsson (M) föreslår en ny punkt 3: ”Regler avseende viten tas bort och viten kommer fortsättningsvis inte att utdömas”.

Bo Larsson (M) stödjer Anders Josefssons förslag.

Jonas Brännberg (RS) föreslår att nuvarande prissättning med högsta pris på 250 tkr behålls samt att vitesbeloppet ska uppgå till 750 tkr och att det även fortsättningsvis ska finnas möjlighet till undantag.

Erland Nilsson (LPo), Niklas Nordström (S), Samuel Ek (KD), Nina Berggård (V) och Leslie Baily (SD) föreslår bifalla kommunstyrelsens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelsens, Anders Josefssons och Jonas Brännbergs förslag vart och ett under proposition och finner att fullmäktige bifaller kommunstyrelsens förslag.

Beskrivning av ärendet

En genomgång av de faktiska exploateringskostnaderna för de senaste småhusområdena Kronanbacken och Hällbacken visar på ökade kostnader och dålig kostnadstäckning. För att nå kostnadstäckning bör därför tomtpriserna höjas betydligt. Förslaget är att kommunen behåller differentierade tomtpriser för olika områden med hänsyn till läge och attraktivitet. Vidare föreslås att tomtpriset gäller för friliggande hus, att priset för rad- och kedjehus sätts något lägre och att prissättningen gäller oavsett upplåtelseform.

För att även fortsättningsvis motverka spekulation och vidareförsäljning av tomterna föreslås att köpeavtalen innehåller villkor med en byggnadsskyldighet och regler om vite. Vitet påverkar inte de tomtköpare som bebygger tomten för eget bruk och föreslås ligga kvar på tidigare beslutad nivå, d.v.s. 400 000 kr. Skrivningen i köpeavtalen föreslås ha följande lydelse:

”Köparen förbinder sig att inom två år från tillträdesdagen på fastigheten uppföra ett bostadshus avsett för eget bruk. Om köparen inte fullgör sin byggnadsskyldighet inom denna tid eller inom samma tid överlåter fastigheten utan kommunens medgivande ska köparen till kommunen betala ett vite om 400 000 kr.”

Beslutsunderlag

- Centrala delarna av Luleå stadsbygd, område C, kartbilaga, KLF Hid 2016.5081
- Samhällsutvecklingskontorets beslutsförslag 2016-09-14, KLF Hid 2016.5033
- Kommunstyrelsens arbetsutskotts protokoll § 297, 216-09-26
- Kommunstyrelsens protokoll § 236, 2016-10-10

Beslutet skickas till

Samhällsutvecklingskontoret
Ekonomikontoret

§ 222

Ny taxa för prissättning av småhusmark

Ärendenr 2016/1145-2.4.2.8

Rättelse av beslut kommunfullmäktige 2016-10-24 § 222, nedanstående text återfinns i kommunstyrelsens förslag till beslut men saknas i justerat protokoll från kommunfullmäktige.

Samhällsutvecklingskontoret föreslår att priset för en kommunal tomt för friliggande småhus respektive rad- eller kedjehus i Luleå kommun indelas i områden med avgränsning enligt Program till Vision Luleå 2050 och för de centrala delarna av Luleå stadsbygd, område C, enligt bifogad karta.

	Friliggande	Rad/kedjehus
Centrala områden av Luleå stadsbygd	450 000	375 000
Övrig stadsbygd och stadsnära byar	400 000	325 000
Samlade byar (Antnäs, Råneå, Persön)	200 000	150 000
Övriga byar	110 000	

Undantag från ovanstående priser får i enstaka fall när speciella omständigheter föreligger medges av kommunstyrelsen.

Rättelse gjord av Elisabeth Qvarnström, kommunsekreterare, 2019-11-27

Bekräftas av

Maritha Meethz, kommunfullmäktiges ordförande 2016-10-24

Carola Liden, justerare av ursprungligt protokoll 2016-10-24

Förslag till beslut gällande finansrapport april 2026

Ärendenr 2026/659-2.4.0.2

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen delges information gällande finansrapport för april månad 2026.

Finansrapporten visar kommunkoncernens likvida ställning, placeringar och lån. Kommunkoncernen består av Luleå kommun och Luleå Kommunföretag AB med dotterbolag. Rapporten följer upp finanspolicyn och riktlinjer för finansverksamheten. I rapporten delges även beslut som är fattade utifrån kommunstyrelsens respektive Luleå Kommunföretag AB:s styrelses delegationsordningar avseende finansverksamheten.

§ 40

Luleå kommuns årsuppföljning av internkontrollplan 2025

Ärendenr 2026/210-1.3.2.2

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att Luleå kommuns interna kontroll är tillräcklig och fungerar tillfredsställande.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll och att en övergripande organisation för detta upprättas. I detta åligger att riktlinjer och rutiner är aktuella, kända och revideras vid behov.

Av kommunens fastställda riktlinjer framgår att nämnder och bolagsstyrelser årligen ska, vid överenskommen tidpunkt, rapportera resultatet från den interna kontrollen till kommunstyrelsen. Med utgångspunkt från uppföljningsrapporter ska kommunstyrelsen utvärdera och bedöma huruvida kommunens interna kontroll är betryggande. Kommunstyrelsen ska, i de fall förbättringsbehov finns, vidta nödvändiga åtgärder.

I beskrivningen av ärendet ingår också periodens övergripande revisionsgranskningar samt en bedömning om de påverkat kommunens förbättringsarbete.

Underlagen som utgör grunden för bedömningen visar att nämnder och bolagsstyrelser bedömer sitt internkontrollarbete som tillfredsställande och revisionsgranskningar förstärker bilden av att kontrollen är tillräcklig, om än det finns förbättringsområden.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att Luleå kommuns interna kontroll är tillräcklig och fungerar tillfredsställande.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet
Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att upprätthålla en god intern kontroll och att en övergripande organisation för detta upprättas.

Av riktlinjer för intern kontroll, KLF Hid: 2023.7684, framgår detaljer för framtagande av plan för intern kontroll; identifiera risker, kategorisera risker, riskbedömning och upprättande av kontrollplan. Där framgår även hur uppföljningen ska rapporteras samt vid årets slut utvärdera verksamhetens samlade system för intern kontroll.

Kommunstyrelsen kan om det föreligger särskilda skäl, som framkommer vid den årliga riskanalysen där politik och tjänstepersoner samverkar, ålägga nämnder/bolagsstyrelser obligatoriska risker för bedömning och hantering. Under 2025 har risk för välfärdsbrottslighet varit aktuellt.

Nämnd/bolagsstyrelse lägger vid behov även till ytterligare riskområden och beslutar om en internkontrollplan som innehåller kontrollmoment, -ansvar, -metod och -frekvens. Planerna för det kommande året delges kommunstyrelsen.

Kommunrevisionen har genomfört granskningar där kommunstyrelsen under 2025 har yttrat sig:

- Granskning av näringslivsverksamhet, KLF 2024/527
- Granskning - Samverkan hemsjukvård och processen utskrivningsklara, KLF 2024/2118
- Granskning av kommunens arbete kopplat till korruption, jäv, oegentligheter och arbetet med visselblåsning, KLF 2024/868
- Fördjupad uppföljning av granskning avseende direktupphandling, KLF 2024/1513
- Granskning av kommunens arbete med underhåll av fastigheter, KLF 2024/1395
- Granskning av Kommunens arbete med målstyrning och budgetprocess, KLF 2024/1389
- Granskning av planering och beredskap för boendeplatser inom kommunens vård- och omsorgsverksamhet, KLF 2024/1730
- Granskning av avvikelsehantering inom äldreomsorgen Luleå kommun, KLF 2025/1132
- Granskning av bokslut och årsredovisning samt granskning av intern kontroll i väsentliga processer, KLF 2025/725

- Grundläggande granskning av kommunstyrelsen för sin egen verksamhet, bolag och nämnder 2024, KLF 2024/1873

Vid samtliga granskningar har revisionen framfört rekommendationer. Kommunstyrelsen har i de flesta fall påbörjat åtgärder och/eller instämt i framförda rekommendationer. Undantag finns vid några mindre betydande rekommendationer.

Sammantaget är bedömningen att granskningarna uppmärksammat delar som omhändertas i kommunens utvecklingsarbete.

Beslutsunderlag

- Luleå kommuns årsuppföljning 2025 - intern kontroll, KLF Hid: 2026.4012
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande Luleå kommuns årsuppföljning av internkontrollplan 2025, KLF Hid: 2026.4011

Förslag till beslut gällande Luleå kommuns årsuppföljning internkontroll 2025

Ärendenr 2026/210-1.3.2.2

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att Luleå kommuns interna kontroll är tillräcklig och fungerar tillfredsställande.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll och att en övergripande organisation för detta upprättas. I detta åligger att riktlinjer och rutiner är aktuella, kända och revideras vid behov.

Av kommunens fastställda riktlinjer framgår att nämnder och bolagsstyrelser årligen ska, vid överenskommen tidpunkt, rapportera resultatet från den interna kontrollen till kommunstyrelsen. Med utgångspunkt från uppföljningsrapporter ska kommunstyrelsen utvärdera och bedöma huruvida kommunens interna kontroll är betryggande. Kommunstyrelsen ska, i de fall förbättringsbehov finns, vidta nödvändiga åtgärder.

I beskrivningen av ärendet ingår också periodens övergripande revisionsgranskningar samt en bedömning om de påverkat kommunens förbättringsarbete.

Underlagen som utgör grunden för bedömningen visar att nämnder och bolagsstyrelser bedömer sitt internkontrollarbete som tillfredsställande och revisionsgranskningar förstärker bilden av att kontrollen är tillräcklig, om än det finns förbättringsområden.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att upprätthålla en god intern kontroll och att en övergripande organisation för detta upprättas.

Av riktlinjer för intern kontroll, KLF Hid: 2023.7684, framgår detaljer för framtagande av plan för intern kontroll; identifiera risker, kategorisera risker, riskbedömning och upprättande av kontrollplan. Där framgår även hur uppföljningen ska rapporteras samt vid årets slut utvärdera verksamhetens samlade system för intern kontroll.

Kommunstyrelsen kan om det föreligger särskilda skäl, som framkommer vid den årliga riskanalysen där politik och tjänstepersoner samverkar, ålägga nämnder/bolagsstyrelser obligatoriska risker för bedömning och hantering. Under 2025 har risk för välfärdsbrottslighet varit aktuellt.
Nämnd/bolagsstyrelse lägger vid behov även till ytterligare riskområden och beslutar om en internkontrollplan som innehåller kontrollmoment, -ansvar, -metod och -frekvens. Planerna för det kommande året delges kommunstyrelsen.

Kommunrevisionen har genomfört granskningar där kommunstyrelsen under 2025 har yttrat sig:

- Granskning av näringslivsverksamhet, KLF 2024/527
- Granskning - Samverkan hemsjukvård och processen utskrivningsklara, KLF 2024/2118
- Granskning av kommunens arbete kopplat till korruption, jäv, oegentligheter och arbetet med visselblåsning, KLF 2024/868
- Fördjupad uppföljning av granskning avseende direktupphandling, KLF 2024/1513
- Granskning av kommunens arbete med underhåll av fastigheter, KLF 2024/1395
- Granskning av Kommunens arbete med målstyrning och budgetprocess, KLF 2024/1389
- Granskning av planering och beredskap för boendeplatser inom kommunens vård- och omsorgsverksamhet, KLF 2024/1730
- Granskning av avvikelsehantering inom äldreomsorgen Luleå kommun, KLF 2025/1132
- Granskning av bokslut och årsredovisning samt granskning av intern kontroll i väsentliga processer, KLF 2025/725
- Grundläggande granskning av kommunstyrelsen för sin egen verksamhet, bolag och nämnder 2024, KLF 2024/1873

Vid samtliga granskningar har revisionen framfört rekommendationer. Kommunstyrelsen har i de flesta fall påbörjat åtgärder och/eller instämt i framförda rekommendationer. Undantag finns vid några mindre betydande rekommendationer.

Sammantaget är bedömningen att granskningarna uppmärksammat delar som omhändertas i kommunens utvecklingsarbete.

Beslutsunderlag

- Luleå kommuns årsuppföljning 2025 - intern kontroll

Jan-Olov Andefors

Verksamhetscontroller

Beslutet skickas till
Kommunrevisionen
Kommunstyrelseförvaltningen, Ledning och stöd

Luleå kommuns årsuppföljning 2025 - intern kontroll

Kommunstyrelsen

Innehållsförteckning

1 Kommunstyrelsen 2
2 KS-Kommunstyrelseförvaltningen 4
3 KS-Räddningstjänst 9
4 Arbetsmarknads- och gymnasienämnd 11
5 Barn- och utbildningsnämnd 14
6 Kultur- och fritidsnämnd 18
7 Infrastruktur- och servicenämnd 22
8 Miljö- och byggnadsnämnd 29
9 Socialnämnd 33
10 Valnämnd 50
11 Överförmyndarnämnd 51
12 E-nämnd 57
13 Luleå Kommunföretag AB 58
14 Lulebo AB 59
15 Luleå Energi AB - koncern 60
16 Luleå Hamn AB 61
17 Luleå Lokaltrafik AB 62
18 Luleå Miljöresurs AB 63

Status:

Genomförd

Påbörjad

Försenad

Bedömning:

Målvärde uppnått

Nära målvärde

Ej accepterat värde

1 Kommunstyrelsen

1.1 Sammanvägd bedömning

Nämnder och bolagsstyrelser har årsrapporterat resultatet från den interna kontrollen till kommunstyrelsen, se kapitel 2-18.

Granskningar där kommunstyrelsen har yttrat sig under 2025 har avsett:

- Granskning av näringslivsverksamhet, KLF 2024/527
- Granskning - Samverkan hemsjukvård och processen utskrivningsklara, KLF 2024/2118
- Granskning av kommunens arbete kopplat till korruption, jäv, oegentligheter och arbetet med visselblåsning, KLF 2024/868
- Fördjupad uppföljning av granskning avseende direktupphandling, KLF 2024/1513
- Granskning av kommunens arbete med underhåll av fastigheter, KLF 2024/1395
- Granskning av Kommunens arbete med målstyrning och budgetprocess, KLF 2024/1389
- Granskning av planering och beredskap för boendeplatser inom kommunens vård- och omsorgsverksamhet, KLF 2024/1730
- Granskning av avvikelsehantering inom äldreomsorgen Luleå kommun, KLF 2025/1132
- Granskning av bokslut och årsredovisning samt granskning av intern kontroll i väsentliga processer, KLF 2025/725
- Grundläggande granskning av kommunstyrelsen för sin egen verksamhet, bolag och nämnder 2024, KLF 2024/1873

Underlagen som utgör grunden för bedömningen visar att nämnder och bolagsstyrelser bedömer sitt internkontrollarbete som tillfredsställande och revisionsgranskningar förstärker bilden av att kontrollen är tillräcklig, om än det finns områden som kräver fortsatta åtgärder och förbättringar.

1.2 Kontrollmoment

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
Kommunövergripande och obligatorisk: Välfärdsbrottslighet	Sammanställning av nämnder och bolags kontroller avseende välfärdsbrottslighet			Uppföljning visar på att Luleå kommunkoncern har genomfört omfattande kontroller och åtgärder för att motverka välfärdsbrottslighet. Det har exempelvis genomförts skrivbords- och arbetsplatskontroller av leverantörer och deras underleverantörer, kontroll av ekonomiskt bistånd, kontroll av delegering och attest samt utbildningsinsatser.

2 KS-Kommunstyrelseförvaltningen

2.1 Bedömning intern kontroll

Internkontrollen ska säkerställa att verksamheten efterlever lagar och författningar som gäller för verksamheten samt att den bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fastställts.

Nämnden genomförde en riskidentifiering i samband med ett sammanträde under hösten 2024 som syftade till att identifiera risker. En lista över nya och tidigare risker sattes samman till en bruttolista och riskanalys med riskvärdering gjordes. Även förvaltningens ledningsgrupp hade möjlighet att komplettera listan. Efter det gjorde förvaltningschef och sektorschef för sektor samhälle och demokrati gjort en sammanvägd bedömning och beslutat om förslag på internkontrollplan för 2025 till kommunstyrelsen.

Nämnden fattar beslut om den slutgiltiga kontrollplanen för året. Uppföljning av kontrollmomenten har sedan gjorts per delår och rapporteras till nämnden. All uppföljning dokumenteras i kommunens beslutsstödsystem Hypergene. Internkontrollplanen för 2025 har följts upp under året. Två av områdena återkommer delvis i internkontrollplanen 2026.

Under år 2025 har liknande arbetssätt funnits inför 2026.

Sammantagen bedömning är att kontrollsystemet fungerar tillfredsställande.

2.2 Kontrollmoment

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
Välfärdsbrottslighet	Kontrollera och säkerställ att riktlinjer för rekryteringar är tillräcklig och efterlevs	✔	🟢	Kommunen har gemensamma riktlinjer för rekrytering, inklusive rutiner för bakgrundskontroll, identitetskontroll samt hantering av bisysslor. Dessa riktlinjer gäller för samtliga förvaltningar då riklinjen är fattade av KS. Utifrån internkontrollens syfte

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				och funktion kan vi konstatera att riktlinjer för rekrytering, bakgrundskontroll och bisysslor finns och att de i de rekryteringar som hanteras centralt via KSF följs. För övriga förvaltningar har vi inte full insyn men vi har tagit del av deras egna bedömningar som visar att riktlinjerna är kända och används, även om vissa förbättringsbehov har identifierats (t.ex. ID-kontroller och tillgänglighet till material). En ny rekryteringsriktlinjen är förhandlad och klar i kommunövergripande samverkan KÖS. Nästa steg blir att den ska det upp till kommunstyrelsen för beslut i mars. En arbetsgrupp (HR och säkerhet) jobbar med ett uppdrag gällande bakgrundskontroller och arbetet fortsätter under 2026 inom internkontrollen.
Välfärdsbrottslighet	Kontrollera och säkerställ att kommunens rutiner för markanvisning är tillräckliga			Under året har riktlinje och rutiner för markanvisning granskats utifrån tillräcklighet och efterlevnad och ett behov av att granska nya, okända aktörer har identifierats. En checklista har därför börjat användas, som

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				bygger på ekobrottsmyndighetens egen checklista för partsblandning. Under 2025 har fyra nya byggaktörer granskats enligt denna checklista. Bedömningen är att arbetssättet och checklistan är till hjälp för att upptäcka avvikelser. Under 2026 kommer arbetet fortsätta med att utveckla och säkerställa processen.
Risker i IT- och informationssäkerhetsarbetet	Kontrollera och säkerställa att tillräckligt tekniskt skydd finns (IT-säkerhet)			Kontroller sker löpande och att stärka skyddet är ett systematisk arbete. Kommunen har ett avancerat tekniskt skydd som förbättras systematiskt. Större investeringar har gjorts de senaste åren och fortsätter i och med omvärldsläget och det ökade cyberhotet. Övervakning och kontroller av skyddet sker dagligen, dygnet runt och ingår i IT-verksamhets dagliga arbete. Vi följer rekommendationer från myndigheter. Under 2025 genomfördes en säkerhetsskyddsanalys för IT-verksamheten som visade på brister i IT-styrningen kopplade till otydlig ansvarsfördelning mellan verksamhetens inriktning och de resurser som ska

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				realisera uppdraget. Mot denna genomfördes en översyn av kommunens IT-organisation. Kommunfullmäktige beslutade därefter att samla kommunens tekniska IT-förmåga och stärka IT-säkerheten genom att organisera kommunens IT-verksamheten inom infrastruktur- och servicenämnden från och med 1 januari 2026.
Hantera information	Kontrollera och säkerställ att medborgare kan få insyn i kommunen			Internkontrollmomentet har prövats och och hanteras i hög utsträckning väldigt bra. De stickprov som genomförts visar att det finns upparbetat rutiner hos de kontor som hanterar stor mängd begäran exempelvis Inköpskontoret. Det finns dock moment och rutiner som bör ses över för att säkerställa snabb och korrekt hantering av alla begäran som kommer in. En viktigt framgångsfaktor vid stora och komplexa begäran är att ha en löpande dialog med frågeställaren, för att möjliggöra det behöver förvaltningen förbättra den interna dialogen under handläggningen. Det behöver även finnas kapacitet för att säkerställa handläggning av begäran om allmän

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				handling under sommarsemester och andra ledigheter, detta eftersom stickprov visar att handläggningen av begäran inte hanterades tillräckligt bra under sommaren. Åtgärd för 2026; För att säkerställa utlämnandet av allmänna handlingar under sommarsemestern och övriga ledigheter kommer förvaltningen säkerställa att kapacitet finns även under dessa perioder för att omhänderta och ge en bra handläggning av medborgarnas begäran.

3 KS-Räddningstjänst

3.1 Bedömning intern kontroll

Räddningstjänsten har under året fortsatt arbeta för att säkerställa ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet, tillförlitlig ekonomisk rapportering och information om verksamheten samt efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, och övrigt för verksamheten styrande dokumentation.

Till år 2025 har riskanalys och riskbedömning genomförts av räddningstjänstens ledningsgrupp. Detta har resulterat i en intern kontrollplan som har beslutats av nämnden. Kontrollplanen innehåller två kontrollmoment inom området välfärdsbrottlighet som har följts upp under året.

Räddningstjänsten har genomfört intern kontroll inom området välfärdsbrottslighet. Kontrollen visar att inköp och leveranser fungerar tillfredställande. Kontrollen gällande påverkansförsök mot handläggare inom myndighetsutövning visar på ett ett behov av ökad kunskap, vägledning och intern dialog kring välfärdsbrott och otillåten påverkan inom verksamheten.

3.2 Kontrollmoment

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
Välfärdsbrottslighet	Kontroll av inköp och leveranser med avseende på volym och kvalitet.	✔	🟢	På enheten Drift så skriver administratören på enheten samtliga rekvisitioner som kontrolleras och attesteras av enhetschefen. Vid leveransen så kontrolleras allt inkommande gods fysiskt av medarbetarna på enheten så att det stämmer mot det som är beställt. Ingen leverantör kan leverera gods utan att bli insläppt på området på grund av att räddningsstationen är ett skyddsobjekt. Inga fakturor blir godkända för betalning innan leveransen har kommit och är godkända. Under semesterperioden så är det köpstopp på enheten

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				Drift då det är få medarbetare i tjänst som kan hantera inleveranser och fakturor. Räddningstjänsten anser att kontrollen av inköp och leveranser är god.
Välfärdsbrottslighet	Räddningstjänsten ska genomföra en enkät för att se om det finns påverkansförsök mot handläggare inom myndighetsutövning.			Sammanfattande slutsats Enkäten visar att: • Otillåten påverkan förekommer, främst i form av informella påtryckningar via politiska kontaktvägar och personliga angrepp. • Kunskapen om välfärdsbrottslighet upplevs som låg hos flera medarbetare. • Få konkreta risker identifieras, vilket sannolikt hänger samman med begränsad kunskap inom området snarare än att risk saknas. • En särskilt utpekad riskmiljö är områden med stora offentliga investeringar och hög tidspress. Detta indikerar ett behov av ökad kunskap, vägledning och intern dialog kring välfärdsbrott och otillåten påverkan inom verksamheten.

4 Arbetsmarknads- och gymnasienämnd

4.1 Bedömning intern kontroll

Internkontrollen ska säkerställa att verksamheten efterlever lagar och författningar som gäller för verksamheten samt att den bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fastställts.

Organisation och rutin för den interna kontrollen inom Arbetsmarknads- och gymnasienämnden är ändamålsenligt uppbyggd. Verksamhetscontroller vid kansliet håller samman följande process:

Riskanalysarbetet i verksamheten leds av chefer inom förvaltningen och genomförs tillsammans med medarbetare. Riskanalyserna utgår från viktiga processer och rutiner, brister som uppmärksammats, resultatet av genomförda granskningar, analyser av inkomna klagomål samt uppföljning av förra årets kontrollplan. Arbetsmarknads- och utbildningsdirektören gör en samlad bedömning, inklusive riskvärdering, av de risker som processansvariga chefer har bedömt vara höga. Även kommunstyrelsens obligatoriska riskområde ingår. Den samlade bedömningen delges sedan nämnden, som kan välja att lägga till egna risker samt värdera upp eller ner de risker som föreslås från förvaltningen. De risker som blir högt riskvärderade utgör grunden för nämndens internkontrollplan. När riskområden är beslutade tar verksamhetscontroller fram kontrollmoment (metod, frekvens och ansvarig för kontrollen) med stöd av förvaltningens experter på de olika riskområdena. Dessa föreslås sedan nämnden, som fattar beslut om den slutgiltiga kontrollplanen för året. Uppföljning av kontrollmomenten görs sedan varje delår och rapporteras då till nämnden. All uppföljning dokumenteras i kommunens beslutsstödsystem Hypergene.

Verksamhetens sammanvägda bedömning av den interna kontrollen under 2025 är att den har fungerat tillfredsställande.

4.2 Kontrollmoment

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
Välfärdsbrottslighet	Lyfta frågan gemensam rutin för systematisk kvalitetsgranskning av externa utförare inom VSN	✔	🟢	Beslut finns för "Gemensam rutin för kvalitetsuppföljning av upphandlad utbildning rutiner av externa utförare inom VSN".

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
Informationsförvaltning, GDPR	Kartläggning av behov av it-system för effektiv och informationssäker dokumentation av personuppgifter	✅	🟢	Beslut har fattats om vilket it-system som ska användas för informationssäker dokumentation av personuppgifter inom vuxenutbildningens olika delar. För de utbildningar som drivs i egen regi kommer samma system att användas för alla utbildningar. Dokumentation kring elever hos externa leverantörer görs i externa leverantörers system.
Information till nämnd om delegationsbeslut	Översyn och förslag till förändring av delegationsordningen	✅	🟢	Delegationsordningen uppdaterades i maj efter en översyn med fokus på gymnasiets delar. Därefter har ett nytt förslag tagits fram med inriktning på vuxenutbildningen. Upplägget för vuxenutbildningen bygger på samma rubrikstruktur som för gymnasieskolan. Den reviderade versionen föreslås antas av arbetsmarknads- och gymnasienämnden i början av 2026. Förslaget var klart i november och ärendet är planerat till januaris nämndsammanträde utifrån att andra ärenden behövde prioriteras i decembers nämnd. Skolchefen för gymnasieskolan respektive vuxenutbildningen ansvarar för att alla berörda rektorer och delegater informeras om den uppdaterade delegationsordningen. En utbildning ska genomföras för delegater inom vuxenutbildningen efter att nämnden har antagit den reviderade

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				delegationsordningen. Delegationsordningen ska även fortsatt uppdateras kontinuerligt för att säkerställa att delegationsordningen är aktuell utifrån gällande lagstiftning och regelverk samt ger nödvändigt handlingsutrymme för medarbetarna närmast verksamheten.

5 Barn- och utbildningsnämnd

5.1 Bedömning intern kontroll

Internkontrollen ska säkerställa att verksamheten efterlever lagar och författningar som gäller för verksamheten samt att den bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fastställts.

Organisation och rutin för den interna kontrollen inom barn- och utbildningsnämnden är ändamålsenligt uppbyggd. Verksamhetscontroller vid kansliet håller samman följande process: Riskanalysarbetet i verksamheten leds av chefer inom förvaltningen och genomförs tillsammans med medarbetare. Riskanalyserna utgår från viktiga processer och rutiner, brister som uppmärksammats, resultatet av genomförda granskningar, analyser av inkomna klagomål samt uppföljning av förra årets kontrollplan. Arbetsmarknads- och utbildningsdirektören gör en samlad bedömning, inklusive riskvärdering, av de risker som processansvariga chefer har bedömt vara höga. Även kommunstyrelsens obligatoriska riskområde ingår. Den samlade bedömningen delges sedan nämnden, som kan välja att lägga till egna risker samt värdera upp eller ner de risker som föreslås från förvaltningen. De risker som blir högt riskvärderade utgör grunden för nämndens internkontrollplan. När riskområden är beslutade tar verksamhetscontroller fram kontrollmoment (metod, frekvens och ansvarig för kontrollen) med stöd av förvaltningens experter på de olika riskområdena. Dessa föreslås sedan nämnden, som fattar beslut om den slutgiltiga kontrollplanen för året. Uppföljning av kontrollmomenten görs sedan varje delår och rapporteras då till nämnden. All uppföljning dokumenteras i kommunens beslutsstödsystem Hypergene.

Verksamhetens sammanvägda bedömning av den interna kontrollen under 2025 är att den har fungerat tillfredsställande.

5.2 Kontrollmoment

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
Efterlevnad av rutin för placering av elever i grupper i IT-system	Rutin för placering av elever i grupper i IT-systemet, med tids- och aktivitetsplan	✔	🟢	Risken att rutin för placering av elever i grupper i IT-system inte följs i grundskolan är nu åtgärdad då IT/admin genomfört ett projekt som avslutas hösten 2025 för att effektivisera administrationen gällande

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				registreringar i elevadministrativa systemet. Det har resulterat i rutiner och utbildningar som arbetats fram så att skolor från april 2025 själva ska genomföra registreringarna direkt i verksamheten genom framför allt skolhandläggare. Som stöd i arbetet finns en ny årscykel och årsplan där rektor får stöd i beskrivningar av aktiviteter som behöver ske för bland annat en god läsårsstart. Utifrån denna kan rektor skapa egna strukturer för skolans inre arbete med elevregistreringar. Årscykel och årsplan har arbetats fram i samverkan med grundskolans områdeschefer och därigenom även rektorerna i grundskolan.
Efterlevnad av rutin för placering av elever i grupper i IT-system	Säkerställ att rutinen blir lättillgänglig och ändamålsenlig samt spridd	✅	🟢	Det har tagits fram en årscykel för rektor där de olika aktiviteterna för året är beskrivna. Årscykeln är kompletterad med en årsplan där aktiviteterna beskrivs grundligt. Det handlar förutom att öka kvaliteten också om att få en bättre läsårsstart. Ett annat syfte har också varit att öka ansvarig rektors möjligheter att skapa strukturer för sitt eget, inre arbete. Årscykeln och årsplanen är framtagna i samverkan med områdeschefer och kommunicerade den vägen till rektor och började gälla från april 2025. Arbetet för

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				att implementera plan och rutin i alla grundskolor fortsätter.
Orosanmälan till Socialnämnd	Orosanmälan till socialförvaltningen			Rutinen är förtydligad för när orosanmälan för elev som aldrig blivit skolplacerad i kommunen men som är folkbokförd här, ska göras. Orosanmälan görs av central antagning grundskola när man inte får kontakt med vårdnadshavare, eller där kontaktuppgifter saknas. Frågan ingår numera i rutinen kring registerkontroll och process samt ansvar framgår i det arbetsdokument som styr arbetet och uppföljningen internt, kopplat till hantering av elever som är folkbokförda här men inte har någon skolplacering, samt elever med skolplacering som vistas utomlands eller där det finns uppgifter om att elev har flyttat från kommunen. Rutinen är väl inarbetad och följs därmed i det löpande arbetet. Rapportering av skolpliktsärenden sker vid varje nämndsammanträde.
Välfärdsbrottslighet	Stickprov högstadieskolor			En enkät, som skickades ut via rektorerna till betygssättande lärare vid högstadieskolorna, har genomförts för att undersöka orsaker till att det i grundskolan sker sena betygsändringar vid en tidpunkt då betygen redan bör vara satta för att utröna om det kan finnas risk för otillåten påverkan i dessa sammanhang. I de svar som

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				framkom fanns inga indikationer på att respondenterna varit föremål för extern påverkan vid bedömning. Frågan aktualiserades inom grundskola läsåret 24/25 via en enkät till lärare och samtal med rektorer. Det framkom då inga indikationer på välfärdsbrottslighet/otillåten påverkan i samband med betygsättning. Under hösten 2025 har inget framkommit som indikerar på välfärdsbrottslighet i samband med betygsättning.

6 Kultur- och fritidsnämnd

6.1 Bedömning intern kontroll

Utveckling av arbetssättet för att ta fram riskområden för internkontroll har pågått under året. Nämnden genomförde en riskanalys under en halvdag hösten 2024 vilken resulterade i en bruttolista. Två områden beslutades ingå i internkontrollplan 2025. Dessa är välfärdsbrottslighet och att kriterier för bidragsgivning följs.

Sammanfattande bedömning

Sammanfattningsvis visar årets arbete att verksamheten i hög grad säkerställt en god intern kontroll. Genom strukturerade rutiner, krav på tydlig dokumentation och riktade stickprov har man uppnått en rimlig grad av säkerhet i att bidrag hanteras korrekt, verksamhetsmedel används ändamålsenligt och att lagar och riktlinjer efterlevs. Arbetet skapar stabila förutsättningar för fortsatt utveckling av både kontrollsystem och stöd till civilsamhället. Ett ärende är fortfarande under granskning.

Utvärdering av internkontrollarbetet

Under året har verksamheten bedrivit ett systematiskt och strukturerat arbete för att säkerställa god intern kontroll. Arbetet har utgått från kommunens övergripande riktlinjer för bidragshantering och har omfattat både kontroll av föreningars underlag och rutiner för att säkerställa korrekt handläggning. Nedan sammanfattas hur arbetet bidragit till att uppnå en rimlig grad av säkerhet inom tre centrala områden.

1. Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet

Genom att alla förvaltningar och nämnder använder samma övergripande riktlinjer för bidragshantering har verksamheten skapat en enhetlig och effektiv struktur för prövning av bidragsberättigade föreningar. Krav på verksamhetsberättelse, årsmöteshandlingar, bokslut och stadgar säkerställer att endast seriösa och aktiva föreningar får tillgång till kommunens resurser.

Stickprovskontrollerna har bidragit till att upptäcka eventuella brister i föreningars administrativa rutiner och säkerställt att bidragen når rätt mottagare. Detta minskar risken för felaktiga utbetalningar och stärker kostnadseffektiviteten i bidragssystemet. Genom att föreningar som inte lämnat in fullständiga handlingar pausas i väntan på komplettering säkerställs att kommunens resurser används ändamålsenligt.

2. Tillförlitlig ekonomisk rapportering och information om verksamheten

Arbetet med stickprov har förbättrat kontrollen av ekonomiska uppgifter, särskilt genom att granska att föreningar har korrekta och verifierbara kontouppgifter. Att kontobevis krävs när uppgifter inte framgår tydligt, bidrar till att säkerställa att utbetalningar hamnar hos rätt förening och att ekonomisk rapportering blir spårbar och korrekt.

Genom att begära in reviderade bokslut och årsmötesprotokoll säkerställs också att föreningarnas verksamhetsredovisning bygger på riktiga uppgifter. Kraven på fullständiga och korrekta handlingar ger ett bättre underlag för nämndens rapportering och bidrar till ökad kvalitet i beslutsunderlagen.

3. Efterlevnad av lagar, föreskrifter och styrande dokument

Verksamheten har aktivt arbetat för att säkerställa att bidrag fördelas i enlighet med gällande lagar, kommunens riktlinjer och övriga styrdokument. Att föreningar måste vara registrerade hos Skatteverket och ha haft ett organisationsnummer i minst ett år ger en tydlig koppling till formella krav och minskar risken för oseriösa aktörer.

Kontrollen av bankkonto, plusgiro eller bankgiro i föreningens namn säkerställer att föreningarna uppfyller regelverken för ekonomisk hantering och att bidrag inte riskerar att tillfalla privatpersoner. Genom att föreningar som inte lämnar in alla obligatoriska handlingar inte går vidare i processen tillämpar verksamheten riktlinjerna konsekvent och rättssäkert.

6.2 Kontrollmoment

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
Efterlevnad övergripande riktlinjer för bidrag samt bidragskriterier	Stickprov bidragsberättigade föreningar	✅	🟢	Alla förvaltningar och nämnder i kommunen som fördelar bidrag till civilsamhället följer de övergripande riktlinjer som fastställts. För att en förening ska bli bidragsberättigad krävs att den uppfyller riktlinjernas grundläggande krav, vilket innebär att verksamhetsberättelse, signerat årsmötesprotokoll, årsbokslut, signerad

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				revisionsberättelse och föreningens stadgar ska lämnas in. För att säkerställa att riktlinjerna följs har förvaltningen genomfört stickprovskontroller av ett antal föreningar. Granskningen har omfattat kontroll av att föreningen är registrerad hos Skatteverket och haft ett organisationsnummer i minst ett år, att föreningen har bankgiro, plusgiro eller bankkonto i föreningens namn samt att kontouppgifterna stämmer. När detta inte framgår av inskickade handlingar ska föreningen inkomma med ett kontobevis som styrker att kontot tillhör föreningen. Samtliga granskade föreningar i stickprovet har visat sig uppfylla kriterierna och är därmed bidragsberättigade.
Välfärdsbrottslighet	Stickprov vid bidragsgivning			När det gäller välfärdsbrottslighet vid bidragsgivning har förvaltningen genomfört stickprovskontroller av ett antal föreningar. Granskningens syfte har varit att

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				säkerställa att bokföringen är korrekt upprättad, för att säkerställa en korrekt och transparent hantering av bidragsansökningar samt för att minska risken för eventuella oegentligheter. Granskningen har baserats på föreningarnas huvudböcker mellan åren 2021-2023, balans- och resultatrapport från bokföringssystemet samt sammanställning från Skatteverket gällande löner, skatt och sociala avgifter. Som stöd i granskningen inhämtar förvaltningen juridisk kompetens, dialoger med SKR, Sveriges kommuner och regioner, samt anlitat en extern revisionsbyrå. Vid tiden för bokslutet är granskningen ännu inte slutförd. Därtill genomför förvaltningen stickprov utifrån de kriterier som finns för de olika bidragen.

7 Infrastruktur- och servicenämnd

7.1 Bedömning intern kontroll

Infrastruktur- och servicenämndens riskområden och underliggande kontrollmoment i Internkontrollplanen 2025 finns inom processerna;

- Hantera Inköp och upphandling
- Hantera ekonomi
- Tillhandahålla IT-stöd
- Styrprocess

Infrastruktur- och servicenämnden har valt ut tre kontrollmoment kopplat hantera Inköp och upphandling;

- Kontrollera och säkerställ en fungerande leverantörsfakturahantering
- Kontroll av genomförd utbildning ”Luleå kommun mot korruption”
- Kontrollera och säkerställa efterlevnad av rutiner för direktupphandling

Samtliga kontroller under året har genomförts, dvs har grön status.

Mer information gällande de utförda kontrollerna samt bedömningen av de respektive kontrollmomenten framgår i kommentarerna under respektive kontrollmoment i nästa kapitel, Uppföljning av interkontrollmoment.

Verksamhetens sammanvägda bedömning av den interna kontrollen är att den varit ändamålsenlig och har fungerat på ett tillfredsställande sätt.

7.2 Kontrollmoment

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
Välfärdsbrottslighet	Kontrollera och säkerställ en fungerande leverantörsfakturahantering	✔		Den genomförda kontrollen 2025 påvisade en administrativt tung och omfattande fakturahantering. Åtgärder i form av ökat administrativt stöd för fakturahanteringen har vidtagits och en dialog med leverantörer

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				gällande förtydligande av underlag pågår. Under året har en uppföljning genomförts och dokumenterats, för att säkerställa att inventarier och maskiner som är inköpta för vissa investeringsprojekt är kommunens egendom. Genomförandet har skett via stickprov. Verksamheten gör bedömningen att målvärdet för året har uppnåtts för kontrollmomentet, då kontrollen haft avsedd verkan. Kontrollmomentet kommer att förändras något men kvarstår i internkontrollplanen för 2026
Välfärdsbrottslighet	Kontrollera och säkerställ efterlevnad av rutiner för direktupphandling			Avdelning verksamhetsstöd erhåller rapport från inköpskontoret gällande direktupphandlingar (där avtal saknas) tre gånger per år. Utifrån rapporten tas kontakt med respektive inköpsansvarig för dialog och eventuella framtida åtgärder. Under året har 24 leverantörer som inte varit upphandlade använts. Av dessa pågår upphandling eller finns politiskt beslut på sex leverantörer. De 18 som återstår har ett totalt

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				inköpsvärde på ca 4,2 mkr. Detta motsvarar ca 0,4% av förvaltningens totala inköpsvolym. Avvikelserna har följts upp och påtalats för berörda. Verksamheten gör bedömningen att målvärdet för året har uppnåtts för kontrollmomentet. Kontrollmomentet kvarstår i internkontrollplanen för 2026
Välfärdsbrottslighet	Fördjupad uppföljning av verksamheter inom sektion gata			Verksamhetsbesök samt interna intervjuer har genomförts och möten med en av de större privata utförarna avseende vinterväghållningen har hållits. Arbetet med en djupare uppföljning av verksamheter inom sektion gata pågår fortsatt. Under 2024 genomfördes en djupare översyn och kontroll av processen i dess helhet för vinterväghållningen. Resultatet av denna, inklusive eventuella förbättringsåtgärder, sammanställdes och redovisades som ett separat ärende till nämnden i slutet av 2024. Åtgärder har vidtagits. Den fortsatta kontrollen under 2025, där fler stickprov genomförts, bekräftar

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				resultatet av tidigare genomförd kontroll och redovisning till nämnden. De åtgärder som, i god samverkan med leverantörerna, har vidtagits inför kommande vintersäsong har skapat bättre förutsättningar för en sammanhållen uppföljningsprocess. Uppföljning av att åtgärderna har fått avsedd verkan har gjorts, några avvikelser i åtföljande av avtalsvillkor och vidtagna åtgärder har noterats i uppstartsfasen av vintersäsongen och har återkopplats till leverantörerna för åtgärd. Inför kommande upphandling tydliggörs avtalsvillkor utifrån erfarenheter och resultat av genomförd kontroll. Verksamheten gör bedömningen att målvärdet för året har delvis uppnåtts för kontrollmomentet, då kontrollen haft avsedd verkan. Kontrollmomentet kvarstår i internkontrollplanen för 2026.
Välfärdsbrottslighet	Kontroll av genomförd utbildning "Luleå kommun mot korruption"			För Infrastruktur och serviceförvaltningen finns ett krav gällande årlig repetition av utbildningen "Luleå

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				Kommun mot korruption", vilket är mer frekvent än vad andra förvaltningar satt som krav. Under 2025 har 56 % genomfört utbildningen. Av dessa har 31 % genomfört utbildningen via arbetsplatsträffar
Behöirgheter	Kontroll av behörigheter i olika verksamhetssystem	✅	🟢	Ett projekt har börjats under 2025 för att förbättra behörighetshanteringen i kommunen bland annat genom att öka kvalitet och spårbarhet vid behörighetshantering, samt att effektivisera denna hantering. Projektet har inget slutdatum utan kommer troligtvis att pågå under en längre tid. Generellt ska respektive chef se till att behörigheten för de som avslutar sin anställning tas bort från den anställde. Däremot sker inget per automatik när en medarbetare byter förvaltning eller byter roll inom förvaltningen. För att undersöka hur förvaltningen hanterar situationen i dagsläget har ett antal stickprov genomförts. Stickprovet har genomförts på personer som har bytt tjänst eller

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				lämnat förvaltningen. Kontrollerna har utförts i två av de större system som förvaltningen använder dagligen. Dessutom har kontroll av tillgängligheten för externa konsulter genomförts. Resultat gällande egen personal visar ett fåtal avvikelser. Avvikelserna avser systemen Raindance och Qlickview. I dagsläget arbetar förvaltningen med 88 konsulter, varav de allra flesta är konsulter som arbetar för IT-avdelningen.
Organisation	Uppföljning av organisationens tillgänglighet			Den framtagna statistiken baseras på de samtal som inkommit via kundcenter. Eftersom kommunen under de senaste åren i allt större utsträckning har hänvisat samtal till kundcenter bedöms denna statistik vara korrekt och utgör därför det underlag som analyserats. Utfallet för året visar att ungefär 85% av de inkommande samtalen, där kundcenter vidarekopplat samtalet till medarbetare inom infrastruktur- och serviceförvaltningen, har besvarats (62%) eller har ej besvarats

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				men haft en hänvisning (23%). Kärnan i tillgänglighetsarbetet och därmed även i uppföljningen, är att vara nåbar för medborgare, företag och andra externa intressenter via de kontaktvägar som kommunen har angett. För telefonkontakter innebär detta i huvudsak att vara tillgänglig via kundcenters telefonnummer. Arbetet med att minska antalet inkommande samtal som inte besvaras, eller där hänvisning saknas fortgår som ett led i att öka tillgängligheten

8 Miljö- och byggnadsnämnd

8.1 Bedömning intern kontroll

Miljö och byggnadsnämndens riskområden och underliggande kontrollmoment i Internkontrollplanen 2025 finns inom processerna;

- Hantera styrprocess
- Hantera ekonomi
- Hantera HR
- Tillhandahålla IT-stöd

Miljö och byggnadsnämnden har valt ut två kontrollmoment kopplat hantera styrprocess.

- Återkoppling av principiellt viktiga och kunskapshöjande delegationsbeslut
- Kontroll av genomförd utbildningen ”Lämna ut allmänna handlingar- Offentlighet och sekretess

Samtliga kontroller under året har genomförts, dvs har grön status.

Mer information gällande de utförda kontrollerna samt bedömningen av de respektive kontrollmomenten framgår i kommentarerna under respektive kontrollmoment i nästa kapitel, Uppföljning av interkontrollmoment.

Verksamhetens sammanvägda bedömning av den interna kontrollen är att den varit ändamålsenlig och har fungerat på ett tillfredsställande sätt.

8.2 Kontrollmoment

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
Riskbedömning organisation samt demokrati och insyn	Återrapportering av principiellt viktiga och kunskapshöjande delegationsbeslut	✓	●	Totalt har, i år, 107 ärenden presenterats för nämnden. syftet är att politiken skall få inblick i tjänstepersonalen beslut. Politiken får även möjlighet till kunskapshöjning. Verksamheten gör bedömningen att målvärdet för året har uppnåtts för kontrollmomentet.
Riskbedömning organisatoin samt demokrati och insyn	Demokrati och insyn	✓	◐	En stor del av de anställda, ca 60 % har genomfört den för nämnden obligatoriska

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				utbildningen "Offentlighet och sekretess" och de allra flesta av de dessa (80%) har genomfört utbildningen under året dock var målet att samtliga skulle genomföra utbildningen.
Hantera ekonomi	Säkerställa att vi får betalt, enligt gällande taxa, för det arbetet vi utför			Under året har våra verksamheter gjort stickkontroller för att säkerställa att vi tar betalt för de uppgifter vi har genomfört. I stort så har vi varit duktiga på att få in de intäkter för de uppgifter vi genomfört, utmaningen är större på att det efterfrågas mer och mer tidiga dialoger i våra processer som vi idag inte kan ta betalt för. Vid årsskiftet planeras att en ny taxa för bygglov skall börja gälla. Med denna blir det lättare att göra rätt och tydligare för våra kunder vad man ska betala i olika ärenden.
Hantera ekonomi	Kostnadsneutral bostadsanpassning			Totalt belopp för avvikelse under året är -1,2 Mkr mot budget. Det är omöjligt att veta hur höga kostnaderna för bostadsanpassning skall vara när året börjar eftersom alla utbetalningar är lagstyrda. Dock kan vi konstatera att bostadsanpassning har varit underfinansierat de senaste 10 åren.
Kompetensförssörjning och underska möjligheten till eventuell bedömning av säkerhetsklassning	Uppföljning av aktivitet som stöder kompetensförsörjning			Vad gäller kompetensförsörjning så har vi arbetat vidare med två områden inom avdelningen som syftar till att bidar till vårt projekt om en arbetsplats att längta till. Det ena handlar om arbetsbelastning/prioritering och det andra om hur man kan arbeta för en god återhämtning i balansen mellan privatliv och

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				arbetsliv. En inspirationsföreläsning genomförs under hösten med fokus på att "Väga vara sitt bästa jag" som handlar om att ha mod att fatta beslut, hitta rätt nivå på våra beslut (good enough) och våga ta kommandot för sin vardag. Syftet är att få inspiration för hur man kan tänka individuellt och i våra sektioner för att jobba smartare.
Välfärdsbrottslighet	Undersökning av behov och möjligheter till säkerhetsklassning			25% av de anställda har utfört utbildningen under året. Däremot har 79% genomfört utbildningen totalt om man räknar in tidigare år. Utöver det så har dialog om hur otillåten påverkan i vår verksamhet kan hanteras på ett bra sätt då risken för sådana insatser ökar med stora investeringar i länet. Ett arbeta har inletts för att se om vissa funktioner inom vår verksamhet behöver säkerhetsklassas framöver.
Behörigheter	Kontroll av behörigheter i olika verksamhetssystem			Ett projekt har börjats under 2025 för att förbättra behörighetshanteringen i kommunen bland annat genom att öka kvalitet och spårbarhet vid behörighetshantering, samt att effektivisera denna hantering. Projektet har inget slutdatum utan kommer troligtvis att pågå under en längre tid. Generellt ska respektive chef se till att behörigheten för de som avslutar sin anställning tas bort från den anställde. Däremot sker inget per automatik när en medarbetare byter förvaltning eller byter roll inom förvaltningen.

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				För att undersöka hur avdelningen hanterar situationen i dagsläget har ett antal stickprov genomförts. Stickprovet har genomförts på personer som har bytt tjänst eller lämnat förvaltningen. Kontrollerna har utförts i två av de större system som förvaltningen använder dagligen. Dessutom har kontroll av tillgängligheten för externa konsulter genomförts. Resultat gällande egen personal visar inte på någon avvikelse. I dagsläget arbetar avdelningen med 1 konsult och inga avvikelser hittades Verksamheten gör bedömningen att målvärdet för året har uppnåtts för kontrollmomentet.

9 Socialnämnd

9.1 Bedömning intern kontroll

Internkontrollen syftar till att verksamheten ska bedrivas effektivt och säkert.

Vid socialnämndens planeringsdag i oktober 2024 var nämndens delaktiga i framtagandet av intern kontrollen för 2025. Även vid de två kommande nämndssammanträden var nämnden delaktig.

Socialnämnden bedömde inför året 2025 att omhänderta kommunövergripande riskområdet välfärdsbrottslighet genom att genomföra kontroll av efterlevnaden av rutiner för ekonomiskt bistånd, att debiteringsuppgifter stämmer överens med avtalets upphandlade pris, samt att kontrollera och förhindra att mutbrott, trolöshet mot huvudman och utnyttjande av ställning för sin egen eller annans vinning.

Socialnämnden har under 2025 följt upp tolv kontrollmoment som både berör viktiga formalia inom till exempel området välfärdsbrottslighet och huvudprocesser som berör kärnverksamheten.

Årsuppföljning påvisar både sådant som fungerar och där behov finns av fortsatta åtgärder/aktiviteter. Tre av kontrollområdena uppnår målvärde, dessa är:

- Riskanalys genomförs och kopplat till brukarkvalité och patient- och rättssäkerhet inför en förändring, sker på ett ändamålsenligt sätt.
- Process för hemgång för den enskilde efterlevs på ett ändamålsenligt sätt.
- Överflyttning av vårdnad av placerade barn och unga i familjehem efterlevs enligt lagkrav.

Dessa kommer from 2026 omhändertas inom ramen av verksamhetens egenkontroll.

Resterande och nedan upptagna kontrollområden uppnår nära målvärde:

Utbetalning av ekonomiskt bistånd efterlevs på ett ändamålsenligt sätt

- Alla debiteringsuppgifter stämmer överens med avtalets upphandlade pris.
- Förhindra att mutbrott, trolöshet mot huvudman och utnyttjande av ställning för sin egen eller annans vinning.
- Processen vid nyanställning efterlevs på ett ändamålsenligt sätt.
- Systematisk uppföljning sker i enlighet med process för avvikelsehantering (SoL, LSS och HSL\).

- Förhandsbedömning och dokumentationskrav kopplad till förhandsbedömning efterlevs och genomförs inom lagstadgad tid (inom 14 dagar). Utredning och dokumentation inom barn\- och unga sker i enlighet med lagar och föreskrifter.
- Socialdokumentation upprättas enligt rutin och på ett ändamålsenligt sätt.
- Delegeringsuppdraget efterlevs enligt rutin Delegering av medicinska insatser och på ett ändamålsenligt sätt.

Ovanstående, förutom process utbetalning av ekonomiskt bistånd, kommer fortsatt kontrolleras under 2026. Ytterligare åtgärder/aktiviteter kommer vidtas för ett säkerställande av efterlevnaden av dessa processer.

Process utbetalning av ekonomiskt bistånd kommer ansvarig verksamhet att under 2026 omhänderta inom ramen av sin egenkontroll.

9.2 Kontrollmoment

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
Rekryteringsprocess	Kontrollera och säkerställ att processen vid nyanställning efterlevs på ett ändamålsenligt sätt.			Socialnämnden bedömer att efterlevnaden av rekryteringsprocessen vid nyanställning är nära målvärdet. 20 stickprov har genomförts där chef rekryterat utan stöd från Kompetensförsörjningsenheten. Kontrollen har omfattat att: • utdrag ur belastningsregistret utförts • arbetstillstånd kontrollerats • referenser tagits • den sökande har styrkta kunskaper i svenska språket motsvarande åk 9 Kontrollen visar att efterlevnaden av rutin kopplat till rekryteringsprocessen har förbättrats, men framkommer fortsatt brister i kontroll av de formella svenska kunskaperna, vilket framför allt är ett hinder för vidareutbildning inom

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				vårdyrkena, givet att de praktiska kunskaperna är tillfyllest. Minskande tillgång på sökande med adekvata språkkunskaper antas ha påverkat. Riskområdet kommer fortsatt ingå i socialnämndens plan för interkontroll 2026. **Aktivitet/åtgärd:** - Ansvariga chefer (oavsett ledningsnivå) ska säkerställa att rekryteringsprocessen efterlevs i samtliga rekryteringar. Rutiner och instruktioner finns tillgängliga för socialförvaltningens chefer på Intranätet. - Chefer ska följa socialförvaltningens riktlinjer och rutiner för rekrytering. - Rekryterande chef ska kontakta Kompetensförsörjningsenheten vid rekrytering av tillsvidare anställda och vikarier.
Process för avvikelsehantering (SoL, LSS och HSL)	Kontrollera och säkerställ att efterlevnad och systematisk uppföljning sker i enlighet med process för avvikelsehantering (SoL, LSS och HSL)			Socialnämnden bedömer att kontrollområdet att efterlevnad och systematisk uppföljning sker i enlighet med process för avvikelsehantering är nära målvärde. Verksamhetsområdena fortsätter arbetet med att säkra avvikelseprocessen genom fortsatta utbildningar i upprättande av avvikelser. Samtliga chefsled informerar om avvikelser vid ledningsmöten och kvalitetsråd. Alla verksamhetsområden beskriver att avvikelser informeras till medarbetare vid APT och kvalitetsråd. Vid förvaltningsövergripande stickprov av avvikelser framkommer att i tillämpning

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				av rutiner för avvikelsearbetet finns en del brister i utredning/dokumentation, exempelvis att dokumentation av bakomliggande orsaker till händelsen fortfarande ofta saknas. Detta innebär att de åtgärder som vidtas inte kan härledas till en analys av händelser. Förbättringsåtgärder efterlyses även gällande uppföljning av insatta åtgärder för att säkra att åtgärden ger önskad effekt. Utifrån analys av verksamheternas systematiska kvalitetsuppföljning framkommer ofta ett stort fokus på fall och läkemedels avvikelser men det finns även verksamhetsområden som inkluderar samtliga områden. Den systematiska kvalitetsuppföljningen behöver förbättras genom att gå från att rapportera antal avvikelser på individnivå, till att dokumentera en sammanfattande analys om vad avvikelserna innebär, bakomliggande orsaker, vilka åtgärder som behöver vidtas på enhets- och/eller verksamhetsnivå. Det ska även framkomma vem/vilka som ansvara för genomförandet av åtgärder/aktiviteter. Detta med målet att det ska ske kvalitetsförbättring nu och framåt. Riskområdet kommer fortsatt ingå i socialnämndens plan för interkontroll 2026. **Aktivitet/åtgärd:** *Chefsnivå* Ansvarig chef på såväl enhets- som verksamhetsnivå (oavsett lagrum) ska säkerställa och

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				genomföra åtgärder för att säkra avvikelseprocessen i verksamhet/enhet och genomföra detta tillsammans när flera verksamhetsområden är involverad. Förbättra kvalitetsuppföljningen genom att dokumentera en sammanfattande analys om vad avvikelserna innebär, bakomliggande orsaker samt vilka åtgärder som behöver vidtas på enhets- och/eller verksamhetsnivå samt vem/vilka som ansvara för genomförandet av åtgärder/aktiviteter. *Övrigt* Systematiks kvalitetsuppföljning till socialnämnden sex gånger per år som komplement till redovisning i internkontrollen. MAS/MAR/SAS ansvarar för redovisningen till socialnämnden. Fortsatt arbete med att stärka avvikelseprocessen. Detta sker bland annat genom att MAS och SAS träffar verksamheter under 2026 för dialog och stöd kring avvikelseprocessen.
Rutin - Riskanalys inför förändring för att säkra kvalité, patient- och rättssäkerhet som berör flera lagrum/verksamheter.	Kontrollera och säkerställ att efterlevnad av rutinen om riskanalys genomförs och kopplat till brukarkvalité och patient- och rättssäkerhet inför en förändring, sker på ett ändamålsenligt sätt.			Socialnämnden bedömer kontrollområdet att målvärde är uppnått. Vid kontroll framkommer att det inom förvaltningen har genomförts flertalet riskanalyser enligt rutin att säkra brukarkvalité och patient- och rättssäkerhet inför en förändring.
Förhandsbedömningar och dokumentationskrav	Kontrollera och säkerställa att förhandsbedömning			Socialnämndens bedömning att förhandsbedömning och dokumentationskrav kopplad

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
inom barn och unga genomförs i enlighet med lag och föreskrift (14 dagar).	och dokumentationskrav kopplad till förhandsbedömning efterlevs och genomförs inom lagstadgad tid (inom 14 dagar).			till förhandsbedömning inom barn och unga, efterlevs och genomförs inom lagstadgad tid (inom 14 dagar), är nära målvärdet. Vid kontroll framkommer vid stickprov att samtliga 30 granskade förhandsbedömningar framgår anledningen till inkommen anmälan tydligt. Skyddsbedömningar har genomförts i tid i samtliga och faktiska omständigheter framgår i samtliga skyddsbedömningar. Av de 30 granskade förhandsbedömningarna har 27 förhandsbedömningar genomförts inom 14 dagar. Vid förhandsbedömning längre än 14 dagar har skäl angetts i ett av tre ärenden. Vid 27 av 30 förhandsbedömningarna har återkoppling skett till anmälare (eller ej begjorts av anmälare alt att det ej varit aktuellt då anmälaren varit en privatperson). Av 30 utredningar har det i 26 utredningar inhämtats barnets röst alternativt dokumenterats orsak angiven till varför barnets röst inte inhämtats. Orsaker till att barnets röst inte har inhämtats beror på att barnet har en låg ålder, att vårdnadshavarna inte samtycker till samtal med barnet eller att barnet erbjudits samtal men ej önskat detta. I fyra ärenden av 30 ärenden har ej inhämtat barnets röst och heller inte angett någon anledning till detta.

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				Riskområdet kommer fortsatt ingå i socialnämndens plan för interkontroll 2026. Aktivitet/åtgärd: Ansvarig enhetschef inom barn och unga - ska säkerställa att förhandsbedömning och dokumentationskrav kopplat till detta efterlevs. Inkluderat i detta också säkerställa att återkoppling till anmälaren genomförs och här kan administratörer vara behjälpliga. - fortsätter att tillämpa den fördelningsmodell som är framtagen för att ärenden ska fördelas snabbare. Personalbemanning är pågående arbete med rekrytering och att behålla personal. - fortsätter och utifrån behov att erbjuda medarbetare vägledning, stöd och utbildning i utredningsarbetet.
Utredningar inom barn och unga genomförs och dokumenteras i enlighet med lagar och föreskrifter.	Kontrollera och säkerställ att utredning och dokumentation inom barn- och unga sker i enlighet med lagar och föreskrifter.			Socialnämndens bedömning av att utredning och dokumentation inom barn- och unga sker i enlighet med lagar och föreskrifter, är nära målvärdet. Vid stickprov har 30 ärenden granskats. Det finns endast i två ärenden att löpande skyddsbedömningar har gjorts. Nya skyddsbedömningar är gjorda i samtliga ärenden där en ny orosanmälan inkommit. Ställningstaganden om polisanmälan har gjorts när barn har utsatts för våld eller bevittnat våld, har ej dokumenterats i fem av de 30 granskade ärendena. I 11 av de granskade ärendena har detta ej

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				varit relevant då ärendena inte handlat om våld. Detta innebär att i 14 ärenden har ett ställningstagande gjorts. Barnets röst har hörts i 21 av de granskade utredningarna. I resterna ärenden finns anledning till att samtal med barnet ej har hållits (låg ålder alt att barnet inte har velat medverka). I två av de granskade ärendena saknas anledning dokumenterad. I ett ärende har fem (5) samtal hållits med barnet, i sex (6) ärenden tre (3) samtal, i sju (7) ärenden två (2) samtal samt i åtta (8) ärenden ett (1) samtal. I de ärenden där barnet varit delaktig i utredningen, så har sex barn varit delaktiga i alla delar av utredningen. Samtliga barn har varit delaktiga i informationshämtningsfasen och alla barn utom två barn har varit med i analys/bedömningsfasen. I 25 ärenden framkommer risk på kort sikt. 1 19 ärenden framkommer risk på lång sikt. I tre ärenden finns en riskbedömning men det är ej angivet om den avser lång eller kort sikt. I fem ärenden saknas således en riskbedömning. Riskområdet kommer fortsatt ingå i socialnämndens plan för interkontroll 2026. **Aktivitet/åtgärd:** Ansvarig enhetschef ska - genomföra löpande dialog med medarbetarna om vikten av att handläggning och dokumentation sker enligt lagkrav. - säkerställa att utredningar fördelas i tid för att kunna

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				motverka att utredningar försenas. - vid kvalitetsråd informera om vikten av löpande skyddsbedömningar samt barnsamtal i pågående ärenden. - informera specialistsocionomer att de tillsammans med medarbetarna ska följa upp sena utredningar och utredningsplanering, då utredningstiderna är en viktig del som beakta. - fortsätta rekrytera, genomföra arbetsmiljöinriktade aktiviteter och sträva mot att attrahera och behålla personal för att uppnå en god kvalitet i uppdraget, såsom exempelvis att minska antalet sena utredningar, samt öka upplevelsen av en god arbetsmiljö.
Välfärdsbrottslighet	Kontrollera att utbetalning av ekonomiskt bistånd sker på ett ändamålsenligt sätt.			Socialnämnden bedömer kontrollmomentet som nära målvärde. Under periodens stickprov har det identifierats att en felaktig utbetalning har skett. Verksamhetsområdet individ- och familjeomsorgen (vuxna) fortsätter under 2026 att säkerställa kontrollområdet inom ramen av sin egenkontroll. **Aktivitet/åtgärd:** Verksamheten ska säkerställa att FUT- modellen ska användas vid misstanke om felaktig utbetalning finns och misstanke om bidragsbrott. FUT modellen (Felaktiga Utbetalningar av Försörjningsstöd) ska användas för att proaktivt förebygga, upptäcka och hantera fusk och felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd.
Välfärdsbrottslighet	Kontrollera att alla debiteringsuppgifter			Socialnämnden bedömer nära målvärdet. Under året har ett

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
	stämmer överens med avtalets upphandlade pris.			tiotal avvikelser upptäckts i samband med våra faktureringskontroller. Flera av dessa gäller samma leverantör. Detta upptäcks ganska frekvent tack vare förvaltningens löpande egenkontroller och dessa avvikelser handlar främst om att leverantörer inte följt avtalat pris eller lagt till kostnader för produkter och tjänster som egentligen ska ingå. När sådana fel upptäcks kontaktas leverantören och uppmanas att skicka en kreditfaktura. Fakturan betalas först när krediten kommit in. Kredit- och debitfakturor kopplas ihop för att underlätta uppföljning och analys. Utöver detta har en allvarligare händelse upptäckts under dessa egenkontroller, som gäller en faktura visat sig gälla en medarbetare som inte längre är anställd i Luleå kommun. Verksamhetschef har därför uppmanats att utreda ärendet och göra en polisanmälan. Egenkontroller, genom våra löpande egenkontroller har vi även upptäckt inköp som inte följt gällande rutiner. Dessa ärenden skickas alltid vidare till närmaste chef för utredning. **Aktivitet/åtgärd:** Förvaltningen fortsätter att arbeta med rutiner att kontrollera, som innebär att fler och djupare kontroller inom alla områden där förvaltningen har centrala fakturakontrollanter. Rutinerna kommer att revideras vid behov, utifrån vad som framkommer i utredningar. Kontroll av att privata utförare levererar enligt ingångna avtal.

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
Välfärdsbrottslighet	Kontrollera och förhindra att mutbrott, trolöshet mot huvudman och utnyttjande av ställning för sin egen eller annans vinning.			Socialnämnden bedömer kontrollmoment som nära målvärde. Inom kontrollmomentet ingår bedömningen främst utifrån aktivitet/åtgärd om att samtliga medarbetare under året ska ha genomfört e- utbildningen Luleå kommun mot korruption. Vid årsuppföljning framkommer att till stor del har samtliga tills vidareanställda medarbetare inom förvaltningen genomfört utbildningen. Respektive ansvarig chef följer upp att resterande medarbetare genomför utbildningen. Inom kontrollmomentet ingår även att kontrollera och förhindra att mutbrott, trolöshet mot huvudman och utnyttjande av ställning för sin egen eller annans vinning. Inom ramen av detta hänvisas till kontrollmoment: *Alla debiteringsuppgifter stämmer överens med avtalets upphandlade pris*, där det under året har ett tiotal avvikelser upptäckts i samband med våra faktureringskontroller. Flera av dessa gäller samma leverantör. Detta upptäcks tack vare förvaltningens löpande egenkontroller och dessa avvikelser handlar främst om att leverantörer inte följt avtalat pris eller lagt till kostnader för produkter och tjänster som egentligen ska ingå. Riskområdet kommer fortsatt ingå i socialnämndens plan för internkontroll 2026. **Aktivitet/Åtgärd:** Fortsätta tillämpa enligt gällande rutiner. Revidering av rutiner avseende förhindra att mutbrott, trolöshet mot

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				huvudman och utnyttjande av ställning för sin egen eller annans vinning, kommer ske utifrån vad som framkommer i samband med utredning av händelserna som nämns under kontrollmoment Alla debiteringsuppgifter stämmer överens med avtalets upphandlade pris.
Social dokumentation	Kontrollera och säkerställa att socialdokumentation upprättas enligt rutin och på ett ändamålsenligt sätt.			Socialnämndens sammantagna bedömning är för kontrollmoment om efterlevnad av rutin för social dokumentation uppnår nära målvärdet. Vid stickprov framkommer: • till stor del upprättas social dokumentation enligt rutin och på ett ändamålsenligt sätt, men ytterligare åtgärder/förbättringar återstår innan målvärdet är uppfyllt. • flertalet verksamheter arbetar med implementering av rutin och vägledning gällande social dokumentation för att detta blir känt hos medarbetarna och efterlevs. • nya medarbetar genomför i hög utsträckning webbutbildning i social dokumentation, repetition genomförs vid behov. • dokumentationsombud finns inom samtliga områden. • brister i social dokumentation kopplat till avvikelser,

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				såsom att händelsen som legat bakom avvikelsen relativt ofta inte finns beskriven i journalen, att det saknas dokumentation om att avvikelser/lex Sarah rapporter upprättas eller dokumenterats en hänvisning till ID nummer på avvikelsen. Även kvaliteten på språket, anteckningar om vad en observation lett till för åtgärd samt omfattningen av dokumentation brister till viss del. Förutsättningar för dokumentationsombudens utrymme och möjlighet till att ge stöd till sina kollegor vid social dokumentation är en viktig framgångsfaktor. Vid utvärdering av höstens dokumentations-ombudsträffar har det framkommit att allt fler ombud har samverkan med enhetschefen vilket är mycket positivt men att struktur och tid för att stötta sina kollegor varier. Andra faktorer är att identifiera vilka brister som finns inom enheten/verksamhetsområdet och vidta åtgärder för att säkra kvaliteten i den sociala dokumentationen. Flera områden har kommit en bra bit i den processen och har därmed kunskap om vilka åtgärder som behöver vidtas. Här har stickprov av den egna enhetens sociala dokumentation varit en viktig del i arbetet. Verksamheterna behöver säkerställa att de medarbetare

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				(vikarier) som saknar behörighet till verksamhetssystemet överrapporterar dagens händelser till en kollega som genomför dokumentationen. Detta är av yttersta vikt för att undvika att dokumentation utanför verksamhetssystemet sparas i form av rapportblad och anteckningsböcker. Arbetsanteckningar ska förstöras samma dag som de upprättats. Den sammanfattande bedömningen är att alla verksamhetsområden har åtgärder som behöver vidtas för att säkerställa att efterlevnaden gällande social dokumentation sker enligt rutin och på ett ändamålsenligt sätt. De verksamheter som har avsatt tid för dokumentation är närmare måluppfyllelse än där dokumentationstid ingår i det löpande arbetet. Riskområdet kommer fortsatt ingå i socialnämndens plan för interkontroll 2026. **Aktivitet/Åtgärd:** *Kvalitetsavdelningen* -Egenkontrollpunkter kommer att tas fram av kvalitetsavdelningen för att säkra likvärdig uppföljning av den sociala dokumentationen. -Tydliggöra i vägledning för social dokumentation om hur dokumentation ska utföras av anna medarbetare då kollegan saknar behörighet i verksamhetssystemet samt hur dokumentation utanför verksamhetssystemet ska hanteras. Åtgärden innebär även revidering av riktlinjer för social dokumentation.

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				Samtliga chefer ansvarar för att - avsätta tid för att dokumentationsombudet ska kunna arbeta enligt rollbeskrivningen. - säkerställa att rutin, vägledning och e- utbildning är känd och efterlevs på enheten/verksamheten. - säkerställa att medarbetare hjälps åt när medarbetare (vikarier) som saknar behörighet till verksamhetssystemet, överrapporterar dagens händelser till en kollega som genomför dokumentationen. - regelbundet kontrollera att social dokumentation genomförts och innehåller adekvat information. - identifiera vilka brister som finns inom enheten/verksamhetsområdet och vidta åtgärder för att säkra kvaliteten i den sociala dokumentationen. - dokumentation har skett när avvikelse/lex Sarah rapport upprättats, händelseorsak till avvikelsen samt att det finns dokumenterat ett ID nummer på avvikelsen. - de medarbetare (vikarier) som saknar behörighet till verksamhetssystemet ska överrapportera dagens händelser till en kollega som genomför dokumentationen. - skapa förutsättningar för dokumentationsombudens utrymme och möjlighet till att ge stöd till sina kollegor vid social dokumentation. - genomföra systematisk kvalitetsuppföljning med att upprätta, genomföra och följa

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				upp åtgärder som krävs för att öka efterlevnaden.
Process Delegeringsuppdraget	Kontrollera och säkerställa att delegeringsuppdraget efterlevs enligt rutin Delegering av medicinska insatser och på ett ändamålsenligt sätt.			Kommentar: Socialnämnden bedömer att efterlevnaden av delegeringsuppdraget ligger nära målvärdet. Vid stickprov framkommer att flertalet enheter och verksamheter har stärkt sitt arbete med delegeringsrutiner. Rutinerna efterlevs i allt större utsträckning, vilket indikerar en positiv utveckling mot ökad kvalitet och patientsäkerhet. Riskområdet kommer fortsatt ingå i socialnämndens plan för interkontroll 2026. **Aktivitet/åtgärd:** För att säkerställa långsiktig kvalitet och patientsäkerhet ska en fortsatt systematisk uppföljning genomföras av ansvariga funktioner, såsom legitimerad sjuksköterska och enhetschef, delegerad personal. Uppföljningen ska ske utifrån respektive uppdrag och roll. En checklista för uppföljning vid förnyande av delegering är implementeras och kommuniceras till sjuksköterskor via MAS via APT under året. Detta ska bidra till en enhetlig och säker hantering av delegeringar.
Process Hemgång	Kontrollera och säkerställ att process för hemgång för den enskilde efterlevs på ett ändamålsenligt sätt.			Socialnämnden bedömer att målvärde är uppnått. Samtliga verksamheter har fortsatt bidragit till att processen fungerat. Verksamheten (korttidsverksamhet/stöd i hemmet) genomför dagligen uppföljningsmöte tillsammans med kommunens hälso- och sjukvårdsverksamheten och biståndsenheten med syfte att

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				säkerställa processen och vid behov stötta verksamheten. Riskområdet kommer fortsatt ingå inom ramen av verksamhetsområdets egenkontroll under 2026.
Överflyttning av vårdnad av placerade barn och unga i familjehem	Kontroll och säkerställande att lagkrav efterlevs om överflyttning av vårdnad av placerade barn och unga i familjehem.			Socialnämnden bedömer att målvärde är uppnått gällande att lagkrav efterlevs om överflyttning av vårdnad av placerade barn och unga i familjehem. Vid kontroll framkommer att det under perioden och inom familjehem ansökt om vårdnads överflyttning i fyra ärenden under perioden. Detta sker enligt rutin och lagkravet efterlevs. Riskområdet kommer fortsatt ingå inom ramen av verksamhetsområdets egenkontroll under 2026.

10 Valnämnd

10.1 Bedömning intern kontroll

Valnämnd omfattas enligt rutin av KS-kommunstyrelseförvaltningen.

11 Överförmyndarnämnd

11.1 Bedömning intern kontroll

Överförmyndarnämnden har utarbetat arbetsrutiner som ger en god intern kontroll. Kontroller och uppföljningar sker löpande under året. Ärendebalanserna följs upp veckovis och rapporteras till nämnden månadsvis vilket möjliggör att prioriteringar och omfördelningar kan göras löpande vid behov. Nämnden får även en ekonomisk uppföljning månadsvis.

I nämndens verksamhetssystem finns checklistor kopplade till ärendena som anger kontrollmoment som behöver utföras under handläggningen för att säkerställa efterlevnad av lagar och föreskrifter. Nämnden har beslutat vilka delegationsbeslut som ska anmälas till nämnden och nämnden får både en förteckning över fattade delegationsbeslut och samtliga beslut för genomläsning till varje sammanträde.

Vid granskning av årsräkningar och sluträkningar där överförmyndarnämnden utför en mer omfattande tillsyn över hur ställföreträdarna har utfört sitt uppdrag begär nämnden in samtliga underlag i form av t.ex. fakturor och kvitton för hela den period som granskningen avser. Nämnden begär även in årsbesked och kontoutdrag från bank för att kontrollera ingående- och utgående balanser samt utgifter under perioden. Vid den fördjupade granskningen stäms även lämnade uppgifter av med t.ex. huvudmannen, anhöriga, hemtjänst och/eller boendepersonal.

Uppföljningen av kontrollmomenten visar på att kontrollsystemet fungerar tillfredsställande och inga åtgärder bedöms nödvändiga att vidta.

11.2 Kontrollmoment

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
Kontroll om ställföreträdare förekommer hos Kronofogden eller i belastningsregister	Årlig kontroll av samtliga aktiva ställföreträdare	✓	●	Bra resultat, inga avvikelser noterade i rutinen. Kontroll om ställföreträdare förekommer hos Kronofogden eller i polisens belastningsregister sker vid varje lämplighetsbedömning av nya ställföreträdare. Därefter sker en årlig kontroll av samtliga aktiva ställföreträdare för att säkerställa deras fortsatta lämplighet i uppdragen.

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				Antalet aktiva ställföreträdare som kontrollerades 2025 var 839 stycken. Vid årets kontroll visade det sig att 18 ställföreträdare förekom hos Kronofogden och fyra i polisens belastningsregister. Endast förekomst medför dock inte att personen är olämplig att ha uppdrag som god man/förvaltare. Efter genomgång av de aktuella registerutdragen görs en bedömning i varje enskilt fall huruvida ställföreträdaren är fortsatt lämplig för uppdrag eller om beslut ska fattas om entledigande. Åtgärder: Inga vidare åtgärder bedöms nödvändiga att vidta.
Huvudmannens tillgångar har överförmyndarspärr	Kontroll av att banken spärrat uttagsmöjligheten för ställföreträdaren	✅	🟢	Bra resultat, inga större avvikelser noterade i rutinen. Under 2025 kom det in 104 förteckningar. Av dessa saknades det uppgift om överförmyndarspärr i tolv ärenden. Detta är dock något som överförmyndarnämnden uppmärksammar ställföreträdaren på och följer upp så att överförmyndarspärr sätts på samtliga konton, förutom det konto som ställföreträdaren disponerar. Kontroll görs även att det aktuella kontot är försett med överförmyndarspärr vid ansökan om uttag från spärrat konto samt vid granskning av årsräkning. Åtgärder: Inga vidare åtgärder bedöms nödvändiga att vidta.

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
Uppföljning av ärendebalans	Veckovis uppföljning på enheten och månadsvis rapportering till nämnden	✓	●	Bra resultat, inga större avvikelser noterade i rutinen. Genomgång av ärendebalanserna på enheten har utförts varje helgfri måndag förutom under semesterperioderna samt rapporterats månadsvis på överförmyndarnämndens sammanträden. Det förekommer ingen övertid kopplad till ärendemängd och det är balans på enhetens flexsaldon. Åtgärder: Inga vidare åtgärder bedöms nödvändiga att vidta.
Välfärdsbrottslighet	Utbildning	✓	●	Bra resultat, inga större avvikelser noterade. Enhetschefen har deltagit i en intern workshop om förmåga att upptäcka, förebygga och hantera välfärdsbrottslighet som kommunstyrelseförvaltningen anordnade och därefter har enhetschefen och två handläggare genomgått en kort, övergripande, utbildning om välfärdsbrottslighet som en del av en genomlysning av kommunens förmåga att förebygga och hantera välfärdsbrottslighet. Enhetschefen har även gått en webbaserad utbildning som kommunstyrelseförvaltningen erbjöd där förhoppningen är att utbildningen ska spridas brett så att fler kan gå utbildningen. Det har förts dialog på överförmyndarnämnden och på överförmyndarenheten gällande hur välfärdsbrottsligheten kan

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				påverka nämndens verksamhetsområde. Någon direkt påverkan har inte identifierats men överförmyndarnämnden kan få kännedom om välfärdsbrottslighet i form av felaktiga utbetalningar genom sin tillsyn av ställföreträdare och omfattas då av Lag (2024:307) om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet. Åtgärder: Inga vidare åtgärder bedöms nödvändiga att vidta. Överförmyndarnämnden kommer att fortsätta att bevaka och fortbilda sig inom området.
Kontrollera och säkerställ att det genomförts DPIA för system som innehåller mest personuppgifter och då i första hand system som innehåller känsliga personuppgifter	Genomförd DPIA	✅	🟢	Bra resultat, ingen avvikelse noterad. En DPIA, Data Protection Impact Assessment, det vill säga en konsekvensbedömning avseende dataskydd, har genomförts för verksamhetssystemet Provisum. Enligt artikel 35 i GDPR ska personuppgiftsansvariga göra en konsekvensbedömning inför en sådan ”typ av behandling” som sannolikt leder till en hög risk för fysiska personers rättigheter och friheter. Åtgärder: Inga vidare åtgärder bedöms nödvändiga att vidta.

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
Ersättningsskanning	Kontroll av skannade handlingar	✅	🟢	Bra resultat, inga avvikelser noterade i rutinen. Överförmyndarnämnden övergick till digitala akter den 1 januari 2025 vilket innebar att samtliga därefter inkommande fysiska handlingar har ersättningsskannats så att den digitala handlingen därefter utgör originalhandling. Enligt framtagen rutin ska fysisk handling som skannats och registrerats i verksamhetssystemet läggas i ansvarig handläggares postfack. Handläggaren kontrollerar att den inskannade handlingen har registrerats, att den är läsbar och innehåller all information som den fysiska handlingen innan den fysiska handlingen förstörs. Vid den under året löpande kontrollen som handläggarna gjort har det i början av året identifierats en brist att viss e-post som registrerats i verksamhetssystemet fått förvanskade tecken efter registrering. Detta har dock rättats till i de enskilda fallen och i dialog med systemförvaltaren har problemet åtgärdats. Några enstaka avvikelser gällande inskannade handlingar har identifierats där det varit en blandning av ensidiga och dubbelsidiga dokument som skannats samtidigt och någon dubbelsidig sida fallit bort. Vid stickprovskontroll har inga avvikelser identifierats. Åtgärder:

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
				Inga vidare åtgärder bedöms nödvändiga att vidta. Information och löpande kontroller av inskannade handlingar kommer dock att fortgå på överförmyndarenheten.
Gallringstid på digitala handlingar	Kontroll av gallringstid på handlingar			Bra resultat, inga större avvikelser noterade i rutinen. Vid stickprovskontroll att gallringstid satts på inkomna och utgående handlingar i verksamhetssystemet för att säkerställa att rutinen för hantering av handlingar fungerar visade det sig att det saknades gallringstid på 13 procent av de kontrollerade handlingarna. Ingen handling hade dock fått en felaktig gallringstid vilket hade varit allvarligare. Konsekvensen av att det saknas angiven gallringstid är att handlingen inte kommer omfattas av den automatiska gallringsfunktionen i systemet utan den medarbetare som utför gallringen kommer vara tvungen att gå igenom dessa handlingar och ange en gallringsfrist innan gallring kan ske. Det blir således ett extra arbetsmoment men ingen handling riskerar att bli felaktigt gallrad utifrån att gallringstid saknas. Åtgärder: Inga vidare åtgärder bedöms nödvändiga att vidta. Information och uppföljning av gallringsfrister kommer dock att fortgå på överförmyndarenheten.

12 E-nämnd

12.1 Bedömning intern kontroll

Norrbottens e-nämnd arbetar med internkontroll utifrån upprättad riktlinje inom Luleå Kommun gällande internkontroll. Beredningsgruppen bereder förslag gällande risk- och konsekvensanalys samt kontrollmoment som nämnden analyserar och fattar beslut om. Kontrollmoment dokumenteras i verksamhetsplanen och följs upp via verksamhetsberättelsen. Välfärdsbrottslighet är ett hot mot demokratin och e-nämnden personal genomgår Luleå kommuns obligatoriska utbildningar för att informera och för att stävja välfärdsbrottslighet.

Nämndens grundverksamhet finansieras av alla ingående 14 kommuner i enlighet med samverkansavtal och respektive kostnadsdrivande projekt eller gemensam lösning i förvaltning finansieras av deltagande kommuner utifrån skriftliga överenskommelser och/eller garantiåtaganden. Vid respektive nämndsammanträde rapporteras budget, prognos och utfall för perioden samt helår, samt progress i olika gemensamma alternativ.

Nämnden ingår i Luleå Kommun som agerar värdkommun och tillhör fr.o.m. 2026 infrastruktur- och serviceförvaltningen (ISF) och följer kommunens rutiner och riktlinjer, upprättad delegationsordning och kommunens attestreglemente. Nämnden styrs av upprättat reglemente och samverkansavtal. I enlighet med detta accepterar nämnden uppdrag inom sitt verksamhetsområde vid nämndsammanträden. Dessa beslutade uppdrag dokumenteras i verksamhetsplan, ingår i nämndens budget (om uppdraget innebär en kostnad) och följs upp vid beredningsgrupp, sammanträden och styrs av styrgrupper sammansatta av ingående kommuner.

Verksamhetens sammanvägda bedömning är att kontrollsystemet fungerar tillfredsställande.

12.2 Kontrollmoment

Risk	Kontrollmoment	Status	Bedömning	Kommentar
E-nämnden används för välfärdsbrottslighet (obligatoriskt kontr ollmoment 2025)	Kontrollera och säkerställ efterlevnad av rutiner som motverkar välfärdsbrottslighet	✅	🟢	Anställda inom E nämnden genomför obligatorisk utbildning enligt värdkommunens (Luleå Kommun) riktlinjer för att stävja korruption och välfärdsbrottslighet

13 Luleå Kommunföretag AB

13.1 Bedömning intern kontroll

Uppföljningen och bedömningen är att de tre områdena välfärdsbrott, attest- och delegationsordning samt jämställdhet är tillräckligt uppnådd. Löpande följer man upp att internkontrollens mål nås och att oegentligheter inte förekommer.

Under året har två direktupphandlingar genomförts. Bedömningen är att det i inget av fallen föreligger någon misstanke om välfärdsbrott. Bolaget har även anlitat två externa konsulter under året, där uppdragen har följt bolagets interna riktlinjer för externa tjänster. Inte heller i dessa fall föreligger någon misstanke om välfärdsbrott.

Rutinerna för attest och delegation har i huvudsak fungerat tillfredsställande. Vissa avvikelser har dock identifierats, vilket har lett till en utökning av antalet attestanter, både avseende fakturahantering och signering av bankfiler för löneutbetalningar. Den senare åtgärden har följts upp och uppföljningen visar att attestflödet nu fungerar enligt avsedd ordning.

Inom området jämställdhet i koncernen konstateras att det råder en tydlig överrepresentation av män i chefspositioner i samtliga bolag, med undantag för Luleå Lokaltrafik där könsfördelningen är relativt jämn.

Den samlade bedömningen av Luleå Kommunföretag AB:s internkontrollarbete för 2025 är att den är väl fungerande och tillräckligt. Det ger en stabil grund för fortsatt intern kontroll.

14 Lulebo AB

14.1 Bedömning intern kontroll

Lulebo arbetar ständigt med att förbättra rutiner och processer för att säkerställa att välfärdsbrottslighet minimeras. Bland annat genomförs oannonserade arbetsplatskontroller på bolagets byggarbetsplatser via extern part, som bl a kontrollerar att personer på plats har giltiga arbetstillstånd och id-handlingar. Vidare görs kontinuerliga analyser över befintliga och nya leverantörer. Lulebo arbetar löpnade med att identifiera olovliga andrahandsuthyrningar som kan vara ett tecken på annan brottslighet.

Beträffande den interna ekonomiska kontrollen så sker den löpande via kontinuerliga avstämningar, tertial- och årsbokslut, projektgenomgångar, resultat- och budgetuppföljningar, fyraögonsprincipen mm.

Den interna kontrollen bedöms god och tillfredsställande.

15 Luleå Energi AB - koncern

15.1 Bedömning intern kontroll

Arbetet med den interna kontrollen är fortsatt en integrerad del av styrning och uppföljning inom Luleå Energi-koncernen. Kontroller och rutiner finns systematiskt ordnade i organisationens processer, system och arbetssätt för att säkerställa en god regelefterlevnad och en stabil och transparent verksamhet.

Styrelsen följer löpande upp koncernens ekonomi, verksamhet och risker, och rapportering sker i enlighet med kommunens anvisningar vid delårsrapporter och bokslut. Koncernen upprättar även årligen en övergripande riskrapport samt sammanställningar av sponsring, direktupphandlingar och säkerhet- och informationsincidenter som delges styrelsen. Det koncernövergripande systematiska arbetsmiljöarbetet följs upp måntaligen och delges styrelsen vid varje sammanträde.

Under verksamhetsåret 2025 har även årliga interna och externa revisioner avseende miljö, främst inom verksamhetsområdet Värme & Kyla, genomförts för att säkerställa efterlevnad av miljökrav. Därtill har stickprovskontroller av intern och extern representation utförts för att säkerställa korrekt hantering.

Informationshantering, där bland annat informationssäkerhet och dokumenthantering ingår, är ett område som har fortsatt att utvecklas. En nulägesanalys har identifierat förbättringsbehov som kommer stärka den interna kontrollen ytterligare. Vidare har koncernen under 2025 fortsatt arbetet med förberedelserna inför införandet av NIS2-direktivet samt utveckling av arbetssätt och rutiner för incidenthantering och beredskap med koppling till cybersäkerhet.

Under året har även ett förberedande arbete med att uppdatera styrdokumentsstrukturen genomförts, med planerad implementering under 2026.

Kommunrevisionen har under året inte genomfört någon specifik granskning under året. Lekmannarevisor och auktoriserad revisor har uppdraget att granska bolagets interna kontroll.

Den samlade bedömningen av Luleå Energi-koncernens internkontrollarbete för 2025 är att det är väl fungerande och tillräckligt. De genomförda kontrollerna, identifierade utvecklingsområdena och pågående strukturella förbättringarna ger en stabil grund för fortsatt god styrning och intern kontroll.

16 Luleå Hamn AB

16.1 Bedömning intern kontroll

Under 2024 har arbete med att förenkla konteringen, detta för att minska kontoplanen och möjliggöra enklare uppföljning per resultatenhet/kostnadsbärare.

Bakgrundskontroll/placering i säkerhetsklass tillämpas beroende på typ av tjänst och behörighet.

Vi följer fortsatt upp att utbildningar inom området genomförs och har under 2025 tagit fram en plan för att under 2026 även säkerställa att styrelsen genomför dessa utbildningar.

Vår bedömning är att internkontrollarbetet fungerar tillfredsställande och där har behov av utveckling har vi tagit fram åtgärder.

17 Luleå Lokaltrafik AB

17.1 Bedömning intern kontroll

Styrelsen ansvarar enligt aktiebolagslagen för bolagets interna kontroll vilken syftar till att säkerställa att den finansiella rapporteringen är tillförlitlig, att verksamheten bedrivs ändamålsenligt och effektivt samt att lagar, förordningar och interna regelverk efterlevs. Utgångspunkten i bolagets arbete med internkontroll är riktlinjer för intern kontroll beslutad av kommunstyrelsen.

En internkontrollplan tas fram och beslutas om, årligen för att stödja styrelsen i att kontrollera att risker som uppkommer genom att arbetssätt och rutiner inte följs minimeras. Intern kontroll görs på ordinarie processer eller rutiner som förekommer i verksamheten samt de obligatoriska kontrollmoment som beslutas av kommunstyrelsen.

På styrelsemöte 2024-12-18 fastställde styrelsen den interna kontrollplanen för 2025. Uppföljning har under året följts upp vid delår 1 samt delår två. På styrelsemötet 2026-02-18 genomfördes en slutlig årsuppföljning.

Sammanfattningsvis utifrån styrelsens interna kontroll, revisorns granskning och lekmannarevisorns granskning så kan bolagets verksamhet bedömas ha bedrivits utifrån ramarna i bolagsordningens kommunala ändamål, samt följt de kommunrättsliga principerna enligt kommunallagen.

18 Luleå Miljöresurs AB

18.1 Bedömning intern kontroll

Lumire har rutiner för att säkerställa att välfärdsbrottslighet minimeras.

Idag sker säkerhetsprövning av personal och bakgrundskontroll vid nyrekrytering. Gällande krav på behörighet finns rutin för åtkomstkontroll framtagen och uppföljning sker kontinuerligt under året. Systemstöd för bakgrundskontroll ska anskaffas.

Luleå kommun upphandlar Lumires entreprenader och det genomförs alltid kreditupplysning på anbudsgivare inför kvalificering.

När Lumire gör egna direktupphandlingar genomförs egen kreditkontroll och ställer krav på en viss nivå för kvalificering. I de fall bolaget nyttjar inköpscentralers avtal så är leverantörerna också väl granskade för kvalificering.

Att tillförlitlig ekonomisk rapportering och information om verksamheten sker uppnås genom

kontinuerliga avstämningar, tertial- och årsbokslut, projektgenomgångar, resultat- och budgetuppföljningar, hållbarhetsrapport m.m.

Bolaget redovisar till styrelsen VA-investeringar vid varje tertial. Nyckeltal följs upp kontinuerligt.

Internkontrollarbetet inom Lumire bedöms fungera tillfredsställande.

Information om internkontroll och dialog om kommunövergripande risker

Ärendenr 2026/658-2.1.0.1

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelseförvaltningen informerar kommunstyrelsen om internkontroll och för dialog om kommunövergripande risker.